ประวัติ
ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

ประวัติ
ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com

ประวัติท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

ISBN 978-616-7870-64-9

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
เลขที่ ๕ หมู่ ๓ บ้านหนองแหน ต.หนองกวาง
อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ๗๐๑๒๐

จัดพิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๔๒๒-๙๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๓๓-๒๗๔๒

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์เพื่อเผยแผ่เป็นธรรมทาน ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์จำหน่าย

หากท่านใดประสงค์จะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน โปรดติดต่อ มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต

www.sa-ngob.com

คำนำ

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร หรือ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นศาสนทายาทธรรมของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่ทรงธรรม ทรงวินัย ทรงธุดงควัตร และทรงข้อวัตรปฏิบัติได้อย่างงดงามเด่นชัดที่สุด จน**องค์หลวงตาพระมหาบัว**ยกย่องท่านเป็น **"เพชรน้ำหนึ่ง"** เป็นพระอรหันต์ที่มีอำนาจจิตอัศจรรย์ มีพลังจิตแก่กล้าเป็นเลิศ เพ่งเครื่องบินตกได้ ท่านเด่นเรื่องเทวดาและเสือ มีกิริยามรรยาทสวยงาม นุ่มนวล ชุ่มเย็น เหมือนช้างเดินลงทุ่งนา ท่านเป็น **"ปูชนียาจารย์ภิกขุ"** เป็น **"อาจารย์ที่หายาก"** อีกองค์หนึ่งที่ทำให้ชาวไทยและต่างชาติรู้จัก **"ชีวิตพระป่า"** และพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น

หลวงปู่ฝั้น ท่านเกิดในครอบครัวตระกูลขุนนางอันเป็นที่รักใคร่ของประชาชน ในวัยหนุ่มท่านเคยรับราชการ ชีวิตทางโลกกำลังเจริญก้าวหน้า แต่สาวกบารมีญาณที่บำเพ็ญมาเต็มเปี่ยมแล้วทำให้หันมาดำเนินชีวิตทางธรรม ท่านตั้งใจออกบวชแสวงหาโมกขธรรม เป็นมหานิกายพรรษาแรก ก็ได้ฟังธรรมและถวายตัวเป็นศิษย์**หลวงปู่มั่น** ท่านออกธุดงค์ตามป่าเขาอย่างไม่อาลัยเสียดายชีวิต เป็น **"นักรบธรรมเดนตาย"** โดยมี **"พุทโธ"** เป็นบทธรรมและธรรมาวุธประจำใจ มีนิมิตภาวนาชัดราวกับตาเห็น มีอภิญญาแตกฉาน และมีปัญญาพิจารณาเฉียบคมจนหลวงปู่มั่นเอ่ยชม ต่อมาท่านได้ญัตติเป็นธรรมยุตและเป็นกำลังสำคัญของกองทัพธรรมฯ ที่สร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง โดยออกธุดงค์เผยแผ่ธรรมปฏิบัติตามแนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน ทั้งเทศนาสั่งสอนประชาชนให้เลิกนับถือผี หันมานับถือพระรัตนตรัยและปฏิบัติธรรมกันอย่างจริงจัง

หลวงปู่ฝั้น กว่าจะบรรลุธรรม ท่านต้องประสบอุปสรรคมากมาย แต่ท่านไม่เคยอ่อนแอหรือท้อแท้ เมื่อเป็นพระหนุ่มก็มีโรคประจำตัวและเป็นไข้ป่ามาลาเรีย ท่านก็ใช้พลังจิตอันแก่กล้าและธรรมโอสถรักษาโรคทุกครั้งไป ท่านเคยสละชีวิตนั่งภาวนาตลอดรุ่ง จนหายขาดจากโรคภัยไข้เจ็บ เมื่อท่านเป็นเสาหลักวงกรรมฐาน ท่านได้ตรากตรำทำงานอย่างหนัก ทั้งต้อนรับปฏิสันถารตามหลักคารวะ ๖ ทั้งเทศน์อบรมสั่งสอนพุทธบริษัท โดยเน้น **"พุทโธ พุทโธผ่องใส พุทโธสว่างไสว"** จนเป็นที่เลื่องลือกันมาก ทั้งเป็นผู้นำเสียสละ เป็นพระยอดนักพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ จนแทบไม่มีเวลาพักผ่อนหลับนอน ท่านก็ไม่เคยละทิ้งการภาวนา แม้ท่านบรรลุอรหัตตผลเมื่อปัจฉิมวัย แต่ชื่อเสียงกิตติศัพท์ของท่านกลับโด่งดังทั้งในและต่างประเทศ ยากที่จะหาองค์ใดเสมอเหมือน

ท่านได้เป็นพระอาจารย์ของ**สมเด็จพระสังฆราช (อัมพร อมฺพโร)** และ**ในหลวงรัชกาลที่ ๙** ตลอดพุทธบริษัทมากมาย ด้วยท่านทรงปาฏิหาริย์ ๓ เทศนาอนุสาสนีปาฏิหาริย์ธรรม จึงสมบูรณ์นิ่มนวลมาก แต่ทรงพลัง ท่านได้ทำหน้าที่ศากยบุตรพุทธชิโนรสประกาศบทธรรม **พุทฺโธ สุสุทฺโธ กรุณามหณฺณโว** พระพุทธเจ้าผู้บริสุทธิ์ มีพระกรุณาดุจห้วงมหรรณพ ได้อย่างกึกก้องกัมปนาทที่สุด เพราะ **กรุณามหณฺณโว** ท่านยึดถือเป็นธรรมประจำใจและเป็นสาเหตุสำคัญของการอาพาธหนักจนถึงแก่มรณภาพ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านด่วนจากไปเพียงร่างกาย แต่คุณงามความดีอันยิ่งใหญ่อเนกอนันต์ของท่านจะถูกจดจารึกในประวัติศาสตร์ชาติไทยและพระพุทธศาสนาตลอดอนันตกาล

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ธันวาคม ๒๕๖๒

ท่านอาจารย์มั่น *ท่านเคยพูดแต่ก่อน ท่านร้องตะโกนแรง*

ท่านว่าใครเรียนไปถึงแต่อวิชชาก็ไปหยุดล่ะ ถึงแต่อวิชชา

ผู้ใดก็ว่าแต่อวิชชา คือ ความหลง ท่านบอกยังงี้แหละ

ผู้ใดรู้อวิชชาล่ะ เราไม่ได้ดู แน่ะ

ให้ดูผู้รู้อวิชชานั่นซี มันก็เป็นวิชชาขึ้นมาล่ะ

อวิชชา คือ ความไม่รู้

วิชชา คือ ความรู้แจ้งเห็นจริง

นี่มันเป็นอย่างนี้ เราก็เพ่งดูผู้รู้อันนั้นอยู่

ความรู้อันนี้ไม่ใช่เป็นของแตก ของทำลาย และไม่เป็นของสูญหาย

นิดหนึ่งมันก็รู้ มันรู้อยู่หมด จึงว่า พุทธะ คือ ผู้รู้

พระ ฝนี อาจาโร

สารบัญ

ภาค ๑ ชาติภูมิ ชีวิตฆราวาส ๑
ชาติภูมิ ๑
ต้นตระกูลของหลวงปู่ฝั้น ๓
อุปนิสัยและการศึกษา ๔
ใฝ่ฝันจะเข้ารับราชการ ๖
ลาพี่เขยและพี่สาวกลับบ้านขอบวช ๗
เดินทางกลับบ้านที่สกลนคร ๙

ภาค ๒ ชีวิตภายใต้ร่มกาสาวพัสตร์ ๑๑
พ.ศ. ๒๔๖๑ บรรพชาเป็นสามเณรในฝ่ายมหานิกาย ๑๑
พ.ศ. ๒๔๖๒ เข้าพิธีอุปสมบทในฝ่ายมหานิกาย ๑๒
ออกธุดงค์ฝึกกรรมฐานภาวนาครั้งแรก ๑๓
พ.ศ. ๒๔๖๓ พบหลวงปู่มั่นครั้งแรก ๑๔
หลวงปู่มั่นโปรดศิษย์จากตระกูลสุวรรณรงค์ ๑๕

ภาค ๓ เป็นมหานิกายปฏิบัติศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ๑๘
จากมหานิกายสู่ธรรมยุต ๑๘
ถวายตัวเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น ๒๐
พ.ศ. ๒๔๖๓ พบหลวงปู่ดูลย์ อตุโล ๒๑
เข้าศึกษาปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่ดูลย์ ๒๒
ปี พ.ศ. ๒๔๖๔ อยู่ปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่มั่น ๒๕
หลวงปู่มั่นท่านสอนภาวนาพุทโธ ๒๗
ไป๊ – ไปผู้เดียวนั่นแหละ ๒๘
ผีเจ้าถ้ำพระบด ๓๐
อยู่ได้ด้วยข้าวเหนียววันละปั้น ๓๒
มุ่งไปภูเขาควาย ฝั่งลาว ๓๓
ใช้ภาษิตข่มความกลัว ๓๓
หลวงปู่มั่นหยั่งรู้ใจศิษย์ ๓๕
เรียนหนังสือใหญ่กับท่านพระอาจารย์มั่น ๓๖
ได้อุบายธรรมจากหมาแทะกระดูก ๓๘
เปรียบเทียบกับชีวิตฆราวาส ๔๐

อัศจรรย์ญาณหยั่งรู้ของหลวงปู่มั่น ๔๑
เที่ยวธุดงค์ตามลำพัง – พบเพื่อนสหธรรมิก ๔๓

ภาค ๔ ญัตติเป็นธรรมยุต ๔๕

ตัดสินใจญัตติเป็นธรรมยุต ๔๕
พ.ศ. ๒๔๖๘ ญัตติเป็นธรรมยุต ๔๗
พ.ศ. ๒๔๖๘ จำพรรษาแรกกับหลวงปู่มั่นครั้งแรกที่วัดอรัญญวาสี ๔๙
เจ้าแม่นางอั้วให้พร ๕๑
เหตุการณ์เจอเสือซึ่งๆ หน้า ๕๓
ท่านสอนคนกลัวผีให้ภาวนาจนจิตมีอภิญญา ๕๔
ใช้ธรรมโอสถรักษาอาพาธอีกครั้ง ๕๗

ภาค ๕ กองทัพธรรมเคลื่อนสู่อุบลราชธานี ๕๙

เข้าร่วมพิธีญัตติกรรม ๕๙
หลวงปู่มั่นห้ามญัตติ ๖๑
พ.ศ. ๒๔๖๙ จำพรรษา ๒ ที่บ้านดอนแดงคอกช้าง ๖๓
ประชุมและเคลื่อนกองทัพธรรม ๖๔
ธรรมปาฏิหาริย์ของหลวงปู่ฝั้น ๖๕
ถึงอุบลฯ เจออุปสรรคใหญ่ ถูกขับไล่ ๖๗
ไปช่วยพระอาจารย์ดีแก้จิตวิปลาสของญาติโยม ๖๙
พ.ศ. ๒๔๗๐ จำพรรษา ๓ ที่วัดป่าบ้านบ่อชะเนง ถูกขับไล่กลางพรรษา ๗๒
เข้าเมืองอุบลฯ อบรมสั่งสอนประชาชน ๗๕
ไปวิเวกที่ถ้ำจำปา ๗๖
อยู่ไกลเหมือนอยู่ใกล้ ๗๗
พ.ศ. ๒๔๗๑ จำพรรษา ๔ ที่บ้านห้วยทราย ๗๙

ภาค ๖ ร่วมกองทัพธรรมสู่ขอนแก่นเผยแผ่ธรรม ๘๒

ท่านมีพลังจิตรุนแรงแก่กล้ามาก ๘๒
ธุดงค์เข้าขอนแก่น ๘๓
มาพักป่าดอยภูตา จ.ขอนแก่น ถูกชาวบ้านขับไล่ ๘๖
พ.ศ. ๒๔๗๒ จำพรรษา ๕ ที่ป่าช้าบ้านผือ – สอนไตรสรณาคมน์ ๘๘
แก้ปัญหาจ้างหมอผีมาขับไล่ผี ๘๙

ด้วยเมตตาต้องกลับมาป่าช้าบ้านผือ อีก ๙๑
พ.ศ. ๒๔๗๓ จำพรรษา ๖ ที่ป่าช้าบ้านผือครั้งที่สอง ๙๓
เผชิญตาปะขาวธรรมต่อไก่ไห้สุข ๙๔
สอนโยมภาวนาแก้โรคไอ ๙๗
อาพาธเพราะตรากตรำทำงาน ๙๙
พ.ศ. ๒๔๗๔ จำพรรษา ๗ บนภูระงำ บรรลุพระโสดาบัน ๑๐๐
คาถาคลอดลูกง่าย ๑๐๓

ภาค ๗ กองทัพธรรมเคลื่อนสู่นครราชสีมา ๑๐๕

สมเด็จฯ มีบัญชาให้เผยแผ่ธรรมะที่นครราชสีมา ๑๐๕
จริยานุวัตรอันดีงามของหลวงปู่ฝั้น ๑๐๗
เรียนพระวินัย ๕ ปีไม่จบ นี้เป็นความจริง ๑๐๙
สาเหตุที่สมเด็จฯ หันมาสนใจการภาวนา ๑๑๐
บุพเพสันนิวาส ๑๑๑
เข้าพระนครและกราบพระแก้วมรกตเป็นครั้งแรก ๑๑๓
ผลงานกองทัพธรรมในจังหวัดนครราชสีมา ๑๑๔
พ.ศ. ๒๔๗๕ ร่วมสร้างและจำพรรษา ๘ ที่วัดป่าศรัทธารวม ๑๑๖
นั่งภาวนาสู้ตายหายขาดจากไข้มาลาเรีย ๑๑๘
พ.ศ. ๒๔๗๖ – ๒๔๗๗ จำพรรษา ๙ – ๑๐ ที่วัดป่าบ้านมะรุม อ.โนนสูง ๑๒๐
โทษวิบัติเพราะขัดแย้งแตกสามัคคีกัน ๑๒๑
ธุดงค์เผชิญเสือ ผีกองกอย ๑๒๓
ทดลองอดอาหาร ๑๒๗
พ.ศ. ๒๔๗๘ – ๒๔๘๖ จำพรรษา ๑๑ – ๑๙ ที่วัดป่าศรัทธารวม ๑๒๘

ภาค ๘ ขึ้นภาคเหนือติดตามหลวงปู่มั่น ๑๓๐

ขึ้นเชียงใหม่ติดตามหาหลวงปู่มั่น ๑๓๐
พระเจ้าซู้ พระขุนนาง ๑๓๒
พระอาจารย์ทั้งสองนั่งภาวนาจนสว่าง ๑๓๔
ท่านฝั้นอยู่กับผมที่นี่ดีแล้ว ๑๓๕
ท่านบรรลุพระสกิทาคามีที่เชียงใหม่ ๑๓๖
กราบลาหลวงปู่มั่นกลับนครราชสีมา ๑๔๑
พ.ศ. ๒๔๘๐ จำพรรษา ๑๓ และเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าศรัทธารวม ๑๔๒

ภาค ๙ ระงับเหตุการณ์แม่ชีหลงตนบรรลุธรรม..... ๑๔๕
เรื่องแม่ชีได้บรรลุธรรม ๑๔๕
ไปเมืองตักศิลา..... ๑๔๗
พระธรรมสรญาณ..... ๑๔๘
กรรมของ ๓ แม่ชี ๑๕๐
เรื่องวิญญาณพระ ๓ องค์เข้าทรงกับแม่ชี ๑๕๐
นายเชียงใบผู้เคราะห์ร้าย..... ๑๕๔
ท่านอยู่สังเกตเหตุการณ์ก่อนแก้ปัญหา..... ๑๕๕
แก้ความเห็นพระอาญาครูดี..... ๑๕๖
พระอรหันต์ไม่ตาย ไม่กลัวความตาย..... ๑๕๗
ท่านตัดสินปัญหาขั้นเด็ดขาด ๑๕๙

ภาค ๑๐ ท่านเป็นแม่ทัพธรรมองค์สำคัญ ๑๖๒
หลวงปู่สุวัจน์ถวายตัวเป็นศิษย์ ๑๖๒
เรื่องจากจอมพลผิน ชุณหะวัณ..... ๑๖๔
นิมนต์ไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่เชียงตุง..... ๑๖๖
กำเนิดวัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน..... ๑๖๘
ท่านเด่นทางพลังจิต ท่านจะเพ่งให้เครื่องบินตก..... ๑๖๙
ท่านสอนให้พิจารณากายให้มาก..... ๑๗๑
ท่านแก้พระเป็นวิปัสสนู..... ๑๗๒
ท่านสอนโยมภาวนา พอจิตสงบได้เงินคืน..... ๑๗๓
ท่านให้โอวาทธรรมก่อนศิษย์ออกธุดงค์ ๑๗๔
ท่านสมกับเป็นแม่ทัพธรรม..... ๑๗๕
ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ธุดงค์และตั้งวัดที่สุรินทร์ ๑๗๗
สร้างวัดป่าโยธาประสิทธิ์ ๑๘๑

ภาค ๑๑ ถวายธรรมะแด่สมเด็จฯ และ ทำบุญอุทิศบุพการี..... ๑๘๒
เดินทางเข้าจังหวัดอุบลฯ ถวายธรรมะแด่สมเด็จฯ..... ๑๘๒
พ.ศ. ๒๔๘๗ จำพรรษา ๒๐ ที่วัดบูรพา เมืองอุบลฯ..... ๑๘๔
การหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า..... ๑๘๖
ผ่านพระธาตุพนม ไม่แวะกราบคือบาปหนา ๑๘๗
ทรมานดัดนิสัยพระศิษย์ผู้กลัวผี..... ๑๘๘

ถึงบ้านบะทอง บ้านเกิด จัดงานทำบุญอุทิศ ๑๙๐

ภาค ๑๒ แบ่งเบาภาระครูบาอาจารย์ ๑๙๒

พ.ศ. ๒๔๘๘ – ๒๔๙๖ จำพรรษา ๒๑ – ๒๙ ที่วัดป่าธาตุนาเวง ๑๙๒

ท่านบูรณะพัฒนาวัดป่าธาตุนาเวง ๑๙๕

เรื่องของอำนาจจิต รถยนต์ต้องจอดรถรอ ๑๙๗

ธุดงค์ในเขตสกลนคร ๑๙๙

พบโหลบรรจุอัฐิของโยม ๒๐๐

สอนตำรวจให้เลิกเชื่อถือผีสาง ๒๐๑

สร้างกุฏิถาวรถวายหลวงปู่มั่น ๒๐๓

หลวงปู่สุวัจน์อุปัฏฐากหลวงปู่ฝั้น ๒๐๔

ท่านเป็นพระอาจารย์ของทั้งทหารและตำรวจ ๒๐๖

สวดมนต์ขอฝน ๒๐๗

วิเวกถ้ำผาแด่น ถ้ำบ้านไผ่ ๒๐๘

ศึกษาธรรมกับหลวงปู่มั่น ๒๑๐

พักวิเวกบนภูลังกา หนองคาย ๒๑๓

ภาค ๑๓ ธุดงค์ภูวัว – ดูแลอาพาธและช่วยงานศพหลวงปู่มั่น ๒๑๕

วิเวกหินก้อนน้ำอ้อยและถ้ำพระ ๒๑๕

เยี่ยมอาพาธท่านพระอาจารย์ใหญ่ ๒๑๖

ใช้พลังจิตรักษาอาการป่วยของพระศิษย์ ๒๑๘

พ.ศ. ๒๔๙๒ หลวงปู่คำดีถวายตัวเป็นศิษย์ ๒๑๙

ปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๒ พระอาจารย์ใหญ่มั่นมรณภาพ ๒๒๑

ท่านอาจารย์ฝั้นมีพลังจิตมาก ๒๒๓

ท่านทรงอริยธรรมขั้นพระอนาคามี (ต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๓) ๒๒๕

พระนิพพานอยู่ฟากตาย – ธุดงค์ขึ้นถ้ำพระภูวัว ๒๒๖

ประสบอุบัติเหตุรอดตายอย่างน่าอัศจรรย์ ๒๒๘

พ.ศ. ๒๔๙๓ ตั้งใจจำพรรษารูปเดียวที่ถ้ำพระ ภูวัว เร่งความเพียร ๒๓๐

ลงจากถ้ำพระ ภูวัว สงเคราะห์ญาติโยม ๒๓๑

ภาค ๑๔ เสาหลักพระกรรมฐาน ๒๓๓

ท่านเป็นหลักของพระกรรมฐาน ๒๓๓

ไปโปรดชาวจันทบุรี ๒๓๔
พ.ศ. ๒๔๙๔ กำเนิดวันบูรพาจารย์ ภูริทัตตเถรานุสรณ์ ๒๓๖
รับบัญชาให้เข้ากรุงเทพฯ ๒๓๗
เป็นศูนย์รวมของพระเณรสายกรรมฐาน ๒๓๘
ปัดเป่าความเดือดร้อนจากด้วงทำลายมะพร้าว ๒๓๙
พ.ศ. ๒๔๙๕ ไปพักวิเวกที่ถ้ำเป็ด ๒๔๐
รับภาระหนักเพราะเมตตา ๒๔๔
อุบายสอนญาติโยมโดยใช้สีผึ้งทาปาก ๒๔๖
พ.ศ. ๒๔๙๖ ความอดทนของหลวงปู่ฝั้น – ท่านนิมิตเห็นถ้ำขาม ๒๔๗

ภาค ๑๕ บุกเบิกพัฒนาถ้ำขาม ๒๔๙

ค้นหาถ้ำตามนิมิต ๒๔๙
ถ้ำขาม ๒๕๐
นิมิตเห็นบ่อน้ำซึมบนถ้ำขาม ๒๕๑
ท่านสอนคาถาลี้ช้างลี้เสือ ๒๕๒
พาปฏิบัติธรรมในวันวิสาขบูชาบนถ้ำขาม ๒๕๓
พ.ศ. ๒๔๙๗ จำพรรษา ๓๐ ที่ถ้ำขามเป็นพรรษาแรก ๒๕๔
ท่านแก้จิตเกือบวิปลาส ๒๕๕
สร้างศาลาโรงธรรมถ้ำขาม พวกเทพมาอนุโมทนา ๒๕๘
อัญเชิญพระประธานขึ้นถ้ำขาม ๒๕๙
พ.ศ. ๒๔๙๘ จำพรรษา ๓๑ ที่ถ้ำขาม ๒๖๑
นักพัฒนาด้านวัตถุและด้านจิตใจอย่างแท้จริง ๒๖๒
พ.ศ. ๒๔๙๙ จำพรรษาที่ ๓๒ วัดป่าภูธรพิทักษ์ ๒๖๓
พ.ศ. ๒๕๐๐ กึ่งพุทธกาลศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง ๒๖๕
พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๐๕ จำพรรษา ๓๓ – ๓๘ ที่ถ้ำขาม ๒๖๘
หลวงปู่พรหมให้พระศิษย์ไปกราบคารวะหลวงปู่ฝั้น ๒๖๙

ภาค ๑๖ เมตตาธรรม – สังขารท่านเริ่มร่วงโรย ๒๗๑

เมตตาธรรมอันยิ่งใหญ่ของหลวงปู่ฝั้น ๒๗๑
ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ พระอุปัชฌาย์และเพื่อนสหธรรมิกละสังขาร ๒๗๒
ครอบครัวกรรมฐาน ๒๗๕
พ.ศ. ๒๕๐๖ ท่านเล่าภูมิจิตภูมิธรรมให้องค์หลวงตาฟัง ๒๗๖

การปฏิบัติยากอยู่สองคราว ๒๗๘
ต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ท่านอาพาธหนักต้องเข้าโรงพยาบาล ๒๘๑
พ.ศ. ๒๕๐๖ จำพรรษา ๓๙ ที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ สุขภาพท่านเริ่มทรุดโทรม ๒๘๓
เมตตาธรรมอันล้นพ้น ๒๘๓
เปลี่ยนศาสนาด้วยมนต์ “พุทโธ” ๒๘๕
เมตตาสัตว์ ท่านรักแมว ๒๘๗

ภาค ๑๗ ปัจฉิมวัยจำพรรษาวัดป่าอุดมสมพร ๒๘๙

พ.ศ. ๒๕๐๗ – ๒๕๑๙ จำพรรษา ๔๐ – ๕๒ ที่วัดป่าอุดมสมพร ๒๘๙
การพัฒนาด้านวัตถุ ๒๙๐
การใช้ชีวิตและสุขภาพในช่วงบั้นปลาย ๒๙๑
ท่านบำเพ็ญธรรมขั้นแตกหักที่วัดถ้ำขาม (ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๐๙) ๒๙๓
สมเด็จพระญาณสังวร กับ หลวงปู่ฝั้น ๒๙๕
พ.ศ. ๒๕๐๘ สมเด็จพระสังฆราชลูกศิษย์ก้นกุฏิหลวงปู่ฝั้น ๒๙๖
หลวงปู่ชาเยี่ยมหลวงปู่ฝั้นบ่อยมาก ๒๙๘
ท่านเตือนพระครูศรีภูมานุรักษ์ ๒๙๙
สอนเปรียญธรรม ๙ ประโยค ๓๐๐
ท่านเน้นการเสียสละ และ คารวะ ๖ ..... ๓๐๑
ท่านเทศน์นิทาน ๓๐๓
ทรมานหมออวยเว้ย ๓๐๔
พ.ศ. ๒๕๑๐ – ๒๕๑๑ ท่านเป็นองค์ประธานทำบุญต่ออายุหลวงปู่ขาว ๓๐๕
หลวงปู่ฝั้น กับ ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ๓๐๗
หลวงปู่ฝั้น กับ ท่านพระอาจารย์จวน ๓๐๘
งานครบ ๗ รอบ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร) ๓๐๙
ระงับจัดงานครบรอบวันเกิดหลวงปู่ฝั้น ๓๑๐
ปฏิปทาที่มั่นคงสม่ำเสมอ ๓๑๒
โปรดศรัทธาญาติโยมภาคกลาง – เทศน์สนามหลวง ๓๑๓
ท่านสอนฆราวาส อย่าหายใจทิ้งเปล่าๆ ๓๑๖
ท่านเมตตาโปรดศิษย์เก่าแก่ที่เคยอุปัฏฐาก ๓๑๗

ภาค ๑๘ หลวงปู่ฝั้น กับ สถาบันพระมหากษัตริย์ ๓๑๙

ปฐมเหตุที่ในหลวงทรงศรัทธาในพระป่า ๓๑๙

ในหลวงกราบนมัสการหลวงปู่ฝั้นครั้งแรก ๓๒๐
ข้าวเหนียวเปียกทุเรียนหม้อน้อย ๓๒๑
หลวงปู่ฝั้นกับพระผู้เป็นยอดของแผ่นดิน ๓๒๒
ในหลวง กับ ศุภนิมิตของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ๓๒๖
พ.ศ. ๒๕๑๕ ท่านภาวนาช่วยแก้ปัญหาวิกฤตของประเทศ ๓๒๘

ภาค ๑๙ ท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรใหญ่ ๓๓๐

เหรียญของหลวงปู่ฝั้น ๓๓๐
ท่านกลายเป็นนักแจกเหรียญ ๓๓๒
สร้างพิพิธภัณฑ์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร ๓๓๔
ท่านทราบด้วยญาณหลวงปู่ตื้อมรณภาพ ๓๓๕
บาตรเหล็กของหลวงปู่ชอบ ๓๓๖
คำเตือนของหลวงปู่เรื่องสร้างเหรียญ ๓๓๗
กิจที่ไม่อยากทำ ๓๓๘
กิจวัตรประจำวันของหลวงปู่ ๓๓๙
พ.ศ. ๒๕๑๘ รู้ล่วงหน้าพระธาตุพนมจะล้ม ๓๔๑
พ.ศ. ๒๕๑๘ สร้างตึกสงฆ์อาพาธให้โรงพยาบาลสกลนคร ๓๔๓
พ.ศ. ๒๕๑๙ สร้างโรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ๓๔๕
ท่านเป็นพระยอดนักพัฒนา ๓๔๖
งานพัฒนาทางวัตถุ ๓๔๘

ภาค ๒๐ อาพาธหนักสู่มรณภาพ ๓๕๑

เข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ท่านจะเข้าสมาบัติต่ออายุ ๓๕๑
อาพาธหนักครั้งสุดท้าย ๓๕๓
หลวงปู่จะเข้าที่นะ ๓๕๕
ช่วงสี่ห้าวันสุดท้ายก่อนมรณภาพ ๓๕๖
ปลงธรรมสังเวช – ไม่ประมาทในชีวิต ๓๕๘
สาเหตุหลวงปู่ฝั้นอายุสั้น ๓๖๑
เหตุอัศจรรย์หลังวันมรณภาพ ๓๖๑
ในหลวงเสด็จสรงน้ำศพ ๓๖๓
โจมตีหลวงปู่ฝั้นหลังมรณภาพมีเงินมาก ๓๖๔
ครูบาอาจารย์เทศน์ในงานบำเพ็ญกุศลศพหลวงปู่ฝั้น ๓๖๕

สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) กับ หลวงปู่ฝั้น ๓๖๘
เตรียมงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ฝั้น ๓๖๘
มืดฟ้ามัวดินวันพระราชทานเพลิงหลวงปู่ฝั้น อาจาโร ๓๗๑
องค์หลวงตาพระมหาบัวเป็นองค์แสดงธรรม ๓๗๗
ชีวิตพระป่า ๓๗๙
อัฐิหลวงปู่ฝั้นกลายเป็นพระธาตุ ๓๘๐
ที่มาการสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์ ๓๘๓
เจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น ๓๘๔
พระมหากรุณาธิคุณ ๓๘๕

ภาค ๒๑ ครูบาอาจารย์ ๓๘๗

องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เทศน์ถึงหลวงปู่ฝั้น ๓๘๗
หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เทศน์ถึงหลวงปู่ฝั้น ๓๘๙
หลวงปู่จันทา ถาวโร โปรดเปรต ๓ ตน ๓๙๐
ท่านพระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต เทศน์ถึงหลวงปู่ฝั้น ๓๙๑

ภาค ๒๒ ปกิรณกธรรม ๔๐๐

ท่านแตกฉานทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ ๔๐๐
ไปวัด คือวัดใจ คือวัตรปฏิบัติ ๔๐๐
ท่านสอนศีล ๕ ..... ๔๐๒
บาตรเหล็กของหลวงปู่ฝั้น ๔๐๓
หลวงปู่ฝั้นเมตตาเด็กๆ มากเป็นพิเศษ ๔๐๕
ตำรายาของหลวงปู่ ๔๐๖

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

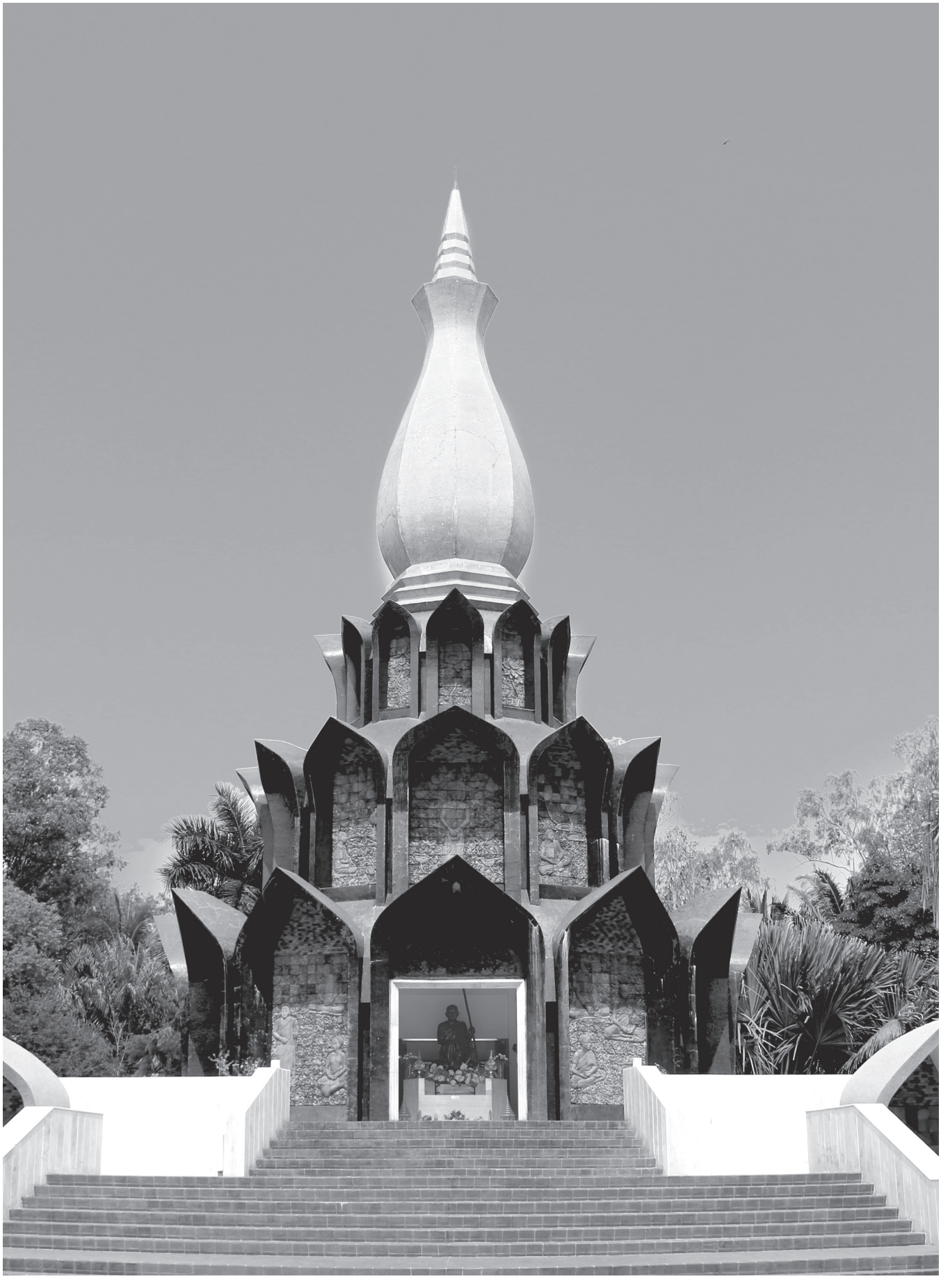

องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นองค์ประธานสร้าง
เจดีย์พิพิธภัณฑ์น้อมถวายแด่ องค์หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

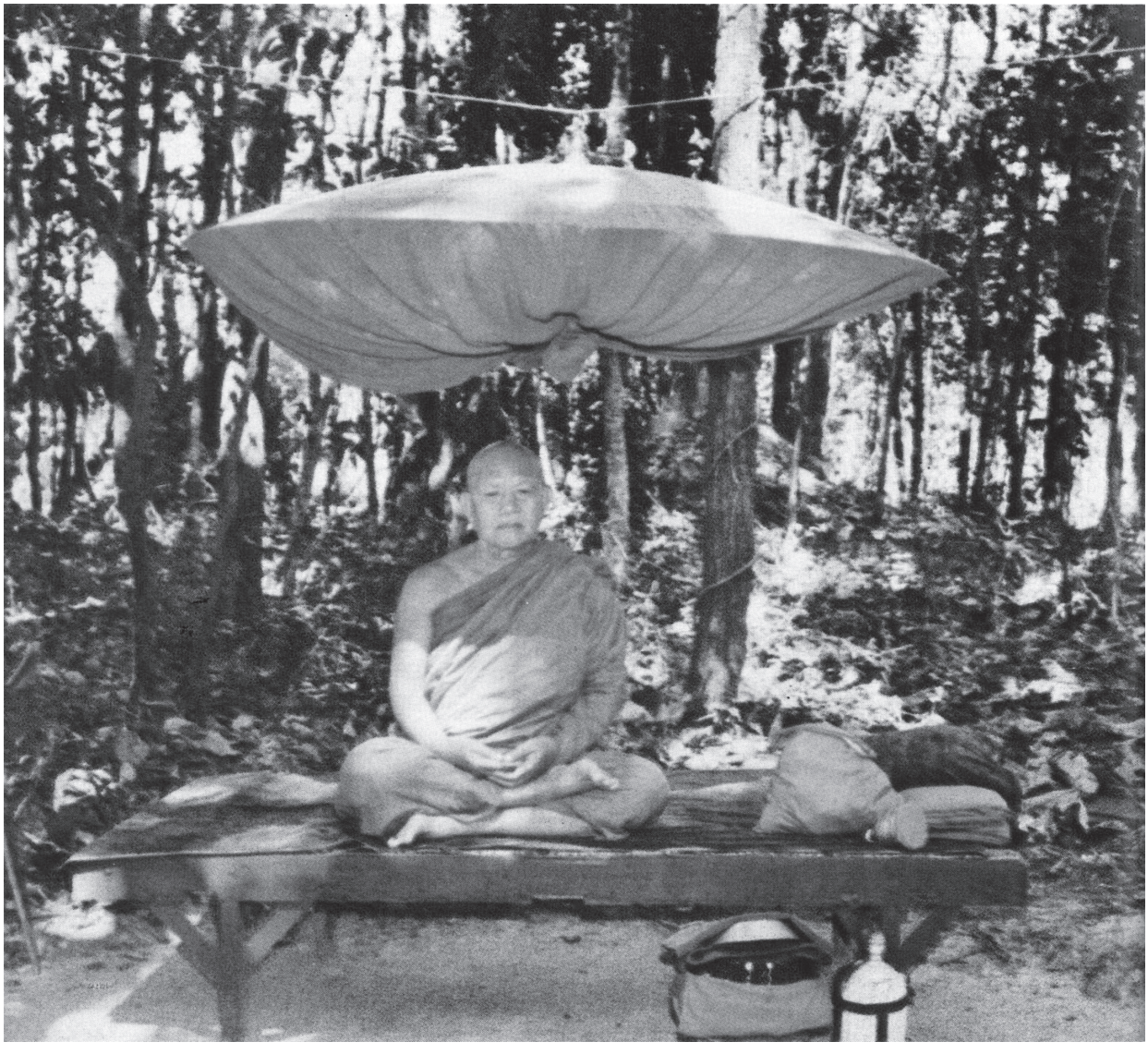

ภาค ๑ ชาติภูมิ ชีวิตฆราวาส

ชาติภูมิ

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร หรือ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นผู้มีอำนาจวาสนาบารมี เป็นผู้มีบุญญาธิการมาเกิด อันเนื่องจากการบำเพ็ญคุณงามความดีตามหลักธรรม **ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** โดยหลวงปู่ฝั้นเทศน์ไว้ดังนี้

"วัตถุข้าวของเงินทองมากๆ นี้ อานิสงส์ของเราได้บริจาค และได้กระทำ และได้ปฏิบัติไว้นี่เราปฏิบัติไว้มาก ผลอานิสงส์นั่นไหมล่ะ ไปในภพใด ชาติใด ติดตนนำตัวเราไป ในปัจจุบันและเบื้องหน้า นี้เรามาแล้วแต่ก่อนก็อาศัยบุญกุศลนี้ เพราะฉะนั้นเราได้เกิดเป็นมนุษย์นี้ ได้บุญกุศลของเรานำมา ธรรมนะบอกในมงคลคาถา **ปฏิรูปเทสวาโส จ ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา อตฺตสมฺมา–ปณิธิ จ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** จะได้เป็นมงคลอุดม นี้เราได้เกิดเป็นประเทศอันนี้ หรือประเทศอันสมควร รูปอันอุดม เราได้เป็นมนุษย์นี้เรียกว่า **"รูปอุดม"** นี่ประเทศอันสมควร เป็นมัชฌิมาประเทศ เป็นประเทศกลางๆ"

หลวงปู่ฝั้น ท่านเกิดที่บ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๒ ตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ปีกุน ซึ่งตรงกับในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์จักรี ในตระกูลสุวรรณรงค์ ซึ่งเป็นตระกูลเจ้าเมืองพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ทั้งฝ่ายโยมบิดาและฝ่ายโยมมารดาของท่าน ต่างก็เป็นเชื้อสายขุนนางมาทั้งสองฝ่าย

โยมบิดาของท่าน ชื่อ เจ้าไชยกุมมาร (เม้า) ผู้เป็นหลานปู่ของ พระเสนาณรงค์ (นวล) เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๒ และหลานอาของ พระเสนาณรงค์ (สุวรรณ์) เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๔ โยมมารดาของท่าน ชื่อ นุ้ย ผู้เป็นบุตรีของ หลวงประชานุรักษ์

หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นบุตรคนที่ ๕ ในจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา ๘ คน ตามลำดับ ดังนี้

๑. นางกองแก้ว แต่งงานกับนายเขียน อุปพงศ์ ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้ชีวิตของ**หลวงปู่ฝั้น** หันเหเข้าสู่ทางธรรม โดยการบวชตลอดชีวิต
๒. นายกุล สุวรรณรงค์ ภายหลังได้เป็น ท้าวกุล
๓. นางเฟื้อง
๔. เป็นหญิง ถึงแก่กรรมตั้งแต่ยังเล็ก
๕. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เป็นบุตรชายคนที่ห้า
๖. นายคำพัน สุวรรณรงค์ ภายหลังเป็น ท้าวคำพัน

๗. นางคำผัน

๘. น้องสาวคนเล็ก ชื่อ เพ็ง

หลวงปู่ฝั้น ท่านมรณภาพแล้วคงเหลือแต่คุณงามความดีฝากเป็นมรดกคติธรรมให้ชาวพุทธได้จดจำ ส่วนพี่น้องทุกคนก็ถึงแก่กรรมไปก่อนท่าน ยังเหลือลูกหลานที่สืบสกุลต่อมาเท่านั้น

ด้วยเหตุที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านสืบเชื้อสายขุนนางทั้งทางฝ่ายบิดาและฝ่ายมารดา ท่านจึงเป็นผู้มีความรักชาติบ้านเมืองและมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์มากเป็นพิเศษ ท่านมีความเมตตาต่อประชาชนทั่วไป เห็นได้จากการปฏิสันถารต้อนรับญาติโยมอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย จากการช่วยเหลือสงเคราะห์ญาติโยมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจิตใจ ให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และจากการแสดงพระธรรมเทศนาของท่าน มักจะมีการกล่าวถึง **“ชาวบ้านร้านตลาด”** และ **“ประเทศชาติบ้านเมือง”** อยู่แทบทุกครั้งไป จนกลายเป็นคำพูดที่ท่านกล่าวถึงเป็นประจำ

หลวงปู่ฝั้น ท่านได้มาเกิดในกาลเวลา ในครอบครัว และในถิ่นฐานอันถูกต้องเหมาะสมยิ่ง โดยท่านได้มาเกิดในช่วงที่พระพุทธศาสนากลับมาเจริญรุ่งเรืองสูงสุดอีกครั้ง ในครอบครัวขุนนางที่ใจบุญสุนทานมีสัมมาทิฐิ และในดินแดนภาคอีสาน อันเป็นยุคที่เหมาะสมต่อการบำเพ็ญเพียรภาวนาเพื่อความหลุดพ้น เพราะแผ่นดินไทยเป็น **ปฏิรูปเทสวาสะ** เป็นแผ่นดินพระพุทธศาสนา เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธาในบวรพระพุทธศาสนา องค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงเอื้ออำนวย ทั้งทรงบำรุงส่งเสริมและสนับสนุนให้พระภิกษุ สามเณร แม่ชี ตลอดไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์ได้ประพฤติปฏิบัติธรรมกันอย่างสะดวกเต็มที่ และที่สำคัญแผ่นดินไทยถึงพร้อมด้วยความสัปปายะในประการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูบาอาจารย์สัปปายะ ซึ่งมีความจำเป็นและสำคัญมากที่สุด

ในสมัย**หลวงปู่ฝั้น**ออกธุดงค์ปฏิบัติธรรมก็มี**ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีลมหาเถร** และ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** เป็นพระบูรพาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน และเป็นจอมปราชญ์ในสมัยปัจจุบัน โดยพระบูรพาจารย์ใหญ่ทั้งสองเป็นผู้บุกเบิกฟื้นฟูธุดงควัตร ฟื้นฟูการปฏิบัติธรรม และฟื้นฟูมรรคผลนิพพานในสังคมไทย ซึ่งลืมเลือนหายไปจากพระพุทธศาสนากลับมาเจริญรุ่งเรืองอีกครั้ง

โดยในยุคนั้นถือเป็นยุคทองเรืองรองของวงพระธุดงคกรรมฐานสาย **ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** อย่างแท้จริง ผู้มีอำนาจวาสนาสูงส่งด้วยบุญญาธิการจึงได้มาเกิดคนแล้วคนเล่า โดยในกาลต่อมาท่านเหล่านั้นได้ออกบวชเพื่อประพฤติปฏิบัติธรรมเป็นพระธุดงคกรรมฐานกันมากมาย และเมื่อได้รับการอบรมสั่งสอนจากท่านพระอาจารย์มั่นอย่างเมตตาใกล้ชิดแล้วได้

น้อมนำมาปฏิบัติตามอย่างอุกฤษฏ์เคร่งครัด อย่างสละเป็นสละตาย โดยไม่อาลัยในชีวิตสังขารร่างกายแล้ว ผลที่ได้รับ ก็คือ ต่างองค์ต่างก็ได้ถึงซึ่งพระนิพพานบรมสุข บรรลุอริยธรรมขั้นสูงสุดเป็นพระอรหันตสาวกตามรอยท่านพระอาจารย์มั่นองค์แล้วองค์เล่า ส่วนเหตุปัจจัยอันสำคัญนั้นเป็นเพราะผลจากสายบุญสายกรรมในอดีตชาติอันยาวนานไกล ที่ท่านเหล่านั้น รวมทั้ง**หลวงปู่ฝั้น** ต่างก็เคยร่วมบำเพ็ญบารมีตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนากับท่านพระอาจารย์มั่นมานั่นเอง

ต้นตระกูลของหลวงปู่ฝั้น

ต้นตระกูลของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นเชื้อสายขุนนางเก่าแก่ สืบเชื้อสายมาจากชาวผู้ไท หรือ ภูไท เมืองวังอ่างคำ แขวงสะหวันนะเขต ประเทศลาว อพยพเข้ามาผืนแผ่นดินไทย มาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ตั้งแต่ครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มาตั้งรกรากอยู่ที่เมืองพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยผู้นำการอพยพได้รับพระราชทานยศเป็น “พระเสนาณรงค์” เจ้าเมืองพรรณานิคม ซึ่งยศ “พระเสนาณรงค์” เป็นชื่อยศประจำตำแหน่งเจ้าเมืองพรรณานิคม ซึ่งก็มีลูกหลานเจ้าเมืองคนแรกสืบตำแหน่งกันต่อมาจนถึงพระเสนาณรงค์ (สุวรรณ์) ท่านที่ ๔

หลวงปู่ฝั้นเล่าว่าบรรพบุรุษของท่านนั้นข้ามมาแต่ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง เป็นครอบครัวใหญ่เรียกว่า “ไทยวัง” ครั้งแรกได้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านม่วงไข่ ในตอนแรกๆ เมื่อยังรวบรวมกันอยู่เป็นปึกแผ่น ทุกๆ ปีจะต้องมีการฟื้นฟูประเพณี โดยมีการแห่แหนริ้วขบวนต่างๆ เป็นที่ครึกครื้น ต่อมาบางพวกแยกย้ายไปทำมาหากินในที่อื่น ประเพณีนั้นก็เลยยกเลิกไป

ด้วยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยกเลิกระบบกินเมืองและระบบหัวเมืองแบบเก่า ได้แก่ หัวเมืองชั้นใน ชั้นนอก และเมืองประเทศราช จัดเป็นมณฑล เมือง อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน เมืองพรรณา–นิคมเปลี่ยนเป็น อำเภอพรรณานิคม เจ้าเมืองพรรณานิคมเปลี่ยนเป็นนายอำเภอพรรณานิคม พระเสนาณรงค์ (สุวรรณ์) ผู้มีศักดิ์เป็นลุงของ**หลวงปู่ฝั้น** ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายอำเภอคนแรกของอำเภอพรรณานิคม ส่วนเจ้าไชยกุมมาร (เม้า) โยมบิดาของหลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้าน จึงได้รับเลือกให้ท่านเป็นผู้ใหญ่บ้านม่วงไข่

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณา–โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัตินามสกุลขึ้นใช้ โดยให้ไพร่ฟ้าประชาชนมีนามสกุลโดยถ้วนทั่วทุกคน ต่างคนจึงต่างตั้งนามสกุลในครอบครัวของตนเองขึ้นมา ส่วนที่เป็นข้าราชการใกล้ชิดก็ขอพระราชทานนามสกุล

ในการนี้ได้มีประกาศให้จดทะเบียนนามสกุลโดยทั่วไปทั้งหัวเมืองชั้นในและชั้นนอกด้วย

สำหรับนามสกุลของชาวภูไท โดยเฉพาะนามสกุลบรรพบุรุษของ**หลวงปู่ฝั้น**นั้น แต่เดิมใช้ “อินทรสุวรรณ” โดยเอาชื่อ เจ้าอินทร์ ผู้เป็นพ่อ กับชื่อ สุวรรณ์ ผู้เป็นลูก มาผสมกันเป็นนามสกุล แต่ภายหลัง เพื่อรำลึกถึงการปราบฮ่อได้ชัยชนะ จึงได้เปลี่ยนมาเป็น **“สุวรรณรงค์”** โดยเอาชื่อ พระเสนาณรงค์ (สุวรรณ์) แม่ทัพ กับคำว่า ณรงค์ ซึ่งมาจากคำว่า รณรงค์ แปลว่า การรบ มาผสมกันเข้าเป็น สุวรรณรงค์ และสืบสกุลเป็นปึกแผ่นตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ตระกูลสุวรรณรงค์ ในทางโลก นับตั้งแต่ต้นตระกูลจนถึงลูกหลานได้เข้ารับราชการและได้ทำคุณประโยชน์ให้กับชาติบ้านเมืองมากมาย จนชาวบ้านให้ความเคารพนับถือคนในตระกูลนี้ ส่วนในทางธรรม ลูกหลานคนในตระกูลนี้ก็ได้ออกบวชสืบทอดบวรพระพุทธศาสนา ซึ่งในสมัยที่ **หลวงปู่ฝั้น**ออกบวช นอกจากหลวงปู่ฝั้นแล้วก็มี **ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินฺโน** และ **ท่านพระ–อาจารย์กว่า สุมโน** (สองท่านนี้เป็นพี่น้องกัน) ท่านทั้งสามเป็นญาติที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก อยู่หมู่บ้านเดียวกัน มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ขณะเป็นฆราวาสในวัยเด็กจึงเป็นเพื่อนเล่นและเติบโตมาด้วยกัน เมื่อออกบวชเป็นพระแล้ว ต่อมาได้เป็นพระธุดงคกรรมฐาน ออกเที่ยวธุดงค์ด้วยกัน และต่างก็ได้ถวายตัวเป็นพระศิษย์**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ออกประพฤติปฏิบัติธรรมจนเป็นครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียง กิตติศัพท์ กิตติคุณอันโด่งดังเป็นที่รู้จัก และเป็นที่เคารพกราบไหว้บูชาของบรรดาพุทธศาสนิกชนอย่างกว้างขวาง

อุปนิสัยและการศึกษา

หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นผู้มีความงามพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจมาตั้งแต่วัยเด็ก กล่าวคือ ท่านมีรูปร่างลักษณะดีและมีนิสัยดี มีความกตัญญู กตเวที มีความประพฤติเรียบร้อย กิริยามรรยาทนุ่มนวลอ่อนโยน ว่านอนสอนง่าย เคารพเชื่อฟังผู้หลักผู้ใหญ่ มีน้ำใจโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้คน อุปนิสัยที่เด่นชัด คือ ใจคอกว้างขวางและเยือกเย็นเช่นเดียวกับโยมบิดา รวมทั้งมีความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ สุจริต อดทนต่ออุปสรรค ทำการทำงานเอาจริงเอาจัง ประเภทหนักเอาเบาสู้ ช่วยเหลือกิจการงานของบิดา มารดา และญาติพี่น้อง โดยไม่เห็นแก่ความลำบากยากเย็นใดๆ ทั้งสิ้น ท่านจึงเป็นที่รักใคร่ของทุกคน

ในด้านการศึกษา ในสมัยก่อนนั้นยังไม่มีโรงเรียน โดยจะศึกษาเล่าเรียนกันที่วัด **หลวงปู่ฝั้น** ท่านเริ่มเรียนหนังสือที่ วัดโพธิ์ชัย บ้านม่วงไข่ อันเป็นวัดใกล้บ้าน สมัยนั้นมี **ท่านอาญาครูดี** เป็นเจ้าอาวาส แบบเรียนที่ใช้ฝึกอ่าน – เขียน ได้แก่ มูลบทบรรพกิจ เล่ม ๑ – ๒ ซึ่งเป็นแบบเรียนที่วิเศษสุดในสมัยนั้น ผู้ใดเรียนจบจะแตกฉานในด้านการอ่านเขียนไปทุกคน ครูผู้สอนชื่อ ครูหุ่น ไชยชมภู ภายหลังที่ครูหุ่นย้ายไปแล้ว ท่านก็ได้เรียนกับ**พระอาจารย์ตัน วุฒิสาร**

หลวงปู่ฝั้นเป็นคนชอบเรียนหนังสือ ท่านเป็นนักเรียนดี ทั้งการเรียนและความประพฤติดี มีความขยันหมั่นเพียร เรียบร้อย มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด และเป็นเด็กที่มีเชาวน์ปัญญาดี สามารถเขียนอ่านได้รวดเร็วกว่าเด็กคนอื่นๆ ถึงขนาดได้รับความไว้วางใจจากครู เวลาครูไม่อยู่หรือมีกิจจำเป็น หลวงปู่จะได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่สอนเพื่อนๆ แทนครู

นิสัยใจคอและคุณสมบัติที่ดีเลิศของ**หลวงปู่ฝั้น** ล้วนเกิดจากการสั่งสมบำเพ็ญบุญญาบารมีมาด้วยดีในอดีตชาตินั่นเอง โดยเฉพาะความขยันหมั่นเพียร สติปัญญา เชาวน์ปัญญา ได้ฉายแววออกมาตั้งแต่ท่านยังอยู่ในวัยเด็ก เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญของผู้ที่จะบำเพ็ญสมณธรรม เพื่อความหลุดพ้นจากวัฏสงสาร เพื่อความเป็นพระอรหันตสาวกในพระพุทธศาสนา อันเป็นไปตามความปรารถนาของท่านที่ได้ตั้งใจและบำเพ็ญมาอย่างยาวนานไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนกัป

กล่าวถึงพลังจิตที่**หลวงปู่ฝั้น**ได้รับการยกย่องจากวงกรรมฐาน ท่านมีตั้งแต่ตอนหนุ่ม สมัยเรียนหนังสือ **หลวงปู่คำพอง ติสฺโส** วัดถ้ำกกดู่ อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี ท่านเทศน์ไว้ดังนี้

“**หลวงปู่ฝั้น**ตอนนั้น ตอนยังหนุ่ม ตอนท่านเรียนหนังสืออยู่ ไปเจอผู้หญิงแถวพรรณานิคม เขาจะตักน้ำ น้ำยังอยู่ในกลางทุ่งนานี่ น้ำบ่อ ที่โล่งๆ ท่านก็ไปนั่งอยู่ เห็นพวกนี้มันไม่แล้ว (ไม่เสร็จ) ง่ายหรอก คุยกันจู๋จี๋ๆ พวกผู้หญิง “เมื่อไหร่มันจะหนี ให้เราอาบน้ำซักทีโว้ย เมื่อไรจะหนีซักที” คุยไปคุยมาๆ ไม่รู้จะคุยเรื่องอะไรกันไม่หยุด นั่งเพ่งอยู่นั่น ข้างจอมปลวก นั่งเพ่งไปเพ่งมา ผ้าที่นุ่งอยู่นี่หลุดหมด หลุดก็วิ่งขายหน้าขายตา (เขินอาย) กลับบ้านกันหมดเลย เป็นอย่างนั้นหลวงปู่ฝั้น”

ต่อมาในสมัยที่**หลวงปู่ฝั้น ท่านพระอาจารย์กู่** และ **ท่านพระอาจารย์กว่า** เจริญวัยเป็นหนุ่มแล้ว เจ้าไชยกุมมาร (เม้า) ผู้เป็นโยมบิดาหลวงปู่ฝั้น และหลวงพรหม ผู้เป็นโยมบิดาท่านพระ–อาจารย์กู่ และ ท่านพระอาจารย์กว่า ก็ได้อพยพพร้อมกับครอบครัวอื่นๆ อีกหลายครอบครัว ออกจากบ้านม่วงไข่ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ออกไปประมาณ ๔ กิโลเมตร ไปตั้งบ้านใหม่ขึ้นอีกหมู่บ้านหนึ่ง ให้ชื่อว่า **“บ้านบะทอง”** เพราะที่นั่นมีต้นทองหลางใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง แต่ปัจจุบันต้นทองหลางใหญ่ดังกล่าวได้ตายและผุพังไปสิ้นแล้ว

สาเหตุที่อพยพออกจากบ้านม่วงไข่ก็เพราะเห็นว่า สถานที่ใหม่อุดมสมบูรณ์กว่า เหมาะแก่การทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย และเหมาะอย่างยิ่งสำหรับการเลี้ยงไหม เพราะเป็นพื้นที่ซึ่งมีลำห้วยขนาบอยู่ถึงสองด้าน ด้านหนึ่ง คือ ลำห้วยอูน อยู่ทางทิศใต้ ส่วนอีกด้านหนึ่ง คือ ลำห้วยปลา อยู่ทางทิศเหนือ

ก่อนอพยพจากบ้านม่วงไข่ เจ้าไชยกุมมาร (เม้า) โยมบิดาของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านปกครองลูกบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุขมาก่อนแล้ว ครั้นมาตั้งบ้านเรือนกันใหม่ที่บ้านบะทอง ท่านก็ได้รับความไว้วางใจ และได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านนั้นอีก เพราะลูกบ้านต่างให้ความเคารพ

นับถือมาก ในฐานะที่ท่านเป็นคนที่มีความเมตตาอารี ใจคอกว้างขวางและเยือกเย็น เป็นที่ประจักษ์มาช้านาน ซึ่งท่านได้เป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่ปกครองดูแลชาวบ้านจนหมดอายุขัย ชาวบ้านปกครองง่าย ทุกครัวเรือนมีความเลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนา จึงอยู่กันอย่างเงียบสงบ ทุกเช้าชาวบ้านจะพากันทำบุญใส่บาตร

ใฝ่ฝันจะเข้ารับราชการ

หลังจากที่**หลวงปู่ฝั้น**เรียนหนังสือจบ สามารถอ่าน – เขียนได้แตกฉานแล้ว ท่านก็มีความตั้งใจจะรับราชการ เพราะงานราชการเป็นงานที่มั่นคง มีเกียรติ มีหน้ามีตา ได้รับความเคารพยำเกรงจากผู้คนในสมัยนั้น และเป็นการเจริญตามรอยคนในตระกูลท่าน ซึ่งมีอาชีพรับราชการ ในขณะนั้นนายเขียน อุปพงศ์ พี่เขยของท่าน รับราชการในตำแหน่ง ปลัดขวา อยู่ที่เมืองขอนแก่น ท่านจึงติดตามไปอยู่ด้วย โดยได้เข้าฝึกงานเป็นเสมียนอำเภอ เพื่อรอการบรรจุเป็นข้าราชการต่อไป

ด้วย**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเกิดในตระกูลขุนนางที่ดีมุ่งทำคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง เมื่อท่านฝึกงานราชการ ท่านจึงมุ่งมาดปรารถนาเป็นข้าราชการที่ดี มุ่งทำงานหนักเพื่อรับใช้ประเทศชาติและประชาชน ดังนั้น ในระหว่างฝึกงานอยู่นั้น ท่านจึงตั้งใจอุทิศตน อุทิศเวลา ทุ่มเทเสียสละทำการทำงานอย่างเต็มที่ เต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ โดยท่านยึดมั่นปฏิบัติตามระเบียบวินัยของข้าราชการที่ดี ท่านมีความประพฤติดี มีกิริยามรรยาทตลอดวาจาสุภาพเรียบร้อย นุ่มนวล อ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันขันแข็ง มีน้ำใจงดงาม และตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดี จนท่านเป็นที่รักใคร่และไว้วางใจของผู้บังคับบัญชาตลอดเพื่อนร่วมงาน ท่านมีแนวโน้มจะเจริญก้าวหน้าในทางโลก ในอาชีพข้าราชการตามที่ท่านได้ปรารถนาไว้

แต่แล้วด้วยสาวกบารมีญาณ ท่านมีนิสัยอรหัตคุณอันแก่กล้ารุ่งเรืองในดวงจิต ซึ่งมิอาจเปลี่ยนแปลงได้ อันเป็นผลจากที่ท่านได้สั่งสมบ่มอินทรีย์บำเพ็ญบารมีธรรมมาอย่างเต็มเปี่ยมแล้วในอดีตชาติอันยาวนานไกลนับแสนกัป มาช่วยกระตุ้นเตือนความปรารถนาเป็นพระอรหันตสาวก ท่านจึงประสบเหตุการณ์สำคัญ ทำให้ชีวิตของท่านต้องหันเหมาในทางธรรม โดยช่วงที่อยู่ขอนแก่นมีเหตุการณ์ที่ทำให้ท่านรู้สึกสลดใจ เกิดความไม่แน่ใจในอาชีพข้าราชการขึ้นมา กล่าวคือ พี่เขยและพี่สาวใช้ให้หลวงปู่หิ้วปิ่นโตอาหารไปส่งนักโทษการเมือง คือ พระยาณรงค์ฯ เจ้าเมืองขอนแก่นที่ต้องโทษฆ่าคนตาย จึงถูกคุมขังจำคุกตามกระบิลเมือง เมื่อท่านได้เห็นข้าราชการระดับใหญ่โตได้รับโทษ ไม่เว้นแม้ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นถึงพระยานาหมื่น และได้เห็นเหตุการณ์วุ่นวายของข้าราชการและบ้านเมือง ได้เห็นการปราบปรามผู้ร้าย มีการฆ่าฟัน นักโทษถูกประหารชีวิต เป็นเหตุให้ท่านได้ข้อคิดและบังเกิดความเบื่อหน่ายคลายความยินดี เพราะเห็นความยุ่งเหยิง

และความไม่แน่นอนของชีวิตในทางโลก จึงตัดสินใจไม่รับราชการ คิดกลับไปบ้าน เข้าไปบวชอยู่วัดปฏิบัติธรรม จึงได้เดินทางไปลาพี่ทั้งสองที่จังหวัดเลย

ลาพี่เขยและพี่สาวกลับบ้านขอบวช

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้บันทึกไว้ดังนี้

“พอเดินทางไปถึง เห็นพี่ทั้งสองไม่ได้ไปไหน อยู่กับหลานๆ ในเรือนชั้นบน วันนั้นเป็นวันหยุดราชการ เดินขึ้นบันไดไปในเรือน นั่งลงยกมือไหว้พี่เขยพี่สาว แล้วเอากระเป๋าเดินทางเข้าไว้ ลงไปอาบน้ำชำระกายให้หายเหนื่อย พอเย็นวันนั้น ท่านจึงเข้าไปนั่งใกล้กับพี่สาว ได้พูดกับพี่สาวว่า “ที่ผมได้เดินทางมาหาคุณพี่ทั้งสองคราวนี้ ตั้งใจจะมาลาคุณพี่ทั้งสองกลับบ้าน”

พอจบคำ พี่สาวก็พูดขึ้นทันทีว่า “อยากกลับบ้านหรือ มันเรื่องอะไร ? คิดถึงบ้านหรือว่าคิดถึงใคร ? เรื่องคุณพ่อคุณแม่เรา เธอไม่ต้องเป็นห่วงท่านหรอก กิจการงานทางบ้านก็มีพี่ชาย พี่สาว น้องชาย น้องสาว เขาทำแทนแล้ว น้องไม่ต้องเป็นห่วงหรอก” พอพี่สาวพูดจบลง ท่านยังไม่พูดอะไร พี่เขยก็พูดขึ้นต่อไปอีกว่า “ไหนๆ เราก็ได้ตั้งใจมาว่าจะยึดอาชีพทางราชการ ออกจากบ้านมาเพื่อทำการทำงาน เวลานี้ก็กำลังทำงาน งานที่เราทำก็กำลังจะก้าวหน้าอยู่แล้ว ไม่นานเท่าไหร่คำสั่งก็จะมาถึง และจะได้บรรจุเป็นข้าราชการตามที่ต้องการ น้องลองคิดดูให้ดี อย่าใจร้อนไปมากนักเลย หรือว่าน้องมีคู่รักรออยู่ทางบ้าน คิดถึงเขามากหรือ ?”

แท้จริงท่านยังไม่มีคู่รัก และยังไม่เคยคิดที่จะมีคู่รักเลย ตอนนั้นท่านอายุย่างเข้า ๑๙ ปี เป็นวัยที่กำลังหนุ่ม พร้อมกับลักษณะรูปสมบัติและคุณสมบัติเป็นที่ชอบเนื้อเจริญใจและพอใจแก่ผู้ที่ได้พบเห็น จึงเป็นเหตุให้พี่เขยพูดคาดคะเนและดักถามในทำนองนั้น หลวงปู่ได้เรียนตอบพี่เขยว่า “เวลานี้จิตของผมเปลี่ยนความคิดเป็นตรงกันข้ามกับความคิดเดิม รู้สึกเบื่อหน่ายท้อใจในงานอาชีพทางรับราชการ ไม่มีแก่จิตแก่ใจที่จะทำต่อไปอีกแล้ว”

พี่เขยและพี่สาวบอกให้น้องชายพูดออกมา หลวงปู่ไม่ค่อยอยากจะพูดเรื่องนี้ ได้เรียนพี่ทั้งสองว่า “อันที่จริงแล้วผมไม่อยากจะพูด ถ้าผมพูดแล้ว เดี๋ยวคุณพี่ทั้งสองจะหาว่าผมไม่มีมารยาท คิดดูถูกดูแคลนคนอื่น ไม่น่าจะพูดในที่นี้” “พูดไปเถิดน้อง ไม่ต้องเกรงใจ หากมีความทุกข์ใจหรือคับแค้นใจประการใด ก็พูดออกมาเถอะ พี่ทั้งสองจะคอยฟัง”

หลวงปู่จึงเริ่มเล่าถึงความรู้สึกของท่านในตอนนั้นว่า “...แต่แรกผมก็คิดว่า ผมจะยึดอาชีพทำงานราชการ จึงได้มาฝึกและทำงานด้วยความพยายามและอดทน ผลของงานก็ได้คืบหน้ามาตามลำดับ ต่อมาผมเริ่มไม่แน่ใจในอาชีพราชการ ได้เห็นเจ้านายข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ต้องกลับกลายมาเป็นนักโทษการเมือง คือ พระยาณรงค์ฯ เจ้าเมืองขอนแก่น ต้องโทษติดคุกฐานฆ่าคนตาย

และก็กรณีของ นายวีระพงศ์ ปลัดซ้าย ต่อมาก็คุณพี่ต้องถูกโยกย้ายออกจากปลัดอำเภอเมืองขอนแก่นมาเป็นปลัดอำเภอกุดป่อง จังหวัดเลย แล้วยังต้องคดีฆ่าคนตายอีกเช่นกัน ผมได้เห็นเหตุการณ์สับสนวุ่นวายของข้าราชการ กับได้เห็นการปราบปรามผู้ร้าย มีการฆ่าฟัน การประหารชีวิต เห็นแล้วสลดหดหู่ใจ เจ้าเมืองยังต้องกลับมาเป็นนักโทษอย่างที่เห็นๆ กัน”

พี่เขยกับพี่สาวปล่อยให้น้องชายได้พูดโดยไม่มีการขัดจังหวะ หลวงปู่จึงกล่าวต่อไปอีกว่า “เรื่องทั้งหลายเหล่านี้ ทำให้ผมได้ข้อคิด บังเกิดความสลดสังเวชให้ผมคิดเบื่อหน่ายคลายความยินดีจากอาชีพราชการ เห็นความยุ่งเหยิงความไม่แน่นอนของชีวิตคนเรา อีกอย่างที่ชวนให้เศร้าใจยิ่ง คือ เห็นท่านผู้มีการศึกษาดี มีความรู้สูง ได้รับตำแหน่งแห่งที่การงาน เป็นข้าราชการชั้นผู้หลัก–ผู้ใหญ่ มียศถาบรรดาศักดิ์สูงส่งในวงราชการ แต่เขาเหล่านั้นแทนที่จะเป็นบุคคลตัวอย่างในทางที่ดีให้แก่ราษฎร กลับทำผิดด้วยการทุจริต และต้องโทษร้ายแรง และที่ยังชูคอลอยนวล จับไม่ได้ไล่ไม่ทันก็ยังเห็นมีอยู่ดาษดื่น ผมเห็นแล้วรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีความหมายในจิตใจที่ไร้ศีลธรรมเหล่านั้น

ผมเห็นว่า **ศีลธรรมเท่านั้นที่จะทำให้คนทุกชนชั้นมีความสงบสุข ทั้งแก่ตนเองและคนทั่วไป สังคมใดหากไร้ศีลธรรมประจำบุคคลในสังคมนั้นแล้ว เห็นจะต้องเหลวแหลก ทำให้สังคมวุ่นวายไม่รู้จักจบจักสิ้น ผมคิดตรองดีแล้ว จึงได้มาขอลาคุณพี่ทั้งสองเพื่อกลับไปอยู่บ้าน เมื่อไปถึงบ้านแล้ว ผมตั้งใจจะบวช หากคุณพ่อคุณแม่ท่านอนุญาต...”**

ด้วยใจจริงแล้ว ทั้งพี่ชายพี่สาว อยากให้หลวงปู่อยู่รับราชการต่อ เพราะได้ช่วยแบ่งเบาภาระงานทั้งในบ้านนอกบ้านได้เป็นอย่างดี อีกอย่างหนึ่งก็เห็นว่า อนาคตในการรับราชการของน้องชายจะต้องไปได้ยาวไกลอย่างไม่ต้องสงสัย แต่อีกความคิดหนึ่ง เห็นว่าน้องชายคิดไปในทางบุญทางกุศล น่าอนุโมทนายิ่ง จึงไม่สมควรจะขัดขวาง ตกลงทั้งพี่เขยและพี่สาวจำต้องอนุญาตให้น้องชายคนนี้ลากลับบ้านได้ตามความประสงค์ ทั้งที่ยังรักยังอาลัยเป็นอย่างมาก”

การตัดสินใจครั้งสำคัญในชีวิตของ**หลวงปู่ฝั้น**ในครั้งนี้ โดยการหันหลังให้กับทางโลกอย่างสิ้นเชิง แล้วก้าวสู่ทางธรรมอย่างเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ นับเป็นการเจริญตามรอยพระบาทแห่งบรมครูองค์พระบรมศาสดา ซึ่งไม่เพียงเป็นผลดีเฉพาะตัวท่านเองเท่านั้น แต่ยังเป็นผลดีสำหรับศรัทธาสาธุชนทั้งหลายอีกจำนวนมากมายมหาศาลนับหมื่นนับแสนคน เพราะในอนาคตภายหน้าอันใกล้จะได้รับคำสั่งสอนอบรมจากท่าน เมื่อรับฟังพระธรรมเทศนาจากท่านแล้ว จะบังเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากยิ่งขึ้น แล้วต่างพากันกระทำแต่คุณงามความดี โดยการบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา เพื่อประโยชน์สุขส่วนตน ประโยชน์ประเทศชาติ และพระพุทธศาสนาสืบต่อไป

การตัดสินใจออกบวช **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้พูดถึงเรื่องการบวช โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ได้บันทึกคำพูดของหลวงปู่ ไว้ดังนี้

“พวกเรานับถือพระพุทธศาสนา ตามธรรมเนียมประเพณีที่เราเคารพนับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยโบราณกาลมา เป็นเวลาอันสืบเนื่องแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้มีขนบธรรมเนียม ประเพณีของคนไทยเรา พ่อ แม่ จะต้องฝึกอบรมลูกชายของตนให้ออกบวช เพื่อจะได้ฝึก ศึกษาให้รู้จักความดี ความชั่ว ว่าความดีควรทำ ความชั่วควรละเว้นไม่กระทำ ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ถือกันว่า ถ้าบวชเป็นสามเณร เป็นการทดแทนคุณของแม่ ถ้าบวชเป็นพระเป็นการทดแทนคุณของพ่อ แต่ก่อนเขาถืออย่างนี้ จึงได้เป็นธรรมเนียมประเพณีมาจนถึงบัดนี้

พระพุทธเจ้าพระองค์สอนให้ทุกๆ คนรู้จักเคารพ รัก นับถือ เชื่อฟัง กราบไหว้คุณพ่อคุณแม่และผู้เจริญด้วยวัยเป็นผู้ใหญ่ในตระกูลของตน เพราะคุณพ่อคุณแม่เป็นผู้มีคุณแก่พวกเราผู้เป็นบุตรธิดามาก พวกเราจำต้องละความชั่ว ทำแต่ความดี เป็นการเสนอสนองความต้องการของท่าน

การบวช ก็คือ การเข้าไปปฏิบัติ ละกรรมชั่ว ทำแต่กรรมดี ลูกคนใดที่บวชเป็นพระเป็นเณร จักได้ป้องกันช่วยเหลือมารดาบิดาไม่ให้ตกนรก เขาถือกันดังนี้

ส่วนลูกผู้ชายสมัยก่อนก็มีความพอใจและตั้งใจไว้เสมอว่า ตัวเองเกิดมาเป็นลูกผู้ชายแล้วต้องบวช เพื่อเป็นการสืบดำรงวงศ์ตระกูลไว้ตามประเพณี มิให้ขาดสูญเสียไป และจะได้เป็นการตอบแทนบุญคุณค่าน้ำนมและข้าวป้อนของพ่อแม่ ที่ท่านได้ทะนุถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงบำรุงตนมาด้วยความเหนื่อยยากลำบาก

การทดแทนบุญคุณพ่อแม่อย่างอื่นใด ที่จะเสมอด้วยการบวชเป็นพระภิกษุสามเณรในบวรพุทธศาสนาเป็นอันไม่มี”

ความคิดในการบวชนี้ เป็นความคิดของคนในสังคมไทยในสมัยนั้น จนถือเป็นธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งพี่เขยและพี่สาวของหลวงปู่ก็มีความคิดเช่นนั้นเหมือนกัน เมื่อหลวงปู่ได้รับการอนุญาตแล้ว จึงลาพี่เขยและพี่สาวกลับบ้านบะทอง จังหวัดสกลนคร เพื่อขออนุญาตลาบวชจากโยมบิดามารดาต่อไป อันเป็นไปตามหลักของพระธรรมวินัย ซึ่งกุลบุตรผู้จะบรรพชาอุปสมบทในบวรพระพุทธศาสนา จะต้องได้รับการอนุญาตยินยอมจากบิดามารดาก่อน

เดินทางกลับบ้านที่สกลนคร

ด้วยภาคอีสานในสมัยก่อนนั้น ยังไม่มีการตัดถนนหนทาง รถยนต์โดยสารก็ไม่มี **หลวงปู่ฝั้น** ท่านต้องเดินทางด้วยเท้าเปล่า และต้องนอนค้างกลางทาง ในระหว่างการเดินทาง ก็ปรากฏว่าสภาพของบรรดานักโทษที่ท่านประสบมาทั้งโทษหนัก โทษเบา ได้เป็นภาพติดตาท่านอยู่เสมอ นับได้ว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ท่านรู้จักปลงและประจักษ์ถึงความไม่แน่นอนของชีวิต และเมื่อใด

ท่านนึกถึงการสละตนออกบวช เพื่อประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อค้นคว้าหาสัจธรรม อันเป็นความเที่ยงแท้แน่นอนของชีวิต เมื่อนั้นท่านก็จะบังเกิดความปีติ ความสุขใจในทุกครั้งไปอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อท่านได้รับอนุญาตจากพี่ทั้งสองแล้ว ก็เข้าไปเก็บสิ่งของบรรจุกระเป๋าเดินทางของท่านเรียบร้อย แล้วกราบลาคุณพี่ทั้งสองออกเดินทาง ไม่มีใครไปเป็นเพื่อน ต้องไปด้วยกำลังแข้งเลาะเลียบภูเขาเป็นดงหนาป่าทึบ เป็นทางเปลี่ยวและกันดาร มีภัยนานาชนิด จากช้างป่า และสิงสาราสัตว์ต่างๆ เป็นอันมาก ท่านเดินทางจากจังหวัดเลย ผ่านจังหวัดอุดรธานี อำเภอหนองหาน อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอพรรณานิคม ถึงบ้านบะทอง เป็นเวลา ๑๐ วัน จึงถึง

พอท่านมาถึงบ้าน วางกระเป๋าเดินทางไว้ในที่สมควรแล้วเข้าไปกราบเท้าคุณพ่อ คุณแม่ และได้ทักทายปราศรัยกับพี่ๆ น้องๆ ทั่วทุกคน คุณพ่อคุณแม่วันนั้น นับแต่มองเห็นหน้าลูกชายเดินมา มีความดีใจ สุขใจ เป็นที่สุด ยากจะนำสิ่งใดมาเปรียบเสมอได้ แล้วก็ได้ถามความทุกข์สุขในการเดินทางที่ทุรกันดาร ตลอดถึงการกินอยู่หลับนอน ระหว่างอยู่กับพี่ที่จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดเลย ตลอดถึงความสุข ความทุกข์ของลูกสาว ลูกเขย และหลานๆ ทุกคน

หลวงปู่ฝั้น ท่านก็พิจารณาเลือกเล่าแต่ในเรื่องที่จะทำให้เกิดประโยชน์และสบายใจให้กับพ่อแม่และญาติพี่น้องฟัง เพื่อไม่ให้ท่านเป็นห่วงและเสียอกเสียใจ เรื่องที่พี่เขยตกเป็นผู้ต้องหาในคดีฆ่าคนตายนั้น หลวงปู่ไม่ได้เล่าให้ใครฟังเลย โดยคิดว่า แม้จะพูดให้รู้ ใครๆ ก็ช่วยอะไรไม่ได้ มีแต่จะทำให้เกิดความเสียใจและทุกข์ใจไปเปล่าๆ ไม่มีประโยชน์อะไรเลย ในวันนั้น ลุง ป้า น้า อา ญาติพี่น้อง ตลอดจนเพื่อนฝูงบ้านใกล้เรือนเคียง ได้ทราบข่าวการกลับมาบ้านของหลวงปู่ต่างก็พากันมาเยี่ยมเยือน ถามข่าวคราวความสุขทุกข์ มากหน้าหลายตา เต็มบ้านแน่นไปหมด ดูราวกับมีการละเล่น หรือพิธีกรรมอะไรบางอย่างในวันนั้น”

ในชีวิตฆราวาสของ**หลวงปู่ฝั้น** ดังกล่าวมาตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นหนุ่มก่อนเข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ ท่านไม่มีเรื่องที่ต้องถูกตำหนิติเตียนใดๆ เรื่องที่ด่างพร้อยมัวหมองแม้แต่น้อยก็ไม่มี นับว่าท่านเป็นคนดีที่สมควรยกย่องจริงๆ ท่านจึงเป็นที่ชื่นชอบรักใคร่ของโยมบิดามารดา ญาติพี่น้องตลอดเพื่อนฝูงทั้งหลาย ด้วยเหตุแห่ง **ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา** ที่ท่านบำเพ็ญมาด้วยดีแล้ว กาลต่อไปในภายภาคหน้า ในชีวิตสมณเพศของท่าน ท่านต้องเป็น **“พระธุดงคกรรมฐาน”** เป็น **“พระแท้สมบูรณ์แบบ”** และเป็น **“สมณะที่ ๔ หรือพระอรหันต์”** ในทางพระพุทธศาสนา ท่านจะเป็น **“โพธิ์ธรรม”** ร่มเงาใหญ่แผ่ปกคลุมให้พุทธบริษัทได้เข้ามาพึ่งพาอาศัยและกราบไหว้สักการบูชา

ภาค ๒ ชีวิตภายใต้ร่มกาสาวพัสตร์

พ.ศ. ๒๔๖๑ บรรพชาเป็นสามเณรในฝ่ายมหานิกาย

ชีวิตฆราวาสของ**นายฝั้น สุวรรณรงค์** ใกล้จะหมดไป ส่วนชีวิตใหม่ในสมณเพศตามที่ท่านปรารถนาไว้ได้ใกล้เข้ามาทุกขณะ เมื่อท่านได้พักผ่อนอยู่กับบ้านพอสมควร พอหายเหน็ดหายเหนื่อยจากการเดินทางแล้ว จึงได้กราบขออนุญาตโยมบิดามารดาเพื่อออกบวช โยมบิดา–มารดาต่างก็รู้สึกดีใจ ปลาบปลื้มใจและยินดีเป็นอันมาก รวมทั้งเกิดความประหลาดใจเป็นอย่างยิ่ง ด้วยเหตุที่ทั้งสองฝ่ายมีความคิดที่ตรงกัน เพราะโยมบิดามารดาก็ได้เตรียมการที่จะให้ท่านได้บวชอยู่แล้ว แต่ยังไม่ได้บอกให้ท่านทราบเท่านั้น และท่านก็มาขออนุญาตบวชในขณะนั้นพอดี

การบวชในสมัยนั้นถือเป็นธรรมเนียมประเพณีของสังคมไทย แม้ในวงศ์พระมหากษัตริย์องค์รัชทายาทก็เสด็จทรงผนวช และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมทางภาคอีสานแล้ว ลูกชายนิยมบวชทดแทนบุญคุณพ่อแม่กัน และผู้เป็นบิดามารดาต่างอยากให้ลูกชายบวชให้ โยมบิดามารดาของ**หลวงปู่ฝั้น**ก็เช่นเดียวกัน ท่านทั้งสองมีความตั้งใจมานานแล้ว อยากให้ลูกชายบวชให้ ก็หวังในตัวหลวงปู่ฝั้นมาก โดยต่างมีความเห็นว่า เราไม่ควรปล่อยให้ลูกชายเป็นคนดิบ เมื่อลูกชายได้บวชอยู่ในร่มกาสาวพัสตร์ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยแล้วจะเป็นคนสุก เราผู้เป็นพ่อ แม่ และญาติพี่น้องของเราก็อบอุ่นใจ ได้อานิสงส์มาก และจะได้ยึดเหนี่ยว ยึดชายจีวรของลูกชายนำพาพวกเราขึ้นไปสู่สุคติสวรรค์ เสวยทิพยสมบัติอยู่ในทิพยวิมาน เพียบพร้อมด้วยความสุขอันเป็นทิพย์

เมื่อลูกชายเข้ามาขออนุญาตลาบวช โยมบิดาจึงพูดขึ้นว่า

“พ่อแม่ต่างมีความพอใจและดีใจมาก ที่ลูกมาขออนุญาตลาไปบวชในพระบวรพุทธศาสนา คราวนี้แท้จริงเราพ่อแม่ทั้งสองได้ปรึกษาตกลงกันไว้แล้วว่า จะไปรับเจ้าเอามาบวช แต่ยังมิทันได้ไปรับ ลูกก็ได้กลับมาบ้านเสียก่อน แล้วก็มากราบขออนุญาตลาบวชด้วย ความคิดของเราพ่อแม่ลูกมันช่างตรงกันอะไรอย่างนี้ น่าแปลกจริงหนอ ชะรอยบุพเพสันนิวาสชาติปางก่อน พวกเราสามคนเคยปลูกศรัทธาสามัคคีทำความดีร่วมกันมาแล้วเป็นแน่”

ฝ่ายโยมมารดาก็ลุกขึ้นไปหยิบพานดอกไม้ ธูป เทียน ที่เตรียมไว้พร้อมแล้ว เอามายื่นให้โยมบิดา โยมบิดาเมื่อรับพานแล้วพาท่านลงจากบ้าน พาไปวัดโพนทอง ซึ่งเป็นวัดประจำหมู่บ้านบะทอง อันเป็นวัดในฝ่ายมหานิกาย ไปมอบให้ **ท่านอาญาครูธรรม** เจ้าอาวาส ท่านก็ยินดีรับ**นายฝั้น สุวรรณรงค์** ไว้ให้บวชเรียน เนื่องจากขณะนั้นท่านมีอายุเพียง ๑๙ ปี ยังไม่ครบบวช ด้วยการตัดสินใจอันแน่วแน่ของท่าน ท่านเจ้าอาวาสจึงจัดการให้ท่านบรรพชาเป็นสามเณรไปก่อน รอให้อายุครบบวชแล้ว จึงค่อยอุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อไป

หลวงปู่ฝั้น บรรพชาเป็นสามเณร ในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ปีมะเมีย ยังความปลาบปลื้มใจให้แก่โยมบิดามารดาและญาติพี่น้องเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ท่านยังเป็นสามเณรอยู่นั้น ท่านเอาใจใส่ศึกษาและเคร่งครัดในพระธรรมวินัยเป็นอันมาก ถึงขนาดคุณโยมย่าของท่านได้พยากรณ์สามเณรหลานชายไว้ล่วงหน้าว่า **“ในภายภาคหน้า ท่านจะต้องเข้าไปอาศัยอยู่ในดงขมิ้นจนตลอดชีวิต ระหว่างนั้นท่านจะสร้างแต่คุณงามความดีอันประเสริฐเลิศล้ำค่า จะเป็นผู้บริสุทธิ์ผ่องใส ประชาชนทุกชั้นตั้งแต่สูงสุดจนต่ำสุด ทุกเชื้อชาติ ศาสนา ที่ได้ฟังพระธรรมเทศนาของท่านจะบังเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวท่านและรสพระธรรมที่ท่านเทศนาเป็นอันมาก”**

ชีวิตการเป็นสามเณรของ**หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“นับแต่วันที่ได้บรรพชา **สามเณรฝั้น สุวรรณรงค์** มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนหนังสือและท่องสวดมนต์ มีจิตใจทรหดอดทน ท่องสวดมนต์สูตรใหญ่ได้จนจบหมด ต่อมาในระยะไม่นาน ท่านมีความแตกฉานในการเรียนเขียนจาร อ่านหนังสืออักษรตัวธรรม (หนังสือผูกใบลานทางภาคอีสาน) ได้เป็นอย่างดี มีสติปัญญาว่องไว เอาใจใส่ในข้อวัตรปฏิบัติอันเป็นกิจวัตรของสามเณรเป็นอย่างดี มีความเฉลียวฉลาด กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความเคารพเชื่อฟัง ว่าง่าย สอนง่าย อยู่ในโอวาทคำกล่าวตักเตือนพร่ำสอนของอุปัชฌาย์อาจารย์

ท่านเล่าให้ฟังว่า หนังสือนวโกวาท ท่านท่องจบ สวดปากเปล่าได้ทั้งเล่ม”

พ.ศ. ๒๔๖๒ เข้าพิธีอุปสมบทในฝ่ายมหานิกาย

ครั้นถึงปี พ.ศ. ๒๔๖๒ ปีมะแม **สามเณรฝั้น สุวรรณรงค์** มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ โยมบิดามารดาพร้อมด้วยญาติพี่น้อง ก็ได้ตระเตรียมเครื่องบริขารการอุปสมบทของสามเณรไว้อย่างครบถ้วน สามเณรฝั้นฝึกหัดท่องขานนาคได้อย่างคล่องแคล่วแล้ว เมื่อถึงกาลเวลาอันเป็นมงคล ก็ได้เข้าพิธีอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ พระอุโบสถ วัดสิทธิบังคม บ้านไฮ่ ตำบลบ้านไร่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวัดในสังกัดฝ่ายมหานิกาย โดยมี **ท่านพระครูป้อง (ป้อง นนตะเสน)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **ท่านพระอาจารย์นวล** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และ **ท่านพระอาจารย์สังข์** เป็น พระอนุสาวนาจารย์

ในพรรษานี้ **พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ก็พักจำพรรษาที่ วัดสิทธิบังคม ระหว่างอยู่จำพรรษา **ท่านพระครูป้อง** พระอุปัชฌาย์ท่านได้สอนให้รู้จักวิธีเจริญกัมมัฏฐานตลอดพรรษาด้วย ภายหลังออกพรรษาแล้ว พระภิกษุฝั้นได้ลาพระอุปัชฌาย์ไปพำนักอยู่กับ **ท่านอาญาครูธรรม** (ภายหลังได้รับสมณศักดิ์เป็น **พระครูสกลสมณกิจ** เจ้าคณะจังหวัดสกลนคร) เจ้าอาวาสวัดโพนทอง บ้านบะทอง หมู่บ้านที่ครอบครัวของหลวงปู่อาศัยอยู่ ซึ่งวัดแห่งนี้มีพระธาตุโบราณศักดิ์สิทธิ์ เป็นปูชนียสถานที่เคารพสักการะยิ่งของพี่น้องบ้านบะทอง ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน

ออกธุดงค์ฝึกกรรมฐานภาวนาครั้งแรก

ท่านอาญาครูธรรม หรือ **พระครูสกลสมณกิจ** เจ้าอาวาสวัดโพนทอง ในสมัยนั้นท่านจะพาพระลูกวัดฝึกหัดทำกรรมฐานภาวนา ซึ่ง**พระภิกษุฝั้น** ผู้บวชใหม่เพียงพรรษาแรกก็ได้รับการฝึกหัดอบรมกับท่านอาญาครูธรรมนี้ด้วย ในช่วงหลังออกพรรษา ระหว่างเดือนอ้าย ถึง เดือน ๔ ท่านอาญาครูธรรมจะพาพระลูกวัดออกธุดงค์ไปตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งเป็นที่สงบสงัดเพื่อหัดภาวนาตามป่าช้า ป่าชัฏ ภูผาหน้าถ้ำ หลายๆ แห่ง หลายๆ ตำบลที่อยู่ในแถบถิ่นนั้น นับเป็นการออกธุดงค์ฝึกกรรมฐานภาวนาครั้งแรกของพระภิกษุฝั้น โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“การฝึกกรรมฐานภาวนาแต่ก่อนนั้น ท่านให้มีการ**อบรมจิตใจ ให้มีสติ โดยวิธีนับลูกประคำ** คือ เอาด้ายมาร้อยเม็ดลูกประคำ จำนวน ๑๐๘ เม็ด เอามาคล้องคอหรือข้อมือ แล้วนั่งบริกรรมภาวนาตั้งสติระลึก**พุทธคุณ** ว่า **พุทโธๆๆๆ** เช่นเดียวกัน แต่**ต้องนับลูกประคำไปด้วย** เช่น บริกรรมว่า **พุทโธ** นับ ๑ ให้เอามือจับแล้วเลื่อนลูกประคำลูกที่ ๑ ไว้ พุทโธ ๒ พุทโธ ๓ พุทโธ ๔ พุทโธ ๕ นับเลื่อนไปตามลำดับ ให้นับแต่ในใจ ไปจนครบจำนวนของลูกประคำทั้ง ๑๐๘ เม็ด (เรียกว่า ชักลูกประคำ)

เมื่อจบแล้วก็ตั้งต้นใหม่ คือ พุทโธ ๑ พุทโธ ๒ พุทโธ ๓ นับเรื่อยไปหลายๆ รอบ จนกว่าจิตจะสงบตั้งมั่น เป็นสมาธิอย่างแน่วแน่ มีความรู้สึกเบากาย เบาจิต พอปรากฏเห็นนิมิตต่างๆ มีแสงสว่าง เป็นต้น ก็ถือว่าผู้นั้นได้สมาธิขั้นต้นแล้ว

เมื่อไปเล่าให้ครูผู้อบรมฟัง มีครูคอยสอบอารมณ์ บริกรรมไปนับไป ถ้าหากผู้ใดมีความพลั้งเผลอ หลงลืมสติ ท่านให้นับตั้งต้น คือ พุทโธ ๑, พุทโธ ๒, พุทโธ ๓ – ๔ – ๕ ไปใหม่ตามลำดับ ทำอย่างนี้แม้กระทั่งยืน เดิน นั่ง นอน ก็ให้ยืนบริกรรมนับ เดินนับ นั่งนับ นอนนับ เว้นไว้แต่กินและเวลานอนหลับ ให้เจริญอย่างนั้นตลอดเวลา ตามที่อาจารย์ผู้ฝึกอบรมกำหนดให้สมควรแก่ความสามารถของผู้ปฏิบัติจะทำได้

ส่วน **ธัมมานุสสติ** ความระลึกเจริญพระธรรมคุณ ก็เช่นเดียวกัน ให้ระลึกนับ ธัมโม ๑, ธัมโม ๒, ธัมโม ๓ ไปตามลำดับ นับไปจนครบ ๑๐๘ แล้วตั้งต้นนับใหม่ ในอิริยาบถต่างๆ เช่นเดียวกัน

ส่วน **สังฆานุสสติ** นั้น ก็ให้ตั้งสติระลึกถึงคุณพระอริยสงฆ์เช่นเดียวกัน เปลี่ยนเป็นคำว่า **สังโฆ** เท่านั้น เช่น สังโฆ ๑, สังโฆ ๒, สังโฆ ๓ ดังนี้ เป็นเหมือนกล่าวแล้วในพระพุทธคุณนั้นแล

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านฝึกทำกรรมฐานภาวนากับ**ท่านอาญาครูธรรม** ในครั้งนั้นได้ผลเป็นอย่างไร ท่านไม่ได้เล่าให้ฟัง จึงไม่สามารถจะนำเอามาลงในที่นี้ได้”

พ.ศ. ๒๔๖๓ พบหลวงปู่มั่นครั้งแรก

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อ**พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ได้อุปสมบทแล้ว ได้ศึกษาและปฏิบัติอยู่กับ**ท่านอาญาครูธรรม** เป็นเวลา ๒ ปี ครั้นถึงเดือน ๓ ข้างขึ้น ปีพุทธศักราช ๒๔๖๓ **อาญาท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺต–มหาเถร** พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรหลายรูป ออกเที่ยววิเวกเดินธุดงค์รุกขมูลมาถึงบ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ได้เข้าไปพักปักกลดอยู่ในป่า อันเป็นป่าช้าข้างบ้านม่วงไข่

(สถานที่ที่**หลวงปู่มั่น** และคณะมาพักปักกลดนี้ ต่อมาภายหลังได้ก่อตั้งเป็นวัดป่ากรรมฐาน ซึ่งก็คือ **วัดป่าภูไทสามัคคี** ในปัจจุบัน ภายหลัง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้มาสร้างศาลาภูริทัตตเถรานุสรณ์ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงการได้มาฟังธรรมหลวงปู่มั่นเป็นครั้งแรก)

ฝ่ายญาติโยมชาวบ้านม่วงไข่ เมื่อทราบข่าวว่ามีพระธุดงค์มาพักปักกลดในป่าช้าข้างนอกหมู่บ้านของตน พากันดีใจเป็นอย่างมาก เพราะทุกคนก็อยากเห็นพระธุดงค์ จึงได้กระจายข่าวบอกให้รู้ทั่วถึงกันอย่างรวดเร็ว คณะหญิงชายทั้งเด็กและผู้ใหญ่พากันออกไปต้อนรับ ได้ช่วยปัดกวาดจัดทำที่พักปักกลดและทางเดินจงกรม ตลอดถึงจัดหาน้ำดื่มน้ำใช้ถวาย คนผู้เฒ่าผู้แก่นำเอาน้ำร้อนน้ำอุ่น หมากพลู บุหรี่ไปถวายตามธรรมเนียมของคนสมัยนั้น เสร็จแล้วโยมที่เป็นหัวหน้าผู้เป็นนักปราชญ์อาจารย์ พากันนั่งคุกเข่ากราบพระ ๓ หน แล้วนั่งสงบเรียบร้อย คอยฟังธรรมคำอบรมจาก **พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ต่อไป สำหรับพระภิกษุที่ไปร่วมฟังด้วยในคราวนั้น มี **พระอาญาครูดี พระภิกษุฝั้น อาจาโร พระภิกษุกู่ ธมฺมทินฺโน** ได้มีใจเลื่อมใสศรัทธาชวนกันออกไปฟังพระธรรมเทศนาอบรมธรรมปฏิบัติด้วย

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร ได้แสดงธรรมเทศนาสั่งสอนเริ่มตั้งแต่การให้ทาน การรักษาศีล ตลอดถึงการภาวนา ว่ามีอานิสงส์มาก แต่การที่ผู้ให้ทาน รักษาศีล ไหว้พระ ฟังธรรม กระทำเจริญกรรมฐานภาวนา ที่ไม่ได้อานิสงส์ผลมากนั้น เพราะพวกเรายังมีความเห็นผิด มีความนับถือและเชื่อถือผิดจากทางธรรมที่พระพุทธองค์นำพาสาวกประพฤติปฏิบัติมา

ตัวอย่างเช่น ชาวบ้านเรายังบวงสรวงนับถือบูชา หอทะดาอารักษ์ (เรียกตามภาษาพื้นบ้านสมัยก่อน) ภูตผีปีศาจ พระภูมิเจ้าที่ ผีสางนางไม้ เคารพนับถือเอามาเป็นที่พึ่งตามความเข้าใจผิดของพวกเรา โดยเข้าใจว่า ของเหล่านั้นเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีอิทธิฤทธิ์ดลบันดาลคุ้มครอง ปกปักรักษาและป้องกันภยันตรายได้จริง มีการฆ่าสัตว์ ๒ เท้า ๔ เท้า มีวัว ควาย หมู เป็ด ไก่ ตลอดถึงเหล้าสุรา ยาดองของมึนเมา เอามาทำพิธีเซ่นสรวง บวงสรวง ทะดา ปีศาจ วิญญาณภูตผี พระภูมิเจ้าที่ เทวาอารักษ์ เขาเหล่านั้นจะได้เสวยเครื่องสังเวยที่เอามาทำการเซ่นสรวงหรือไม่ ไม่มีใครเห็น

เห็นแต่พวกเจ้าเองนั่นแหละ อิ่ม เมา มึนเมามัวซัวเซียครึกครื้นหมดกันทั้งบ้าน แล้วสิ่งเหล่านั้นก็จะมาช่วยอะไรเราไม่ได้ มีแต่จะมาก่อกวน ก่อกินกับพวกเราร่ำไป รอบปีหนึ่งๆ ก็ต้องเสียวัว เสียควาย หมู เป็ด ไก่ ให้มันทุกๆ ปี

พวกเรามีความเชื่อถือมาผิดๆ เพราะความเห็นผิดนี้แล ไม่ใช่ธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่พาสาวก อุบาสก อุบาสิกา ประพฤติปฏิบัติมา การไหว้พระ ภาวนา รักษาศีล ให้ทาน การทำบุญกุศล จึงไม่มีผลอานิสงส์มาก ให้พากันเลิกละความเชื่อและนับถือผิดมาแล้วนั้นเสีย ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป อย่าได้เกี่ยวข้องกับมันอีกอย่างเด็ดขาด...

เทศนาธรรมของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ในครั้งนั้น ท่านได้เทศน์แสดง **คุณพระรัตนตรัยเท่านั้น เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของพวกเรา พระพุทธเจ้า ๑ พระธรรม ๑ พระสงฆ์ ๑ ทั้ง ๓ อย่างนี้ เรียกว่า พระรัตนตรัย** ท่านพระอาจารย์มั่นได้แสดงธรรมโดยยกคุณของพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม และคุณของพระสงฆ์ ไว้อย่างละเอียดลออลึกซึ้งมาก ทำให้ผู้ฟังเกิดความปีติเลื่อมใสศรัทธาเป็นอันมาก

และในการอบรมธรรมแก่ชาวบ้านม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** เมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ในครั้งนั้น ญาติโยมพุทธบริษัทได้สนใจและกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติธรรมกันมาก รวมทั้งได้กราบเรียนถามคำถามต่างๆ ด้วย โยมผู้หนึ่ง คือ อาชญา–ขุนพิจารณ์ (บุญมาก) สุวรรณรงค์ ผู้ช่วยสมุหบัญชีอำเภอพรรณานิคม ซึ่งเป็นบุตรชายของพระเสนาณรงค์ (สุวรรณ์) เจ้าเมืองพรรณานิคม คนที่ ๔ และเป็นญาติกับ**หลวงปู่ฝั้น** ได้กราบเรียนถามหลวงปู่มั่นว่า เหตุใดการให้ทาน หรือการรับศีล จึงต้องตั้ง **นโม** ก่อนทุกครั้ง จะกล่าวคำถวายทานและรับศีลเลยทีเดียวไม่ได้หรือ ? หลวงปู่มั่น ท่านก็ได้เมตตาตอบคำถามด้วยการแสดงธรรมเรื่อง **นโม** อย่างละเอียดลึกซึ้งให้ฟัง จนเป็นที่เข้าใจเช่นกัน

การแสดงธรรมถึง**คุณของพระรัตนตรัย** และ **นโม** ของ**หลวงปู่มั่น** ในกาลครั้งนั้น เนื้อหาสารธรรมอันเป็นสัจธรรมครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความหมายละเอียดลึกซึ้งมาก ยากเกินกว่าผู้ใดจะนำมาแสดงธรรมได้ ชวนให้พุทธบริษัทฟังแล้วเกิดความซาบซึ้งประทับใจเป็นอันมาก นับเป็นธรรมอมตะที่ทันสมัยจวบจนปัจจุบันนี้

หลวงปู่มั่นโปรดศิษย์จากตระกูลสุวรรณรงค์

ตามปฏิปทาของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ก่อนวัยชราภาพ ท่านจะไม่อยู่ที่ใดเป็นหลักแหล่งเป็นเวลานานๆ เพราะด้วยเหตุที่ท่านเห็นแก่ประโยชน์ของมหาชนฆราวาสจำนวนมากที่จะได้รับฟังพระธรรมเทศนา และพระภิกษุ สามเณร จะได้รับการอบรมสั่งสอนข้อวัตรปฏิบัติตลอดปฏิปทาเพื่อความพ้นทุกข์จากท่าน ด้วยเหตุนั้นท่านจึงจาริกออกเที่ยวธุดงค์ไปโปรดตามสถานที่ต่างๆ ทั้งนี้

เพื่อเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กว้างขจรไกลออกไป เพื่อยังประโยชน์สุขให้เหล่าเวไนยสัตว์ และที่สำคัญเพื่อให้พระพุทธศาสนาสถิตมั่นคงยั่งยืนถาวรสืบต่อไป

การจาริกเที่ยวธุดงค์มาที่ป่าช้าบ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ เกิดประโยชน์มากมายมหาศาล เพราะนอกจากท่านมาเมตตาโปรดชาวบ้านม่วงไข่และชาวบ้านละแวกใกล้เคียง ให้เลิกนับถือผีหันกลับมานับถือพระรัตนตรัย และหันมาปฏิบัติธรรมกันอย่างจริงจังแล้ว พระธรรมเทศนาอันลึกซึ้งอุดมด้วยเหตุและผล อันเป็นอนุสาสนีปาฏิหาริย์ของหลวงปู่มั่น ยังได้โน้มน้าวชักจูงให้ลูกหลานคนในตระกูลสุวรรณรงค์ ให้เป็นตระกูลอุบาสก อุบาสิกา ผู้ใฝ่ธรรมมีใจบำรุงพระพุทธศาสนา มีใจปรนนิบัติดูแลรับใช้ครูบาอาจารย์ พระ เณร และคนในตระกูลนี้ได้สละเพศฆราวาสออกบรรพชา อุปสมบทบวชค้ำจุนพระพุทธศาสนา ส่วนที่ออกบวชเป็นพระมหานิกาย ต่อมาได้ญัตติเป็นธรรมยุต และเป็นพระธุดงคกรรมฐานที่ได้ออกเที่ยวธุดงค์และปรนนิบัติรับใช้หลวงปู่มั่นอย่างใกล้ชิด ได้แก่

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร บรรพชาเป็นสามเณรในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ อุปสมบทเป็นพระฝ่ายมหานิกายในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ และญัตติเป็นธรรมยุตในปี พ.ศ. ๒๔๖๘

ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินฺโน อุปสมบทเป็นพระในฝ่ายมหานิกายในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ และญัตติเป็นธรรมยุตในปี พ.ศ. ๒๔๖๖

ท่านพระอาจารย์กว่า สุมโน (น้องชายท่านพระอาจารย์กู่) บรรพชาเป็นสามเณรในฝ่ายมหานิกายในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ อุปสมบทเป็นพระฝ่ายธรรมยุตในปี พ.ศ. ๒๔๖๘

การมาธุดงค์บ้านม่วงไข่ของ**หลวงปู่มั่น**ในครั้งนั้น อาจกล่าวได้ว่า ท่านเมตตามาโปรดศิษย์ทั้งสามองค์นี้ เป็นการเฉพาะเจาะจงก็ว่าได้ เพราะหลวงปู่มั่นท่านธุดงค์ไปโปรด ณ สถานที่ใด ท่านย่อมมีเหตุ หรือมีที่มา นั่นคือ สายบุญสายกรรมในอดีตชาติอันยาวไกลที่ท่านเคยบำเพ็ญบุญบารมีในพระพุทธศาสนามาร่วมกันนั่นเอง ซึ่งทั้งสามองค์ล้วนเป็นผู้บำเพ็ญ **ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา** คือ เป็นผู้สร้างอำนาจวาสนาบารมีธรรมในอดีตชาติร่วมกับหลวงปู่มั่นมาอย่างดีแล้ว จึงได้มาเป็นพระธุดงคกรรมฐาน หรือพระธุดงค์ ประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและถือธุดงควัตรอย่างเคร่งครัด ซึ่งผู้ไม่มีวาสนาบารมีธรรมแล้วจะไม่ได้เป็นพระธุดงค์กันง่ายๆ เมื่อทั้งสามองค์ได้รับการฝึกฝนอบรมเคี่ยวกรำจากหลวงปู่มั่นอย่างหนักและอย่างเมตตาใกล้ชิดแล้ว ในภายภาคหน้าจะต้องเป็นศาสนทายาทธรรมสืบทอดพระพุทธศาสนาและวงพระธุดงคกรรมฐานสืบต่อไปอย่างแน่นอน

ในกาลต่อมา เค้าแห่งความเป็นจริง ก็ค่อยๆ ปรากฏให้เห็นเด่นชัดและเป็นความจริงขึ้นมา กล่าวคือ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านพระอาจารย์กู่** และ **ท่านพระอาจารย์กว่า** จากตระกูลสุวรรณรงค์ ซึ่งทั้งสามองค์มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันและเป็นญาติใกล้ชิดสนิทสนมกันมาตั้งแต่เด็ก

โดยท่านพระอาจารย์ฝั้น เกิดปี พ.ศ. ๒๔๔๒ ท่านพระอาจารย์กู่ เกิดปี พ.ศ. ๒๔๔๓ ท่านพระ–อาจารย์กว่า เกิดปี พ.ศ. ๒๔๔๗ ท่านทั้งสามองค์ได้ออกบวชและได้มาเป็นพระธุดงคกรรมฐานที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย เข้มงวดในธุดงควัตร และถือข้อวัตรปฏิบัติตามปฏิปทาของ**หลวงปู่มั่น** ได้อย่างสมบูรณ์ชัดเจน เป็นพระที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ จนเป็นพระมหาเถระที่มีคุณธรรมและชื่อเสียงอันโด่งดังเป็นที่รู้จัก เป็นที่เคารพกราบไหว้บูชาอย่างกว้างขวางของพุทธศาสนิกชนทั่วไป

ภาค ๓ เป็นมหานิกายปฏิบัติศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น

จากมหานิกายสู่ธรรมยุต

ประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ในสมัยก่อนพระภิกษุสงฆ์มีฝ่ายเดียว คือ ฝ่ายมหานิกาย ครูบาอาจารย์ส่วนใหญ่ก็เคยเป็นพระภิกษุในฝ่ายมหานิกายมาก่อน นับแต่**หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** พระปรมาจารย์ใหญ่ฝ่ายกรรมฐาน **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** ฯลฯ เมื่อพระภิกษุสงฆ์ส่วนใหญ่ย่อหย่อน ไม่ปฏิบัติตามที่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาทรงสอนไว้ ดังที่ **องค์หลวงตาพระมหาบัวญาณสมฺปนฺโน** เทศน์ไว้ดังนี้

“ให้มีการปฏิบัติตามหลักศีล หลักธรรม มีการภาวนา อย่างพระพุทธเจ้าท่านสอนว่าพอบวชแล้ว **รุกฺขมูลเสนาสนํ นิสฺสาย ปพฺพชฺชา ตตฺถโว ยาวชีวํ อุสฺสาโห กรณีโย** บรรพชาอุปสมบทแล้ว ให้ท่านทั้งหลายไปอยู่ในร่มไม้ ในป่าในเขา ตามถ้ำเงื้อมผา ที่แจ้งลอมฟาง ในที่อากาศดีๆ แล้วให้อยู่และปฏิบัติในสถานที่เช่นนั้นตลอดชีวิตเถิด นั่น ท่านบอกถึงตลอดชีวิตนะ การปฏิบัติตัวไม่ให้จืดจางว่างเปล่า ให้ปฏิบัติตามศีลตามธรรมทุกแง่ทุกมุมแล้วจะเป็นผู้ทรงมรรคทรงผล ที่ว่าพระโสดา พระสกิทาคา พระอนาคา พระอรหันต์ พระอริยบุคคลสี่ประเภทนี้จะมาได้แก่เรา เพราะเราเป็นผู้ขวนขวายหาอรรถหาธรรมต้องได้ธรรมประเภทนี้”

ในกาลต่อมา **พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔** ขณะทรงผนวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ มีพระนามว่า **“พระวชิรญาณภิกขุ”** พระองค์ทรงวางรากฐานตั้งฝ่ายธรรมยุตขึ้นมาและทรงออกเที่ยวธุดงคกรรมฐานปฏิบัติธรรมตามป่าตามเขา ตามรอยพระบาทแห่งองค์พระบรม–ศาสดา ทั้งนี้เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ในสังฆมณฑลไทย ได้ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักพระธรรมวินัยและปฏิบัติภาวนาสมถ – วิปัสสนากรรมฐาน เพื่อมรรคผลนิพพาน

และกาลต่อมา **ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีลมหาเถร ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ท่านทั้งสามองค์เป็นพระในฝ่ายธรรมยุต ดำเนินตามรอยพระบาทแห่งองค์พระบรมศาสดา **โดยเฉพาะท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น ทั้งสองพระองค์ได้สร้างคุณูปการที่เป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติและพระพุทธศาสนาอย่างใหญ่หลวงยิ่ง โดยการออกบุกเบิกฟื้นฟูธุดงควัตร ปฏิบัติธรรมตามป่าตามเขา จนสังคมไทยหันกลับมายอมรับมรรคผลนิพพานว่า ยังไม่เคยครึหรือล้าสมัย ยังมีอยู่จริง อีกทั้งสอนให้เลิกนับถือผีหันกลับมานับถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง**

ดังนั้น เมื่อพระปรมาจารย์ใหญ่ทั้งสองเที่ยวธุดงค์จาริกไปโปรด ณ สถานที่ใด จะมีศรัทธาญาติโยมมาฟังธรรมกันมากมาย รวมทั้งพระในฝ่ายมหานิกายก็เข้ามาขอรับการศึกษาอบรม และ

เมื่อเกิดความเลื่อมใสศรัทธา ก็มาขอญัตติเป็นธรรมยุตกันมากมาย ซึ่งท่านเหล่านั้นต่างก็ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ จนเป็นเนื้อนาบุญให้พุทธบริษัทได้กราบไหว้บูชา จากนั้นท่านก็ได้แบ่งเบาสังฆภาระและตอบแทนพระคุณของพระปรมาจารย์ใหญ่ทั้งสอง โดยการเผยแผ่ธรรมะคำสอนขององค์สมเด็จ–พระสัมมาสัมพุทธเจ้า อันส่งผลให้ประเทศชาติสงบสุข ร่มเย็น อบอุ่น ภายใต้ร่มเงาแห่งพระพุทธ–ศาสนาและภายใต้ร่มเงาพระมหาเศวตฉัตรแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์ พระผู้ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงทศพิธราชธรรม แม้ประเทศชาติเกิดเหตุการณ์วิกฤติรุนแรงน่าเป็นห่วงและเป็นภัยต่อความมั่นคง ก็ผ่านพ้นลุล่วงมาด้วยดี

ในผลงานอันใหญ่หลวงเหล่านี้ มีศาสนทายาทธรรมสำคัญของ**หลวงปู่มั่น**องค์หนึ่ง ที่ไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่า มี**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เพราะเมื่อหลวงปู่ฝั้นออกบวช ท่านมุ่งมั่นต่อความหลุดพ้นโดยถ่ายเดียว โดยท่านเริ่มจากเป็นพระในฝ่ายมหานิกายที่สนใจปฏิบัติธรรม ต่อมาไม่นานท่านได้กราบถวายตัวเป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ท่านได้รับการสั่งสอนอบรมและได้สืบทอดข้อวัตรปฏิบัติปฏิปทาของหลวงปู่มั่นอย่างชัดเจน จนท่านได้รับการยอมรับและขนานนามจาก**องค์หลวงตาพระมหาบัว**ว่าเป็น **“เพชรน้ำหนึ่ง”** องค์สำคัญอีกองค์หนึ่งของวงพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น เพราะท่านได้บำเพ็ญคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ พระพุทธศาสนา และต่อวงกรรมฐานมากมาย

หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นพระมหาเถระองค์หนึ่งของวงกรรมฐานที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเป็นอย่างดี ถึงสามพระองค์ติดต่อกัน ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชเจ้าทั้งสามพระองค์นี้เป็นฝ่ายธรรมยุต ที่ให้การสนับสนุนคุ้มครองและปกครองดูแลวงพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**ด้วยดีตลอดมา ได้แก่ **สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน)** วัดราชบพิธฯ **สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน)** วัดบวรนิเวศฯ และ **สมเด็จพระอริยวง–ศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)** วัดราชบพิธฯ ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชองค์นี้ถือเป็นลูกศิษย์องค์สำคัญองค์หนึ่งของหลวงปู่ฝั้น

นอกจากนี้ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านยังเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาปสาทะอย่างสูงสุดอีกองค์หนึ่งของสถาบันพระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช รัชกาลที่ ๙ และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปกราบเยี่ยม ฟังธรรมสนทนาธรรมอยู่เนืองๆ ตลอดเป็นที่เคารพเลื่อมใสของข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า ประชาชน และพุทธบริษัททั่วไป

ถวายตัวเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น

คำสั่งสอนของ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ตลอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านม่วงไข่และคณะของ**ท่านพระอาญาครูดี พระภิกษุฝั้น อาจาโร พระภิกษุกู่ ธมฺมทินฺโน** ซึ่งในขณะนั้นท่านทั้ง ๓ องค์ เป็นพระในฝ่ายมหานิกาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ดังนี้

ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านได้เทศน์อบรมแสดงถึงเรื่อง ทาน ศีล ภาวนา ว่ามีผลมากก็เมื่อเรามีศรัทธาเลื่อมใส ตั้งใจปฏิบัติให้ถูกต้อง ให้เลิกละการนับถือและเชื่อถือผิด แล้วก็ปฏิบัติผิดๆ กันมานั้นเสีย ท่านได้แสดงอุปมาอุปมัย เปรียบเทียบให้พวกเราเห็นแจ้งจริงประจักษ์ในจิตใจ ทำให้เกิดความพอใจเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมเทศนาของพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร ในกาลครั้งนั้นเป็นอันมาก จึงมอบกายถวายตัวเป็นลูกศิษย์ ตั้งจิตปฏิญาณตนเป็นพุทธมามกะ เลิกละการเซ่นสรวงบูชาเทวดาอารักษ์ วิญญาณ พระภูมิเจ้าที่ มเหศักดิ์หลักคุณ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาพากันนับถือเคารพกราบไหว้สักการบูชาแต่ในคุณพระรัตนตรัย คือ คุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ จนตราบเท่าทุกวันนี้

ฝ่ายพระภิกษุสงฆ์ผู้ซึ่งมีความศรัทธา ได้มาร่วมฟังพระธรรมเทศนาของ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ในคราวครั้งนั้น มี**ท่านพระอาญาครูดี พระภิกษุฝั้น อาจาโร พระภิกษุกู่ ธมฺมทินฺโน** เมื่อได้ฟังพระธรรมเทศนาจบลง ทั้งสามองค์ต่างก็เกิดความปีติปลาบปลื้มใจและเคารพเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง และต่างองค์ก็เกิดกำลังใจมุมานะอยากบังเกิดความรอบรู้เหมือนอย่างท่านพระอาจารย์มั่น จึงปรึกษาหารือกันว่า ท่านพระอาจารย์มั่นท่านได้ศึกษาเล่าเรียนหนังสือในชั้นสูง คือ เรียนสนธิ เรียนมูลกัจจายน์ ปฐมกัปป์ ปฐมมูล จนกระทั่งสำเร็จมาจากเมืองอุบลฯ จึงได้แสดงธรรมเทศนาได้ลึกซึ้งและแคล่วคล่องไม่ติดขัดประดุจสายน้ำ พวกเราน่าจะต้องตามรอยท่าน โดยไปร่ำเรียนจากอุบลฯ ให้สำเร็จเสียก่อน จึงจะแปลอรรถธรรมได้เหมือนท่าน

เมื่อท่านทั้งสามองค์ได้ปรึกษาหารือกันแล้ว ด้วยต่างองค์ต่างก็มีจิตใจอันศรัทธาแรงกล้าแน่วแน่ จึงได้พากันปวารณามอบกายถวายตัวเป็นลูกศิษย์ต่อ**ท่านพระอาจารย์มั่น** เพื่อจะได้ฝึกได้ศึกษาอบรม ได้รับเอาปฏิปทา ข้อวัตรปฏิบัติ ถือธุดงควัตรตามท่านพระอาจารย์มั่นอย่างเคร่งครัด และต่อไปภายหน้าจะได้ขอติดสอยห้อยตามท่านไปด้วย เพื่อจะได้ไปปรนนิบัติรับใช้ท่านในทุกหนทุกแห่ง

เมื่อ**ท่านพระอาจารย์มั่น**และคณะ ได้พักอยู่ที่นั้นตามสมควรแก่อัธยาศัยแล้ว ด้วยท่านคอยพระศิษย์ใหม่ทั้งสามองค์ไม่ได้ ท่านจึงได้พาคณะของท่านจาริกออกเดินธุดงค์ไปก่อน เพราะท่านทั้งสามองค์ยังไม่พร้อมในเรื่องบริขารสำหรับออกธุดงค์อยู่ป่า ตระเตรียมกันไม่ทัน ถึงอย่างนั้นใจของท่านทั้งสามองค์ ก็ไม่ยอมเลิกละความพยายามที่จะติดตามท่านพระอาจารย์มั่นไปด้วยใจ

ศรัทธาอันมั่นคงเต็มเปี่ยม และไม่เคยบกพร่องตลอดเวลา ต่างองค์ต่างก็รีบจัดเตรียมบริขารสำหรับธุดงค์อย่างรีบด่วน เมื่อพร้อมแล้วจึงออกธุดงค์ติดตามหาท่านพระอาจารย์มั่นต่อไป

ด้วยในสมัยนั้นการคมนาคมทางภาคอีสานยังไม่มีถนนหนทาง รถราก็ไม่มี อาศัยเกวียนหรือการเดินด้วยเท้าเปล่า และการติดต่อสื่อสารก็เป็นไปได้ยากมาก ยังไม่เจริญรวดเร็วเหมือนทุกวันนี้ ดังนั้น การออกธุดงค์ติดตามหา**ท่านพระอาจารย์มั่น**ให้พบจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากมาก เพราะตามปฏิปทาของท่านพระอาจารย์มั่น เป็นปฏิปทาเพื่อความหลุดพ้น ท่านมุ่งเน้นการปฏิบัติภาวนาเป็นสำคัญ และในขณะนั้นท่านอยู่ระหว่างแสวงหาโมกขธรรม ท่านจึงมักไม่อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งประจำติดต่อกันเป็นเวลานานๆ ท่านมักชื่นชอบอยู่ตามลำพังเพียงองค์เดียวในสถานที่เปล่า–เปลี่ยวแสนทุรกันดารชนิดที่โลกขยาดไม่ต้องการ แต่กลับเป็นที่ชื่นชอบพอใจของท่าน สมกับท่านเป็นสมณะผู้ใฝ่ธรรม เป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสารอย่างแท้จริง หากมีพระเณรติดตามท่านในบางกาลท่านก็จะพาพระเณรออกเดินธุดงค์วิเวกตามป่าตามเขา เปลี่ยนสถานที่ภาวนาไปเรื่อยๆ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้คุ้นชินต่อสถานที่ และเพื่อไม่ให้คุ้นเคยต่อญาติโยม อันเป็นข้าศึกศัตรูต่อการปฏิบัติภาวนา

สำหรับสาเหตุที่**ท่านพระอาจารย์มั่น**ออกเดินทางไปก่อนโดยไม่คอยในครั้งนั้น ได้มีการสันนิษฐานในภายหลังว่า ท่านพระอาจารย์มั่นท่านต้องการดูความมุ่งมั่นของศิษย์ใหม่ทั้งสาม และท่านเห็นว่า พระอาจารย์ทั้งสามตัดสินใจอย่างรีบด่วนกะทันหันเกินไป ท่านต้องการให้ตรึกตรองอย่างรอบคอบอีกสักระยะเวลาหนึ่งก่อน แต่พระอาจารย์ทั้งสามต่างเกิดความศรัทธาอย่างแรงกล้าในองค์ท่านพระอาจารย์มั่น โดยไม่อาจถอนตัวได้เสียแล้ว จึงไม่ยอมเลิกล้มความตั้งใจดังกล่าว

พ.ศ. ๒๔๖๓ พบหลวงปู่ดูลย์ อตุโล

ในระหว่างที่**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ธุดงค์จากไป **พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ท่านได้พบกับ **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** ซึ่งท่านเป็นพระศิษย์อาวุโสรุ่นใหญ่ประเภท **“เพชรน้ำหนึ่ง”** องค์หนึ่งของหลวงปู่มั่น สหธรรมิกของท่าน คือ **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม**

พระภิกษุฝั้นได้พบ**หลวงปู่ดูลย์**ครั้งแรก และได้ฝากตัวเป็นศิษย์ แล้วหลวงปู่ดูลย์ได้พาท่านไปเป็นศิษย์**หลวงปู่มั่น** เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ หลังจากที่พระภิกษุฝั้นได้กราบหลวงปู่มั่น เมื่อครั้งที่แล้วในเวลาไม่นานนัก นับเป็นโอกาสวาสนาอำนวยอย่างยิ่งที่ท่านได้เสาะหาครูบาอาจารย์จนพบตั้งแต่ยังเป็นพระภิกษุหนุ่ม เพราะขณะนั้นท่านมีอายุ ๒๑ ปี อายุพรรษาในมหานิกาย ๑ พรรษา ยังเป็นพระนวกะหรือพระบวชใหม่ โดย **หลวงปู่สุวัจน์** บันทึกไว้ดังนี้

“คณะ**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** ๕ รูป ซึ่งมี**พระอาจารย์สีทา พระอาจารย์บุญ พระอาจารย์หนู พระอาจารย์สิงห์ (ขนฺตยาคโม)** ออกจากวัดสุปัฏนาราม จังหวัดอุบลราชธานี เที่ยวธุดงค์ติดตามหา **พระอาจารย์มั่น** ไปถึงบ้านท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ในฤดูกาลเข้าจำพรรษาเดินทางต่อไป

ไม่ได้ คณะชาวบ้านท่าคันโทจึงได้ช่วยกันจัดทำที่พักในป่าชั่วคราวให้ท่านได้อยู่จำพรรษาตามวินัยพุทธานุญาต

เมื่อออกพรรษาแล้วทั้ง ๕ รูป ต่างก็แยกย้ายกันออกเดินทาง แต่ก็ได้นัดพบกันที่สำนักของ**พระอาจารย์มั่น**ด้วยกัน **หลวงปู่ดูลย์**ไปด้วยกันกับ**พระอาจารย์สิงห์** ต่อมาทั้งสององค์ก็แยกไปคนละทาง แต่มีจุดมุ่งหมายไปพบกันที่สำนักพระอาจารย์มั่นด้วยกัน ต่อมาหลวงปู่ดูลย์ได้เดินทางไปทันพบท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร อยู่ที่บ้านตาลโกน ตำบลตาลเนิ้ง อำเภอสว่าง–แดนดิน จังหวัดสกลนคร ท่านได้อยู่ฟังเทศน์ศึกษาวิธีการปฏิบัติ ฝึกหัดทำสมาธิภาวนากับท่าน–พระอาจารย์ใหญ่ พอเป็นที่เข้าใจนำไปปฏิบัติตัวเองได้แล้ว จึงได้กราบลาพระอาจารย์ออกปฏิบัติธุดงค์ต่อไป

หลวงปู่ดูลย์เที่ยวธุดงค์มาถึงบ้านกุดก้อม อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร พอดีถึงกาลเข้าพรรษา คณะศรัทธาญาติโยมบ้านกุดก้อมพร้อมใจกันจัดเสนาสนะที่พักชั่วคราวที่ราวป่า ซึ่งห่างจากหมู่บ้านพอควร นิมนต์ให้ท่านเข้าอยู่จำพรรษา สามเณรที่ติดตามหลวงปู่ดูลย์ เกิดป่วยเป็นไข้มาลาเรียอย่างร้ายแรง อาการหนักมาก ถึงแก่ความตาย เป็นที่น่าสงสารยิ่งนัก คณะศรัทธาจึงได้อาราธนาหลวงปู่ดูลย์ไปเข้าจำพรรษาอยู่ในโบสถ์วัดโพธิ์ชัย บ้านม่วงไข่ ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ซึ่ง**อาญาครูดี** เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส

หลวงปู่ดูลย์จึงได้ย้ายเข้าไปจำพรรษาอยู่ที่โบสถ์ในวัดโพธิ์ชัย บ้านม่วงไข่ ช่างโชคดีที่หาได้ไม่ง่ายนัก ที่ได้มีพระธุดงค์เที่ยวรุกขมูลมาอยู่จำพรรษาด้วยอย่างนี้ เป็นโอกาสอันดีสำหรับ**อาญา–ครูดี พระภิกษุฝั้น อาจาโร พระภิกษุกู่ ธมฺมทินฺโน** หลังจากที่ได้ฟังธัมโมวาทของ**พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** แล้ว เกิดมีศรัทธาได้มอบกายถวายชีวิต ติดตามฝึกศึกษาอบรมภาวนากับท่าน–พระอาจารย์มั่น แต่บังเอิญตระเตรียมบริขารการออกอยู่ป่าไม่ทัน เป็นเหตุให้ท่านพระอาจารย์มั่นและคณะออกเดินทางไปก่อน ภายหลังโชคอันดีมาถึงเหมือนเทวดาช่วยมาบันดาลให้ท่านพระภิกษุทั้ง ๓ รูปได้พบกับหลวงปู่ดูลย์ ดังกล่าว ท่านอาญาครูดี พระภิกษุฝั้น พระภิกษุกู่ จึงได้เข้าไปศึกษาวิธีฝึกจิตตภาวนาเบื้องต้นกับหลวงปู่ดูลย์ตลอดพรรษาในปีนั้น”

เข้าศึกษาปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่ดูลย์

เหตุการณ์ที่**พระภิกษุฝั้น อาจาโร** เข้าศึกษาปฏิบัติธรรมกับ**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** ที่วัดโพธิ์ชัยหรือวัดม่วงไข่ โดยมี**ท่านอาญาครูดี** เป็นเจ้าอาวาส ซึ่งท่านเป็นพระที่มีอัธยาศัยไมตรี มีน้ำใจดี ท่านได้แสดงความเอื้อเฟื้อและให้การดูแลต้อนรับหลวงปู่ดูลย์ ในฐานะพระอาคันตุกะเป็นอย่างดี ในตลอดพรรษานั้นหลวงปู่ดูลย์พำนักอยู่ในโบสถ์เพียงรูปเดียว เพราะเห็นเป็นที่สงบสงัด เหมาะแก่การปฏิบัติภาวนา

หลวงปู่ดูลย์ เดิมทีท่านเป็นพระในฝ่ายมหานิกาย ท่านอุปสมบทในปี พ.ศ. ๒๔๕๓ ต่อมาท่านได้มาศึกษาปริยัติที่วัดสุปัฏนาราม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นวัดธรรมยุต ในปี พ.ศ. ๒๔๖๑ ท่านได้ญัตติเป็นธรรมยุต และในพรรษาต่อมาท่านได้มีโอกาสพบ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** เมื่อได้ฟังธรรมเพียงครั้งเดียวจากท่านพระอาจารย์มั่น ก็เกิดความอัศจรรย์ใจยิ่ง จึงได้เลิกศึกษาพระปริยัติแล้วออกธุดงค์ปฏิบัติธรรมตามท่านพระอาจารย์มั่น ไปยังที่ต่างๆ หลายแห่ง จึงนับได้ว่าหลวงปู่ดูลย์เป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่นในสมัยแรก

หลวงปู่ดูลย์ ท่านดำเนินตามปฏิปทาของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** โดยมิได้ขาดตกบกพร่อง ขณะนั้นท่านเป็นพระภิกษุหนุ่มอายุนับได้ ๓๓ ปี เป็นพระธรรมยุตเข้าสู่พรรษา ๓ ท่านรักษาปฏิปทาข้อวัตรปฏิบัติของพระธุดงคกรรมฐานอย่างเคร่งครัดครบถ้วนทุกประการ เช่น บิณฑบาตทุกเช้า ตลอดจนเดินจงกรมและทำสมาธิภาวนาอย่างต่อเนื่องทุกอิริยาบถ มีความสำรวมระวังและทำด้วยความมีสติ ทั้งท่านเจ้าอาวาสและพระภิกษุสามเณรที่จำพรรษาอยู่ในวัดนั้นได้เห็นข้อวัตรปฏิบัติและปฏิปทาของหลวงปู่ดูลย์ มีความสงบเย็น น่าเลื่อมใส ชนิดที่พวกตนไม่เคยเห็นมาก่อน ก็เกิดความพิศวงอยู่ในใจ และแสดงความสนใจในการปฏิบัติของหลวงปู่ดูลย์เป็นอันมาก

เมื่อพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นมีความสนใจไต่ถามถึงข้อวัตรปฏิบัติเหล่านั้น **หลวงปู่ดูลย์** ท่านก็อธิบายถึงเหตุและผลให้ฟังอย่างแจ่มแจ้ง ได้เน้นถึงภารกิจหลักของพระภิกษุสามเณรซึ่งเป็นพุทธบุตร ได้ชื่อว่าเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร จึงได้ละฆราวาสออกมาบวชในบวรพระพุทธศาสนาว่ามีหน้าที่โดยตรงอย่างไรบ้าง ท่านอธิบายข้อธรรมะ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติธุดงควัตรอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง ด้วยถ้อยคำและเนื้อหาที่ครบถ้วนบริบูรณ์ พร้อมทั้งมีความหมายลึกซึ้ง สัมผัสถึงแก่นใจของผู้ที่ได้ยินได้ฟัง บรรดาพระภิกษุสามเณรเหล่านั้น ต่างก็รู้สึกซาบซึ้งเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรม–เทศนาที่ไพเราะสมบูรณ์ด้วยเหตุและผล และแปลกใหม่ไปจากที่เคยได้ยินได้ฟังมา จึงพร้อมใจกันปฏิญาณตน ขอเป็นศิษย์และดำเนินตามปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานตามแบบอย่างของหลวงปู่ดูลย์กันหมดทั้งวัด

เหตุการณ์พลิกแผ่นดินบ้านม่วงไข่ คือเหตุการณ์ที่**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** มาพำนักจำพรรษาที่วัดม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร นั้น ถือว่าเป็นข่าวที่มีเสียงร่ำลือไปอย่างกว้างขวางที่ว่า มีพระดีซึ่งเป็นพระธุดงค์มาโปรดชาวบ้านละแวกใกล้เคียง ต่างเดินทางมากราบนมัสการฟังเทศน์ฟังธรรมและฝึกปฏิบัติกรรมฐานกับหลวงปู่ดูลย์เป็นจำนวนมาก ที่สำคัญยิ่ง คือ บรรดาพระภิกษุสามเณรทุกรูป นับตั้งแต่เจ้าอาวาส คือ **ท่านอาญาครูดี** เป็นต้นมา ต่างปวารณาขอเป็นศิษย์ติดตามปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่ดูลย์กันหมดทั้งวัด ปรากฏการณ์ครั้งนั้นถือเป็นการพลิกแผ่นดินของวัดม่วงไข่เลยทีเดียว และเหตุการณ์หลังออกพรรษาปีนั้น ถือเป็นเหตุมหัศจรรย์เลื่อนลั่นอันเป็นประวัติศาสตร์ของบ้านม่วงไข่ในยุคสมัยนั้น กล่าวคือ

เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** ก็ออกธุดงค์จาริกหาสถานที่สงบวิเวกเพื่อบำเพ็ญภาวนาให้ยิ่งๆ ขึ้นไป ท่านไม่ยึดติดสถานที่หนึ่งที่ใดโดยเฉพาะ ถือวัตรปฏิบัติเยี่ยงพระป่าทั้งหลาย เหตุการณ์ที่ไม่มีชาวบ้านคนใดจะคาดคิดไว้ ก็คือ บรรดาพระภิกษุและสามเณรวัดม่วงไข่ทุกรูป นับตั้งแต่เจ้าอาวาสเป็นต้นมา ได้พากันสละละทิ้งวัด แล้วจาริกธุดงค์ติดตามหลวงปู่ดูลย์ไป โดยมิได้ใส่ใจนำพาต่อคำอ้อนวอนทัดทานของชาวบ้านเลย ทุกรูปต่างยอมสละทิ้งวัดม่วงไข่ให้เป็นวัดร้าง ไม่มีใครยอมดูแล ต่างมีใจมุ่งมั่นเข้าสู่ความเป็นอนาคาริก คือ เป็นผู้ไม่มีเหย้าเรือนที่ต้องห่วงหาอาลัยกันอีกต่อไป มีใจมุ่งมั่น มุ่งบำเพ็ญภาวนา เพื่อค้นหาพระธรรม คือ ความดับทุกข์แห่งตน หนีให้พ้นภัยวัฏสงสาร คือ ความเวียนว่ายตายเกิดโดยมิได้อาลัยอาวรณ์ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเลย แม้แต่ชีวิตของตนก็มุ่งอุทิศถวายต่อพระธรรม ดำเนินรอยตามพระยุคลบาทของพระบรมศาสดา–สัมมาสัมพุทธเจ้า

เรื่องราวเหตุการณ์พลิกแผ่นดินที่วัดม่วงไข่นี้ ล้วนอยู่ในสายตาและอยู่ในความสนใจของ **พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ซึ่งเป็นพระภิกษุหนุ่มสันนิษฐานว่าท่านพำนักอยู่ที่วัดโพนทอง ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ใกล้เคียงกับวัดม่วงไข่แห่งนี้ ได้เข้ามอบตัวเป็นศิษย์ ฟังพระธรรมเทศนาและฝึกหัดปฏิบัติสมถ – วิปัสสนากรรมฐานกับ**หลวงปู่ดูลย์**ตลอดพรรษา

ด้วยความเลื่องชื่อระบือนามของ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ประกอบกับวัตรปฏิบัติของ**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** ผู้เป็นศิษย์ได้จำหลักหนักแน่นอยู่ในดวงใจของ **พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ในสมัยนั้น สิ่งที่ดีงามที่พระภิกษุฝั้นได้รับในครั้งนั้น ได้กลายเป็นแม่เหล็กอันทรงพลังดึงดูดให้ท่านกลายเป็นศิษย์สำคัญของท่านพระอาจารย์มั่นอีกรูปหนึ่งในเวลาต่อมา เมื่อหลวงปู่ดูลย์ออกธุดงค์จากวัดม่วงไข่ไปพร้อมกับพระภิกษุและสามเณรวัดม่วงไข่ทั้งวัดนั้น พระภิกษุฝั้นก็ได้ติดตามออกจาริกธุดงค์ไปกับคณะด้วย

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล ท่านเคยเล่าถึง**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เมื่อสมัยครั้งยังเป็นพระภิกษุหนุ่มออกปฏิบัติธรรมติดตามท่านในสมัยนั้นว่า **“ท่านอาจารย์ฝั้นนั้นทำกรรมฐานได้ผลดีมาก เป็นนักปฏิบัติที่เอาจริงเอาจัง มีน้ำใจเป็นนักต่อสู้ที่สู้เสมอตาย ไม่มีการลดละท้อถอยเข้าถึงผลการปฏิบัติได้โดยเร็ว นอกจากนั้นยังมีรูปสมบัติและคุณสมบัติพร้อม”**

หลวงปู่ดูลย์ ท่านเคยทำนาย**หลวงปู่ฝั้น**ไว้ในใจว่า **“พระภิกษุรูปนี้จะต้องมีความสำคัญใหญ่หลวงและเป็นกำลังอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธศาสนาในอนาคตอย่างแน่นอน”**

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านถือว่า **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** เป็นอาจารย์กรรมฐานสำคัญที่สุดองค์หนึ่งของท่าน และเป็นผู้นำท่านไปฝากให้ปฏิบัติอยู่กับ**ท่านพระอาจารย์มั่น** มาภายหลังเมื่อ

หลวงปู่ดูลย์ไปพักประจำอยู่ที่วัดบูรพาราม ในตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์แล้ว เมื่อหลวงปู่ฝั้นท่านไปธุดงค์ที่จังหวัดสุรินทร์ ท่านก็หาโอกาสไปกราบและขอคำแนะนำด้านการปฏิบัติเป็นประจำ

ปี พ.ศ. ๒๔๖๔ อยู่ปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่มั่น

ในการออกจาริกธุดงค์ของ**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** พร้อมทั้งพระภิกษุสามเณรวัดม่วงไข่ รวมทั้ง**พระภิกษุฝั้น อาจาโร** เมื่อประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญครั้งหนึ่งของวงกรรมฐาน และถือเป็นการธุดงค์ติดตามเสาะหา**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** เป็นครั้งแรกของพระเณรทั้งวัด โดยคณะธุดงค์ได้ออกเดินทางจากวัดม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยต่างองค์ต่างสะพายบาตร แบกกลด พร้อมด้วยอัฐบริขารและของใช้ที่จำเป็น เดินรอนแรมตามป่าตามเขาไปเรื่อยๆ ใกล้ค่ำที่ไหนก็หาสถานที่เหมาะสมเพื่อปักกลดค้างแรมปฏิบัติธรรมกัน พอรุ่งเช้าก็ออกโคจรบิณฑบาตในหมู่บ้าน

การจาริกธุดงค์ของ**หลวงปู่ดูลย์**และคณะศิษย์ เดินทางด้วยเท้าไปตลอด ไม่มีกำหนดการที่แน่นอน บางแห่งก็หยุดพัก ๕ วัน บางแห่งก็ ๗ วัน ขึ้นอยู่กับความสัปปายะและความเหมาะสมในการปรารภความเพียรของแต่ละสถานที่ การจาริกธุดงค์ในครั้งนั้น ถือว่าเป็นครั้งสำคัญของหลวงปู่ดูลย์ด้วย เนื่องจากท่านได้มาเป็นผู้นำการออกธุดงค์ปฏิบัติธรรม แม้ในขณะนั้นท่านเพิ่งจะญัตติเป็นพระในฝ่ายธรรมยุต และเพิ่งเป็นพระธุดงคกรรมฐานได้ไม่นานก็ตาม ในกลุ่มพระเณรที่ติดตาม หลวงปู่ดูลย์ท่านได้ทำหน้าที่เป็นพระอาจารย์ เหมือนกับที่ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ได้ปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง

คณะของ**หลวงปู่ดูลย์**ได้จาริกไปถึงถ้ำพระเวสฯ (ถ้ำพระเวสสันดร) ซึ่งตั้งอยู่บนเทือกเขาภูพานในท้องที่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม แล้วได้พำนักบำเพ็ญภาวนาอยู่ ณ สถานที่นั้นเป็นเวลาค่อนข้างนานจนตลอดฤดูแล้งนั้น คณะพระเณรที่ติดตามหลวงปู่ดูลย์ทุกองค์ ต่างปรารภบำเพ็ญเพียรกันอย่างมุ่งมั่นเอาจริงเอาจัง จนกล่าวได้ว่าทุกองค์ได้รับผลแห่งการปฏิบัติโดยทั่วกัน

ในช่วงที่ธุดงค์จากวัดม่วงไข่ในครั้งนั้น **หลวงปู่ดูลย์**ตั้งใจว่าจะต้องพา**พระภิกษุฝั้น**ไปพบและมอบกายถวายตัวต่อ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ผู้เป็นปรมาจารย์ในโอกาสต่อไปให้จงได้ คณะธุดงค์ชุดนี้ เดินทางบุกป่าฝ่าดงไปถึงเขตอำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม (ปัจจุบัน คือจังหวัดมุกดาหาร) จึงทราบว่าท่านพระอาจารย์มั่น พักอยู่ที่บ้านห้วยทราย และกำลังออกธุดงค์ต่อไปยังอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร คณะพระธุดงค์ชุดนี้จึงเร่งรีบติดตามไปเพื่อไม่ให้คลาดเคลื่อนกัน

หลวงปู่ดูลย์ได้พาคณะพระเณรที่ติดตามจากวัดม่วงไข่ รวมทั้ง**พระภิกษุฝั้น**ด้วยไปพบและถวายตัวเป็นศิษย์ต่อ**ท่านพระอาจารย์มั่น** เป็นเหตุการณ์ประมาณช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๔๖๔ ต่อจาก

นั้นหลวงปู่ดูลย์ก็ได้แยกตัวออกไปบำเพ็ญเพียรตามลำพังที่ถ้ำพระเวสฯ โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ครั้นเมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านทั้ง ๓ รูป **(ท่านอาญาครูดี พระภิกษุฝั้น พระภิกษุกู่)** และพระเณรองค์อื่นๆ อีกหลายรูป มี**หลวงปู่ดูลย์**เป็นผู้นำ พาคณะออกเดินธุดงค์เจาะจงตรงไปที่ **พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ได้ไปทันพบพระอาจารย์มั่น ที่บ้านตาลโกน ตำบลตาลเนิ้ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

ท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** ได้อยู่ศึกษา (กับ**หลวงปู่มั่น** เป็นเวลา ๓ วัน) ได้อุบายวิธีการภาวนาจากพระอาจารย์มั่นชนิดอย่างจุใจเต็มอัตรา แล้วพระอาจารย์ฝั้นจึงได้ลาพระอาจารย์มั่น ไปกราบนมัสการ**พระอาจารย์ใหญ่เสาร์ กนฺตสีลมหาเถร** ซึ่งท่านได้พักทำความเพียรภาวนาอยู่ที่ป่าใกล้บ้านหนองดินดำ ใกล้กับบ้านตาลโกนนั่นเอง หลังจากนั้นท่าน (หลวงปู่ฝั้น) ก็เดินทางไปกราบ **หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** ที่บ้านหนองหวาย อยู่ปฏิบัติธรรมกับท่านพอควรแก่ความต้องการแล้ว (๗ วัน) ก็ได้ลาพระอาจารย์สิงห์ ย้อนกลับมาอยู่ด้วยพระอาจารย์มั่นอีก

ที่นี้**ท่านพระอาจารย์มั่น** สอน ชี้ วิธีทางปฏิบัติอย่างถึงจิตถึงใจ **ให้เป็นผู้ตั้งใจปรารภความเพียรแรงกล้า เด็ดเดี่ยว ไปลำพังองค์เดียว เที่ยววิเวก อย่าได้คลุกคลี ให้ยินดีต่อความสงบ อย่ามักมาก ยินดีในความมักน้อย เป็นผู้สันโดษ ยินดีในความสันโดษ พอใจในปัจจัยสี่แต่ที่ตนมีอยู่แล้วได้มาโดยชอบธรรม** นี้เป็น**อริยประเพณี** เป็น**อริยปฏิปทา** มีมาแต่โบราณกาลสืบสายต่อเนื่องมาไม่เคยขาดในวงศ์ของพระอริยะ ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต”

ในสมัยนั้นธรรมยุต กับ มหานิกาย หากปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบแล้วเข้ากันได้สนิท กล่าวคือ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านเป็นพระในฝ่ายธรรมยุต ส่วน**ท่านอาญาครูดี พระภิกษุฝั้น พระภิกษุกู่** และพระเณรวัดม่วงไข่ ในขณะนั้นเป็นพระเณรในฝ่ายมหานิกาย ต่างให้ความสนใจการปฏิบัติธรรมท่านพระอาจารย์มั่นท่านก็เมตตาอบรมสั่งสอน โดยท่านถือเป็นลูกศิษย์ศากยบุตรด้วยกัน ดังที่ **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“คำว่าสาย**หลวงปู่มั่น**นี้ มีทั้งมหานิกาย มีทั้งธรรมยุตนะ ทางฝ่ายมหานิกายที่เป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่นนี้น้อยเมื่อไร รวมเรียกว่าสายหลวงปู่มั่นด้วยกัน ปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้ ก็เป็นอย่างนั้น เราก็เปิดให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบว่า **หลวงปู่มั่นท่านคิดกว้างขวางขนาดไหน สำหรับประโยชน์ให้โลกนะ** ลูกศิษย์ของท่านฝ่ายมหานิกายไปศึกษาอบรมกับท่านน้อยเมื่อไร เป็นลูกศิษย์ๆ ไปศึกษาอบรมกับท่านมีเยอะนะ นับตั้งแต่ **อาจารย์ทองรัตน์ อาจารย์กินรี** เราจำไม่ได้

สำหรับท่านบรรยายให้ฟังหมดนะ **หลวงปู่มั่น** ก็ลูกศิษย์ของท่านนี่ **ท่านไม่ได้ว่าธรรมยุตไม่ได้ว่ามหานิกายนี่ ท่านถือเป็นลูกศิษย์ศากยบุตรด้วยกันทั้งนั้น ขอให้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบเถิด**

ท่านว่างั้น ไอ้ชื่อนี้ แต่ไก่มันก็มี ฟังซิท่านพูด แย้งท่านได้ที่ไหน นี่หลวงปู่มั่นพูดเอง เราฟังด้วยหูของเรา ท่านเหล่านั้นที่เป็นฝ่ายมหานิกายเข้ามารับการอบรมจากท่าน เกิดความเชื่อ ความเลื่อมใส พอใจที่จะญัตติๆ นะ”

หลวงปู่มั่นท่านสอนภาวนาพุทโธ

ในระยะที่**พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ไปเข้ารับการฝึกอบรมธรรมปฏิบัติกับ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ที่บ้านตาลโกน ตำบลตาลเนิ้ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขณะนั้นท่านพระอาจารย์มั่น ท่านทรงอริยธรรมขั้น ๓ คือ ขั้นของพระอนาคามีอย่างเต็มภูมิแล้ว โดยท่านบรรลุอริยธรรมขั้น ๒ คือ ขั้นของสกิทาคามี และ ขั้น ๓ คือ ขั้นของอนาคามี ขณะปฏิบัติธรรมอย่างอุกฤษฏ์ยิ่งยวด โดยการยอมสละชีวิตเพื่อแลกกับธรรมอยู่ที่ถ้ำสาริกา อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

จากนั้น**ท่านพระอาจารย์มั่น**ระลึกถึงครูบาอาจารย์และหมู่คณะ จึงหวนกลับมาทางภาคอีสาน เพื่อกราบคารวะเยี่ยมเยียน **ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีลมหาเถร** ผู้เป็นบุพพาจารย์สอนกรรมฐาน และเพื่อโปรดหมู่คณะให้มีหลักใจและหลักธรรม พร้อมทั้งตั้ง **“กองทัพธรรมพระธุดงค–กรรมฐาน”** อันแข็งแกร่งเกรียงไกร บำเพ็ญคุณประโยชน์อย่างใหญ่หลวงในบวรพระพุทธศาสนา ซึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็เป็นหนึ่งในกองทัพธรรมที่ออกจาริกธุดงค์เผยแผ่ธรรมะพระพุทธองค์ เพื่อโปรดชาวบ้านให้เลิกนับถือผี หันกลับมานับถือพระรัตนตรัย และสั่งสอนให้พากันบำเพ็ญคุณงามความดีตามหลักธรรมคำสอน ด้วยการให้ทาน รักษาศีล และเจริญเมตตาภาวนา

หลักการสอนภาวนาเบื้องต้นของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“**หลวงปู่ฝั้น** ไปฟังเทศน์**หลวงปู่ดูลย์**แล้วมีความศรัทธามาก ก็ไปศึกษากับท่าน ไปปฏิบัติกับท่าน ครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นพระอรหันต์ไปฝึกกับ**หลวงปู่มั่น** หลวงปู่มั่นสอนอะไรรู้ไหม **หลวงปู่มั่นก็สอนพุทโธนี่ไง** ให้ทำสมาธิ ให้ทำความสงบของใจโดยข้อเท็จจริง แล้วเวลาปฏิบัติมันก็จะได้ตามความเป็นจริง...

ครูบาอาจารย์ของเราท่านถึงบอกว่า ถ้าจะประพฤติปฏิบัติ ทำความสงบใจเข้ามาก่อน การทำความสงบของใจ ก็คือการปฏิบัตินี่แหละ การปฏิบัติขึ้นมา หาดวงใจให้เจอ ถ้าเราหาดวงใจเราเจอ คนเราเอาใจไว้ในอำนาจของเรา มีความสุขที่สุด”

ในการทำความสงบของใจ หลักใหญ่**หลวงปู่มั่น** ท่านจะสอนให้พระศิษย์ฝึกหัดบริกรรม **“พุทโธ”** การระลึก “พุทโธ” คำสั้นๆ เพียงคำเดียว แต่มีความหมายยิ่งใหญ่มหาศาลมาก เพราะหมายถึง พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ การฝึกหัดบริกรรม “พุทโธ” เป็นอารมณ์ เป็นอาหารของใจ

เป็นที่เกาะที่ยึดของใจ และถือเป็นพุทธานุสติ เป็นหนึ่งในกรรมฐาน ๔๐ ห้องที่พระพุทธเจ้าทรงวางแนวทางสอนสัตว์โลกซึ่งมีจริตนิสัยที่แตกต่างกันไป

ส่วนการรักษาศีล พระเณรทุกองค์ต้องเคร่งครัดอยู่แล้ว จึงอยู่กับ**ท่านพระอาจารย์มั่น**ได้ หากมีพระเณรทุศีล มัวหมอง มีความประพฤติย่อหย่อน มีเจตนาไม่ดีไม่งาม และไม่เคารพเชื่อฟังครูบาอาจารย์ไปอยู่ในสำนักของท่าน จะต้องถูกท่านดุด่าขับไล่ทุกรายไป

สำหรับ**พระภิกษุฝั้น** ท่านออกบวชเพื่อปรารถนาความหลุดพ้น ท่านจึงรักษาศีลด้วยความเคร่งครัดนับตั้งแต่วันออกบวช และท่านก็เคยฝึกหัดภาวนามาก่อน อีกทั้งท่านมีกิริยานุ่มนวลเรียบร้อย ว่านอนสอนง่าย ให้ความเคารพเชื่อฟังและมีความกตัญญูรู้คุณครูบาอาจารย์ ท่านจึงได้รับความเมตตาจาก**ท่านพระอาจารย์มั่น**มากเป็นพิเศษ เมื่อท่านเข้ามาอยู่ในสำนักของท่านพระ–อาจารย์มั่นแล้ว ท่านได้รับการสั่งสอนอบรมในด้านข้อวัตรปฏิบัติ การถือธุดงควัตร ซึ่งมีด้วยกัน ๑๓ ข้อ หรือที่เรียกว่า ธุดงค์ ๑๓ เช่น การบิณฑบาตเป็นวัตร การฉันในบาตรเป็นวัตร การฉันหนเดียวเป็นวัตร การถือเนสัชชิก หรือการไม่นอนเป็นวัตร ฯลฯ และในด้านการปฏิบัติภาวนา การเดินจงกรม การนั่งสมาธิภาวนา และการบริกรรม **“พุทโธ”** ซึ่งพุทโธคำนี้เป็นที่ถูกจริตของพระภิกษุฝั้นยิ่งนัก และท่านได้ใช้คำ **“พุทโธ”** นี้เป็นคำบริกรรมนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา แม้ในก่อนหน้านั้นท่านใช้วิธีนับลูกประคำมาแล้วก็ตาม

ไป๊ – ไปผู้เดียวนั่นแหละ

ปฏิปทาของ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร เป็นปฏิปทาเพื่อความพ้นทุกข์อย่างแท้จริง** การปฏิบัติภาวนา ในเบื้องต้นต้องทำความสงบใจก่อน หรือการฝึกสมาธิ ซึ่งต้องอยู่ในที่สัปปายะ ในที่เงียบสงบสงัดปราศจากผู้คนรบกวน และท่านจะไม่ชอบคลุกคลีกับญาติโยมพระเณรให้เสียเวลำเวลา ดังนั้น ในระยะแรกๆ ของการปฏิบัติภาวนา หลังจากที่ท่านได้รับการฝึกฝนอบรมจาก**ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีลมหาเถร** ท่านชอบธุดงค์ตามป่าตามเขาและอยู่ลำพังเพียงองค์เดียว เมื่อท่านปฏิบัติจนได้ผลดีแล้ว ท่านจึงนำปฏิปทานี้มาสั่งสอนอบรมศิษย์ต่อไป ซึ่งเมื่อศิษย์นำไปปฏิบัติตามก็ได้ผลดีเช่นเดียวกัน

พระภิกษุฝั้น อาจาโร เมื่อท่านมาอยู่ฝึกหัดปฏิบัติภาวนากับ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งท่านพระอาจารย์มั่นพิจารณาเห็นว่า ศิษย์องค์นี้มีจิตใจกล้าแข็ง และมีอุบายพอเอาตัวรอดได้แล้ว ท่านพระอาจารย์มั่นจึงได้แนะนำให้ออกเที่ยวธุดงค์ไปตามลำพังต่อไป การไปธุดงค์ผู้เดียว การฝึกฝนทรมานอยู่คนเดียวในที่เปล่าเปลี่ยวกลางป่าท่ามกลางภัยอันตรายรอบด้าน ถ้าไม่มุ่งต่อความสุขจากความวิเวกก็คงอยู่ไม่ได้ สมดังภาษิตว่า **“สุโข วิเวโก ตุฏฺฐสฺส** ความวิเวกของผู้สันโดษเท่านั้นที่อยู่เป็นสุข” โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ไป๊ – ไปผู้เดียวนั่นแหละ จะได้กำลังจิต จักได้ฝึกจิตให้มีความกล้าหาญให้เป็นนักต่อสู้เพื่อเอาชัยชนะกับกิเลสตัณหา สัญญาพญามารที่มีสันดานบาปหยาบช้าทารุณ ก่อกวนจิตใจให้หมกมุ่นลุ่มหลงอยู่ใต้อำนาจของมัน โน้นภูเขา ป่าช้า ป่าชัฏ เป็นที่สงบสงัดมีน้ำใสสะอาด เป็นที่ปราศจากคนไปมาพลุกพล่าน

ไปเถอะ ไปคนเดียว เที่ยวอยู่วิเวกประกอบความเพียร เจริญสติ สมาธิ ปัญญา ศรัทธา วิริยะ อันเป็นพละของใจให้เข้มแข็ง จิตใจจะได้มีกำลังกล้าหาญ องอาจ ชาญชัย ขับไล่พญามาร พร้อมกับลูกสาวและเสนามาตย์ ให้หมดพินาศขาดสูญไป จิตใจก็จะได้มาซึ่งความสงบสุขอย่างยิ่ง หมดจดสงบระงับ ดับจากสิ่งก่อกวนอย่างนี้แล

พระอาจารย์ฝั้น ได้ฟังธรรมคำชี้แจงแสดงสอนแนะแนวทางปฏิบัติให้เห็นชัดจะแจ้งเจาะจงตรงถึงจิตถึงใจของ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ในคราวครั้งนั้น ทำให้ท่านได้เพิ่มกำลังใจในความเชื่อมั่นต่อธรรมะปฏิบัติ ท่านจึงได้ปรารภในใจตัวเองว่า **“ต่อไปนี้เราจะต้องปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจัง เอาชีวิตเป็นเดิมพัน เป็นเครื่องประกันการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ถึงอรรถถึงธรรมด้วยความเพียรพยายามอย่างถูกต้องตามทางพระอริยะที่ท่านได้พาดำเนินมา”**

ยิ่งคิดยิ่งจิตกล้า อาศัยพลังศรัทธามาแต่จากการฟังธรรม ท่านจึงตกลงตัดสินใจเข้าไปกราบนมัสการลา**พระอาจารย์มั่น** ออกธุดงค์แต่องค์เดียว เที่ยวไป อาศัยกำลังขาของตนเป็นยานพาหนะ ปัจจัยค่าเดินทาง รถ เรือ อะไรไม่เกี่ยว ยินดีพอใจในความมักน้อย สันโดษ ขจัดโกรธ โลภ หลง มุ่งจำนงตรงต่อวิเวกสงบสงัด ปฏิบัติบำเพ็ญเพ่งเพียรภาวนา”

ครูบาอาจารย์ท่านเมตตาเทศน์เรื่องนี้ไว้ดังนี้

“พูดถึงเวลาเราไปเห็น**หลวงปู่พรหม**ท่านไปอยู่กับ**หลวงปู่มั่น** หลวงปู่มั่นเคี่ยวๆ **หลวงปู่ฝั้น** ก็เคี่ยว ท่านใส่เต็มที่เลย แล้วไม่ให้อยู่ด้วย ไล่ออกไป ไล่ให้อยู่รอบนอกเพราะต้องเต็มที่ แล้วมันเป็นป่าสมัยโบราณ สมัยโบราณ ป่าคือป่า มีป่าชัฏๆ แล้วป่าอย่างนั้น ถ้าศีลมันไม่บริสุทธิ์ขึ้นมาเรื่องจิตวิญญาณมันมาก สัตว์ป่าก็มาก ทุกอย่างก็มาก แล้วเราจะต้องเข้มแข็งของเรา

นี่ครูบาอาจารย์ท่านจะสร้างบุคลากร เพราะตอนนั้นยังไม่มีบุคลากรที่เข้มแข็ง คำว่าเข้มแข็ง คือ รู้จริง ถ้าไม่รู้จริงจะไปแก้อะไรใคร รู้จริงเท่านั้นถึงจะแก้ใครได้ นี่พูดถึงครอบครัวกรรมฐาน นี่ไงเวลาเราพูดถึง**หลวงปู่มั่น** พูดถึงครูบาอาจารย์ โยมนะ ในครอบครัวของโยมเป็นสามีภรรยากัน มีลูกมีเต้าก็อยากให้ลูกเต้าดี อยากให้ทุกคนเป็นคนดี แต่ก็ดีในครอบครัวของโยมนะ **แต่หลวงปู่มั่นท่านเอาคนดี เอาพระดี เพื่อศาสนา เพื่อประเทศชาติ เพื่อสังคม เพื่อโลกนะ ไม่ใช่เพื่อเรื่องส่วนตัว**”

สำหรับ**ท่านอาญาครูดี พระภิกษุกู่** ต่อมาต่างก็ได้กราบลา**ท่านพระอาจารย์มั่น**แยกย้ายกันออกธุดงค์ปฏิบัติธรรม โดยในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ พระภิกษุกู่ได้แยกทางกับ**พระภิกษุฝั้น**ออกธุดงค์และท่านได้กลับไปรับ**สามเณรกว่า** น้องชายของท่าน ติดตามท่านพระอาจารย์มั่นไปจำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย กิ่งอำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม

ผีเจ้าถ้ำพระบด

เมื่อ**พระภิกษุฝั้น อาจาโร** ได้กราบลา**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านได้ออกเที่ยวธุดงค์ตามป่าตามเขาตามลำพังเพียงองค์เดียว หลังจากนั้นท่านกลับไปรับ**สามเณรพรหม สุวรรณรงค์** ผู้มีศักดิ์เป็นหลาน ออกธุดงค์ไปทางอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี และได้เข้าไปภาวนาอยู่ที่ถ้ำพระบด ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนี้ได้ฉายแววความองอาจกล้าหาญของท่าน **ท่านเป็นพระนักรบธรรมเดนตายนับแต่ขณะที่ท่านเป็นพระธุดงคกรรมฐานพรรษาแรกๆ เท่านั้นเอง** ซึ่งล้วนเกิดจากสติปัญญาจากอำนาจของศีลที่ท่านรักษามาอย่างเคร่งครัด ทำให้ท่านเกิดความอบอุ่นใจ และจากอำนาจของสมาธิธรรมที่ท่านได้ฝึกฝนอบรมมาดีแล้ว ทำให้จิตใจท่านมีพลังเกิดความกล้าหาญขึ้นมา และกล้าที่จะพิสูจน์ความจริงที่คนร่ำลือและเกรงกลัวขยาดกัน

โดยก่อนเดินทางไปถ้ำพระบดแห่งนี้ ได้มีผู้เล่าให้ท่านฟังว่า ที่ถ้ำนั้นผีดุมาก โดยเฉพาะที่ปากถ้ำมีต้นตะเคียนสูงใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง มีเถาวัลย์ห้อยระโยงระยางอยู่เกะกะเต็มไปหมด ทำให้ดูมืดครึ้มวังเวงน่าเกรงกลัวยิ่งนัก ผู้ไม่กลัวผีเมื่อเข้าไปภาวนาอยู่ในถ้ำดังกล่าว ต่างก็เคยถูกผีหลอกมาแล้วมากต่อมาก เช่น มาหว่านดินรบกวนบ้าง หรือบางทีมาเขย่าต้นไม้ให้เสียงดังเกรียวกราวบ้าง เป็นต้น

พระภิกษุฝั้น ได้ฟังคำบอกเล่าดังนั้น จึงได้กล่าวว่า “เกิดมายังไม่เคยเห็นผีหรือถูกผีหลอกเลยสักครั้ง เพียงแต่มีคนเล่ากันต่อๆ มาว่ามีผี ทั้งยังไม่เคยปรากฏมาก่อนเลยว่า ผีหักคอคนไปกินทั้งดิบๆ ถ้าเป็นเสือสางหรือสัตว์อื่นๆ ที่ดุร้ายล่ะก็ไม่แน่” จากนั้นท่านก็พา**สามเณรพรหม**เดินทางต่อไป จนกระทั่งถึงถ้ำพระบด เมื่อช่วยกันทำความสะอาดตามบริเวณปากถ้ำและในถ้ำแล้ว ก็ได้พากันไปสรงน้ำในบริเวณอ่างหินใกล้ๆ กับเตรียมน้ำฉันเสร็จแล้ว ก็กลับมากางกลด จากนั้นต่างก็แยกย้ายกันปฏิบัติธรรม

โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ได้บันทึกไว้ดังนี้

“ท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** ได้ออกจากสำนักของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** มุ่งไปยังภูเขาท้องที่อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ได้ขึ้นไปถึงภูเขาพระบาทบัวบก แล้วไปพักทำความเพียรภาวนาที่ถ้ำพระบด ที่ถ้ำพระบดนี่แหละ ที่เขาร่ำลือกันว่า **ใครมาอยู่ไม่ได้ เพราะผีเจ้าถ้ำดุมาก ใครไปพักเป็นโดนหลอก จะเป็นหน้าไหนก็ตาม ผีเจ้าถ้ำไม่เกรงกลัว ต้องถูกหลอกเอาทุกราย**

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ตัดสินใจอยู่ เผื่อจะได้ภาวนาต่อสู้ดูกัน คือ **ดูผีหลอกที่มีอยู่ทั้งภายนอกและภายใน** จึงตั้งใจประกอบความเพียร โดยเดินจงกรม นั่งสมาธิ เร่งความเพียรภาวนาอย่างเต็มสติปัญญาตามพลังศรัทธาที่มีอยู่ ตั้งจิตเจริญสติระลึกธรรม บริกรรมภาวนาทั้งวันทั้งคืน ทุกอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน เว้นแต่หลับ รู้สึกตัวตื่นขึ้นเมื่อไร ก็ระลึกบริกรรมทำความเพียรภาวนาต่อ เพื่อฝึกสติให้มีกำลัง จิตก็จะตั้งมั่นเป็นสมาธิ

การภาวนาคืนแรกไม่มีเหตุการณ์ระทึกใจอะไรเกิดขึ้น ทุกอย่างเป็นปกติ พอตกค่ำคืนในคืนวันที่สอง เหตุการณ์อันสยองพองหัว เสียงที่น่ากลัวก็เกิดขึ้น เหมือนกับมีอะไรขึ้นไปเขย่าต้นไม้ มีเสียงดังเกรียวกราว เกรียวกราว เป็นระยะๆ นี่หรือที่ชาวบ้านเขาพูดร่ำลือกันนักหนาว่า ที่ถ้ำ–พระบดนี้มีผีดุมาก ใครมาพักอยู่แรมคืนที่ถ้ำพระบดนี้ ต้องถูกผีเจ้าถ้ำพระบดเล่นงานหลอกหลอนไม่เลือกหน้าแม้แต่รายเดียว เวลานี้เรากำลังถูกผีเจ้าถ้ำพระบดนี้หลอกอีกคนแล้ว ผีเราก็ไม่เคยเห็นรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร เราก็ไม่รู้ ผีมีจริงหรือ ?

ท่านนั่งรำพึงในใจอยู่ในมุ้งกลด ท่านก็นั่งตั้งกำหนดจิตเข้าสมาธิรวบรวมกำลังใจ อาศัยสติ สมาธิ ปัญญา ศรัทธา ความเพียรที่มีอยู่มาอบรมภาวนารักษาจิตใจให้สงบ ไม่นานจิตก็รวมเข้าภวังค์ สงบเป็นสมาธิอย่างอิ่มเอิบเต็มอัดแน่นในใจ ไม่หวั่นไหวเกรงกลัวสิ่งใดทั้งสิ้น เกิดความกล้าหาญ ใคร่อยากจะออกมาดูให้รู้ว่า มันเป็นอะไรกันแน่ ? ถ้าเป็นผีเจ้าถ้ำพระบดนี้ และมาหลอกจริงล่ะก็ เราก็จะได้รู้ได้เห็นจริงประจักษ์ด้วยตาตนเองในวันนี้

หลวงปู่ได้ออกมาจากมุ้งกลด มองดูไปตามทิศทางของเสียงที่ปรากฏบนต้นตะเคียนใหญ่ ปรากฏเห็นบ่าง ๓ ตัวใหญ่เท่าแมวตัวใหญ่ๆ ของเรานี้แหละ บินมาจับเถาวัลย์ที่มันขึ้นปกคลุมต้นตะเคียนใหญ่ แล้วช่วยกันเขย่าเถาวัลย์กระทบกับต้นตะเคียน ทำให้เกิดเสียงดังเกรียวกราว เกรียวกราว สะเก็ดต้นตะเคียนร่วงหล่นลงมาในยามดึกสงัดเช่นนั้น ชวนให้นึกว่าเป็นเสียงผีหลอก **ผีมันออกมาเขย่าต้นไม้ให้น่ากลัว**

เมื่อ**หลวงปู่**มองเห็นเจ้าบ่างไพร ๓ ตัว บิน (โผ) หยอกกันเล่นอย่างสนุกสนานตามประสาสัตว์เช่นนั้นแล้ว ท่านได้แต่กระหยิ่มนึกยิ้มอยู่ภายในใจว่า

“วันนี้เราได้เห็นผีตัวจริงที่มันเคยหลอกเราและใครต่อใครมานักหนาแล้ว เจ้าผีตัวนี้เองที่ได้มาหลอกพระภิกษุ สามเณร เถร ชี อุบาสก อุบาสิกา ตลอดจนชาวบ้านมานักต่อนักแล้ว

ผู้แสวงบุญมาบำเพ็ญภาวนา รักษาศีล ปฏิบัติธรรม มาพักค้างคืนที่นี่ เจ้าหลอกไม่เลือกหน้ามาเป็นเวลาช้านาน จนร่ำลือเล่าต่อๆ กันมาว่า **ผีเจ้าถ้ำพระบดนี้ดุร้าย – แรงมาก** ทำให้พระสงฆ์องค์เจ้าผู้ที่ท่านไม่รู้ข้อเท็จจริง เกิดความสะดุ้งหวาดตกใจกลัว เก็บบริขารหอบหนีเตลิด

เปิดเปิงไป ไม่กล้ากลับเข้ามาบำเพ็ญเพียรภาวนาอยู่ในถ้ำนี้อีก ฝ่ายหนึ่งกลัวตัวสะดุ้ง นอนเป็นทุกข์ ส่วนพวกเจ้าเย้าหยอกกันสนุกสนาน

พระองค์อื่นและคนอื่น พวกเจ้าพากันหลอกเขาได้ แต่สำหรับเรา พวกเจ้าสามสัตว์เอ๋ย เจ้าจะไม่มีปัญญามาหลอกเราให้หลงกลัว ให้สะดุ้งหวาดหวั่นในการหลอกของพวกเจ้าอีกแล้ว เราไม่หวั่นไหวสนใจกับพวกเจ้าอีกแล้ว จงพากันอยู่เป็นสุขๆ เถิด อย่าได้มีความทุกข์ลำบากกายและจิตใจเลย”

ตั้งแต่นั้นมาความเชื่อถือหรือความสงสัยในเรื่องผีหลอกของเจ้าถ้ำพระบดที่ได้ร่ำลือกันมาเป็นเวลานานก็เป็นอันสิ้นซากไป อย่างไม่มีปัญหาที่ยังสงสัยอะไรเศษเหลืออยู่เลย”

อยู่ได้ด้วยข้าวเหนียววันละปั้น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านยึดถือปฏิปทาของ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** อย่างเข้มงวดเคร่งครัด เพราะ**ธรรมมักเกิดในที่อดอยากขาดแคลน** ในสถานที่สัปปายะวิเวกเงียบสงัดและผู้ปฏิบัติธรรมต้องไม่คลุกคลี ไม่คุ้นเคยกับญาติโยมและสถานที่ ดังที่ท่านพระอาจารย์มั่นพาดำเนินและสั่งสอนมา ดังนั้น ในการออกธุดงค์ หลวงปู่ฝั้นท่านจะไม่อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่งติดต่อกันเป็นเวลานานๆ และท่านจะอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆ ในที่อดอยากขาดแคลน การออกธุดงค์ปฏิบัติธรรมของหลวงปู่ฝั้น ที่ถ้ำพระบด ในครั้งนั้น ท่านจึงอยู่บำเพ็ญภาวนาเพียง ๑๕ วัน โดยฉันข้าวเหนียวเพียงวันละปั้น จากนั้นท่านจึงออกธุดงค์ไปยังที่อื่นต่อไป โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ได้บันทึกเหตุการณ์ ไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์ฝั้น ออกเที่ยวธุดงค์คราวนั้น มีสามเณรน้อยติดตามไปด้วย ชื่อ **สามเณรพรหม สุวรรณรงค์** เป็นหลานของท่าน พอเช้ารุ่งสว่างได้เวลา จึงพาสามเณรน้อยออกบิณฑบาตที่กระท่อมหลังเดียว (อยู่ห่างถ้ำพระบดประมาณ ๑๐๐ เส้น หรือ ๔ กิโลเมตร) มีสองตายายมาทำไร่อยู่กลางดง ได้ข้าวเหนียวองค์ละปั้นกลับมาฉัน อาหารและกับข้าวอย่างอื่นไม่มี นอกจากเกลือกับพริกเท่านั้น (ตลอด ๑๕ วัน) **ท่านฉันพอเพื่อปฏิบัติ ไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อฉัน**

ท่านพระอาจารย์ฝั้น กับสามเณรน้อยก็อยู่ได้อย่างสบาย เพราะท่านมาฝึกหัดมุ่งปฏิบัติเพื่ออรรถเพื่อธรรมอย่างเดียว จึงเป็น**สุภาโรบุคคล สัลละหุกวุตติบุคคล** เป็นคนเลี้ยงง่าย เบากาย เบาจิต อันเป็นธรรมของบัณฑิตผู้ฉลาดในประโยชน์ได้กระทำแล้ว

การออกเดินธุดงค์และความเป็นอยู่ของพระผู้อยู่ในการปฏิบัติของพระธุดงค์ ที่ครูบาอาจารย์พระภิกษุ สามเณร ออกปฏิบัติสมัยโน้น เมื่อนำมาเทียบกับการออกธุดงค์และความเป็นอยู่ของผู้ออกธุดงค์ปัจจุบันนี้ ผิดต่างห่างจากกันกับสมัยก่อนโน้นมาก หันไปคนละทาง มองไม่เห็น

กันเลย จริงไหมท่าน ? แต่เมื่อเขาตามมาไม่ทัน เพราะเขาเกิดทีหลัง เขาไม่ได้ประสบพบเห็นในตัวด้วยตาของเขาเอง เขาก็ไม่เชื่อว่าจะมีใครทำได้ เพราะเขาไม่เคยทำ และไม่เคยเห็นใครทำ จึงทำให้เขาเป็นคนจักษุข้างเดียว แล้วยังมืดมืนเมามัวหมองอยู่ด้วยอาสวะซ้ำเติมอีก ทางมีอยู่จึงไปไม่ถูก ขอพวกเราอย่าได้เป็นคนประเภทนี้เลย”

มุ่งไปภูเขาควาย ฝั่งลาว

ในสมัยก่อน พระธุดงคกรรมฐานมีความรู้จักคุ้นเคยกับ **“ภูเขาควาย”** ทางฝั่งประเทศลาวเป็นอย่างดี พระปรมาจารย์ใหญ่ **ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ตลอดพระศิษย์ เช่น **ท่านพระอาจารย์ตื้อ อจลธมฺโม ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ** ฯลฯ เมื่อครั้งออกธุดงค์ใหม่ๆ ก็เคยไปปฏิบัติภาวนากันมา เพราะสถานที่แห่งนั้นทุรกันดารมาก ห่างไกลผู้คนสัญจรไปมา

ภูเขาควาย มีสภาพเป็นป่าอันอุดมสมบูรณ์ สัตว์ป่าสัตว์ร้ายก็ชุกชุม เป็นสถานที่เงียบสงัดสัปปายะมากอีกแห่งหนึ่ง เหมาะกับการบำเพ็ญเพียรภาวนา และเป็นที่เลื่องลือกันว่า เป็นดินแดนลี้ลับอาถรรพ์ที่ท้าทายให้พระธุดงค์ไปบำเพ็ญเพียร เพื่อทดสอบ ฝึกฝนอบรมและทรมานด้านจิตใจให้กล้าแกร่งได้เป็นอย่างดี

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เมื่อออกบวชและออกธุดงค์ใหม่ๆ ท่านก็มีเป้าหมายไปบำเพ็ญเพียรที่ภูเขาควายดังกล่าวเช่นเดียวกัน โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์ฝั้นได้พักอยู่ทำความเพียรที่ถ้ำพระบดอย่างยิ่งยวดเต็มตามกำลังศรัทธาที่ได้ลา**พระอาจารย์มั่น**มาเพื่อปฏิบัติ ได้รับความสงบสงัด ขจัดสิ่งก่อกวนชวนให้ใจไม่สงบได้อย่างสมภูมิ อยู่ที่นั่นประมาณกึ่งเดือน จึงได้พาสามเณรน้อยออกเดินธุดงค์ข้ามแม่น้ำโขงไปสู่เขตแดนประเทศลาว ด้วยความมุ่งหวังตั้งใจเจาะจงไปที่ภูเขาควาย ซึ่งเป็นภูเขาที่สูงใหญ่และกว้างยาวมาก อยู่ตอนเหนือของประเทศลาว ติดต่อกับประเทศญวน ครั้นได้ข้ามแม่น้ำโขงไปอยู่ฝั่งฝ่ายดินแดนประเทศลาวแล้ว เกิดการขัดข้อง เพราะไม่มีหนังสือสุทธิและหนังสือเดินทาง ฝรั่งเศสผู้เป็นนายปกครองประเทศลาวกำลังเข้มงวดกวดขันคนเข้าเมืองมาก ท่านจึงคิดเปลี่ยนทางกลับประเทศไทย”

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ถ้าหากภาวนาออกนอกลู่นอกทาง ก็ไม่มีผู้ใดจะปรึกษาแก้ไข เพราะห่างไกลครูบาอาจารย์ ท่านจึงตัดสินใจพาสามเณรกลับมาฝั่งไทย

ใช้ภาษิตข่มความกลัว

เมื่อตัดสินใจไม่ไปภูเขาควายแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ก็พา**สามเณรพรหม สุวรรณรงค์** เดินทางกลับฝั่งไทย แต่ไม่ได้เดินกลับตามเส้นทางเดิม หากแต่คราวนี้ได้เดินเลียบฝั่งแม่น้ำโขง

ทางฝั่งลาวขึ้นไปทางเหนือน้ำ โดยเดินไปตามทางเดินแคบๆ สองข้างทางเป็นป่าทึบ ตลอดทางเดินปรากฏรอยตะกุยของเสืออยู่บ่อยๆ มีทั้งรอยเก่าและรอยใหม่ ชวนให้หวาดกลัวยิ่งนัก ยิ่งตอนที่ตะวันลับไม้ (ตอนย่ำค่ำ) จะได้ยินเสียงเสือคำรามร้องกึกก้องไปทั้งด้านหน้าและด้านหลัง แม้ท่านจะภาวนา **"พุทโธ"** อยู่ทุกฝีเท้าก้าวย่าง แต่จิตใจก็ยังอดหวั่นไหวไม่ได้ จนบางครั้งถึงกับภาวนาผิดๆ ถูกๆ เพราะไม่แน่ใจเอาเสียเลย ว่าเสือมันจะโจนเข้าตะครุบเอาเมื่อไร

ด้วย**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเป็นพระผู้เลิศด้วยสติปัญญา มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบปฏิภาณ เมื่อคราวก่อนท่านเพิ่งผ่านพ้นเรื่องความกลัวผีเจ้าถ้ำพระบดมา และในคราวนี้ท่านกำลังจะผ่านพ้นเรื่องความกลัวเสือ ท่านสร้างกำลังใจของท่านให้กล้าแข็งขึ้นมาจากการใช้ปัญญา โดยท่านได้อุทานภาษิตอีสานขึ้นมาบทหนึ่งเป็นอุบายพิจารณา ซึ่งท่านเคยพูดถึงบ่อยๆ เมื่อครั้งยังเป็นฆราวาสว่า **"เสือกินโค กินควาย เพิ่นช้าใกล้ เสือกินอ้าย เพิ่นช้าไกล"**

ภาษิตบทนี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้อธิบายให้ศิษย์ฟังในภายหลัง มีความหมายว่า ถ้าเสือกินโคหรือกินควาย เสียงร่ำลือจะไม่ไปไกล เพราะเป็นเรื่องธรรมดาทั่วไป คงร่ำลืออยู่เฉพาะในหมู่บ้านนั้นๆ แต่ถ้าหากเสือเกิดมากินคนหรือกินพระกรรมฐานแล้ว ผู้คนจะร่ำลือไปไกลมากทีเดียว ท่านได้เล่าว่า ภาษิตที่ท่านอุทานขึ้นมาบทนั้น ยังผลให้ท่านข่มความกลัวในจิตใจได้ดีขึ้น ขณะเดียวกันก็บังเกิดความกล้า พร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์ทุกอย่าง เกิดความมั่นใจอย่างประหลาดขึ้นมาว่า **พระกรรมฐานกลัวสัตว์ป่าก็ไม่ใช่พระกรรมฐาน**

นอกจากภาษิตข้างต้นแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ท่านยังพูดถึงภาษิตอีกบทหนึ่งว่า **"ตกกระเทินกำคอแข้ บ่ ยอมวางให้หางมันฟาด ตกกระเทินกำคอกระท้าง บ่ วางให้แก่ผู้ใด"** ท่านได้เมตตาอธิบายภาษิตอีสานบทนี้ว่า

"กิเลสพันห้า ตัณหาร้อยแปดนั้น มันฝังแน่นอยู่ในสันดานของมนุษย์ เช่นเดียวกับจระเข้ที่กบดานแน่นิ่งอยู่ใต้น้ำ นานๆ จึงจะโผล่หัวขึ้นมานอนอ้าปากตามชายฝั่ง พอแมลงวันเข้าไปวางไข่ในปากของมัน มันก็จะงับปาก แล้วคลานลงน้ำ ทำตัวให้นิ่ง แล้วอ้าปากตรงผิวน้ำ ปล่อยให้ไข่แมลงวันมันไหลออกไปเป็นเหยื่อล่อปลา เมื่อปลาใหญ่ ปลาเล็ก หลงเข้าไปกินไข่แมลงวันในปากของมันเข้า มันก็จะงับแล้วกลืนกินเป็นอาหารทันที ส่วนกระท้างนั้นก็เช่นเดียวกับกระรอก คือทั้งส่วนหัวกับส่วนหางเคลื่อนไหวกระดุกกระดิกตลอดเวลา เพราะฉะนั้น หากจะกำ (บีบ) คอจระเข้ หรือกำคอกระท้างไว้ให้มั่น ไม่ปล่อยให้จระเข้ฟาดหาง และไม่ยอมให้ตัวกระท้างมันกระดุกกระดิกได้ **เช่นเดียวกัน ถ้าสามารถทำจิตใจของเราให้สงบเป็นปกติ ไม่หวั่นไหว ไม่เกรงกลัวต่อภัยอันตราย ถึงเสือจะคาบไปกิน ก็ไม่กระวนกระวายเป็นทุกข์แต่อย่างใด"**

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านนึกถึงภาษิตอีสาน ๒ บทดังกล่าวเป็นอุบายพิจารณาแล้ว ก็ทำให้ท่านสามารถข่มความรู้สึกกลัวเสือลงได้ ท่านได้กล่าวกับ**สามเณรพรหม**ในตอนนั้นอีกด้วยว่า **“เมื่อเรามีสติ กำหนดรู้เท่าทันมันดีแล้ว การตายนั้นถึงตายคว่ำหน้าก็ไม่หน่าย จะตายหงายหน้าก็ไม่จ่ม”** คือ ไม่ว่าจะต้องตายด้วยวิธีใดๆ ก็ตาม มีสุคติเป็นที่หมายอย่างแน่นอน

เมื่อ **หลวงปู่ฝั้น** และ **สามเณรพรหม** สามารถข่มใจให้หายจากการกลัวเสือได้สำเร็จ และในขณะนั้นเกิดความกล้าหาญ ไม่กลัวตายขึ้นมา การออกเที่ยวธุดงค์ทางฝั่งลาว ก็เป็นไปด้วยความปลอดโปร่ง เย็นกาย เย็นใจ ท่านและสามเณรเที่ยวธุดงค์ทางฝั่งลาวต่อไปอีกระยะหนึ่ง ท่านระลึกถึงพระคุณของ**หลวงปู่มั่น**ที่เมตตาอบรมสั่งสอนท่านมา จากนั้นไม่นานก็พากันเดินธุดงค์กลับมาทางฝั่งไทย โดยท่านและสามเณรเดินธุดงค์เลียบริมฝั่งแม่น้ำโขงขึ้นไปเรื่อยๆ จนบรรลุถึงท่าน้ำแห่งหนึ่ง ซึ่งมีเรือรับส่งข้ามฟากกันอยู่เป็นประจำ จึงได้อาศัยเรือข้ามฟาก ข้ามกลับมายังฝั่งไทยอย่างปลอดภัย

หลวงปู่มั่นหยั่งรู้ใจศิษย์

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** และ**สามเณรพรหม** ข้ามมาถึงทางฝั่งไทย ในเขตจังหวัดหนองคายแล้ว ได้ทราบข่าวว่า**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พำนักอยู่ที่เสนาสนะป่าบ้านนาสีดา ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่ฝั้น และ **สามเณรพรหม** จึงได้มุ่งตรงไปบ้านนาสีดา เพื่อกราบนมัสการ**หลวงปู่มั่น** โดยไม่รอช้า ทันทีที่ไปถึง ก็ทำการกราบครูบาอาจารย์และได้ปราศรัยให้เป็นเหตุระลึกถึงกันแล้ว หลวงปู่มั่นได้เอ่ยปากเป็นการให้กำลังใจหลวงปู่ฝั้นกับสามเณรพรหม ว่า

“**ท่านฝั้น** กับ **เณรพรหม** ได้ผีกับเสือมาเป็นอาจารย์สอนนะดีแล้ว เขาสอนให้รู้เท่าจิตที่มันหลงผลิตความกลัวขึ้นมาหลอกตัวเอง เห็นความโง่เขลาของจิตที่คิดปรุง ทำให้หลงงมงายหมายมั่นสำคัญผิดคิดว่าเป็นความจริง หลอกตัวเองให้กลัว ไม่กล้าที่จะประกอบความพากความเพียรเหมือนอย่างคนที่เขากลัวกัน **ผีกับเสือ ถ้าเราเชื่อกรรมดีที่มีอยู่ในตัว ความกลัวก็ไม่มีปัญหา แต่ความกลัวก็มีประโยชน์อยู่บ้างเหมือนกัน ถ้าเรากล้าสู้กับมันแล้ว ก็จะกลับมาอบรมจิตของเราให้สงบแน่วแน่ตั้งมั่นเป็นสมาธิ เกิดปีติขึ้นมาฆ่าความกลัวดับลงได้อย่างราบคาบ** จากนั้นเราก็จะได้เร่งเจริญดำเนินความเพียรติดต่อโดยไม่หยุดยั้ง เพื่อบรรลุถึงธรรมที่เรายังไม่ได้บรรลุ เพื่อให้ได้ถึงธรรมที่เรายังไม่ถึง

พูดอีกอย่างหนึ่งก็ว่า **ผีกับเสือสอนให้รู้วิธีตั้งสมาธิให้มั่นคง สอนให้กำหนดจิตใจให้สงบ รู้เท่าทันความกลัว** พิจารณาดูว่าอะไรเป็นผู้กลัวผี กลัวเสือ ถ้าจิตใจเป็นผู้กลัวแล้ว เสือมันกินจิตใจคนได้เมื่อไร มันกินร่างของคนต่างหาก นี่แหละเขาจึงพูดกันว่า **ผู้ไม่กลัวตาย ไม่ตาย ผู้กลัวตาย**

ต้องตายกลายเป็นอาหารของสัตว์ อีกอย่างหนึ่ง **ที่ท่านฝั้นใช้ภาษิตต่างๆ มาพิจารณา เป็นอุบายอันแยบคายอย่างหนึ่ง ช่วยเตือนจิตเตือนใจให้เรารู้สึกตัวอยู่เสมอ ในขณะที่เราได้ยินเสียงเสือและนึกกลัวเสือนั้น ก็เป็นอุบายที่ชอบแล้ว...”**

เมื่อ**หลวงปู่มั่น**ท่านได้กล่าวสัมโมทนียกถาจบลงคราครั้งนั้น ทำให้**หลวงปู่ฝั้น**และ**สามเณรพรหม**เกิดความปีติ เพิ่มกำลังใจให้กับตนเองเป็นอย่างยิ่ง ในขณะเดียวกันก็เกิดความอัศจรรย์นึกสงสัยในใจว่า “ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านทราบได้อย่างไร ทั้งๆ ที่เราไม่ได้กราบเรียนอะไรให้ท่านทราบเลย ท่านทราบได้อย่างไรว่า พวกเราได้เผชิญกับความกลัวผีหลอกและกลัวเสือ แล้วยังรู้ด้วยว่า เราได้อุบายที่จะแก้ความกลัวนั้นด้วย สามารถข่มจิตให้สงบลงจนเกิดความกล้าขึ้นมาได้ ใจเป็นสมาธิตั้งมั่นอยู่อย่างองอาจ น่าอัศจรรย์ใจจริงหนอ สิ่งที่ไม่เคยเป็นก็มาเป็น สิ่งที่ไม่เคยมีก็มามี ก็มาเห็นมาเป็นขึ้นมาได้ แปลกแต่ก็เป็นความจริงที่ประจักษ์ในตัวเรา”

เรื่องญาณหยั่งรู้ของ**หลวงปู่มั่น**ที่แสดงออกกับ**หลวงปู่ฝั้น**อย่างเปิดเผยในครั้งนี้ แม้อาจารย์และศิษย์จะอยู่ห่างไกลกันเพียงไรก็ตาม แต่หลวงปู่มั่นผู้เป็นอาจารย์ ท่านก็สามารถส่งกระแสจิตติดตามดูการออกเที่ยวธุดงค์ปฏิบัติธรรมของหลวงปู่ฝั้นผู้เป็นศิษย์ได้ เมื่อหลวงปู่ฝั้นท่านได้สัมผัสเรื่องนี้ด้วยตนเองแล้ว ทำให้ท่านยิ่งยอมสยบและยิ่งยอมรับในภูมิจิตภูมิธรรมของหลวงปู่มั่นผู้เป็นครูบาอาจารย์ ท่านจึงยิ่งให้ความเคารพศรัทธา ยิ่งเกิดความเกรงกลัว และเชื่อฟังหลวงปู่มั่นมากยิ่งๆ ขึ้นเป็นลำดับ โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์เรื่องญาณหยั่งรู้ ไว้ดังนี้

“ตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงถึงสาวกทั้งหลาย มีญาณหยั่งทราบละเอียดลออ มองเห็นทั้งเปรตทั้งผี – สัตว์นรกอเวจี – สวรรค์ชั้นพรหมทะลุไปหมด ก็ใจดวงนี้ที่เปิดกว้างออกไปแล้วท่านเห็นไปหมด นี่ล่ะใจดวงนี้...

พ่อแม่ครูจารย์มั่นนี่ความรู้หยั่งทราบลึกซึ้งต่างๆ สิ่งต่างๆ นี้ก็เป็นความรู้ในภูมิของศาสดานี้ท่านก็มี พวกเทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม ท่านรู้หมดเลย ท่านถือเป็นธรรมดา นี่ล่ะที่ท่านรู้จริงๆ เหมือนเราตาดีมองไปเจออะไรๆ ก็มาเล่าสู่กันฟัง”

เรียนหนังสือใหญ่กับท่านพระอาจารย์มั่น

ด้วยพระพุทธศาสนาจะสมบูรณ์ครบถ้วนและจะทรงได้นานตราบ ๕,๐๐๐ ปี ต้องมีทั้ง **ภาคปริยัติ** หรือการศึกษาเล่าเรียนทางธรรม **ภาคปฏิบัติ** หรือศึกษาเล่าเรียนแล้วลงมือปฏิบัติธรรมให้เป็นไปตามความเป็นจริง และ**ภาคปฏิเวธ** หรือผลอันเกิดจากภาคปฏิบัติ นับตั้งแต่สมาธิธรรม ปัญญาธรรม จนถึงวิมุตติธรรม ภาคปฏิบัติจึงเป็นภาคสำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ผู้ปฏิบัติที่ปรารถนาความหลุดพ้น หรือพระนิพพาน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของผู้ปฏิบัติธรรมทุกราย ล้วนต้องเกิดจากภาคปฏิบัติ หรือเกิดจากจิตตภาวนาเท่านั้น ฉะนั้น **หลวงปู่มั่น**ท่านจึงเมตตาสั่งสอนให้

หลวงปู่ฝั้น ตลอดบรรดาพระศิษย์ทั้งหลายที่เข้ารับการศึกษาอบรมจากท่าน ให้เน้นภาคปฏิบัติ คือ ให้ลงมือปฏิบัติภาวนากันอย่างจริงจัง หรือที่ท่านเรียกว่า **“เรียนหนังสือใหญ่”** นั่นเอง

หลังจากที่**หลวงปู่มั่น** กล่าวชมเชย **หลวงปู่ฝั้น** กับ **สามเณรพรหม** จบลง ท่านก็เอ่ยปากถามความตั้งใจของลูกศิษย์ที่มีมาแต่เดิมว่า

“**ท่านฝั้น** คิดจะไปเรียนปฐมกัปป์ ปฐมมูล กับมูลกัจจายน์ ตามที่ตั้งใจไว้จริงๆ หรือ”

“ครับ เกล้ากระผมมีเจตนาไว้เช่นนั้นจริง” **หลวงปู่ฝั้น**ตอบ**ท่านพระอาจารย์มั่น**ถึงความตั้งใจตั้งแต่แรก ยังไม่คิดที่จะเปลี่ยนเลย เพียงแต่รอโอกาสที่เหมาะสมเท่านั้น อยู่ๆ ท่านพระ–อาจารย์มั่นก็เอ่ยปากขึ้นเสียเอง เหมือนกับเปิดโอกาสให้ศิษย์อย่างกับรู้ใจ ท่านจึงตื่นเต้นดีใจมากที่ความใฝ่ฝันอยากเรียนหนังสือจะเป็นความจริงขึ้นมา

หลวงปู่มั่น เห็นความตั้งใจจริงของศิษย์เช่นนั้นจึงพูดขึ้นว่า “ท่านฝั้น ไม่ต้องไปเรียนถึงเมืองอุบลฯ หรอก อยู่กับผมที่นี่ก็แล้วกัน ผมจะสอน **“หนังสือใหญ่”** ให้จนหมดไส้หมดพุงเลยทีเดียว หากไม่จุใจค่อยไปเรียนต่อทีหลังก็ได้” เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นว่าเช่นนั้น **หลวงปู่ฝั้น**ก็จำต้องรับคำด้วยกิริยาอันสงบ ไม่ได้รู้สึกดีใจหรือเสียใจอย่างใดเลย อาจารย์พิจารณาเห็นอย่างไรท่านก็เชื่ออย่างนั้น

หลวงปู่มั่น ได้เอ่ยปากต่อไปว่า “ส่วน**สามเณรพรหม** เธอจะไปเรียนที่อุบลฯ ก็ได้ ตามใจสมัคร” ด้วยเหตุนี้ สามเณรพรหมจึงได้แยกกันกับ**หลวงปู่ฝั้น** เหตุการณ์ตอนนั้นเป็นปลายปี พ.ศ. ๒๔๖๔ สามเณรพรหมลงไปเมืองอุบลฯ โดยติดตาม**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ส่วนหลวงปู่ฝั้นก็อยู่เรียน **“หนังสือใหญ่”** กับหลวงปู่มั่น ณ ที่นั่น

ในช่วงนี้เป็นช่วงเวลาที่**หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้รับการอบรมชี้แนะอย่างใกล้ชิดจาก**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** อีกวาระหนึ่ง นอกจากท่านได้อยู่ปฏิบัติใกล้ชิดกับครูบาอาจารย์แล้ว บางครั้งบางช่วงท่านก็ได้ออกบำเพ็ญภาวนาไปโดยลำพัง เมื่อเกิดข้อสงสัยในข้ออรรถข้อธรรมอันใด ก็กลับเข้ามากราบเรียนถามท่านพระอาจารย์มั่นตามโอกาสที่เหมาะสม

หนังสือใหญ่ หลวงปู่มั่น หมายถึง **พระไตรปิฎกใน** นั่นเอง โดย**หลวงปู่ฝั้น**เทศน์ ไว้ดังนี้

“ธรรมะ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ คนทั้งหลายอ่านพระไตรปิฎก ในปิฎกทั้งสาม และตู้พระไตรปิฎกนี่อยู่ที่ไหนเล่า **ตู้พระไตรปิฎกนี่เราเรียนเข้ามาภายใน อย่าไปเรียนภายนอก**

เหตุฉันใดจึงว่าเช่นนั้นล่ะ ปิฎก นั้นคืออะไร มันอยู่ที่ไหนล่ะ ฟังแล้วคือ (เหมือน) อยู่ไกลคัมภีร์ทั้งหลาย เราเป็นผู้ทำ เราเป็นผู้เขียน เราเป็นผู้อ่าน สิ่งเหล่านั้นล่ะ ท่านว่า **สุตตปิฎก**

วินัยปิฎก ปรมัตถปิฎก ปิฎกทั้ง ๓ เรียก ตู้พระไตรปิฎก นี่อยู่ที่ไหนเล่า ตู้พระไตรปิฎก ถ้าดูแล้วอยู่ที่ไหนเล่า ?

สุตตปิฎก ก็ได้แก่ ลมหายใจเข้าไป ดูซี นี่แหละธรรม คือ ลมหายใจเข้าไป

วินัยปิฎก ก็ได้แก่ ลมหายใจออกมา

ปรมัตถปิฎก ได้แก่ ผู้รู้ทางใน รักษาชีวิตินทรีย์คงอยู่ ไม่แตกทำลาย

นี่รวมเป็น ตู้พระไตรปิฎก

ดูซิ ลมหายใจอยู่ที่ไหนเล่า ความรู้เราอยู่ที่ไหนเล่า รู้ว่าสุขก็ดี รู้ว่าทุกข์ก็ดี นี่แหละมาเปิดคัมภีร์ตรงนี้ ถ้าเราไม่เปิดคัมภีร์ตรงนี้แล้ว เราไม่รู้จักจะพ้นจากทุกข์ได้ ถ้าเราน้อมเข้าภายในแล้ว มันจะรู้จัก”

ได้อุบายธรรมจากหมาแทะกระดูก

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้อยู่ปฏิบัติธรรมเรียนหนังสือใหญ่กับ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่เสนาสนะป่าบ้านนาสีดา ตำบลกลางใหญ่ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี เป็นเวลานานพอสมควร โดยในช่วงนี้หลวงปู่ฝั้นท่านได้ออกบำเพ็ญภาวนาโดยลำพัง ท่านยึดตามที่หลวงปู่มั่นสั่งสอนให้อุบายท่าน **“ไป๊ – ไปผู้เดียวนั่นแหละ จะได้กำลังจิตฯ”** เมื่อมีขัดข้องหรือมีข้อสงสัยในข้ออรรถข้อธรรมอันใดก็กลับเข้ามากราบเรียนถามหลวงปู่มั่น ท่านก็ได้รับความเมตตาจากหลวงปู่มั่นโปรดธรรมานุเคราะห์ชี้แนะแก้ไขทุกครั้งไป พอท่านได้อุบายธรรมที่มั่นใจในการออกไปปฏิบัติ ท่านก็ออกบำเพ็ญภาวนาตามลำพังอีก

ต่อมา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้กราบลา**หลวงปู่มั่น**ออกเดินธุดงค์ไปทางอำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร แต่เพียงลำพังผู้เดียว เมื่อท่านไปถึงเสนาสนะป่าบ้านหนองแสง ตำบลตาลโกน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นวัดที่**หลวงปู่เสาร์**สร้างขึ้นมา ท่านก็เกิดป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่อาการค่อนข้างหนักมาก เป็นอุปสรรคต่อการบำเพ็ญภาวนาเป็นอย่างยิ่ง นอกจากจะต้องทุกข์ทรมานทางด้านร่างกายแล้ว ทางด้านจิตใจก็ท้อแท้มีความร้อนรนกระวนกระวาย ทำให้ใจฟุ้งซ่านไม่สามารถจะประกอบความเพียรได้ ท่านเกิดความคิดท้อถอยหมดกำลังใจ อุบายความพากเพียรรวมทั้งสติปัญญาที่เคยนำมาใช้ได้ผล คราวนี้กลับใช้ไม่ได้เสียแล้ว ดูจะตีบตันอั้นตู้ไปหมด

หลวงปู่ฝั้นท่านเล่าว่า “อุบายแก้ไขที่เคยกำหนดรู้ได้ก็หลงลืมหมดไม่ผิดอะไรกับการเดินป่าพบขอนไม้ใหญ่ขวางกั้น จะข้ามไปมันก็สูงขึ้น จะลอดหรือมันก็ทรุดต่ำลงติดดิน จะไปขวาไปซ้ายขอนไม้มันก็เคลื่อนเข้ากางกั้นไว้ทุกครั้ง”

ท่านตกอยู่ในสภาพหมดหวังท้อแท้หาทางออกไม่ได้ เป็นเช่นนี้อยู่ ๓ วัน ๓ คืน ก็ยังเอาชนะอุปสรรคไม่สำเร็จ ยิ่งร่างกายอ่อนเพลียเสียกำลังมากเท่าไร ก็ยิ่งทำให้จิตใจฟุ้งซ่านคิดมากยิ่งขึ้นเท่านั้น พอเช้าวันที่ ๔ ท่านออกบิณฑบาตกลับมาฉันได้เล็กน้อย ในที่สุดท่านก็ตัดสินใจออกเดินธุดงค์ต่อไป จัดแจงเก็บบริขารบรรจุลงในบาตร บ่าข้างหนึ่งสะพายบาตร บ่าข้างหนึ่งแบกกลด มือถือกาน้ำ ออกเดินธุดงค์เพื่อเปลี่ยนสถานที่ต่อไป ทั้งๆ ที่อาการไข้ยังไม่ทุเลา

เหตุการณ์ช่วงนั้นเป็นปี พ.ศ. ๒๔๖๕ สภาพภูมิประเทศแถบนั้นยังเป็นป่ารกทึบ ห่างไกลผู้คน ไม่มีหมอ ไม่มียาที่จะรักษาอาการป่วยไข้ได้ ยิ่งชีวิตของพระธุดงคกรรมฐานด้วยแล้ว เมื่อท่านเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านต้องทนทุกข์ทรมานสักเพียงใด **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็ได้รับทุกข์ทรมานเช่นนั้นมา แต่การที่ท่านได้อยู่ร่วมในสำนักของ**หลวงปู่มั่น** ท่านได้เห็นปฏิปทาที่หลวงปู่มั่นพาดำเนินมา เวลาองค์ท่านเองป่วยไข้ หรือมีพระเณรป่วยไข้ ท่านและพระเณรจะใช้ธรรมโอสถรักษาไข้และรักษาใจให้เข้มแข็ง จนกล่าวได้ว่า ธรรมโอสถนี้ นอกจากพระธุดงคกรรมฐานแล้ว ไม่มีใครนำไปใช้ได้ง่ายๆ ดังที่ **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า ธรรมโอสถ ธรรมโอสถเป็นยังไง นี่พระพุทธเจ้าทรงทำมาแล้วจนประกาศออกเป็นศาสนธรรมให้เราทั้งหลายได้ทราบทั่วกันตลอดมาว่า **สกฺกตฺวา ธมฺมรตนำ โอสถำ อุตฺตมำ วรำ ปริฬาหูปสมนำ ธมฺมเตเชน โสตฺถินา** นั่น ท่านบอกว่า **ธรรมโอสถนี้เป็นยาระงับดับโรคภัยได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังดับกิเลสอีก ไม่ใช่ดับแต่เพียงโรคภัย** คนใจไม่วุ่นวายใจมีอรรถมีธรรมนี้ ถึงโรคจะเกิดขึ้นภายในร่างกายก็ไม่ค่อยเป็นทุกข์มากนัก นี่สำคัญ”

มีช่วงหนึ่งขณะที่**หลวงปู่ฝั้น**กำลังเดินอยู่ ได้เหลือบไปเห็นหมากำลังง่วนแทะกระดูกควายที่ตายด้วยโรคระบาดอยู่ในป่านอกหมู่บ้าน ท่านจึงยกเอาเรื่องนี้มาเป็นอุบายพิจารณากับตัวท่านเอง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ขณะกำลังเดินอยู่นั้น ท่านได้มองไปเห็นหมาแทะกระดูกควายตายด้วยโรคระบาดอยู่ พอท่านเดินเข้าไปใกล้ หมาก็วิ่งหนี พอท่านออกไปยืนดูอยู่แต่ไกล มันก็กลับเข้าไปแทะอีก ท่านได้ยืนพิจารณายกเอาเรื่องหมาหวงกระดูกควายตายด้วยโรคระบาดมาวิจารณ์ตัวเองว่า

“เรานี้ ก็มาหลงยึดถือ หวงแหนท่อนกระดูกในตัวเองนี้ยิ่งมากกว่าหมาที่มันหวงกระดูกควายตายนี้เป็นไหนๆ เสียอีก หมาที่มันแทะกระดูก มันยังได้กลืนน้ำลายของมันที่ได้ประสมกับรสกลิ่นของกระดูกอยู่บ้าง พอให้เกิดความชื่นใจ ส่วนเราได้อะไรบ้างจากโครงกระดูกที่เราหวงแหนแบกหามอยู่ตลอดเวลา นี่ชาติ นี่ชรา นี่พยาธิ นี่มรณะ เห็นไหม สิ่งเหล่านี้มีมาจากไหน อาศัยอะไรเป็นที่เกิด ไม่ใช่มันมาจากโครงกระดูก และมันอาศัยเกิดอยู่ที่โครงกระดูกนี้เองมิใช่หรือ ใจเราที่

ได้รับทุกข์โทมนัส ฟุ้งซ่าน ไม่เป็นอันอยู่อันกิน อันหลับนอนที่เรากำลังได้รับอยู่ในเวลานี้ มันมาจากไหนเล่า ไม่ใช่มาจากชรา พยาธิ มรณะที่มีอยู่เต็มทั่วไปในโครงกระดูกของร่างกายอันนี้ดอกหรือ

หมามันหลงหวงกระดูกซากควายตายห่า มันก็ยังวางปล่อยทิ้งวิ่งหนีได้ แต่เรานี่หนายังโง่กว่าหมาเสียอีก หลงรัก หลงหวงแหน หลงนอนกอดนอนชมงมอยู่ตลอดเวลา นอกจากทุกข์แล้ว เราไม่เห็นว่า เราได้อะไรจากการแบกโครงร่างอันเป็นภาระอันหนักนี้เลย อย่างไรเราจึงจำต้องรีบเร่งประกอบความเพียรอย่างนักต่อสู้ หัวเด็ดตีนขาดไม่ถอยหนี”

ท่านได้ทำความเพียร ค้นคว้าพิจารณาอยู่ไม่นานจิตรวมสงบลงอย่างแน่นหนา จากนั้นมาอาการป่วยด้วยไข้หวัดก็หาย ร่างกายกลับปกติ

การป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่ของ**พระอาจารย์ฝั้น**ในคราวครั้งนั้น ทำให้ท่านได้รับผลประจักษ์เป็นกำลังใจอย่างน่าอัศจรรย์ ท่านได้บำบัดทุกขเวทนาอันกล้าแข็งด้วยธรรมโอสถ มีสติ วิริยะ ธัมมวิจยะ มาเป็นองค์ประกอบ เพ่งภาวนาบำเพ็ญความเพียร และอุบายที่ได้จากไปเห็นหมาแทะกระดูกควายตายด้วยโรคระบาดมาเป็นเครื่องเตือนสติอบรมจิต จึงได้ความสลดสังเวช เบื่อหน่ายคลายความลุ่มหลง ปลง **อนิจฺจ ทุกฺข อนตฺตา** จิตมีกำลังกล้าโดยปัญญาอันแหลมคม สามารถตัดสิ่งก่อกวนกีดกันลงอย่างราบคาบ ได้มองเห็นฝั่งทางดิ่งตรงไปอย่างถูกต้องสิ้นสงสัย”

เปรียบเทียบกับชีวิตฆราวาส

ในระหว่างที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ออกเดินธุดงค์ในขณะเจ็บป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่ ท่านไปพบหมากำลังแทะกระดูกควายตายนั้น ท่านมีอายุราว ๒๓ ปี และอายุพรรษาในมหานิกายได้เพียง ๔ พรรษาเท่านั้น ถือว่าท่านยังอยู่ในวัยหนุ่มมาก จิตใจย่อมดิ้นรนกวัดแกว่ง ยังอาลัยกับการกลับไปใช้ชีวิตฆราวาสอยู่ในบางช่วงบางขณะเหมือนกัน ทำให้การตัดใจออกบวชตลอดชีวิต เพื่อแสวงหาโมกขธรรมยังไม่มั่นคงเด็ดขาด ท่านเล่าถึงการพิจารณาในครั้งนั้นว่า

“...เราเกิดธรรมสังเวช บังเกิดความสลดขึ้นในใจเป็นอย่างมาก จึงถามตนเองว่า ขณะนี้เธอเป็นฆราวาส หรือเป็นพระกรรมฐาน ถ้ายังเป็นฆราวาส ก็เหมือนกับหมาที่แทะกระดูกอยู่นี้แหละ กระดูกมันมีเนื้อหนังอยู่เมื่อไร อย่างมากก็กลืนลงคอไปได้แค่น้ำลายของมันเองเท่านั้น แต่นี่เธอเป็นพระกรรมฐาน เท่าที่เธอภาวนาไม่สำเร็จมาถึง ๓ คืน ก็เพราะเธอคิดอยากสร้างโลก สร้างภพ สร้างชาติ สร้างวัฏสงสาร ไม่มีสิ้นสุดแห่งความคิด อยากมีบ้านมีเรือน มีไร่มีนา มีวัว มีควาย อยากมีเมีย มีลูก มีหลาน จะไปสร้างคุณงามความดีในที่ใดก็ไม่ได้ เพราะเป็นห่วงสมบัติและห่วงลูกห่วงเมีย เหมือนกับหมาที่กำลังหลงกำลังห่วงกระดูกที่มันกำลังแทะอยู่นี้เอง”

ต่อจากนั้น **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็ได้กล่าวภาษิตบทหนึ่ง ความว่า

“ตัณหารักเมียเปรียบเหมือนเชือกผูกคอ ตัณหารักลูกรักหลานเปรียบเหมือนปอผูกศอก ตัณหารักวัตถุข้าวของต่างๆ เปรียบเหมือนปลอกผูกตีน

สมบัติพัสถานต่างๆ ที่สร้างสมไว้ เมื่อตายลงไม่เห็นมีใครหาบหามเอาไปได้เลยสักคนเดียว มีแต่คุณงามความดีกับความชั่วเท่านั้นที่ติดตัวไป ถ้าเธอเป็นพระกรรมฐาน ไม่ควรคิดสร้างโลกวัฏสงสารเช่นนั้น ควรตั้งใจภาวนาให้รู้เห็นในอรรถธรรม สิ่งทั้งหลายในโลกนี้ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ทั้งสิ้น”

เมื่อท่านใช้ปัญญาพิจารณาได้เช่นนี้แล้ว และด้วยอำนาจวาสนาบารมีธรรมที่ท่านได้บำเพ็ญมาดีแล้วเป็นปัจจัยเครื่องหนุนนำ จึงทำให้ท่านตัดสินใจบวชไม่สึก

โดยในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ นี้เอง พอถึงช่วงใกล้เข้าพรรษา **หลวงปู่มั่น** ท่านก็ได้พาพระเณรเดินธุดงค์มาทางอำเภอวาริชภูมิ และท่านได้มาจำพรรษาที่ป่าริมหนองน้ำบาก ใกล้บ้านหนองลาด ตำบลหนองลาด อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร (ต่อมาเป็นวัด ชื่อว่า วัดป่าหนองบาก ต่อมาวัดได้ย้ายออกไป ๒ กิโลเมตร และเปลี่ยนชื่อเป็น วัดป่าราษฎร์สามัคคี ส่วนบริเวณวัดเดิมกลายเป็นโรงเรียนบ้านหนองลาดวิทยาคาร) ส่วน**หลวงปู่ฝั้น**ในขณะนั้นท่านยังเป็นพระภิกษุหนุ่มในสังกัดมหานิกาย เมื่อใกล้เข้าพรรษา สันนิษฐานว่าท่านจำพรรษาวัดในละแวกนั้น สำหรับ**ท่านพระ–อาจารย์กู่** กับ **สามเณรกว่า** ญาติสนิทของท่านได้ติดตามรับใช้และอยู่จำพรรษากับหลวงปู่มั่น

อัศจรรย์ญาณหยั่งรู้ของหลวงปู่มั่น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลังจากอาพาธที่เนื่องจากไข้หวัดใหญ่หายกลับมาเป็นปรกติแล้ว และท่านตัดสินใจเด็ดขาดว่าจะบวชไม่สึก ท่านต้องการเป็นพระธุดงคกรรมฐานที่มุ่งแสวงหาโมกขธรรม มุ่งปฏิบัติธรรมอย่างมอบกายถวายชีวิตแล้ว

เมื่อออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๖๕ ต่อเนื่องปี พ.ศ. ๒๔๖๖ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็เที่ยวธุดงค์ตามลำพัง ท่านยังทำตามที่**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พระอาจารย์ใหญ่สั่งสอนไว้ทุกประการ คำสั่งสอนของหลวงปู่มั่นที่เน้นให้ท่านไปผู้เดียว **“ไป๊ – ไปผู้เดียวนั่นแหละ จะได้กำลังจิตฯ”** ยังคงกึกก้องในจิตของหลวงปู่ฝั้น เมื่อท่านภาวนาติดขัดหรือมีปัญหาธรรมก็เข้ากราบเรียนถามหลวงปู่มั่นเหมือนเช่นทุกครั้ง และท่านเป็นพระยอดกตัญญู ท่านระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่มั่นตลอดเวลา ซึ่งในขณะนั้นหลวงปู่มั่นท่านพำนักอยู่ที่วัดมหาชัย ตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี (ปัจจุบันเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู) ท่านจึงได้ออกเดินธุดงค์ติดตาม

เมื่อไปถึงวัดมหาชัย พอ**หลวงปู่ฝั้น**กราบ**หลวงปู่มั่น**เสร็จ ท่านก็บังเกิดความอัศจรรย์ใจอีกครั้งหนึ่ง เช่นเดียวกันกับเมื่อตอนที่ท่านธุดงค์กลับจากฝั่งลาวคราวที่แล้ว โดยหลวงปู่มั่นท่านก็พูดยิ้มๆ ในลักษณะขบขันและกล่าวชมอุบายของท่านอีกครั้งว่า

“ท่านฝั้น ครั้งก่อนได้ยินเสือร้อง จิตใจถึงสงบ มาครั้งนี้ได้หมาแทะกระดูกเป็นอาจารย์เข้าอีกแล้ว จึงมีสติรอบรู้ในอรรถในธรรม ท่านฝั้นถือเอาหมาแทะกระดูกเป็นอุบายอันแยบคายสำหรับเปลี่ยนจิตใจให้สงบ จนสามารถทำให้เห็นแจ้งในธรรมนั้นได้ถูกต้อง ชื่อว่า เป็นศิษย์ของพระพุทธองค์โดยแท้ การเห็นอะไรแล้วน้อมนำเข้ามาพิจารณาภายในจิตใจเช่นนี้ เป็นการกระทำที่ชอบแล้ว”

โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** เทศน์ไว้ดังนี้

“นี่การปฏิบัติธรรม เพราะฉะนั้นตอนที่เราไม่ลืม มีสติมีนี่ เราก็เอามาใช้ในชีวิตประจำวันให้มันทันต่อเหตุการณ์ได้ มันทันต่อเหตุการณ์ สามารถช่วยตัวเองได้ตลอดไป อันนี้เป็นสิ่งที่สำคัญ

เพราะฉะนั้น นักปฏิบัติจึงชอบ ชอบพิจารณา เหมือนกับ**หลวงปู่ฝั้น**ก็ดี **หลวงปู่มั่น**ก็ดี ที่อาตมาอยู่ใกล้ชิดหนึ่ง **ท่านเห็นอะไร พิจารณามาเป็นธรรมหมดนะ ไม่ว่าเดินไปไหน เห็นอะไร ท่านพลิกแพลงพิจารณาทำงานภายในของท่านอยู่นั่นน่ะ ว่าเป็นธรรมเครื่องรู้ เครื่องเห็น เป็นความจริงไปหมด เป็นเครื่องประกอบจิตใจให้มั่นคง ให้ฉลาดในการเห็น ไม่ให้เกิดความมัวเมา ไม่ให้เกิดความหลงในสิ่งนั้นๆ ให้รู้ความจริง สิ่งที่ควรสลดสังเวชก็สลดสังเวช สิ่งที่ควรผ่องใสผ่องแผ้วในใจก็ผ่องใสในใจ”**

หลวงปู่ฝั้น ท่านทั้งแปลกใจและอัศจรรย์ใจกับความรู้ภายในของ**หลวงปู่มั่น**ที่สามารถรู้ใจและล่วงรู้เหตุการณ์ความเป็นไปของพระศิษย์ได้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะอยู่ใกล้หรือไกลเพียงไรก็ตาม ถ้าองค์ท่านอยากจะรู้ก็ต้องรู้ โดยไม่สามารถปิดบังญาณหยั่งรู้ของท่านได้ อีกทั้งคำกล่าวชมของหลวงปู่มั่นในครั้งนี้นับเป็นครั้งที่สอง ทำให้หลวงปู่ฝั้นท่านยิ่งเกิดความปีติยินดีและยิ่งเกิดกำลังใจมากเป็นทวีคูณ ซึ่ง **หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท** พระศิษย์หลวงปู่มั่น ท่านเล่าว่า **“เพราะตามปรกติแล้วท่านพระอาจารย์มั่นจะไม่ชื่นชมใครง่ายๆ”**

คำกล่าวชมจากใจจริงของ**หลวงปู่มั่น** ผู้เป็นครูบาอาจารย์ แม้ท่านกล่าวด้วยถ้อยคำเพียงประโยคสั้นๆ แต่แฝงไว้ด้วยคุณค่าและประโยชน์อันมากมายมหาศาล เพราะทำให้**หลวงปู่ฝั้น**ผู้เป็นศิษย์ ยิ่งมั่นใจในอุบายภาวนาที่ท่านเคยใช้พิจารณามาแล้ว และที่สำคัญเป็นพลังใจหนุนนำให้ท่านยิ่งเร่งประกอบทำความพากเพียรมากยิ่งๆ ขึ้นไปอีก ทั้งนี้ก็เพื่อพระนิพพานความหลุดพ้นจากทุกข์ตามที่ท่านได้ตั้งความปรารถนาเอาไว้

เที่ยวธุดงค์ตามลำพัง – พบเพื่อนสหธรรมิก

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ นี้เอง **ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินฺโน** ซึ่งได้ติดตามและจำพรรษาร่วมกับ **หลวงปู่มั่น**มาแล้ว ๒ ปี ท่านได้ญัตติเป็นธรรมยุตก่อน**หลวงปู่ฝั้น** และในปีนี้ท่านก็ได้อยู่จำพรรษาร่วมกับหลวงปู่มั่นอีกที่วัดมหาชัย สำหรับหลวงปู่ฝั้นท่านก็ยังคงเที่ยวธุดงค์ตามลำพังองค์เดียว และจำพรรษาวัดในละแวกนั้น พอออกพรรษาหลวงปู่ฝั้นท่านได้ออกธุดงค์ติดตามหลวงปู่มั่น มาที่เสนาสนะป่าบ้านค้อ (วัดป่าสาระวารี) อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ซึ่ง ณ ที่นี้ ท่านได้พบกับ **หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** ด้วย นอกจากนี้ท่านยังได้พบกับสหธรรมิกองค์สำคัญ คือ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** เป็นครั้งแรก และในกาลต่อมาท่านทั้งสองได้เป็นคู่สหธรรมิกที่รักใคร่สนิทสนมกันมากตั้งแต่สมัยเป็นพระภิกษุหนุ่ม ได้ออกเที่ยวธุดงค์ด้วยกันเป็นประจำ จนเป็นพระมหาเถระผู้ใหญ่ก็เดินทางไปมาหาสู่กราบคารวะเยี่ยมเยียนธรรมสากัจฉากันเป็นประจำ

หลวงปู่อ่อน ท่านมีอายุอ่อนกว่า**หลวงปู่ฝั้น**ประมาณ ๓ ปี โดยท่านเกิดเมื่อวันอังคาร เดือน ๗ ปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ปีขาล ส่วนหลวงปู่ฝั้นท่านเกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๒ ปีกุน แต่หลวงปู่อ่อนท่านมีอายุพรรษามากกว่าหลวงปู่ฝั้น ท่านได้รับการญัตติเป็นธรรมยุตก่อนเพียง ๔ เดือนเศษ โดยท่านญัตติเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ส่วนหลวงปู่ฝั้นท่านญัตติเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ (สมัยก่อนถือวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่)

ณ เสนาสนะป่าบ้านค้อ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้มีโอกาสพบกับพระศิษย์รุ่นแรกๆ ของ**หลวงปู่เสาร์** และ **หลวงปู่มั่น** ซึ่งได้ติดตามมาขอศึกษาอบรมธรรมปฏิบัติกับท่านพระอาจารย์ใหญ่ทั้งสองอยู่หลายองค์ เช่น **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** เป็นต้น ซึ่งขณะนั้นต่างก็ยังเป็นพระในฝ่ายมหานิกาย

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านได้พาพระเณรมาอยู่จำพรรษาที่เสนาสนะป่า–บ้านค้อ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี เพราะในการออกบวชปฏิบัติธรรมเพื่อความหลุดพ้นแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีครูบาอาจารย์คอยสั่งสอนชี้แนะ จึงสันนิษฐานได้ว่า **หลวงปู่ฝั้น** ท่านก็ได้ติดตามมาขอศึกษาปฏิบัติธรรม และอยู่จำพรรษาวัดในละแวกนั้น

สำหรับสถานที่เที่ยวธุดงค์ในแถบอำเภอบ้านผือ และในอำเภอใกล้เคียง เช่น อำเภอน้ำโสม อำเภอนายูง อำเภอท่าบ่อ มีมากมายหลายแห่ง เช่น พระพุทธบาทบัวบก ภูย่าอู่ ถ้ำพระ บริเวณน้ำตกตาดโตน หรือน้ำตกยูงทอง เป็นต้น สถานที่เหล่านี้ในอดีตล้วนมีสภาพเป็นป่าเป็นเขา มีถ้ำเงื้อมผา พลาญหิน มีต้นไม้น้อยใหญ่ขึ้นปกคลุมหนาแน่นเป็นดงป่าใหญ่ จึงอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยสัตว์ป่า สัตว์ร้าย นานาชนิดเข้ามาอยู่อาศัย สถานที่เหล่านี้ก็แสนที่จะเปล่าเปลี่ยว ทุรกันดารมาก ห่างไกลบ้านเรือนและไม่มีผู้คนสัญจรไปมา จึงวิเวกเงียบสงบสงัดสัปปายะมาก

การโคจรบิณฑบาตก็อาศัยชาวบ้านที่เข้ามาทำไร่เพียงไม่กี่หลังคาเรือน พออาศัยบิณฑบาตได้อาหารมายังชีพ เพื่อการปฏิบัติธรรม สถานที่เช่นนี้เป็นที่ออกเที่ยวรุกขมูลตามพระพุทธโอวาทได้เป็นอย่างดี จึงเป็นที่ปรารถนาของพระโยคาวจรเจ้าสาวกศิษย์พระตถาคตผู้แสวงหาโมกขธรรมเพื่อความหลุดพ้นอย่างแท้จริง เพราะเหมาะกับการฝึกฝนอบรมทรมานจิตใจได้เป็นอย่างดี ถือเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมชั้นเอก และถือเป็น **“มหาวิทยาลัยป่า”** ในทางพระพุทธศาสนา ซึ่ง **หลวงปู่เสาร์** และ **หลวงปู่มั่น** พระปรมาจารย์ใหญ่ทั้งสองได้ไปเที่ยวบุกเบิกธุดงค์ปฏิบัติธรรมมาหมดแล้ว และได้แนะนำให้บรรดาพระศิษย์ให้แยกย้ายกันออกเที่ยวธุดงค์บำเพ็ญเพียรในสถานที่เช่นนั้น

หลวงปู่ฝั้น ในขณะที่ท่านออกธุดงค์ติดตามและศึกษาอบรมกับ**หลวงปู่มั่น** ท่านย่อมได้รับคำแนะนำถึงสถานที่เหล่านี้เป็นอย่างดี และท่านได้ออกเที่ยวธุดงค์ตามรอยธรรมของหลวงปู่มั่น โดยยอมเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายในสถานที่เปล่าเปลี่ยวทุรกันดารตามลำพังเพียงองค์เดียว ท่านสมกับเป็นพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ที่ออกธุดงค์อย่างเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ ตั้งแต่เป็นพระภิกษุหนุ่มๆ พรรษาน้อยๆ สมกับท่านเป็น **“นักรบธรรมเดนตาย”** อย่างแท้จริง ทั้งนี้ก็เพื่อฝึกจิตทรมานใจและฝึกสมาธิธรรมให้ชำนาญแก่กล้าแล้วจึงออกพิจารณาทางด้านปัญญา อันเป็นการดำเนินตามหลักสมถ – วิปัสสนากรรมฐานที่หลวงปู่มั่นเมตตานำมาสั่งสอน เพื่อรองรับธรรมในขั้นสูงต่อไป

ด้วย**หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นพระในฝ่ายมหานิกายอยู่นานถึง ๖ พรรษา ตั้งแต่อุปสมบทในปี พ.ศ. ๒๔๖๒ – ๒๔๖๗ ท่านเป็นพระมหานิกายที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ถือธุดงควัตร รักษาข้อวัตรปฏิบัติ และปฏิบัติภาวนาด้วยการเดินจงกรม นั่งสมาธิ ตามแนวปฏิปทาของ**ท่านพระ–อาจารย์มั่น** ซึ่งเป็นพระในฝ่ายธรรมยุต โดยท่านได้ออกเที่ยวธุดงคกรรมฐานตั้งแต่พรรษาแรกๆ ต่อมาเมื่อท่านได้อยู่ศึกษาอบรม และได้รับความเมตตาธรรมานุเคราะห์จากท่านพระอาจารย์มั่น ซึ่งคอยสั่งสอน คอยชี้ทางดำเนินเพื่อมรรคผลนิพพานอยู่เสมอๆ เป็นเวลานานติดต่อกันถึง ๕ ปี ท่านเกิดความซาบซึ้งใจในพระคุณอันไม่มีประมาณของท่านพระอาจารย์มั่น จนเกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธาในองค์ท่านอย่างยอมมอบกายถวายชีวิต แต่ด้วยมีนิกายที่แตกต่างกัน และด้วยความมุ่งมาดปรารถนาในมรรคผลนิพพาน ท่านจึงตั้งใจญัตติเป็นธรรมยุต

ภาค ๔ ญัตติเป็นธรรมยุต

ตัดสินใจญัตติเป็นธรรมยุต

หลวงปู่ฝั้น ท่านได้คิดรำพึงระลึกถึง**ท่านพระอาจารย์มั่น**ว่า “เราควรจะอยู่ใกล้ชิด เป็นลูกศิษย์ติดตามฝึกหัดปฏิบัติท่านไปอย่าได้ออกห่าง แต่เรายังเป็นพระนานาสังวาส (พระต่างนิกาย) ไม่อาจร่วมสังฆกรรม ทำสังฆกิจใกล้ชิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ถ้าท่านพระอาจารย์มั่นท่านมีเมตตาอนุเคราะห์รับเราเอามาเข้าญัตติเป็นพระในคณะธรรมยุติกนิกายแล้ว เราก็จะได้มีสังวาสเสมอเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับท่านและคณะของท่าน เราก็จักได้อยู่ใกล้ชิด ออกธุดงค์ติดตามไปกับท่านด้วย”

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ก่อนเข้าพรรษา เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**คิดตกลงปลงใจอย่างแน่วแน่แล้ว ท่านก็จัดแจงเก็บบริขารเข้าในบาตร ผูกบาตรยกขึ้นสะพาย บ่าข้างหนึ่งแบกกลด มือข้างหนึ่งหิ้วกาน้ำ ออกเดินธุดงค์มุ่งหน้าไปหา**ท่านพระอาจารย์มั่น**ทันที ซึ่งขณะนั้นท่านพระอาจารย์มั่นพำนักอยู่ที่วัดมหาชัย อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี เมื่อได้โอกาสจังหวะเหมาะๆ ท่านจึงเข้าไปกราบเรียนถึงความประสงค์ที่จะขอญัตติเป็นพระในฝ่ายธรรมยุตตามที่ท่านได้ตั้งใจไว้

ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านทราบจิตใจเคารพเลื่อมใสศรัทธาของ**หลวงปู่ฝั้น**เป็นอย่างดีแล้ว ท่านเห็นความตั้งใจในการออกบวชเพื่อความหลุดพ้น และความตั้งใจบำเพ็ญภาวนาของหลวงปู่ฝั้นมาโดยตลอด ท่านจึงตกลงรับทันที ซึ่งตามปฏิปทาของ**ท่านพระอาจารย์เสาร์** ท่านพระอาจารย์มั่นเคร่งครัดในเรื่องนี้มาก เพราะการฝึกหัดดัดนิสัย ละนิสัยของเก่าของเดิมนั้น มันเป็นของยากมาก จึงไม่ญัตติให้ใครง่ายๆ ท่านต้องให้มาฝึกหัดอยู่ ๓ – ๔ ปี จึงจะทำการญัตติให้

ในระหว่างนี้มีเหตุการณ์สำคัญของวงพระธุดงคกรรมฐาน คือ มีงานผูกพัทธสีมาพระอุโบสถวัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยกำหนดจัดงานในระหว่างวันที่ ๖ – ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ โดยมี **พระสาสนโสภณ (เจริญ ฌาณวโร)** เจ้าคณะรองคณะธรรมยุต เจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร เป็นประธานในการผูกพัทธสีมา และมี**ท่านเจ้าคุณอุบาลี–คุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) พระเทพเมธี (อ้วน ติสฺโส)** เจ้าคณะมณฑลอุบลราชธานี **พระมหาจูม พนฺธุโล** เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ ๕๒ รูป ร่วมในพิธีอยู่ด้วย ซึ่งงานนี้ **ท่านพระอาจารย์เสาร์** กับ **ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านทั้งสองก็รับอาราธนานิมนต์ไปร่วมงานดังกล่าว

พระอุโบสถ วัดโพธิสมภรณ์ นับเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งหนึ่งของวงพระ–ธุดงคกรรมฐาน เพราะต่อมาเป็นสถานที่ซึ่งครูบาอาจารย์เพชรน้ำหนึ่งหลายๆ องค์ ได้แก่ **หลวงปู่**

อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ฯลฯ ได้มาบรรพชาอุปสมบท หรือได้มาญัตติเป็นพระธรรมยุตที่พระอุโบสถหลังนี้ โดยมี **ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** เป็นพระอุปัชฌาย์

สาเหตุประการสำคัญที่**หลวงปู่ฝั้น** ญัตติเป็นธรรมยุต ครูบาอาจารย์ เทศน์ไว้ดังนี้

“**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเป็นมหานิกาย แล้ว**หลวงปู่ดูลย์**ไปเทศน์เอาหลวงปู่ฝั้น **หลวงปู่ขาว**ต่างๆ จากมหานิกายมาญัตติธรรมยุต ฉะนั้น ตอนที่ท่านเป็นมหานิกายท่านเข้าไปอุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น** ท่านฟังเทศน์หลวงปู่ดูลย์ ฟังเทศน์หลวงปู่ดูลย์เสร็จแล้วตอนนั้นเป็นมหานิกายอยู่ ก็ไปอยู่กับหลวงปู่มั่น ไปอยู่กับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านเทศนาว่าการมา โอ้โฮ ! มันซาบซึ้ง มันมีบุญคุณ เพราะเป็นมหานิกายอยู่ เป็นวัดบ้านอยู่ ก็อยู่โดยธรรมชาติของพระ **แต่พอฟังเทศน์หลวงปู่มั่น โอ๋ย ! มันซาบซึ้ง เพราะมันเห็นช่องทาง เห็นช่องทางในการปฏิบัติ เห็นช่องทางได้มรรคได้ผล เห็นช่องทางจะชำระกิเลส เห็นช่องทางที่เป็นประโยชน์หมดเลย อู๋ย ! ได้ประโยชน์ ได้ประโยชน์จากหลวงปู่มั่นมหาศาลเลย** ...

ท่านไปอยู่กับ**หลวงปู่มั่น**นะ ท่านศึกษามา ท่านบวชมาแล้ว ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน กิตติศัพท์ กิตติคุณของหลวงปู่มั่นท่านมีชื่อเสียงมาก ก็ไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของท่าน ฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของท่าน ท่านอบรมสั่งสอนเห็นไหม โอ๋ ! ได้คุณธรรม ได้คุณธรรมอะไร คนที่มีศักยภาพเวลาเราทำสิ่งใดไป หัวใจของเรามันมีประสบการณ์ของมันเห็นไหม เรานั่งสมาธิ เราก็เคยเห็นเคยรู้ของเราว่า มันจะเป็นสมาธิ หรือไม่เป็นสมาธิ เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา เกิดความคิดขึ้นมา เราก็คิดว่านั่นเป็นปัญญา เกิดความคิด เกิดความเห็น เกิดจินตนาการต่างๆ แล้วใครจะแก้ไขเราล่ะ **หลวงปู่มั่นท่านแก้ให้ได้หมดล่ะ** เพราะถ้าแก้ได้ มันก็มาสะท้อนใจ คนที่มีธรรมในใจไง

หลวงปู่มั่นให้ออกประพฤติปฏิบัติ แล้วมีสิ่งใดเวลาสงสัยก็เข้ามาหาท่าน ท่านแก้ไขให้ท่านทำให้ เห็นไหม มันมีบุญมีคุณ ฉะนั้น คำพูดของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านถึงพูดออกมาจากน้ำใจ **พ่อ แม่ ครู จารย์** เรามาอาศัยท่านอยู่ แล้วเราได้ประโยชน์จากท่านมหาศาลเลย ท่านคอยชี้นำ ท่านคอยดูแลเรา แล้วเรามันเป็นนานาสังวาส เราได้ประโยชน์จากท่านหมดเลย แล้วเวลาหลวงปู่มั่นท่านเจ็บไข้ได้ป่วย เราอยากจะอุปัฏฐากท่านเพื่อน้ำซักแก้วหนึ่ง ยาซักเม็ดหนึ่งยื่นใส่มือท่านก็ทำไม่ได้ เพราะเป็นนานาสังวาส ท่านตัดสินใจญัตติใหม่เลย **หลวงปู่ฝั้น**ท่านกลับไปญัตติเห็นไหม คนมีคุณธรรม”

พ.ศ. ๒๔๖๘ ญัตติเป็นธรรมยุต

ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต ได้เตรียมการให้ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ญัตติธรรมยุต หรือการบวชใหม่ครั้งนี้ให้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย นับแต่ให้มีการจัดเตรียมบริขารให้ถูกต้องครบถ้วน มิฉะนั้นแล้วก็จะเกิดบริขารวิบัติ และจะต้องฝึกฝนซ้อมท่องขานนาคจนออกเสียงถูกต้องชัดเจนตามอักขระ และจะต้องท่องจนคล่องแคล่วไม่มีการติดขัดหรือเคอะเขิน มิฉะนั้นแล้วก็เกิดอักขรวิบัติ เป็นต้น สำหรับพระอุปัชฌาย์ที่จะบวชหลวงปู่ฝั้นนั้น หลวงปู่มั่นท่านเมตตาให้ความไว้วางใจ **ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และเป็นลูกศิษย์สำคัญของท่าน เป็นพระอุปัชฌาย์ ซึ่งพระศิษย์องค์สำคัญของหลวงปู่มั่นส่วนใหญ่บวชกับท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ โดยในระหว่างนี้หลวงปู่ฝั้นท่านออกเดินทางไปกราบท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ เพื่อกำหนดวัน เวลา ญัตติธรรมยุตต่อไป

ด้วยการอุปสมบทเป็นพระภิกษุ เพื่อบำรุงรักษาและสืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นการทำสังฆกรรมอย่างหนึ่ง การปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยจึงจำเป็นและสำคัญมาก การทำสังฆกรรมในท่ามกลางสงฆ์นี้ต้องสะอาดบริสุทธิ์ เช่น อุปัชฌาย์ กรรมวาจา สีมา อักขระ บริขาร ฯลฯ ทุกอย่างต้องไม่วิบัติ เพราะเมื่อเกิดวิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นแล้ว การอุปสมบทที่ไม่สมบูรณ์ถูกต้อง หรือมีความมัวหมอง ยังไม่ถือเป็นพระภิกษุที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย อันจะมีผลทำให้การปฏิบัติภาวนาของพระภิกษุรูปนั้นเกิดอุปสรรคขัดข้องได้ ซึ่งจะต้องทำการอุปสมบทใหม่ให้สมบูรณ์ถูกต้องต่อไป เมื่อพระอุปัชฌาย์และ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเตรียมการอุปสมบททุกอย่างถูกต้องพร้อมแล้ว พอใกล้ถึงวันอุปสมบท ท่านจึงเดินทางไปวัดโพธิสมภรณ์อีกครั้ง

หลวงปู่ฝั้น ได้ทำการญัตติเป็นพระคณะธรรมยุต ณ พัทธสีมา วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ตรงกับวันพระ วันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีฉลู เวลา ๑๕ นาฬิกา ๒๒ นาที โดยมี **ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** เมื่อครั้งท่านดำรงสมณศักดิ์ที่ **พระครูสังฆวุฒิกร** เป็นพระอุปัชฌาย์ **ท่านพระอาจารย์รถ** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และ **ท่านพระอาจารย์มุก** เป็นพระอนุสาวนาจารย์

โดย**หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้รับนามฉายาว่า **“อาจาโร”** อันหมายถึง **ผู้มีความประพฤติดี** หรือ **ผู้มีมารยาทงาม** พระอุปัชฌาย์ตั้งนามฉายาให้สมกับความประพฤติและมารยาทอันดีงามของท่านที่มีกิริยามรรยาท นุ่มนวลอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย และมีความเสมอต้นเสมอปลาย

อนึ่ง การนับปีปฏิทินในอดีต ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๓ วันที่ ๑ เมษายนของปี ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ งานผูกพัทธสีมาพระอุโบสถ วัดโพธิสมภรณ์ จัดระหว่างวันที่ ๖ – ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ เป็นช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๔๖๗ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านญัตติเป็นธรรมยุต เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ.

๒๔๖๘ เป็นช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ดังนั้น หลังงานผูกพัทธสีมาไม่นาน ตามใบสุทธิระบุชื่อ พระฝั้น อาจาโร มีสีเนื้อขาวเหลือง สัณฐานสันทัด ตำหนิไฝดำที่ไหล่ขวา

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านญัตติเป็นพระในฝ่ายธรรมยุติกนิกายแล้ว การนับอายุพรรษาจึงเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๘ เป็นต้นไป พระภิกษุในฝ่ายมหานิกายที่ญัตติมาเป็นพระในฝ่ายธรรมยุต ณ พัทธสีมา วัดโพธิสมภรณ์ ในระยะไล่เลี่ยกัน โดยมี **ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** เป็นพระอุปัชฌาย์ ซึ่งประวัติต่อๆ ไป จะต้องเกี่ยวข้องกับหลวงปู่ฝั้นอย่างใกล้ชิด คือ ก่อนหน้านั้น ๔ เดือนเศษ คือ ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗ มารับการญัตติเป็นพระธรรมยุต ๒ องค์ คือ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** กับ **หลวงปู่อุ่น กลฺยาณธมฺโม** และก่อนหน้านั้นเพียง ๑ สัปดาห์ คือ ในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ก็มารับการญัตติเป็นพระธรรมยุตพร้อมกันอีก ๒ องค์ คือ **หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร** กับ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** นอกจากนี้ก็มี**ท่านพระอาจารย์กว่า สุมโน** น้องชายของ**ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินฺโน** มีอายุครบบวช ก็เข้าพิธีอุปสมบทในคณะธรรมยุต หลังจากหลวงปู่ฝั้นเข้าญัตติใหม่เพียงไม่กี่วัน

ครูบาอาจารย์ที่เป็นพระศิษย์สาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** แม้ชีวิตในทางโลก อันเป็นชีวิตแรก ท่านเกิดต่างบิดามารดากัน แต่ชีวิตในทางธรรม อันเป็นชีวิตใหม่ ท่านเกิดจากพ่อแม่ครูอาจารย์องค์เดียวกัน และหลายๆ องค์ เมื่อออกบวชหรือญัตติใหม่ก็มีพระอุปัชฌาย์หรือบิดาในทางธรรมองค์เดียวกัน เพราะท่านเหล่านั้นต่างได้รับการฝึกฝนอบรมจากหลวงปู่มั่นมาเป็นอย่างดีแล้วตั้งแต่พรรษาแรกๆ ท่านจึงเป็นพระที่ดี ที่เคร่งครัดตั้งมั่นอยู่ในพระธรรมวินัย และท่านก็มีคุณธรรมในใจตั้งแต่อายุพรรษาน้อยๆ ท่านจึงให้ความเคารพบูชากันและรักใคร่สนิทสนมกันมาก เพราะท่านถือเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกันจริงๆ หรือที่เรียกว่า **“ครอบครัวกรรมฐาน”** เมื่อท่านพบกันหรือไปมาหาสู่กัน การแสดงความเคารพกัน ท่านจะยึดถืออาวุโสภันเตตามหลักพระธรรมวินัย โดยองค์ที่บวชภายหลัง แม้บวชห่างกันไม่กี่นาทีก็ตาม ท่านก็กราบกัน เช่น **หลวงปู่ขาว** เป็น นาคซ้าย กราบ **หลวงปู่หลุย** นาคขวา เป็นต้น

หลวงปู่ฝั้น ตามปรกตินิสัยของท่านแล้ว ท่านเป็นผู้มีกิริยามารยาทนุ่มนวลอ่อนโยน มีความประพฤติดี มีสัมมาคารวะ เมื่อท่านไปมาหาสู่กัน ท่านจะเคารพกราบองค์ที่พรรษามากกว่าท่านเสมอๆ หลวงปู่ฝั้นท่านเคารพและเคร่งครัดในพระธรรมวินัยมาก แม้ท่านจะมีอายุมากกว่า และออกบวชเป็นมหานิกายก่อน**ท่านพระอาจารย์กู่** อีกทั้งท่านทั้งสองก็เป็นญาติกันและสนิทสนมกันมาตั้งแต่วัยเด็ก แต่หลวงปู่ฝั้นท่านญัตติเป็นธรรมยุตหลังท่านพระอาจารย์กู่ เมื่อท่านทั้งสองพบกัน ท่านก็กราบท่านพระอาจารย์กู่ทุกครั้งไป ท่านกราบอย่างงดงาม กราบอย่างเคารพกันจริงๆ โดยไม่มีอาการเคอะเขินแต่อย่างใด

พ.ศ. ๒๔๖๘ จำพรรษาแรกกับหลวงปู่มั่นครั้งแรกที่วัดอรัญญวาสี

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** หลังจากทำการญัตติเป็นธรรมยุตที่วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านได้กลับไปพำนักอยู่กับ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่วัดอรัญญวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เมื่อถึงฤดูกาลเข้าพรรษา ท่านจึงกราบขออนุญาต หลวงปู่มั่น เพื่อปวารณาเข้าจำพรรษาที่วัดแห่งนี้ นับเป็นพรรษาที่ ๑ ของท่าน ในสังกัดคณะธรรมยุติกนิกาย ขณะท่านมีอายุ ๒๖ ปี และนับเป็นครั้งแรกที่ได้จำพรรษาร่วมกับหลวงปู่มั่น

พระอาจารย์ต่างๆ ที่ร่วมจำพรรษากับ**หลวงปู่มั่น** ที่วัดอรัญญวาสี ในพรรษานี้ มีดังนี้

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต

ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินฺโน

ท่านพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ

ท่านพระอาจารย์สาร (ไม่ทราบฉายา)

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

ท่านพระอาจารย์กว่า สุมโน

และยังมีพระภิกษุสามเณรอีก ๑๖ รูป

การได้อยู่จำพรรษาร่วมกับ**หลวงปู่มั่น** ซึ่งเป็นครูบาอาจารย์สัปปายะ โดยมีพระเณรที่ตั้งใจบำเพ็ญภาวนา จัดเป็นหมู่คณะสัปปายะ ส่วนวัดอรัญญวาสี เดิมเป็นวัดร้างเก่าแก่ มีสภาพเป็นดงหนาป่าทึบด้วยกอไผ่ ต้นกระพอก และต้นกระบก เป็นสถานที่ร่มครึ้ม ห่างจากหมู่บ้านพอสมควร สถานที่จึงเงียบสงัดสัปปายะมาก จัดเป็นอาวาสสัปปายะ

ด้วยครูบาอาจารย์สัปปายะมีความจำเป็นและสำคัญมาก ดังนั้น โอกาสที่พระเณรจะได้อยู่จำพรรษาร่วมกับ**หลวงปู่มั่น**นั้นไม่ใช่หาได้ง่าย เพราะหลวงปู่มั่นท่านเป็นครูบาอาจารย์ที่รู้จริงเห็นจริงในธรรม และท่านเข้มงวดกวดขันพระเณรมาก หากพระเณรองค์ใดไม่ได้ตั้งใจมาประพฤติปฏิบัติธรรม หรือไม่ตั้งใจรักษาข้อวัตรปฏิบัติแล้ว จะอยู่กับท่านไม่ได้เลย ท่านจะดุด่าขับไล่ทันที ยิ่งพระเณรจะมาขออยู่จำพรรษากับท่านด้วยแล้ว ท่านจะยิ่งพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบมากเป็นพิเศษ เนื่องจากท่านดำเนินตามแนวทางของวัดในครั้งพุทธกาลตามที่องค์พระบรมศาสดาทรงวางไว้ทุกประการ ท่านจึงรักษาความเรียบร้อยและความเงียบสงบสงัดของสถานที่ เพื่อการบำเพ็ญเพียรภาวนา และท่านได้สงวนสถานที่เช่นนี้ให้ผู้ที่ต้องการมาประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้มีโอกาสมาอยู่จำพรรษากับ**หลวงปู่มั่น** พร้อมด้วย **ท่านพระอาจารย์กู่** กับ **ท่านพระอาจารย์กว่า** จากตระกูล สุวรรณรงค์ ซึ่งเป็นญาติสนิทของท่าน นับเป็นพรรษาแรกที่ท่านทั้งสามได้จำพรรษาร่วมกับหลวงปู่มั่น ซึ่งในขณะนั้นชื่อเสียง กิตติศัพท์ กิตติคุณของหลวงปู่มั่นก็โด่งดังไปทั่วทั้งภาคอีสานแล้ว โดยท่านได้รับการยอมรับเป็นจอมปราชญ์แห่งยุคกึ่งพุทธกาล

การเทศนาอบรมพระเณร การตอบปัญหา ตลอดการแนะนำอุบายภาวนาของ**หลวงปู่มั่น** นับว่าเป็นเลิศ ท่านเป็นพระที่หาได้ยากยิ่ง เพราะไม่ทราบว่าจำนวนพระอีกสักเท่าไร อีกกี่หมื่นกี่แสนองค์ถึงจะมีขึ้นสักองค์หนึ่ง และก็ไม่ทราบว่าอีกนานสักเท่าไร อีกกี่ร้อยกี่พันปีถึงจะมีขึ้นสักองค์หนึ่ง พระเณรที่ได้อยู่ร่วมกับท่านอย่างใกล้ชิด จึงนับว่าเป็นผู้มีอำนาจวาสนามาก เพราะนอกจากได้เห็นหลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่างแล้ว ยังได้มีโอกาสฟังโอวาทเทศนาธรรม และกราบเรียนถามปัญหาธรรมจากท่านอย่างใกล้ชิดโดยตรง

ดังนั้น ในพรรษานี้พระเณรจึงต่างพากันปรารภทำความพากความเพียร ด้วยการเดินจงกรมและนั่งสมาธิภาวนากันอย่างเอาจริงเอาจังเต็มที่ **หลวงปู่ฝั้น**ก็เช่นเดียวกัน ท่านรออยู่หลายพรรษาถึงได้มาจำพรรษากับ**หลวงปู่มั่น** เมื่อโอกาสอันดีมาถึงแล้ว ท่านจึงเร่งปฏิบัติธรรมอย่างอุกฤษฏ์ โดยขอเอาชีวิตเป็นเดิมพัน แม้ในขณะนั้นท่านล้มป่วยก็ตาม เพราะท่านถือคติธรรม **“คนมักง่ายมันจะได้ยาก คนมักยาก คนพยายามฝืนกับกิเลสมันจะได้สมความปรารถนา”**

โดยในพรรษานั้น **หลวงปู่ฝั้น** ท่านเกิดอาพาธหนัก ป่วยเป็นไข้มาลาเรียตลอดทั้งพรรษา แม้ออกพรรษาแล้วก็ยังไม่หายขาด ด้วยสมัยนั้นทางภาคอีสานก็ทุรกันดารมาก โรงพยาบาลก็หาได้ยากมากและยังไม่เจริญเหมือนปัจจุบันนี้ ยารักษาไข้มาลาเรียก็หาได้ยาก หากใครป่วยไข้มาลาเรียโอกาสตายก็มีมาก และในสมัยนั้นพระเณรที่ออกเที่ยวธุดงคกรรมฐานตามป่าตามเขามรณภาพด้วยโรคมาลาเรียก็หลายองค์ ด้วยหลวงปู่ฝั้นท่านเป็นพระที่มีพลังจิตที่แก่กล้ารุนแรงมาก อันเป็นผลจากสมาธิธรรมที่ท่านได้บำเพ็ญภาวนามาอย่างต่อเนื่องประมาณ ๖ ปี เมื่อท่านเกิดอาการอาพาธในคราใด ท่านก็จะบำบัดรักษาด้วย **“ธรรมโอสถ”** ทุกครั้งไป

ในระหว่างที่**หลวงปู่ฝั้น**อาพาธอยู่นั้น แม้จะมีไข้จับก็ตาม ท่านยังออกเดินบิณฑบาตทุกเช้า เมื่อถึงวันประชุมฟังโอวาทจาก**หลวงปู่มั่น** ท่านก็ไม่เคยย่อท้อ อุตส่าห์เข้าร่วมฟังโอวาทโดยไม่เคยขาดเลยแม้แต่ครั้งเดียว ยิ่งไปกว่านั้น การทำข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ไม่ว่าจะตักน้ำ ปัดกวาดบริเวณวัด ทำความสะอาดเสนาสนะ ท่านก็ร่วมทำกับพระเณรองค์อื่นๆ เสมอมิได้ขาด แม้จะมีผู้นิมนต์ขอให้ท่านหยุด ท่านก็ไม่ยอม ท่านกระทำตนเหมือนมิได้ป่วยไข้เลย โดยท่านใช้พลังจิตเข้าต่อสู้กับเวทนา

ที่เกิดขึ้น จนได้อุบายวิธีที่ทำให้ท่านสามารถพลิกความป่วยไข้มาเป็นธรรมอริยสัจขึ้นได้ หลวงปู่มั่นถึงกับออกปากชมว่า **“ท่านฝั้นได้กำลังใจมากนะ พรรษานี้”**

เจ้าแม่นางอั้วให้พร

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ เมื่อใกล้จะออกพรรษา **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ได้ประชุมหมู่ศิษย์พระเณร เพื่อเตรียมออกเที่ยวธุดงคกรรมฐานหลังจากวันปวารณาออกพรรษาแล้ว โดยให้พระเณรหาที่วิเวก เงียบสงบสงัด ตามป่าตามเขา ตามถ้ำเงื้อมผา ตามป่าช้าป่ารกชัฏ ตามหมู่บ้านเล็กๆ เพื่ออาศัยโคจรบิณฑบาต เพียงได้อาหารมายังชีพ เพื่อปฏิบัติธรรม ซึ่งตามปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ท่านจะส่งเสริมให้พระเณรออกเที่ยวธุดงค์ในสถานที่ดังกล่าว หลังจากออกพรรษาเป็นประจำทุกปี เพื่อไม่ให้พระเณรคุ้นเคยกับสถานที่ ไม่ให้คุ้นเคยกับญาติโยม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการฝึกฝนอบรมทรมานจิตใจ

หลวงปู่มั่นได้แบ่งศิษย์ออกเป็นชุด โดยจัด **หลวงปู่กู่ ธมฺมทินฺโน หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** และ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ให้อยู่ในชุดเดียวกัน เพราะเห็นว่ามีนิสัยต้องกัน ส่วนพระเณรนอกนั้นก็จัดเป็นชุดๆ อีกหลายชุด แต่ละชุดจะมีพระผู้อาวุโสที่สุดเป็นหัวหน้า ก่อนออกธุดงค์หลวงปู่มั่นได้สั่งไว้ด้วยว่า แต่ละชุดให้เดินธุดงค์เลียบภูเขา ภาวนาวิเวกไปตามแนวภูเขานั้น และแต่ละชุดก็ไม่จำเป็นต้องเดินธุดงค์เกาะกลุ่มไปด้วยกันตลอด ระหว่างทางท่านใดอยากแยกไปพักวิเวก ณ ที่ใด เช่น ตามถ้ำซึ่งมีอยู่ตามทางที่ผ่านก็สามารถทำได้ เพียงแต่บอกเล่ากันให้ทราบในระหว่างพระภิกษุชุดเดียวกัน จะได้นัดหมายไปพบกันข้างหน้าเพื่อเดินธุดงค์ต่อไปได้อีก

เมื่อออกพรรษาแล้ว พระเณรแต่ละชุดต่างก็ออกธุดงค์ตามที่ตกลงกันไว้ **หลวงปู่กู่** กับ **หลวงปู่อ่อน** ได้แยกไปทางพระพุทธบาทบัวบก อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ส่วน **หลวงปู่ฝั้น** ท่านมีนิสัยชื่นชอบออกเที่ยวธุดงค์ตามลำพัง ท่านได้ออกไปทางบ้านนาบง ตำบลสามขา (ปัจจุบันเป็นตำบลกองนาง) อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย แล้วไปภาวนาที่วัดร้างแห่งหนึ่ง หลวงปู่ฝั้นพักบำเพ็ญเพียรอยู่ที่วัดร้างแห่งนี้หลายวัน จึงออกเที่ยวธุดงค์ต่อไปโดยเดินเลียบไปกับฝั่งแม่น้ำโขงขึ้นไปทางเหนือ เข้าไปเขตอำเภอศรีเชียงใหม่

วันหนึ่งขณะที่ท่านออกเดินไปจนค่ำ ไปพบศาลภูตา หรือศาลปู่ตา แห่งหนึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ เป็นศาลากว้างครึ่งวา ยาว ๑ วา สูงจากพื้นดินประมาณ ๑ ศอก มุงหลังคาด้วยแผ่นไม้เล็กๆ คล้ายแผ่นกระเบื้องเปิดโล่งด้านหน้าและด้านข้างทั้งสอง มีฝาผนังเฉพาะด้านหลังด้านเดียว **หลวงปู่ฝั้น** เห็นว่าใกล้จะค่ำมืดแล้วจึงเข้าไปพักภาวนาที่ศาลภูตาแห่งนั้นอยู่จนตลอดคืน

ตอนย่ำรุ่ง พระอาทิตย์จวนจะขึ้น แสงยังขมุกขมัวเห็นยังไม่ชัดเจนดี ก็มีคนแจวเรือมาจอดฝั่งน้ำตรงบริเวณที่ตั้งศาลภูตาแห่งนั้น ชายคนแจวเรือยกมือประนม แล้วอธิษฐานด้วยเสียงอันดัง

ชัดเจนว่า **“ขอให้เจ้าแม่นางอั้ว บันดาลให้ค้าขายดีๆ ร่ำรวย อยู่เย็นเป็นสุข” หลวงปู่ฝั้น**เฝ้ามองชายผู้นั้นอยู่แล้ว อดนึกขำไม่ได้ จึงออกเสียงแทนเจ้าแม่นางอั้ว ไปว่า **“เออ ! เอาซี”** ทำเอาชายผู้นั้นสะดุ้งตกอกตกใจ แล้วรีบแจวเรือหนีไปอย่างลนลาน

เนื่องจากประเทศไทยในอดีตโบราณกาล มีการสร้างวัดขึ้นมากมาย อันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองทางพระพุทธศาสนาในสมัยนั้น ต่อมาเมื่อพระภิกษุประพฤติตนย่อหย่อนห่างเหินจากพระธรรมวินัยและห่างเหินจากข้อวัตรปฏิบัติ พระภิกษุก็เริ่มร้างวัด และจำนวนพระภิกษุก็ค่อยๆ ลดลง จึงเกิดวัดร้างขึ้นมามากมาย วัดร้างเป็นสถานที่วิเวกเงียบสงัด เปล่าเปลี่ยวดูวังเวงน่ากลัว แต่กลับเป็นสถานที่ชื่นชอบของพระธุดงคกรรมฐานที่มุ่งแสวงหาโมกขธรรม พระกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**เมื่อธุดงค์ไปเจอวัดร้าง จึงนิยมพักแรมปักกลดปฏิบัติภาวนากัน ในบางแห่งท่านก็ได้กลับไปบูรณปฏิสังขรณ์เป็นวัดที่สมบูรณ์เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา

เมื่อเกิดพระร้าง วัดร้าง ชาวบ้านขาดที่พึ่ง ขาดพระภิกษุคอยอบรมสั่งสอน ก็ไม่ได้นับถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ก็หันมานับถือผีสาง ต้นไม้ ภูเขาเลากา เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่พึ่งทางใจ ทางภาคอีสานสมัย**หลวงปู่ฝั้น**ออกเที่ยวธุดงค์ จึงมีศาลภูตา หรือศาลปู่ตา เกิดขึ้นมากมายทั้งภาค โดยชาวบ้านยึดถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านที่ลงมาดูแลคุ้มครองช่วยเหลือชาวบ้าน ให้พ้นจากภัยพิบัติ ให้อยู่สุขสบาย ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เป็นที่พึ่งส่งเสริมขวัญและกำลังใจของคนในหมู่บ้าน ถ้าใครปฏิบัติดีต่อศาลภูตาหรือผีเจ้าที่ก็ให้คุณ โดยชาวบ้านจะมีการจัดพิธีบวงสรวงด้วยเหล้าขาว อาหารคาวหวาน หมากพลู บุหรี่ เป็นต้น หากปฏิบัติไม่ดีหรือไปล่วงเกินผีก็ให้โทษ

ด้วยชาวบ้านในสมัยก่อน โดยเฉพาะภาคอีสานนั้นเป็นภาคที่แห้งแล้งอดอยากกันดารมาก ความเป็นอยู่ตลอดการหาอยู่หากินของชาวบ้านก็ทุกข์ยากลำบากอยู่แล้ว ยังต้องแบ่งให้ผีกินอีก ต่อมากองทัพธรรมพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านได้สร้างคุณูปการที่เป็นคุณประโยชน์ในสังคมไทยอย่างใหญ่หลวงยิ่ง** ท่านได้เมตตามาโปรดชาวบ้านให้เลิกนับถือผี ให้หันกลับมานับถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ซึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเป็นหนึ่งในกองทัพธรรม ท่านเป็นพระที่มีความเมตตาธรรมสูงมาก ดังนั้น เมื่อท่านธุดงค์ไปปฏิบัติธรรม ณ ที่แห่งใด ที่ชาวบ้านนับถือผีเป็นมิจฉาทิฐิ ท่านก็เมตตาโปรดสงเคราะห์ชาวบ้าน ณ ที่แห่งนั้น จนเลิกนับถือผี หันกลับมานับถือพระรัตนตรัยมากมายหลายหมู่บ้านด้วยกัน

ตามปรกติแล้ว วัดร้าง หรือ ศาลปู่ตา เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งชาวบ้านทั้งให้ความเคารพและขยาดหวาดกลัว ส่วนใหญ่จึงไม่มีใครกล้าเข้าไปพักค้าง แต่สำหรับ**หลวงปู่ฝั้น**แล้ว เมื่อท่านธุดงค์มาเจอวัดร้าง หรือศาลปู่ตา ด้วยท่านมีอำนาจของศีล และอำนาจของสมาธิธรรมคุ้มครอง

อีกทั้งท่านได้ไหว้พระสวดมนต์ เจริญเมตตาภาวนา และแผ่เมตตาจิตอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลเป็นปรกติประจำทุกค่ำเช้า ท่านจึงอยู่พักค้างปฏิบัติภาวนาในสถานที่เหล่านั้นได้อย่างผาสุกเย็นใจ

เหตุการณ์เจอเสือซึ่งๆ หน้า

ออกจากศาลภูตาแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ก็เที่ยวธุดงค์ต่อไป และได้ไปแวะพักที่ วัดผาซัน (ปัจจุบัน คือ วัดอรัญญบรรพต อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย วัดนี้อยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำโขงเช่นเดียวกัน สร้างโดย **หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ**)

หลวงปู่ฝั้นพักอยู่ที่วัดผาซัน อยู่หลายวัน แล้วเดินขึ้นเหนือเลยไปพักบริเวณหินหมากเป้งอยู่อีกระยะหนึ่ง (ปัจจุบัน คือ วัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย วัดนี้อยู่ติดริมแม่น้ำโขง สร้างโดย**หลวงปู่เทสก์ เทสฺรสี**) ออกจากหินหมากเป้ง หลวงปู่ฝั้นเดินทางย้อนกลับไปพบ **หลวงปู่กู่** และ**หลวงปู่อ่อน** ที่พระพุทธบาทบัวบก อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ตามที่นัดแนะกันไว้ก่อนแยกทางกัน

หลวงปู่ฝั้นเดินทางมาถึงบ้านผักบุ้ง ซึ่งอยู่เชิงเขาพระพุทธบาทบัวบก ก็ทราบว่าหลวงปู่ทั้งสององค์ได้ออกเดินธุดงค์ไปทางบ้านค้อ ซึ่งอยู่ในท้องที่อำเภอบ้านผือเหมือนกัน หลวงปู่ฝั้นจึงปักกลดพักที่บ้านผักบุ้งอยู่ ๕ วัน โดยหาสถานที่สงบสงัดปักกลดบำเพ็ญเพียรอยู่ตามภูเขาลูกนั้น

ระหว่างที่ท่านพักอยู่ในสถานที่นี้เอง ได้มีเหตุการณ์ชวนให้ขนพองสยองเกล้าเกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน กล่าวคือ วันหนึ่งเมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**เดินขึ้นไปบนภูเขาหาสถานที่ภาวนา ขณะที่ท่านเดินผ่านราวป่าแห่งหนึ่ง ท่านถึงกับสะดุ้ง เพราะได้ยินเสียงคล้ายสัตว์กำลังตะกุยดินอยู่ข้างทางด้านซ้ายมือ ด้วยสามัญสำนึกบอกท่านว่าจะต้องเป็นสัตว์ใหญ่ อาจเป็นสัตว์ร้าย และคาดว่าน่าจะเป็นเสืออย่างแน่นอน เพียงนึกว่าเสือเท่านั้น ท่านถึงกับยืนนิ่งตัวแข็ง เพราะมันอยู่ใกล้กันเหลือเกิน จะว่าอยู่ประชิดตัวท่านก็ว่าได้ ทันใดนั้นเอง เจ้าของเสียงก็โผล่หัวขึ้นมาพ้นจากกอหญ้าอันรกทึบข้างทางนั้น มันเป็นเสือจริงๆ และก็เป็นเสือโคร่งลายพาดกลอน เห็นเพียงหัวก็รู้ได้ว่าไม่ใช่ตัวเล็กๆ เป็นเสือขนาดใหญ่มากตัวหนึ่ง

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**เจอเสือประจันหน้าอย่างซึ่งๆ หน้า และไม่เคยเจออย่างนี้มาก่อน ท่านถึงกับยืนตกตะลึงและเย็นวาบไปตามไขสันหลัง เหงื่อเม็ดโป้งๆ ผุดขึ้นตามใบหน้าของท่าน ทั้งๆ ที่อากาศก็ไม่ได้ร้อนอะไรเลย ความรู้สึกของท่านบอกโดยฉับพลันว่า ถ้าท่านหันหลังวิ่งหนี จะต้องเสร็จมันอย่างแน่นอน เพียงมันกระโจนเข้าใส่ครั้งเดียวก็ถึงตัวแล้ว ท่านจึงยืนสงบนิ่ง พยายามสำรวมจิตใจให้ตั้งมั่น ให้มีสติ เพื่อรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันรวดเร็ว แต่ก็ทำได้ไม่สะดวกเหมือนในภาวะปกติธรรมดา ลมหายใจมันติดๆ ขัดๆ ด้วยไม่รู้จะทำอะไร ท่านก็ได้แต่ยืนนิ่งตัวแข็งที่อนึก

บริกรรมพุทโธและจ้องมองมัน หากใครเจอเหตุการณ์เช่นนี้แล้ว ถ้าไม่มีสติแล้วก็จะตกใจกลัวอย่างสุดขีดและหันหลังวิ่งหนีอย่างสุดชีวิต ซึ่งจะต้องตกเป็นเหยื่อของมันทันที

นับว่า**หลวงปู่ฝั้น**ท่านตัดสินใจรับสถานการณ์อันเสี่ยงต่อความตายนี้ได้อย่างถูกต้อง ทางฝ่ายเสือก็จ้องมองดูท่านอย่างไม่ละสายตาเช่นเดียวกัน แต่เพียง ๒ – ๓ อึดใจ มันก็คำรามลั่นป่าแล้วกระโจนหายวับไปต่อหน้าต่อตา ท่านจึงค่อยหายใจโล่งและกลับมาเป็นปกติ บรรดาพระเณรที่อยู่ข้างล่าง เมื่อได้ยินเสียงร้องคำรามของเสืออย่างผิดสังเกต ต่างจึงพากันวิ่งกรูขึ้นเขามา พร้อมกับตะโกนถามว่าเกิดอะไรขึ้น เมื่อทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วว่า ท่านไม่เป็นอะไร ทุกองค์ต่างก็รู้สึกโล่งอกโล่งใจไปตามๆ กัน

เหตุการณ์ที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเจอเสือซึ่งๆ หน้าในครั้งนี้ เป็นเหตุการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวมาก และอาจเข้าขั้นถึงกับเสียชีวิตลงได้ แต่หลวงปู่ฝั้นท่านกลับรอดชีวิตมาได้ เป็นเครื่องยืนยันได้ถึงวาสนาบารมีธรรมของหลวงปู่ฝั้น ที่จะต้องบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ในปัจจุบันชาติได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญ ย่อมแสดงให้ท่านและพระเณรได้เห็นประจักษ์ชัดและยิ่งทำให้เชื่อมั่นในพระธรรมคำสอนบทที่ว่า **“ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ” ธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม** มากยิ่งๆ ขึ้น ดังที่หลวงปู่ฝั้นเทศน์ไว้ดังนี้

“ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ สัตว์อาศัยซึ่งธรรม ธรรมอาศัยซึ่งสัตว์ ถ้าสัตว์ปฏิบัติธรรมดี ธรรมก็นำความดีให้แก่พวกเรา

ถ้าเราปฏิบัติดี ประพฤติดี ธรรมก็นำคุณความดีให้ นำความสุขความเจริญให้

ถ้าเราปฏิบัติไม่ดี ทำไม่ดี ธรรมก็นำไม่ดีให้ในปัจจุบันและเบื้องหน้า

นี่ล่ะ บุญกุศล ที่เราได้ทำอย่างนี้เรียก ปฏิปัตติบูชา บูชาอย่างเลิศ อย่างประเสริฐแท้”

ท่านสอนคนกลัวผีให้ภาวนาจนจิตมีอภิญญา

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“สมัยก่อนท่านไปพักภาวนาจำพรรษาอยู่ที่ใด ท่านให้ทำที่พักอาศัยชั่วคราว ไม่สร้างตั้งเป็นวัดเป็นวาอยู่ประจำเหมือนอย่างพระทุกวันนี้ ท่านมิอยู่ติดถิ่นติดฐาน อยากได้เป็นสมภารแย่งวัดแย่งวากัน ท่านทำตัวเหมือนนกที่มีแต่ปีก บินไปจับที่ใดไม่มีรอยเท้า ฉันนั้น

เท่าที่สังเกต **พระอาจารย์ฝั้น** ท่านไปพักอยู่ที่ไหน เมื่อมีคนไปกราบนมัสการ หรือทำบุญให้ทานอย่างไรก็ตาม ปกติท่านต้องเทศน์อบรมสั่งสอนทั้งเด็กเล็ก หนุ่มสาว ปานกลาง คนใหญ่ผู้เฒ่าผู้แก่ ท่านสอนทุกรายไปไม่เลือก ให้รู้จักคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณมารดาบิดาครูอาจารย์ ให้หมั่นกราบไหว้พระ ภาวนาระลึกเอาคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มาเป็นที่

พึ่งทางใจของเรา ท่านอธิบายให้ผู้ฟังสำรวมจิตตภาวนา ทำสมาธิไปด้วย จากนั้นท่านก็ให้นึกบริกรรมคำภาวนาว่า **พุทโธๆๆๆๆ** คำเดียว ทำจิตให้สงบเบาสบาย หายทุกข์ หายยากลำบาก รำคาญ ไม่ฟุ้งซ่านวุ่นวาย เย็นสบายในอกในใจ ทุกคนติดอกติดใจ เกิดมีความเลื่อมใสในองค์ท่าน เคารพฝังแน่นอยู่ในใจจนตลอดชีวิต...

มีตอนหนึ่ง **ท่านอาจารย์ฝั้น** ได้เล่าให้ผู้เขียน **(หลวงปู่สุวัจน์)** ฟังว่า ท่านได้ออกธุดงค์ไปทางอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ได้ไปพักบำเพ็ญภาวนาอยู่ที่ป่าระหว่างบ้านแห่งหนึ่ง เป็นบ้านหนองกอง หรืออะไรนี้แหละ ถ้าผู้เขียนจำไม่ผิด

บริเวณป่าที่พระธุดงค์มาพักภาวนา เดิมเป็นเสนาสนะป่าบ้านหนองกอง ในกาลต่อมาได้สร้างเป็นวัดถาวรในพระพุทธศาสนา คือ วัดป่าบ้านหนองกอง ความสำคัญของวัดแห่งนี้เคยเป็นวัดที่**ท่านพระอาจารย์มั่น**ธุดงค์มาปฏิบัติธรรม เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นธุดงค์จากไปที่อื่น ภายหลังมีพระศิษย์ขององค์ท่านได้จาริกมาพักเพื่อบำเพ็ญภาวนา ณ เสนาสนะป่าแห่งนี้เป็นประจำมิได้ขาด ดังเช่น **หลวงปู่หล้า ขนฺติโก** (วัดป่าบ้านนาเก็น อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี) **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นต้น จึงนับเป็นสถานที่มงคลแห่งหนึ่ง ชาวบ้านหนองกองจึงได้พร้อมใจกันพัฒนาให้กลายเป็นวัดขึ้นมา แต่ก็ไม่มีพระอยู่เป็นประจำ จึงได้มาขอพระจาก**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ซึ่งท่านได้มอบให้**หลวงปู่เพียร วิริโย** มาเป็นเจ้าอาวาส

ในบ้านนั้นมีผู้หญิงวัยกลางคนคนหนึ่ง ชื่อ นางคำภู เธอมีความเลื่อมใสใน**พระอาจารย์ฝั้น** ได้ออกไปทำบุญและฟังธรรมท่านพร่ำสอนทุกวัน เธอมีนิสัยเป็นคนกลัวผีหลอกมาก เวลาค่ำคืนถ้าได้ยินเสียงอะไรผิดแปลก ก็เกิดสะดุ้งหวาดกลัวว่า ผีหลอก พระอาจารย์ท่านพยายามสอนให้เธอนั่งภาวนา เธอไม่กล้านั่งภาวนา โดยคิดว่า “ถ้าเรานั่งแล้วเกิดเห็นผีปรากฏขึ้นมา เดี๋ยวเป็นบ้าเพราะรักษาจิตไม่อยู่” ท่านสอนเท่าไรก็ไม่อยากจะทำ ท่านอาจารย์ก็พยายามสอนทุกวัน อยู่มาวันหนึ่ง เธอตัดสินใจนั่งภาวนาทดลองดู

“พระอาจารย์ท่านมีความเมตตา ได้มาอยู่สั่งสอนอนุเคราะห์เรา ท่านสอน ชวนให้เราไหว้พระแล้ว นั่งภาวนาทุกวันๆๆ เป็นอะไรก็ให้มันรู้ไป คืนนี้แหละ เราต้องนั่งภาวนาให้ได้” ค่ำคืนนั้น เธอเข้าห้องสวดมนต์ไหว้พระ สวดมนต์แผ่เมตตาตน เมตตาสัตว์ แล้วเริ่มอธิษฐานจิตคิดบริกรรมทำภาวนา ระลึก **พุทโธ ธัมโม สังโฆ, พุทโธ ธัมโม สังโฆ, พุทโธ ธัมโม สังโฆ** ๓ จบ แล้วให้ระลึกถึง **พุทโธๆๆๆ** คำเดียว เธอมีความเพียรอดทนนั่งได้นานพอสมควร เวลาออกจากสมาธิแล้ว เธอรู้สึกมีความสบาย เบากายเบาใจ ตั้งแต่วันนั้นมา เธอก็นั่งภาวนาต่อๆ มาทุกวัน

วันหนึ่งเธอนั่งภาวนาไปสักพักหนึ่ง จิตก็เริ่มสงบรวมลงไปสักหน่อย ก็เกิดนิมิตเห็นคนตายนอนอยู่ตรงหน้า นึกกลัว พอเตรียมตัวจะลุกขึ้น ผีก็เลื่อนมานอนทับขาอยู่บนตักไว้ ลุกขึ้นไม่ได้

จนใจจะหาวิธีคิดแก้ไขได้ ในทันทีทันใดนั้นเอง ผีก็กลับกลายหายเข้าไปในร่างตัวของเธอเอง เกิดมีความสว่างไสว มองเห็นหัวใจของเธอเองสว่างไสวใสสะอาด เธอสามารถเห็นจิตใครๆ เป็นอย่างไร เธอรู้หมด รู้ถึงใจของสัตว์เดรัจฉาน ตลอดถึงวิญญาณของสัตว์ในกามภูมิ จิตที่เคยมีความกลัวกลับหาย กลายมาเป็นจิตกล้า หาผีตัวไหนที่จะก่อกวนหลอกให้หลงกลัวไม่มีอีกแล้ว เธอมีความสงบสุขสบาย เอิบอิ่มอยู่ด้วยความปีติตลอดคืน

พอรุ่งเช้าวันใหม่ เวลาตอนบ่าย เธอออกไปฟังเทศน์ของพระอาจารย์เช่นเคย ท่านพระ–อาจารย์ ได้สังเกตอากัปกิริยาตั้งแต่เห็นเธอเดินเข้ามา มีหน้าตาเบิกบานเปล่งปลั่ง มีสติสำรวมนิ่มนวลนอบน้อม ตาแหลมคม จิตเที่ยงตรงองอาจ กิริยาท่าทางผิดเปลี่ยนไปจากแต่ก่อนมาก เวลานั้นท่านอาจารย์เป็นไข้ มีอาการไม่สบายมาก แต่ท่านพยายามทำใจให้เข้มแข็ง แสดงเหมือนกับท่านไม่ได้เป็นอะไร ออกมานั่งพูดจาปราศรัย แล้วแสดงธรรมปฏิสันถารเหมือนปกติ พอท่านหยุดแสดงธรรม นางคำภูผู้รู้จิตใจของผู้อื่นก็พูดขึ้นว่า **“แหม ! ดอกบัวของครูบาอาจารย์วันนี้ คือเหี่ยวหลายแท้”** (ดอกบัว หมายถึง หัวใจ)

“เป็นความจริงหรือ โยมรู้จักจิตใจอาตมาได้อย่างไร ?” ท่านอาจารย์รีบถามเพราะแปลกใจ

“จริงค่ะ ท่านอาจารย์เป็นอย่างนั้นจริงๆ ดิฉันรู้ได้และเห็นได้ด้วยใจของดิฉันเอง ถึงใครไม่บอกก็รู้ได้” แม่คำภูตอบ

“จิตใจมันเป็นอย่างไร ก่อนที่จะได้เกิดความรู้ ความเห็นแจ้งจริงประจักษ์ขึ้นมาได้อย่างนี้ ไหนลองเล่าให้อาตมาฟังซิ”

นางคำภูจึงได้เล่าเรื่องที่เธอภาวนาปรากฏเป็นนิมิต เห็นผีนอนตายอยู่ตรงหน้า ดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจนตลอด ให้ท่านอาจารย์ทราบแล้ว **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ก็ได้เทศน์อธิบายต่อเติมส่งเสริมให้มีกำลังใจ ให้มีสติ รักษาจิตใจตั้งมั่นอยู่ในสมาธิอย่างมั่นคง อย่าให้หลงไปตามอารมณ์สัญญาวิปลาส เคลื่อนคลาดจากสมาธิ สติ ปัญญา ให้น้อมจิตเข้ารู้ตัวอยู่เสมอ ท่านอาจารย์แสดงธรรมจบแล้ว โยมคำภูจึงได้กราบลากลับบ้าน

ท่านพระอาจารย์ฝั้น คิดอยากจะลองจิตโยมคำภูดูอีกครั้ง จึงได้เร่งประกอบความเพียรภาวนา ตั้งสติรักษาจิตให้สงบ พอจิตรวมสงบระงับดับทุกข์จากการเป็นไข้ได้แล้ว จิตมีความสว่างไสว ปลอดโปร่ง เบาเนื้อเบาตัว สบายเป็นปกติแล้ว พอรุ่งขึ้นวันใหม่ เวลาบ่ายนางคำภูก็ออกมาฟังเทศน์ของพระอาจารย์อีก วันนี้ท่านพระอาจารย์นอนคลุมผ้า ทำท่าไม่อยากจะลุกมาต้อนรับ นางคำภูมาถึงแล้วกราบและนั่งอยู่สักครู่หนึ่ง ชำเลืองตามองส่องไปยังท่านพระอาจารย์อย่างแสดงให้เห็นว่า มีความเคารพและเลื่อมใสอย่างสุดอกสุดใจ แล้วกล่าวคำอุทานพูดขึ้นมาว่า

“ดอกบัวของท่านอาจารย์วันนี้ คือมาบานดีหลายแท้น้อ”

ท่านพระอาจารย์ฝั้น นึกชมอยู่ในใจว่า โยมคำภูนี้ภาวนาเก่งจริง ทำความเพียรภาวนาได้ดี จนจิตมีอภิญญาแตกฉาน สามารถฉลาดรอบรู้จิตใจของผู้อื่นและสัตว์อื่นได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง น้อยนักน้อยหนาคนที่จะปฏิบัติภาวนาได้อย่างนี้ หาได้โดยไม่ง่ายนักเลย”

ใช้ธรรมโอสถรักษาอาพาธอีกครั้ง

ชีวิตของพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่มุ่งแสวงหาโมกขธรรม เต็มไปด้วยความทุกข์ยากลำบาก ท่านต้องอดทนสมบุกสมบันมาก ต้องตรากตรำ ทนตากแดดตากฝน ต้องทนต่อทุกสภาพอากาศทั้งร้อน ทั้งฝน และทั้งหนาว ในบางครั้งเที่ยวธุดงค์ไปในสถานที่ทุรกันดารแร้นแค้น ไม่มีบ้านเรือนผู้คน ก็ไม่ได้อาหารมาขบฉัน ได้แต่ฉันน้ำเปล่าๆ เพื่อประทังชีวิต แม้มีอาหาร ท่านก็ต้องอดอาหาร ผ่อนอาหาร เพื่อการปฏิบัติธรรม ในบางครั้งไปเจอสัตว์ป่าสัตว์ร้ายก็ต้องเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายกัน ต้องเป็นไปตามบุญตามกรรม ถึงขั้นยอมสละตายก็มี เมื่อท่านเจ็บไข้ล้มป่วยก็ไม่มีหยูกยารักษา ท่านก็อาศัยธรรมโอสถ ดังนั้น ครูบาอาจารย์แต่ละองค์กว่าท่านจะรอดตายจากป่า ท่านปฏิบัติธรรมจนบรรลุธรรม แล้วนำธรรมมาสั่งสอนโลก ชีวิตของท่านจึงนับเป็นชีวิตเดนตาย ท่านสมกับเป็น **“นักรบธรรมเดนตาย”** อย่างแท้จริง

ในชีวิตพระธุดงคกรรมฐานของ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านก็ผ่านชีวิตเดนตายนี้มา โดยในช่วงที่หลวงปู่ฝั้น ท่านออกเที่ยวธุดงคกรรมฐานในพรรษาแรกๆ ท่านยังเป็นพระภิกษุหนุ่มแน่นอายุราว ๒๒ – ๒๖ ปี ร่างกายของท่านแข็งแรง กระฉับกระเฉง ท่านเที่ยวธุดงค์ปีนขึ้นเขาลงเขาบุกป่าฝ่าดง ข้ามลำห้วยลำธาร ได้อย่างคล่องแคล่ว แต่ด้วยสมัยนั้นสภาพผืนป่าเป็นป่าเป็นดงจริงๆ ไข้ป่าจึงชุกชุมมาก การเจ็บไข้ได้ป่วยจึงเป็นเรื่องธรรมดา หลวงปู่ฝั้นท่านเองเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นไข้ป่าอาพาธหนักก็หลายครั้ง ท่านก็ใช้ธรรมโอสถรักษาอาพาธทุกครั้งไป เท่าที่ผ่านมาครั้งแรกก็มีป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่ ท่านได้อุบายธรรมจากหมาแทะกระดูกควาย ครั้งที่สองท่านเป็นไข้มาลาเรียตลอดพรรษาแรกช่วงจำพรรษาอยู่วัดอรัญญวาสี อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ท่านก็รักษาอาการไข้ด้วยการใช้พลังจิตที่แก่กล้าเพ่งระงับเวทนา ครั้งที่สามช่วงไปโปรดนางคำภู ผู้กลัวผีภาวนาจนจิตมีอภิญญา และครั้งนี้เป็นการอาพาธครั้งที่สี่ ท่านก็ใช้ธรรมโอสถรักษาอีกครั้ง ดังนี้

ในช่วงหลังออกพรรษาแรก ในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ หลังจากที่ **หลวงปู่ฝั้น** ธุดงค์ไปหลายแห่งตามที่กล่าวมา ท่านได้ออกติดตาม**หลวงปู่มั่น** โดย**หลวงปู่สุวจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ท่านมาบำเพ็ญทำความเพียรพักอยู่ที่นั่นนานพอสมควรแล้ว ท่านมีความระลึกถึงพระ–อาจารย์ของท่าน **(พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ)** จึงได้ธุดงค์เดินย้อนกลับมาทางวัดอรัญญ–วาสี ที่ได้จำพรรษาอยู่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย พอเดินทางมาถึงวัดอรัญญวาสีปรากฏว่าพระอาจารย์มั่นได้ออกเดินทางไปทางอำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนครแล้ว และได้พำนักอยู่ที่

บ้านหนองลาด **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**เดินธุดงค์ตามไปที่บ้านหนองลาด เมื่อถึงบ้านหนองลาดก็ไปไม่ทันอีก เพราะท่านพระอาจารย์มั่นได้เดินทางต่อไปถึงบ้านสามผงแล้ว ท่านจึงติดตามต่อไป”

สาเหตุที่ท่านไปไม่ทัน เพราะพอไปถึงอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ท่านก็เกิดอาพาธขึ้นอีก การเดินทางจึงช้าลง และท่านมาทราบภายหลังว่า **ท่านพระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตฺตโก** และ **ท่านพระอาจารย์สีลา อิสฺสโร** ได้มากราบอาราธนานิมนต์**หลวงปู่มั่น** ไปอยู่เสนาสนะป่า–บ้านสามผง อำเภอท่าอุเทน (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอศรีสงคราม) จังหวัดนครพนม

หลวงปู่ฝั้นได้พยายามธุดงค์ติดตามไปจนพบ**หลวงปู่มั่น** แต่อาการอาพาธของท่านก็ยังไม่หายดี หลวงปู่มั่นจึงให้ท่านนั่งภาวนาพิจารณาดูภายในร่างกายตลอดคืน เป็นที่น่าอัศจรรย์ จิตของท่านสว่างไสวจ้าขึ้นมาในคืนนั้น พอรุ่งเช้าอาการอาพาธของท่านก็หายไปราวปลิดทิ้ง ทางด้านร่างกายก็กลับมาสดชื่นแข็งแรง กระปรี้กระเปร่า ส่วนทางด้านจิตใจก็เจริญและเข้มแข็งยิ่งๆ ขึ้นไป สมาธิธรรมก็แน่นหนามั่นคงมากขึ้น ท่านได้กำลังใจเป็นอันมาก ทั้งจากอุบายพิจารณาที่หลวงปู่มั่นเมตตาชี้แนะให้และจากการใช้ธรรมโอสถระงับอาพาธทุกครั้งไป ท่านจึงตั้งใจว่า ในปีต่อไปท่านจะขออยู่จำพรรษากับหลวงปู่มั่น ผู้เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์ เพื่อขออยู่ศึกษาปฏิบัติธรรม พร้อมทั้งรับฟังพระธรรมเทศนาและกราบขอคำชี้แนะจากท่านต่อไป

ภาค ๕ กองทัพธรรมเคลื่อนสู่อุบลราชธานี

เข้าร่วมพิธีญัตติกรรม

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ ช่วงก่อนเข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้พักปฏิบัติธรรมกับ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พระอาจารย์ใหญ่ ที่เสนาสนะป่าบ้านสามผง อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ในระหว่างนี้ได้เกิดเหตุการณ์การประกาศธรรมชนิดพลิกแผ่นดินที่บ้านสามผง ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับเหตุการณ์พลิกแผ่นดินที่บ้านม่วงไข่ ในคราวที่มีพระทั้งวัดม่วงไข่ รวมทั้งหลวงปู่ฝั้นขณะเป็นพระมหานิกาย ออกธุดงค์ติดตามหลวงปู่มั่นและต่อมาขอญัตติเป็นธรรมยุต ทำให้ชื่อเสียงของ **ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล** และ ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต พร้อมทั้งกิตติศัพท์ของ**กองทัพธรรมพระธุดงคกรรมฐาน** ลือเลื่องกระเดื่องไกล จนเป็นที่อัศจรรย์ร่ำลือของผู้คนในแถบนั้น ถึงกับว่า **ท่านพระอาจารย์ทั้งสององค์เป็นพระผู้วิเศษที่ทำให้พระดังถึงสามองค์ยินยอมถวายตัวเป็นศิษย์ได้** กล่าวคือ

พระคณาจารย์ใหญ่ในฝ่ายมหานิกายที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีชื่อเสียงโด่งดังมากในสมัยนั้น ได้แก่ **ท่านพระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตฺตโก ท่านพระอาจารย์สีลา อิสฺสโร** ท่านทั้งสองเป็นเพื่อนสหธรรมิกกัน ต่างเป็นพระเถระที่มีอายุพรรษามากแล้ว และก็เป็นพระอุปัชฌาย์ที่ศรัทธาญาติโยมให้ความเคารพนับถือมาบวชกับท่านมากมาย ภายหลังท่านทั้งสองได้ยินชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณของ**ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** จึงชักชวนกันมาฟังธรรมและอยู่ศึกษาอบรมกับพระปรมาจารย์ใหญ่ทั้งสอง เมื่อต่างได้เห็นแนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานที่พระปรมาจารย์ใหญ่ทั้งสองพาดำเนิน เป็นปฏิปทาที่แน่วแน่และตรงต่อความพ้นทุกข์อย่างแท้จริง ท่านทั้งสองจึงเกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธาเป็นอันมาก โดยยอมมอบกายถวายชีวิต และขอกราบถวายตัวเป็นศิษย์อีกทั้งต่อมาได้กราบขอญัตติเป็นธรรมยุตพร้อมด้วยพระศิษย์อีกจำนวนมาก ซึ่งหลวงปู่มั่นท่านก็เมตตาอนุญาตให้ญัตติ ดังนี้

พอใกล้เข้าพรรษาในเดือน ๗ มีการญัตติเป็นธรรมยุตถึง ๓ ครั้ง คือ ในวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๙ ได้มีพิธีญัตติกรรมเป็นธรรมยุตของ**ท่านพระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตฺตโก** พร้อมทั้งพระภิกษุสามเณรที่เป็นศิษย์ของท่านประมาณ ๒๐ รูป ณ อุทกุกเขปสีมา หรืออุทกสีมา (โบสถ์น้ำ) อยู่กลางหนองบ้านสามผง จัดเป็นพิธีญัตติกรรมครั้งใหญ่มากครั้งหนึ่ง ในจำนวนพระเณรที่มาทำการญัตติกรรมนี้ มี**สามเณรสิม วงศ์เข็มมา** หรือต่อมา คือ **หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** รวมอยู่ด้วย และต่อมาในวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๙ **ท่านพระอาจารย์สีลา อิสฺสโร** ก็ได้ญัตติเป็นธรรมยุต

หลังจากพิธีญัตติกรรมครั้งนั้นเพียงไม่กี่วัน ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๙ **ท่านอาญา–ครูดี** แห่ง วัดโพธิ์ชัย หรือวัดม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ก็เดินทางมาขอญัตติเป็นพระธรรมยุตอีกรูปหนึ่ง ทำพิธี ณ โบสถ์น้ำแห่งเดียวกันนี้

การทำญัตติกรรมครั้งนี้ได้ไปอาราธนานิมนต์ **ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** ครั้งยังเป็น **พระครูชิโนวาทธำรง** เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มาเป็นพระอุปัชฌาย์ **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และ **ท่านพระ–อาจารย์มหาปิ่น ปณฺณาพโล** เป็นพระอนุสาวนาจารย์ โดยมี**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** นั่งหัตถบาส รวมอยู่ในหมู่สงฆ์ครั้งนั้นด้วย สำหรับ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านก็ได้เข้าร่วมในพิธี โดยท่านร่วมเป็นพระนั่งอันดับด้วย

สำหรับ อุทกุกเขปสีมา (อ่านว่า อุทะกุกะเขปะสีมา) หรือ โบสถ์น้ำที่พระท่านจัดสร้างขึ้นนี้ ใช้เรือ ๒ ลำลอยอยู่กลางน้ำเป็นโป๊ะ เอาไม้พื้นปูเป็นแพ แต่ไม่มีหลังคาใช้เป็นที่ประกอบพิธี เหตุที่ต้องสร้างอุทกุกเขปสีมาเพื่อทำสังฆกรรมคราวนี้ เพราะว่าในป่าห่างไกลบ้านเมืองเช่นนั้น จะหาโบสถ์ที่ถูกต้องตามพระวินัยไม่ได้ จึงต้องสร้างโบสถ์น้ำขึ้นเพื่อประกอบพิธีกรรมตามพุทธานุญาต

การญัตติของพระเถระฝ่ายมหานิกาย ๓ องค์ในครั้งนั้น **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** เคยเล่าให้ผู้เขียน **(หลวงปู่สุวัจน์)** ฟังว่า **ท่านพระอาจารย์มั่น** คราวครั้งนั้น ท่านได้ไปโปรดหัวหน้าชฎิล ๓ สหาย ทั้ง ๓ ท่านล้วนแต่เป็นผู้มีชื่อเสียง มีคนเคารพนับถือมีบริวารมาก ได้เป็นอุปัชฌาย์ให้บรรพชา อุปสมบท พระภิกษุ สามเณร เป็นสัทธิงวิหาริกของแต่ละท่านในถิ่นนั้นเป็นจำนวนมาก พระอาจารย์มั่นท่านแสดงธรรมปาฏิหาริย์เทศน์ทรมานหัวหน้าชฎิลทั้ง ๓ ท่าน พร้อมทั้งบริวาร จนได้เกิดปัญญา มีศรัทธาความเชื่อและเลื่อมใส ได้มอบกายถวายชีวิตเป็นลูกศิษย์ติดตามปฏิบัติ ฝึกหัดอบรมอยู่ในโอวาท ยอมละทิฐิมานะ เสียสละนิกายเดิมหันเข้ามาเปลี่ยนญัตติเป็นธรรมยุติกนิกาย

สำหรับ **ท่านอาญาครูดี** นั้น เมื่อก่อนท่านเคยเป็นครูบาของ**พระอาจารย์ฝั้น** ทีหลังท่านจึงเปลี่ยนญัตติเป็นพระฝ่ายพระธรรมยุตภายหลังพระอาจารย์ฝั้น ตั้งแต่นั้นมาท่านอาญาครูดีต้องเคารพกราบไหว้นับถือพระอาจารย์ฝั้นเป็นครูบา นั่งหรือเดินตามหลังพระอาจารย์ฝั้น แต่ถึงอย่างนั้น ในด้านจิตใจ ต่างองค์ต่างก็ได้แสดงออกมาให้ได้เห็นว่า มีความเคารพซึ่งกันและกันไม่ทะนงองค์ท่านด้วยถือทิฐิมานะ”

หัวหน้าชฎิล ๓ สหาย ได้แก่ **ท่านพระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตฺตโก** พรรษา ๑๙ **ท่านพระ–อาจารย์สีลา อิสฺสโร** พรรษา ๑๗ สำหรับ**ท่านอาญาครูดี** ราว ๒๐ พรรษา ที่ท่านเรียก **พระอาจารย์ใหญ่ทั้งสาม** ว่า **หัวหน้าชฎิล** นั้น คงเป็นการเทียบเคียงกับครั้งพุทธกาล

เมื่อครั้งพระพุทธองค์เริ่มประกาศพระศาสนา พระองค์ได้เสด็จไปที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมอยู่ใกล้ๆ พุทธคยา สถานที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ เพื่อโปรด**ชฎิล ๓ พี่น้อง** ได้แก่ **อุรุเวลกัสสปะ** ผู้พี่ใหญ่ **นทีกัสสปะ** พี่ชายรอง และ **คยากัสสปะ** น้องชายคนเล็ก นักบวชพวกนี้บูชาไฟและมีฤทธิ์มาก คนพี่มีบริวาร ๕๐๐ คน คนกลางมีบริวาร ๓๐๐ คน และคนน้องมีบริวาร ๒๐๐ คน ทุกคนได้คลายทิฐิหันมามอบกายถวายชีวิตบวชเป็นสาวกพระพุทธองค์ รวมทั้งสิ้น ๑,๐๐๓ องค์ พระพุทธองค์เทศนาสั่งสอนบรรดาชฎิลทั้งหมดจนบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ และเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

ในช่วงที่มีเหตุการณ์สำคัญในวงพระธุดงคกรรมฐาน หรือ พระป่า คือ มีพระอาจารย์ชื่อดังฝ่ายมหานิกาย ๓ องค์ พร้อมด้วยศิษย์จำนวนมาก มาขอญัตติเป็นพระธรรมยุต ทำให้พระป่ามีกำลังเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก และมีประชาชนเลื่อมใสศรัทธาเพิ่มขึ้นอีกมากมาย อีกทั้งยิ่งทำให้ชื่อเสียง กิตติศัพท์ กิตติคุณของ**ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่โด่งดังอยู่แล้วยิ่งเฟื่องฟุ้งกึกก้องขจรไปไกล และกาลต่อมาพระที่มาญัตติก็ได้เป็นกำลังสำคัญของ **“กองทัพธรรมพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น”** ทำให้กองทัพธรรมมีกำลังแข็งแกร่งเกรียงไกรเป็นอันมาก

กล่าวถึง **ท่านพระอาจารย์เกิ่ง ท่านพระอาจารย์สีลา ท่านอาญาครูดี** เมื่อได้รับการญัตติเป็นธรรมยุต และได้เป็นเพื่อนสหธรรมิกกับ**หลวงปู่ฝั้น**แล้ว แม้ท่านทั้งสามมีอายุมากกว่า บวชก็ออกบวชก่อน และในขณะนั้นมีชื่อเสียงโด่งดังมากกว่าหลวงปู่ฝั้นก็ตาม แต่เมื่อนับอายุพรรษาในฝ่ายธรรมยุตแล้วน้อยกว่าเพียง ๑ พรรษา ต่างจึงให้ความเคารพนับถือหลวงปู่ฝั้น และท่านทั้งสี่ต่างก็ให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

หลวงปู่มั่นห้ามญัตติ

ในระยะที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้รับการญัตติเป็นธรรมยุตนั้น ช่วงก่อนและหลังก็มีพระในฝ่ายมหานิกายมาขอญัตติกันเรื่อยๆ สืบเนื่องจากในสมัยนั้น ส่วนใหญ่มีแต่วัดและพระในฝ่ายมหานิกาย ดังนั้น เมื่อครูบาอาจารย์ออกบรรพชาอุปสมบท ส่วนใหญ่จึงออกบวชในฝ่ายมหานิกาย การญัตติเป็นธรรมยุตของครูบาอาจารย์ที่เป็นฝ่ายมหานิกายในสมัยนั้นที่มาเลื่อมใสศรัทธา**หลวงปู่มั่น** ที่พาหมู่คณะมาถวายตัวเป็นศิษย์ มาขอญัตติ มีอย่างต่อเนื่องและมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ หลวงปู่มั่นท่านก็เมตตาอนุญาตญัตติให้ ในระยะต่อมาท่านจึงห้ามญัตติ และท่านได้เมตตาอบรมสั่งสอนจนเป็นครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียงและคุณธรรมในฝ่ายมหานิกาย ได้แก่ **หลวงปู่ทองรัตน์ กนฺตสีโล หลวงปู่กินรี จนฺทิโย หลวงปู่มี ญาณมุนี หลวงปู่ชา สุภทฺโท** เป็นต้น

สาเหตุที่**หลวงปู่มั่น**ท่านห้ามญัตติ **องค์หลวงตาพระมหาบัว**เทศน์ไว้ดังนี้

“เมื่อพวกท่านทั้งหลายญัตติแล้ว มันถือเป็นก๊กเป็นเหล่า บรรดาผู้ที่ต้องการอรรถธรรมทั้งหลายก็จะเข้าถึงพวกท่านได้ยาก หรือจะถือท่านว่าเป็นคณะหนึ่งไปแล้ว เป็นธรรมยุตไปแล้วไปอะไรอย่างนี้ ก็เสียผลประโยชน์ของผู้มีความหวังในธรรมทั้งหลายอย่างมาก และมีจำนวนมากด้วย เพราะฉะนั้นไม่ต้องญัตติ ท่านบอกไม่ต้องเลย เอ้า ! อบรมไป **ไม่มีคำว่าสัคคาวรณ์ มัคคาวรณ์ การห้ามมรรคห้ามผลต่อนิพพานนั้นนี้ไม่มี ขอให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติไป มรรคผลนิพพานมีอยู่กับทุกพวกทุกคณะนั่นแหละ**

พอว่าอย่างนั้นท่านก็บอกว่า **ถ้ามาญัตติแล้วฝ่ายส่วนมาก ซึ่งเป็นฝ่ายของท่านจะขาดประโยชน์มากมาย ท่านว่าอย่างนี้นะ ไม่ใช่ขาดเพียงเล็กน้อย เมื่อพวกท่านทั้งหลายไม่ต้องญัตติ ออกไปนี้กระจายกันไปเลยได้ทั่วถึงกัน สมานกันไปได้หมด ท่านว่าอย่างนี้นะ จึงไม่ต้องญัตติ** ท่านพูดเอง เราฟังอย่างถนัดทีเดียว **หลวงปู่มั่น**พูดท่านไม่ได้เอนได้เอียงไปที่ไหน ท่านเป็นธรรมล้วนๆ พูดถึงเรื่องการญัตตินี้มันเป็นวงคับแคบมาก ท่านว่างั้น

การไม่ญัตตินี้ เรายอมรับกันแล้ว ในสังคมเมืองไทยเราก็ยอมรับกันแล้ว ว่าธรรมยุตก็สมบูรณ์แบบ มหานิกายก็สมบูรณ์แบบ เรียกว่าพระสมบูรณ์แบบเหมือนกัน โลกยอมรับแล้ว เป็นส่วนภายนอก ส่วนภายในเป็นหน้าที่ของเราจะปฏิบัติหลักธรรม หลักวินัย ต่างคนต่างเข้มงวดกวดขันปฏิบัติแล้ว เป็นศากยบุตรเต็มตัวเหมือนกัน

ฟังซิ ท่านว่า ท่านถึงบอกว่าไม่ต้องญัตติ ด้วยเหตุนี้เองคณะลูกศิษย์ทางฝ่ายมหานิกายซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านจึงไม่ได้ญัตติ เพราะ**หลวงปู่มั่น**เป็นผู้พูดเอง เราก็เห็นอย่างนั้นด้วยนะยันเลยเราก็เหมือนกัน ขอให้ปฏิบัติดีเถิดเข้ากันได้ทันที”

หลวงปู่มั่นท่านเล็งเห็นประโยชน์ภายภาคหน้า ที่ไม่อนุญาตให้พระศิษย์ฝ่ายมหานิกายญัตติเป็นธรรมยุตทั้งหมด พระศิษย์ทั้งสองนิกายต่างก็เคร่งครัดในพระธรรมวินัย ถือธุดงควัตรข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน และได้ทำประโยชน์เผยแผ่พระสัทธรรมออกไปอย่างกว้างขวางมากมายทั้งในและต่างประเทศ ตามที่หลวงปู่มั่นได้พิจารณาไว้ เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อสังคมไทย ทั้งความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชนทั้งเอกราชความเป็นปึกแผ่นของชาติไทย และที่สำคัญพระพุทธศาสนาของเหล่ามวลมนุษยชาติและไตรโลกธาตุได้กลับมาเจริญรุ่งเรืองสูงสุดอีกครั้ง คนในสังคมไทยพากันเลิกนับถือผี หันมานับถือพระรัตนตรัย เชื่อมั่นในมรรคผลนิพพานว่ามีอยู่จริง หันมาประพฤติปฏิบัติธรรมกันอย่างเอาจริงเอาจัง และพุทธบริษัทได้ร่วมมือร่วมใจกันทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคง ยั่งยืนสถาพร เป็นศาสนาคู่โลกคู่สงสารสืบต่อไป

สำหรับครูบาอาจารย์ทั้งสองฝ่ายต่างให้ความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ประดุจครอบครัวกรรมฐานเดียวกัน โดยท่านเดินทางไปมาหาสู่กราบคารวะเยี่ยมเยียนสนทนาธรรมกันเป็นประจำ ดังเช่น **องค์หลวงตาพระมหาบัว** กราบคารวะเยี่ยมเยียน**หลวงปู่มี ณาณมุนี** และเยี่ยมเยียน**ท่านพระอาจารย์ชา สุภทฺโท** และท่านพระอาจารย์ชาก็มากราบคารวะเยี่ยมเยียน**หลวงปู่ดูลย์ หลวงปู่ขาว หลวงปู่ฝั้น** และองค์หลวงตาพระมหาบัว เป็นต้น

พ.ศ. ๒๔๖๙ จำพรรษา ๒ ที่บ้านดอนแดงคอกช้าง

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านมีความตั้งใจจะขออยู่จำพรรษากับ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่เสนาสนะป่าบ้านสามผง แต่มีเหตุไม่ได้อยู่จำพรรษา คือ ก่อนเข้าพรรษาราว ๑ สัปดาห์ กำนันบ้านดอนแดงคอกช้าง ตำบลบ้านเสียว อำเภอท่าอุเทน (ปัจจุบันอยู่ในอำเภอนาหว้า) จังหวัดนครพนม พร้อมด้วยลูกบ้านได้ยินกิตติศัพท์ของหลวงปู่มั่น เมื่อได้มาพบเห็นทั้งสภาพของวัดป่า–กรรมฐานอันแลดูสะอาดร่มเย็นและเงียบสงบ ตลอดได้เห็นปฏิปทาข้อวัตรปฏิบัติอันเคร่งครัดของหลวงปู่มั่นและคณะศิษย์ ก็เกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธา จึงได้พากันมาวิงวอนกราบอาราธนานิมนต์หลวงปู่มั่นไปจำพรรษาที่บ้านดอนแดงคอกช้าง เพื่อโปรดศรัทธาญาติโยม แต่หลวงปู่มั่นท่านมีเหตุขัดข้องไม่สามารถรับนิมนต์ได้ จึงมอบหมายให้หลวงปู่ฝั้น พร้อมด้วย**หลวงปู่กู่ ธมฺมทินฺโน** และ **หลวงปู่กว่า สุมโน** ไปอยู่จำพรรษาแทน นับว่าหลวงปู่ฝั้นท่านได้มีโอกาสแสดงความสามารถในการปกครองและอบรมสั่งสอนตั้งแต่พรรษาที่สอง (หลังจากญัตติ)

ด้วยพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** พระศิษย์องค์ที่มีคุณธรรม ท่านจะให้ความเคารพเทิดทูนบูชาและให้ความเคารพเชื่อฟังในคำของครูบาอาจารย์มาก คำสั่ง หรือ คำพูด หรือเพียงแค่คำเผดียงบอกของครูบาอาจารย์ ท่านจะรับฟังทันทีและจะให้ความสำคัญมาก ท่านจะทำตามโดยไม่มีข้อลังเลสงสัยหรือข้อแม้ใดๆ อันเป็นอริยประเพณี อริยปฏิบัติของศิษย์ที่ดีพึงปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์ ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านจึงไปจำพรรษา ๒ ที่บ้านดอนแดง–คอกช้าง ตามที่หลวงปู่มั่นท่านมอบหมายทันทีอย่างไม่ลังเล โดยท่านได้จัดสร้างเสนาสนะป่าเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นเพื่ออยู่จำพรรษา ส่วนหลวงปู่มั่นเมื่อถึงฤดูเข้าพรรษา ท่านยังคงอยู่จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านสามผง ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ในพรรษานี้ **หลวงปู่ฝั้น** แม้ท่านเป็นพระภิกษุหนุ่มมีอายุได้ ๒๗ ปี พรรษายังไม่มากก็ตาม และท่านได้แยกมาจำพรรษา แต่ท่านตั้งใจรักษาข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**เป็นอย่างดี ท่านมีความสำรวมระวังในสิกขาบทน้อยใหญ่และถือธุดงควัตรอย่างเคร่งครัด อีกทั้งท่านมีความตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ ท่านจึงเป็นที่ยอมรับนับถือและเป็นที่เคารพเลื่อมใสของเพื่อนสหธรรมิก ตลอดศรัทธาญาติโยมทั้งหลาย

สำหรับ **หลวงปู่กู่** กับ **หลวงปู่กว่า** การประพฤติปฏิบัติธรรมของท่านทั้งสองก็ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า**หลวงปู่ฝั้น** การรักษาข้อวัตรปฏิบัติ ตลอดปฏิปทาก็เข้มงวดกวดขันเหมือนกัน เพราะท่านทั้งสามต่างออกบวชเพื่อปรารถนาความพ้นทุกข์เหมือนกัน มีครูบาอาจารย์ชั้นเลิศเลอเอกอุองค์เดียวกัน คือ **หลวงปู่มั่น** และต่างก็ได้รับการอบรมสั่งสอนมาเหมือนกัน ดังนั้น ในพรรษานี้ต่างองค์ต่างเร่งบำเพ็ญเพียรภาวนากันอย่างเต็มที่ อย่างศิษย์มีครูบาอาจารย์ เพราะภายหน้าท่านจะต้องเป็นแม่ทัพในกองทัพธรรม เพื่อแบ่งเบาภาระครูบาอาจารย์ต่อไป

ประชุมและเคลื่อนกองทัพธรรม

ในระยะที่ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เข้ามอบกายถวายชีวิตเป็นศิษย์ของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** และกาลต่อมาท่านได้ญัตติเป็นธรรมยุตนั้น ถือได้ว่าเป็นช่วงยุคเริ่มต้น เริ่มก่อกำเนิดกองทัพธรรม ในขณะนั้น **ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล** และ ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้ฝึกฝนอบรมลูกศิษย์เป็นพระธุดงคกรรมฐาน ถือธุดงควัตรและบำเพ็ญเพียรภาวนาอย่างเคร่งครัด เอาจริงเอาจัง จากเริ่มต้นในตอนแรกเพียงไม่กี่องค์ จนเริ่มมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ที่ติดตามท่านพระอาจารย์เสาร์ก็มีมากขึ้น โดยเฉพาะที่ติดตามท่านพระอาจารย์มั่นก็ยิ่งมีมากขึ้น และที่ติดตาม **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ก็มีด้วยกันหลายองค์ ที่แยกย้ายกระจัดกระจายไปบำเพ็ญเพียรในที่ต่างๆ ก็มีมาก กล่าวได้ว่าเกือบทั่วภาคอีสานและกระจายไปทางฝั่งประเทศลาว

ในยุคเริ่มต้นนั้นเป็นช่วงเวลาที่สำคัญยิ่งครั้งหนึ่งของกองทัพธรรม มีบรรดาครูบาอาจารย์ผู้ที่มีอำนาจวาสนาบารมี ซึ่งในกาลต่อมาท่านเหล่านั้นเป็นกำลังสำคัญ อาจกล่าวได้ว่าแต่ละองค์ท่านเป็นประดุจแม่ทัพธรรม ต่างได้น้อมตัวเข้ามาขอศึกษาอบรมแนวทางปฏิบัติ จนเกิดความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแรงกล้า ได้ยอมมอบกายถวายชีวิตเป็นศิษย์ ได้ขอญัตติเป็นธรรมยุต และขอออกติดตามไปปฏิบัติธรรมกับกองทัพธรรมของพ่อแม่ครูอาจารย์เป็นจำนวนมาก ได้แก่ **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่เกิ่ง อธิมุตฺตโก หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** ฯลฯ สาเหตุประการสำคัญ คือ ท่านเหล่านี้เคยเป็นสายบุญสายกรรม เคยสร้างบุญญาบารมีร่วมกับ**ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** มานั่นเอง

เมื่อกองทัพธรรมเริ่มมีจำนวนมากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ พอออกพรรษา **หลวงปู่มั่น** ได้นัดหมายพระเณรลูกศิษย์ของท่าน เข้าไปประชุมพร้อมกันที่เสนาสนะป่าบ้านดอนแดงคอกช้าง เนื่องจากมีพระเณรจำนวนมาก การบิณฑบาตจึงจำเป็นต้องแยกกันไปตามหมู่บ้าน ระหว่างบ้านเสียว กับ บ้านดอนแดงคอกช้าง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อออกพรรษาแล้ว **พระอาจารย์มั่น**ท่านได้นัดพระภิกษุ สามเณรของท่านซึ่งกระจายอยู่จำพรรษา อยู่ตามป่าใกล้หมู่บ้านข้างเคียงแถบนั้น จำนวนประมาณ ๗๐ รูป ให้ไปร่วมประชุมที่สำนัก**พระอาจารย์ฝั้น**อยู่จำพรรษา บ้านดอนแดง อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

เมื่อพระภิกษุ สามเณร อันเป็นศิษยานุศิษย์ของ**ท่านพระอาจารย์มั่น**ประมาณ ๗๐ รูป เดินทางมาถึงหมดทุกรูปแล้ว ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ จึงได้เปิดประชุมที่ศาลาโรงฉัน เรื่องที่ท่านพระอาจารย์มั่น ได้หยิบยกขึ้นมาพูดในที่ประชุมครั้งนั้นก็คือ นอกจากท่านให้โอวาทตักเตือนสั่งสอนเพื่อให้ศิษยานุศิษย์มีกำลังใจ ท่านแสดงธรรมปลุกใจให้ลูกศิษย์ลุกขึ้นต่อสู้กับกิเลสที่ครอบงำจิตใจให้อ่อนแอ ง่วงเหงาหาวนอน ขี้เกียจขี้คร้าน ฟุ้งซ่าน เถลไถล ไม่มีความอดทนพยายามบำเพ็ญเพียรภาวนา

แล้วท่านได้ปรารภในที่ประชุมว่า ในเขตท้องที่ ๔ – ๕ จังหวัด คือ จังหวัดเลย สกลนคร อุดรธานี นครพนม หนองคาย พวกเราก็ได้ออกเดินธุดงค์ทำความเพียรบำเพ็ญภาวนา วกไปเวียนมาอยู่ในป่าภูเขาแถบนี้ ก็เป็นเวลาหลายปีแล้ว ปีนี้พวกเราควรไปทางไหนดี ส่วนผมจำต้องพาคุณโยมแม่ให้ไปอยู่กับน้องสาวที่เมืองอุบลฯ เพราะท่านชราภาพมาก อายุ ๗๘ ปีแล้ว จะพาทุลักทุเลอยู่ดงอยู่ป่าคงจะไปไม่ไหว **พระอาจารย์สิงห์** และ**พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ต่างก็รับรองจะพาคุณโยมแม่ของท่านพระอาจารย์ไปส่งถึงเมืองอุบลฯ แต่ต้องไปด้วยเกวียน เดินเท้าไปไม่ไหว เพราะท่านชราภาพมาก ไม่มีกำลังพอ

ที่ประชุมตกลงตาม**พระอาจารย์มั่น** ไปเที่ยวธุดงคกรรมฐานตามท้องที่จังหวัดอุบลราชธานีหมดด้วยกันทุกองค์ หลังจากเลิกประชุมแล้ว ก็ได้แยกออกเดินธุดงค์ไปเป็นหมู่ๆ ถ้าใครองค์ใดไปพบสถานที่เหมาะดีสบาย มีความสงัด จะพักอยู่ปฏิบัติฝึกหัดเพื่อให้ได้กำลังใจเพิ่มยิ่งๆ ขึ้นอีกก็อยู่ได้ แต่ให้มีจุดหมายไปพบกันที่เมืองอุบลฯ

พระอาจารย์ฝั้น พระอาจารย์กู่ พระอาจารย์อ่อน พระอาจารย์กว่า พร้อมทั้งสามเณร ๒ – ๓ องค์ ออกเดินธุดงค์ไปด้วยกัน ผ่านบ้านตาล บ้านนาหว้า บ้านนาวัว บ้านโพนสว่าง บ้านเชียงเครือ ถึงเมืองสกลนคร พักอยู่ ๗ วัน เพราะโยมในเมืองสกลนครมีศรัทธานิมนต์ไว้บำเพ็ญบุญ เมื่อเสร็จแล้วก็เตรียมออกเดินทางต่อไป ผ่านบ้านตองโขบ บ้านโคก บ้านนามน บ้านดงเถ้าเก่า อำเภอนาแก ลัดเข้าป่าเข้าดง ขึ้นภูเขาไปพักบ้านห้วยทราย คำชะอี บ้านหนองสูง จังหวัดนครพนม ข้ามไปเขตจังหวัดอุบลราชธานี”

ธรรมปาฏิหาริย์ของหลวงปู่ฝั้น

ในการออกธุดงค์ไปอุบลราชธานีของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** และคณะ ซึ่งในขณะนั้นแต่ละองค์มีอายุราว ๒๐ ปีเศษ ถือว่าเป็นพระภิกษุหนุ่ม และมีพรรษาไม่มาก โดยมีอายุพรรษาเพียง ๒ – ๔

เท่านั้น อีกทั้งไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนทางด้านปริยัติมาก่อน ด้วยหลวงปู่ฝั้นท่านเคยอยู่ฝึกฝนอบรมธรรมปฏิบัติกับ**ท่านพระอาจารย์มั่น** และท่านเคยออกเที่ยวธุดงค์มาประมาณ ๗ ปี ตั้งแต่ขณะที่ท่านยังไม่ญัตติเป็นธรรมยุต ในระหว่างเที่ยวธุดงค์ เมื่อท่านประสบอุปสรรคในคราใด ท่านก็มีปัญญาเป็นเลิศ สามารถคิดค้นอุบายวิธีภาวนาแก้ไขได้ด้วยตนเองหลายครั้ง จนท่านประสบกับธรรมปาฏิหาริย์ เพียงอำนาจของสมาธิธรรม จิตสงบก็ทำให้ท่านเกิดความอัศจรรย์ใจในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านหายกลัวผีและหายกลัวเสือ รวมทั้งสามารถระงับอาพาธด้วยธรรมโอสถหลายครั้งดังที่กล่าวมา

ในการออกเที่ยวธุดงค์กับหมู่คณะในคราวนี้ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** เพื่อนสหธรรมิกของ**หลวงปู่ฝั้น** ท่านเกิดข้อวิตกขึ้นมา และหลวงปู่ฝั้นท่านได้ฉายแววแห่งความเป็นผู้นำ เป็นแม่ทัพกองทัพธรรม ตั้งแต่ท่านยังเป็นพระภิกษุหนุ่มอายุได้ ๒๗ ปี ท่านได้แก้ข้อวิตกนั้น โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“วันหนึ่ง **พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ** ได้มีความวิตกเกิดขึ้นในใจว่า ถ้าหากมีผู้หนึ่งผู้ใดที่มีความเฉลียวฉลาดเป็นนักปราชญ์อาจารย์ แตกฉานในปริยัติธรรมมาถามธรรมะที่สูงและลึกซึ้งทำอย่างไรเราจึงจะตอบแก้ปัญหาธรรมของเขาได้ ภายหลังท่านพระอาจารย์อ่อนได้นำเอาเรื่องที่ท่านได้วิตกดังกล่าวมาแล้ว มาเล่าให้**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ฟัง

และ**ท่านพระอาจารย์อ่อน** ได้เล่าต่อไปอีกว่า “เมื่อก่อนที่เขาถามปัญหาธรรมทุกครั้งที่มี**ท่านพระอาจารย์มั่น**อยู่ด้วย ท่านเป็นผู้แก้ตอบปัญหาธรรมของเขาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง ตรงตามความในปัญหาธรรมที่เขานำมาถาม จนผู้ฟังได้รับความพอใจ หมดความสงสัย ส่วนพวกเราจะทำอย่างไร เมื่อมีใครมาถามปัญหาธรรม เพราะพวกเราก็ไม่ได้เรียนปริยัติธรรม และเพิ่งมาฝึกหัดปฏิบัติใหม่ จะตอบแก้ปัญหาธรรมที่สูงและลึกซึ้งของเขาได้หรือ”

เมื่อ**พระอาจารย์อ่อน**พูดจบลงแล้ว **พระอาจารย์ฝั้น**ได้พูดขึ้นทันทีว่า **“จะไปกลัวทำไมในเรื่องนี้ ธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นที่หัวใจ รวมอยู่ที่ใจ พวกเรารู้จุดรวมของธรรมทั้งหลายอยู่แล้ว ตอบเขาไปวันยังค่ำก็ไม่มีวันอับจน เรื่องนี้ไม่ต้องวิตก”** พระอาจารย์ฝั้นพูดอย่างท้าทายองอาจแสดงออกซึ่งธรรมปาฏิหาริย์ อันเป็นอำนาจพลังของจิตใจที่ได้ฝึกอบรมอย่างเอาจริงจาก**พระ–อาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ** พระอาจารย์อ่อน ได้ฟังดังนั้นก็มีความโล่งใจหายกังวล

พอไปถึงบ้านหัววัว อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร ก็ได้ไปพบ**พระอาจารย์มั่น** ที่ได้ไปพักดักรอคอยอยู่ที่นั้นก่อนแล้ว เมื่อคณะลูกศิษย์ได้เดินทางมาถึงรวมกันหมดทุกชุดแล้ว จึงออกเดินธุดงค์ต่อไป พอไปถึงบ้านหัวตะพาน ก็ถึงจวนเวลาจะเข้าพรรษา พระอาจารย์มั่นพักอยู่ที่ป่าใกล้

วัดหนองขอน **พระอาจารย์ฝั้น**ตามไปช่วยจัดเสนาสนะ ทำที่พักชั่วคราวในกาลพรรษา เสร็จแล้ว พระอาจารย์ฝั้นได้ไปจำพรรษาที่บ้านบ่อชะเนง”

ถึงอุบลฯ เจออุปสรรคใหญ่ ถูกขับไล่

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ พระกรรมฐานคณะของ**หลวงปู่มั่น** เดินทางไปพักที่บ้านหัวตะพาน อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันเป็นจังหวัดอำนาจเจริญ) ในขณะนั้นจวนจะเข้าพรรษา ต่างจึงแยกย้ายกันหาที่พักจำพรรษา โดยหลวงปู่มั่นท่านพักอยู่ที่ป่าใกล้วัดหนองขอน ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านหัวตะพานประมาณ ๕๐ เส้น (๒ กิโลเมตร) **หลวงปู่ฝั้น**ท่านตั้งใจจำพรรษากับหลวงปู่มั่น ส่วนองค์อื่นก็แยกย้ายกันจำพรรษาที่บ้านบ่อชะเนงและบ้านหัวตะพาน แต่ก่อนจะเข้าพรรษาเจออุปสรรค์ใหญ่ถูกขับไล่ โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ก่อนเข้าพรรษาได้มีเรื่องเกิดขึ้นแก่พระคณะนี้ คือ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสสะเถระ)** เมื่อยังเป็นพระโพธิวงศาจารย์ ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าคณะมณฑลอีสาน ท่านออกตรวจการคณะสงฆ์ ท่านได้เรียกเจ้าคณะแขวงอำเภอต่างๆ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ให้เข้ามาประชุมที่วัดสุปัฏนาราม เมืองอุบลฯ เกี่ยวกับเรื่องระเบียบ การปกครอง การศึกษาเล่าเรียน และการประพฤติปฏิบัติของคณะสงฆ์ พระภิกษุ สามเณร ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ถูกต้องตามพระธรรมวินัย

หลังจากประชุมเสร็จแล้ว **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์**ท่านได้ทราบว่า พระกรรมฐานคณะของ**พระอาจารย์มั่น** ได้พาคณะมาพักอยู่ที่บ้านหนองขอน บ่อชะเนง หัวตะพาน ในเขตท้องที่อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ท่านจึงได้เรียกพระเจ้าคณะแขวงอำเภออำนาจเจริญ และเจ้าคณะแขวงอำเภอม่วงสามสิบ มาถามว่า “ได้ทราบว่ามีพระอาคันตุกะ คณะกรรมฐานเดินทางมาพักอยู่ในเขตท้องที่ในความปกครองของเธอหรือ พวกเธอได้ไปตรวจสอบถามดูหรือเปล่า เขามาจากไหน เขาอยู่อย่างไร ไปอย่างไร” พระเจ้าคณะแขวงอำเภออำนาจเจริญ ได้กราบเรียนท่านว่า “เกล้าฯ มิได้ไปตรวจสอบถาม เพราะเนื่องจากพระคณะกรรมฐานเหล่านั้น เขาว่าเป็นลูกศิษย์ของพระเดชพระคุณ” (สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เป็นพระอุปัชฌาย์ของ**พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม**)

พอเจ้าคณะแขวงพูดจบ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** ก็ขึ้นเสียงดังออกมาทันทีว่า “บ๊า ! ลูกศิษย์พระเดชพระคุณที่ไหน ข้าไม่รู้ไม่ชี้ ไป๊ ! ไล่มันให้ออกไป ไปบอกพวกโยมอย่าใส่บาตรให้กิน” แล้วสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ก็สั่งเจ้าคณะแขวงอำเภอม่วงสามสิบและอำเภออำนาจเจริญพร้อมด้วยนายอำเภอทั้งสองอำเภอไปขับไล่พระกรรมฐานคณะนี้ให้ออกไปจากเขตนี้ให้หมด แล้วกำชับให้บอกพวกญาติโยม “อย่าเอาข้าวใส่บาตรให้พระกรรมฐานกิน ถ้าใครฝ่าฝืนยังเอาข้าวใส่

บาตรให้พระคณะนี้กินแล้ว จะจับเอาไปเข้าคุกให้หมด” แต่ถึงอย่างไร ชาวบ้านก็ไม่หวั่นเกรงแต่อย่างใด เขาพากันทำบุญใส่บาตร ฟังธรรม จำศีลปฏิบัติฝึกหัดเจริญเมตตาภาวนาเช่นเคย

ส่วนนายอำเภอเข้าไปหาพระคณะนี้แล้วจึงแจ้งว่า “ในนามของจังหวัด ทางจังหวัดมีคำสั่งมาว่า ให้กระผมมาขับไล่พระคณะนี้ให้ออกไปจากเขตนี้ให้หมด” **พระอาจารย์สิงห์**จึงได้พูดขอให้นายอำเภอลดหย่อนผ่อนผันให้ได้อยู่ที่นี่ เมื่อออกพรรษาแล้วจึงจะไป เวลานี้ก็ใกล้จะถึงวันเข้าพรรษาอยู่แล้ว นายอำเภอไม่ยอม “อ้างแต่ทางจังหวัด”

พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม (พระญาณวิศิษฏ์ฯ) พูดร้องขอต่อไปอีกว่า “อาตมาเองเป็นคนเกิดอยู่ที่นี่ ญาติพี่น้องของอาตมาก็อยู่ที่นี่” นายอำเภอก็อ้าง “แล้วแต่ทางจังหวัด” ท่าเดียวอยู่อย่างนั้น **พระอาจารย์ฝั้น**ก็ได้ช่วยพูดขอร้อง ให้ผ่อนสั้นผ่อนยาวบ้าง นายอำเภอก็อ้าง “แล้วแต่ทางจังหวัด”

จากนั้นนายอำเภอก็สำรวจจดชื่อพระภิกษุ สามเณร ไม่เว้นแม้แต่เด็กตาปะขาว ตลอดถึงชื่อนามสกุล ชื่อบิดา มารดา เกิดที่ไหน อยู่บ้านตำบล อำเภอ จังหวัดอะไร บวชที่ไหน อุปัชฌาย์อาจารย์ชื่ออย่างไร จนหมดรวมทั้ง**ท่านพระอาจารย์มั่น พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น พระอาจารย์อ่อน พระอาจารย์ฝั้น พระอาจารย์เกิ่ง พระอาจารย์สีลา พระอาจารย์กู่ พระอาจารย์กว่า** ฯลฯ พระ เณร ทั้งหมดกว่า ๕๐ รูป ทั้งตาปะขาวและเด็กเกือบ ๑๐๐ คน นายอำเภอทำการจดจนกว่าจะแล้วเสร็จทั้งพระ ทั้งเณรและตาปะขาว ตั้งแต่กลางวันจนถึง ๒ ยาม จึงแล้วเสร็จ ตั้งหน้าตั้งตาจดจนไม่ได้กินข้าวเที่ยง

นายอำเภอกลับไปแล้ว ฝ่ายคณะสงฆ์มี**พระอาจารย์สิงห์**เป็นประธาน ได้เปิดประชุมปรึกษากันว่า เราควรทำอย่างไรเรื่องนี้จึงจะสงบไปด้วยดี ไม่ลุกลามออกไปเป็นเรื่องใหญ่ ในที่ประชุมลงความเห็น “ควรมอบเรื่องให้**พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** กับ **พระอาจารย์อ่อน** และ**พระอาจารย์ฝั้น** รับไปพิจารณาแก้ไข”

หลังจากเลิกประชุมกันแล้ว **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ก็ได้ไปกราบเรียน**พระอาจารย์มั่น** ซึ่งท่านพักอยู่ที่บ้านหนองขอน พระอาจารย์มั่นครั้นท่านได้ทราบเรื่องแล้ว ท่านพูดว่า “ท่านฝั้น ท่านลองนั่งพิจารณาดูซิเรื่องที่เกิดขึ้นนี้มันจะไปถึงไหน” พอตกเย็นค่ำคืนวันนั้น พระอาจารย์ฝั้นออกจากทางจงกรมแล้ว เข้าห้องไหว้พระสวดมนต์เสร็จแล้ว ก็นั่งสมาธิเข้าที่ พอจิตรวมสงบเบาสบายทั้งกายทั้งจิต แล้วก็เกิดมีนิมิตมาปรากฏให้เห็นว่า “**แผ่นดินที่ตรงมีเรื่องนั้น ได้แตกเป็นทางแยกออกจากกันไปเป็น ๒ ภาค ผู้ที่อยู่ข้างโน้นจะข้ามมาข้างนี้ก็ข้ามเข้ามาไม่ได้ ผู้ที่อยู่ข้างนี้อยากจะข้ามออกไปข้างโน้นก็ข้ามออกไปไม่ได้**” พอรุ่งเช้าวันใหม่ พระอาจารย์ฝั้นท่านได้กราบเรียนเล่าเรื่องนิมิตที่ปรากฏเห็นเมื่อคืน ถวายให้พระอาจารย์มั่นฟัง

พระอาจารย์มหาปิ่นและ**พระอาจารย์อ่อน**ไปบิณฑบาตกลับมาฉันแต่เช้า เสร็จแล้วก็ออกเดินทางด้วยลำแข้งเข้าเมืองอุบลฯ เพื่อจะได้ไปพบกับเจ้าคณะจังหวัด เมื่อพระอาจารย์ทั้งสองได้ไปถึงและพบกันกับเจ้าคณะจังหวัดแล้วได้เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นว่า เจ้าคณะจังหวัดสั่งให้นายอำเภอไปไล่พระกรรมฐานของพวกคณะ**พระอาจารย์มั่น**ไม่ให้อยู่ในถิ่นนั้น เจ้าคณะจังหวัดได้ชี้แจงว่าท่านไม่ทราบ และท่านไม่รู้เรื่องเลย จากนั้นเจ้าคณะจังหวัดจึงได้เขียนจดหมายไปถึงนายอำเภอบอกนายอำเภอว่าเรื่องนี้ท่านไม่เกี่ยวข้อง เรื่องทั้งหมดจึงสงบลงไป”

เหตุการณ์ในครั้งนั้น **ท่านพระอาจารย์มั่น**ได้แสดงให้ปรากฏแก่ศิษย์ทั้งหลายว่า ท่านยอมรับ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** มีความสามารถในทางเข้าสมาธิพิจารณาเรื่องราวต่างๆ และผลของการพิจารณาของท่านก็ถูกต้องแม่นยำเสียด้วย ท่านพระอาจารย์มั่นตั้งใจจะยกย่องศิษย์องค์นี้ตั้งแต่นั้นมาชื่อเสียงของท่านพระอาจารย์ฝั้นในด้านธรรมปฏิบัติก็ฟุ้งเฟื่องขึ้นเป็นลำดับ

สาเหตุประการสำคัญที่พระกรรมฐานคณะของ**หลวงปู่มั่น**ถูกขับไล่นั้น เนื่องมาจาก**สมเด็จ–พระมหาวีรวงศ์** ท่านเป็นพระฝ่ายปกครอง ในขณะนั้นท่านจะมุ่งส่งเสริมให้พระศึกษาเล่าเรียนทางด้านพระปริยัติ ท่านไม่ส่งเสริมพระออกเที่ยวธุดงค์ปฏิบัติตามป่าตามเขา โดยก่อนหน้านั้นท่านก็เคยขับไล่**หลวงปู่เสาร์** หลวงปู่มั่น มาแล้ว ท่านทั้งสามต่างก็ล้วนเป็นพระศิษย์ของ**ท่านเจ้าคุณ–พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** ซึ่งท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านจะเน้นหนักทั้งทางด้านปริยัติ และ ด้านปฏิบัติ สำหรับสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ท่านจะเน้นหนักภาคปริยัติ ส่วนหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านจะเน้นหนักภาคปฏิบัติ และเมื่อท่านทั้งสองปฏิบัติไปแล้ว เกิดข้อสงสัย หรือเกิดมีปัญหาธรรม ท่านก็จะปรึกษาสนทนาธรรมกับท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ

หลวงปู่ฝั้น นอกจากท่านมีนิมิตภาวนาที่ถูกต้องแม่นยำราวกับตาเห็นแล้ว ดังเหตุการณ์ที่ผ่านมาก็ได้คลี่คลายผ่านไปด้วยดี และเหตุการณ์ที่เกิดต่อไป ท่านพาพระเณรไปธุดงค์อยู่ในป่าที่ไม่เคยไปมาก่อน แล้วไม่ทราบจะโคจรบิณฑบาต ณ ที่ใด นิมิตภาวนาของท่านก็ช่วยให้ท่านเห็นทางไปหมู่บ้านที่จะโคจรบิณฑบาต การแก้นักปฏิบัติภาวนาเกิดจิตวิปลาส หรือเกิดวิปัสสนูปกิเลส หลวงปู่ฝั้นท่านก็มีความเชี่ยวชาญเป็นเลิศ ท่านสามารถที่จะแก้ไขได้อย่างไม่ยากเย็นนัก ซึ่งในวงพระธุดงคกรรมฐานมีน้อยองค์จะทำได้เช่นท่าน

ไปช่วยพระอาจารย์ดีแก้จิตวิปลาสของญาติโยม

ท่านพระอาจารย์ดี ฉนฺโน เจ้าอาวาสวัดบ้านกุดแห่ ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิงนกทา จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบัน ขึ้นกับจังหวัดยโสธร) ท่านเป็นพระเถระฝ่ายมหานิกายที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากอีกองค์หนึ่ง ท่านได้ยินชื่อเสียงกิตติศัพท์ของ**หลวงปู่มั่น** และได้มาฟังธรรมอยู่ศึกษาอบรมกับหลวงปู่มั่น ที่เสนาสนะป่าบ้านสามผง แล้วเกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธา ขอมอบกาย

ถวายชีวิต กราบถวายตัวเป็นศิษย์ และกราบขอญัตติเป็นธรรมยุต โดยท่านพระอาจารย์ดี ได้ญัตติเป็นธรรมยุต ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ที่วัดสร่างโศก หรือ วัดศรีธรรมาราม จังหวัดยโสธร ในขณะที่ท่านมาอยู่ศึกษาอบรมกับหลวงปู่มั่น ท่านมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับ**หลวงปู่ฝั้น**เป็นอย่างดี และท่านทั้งสองได้เป็นเพื่อนสหธรรมิกกัน

เมื่อเหตุการณ์ที่พระกรรมฐานคณะของ**หลวงปู่มั่น**ถูกขับไล่ไม่ให้อยู่ในจังหวัดอุบลฯ สงบลงแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ได้กราบลาหลวงปู่มั่นออกธุดงค์ และได้เดินทางมาเยี่ยม**ท่านพระอาจารย์ดี** ที่วัดบ้านกุดแห่ เมื่อไปถึงท่านพระอาจารย์ดีก็ได้ต้อนรับขับสู้หลวงปู่ฝั้นอย่างแข็งขัน จากการถามทุกข์สุข ท่านพระอาจารย์ดีได้แสดงความวิตกกังวล โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“พระอาจารย์ฝั้นไปช่วย**ท่านพระอาจารย์ดี** บ้านกุดแห่ ตำบลกุดเชียงหมี อำเภอเลิง–นกทา จังหวัดยโสธร เนื่องจากคณะโยมบ้านกุดแห่มีศรัทธา พร้อมใจกันสร้างสำนักสงฆ์ นิมนต์พระอาจารย์ดี ฉนฺโน มาอยู่โปรดโยมที่บ้านนั้น พระอาจารย์ดีก็ได้ไปอยู่อบรมสั่งสอน พาปฏิบัติฝึกหัดภาวนา จนบางคนได้เกิดสัญญาวิปลาส ขาดสติความสำนึกรู้สึกตัว พระอาจารย์ดีจึงร้องขอให้พระอาจารย์ฝั้นช่วยแก้ไข

“ที่ว่าบางคนภาวนาเกิดเป็นจิตวิปลาสนั้น มันเป็นอย่างไร” **พระอาจารย์ฝั้น**ถาม

พระอาจารย์ดีตอบว่า “บางคนเดินไปตามทางถึงสี่แยก ก็เกิดความรู้ขึ้นมาในใจว่า สถานที่ตรงนี้เป็นที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอริยสาวกของพระพุทธเจ้า เคยเสด็จมาทางสายนี้ แล้วพากันนั่งคุกเข่าไหว้กราบอยู่ที่นั้นเป็นเวลานาน กราบแล้วกราบเล่า เมื่อลุกไปจากที่นั้นแล้ว ไปถึงสี่แยกข้างหน้าก็ปฏิบัติอย่างนั้นอีก บางคนเมื่อเวลากำลังนั่งภาวนารวมอยู่ที่ศาลา เวลาจิตเกิดวิปลาสก็ลุกขึ้นเปลื้องผ้านุ่งห่มออกทิ้งทั้งหมด แล้วเดินฝ่าผู้คนที่เขานั่งภาวนาอยู่ด้วยกัน เรื่องเขาเป็นอย่างนี้ กระผมพยายามเท่าใดก็ไม่เป็นผล กรุณาท่านอาจารย์ได้เมตตาช่วยแก้ไขให้ด้วย”

พระอาจารย์ฝั้นรับคำว่าจะช่วยแก้ไข **พระอาจารย์ดี**จึงได้บอกนัดญาติโยมในบ้านให้ออกไปฟังเทศน์ของพระอาจารย์ฝั้น รวมกันที่ศาลาโรงธรรมตอนเย็นวันนั้น ครั้นถึงเวลาแล้วพวกญาติโยมก็ได้ทยอยกันออกมารวมกันอยู่บนศาลา เมื่อพร้อมเพรียงกันแล้ว ได้นิมนต์ท่านพระ–อาจารย์ฝั้นขึ้นเทศน์

พระอาจารย์ฝั้น จึงได้แสดงธรรมแนะนำวิธีภาวนา อบรมจิต ระวังรักษาจิต อย่าให้จิตคิดฟุ้งซ่านเพ่นพ่านออกไปข้างนอก ตั้งจิตให้ตรง ดำรงสติให้มั่น ให้มีความรู้ตัว มีความระลึกนึกคำบริกรรมว่า **พุทโธ ธัมโม สังโฆ พุทโธ ธัมโม สังโฆ พุทโธ ธัมโม สังโฆ ๓ จบ แล้วให้ระลึกนึกเอาแต่พุทโธๆๆๆ คำเดียว** เพื่อตัดสัญญาอารมณ์ข้างนอก ข้างใน ให้เหลือแต่พุทโธอยู่ในใจ

อย่างเดียว ระลึกไปๆๆๆ อย่าปล่อยให้จิตว่าง เพราะจะเป็นช่องทางให้กิเลส ตัณหา สัญญา อารมณ์ เข้ามาอาศัยก่อกวนจิตใจ ทำให้จิตฟุ้งซ่าน ขี้เกียจขี้คร้าน เกิดความรำคาญ อยากหลับอยากนอน ให้เพียรพยายามพุทโธ อย่าให้เผลอเลินเล่อขาดสติ ใช้ไม่ได้

เพราะสติทำให้เราระลึกได้หมายรู้ตัวของเราเองได้เสมอ เมื่อเรามีความระลึกรู้สึกตัวเราเองอยู่อย่างนี้ จิตของเราก็ไม่วิปลาสคลาดเคลื่อนไปเป็นอย่างอื่น เมื่อมันจะเห็น เราก็เห็น เราก็รู้ว่ามันจะเป็น เราก็ไม่ให้มันเป็น เพราะมันไม่ดี ไม่ใช่ทางของพระอริยะ ทางที่ถูกเราต้องมีปัญญา รักษาจิตให้ได้รู้ได้เห็นจิตของเราเองตลอดเวลา ทั้งกลางวันกลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ให้เห็นธรรมทั้งหลายเกิดขึ้นที่ใจ ดับก็ดับลงที่ใจ เหตุเกิดขึ้นที่ใจ ผลก็เกิดขึ้นที่ใจ เราไม่ควรไปดู ไปรู้ไปเห็นที่ไหน ให้ดูรู้เห็นอยู่ที่ใจดวงนี้ดวงเดียวก็พอ บำรุงใจดวงเดียวนี้ให้มีกำลังด้วยสมาธิ วิริยะ สติ ปัญญา ศรัทธาความเชื่อถือให้ถูกต้องตามทางของพระอริยะ

เมื่อจิตมีสติ สมาธิ ปัญญา ศรัทธา ความเพียรอย่างถูกต้องมาเป็นกำลังมรรคสามัคคีมีขึ้นที่จิตแล้ว จิตก็สามารถพิชิตชิงชัยได้ชนะกิเลส ที่เป็นเหตุให้เกิดวิปลาสนั้นได้อย่างสิ้นซาก จากนั้นก็เหลือแต่**เอกัง จิตตัง** มีจิตดวงเดียว **เอกัง ธัมมัง** มีธรรมอันเดียว มีความเห็นเป็นอันเดียว ไม่แบ่งแยก **เห็นธรรมในจิต เห็นจิตในธรรม เห็นธรรมเป็นจิต เห็นจิตเป็นธรรม ปราศจากตัวตน สัตว์ บุคคล เรา เขา จึงเป็นจิตว่าง**

จิต ๐ (ศูนย์) จิตว่างแบบนี้ใช่ว่างเปล่า แต่ว่างจากกิเลสอาสวะ

จิต ๐ แบบนี้ไม่ใช่ ๐ เปล่า แต่จิต ๐ จากสัตว์บุคคล จากตัวจากตน จากเขาจากเรา

พระธรรมเทศนาที่**พระอาจารย์ฝั้น**แสดงอบรมครั้งนั้น ทำให้ผู้ฟังมีความรู้สึกสำนึกรู้ตัวได้เจริญสติปัญญา รักษาจิตอย่างเอาจริงเอาจัง ผู้ที่จิตเคยเกิดวิปลาส ขาดสติปัญญา จิตกลับเข้าสู่ความสงบตั้งมั่นเป็นสมาธิ มีสติระลึกรู้สึกตัว จิตที่มีความเห็นวิปลาสขาดสติ ก็หายกลับเป็นปกติ

พระอาจารย์ดี ฉนฺโน และญาติโยมทุกๆ คน เมื่อได้ฟังธรรมเทศนาจบลงแล้ว ต่างก็มีความปีติปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง ต่างก็แซ่ซ้องสาธุการยินดีโดยทั่วกัน **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้อยู่อบรมแนะนำ พาทำสมาธิภาวนาต่อมาทุกวัน ญาติโยมก็พากันหลั่งไหลเข้าวัด ปฏิบัติบำเพ็ญภาวนามีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกวันๆ เมื่อท่านเห็นว่าทุกคนที่ไปภาวนา มีสติปัญญารักษาจิตไม่วิปลาสถูกต้องแล้ว ท่านจึงได้อำลาพระอาจารย์ดีและญาติโยม กลับไปหา**ท่านพระอาจารย์มั่น** เพื่อจะได้อยู่จำพรรษากับท่านที่บ้านหนองขอนนั้น”

พ.ศ. ๒๔๗๐ จำพรรษา ๓ ที่วัดป่าบ้านบ่อชะเนง ถูกขับไล่กลางพรรษา

ตามปรกติพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** โดยเฉพาะพระศิษย์ในรุ่นก่อนๆ ท่านจะท่องปาฏิโมกข์กันได้อย่างคล่องแคล่ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านเป็นองค์หนึ่งที่ท่องปาฏิ–โมกข์ได้อย่างคล่องแคล่ว เมื่อท่านเดินทางกลับไปถึงเสนาสนะป่าบ้านหนองขอน ท่านก็กราบเรียนเรื่องที่ไปช่วย**ท่านพระอาจารย์ดี ฉนฺโน** ในปีนี้ท่านตั้งใจจะขออยู่จำพรรษากับท่านพระอาจารย์มั่น แต่สุดท้ายท่านต้องไปจำพรรษาที่วัดป่าบ้านบ่อชะเนง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“พอใกล้ถึงวันจะเข้าพรรษา **พระอาจารย์กู่** ซึ่งอยู่ที่สำนักวัดป่าบ้านบ่อชะเนง ไม่มีพระสวดปาฏิโมกข์ **พระอาจารย์มั่น**จึงได้ส่ง**พระอาจารย์ฝั้น** ให้ไปอยู่ที่วัดป่าบ้านบ่อชะเนงกับพระ–อาจารย์กู่ เพื่อจะได้สวดปาฏิโมกข์”

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านจึงได้จำพรรษาที่วัดป่าบ้านบ่อชะเนง อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบัน คือ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ) นับเป็นพรรษาที่ ๓ ขณะท่านมีอายุ ๒๘ ปี

บ้านบ่อชะเนงนี้เป็นบ้านเกิดของ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ซึ่งในปีที่**หลวงปู่ฝั้น**มาจำพรรษา หลวงปู่ขาวท่านติดตาม**ท่านพระอาจารย์บุญ ปณฺฑาวุโธ** ไปจำพรรษาที่วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** และพระเณร ได้แยกย้ายกันจำพรรษาตามสถานที่ต่างๆ ในท้องที่จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

๑. บ้านหนองขอน **ท่านพระอาจารย์มั่น** อยู่จำพรรษา

๒. บ้านน้ำปลีก **ท่านพระอาจารย์เกิ่ง** และ **ท่านพระอาจารย์สีลา** อยู่จำพรรษา

๓. บ้านหัวตะพาน **ท่านพระอาจารย์อ่อน** อยู่จำพรรษา

๔. บ้านบ่อชะเนง **ท่านพระอาจารย์กู่ ท่านพระอาจารย์ฝั้น** และ **ท่านพระอาจารย์กว่า** อยู่จำพรรษา

ในระหว่างพรรษา พระกรรมฐานถูกขับไล่อีกครั้ง โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** เคยเล่าให้ฟังว่า สำนักสงฆ์บ้านบ่อชะเนงนี้แหละเคยมีเรื่อง คือพระเจ้าคณะหมวด (เจ้าคณะตำบล) ท่านมาไล่ไม่ให้พวกเราอยู่ในเขตท้องที่ของท่าน เรื่องมีอยู่ว่า **อุปัชฌาย์ลุย** ท่านได้เป็นเจ้าคณะหมวด อยู่ตำบลเค็งใหญ่ ท่านได้ทราบว่า มีพระกรรมฐานเดินธุดงค์มาพักอยู่ที่บ้านบ่อชะเนงนี้ ได้มาเทศนาสั่งสอน ชาวบ้านมีความเคารพเลื่อมใสในพระคณะนี้มาก พากันหลั่งไหลไปทำบุญให้ทานทุกวันๆ เต็มไปหมด เกิดความไม่พอใจ ได้พูดกับ

พวกญาติโยมชาวบ้านว่า “พระอะไร วัดมีไม่ยักอยู่ ไม่มาพัก ไปเที่ยวพักตามหัวไร่หัวนา ตามป่าตามดง นอนกับดิน กินกับทราย อาตมาจะไปขับไล่ให้ออกไปให้ไกลจากเขตนี้คอยดูนะโยม”

คณะศรัทธาญาติโยมชาวบ้านผู้ที่มีความเคารพและเลื่อมใสในพระคณะนี้ เมื่อทราบข่าวว่า **อุปัชฌาย์ลุย** เจ้าคณะหมวดจะออกไปขับไล่พระกรรมฐาน ซึ่งมี**พระอาจารย์ฝั้น**เป็นหัวหน้า ดังนั้น ทุกคนมีความตกใจเป็นทุกข์เดือดร้อนและเสียใจมาก ทุกคนไม่อยากจะให้ท่านไป เพราะท่านได้มาพักอยู่ที่นี่ ท่านได้เทศนาอบรมสั่งสอนพวกเขาทุกวันทุกเวลา ทำให้พวกเขามีศรัทธาเลื่อมใส จึงได้พากันหลั่งไหลออกไปบำเพ็ญกุศล ฝึกหัดไหว้พระสวดมนต์ ภาวนา รักษาศีล ยินดีในทานเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกวันๆ ทำให้ชาวบ้านมีความเลื่อมใสในท่านมาก จึงไม่อยากให้ท่านหนีไปจากพวกเขา พวกเขาอยากให้ท่านอยู่โปรดพวกเขานานๆ อุปัชฌาย์ไม่น่าเลย พระดีๆ เข้ามาอยู่กับพวกเขาไม่ได้

เวลาท่านพาคณะออกบิณฑบาต พวกญาติโยมมาใส่บาตรแล้วได้กราบเรียนเรื่องดังกล่าวให้ท่านทราบ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้ฟังแล้วท่านไม่พูดอย่างใด ได้แต่ยิ้มๆ แล้วเดินรับบิณฑบาตผ่านเรื่อยไปสุดทางแล้วก็กลับ ชาวบ้านก็พากันทยอยออกตามหลังท่านไป เพื่อไปคอยฟังอุปัชฌาย์เจ้าคณะหมวด ท่านจะออกไปว่าอย่างไร หลังจากนั้นเจ้าคณะหมวด ท่านได้เดินออกมาหาพระอาคันตุกะ ที่มาพักรุกขมูลทันที

เมื่อท่านเจ้าคณะตำบลเดินมาถึงที่พักของ**พระอาจารย์ฝั้น**แล้ว พระอาจารย์ฝั้นท่านก็ได้ลุกขึ้นปฏิสันถารต้อนรับท่านเจ้าคณะหมวด ผู้มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่มุ่งมาเพื่อจะขับไล่ให้ท่านอาจารย์และคณะออกไปจากที่นั้น โดยจัดที่ถวายให้ท่านเจ้าคณะหมวดนั่ง แล้วกราบพระเดชพระคุณท่านเจ้าคณะหมวดด้วยความเคารพ

ท่านเจ้าคณะหมวดถาม**พระอาจารย์ฝั้น**ว่า “พวกเธอพากันไปอย่างไร มาอย่างไร มาอยู่ที่นี่ต้องการอะไร”

“พวกกระผมพากันเดินธุดงค์มา และจะพากันไปแบบพระธุดงคกรรมฐานเขาปฏิบัติกัน ที่พวกกระผมมาอยู่ที่นี่ก็เพื่อจะมาอาศัยพึ่งบุญบารมีพระคุณท่านเจ้าคณะที่นี่ เพราะพวกกระผมเป็นพระพึ่งมาฝึกหัดปฏิบัติใหม่ ยังไม่ฉลาดในพระธรรมวินัย ถ้าท่านเจ้าคณะเห็นการประพฤติปฏิบัติของพวกกระผมไม่ถูกต้อง บกพร่องผิดทำนองคลองธรรม วินัยบกพร่องตรงไหน ขอความกรุณาได้ช่วยเมตตาตักเตือนสั่งสอนพวกกระผมด้วย พวกกระผมมีความรู้น้อย ได้ผ่านการศึกษาก็น้อย ไม่ค่อยจะมีความฉลาด ดังนั้น กระผมขอโอกาสถามพระคุณเจ้าคณะ คือว่า ที่พวกกระผมมาเที่ยวพักอยู่รุกขมูลร่มไม้พักอยู่ตามป่า พระพุทธเจ้าพระองค์ห้ามไหม”

“พระพุทธเจ้าพระองค์ไม่ห้าม พระองค์กลับทรงอนุญาตเสียอีก” เจ้าคณะตอบ

“แล้วมีความผิดทางวินัยไหม” **พระอาจารย์ฝั้น**ถาม

“ทางพระวินัยก็ไม่ผิด” เจ้าคณะตอบ

พระอาจารย์ฝั้นก็ได้ซักไซ้ไล่เลียงถามต่อไปอีกว่า “พวกกระผมเดินบิณฑบาตมาฉันผิดไหม ถามถึงฉันสำรวมในบาตร ฉันมื้อเดียวเที่ยวพำนักพักอยู่ตามป่า เทศนาอบรมสั่งสอนญาติโยม ให้มีความเคารพคารวะรู้จักคุณพระพุทธ คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ ให้รู้จักกราบ ให้รู้จักไหว้ รู้จักทำบุญให้ทาน จำศีล ภาวนาอะไรเหล่านี้มีความผิดไหม พระพุทธองค์ห้ามการปฏิบัติอย่างนี้ไหม

เจ้าคณะตอบว่า “พระพุทธองค์ไม่ได้ห้าม การปฏิบัติของพวกท่านที่พากันปฏิบัติกันอยู่เวลานี้ ก็ไม่มีความผิด”

“เมื่อปฏิบัติไม่ผิด ปฏิบัติถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติทุกอย่างแล้ว ก็ย่อมเป็นผู้ไม่มีความรังเกียจของเพื่อนนักบวชด้วยกันมิใช่หรือขอรับ”

“ใช่ ไม่ควรรังเกียจ” เจ้าคณะตอบ

“ถ้าอย่างนั้น เมื่อการพักอยู่ปฏิบัติของพวกกระผมไม่มีความผิด ทางพระวินัยก็ไม่ได้ห้าม และไม่เป็นที่รังเกียจของเพื่อนนักบวชประพฤติพรหมจรรย์ด้วยกันแล้ว พวกผมต้องการอยากจะพักบำเพ็ญเพียรอยู่ที่ไหน ก็ควรจะอยู่ได้ใช่ไหม”

“คงจะเป็นอย่างนั้น ใช่แล้ว แต่อย่าพักอยู่นานๆ ประเดี๋ยวจะติดบ้านติดถิ่น ติดที่อยู่ติดญาติติดโยม กรรมฐานจะเสื่อม”

ท่านพระอาจารย์ฝั้นเห็นได้ท่าแล้ว พูดต่อไปอีกว่า “ไหนพระคุณท่านเจ้าคณะว่าจะมาไล่พระกรรมฐานอย่างนั้นหรือ ดีแล้วที่จะมาไล่กรรมฐาน อะไรเป็นกรรมฐาน กรรมฐานอยู่ที่ไหน ไม่ใช่เกศา ผม โลมา ขน นขา เล็บ ทันตา ฟัน ตะโจ หนัง เหล่านี้หรือเป็นกรรมฐาน มันมีอยู่ที่เราทุกคนไม่ใช่หรือ สิ่งเหล่านี้ท่านเจ้าคณะก็เป็นอุปัชฌาย์ เวลาบวชกุลบุตร ท่านก็คงสอนลูกศิษย์ของท่านให้รู้จักกรรมฐาน แล้วให้ฝึกอบรมกรรมฐาน ท่านสอนกรรมฐานอย่างนี้ให้เขามิใช่หรือขอรับ

แล้วท่านจะมาขับไล่กรรมฐานโดยวิธีไหนเล่า เกศา – โลมา ท่านจะไล่ด้วยวิธีต้มน้ำร้อนลวกหรือฆ่าเป็ดฆ่าไก่เหรอ นขา – ทันตา จะเอาแหนบเอาคีมมาคีบดึงถอนออกมาอย่างนั้นหรือขอรับ หรือพระคุณเจ้าคณะจะว่าอย่างไร ให้ว่ามา พวกกระผมและญาติโยมทั้งหลายจักได้ฟัง ถ้าท่านเจ้าคณะจะไล่กรรมฐานแบบนี้ กระผมก็ยินดีให้ไล่ขอรับ”

ท่านอุปัชฌาย์เจ้าคณะหมวดบ้านเค็งใหญ่ ได้ฟังแล้วก็ยิ่งมีความโกรธมาก แต่จะทำอะไรก็ไม่ได้ คว้าได้ย่ามแล้วลุกเดินออกไปทันทีแบบไม่กล้ามองดูหน้าใครเลย”

ระหว่างจำพรรษาที่วัดป่าบ้านบ่อชะเนงนั้น (ปี พ.ศ. ๒๔๗๐) **หลวงปู่กู่ ธมฺมทินฺโน** กับ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้เทศนาสั่งสอนพวกญาติโยมบ้านบ่อชะเนง และหมู่บ้านใกล้เคียงมาตลอด ผู้คนต่างก็เลื่อมใสในปฏิปทาของพระอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างมาก ถึงกับให้ลูกชายลูกสาวมาบวชเป็นพระเป็นเณร และเป็นแม่ชีกันมากมาย

เข้าเมืองอุบลฯ อบรมสั่งสอนประชาชน

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ได้พาพระภิกษุสามเณรมาประชุมปรึกษาหารือกันที่ วัดป่าบ้านบ่อชะเนง สถานที่ซึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**จำพรรษา โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ออกพรรษาแล้ว **พระอาจารย์มั่น**ก็ได้เดินทางออกมาที่วัดป่าบ้านบ่อชะเนง ได้ประชุมปรึกษาเรื่องที่ออกปฏิบัติ และอบรมสั่งสอนประชาชนในเขตท้องที่เมืองอุบลฯ เมื่อประชุมตกลงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้ออกเดินทางร่วมกับพระอาจารย์มั่นเข้าเมืองอุบลฯ”

หลวงปู่ฝั้น ท่านร่วมเดินทางไปกับพระกรรมฐานคณะของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** โดยเข้าไปพักที่วัดสุปัฏนาราม ๒ คืน พักที่วัดเลียบ ๒ คืน แล้วไปพักที่วัดบูรพา อีก ๑๐ คืน ซึ่งทั้ง ๓ วัดนี้เป็นวัดธรรมยุตสำคัญในจังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างเดินทางไปอุบลราชธานี ท่านพระอาจารย์มั่นได้พาโยมมารดาไปอยู่บ้านบ่อชะเนงตามที่ตั้งใจไว้แต่ต้น เมื่อจัดหาที่พักให้โยมมารดาเรียบร้อยแล้ว ก็มอบให้**พระอาจารย์อุ่น**รับภาระดูแลโยมมารดาต่อไป

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้บันทึกต่อไปว่า

“ระหว่างที่**พระอาจารย์ฝั้น** พำนักอยู่วัดบูรพา เมืองอุบลฯ **พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ได้สั่งให้พระอาจารย์ฝั้น กลับไปรับคุณโยมแม่ของ**พระอาจารย์มั่น** ซึ่งอยู่ที่วัดป่าบ้านบ่อชะเนง เข้ามาอยู่เมืองอุบลฯ ครั้นพระอาจารย์ฝั้นไปถึงวัดป่าบ้านบ่อชะเนงแล้ว เห็น**พระอาจารย์อุ่น** (พระอาจารย์อุ่น มรณภาพที่อำเภอท่าอุเทน) ได้เดินทางมาพักอยู่ที่นั้นก่อนแล้ว ท่านเรียนพระอาจารย์อุ่นว่า ท่านกลับมารับคุณโยมมารดาของท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นไปเมืองอุบลฯ

พระอาจารย์อุ่น จึงพูดรับรองกับ**พระอาจารย์ฝั้น**ว่า “เรื่องนี้ให้เป็นภาระหน้าที่ของผมเอง ท่านไม่ต้องเป็นห่วง ผมก็จักได้เข้าไปนมัสการ**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น**อยู่แล้ว ถ้าท่านอยากจะปลีกตัวไปทำความเพียรบำเพ็ญภาวนา ที่ไหนเหมาะก็นิมนต์ ทางนี้ผมจะจัดการให้เรียบร้อย” พระอาจารย์ฝั้นเมื่อเห็นว่า พระอาจารย์อุ่นรับเป็นภาระที่จะพาคุณโยมแม่ของพระอาจารย์ใหญ่มั่นไปแทนดังนั้นแล้ว ท่านจึงได้คิดเปลี่ยนทางใหม่ ไม่อยากจะกลับเมืองอุบลฯ อีก

ท่านระลึกถึงภูเขาแถวบ้านหนองสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดมุกดาหาร) ที่ได้ผ่านมา เห็นเป็นสถานที่สงบสงัดเหมาะแก่การไปอยู่ปฏิบัติฝึกหัดจิตใจให้ได้กำลังสติปัญญา สามารถต่อสู้ขับไล่ชิงชัยกับกิเลส อันเป็นเหตุก่อกวนจิตใจให้มัวหมอง เราจึงต้องปราบทุกข์ให้ราบคาบ เมื่อท่านได้ตัดสินใจเปลี่ยนเส้นทางใหม่แน่วแน่แล้ว ก็เตรียมออกเดินทาง มีพระเณร ๓ รูป ตาปะขาว ๒ คน ติดตามไปด้วย”

ไปวิเวกที่ถ้ำจำปา

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“หลังจากนั้น **พระอาจารย์ฝั้น**ก็ได้พาลูกศิษย์ของท่าน ออกเดินธุดงค์ต่อไปมุ่งต่อภูเขาลำเนาไพร ไปทางบ้านหนองสูง อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม ท่านได้พาลูกศิษย์ของท่านไปพักทำความเพียรภาวนาอยู่ในถ้ำแห่งหนึ่ง ชื่อว่า “ถ้ำจำปา” แต่การเดินทางไปถ้ำจำปานั้นลำบากมาก ทางแคบรก เดินหลงทางวกไปเวียนมา ขึ้นๆ ลงๆ ดงก็หนา ป่าก็ทึบ ทั้งมีสัตว์ร้ายนานาชนิด พอไปถึงหนองน้ำใหญ่ก็พากันพักเหนื่อยสักครู่ แล้วก็ออกเดินทางต่อไป

พอเดินไปสักพักใหญ่ โยมผู้นำทางพาไปหลง เดินไปเท่าไรก็ไปไม่ถึงสักที เกิดสงสัย เพราะหลง เดินวกย้อนกลับมาทางเก่า โดยเข้าใจว่าเดินไปหน้า ท่านอาจารย์จึงบอกพวกเราหลงทางกลับมาทางเก่าอีกแล้ว โยมผู้นำทางยังไม่เชื่อ ท่านจึงชี้ตรงที่นั่งพักเหนื่อยนั้นว่า นี่น้ำหมากที่เราบ้วนลงตรงที่เรานั่งพักเหนื่อยเมื่อตะกี้นี้ โยมจึงเชื่อแล้วจึงกลับตั้งต้นเดินไปใหม่ ออกไปคราวนี้ไม่หลง ได้ไปถึงถ้ำก็ราวๆ ๕ โมงเย็น เห็นว่าค่ำแล้ว พวกโยมก็รีบเดินทางกลับบ้าน เพราะกลัวจะมืดกลางทาง ประเดี๋ยวเดินทางกลับบ้านไม่ได้ ท่านอาจารย์ถามพวกโยมที่มาส่งว่า หมู่บ้านเขาอยู่ที่ไหน พวกโยมก็เรียนท่านว่าไม่ทราบ

เมื่อพวกเขาพากันกลับบ้านหมดแล้ว ท่านก็พาเณรจัดเลือกหาที่พัก ไปตักและกรองน้ำไว้ฉันไว้ใช้ กว่าจะเสร็จก็ค่ำมืดพอดี เดินทางทุลักทุเลเหนื่อยอ่อนเพลียทั้งวัน จึงเข้าพักสวดมนต์ไหว้พระ แล้วนั่งทำสมาธิภาวนา ได้พิจารณาระลึกนึกถึงหมู่บ้านที่จะไปบิณฑบาตว่า จะอยู่ทิศทางใด แล้วจึงปล่อยวาง มาตั้งสติกำหนดจิตให้รวมเป็นกำลัง ตั้งสมาธิให้จิตสงบด้วยความพยายามไม่ให้กำลังจิตย่อหย่อน (กำลังจิตนั้น คือ สติ วิริยะ ปัญญา ศรัทธา สมาธิ แต่ละอย่างนี้สามัคคีกับจิต ทำกิจร่วมกันในอารมณ์กรรมฐานที่เกิดปรากฏในจิตปัจจุบัน)

ประเดี๋ยวเดียวจิตก็รวมอารมณ์เป็นหนึ่ง จิตสงบแน่วแน่อยู่อารมณ์อันเดียว ความเหนื่อยอ่อนเพลีย ง่วงเหงาหาวนอน ขี้เกียจขี้คร้าน ฟุ้งซ่าน รำคาญในจิตดับไป มีความสงบสบาย อิ่มกาย อิ่มใจ เกิดสว่างไสวในใจในจิต แล้วก็ปรากฏนิมิต “ได้ยินเสียงวัวร้อง ท่านได้มองไปตามทิศทาง

ที่ได้ยินเสียง ก็ปรากฏเห็นทาง จึงได้เดินออกไปตามทาง เดินไปๆ ก็ไปพบนาและกระท่อมนา พอมองข้ามทุ่งนาไปฟากฝ่ายโน้นเห็นมีหมู่บ้าน แล้วนิมิตก็หายไป”

พอรุ่งเช้า ท่านก็ออกมา พาพระเณรปัดกวาดจัดสถานที่นั่งฉัน ถึงเวลาไปบิณฑบาต ท่านก็พาพระเณรและตาปะขาว เดินออกไปตามทิศทางที่ปรากฏจดจำไว้ในนิมิต ได้เดินไปไกลประมาณ ๒๐๐ เส้น ก็ไปเห็นกระท่อมนา และทางเข้าไปในหมู่บ้าน มีจริงตามความที่เห็นในนิมิต ไปถึงทุ่งนาหยุดยืนคลุมผ้า บ่าสะพายบาตร เดินเข้าไปบิณฑบาตในหมู่บ้าน ซึ่งมีประมาณ ๗ – ๘ หลังคาเรือน เมื่อรับบิณฑบาตแล้วเวลาจะกลับถ้ำกลับไม่ถูก เพราะทางออกมาเป็นป่ารก ดงหนา ป่าทึบ จึงหลงกลับไม่ถูก ถามชาวบ้านก็ไม่มีใครรู้จักถ้ำจำปาแม้สักคนเดียว เนื่องจากพวกเขาเหล่านั้นเพิ่งอพยพมาใหม่ ท่านจึงถามเขาอีกว่า “โยมรู้จักไหมหนองน้ำใหญ่อยู่ตรงไหน” พวกโยมว่า “หนองใหญ่พวกผมรู้จัก” “ถ้าอย่างนั้นโยมพาอาตมาไปให้ถึงหนองน้ำใหญ่แล้ว อาตมาก็จะไปถูก” พวกโยมจึงได้พาท่านไป เดินกลับมากว่าจะถึงถ้ำ ตะวันก็ขึ้นสูง สายมาก เวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกาเศษ

ที่ถ้ำจำปาเป็นสถานที่วิเวกเงียบสงัด และแถมยังมีสัตว์ป่านานาชนิดเหลือหลากมากหลายอีกด้วย จำพวกสัตว์ร้ายก็ชุกชุม ครูบาอาจารย์สมัยก่อน ลูกศิษย์คนใดจิตใจไม่ค่อยสงบ มีสติหลงใหล โลเล เหลาะแหละ มัวเมาประมาท ขาดความพยายาม ท่านมักส่งให้ไปอยู่ฝึกต่อสู้กับสถานที่เช่นนั้น

ท่านพระอาจารย์ฝั้นได้พักทำความเพียรภาวนา พาลูกศิษย์อยู่ถ้ำจำปาเป็นเวลาครึ่งเดือนกว่า จากนั้นท่านก็ได้จาริกไปตามป่าเขาละแวกนั้น จวนถึงเวลาจะเข้าพรรษา ท่านได้พาลูกศิษย์ของท่านเดินทางออกมาด้วย ตั้งใจว่าจะกลับไปจำพรรษาอยู่กับ**พระอาจารย์มั่น** ที่เมืองอุบลฯ พอเดินทางไปถึงที่พักสำนักสงฆ์บ้านบ่อชะเนง ก็ได้พบ **พระอาจารย์ทอง อโสโก** ก็ได้มาพักทำความเพียรภาวนาอยู่ที่นั่น จึงได้ทราบจากท่านพระอาจารย์ทองว่า พระอาจารย์ใหญ่มั่นท่านได้ลงไปอยู่กรุงเทพฯ กับ**ท่านเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร (หนู)** วัดปทุมวนาราม ตั้งแต่เดือน ๓

เมื่อ**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น**ไม่ได้อยู่เมืองอุบลฯ แล้ว เราควรกลับไปทำความเพียรภาวนาจำพรรษาอยู่เขตท้องที่อำเภอคำชะอีดีกว่า เพราะสถานที่นั้น เป็นรมณียสถานไม่พลุกพล่าน มีความเงียบสงัด เป็นเสนาสนะเหมาะแก่การบำเพ็ญทำความเพียรภาวนาเป็นอย่างยิ่ง เมื่อท่านคิดเปลี่ยนใจไม่จำพรรษาที่เมืองอุบลฯ แล้ว จึงเดินทางกลับไปยังสถานที่ดังกล่าวแล้ว”

อยู่ไกลเหมือนอยู่ใกล้

ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๗๑ นับแต่**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านลงไปอยู่กรุงเทพฯ เนื่องจากท่านปรารภว่า **“กำลังเราไม่พอ”** คือ ท่านยังไม่บรรลุอริยธรรมขั้นสูงสุดเป็นพระอรหันต์ ท่านจึงได้ปลีกตัวไปจากหมู่คณะ จากนั้นมา**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านก็ไม่ได้อยู่จำพรรษาและไม่ได้

รับฟังโอวาทธรรมกับหลวงปู่มั่นอีก เป็นเวลายาวนานติดต่อกันเกือบ ๙ ปี สำหรับหลวงปู่ฝั้น ซึ่งขณะนั้นท่านเป็นพระภิกษุหนุ่มที่มุ่งมั่นออกบวชปฏิบัติธรรมเพื่อความหลุดพ้น และท่านก็เพิ่งญัตติเป็นธรรมยุตได้ไม่นาน การอยู่ห่างไกลจากหลวงปู่มั่นผู้เป็นครูบาอาจารย์นานเกือบ ๙ ปี ถือเป็นระยะเวลาการรอคอยที่ยาวนานมาก

โดยในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ **หลวงปู่มั่น** ท่านจำพรรษาอยู่วัดปทุมวนาราม กรุงเทพมหานคร พอออกพรรษาแล้ว ท่านได้รับนิมนต์**ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** เดินทางขึ้นภาคเหนือ และเข้าพักที่วัดเจดีย์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นท่านก็ออกเที่ยวธุดงค์ตามป่าตามเขาเพื่อบำเพ็ญธรรมขั้นแตกหัก จนท่านบรรลุอริยธรรมขั้นสูงสุดเป็นพระอรหันต์สมดังความปรารถนาแล้ว ท่านไม่เคยปรารภว่า **“กำลังเราไม่พอ”** อีกเลย ท่านยังคงอยู่บำเพ็ญเพียรเพื่อวิหารธรรม และสั่งสอนพระศิษย์ที่ขึ้นติดตามท่านทางภาคเหนือติดต่อกันนานเกือบ ๑๒ ปี ตั้งแต่ประมาณปลายปี พ.ศ. ๒๔๗๑ – เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๓

ในระยะที่ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านไม่มี**หลวงปู่มั่น**เป็นครูบาอาจารย์คอยเมตตาอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิดนั้น ท่านย่อมเกิดความรู้สึกว้าเหว่ ขาดความอบอุ่น เหมือนคนสิ้นท่าไปพักหนึ่ง ประดุจบุตรที่กำลังเจริญเติบโตแต่ห่างไกลบิดาบังเกิดเกล้า ด้วยความเคารพรักเทิดทูนบูชา ด้วยความผูกพันกันในทางธรรม และด้วยการปฏิบัติธรรม ในธรรมทุกขั้น นับแต่สมาธิธรรมถึงปัญญาธรรม และในทุกอริยภูมิ นับแต่ภูมิพระโสดาบันถึงภูมิพระอนาคามี ผู้ปฏิบัติธรรมทุกรายมีโอกาสติดและหลงได้ด้วยกัน จึงจำเป็นต้องมีพ่อแม่ครูอาจารย์คอยเมตตาชี้แนะแก้ไขตลอดให้อุบายธรรม

ดังนั้น ในระหว่างที่**หลวงปู่มั่น**บำเพ็ญเพียรอยู่ทางภาคเหนือนั้น แม้**หลวงปู่ฝั้น**ท่านจะอยู่ห่างไกลจากหลวงปู่มั่นผู้เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์เพียงใดก็ตาม แต่การประพฤติปฏิบัติของท่านแล้วเหมือนอยู่ใกล้ชิดติดพันมาก โดยท่านได้ออกเที่ยวธุดงค์ปฏิบัติธรรม ตามที่ท่านได้รับการฝึกฝนอบรมจากหลวงปู่มั่นมาอย่างเข้มงวดเคร่งครัด การรักษาพระธรรมวินัย ธุดงควัตร ตลอดข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน ก็เป็นไปอย่างระมัดระวังโดยมีสติติดแนบ ในการบำเพ็ญเพียรภาวนา ท่านก็ขยันหมั่นทำความเพียรเป็นประจำทุกวัน ท่านได้ดำเนินตามรอยหลวงปู่มั่นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ อย่างศิษย์มีครู และท่านดำเนินตามพุทธพจน์ ดังที่ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระ เห็นไหม ผู้ใดอยู่ทางฟากฝั่งตะวันตกของประเทศ ผู้ใดปฏิบัติตามเรา เหมือนอยู่ใกล้เรา ผู้ใดเกาะชายจีวรเราไว้ กอดเราไว้เลยนะ นี่ไงพุทธพจน์ๆ นะ แต่ไม่ปฏิบัติตามเรา เหมือนอยู่ห่างไกลมากนะ”

นอกจากนี้ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้เข้าร่วมกับกองทัพธรรมในการออกเที่ยวธุดงค์จาริกเผยแผ่พระพุทธศาสนา และเผยแผ่แนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** โดยการ

อบรมสั่งสอนประชาชนญาติโยมให้พากันเลิกนับถือผี หันมานับถือพระรัตนตรัย และบำเพ็ญทาน ศีล ปฏิบัติภาวนากันอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อจักได้เป็นพุทธบริษัทที่มีสติปัญญามาบำรุงรักษาและสืบทอดพระพุทธศาสนาให้เจริญมั่นคงสืบต่อไป

พ.ศ. ๒๔๗๑ จำพรรษา ๔ ที่บ้านห้วยทราย

เมื่อออกจากเมืองอุบลฯ แล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านก็ธุดงค์กลับมาทางอำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนมอีก (ปัจจุบันจังหวัดมุกดาหาร) คิดว่าจะหาที่พักจำพรรษาในบริเวณนั้น โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เดินธุดงค์ไปถึงบ้านห้วยทราย ชาวบ้านมีศรัทธา นิมนต์ให้ท่านอยู่จำพรรษาในละแวกนั้น จึงได้ไปจัดทำสำนักเป็นเสนาสนะพักจำพรรษาชั่วคราว ที่ป่าหนองน่อง ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ พระอาจารย์ฝั้นจำพรรษาบ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดนครพนม”

ในพรรษานี้นับเป็นพรรษาที่ ๔ ของ**หลวงปู่ฝั้น** ขณะท่านมีอายุ ๒๙ ปี นับเป็นการดำเนินตามรอยเท้า**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** อีกครั้ง เนื่องจากที่บ้านห้วยทรายแห่งนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๔ หลวงปู่มั่นท่านเคยธุดงค์มาปฏิบัติภาวนาตามป่าตามเขาแถบนี้ และท่านได้มาอยู่พักจำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านห้วยทราย ๑ พรรษา (ปัจจุบัน คือ วัดป่าวิเวกวัฒนาราม บ้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร) ในครั้งนั้นหลวงปู่มั่นท่านได้มาเมตตาโปรด**คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ** ขณะอยู่ในวัยสาว ยังไม่ได้ออกบวชเป็นแม่ชี

ในระหว่างที่**หลวงปู่ฝั้น**พักจำพรรษาบริเวณป่าหนองน่อง บ้านห้วยทราย ท่านได้อาศัยบิณฑบาตโปรดญาติโยมในหมู่บ้าน ซึ่งญาติโยมที่นี่มีความเลื่อมใสศรัทธาพระธุดงคกรรมฐานมากและรู้จักการปรนนิบัติต่อพระเณรเป็นอย่างดี ทำให้พระเณรที่เที่ยวธุดงค์มา ปฏิบัติธรรมกันได้อย่างสะดวกสบาย สาเหตุเป็นเพราะญาติโยมบ้านห้วยทรายได้รับการฝึกฝนอบรมมาเป็นอย่างดีแล้วจากคราวที่**หลวงปู่มั่น**ท่านพาพระเณรธุดงค์มาจำพรรษา สำหรับ**คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ** ในขณะนั้นท่านแต่งงานมีครอบครัวแล้ว ยังไม่ออกบวชชี ท่านมีความเลื่อมใสศรัทธาพระธุดงคกรรมฐานท่านก็มาใส่บาตรหลวงปู่ฝั้นเป็นประจำ

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**มาจำพรรษา ท่านก็เมตตาอบรมสั่งสอนญาติโยม เป็นการตอกย้ำญาติโยมให้มีความศรัทธามากยิ่งขึ้น ต่อมาก็มีครูบาอาจารย์ธุดงค์แวะเวียนมาจำพรรษาและอบรมสั่งสอนญาติโยมเรื่อยมา รวมทั้ง**องค์หลวงตาพระมหาบัว** ทำให้บ้านห้วยทรายเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีความเลื่อมใสศรัทธาพระพุทธศาสนาอย่างแน่นหนาฝังลึก ได้ออกบวชเป็นพระ เณร และแม่ชีกันมากมาย องค์ที่มีชื่อเสียง คุณธรรม ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ เป็นที่ยอมรับในวงกรรมฐาน คือ **คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ** ความเลื่อมใสศรัทธาของญาติโยมบ้านห้วยทรายเป็นมาอย่างสม่ำเสมอและ

ต่อเนื่อง โดยต่างพาลูกหลานเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรม ปฏิบัติธรรม และออกบวช สืบทอดกันมาเป็นประเพณีจนถึงปัจจุบันนี้

ในพรรษานี้ ระหว่างพรรษา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้อาพาธหนักอีกครั้งด้วยโรคกระเพาะ อาการหนักมาก แต่พอออกพรรษาก็ค่อยหายเป็นปกติ โดยท่านใช้ธรรมโอสถบำบัดอาการอาพาธเหมือนเช่นเคย นอกจากนี้ท่านยังถูกลองภูมิ ด้วยโยมพ่อออกวัดนี้เห็นว่าท่านเป็นพระภิกษุหนุ่ม และท่านได้แสดงญาณหยั่งทราบของท่าน ดังนี้

“วันหนึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**ใช้ให้ตาอ้วนขี้หนอน โยมพ่อออกวัดนี้ ไปล้างหม้อน้ำ แต่ในหม้อน้ำนั้นมีลูกยุงอยู่มาก จึงบอกให้เอาไปเทใส่หนองบวกควายนอน อย่าเอาไปเทลงหนอง ปลาจะกินได้ แต่ตาอ้วนขี้หนอนคนนี้แกอยากลองดูภูมิธรรมของหลวงปู่ฝั้น จึงนำหม้อน้ำนั้นออกนอกวัดด้านที่มีหนองบวกควายนอน แต่แกไปไม่ถึงหรอก พ้นเขตวัดก็เอามือกวนน้ำในหม้อแล้วก็คว่ำหม้อลงดิน จากนั้นก็เลยไปล้างไปขัดหม้อน้ำที่หนองน้ำจนสะอาดแล้วกลับมา

หลวงปู่ฝั้น ท่านนั่งรออยู่ในวัด แต่ท่านทราบด้วยญาณหยั่งทราบของท่าน และท่านได้ดุเตือนตาอ้วนขี้หนอนว่า “พ่อออกอ้วนนี้เสียเป็นคนใหญ่คนโต ใช้แล้วให้ทำแค่นี้ ก็ใช้การไม่ได้ สู้เด็กน้อยไม่ได้ บอกสอนมันมิเอาความดี ว่าให้เอาไปเทใส่หนองบวกควายนอน แต่เอาไปเทลงดิน ลูกยุงมันก็ตายหมด เอาไปเทลงน้ำ มันอาจรอดตายบ้าง หากไม่เคารพกันแล้ว ก็ไม่ต้องมาหาสู่กันอีก”

โยมพ่อออกอ้วนแกสำนึกผิด พร้อมกราบขอขมา**หลวงปู่ฝั้น**ว่า “โอย ! ข้าน้อยขอโทษขอกร ขอครูบาอาจารย์โปรดอโหสิกรรมแก่ข้าน้อย ข้าน้อยมันโง่ มันดื้อ ผิดไปแล้ว ข้าน้อยจะไม่ทำอีกแล้ว อย่าให้ข้าน้อยเป็นบาปเป็นกรรม” ทั้งพูด ทั้งหมอบคลานเข้าหาหลวงปู่ฝั้น ก็เป็นที่น่าอัศจรรย์อยู่ เพราะก่อนจะเททิ้งลงดิน ตาอ้วนแกก็มองแล้วมองอีกไม่เห็นใคร แกจึงเท

หลวงปู่ฝั้นนี่เก่งหลายอย่าง จิตก็เก่ง กายก็เก่ง วาจาก็เก่ง”

ในระหว่างเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๑ **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ซึ่งอยู่จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านหนองขอน อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอุบลราชธานี ท่านได้รับจดหมายนิมนต์จาก **ท่านพระครูพิศาลอรัญญเขต (จันทร์ เขมิโย** ป.ธ. ๓**)** เจ้าอาวาสวัดศรีจันทร์ (วัดศรีจันทราวาส) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รูปที่ ๗ และเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น ธรรมยุต ให้ไปช่วยเผยแผ่ธรรมปฏิบัติให้กับประชาชนชาวจังหวัดขอนแก่น ท่านพระอาจารย์สิงห์จึงได้นัดประชุมกองทัพ–ธรรมพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** ในวันมาฆบูชา วันเพ็ญเดือนสาม ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ณ ที่พักสงฆ์บ้านหัววัว อำเภอกุดชุม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่ง**หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้เข้าร่วมประชุมกองทัพธรรมในครั้งนั้นด้วย โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อหมดเขตพรรษาปวารณาแล้ว ท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** ได้ออกเดินทางย้อนกลับทางเมืองอุบลฯ อีกครั้ง ได้มาพบกับ**ท่านพระอาจารย์สิงห์**และ**พระอาจารย์มหาปิ่น** ที่บ้านหัววัว ท่านพระ–อาจารย์สิงห์ จึงได้นัดพระคณะลูกศิษย์กรรมฐานที่ได้ติดตาม**พระอาจารย์มั่น**ทั้งหมด ซึ่งอยู่ในท้องที่จังหวัดอุบลฯ (ท่านพระอาจารย์มั่นก่อนที่ท่านจะลงไปกรุงเทพฯ ท่านได้มอบให้ท่านพระ–อาจารย์สิงห์ และพระอาจารย์มหาปิ่น ปกครองอบรมพร่ำสอนสานุศิษย์ของท่านทั้งหมดแทน) ให้เข้ามาที่พักสงฆ์บ้านหัววัว เพื่อร่วมปรึกษาเกี่ยวกับไปช่วยทางจังหวัดขอนแก่น

ที่ประชุมได้ปรึกษาตกลงกันว่า พวกเราควรออกเดินธุดงค์ไปเผยแพร่การประพฤติปฏิบัติธรรมแก่ประชาชนชาวจังหวัดขอนแก่น เพื่อช่วย**ท่านพระครูพิศาลอรัญญเขต (จันทร์ เขมิโย)** ซึ่งท่านได้ไปเป็นเจ้าคณะจังหวัดฝ่ายธรรมยุต จังหวัดขอนแก่น เมื่อในที่ชุมนุมปรึกษาได้ตกลงถูกต้องพ้องกันแล้ว จึงได้แยกย้ายกันออกเดินธุดงค์ไปคนละทิศคนละทาง แต่ก็ได้นัดหมายให้ไปรวมกันที่จังหวัดขอนแก่นก่อนเข้าพรรษา **พระอาจารย์ฝั้น**ได้ออกเที่ยววิเวกมาทางจังหวัดสกลนคร เพื่อเยี่ยมเยียนโยม (บิดา มารดา) และญาติพี่น้องของท่าน ซึ่งอยู่บ้านบะทอง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร”

ภาค ๖ ร่วมกองทัพธรรมสู่ขอนแก่นเผยแผ่ธรรม

ท่านมีพลังจิตรุนแรงแก่กล้ามาก

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านได้เดินธุดงค์จากที่พักสงฆ์บ้านหัววัว อำเภอกุดชุม จังหวัดอุบลราชธานี (ปัจจุบันขึ้นกับจังหวัดยโสธร) มาทางอำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม มาจนถึงตัวจังหวัดสกลนคร พอถึงวัดพระธาตุเชิงชุมในเมืองสกลนคร ท่านได้เห็นรถยนต์โดยสารเข้าเป็นครั้งแรก ท่านให้ความสนใจมาก โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“การครั้งนี้ ท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** ได้ขึ้นนั่งรถยนต์เป็นครั้งแรก ท่านเล่าว่า ตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยเห็นรถยนต์เลย จึงคิดจะลองขึ้นนั่งดูบ้าง บอกกะคนรถว่า ท่านจะไปลงที่บ้านม่วงไข่ อำเภอพรรณานิคม”

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านนั่งไปได้สักครู่หนึ่ง ก็เกิดความสงสัยขึ้นมาว่า รถยนต์นี้วิ่งไปได้อย่างไรหนอ ? จึงได้กำหนดจิตพิจารณาไปจนกระทั่งเข้าไปถึงเครื่องยนต์ **เพียงแวบเดียวเครื่องยนต์ก็ดับ** รถหยุดทันที ! คนขับก็ลงไปตรวจดู แต่ก็ไม่พบข้อบกพร่อง จึงติดเครื่องใหม่ รถก็สตาร์ตติดเป็นปกติ แล้วออกเดินทางต่อไป แต่พอรถวิ่งผ่านกรมทหาร (ปัจจุบัน คือ ที่ตั้งกองทัพภาค ๒) ไปได้หน่อยเดียว ท่านก็กำหนดจิตกลับเข้าไปที่เครื่องยนต์อีก **เพียงแวบเดียวเครื่องยนต์ก็ดับอีก** เป็นครั้งที่ ๒ พอคนขับลงไปแก้ไข ก็ไม่พบข้อบกพร่องเหมือนครั้งแรก จึงขึ้นมาติดเครื่องขับต่อไปใหม่

เมื่อรถวิ่งไปอีกสักครู่ ท่านก็กำหนดจิตเข้าไปในเครื่องยนต์อีก **เพียงแวบเดียวเครื่องยนต์ก็ดับอีก** เป็นครั้งที่ ๓ ครั้งนี้ท่านจึงได้ทราบถึงสาเหตุที่รถยนต์วิ่งได้ และคิดเสียใจที่ความอยากรู้อยากเห็นของท่าน ทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อนและเสียเวลา จึงได้เลิกพิจารณาอีก รถก็ได้วิ่งไปถึงอำเภอพรรณานิคมด้วยความเรียบร้อย

หลวงปู่ฝั้นท่านมีอำนาจจิตอัศจรรย์ พลังจิตเป็นเลิศ กระแสจิตของท่านรุนแรงแก่กล้ามาก อันเป็นฌานโลกียะ ตั้งแต่ขณะที่ท่านยังเป็นพระภิกษุหนุ่มมีพรรษาไม่มาก และในขณะนั้นท่านก็ยังไม่ได้บรรลุอริยธรรมขั้นใดๆ นั้นเป็นเพราะอำนาจวาสนาบารมีธรรมที่ท่านเคยบำเพ็ญมาด้วยดีในอดีตชาตินั่นเอง ท่านกำหนดจิตพิจารณาดูเครื่องยนต์เพียงแวบเดียวเท่านั้น เครื่องยนต์ถึงกับดับติดต่อกันถึง ๓ ครั้ง อย่างน่าอัศจรรย์ อีกครั้งหนึ่งท่านส่งจิตไปพิจารณานกที่กำลังบินอยู่ ทำให้นกตกลงมาต่อหน้าท่านในทันที แล้วก็บินไป แม้แต่รำพึงถึงกิ่งไม้ตายอยู่บนต้น เกรงจะหล่นลงมาทับผู้คนให้เป็นอันตราย เพียงครู่เดียวกิ่งไม้นั้นก็หล่นโครมลงมาต่อหน้าต่อตาท่านอย่างน่าอัศจรรย์

มะพร้าวอ่อนบนต้นก็เช่นกัน ท่านมองไม่นาน เพียงมองขึ้นไป ก็ขาดลงมาเป็นทะลายเลย และอีกครั้งหนึ่ง ท่านออกจากสมาธิเห็นมดกำลังเดินทางเป็นสายอย่างขยันขันแข็งตามธรรมชาติ

ของเขา ท่านได้แต่รำพึงในใจว่า เดินกันทั้งวันทั้งคืนไม่หยุดพักกันบ้างหรือ เท่านั้นแหละ มดทั้งสายก็หยุดกึกกลายเป็นภาพนิ่งทันที ท่านรู้สึกผิดที่ไปขัดขวางการทำมาหากินของเขา ท่านกล่าวคำขอโทษแล้วบอกให้พวกเขาทำหน้าที่ต่อไป เท่านั้นเองบรรดามดทั้งสายก็ได้เคลื่อนไหวตามปกติ พลังจิตของท่านนั้นเป็นเลิศเด่นชัดมากดังกล่าวมา จึงเป็นที่ยอมรับในวงพระธุดงคกรรมฐานสาย **ท่านพระอาจารย์มั่น**

ธุดงค์เข้าขอนแก่น

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกต่อไปว่า

“ถึงบ้านม่วงไข่รถหยุด ท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** ลงจากรถยนต์แล้วออกเดินลัดทุ่งนา ข้ามห้วยน้ำอูนไปบ้านบะทอง ไปพักที่ป่าช้าอยู่ทางทิศตะวันตกวัดโพนทอง (ที่วัดป่าอุดมสมพรปัจจุบัน) ท่านได้พักเทศนาอบรมสั่งสอนสมควรแก่อัธยาศัยแล้ว จึงได้ธุดงค์ต่อไป ได้ไปอำเภอวาริชภูมิ ผ่านอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผ่านอำเภอกุมภวาปี แล้วผ่านไปอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้ขึ้นรถไฟที่สถานีน้ำพอง ไปลงที่สถานีขอนแก่น เพื่อจะได้ไปพบกับ**ท่านพระอาจารย์สิงห์** และ **พระอาจารย์มหาปิ่น** ที่ป่าช้าบ้านเหล่างา

พระคณะกรรมฐานมี**พระอาจารย์สิงห์**เป็นหัวหน้า **พระอาจารย์มหาปิ่น** ป.ธ. ๕ (น้องชายพระอาจารย์สิงห์) เป็นรองหัวหน้า ได้มาชุมนุมกันทั้งหมดจำนวน ๗๐ รูป ที่ป่าช้าเหล่างา (วัดป่า–วิเวกธรรม ในปัจจุบัน) เมื่อพระคณะธรรมจาริกได้เดินทางมาถึงหมดครบชุดแล้ว ก็ได้แยกย้ายกระจายกันไปอยู่ตามหมู่บ้านที่มีสถานที่เป็นป่าร่มเย็นเงียบสงัดในท้องที่อำเภอเมืองขอนแก่น”

คณะ**ท่านพระอาจารย์สิงห์** และ **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น** เมื่อมาพักปฏิบัติธรรมอยู่ที่เมืองขอนแก่น ต่างองค์ต่างก็ได้พบกับเหตุการณ์ที่ไม่สู้ดี ตามที่**ท่านพระครูพิศาลอรัญญเขต (จันทร์ เขมิโย)** ว่าไว้ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ซึ่งในสมัยนั้นท่านได้ร่วมอยู่ในคณะด้วย บันทึกไว้ดังนี้

“ข้า **(หลวงปู่อ่อน)** ได้พักอยู่กับ**พระอาจารย์สิงห์** ฟังเสียงพวกโยมคนเมืองขอนแก่นไม่เคยเห็นพระกรรมฐาน ตื่นเต้น กล่าวร้ายติเตียนกันไปสารพัดต่างๆ นานา มิใช่เขาตื่นเต้นไปทางกลัว ทางเลื่อมใส ดังพวกชาวเมืองราชคฤห์ตื่นเต้นคราวได้เห็นพระพุทธเจ้าออกบรรพชาใหม่ไปเที่ยวบิณฑบาตนั้น เมืองขอนแก่นพากันตื่นเต้นอย่างเห็นพระกรรมฐานเป็นสัตว์ เรียกพวกพระกรรมฐานว่า “พวกบักเหลือง” คำว่า “บักเหลือง” นี้ เขาว่าพระกรรมฐานทั้งหลายเป็นงูจงอาง อีหล้าคางเหลือง

ฉะนั้น จึงมีคนเขาออกมาดูพวกพระกรรมฐาน เขาจำต้องมีมือถือไม้ค้อนกันมาแทบทุกคน เมื่อมาถึงหมู่พวกข้าแล้ว ถือค้อนเดินไปมาเที่ยวดูพระเณรที่พากันพักอยู่ตามร่มไม้และร้านที่เอา

กิ่งไม้ แอ้ม และมุงนั้นไปๆ มาๆ แล้วก็ยืนเอาไม้ค้อนค้ำเอว ยืนดูกันอยู่ก็มีพอควร แล้วก็พากันกลับบ้าน เสียงร้องว่า “เห็นแล้วละพวกบักเหลือง พวกอีหล้าคางเหลือง พวกมันมาแห่น (แทะ) หัวผีหล่อน (กะโหลก) อยู่ป่าช้าโคกเหล่างา มันเป็นพวกแม่แล้ง ไปอยู่ที่ไหนฝนฟ้าไม่ตกเลย จงให้มันพากันหนี ถ้าพวกบักเหลืองไม่หนีภายในสามสี่วันนี้ ต้องได้ถูกเหง้าไม้ไผ่ค้อนไม้สะแกไปฟาดหัวมัน” ดังนี้ไปต่างๆ นานา จากนี้ไปก็มีเขียนหนังสือปักฉลากบอกให้หนี ถ้าไม่หนีก็จะเอาลูกทองแดงมายิงบูชาล่ะ ดังนี้เป็นต้น

ไปบิณฑบาต ไม่มีใครยินดีใส่บาตรให้ฉัน จน**พระอาจารย์สิงห์**ภาวนาคาถาอุณหิสสวิชัยว่าแรงๆ ไปเลยว่า ตาบอดๆ หูหนวกๆ ปากกืกๆ (ใบ้) ไปตามทางบิณฑบาตนั้นแหละ ทั้งมีแยกกันไปบิณฑบาต ตามตรอกตามบันไดเรือนไปเลย จึงพอได้ฉันบ้าง ทั้งพระอาจารย์ก็มีการประชุมลูกศิษย์วันสองวันต่อครั้งก็มี ท่านให้โอวาทแก่พวกลูกศิษย์ได้มีความอบอุ่นใจ ไม่ให้มีความหวาดกลัวอยู่เสมอ แต่ตัวข้าก็ได้อาศัยพิจารณากำหนดจิต ตั้งอยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า **ธมฺโม หเว รกฺขติ ธมฺมจารึ** นี้อยู่เรื่อยไป”

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ช่วงก่อนเข้าพรรษา คณะธรรมจาริกนี้ได้ประชุมตกลงให้แยกย้ายกันไปตั้งเป็นสำนักสงฆ์ วัดป่าฝ่ายอรัญวาสีขึ้นหลายแห่งในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเผยแผ่พระธรรมเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชน ให้ละมิจฉาทิฏฐิ เลิกจากการเคารพนับถือภูต ผี ปีศาจ และให้ตั้งมั่นอยู่ในพระไตรสรณาคมน์ ดังนี้

ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม ท่านพระอาจารย์ภูมี ธิตธมฺโม ท่านพระอาจารย์หลุย จนฺทสาโร ท่านพระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ และ **ท่านพระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร** ซึ่งอุปสมบทเป็นพระภิกษุสงฆ์ในปีนั้นได้มาอยู่จำพรรษาร่วมกันที่ วัดป่าบ้านเหล่างา ตำบลโนนทัน อำเภอพระลับ (ปัจจุบัน อำเภอเมือง) ซึ่งเป็นศูนย์บัญชาการอยู่ในตัวเมืองขอนแก่นด้วย

ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล ท่านพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านพระคือ ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น

ท่านพระอาจารย์เกิ่ง อธิมุตฺตโก จำพรรษาที่ วัดป่าชัยวัน บ้านสีฐาน อำเภอพระลับ

ท่านพระอาจารย์สีลา อิสฺสโร จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านคำไฮ ตำบลเมืองเก่า

ท่านพระอาจารย์ดี ฉนฺโน จำพรรษาที่ วัดบ้านโคกโจด อำเภอพระลับ

ท่านพระอาจารย์อุ่น จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านทุ่ม

ท่านพระอาจารย์ซามา อจฺจุโต จำพรรษาที่ วัดป่าบ้านยางคำ

ท่านพระอาจารย์นิล มหนฺตปญฺโญ จำพรรษาที่ วัดป่าสุมนามัย อำเภอบ้านไผ่

สำหรับ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จำพรรษาที่วัดป่าบ้านผือ ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองขอนแก่น

กล่าวถึง**ท่านพระครูพิศาลอรัญญเขต (จันทร์ เขมิโย)** (ชื่อและฉายาของท่านพ้องกับ **พระเทพสิทธาจารย์ (จันทร์ เขมิโย**) เจ้าอาวาสวัดศรีเทพประดิษฐาราม อำเภอเมืองจังหวัดนครพนม) เมื่อท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดศรีจันทร์ ท่านได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปกครองภายในวัดให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำขนบธรรมเนียมประเพณีของคณะธรรมยุตมาปกครองสงฆ์ภายในวัดให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย เน้นการปฏิบัติในด้านสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน นับได้ว่าเป็นสมัยแรกๆ ที่มีการบุกเบิกพระธุดงคกรรมฐานให้เกิดขึ้นในจังหวัดขอนแก่น ที่เป็นสายของ**ท่าน–พระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล** และ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** นำโดย**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** และ **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ซึ่งท่านได้เดินทางมาจากจังหวัดอุบลราชธานี จึงทำให้สายปฏิบัติเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ถือได้ว่าเป็นยุคทองของพระกรรมฐานในจังหวัดขอนแก่น

การออกเที่ยวธุดงค์จาริกของกองทัพธรรมพระธุดงคกรรมฐานสาย **ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** สถานที่ครูบาอาจารย์ท่านไปธุดงค์ล้วนเป็นป่าเป็นเขา ป่าช้า ป่ารกชัฏ ในที่วิเวกเงียบสงบสงัด แสนเปล่าเปลี่ยว ในถิ่นทุรกันดารอดอยากขาดแคลน ชนิดที่การคมนาคมเข้าไปไม่ถึง ชนิดที่ทางโลกไม่พึงปรารถนา แต่ทางธรรมพึงปรารถนา ทั้งนี้ ก็เพื่อประโยชน์ในการบำเพ็ญสมณธรรมที่มุ่งแน่วแน่ตรงต่อมรรคผลนิพพานเป็นสำคัญ ทำให้ประเทศไทยมีจำนวนวัดธรรมยุตในแบบฉบับของวัดป่ากรรมฐานเกิดขึ้นมากมาย และจำนวนพระธรรมยุตในแบบฉบับของพระ–ธุดงคกรรมฐาน หรือพระป่า ก็เพิ่มขึ้นมากมาย โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“แต่ประเพณีเห็นไหม ประเพณี เราก็คนภาคกลางนะ ขึ้นไปอีสานครั้งแรกๆ น่ะ มันน้อยใจ ทำไมภาคกลาง พระมันไม่เป็นอย่างนี้วะ ทำไมพระปฏิบัติมันไม่มีนะ ก็ไปศึกษา ศึกษาปั๊บอ๋อ ! ภาคกลางเกิดจากวัดบวรฯ วัดบวรฯ นี้เป็นธรรมยุตก่อน แล้วมันก็เผยแผ่มาตามแม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำบางปะกง

ที่ไหนมีแหล่งมีแม่น้ำ สมัยก่อนการคมนาคม แม่น้ำ ทางรถไฟ จะมีธรรมยุต ที่ไหนไม่มีจะไม่มีธรรมยุต เพราะว่าอะไร เพราะอำนาจรัฐ ไปด้วยอำนาจรัฐไง เพราะธรรมยุตเกาะอำนาจรัฐกระจายไป ทีนี้พอไปทางอุดงอุดรฯ มันไม่มี เพราะธรรมยุตนี่มันไปมีอยู่ที่อุบลฯ เพราะอุบลฯ มีทางรถไฟ วัดสุปัฏฯ วัดศรีทอง นี่เป็นธรรมยุตมาก่อน **หลวงปู่มั่น**ท่านบวชที่นั่นไง บวชที่นั่นปั๊บหลวงปู่มั่นเผยแผ่ไป แถวสกลนครนี่ไม่มี

หลวงปู่ฝั้นนี่เป็นมหานิกายมาก่อน **หลวงปู่ขาว**นี่เป็นมหานิกายมาก่อน พวกนี้เป็นมหานิกายหมด ญัตติหมด พอญัตติเปลี่ยนวัดสร้างวัดขึ้นมา สร้างวัดโดยภาคปฏิบัติ เวลาสร้างวัดก็

สร้างวัดป่าอย่างนี้เลย แต่ของพวกเรามันสร้างเป็นวัดบ้านกันหมด ถึงไปดูประเพณีวัฒนธรรมนะ ไปดูประเพณีนะ อ๋อๆ แต่ก่อนไปนะ มันน้อยใจ นึกว่าพระคือพระไง แล้วก็คิดว่าพระนี่ก็ต้องมาจากทิศจากแหล่งเดียวกัน มันไม่ใช่

มหานิกายมาตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้า ธรรมยุตมาเกิดสมัยพระจอมเกล้าฯ นี่เอง ฉะนั้น ก่อนหน้านั้นไม่มีธรรมยุต ไม่มี มีสมัยพระจอมเกล้าฯ ฉะนั้น มันชั่วอายุ ๒๐๐ ปี สองร้อยกว่าปี ธรรมยุตเพิ่งฉลอง ๒๐๐ ปี เมื่อเร็วๆ นี้เอง ฉะนั้น เวลา ๒๐๐ ปี กับเวลาเมืองไทยมี ๗๐๐ ปี ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ฉะนั้น พื้นฐานเดิมมันเป็นมหานิกายหมดไง

มหานิกายก็เหมือนกับบวชวัดบ้าน ประเพณีกันหมดไง แล้วเพิ่งมา มาเกิดตรงนี้ เพิ่งมาเกิดตรงนี้เพิ่งมาเป็น ทีนี้พอเป็นอย่างนั้นปั๊บ มันก็เลยแบบว่า ความน้อยใจก็หายไป คือมันเป็นประวัติศาสตร์ มันเป็นข้อมูล มันเป็นเรื่องจริงของสังคมไง สังคมมันเปลี่ยนแปลงไป ทีนี้ทางฝ่ายภาคอีสาน เพราะ**หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์**ทั้งนั้นล่ะ เมื่อก่อนธรรมยุตน้อยมากนะ

แล้วย้อนกลับมาเรื่อง เรื่องสังฆราช เพราะเมื่อก่อนธรรมยุตมันมีแค่หยิบมือเดียว แต่เพราะ**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตา**บอกว่า หลวงปู่มั่นไปธุดงค์ที่ไหน ไปปักกลดที่ไหน ที่นั่นเป็นวัดหมดในภาคอีสาน หลวงปู่มั่นเคยปักกลดที่ไหน ที่นั่นจะเป็นวัด เป็นวัด เป็นวัด หลวงปู่มั่นสร้างเครือข่ายมหาศาลเลย **หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นสร้างเครือข่าย สร้างธรรมยุตให้เข้มแข็งขึ้นมาจากเมื่อก่อนมีแค่หยิบมือเดียวนะ”**

มาพักป่าดอยภูตา จ.ขอนแก่น ถูกชาวบ้านขับไล่

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ เมื่อใกล้เข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านและพระเณรได้เดินธุดงค์มาพักป่าดอยภูตา โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“พระอาจารย์ฝั้น ออกเดินทางไปบ้านผือ ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้พักที่ป่าดอยภูตา มีศาลเจ้าภูตา หลังเล็กๆ ทรุดโทรมรกรุงรัง ชาวบ้านสร้างไว้เซ่นสรวงตามความเชื่อว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ปีหนึ่งๆ พอถึงฤดูกาล ชาวบ้านช่วยกันจัดหาสัตว์สี่เท้า สองเท้า ข้าวปลา สุรา อาหาร ฆ่าสัตว์ ๒ เท้า ๔ เท้า เอามาทำพลีกรรมเซ่นสรวงเจ้าพ่อภูตาทุกๆ ปี ชาวบ้านเห็นเกิดความไม่พอใจ เมื่อเขาได้เห็นพระมาพักอยู่ที่ศาลเจ้าพ่อภูตาของเขา บางคนก็มีความโกรธแค้นมาก ผู้ใหญ่บ้านกับลูกบ้านสี่คนด้วยกันพากันออกไปดู ก็เห็นพระคณะของพระอาจารย์ฝั้นมาพักอยู่ที่นั้นจริง ทั้งสี่คนเกิดความไม่พอใจ ได้แสดงปฏิกิริยาต่างๆ คนหนึ่งในสี่คนพูดขึ้นว่า

“พระอะไรมาอยู่อย่างนี้ วัดมีทำไมไม่ไปอยู่ ที่นี่ไม่ใช่ที่อยู่ของพระ แล้วก็ร้องตะโกนเสียงดังว่า **เอาปืนมายิงให้มันตายเสีย**” เสียงอีกคนร้องขึ้นเสียงดังๆ อีกว่า “**เอาสากมอง** (ไม้ที่เขาทำเป็น

สากกระเดื่องสำหรับตำข้าวเปลือก) **ตีหัวให้มันแตกก็แล้วกัน**” อีกคนหนึ่งว่า “พวกเราช่วยกัน **เอาดินขว้างให้มันออกไปเสียจากที่นี่**” “พวกเราควรเข้าไปถามดูเสียก่อน จะเป็นพระจริงหรือพระปลอม พระร้ายหรือพระดี พวกเราจะได้รู้” ทั้งสี่คนพอใจในคำพูดของผู้ใหญ่บ้าน จึงได้ถอยออกมายืนห่างๆ โยมผู้ใหญ่บ้านเดินเข้าไปนั่งใกล้**พระอาจารย์ฝั้น** แล้วถามว่า “ท่านมาอยู่ที่นี่ทำไม ท่านต้องการอะไรในที่นี่” ผู้ใหญ่บ้านถาม

“อาตมาได้เดินออกธุดงค์รุกขมูลกรรมฐาน ต้องการอยู่สถานที่เงียบสงัดเพื่อปฏิบัติอบรมจิต ตามแบบฉบับเยี่ยงอย่างพระธุดงคกรรมฐานแต่สมัยก่อน อาตมาได้มาเห็นสถานที่ตรงนี้เป็นที่วิเวกเงียบสงัดดี ไม่มีใครกล้ามาเที่ยวพลุกพล่าน จึงได้ตกลงใจพากันพักที่นี่ โยมเห็นว่าพวกอาตมาพักอยู่ที่นี่ไม่ดีอย่างไรเล่า” **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ตอบ แล้วถาม

“ไม่ดีซีท่าน ประเดี๋ยวเจ้าพ่อภูตาเคืองเอา เข้าไปอาละวาดในหมู่บ้าน ทำความเดือดร้อนให้แก่พวกผมและชาวบ้าน เพราะไม่ห้ามปรามปล่อยให้ท่านมาอยู่ที่นี่ เป็นการไม่ดีอย่างนี้ซีท่าน พวกผมจึงไม่ต้องการให้คณะท่านอาจารย์พักที่นี่ขอรับ” ผู้ใหญ่บ้านพูด

“โยมคิดมากไปเอง ความจริงพวกอาตมากับเจ้าพ่อภูตาเข้ากันได้ อยู่ด้วยกันได้ ตากับหลานทำไมจะอยู่ด้วยกันไม่ได้ พวกอาตมาก็เสมือนลูกหลานของท่าน นับถือได้แต่พวกโยมหรือพวกอาตมานับถือด้วยไม่ได้เหรอ อาตมาได้มาพักอยู่ที่นี่ ได้ทำความเพียรสวดมนต์ไหว้พระนั่งทำสมาธิภาวนาทุกวันทุกเวลา ได้แผ่เมตตาจิต อุทิศส่วนกุศลผลบุญไปให้ท่าน เมื่อท่านเจ้าพ่อได้รับแล้วอนุโมทนา ท่านก็คงจะได้รับความสุข พ้นไปจากทุกข์ จากภัยจากเวร จากอันตรายทั้งหลายทั้งปวง ดังนี้ ท่านคงดีใจ คงไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่พวกญาติโยมชาวบ้านดอก เพราะท่านมีความสุขกายสบายจิตจากผลบุญกุศลที่พวกอาตมาได้แผ่อุทิศส่งไปให้ โยมทั้งหลายจงพากันเข้าใจตามนี้จึงจะถูก พวกอาตมามาพักอยู่นี่ได้พากันชำระปัดกวาดทำความสะอาดเตียนร่มรื่นไปหมดดูซีโยม แต่ก่อนเมื่อพวกอาตมายังไม่ได้มาอยู่ กับที่พวกอาตมามาอยู่เวลานี้ เป็นอย่างไรเล่าเหมือนกันเหรอ แต่ก่อนมันรกรุงรังไปหมดไม่ใช่หรือ เดี๋ยวนี้มันสะอาดขึ้นมิใช่เหรอ”

ผู้ใหญ่บ้านได้ฟัง ทั้งได้เห็นประจักษ์ข้อเท็จจริงตามความเป็นจริงตามที่**พระอาจารย์ฝั้น**แสดงได้ยกเหตุผลขึ้นมาอ้างดังนี้ ทำให้โยมผู้ฟังทุกคนนึกเอะใจ เพราะไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยินพระองค์ไหนแสดงให้ฟังอย่างนี้มาก่อนเลย แล้วนึกอยากจะลองภูมิความรู้ของพระอาจารย์ฝั้น จึงได้คิดข้อธรรมตั้งเป็นปัญหาถาม

พระอาจารย์ก็ได้ตอบแก้ปัญหาอย่างว่องไว พร้อมทั้งข้ออุปมาอุปมัย เปรียบเทียบให้เข้าใจทุกแง่ทุกมุม อย่างคล่องแคล่ว องอาจ จนเป็นที่พอใจของผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง ถึงกับผู้ใหญ่บ้านได้ลั่นปากพูดออกมาว่า **“น่าเลื่อมใสจริงๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์เที่ยวไป**

โปรดสัตว์ แสดงธรรมสั่งสอนเมื่อสมัยก่อนฉันใด เดี๋ยวนี้ท่านพระอาจารย์ก็ได้พาคณะมาเที่ยวแสดงธรรมสั่งสอนโปรดพวกเราฉันนั้น” ส่วนพวกลูกบ้านที่ออกมายืนอยู่ห่างๆ ก็ได้ขยับเข้ามานั่งใกล้ๆ ทุกคนมีความพอใจและเลื่อมใสมาก ชวนกันกราบแล้วเข้าไปในหมู่บ้าน ไปขนเอา หมอน เสื่อ สาด อาสนะ น้ำฉัน น้ำใช้ จัดทำที่พักถวายท่าน”

พ.ศ. ๒๔๗๒ จำพรรษา ๕ ที่ป่าช้าบ้านผือ – สอนไตรสรณาคมน์

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้พาคณะย้ายจากป่าดอยภูตา เพื่อมาจำพรรษาที่ป่าช้าบ้านผือ นับเป็นพรรษาที่ ๕ ขณะท่านมีอายุ ๓๐ ปี โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ชาวบ้านก็ได้ทำบุญใส่บาตร ออกไปฟังเทศน์และปฏิบัติธรรม จำศีลภาวนาทุกวันๆ ทำให้เขาเกิดมีศรัทธาเลื่อมใสใน**องค์พระอาจารย์ฝั้น**มาก จึงได้พร้อมใจกันนิมนต์ให้ท่านอยู่จำพรรษา ท่านพระอาจารย์จึงว่า “ที่ตรงนี้จะอยู่จำพรรษาไม่ได้ เพราะมันอยู่ใกล้ลำน้ำชี หน้าฝนน้ำท่วม” คณะโยมชาวบ้านจึงได้ไปจัดที่ป่าช้าถวายท่าน แล้วนิมนต์ท่านและคณะของท่านให้อยู่จำพรรษา พระอาจารย์จึงได้เข้าจำพรรษาที่ป่าช้าบ้านผือ ตำบลโนนทัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ในกลางพรรษาปีนั้น มีชาวบ้านอีกกลุ่มหนึ่งยังไม่ได้เข้ามารับการฝึกอบรมปฏิบัติ รับพระ–ไตรสรณาคมน์ ยังมีทิฐิผิด เชื่อถือและนับถือผิด ยังถือฤกษ์ วัน เดือน ปี ดีร้าย ถือพระภูมิเจ้าที่ ภูตผีปีศาจ ทำการเซ่นสรวงบูชาที่ตนเข้าใจว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ถูกผีเจ้าภูตามาเข้าสิงอาละวาดก่อกวนคนในกลางบ้านของคนกลุ่มนั้น เข้าสิงคนนั้น จากคนนั้นไปเข้าคนโน้น ออกจากคนโน้นไปเข้าคนนี้ ทำให้ผู้คนล้มตายไปแล้วก็มี ที่ยังไม่ตายก็มี ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนด้วยผีที่เข้ามาอาละวาดเบียดเบียน

พวกผู้มีศรัทธาความเลื่อมใส ได้รับและเคารพเชื่อถือ ตั้งอยู่ในคุณพระรัตนตรัย ไม่ถือมงคลภายนอก ถือแต่คุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึก มีแต่เข้าวัดฟังธรรม จำศีล ภาวนา ทำบุญทำทานเป็นประจำ เห็นผีเข้าไปอาละวาดเบียดเบียนชาวบ้านกลุ่มนั้นดังกล่าวแล้ว จึงได้ชวนกันออกไปวัด เข้าไปกราบนมัสการ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**แล้ว จึงกราบเรียนท่านว่า “เวลานี้พวกผี ปีศาจ เข้าไปอาละวาดก่อกวนชาวบ้านดังกล่าวมาแล้ว พวกดิฉันและลูกๆ เกรงว่าจะถูกผีเข้าเจ้าสิงเหมือนกับพวกนั้น พวกดิฉันขอความเมตตาจากพระอาจารย์ กรุณาได้เป็นที่พึ่งแก่พวกดิฉันและลูกด้วย”

พระอาจารย์ จึงพูดให้พวกโยมมีกำลังใจว่า **“พวกเราอย่าพากันกลัวเลย ไม่เป็นไรดอก ไม่ต้องกลัว ให้พากันตั้งใจน้อมนึกระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ เอามาเป็นที่พึ่งที่นับถือ แล้วนึกบริกรรมภาวนาว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ พุทโธ ธัมโม สังโฆ พุทโธ ธัมโม สังโฆ ๓ จบแล้ว ให้ระลึก พุทโธๆ คำเดียว ให้ระลึกนึกในใจตลอดไป ทุกวันทุกคืน ยืน เดิน นั่ง**

นอน ดังนี้ ผีเจ้าพ่อ ผีภูตา ผีโหง ผีห่า จะมาทำอะไรเราไม่ได้ดอก กลัวทำไม เราได้คุณพระมาเป็นที่พึ่งแล้ว

พุทโธ คือ เป็นองค์คุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **พุทธานุภาเวนะ** คุณองค์–สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีคุณามหาอานุภาพมาก พระองค์ทรงชนะข้าศึกศัตรู หมู่ปัจจามิตรจะคิดเบียดเบียน กระทำร้ายอะไรไม่ได้

ธัมโม เป็นองค์คุณของพระธรรม อันนำมาซึ่งความเป็นธรรมศักดิ์สิทธิ์ **ธัมมานุภาเวนะ** คุณของพระธรรมมีคุณามหาอานุภาพมาก ย่อมคุ้มครองปกปักพิทักษ์รักษาผู้ปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ภยันตรายทั้งปวง

สังโฆ เป็นองค์คุณของพระอริยสงฆ์ ผู้ทรงคุณอันศักดิ์สิทธิ์วิเศษ ผู้ควรกราบไหว้สักการบูชาเป็นเนื้อนาบุญของสัตว์โลก ไม่มีที่ไหนอื่นอีกแล้วจะเหนือกว่า **สังฆานุภาเวนะ** คุณของพระ–อริยสงฆ์ สาวกของพระพุทธเจ้านั้น มีคุณาอานุภาพมาก ถ้าผู้ใดได้น้อมระลึกกราบไหว้ เคารพปฏิบัติอยู่เสมอแล้วก็สามารถคุ้มครองและป้องกันทุกข์อุปัทวันตรายทั้งหลายทั้งปวงทุกสิ่งได้

นี่คุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สรณะของเรา ที่พึ่งของเรามีเท่านี้ เราต้องระลึกถึงพระองค์ เมื่อเข้าถึงพระองค์แล้ว จึงจะพึ่งพระองค์ได้ ถ้าไม่ถึงก็พึ่งไม่ได้ ถ้าเราระลึก เคารพกราบไหว้บูชา ระลึกภาวนาทุกวันทุกเวลาอยู่อย่างนี้ ให้เรียกผีมากินว่า ผีเอ๋ย จงมากินเถิด จ้างให้ก็ไม่กล้ามากินดอก”

เมื่อโยมได้ฟังธรรมของ**พระอาจารย์ฝั้น**แสดงจบลงแล้ว ทำให้พวกเขาเกิดเพิ่มกำลังใจในความเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง พากันกำหนดจดจำแล้วตั้งใจระลึกนึกท่องบริกรรมพร่ำภาวนาตลอดวันเวลาไม่ได้ขาด ก็ปรากฏว่าพวกภูตผีที่ก่อกวนเบียดเบียน ไม่กล้าเข้ามากล้ำกรายทำอันตรายแก่พวกชาวบ้านที่เข้าวัดปฏิบัติภาวนานั้นเลย จนพวกนั้นออกปากถามผีขณะที่เข้าสิงคนอยู่นั้นว่า “ทำไมท่านเจ้าตาไม่ไปเข้าสิงคนที่อยู่ทางโน้นบ้าง” ผีเจ้าตาในร่างของคนตอบว่า “เข้าไปใกล้เขาไม่ได้ ข้าไม่กล้าไป ข้าจะกล้าไปได้อย่างไร เพราะในบ้านของพวกเขาเหล่านั้น เห็นมีแต่พระนั่งเป็นแถวเต็มไปหมด”

ความจริงคนในบ้านหมู่นั้น ไม่มีใครมีพระพุทธรูปไว้ในบ้านสักองค์ แม้แต่คนเดียว เป็นแต่เพียงพวกเขาเหล่านั้น มีจิตเลื่อมใสได้เคารพปฏิบัติกราบไหว้ รำลึกนึกบริกรรมคำภาวนาเท่านั้น ทำให้เจ้าผีเจ้าภูตา มองเห็นพระนั่งอยู่เต็มบ้านไปหมด”

แก้ปัญหาจ้างหมอผีมาขับไล่ผี

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“พวกชาวบ้านที่นับถือผี ไม่นับถือพระ เมื่อถูกผีเจ้าตาก่อกวน จึงได้นัดประชุมปรึกษาหารือกัน เรื่องเก็บเงินเอามาจ้างหมอผี ให้เขามาทำพิธีไล่ผีให้หนีออกไปจากบ้านให้สิ้นซาก เมื่อในที่ประชุมได้ตกลงพร้อมใจกันแล้ว จึงได้ติดต่อกับหมอผี

หมอผีบอกว่า “จะให้ไปไล่ผีออกไปจากบ้านนั้นทำได้ รับรองไม่ยาก แต่ต้องเอาเงินมาให้เสียก่อน จึงจะไปทำพิธีขับไล่ผีให้ได้ ถ้าไม่เอาเงินมาเสียก่อน เมื่อเราได้ทำการขับไล่ผีให้ได้ออกไปแล้ว ประเดี๋ยวภายหลังจะเอาเงินจากใครก็ไม่ได้ ไม่มีใครยอมออกให้ เราจึงต้องเก็บเงินเอาไว้ก่อน” ทุกคนเมื่อได้ยินหมอผีพูดดังนั้นแล้ว จึงได้แต่งตั้งให้มีผู้เดินเก็บเงินจากชาวบ้านทุกๆ หลังคาเรือน ถ้าเรือนใดไม่ยอมเสียเงิน เขาจะไม่ยอมขับไล่และป้องกันผีในเรือนนั้นให้

ส่วนคณะญาติโยมพวกที่มีความเคารพนับถือพระ ละจากการนับถือผี ชวนกันเข้าไปวัดไปกราบเรียน**พระอาจารย์ฝั้น**ว่า “เวลานี้คณะกรรมการในหมู่บ้าน ได้ประชุมกันเก็บเงินตามชาวบ้านทุกๆ หลังคาเรือน เอาไปจ้างหมอผีให้ขับไล่และป้องกันผีที่เข้ามาอาละวาดอยู่ในบ้านให้หมดไป ถ้าใครไม่ออกเงิน เขาจะไม่ป้องกันและขับไล่ผีออกจากเรือนนั้นให้ ขอโอกาสพ่อแม่ครูบาอาจารย์พวกดิฉันสมควรจะออกเงินค่าขับไล่ ค่าคุ้มครองป้องกันผีกับพวกเขาหรือไม่ หรือพ่อแม่ครูบา–อาจารย์จะให้พวกดิฉันทำอย่างไรดี”

พระอาจารย์ฝั้น ได้ฟังแล้วท่านยิ้มๆ หัวเราะ แล้วพูดว่า “ถ้าหากว่าเขาเรี่ยไรเก็บเงินเอาสร้างสาธารณประโยชน์ เช่น กุฏิ วิหาร ศาลาการเปรียญ โรงเรียนประชาบาล โรงพยาบาลสาธารณสุข เหล่านี้ควรให้ ถ้าเขาเก็บเงินเอาไปเป็นค่าจ้างผี อย่าให้ เพราะพวกเราไม่ได้นับถือผี พวกเราไม่เคยเซ่นสรวงชุบเลี้ยงผี พวกเราเคารพนับถือไหว้กราบบูชาแต่พระเท่านั้น เราพึ่งพระไม่ได้พึ่งผี ผีไม่มีอยู่ในบ้านเรือนของพวกเรา เราพึ่งอะไรผี ผีเราพึ่งอะไรไม่ได้สักอย่าง

พวกเราฟังดูเถอะ ขี้ร้ายก็เหมือนผี เลวก็เหมือนผี สกปรกก็เหมือนผี โง่ก็เหมือนผี ขี้เกียจขี้คร้านก็เหมือนผี ผีไม่ใช่เป็นของดี สิ่งใดที่ไม่ดีแล้ว เขาก็เอามาเปรียบเทียบกับผีทั้งนั้น อาตมาจึงได้กล้าว่า ผีเป็นสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดี เราไม่ควรเอามาเป็นที่พึ่งมิใช่หรือ หรือว่ายังไง ใครต้องการสิ่งที่ไม่ดีบ้าง ทุกคนไม่ต้องการมิใช่หรือของไม่ดี **พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทั้ง ๓ อย่างนี้เป็นที่เลิศที่ประเสริฐ** พวกเราเรียกว่า คุณพระรัตนตรัย ผู้ที่เลื่อมใสเคารพกราบไหว้บูชา แล้วตั้งจิตระลึกนึกภาวนา เอาเป็นที่พึ่งของตน อย่างที่เรียกว่า พระไตรสรณาคมน์

บุคคลใดจะเป็นผู้หญิง หรือชายก็ตาม จะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ตาม มีความเคารพกราบไหว้สักการบูชาด้วยศรัทธาความเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย ผู้นั้นแลจักได้ที่พึ่งอันเกษม ที่พึ่งอันเป็นมงคลอุดมสูงสุด พวกเราทั้งหลายได้ที่พึ่งเช่นนี้แล้ว ย่อมพ้นไปจากทุกข์ทั้งปวง

ดังนี้ พากันเข้าใจใหม่ พวกเราทั้งหลายเรื่องมันเป็นอย่างนี้ ญาติโยมทั้งหลายเข้าใจหรือยัง นี่แหละที่พึ่งของเรามีเท่านี้ พากันเข้าใจไว้

นัตถิ เม สรณังอัญญัง ที่พึ่งอื่นของเราไม่มี **พุทโธ เม สรณัง วรัง** พระพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา

นัตถิ เม สรณังอัญญัง ที่พึ่งอื่นของเราไม่มี **ธัมโม เม สรณัง วรัง** พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา

นัตถิ เม สรณังอัญญัง ที่พึ่งอื่นของเราไม่มี **สังโฆ เม สรณัง วรัง** พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเรา

นัตถิ แปลว่า ไม่มี ท่านปฏิเสธหมด พึ่งอะไรไม่ได้สักอย่าง

ในไตรโลก คือ กามโลก รูปโลก อรูปโลก ถ้าเรามีคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไว้ที่ใจของเราบริบูรณ์เต็มที่ เราจะไปอยู่โลกไหนก็ไปได้ เพราะเรามีที่พึ่งที่อาศัย ที่ไป ที่อยู่แล้ว เราจะไปจะอยู่ก็มีความสุข เราจะพึ่งอะไรก็พึ่งได้ เมื่อเรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไว้ในใจของเราอย่างล้นฝั่งอยู่เสมอ ไม่บกพร่อง เราจะพึ่งโลกไหนก็พึ่งได้โดยแท้ ไม่ต้องสงสัย

เมื่อพวกท่านทั้งหลายได้สดับในโอวาทานุศาสนีแล้ว ให้พากันกำหนดจดจำไว้ในใจ นำเอาไปปฏิบัติตาม อย่าพากันมีความประมาท ดังได้แสดงมาด้วยประการ ฉะนี้”

เมื่อ**พระอาจารย์ฝั้น** ท่านได้แสดงธรรม ชี้แนะนำพร่ำสอนจบลงแล้วญาติโยมทุกคนที่นั่งฟังเกิดความปีติปลื้มในใจ เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้พากันเลิกละสละทิ้งการนับถือพระภูมิเจ้าที่ ภูต ผี ปีศาจ ที่พวกเขาเคยเชื่อ นับถือมาแต่เก่าก่อนนมนานจนหมดสิ้น ได้สมาทานถือศีลกับพระไตรสรณาคมน์ตั้งแต่บัดนั้นมา”

ด้วยเมตตาต้องกลับมาป่าช้าบ้านผืออีก

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ท่านตั้งใจจะธุดงค์ไปที่อื่นต่อไป แต่ด้วยความเมตตาที่จะทำประโยชน์ส่วนรวม ทำให้ท่านต้องได้กลับมาจำพรรษาที่ป่าช้าบ้านผืออีก โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อออกพรรษาปวารณาแล้ว **พระอาจารย์ฝั้น**ได้อำลาญาติโยม ออกเที่ยวธุดงค์ไปตามป่าหาสถานที่มีป่าที่สงบวิเวก ทางเขตอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จึงได้จัดเตรียมเก็บบริขารเป็นการสำเร็จเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้ออกเดินทางจากที่พักสำนักโนนป่าช้าบ้านผือ ได้เข้าไปพักที่วัดศรีจันทร์ในเมืองขอนแก่น ส่วนญาติโยมพอได้ทราบว่า พระอาจารย์ฝั้นได้ออกไปจากสำนักแล้ว พากันมีความโศกเศร้าโศกาอาลัยในจิตใจเป็นอันมาก ไม่สามารถระงับดับความอาลัยจากจิตใจ

ของตนได้ พากันออกอุทานว่า “ชาวเราทั้งหลายจะอยู่ได้อย่างไร เมื่อไม่มีพระอาจารย์ มาเถิดพวกเรา ไป พวกเราติดตามท่านไป ไปขอร้องให้ท่านมีความเมตตา กลับมาอนุเคราะห์โปรดชาวเราบ้านผือีกสักครั้งเถิด”

เมื่อทุกคนตกลงตัดสินใจไปด้วยกันแล้ว ต่างก็ได้รีบออกเดินทางติดตามพระอาจารย์ไป ได้ไปทันพบ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ที่วัดศรีจันทร์ จึงพากันเข้าไปอ้อนวอน ขอร้องให้ท่านมีความเมตตาโปรดญาติโปรดโยมอีกสักครั้งเถิด ขณะเดียวกันภูตผีที่ชาวบ้านได้เลิกนับถือและเชื่อถือได้สละละทิ้ง จนมีความสงบหลบหนีไปแล้ว ได้กลับเข้ามาอาศัยเบียดเบียนชาวบ้านอีก เหมือนกับว่าพวกภูตผีเหล่านั้นช่วยมาเป็นใจกับชาวบ้าน เป็นเหตุให้ชาวบ้านได้ยกเอาเรื่องนี้ขึ้นร้องเรียนพระ–อาจารย์อีกด้วยว่า

“หลังจากท่านพระอาจารย์ได้เดินทางมาแล้ว ภูตผีที่เคยหลบหนีหายไปแล้วก็ได้กลับเข้ามาอาศัยอยู่ทุกหลังคาเรือนอีก มันมาเข้าทรงเข้าสิงเบียดเบียนชาวบ้านให้ได้ลำบากเดือดร้อนวุ่นวายเข้าอีก ขอพระอาจารย์ได้เมตตาพวกกระผมชาวบ้านผือบ้างเถิด ถ้าไม่มีท่านพระอาจารย์แล้วพวกกระผมและชาวบ้านผือก็จะอยู่ไม่ได้ อยู่ได้ก็จะไม่มีความสุข **ท่านพระอาจารย์องค์เดียวเท่านั้นที่มีความสามารถแก้ปลดเปลื้องระงับดับความเดือดร้อนเป็นทุกข์ที่ปรากฏอยู่ในเวลานี้ได้”**

เมื่อ**พระอาจารย์ฝั้น** ได้ฟังคำอาราธนาขอร้องนิมนต์ให้ท่านกลับ เพื่อจะได้ช่วยระงับดับความเดือดร้อนดังกล่าวแล้ว ทำให้ท่านมีจิตเมตตาสงสารชาวบ้านผือ ที่มีศรัทธาเพิ่งเริ่มเข้าวัดปฏิบัติฟังธรรม จำศีล ไหว้พระภาวนา ท่านก็ได้พิจารณาในใจปรารภถึงตัวท่านเองว่า

“ที่เราได้บวชเข้ามาในพระพุทธศาสนานี้ ก็มีความตั้งใจเจตนาที่จะเข้ามาทำประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม บัดนี้ญาติโยมก็ได้เกิดมีศรัทธาความเลื่อมใสในพระศาสนา เขามีความพอใจใคร่จะศึกษาปฏิบัติฝึกหัดอบรม บ่มอินทรีย์จะได้เป็นปัจจัยอุปนิสัยบารมีแก่กล้ายิ่งๆ ขึ้นไป ถ้าเราไม่กลับไปให้ได้บำเพ็ญประโยชน์ในคราวครั้งนี้ ก็เท่ากับว่า เราทำงานผิดพลาดขาดจากประโยชน์อย่างน่าเสียดาย ความจริงเราก็มุ่งมาบำเพ็ญประโยชน์ส่วนนี้โดยตรงอยู่แล้ว เป็นโอกาสอันดีที่เราจะได้นำธรรมานุธรรมปฏิบัติ มาฝึกหัดเผยแพร่ให้แก่ประชาชน ได้ฝึกฝนตนให้ถูกต้องตามอริยมรรคปฏิปทา จักได้ดำรงทรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาสืบไป”

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้ตัดสินใจกลับ จึงรับคำอาราธนาของญาติโยมว่า “อาตมารับนิมนต์แล้ว ให้พากันสบายใจ กลับบ้านกลับช่องกันเสีย อาตมาก็จะตามไปภายหลัง” คณะโยมบ้านผือได้พากันยกมือสาธุ สาธุการ กระพุ่มมือน้อมกราบพระอาจารย์ด้วยความดีใจที่ได้สมหวัง ยังความปราโมทย์ให้แก่ชาวบ้านผือที่นั่งรอคอยฟังทุกๆ คน คงเป็นด้วยกุศลที่ทุกคนได้เคยบำเพ็ญมา พระอาจารย์จึงเมตตากลับมาโปรดพวกเราดังนี้”

พ.ศ. ๒๔๗๓ จำพรรษา ๖ ที่ป่าช้าบ้านผือครั้งที่สอง

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ พอใกล้เข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้เดินธุดงค์กลับมาจำพรรษาที่ป่าช้าบ้านผือ หรือสำนักโนนป่าช้าบ้านผือ อีกเป็นครั้งที่ ๒ ติดต่อกัน ตามที่ท่านได้ตกลงรับปากกับญาติโยมไว้ นับเป็นพรรษาที่ ๖ ขณะท่านมีอายุ ๓๑ ปี โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ในพรรษานี้ พระอาจารย์ได้ตั้งจิตคิดสมาทานอธิษฐานในใจ ในข้อวัตรปฏิบัติขัดเกลาเพ่งเผาฝึกจิตบำเพ็ญทำความเพียร เหมือนกับที่ท่านเคยปฏิบัติมาทุกๆ ปี

ท่านยินดีตามที่มีอยู่ เป็นผู้มีความอยากมักน้อยสันโดษ สำรวมในอธิศีล อบรมอยู่ในอธิจิต จำเริญเจริญให้บริบูรณ์ยิ่งด้วยอธิปัญญา เพื่อให้ได้มาซึ่ง วิชชา วิมุตติ

ท่านยินดีในที่วิเวกสงัดขจัดเสียซึ่งความคลุกคลี และทั้งได้ตั้งใจเทศน์ธรรมแนะนำพร่ำสอนแก่พุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์และนักบวชจนตลอดพรรษา ประชาชนได้หลั่งไหลเข้าวัด ฟังธรรม จำศีล เจริญภาวนาเพิ่มจำนวนมากขึ้นๆ ทุกวันๆ ท่านสอนให้เขาเลิกละการทรงเจ้าเข้าผี ตลอดถึงการเซ่นบวงสรวง สักการะพระภูมิเจ้าที่ ภูต ผี ปีศาจ หักไม้ ดูหมอ ถือฤกษ์ถือยาม เป็นความเห็นผิดไม่ถูกต้องตามธรรมทางพระพุทธศาสนาให้นำมาซึ่งทุกข์โทษ ไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้กระทำ ญาติโยมโดยส่วนมากที่ได้ฟังเทศน์อบรมธรรมที่พระอาจารย์ได้พร่ำสอนแล้ว ก็พากันเลิกละจากทางผิด ตั้งจิตระลึกนึกน้อมไหว้กราบ เคารพนับถือแต่ในคุณพระรัตนตรัย เอามาเป็นที่พึ่งของตนทุกๆ คน ตั้งแต่นั้นมาตลอดกระทั่งจนทุกวันนี้”

กล่าวถึงญาติโยมบ้านผือ ซึ่งเดิมทีมีทั้งรับและไม่รับพระไตรสรณาคมน์เป็นที่พึ่ง แต่การกลับไปจำพรรษาในครั้งนี้ ผู้ใหญ่บ้านได้เรียกประชุมลูกบ้านแล้วยอมรับกันทั้งหมู่บ้าน จึงได้พากันเข้ามากราบนมัสการ**หลวงปู่ฝั้น** ขอรับพระไตรสรณาคมน์กันทั้งหมู่บ้าน ต่อจากนั้นความเชื่อเรื่องผีสางในหมู่บ้านจึงหมดสิ้นลง และในพรรษานี้เอง ชีวิตของญาติโยมบ้านผือก็อยู่เย็นเป็นสุขตั้งแต่นั้นมา ภูตผีที่เคยมารบกวน ก็ไม่มารบกวนให้เดือดร้อนอีกเลย เป็นเพราะผีไม่เกรงกลัวหมอผี แต่ผีเกรงกลัวพระรัตนตรัย

บ้านผือ จึงเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งในภาคอีสานที่ญาติโยมทั้งหมู่บ้านพากันเลิกนับถือผี หันมานับถือพระรัตนตรัยและเคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงจริงจัง การนับถือพระรัตนตรัยอันมั่นคงแน่นแฟ้นในใจของ**หลวงปู่ฝั้น** ขณะเป็นพระภิกษุหนุ่มพรรษา ๖ ได้เข้าสู่ในใจของญาติโยมจนเป็นอุบาสก อุบาสิกา เป็นเพราะผลงานของกองทัพธรรมพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ทั้งนี้เป็นเพราะความเมตตาอันไม่มีประมาณของหลวงปู่ฝั้น ที่ท่านคอยหมั่นเทศนาอบรมญาติโยมอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยนั่นเอง

จากเริ่มต้นที่ญาติโยมบ้านผือไม่เข้าใจในทีแรก จนถึงขับไล่ไสส่งและถึงขั้นจะฆ่า**หลวงปู่ฝั้น** และคณะ ย่อมเป็นเรื่องปรกติธรรมดา แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ได้เห็นจริยาวัตร ข้อวัตรปฏิบัติ ตลอดปฏิปทาอันงดงามของพระธุดงคกรรมฐาน และเมตตาธรรมอันชุ่มเย็นฉ่ำบริสุทธิ์จากใจท่าน ในการเป็นเนื้อนาบุญและเผยแผ่ธรรมะสงเคราะห์โปรดญาติโยม โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เหล่านี้ ย่อมเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้เป็นอย่างดี ทำให้ญาติโยมเกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธา เกิดความผูกพัน และซาบซึ้งใจในคุณงามความดีของท่าน ในที่สุดก็เกิดความเทิดทูนบูชาถึงขั้นลงใจ แม้ชีวิตก็ยอมมอบถวายให้ท่านได้

ดังนั้น เมื่อท่านและคณะจะอำลาจากญาติโยมบ้านผือ เพื่อออกเที่ยววิเวกธุดงค์ไปถิ่นอื่น แสวงหาโมกขธรรม ตามแนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานที่ไม่ติดถิ่น ไม่ติดญาติโยม และไม่ติดในลาภสักการะ ญาติโยมจึงต่างพากันวิงวอนขอร้องให้ท่านอยู่เมตตาโปรดต่อไป แต่เมื่อท่านต้องจากไป เพราะเหตุผลความจำเป็นจริงๆ ตามวิถีชีวิตแห่งพระธุดงคกรรมฐาน ผู้สืบสายพระสงฆ์สาวกแห่งองค์พระบรมศาสดา คือ เป็นผู้มีความปรารถนามรรคผลนิพพานในมโนปณิธาน ญาติโยมก็เกิดความเข้าอกเข้าใจดี จึงได้แต่โศกเศร้าอาลัยอาวรณ์ในท่านยิ่งนัก และหวังไว้ในวันหน้าว่าท่านจะกลับมาเมตตาโปรดสงเคราะห์เขาเหล่านั้นอีก

เผชิญตาปะขาวธรรมต่อไก่ไท้สุข

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ หลังออกพรรษา เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** อำลาญาติโยมบ้านผือแล้ว ท่านได้ธุดงค์ไปบ้านจีต กับ**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ออกพรรษาแล้ว **ท่านพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ** ได้มาชักชวนพาไปเที่ยวทางจังหวัดอุดรธานี พอเดินไปถึงบ้านจีต อำเภอหนองหาน (ปัจจุบันขึ้นกับอำเภอกู่แก้ว) จังหวัดอุดรธานี พระอาจารย์อ่อนได้แยกไปเยี่ยมพี่สาวป่วยหนักอยู่ที่บ้านดอนเงิน อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี (เป็นมาตุภูมิของพระอาจารย์อ่อน) **พระอาจารย์ฝั้น** พักอยู่บ้านจีต แต่ลำพังองค์เดียว

พระอาจารย์ฝั้น เผชิญต่อสู้กับปัญหาคนหากินในทางทุจริตมิจฉาชีพ คือ ในบ้านจีตมีตาปะขาวผมยาวคนหนึ่งชื่อว่า “ไท้สุข” ได้บัญญัติธรรมต่อไก่ตั้งขึ้นมาเอง เป็นทางการหากินหลอกลวงชาวบ้านให้หลงเชื่อตามกลวิธีหากินหลอกลวงของเขาเอง ว่าชาวเราทั้งหลาย เราได้ไปพบของดี และเราก็ได้นำเอามาเผยแพร่แจกจ่ายให้พวกท่านทั้งหลาย ถ้าท่านผู้ใดใคร่อยากจะได้บรรลุธรรมเห็นธรรมแล้ว จงพากันจับเอาไก่ตัวผู้หนึ่งตัวและตัวเมียหนึ่งตัวนำเอามาให้เรา เราจะทำให้ท่านได้บรรลุถึงซึ่งธรรมของดีจริง โดยไม่ต้องทำอะไร ให้พวกท่านกลับไปอยู่ที่บ้านของท่านเฉยๆ ก็สามารถได้บรรลุธรรม รู้ขึ้นมาเองได้

พวกชาวบ้านที่ยังโฉดเขลาเบาสติปัญญา เข้าใจว่าเป็นความจริง เพราะว่าท่านเป็นนักบวช ทรงศีลธรรมประจำใจ ชาวบ้านจึงได้เชื่อถือและเลื่อมใส จึงต่างก็พากันจับไก่คนละคู่ๆ เอาไปให้ตาปะขาว ผู้วางแผนหลอกลวงนั้นเป็นจำนวนมาก **พระอาจารย์ฝั้น** ได้มาประสบเหตุการณ์ เห็นวิธีหากินอันสกปรกโสมมเป็นกลหลอกของไท้สุขลวงชาวบ้านเช่นนั้น

ท่านพระอาจารย์รู้สึกมีความเมตตาสงสารชาวบ้านผู้ไม่คงแก่การศึกษา ปัญญายังอ่อนเป็นกำลัง จึงได้เรียกอีตาปะขาวไท้สุขมาอบรมสั่งสอน ให้มีความรู้สึกสำนึกตน แล้วยอมรับสารภาพผิด ให้เขาเลิกละจากการหากินทุจริตมิจฉาชีพต่อไป แรกๆ ตาปะขาวไท้สุขเขาไม่ยอมเชื่อฟังในธรรมตามคำชี้แจงแสดงสั่งสอนของท่านอาจารย์ เพราะเขาถือว่าที่เขาทำไปแล้วนั้นไม่ผิด เขาอ้างว่าเขาไม่ได้บังคับให้เอามาให้ ชาวบ้านมีศรัทธา มีความพอใจเอามาให้เราเอง เขาจึงมีความเห็นว่าธรรมต่อไก่ของเขาไม่ดีและผิดตรงไหน

ตาปะขาวธรรมต่อไก่ไท้สุข ยังอวดอ้างธรรมต่อไก่ของเขาเองว่า ในธรรมต่อไก่ของเขาได้บัญญัติสรณะที่พึ่งของเขาถึง ๔ อย่าง คือ กุฏฐัง พุทธัง ธัมมัง สังฆัง สรณัง คัจฉามิ ดังนี้ อย่างนี้ดีกว่าของท่าน ของท่านมีแต่เพียง ๓ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เท่านั้น

ท่านอาจารย์ฝั้น ได้ซักถามว่า “กุฏฐัง หมายถึงอะไร เป็นสรณะที่พึ่งได้จริงหรือไม่”

ตาปะขาวธรรมต่อไก่ไท้สุขตอบคำถามของ**พระอาจารย์ฝั้น**ไม่ได้ กุฏฐัง หมายถึงอะไรก็ไม่รู้ ได้แต่ว่าดีกว่าเท่านั้น แต่ก็ไม่ทราบว่าดีอย่างไร ตาปะขาวหมดปัญญา อธิบายความคำว่ากุฏฐังไม่ได้ จึงได้อาราธนาขอให้ท่านพระอาจารย์อธิบาย

ท่านพระอาจารย์จึงได้อธิบายคำว่ากุฏฐัง ให้ฟังว่า “คำว่ากุฏฐังนั้นเป็นชื่อโรคชนิดหนึ่ง มันเกิดขึ้นที่ร่างกายคนบางคน แปลว่าโรคเรื้อน จะพากันเอาโรคเรื้อน มาเป็นสรณะที่พึ่งได้อย่างไร โรคเรื้อนนี้ถ้าหากว่ามันเกิดเป็นขึ้นมา อยู่ที่ร่างกายของผู้ใดแล้ว มิได้ทำให้ผู้นั้นได้รับความสุข ความสบายเลย มีแต่ผู้นั้นจะต้องได้รับแต่ความทุกข์เจียนตาย หรือทรมานจนถึงแก่ความตาย”

ตาปะขาวธรรมต่อไก่ไท้สุขยังได้ตอบโต้ขึ้นมาว่า “ผู้ที่นับถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ๓ อย่างนี้ ตายไปหมดแล้ว ถ้าถือ ๔ อย่างเหมือนของเขาแล้วจะไม่ตาย ถึงตายพระอินทร์ก็ใช้ให้เทวดาเอาสวิงทองคำมาตักเอากระดูกมารวมกันเข้า แล้วเอาน้ำเต้าทองมารดชุบชีวิตให้ฟื้นขึ้นมาแล้วพาไปอยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้า”

ท่านอาจารย์ฝั้น ได้อธิบายพร้อมทั้งยกเหตุผลให้ฟัง ตาปะขาวธรรมต่อไก่ไท้สุขก็ยังไม่ยอมสละทิฐิของตนได้ ยังยกเอาคาถา คำบริกรรมภาวนาของเขาว่าดีวิเศษนัก ไม่มีของใครอื่นใดสู้ได้ คือ **“ทุ สะ นะ โส โม นะ สา ทุ”** คาถาบริกรรมภาวนาของเขา ๘ อักขระนี้ดีอย่างมหัศจรรย์ เมื่อตาปะขาวกล่าวจบลงแล้ว ท่านพระอาจารย์ได้ยกเอาคาถาของเขานั้นขึ้นมาแสดงให้เขาฟังต่อไปว่า

“คำว่า “**ทุ สะ นะ โส**” เป็นคาถาของเปรต ๔ คน ที่ตายไปตกนรกชื่อว่า โลหกุมภี มีความร้อนเดือดพล่านด้วยน้ำทองแดงอยู่ตลอดเวลา เรื่องมีอยู่ว่า เปรต ๔ ตนนั้น เมื่อคราวได้ไปบังเกิดเป็นมนุษย์ ได้เกิดเป็นบุตรเศรษฐีมีทรัพย์มากในเมืองนั้น มีตระกูลเศรษฐีอยู่ ๔ คน เศรษฐีทั้ง ๔ คนนั้นทุกคนต่างก็มีลูกชายด้วยกันทั้ง ๔ คน มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันและเป็นเพื่อนกัน มีความรักกันมาก ไปไหนก็ไปด้วยกัน บุตรเศรษฐีทั้ง ๔ คน มีรูปร่างหน้าตาสะสวยงดงามมาก ทำให้สตรีมีความกำหนัดรักใคร่ เคลิบเคลิ้มหลงใหลในรูปสมบัติอันงาม ที่มีผิวพรรณผุดผ่องของบุตรเศรษฐี พร้อมทั้งมีคุณสมบัติ และทรัพย์สมบัติข้าวของเงินทองแก้วแหวนแสนสิ่งก็มาก

บุตรเศรษฐีทั้ง ๔ คนได้อาศัยที่ตนมีรูปสมบัติและทรัพย์สมบัติ ใช้จ่ายทรัพย์นั้นล่อให้ผู้หญิงชอบใจ เกิดความกำหนัดรักใคร่พอใจในลูกเศรษฐีทั้ง ๔ คนนั้น ได้ทอดตัวเข้าไปได้ประพฤติอะสะธรรมในกามมิจฉาจาร โดยไม่เลือกว่าลูกเขาเมียใคร ไม่เลือก เอาได้ทั้งนั้น

ครั้นบุตรเศรษฐีทั้ง ๔ คน สิ้นชีพวายชนม์แล้ว ก็ได้ไปตกนรก ชื่อว่า โลหกุมภี นรกขุมนี้สัตว์นรกที่ตกไปนั้น ไปลอยอยู่ในกระทะหม้อน้ำต้มทองแดงจนละลายเป็นน้ำร้อนเดือดพล่านตลอดเวลา สัตว์นรกตกไปลอยน้ำทองแดงนั้น เพราะโทษประพฤติผิดศีล ๕ ข้อ ๓ เป็นการกระทำผิดในกามมิจฉาจาร สัตว์นรกที่ตกไปลอยอยู่ในน้ำ พลิกคว่ำพลิกหงายจมลงไปถึง ๘ หมื่นปี จนถึงก้นหม้อนรกขุมนั้น แล้วก็ลอยพลิกคว่ำพลิกหงายลอยขึ้นมาอีก ๘ หมื่นปี จึงได้โผล่ขึ้นมาได้ แล้วสัตว์นรกนั้นมีความปรารถนาใคร่จะประกาศบอกผลของกรรมที่ตนได้กระทำให้ปรากฏ ก็กล่าวได้เพียงคำเดียวก็จมลงไปอีก

พลิกคว่ำพลิกหงายในน้ำทองแดงที่เดือดพล่านอยู่ ๘ หมื่นปี ถึงก้นหม้อ สัตว์นรกทั้ง ๔ ตนนั้น ต่างคนต่างลอยเช่นเดียวกัน ๘ หมื่นปี จึงโผล่ขึ้นมาได้กล่าวคาถาคนละตัว คนที่ ๑ ว่า **ทุ** ที่ ๒ ว่า **สะ** ที่ ๓ ว่า **นะ** ที่ ๔ ว่า **โส** ดังนี้ แล้วก็จมลงไป ถ้าบาปกรรมของสัตว์เหล่านั้นที่ได้ทำไว้ยังไม่สิ้นตราบใด สัตว์เหล่านั้นก็ยังไม่ตายอยู่ตราบนั้น เพื่อจะได้เสวยทุกข์ทรมาน ด้วยกรรมชั่วที่ตัวได้กระทำไว้”

ตาปะขาวธรรมต่อไก่ไท้สุขได้ฟัง**พระอาจารย์ฝั้น**เทศน์คาถาที่ตนเอามาบริกรรมว่า **ทุ สะ นะ โส** นั้นเป็นคาถาของสัตว์นรก ก็ยังไม่ยอมเชื่อ ท่านพระอาจารย์จึงได้อธิบายต่อว่า

“คำว่า **ทุ** นั้นแปลว่า ชั่ว สัตว์นรกตนที่ ๑ โผล่ขึ้นมาอ้าปากอยากจะประกาศให้ได้ทราบผลชั่วที่ตัวได้กระทำไว้ เมื่อยังเป็นมนุษย์บุตรเศรษฐีนั้นว่า ความชั่วเราได้ทำไว้แล้วหนอ เราจึงได้ตกทุกข์ทรมานอยู่ในนรกนี้ แต่ยังไม่ทันจบก็จมลงไป

ตนที่ ๒ ว่า **สะ** นั้นว่า เราจักพ้นไปจากทุกข์ได้อย่างไร เพราะความดีเราไม่ได้ทำไว้เลย เรามีแต่กรรมชั่ว กล่าวยังไม่จบได้แต่ **สะ** คำเดียว ก็จมไปอีก

ตนที่ ๓ ว่า **นะ** นั้น หมายความว่า เมื่อเราได้พ้นไปจากนรกนี้แล้ว เราจะไม่ทำกรรมชั่ว ทุจริตกามมิจฉาจาร อีกเลย

ตนที่ ๔ ว่า **โส** เรานั้นเมื่อได้ไปเกิดเป็นมนุษย์แล้ว จะทำแต่กรรรมดี มีให้ทานฟังธรรม จำศีล ภาวนา อย่างเต็มที่จนตลอดชีวิต

สัตว์นรกทั้ง ๔ ตนนั้นได้กล่าวคาถาคนละคำ ก็จมลงไปยังพื้นขุมโลหกุมภีนรก”

เมื่อ**พระอาจารย์ฝั้น**แสดงธรรมพร่ำสอนอบรมจบลงแล้ว แต่ตาปะขาวธรรมต่อไก่ไท้สุขและบริวาร ก็ยังยืนกรานการกระทำของตนว่าตัวเองทำถูก จึงไม่ยอมสละเลิกละจากธรรมต่อไก่ได้ ท่านพระอาจารย์ฝั้นได้พยายามอบรมสั่งสอนอยู่ ๗ วัน พร้อม**ท่านพระอาจารย์อ่อน พระอาจารย์กู่**ได้มาสมทบร่วมด้วย ได้ช่วยกันตอบโต้ปัญหาตาปะขาวไท้สุขและบริวาร ซักถามข้อข้องใจและสงสัย เขายกปัญหาธรรมส่วนใดขึ้นถาม ทั้งสามพระอาจารย์ก็ได้ช่วยกันตอบโต้แก้ปัญหาธรรมที่เขาถามมานั้นจนหมดเปลือก ทำให้ผู้ฟังได้ความรู้แจ่มแจ้งสิ้นสงสัย จิตใจของตาปะขาวผมยาวธรรมต่อไก่ไท้สุขและบริวารค่อยอ่อน ถอดถอนทิฐิผิดของตนออกได้

ตาปะขาวไท้สุข จึงได้ยอมรับสารภาพผิดและพูดเปิดเผยความจริงให้ฟังว่า “ธรรมต่อไก่นี่เป็นของเขาได้บัญญัติขึ้นเอง เป็นนาหากินของพวกผม พอพวกผมได้ฟังธรรมของท่านพระอาจารย์แสดงอบรมพร่ำสั่งสอน จึงได้เกิดความรู้สึกสำนึกตัวว่า เป็นการหลอกลวง แต่นี้ต่อไปพวกผมจะตั้งใจปฏิบัติอยู่ในธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ตามคำแนะนำสั่งสอนของพระอาจารย์ทั้ง ๓ องค์”

พระอาจารย์ฝั้นเห็นผมของตาปะขาวรุงรัง ท่านจึงได้สั่งให้ตัดออกเสีย ตาปะขาวแกจะไม่ยอมตัด พูดอ้างว่า “ถ้าแกตัดผมออกเมื่อไร แกต้องตาย” จน**พระอาจารย์อ่อน**ช่วยพูดรับรองว่า “ไม่ตายเพราะเหตุที่ตัดผม” เขาจึงยินยอมตัดผมออก ภายหลังจากธรรมต่อไก่ไท้สุขตัดผมยาวออกแล้ว มีพลานามัยร่างกายเป็นปกติสุข ทำให้พวกเขากับทั้งบริวารเพิ่มความเลื่อมใสในปฏิปทาความรู้ ความสามารถของพระอาจารย์ทั้งสามองค์เป็นอย่างยิ่ง ได้ชักชวนกันออกไปฟังธรรมคำแนะนำสั่งสอนเพิ่มจำนวนขึ้นทุกๆ วัน”

สอนโยมภาวนาแก้โรคไอ

ระหว่างที่พำนักอยู่ที่บ้านจีต **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านใช้อำนาจจิตอัศจรรย์ของท่านพิจารณาช่วยโยมผู้หญิงหายขาดจากโรคไอด้วยการภาวนา โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ที่นั้นยังมีโยมผู้หญิงคนหนึ่ง เธอเป็นโรคไอเป็นเวลานานแล้ว ขณะที่เธอมานั่งภาวนาก็ไอไม่หยุด พระอาจารย์ได้ยินเสียงไอจึงได้ถามผู้หญิงคนนั้นว่า “ทำไมไม่ไปหาหมอเขาตรวจรักษา” “ให้หมอเขาตรวจรักษากินยามามากต่อมากแล้วมันก็ไม่เห็นหายสักที” ผู้หญิงคนนั้นตอบ

เมื่อพระอาจารย์ท่านได้ยินคำตอบของผู้หญิงคนนั้นแล้ว **ท่านก็ได้รวมพลังกระแสจิตพิจารณาก็ทราบว่า เป็นเนื่องมาจากกรรมเก่า ที่เขาได้เคยทำไว้แต่ชาติก่อนตามมาให้ผลในชาตินี้ เขาจึงไอ รับประทานยาเท่าใดก็ไม่หาย แต่จะหายได้ด้วยอานุภาพพลังจากกำลังจิตตภาวนา แล้วแผ่เมตตาจิต อุทิศส่วนกุศลส่งถึงเจ้ากรรมนายเวร เมื่อเขาเหล่านั้นได้อนุโมทนารับเอาซึ่งส่วนกุศลผลบุญแล้ว ก็มีความผ่องแผ้วในจิตกลับมาเป็นมิตรกับเรา** พระอาจารย์จึงได้แนะนำผู้หญิงที่เป็นโรคไอคนนั้นว่า “เป็นด้วยกรรมไม่ดีที่เราทำไว้แต่ชาติก่อน ถึงโยมจะกินยาเท่าไรก็ไม่หาย ให้โยมตั้งจิตอธิษฐาน นั่งภาวนาทำความเพียรพยายาม ให้จิตรวมสงบเป็นสมาธิแน่วแน่ เบากาย สบายใจ แจ่มใสปลอดโปร่งโล่งอกโล่งใจ แล้วแผ่เมตตาจิตอุทิศส่วนกุศล เจาะจงส่งไปถึงเจ้ากรรมนายเวรที่โยมได้กระทำไว้แต่ชาติก่อน อย่างนี้แน่นอนต้องหาย”

โยมผู้หญิงคนนั้น ครั้นได้ฟังคำแนะนำจาก**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ดังนั้น ก็มีจิตชื่นชมยินดีเลื่อมใส พอใจต่อการกระทำความเพียรภาวนา ตั้งสติระลึกหายใจภาวนากำกับอยู่กับจิต มีความรู้ตัวประคองไว้ไม่ให้ใจฟุ้งซ่าน เป็นเวลานานทนทานต่อการนั่งภาวนาครานั้นอย่างไม่ลดละ จิตจึงสละละวางห่างออกไกลไปจากนิวรณ์ อ่อนสงบระงับสบายจากอาการไอ ยิ่งเพิ่มความเลื่อมใสเป็นกำลังใจให้โยมคนนั้นมีศรัทธา อดทนนั่งบริกรรมคำภาวนาเพ่งเพียร พยายามด้วยความฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ด้วยอำนาจอิทธิบาทภาวนา ก็สามารถยังจิตให้สงบรวมมีอารมณ์ ๑ แน่วแน่อยู่ในธรรมดวงเดียว เป็นสุขา เอกัคคตา มีความสุข วิเวกเอกัคคตา อยู่ด้วยธรรม อาการป่วยไข้ไอประจำ ก็สงบระงับกลับหายเป็นปกติอย่างไม่น่าเชื่อว่าจะมีขึ้นได้ แต่ก็ได้มีมาแล้ว

โยมผู้หญิงคนนั้นมีความสุขกายสบายใจ และดีใจมาก ได้ตั้งใจแผ่เมตตาจิต อุทิศส่วนกุศลผลคุณสมบัติเจาะจงส่งไปถึงสรรพสัตว์ ทั้งมารดา บิดา อุปัชฌาย์ อินทร์ พรหม ยม มาร จงมารับสาธุการส่วนกุศลของข้าพเจ้าคราวครั้งนี้เถิด

คาถาที่**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้สอนให้โยมคนนั้นภาวนาว่าดังนี้ **“สุขี อัตตานัง ปะริหะรามิ”** (ขอให้ข้าพเจ้ามีความสุขกาย สุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัย ทั้งสิ้นเถิด)”

ที่โยมผู้หญิงคนนั้นนำไปภาวนาแล้วหายจากโรคไอ มีดังนี้

“วันแรก ท่านให้ภาวนาตั้งจิตบริกรรม โดยกำหนดจิตไว้ที่ใดที่หนึ่ง วันนั้นนั่งบริกรรมสักพักก็ยังไออยู่ตลอด

วันที่สอง ปรากฏว่ามีอาการชุ่มคอขึ้นหน่อย อาการไอห่างไปบ้าง

วันที่สาม อาการไอก็หายไปราวกับปลิดทิ้ง รู้สึกคอชุ่มชื้น โยมผู้นั้นนั่งบริกรรมอยู่จนดึกดื่น ใครๆ หลับกันหมด แกก็ยังไม่ยอมหลับ ในที่สุดอาการไอก็หายโดยเด็ดขาดตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา

โยมผู้นั้นสำนึกในบุญคุณ ได้เอาเงินทองมาถวาย **พระอาจารย์ฝั้น** แต่ท่านไม่รับ ผลที่สุดก็เอาจักรเย็บผ้ามาถวาย อ้างว่าเป็นค่ายกครู เพื่อไม่ให้แกเสียกำลังใจ ท่านจึงได้เอาจักรนั้นใช้เย็บจีวรของท่านเองจนเสร็จ แล้วจึงคืนให้”

หลวงปู่ฝั้น กระทำต่อโยมผู้นั้นเช่นนี้ ก็เพื่อการรักษาน้ำใจศรัทธาของโยม และเป็นการสงเคราะห์โยมให้ได้รับอานิสงส์จากท่าน เป็นตัวอย่างของความมีเมตตาประกอบกับความเคร่งครัดในพระวินัยของท่าน ซึ่งเป็นลักษณะประจำองค์ของท่านตลอดมา

อาพาธเพราะตรากตรำทำงาน

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ก่อนเข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้เดินธุดงค์กลับมาที่จังหวัดขอนแก่นอีกครั้ง ด้วยในระยะเวลา ๒ – ๓ ปีที่ผ่านมา การเผยแผ่ธรรมะในจังหวัดขอนแก่นอย่างอดทน อดกลั้น ขยันขันแข็ง ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอของกองทัพธรรม ซึ่งนำโดย **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** และ **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** นับว่าได้ผลดีคุ้มค่ามาก ชนิดเกินความคาดหมาย สมกับความเหน็ดเหนื่อยและเวลาที่บรรดาครูบาอาจารย์ในกองทัพธรรมได้ทุ่มเทเสียสละอุทิศกายและใจเดินทางไกลมาเมตตาโปรดสงเคราะห์ เพราะพระสัทธรรมคำสอนที่ถูกต้องที่ท่านคอยเมตตาสั่งสอนอบรมได้หยั่งในใจประชาชนถิ่นนี้แล้ว และการถือธุดงควัตรของพระป่า เช่น การเดินบิณฑบาตเป็นวัตร การฉันหนเดียวในบาตรเป็นวัตร การอยู่ป่าเป็นวัตร ฯลฯ เริ่มเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีแล้ว

จากเดิมที่ประชาชนชาวขอนแก่น ยังไม่รู้จักและไม่เข้าใจในวิถีชีวิตของพระธุดงคกรรมฐานหรือ พระป่า ซึ่งเคร่งครัดในพระธรรมวินัย ธุดงควัตร ตลอดการรักษาข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทา อีกทั้งการประพฤติปฏิบัติก็ผิดแปลกแตกต่างจากพระบ้านที่คุ้นเคยกัน ย่อมไม่ศรัทธา จนถึงขั้นต่อต้านขับไล่และคิดฆ่าพระป่าก็มี เมื่อเข้าใจดีแล้วต่างก็หันกลับมาเคารพเลื่อมใสศรัทธา และสนับสนุนให้กุลบุตรออกบวชเป็นพระเณรกันจำนวนมากมาย **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้มาตรากตรำช่วยงานบวชครั้งนี้ จนไข้ป่ามาลาเรียกลับมากำเริบอีกครั้ง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“พระอาจารย์ฝั้นท่านได้พักอยู่ที่นั้นตามสมควรแก่อัธยาศัยแล้ว จึงได้ลาญาติโยมออกเที่ยววิเวก ทำความเพียรในละแวกนั้นเป็นที่พอใจแล้ว ท่านก็ได้เดินทางกลับมาหาครูบาอาจารย์และหมู่เพื่อน ที่จังหวัดขอนแก่นอีก ท่านได้ไปพักที่วัดศรีจันทร์ ขณะเดียวกันทางวัดก็กำลังจะจัดเตรียมบริขารจะบวชพระ เณรเป็นจำนวนมาก

ท่าน **(ท่านพระอาจารย์สิงห์)** ได้มอบภาระให้ท่าน **(ท่านพระอาจารย์ฝั้น)** เป็นธุระในการตัดเย็บผ้าสบง จีวร สังฆาฏิสองชั้นกับผ้าบริขารอื่นอีกด้วยเป็นจำนวนมาก ท่านต้องนั่งตัดเย็บผ้าตลอดทั้งกลางวัน กลางคืน ไม่มีเวลาได้พักผ่อนหลับนอนเลย เพราะมีเวลาเหลือน้อย หลังจากได้บวชพระ เณร เสร็จแล้ว ท่านก็เริ่มกลับมาป่วยเป็นไข้มาลาเรียขึ้นมาอีก พระอาจารย์ท่านได้รักษาตัวของท่าน ด้วยวิธีการพักผ่อนภาวนารักษาจิตใจให้สงบ เป็นธรรมโอสถที่ท่านพระอาจารย์ได้เคยนำเอามาใช้ในเวลาอาพาธ ตามที่ท่านเคยปฏิบัติ แต่ก็ยังไม่หายสนิท เพียงทุเลาเท่านั้น

ท่านได้ระลึกถึงภูระงำ นึกอยากจะไปจำพรรษาอยู่บำเพ็ญเพียรภาวนาที่นั้น คงจะได้รับความสงบสงัด ปฏิบัติเพิ่มพูนกำลัง สมาธิ สติ ปัญญา วิชชา วิมุตติ ให้ปรากฏประจักษ์แจ้งชัดในปัจจุบัน ท่านจึงได้เข้าไปอำลา**ท่านพระอาจารย์สิงห์** และ**พระอาจารย์มหาปิ่น** ไปอยู่จำพรรษาบนภูเขาระงำ ท่านพระอาจารย์สิงห์พูดว่า “ท่านฝั้นพาพระหัวโจกขึ้นไปอยู่ภูเขา ศึกษาอบรมกับท่านด้วย” **พระอาจารย์ฝั้น** ท่านยังไม่ทราบว่าพระหัวโจกที่ท่านพระอาจารย์สิงห์บอกนั้นเป็นใคร แต่พอมองเห็นมือท่านยกขึ้นตรงไปที่**พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ** ท่านจึง “อ๋อ ! ท่านกงมานี้เองท่านว่าพระหัวโจก” (ท่านพูดหยอกแบบกันเอง) ท่านพระอาจารย์ฝั้นกับพระอาจารย์กงมาจึงออกเดินทางไปอยู่จำพรรษาบนภูเขาระงำด้วยกัน”

หลวงปู่ฝั้น กับ **หลวงปู่กงมา** ท่านเป็นเพื่อนสหธรรมิกที่มีอายุและพรรษาใกล้เคียงกันมาก หลวงปู่ฝั้นมีอายุมากกว่า ๑ ปี และพรรษาก็มากกว่า ๒ พรรษา หลวงปู่ฝั้นเกิดปี พ.ศ. ๒๔๔๒ ญัตติเป็นธรรมยุตปี พ.ศ. ๒๔๖๘ ส่วนหลวงปู่กงมาเกิดปี พ.ศ. ๒๔๔๓ ญัตติเป็นธรรมยุตปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ท่านทั้งสองเป็นพระฝ่ายมหานิกายและเป็นพระศิษย์ที่**ท่านพระอาจารย์มั่น**อนุญาตให้ญัตติ ต่างมีจุดมุ่งหมายในการออกบวช เพื่อปรารถนามรรคผลนิพพานเหมือนกัน ในระยะแรกๆ ขณะยังเป็นพระภิกษุหนุ่ม ท่านออกเที่ยวธุดงค์ปฏิบัติธรรมและอยู่จำพรรษาร่วมกัน

พ.ศ. ๒๔๗๔ จำพรรษา ๗ บนภูระงำ บรรลุพระโสดาบัน

การนั่งภาวนาสละตายอันเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างอุกฤษฏ์ ผู้ที่กระทำเช่นนี้ได้จะต้องมีใจที่เด็ดเดี่ยวกล้าหาญชนิดใจกัดเพชรแหลกได้ ในครั้งพุทธกาลเคยมีมาแล้ว พระพุทธองค์ก่อนตรัสรู้ประทับนั่งภาวนาอยู่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ พระองค์ท่านทรงตัดสินพระทัยอย่างเด็ดขาดแน่วแน่ในสถานที่นี้หากไม่ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว จะเป็นที่สิ้นพระชนม์ โดยจะไม่ยอมลุกจากที่ประทับเป็นอันขาด ในครั้งกึ่งพุทธกาล **หลวงปู่มั่น**ท่านป่วยด้วยโรคท้องอย่างรุนแรง ที่ถ้ำสาริกา จังหวัดนครนายก รักษาอย่างไรก็ไม่หาย ท่านได้ตัดสินใจแน่วแน่นั่งภาวนาสละตายในถ้ำบริเวณปากเหวจนหายจากโรคท้องพร้อมได้บรรลุอริยธรรมขั้นสกิทาคามี ในพรรษานี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้ดำเนินตามรอยองค์พระบรมศาสดาและหลวงปู่มั่น โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ปี พ.ศ. ๒๔๗๔ พรรษาที่ ๗ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ได้จำพรรษาอยู่ที่บนภูเขาระงำ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ตลอดเวลาตั้งแต่พระอาจารย์ฝั้นป่วย เป็นไข้เรื้อรังยังไม่ขาด ยิ่งมาอยู่บนภูเขา ยิ่งกลับกำเริบหนักขึ้นอีก ทำให้ปวดตามเนื้อตามตัวทั่วไปหมด นั่ง นอน ยืน เดิน มีแต่ปวดทุกอิริยาบถ ปวดไปหมดเหลือที่จะอดจะทน ถึงอย่างนั้นพระอาจารย์ท่านเป็นนักต่อสู้ที่มีจิตใจกล้าหาญ เป็นศิษย์ที่ได้รับการฝึกจิตมาแล้วอย่างชำนาญจากพระอาจารย์โด่งดัง ท่านเป็นศิษย์ที่มีครู ฝึกศึกษาวิชาเพลงนักรบกับข้าศึก คือ กิเลส จากอาจารย์ที่มีฝีมือเอก **พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ** ท่านจึงไม่มีความอาลัยห่วงใยในชีวิต

เย็นค่ำวันหนึ่ง ท่านได้พิจารณาถึงทุกข์ที่ท่านได้รับและทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ ได้บังเกิดความเบื่อหน่ายในสังขารร่างกาย ไม่เสียดายอาลัยในชีวิต ท่านจึงได้ตั้งจิตปรารภความเพียรอย่างอุกฤษฏ์ ถึงชีวิตจะแตกดับก็ยอม เราจะนั่งสมาธิภาวนาจนมันหาย ถ้าไม่หายตายก็ยอม ท่านจึงได้ออกไปนั่งที่บนร้านเตี้ยๆ อยู่ใต้ร่มไม้ข้างนอก เป็นที่มีอากาศโล่งโปร่งสดชื่นสบาย ท่านได้นั่งตั้งกายตรง ดำรงสติไว้มั่น เพียรเพ่งต่อสู้กำหนดรู้เวทนาเป็นทุกขเวทนาที่เผ็ดร้อนเจ็บแสบกล้าในเวลานั้น ทั้งหมดรวมเป็นทุกขสัจจะ ในทุกขเวทนาขันธ์ เป็นขันธมาร เป็นมารก่อกวนขัดขวางหลอกลวงให้เราหลง เราจึงไม่ได้ประสบพบทางอันสงบสุข

ขันธมารมันไม่ได้เป็นมิตรกับเรา มันเบียดเบียนเรา บีบคั้นเราตลอดเวลา ข้ารู้ ข้าเห็นตัวมันแล้ว โดยความเป็นจริงว่า ทุกข์นี้เป็นมารอันโหดร้ายที่สุด มาร คือ ทุกขขันธ์เป็นศัตรูของเราอย่างฉกรรจ์ เราจะต้องต่อสู้เพื่อปราบศัตรูให้สิ้นซากไปจากเรา ทุกขขันธมารนี้ มันอยู่รอบตัวเราอย่างแน่นหนาเหมือนภูเขาหินล้วนสูงจดฟ้า ตั้งอยู่โดยรอบทั้ง ๔ ทิศ แต่ละทิศกลิ้งเข้ามาหากันหาช่องที่จะหลบหลีกลอดออกไปก็ไม่มีแม้แต่น้อย

ท่านได้กำหนดเอาทุกขเวทนาที่เป็นปัจจุบัน ตั้งสติระลึกทุกขเวทนานั้นมาเป็นเวทนาสติปัฏฐานภาวนา สัมปชาโน มีความรู้ตัว มีความอดทน มีความเพียรเพ่งเผากิเลสที่อาศัยทุกขเวทนาเป็นปัจจัยแล้วเกิดขึ้นจนพินาศ ท่านพยายามด้วยสติปัญญาอันคมกล้า ทุกขเวทนาไม่สามารถข่มขี่ขู่เข็ญครอบงำจิตของท่านได้ จิตก็รวมสงบ เวทนาก็ดับ พร้อมทั้งวิตก วิจาร ทุกข์ ปีติ สุข ก็ดับๆๆๆ ไปหมด เหลือแต่ เอกัง จิตตัง จิตดวงเดียวเป็นอุเบกขารมณ์อยู่ด้วยอัปปนาจิตตลอดคืนยันรุ่ง ทุกขเวทนาที่เคยมีกำลังกล้า ก็ได้ถูกแผดเผาด้วยขันติธรรม ความอดกลั้นทนทาน และด้วยความเพียร อันเป็น ตปะ เครื่องเผากิเลสทั้งกองทุกข์ก็ได้ดับหมดสิ้นไปด้วย กับความสงบอย่างสนิทชนิดที่ถอนรากถอนโคนที่ยังไม่เคยพบเห็นเป็นมีมาก่อนเลย

ท่านนั่งตั้งสมาธิภาวนาตั้งแต่หัวค่ำจนรุ่งเช้าขึ้นวันใหม่ ถึงเวลาพระเณรออกบิณฑบาตแล้ว ท่านก็ยังนั่งตั้งตัวเที่ยงตรงแน่วแน่เฉยอยู่ พระเณรไปบิณฑบาตกลับมาแล้ว ท่านก็ยังนั่งอยู่

จัดเตรียมอาหารรอคอยท่านจนสาย ท่านก็ยังนั่งท่าตรง ดำรงสติเที่ยงมั่น เหมือนจะไม่ได้หายใจอย่างนั้นแหละ พระเณร ใครๆ ก็ไม่กล้าเข้าไป แต่พอเห็นตะวันขึ้นสายจนสุดวิสัยที่จะรอคอยได้แล้ว สามเณรองค์หนึ่งจึงได้ค่อยย่องคลานเข้าไปใกล้ๆ ท่านแล้วกราบ ก็พอดีจิตของท่านได้ถอนออกจากสมาธิ ปรากฏได้ยินเสียงสามเณรกราบ ท่านพระอาจารย์ได้ลืมตามองดูสามเณร เหมือนกะสัตว์อะไรที่ยังไม่เคยรู้จัก พอได้ยินเสียงสามเณรพูดนิมนต์ให้ไปฉัน จึงได้รู้ว่าเป็นสามเณร ท่านจึงได้พูดกับสามเณรว่า “ฉันอะไร เรายังไม่ได้ไปบิณฑบาต”

“พวกกระผมไปบิณฑบาตกลับมาและได้จัดอาหารรอคอยท่าท่านอาจารย์ เวลานี้ตะวันสายประมาณเกือบ ๑๐.๐๐ น. กว่าแล้ว”

“โอ้ ! ๑๐ โมงเช้ากว่าแล้วหรือ แหม ! เรานั่งปรากฏว่านั่งประเดี๋ยวเดียวเท่านั้นเอง” สามเณรถวายการปฏิบัติกิจเสร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านพระอาจารย์จึงได้ไปนั่งฉันอาหารบิณฑบาตพร้อมด้วยพระภิกษุสามเณร แต่วันนั้นปรากฏว่าฉันสายมากผิดปกติเป็นประวัติการณ์

ตั้งแต่วันนั้นมา อาการอาพาธด้วยไข้มาลาเรียก็ได้ดับสูญสลายหายเป็นปกติ ท่านก็มีความอิ่มเอิบด้วยความสงบสุข ด้วยความวิเวก สงบวิเวกทั้งกาย ทั้งจิต ทั้งอุปธิวิเวก ปราศจากกิเลสเป็นความสงบสุขอย่างเยี่ยมยอด ตลอดทั้งกลางวันกลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ก็เป็นสุข ท่านยังได้รำพึงระลึกถึงพระองค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อสมัยพระองค์ได้ตรัสรู้ใหม่ๆ พระองค์ได้เสวยวิมุตติสุขอยู่ ๔๙ วัน ถ้าอย่างนี้ก็ควรนั่งได้ เพราะไม่มีทุกข์ที่ไหนอะไรมาจากไหนที่จะมาก่อกวน มีแต่ความสุขล้วนๆ ที่เกิดแต่ความวิเวกภายในจิตใจ”

ภูระงำ มีสภาพเป็นผืนป่า มีพรรณไม้ขึ้นปกคลุมหนาแน่นสลับกับลานหินทราย เพิงหิน ถ้ำ และมีก้อนหินรูปร่างลักษณะแตกต่างกระจัดกระจายไปตามพื้นที่ไหล่เขา เป็นสถานที่สัปปายะอีกแห่งหนึ่งที่พระธุดงคกรรมฐานชื่นชอบธุดงค์มาปฏิบัติธรรม

ถ้ำบนภูระงำแห่งนี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านเคยเล่าให้ศิษย์ฟังว่า **“ภูระงำมีความหมายต่อท่าน”** ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปโบราณ **บริเวณปากถ้ำเป็นที่โล่งแจ้ง เป็นสถานที่ซึ่งหลวงปู่ฝั้นนั่งภาวนาสละชีวิต คือ ภาวนาตาย ยังผลให้ท่านระลึก “พุทโธ” ได้เป็นครั้งแรก**

หลวงปู่ฝั้น ท่านได้บรรลุอริยธรรมขั้นพระโสดาบัน ถอดถอนสังโยชน์ได้ ๓ ข้อ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และ สีลัพพตปรามาส อริยธรรมขั้นนี้ ปิดประตูทางเข้าสู่อบายภูมิได้อย่างสนิทมิดชิด และเปิดประตูทางเข้าสู่พระนิพพาน ท่านรอแต่จะหลุดพ้นสู่มหาวิมุตติมหานิพพาน โดยประการเดียว

ด้วยการปฏิบัติธรรมยากอยู่ ๒ คราว คือ คราวเริ่มต้นบรรลุพระโสดาบัน และคราวสิ้นสุดบรรลุพระอรหันต์ นับตั้งแต่**หลวงปู่ฝั้น**ออกบวชเป็นพระในฝ่ายมหานิกาย มากราบฟังธรรมแล้ว

มอบกายถวายชีวิตเป็นพระศิษย์**หลวงปู่มั่น**ในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ และต่อมาท่านได้ญัตติเป็นธรรมยุต ในการปฏิบัติธรรมภาวนา ท่านใช้คำบริกรรม **“พุทโธ”** เป็นธรรมประจำองค์ท่านตลอดมา ด้วยความพากเพียรพยายามของท่าน ท่านก็ได้ภูมิปฐมฤกษ์บรรลุอริยธรรมขั้นต้นเป็นพระโสดาบัน ในขณะนั่งสละตายบนภูระงำ ในช่วงเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๔ นับเป็นเวลานานเกือบ ๑๒ ปี

คาถาคลอดลูกง่าย

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านมีนิมิตภาวนาเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำมาก ดังที่ **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ว่า **“เรื่องนิมิตภายในนี่สำคัญมากนะ ในนิมิตภาวนามันได้รู้ได้เห็นอะไรเหมือนตีตราเลย ไม่มีเคลื่อน รู้ด้วยการภาวนานะ”** นิมิตภาวนาบนภูระงำในครั้งนี้ ของหลวงปู่ฝั้น **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ในคืนวันหนึ่ง **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ท่านนั่งภาวนา พอจิตกำลังจะรวมสงบแวบออกไป ก็ปรากฏนิมิตเห็นผู้หญิงสาวท้องมีครรภ์แก่คนหนึ่ง ปวดท้องจะคลอดบุตร ท่านจึงได้เทศน์เตือนสติ ให้หญิงคนนั้นภาวนาท่องบริกรรมด้วยคาถาดังนี้ **“โสตถิ คัพภัสสะ” (**เป็นพระคาถาของ**พระ–องคุลิมาลเถระ** อยู่ในบทสวด **อังคุลิมาลปริตร)** ดังนี้ หญิงนั้นก็คลอดอย่างง่ายดาย เป็นเด็กชาย แล้วใหญ่เติบโตร่างกายสมบูรณ์ ลุกขึ้นเดินออกวิ่งไปวิ่งมา ทำการทำงานได้อย่างน่าอัศจรรย์

วันต่อมา มีผู้หญิงสูงอายุคนหนึ่งได้พาลูกสาวมีครรภ์ ขึ้นมาหา**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** แล้วกราบเรียนปรับทุกข์ให้ท่านฟังว่า “ลูกสาวของดิฉันคนนี้มีท้องแก่จวนจะคลอดแล้ว ดิฉันเป็นทุกข์กระวนกระวายใจมาก เพราะเขาพึ่งมีครรภ์ครั้งแรกด้วย คิดกลัวว่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิตลูกสาวของดิฉัน ขอพระคุณท่านพระอาจารย์ได้มีความเมตตาเป็นที่พึ่งแก่ลูกสาวของดิฉันด้วย กรุณาช่วยชีวิตลูกสาวของดิฉันไว้ อย่าให้มีอันตรายด้วยเถิด”

ท่านอาจารย์จึงคิดรำพึงแต่ในใจว่า เรื่องนี้เองที่ปรากฏเป็นนิมิตให้เราเห็นมาก่อนแล้วแต่เมื่อคืนนี้พร้อมทั้งคาถา ท่านพระอาจารย์จึงได้พูดปลอบใจว่า “ไม่เป็นไรดอกโยม อาตมาจะช่วยให้พากันทำใจให้สบาย อาตมารับรองไม่เป็นไร” ว่าแล้วท่านพระอาจารย์ก็พาโยม ๒ คนแม่ลูก ประกาศปฏิญาณตนรับพระไตรสรณาคมน์ โดยท่านเป็นผู้นำว่า ให้เขาว่าตาม... ท่านนำกล่าวคำปฏิญาณตนเป็นอุบาสิกา... แล้วท่านนำกล่าวสวดพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ... ต่อท่านนำสวดแผ่เมตตาตน... ท่านนำสวดแผ่เมตตาสัตว์... เสร็จแล้วท่านสอนให้ภาวนาโดยท่านนำว่า ให้เขาว่าตาม ดังนี้ **พุทโธ ธัมโม สังโฆ พุทโธ ธัมโม สังโฆ พุทโธ ธัมโม สังโฆ** แล้วท่านให้ว่า **พุทโธ พุทโธ พุทโธๆๆๆๆๆ** คำเดียวตลอดไป

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านเทศน์อบรมสั่งสอนพิธีปฏิบัติในพระไตรสรณาคมน์ ตลอดถึงการเคารพกราบไหว้ น้อมนึกระลึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มาภาวนาทุกวันทุกเวลา

พอสมควรแล้ว ท่านจึงหยิบเอากระดาษซองบุหรี่มาเขียนคาถาคลอดบุตร ตามที่ท่านได้นิมิตแต่เมื่อคืนว่า **“โสตถิ คัพภัสสะ”** ท่านเขียนเสร็จแล้ว เอาวางให้ลูกสาวยายคนนั้นท่องภาวนา หญิงสองคนแม่ลูกก็กราบลากลับบ้าน หญิงลูกสาวได้คาถาแล้วก็ตั้งใจท่องจำระลึกนึกบริกรรมภาวนาอยู่ตลอดเวลา เพราะกลัวตาย

วาระสุดท้ายวันเวลาก็มาถึง หญิงคนนั้นก็ได้คลอดบุตรออกมาอย่างง่ายดายโดยความสวัสดี ไม่มีอันตรายและความเจ็บปวด ทำให้สองคนแม่ลูกมีความดีอกดีใจมาก ยิ่งเพิ่มความเคารพและเลื่อมใสใน**องค์พระอาจารย์ฝั้น**ยิ่งขึ้น ส่วนประชาชนชาวบ้านได้ทราบข่าวก็พากันหลั่งไหลขึ้นไปหาพระอาจารย์ฝั้นบนภูระงำ ไปทำบุญฟังธรรมจำศีล ภาวนาและขอเรียนคาถาคลอดบุตร ท่านพระ–อาจารย์ก็บอกสอนให้ทุกผู้ทุกคนไม่เลือกแต่ผู้ใด

ท่านอยู่ที่บนภูเขาระงำนี้เอง ท่านได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่ง ด้วยมือของท่านเองเป็นอักษรไทยน้อย (ที่ภาคโน้นเรียกตัวหนังสือธรรม) จากหนังสือใบลาน ชื่อว่า “อภิธรรมสังคิณีมาติกาบรรยาย” (ได้เคยพิมพ์แล้วอยู่ในหนังสือ อนุสรณ์งานศพ**พระอาจารย์ฝั้น อาจารเถระ**) เป็นลายมือของท่านเองทั้งหมด ท่านเขียนหนังสืออักษรธรรมได้สวยมาก พร้อมทั้งมีคำอธิบายมีข้ออุปมาอุปมัยอย่างลึกซึ้งแจ่มแจ้ง ยังไม่เคยเห็นใครที่ไหนจัดทำมาก่อน เมื่อเวลามีงานศพก็นิมนต์พระมาสวดมาติกาบังสุกุลเท่านั้น พวกเราไม่ทราบความหมาย และมีอรรถาธิบายว่าอย่างไร เป็นหนังสือที่น่าอ่าน น่าศึกษามาก ผู้ใคร่ต่อการศึกษาควรหามาอ่าน

เมื่อออกพรรษาแล้วท่านก็ออกเที่ยวจาริกเดินธุดงค์ไปพักบำเพ็ญเพียรภาวนา ในท้องที่เขตอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ไปพบกับ**พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น** อยู่ที่นั้นโดยบังเอิญ ไม่ได้นัดหมายกันมาก่อน”

ภาค ๗ กองทัพธรรมเคลื่อนสู่นครราชสีมา

สมเด็จฯ มีบัญชาให้เผยแผ่ธรรมะที่นครราชสีมา

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ พอออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** กับ **หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** ลงจากภูระงำ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ออกเที่ยวธุดงค์ปฏิบัติกัมมัฏฐาน เทศนาธรรมสั่งสอนชาวบ้านไปเรื่อยๆ จนถึงอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งที่นั่น ท่านได้พบ**ท่านพระ–อาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** กับ **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** และพระเณรอีกหลายรูป ซึ่งต่างก็ออกเที่ยวธุดงค์กันมาจากสถานที่ที่จำพรรษาด้วยกันทั้งนั้น

ในระหว่างเที่ยววิเวกอยู่ที่อำเภอน้ำพองนี้เอง **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** ครั้งยังเป็นพระพรหมมุนี เจ้าคณะมณฑลอีสาน สมเด็จฯ ท่านเป็นพระมหาเถระในนิกายธรรมยุต ท่านมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านปริยัติธรรมเป็นอย่างดี จัดเป็นปราชญ์แห่งยุคองค์หนึ่ง และท่านเจริญรุ่งเรืองทางฝ่ายปกครอง ในสมัยนั้นท่านมีอำนาจมาก สมเด็จฯ ท่านไม่เข้าใจและไม่เห็นด้วยกับพระธุดงคกรรมฐานโดยเห็นว่า เป็นพระเร่ร่อนจรจัดบ้าง เป็นพระเกียจคร้านเรียนหนังสือบ้าง ท่านไม่เห็นด้วยกับการปลีกตัวไปนั่งหลับตาภาวนาตามป่าตามเขา ถึงกับพูดว่า “ขนาดลืมตาเรียนและมีครูอาจารย์ที่เป็นนักปราชญ์มาสอนยังไม่ค่อยรู้ แล้วมัวไปนั่งหลับตาจะไปรู้อะไร”

สมเด็จฯ ท่านจึงมีเรื่องกระทบกระทั่งกับพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** ไม่ยอมให้มีการเผยแพร่แนวทางปฏิบัติภาวนาไปสู่ประชาชน ขนาดมีการขับไล่ไสส่งไม่ยอมให้อยู่ในพื้นที่ ถึงกับเผากุฏิขับไล่ก็มี ทำให้มีปัญหาเกิดขึ้นแก่กันอยู่เนืองๆ แม้แต่ **ท่านพระอาจารย์สิงห์** ซึ่งเป็นสัทธิงวิหาริกของท่านเอง (สมเด็จฯ ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์บวชให้) ก็เคยถูกสมเด็จฯ ท่านขับไล่มาหลายครั้งหลายหน จนบางครั้งท่านพระอาจารย์สิงห์เกิดรำคาญถึงกับจะหนีออกไปอยู่ทางประเทศลาว

แต่ทุกครั้งที่มีเหตุการณ์รุนแรง **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจะเป็นผู้ให้สติ ช่วยแก้ไขสถานการณ์ และได้พยายามขอร้องให้**ท่านพระอาจารย์สิงห์**ต่อสู้ด้วยการปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มาโดยตลอด ในที่สุดท่านพระอาจารย์สิงห์ท่านใช้ความดี ทำให้**สมเด็จฯ** ท่านคลายทิฐิ เลิกเกลียดชังพระธุดงค–กรรมฐานได้สำเร็จ และกลับบังเกิดความเลื่อมใสยอมรับในปฏิปทาของพระอาจารย์ทั้งปวงในสายกัมมัฏฐานตลอดมา จนถึงกาลอวสานของชีวิตท่าน

สมเด็จฯ ท่านเริ่มเข้าใจและเห็นด้วยกับพระสายกรรมฐานมากขึ้น จนถึงกับยอมรับว่า วิธีการสั่งสอนประชาชนของกองทัพธรรมนั้นถูกต้องและได้ผลดีมาก ในต้นปี พ.ศ. ๒๔๗๕ สมเด็จฯ

ท่านจึงมีบัญชาให้**ท่านพระอาจารย์สิงห์** นำกองทัพธรรมเดินทางไปเผยแผ่ที่จังหวัดนครราชสีมา โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ที่พระคณะกรรมฐานมี **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม (เจ้าคุณพระญาณวิศิษฏ์ฯ)** เป็นหัวหน้า ได้นำคณะพระกรรมฐานมาเผยแพร่อบรมสั่งสอนประชาชนชาวจังหวัดนครราชสีมา สมัยนั้น**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสสะมหาเถระ อ้วน)** เมื่อยังเป็นที่ พระพรหมมุนี ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะมณฑลอีสาน ย้ายจากเมืองอุบลฯ มาเป็นเจ้าอาวาส วัดสุทธจินดา ในเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ท่านพระอาจารย์ฝั้นเคยเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า “**สมเด็จฯ** ท่านคงว้าเหว่ เนื่องจากเมื่อก่อนท่านเจ้าคุณสมเด็จฯ ท่านอยู่วัดสุปัฏฯ เมืองอุบลฯ เคยมีลูกศิษย์ลูกหาทั้งคฤหัสถ์ และบรรพชิตจากทุกทิศทุกทางห้อมล้อมด้วยความเคารพนับถือ อยู่ใกล้ชิดสนิทสนมเป็นอันมาก ท่านย้ายมาอยู่นครราชสีมาใหม่ๆ คงมีคนและลูกศิษย์ลูกหาน้อย จึงเป็นเหตุให้ท่านระลึกถึง**พระอาจารย์สิงห์** และ**พระอาจารย์มหาปิ่น** ท่านเป็นพระคณาจารย์มีคนเลื่อมใสเคารพนับถือมีชื่อเสียงโด่งดังมาก ท่านได้พาคณะลูกศิษย์ของท่านเป็นจำนวนมาก กำลังออกเผยแพร่พร่ำสอนอบรมธรรมปฏิบัติกรรมฐานอยู่ในท้องที่จังหวัดขอนแก่น สมเด็จฯ จึงหาวิธีออกอุบายเดินทางไปตรวจการคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่นเพื่อจะได้ไปพบกับพระอาจารย์สิงห์ ซึ่งเป็นสัทธิงวิหาริกของสมเด็จฯ ท่าน”

เมื่อ**สมเด็จฯ** มาถึงจังหวัดขอนแก่นแล้ว สมเด็จฯ ท่านได้ถามหา**ท่านพระอาจารย์สิงห์**และ**ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น** แล้วมีบัญชาว่าท่านต้องการพบ เมื่อท่านพระอาจารย์สิงห์ได้เข้าพบกับสมเด็จฯ สมเด็จฯ จึงมีคำสั่งให้ ท่านพระอาจารย์สิงห์ และ ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น พาคณะพระกรรมฐานไปช่วยทางจังหวัดนครราชสีมา พระอาจารย์สิงห์ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะจึงได้พาลูกศิษย์พระคณะกรรมฐานพร้อมด้วยบริษัทบริวารเป็นจำนวนมาก ออกเดินทางมาเผยแพร่ฝึกหัดปฏิบัติภาวนากรรมฐาน อบรมสั่งสอนประชาชนชาวนครราชสีมา **พระอาจารย์ฝั้น อาจารเถระ** ก็ได้เดินทางร่วมกับคณะมาคราวครั้งนั้นด้วย

ครั้งแรกมาพักที่วัดสุทธจินดา ในเมืองนครราชสีมา คุณหลวงชาญนิคม ผู้บังคับฯ ตำรวจกองเมืองนครราชสีมา มีศรัทธายกที่ดินถวายเป็นสำนักพระกรรมฐาน หลังกองช่างกลรถไฟนครราชสีมา ที่วัดป่าสาลวันอยู่ทุกวันนี้ หลังจากรับถวายที่ดินของคุณหลวงชาญฯ เรียบร้อยแล้ว **เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)** ได้พา**พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น** (เป็นน้องชายพระอาจารย์สิงห์) และ**พระอาจารย์ฝั้น** ไปเยี่ยม**ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์)** วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ เพราะได้ทราบข่าวว่าท่านเจ้าคุณพระอุบาลีฯ ขาหัก

ท่านพักที่วัดบรมนิวาส ตั้งแต่เดือน ๓ จนถึงเดือน ๖ (กุมภาพันธ์ ถึง พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๕) จึงได้กลับจังหวัดนครราชสีมา”

ในระหว่างนั้นท่านก็ได้ฝึกสอนพุทธบริษัทวัดบรมนิวาสให้นั่งสมาธิภาวนา และได้ไปฝึกสอนพุทธบริษัทวัดสัมพันธวงศ์ให้นั่งสมาธิภาวนา มีประชาชนพุทธบริษัทมาสดับตรับฟังและฝึกหัดนั่งสมาธิเป็นอันมากทั้ง ๒ สำนัก

จริยานุวัตรอันดีงามของหลวงปู่ฝั้น

จริยานุวัตร คือ ความประพฤติหรือจรรยามารยาทอันเป็นแบบอย่างที่ดีงามของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เหตุการณ์ขณะที่ท่านพำนักที่วัดบรมนิวาส **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ตอนนี้จักได้นำท่านผู้ใคร่ต่อการศึกษาและท่านผู้คงแก่การปฏิบัติได้อ่าน เพื่อจักได้ทราบจริยานุวัตร อันเป็นปฏิปทาบารมีส่วนหนึ่งของ**พระอาจารย์ฝั้น อาจารเถระ** จากจริยานุวัตรอันดีงามทั้งหลายเหล่านี้เอง เป็นบารมีส่งเสริมให้ท่านได้รับความเคารพนับถือว่าเป็น**ปูชนียภิกขุ**รูปหนึ่ง ในประเทศไทยสมัยปัจจุบัน

ผู้เขียนได้ฟังจาก**พระอาจารย์ฝั้น**เล่าให้ฟังว่า ตลอดเวลาที่ท่านพักอยู่ที่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ คราวนั้น มีแต่ท่านองค์เดียวต้องออกจากที่พักแต่เช้าๆ ต้องไปปฏิบัติ**พระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น** และ**สมเด็จฯ** ถวายน้ำ ถวายไม้สีฟัน และยาสีฟัน ถวายผ้าเช็ดตัว เทและล้างกระโถน ชำระทำความสะอาด เก็บที่นอน หมอนมุ้ง เอาบาตร อาสนะ กระโถน กาน้ำ ออกไปปูแต่ง ตั้งไว้ที่โรงฉัน เวลาเดียวกัน เสร็จจากปฏิบัติพระอาจารย์สิงห์แล้ว ก็ไปปฏิบัติพระอาจารย์มหาปิ่น และสมเด็จฯ เหมือนดังกล่าวแล้ว

ปฏิบัติอย่างนี้ทุกวันๆ ก่อนออกรับบิณฑบาต ถวาย**ท่านพระอาจารย์สิงห์ พระอาจารย์มหาปิ่น** และ**สมเด็จฯ** ด้วย สมเด็จฯ ท่านไม่เคยสะพายบาตร **พระอาจารย์ฝั้น**ถวายแนะวิธีสะพายและวิธีเปิดฝาบาตร ปิดฝาบาตร เวลาอาหารในบาตรสมเด็จฯ เต็ม ท่านรีบถ่ายเอาอาหารออกด้วยเกรงว่าสมเด็จฯ จะหนัก เวลากลับจากบิณฑบาตท่านก็จัดบาตร จัดอาหารใส่บาตร นำอาหารที่ท่านเคยฉันถวาย เอาอาหารที่ท่านไม่ฉันออก เพราะไม่ถูกกับธาตุของท่าน เมื่อท่านฉันเสร็จแล้ว ท่านต้องล้างเช็ดทำความสะอาดบาตรทั้ง ๔ ใบทั้งของท่านด้วย เสร็จแล้วนำเอาไปเก็บไว้

ที่กล่าวมานี้ กล่าวเฉพาะเวลาที่ท่านพักอยู่ที่วัดบรมฯ เสมือนท่านยังเป็นพระนวกะบวชใหม่

ท่านได้ไปอยู่ที่ไหน กับพระอาจารย์องค์ใด ท่านปฏิบัติตั้งอยู่เป็นจริยานุวัตรอันดีงามประจำนิสัยของตัวองค์ท่านตลอดไป ท่านเป็นผู้มีปกติขยันหมั่นเพียร มีความอดความทน

ต่อความเหนื่อยยากลำบากในกิจการงานที่รู้ว่า เป็นประโยชน์ทั้งส่วนของท่าน และของคณะส่วนรวม ตลอดถึงประโยชน์ประเทศชาติ ศาสนา

ท่านมีความเคารพอ่อนน้อมกับพระเถระผู้ใหญ่ผู้เป็นครูเป็นอาจารย์มาก ท่านไปอยู่กับพระอาจารย์องค์ใด หรือหมู่ใด คณะใด ที่ไหน พระอาจารย์องค์นั้น หรือหมู่นั้น คณะนั้น และสถานที่นั้นๆ ไม่เคยมีความหนักอกหนักใจ หรือความวุ่นวายเสียหายจาก**พระอาจารย์ฝั้น** แม้แต่น้อยเลย เพราะปฏิบัติด้วยเคารพและเลื่อมใสในพระธรรมวินัยจากใจจริงมั่นคงอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ท่านมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด องอาจแกล้วกล้า ร่าเริง ท่ามกลางชุมนุมชนทุกชนชั้น ทุกคณะ ทุกบริษัท

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านมีน้ำมันผึ้งที่ท่านได้กลั่นเอาจากขี้ผึ้งแท้ ที่เรียกว่า ขี้ผึ้งบริสุทธิ์ สำหรับทาแก้ปวด เคล็ดยอก ตามมือเท้า แข้งขา มีไว้ประจำ ไปที่ไหนท่านก็พาติดตัวไปด้วย เวลา**สมเด็จฯ** พักผ่อนกลางวัน ท่านก็เอาน้ำมันผึ้งเข้าไปปฏิบัตินวดเท้าถวายสมเด็จฯ ทุกวันๆ สมเด็จฯ รักและนับถือ เชื่อถือในองค์พระอาจารย์ฝั้นมาก

สมเด็จฯ ท่านได้พูดออกปากกล่าวปวารณากับ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**เสมอๆ ว่า “ที่พวกเธอถูกฉันตักเตือนสั่งสอน บางครั้งจนต้องถูกดุ ถูกด่า ว่ากล่าว ด้วยเจตนาหวังดี เธอมีความคิดเห็นและรู้สึกอย่างไรบ้าง” ท่านกราบเรียนตอบสมเด็จฯ ว่า “ถ้าพระเดชพระคุณไม่ว่ากล่าวดุด่าสั่งสอนพวกเกล้าฯ แล้ว ก็ไม่ทราบว่าจะให้ใครมาดุด่าว่ากล่าวตักเตือนพร่ำสอนพวกเกล้าฯ คำที่พระเดช–พระคุณดุด่าว่ากล่าวตักเตือน พร่ำสั่งพร่ำสอนพวกเกล้ากระผม เกล้าฯ มีความเคารพนับถือว่ามีคุณค่าอันประเสริฐสูงสุด ยิ่งกว่าคำสรรเสริญเยินยอของชาวโลกเสียหลายร้อยเท่าพันทวี”

จากคำตอบตรงนี้แหละ **สมเด็จฯ** มีความพอใจมาก “เออ ! ฉันก็คิดเห็นอย่างนี้ จึงได้ว่ากล่าวไปอย่างนั้น **แต่นี้ต่อไป ฉันจะไม่ดุด่าว่าพวกเธอและใครๆ อีกแล้วนะ บอกพวกคณะกรรมฐานของพวกเธอให้ทราบด้วย ฉันจะไม่ใช้อารมณ์โมโหโทโสกับพวกเธออีกนะ ตั้งแต่นี้ต่อไป**” สมเด็จฯ ท่านพูดปวารณาอย่างนี้กับ**พระอาจารย์ฝั้น**”

หลังจากที่**สมเด็จฯ** ท่านคลายทิฐิเลิกเกลียดชัง และมีความเข้าใจพระสายกรรมฐานแล้ว ท่านได้ให้ความสนับสนุน อุปถัมภ์พระสายกรรมฐานเป็นอย่างดี และออกปากว่า **“การเผยแพร่ธรรมะไปสู่ประชาชนให้ได้ผลดี ต้องใช้วิธีของพระกรรมฐาน”** สมเด็จฯ ท่านได้สร้างวัดกรรมฐานถวาย**หลวงปู่ใหญ่เสาร์ กนฺตสีโล** ที่อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี คือ วัดภูเขาแก้ว ในปัจจุบัน โดยมุ่งหวังให้พระป่าสายกรรมฐานได้ช่วยกันอบรมบรรดาญาติพี่น้องและลูกหลานขององค์ท่านที่อยู่ในท้องถิ่นแถวนั้น ให้มีความรู้ ความเข้าใจในธรรมปฏิบัติอย่างแท้จริง

เรียนพระวินัย ๕ ปีไม่จบ นี้เป็นความจริง

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์ฝั้น เข้าไปปฏิบัติเวลาท่าน **(สมเด็จพระมหาวีรวงศ์)** พักผ่อนตอนกลางวันประจำวันทุกๆ วัน มีวันหนึ่งพระอาจารย์ฝั้นท่านลงไปซักผ้าอยู่ข้างล่าง ท่านกำลังนั่งซักผ้าจีวรอยู่ ได้ยินเสียงของแข็งกระทบกับฝากุฏิอยู่ข้างบนดังเปรี้ยง แล้วเสียงกลิ้งคลุกๆๆ ออกไป

ท่านพระอาจารย์คิดในใจว่า มีเรื่องอะไรอีกแล้ว จึงได้ลุกไปดู เห็น**สมเด็จฯ** ยืนที่ประตูห้องกำลังดุพระองค์หนึ่งอยู่ พอท่านได้มองเห็น**พระอาจารย์ฝั้น**ขึ้นไป สมเด็จฯ รีบเข้าห้อง ปิดประตูเงียบไปเลย พระอาจารย์กลับลงไปซักและย้อมผ้า สบง จีวรอีก มีพระมหาเปรียญองค์หนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับกุฏิสมเด็จฯ นั้นแหละ ได้เดินไปเห็นพระอาจารย์ฝั้นซักและย้อมผ้า ได้มีศรัทธาเกิดขึ้นในใจ ใคร่อยากจะได้บุญ จึงได้ขอช่วยซักย้อมผ้ากับท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านอาจารย์เห็นพระมหาองค์นั้นยังซักผ้า ย้อมผ้าไม่เป็น ท่านจึงได้แนะสอนให้พระองค์นั้นเข้าใจในวิธีซักและย้อมผ้า

พระท่านองค์นั้นจึงได้ออกปากพูดขึ้น ให้ท่านอาจารย์ฟังว่า

“อ๊อ ! อย่างนี้เอง เมื่อก่อน **พระอาจารย์มั่น**ท่านได้มาซักและย้อมผ้าสบง จีวร ของท่านอยู่ที่นี้ ผมได้ไปขอซักและย้อมผ้าช่วยท่าน แต่ท่านไม่ยอมให้ผมช่วย และพระอาจารย์มั่นท่านได้พูดว่า **“พระวินัยท่านเรียนอยู่ถึง ๕ ปีก็ยังไม่จบ”** ผมนึกแต่ในใจว่า เรียนวินัยอะไรถึง ๕ ปีไม่จบ เราเรียนไม่ถึงปี ท่องนวโกวาทไม่กี่วันก็จบ เดี๋ยวนี้ผมรู้ตัวเองว่า เพิ่งรู้จักพระวินัยของตัวเองจากการแนะนำของท่านอาจารย์วันนี้เอง ผมยังซักผ้า ย้อมผ้าสบงจีวรไม่เป็น ถึงทำได้ก็ไม่ถูกตามพระวินัยที่พระพุทธองค์ได้ทรงบัญญัติไว้ การซักผ้า ย้อมผ้า เป็นพระวินัยของเราผู้เป็นพระทั้งนั้น”

หลังต่อจากนั้น **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้ไปพักที่วัดป่าดอนขวาง นครราชสีมา พระองค์นั้นได้ออกจากวัดบรมฯ ตั้งใจไปฝึกหัดปฏิบัติภาวนา เจริญธรรมกรรมฐานกับท่านพระอาจารย์ฝั้นที่วัดป่าดอนขวาง

วันหนึ่งคณะญาติโยมนำผ้าขาวเป็นไม้หลายๆ พับมาทอดผ้าป่ามหาบังสุกุลเป็นจำนวนมาก **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้ทำการตัดเย็บเป็นผ้าสบงจีวรถวายพระภิกษุ สามเณรที่ขาดแคลน ท่านมหาอยากจะเปลี่ยนผ้าสังฆาฏิใหม่ เพราะผืนเก่าคร่ำคร่ามาก จึงได้เรียนให้ท่านพระอาจารย์ฝั้นทราบ พระอาจารย์จึงเอาผ้าให้เลือก เมื่อท่านมหาเลือกผ้าได้แล้ว ท่านบอกให้ท่านมหาวัด กะ ตัดเอาเองตามใจชอบ แต่ก็ตัดไม่เป็น ท่านพระอาจารย์จึงวัดกะตัดให้ แล้วพระอาจารย์ท่านบอกให้พระมหาเย็บเอาเอง ท่านก็เย็บไม่เป็นอีก ท่านพระอาจารย์ก็เย็บให้ เสร็จแล้วบอกให้ท่านมหาถักลูกดุมรังดุม และให้ติดลูกดุม รังดุมเอาเอง แต่ท่านองค์นั้นก็ทำไม่เป็นสักอย่าง คราวนี้ทำให้พระมหา

องค์นั้นมีความสำนึกรู้สึกตัว ว่าตัวเองยังไม่ได้เรียนรู้พระวินัยเลย จึงได้บอกประกาศตัวเองให้คณะญาติโยมซึ่งนั่งอยู่ที่นั้นฟังว่า

“อาตมาเพิ่งมาฝึกหัดเรียน ก ข ใหม่ พระคณะปฏิบัติท่านเรียนรู้พระวินัยจริงๆ อาตมายังโง่มาก ทำอะไรก็ไม่เป็นสักอย่าง นี้แหละพระอาจารย์มั่นท่านพูดให้อาตมาฟังว่า ท่านเรียนพระวินัย ๕ ปีไม่จบ นี้เป็นความจริง””

สาเหตุที่สมเด็จฯ หันมาสนใจการภาวนา

ในสมัยที่พระปรมาจารย์ใหญ่ **หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น** เริ่มออกธุดงค์ปฏิบัติธรรมตามป่าตามเขา ยังไม่เป็นที่รู้จัก พุทธบริษัทก็ไม่สนใจการภาวนา **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“ชาวพุทธเราไม่ค่อยมีภาวนากัน แม้ตั้งแต่พระเรา ไม่ว่าพระองค์ไหนๆ ส่วนมากไม่ค่อยได้สนใจภาวนา ดีไม่ดีเบื้องต้น เราก็เคยได้ทราบมาจากครูบาอาจารย์ที่ท่านออกปฏิบัติกรรมฐาน คือ **พ่อแม่ครูจารย์มั่น หลวงปู่ฝั้น**ท่านเคยเล่าให้ฟัง เป็นความที่เขาไม่เคยรู้เคยเห็น ทำให้สงสัยสนเท่ห์ เป็นเสนียดจัญไรของพระทั้งหลายทั่วๆ ไป เพราะเขาไม่เคยทำ ท่านอาจารย์มั่นก็เคยเล่า ท่านอาจารย์ฝั้นก็เคยเล่าเรื่องอย่างนี้ นี่คือ คนไม่เคยภาวนา ไม่เคยอยู่ในป่าในเขา เห็นพระป่าพระเขาเป็นของแปลกไปได้ เห็นผู้ภาวนาเป็นของแปลกไปได้ มันก็ค่อยๆ ชินกันมาทุกวันๆ นี้ล่ะ เพราะกรรมฐานมีมากสอนคนให้รู้ตามหลักความเป็นจริง ยอมรับๆ มากแล้ว มันจะถกเถียงกันไปได้ยังไง ใช่ไหม มันก็ต้องยอมรับกัน ทำไม่ได้ก็ต้องยอมรับ ยอมรับผู้ทำได้

นี่ล่ะเรื่องราวมัน ภาวนามันไม่ค่อยมี ทีนี้ค่อยกระจายออกไปๆ ก็ไม่พ้นจากสมัยปัจจุบันนี้คือ พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นเรา อาจารย์เสาร์เรา กระจายออกไป ครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นลูกศิษย์ของท่านแตกกระจายไปทุกภาคๆ”

ในระยะแรก**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน**) ท่านก็ไม่สนใจภาวนา และถึงกับต่อต้านขับไล่คณะพระกรรมฐาน ต่อมา**ท่านพ่อลี**ได้มาสอนทำสมาธิภาวนาให้สมเด็จฯ ดังนี้

“**ท่านพ่อลี** คิดหาทางที่จะดัดนิสัย**สมเด็จฯ** ให้รู้เสียบ้างว่า “...ธรรมของจริง ผู้รู้จริงเป็นอย่างไร สมเด็จฯ ท่านอ่านตำรามาก ชอบวิจารณ์วิจัย แต่วันๆ ผ่านไปโดยไม่ปฏิบัติสมาธิภาวนาพิจารณาสังขาร ทำแต่งานภายนอก คิดดูแล้วก็น่าสงสาร ท่านเป็นผู้มีคุณูปการต่อเรา เราต้องปฏิบัติการตอบท่านด้วยธรรมที่รู้เห็นมาตามสติปัญญาที่มี”

เมื่อ**ท่านพ่อลี**คิดอย่างนั้น ท่านก็เริ่มปฏิบัติการเบื้องต้น ท่านจึงกำหนดจิตเพ่งกสิณน้ำและไฟ ในบางคราวเพ่งกสิณน้ำใส่ **สมเด็จฯ** ก็จะหนาวสะบั้นสั่นเทาเหมือนคนเป็นไข้จับสั่น บางคราวเพ่งกสิณไฟ กำหนดเป็นไฟไปเผา สมเด็จฯ ร้อนรนกระวนกระวายผ่าวไปทั้งร่าง แต่การเพ่งกสิณ

ทั้งนี้ไม่ให้เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กลับเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย เมื่อเป็นเช่นนี้บ่อยๆ สมเด็จฯ จึงเรียกท่านพ่อลีมาถามว่า “เอ ! วันนี้มัน มันเป็นอะไรกันนะ เดี๋ยวร้อนเหมือนถูกไฟเผา เดี๋ยวหนาวจนสะบั้น” เมื่อท่านพ่อลีเข้าไปหา ทำทีจับโน่นจับนี่ พูดว่า “ไหน...ไหน...มันเป็นอะไร อากาศร้อนหนาวมันก็เปลี่ยนแปลงบ้างแหละ ขอรับเจ้าพระคุณ”

เมื่อเป็นหลายครั้งหลายหน **สมเด็จฯ** ท่านเป็นนักปราชญ์ฉลาดหลักแหลม ช่างสังเกตหาเหตุผลเสมอ จึงเอะใจ เป็นที่น่าสงสัย เพราะถ้า**ท่านพ่อลี**มาเมื่อใด อาการนั้นก็หายทันที สมเด็จฯ ท่านจึงพูดกับพระใกล้ชิดว่า **“เหตุที่เป็นดังนี้ ท่านลีคงทำเราแหละ เราเคยดูถูกพ่อของพระกรรมฐาน คือ ท่านพระอาจารย์มั่น ซึ่งเป็นอาจารย์ของท่านลี”**

พอ**ท่านพ่อลี**เพ่งไฟใส่อีก **สมเด็จฯ** ก็เป็นไข้อีก เมื่อได้โอกาสท่านพ่อลีก็ถวายคำแนะนำสมเด็จฯ **“ต้องพุทโธแล้วมันจะหายไข้”** หลังจากนั้นมา สมเด็จฯ ก็เข้าใจพระกรรมฐาน ท่านได้ส่งเสริมการสร้างวัดป่ากรรมฐาน เช่น วัดป่าสาลวัน จ.นครราชสีมา และขอให้ท่านพ่อลีสอนสมาธิ แล้วสมเด็จฯ ก็เผยความในใจว่า **“เราไม่เคยนึกเคยฝันเลยว่า การนั่งสมาธิจะมีประโยชน์มากอย่างนี้ เราก็ได้บวชมานาน ไม่เคยเกิดความรู้สึกอย่างนี้เลย แต่ก่อนเราไม่นึกว่าการทำสมาธิเป็นของจำเป็น แต่บัดนี้เราได้เข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้าที่แท้จริง อันมีผลปรากฏที่ใจแล้ว”**

ในขณะที่**สมเด็จฯ** ท่านเริ่มฝึกหัดสมาธิภาวนาใหม่ๆ นั้น เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านมาพักที่วัดบรมนิวาส ท่านเป็นพระกรรมฐานอีกองค์หนึ่งที่เป็นทั้งพระอุปัฏฐาก และเป็นผู้ถวายคำแนะนำการทำสมาธิภาวนาให้แก่สมเด็จฯ”

บุพเพสันนิวาส

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ขณะพำนักอยู่วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ วันหนึ่ง**ท่านพระ–อาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ได้พาท่านไปฟังเทศน์**ท่านเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร (หนู ฐิตปญฺโญ)** วัดปทุมวนาราม สมัยนั้นรถยนต์หายาก ต้องย่ำไปด้วยเท้า ในระหว่างทางที่ท่านกำลังเดินไป ได้พบกับหญิงสาวคนหนึ่งเดินสวนทางมา พอได้เห็นเท่านั้น ทั้งๆ ที่ไม่เคยได้รู้จักมักคุ้นมาก่อน ไม่ทราบว่าเขาชื่อเรียงเสียงไร พ่อแม่พี่น้องวงศ์วาน เรือนชานบ้านช่องของหญิงสาวคนนั้น ก็ไม่รู้ว่าอยู่ที่ไหน ชั่วขณะที่ท่านเห็นเท่านั้น ทำให้เกิดอารมณ์ปลาบที่หัวใจทันที เกิดความรักใคร่พอใจในตัวหญิงสาวคนนั้นอย่างวางไม่ลง

ในขณะนั้น**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ทรงอริยธรรมขั้นต้น คือ ขั้นโสดาบัน ยังไม่ได้ละสังโยชน์ข้อกามราคะ แม้ท่านพยายามหาอุบายพิจารณาแก้ไขอย่างไรก็ไม่ได้ผล อุบาย สติ ปัญญา สมถะ วิปัสสนา ก็กลับกลายหายหน้าไปหมด ความรักความใคร่นี้มิได้เลือกกาล สถานที่ เลว ดี มี จน แต่อย่างใด มันข่มเหงหัวใจของสัตว์ทั้งหลาย โดยมิได้เลือกหน้าว่า เป็นใคร ชนชั้น วรรณะไหน

ไม่ได้เว้นทั้งนั้น แต่ก็ได้มีความรู้สึกสำนึกตัวอยู่เสมอ มิได้ประมาท ขณะเดียวกันท่านก็ได้เตือนตัวท่านเองว่า **“เราจำต้องขจัดอารมณ์อันเป็นหลุมรักอันกว้างใหญ่และลึกมาก ยากที่สัตว์ในโลกผู้มีอวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรม ภพ ที่ข้ามไปให้พ้นได้”**

ท่านพระอาจารย์ฝั้น กลับวัดบรมนิวาสในวันนั้น ท่านได้นั่งภาวนาพิจารณาแก้ไขตัวเองถึงสามวัน แต่ก็ไม่ได้ผล ใบหน้าของหญิงสาวผู้นั้น ยังคงอยู่ในความรู้สึกนึกคิด จนไม่อาจสลัดให้ออกไปได้ ในที่สุดเมื่อเห็นว่าเป็นการยากที่จะแก้ไขได้ด้วยตัวเองแล้ว ท่านจึงได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้**ท่านพระอาจารย์สิงห์**ฟัง เพื่อให้ท่านช่วยแก้ไข ท่านพระอาจารย์สิงห์ได้แนะนำให้ท่านไปพักปฏิบัติธรรมในพระอุโบสถวัดบรมนิวาส พร้อมกับให้พิจารณาทำความเพียรให้หนักขึ้น ในที่สุดท่านก็สามารถตัดขาดลืมหญิงสาวคนนั้นไปได้อย่างสิ้นเชิง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ได้บันทึกไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์ฝั้นก็ปฏิบัติตามคำของ**ท่านพระอาจารย์สิงห์**แนะนำ ท่านได้เข้าไปอยู่ปฏิบัติประกอบทำความเพียร เจริญภาวนา ตั้งสติ นึกระลึกรู้ตัวอยู่อย่างแน่นหนา พิจารณากายา–อสุภกรรมฐาน ตั้งจิตมั่นคง ดำรงสติแน่วแน่ ด้วยความเพียรพยายามให้ติดต่อเนื่องกันไป มิให้พลั้งเผลอทั้งกลางวัน กลางคืน ยืน เดิน นั่ง นอน เจริญทั้งสมถะและวิปัสสนาภาวนาสัมพันธ์กันไป เพื่อจะชิงชัยกับกิเลสที่มันยึดเบญจขันธ์เป็นที่อาศัยหลบซ่อน เสมือนเป็นเกราะป้อมปราการที่กิเลสได้พึ่งอาศัย ยากที่ใครๆ ในโลกจะเข้าไปทำลายมันได้

เราจะใช้ความเพียรและความอดทน อันเป็นตบะมาเพ่งแผดเผาเกราะป้อมปราการของมัน (เบญจขันธ์ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) ให้พังทลายเป็นจุณวิจุณในคราวครั้งนี้ให้สิ้นซากไป **ท่านปฏิบัติอยู่ ๗ วัน จิตใจสงบสบาย มีความเบากายเบาใจ สว่างไสวในใจในจิต จะนึกคิดสิ่งใดทะลุปรุโปร่ง จึงได้รู้เรื่องแม่หญิงสาวคนนั้นว่าเป็นบุพเพสันนิวาส คือ เคยครองเรือนครองรัก สมัครสังวาสร่วมกันมาแล้วในอดีตกาล จึงให้ได้เกิดความรู้สึกมีอารมณ์มากระทบกระเทือนใจเช่นนั้น**

บัดนี้ เราได้เห็นได้รู้จักแล้วเจ้าสังขารเจ้าเอ๋ย เจ้าได้อวิชชามาเป็นปัจจัยอาศัย เป็นเกราะหุ้มห่อหลบซ่อนตัวของเจ้าเป็นอย่างดี เราจักต้องทำลายเกราะของเจ้า คือ อวิชชาด้วยอาวุธ ๓ วิถี คือ สัจจญาณ วิถีปนาวุธ กิจจญาณ วิถีปนาวุธ และกตญาณ วิถีปนาวุธ ให้หมดสิ้นไป เจ้าจะไม่มีโอกาสได้พบกับเราอีกแล้ว การพบกันครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย เจ้าสังขารเอ๋ย เจ้าจงไปอย่างผู้ที่สิ้นเหตุปัจจัยเถิด”

อุบายภาวนาที่**หลวงปู่ฝั้น**ใช้ในครั้งนั้น คือ การอดอาหาร โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“ครูบาอาจารย์เรา เวลารักนะ ใช้อดอาหาร

รักไหม ? รัก ! รักไม่กิน..

รักไหม ? รัก ! ไม่กิน..

อดอาหารมันแก้ความผูกพัน ไอ้โรครักนี่ได้เลยล่ะ นับประสาอะไรกับกิเลส ไอ้ความรักและความผูกพัน มันเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดของโลกใช่ไหม แล้วเวลา มี.. แล้วไม่พูด มันก็ไม่ครบสูตรเนอะ

หลวงตา (องค์หลวงตาพระมหาบัว) ท่านเล่าบ่อย **หลวงปู่ฝั้น**ปี ๒๔๗๕ **หลวงปู่สิงห์**และ **หลวงปู่มหาปิ่น** ๒ องค์พี่น้องลงมางานฉลองกรุงปี ๒๔๗๕ หลวงปู่ฝั้นท่านเป็นพระบวชใหม่ ท่านเป็นผู้อุปัฏฐากบาตรของหลวงปู่สิงห์กับหลวงปู่มหาปิ่น และบาตรของท่าน รวมเป็น ๓ ใบ มาพักที่วัดบรมฯ แล้วเวลาจะออกมาบิณฑบาต ท่านจะเอาบาตรออกมา ๓ ใบ เพราะมันเป็นประเพณีของพระป่า คือ จะอุปัฏฐากครูบาอาจารย์ก็เอาบาตรมาล่วงหน้า เสร็จแล้วก็เอาบาตรนี่ถวายครูบาอาจารย์ท่าน ให้ออกบิณฑบาต ขากลับก็เอาบาตร ๓ ใบนี่ล้าง

หลวงปู่ฝั้น ท่านล้างทีหนึ่ง ๓ ใบเลย ล้างบาตรทั้ง ๓ ใบเลย อุปัฏฐาก**หลวงปู่สิงห์**กับ**หลวงปู่มหาปิ่น** ๒ องค์พี่น้อง ปี ๒๔๗๕ ที่วัดบรมฯ จนวันหนึ่งเดินสวนทางกับผู้หญิงไม่เคยรู้จักกัน ไม่เคยเห็นหน้ากัน หลวงปู่ฝั้นอยู่สกลนครไม่เคยเห็นหน้าผู้หญิงคนนี้เลย เห็นครั้งแรกปิ๊ง ! โอ้โฮย ! มันรัก พอรักก็ไปปรึกษาหลวงปู่สิงห์ มันเป็นโรครักแล้ว หลวงปู่สิงห์และหลวงปู่มหาปิ่นบอกว่าให้เข้าโบสถ์เลย โบสถ์วัดบรมฯ พอเข้าโบสถ์วัดบรมฯ ก็ปิดประตูนั้น ปิดหมดเลย อดอาหาร ไม่กินข้าว รักไหม รัก ไม่กิน วันที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ รักไหม รัก ไม่กิน รัก ไม่กิน พอวันที่ ๗ มันจะหิว รักไหม ไม่รัก ไม่รักมากินข้าวได้ **หลวงปู่ฝั้นท่านรอดมา จากการอดอาหาร ผ่อนอาหาร**”

เข้าพระนครและกราบพระแก้วมรกตเป็นครั้งแรก

วัดบรมนิวาส ตั้งอยู่แขวงยศเส เขตปทุมวัน เดิมเรียกว่า **“วัดนอก”** ส่วน วัดบวรนิเวศฯ เขตพระนคร เดิมเรียกว่า **“วัดใน”** วัดบรมนิวาสตั้งอยู่ใกล้สถานีรถไฟหัวลำโพง ในสมัยก่อนครูบาอาจารย์พระกรรมฐานเมื่อเข้ากรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ท่านจะเดินทางโดยรถไฟ และเข้าพักที่วัดบรมนิวาส กับ วัดปทุมวนาราม (วัดสระปทุม) มี**ท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท)** และ **ท่านเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร (หนู จิตปญฺโญ)** เป็นเจ้าอาวาสตามลำดับ ซึ่งวัดทั้งสองแห่งนี้เป็นวัดในสังกัดธรรมยุตที่เกี่ยวข้องกับวงพระธุดงคกรรมฐานมาก นับแต่ต้นวงศ์ **หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ล้วนเคยมาพัก หรือเคยอยู่จำพรรษา ในสมัยนั้นถือว่าเป็นวัดในชนบท เป็นวัดนอกเมืองพระนคร จึงมีสถานที่เงียบสงัดเหมาะกับการบำเพ็ญภาวนา

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ช่วงที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เดินทางมาพักที่วัดบรมนิวาสในคราวนั้น นับเป็นการเข้าพระนครครั้งแรก พอดีตรงกับงานใหญ่ในพระนคร ในปีนี้พอถึงช่วงเดือนเมษายน ซึ่งตรงกับงานพระราชพิธีฉลองพระนครครบ ๑๕๐ ปี มีการจัดสมโภชพระนคร นับเป็นครั้งที่ ๓ โดยในวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๕ กรุงเทพมหานครเป็นราชธานีของกรุงรัตนโกสินทร์ หรือ

เป็นเมืองหลวงของประเทศไทยมาครบ ๑๕๐ ปี ซึ่งในขณะนั้นอยู่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จ–พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗

หลวงปู่ฝั้น ท่านได้เดินจากวัดบรมนิวาสไปวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือ วัดพระแก้ว ไปกราบพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร หรือ พระแก้วมรกต และได้ชื่นชมพระบารมีรัชกาลที่ ๗ เป็นครั้งแรก โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“**ท่านพระอาจารย์** ได้เล่าให้ฟังว่า ปีนั้นที่กรุงเทพมหานครมีงานฉลองสมโภชพระนคร เนื่องในวาระที่ได้สร้างตั้งกรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์มาเป็นเวลาได้ศตวรรษกึ่ง (๑๕๐ ปี) เป็นครั้งแรกในชีวิตของท่านที่มีโอกาสเข้าไปเห็นกรุงเทพฯ ท่านได้ไปที่โบสถ์พระแก้วกับ**พระมหา–สมบูรณ์** ท่านได้เห็นพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๗ ตอนเสด็จพระราชดำเนินเข้าไปในโบสถ์พระแก้ว เวลาขากลับแทบจะหาทางออกไปไม่ได้ เพราะมีแต่คนเต็มแน่นไปหมด เบียดเสียดยัดกันไป ไม่ทราบว่าใครเป็นใคร ท่านพระอาจารย์ได้อาศัยเด็กลูกศิษย์ที่เดินทางไปด้วยเอามากั้นตัวท่านไว้ เวลาผู้หญิงจะชนท่าน กว่าจะเดินไปถึงวัดบรมนิวาสก็แทบแย่ ถึงวัดจนดึกดื่น

พระอาจารย์ฝั้น ท่านได้พักอยู่ที่วัดบรมนิวาสอีกประมาณเดือนเศษ จึงได้กลับนครราชสีมา ไปพักที่วัดป่าสาลวัน หลังกองช่างกลรถไฟโคราช ต่อมาท่านได้ไปตั้งสร้างสำนักอีกแห่งหนึ่ง อยู่ที่ป่าช้าที่ ๒ ระหว่างบ้านศรีษะทะเล (บ้านหัวทะเล) กับกรมทหารบกมณฑลที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา”

ผลงานกองทัพธรรมในจังหวัดนครราชสีมา

เมื่อกองทัพธรรมนำโดย**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** เคลื่อนสู่จังหวัดนครราชสีมา ได้แยกย้ายกันออกธุดงค์เผยแผ่แนวทางปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** และได้สร้างวัดป่ากรรมฐานขึ้นมาหลายแห่ง จากประวัติ**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** บันทึกไว้ดังนี้

“พ.ศ. ๒๔๗๔ ไปจำพรรษาที่วัดป่าเหล่างา คือ วัดป่าวิเวกธรรม อยู่ติดกับโรงพยาบาลโรคปอด อ.เมือง จ.ขอนแก่น ถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน** ป.ธ. ๕**)** เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็น พระพรหมมุนี เจ้าคณะมณฑลนครราชสีมา มีบัญชาเมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๔๗๕ ให้พระกรรมฐานที่มีอยู่ใน จ.ขอนแก่น ไปที่ จ.นครราชสีมา เพื่ออบรมเทศนาสั่งสอนประชาชนร่วมกับข้าราชการ

ดังนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ พระคณะกรรมฐาน มี**พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม พระ–อาจารย์มหาปิ่น ปณฺณาพโล** (เปรียญ ๕ ประโยค) เป็นต้น พร้อมทั้งพระสหจรไปร่วมหลายรูป มี**พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** เดินทางไปร่วมด้วย

ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ นี้เอง นายพันตำรวจตรีหลวงชาญนิยมเขต กองเมือง ๒ ได้ถวายที่ดินกรรมสิทธิ์ให้พระคณะกรรมฐานสร้างวัด มีเนื้อที่ ๘๐ ไร่ จึงได้ลงมือสร้างวัดขึ้นในที่ดินแปลงนี้ ทั้งได้จำพรรษาอยู่วัดนี้ด้วย ตั้งชื่อวัดว่า “วัดป่าสาลวัน” จนถึงทุกวันนี้ ได้อบรมศีลธรรมให้แก่ประชาชนเกิดความเลื่อมใสและตั้งตนอยู่ในพระไตรสรณาคมน์ จึงได้เอาวัดป่าสาลวัน เป็นจุดศูนย์กลาง เป็นที่อบรมกรรมฐานและเป็นสถานที่ประชุมประจำ เช่น เมื่อจะเข้าพรรษา ได้แยกย้ายพระไปวิเวกจำพรรษาในวัดป่าต่างๆ ที่ได้ตั้งขึ้น ส่วน**พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ประจำอยู่ศูนย์กลาง คือ วัดป่าสาลวัน

ให้ **พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ไปสร้างวัดป่าศรัทธารวม ข้างกรมทหาร ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ให้ **พระอาจารย์ภูมมี จิตฺตภาวโน** ไปสร้างวัดป่าคีรีวัลย์ อ.ท่าช้าง (สมัยนั้นยังเป็นกิ่งอำเภออยู่) และให้ไปสร้างวัดป่า อ.จักราช

ให้ **พระอาจารย์ลี ธมฺมธโร** ไปสร้างวัดป่า อ.กระโทก ต่อมาพระอาจารย์ลี ไปจำพรรษาที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เมืองพาราณสี ซึ่งเป็นสถานที่พระพุทธเจ้าแสดงธัมมจักฯ โปรดพระปัญจวัคคีย์ ประเทศอินเดีย ๑ พรรษา ต่อมา**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน** ป.ธ. ๕**)** จึงมีบัญชาให้พระอาจารย์ลี กลับมาประเทศไทย เพื่อให้ท่านฝึกหัดภาวนาในบั้นปลายชีวิตท่านเจ้าพระคุณสมเด็จฯ และต่อมาพระอาจารย์ลีไปสร้างวัดอโศการามที่ ต.ท้ายบ้าน จ.สมุทรปราการ และได้เป็นพระราชาคณะที่พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ และได้มรณภาพที่วัดนี้

ให้ **พระอาจารย์ตา** ไปสร้างวัดป่าบ้านดอนคู่ อ.ปักธงชัย

ให้ **พระอาจารย์คำดี ปภาโส** คือ พระครูญาณทัสสีฯ วัดถ้ำผาปู่ จ.เลย ซึ่งเป็นสัทธิวิหาริกของ **พระครูพิศาลอรัญญเขต (จันทร์ เขมิโย** ป.ธ. ๓, นธ. เอก**)** วัดศรีจันทร์ จ.ขอนแก่น ไปสร้างวัดป่าสะแกราช อ.ปักธงชัย

ให้ **พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ** ไปสร้างวัดป่าบ้านใหม่สำโรง อ.สีคิ้ว ตั้งชื่อ วัดป่าสว่างอารมณ์

และให้ **พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ไปสร้างวัดป่าบ้านมะรุม อ.โนนสูง

เมื่อ**พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ** ได้ทำกิจพระพุทธศาสนาช่วยครูบาอาจารย์ได้ผลเป็นที่พอใจของ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน** ป.ธ. ๕**)** สมัยเมื่อดำรงตำแหน่งเป็น พระธรรมปาโมกข์ และ **พระโพธิวงศาจารย์ (สังข์ทอง พันธุ์เพ็ง)** เจ้าคณะภาค ๔ สมัยนั้น

ในระยะนี้บางปี **พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** และ **พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ไปจำพรรษาที่วัดบรมนิวาส ช่วยอบรมภาวนาให้แก่คณะสัปบุรุษแทน**เจ้าพระคุณสมเด็จฯ** ท่าน และได้สร้างกุฏิไม้แบบถาวร ๒ ชั้น ๑ หลัง

สำหรับ**พระอาจารย์อ่อน**ได้ทำกิจพระศาสนาอยู่ที่วัดป่าสาลวัน จ.นครราชสีมา เป็นเวลา ๑๒ ปี เท่ากันกับ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ณ วัดป่าสาลวัน แห่งนี้ หลวงปู่อ่อนได้ปฏิบัติบำเพ็ญสมณธรรมแก่กล้ายิ่งขึ้น จนเป็นกำลังอย่างดียิ่งแก่คณะกองทัพธรรมเป็นอันมาก”

พ.ศ. ๒๔๗๕ ร่วมสร้างและจำพรรษา ๘ ที่วัดป่าศรัทธารวม

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านพักที่วัดป่าสาลวัน ระยะหนึ่ง วัดแห่งนี้กองทัพธรรมเพิ่งสร้างขึ้นเป็นวัดป่ากรรมฐานวัดแรกในจังหวัดนครราชสีมา โดยมี**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** เป็นหัวหน้า ต่อมาคณะพระกรรมฐานก็ได้ก่อตั้งสำนักสงฆ์แห่งใหม่ขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่ป่าช้า เป็นแห่งที่ ๒ ซึ่งเดิมเคยใช้เป็นสถานที่เผาศพผู้ตายด้วยโรคระบาด เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค เป็นต้น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ปีเดียวเกิดมีวัดป่ากรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** ขึ้นสองวัด เป็นปฐมฤกษ์ของจังหวัดนครราชสีมา และเป็นปีสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตย โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“สำนักสงฆ์แห่งใหม่นี้ ต่อมาชื่อว่า วัดป่าศรัทธารวม เมื่อบุกเบิกครั้งแรก **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** เป็นหัวหน้า **พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรสี พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** และพระอื่นๆ อีก ๑๐ รูป สามเณร ๔ รูป มีหมู่บ้านที่มาปฏิบัติฝึกหัดอบรม ฟังเทศน์ฟังธรรม จำศีล ภาวนา ปฏิบัติอุปถัมภ์ทะนุบำรุงมาจากบ้านหนองโสน บ้านหนองปรือ บ้านศีรษะทะเล (บ้านหัว–ทะเล) และในเมืองนครราชสีมา มีกรมทหารบกมณฑลที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา

วัดป่าศรัทธารวม เป็นวัดของคณะกรมทหารพร้อมราษฎรร่วมกันสร้าง เพื่อการบำเพ็ญบุญกุศลและอบรมของคณะทหาร เมื่อ**พระอาจารย์มหาปิ่น** และพระอาจารย์องค์อื่นๆ ได้ออกจากวัดป่าศรัทธารวมไปแล้ว **ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ได้เป็นเจ้าอาวาสวัดป่าศรัทธารวม จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ท่านจึงได้ไปอยู่จำพรรษาวัดบูรพา ในเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

ในระยะเวลาที่**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** พำนักอยู่วัดป่าศรัทธารวม ตำบลศีรษะทะเล (ตำบลหัวทะเล) อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มี **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** เป็นหัวหน้าได้นำปฏิปทา ข้อวัตรปฏิบัติ ที่ได้ฝึกอบรมมาในฝ่ายทางวิปัสสนากรรมฐานสายของ **ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีลมหาเถร** และ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** มาประกาศเผยแผ่แก่ประชาชน พุทธบริษัท จังหวัดนครราชสีมา ตั้งหลักปฏิบัติสำนักวิปัสสนา ฟื้นฟูเชิดชู

พระพุทธศาสนา ตามเยี่ยงอย่างพระอริยประเพณีมาจากอริยวงศ์ขององค์สมเด็จพระศาสดาสัมมา–สัมพุทธเจ้าให้ดำรงทรงอยู่ต่อมาได้กระทั่งถึงปัจจุบันนี้

ในการนี้ มี**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ด้วยองค์หนึ่ง ได้เป็นกำลังช่วยนำคณะประพฤติปฏิบัติฝึกหัดอบรมภาวนา เทศนาธรรมพร่ำสอนคณะพุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์ บรรพชิต ให้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพระบวรพุทธศาสนา ได้เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา เป็นจำนวนมาก”

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อถึงช่วงเข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้จำพรรษาที่ ๘ ของท่าน ณ วัดป่าศรัทธารวม ขณะท่านมีอายุ ๓๓ ปี ในปีที่บุกเบิกสร้างสำนักสงฆ์แห่งใหม่นี้ มีพระจำพรรษาอยู่ ๑๐ รูป และสามเณร ๔ รูป **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** เป็นเจ้าสำนัก สำหรับครูบาอาจารย์องค์อื่นที่จำพรรษาในปีแรกนั้น ได้แก่ **หลวงปู่เทสก์ เทสฺรสี หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ภูมมี ธิตธมฺโม หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ** เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาเข้าพรรษา **หลวงปู่เทสก์** กับ **หลวงปู่ฝั้น** ได้ช่วยผ่อนภาระ**ท่านพระ–อาจารย์มหาปิ่น**ในการแสดงธรรมอบรมญาติโยม และรับแขกที่มาเยี่ยมเยียน เป็นต้น ประชาชนที่มาฟังเทศน์ฟังธรรม จำศีล ภาวนา และให้ความอุปถัมภ์วัดก็คือ กรมทหารบกมณฑลที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสมัยนั้นมี นายพลตรี หลวงชำนาญยุทธศาสตร์ (ต่อมา คือ จอมพลผิน ชุณหะวัณ บิดาของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ) เป็นผู้บัญชาการ

โดยปกติ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จะพำนักประจำที่ที่วัดป่าศรัทธารวม เฉพาะในช่วงเข้าพรรษา หลังออกพรรษาแล้ว ทุกปีท่านจะพาพระเณรออกธุดงค์แสวงวิเวกไปตามที่ต่างๆ และด้วยเหตุนี้เองจึงได้มีวัดป่าเกิดขึ้นหลายแห่งตามมา ทั้งนี้เพราะตามสถานที่ที่ท่านและคณะไปพักวิเวก ได้มีประชาชนเลื่อมใสเข้ามาทำบุญฟังธรรมและปฏิบัติภาวนาอยู่ด้วย ในที่สุดสถานที่เหล่านั้นก็ได้มีการจัดตั้งเป็นสำนักสงฆ์ เป็นวัดตามขึ้นมาในภายหลัง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ออกพรรษาสิ้นเวลาเขตกฐินไปแล้ว ท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** ก็นำพระภิกษุ สามเณร ไปอยู่ตามภูเขาลำเนาป่า เลาะหาทางวิเวกเพื่อเป็นการฝึกหัดการปฏิบัติในการออกธุดงค์ดำรงชีวิต อบรมภาวนาอยู่ตามป่า ที่เรียกตามภาษาธุดงค์ว่า อยู่รุกขมูล”

เป็นที่น่าสังเกตว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๖ (พรรษาที่ ๘ ถึงพรรษาที่ ๑๙) **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้จำพรรษาอยู่ที่วัดป่าในเขตจังหวัดนครราชสีมา มาโดยตลอด สาเหตุเนื่องจากท่านสนองพระบัญชาของ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** ในการเผยแผ่ธรรมะตามแนวพระธุดงคกรรมฐาน

อีกสาเหตุหนึ่ง เนื่องจากพื้นที่จังหวัดนครราชสีมาในสมัยที่**หลวงปู่ฝั้น**ออกเที่ยวธุดงค์นั้น มีสถานที่วิเวกเงียบสงัดสัปปายะเหมาะกับการบำเพ็ญภาวนามากมาย เพราะสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงกว้างใหญ่ไพศาลมาก และยังมีสภาพเป็นป่าดงธรรมชาติผืนใหญ่ มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นปกคลุมหนาทึบแลดูร่มเย็นเขียวชอุ่ม ทั้งมีภูเขา ถ้ำ เงื้อมผา น้ำตก มากมายหลายแห่ง อีกทั้งมีสัตว์ป่าและสัตว์ร้ายชุกชุมมาก ชวนให้เพลิดเพลินเจริญใจและช่วยทรมานฝึกฝนอบรมจิตใจได้เป็นอย่างดี ส่วนบ้านเรือนผู้คนในสมัยนั้นก็ยังมีไม่มาก ยิ่งในป่าด้วยแล้วจะพบบ้านเรือนเพียงไม่กี่หลังคาเรือน พอได้อาศัยบิณฑบาตยังชีพ ธรรมชาติป่าเขาในเขตนี้ จึงเชิญชวนพระธุดงคกรรมฐานมารุกขมูลปักกลดภาวนาได้เป็นอย่างดี เมื่อออกพรรษาหลวงปู่ฝั้นท่านก็พาพระเณรออกเที่ยวธุดงค์ปฏิบัติธรรมตามป่าตามเขาเป็นปรกติประจำทุกปี

นั่งภาวนาสู้ตายหายขาดจากไข้มาลาเรีย

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อออกพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้ออกธุดงค์ไปกับ**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ท่านนั่งภาวนาสู้ตายอีกครั้ง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ครั้งหนึ่งท่านพระอาจารย์ได้ไปกับ**ท่านพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ** ออกธุดงค์เที่ยววิเวกไปทางบ้านคลองไผ่ ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ไปถึงบ้านหนองบัว **พระอาจารย์ฝั้น**ป่วยไข้มีอาการหนักมาก ฉันยาแก้ไข้อะไรเข้าไปก็ไม่หาย ท่านนั่งพิจารณาเวทนาที่เป็นทุกข์ ที่ท่านกำลังได้รับความทรมานอย่างหนัก เกิดความเบื่อหน่ายชีวิต มีแต่เจ็บๆ ไข้ๆ ถึงจะอยู่ไปก็มีแต่ทุกข์ มีแต่เจ็บ มีแต่ไข้ แล้วๆ เล่าๆ เดี๋ยวก็เป็น เดี๋ยวก็หาย ประเดี๋ยวสบาย ประเดี๋ยวก็เป็นทุกข์ อยู่อย่างนี้ไม่มีประโยชน์อะไรเลย ท่านจึงตัดสินใจว่า **“เราจะนั่งภาวนา เอาความตายเป็นที่ตั้ง ถ้ามันหายก็หาย ถ้าไม่หาย ตายก็แล้วไป”**

ท่านจึงได้ไปกราบเรียน**ท่านพระอาจารย์อ่อน**ว่า **“วันนี้ผมจะนั่งภาวนาให้มันตาย ถ้ามันไม่หาย”** ดังนี้แล้วท่านก็กลับไปเข้าที่นั่งทำสมาธิภาวนา กำหนดเอาทุกขเวทนามาเป็นธรรมที่ควรกำหนดรู้ตัว มีความเพียร มีความพยายาม เอาสติกับปัญญามาประกอบพิจารณาเป็นกิจจญาณในการเพ่งเพียรแผดเผาเอากิเลส ที่ได้เหตุปัจจัยอาศัยจากทุกขเวทนาแล้วเกิดขึ้นมารบกวน อย่างโดยไม่มีการยับยั้งลดละเลิกถอน แม้แต่คำว่าย่อหย่อนเลิกถอยก็ไม่ให้มี สติกับปัญญาพิจารณาเพียรเผามันเลย

จิตที่มีปัญญาเป็นเครื่องรักษาและกำจัด คุ้มครอง หรือป้องกันอยู่อย่างมั่นคง ทุกข–เวทนาอันเป็นที่นำมาซึ่งกิเลส เป็นเหตุนำทำจิตให้ฟุ้งซ่านเกิดความรำคาญ (อุทธัจจกุกกุจจะ) ก็ถึงซึ่งความสงบระงับดับหายลงไป

ในทันใดนั้นก็มีนิมิตมาปรากฏให้เห็น จะเป็นอะไรก็ไม่ทราบ กระโดดออกจากร่างกายมายืนอยู่ข้างหน้าของท่าน แล้วท่านพระอาจารย์ได้กำหนดจิตตามดู เจ้าสิ่งนั้นก็ได้กลับกลายมาเป็นกวาง แล้วก็กระโดดลงไปในห้วย กระโดดขึ้นจากห้วยวิ่งต่อไป แล้วกลายมาเป็นช้างตัวใหญ่เดินบุกเข้าไปในป่าโครมครามๆ ออกไปจนลับสายตาของท่าน

พระอาจารย์ฝั้น ท่านได้พิจารณาซึ่งนิมิตที่ปรากฏเกิดขึ้นแก่ท่านคราวนี้ว่า **ไข้มาลาเรียที่ท่านกำลังป่วยอยู่ขณะนี้ มันได้กระโดดหนีไปจากร่างกายของท่านไปหมดสิ้นแล้ว คราวนี้ไข้ต้องหายขาดแน่นอน** ท่านนั่งภาวนาอยู่นานเท่าไรก็ไม่ทราบ เมื่อท่านพิจารณาเห็นว่าอาการไข้ได้ดับไปพร้อมกับทุกขเวทนาหายไปหมดแล้ว ท่านจึงได้ถอนจิตออกจากสมาธิ รู้สึกมีความเบากายเบาใจ มีจิตสว่างไสวปลอดโปร่ง สงบอิ่มสดชื่นในจิตในใจ จะยืนหรือเดิน นั่งนอนอย่างไรก็มีความสุขสงบวิเวกไปหมด ท่านได้ออกเดินไปที่**ท่านพระอาจารย์อ่อน**อยู่ ท่านพระอาจารย์อ่อนพูดทักขึ้นว่า “แน่ะ ! ไหนว่าท่านจะนั่งสู้ตาย ถ้าไข้ไม่หายลุกมาทำอะไรเล่า”

“หายแล้ว กระผมจึงได้ลุกออกมา” **พระอาจารย์ฝั้น**ตอบ แล้วท่านก็ได้เล่าเรื่องนิมิตที่ท่านได้เห็นดังที่กล่าวมาแล้วทุกประการ ถวายให้**พระอาจารย์อ่อน**ฟังตั้งแต่ต้นจนอวสาน **ตั้งแต่นั้นมาพระอาจารย์ฝั้นท่านไปอยู่ป่าดงพงไพร ภูเขาที่ใด ก็ไม่ปรากฏว่าท่านเป็นมาลาเรียอีกเลย”**

สาเหตุสำคัญ สาเหตุหนึ่งที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านนั่งภาวนาสละตาย ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“ดูสิ เวลาครูบาอาจารย์เราอาศัยอยากอุปัฏฐากอุปถัมภ์ท่าน เพื่ออะไร เพื่ออาศัยใบบุญจากท่านให้ช่วยดูแลหัวใจให้ผมด้วย เราจะประพฤติปฏิบัติ หัวใจมันรุนแรงนัก หัวใจมันทุกข์ยากนัก ก็อาศัยบุญกุศลอันนั้นเพื่อบรรเทา เพื่อให้มันมีอำนาจวาสนา เพื่อภาวนาได้นี่ไง ไม่ต้องพูดไม่ต้องจาเลยล่ะ จิตใจเรามันยังลง มันยังอ่อนน้อมขนาดนั้น...

หลวงปู่ฝั้นนะ ท่านอุปัฏฐาก**หลวงปู่มั่น**อยู่ นี่ครูบาอาจารย์เล่าให้ฟัง ท่านก็เล่าให้ฟังเองในเทปก็มี บอกว่าเช้าขึ้นมาจะอุปัฏฐากหลวงปู่มั่น ด้วยการพอหลวงปู่มั่นตื่นขึ้นมาจะมีน้ำอุ่นน้ำอะไรไปล้างหน้าล้างตา แปรงฟัน ท่านไปไม่ทันเขา เพราะท่านมีโรคประจำตัว เสียใจ เสียใจว่าคนอื่นเขาทำประโยชน์ได้ เราทำประโยชน์ไม่ได้ เรามาอาศัยอยู่กับท่านนะ คือมาอาศัยอยู่กับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านสั่งสอนเราเรื่องธรรมะด้วย แล้วท่านยังดูแลเรา เพราะท่านเป็นครูบา–อาจารย์ที่มีชื่อเสียง คนเขาก็มาทำบุญกุศล เห็นไหม ท่านก็อาศัยเรื่องนี้ไปเลี้ยงชีวิตด้วย แต่เราตอบแทนท่านไม่ได้ เสียอกเสียใจ เห็นไหม

สุดท้ายแล้วท่านเสียสละเลย นั่งภาวนาตลอดรุ่งนะ นี่เป็นโรคประจำตัว คือ โรคปวดท้อง โรคเสียดท้องตลอด เวลานั่งภาวนาไปนั่งตลอดรุ่ง แบบว่าเผชิญกับความจริงเลย เผชิญกับสัจจะว่ามันเป็นอย่างไร ทำไมคนอื่นเขามีโอกาส ทำไมคนอื่นร่างกายเขาแข็งแรง ทำไมเขาไปทำประโยชน์

ให้ครูบาอาจารย์ได้ เราก็มาอาศัยท่านอยู่เหมือนกัน ทำไมเราทำประโยชน์เพื่อท่านไม่ได้ นั่งสละตายนะ ตั้งแต่หัวค่ำจนไปถึงตี ๓ ตี ๔ จิตมันสงบลง พอจิตสงบลงเห็นนิมิตนะ เห็นเป็นกวางวิ่งออกไปจากตัว เหมือนกับบุญกรรม มันออกไปจากร่างกาย... ตั้งแต่นั้นมานะ ร่างกายแข็งแรงขึ้นมา...

หลวงปู่ฝั้น เมื่อก่อนนะ ท่านบอกว่า เวลาท่านจะไปไหน เวลาท่านธุดงค์ไป เหมือนเป็นไข้ป่าโรคประจำตัว เวลาธุดงค์ไปนะ พระป่าเมื่อก่อนเข้มแข็งมากนะ เวลาธุดงค์ไป เวลาอาการไข้มันเกิด พออาการไข้มันเกิดก็ปลดบริขารลง แล้วเอาผ้าอาบปูแล้วนอน นอนทนเอา **พุทโธ พุทโธ** จนกว่าโรคหาย พอโรคหายเสร็จ พออาการเจ็บไข้ได้ป่วยหายก็เก็บของนั้น เก็บบริขาร แบกของไปต่อ นี่กรรมฐานสมัยนั้นเขาทำกันอย่างนี้ ...

ท่านมีโรคประจำตัวตลอด สุดท้ายแล้ว ท่านพิจารณาของท่านนะ ท่านสละตายเลย นั่งจนจิตมันรวมหมด อาการที่โรคประจำตัวนั้นหายเลย หายของท่านได้ ธรรมโอสถ แต่ แต่คนจะทำอย่างนี้ได้ จิตใจต้องเข้มแข็ง จิตใจต้องมีหลัก ถ้าจิตใจที่มีหลัก เวลาพิจารณาไป มันต่อสู้ของมันไป...

ถ้าคนที่เป็นโรคเรื้อรังนะ เวลาพิจารณาไป พิจารณานะ พิจารณาถึงความเจ็บไข้ได้ป่วย เวลามันปล่อยนะ ธรรมโอสถหายจากโรคนั้นเลย หายเลย ถ้าหายเลย แต่ต้องคนที่จิตใจเข้มแข็ง คนที่จิตใจที่เป็นสัมมาสมาธิ ที่มีธรรมโอสถตามความเป็นจริง แต่ถ้าจิตใจคนที่อ่อนแอ มันปล่อยชั่วคราว มันปล่อยอาการปวดในปัจจุบันเท่านั้น แล้วเวลาออกจากสมาธิมาก็ปวดเหมือนเดิมแล้ว ไม่หายด้วย ไม่หายด้วย เวลาไม่หายก็มี หายก็มี มันอยู่ที่อำนาจวาสนาบารมีธรรมของจิตดวงนั้น ถ้าจิตดวงนั้นเวลามันปล่อยนะ อาการเจ็บปวดปัจจุบันหายหมดเลย”

พ.ศ. ๒๔๗๖ – ๒๔๗๗ จำพรรษา ๙ – ๑๐ ที่วัดป่าบ้านมะรุม อ.โนนสูง

ในช่วงที่ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** เที่ยววิเวกหลังออกพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ แถวอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา (บริเวณอ่างเก็บน้ำลำตะคองทุกวันนี้) อยู่นั้น พอย่างเข้าเดือน ๖ (พฤษภาคม ๒๔๗๖) นายอำเภอสีคิ้ว คือ ขุนเหมสมาหาร ได้กราบอาราธนาหลวงปู่ทั้งสามองค์ไปจัดสร้างวัดป่ากรรมฐานขึ้นวัดหนึ่ง ใกล้กับสถานีรถไฟบ้านใหม่สำโรง ตำบลบัวขาว อำเภอสีคิ้ว ได้ชื่อต่อมาว่า “วัดป่าบ้านใหม่สำโรง” ต่อมาตั้งชื่อใหม่ว่า “วัดป่าสว่างอารมณ์”

หลวงปู่อ่อน หลวงปู่กงมา ได้อยู่อบรมธรรมะให้กับประชาชน และได้จำพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ที่วัดตั้งใหม่แห่งนี้ สำหรับ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้แยกตัวเดินธุดงค์กลับไปโคราช เพื่อจะต่อไปยังอำเภอโนนสูง ซึ่งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดขึ้นไปทางเหนือประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

หลวงปู่ฝั้นได้มาพักวิเวกที่บ้านมะรุม แล้วได้จัดสร้างเสนาสนะป่าเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นบนโคกป่าช้า อยู่ระหว่างหมู่บ้านดอนแฝกกับหมู่บ้านหนองนา แล้วท่านได้จำพรรษา ณ เสนาสนะป่าแห่งนี้ นับเป็นพรรษาที่ ๙ ขณะท่านมีอายุ ๓๔ ปี ต่อมาก็พัฒนาขึ้นเป็นวัดป่าบ้านมะรุม ตำบลพลสงคราม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ในการสร้างสำนักสงฆ์ น้ำใช้น้ำฉันเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง ในปีนี้ท่านได้ขุดบ่อน้ำไว้ใช้น้ำในระหว่างจำพรรษา

หลังออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๗๖ **หลวงปู่ฝั้น**ได้เดินธุดงค์กลับเข้าเมืองโคราช เพื่อกราบนมัสการพระอาจารย์ของท่าน คือ **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ที่วัดป่าสาลวัน

ในช่วงนั้นเกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่า “กบฏบวรเดช” ไม่เหมาะที่จะเที่ยวธุดงค์ทางไกล จึงได้ร่วมกับ**หลวงปู่อ่อน** พร้อมด้วยพระภิกษุ สามเณร อีกหลายรูป ไปเที่ยววิเวกภาวนาอยู่ในท้องที่อำเภอปักธงชัย (อยู่ทางใต้ตัวเมืองโคราชไปประมาณ ๕๐ กิโลเมตร) ระหว่างที่คณะของ**หลวงปู่ฝั้น**ไปพักวิเวกที่ถ้ำเขาตะกุดรัง ปรากฏว่า มีเสือมาเดินเลียบๆ เคียงๆ ราวกับจะเข้ามาทำอันตรายพระเณรที่ปักกลดบำเพ็ญภาวนาอยู่บริเวณนั้น

เสือตัวนั้นออกมาเดินวนเวียนรบกวนพระเณรแทบตลอดคืน **หลวงปู่ฝั้น**คงนึกรำคาญขึ้นมา จึงหยิบก้อนหินขนาดเหมาะมือขึ้นมาก้อนหนึ่ง แล้วโยนไปใกล้ๆ กับที่เสือมันอยู่ เท่านั้นเองเสือได้กระโจนหนีไปอย่างรวดเร็ว แล้วไม่ปรากฏมาให้พระเณรเห็นอีกเลย

หลังจากที่คณะของหลวงปู่ตระเวนทำความเพียรไปที่ต่างๆ จนตลอดช่วงเวลาฤดูแล้งแล้วถึงเดือน ๖ (พฤษภาคม ๒๔๗๗) **หลวงปู่ฝั้น**ได้กลับมาที่ตัวอำเภอปักธงชัย พอดีญาติโยม ณ ที่นั้นมีความศรัทธา ได้กราบอาราธนาให้ท่านสร้างวัดป่าขึ้นที่ใกล้ๆ อำเภอ หลวงปู่ฝั้นได้พักอยู่ที่นั่นระยะหนึ่งเพื่อจัดการก่อสร้างวัดโดยกำหนดเขตวัด วางแนวกุฏิ ศาลาไว้ให้พอสมควรแล้ว ท่านก็มอบให้บรรดาญาติโยมได้สร้างกันเองต่อไป

หลวงปู่ฝั้นเดินทางกลับมาวัดป่าสาลวัน เพื่อกราบเรียนให้**หลวงปู่สิงห์ ขนฺตยาคโม** ทราบเรื่องไปริเริ่มสร้างวัดป่าเอาไว้ ขอให้ท่านรับรองเรื่องการดำเนินการก่อสร้างวัดใหม่นี้ต่อไป เมื่อถวายภาระการสร้างวัดป่าที่อำเภอปักธงชัยให้กับหลวงปู่สิงห์ พระอาจารย์ของท่านแล้ว หลวงปู่ฝั้นก็กลับขึ้นไปทางอำเภอโนนสูง และในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ นี้ หลวงปู่ฝั้นได้จำพรรษาที่ ๑๐ ของท่านที่วัดป่าบ้านมะรุม อีกครั้งเป็นพรรษาที่สองติดต่อกัน ขณะท่านมีอายุ ๓๕ ปี

โทษวิบัติเพราะขัดแย้งแตกสามัคคีกัน

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์ **(หลวงปู่ฝั้น)** ท่านอยู่วัดป่าศรัทธารวมแต่ในพรรษา เวลาออกพรรษาแล้ว ท่านนำลูกศิษย์ออกเดินธุดงค์ทุกๆ ปี จึงเกิดมีสำนักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ตามบ้านที่ท่านได้ไปพักขึ้นหลายแห่ง

คราวหนึ่ง ท่านพร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรหลายรูปและตาปะขาวด้วย ออกเดินธุดงค์ไปท้องที่อำเภอโชคชัย แล้วผ่านไปที่อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ได้ไปพักวิเวกทำความเพียรภาวนาอยู่ที่ภูเขาตะกุดรัง ที่นั้นมีรอยพระพุทธบาทจำลองตั้งแต่สมัยไหนไม่ทราบได้ มีศาลาหลังคามุงด้วยสังกะสีครอบรอยพระพุทธบาทเพื่อมิให้ฝนตกถูก มีพระองค์หนึ่งได้ไปพำนักปักกลดอยู่ข้างๆ รอยพระพุทธบาทนั้น

ต่อมามีโยมใคร่จะทำบุญบ้าน ได้มานิมนต์พระไปสวดพุทธมนต์มงคลบ้านในตอนเย็นค่ำตอนบ่ายวันนั้น ไปรวมฉันน้ำร้อนเสร็จแล้วได้พากันซ้อมสวดมนต์เพื่อจะได้ให้เสียงเข้ากัน แต่เมื่อสวดปรากฏว่า เสียงไม่ถูกกัน บ้างก็เสียงสูง บ้างก็เสียงต่ำ บ้างก็เสียงเล็ก เสียงใหญ่ ไม่เข้ากัน จึงเกิดมีปากเสียงถกเถียงกันขึ้น ไม่ลงรอยกัน แล้วก็เลิกกันไปอยู่ประจำที่ของตนๆ เพื่อประกอบทำความเพียรภาวนา พอตอนดึกสงัดเงียบ ก็ได้ยินเสียงนกหวีดดังขึ้นเป็นสัญญาณเรียกได้ยินทั่วถึงทุกๆ องค์ สักครู่ก็ได้ยินเสียงนกหวีดดังขึ้นมาอีกเป็นครั้งที่ ๒ และครั้งที่ ๓ ดังมาจากทางรอยพระพุทธบาทที่พระองค์นั้นพักอยู่ ทุกองค์จึงลุกขึ้นออกมาดู ก็ปรากฏเห็นพระองค์ที่พักอยู่ข้างรอยพระพุทธบาทนั่งตัวสั่น มีเหงื่อออกโทรมไปทั้งตัว

“เป็นอะไร” **พระอาจารย์ฝั้น**ท่านถามขึ้น

“ท่านพระอาจารย์ไม่ได้ยินเหรอขอรับ เสียงดังเหมือนสังกะสีอยู่บนหลังคาจะพังแหลกไปหมดแล้ว เขามาจะทุบกระผม แต่ยังไม่ทันจะทุบ กำลังขู่และทุบสังกะสี เสียงดังเหมือนกับฟ้าผ่า”

แท้จริงเสียงที่ว่านั้น นอกจากพระองค์นั้นแล้ว องค์อื่นไม่มีใครได้ยินเลย มีแต่ท่านที่อยู่ข้างรอยพระพุทธบาทองค์เดียวนั้นที่ได้ยิน **พระอาจารย์ฝั้น**ท่านได้พิจารณารู้เหตุแล้ว ท่านจึงได้เรียกพระทุกองค์มารวมกันแล้ว ท่านจึงได้เทศน์ตักเตือนพระภิกษุสามเณรให้เห็นโทษของความวิบัติที่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน เรื่องสวดมนต์เมื่อตอนบ่ายนี้ ไม่มีความเคารพซึ่งกันและกันตามพระวินัย ไม่เป็นไปเพื่อความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน ต่อไปพวกเราควรระมัดระวังอย่าให้เรื่องวิบัติอย่างนี้เกิดขึ้นในคณะของพวกเราได้อีก

ให้ตั้งอยู่ในความสามัคคี คือ กายสามัคคี จิตสามัคคี ทิฐิสามัคคี อย่าให้กายแตกสามัคคี กายแตกไม่ดี ใช้ไม่ได้ จิตแตกก็ไม่ดี ใช้ไม่ได้ ความคิดความเห็นแตกก็ไม่ดี เมื่อไม่ดีแล้ว มันก็ใช้ไม่ได้ ใครก็ไม่อยากได้ ใครๆ ก็ไม่ปรารถนา ไม่ต้องการ เพราะมันแตกหัก ให้มีจิตประกอบด้วยความเมตตา เคารพคารวะซึ่งกันและกัน จึงจะเป็นไปเพื่อความสุข ความเจริญในพระธรรม–

วินัยของเราที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงประทานไว้ มอบให้พวกเราแล้ว พวกเราควรรัก ควรทะนุถนอมบำรุงเก็บรักษาไว้ให้ดี เราทั้งหลายควรปฏิบัติตามอย่างนี้ต่อไป

พระทุกองค์ที่ได้มานั่งร่วมประชุมฟังโอวาทของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**แล้วต่างองค์ต่างก็รู้สึกสำนึกผิด กลับมีจิตผ่องใส ได้ทำความเคารพคารวะซึ่งกันและกัน จึงได้เลิก กลับไปประกอบทำความเพียรภาวนา เหตุการณ์ก็สงบตั้งแต่นั้นมา ไม่มีอะไรเกิดขึ้นอีก พระอาจารย์ฝั้นได้พาพระภิกษุสามเณร พักวิเวกฝึกจิตบำเพ็ญเพียรภาวนา พอจวนถึงเวลาใกล้จะเข้าพรรษาแล้วก็พากลับมาจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าศรัทธารวม”

ธุดงค์เผชิญเสือ ผีกองกอย

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ พอออกพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** พาพระเณรออกธุดงค์ดงพญาเย็นหรือเดิมมีชื่อว่า “ดงพญาไฟ” ดงพญาเย็นนี้เป็นผืนป่าดงใหญ่ที่มีอาณาบริเวณกว้างใหญ่ไพศาลและมีความอุดมสมบูรณ์มาก บรรยากาศโดยทั่วไปเป็นธรรมชาติของป่าเขาไพรพนาอันแสนวิเวกเงียบสงัด มีต้นไม้ขนาดใหญ่ขึ้นปกคลุมหนาแน่นทึบไปหมด สัตว์ป่า สัตว์ร้าย เช่น ช้าง เสือ หมี งู เก้ง กวาง ฯลฯ ชุกชุมมาก และเต็มไปด้วยพิษของไข้ป่ามาลาเรีย ทั้งมีผีป่า ผีกองกอย เป็นสถานที่น่าหวาดหวั่นสะพรึงกลัวมากสำหรับคนทั่วไปที่ขวัญอ่อน แต่เป็นที่นิยมของพระธุดงคกรรมฐานที่ยอมสละตายเพื่อมุ่งแสวงหาโมกขธรรม ท่านชอบเที่ยวธุดงค์มาฝึกฝนอบรมทรมานจิตใจที่นี่กันมาก โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“ดงพญาเย็นนะ ดูเหมือน ๓ ชั่วโมงรถไฟ เราไปรถไฟนะ ๓ ชั่วโมง มันเป็นดงใหญ่ ดงใหญ่ข้ามไปสระบุรี มันดงใหญ่จริงๆ ตั้งแต่เราเรียนหนังสือเป็นดงทั้งหมด ที่มันโล่งอยู่ทุกวันนี้ ไม่เคยเห็นก็อย่าเข้าใจว่าที่นั่นเตียนโล่งมาแต่ก่อน มันเป็นดงทั้งหมด ไม้ไผ่ลำเท่ากระโถน ไม้ไผ่ป่า เรานั่งรถไฟไปนี่อยู่สองฟากทาง ต้นลำไผ่อยากว่าเท่านี้ มันใหญ่ มันไม่มีใครไปแตะต้องนะ คือ ดงจริงๆ มีแต่รถไฟผ่านไป รถยนต์ไม่มี เราลองตั้งนาฬิกาดู ดูเหมือน ๓ ชั่วโมง เข้าป่า – ออกป่าเป็นเวลา ๓ ชั่วโมง เดี๋ยวนี้มันไม่มีล่ะที่ว่าดงว่าป่าอย่างที่เราเห็นล่ะ คือไปไหน มันโล่งไปหมดเลย ที่โล่งเป็นสถานที่ของการทำอยู่ทำกินของคน เต็มไปหมดล่ะดงใหญ่ๆ มันดงคน เวลาไปจริงๆ มันไม่ใช่ดงหนาป่าทึบ มันดงคน

ท่านอาจารย์ฝั้น ท่านไปพักอยู่ที่นั่นล่ะ แต่ก่อนไม่มีบ้านคนนะ ไม่มี ท่านไปภาวนาสะดวกสบายอยู่ที่นั่น อาศัยเขาไม่กี่หลังคาเรือนล่ะ ท่านไปภาวนา ตอนท่านพักอยู่โคราช ท่านเที่ยวไปทางนู้นล่ะ เวลาเข้าไปบิณฑบาตบ้านเขาเล็กๆ เขาอยู่อย่างนั้นล่ะ ไม่นึกว่าจะมีอะไรๆ พอเวลาเข้าไปในบ้านเขา บ้านเขาเป็นหลังเล็กๆ เขามาอยู่ คนไม่มี แต่ก่อนดงนั้นน่ะ”

ในขณะที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านพำนักอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา ดงพญาเย็น นี้เป็นอีกสถานที่หนึ่งซึ่งท่านชอบพาพระเณรมาเที่ยวธุดงค์ ดงแห่งนี้มีเสือชุกชุมมาก เป็นครูสอนพระเณรได้เป็นอย่างดี ในคราวนี้ท่านเผชิญเสืออีกครั้งและเผชิญผีกองกอย โดย **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** บันทึกไว้ดังนี้

“ในพรรษาที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๗๗) **พระอาจารย์ฝั้น** ได้กลับไปจำพรรษา (เป็นปีที่ ๒) อยู่ที่บ้านมะรุม อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาพอออกพรรษาปีนั้น พระอาจารย์ฝั้นได้ตกลงใจจะออกเดินธุดงค์ไปทางดงพญาเย็น โดยมีพระภิกษุ ๓ รูป กับสามเณรอีก ๑ รูป ร่วมคณะไปด้วย โยมผู้หนึ่งชื่อ หลวงบำรุงฯ มีศรัทธาเอารถไปส่งให้จนถึงชายป่า เมื่อลงจากรถแล้วก็มุ่งหน้าเข้าดงพญาเย็นทั้งคณะ

ระหว่างเดินธุดงค์กลางป่า พระเณรร่วมคณะเกิดกระหายน้ำ ท่านก็บอกให้หยุดฉันน้ำก่อน ส่วนท่านเองเดินล่วงหน้าไป เดินไปสักพักหนึ่ง ท่านรู้สึกสังหรณ์ใจว่ากำลังจะมีอะไรเกิดขึ้นกับท่านสักอย่าง เพราะเดินอยู่ดีๆ ก็รู้สึกใจเต้นแรงจนผิดสังเกต เมื่อกวาดสายตาไปรอบๆ ตัว ก็ไม่เห็นมีอะไรผิดปกติ ท่านจึงเดินไปเรื่อยๆ แม้กระนั้นก็ยังไม่หายใจเต้น ทันใด ! ท่านเห็นเสือตัวหนึ่งนอนหันหลังให้ อยู่ข้างหน้าในระยะกระชั้นชิด จะหลบหลีกก็ไม่ทันเสียแล้ว เพราะประชิดตัวจริงๆ และ เป็นเรื่องกะทันหันเกินไป

ท่านบอกว่า ตอนนั้นหัวใจเต้นแรงแทบว่าจะพาลหยุดเต้นเลยทีเดียว แต่ท่านก็ยังสำรวมสติได้อย่างรวดเร็ว ท่านตัดสินใจอย่างไม่น่าจะมีใครทำเหมือนท่าน คือ ท่านเดินไปใกล้มัน แล้วร้องถามขึ้นว่า **“เสือหรือนี่ ?”** เจ้าเสือร้ายผงกหัวหันมาตามเสียงของ**พระอาจารย์ฝั้น** พอเห็นท่านก็เผ่นแผล็ว หายเข้าไปในป่ารกทึบไปโดยทันทีทันใด”

เมื่อพวกพระเณรตามมาทัน ทั้งหมดจึงออกเดินทางต่อ เพื่อมุ่งหน้าไปยังบ้านสอยดาว อำเภอปากช่อง อยู่ห่างจากสถานีจันทึกไปประมาณ ๓๐๐ เส้น (๑๒ กม.) แต่ก่อนจะถึง ได้แวะไปที่ไร่หลวงบำรุงฯ แล้วพักอยู่ที่นั่นอีกหลายวัน คนของหลวงบำรุงฯ ได้จัดทำอาหารถวายและปฏิบัติต่อคณะพระธุดงค์โดยมิได้ขาดตกบกพร่องแต่ประการใด

ณ ที่ไร่แห่งนี้เองที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้เผชิญกับผีกองกอยเข้าครั้งหนึ่ง ปกติชาวบ้านเข้าใจว่าผีกองกอย คือ นกไม้หอม ถ้านกประเภทนี้ร้องที่ไหน เชื่อกันว่ามีไม้หอมอยู่ที่นั่น ก่อนไปหาไม้หอม เช่น ไม้จันทน์หอม ชาวบ้านจะทำพิธีบวงสรวงกันเสียก่อน อธิษฐานบนบานขอให้นกไปร้องบริเวณที่มีไม้หอม จะได้หาพบง่ายยิ่งขึ้น พอบวงสรวงเสร็จก็เข้าไปนั่งคอย นอนคอยอยู่ในป่าตกกลางคืนถ้าได้ยินเสียงนกประเภทนี้ร้องทางไหน ก็จะตามไปทางเสียงนั้น

ท่านอาจารย์ฝั้น ท่านได้ยินมันร้องทุกคืน พอตะวันตกดินได้ยินเสียงร้องจากทางหนึ่งไปอีกทางหนึ่ง พอใกล้สว่างก็ได้ยินเสียงร้องย้อนกลับไปทางเก่า ในช่วงที่คณะหลวงปู่ฝั้นออกธุดงค์อยู่นั้น

ได้มีเด็กชายคนหนึ่งที่ติดตามคณะมา ได้ละเมิดคำสั่งของท่าน โดยขาดการสำรวมศีล คือมักไปแอบจับสัตว์เล็กสัตว์น้อย เช่น ตั๊กแตน แมลงต่างๆ กิ้งก่า แย้ เอามาฆ่า มาย่างมาเผากิน ด้วยเหตุนี้พอตกกลางคืนแทนที่ผีกองกอยจะไปตามทางของมันอย่างเคย กลับวกมายังที่พักของเด็กคนนั้น

หลวงปู่ฝั้นเห็นผิดสังเกต จึงรู้ได้ว่าเด็กคนนั้นศีลขาดแน่นอน จึงได้ให้เรียกพระเณรทั้งหมดมารวมกันกลางดึก ท่านให้จุดเทียนในโคมผ้า ตั้งไว้รอบทิศ ทุกองค์นั่งสมาธิล้อมเด็กไว้ คอยดูผีกองกอยว่ามันเป็นอย่างไร แต่ได้ยินเพียงเสียงของมันเท่านั้น ทางองค์หลวงปู่ฝั้นเอง ท่านได้นั่งสมาธิ พอจิตรวมก็เห็นผีกองกอยตัวนั้น หน้าเท่ากับเล็บมือของคนเรา ผมยาว ลักษณะเหมือนลิงหล่นตุ๊บลงมาจากต้นไม้ แล้วก็หนีหายไป

เมื่อทราบว่าเด็กได้ละเมิดคำสั่งสอนของท่าน ทำให้ศีลขาดด้วยการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ท่านจึงให้ส่งเด็กกลับบ้าน แล้วคณะของท่านก็เดินธุดงค์ต่อไปจนถึงบ้านสอยดาวตามเป้าหมาย คณะของ**หลวงปู่ฝั้น**ได้พักทำความเพียรอยู่ที่นั่นนานเป็นเดือน จึงได้กลับไปตัวจังหวัดนครราชสีมา

เหตุการณ์ผจญภัยผีกองกอยกับเสือโคร่งใหญ่ แสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวและปฏิภาณของท่าน ทำให้**หลวงปู่ฝั้น**ได้ชื่อว่า เป็นนักรบธรรมกรรมฐานที่มีจิตใจเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวทั้งในด้านธรรมปฏิบัติและการผจญภัยกับภูต ผี ปีศาจ และสิงสาราสัตว์ต่างๆ คุณธรรมของท่านในแง่ทั้งสองนี้ยังคงอยู่ตลอดมา ตราบจนสมัยที่ท่านย่างเข้าสู่วัยชรา และลดลงไปบ้าง เมื่อท่านไม่ได้ออกเที่ยวธุดงค์ เพราะเหตุผลทางด้านสุขภาพและร่างกาย

ครูบาอาจารย์ท่านเด่นคนละทาง โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“ครูบาอาจารย์บางองค์เด่นคนละทางๆ ครูบาอาจารย์ทั้งหลายในสมัยปัจจุบันนี้ที่ท่านเพิ่งล่วงลับไป อย่าง**ท่านอาจารย์ชอบ**กับเสือกับงูเด่นมาก เหมือนว่าเป็นเพื่อนสหายเดียวกัน **หลวงปู่ผาง (จิตฺตคุตฺโต)** อันนี้พวกงูพวกนาค **หลวงปู่ขาว**นี่ช้าง เด่นคนละทางๆ **หลวงปู่ฝั้น**มีแปลกๆ...

ท่านอาจารย์ฝั้น นี่พวกเสือพวกอะไร พวกสัตว์ลึกลับที่มองไม่เห็นด้วยตา ท่านเด่นมากอยู่นะท่านอาจารย์ฝั้น ท่านเล่าให้ฟังเอง ท่านมาอยู่ปากช่อง ท่านอยู่ในย่านกลางดง ไม่มีบ้านคน แต่ก่อนมีสองสามหลังคาเรือนพอบิณฑบาตได้ เขาก็นิมนต์ให้ท่านไปพักด้วย

ท่านก็ไปพักอยู่กลางดง หินดาน โล่ง ท่านไปพักอยู่นู้น แล้วออกมาบิณฑบาตกับทับเขา เขาอยู่ปลูกเป็นทับ เป็นอะไรอย่างนั้นล่ะ เขาไปทำอะไรอยู่ที่นั่น เวลาออกมา เสือยังไม่มา พอรับบิณฑบาตพอสมควรแล้วก็กลับมา ก็มาเห็นมันนอนอยู่บนหินดานหินลาดอะไรนี่ กลางแจ้ง มองไปอะไรเหลืองๆ ท่านว่าอย่างนั้นนะ มองไป เขานอนสบาย มองไปเห็นแต่เหลืองๆ ไม่มองเห็นลาย ส่วนใหญ่มองไปจะเห็นเหลืองมากกว่า ดำเลยไม่ปรากฏ **“เอ๊ ! นี่มันอะไร”** ท่านก็เดินไปเรื่อย

พอไปใกล้ๆ ถึงรู้ว่าเสือ มันนอนตากแดดผิงแดด เสือโคร่งนะ ท่านเดินไปแล้วก็ว่า **“มึงมาอะไรที่นี่”** มันร้องโฮกแล้วเปิดเลย วิ่งเข้าป่าเลย อย่างนั้นแหละ มึงมานอนอะไรที่นี่ไอ้นี่น่ะ

แปลกๆ อันหนึ่งก็คือ ท่านไปพักอยู่ที่ ทางภาคอีสานเขาเรียกว่า ผีกองกอย มันร้องกลางคืน เขาว่าถ้าผีชนิดนี้มาเยี่ยมบ่อยๆ คนมักตายบ่อยๆ มันกินคนอย่างลึกลับ เขาเรียกผีกองกอย ท่านก็ไปพักอยู่ที่นั่น คนที่มาพัก เขาก็บอกว่า ที่แถวนี้มีผีกองกอย เขาเล่าให้ท่านฟัง ตอนนั้นดูว่า ท่านมีพระไปด้วย เป็นสององค์กับท่าน แล้วก็มีตาปะขาวคนหนึ่ง รวมเป็นสามไปพักอยู่นั้น พอสามทุ่มล่วงไปแล้ว คืออยู่ในป่า มันเหมือนดึกนะ เขาบอกว่า แถวนี้มีผีกองกอย ถ้าผีกองกอยเที่ยวไปแถวไหนแล้ว คนมักจะเป็นไข้ป่วยแล้วตาย เขาว่าผีพวกนี้มันกินตับคน เขาเล่ากันไปอย่างนั้นแหละ ท่านก็ฟังไป จึงได้เห็นผีนี้ชัดเจน นั่นเห็นไหมล่ะ

พอมันร้อง ตาปะขาวอยู่ที่นั่น ตรงนั้นล่ะ สามทุ่มกว่าๆ ท่านกำลังนั่งภาวนาอยู่ เสียงกองกอยๆ มา ได้ยินชัดเจนเงียบๆ กลางคืน ที่เขาว่าเสียงกองกอยๆ มันเสียงอย่างนั้นจริงๆ เขาเรียกผีกองกอย พอมาถึงตาปะขาว ท่านก็วิตกถึงตาปะขาว กลัวมันจะมาทำตาปะขาว เพราะมันเป็นสัตว์ลึกลับ มองด้วยตาไม่เห็น พอมันมาได้จังหวะแล้ว ท่านก็กำหนดจิตดู ท่านพูดเองนะ **“โอ๋ย ! มันตัวเหมือนลิง”** ท่านว่า มันเหมือนลิง พอจิตท่านส่งไป โอ๋ย ! มันกลัวมากที่สุดเลย พอตามันรับกับใจของท่าน เหมือนว่าตามันรับกับตาเรา ว่างั้นเถอะ แต่ตาเราเป็นตาใจ พอมองเห็นปั๊บ วิ่งปรู๊ดเลย กลัวมากที่สุดเลย กลัวอย่างมากทีเดียว

เราเห็นมัน จ้องดูอยู่นี่ พอมันแพล็บเข้ามามองเห็นเรานี้ปรู๊ดวิ่งเลย ตั้งแต่วันนั้นเงียบเลย “โอ๋ ! ได้เห็นแล้วมันเหมือนลิง” ท่านว่างั้น **“สัตว์ตัวนี้เหมือนลิง คือมันไม่ได้เป็นรูปวัตถุนะ รูปเป็นนามธรรม แต่เหมือนลิง”** ท่านว่างั้น **ท่านอาจารย์ฝั้น**ท่านเล่าให้ฟัง **ท่านรู้สึกพิสดารเกี่ยวกับพวกเปรต พวกผี พวกเทวบุตรเทวดา ท่านอาจารย์ฝั้นเด่นอยู่องค์หนึ่ง** นั่นล่ะ เด่นไปคนละทางๆ บรรดาพระเจ้าพระสงฆ์ที่เป็นนักภาวนาด้วยกัน มีนิสัยวาสนาเด่นทางไหน ก็เป็นไปทางนั้นๆ จะเป็นขึ้นมาเองรู้เอง

ครูบาอาจารย์ที่เป็นนักภาวนา ท่านรู้ของท่านธรรมดาๆ แต่เรื่องของโลกมันกีดมันขวาง ท่านจึงไม่นำออกมาใช้ ไม่พูด พูดก็มีแต่การแนะนำสั่งสอนไปธรรมดาที่อยู่ในฐานะซึ่งควรจะสอนได้ แต่เรื่องภายในแล้ว ท่านไม่พูด เฉย นอกจากพวกเดียวกัน ถ้าพวกเดียวกัน ท่านพูดเสมอ ไปอยู่ที่นั่นมีอย่างนั้นๆ เช่น อย่างในถ้ำ มีผี มีเทวดารักษา ท่านรู้ แต่ท่านพูดในวงของท่านเอง พวกนักภาวนากรรมฐานด้วยกัน

คือใจนี้เป็นนักรู้ เมื่อเปิดออกๆ นิสัยวาสนาของใครจะเด่นทางไหนๆ มันจะรู้ของมัน เห็นของมันไปตามนั้น จะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับนิสัยวาสนา ไปคนละทิศละทาง”

ทดลองอดอาหาร

อุบายวิธีภาวนา **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“การภาวนาหลักใหญ่ คือ สตินี้เป็นพื้นฐาน สติฝึกความพากเพียรมีการภาวนา เป็นต้น สติเป็นพื้นฐานสำคัญมาก จากนั้นอุบายวิธีที่จะสนับสนุนให้มีสติต่อเนื่องกันไปๆ ก็วิธีการอดนอนผ่อนอาหาร อดอาหาร หรือเดินมากเดินน้อย นั่งมากนั่งน้อยเป็นอย่างไร สังเกตวิธีการของตัวเอง เดินมากเป็นอย่างไร นั่งมากเป็นอย่างไร นอนมากนอนน้อยเป็นอย่างไร ผ่อนอาหารเป็นอย่างไร อดอาหารเป็นอย่างไร สังเกตตัว มีแต่สักแต่ว่าทำ ไม่สังเกตไม่ได้นะ ต้องสังเกต”

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ในระหว่างที่พักอยู่ในตัวเมืองนครราชสีมา ท่านได้ทดลองอดอาหาร โดย **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** บันทึกไว้ดังนี้

“หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้ทดลองอดอาหารดูระยะเวลาหนึ่ง เป็นการบำเพ็ญทุกรกิริยา วันทั้งวันหลวงปู่ไม่ฉันอะไรเลย เว้นไว้แต่น้ำอย่างเดียว เช้าขึ้นมาท่านออกไปบิณฑบาตโปรดสัตว์เป็นปกติ แต่กลับถึงวัดแล้วท่านไม่ฉัน อาหารนั้นถวายพระองค์อื่นจนหมดสิ้น จากนั้นท่านก็นั่งเย็บปะสบง จีวร ไปตามเรื่อง

พอล่วงเข้าวันที่ ๓ ขณะที่ท่านกำลังสนเข็มอยู่ ก็รู้สึกว่ามือสั่น หลวงปู่ได้พิจารณาทบทวนดู ก็ได้ประจักษ์ความจริงว่า **“ไฟถ้าขาดเชื้อเสียแล้ว ย่อมไม่อาจลุกโพลงขึ้นได้ ฉันใด มนุษย์เราก็ต้องมีอาหารสำหรับประทังชีวิต ฉันนั้น”** การอดอาหารน่าจะไม่ถูกกับร่างกายของท่าน ท่านจึงได้เลิกอด แต่ก็ฉันให้น้อยลงกว่าเดิม”

ในเรื่องการอดอาหารนั้น เป็นอุบายวิธีหนึ่งที่ช่วยในการปฏิบัติภาวนา ไม่มีในธุดงค์ ๑๓ แต่มีบัญญัติในบุพพสิกขา โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“**ถ้าอดอาหารเพื่อโอ้เพื่ออวดแบบโลกๆ แบบหยาบทรามว่างั้นเถอะ ปรับโทษทุกอิริยาบถความเคลื่อนไหว ปรับโทษตลอดเลย** อันนี้ห้ามเด็ดว่างั้นเถอะ **ถ้าอดเพื่ออรรถเพื่อธรรม บำเพ็ญความพากเพียรแล้วอดเถิดเราตถาคตอนุญาต** นี่ท่านก็บอกอย่างนั้นเลย

แล้วก็ทรงชมเชยกับการฉันน้อยอีก เวลาพระสาวกเข้ามาเฝ้าท่าน มาพูดถึงเรื่องการโคจรกับบิณฑบาต เหมาะสมกันดีกับท่านไปบำเพ็ญสมณธรรมในที่นั้นท่านว่างั้นนะ ฉันอาหารแต่น้อยๆ มีบ้าง ไม่มีบ้าง ท่านสะดวกสบายว่างั้น พระมาเล่าถวายท่านนะ เอ้อ ! ใช่แล้วเราตั้งแต่มีมาก เราก็ไม่ได้ฉันมาก ท่านว่างั้นนะ มีมากก็ตาม ธาตุขันธ์เราพอดิบพอดียังไง เราฉันแต่น้อยเพียงเท่านั้น ถ้ามากกว่านั้นธาตุขันธ์ไม่สะดวก เราตถาคตมักจะฉันแต่น้อยๆ อันนี้ก็มีในธรรม เรียกว่าท่าน

ชมเชย การผ่อนอาหาร อดอาหารนี้ ท่านชมเชยถ้าอดเป็นธรรมนะ ถ้าอดเพื่อโอ้เพื่ออวดนี้ปรับโทษตลอดเลย นี้ท่านก็ห้ามขาดไว้แล้ว อันนี้ไม่มีในธุดงค์แต่ก็มีในที่อื่น ทรงอนุญาตเหมือนกัน”

พ.ศ. ๒๔๗๘ – ๒๔๘๖ จำพรรษา ๑๑ – ๑๙ ที่วัดป่าศรัทธารวม

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ หลังจากเที่ยวธุดงค์ เมื่อใกล้เข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้กลับมาจำพรรษาที่ วัดป่าศรัทธารวม ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา และท่านได้จำพรรษาต่อเนื่องกันจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๖ เป็นเวลา ๙ ปีติดต่อกัน นับเป็นพรรษาที่ ๑๑ – ๑๙ ขณะท่านเข้าสู่วัยกลางคนมีอายุได้ ๓๖ – ๔๔ ปี

โดยในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ – ๒๔๗๙ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้จำพรรษาร่วมกับ **ท่านพระอาจารย์–มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ท่านได้ติดตาม**ท่านพระ–อาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาฝ่ายวิปัสสนาธุระในจังหวัดปราจีนบุรี ตามคำอาราธนาของ**ท่านเจ้าคุณพระปราจีนมุนี** หลวงปู่ฝั้นท่านจึงได้รับหน้าที่เป็นเจ้าอาวาสสืบต่อมา

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ **องค์หลวงตาพระมหาบัว** ท่านได้มาเรียนปริยัติที่โคราช ท่านได้เทศน์ถึงสภาพในอดีตของวัดป่าสาลวัน กับ วัดป่าศรัทธารวม ไว้ดังนี้

“วัดสาลวัน นี้ตั้งแต่สมัยที่เราลงมาโคราชทีแรก ๒๔๗๙ ป่านั้นเป็นต้นไม้พุ่มๆ เป็นหย่อมๆ กุฏิพระเป็นกุฏิหลังเล็กๆ ทั่วไป **หลวงปู่สิงห์**ท่านเป็นเจ้าอาวาสอยู่ที่นั่น ผมก็ลงไปพักที่วัดสาลวัน เราพักวัดสาลวันบ้าง วัดศรัทธารวมบ้าง วัดศรัทธารวม เขาเรียกวัดป่าช้าที่สองบ้าง อะไรบ้าง

วัดศรัทธารวมนี้เป็นป่าช้า คือป่าช้าไม่ได้อยู่ในวัดนะ อยู่ทางเข้ามา แถวนั้นไม่มีใครกล้าไป มันเป็นป่าช้าด้วย เป็นป่าเต็มไปหมด ไม่มีบ้านคน ใครไม่กล้าไปกัน แม้แต่กลางวันก็ไม่กล้าไป คือมันเงียบสงัด มันเป็นป่าเป็นทางไปเลย วัดอยู่ลึกๆ ...

ทั้งสองวัดนี้สงัดมาก อยู่ในป่าจริงๆ สำหรับวัดศรัทธารวม เป็นป่าลึกๆ ไปตั้งกิโลฯ กว่าอยู่ในโคก ไปมาหาสู่กัน เดินทั้งนั้นนะนั่น ไม่มีรถ แต่ก่อนไม่มี รถไม่มีเลยในโคราช รถที่จะรับคนรับพระอะไรๆ ไม่มี จากวัดศรัทธารวมมาก็เดินมา จากสาลวัน – ศรัทธารวม ไปไหนเหมือนกันเดินทั้งนั้นแหละ กุฏิไม่สูงนี่ สูงประมาณสักเมตร เมตรกว่าเล็กน้อย หรืออย่างมากดูไม่เลยเมตร ๕๐ ส่วนมากจะเมตร ๓๐ – ๔๐ เซนต์ฯ กุฏิกรรมฐาน กระต๊อบๆ ที่วัดศรัทธารวม เป็นกระต๊อบเป็นแต่เพียงว่าเป็นไม้เนื้อแข็งๆ ไม่ใช่กระต๊อบแบบวัดป่าบ้านตาดเรา ซึ่งฝานี้มีตั้งแต่พวกจีวรขาดมันต่างกันฝานั่นเป็นฝาแอ้ม ไม้ธรรมดา

ที่โคราชนั้นมีวัดศรัทธารวม วัดสาลวัน เป็นวัดใหญ่มาก วัดศรัทธารวม **ท่านอาจารย์มหาปิ่น** เป็นเจ้าอาวาส วัดสาลวัน **หลวงปู่สิงห์** เป็นเจ้าอาวาส พระเณรเยอะ น่าดูเวลาพระท่าน

ออกบิณฑบาต ท่านจัดท่านแจกอาหาร เราเป็นพระหนุ่มน้อยแต่ตามีหูมี มันต้องคิดซิ ดูไปงามตา **ความสม่ำเสมอท่านถือเป็นสำคัญมาก จะมีมากมีน้อยไม่สำคัญ สำคัญให้สม่ำเสมอ มีมากมีน้อยให้เสมอกัน** เราเป็นพระหนุ่มพระน้อยได้ไปรับความเสมอภาคกับท่านในสองสำนักนี้ฝังใจไม่ลืมนะ เป็นพระหนุ่มพระน้อยไปดู ได้มามากน้อยแจกให้เสมอหมดเลย เสมอๆ น่าชม”

ในอดีตทั้งสองวัดมีสภาพเป็นป่าเงียบสงัดเหมาะเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม และครูบาอาจารย์ที่มาเป็นเจ้าอาวาสก็มีคุณธรรม การแจกอาหารจึงเป็นธรรม มีความเสมอภาค ดังนั้น พระเณรจึงนิยมกันมาขอพักและจำพรรษาปฏิบัติธรรมกันมาก ซึ่งในสมัยที่ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นเจ้าอาวาสท่านก็ยึดปฏิปทาข้อนี้อย่างเคร่งครัด จึงมีพระเณรมาขออยู่จำพรรษากันมาก

ด้วยวงกรรมฐาน **หลวงปู่ฝั้น**ท่านนับเป็นพระที่มีความกตัญญู กตเวที เป็นเลิศอีกองค์หนึ่ง ท่านระลึกถึงพระคุณของ**หลวงปู่มั่น**ผู้เป็นครูบาอาจารย์ของท่านมาโดยตลอด แม้ขณะนั้นท่านได้บรรลุอริยธรรมขั้นต้นเป็นพระอริยบุคคล คือ พระโสดาบันแล้วก็ตาม แต่ด้วยการปฏิบัติธรรมเพื่อความพ้นทุกข์แล้ว จำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์ที่รู้จริงเห็นจริงคอยเมตตาสั่งสอน ในระหว่างที่ท่านพำนักอยู่ที่วัดป่าศรัทธารวม ท่านจึงจำเป็นจะต้องพึ่ง จะต้องศึกษาอบรมและกราบขอคำชี้แนะจากหลวงปู่มั่นต่อไป โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ความจำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์ไว้ดังนี้

“ถ้าไม่มีครูอาจารย์แนะนำสั่งสอนที่ถูกต้องแม่นยำ ไปยากนะ มันออกนอกลู่นอกทางไปเลย ถ้ามีครูบาอาจารย์ผู้แนะนำสั่งสอนถูกต้องแม่นยำ มันก็ค่อยพยายามตะเกียกตะกายไปตามแนวทาง แล้วจิตใจก็ค่อยสงบร่มเย็นสว่างไสว เดี๋ยวใจก็พุ่งๆ เลย หลุดพ้นได้ เพราะมีครูอาจารย์ที่แน่นอนสั่งสอน”

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านทราบข่าวว่า **หลวงปู่มั่น**ท่านวิเวกธุดงค์ปฏิบัติธรรมอยู่ทางภาคเหนือที่จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๙ หลวงปู่ฝั้นท่านจึงได้ชักชวน**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ**เพื่อนสหธรรมิกของท่าน เดินทางขึ้นภาคเหนือ เพื่อออกธุดงค์ติดตามหาหลวงปู่มั่นให้พบให้จงได้ แม้ขณะนั้นไม่ทราบว่าหลวงปู่มั่นท่านภาวนาอยู่ในป่าเขาสถานที่ใดก็ตาม เมื่อพบท่านแล้วจะได้ขออยู่ศึกษาอบรมปฏิบัติในธรรมขั้นสูงจากท่านต่อไป

ภาค ๘ ขึ้นภาคเหนือติดตามหลวงปู่มั่น

ขึ้นเชียงใหม่ติดตามหาหลวงปู่มั่น

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“นับตั้งแต่**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ** แยกจากคณะศิษยานุศิษย์ไปอยู่ทางภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ แต่ลำพังองค์เดียว เปรียบประดุจช้างเผือกหัวหน้าจ่าฝูงออกจากโขลงเที่ยวอยู่แต่ลำพังผู้เดียว ไม่เกลื่อนกล่นไปด้วยช้างและลูกช้างด้วยกัน มีตนตัวเดียวเที่ยวหากินแต่ลำพังตามใจชอบ ย่อมได้รับรสจากหญ้าอ่อนและน้ำใสอย่างสะดวกสบายเพียงพอแก่ความต้องการนี้ฉันใด แม้ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะมหาเถระ ก็ได้ออกจากคณะไปเที่ยววิเวกอยู่ตามป่าภาคเหนือ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนเหนือของแดนไทย ก็ฉันนั้น

พระอาจารย์ฝั้น มีความรำลึกถึง**ท่านพระอาจารย์มั่น**ผู้เป็นอาจารย์ของท่านมิได้ขาด เมื่อออกพรรษาแล้ว จึงได้คิดตัดสินใจออกเที่ยวเดินธุดงค์ ตั้งจิตเจาะจงตรงไปที่พระอาจารย์ของท่าน ณ ภาคเหนือ เมืองเชียงใหม่ เพราะได้ทราบข่าวว่าท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นไปอยู่ที่นั้น มี**ท่านพระ–อาจารย์อ่อน** ได้ร่วมทางไปด้วย”

ครูบาอาจารย์ เทศน์ถึงสาเหตุการออกติดตามไว้ดังนี้

“เวลา**หลวงปู่มั่น**ท่านเผยแผ่ธรรม **หลวงตา (องค์หลวงตาพระมหาบัว)** ท่านถามปัญหาหลวงปู่มั่น เวลาครูบาอาจารย์ของเรา **หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่แหวน หลวงปู่ขาว** ครูบาอาจารย์ทุกองค์พยายามดั้นด้นๆ ขึ้นไปหาหลวงปู่มั่นเพราะอะไร ? **เพราะเราแก้ใจเราไม่ได้ หัวใจที่มันมาเจอปัญหาแล้ว มันแก้ไม่ได้ มันเจอปัญหาแล้ว มันติดขัด มันไปไม่ได้ มันไปไม่ได้ มันต้องดั้นด้นขึ้นไปหาครูบาอาจารย์ที่พยายามจะชี้ทางให้ได้ ครูบาอาจารย์ที่จะชี้ทางได้ ครูบาอาจารย์ที่บอกทาง นั่นไง ความจริงมันเกิดในหัวใจนั่นล่ะ”**

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ออกเดินทางจากวัดป่าศรัทธารวม ติดตามหา**ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเดือน ๓ ข้างขึ้น ๑๔ ค่ำ ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ ท่านเดินทางโดยรถไฟขึ้นสู่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อลงรถไฟที่สถานีเชียงใหม่แล้ว ท่านทั้งสองได้เดินไปเข้าพักที่วัดเจดีย์หลวง ตั้งอยู่ในตัวเมืองเชียงใหม่ ซึ่งสมัยนั้นถือเป็นวัดศูนย์กลางของวงพระธุดงคกรรมฐานทางภาคเหนือ ครูบาอาจารย์ที่ธุดงค์ขึ้นมาทางภาคเหนือจะแวะมาพักที่วัดแห่งนี้เสมอๆ ในครั้งนั้นหลวงปู่มั่นท่านแสดงฤทธิ์ออกจากป่ามารับท่านทั้งสองที่วัดเจดีย์หลวง ยังความแปลกประหลาดอัศจรรย์ให้ท่านทั้งสองยิ่งนัก นับว่าเป็นคู่สหธรรมิกที่มีโชคอำนาจวาสนามาก เพราะไม่ต้อง

เสียเวลา และไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยทุกข์ยากลำบาก ในการรอนแรมออกเที่ยวธุดงค์ตามป่าตามเขา ติดตามหาหลวงปู่มั่น โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** เทศน์ไว้ดังนี้

"แต่สำหรับ**หลวงปู่มั่น**ยกให้นะ ท่านโดดเดี่ยวตลอดเวลา อยู่ในป่าในเขาบรรดาลูกศิษย์ลูกหาเข้าไปพึ่งพิงอาศัยท่านนี้ ท่านก็ไม่ให้อยู่ ท่านไล่ออกไปอยู่ที่นั่นๆ ท่านอยู่องค์เดียวๆ เพราะเวลาเรา **(องค์หลวงตาฯ)** สืบทราบ โห ! ท่านอยู่กับใครเมื่อไร ท่านไม่อยู่ เป็นความจำเป็นจริงๆ พวกพระเข้าไปหาท่าน ท่านให้อยู่ชั่วระยะเท่านั้นนะ ไม่ให้อยู่นาน จากนั้นก็ไล่ออกไป ให้ไปอยู่ตามนั้นๆ ในที่ต่างๆ สำหรับท่านเองอยู่องค์เดียวๆ โดดเดี่ยวๆ ...

พอพูดอย่างนี้ก็ระลึกถึง**หลวงปู่มั่น**เรา ตอนอยู่ที่เชียงใหม่ หลวงปู่มั่น – **หลวงปู่ฝั้น** แล้วองค์ใดไปสองสามองค์ไปหาท่าน ท่านอยู่ที่เชียงใหม่ ท่านนำออกใช้นะ ใช้วิชาภายในจิตใจของท่านนำออกใช้ต่อลูกศิษย์ทั้งหลาย เช่น ท่านอาจารย์ฝั้น และ **ท่านอาจารย์อ่อน** ท่านอาจารย์อะไรบ้างนะ ไปจากโคราชไปหาท่านที่เชียงใหม่ ท่านแสดงฤทธิ์ของท่านออกมาให้เห็น

ตอนที่**ท่านอาจารย์ฝั้น**ท่านเล่าให้ฟังนี้ โอ๊ย ! ถึงใจเหลือเกินนะเรา ท่านไปจากโคราช ท่านอยู่วัดป่าศรัทธารวม ท่านไปหา**พ่อแม่ครูจารย์มั่น**ที่เชียงใหม่ ตอนนั้นเรายังเรียนหนังสืออยู่

พอไปถึงก็ไปพักวัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ **ท่านอาจารย์ฝั้น ท่านอาจารย์อ่อน** ดูว่าสามองค์ด้วยกัน นี่ล่ะ ท่านแสดงฤทธิ์เดชของใจท่าน ออกให้บรรดาลูกศิษย์ได้เห็น ท่านอยู่ในป่าท่านอาจารย์ฝั้น ท่านอาจารย์อ่อน อาจารย์ไหนบ้าง สองสามองค์ไป ไปก็ไปถึงวัดเจดีย์หลวงเชียงใหม่ ท่านออกจากภูเขาลงมาเลย เห็นไหมล่ะ ไม่มีใครบอก ท่านรู้ของท่านเอง ออกมา ท่านจะได้รถที่ไหนมาก็ไม่ทราบ แต่ก่อนรถไม่ค่อยมี ท่านจะได้รถมาจากไหน ไม่ทราบ ได้ยินว่าอย่างนั้นแต่ก่อนรถ โอ๋ย ! อดอยากมากที่สุดเลย แต่เพราะท่านเป็นที่เคารพของผู้ใหญ่ทางเจ้าเมืองเชียงใหม่ท่านเหล่านี้เคารพท่านมากมาดั้งเดิม อาจจะได้รถจากนี้ก็ได้ พอรถมาจอดกึ๊กข้างหน้า กำลังคุยกันอยู่บนกุฏิ รถ**หลวงปู่มั่น**ไปจอดกึ๊กที่หน้ากุฏิหลังนั้นแหละ มองลงไปเห็น "โอ้ ! นี่ท่านอาจารย์" โดดลงไปหาท่านที่หน้ากุฏิ ท่านลงรถ "ท่านอาจารย์มาอย่างไร ?"

ทางนี้ด้วยความปีติยินดี เคารพเลื่อมใส**หลวงปู่มั่น**เต็มหัวใจ เพราะตั้งใจมาหาท่านแล้ว "ท่านอาจารย์มาได้อย่างไร ?" "มารถ" ท่านว่า "แล้วท่านอาจารย์มาอะไรล่ะ ?" "ก็มารับท่าน" นั่นเห็นไหมล่ะ "แล้วท่านอาจารย์ทราบได้อย่างไร ?"

"ถามไปทำไม ธรรมพระพุทธเจ้าเปิดเผยอยู่แดนโลกธาตุ คนหูหนวกตาบอดมันไม่เห็น" ว่าอย่างนั้น **"ธรรมพระพุทธเจ้าจ้าอยู่ เข้าในหัวใจใด จ้าไปหมด"** ท่านว่าอย่างนั้น

นี่**ท่านอาจารย์มั่น**ตอบ**ท่านอาจารย์ฝั้น** ท่านอาจารย์ฝั้นเล่าให้เราฟัง บอกว่า "มารับท่าน" ลงมาจากดอยอะไร ท่านอาจารย์ฝั้นไปจากโคราช พอไปถึงวันนั้น ท่านก็ลงมาพอดี บอกว่า

“มารับท่าน” เราสรุปความเลย มารับท่านเอาไปพร้อมเลย บอกว่าตั้งหน้ามารับท่าน ว่าอย่างนั้นเลย เห็นไหมล่ะ นี่ท่านอาจารย์ฝั้นพูดเองนะ ท่านพูดแล้ว **“แหม ! ขนพองสยองเกล้าอัศจรรย์เหลือเกิน ท่านรู้ได้อย่างไร ?”** ว่าอย่างนั้นนะ เอาไปด้วยเลย ไปพักอยู่ที่ไหน บอกที่พักๆ ทุกแห่งเลย แต่เราลืมเสีย”

เมื่อ**หลวงปู่มั่น**ท่านบรรลุอริยธรรมสูงสุด เป็นพระอริยอรหันตสาวกแล้ว ท่านปรารถนาที่จะสร้างศาสนทายาทธรรม เพื่อสืบทอดบำรุงรักษาพระพุทธศาสนา และเพื่อเผยแผ่แนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน ท่านจึงออกจากป่ามารับ**หลวงปู่อ่อน** กับ **หลวงปู่ฝั้น** ที่วัดเจดีย์หลวง โดยครูบาอาจารย์เทศน์ถึงสาเหตุไว้ดังนี้

“มารับ**หลวงปู่ฝั้น**กับ**หลวงปู่อ่อน**เข้าไปในป่าแล้วเคี่ยว เพราะอะไร

เพราะตอนนั้นนะ เริ่มต้นจากหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เรายังไม่มีบุคลากรของเรา จำนวนของพระของเราที่เป็นหลักเป็นชัยยังไม่มี ฉะนั้น ท่านต้องฝึกของจริงให้ได้ก่อน ฉะนั้น ท่านก็ฝึกหลวงปู่ฝั้น เอาหลวงปู่ฝั้นกับหลวงปู่อ่อนไป

พอรับเสร็จแล้วนะเข้าไปในป่า เพราะ**หลวงปู่ฝั้น**กับ**หลวงปู่มั่น**ท่านเหินห่างกันไปพักหนึ่ง พอหลวงปู่ฝั้นกับ**หลวงปู่อ่อน**เข้าไปในป่านะ พอไปอยู่ด้วยกันแล้ว โอ้โฮ ! เคี่ยวนะ “พระเจ้าชู้ พระเจ้าชู้” มารับไปนะ พอรับเข้าไปในป่านี่ “พระเจ้าชู้ พระเจ้าชู้” เจ้าชู้ที่ไหน เจ้าชู้ที่สีผ้า สีผ้าไม่ได้ย้อมด้วยสีกรัก พระเจ้าชู้ แล้วฝาบาตรมันประดับมุกให้ทุบทิ้งเลยนะ ให้หลวงปู่ฝั้นทุบทิ้งเลย แล้วพอว่าพระเจ้าชู้ นี่หลวงปู่ฝั้นท่านเล่า กรณีครอบครัวกรรมฐาน ครอบครัวกรรมฐานมีสิ่งใดที่เป็นคติ ท่านจะเล่าต่อๆ กันมา...”

พระเจ้าชู้ พระขุนนาง

หลวงปู่อ่อน กับ **หลวงปู่ฝั้น** ยังไม่ทันหายอัศจรรย์ใจกับการมาของ**หลวงปู่มั่น** จากนั้นหลวงปู่มั่นท่านได้กล่าวตำหนิท่านทั้งสอง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“**พระอาจารย์ใหญ่มั่น** ได้พูดทักพระอาจารย์ทั้งสองว่า **“แหม ! พวกพระเจ้าชู้”** **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**พอได้ยินท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นพูดว่าดังนั้น นึกสะดุ้งเกิดมีความละอายในใจตัวท่านเองมาก แต่ท่านก็มีความสำนึกระลึกรู้สึกตัวขึ้นได้ว่า เรามีความผิด เพราะแต่ก่อนเมื่ออยู่กับพระอาจารย์มั่น ผ้าจีวร สบง บริขาร ท่านพระอาจารย์ใหญ่ท่านพาย้อมด้วยแก่นขนุน (สีกรัก) ท่านไม่ให้ใช้ย้อมสีเหลืองตลาด ที่ท่านอาจารย์ฯ ทั้งสองเวลานั้น ผ้าจีวร สบง บริขารล้วนแต่ย้อมสีเหลืองแจ๋ว ประกอบกับฝาบาตรก็ประดับด้วยมุก ขัดแวววาวด้วยลวดลายทั้งสององค์พระอาจารย์ใหญ่จึงได้พูดอย่างนั้น ท่านพูดตามความจริง ความจริงมีอยู่อย่างนี้ ท่านก็พูดอย่างนี้

ท่านพระอาจารย์อ่อนท่านนึกละอายในใจมาก ท่านปรารภว่าจะเอาฝาบาตรโยนทิ้งเข้าไปในป่า แต่ภายหลังเห็นว่ามุกที่ประดับฝาบาตร ท่านไม่ได้ขัดหรือเลื่อยตัดทำเอง เป็นของเขาทำไว้แล้วคงใช้ได้ วันต่อมาท่านพระอาจารย์ทั้งสอง จึงได้ถากแก่นขนุนเอามาต้มเคี่ยวให้ออกเป็นสีดีแล้ว ซักผ้าจีวร สบง และผ้าบริขารให้สีเหลืองออกแล้ว จึงซักย้อมด้วยน้ำแก่นขนุนที่ต้มเคี่ยวเอาไว้จนผ้าเป็นสีแก่นขนุนตามที่ต้องการ”

สาเหตุที่มา **หลวงปู่มั่น** ท่านพาพระเณรใช้ผ้าสีกรัก **หลวงปู่จันทา ถาวโร** เทศน์ไว้ดังนี้

“**หลวงปู่มั่น ท่านมีญาณเป็นวิสัยของสัพพัญญูพุทธเจ้า** ท่านก็เข้าญาณ อธิษฐานถึงพระพุทธเจ้า พระอริยเจ้า และพระอรหันต์เจ้าทั้งหลายครั้งพุทธกาลโน้น ด้วยกรรมนิมิตมาแสดงให้ฟังว่า ผ้าย้อมสีแก่นขนุนใช้ได้ สีมะเขือสุกเหลืองแก่ๆ และสีวัวโทน นั่นแหละ ใช้ได้ ถ้าเป็นสีเหลืองแสดใช้ไม่ได้ สีเหลืองอ่อนก็ใช้ไม่ได้ จะเอาแก่นหาด แก่นฝาง แก่นเข มาย้อมก็ใช้ไม่ได้ ปรับอาบัติปาจิตตีย์ ต้องใช้แก่นขนุนย้อมจึงใช้ได้ นั่นแหละ ทำลายสีย้อมสี ให้ได้สีของบรรพชิตให้หมดทุกอย่าง จึงใช้ได้ **หลวงปู่มั่น ท่านมีญาณใหญ่ ท่านจึงพาลูกศิษย์ทั้งหลายประพฤติวัตรปฏิบัติเรื่องผ้า ทำอย่างนี้ถูกต้อง ไม่ผิด ฉะนั้น จึงเป็นพระที่สมบูรณ์ทุกอย่าง**”

ครูบาอาจารย์ เทศน์**หลวงปู่มั่น**วางข้อวัตรปฏิบัติ ไว้ดังนี้

“เวลาท่าน **(หลวงปู่มั่น)** ประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา เป็นความจริงขึ้นมาได้ท่านถึงวางข้อวัตรปฏิบัติไว้ แล้วเวลาท่านขึ้นไปอยู่เชียงใหม่ เวลา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านไปเยี่ยม เพราะท่านห่มผ้าร้านไป เวลาหลวงปู่มั่นท่านพูดถึงลูกศิษย์ ท่านจะปั้นของท่านไง “พระเจ้าชู้ พระขุนนาง” คำว่า “เจ้าชู้” ไง สีผ้า ผ้าสีมันแววววาว “พระเจ้าชู้ พระขุนนาง” เวลาประพฤติปฏิบัติ เราปฏิบัติเพื่ออะไร เราปฏิบัติเพื่อชำระล้างกิเลส เราปฏิบัติเพื่อจะกำจัดกิเลส ทีนี้คนจะกำจัดกิเลส เหมือนพ่อแม่สอนลูกเลย พ่อแม่สอนลูก ต้องให้ลูกเข้มแข็ง ให้ลูกฉลาด

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์จะสอนลูกศิษย์ เวลาสอนลูกศิษย์ ดูสิ **หลวงปู่มั่น**เวลาท่านจะบวชพระ เวลามาเป็นปะขาว ต้องให้ท่องปาติโมกข์ได้ก่อน ให้ตัดเย็บผ้าได้ก่อน ตัดเย็บผ้าๆ นี่กรรมฐานกลับมาทำให้ศาสนามั่นคง มั่นคงเพราะอะไร ผู้ที่ขับรถเป็น เวลารถไปเสีย เราจะไปหาใคร ? เอาเข้าอู่ ผู้ที่เป็นนายช่าง เวลารถเขาเสียแล้ว เขาซ่อมของเขาได้ ถ้าเวลาบวชพระปาติโมกข์ก็สวดได้ ผ้าก็เย็บได้ ทุกอย่างทำได้หมด แล้วมันจะไปตื่นเต้นกับอะไร เวลาเข้าป่าเข้าเขาไป สิ่งใดมันขาดตกบกพร่อง ท่านก็ปะชุนของท่าน

หลวงปู่มั่นท่านวางข้อวัตรปฏิบัติไว้อย่างนี้ ถ้าวางข้อวัตรปฏิบัติไว้อย่างนี้ กรรมฐานเราถึงเข้มแข็งขึ้นมาไง แล้วเวลากรรมฐานเข้มแข็งขึ้นมา ถ้ามีครูมีอาจารย์ อย่าเป็นพระเจ้าชู้ อย่าเป็น

พระขุนนาง ไอ้พวกขุนนางจับหยิบสิ่งใดก็ไม่เป็น ทำสิ่งใดก็ไม่ได้ แล้วก็วางตนว่าเป็นผู้มีเกียรติศัพท์เกียรติคุณ แล้วทำอะไรเป็น ทำสิ่งใดไม่เป็น จับสิ่งใดไม่เป็น”

พระอาจารย์ทั้งสองนั่งภาวนาจนสว่าง

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ท่านได้เทศน์อบรมธรรมอัศจรรย์ให้**หลวงปู่อ่อน**และ**หลวงปู่ฝั้น**ฟังพระธรรมเทศนาในครั้งนี้ที่จังหวัดเชียงใหม่ กับ ในครั้งก่อนๆ ที่ท่านทั้งสองต่างเคยได้ยินได้ฟังมาสมัยเมื่ออยู่กับท่านทางภาคอีสาน แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะธรรมในครั้งนี้เป็นธรรมวิมุตติหลุดพ้นแล้ว เป็นธรรมอัศจรรย์ที่หลวงปู่มั่นท่านได้บรรลุอริยธรรมขั้นสูงสุด เป็นพระอรหันตสาวกจากการที่องค์ท่านค้นคว้าด้วยตนเองแล้วนำมาสั่งสอนบรรดาสานุศิษย์ เมื่อท่านทั้งสองฟังแล้วเกิดกำลังใจ โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“พระอาจารย์ใหญ่ **(หลวงปู่มั่น)** ได้บอกให้จัดที่พักเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตอนเย็นค่ำวันนั้น พระอาจารย์ทั้งสอง **(หลวงปู่อ่อน** กับ **หลวงปู่ฝั้น)** ได้เข้าไปถวายการปฏิบัติ พระอาจารย์ใหญ่ได้พูดกับพระอาจารย์ทั้งสองว่า

“พวกท่านมานี้นับว่าโชคดีมาก ที่ผมได้มารอพบพวกท่านอยู่ที่นี้ มิฉะนั้นพวกท่านจะไม่ได้เห็นผมเลย มีพระภิกษุ สามเณร หลายคณะหลายพวกมาเที่ยวตามหาผม แต่ไม่พบเพราะผมออกไปปฏิบัติ ไปอยู่ตามสถานที่สงบสงัดแต่ลำพังองค์เดียว ไม่มีใครรู้จัก พระเณรเป็นร้อยๆ มา ก็ไม่สำคัญเท่าพวกท่านมาดอก”

ท่านอาจารย์ทั้งสองถวายการปฏิบัติอยู่ดึกเกือบสองยาม พระอาจารย์ใหญ่ลุกขึ้นนั่ง ตั้งท่าตรงองอาจ แล้วแสดงธรรมปฏิบัติ เปิดเผยให้ท่านพระอาจารย์ทั้งสองฟังอย่างจะแจ้ง ยกขึ้นมาแสดงเรื่องมรรคผลนิพพาน ญาณวิมุตติ แล้วแสดงอริยวงศ์ อริยประเพณี ของพระพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกเจ้าทั้งหลายว่า

“พระพุทธเจ้าก็ดี พระอริยสงฆ์สาวกเจ้าก็ดี ท่านผู้เป็นพระอริยะทั้งหลายเหล่านั้น ท่านมีข้อวัตรปฏิบัติเพื่อให้เป็นเยี่ยงอย่าง ทุกกาล ทุกเวลา ทุกอิริยาบถ ท่านไม่ได้เลิกละสละปล่อยวางจนตลอดชีวิต พระองค์ไม่คลุกคลี ทรงชักนำพาสาวกยินดีแต่ในที่วิเวกสงบสงัด พาสาวกของพระองค์ปฏิบัติ อัปปิจฉตา มักน้อย สันโดษ มีจิตใจเด็ดเดี่ยวมั่นคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง

มรรคผลธรรมวิเศษนั้น ไม่เลือกบุคคล เพศ ภูมิ ชนชั้น วรรณะ และไม่เลือกกาล สถานที่ ผู้ดีมีจน มรรคผลมีตลอดกาล ตลอดเวลา มีประจำอยู่ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา

เรายังขาด ศีล สมาธิ ปัญญา ศรัทธา สติ ความเพียรยังไม่แก่กล้าเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ จิตจึงไม่มีกำลังต่อสู้เอาชนะกิเลสได้ พวกเรามานี้ไม่ใช่มาเล่น เราบวชก็ไม่ใช่บวชเล่น เราบวชจริง เราต้องปฏิบัติจริง จึงจะรู้ จึงจะเห็นธรรมอันเป็นของจริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงตรัสรู้ธรรมจริง เป็นสัจธรรม พระองค์ทรงแสดงธรรมที่เป็นคำที่มั่นคง มีอยู่และตั้งอยู่ตลอดกาลไม่เคยเปลี่ยนแปลง ทั้งในอดีต อนาคต และปัจจุบัน ไม่เคยคร่ำคร่า ยังสดใสใหม่เอี่ยมเต็มเปี่ยมอยู่ตลอดกาลทุกเมื่อ ไม่เคยขาดตกบกพร่องแม้แต่น้อย

จงพากันปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจัง เพื่อจิตจะได้มีกำลังแข็งแกร่ง ต่อสู้กับข้าศึกผู้คึกคะนองก่อกวนเราอยู่ตลอดเวลามาเป็นเวลาอันยาวนาน จะนับประมาณกี่ร้อย กี่พันกัปกัลป์ อนันตชาติก็ประมาณมิได้ ทำให้เราได้รับทุกข์ทรมานมาแสนสาหัสจนนับร่องรอยไม่ได้”

ธรรมปฏิปทาที่ท่านพระอาจารย์ใหญ่เทศนา แสดงในคืนวันนั้น แหม ! น่าอัศจรรย์มาก ยังไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อนเลย ท่านนั่งตัวตั้งตรง ท่าทางองอาจ ตาแหลมคมทอดต่ำสำรวม เสียงก้องดัง ฟังกังวานนุ่มนวล ชวนให้จิตผู้ฟังปลื้มปีติ สงบอิ่มอย่างบอกไม่ถูก ทำให้พระอาจารย์ทั้งสองมีกำลังใจ ในคืนวันนั้นท่านนั่งสมาธิจนสว่างไม่รู้สึกเจ็บปวดเหน็ดเหนื่อยอ่อนเพลียเลย”

ท่านฝั้นอยู่กับผมที่นี่ดีแล้ว

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านให้ความเคารพนอบน้อมเชื่อฟังและเทิดทูนบูชา**หลวงปู่มั่น** ผู้เป็นครูบาอาจารย์เป็นที่สุด หลวงปู่มั่นสั่งให้หลวงปู่ฝั้นอยู่กับท่าน หลวงปู่ฝั้นท่านก็น้อมรับทันที โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“**ท่านอาจารย์ฝั้น**ล่ะเป็นคนเล่าให้ฟัง ไปกี่องค์ ดู**ท่านอาจารย์อ่อน** องค์ไหนบ้าง พอไปทีนี้ลงไปอาบน้ำ กระต๊อบท่าน **(หลวงปู่มั่น)** อยู่ข้างบน พูดกันเรื่องอะไรๆ ท่านจับไว้หมดเลย ท่านอยู่กระต๊อบ ทางนี้ลงไปอาบน้ำสององค์ด้วยกัน ปรึกษากันว่าจะไปทางไหนๆ ดี พอขึ้นไป ท่านตอบทันทีเลย “คิดจะไปไหนกัน มานี้ก็เหมาะสมแล้ว” ท่านว่าอย่างนั้น “จะคิดไปที่ไหนอีก” **นี้ก็หมอบแล้ว เพราะคิดเรื่องอะไร พูดเรื่องอะไร ท่านรู้หมดเลย** “ที่นี่เหมาะแล้ว” ท่านว่า อยู่กับท่านเสียก่อน ไปที่ไหน ท่านจะสั่งเอง ที่นี่ก็เหมาะแล้ว”

ต่อมา**หลวงปู่อ่อน**กราบขออนุญาต**หลวงปู่มั่น** ออกเที่ยวธุดงค์ ท่านก็อนุญาต แต่**หลวงปู่ฝั้น**ขอติดตามไปด้วย ท่านกลับไม่อนุญาต โดย **หลวงปู่สุวจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“**ท่านพระอาจารย์อ่อน** กราบขออนุญาตลาพระอาจารย์ใหญ่ **(หลวงปู่มั่น)** ไปบำเพ็ญความเพียรภาวนาที่อำเภอพร้าว **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ปรารภว่า “จะไปด้วย” แต่ยังไม่ทันได้ลา

ท่านพระอาจารย์ใหญ่ได้พูดขึ้นก่อนว่า **“ท่านฝั้นอยู่กับผมที่นี่ก็สบายแล้ว ถึงจะไปที่อื่นก็ไม่สบายดอก”** พระอาจารย์ใหญ่พูดให้นัยอย่างนี้ ท่านพระอาจารย์ฝั้นทราบได้ทันทีว่า พระอาจารย์ใหญ่ต้องการให้พระอาจารย์ฝั้นอยู่กับท่าน ไม่อยากให้ไปที่อื่น พระอาจารย์จึงไม่ได้ไปอำเภอพร้าวกับท่านพระอาจารย์อ่อน

หลายครั้งที่**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ปรารภว่า จะไปกราบขออนุญาตลาไปเที่ยววิเวกบำเพ็ญเพียรภาวนาที่อื่น **ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น**ก็ไม่ให้ไป โดยพูดกับพระอาจารย์ฝั้นว่า **“ท่านฝั้นอยู่ที่นี่ก็ดีอยู่แล้ว”** ทุกครั้งไป เมื่อท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นไม่ประสงค์จะให้พระอาจารย์ฝั้นไปที่อื่น ท่านพระอาจารย์ฝั้นก็ไม่ไป จนกว่าท่านอนุญาตเมื่อไร ท่านจึงจะไป **ท่านมีความเคารพเชื่อฟังตั้งอยู่ในโอวาทของพระอาจารย์ของท่าน อย่างหาผู้ที่เสมอเหมือนได้โดยไม่เป็นการง่ายเลย”**

ท่านบรรลุพระสกิทาคามีที่เชียงใหม่

องค์หลวงตาพระมหาบัว เทศน์การอยู่ด้วยครูบาอาจารย์ผู้มีหลักใจ ไว้ดังนี้

“นี้ล่ะการได้ยินได้ฟังจากครูอาจารย์ที่เป็นแม่เหล็กใหญ่ ดึงดูดจิตใจของผู้ต้องการมรรคผลนิพพานให้เข้าสู่มรรคผลนิพพานอันเดียวกัน เป็นจุดสนใจอันเดียวกัน กำลังความเพียรก็มีมาก มีมากนะ ไม่ใช่เราอยู่ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีครูมีอาจารย์แนะนำสั่งสอน มันจืดๆ ชืดๆ ไปได้นะ

ถ้ามีครูบาอาจารย์มีหลักใจอยู่ในนั้นมีรสมีชาติ การอยู่ด้วยกันมีครูบาอาจารย์ผู้มีหลักใจเป็นชั้นๆ ขึ้นไป ยิ่งเป็นผู้ถึงขั้นบริสุทธิ์ด้วยแล้วเรียกว่า ครอบหมดเลย เป็นกำลังใจเครื่องดึงดูดของผู้น้อยได้เป็นอย่างดี

ทีนี้ความเพียรมันจะอ่อนได้อย่างไร ไม่อ่อน คือมันดูดมันดื่มของมันอยู่นั้นนะ ความขี้เกียจขี้คร้านนี่เหมือนว่ามันหายหน้าไปนะ อำนาจแห่งความดึงดูดเพื่อมรรคผลนิพพานให้ได้เป็นไปตามที่ท่านสอน จิตใจมันก็เร่งๆ”

ในขณะที่**หลวงปู่มั่น**ท่านอยู่บำเพ็ญธรรมเพื่อวิหารธรรมทางภาคเหนือ ท่านชอบอยู่ตามลำพังองค์เดียว ท่านจะไม่ค่อยให้พระศิษย์อยู่ด้วย เมื่อพระศิษย์เข้ามาศึกษาอบรม หรือมากราบขออุบายธรรมคำชี้แนะแล้ว ท่านมักให้แยกย้ายกันออกธุดงค์ฝึกฝนทรมานกัน ฉะนั้น เมื่อหลวงปู่มั่นท่านมีเจตนาให้**หลวงปู่ฝั้น**ได้อยู่ใกล้ชิดและได้อุปัฏฐากท่านที่จังหวัดเชียงใหม่ จึงนับว่าเป็นโอกาสวาสนาอันดียิ่งและหาได้ยากของหลวงปู่ฝั้น ท่านจึงได้เร่งทำความเพียรภาวนาอย่างเต็มที่

ตามปรกติของพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** เมื่ออาจารย์และพระศิษย์หรือพระศิษย์กับพระศิษย์อยู่ด้วยกัน ท่านมักจะมีการตรวจสอบคุณธรรมซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตน แก่สังคมประเทศชาติ แก่วงกรรมฐาน และแก่พระพุทธศาสนา โดยการ

พูดคุยสนทนาธรรมกันตามหลักสัลเลขธรรม ซึ่งมีด้วยกัน ๑๐ ประการ มีอัปปิจฉตา ความมักน้อย เป็นเบื้องต้น มีวิมุตติญาณทัสสนะ ความรู้เห็นอันแจ้งชัดในความหลุดพ้น เป็นที่สุด และถือเป็นมงคลตามหลัก **ธมฺมสากจฺฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** การสนทนาธรรมตามกาลเป็นมงคลอันสูงสุด อันเป็นมงคลข้อหนึ่งในมงคล ๓๘ ประการ

หลวงปู่ฝั้นท่านได้มีโอกาสฟังธรรม สนทนาธรรม ปรึกษาธรรม กับ**หลวงปู่มั่น**ได้อย่างจุใจเต็มที่ ขณะนั้นหลวงปู่มั่นท่านอยู่ในภูมิของพระอรหันต์อันเป็นอริยภูมิขั้นสูงสุดแล้ว ส่วนหลวงปู่ฝั้นท่านอยู่ในภูมิของพระโสดาบันอันเป็นอริยภูมิขั้นต้น และท่านได้อยู่ในอริยภูมิขั้นนี้มานานติดต่อกันหลายปีแล้ว ซึ่งหลวงปู่มั่นท่านก็ย่อมทราบว่าหลวงปู่ฝั้นท่านอยู่ในภูมิพระโสดาบัน และพร้อมที่จะปฏิบัติภาวนา เพื่อเลื่อนภูมิจิตภูมิธรรมให้สูงยิ่งๆ ขึ้นไป

ด้วยการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ภูมิจิตภูมิธรรมสามารถที่จะแนะนำถ่ายทอดสู่กันได้ **“จากใจดวงหนึ่งสู่ใจอีกดวงหนึ่ง”** องค์ที่มีภูมิจิตภูมิธรรมที่สูงกว่าย่อมดึงองค์ที่ต่ำกว่าได้โดยการเทศนาสั่งสอน หรือให้อุบายธรรมชี้แนะ เพื่อเป็นการสร้างและสืบทอดศาสนทายาทธรรมให้รักษา “พระธรรมวินัย” อันเป็นมรดกธรรมของชาวพุทธให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน

ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ช่วงก่อนเข้าพรรษา เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้รับอุบายธรรมคำชี้แนะจาก**หลวงปู่มั่น**แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติอย่างเต็มกำลังสติปัญญาความสามารถ ในเวลาไม่นานนักจิตของหลวงปู่ฝั้นท่านลงอย่างเต็มที่ สว่างจ้าไปหมด ท่านได้บรรลุอริยธรรมขั้นที่ ๒ คือ ขั้นของพระสกิทาคามี โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“พอดีกลางคืนก็นั่งภาวนา จิต**ท่านอาจารย์ฝั้น**ก็ไม่ใช่เล่นนะ พอนั่งภาวนาจิตก็ลงเลยท่านว่านะ ลงสว่างจ้าเลย พอจ้าแล้วก็กำหนดจิตไปดูท่าน **(หลวงปู่มั่น)** ท่านนั่งจ้องอยู่อย่างนี้ท่านว่านะ คือจิตส่งไปหาท่าน ท่านนั่งจ้อดูเราอยู่ตลอด ทีนี้ก็ถอยจิตออกมาด้วยความเคารพได้โอกาสพอสมควรแล้ว ทีนี้จิตก็ไปอีก ท่านก็จ้ออยู่อีก

เราสรุปความลงเลยซึ่งเป็นจุดสำคัญๆ **คืนนั้นจิตของท่านลงขนาดหนัก สว่างจ้าไปหมดแล้วท่านอาจารย์มั่นนั่งดูอยู่ตลอดคืน โอ๊ย ! เรียกว่าแทบทั้งคืนเลย ท่านเอง ท่านก็ไม่ได้นอน สำหรับหลวงปู่มั่นนะ ท่านอาจารย์ฝั้นก็ไม่ได้นอน รับกัน ญาณต่อญาณรับกัน** เห็นไหมล่ะ ตอนที่ท่านจะทราบ พอออกจากกระต๊อบแล้ว **ท่านอาจารย์ฝั้น ท่านนิสัยชอบเรื่องข้อวัตรปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์นี้เก่งมากนะ** ท่านอาจารย์ฝั้น ยิ่งกับท่านอาจารย์มั่นด้วยแล้ว ก็ยิ่งเคารพมาก

พอตื่นเช้ามา ธรรมดาท่านอยู่กระต๊อบ เขาทำร้านให้ท่านอยู่เล็กๆ ท่านไม่ชอบใหญ่โต พอซุกหัวนอนได้พอ สำหรับ**หลวงปู่มั่น** นี่ล่ะ **รุกฺขมูลเสนาสนํ** เข้ากันเผงเลยเทียว อยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ นี่ท่านอยู่ในกระต๊อบ ตามธรรมดาท่านงับประตู คือ ท่านมีอะไรขัดไว้ประตูนิดหน่อย

พอแก๊กกั๊กเท่านั้นข้างใน ทางนี้ก็ไสประตูออก แล้วก็เข้าไปเอาสิ่งของ เช่น บาตรอะไรๆ ของท่าน กาน้ำ จะออกไปฉัน วันนั้นพอไปเปิดประตู พอเปิดประตูปั๊บ ท่านก็๊กออกมาเลย มายืนอยู่ประตูเลย นี่**ท่านอาจารย์ฝั้น**ท่านพูดด้วยความตื่นเต้น ไม่จืดไม่จาง สดๆ ร้อนๆ เล่าให้ฟังอยู่ที่วัดอุดมสมพร ยืนกึ๊กตัน (ปิด) ประตูเลย ไม่ยอมให้เข้า แล้วหันหน้ามาใส่จ้อ ทางนี้ก็คุกเข่าประนมมืออยู่

“เป็นอย่างไร ศาสนาเจริญที่ไหน เห็นหรือยัง” ท่านว่าอย่างนั้นนะ ยืนอยู่นั้นไม่ยอมให้เข้าไป ปิดประตู เรียกว่ายืนตันประตูอยู่นั้น ทางนี้ก็นั่งคุกเข่าอยู่ **“เป็นอย่างไร ศาสนาเจริญที่ไหน รู้แล้วยังทีนี้”** คือท่านดู**ท่านอาจารย์ฝั้น**ที่จิตลงสว่างจ้า ทางนั้นก็ดูอยู่ทางนี้ พอส่งจิตไปทีไร ท่านจ้ออยู่อย่างนี้ **“เจริญที่ไหนจิต เมืองอินดงอินเดียที่ไหน ตื่นบ้ากันอะไร”** นั่นบทเวลาท่านว่า **“เจริญที่ไหน เมื่อคืนเจริญที่ไหนจิต จิตสว่างจ้า ผมดูท่านอยู่ตลอดคืนเมื่อคืนนี้ ผมก็ไม่ได้นอนเหมือนกัน เอ้อ ! วันนี้เข้าท่าแล้ว”** ว่าท่านอาจารย์ฝั้นเข้าท่าแล้ววันนี้ **พ่อแม่ครูจารย์มั่น**ว่า “เออ ! อย่างนี้ซี” ท่านก็บอกว่า ท่านก็ไม่นอนเมื่อคืนนี้ ผมดูท่านนั่นเอง

“ทีนี้จิตเจริญที่ไหน ศาสนาเจริญที่ไหน” ท่านว่า **“เจริญที่เมืองอินดงอินเดียที่ไหนกันเห็นไหมเมื่อคืนเป็นอย่างไร”** ทางนี้ก็หมอบลง ก็ท่านพูดเอาอย่างจังๆ ท่านเอาตับเรามาดูหมดแล้ว นั่นล่ะ **“ธรรมเจริญ เจริญที่ใจนะ สถานที่เหล่านั้นเป็นสถานที่อยู่อาศัยชั่วกาลเวลา เพื่อบำเพ็ญธรรม ให้ธรรมเจริญที่ใจต่างหาก”** ท่านยืนตันประตูไว้ ท่านไม่ให้เข้า คุยเสียบ้างพอสมควร ...

นั่นเห็นไหม เวลาท่านออกใช้ต่อกัน เวลานั้นก็มีแต่ท่านกับเราคุยกัน **ท่านอาจารย์ฝั้น**พูดถึงเรื่อง**ท่านอาจารย์มั่น** บอกท่านไม่นอนทั้งคืน ดูท่านนั่นแหละใจท่าน ว่าธรรมเจริญที่ไหน เมื่อคืนนี้ดูธรรมเจริญ เจริญที่หัวใจท่านหรือเจริญที่ไหน ก็วันนั้นพอดี จิตของท่านอาจารย์ฝั้นลงสว่างจ้าไปหมด ทีนี้ธรรมเจริญที่ไหน ก็ธรรมเจริญที่หัวใจท่านอาจารย์ฝั้นที่จ้า เมื่อคืนผมก็ไม่ได้นอน ผมดูท่าน

นี่ล่ะเวลาท่านออกแสดงต่อกันเป็นอย่างนั้น ของง่ายเมื่อไรจิตนี้ ให้ได้ฝึกดูซิน่ะ **อะไรจะเลิศยิ่งกว่าจิต อะไรจะเลวยิ่งกว่าจิต ถ้าจิตไม่ได้ฝึกฝนอบรมปล่อยตามบุญตามกรรมแล้วเลวที่สุด ถ้าได้ฝึกฝนอบรมดีเท่าไรๆ ยิ่งดีเลิศเลอ** ดังที่**พ่อแม่ครูจารย์มั่น**พูดถึง**ท่านอาจารย์ฝั้น**เป็นอย่างไร ศาสนาเจริญที่ไหนๆๆ จ้อมาเลย ท่านบอกผมก็ไม่ได้นอนเมื่อคืนนี้ ผมดูใจท่าน เห็นไหม เวลาท่านเอาออกใช้ต่อกัน ระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ท่านเปิดเผยต่อกัน ผมก็ไม่ได้นอนเมื่อคืนดูใจของท่าน ว่าศาสนาเจริญที่ไหน ท่านว่าอย่างนั้น

ท่านอาจารย์ฝั้นมาเล่าให้ฟัง “โอ๊ย ! พูดแล้วขนลุกซู่” ท่านว่าอย่างนั้นนะ สดๆ ร้อนๆ “แหม ! อัศจรรย์ใจท่านอาจารย์ คิดอะไรไม่ได้นะ เวลาท่านออกใช้ต่อเราเฉพาะนี่ คิดอะไรปั๊บ

ท่านรู้ทันทีๆ เลย ท่านคิดดำริว่าจะไป ไปหาอะไร พอไปเจอหน้า ไปหาอะไร ที่นั่นไม่ดีสู้ที่นี่ไม่ได้แน่ะ เป็นอย่างนั้นล่ะ พอคิดปั๊บ ท่านรู้ทันทีๆ”

นี่เวลาท่านเอาออกใช้ต่อลูกศิษย์ของท่านโดยเฉพาะ คนอื่นท่านก็ทำหูหนวกตาบอดไปเสียเหมือนไม่รู้ นี่**ท่านอาจารย์ฝั้น**เองเล่าให้ฟัง **“อยู่ที่เชียงใหม่ โถ ! จึงอัศจรรย์ท่าน พอจิตเราสว่างขึ้นปั๊บนี้ จิตของท่านยิ่งสว่างกว่าเราขนาดไหน ท่านจ้อดูเราอยู่”** นั่นเห็นไหมล่ะ นั่นล่ะ **“ธรรมเจริญที่ไหน เจริญที่ใจ”**

อย่างนั้นล่ะ**ท่านอาจารย์มั่น “ให้รู้เสียนะ ศาสนาเจริญที่ไหน เจริญที่ใจ เสื่อมที่ใจ ไม่ได้เสื่อมที่ไหน เจริญที่ไหนนะ ต้นไม้ ภูเขา อะไรๆ ไม่มีความหมาย เขาอยู่ตามสภาพของเขา ใจนี้ตัวให้ความหมายตลอดเวลา เจริญหรือเสื่อมที่นี่”** ท่านว่า **“ทีนี้เป็นยังไง เห็นหรือยังศาสนาเจริญที่ไหน”** เรา **(หลวงปู่ฝั้น)** ก็ไม่กล้าตอบ เพราะท่านดูแล้ว ท่านก็มาสอนเรา เป็นอย่างนั้นล่ะ ท่านอาจารย์มั่น เก่งมากทีเดียวเรื่องจิตใครคิดอะไรนี่”

ครูบาอาจารย์ผู้รู้จริงชี้นำจำเป็นมาก โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“ในสาย**หลวงปู่มั่น**เรา เพราะหลวงปู่มั่นท่านยืนยัน แล้วก็ครูบาอาจารย์เราท่านปฏิบัติมา เวลาสนทนาธรรมๆ แม้แต่สนทนาธรรม ดูสิ เวลา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านมาอยู่ที่เชียงใหม่ อยู่กับท่าน อยากไปเที่ยวที่นั้น อยากไปเที่ยวที่นี่ เช้าขึ้นมาไปรับบาตร หลวงปู่มั่นบอกว่า **“จะไปเที่ยวที่ไหน ที่นี่ดีที่สุด จะไปเที่ยวไหน ที่นี่ดีที่สุด”** จนหลวงปู่ฝั้นท่านปฏิบัติของท่าน **เวลาจิตท่านรวมลง จิตท่านรวมลง โลกนี้ราบหมดเลย** เช้าขึ้นมาไปหา ที่ไหนดีที่สุด ที่ไหนดีที่สุด

“เมื่อคืนผมก็ดูท่านทั้งคืน ผมไม่ได้นอนเลยทั้งคืน เมื่อคืนน่ะ”

นี่ไง ความจริงกับความจริง ผู้ชี้นำบอกชี้นำอยู่ เพียงแต่เรายังเข้าไม่ถึง อยากจะไปนู่น อยากจะไปนี่ อยากจะไปเที่ยว เพราะป่าเขามันน่ารื่นเริง ก็อยากจะไปหาที่วิเวก แต่ครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติของท่าน ท่านเห็นว่าจิตใจมันควรแก่การงาน จิตใจถ้าดูแลดีๆ ส่งเสริมดีๆ มันจะเข้าไปสู่ขณะจิตนั้น ถ้าขณะจิตที่มันเป็น พอมันเป็นขึ้นมา มันยืนยันอย่างไร นี่คนที่มีคุณธรรมๆ นี่ไง สายกรรมฐานของเรา ท่านปฏิบัติของท่านมา มันมีเหตุมีผล นี่มาดูธรรมๆ มาดูธรรมที่ไหน

หลวงปู่มั่นท่านก็ดูธรรมในใจของท่าน เวลา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านปฏิบัติของท่าน ท่านยังมีสิ่งยั่วยุในใจ อยากจะไปเที่ยวป่านั้น อยากไปปฏิบัติที่นั่น ถ้าปฏิบัติที่นั่นมันจะน่ารื่นเริง ถ้าปฏิบัติแล้วจิตใจมันจะสงบ เราจะบรรลุธรรมที่นั่น นี่มันส่งไป ส่งไปเหมือน**พระอานนท์**เลย พระอานนท์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก **“เรานิพพานไปแล้ว อีก ๓ เดือนข้างหน้า เขาจะทำสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์วันนั้น”**

เวลาถึงวันนั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเราจะได้เป็นพระอรหันต์ๆ โอ๋ย ! เรามีความมุมานะ เราเป็นคนมีอำนาจวาสนา เราปฏิบัติของเราเพื่อจะให้บรรลุธรรมวันนี้ นี่ส่งออกไปดูธรรม มันก็ไม่ได้สักที จน**พระอานนท์**บอก โอ้ ! เหนื่อยมาก ปฏิบัติแล้ว มันเมื่อยมาก ขอพักก่อน พอพักก่อน พักก่อนมันไม่ส่งออก มันไม่ไปดูธรรม มันมาดู มันมาดูธรรม เพราะไม่ส่งไปไหนเลย สมบูรณ์ในใจของพระอานนท์ ขณะที่จะเอนตัวลงนอน มรรคญาณเกิดเดี๋ยวนั้น พอเกิดเดี๋ยวนั้น นี่ไง เวลามันเป็น มาดูธรรมในใจของพระอานนท์ มาดูธรรมในใจของเรา

นี่ก็เหมือนกัน **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็คิดของท่าน จะไปดูที่นั่น จะไปเที่ยวที่นี่ ส่งไป เวลาไปรับบาตร “จะไปเที่ยวที่ไหน ที่นี่ดีที่สุด” ที่นี่ๆ ไม่ใช่ที่นู่น ที่นี่ จะไปเที่ยวที่นู่น จะไปเที่ยวที่นี่ ที่นู่นป่ามันน่ารื่นเริง มันมีความสุข “ที่นี่ดีที่สุด ที่นี่ดีที่สุด”

ใจมันก็วนกลับมาๆ ถึงที่สุด ขณะจิตมันชำระล้าง ว่างหมดเลย ที่ไหนดี จะไปที่ไหน เห็นไหม นี่พูดถึงว่าเวลาปฏิบัติแล้ว ถ้ามันเป็นความจริง เป็นความจริงอย่างนี้ แล้วกาลเวลาพิสูจน์ความจริงคือความจริงตลอดไป คำว่า “ความจริงตลอดไป” เป็นอกุปปธรรม”

อกุปปธรรม หมายถึง ผู้มีธรรมที่ไม่กำเริบ คือ ผู้ที่เมื่อได้บรรลุธรรมขั้นใดแล้ว ธรรมขั้นนั้นจะไม่เสื่อมไปเลย ได้แก่ พระอริยบุคคลทั้งหมด

สำหรับโอวาทธรรมของ**หลวงปู่มั่น** เรื่องศาสนาเจริญ หรือศาสนาเสื่อม ที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้รับฟังมานั้นมาจากภาคปฏิบัติจิตตภาวนา ในกาลต่อมาหลวงปู่ฝั้นท่านนำมาเทศน์ไว้ดังนี้

“ศาสนาจะเสื่อมเป็นยังไง ศาสนาเจริญเป็นยังไง

ศาสนาจะเจริญได้ คือ เรามาทำกันยังงี้ล่ะ เข้าถึงคุณพระพุทธ เข้าถึงคุณพระธรรม เข้าถึงคุณพระสงฆ์

เข้าถึงคุณพระพุทธเจ้า คือ เข้าถึงพุทธะ คือ ความรู้นี้แหละ เราวางกายให้สบาย แล้วเราระลึกถึงความรู้ของเรา ถ้าเราไม่รู้จักที่อยู่พุทธะ คือ ความรู้ ก็ดูว่ามันอยู่ตรงไหนล่ะ ? ในเบื้องต้นให้นึกถึงคำบริกรรมเสียก่อน ผู้ที่เคยแล้วก็ดี ผู้ที่ยังไม่เคยก็ดี ให้ระลึกว่า **พระพุทธเจ้าอยู่ในใจ พระธรรมอยู่ในใจ พระอริยสงฆ์สาวกอยู่ในใจ เชื่อมั่นอย่างนั้นแล้ว จึงระลึกคำบริกรรมภาวนาว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ สามหน แล้วรวมเอาแต่ พุทโธ พุทโธ คำเดียว** หลับตา งับปากเสีย ลิ้นก็ไม่กระดุกกระดิก ให้ระลึกอยู่ในใจ รู้ว่าพุทโธ ความรู้สึกอยู่ตรงไหน แล้วตั้งสติไว้ตรงนั้น ตาเราก็เพ่งดูตรงนั้น หูก็ลงไปฟังที่รู้สึกอยู่นั้น นี่ล่ะ เราจะรู้จักว่า ศาสนามันเสื่อม ศาสนามันเจริญ

ศาสนามันเสื่อมเป็นยังไง คือ จิตของเราไม่ได้เจริญอิทธิบาท และไม่เจริญในศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นหลักพุทธศาสนา นี่เรื่องมันเป็นยังงี้”

กราบลาหลวงปู่มั่นกลับนครราชสีมา

ภายหลังจากที่**หลวงปู่ฝั้น**อยู่ปฏิบัติธรรมกับ**หลวงปู่มั่น** จนจิตของท่านสว่างจ้าขึ้นมาแล้ว ต่อมาเมื่อท่านขออนุญาตออกเที่ยวธุดงค์ หลวงปู่มั่นท่านก็เมตตาอนุญาต โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

"ต่อมาท่าน **(หลวงปู่มั่น)** จึงได้อนุญาตให้ไป **พระอาจารย์ฝั้น**จึงได้ไป ได้ออกไปพักที่ห้วยน้ำริน (เสนาสนะป่าน้ำริน ปัจจุบัน คือ วัดป่าน้ำริน ต.ขี้เหล็ก อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่) กับ **ท่านพระอาจารย์อ่อน** และบ้านโป่ง (เสนาสนะป่าบ้านปง ปัจจุบัน คือ วัดอรัญญวิเวก บ้านปง ต.อินทขิล อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่)

อยู่ที่บ้านโป่ง **พระอาจารย์อ่อน**ป่วยเป็นไข้มาลาเรีย **พระอาจารย์ฝั้น**ได้รักษาพยาบาลพระอาจารย์อ่อนอยู่หลายวัน อาการไข้ของพระอาจารย์อ่อนพอทุเลาเบาบางขึ้นบ้างแล้ว จึงได้พากันกลับไปหา**พระอาจารย์มั่น**ที่วัดเจดีย์หลวง เมืองเชียงใหม่ พอท่านอาจารย์ทั้งสองไปถึง พระอาจารย์ใหญ่ได้เทศน์และสอนให้พระอาจารย์ฝั้นทำความเพียรทั้งกลางวัน ทั้งกลางคืน ไม่มีเวลาหลับนอน จนจิตมีกำลังกล้าเป็นธรรมดวงเดียวไม่เกาะเกี่ยวกับอะไรๆ ทั้งสิ้น

(**หลวงปู่อ่อน**บันทึกไว้ว่า "พอกลับไปคราวนี้ **พระอาจารย์มั่น**ได้ให้**พระอาจารย์ฝั้น**มุ่งทำความเพียรทั้งกลางวัน กลางคืน ปรากฏว่าท่านทั้งสองต่างสามารถมองเห็นกันทางสมาธิโดยตลอดทั้งๆ ที่กุฏิห่างกันเป็นระยะทางถึงเกือบ ๕๐๐ เมตร")

พอเวลาใกล้ถึงกาลจะเข้าพรรษา **พระอาจารย์ฝั้น**ได้รับธนาณัติจาก พ.ท.หลวงเกรียงศักดิ์–พิชิต เสนาธิการมณฑลทหารบกที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา เป็นเงิน ๔๐ บาท พร้อมกับจดหมายนิมนต์พระอาจารย์ฝั้นกลับไปจำพรรษาวัดป่าศรัทธารวม โคราช

ท่านพระอาจารย์ฝั้นยังไม่อยากกลับ แต่**ท่านพระอาจารย์อ่อน**ชวนกลับว่า "ไป กลับๆๆๆ ไม่อยู่แล้ว กลับๆๆ" ตกลงพระอาจารย์ทั้งสองจึงเข้าขออนุญาตกราบนมัสการลาพระอาจารย์ใหญ่กลับนครราชสีมา จำพรรษาอยู่วัดป่าศรัทธารวม ท่านพระอาจารย์อ่อนอยู่วัดป่าสาลวัน หลังกองช่างกลรถไฟ นครราชสีมา

เชื้อไข้มาลาเรียที่**ท่านพระอาจารย์อ่อน**เป็นไข้อยู่ที่เมืองเชียงใหม่ ยังไม่หายขาด จึงได้ติดตามท่านมาถึงโคราช กลับมากำเริบเป็นขึ้นมาอีกอย่างแรงจนขึ้นสมอง เพ้อคลั่งไม่มีสติรู้สึกตัว ทหาร ๕ – ๖ คนจับแทบจะไม่อยู่ จึงได้รับเอาไปรักษาที่เสนารักษ์มณฑลทหารบก นครราชสีมา เห็นนายทหารเข้ามาเยี่ยมก็ยกมือชี้หน้าด่าใครต่อใคร ด่าสวด ด่าซาย ชี้หน้า นั่นก็หมาตัวหนึ่ง นี่ก็หมาตัวหนึ่ง มองเห็นสายไฟว่าเป็นงูไปหมด ร้องเสียงลั่น งูๆๆ หมอจึงได้ถวายยาฉันให้นอนหลับ

จึงสงบหลับไป รักษาพยาบาลอยู่ประมาณ ๗ วัน ท่านพระอาจารย์อ่อนจึงได้หายจากมาลาเรียขึ้นสมอง จากนั้นอาการไข้จึงค่อยหายดีขึ้นตามลำดับ”

ตามบันทึกของ**หลวงปู่อ่อน** ท่าน กับ **หลวงปู่ฝั้น** ได้ตัดสินใจเดินทางกลับนครราชสีมาในเดือน ๘ ขึ้น ๗ ค่ำ ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ (ตรงกับวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๐) ท่านทั้งสองออกเดินทางจากวัดป่าศรัทธารวม เดือน ๓ ข้างขึ้น ๑๔ ค่ำ ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ (สมัยก่อนวันขึ้นปีใหม่ตรงกับวันที่ ๑ เมษายน ดังนั้น จึงตรงกับวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๐) รวมเวลาที่ท่านทั้งสองอยู่บำเพ็ญภาวนาทางภาคเหนือเกือบ ๕ เดือน ได้ฟังธรรมอัศจรรย์จาก**หลวงปู่มั่น** ยิ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นในมรรคผลนิพพานว่ามีอยู่จริง ได้ออกธุดงค์ตามป่าตามเขาทางภาคเหนือซึ่งมีสถานที่สัปปายะมากมาย ทำให้การปฏิบัติภาวนาก้าวหน้า และได้เห็นพุทธสถานโบราณศักดิ์สิทธิ์มากมาย ก็ยิ่งทำให้เกิดความอัศจรรย์ใจในความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธบริษัทที่สร้างขึ้นมา นับว่าคุ้มค่ามากกับการเดินทางไกล จนดูเหมือนว่าเวลาผ่านไปอย่างรวดเร็วมาก

การที่ **หลวงปู่ฝั้น** กับ **หลวงปู่อ่อน** เคยออกเที่ยวธุดงค์ปฏิบัติธรรมเสี่ยงเป็นเสี่ยงตายมาด้วยกัน ในคราวธุดงค์ขึ้นภาคเหนือเพื่อออกติดตามหา**หลวงปู่มั่น**ก็ได้ไปด้วยกัน ได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ได้พยาบาลดูแลกัน ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ก็ยิ่งทำให้ท่านทั้งสองเกิดความเคารพนับถือกัน ให้ความไว้วางใจกัน ผูกพันรักใคร่กัน และสนิทสนมกลมเกลียวกันมากยิ่งขึ้น นับว่าเป็นเพื่อนสหธรรมิกที่รู้ใจกันและสนิทใจกันมากอีกคู่หนึ่งของวงพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“สมัย**หลวงปู่มั่น**นี่เราศึกษามาก หลวงปู่มั่นนะ ท่านจะดูแล พอดูแลขึ้นมานี้ ในพระที่ปฏิบัติกับหลวงปู่มั่น จะรู้ถึงนิสัยใจคอกันหมด พระองค์ไหนฉันอะไรได้ พระองค์ไหนฉันอะไรไม่ได้ สุขภาพไง เพราะมันฉันเข้าไปแล้ว มันเกี่ยวกับสุขภาพไง เขาดูแลกัน แบบว่าเขาเกรงใจกัน เขาเข้าถึงน้ำใจกันนะ นี่สมัยหลวงปู่มั่น

แล้ว**หลวงปู่มั่น**ท่านพยายามทำตรงนี้ขึ้นมา ทำให้สังคมของพระปฏิบัตินี้ถึงกัน รักกัน เข้าใจน้ำใจกัน แล้วมันจะมีคู่บัดดี้ มันจะมีคู่บัดดี้นะสมัยหลวงปู่มั่น **หลวงปู่ฝั้น**จะเป็นบัดดี้กับ**หลวงปู่อ่อน** **หลวงปู่แหวน**จะเป็นบัดดี้กับ**หลวงปู่ขาว** นี่มันจะมี พอเราไปอยู่ทำอะไรก็แล้วแต่เราจะมีเพื่อนสนิท มีคู่ซี้ จะไปไหน จะไปธุดงค์ด้วยกัน จะมีปัญหาอะไรก็ปรึกษากัน มันจะมีคู่บัดดี้นะ คู่ที่รักกันเองในพระสมัยหลวงปู่มั่น”

พ.ศ. ๒๔๘๐ จำพรรษา ๑๓ และเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าศรัทธารวม

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ก่อนเข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เมื่อท่านได้รับการศึกษาอบรมจาก**หลวงปู่มั่น** ในเวลาไม่นาน ท่านก็สามารถปฏิบัติธรรมจนได้อริยธรรมขั้นที่ ๒ คือ ขั้นของ

พระสกิทาคามี จากนั้นท่านก็กราบลาหลวงปู่มั่น กลับจากจังหวัดเชียงใหม่ มาจำพรรษาที่ ๑๓ ของท่านที่วัดป่าศรัทธารวม ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ขณะท่านมีอายุ ๓๘ ปี ส่วน**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** เพื่อนสหธรรมิกของท่าน ก็กลับมาจำพรรษาที่วัดป่าสาลวัน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ด้วยพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** การฟังธรรมจากครูบาอาจารย์จำเป็นและสำคัญมาก ถือเป็นภาคปฏิบัติอันดับหนึ่ง เทศนาธรรมของครูบาอาจารย์ผู้รู้จริงเห็นจริงจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติภาวนาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นความอบอุ่นใจที่จะได้เข้ากราบไหว้ครูบาอาจารย์ เพื่อกราบเรียนถามเมื่อเกิดมีปัญหาธรรมขึ้นมา ท่านก็สามารถแก้ไขได้อย่างถูกต้องและในเวลาอันรวดเร็ว เร็วกว่าการคิดค้นปฏิบัติเอง

หลวงปู่ฝั้น ท่านได้รับประโยชน์อย่างมหาศาลจากการอยู่ศึกษาอบรมกับ**หลวงปู่มั่น** แม้เป็นเพียงระยะสั้นไม่กี่เดือนก็ตาม ท่านได้ฟังธรรม ได้รับคำแนะนำ อุบายธรรม ตลอดได้รับกำลังใจเป็นอันมาก เป็นการตอกย้ำในการประพฤติปฏิบัติธรรม จำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์ผู้รู้จริงคอยเมตตาชี้แนะ

ในพรรษานี้ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านรับภาระเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าศรัทธารวม สืบต่อจาก**ท่านพระ–อาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ส่วน**หลวงปู่อ่อน** ท่านรับภาระเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าสาลวัน สืบต่อจาก**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม**

ด้วย**หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นพระอริยบุคคล ภูมิจิตภูมิธรรมอยู่ในขั้นของพระสกิทาคามีแล้ว พรรษากาลของท่านก็เริ่มมากแล้ว และท่านเพิ่งได้รับการอบรมอย่างเข้มข้นจาก**หลวงปู่มั่น**มาแล้ว ท่านถึงพร้อมแล้วด้วยวัยวุฒิ คุณธรรม เป็นครูบาอาจารย์แล้ว เมื่อท่านมารับภาระเป็นเจ้าอาวาสมาเป็นผู้นำรับผิดชอบดูแลวัดและปกครองพระเณร ให้ดำเนินตามปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานได้อย่างไม่ยากเย็นนัก และท่านยังคงทำหน้าที่แม่ทัพของกองทัพธรรมออกเผยแผ่ธรรมะให้ประชาชนในจังหวัดนครราชสีมาให้มั่นคงต่อไป

หลวงปู่ฝั้น ท่านทั้งต้องบำเพ็ญประโยชน์ส่วนตน โดยเร่งปฏิบัติภาวนาเพื่ออริยธรรมอันสูงยิ่งขึ้นไป คือ ในขั้นของพระอนาคามี และในขั้นของพระอรหันต์ ตามที่ท่านตั้งความปรารถนามา ทั้งต้องบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยรับภาระหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนดูแลพระเณรให้รักษาข้อวัตรปฏิบัติ ตลอดปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานอย่างเคร่งครัด ต้องอบรมสั่งสอน ต้อนรับปฏิสันถารศรัทธาญาติโยมประชาชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องในแต่ละวันๆ และต้องดูแลรักษาวัดวาอาวาสให้เป็นวัดป่ากรรมฐานตามแนวทางที่**ท่านพระอาจารย์เสาร์**และ**ท่านพระอาจารย์มั่น** พาดำเนินมา

โดยให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมที่สัปปายะเช่นเดียวกับในครั้งพุทธกาล คือ ให้วิเวกเงียบสงบสงัด สะอาดสะอ้าน สะดวกสบายในการประพฤติปฏิบัติภาวนา

ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นงานที่ค่อนข้างหนักและเหน็ดเหนื่อยมาก แทบจะไม่ได้พักผ่อนหลับนอน **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน โดยไม่ขาดตกบกพร่องแต่ประการใด

หลวงปู่ฝั้น ท่านยังคงบำเพ็ญประโยชน์ส่วนตน และ บำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวม อย่างต่อเนื่องไม่หยุดหย่อนต่อไป เมื่อออกพรรษาแล้ว พอตกถึงหน้าแล้ง ท่านก็พาพระเณรออกเที่ยวธุดงค์ตามป่าตามเขาในเขตจังหวัดนครราชสีมา ที่ท่านชื่นชอบเหมือนเช่นเคย

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ เมื่อใกล้เข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น** ท่านพาพระเณรกลับมาจำพรรษาที่วัดป่าศรัทธารวม พอมาถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๒ ก่อนเข้าพรรษา หลวงปู่ฝั้นท่านได้รับมอบหมายให้ไประงับเหตุการณ์แม่ชีเป็นพระอรหันต์ โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๘๒ **พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม (เจ้าคุณพระญาณวิศิษฏ์ฯ)** เจ้าอาวาสวัดป่าสาลวัน ได้รับจดหมายจากโยมบ้านนาโสก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ว่าเวลานี้วัดป่าดงเท้าเก่า บ้านนาโสก มีแม่ชีเป็นพระอรหันต์ประกาศตัวเองว่าเป็นนางภิกษุณี มีผู้คนแตกตื่นกันมาก บางคนก็เชื่อ บางคนก็ไม่เชื่อ ในจดหมายขอนิมนต์ท่านพระอาจารย์สิงห์ไประงับเหตุการณ์นี้ด้วย ท่านพระอาจารย์สิงห์ติดธุระไปไม่ได้ ครั้นออกพรรษาสิ้นเขตกฐินไปแล้ว ท่านจึงได้ออกเดินทางเพื่อไปทำธุระตามที่ได้รับมอบหมายจากท่านพระอาจารย์สิงห์”

วงพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ครูบาอาจารย์ในสมัยนั้นท่านเคารพรักกัน ท่านจะช่วยเหลือเจือจานกันจริงๆ หากองค์ใดมีความเห็นผิด หรือเป็นมิจฉาทิฐิ ท่านจะเดินทางไปแก้ไข คอยชักนำชี้แนะให้กลับมามีความเห็นถูก หรือมีสัมมาทิฐิ

ภาค ๙ ระงับเหตุการณ์แม่ชีหลงตนบรรลุธรรม

เรื่องแม่ชีได้บรรลุธรรม

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“เรื่องมีอยู่ว่า ผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ แม่ตัด อยู่บ้านนาแกน้อย มีศรัทธาเลื่อมใส ใคร่อยากจะออกบวชเป็นนางชี จึงได้สละลูกหลานบ้านเรือนแล้วมาบวชเป็นแม่ชี (ผู้หญิงโกนผมโกนคิ้ว แล้วนุ่งขาวห่มขาว รักษาศีล ๘) แล้วมาฟังเทศน์ฟังธรรมกับ**ท่านพระอาจารย์อาญาครูดี** ซึ่งท่านอยู่ที่วัดสันติการาม บ้านนาโสก (ดงเท้าเก่า)

แม่ชีตัด เมื่อได้รับการอบรมสั่งสอนวิธีการปฏิบัติฝึกหัดภาวนาจาก**ท่านพระอาญาครูดี**แล้วก็กลับไปปฏิบัติอยู่ที่บ้านนาแกน้อย แต่แม่ชีเทียวออกมาฟังเทศน์พระอาญาครูดีแทบทุกวัน ทำให้จิตใจของแม่ชีมีกำลังความเลื่อมใสในใจอย่างแรงกล้าตั้งใจทำความเพียรภาวนาตลอดเวลาไม่ลดละ เธอได้กำหนดจิตคิดตั้งบริกรรมคำภาวนาทั้งวันทั้งคืน เดิน ยืน นั่ง นอน จิตที่ได้กำลังจากสติปัญญา ศรัทธา ความเพียร ก็รวมลงสู่ความสงบสงัดจากกาม สงัดจากอกุศล จิตก็ผ่องใสบริสุทธิ์หมดจดสะอาด มีกำลังสามารถรู้สึกรู้เห็นชาติของตนเองได้ว่า แต่ชาติก่อนตัวเองเคยได้ถือกำเนิดเป็นลูกชายของท่านพระอาญาครูดี แม่ชีตัดจึงได้นำเอาเรื่องนี้ไปเล่าถวายให้ท่านพระอาญาครูดีฟัง ท่านพระอาญาครูดีจึงซักถามแม่ชีตัดว่า “มีอะไรเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเป็นความจริง ว่าแต่ชาติก่อนแม่ชีเคยได้มาถือเอากำเนิดเกิดเป็นลูกชายของอาตมาจริง”

“ฝ่าเท้าของคุณพระพ่อมีรูปกงจักร” แม่ชีตอบ

แล้วแม่ชีจึงขออนุญาตดูฝ่าเท้าของคุณพระพ่อ (คือฝ่าเท้าของ**ท่านพระอาญาครูดี**) ท่านก็อนุญาตให้ดู ในความรู้สึกของแม่ชีก็ปรากฏว่ามีเป็นความจริง แม่ชีจึงได้มีความเชื่อมั่นว่า ตัวเองเคยได้ถือเอากำเนิดเป็นลูกของคุณพระพ่อ คือ พระอาญาครูดีจริงๆ ตั้งแต่นั้นมาแม่ชีตัดก็เรียกท่านพระอาญาครูดีว่าเป็น พระพ่อ ส่วนท่านพระอาญาครูดีท่านก็เชื่อ นับถือแม่ชีตัดว่าเป็นลูกชายของท่านจริงๆ ทั้งสองฝ่ายต่างก็ได้ไปมาสังคมสมาคมอย่างใกล้ชิดสนิทสนมเหมือนพ่อกับลูก แม่ชีจึงได้ขออนุญาตคุณพระพ่อเข้ามาอยู่ในวัด เพื่อจะได้ฝึกหัดปฏิบัติใกล้ชิดกับคุณพระพ่อ ท่านพระอาญาครูดีก็ได้อนุญาตให้ลูกชายในเพศร่างของแม่ชีเข้ามาอยู่ที่กุฏิใกล้กันกับกุฏิของท่าน

คุณพระพ่อ **(พระอาญาครูดี)** ก็ได้อบรมสั่งสอนลูกชาย (แม่ชีตัด) ให้เร่งทำความเพียรเพื่อให้ได้บรรลุธรรมที่ยังไม่ได้บรรลุ เพื่อให้ถึงซึ่งธรรมที่ยังไม่ถึง เพื่อตัดกระแสแห่งวัฏฏะ เพื่อละสังโยชน์โดยลำดับ ให้ได้บรรลุถึงซึ่งธรรมชั้นสูงยิ่งๆ ขึ้นไป ลูกชายในร่างของนางชีก็มีความเคารพ

เชื่อฟังตั้งอยู่ในโอวาทของคุณพระพ่อทุกอย่าง ปฏิบัติคุณพระพ่ออย่างเหมือนกับเด็กผู้ชายปฏิบัติอาจารย์ ทำให้คุณพระพ่อหลงรักลูกชายชีคนนี้มาก

ต่อมาการบรรลุธรรมบังเกิดขึ้นแก่ลูกชาย โดยพระธรรมมาแสดงตัวให้ปรากฏเห็นเป็นองค์พระอยู่บนศีรษะแม่ชีตัด พระที่สถิตบนศีรษะก็คอยสั่งสอนตักเตือนแม่ชีให้ปฏิบัติตามตลอดเวลา แม่ชีก็ทำตาม พูดตาม ไปตาม อยู่ตามพระธรรมท่านบอก ท่านสอนทุกอย่าง พระธรรมได้แสดงให้แม่ชีฟังว่า ในอดีตชาติที่ล่วงกาลมายาวนานแล้วว่า ท้าวฯ ได้ถือเอากำเนิดเกิดมาเป็นลูกชายของ**ท่านพระอาญาครูดี** (ท้าวฯ คือชื่อที่พระธรรมเรียกแม่ชีตัด เมื่อเป็นลูกชายของอาญา–ครูดี) มีนามว่า ท้าวบุญ มีศรัทธาได้เข้ามาบวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาอยู่ที่เมืองตักศิลา ต่อมาได้เป็น**พระอาจารย์บุญ**

พระอาจารย์บุญเป็นพระที่มีเมตตามหานิยมมาก มีประชาชนคนทุกเพศ ทุกวัย เคารพเลื่อมใสรักใคร่ท่านมาก พระอาจารย์บุญคลุกคลีมั่วอยู่กับบริษัทบริวารทุกวัน ทุกเวลา มากจนเกินขอบเขต เป็นเหตุให้จิตใจเสื่อมทราม จนหลงลืมสติ ไม่มีเหลือ แม้กระทั่งพระธรรมเครื่องคุ้มครองทั้งตนและโลก คือ หิริ โอตตัปปะ กิเลสกามและวัตถุกามติดตามมาประจวบกันได้จังหวะ ตัณหาราคะที่มีอยู่ภายในก็บีบเอาหัวใจพระอาจารย์บุญ บังคับสนับสนุนให้พระบุญพอใจหลงใหลในสีกาผู้มาเป็นโยมอุปัฏฐากของตน จนได้กระทำกรรมอันลามกต่ำจนถึงที่สุดในการประพฤติพรหมจรรย์ด้วยข่มขืนเสพเมถุนธรรมกับสีกาผู้อุปัฏฐากตน ยังผลให้ตนต้องอาบัติปาราชิกขาดจากความเป็นพระอาจารย์บุญ

เมื่อตายจากนั้นก็ไปตกนรกเสวยทนทุกขเวทนาอยู่ในนรกนั้น ๗ หมื่นกัลป์ พ้นจากนรกขุมใหญ่แล้วยังตกนรกขุมเล็กที่เป็นบริวารอยู่โดยรอบขุมใหญ่อีก เสวยเวทนาทนทุกข์ในนั้นจนสิ้นบาปกรรม พ้นจากนรก ก็มาเกิดเป็นเปรต ๗ กัลป์ พ้นจากเปรตมาเป็นสัตว์เดียรัจฉานถูกเขาตอนตัดพืชออกอีก ๗ กัลป์ นับชาติไม่ถ้วนที่ได้ท่องเที่ยวเกิดในกำเนิดต่างๆ ให้ได้รับทุกข์ทรมานแสนสาหัส เพราะกรรมที่ตนทำให้ต้องอาบัติโทษเมื่อคราวเป็นพระบุญอยู่นั้น

ครั้นกลับชาติมาชาตินี้จึงได้มาเป็นเพศหญิง มีสิ่งที่เป็นตำหนิอยู่ที่แข้ง มีรอยโคนรอบเพราะบาปกรรมที่ได้กระทำจึงถูกจองจำทำโทษทรมานมีรอยปรากฏเป็นแข้งขากิ่วมาในชาตินี้ บัดนี้ท้าวฯ ได้เกิดมาเป็นคนแลได้มาพบกับคุณพระพ่อแล้ว ถ้าหากว่าคุณพระพ่อไปไหนมาไหนและอยู่ที่ไหนให้ท้าวฯ ติดสอยห้อยตามคอยปรนนิบัติดูแลรักษาคุณพระพ่อ (พระธรรมพูดผ่านมาทางแม่ชีตัด) ต่อมาพระธรรมได้พูดผ่านในร่างของแม่ชีตัดอีกว่า ไป๊ ให้พากันไปดูบ้านเก่าของท้าวฯ และคุณพระพ่อที่เมืองตักศิลา ชื่อว่าวัดกู่แก้ว บ้านจีต ป่าขี ตำบลบ้านจีต อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี”

ไปเมืองตักศิลา

การเดินทางไปเมืองตักศิลา คือ บ้านจีต ในครั้งนั้นมี**ท่านพระอาญาครูดี พระบุญ** (ไม่ใช่พระบุญหรือแม่ชีตัดชาติก่อน) สามเณรทองเพียร สามเณรทองดี สามเณรทองใย และแม่ชีตัด ไปถึงบ้านจีตแล้ว ได้ไปพักปักกลดอยู่ที่วัดกู่แก้ว พระธรรมในร่างของแม่ชีก็บอกอีกว่า นี่แหละเมืองตักศิลา อันเป็นบ้านเกิดของท้าวฯ และคุณพระพ่อ แล้วพระธรรมก็บอกว่า มีเถาย่านางเถาใหญ่อยู่ห่างไปประมาณ ๑ เส้นกว่า แล้วมีเจดีย์เก่าๆ อยู่หนึ่งองค์ อยู่ที่ต้นไทร

ไทรต้นนั้น พระธรรมบอกว่า เป็นไทร ๙ กำ คือ รากหยั่งลงดินมี ๙ ราก พระธรรมบอกว่าให้คุณพระพ่อพาท้าวฯ ไปนั่งภาวนาอยู่ที่นั้นแหละ ต่อไปพระธรรมจะเอาไหเงิน ไหทองคำ ขึ้นมาให้ เพราะเจ้าของได้มาถึงแล้วให้คอยดู บอกอีกว่าคืนนี้แหละ จะเอาไหเงิน ไหทองคำ ขึ้นมาให้ ได้มีคนคอยเฝ้าดูอยู่ที่นั้น แต่ก็ไม่เห็นปรากฏ เห็นมีแต่รอย ส่วนชาวบ้านได้ประชุมปรึกษาตกลงกันว่าไม่ควรเอาขึ้นก็เลยเลิกกันไป

พอจะถึงวันเข้าพรรษาก็ได้พากันอยู่จำพรรษาที่วัดกู่แก้วนั้น ระหว่างกลางพรรษาก็มีเรื่องแปลกประหลาดมาอีก คือ พระธรรมในร่างของแม่ชีแสดงธรรมเทศนา แก้กรรมพระภิกษุสามเณรในวัด มีแก้กรรมของพระบุญ เพราะพระบุญมีกรรมหนักมากถึง ๗ แสน แลพระบุญได้มีความประมาทในคุณพระพ่อ วิธีแก้กรรมของพระบุญ หรือขององค์อื่นๆ และใครก็ดี พระธรรมบอกว่าให้ปล่อยวางกรรมนั้นเสีย อย่างนี้ทุกราย

เมื่อหมดเขตพรรษากาลผ่านพ้นไปแล้ว ได้ออกเดินธุดงค์ไปจำพรรษาที่บ้านเหล่าเมืองพึก พรรษานี้พระธรรมแสดงธรรมเทศนาประกาศว่า เวลานี้ได้มีศัตรูติดมาคิดจะฆ่าคุณพระพ่อ ขอให้ท้าวฯ และพระภิกษุสามเณรช่วยกันระมัดระวังรักษาคุณพระพ่อให้ดี จึงได้ประชุมปรึกษาจัดผลัดเปลี่ยนกันอยู่เวรยามติดต่อกันตลอดวันตลอดคืน ได้ปฏิบัติจัดการอยู่เวรยามกันมาก็หลายวันหลายคืนแล้ว ก็ไม่ปรากฏว่ามีอะไร หรือใครที่ไหนมาเป็นศัตรูคู่อาฆาตมาดร้ายแต่อย่างใดเลย จึงสามเณรทองใยกับสามเณรจวง อยากจะพิสูจน์ว่าเป็นความจริงอย่างไรหรือไม่ ตอนดึกประมาณ ๕ ทุ่มเศษ สามเณรจึงไปเอาค้อนมาตีเคาะไม้ลองดู

แม่ชีตัดพอได้ยินเสียงไม้ที่สามเณรเคาะเท่านั้นแหละ ก็ตกใจลุกขึ้นตะโกนออกเสียงลั่นว่าเขาจะมาฆ่าคุณพระพ่อแล้ว ช่วยด้วยๆๆ พระเณร ชาวบ้านพอได้ยินเสียงแม่ชีร้องตะโกนดังนั้นก็เข้าใจว่ามีคนจะมาฆ่า**พระอาญาครูดี**จริงๆ เพราะต่างคนก็ต่างเตรียมระมัดระวังอยู่แล้ว ก็พากันวิ่งออกมา ได้ยินแต่เสียงถามกันว่า อะไรๆ ใคร ที่ไหนๆ ถามกันไป ถามกันมา ก็ไม่เห็นมีใครที่ไหนเป็นศัตรูมาจะทำร้ายคิดฆ่าพระอาญาครูดี เพียงแต่ได้ยินเสียงที่สามเณรเคาะไม้เท่านั้น ก็กลัวร้องตะโกนเรียกเสียงลั่นไปเลย ไม่น่าเชื่อเลย ทำให้คนแตกตื่นโดยไม่มีเหตุผล แล้วก็เลิกลากลับไป

พระอาญาครูดีลงทัณฑกรรมทำโทษสามเณร เพราะได้ตีเคาะไม้ให้แม่ชีตัดตกใจ แล้วร้องตะโกนทำให้ผู้คนแตกตื่น

สามเณรทองเพียร สามเณรทองใย สามเณรทองดี มีความเหนื่อยหน่ายคลายความเลื่อมใสและความเคารพนับถือ**พระอาญาครูดี**กับแม่ชีตัด เพราะเห็นการปฏิบัติคลุกคลีกันเกินขอบเขต สามเณรทั้ง ๓ องค์ จึงพากันหนีโดยไม่ได้บอกลาพระอาจารย์อาญาครูดีแต่อย่างใด ได้ไปอยู่วัดป่า–สาลวัน นครราชสีมา กับ**พระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม (พระญาณวิศิษฏ์ฯ)** ต่อมาสามเณรทั้ง ๓ องค์ อายุ ๒๐ ปีเต็ม ก็ได้เข้าอุปสมบทเป็นพระภิกษุทั้ง ๓ องค์ อยู่ที่วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา

พระธรรมสรญาณ

ส่วน**ท่านอาญาครูดี**กับสามเณรและแม่ชีตัดได้เดินทางกลับมาอยู่วัดป่าสงบอารมณ์ (สันติ–การาม) บ้านนาโสก ต.นาแก จ.นครพนม ซึ่งเป็นวัดเดิมของท่าน ท่านเคยอยู่มาก่อนแล้ว แม่ชีตัดได้เร่งประกอบทำความเพียรภาวนาไปตามความสำคัญอันเป็นอุดมการณ์ของตน ซึ่งใครจะตำหนิติชมประการใดมิได้เอาใจใส่อะไรกับใครทั้งนั้น มุ่งแต่ทำความเพียรภาวนากับปรนนิบัติระมัดระวังรักษาคุณพระพ่อ ด้วยความเพียรที่มีความพยายามติดต่อ ก็มีนิมิตปรากฏเห็นพระธรรมที่ประทับอยู่บนศีรษะแม่ชี ได้ส่องแสงสว่างจ้าพุ่งออกไปให้แม่ชีตัดได้มองเห็นสารพัดหมดทุกอย่าง เรียกว่า **พระธรรมสรญาณ** จะเป็นเรื่องอดีต อนาคตใกล้หรือไกล จะเป็นโลกนี้ หรือ โลกไหน พรหมชั้นไหน พระธรรมก็สรญาณให้แม่ชีมองเห็นหมด

แม่ชีอยากจะไปฟังพระธรรมเทศนาพระพุทธเจ้า หรือพระสงฆ์องค์อรหันต์สาวกองค์ไหน เมื่อไรก็ไปได้ทุกเมื่อ แม่ชีได้ไปนำเอาพระธรรมเทศนาพระพุทธเจ้าลงมาแสดงให้คุณพระพ่อและญาติโยมคณะบริษัทฟัง ก่อนจะไปฟังธรรมเทศนาพระพุทธเจ้า แม่ชีก็ประกาศให้คณะญาติโยมทราบล่วงหน้าก่อน ว่าวันนั้น เวลาเท่านั้น เราจะไปเอาพระธรรมเทศนาขององค์พระศาสดา–สัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสดงให้คณะพุทธบริษัทฟัง ถ้าท่านผู้ใดใคร่อยากจะฟัง ก็ขอให้มารวมชุมนุมอยู่ที่ศาลาวัดนี้เวลาบ่าย ๓ โมง

พอได้เวลา **ท่านพระอาญาครูดี**ออกมานั่งเป็นประธานบนอาสนะที่จัดไว้บนศาลา พระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา ศรัทธาญาติโยม ก็มารวมอยู่ที่ศาลาตามเวลาที่กำหนดไว้ พอถึงเวลาแม่ชีก็เดินมาขึ้นศาลาโรงธรรมเข้าไปกราบพระประธานแล้ว จึงหันไปกราบคุณพระพ่อ เมื่อคณะพุทธบริษัทชุมนุมกันนั่งสงบเงียบไม่มีเสียงแล้ว แม่ชีตัดก็นั่งเข้าที่คือทำสมาธิ สักครู่หนึ่งก็ได้ยินเสียงเหมือนกับเสียงชายหนุ่มในร่างของแม่ชีว่า

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ตัวข้าน้อยขอวโรกาส ขอพระองค์ได้ทรงพระกรุณาแสดงพระธรรมเทศนาแก่ข้าพระองค์ เพื่อข้าพระองค์จะได้จดจำแล้วนำคำสั่งสอนของพระองค์ไปแสดงให้คุณพระพ่อและญาติโยมคณะพุทธบริษัทฟังด้วยเถิด”

“เอ่อ ดี ล่ะ” (เสียงใหญ่ลากยาว) เสียงพระพุทธเจ้าในร่างของแม่ชี

“ดูกรท้าวฯ ให้ท้าวฯ จงตั้งใจฟัง เพื่อจะได้จดจำ แล้วนำเอาพระธรรมคำสั่งสอนที่เราตถาคตเทศนานี้ไปแสดงให้คุณพระพ่อฟัง เวลานี้มารผู้บาปหยาบช้าเลวทรามคอยจ้องมองหาช่องหาโอกาส แทรกแซงกระทำย่ำยีศาสนาของเราตถาคต และเบียดเบียนสาวกผู้ลูกศิษย์ของเราตลอดเวลา ให้คุณพระพ่อ อย่าได้มีความประมาท และให้คณะพุทธบริษัทระมัดระวังรักษาคุณพระพ่อ อย่าให้มารมาก่อกวนทำอันตรายต่อคุณพระพ่อด้วย”

“ขอรับ (เสียงเล็ก คือเสียงของท้าวฯ ในร่างของแม่ชีตัด) กระผมจะได้จำเอาพระธรรม–เทศนานี้นำไปแสดงให้คุณพระพ่อและคณะพุทธบริษัทฟัง”

จากนั้นท้าวฯ ในร่างของแม่ชี ได้นำเอาพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้ามาแสดงให้คุณพระพ่อและคณะสัปบุรุษพุทธบริษัทฟังดังต่อไปนี้ ท้าวฯ ในร่างของแม่ชีได้หันหน้าเข้ามาหา**ท่านอาญาครูดี**แลคณะญาติโยม ซึ่งนั่งชุมนุมคอยฟังด้วยอาการสงบเรียบร้อยอยู่บนศาลาโรงธรรม พูดว่า “ข้าแต่คุณพระพ่อ ตัวข้าน้อยขอโอกาสต่อคุณพระพ่อแลคณะญาติพี่น้องทั้งหลาย โปรดตั้งใจฟัง ตัวท้าวฯ คือ ตัวข้าน้อยนี้ จะได้นำพระธรรมเทศนาขององค์สมเด็จพระศาสดาอรหันต–สัมมาสัมพุทธเจ้ามาแสดงให้คุณพระพ่อและพ่อแม่ครูบาอาจารย์ พร้อมทั้งคณะญาติโยมทั้งหลายฟัง” โดยเนื้อความดังต่อไปนี้ว่า

“ดูกรท้าวฯ ให้ท้าวฯ จงตั้งใจฟัง เพื่อจะได้จดจำ แล้วนำเอาพระธรรมคำสั่งสอนของเราที่เราตถาคตได้แสดงเทศนานี้ไปแสดงให้คุณพระพ่อฟัง เวลานี้มารผู้ใจบาปหยาบช้าเลวทรามคอยจ้องมองหาช่อง หาโอกาสแทรกแซงย่ำยีศาสนาของเราตถาคต และเบียดเบียนสาวกผู้ลูกศิษย์ของเราตลอดเวลา ขอให้คุณพระพ่ออย่าได้มีความประมาท และให้คณะพุทธบริษัททั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตจงระมัดระวังพิทักษ์รักษาคุณพระพ่อ อย่าให้มารมาก่อกวนทำอันตรายคุณพระพ่อด้วย”

ต่อมาแม่ชีก็ได้พูดชี้มือไปทักทายคนโน้นคนนี้ว่า แต่ชาติก่อนคนนั้นเป็นอย่างนั้น ได้ทำบาปอย่างนั้นแล้วตายไปตกนรก ๗ แสน (เจ็ดแสนอะไร จะเป็นเจ็ดแสนชาติ เจ็ดแสนกัป ก็ไม่ได้บอกให้ชัด) แล้วก็แสดงผลของกรรมที่เขาคนนั้นได้กระทำไว้ปรากฏเห็นโดยทั่วกัน

กรรมของ ๓ แม่ชี

เรื่องมีอยู่ว่า พระอาจารย์องค์หนึ่งได้พาคณะศิษย์ พระเณร ออกไปเดินธุดงค์ ไปทางภูสิงห์ ภูวัว อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย แม่ชี ๓ คน ใคร่จะไปศึกษากับ**พระอาจารย์สีทัตถ์** วัดพระบาทโพนฉัน ฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ประเทศลาว ขออาศัยพระอาจารย์องค์นั้นติดตามไปด้วย ครั้นไปถึงภูสิงห์คณะแม่ชีก็ได้แยกทางจากอาจารย์องค์นั้น ตรงไปที่พระอาจารย์สีทัตถ์อยู่ ไปถึงบ้านโพนแพง ซึ่งอยู่ติดริมแม่น้ำโขงฝั่งไทย จึงได้ไปติดต่อหาเรือเพื่อจะได้ข้ามฝั่งไปทางโน้น ก็ได้ทราบจากคนที่อยู่บ้านโพนแพงนั้นบอกว่า พระอาจารย์สีทัตถ์มรณะเสียแล้ว

แม่ชี ๓ คนผิดหวัง หมดกำลังใจ จึงได้พากันเดินทางกลับมาถึงบ้านผักขะ ตะวันค่ำพอดี จึงได้พากันแวะไปพักที่วัดร้างอยู่ใกล้ข้างๆ บ้านนั้น มีคนผู้ชายในบ้านนั้น เห็นแม่ชีคนแปลกหน้ามาพักอยู่ที่นั้น ก็ได้มาปราศรัยไต่ถาม ได้ทราบความแล้วชายคนนั้นได้หลอกว่า “มีอาจารย์ฆราวาสคนหนึ่ง อยู่ในบ้านนี้เป็นศิษย์**พระอาจารย์สีทัตถ์** มีความรู้ดี ภูมิความรู้สูง ภาวนาเก่งมาก ประชาชนเคารพนับถือมาก พวกแม่ชีควรลองศึกษากับเขาดูบ้าง” แม่ชีพาซื่อหลงเชื่อ จึงถูกมนุษย์สารเลวซึ่งตั้งตนเป็นอาจารย์ล่วงเกินจนเสียความบริสุทธิ์ทั้งสามคน พอรุ่งเช้าก็พากันเดินทางกลับด้วยความเสียใจ โดยเดินทางผ่านมาทางหมู่บ้านที่**พระอาญาครูดี** และแม่ชีตัดพำนักอยู่

ในคืนนั้น “พระธรรม” ของแม่ชีตัดก็ได้ “สรญาณ” ให้แม่ชีตัดได้เห็น รู้เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่แม่ชีพวกนั้น พอเห็นคณะชี ๓ คนเดินมา แม่ชีตัดก็ชี้หน้าพวกแม่ชี ๓ คนนั้นทันทีว่า “พวกเจ้า ๓ คน ศีลขาดแล้วทุกคน ต้องโทษหนัก เพราะร่วมสังวาสผู้ชายได้ขาดจากความเป็นนักบวชแล้ว” ชีทั้ง ๓ คนก็รับสารภาพว่า เป็นความจริงทุกอย่าง แล้วแม่ชีตัดก็ตัดสินลงทัณฑกรรมทำโทษพวกชี ๓ คนนั้น โดยให้ชี ๓ คนนั้นไปแสดงความผิดที่ตนต้องโทษแก่พระสงฆ์ทุกๆ องค์ และทุกๆ วัน ถ้ามีพระภิกษุสงฆ์มาจากวัดอื่น ก็ให้ไปแสดงบอกทุกๆ องค์และทุกราย แม่ชี ๓ คนทนอยู่ไม่ได้ ก็ออกกลับไปอยู่บ้านของตน

เรื่องวิญญาณพระ ๓ องค์เข้าทรงกับแม่ชี

สามเณรทองเพียร สามเณรทองใย สามเณรทองดี ที่หนีจาก**พระอาญาครูดี**ได้ไปบวชเป็นพระแล้วทั้ง ๓ องค์ อยู่ที่วัดป่าสาลวัน หลังกองช่างกลรถไฟ นครราชสีมา วิญญาณของพระ ๓ องค์นี้แหละได้เข้ามาทรงกับแม่ชี เวลาตอนเช้าของวันหนึ่ง แม่ชีตัดได้ประกาศบอกให้ทราบทั่วถึงกันว่า ในเวลาบ่ายวันนี้จะมีผู้มาแสดงกรรมวิบาก ให้ทุกท่านทุกคนมารอคอยฟังอยู่ที่บนศาลาโรงธรรม เพื่อมาฟังการแสดงผลของกรรม เวลาตอนบ่ายวันนี้ด้วย

พอตกบ่ายก็ได้มีชาวบ้านทั้งชายหญิงออกมาในวัดเป็นจำนวนมาก มีแม่ชีคนหนึ่งเมื่อบวชแล้วไปอยู่ในบ้านกับลูกหลาน ชื่อแม่ชีซอง พอตอนบ่ายได้เวลา ก็เห็นแม่ชีซองเดินออกมามีอากัปกิริยาท่าทางแลสำเนียงเสียงพูดเหมือนผู้ชายทุกอย่าง สำนวนคำพูดกับชาวบ้านใช้สำนวนเหมือนพระพูดกับโยม เข้าไปในวัดก็ทักทายปราศรัยกับโยมคนนั้น โยมคนนี้ เหมือนกับคนที่เคยอยู่ด้วยกันแล้วจากกันไปนาน เพิ่งจะมาพบกัน ได้เดินไปตามบริเวณวัด ตรวจดูกุฏิหลังนั้นหลังนี้แล้วถามว่า “โยม **ท่านพระอาจารย์อาญาครูดี** ท่านอยู่ไหม ?”

เมื่อได้ทราบว่าท่านอยู่แล้ว ก็ขึ้นไปบนศาลาโรงธรรม กราบพระประธาน แล้วกราบ**ท่านอาญาครูดี** กราบเสร็จแล้วก็ขยับจะเข้าไปนั่งใกล้ๆ กับท่านอาญาครูดี แต่ท่านอาญาครูดีได้ชี้บอกให้ไปนั่งบนอาสนะที่ห่างออกไปซึ่งจัดไว้แล้ว พอแม่ชีซองนั่งลงแล้ว ได้ยกมือขึ้นประนมพูดขึ้นว่า “ไหว้ล่ะ พระพ่อแม่ครูบาอาจารย์มีความสุขสบายดีอยู่หรือ”

“เออ ! มีความสุขเป็นปกติธรรมดาของสังขาร” **ท่านอาญาครูดี**ตอบ แล้วถาม “ท่านเป็นใคร มาจากไหน ?”

“ผม**พระทองเพียร** มาจากนครราชสีมา” (วิญญาณในร่างของแม่ชีซองตอบ)

“มีธุระอะไรหรือ ? จึงได้มาทางไกลมาก” **พระอาญาครูดี**ถาม

“ขอโอกาสพ่อแม่ครูบาอาจารย์ กระผมมานี้ ตั้งใจมากราบขอขมาคารวะ ขมาโทษกับครูอาจารย์ ให้ครูอาจารย์อโหสิกรรมให้กระผมผู้โง่เขลาด้วย”

“กรรมอะไร โทษอะไร ?”

“คือกระผมได้ลักหนีไปจากครูอาจารย์ เพราะความไม่พอใจที่ได้เห็นครูอาจารย์หลงเชื่อแม่ชี คลุกคลีจนเกินขอบเขต จิตของกระผมได้มีความดูหมิ่นประมาทครูอาจารย์ ว่าครูอาจารย์กับแม่ชีตัดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จิตเบื่อหน่ายคลายความเลื่อมใส ไม่เคารพนับถือ จึงได้ลักหนีไป แท้จริงครูอาจารย์กับแม่ชีตัดไม่ได้เป็นอะไรกัน ยังมีความบริสุทธิ์อยู่ กระผมระลึกเรื่องนี้มาเมื่อใดก็นึกเสียใจตัวเองมาก กระผมไม่มีความสบายในใจ ทุกข์ใจไม่เป็นตาหลับตานอน กระผมได้มีความสำนึกระลึกรู้ตัวแล้วว่า ตัวเองมีความผิดจึงคิดมาขอขมาคารวะสารภาพผิดต่อครูอาจารย์ ขอให้ครูอาจารย์ได้เมตตาโปรดอดโทษอโหสิกรรมให้แก่กระผมผู้โง่เขลาเบาสติปัญญาด้วยเถิด”

“เออ ! ดีแล้วล่ะ ที่ได้กระทำผิดและคิดผิด เมื่อรู้สึกตัวแล้วมาสารภาพ ยอมรับผิด ต่อไปให้สำรวมระวัง”

จากนั้น**พระทองเพียร**ในร่างของแม่ชี ก็ได้พูดคุยสนทนาปราศรัยกับ**ท่านพระอาญาครูดี** และได้บอกโยมผู้ที่นั่งอยู่ใกล้ๆ ประเคนกาน้ำ หมาก และบุหรี่ เคี้ยวหมาก สูบบุหรี่ และกิริยา

ท่าทางเหมือนพระทองเพียรทุกอย่าง แล้ววิญญาณของพระทองเพียรก็ได้ลาพระอาญาครูดีกลับ พอวิญญาณพระทองเพียรกลับ แม่ชีก็หมอบล้มลง สักครู่ก็ลุกขึ้นนั่ง พอลืมตา เห็นตัวเองมานั่งอยู่ชั้นบนก็ตกใจ รีบลงมาแล้วพูดว่า “ดิฉันมาอยู่ที่นี่แต่เมื่อไหร่ มาได้อย่างไร” แสดงความตกใจและกลัวในตัวเอง มีความอายๆ

มีผู้ถามว่า “เมื่อตะกี้นี้แม่ชีเป็นอะไร รู้ตัวไหม ?” ตอบ “ไม่รู้ ไม่รู้ตัวเลยว่าเป็นอะไร”

แม่ชีตัดซึ่งนั่งภาวนาเข้าสมาธิอยู่ในขณะนั้น ได้พูดขึ้นว่า “ต่อไปนี้จะได้ขึ้นไปนำพระธรรม–เทศนาของพระพุทธเจ้ามาแสดงให้คุณพระพ่อและคณะพุทธบริษัทฟัง ให้พากันมาชุมนุมคอยฟัง” แม่ชีตัดก็นั่งกำหนดจิตทำสมาธิ ภาวนาประมาณสักพักหนึ่ง ก็ลืมตามองไปที่พระประธาน กราบ ๓ หนแล้วพูดขึ้นว่า

“ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้เจริญ ตัวข้าน้อยขอวโรกาสขอพระองค์ได้ทรงพระกรุณาแสดงพระธรรมเทศนาสั่งสอนแด่ข้าน้อย เมื่อข้าพระองค์ฟังแล้วก็จะได้กำหนดจดจำ นำเอาพระธรรมคำสั่งสอนไปแสดงให้คุณพระพ่อและญาติโยมคณะพุทธบริษัทฟังต่อไป”

“เออ ! ดีล่ะ” (แม่ชีตัดพูดเสียงใหญ่ เพื่อให้คล้ายเสียงพระพุทธเจ้า)

“ดูกรท้าวฯ ท้าวฯ จงตั้งใจฟัง แล้วจดจำนำเอาพระธรรมเทศนาของเราตถาคต ไปแสดงให้คุณพระพ่อและคณะบริษัทฟัง คือเวลานี้มารผู้ใจบาปเข้าดลใจพวกพระภิกษุให้เป็นพระอลัชชีผู้ไม่มีความละอาย ให้ประพฤตินอกรีตนอกรอย ผิดแผกแตกต่างจากพระธรรมวินัยที่เราตถาคตได้ทรงบัญญัติไว้ เข้ามาบวชเหยียบย่ำทำลายศาสนาของเราตถาคตมากขึ้นทุกวันๆ

ขอให้คุณพระพ่ออย่าได้ประมาท เลินเล่อเผลอตัว เมาหลงใหลมัวหมองในกลหลอกลวงของพวกมารผู้ใจบาป ให้คุณพระพ่อเพียรพยายามเอาใจสู้กับพญามารจนกว่าจะได้ชัยชนะ ท้าวฯ จงระมัดระวังคุณพระพ่อทั้งกลางวัน กลางคืน อย่าได้ปล่อยให้ท่านอยู่ลำพังองค์เดียว ให้มีการอยู่เวรยามรักษา อย่าให้พลาดท่าเสียทีแก่อลัชชีผู้เป็นมารใจบาปหยาบช้าย่ำยีศาสนา”

“ขอรับ” (เสียงชายหนุ่มในร่างของแม่ชีตัด) กระผมจะได้นำเอาคำสั่งสอนอันประเสริฐเลิศยิ่งนี้ไปแสดงแก่คุณพระพ่อและคณะพุทธบริษัท แล้วจักพากันประพฤติปฏิบัติต่อไป” ผู้เป็นท้าวฯ ในร่างของแม่ชีตัดก็หันหน้าไปกราบคุณพระพ่อ ๓ หน แล้วหันไปทางคณะพุทธบริษัทกล่าวว่า “ข้าน้อย ขอโอกาสคุณพระพ่อและญาติโยมสัปบุรุษพุทธบริษัททั้งหลาย โปรดตั้งใจฟังดังข้าน้อยจะได้นำเอาพระธรรมเทศนาคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระชินวรศาสดาตรัสเทศนาสั่งมาว่า บัดนี้พวกมารผู้ใจบาปได้เข้ามาดลใจพระภิกษุ ให้เป็นพระอลัชชีผู้ไม่มีความละอายให้ประพฤตินอกรีตนอกรอย ให้ผิดแผกแตกออกจากพระธรรมวินัยที่เราตถาคตได้บัญญัติไว้ เข้ามาบวชเหยียบย่ำทำลายศาสนาของเราตถาคต มีจำนวนมากขึ้นทุกวันๆ

ขอให้คุณพระพ่อ อย่าได้ประมาทเลินเล่อเผลอตัวมัวหลงใหลในกลหลอกลวงของพวกมารผู้ใจบาป ให้คุณพระพ่อเพียรพยายามต่อสู้กับพวกมารผู้มีสันดานบาป จนกว่าจะได้ชัยชนะ และให้คณะบริษัทญาติโยมพากันระมัดระวังรักษาคุณพระพ่อและท้าวฯ ให้ดี ให้พากันจัดอยู่เวรอยู่ยามทั้งกลางวัน กลางคืน อย่าให้พลาดท่าเสียทีแก่อลัชชีผู้เป็นมารบวชเข้ามาล้างผลาญพระศาสนา”

ต่อมาจึงได้จัดการอยู่เวรยาม เฝ้าประตูวัดบ้าง กุฏิ**พระอาญาครูดี**บ้าง กุฏิของท้าวฯ ผู้ลูกชายพระอาญาครูดี (คือแม่ชีตัด) บ้าง ญาติโยมนอกนั้น ก็พากันเลิกลากลับบ้านของตนๆ ตามปกติ ท้าวฯ ต้องไปนำเอาพระธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้ามาแสดงให้คุณพระพ่อและคณะพุทธบริษัทฟังวันละ ๒ ครั้ง คือ ตอนสายครั้ง ๑ ตอนบ่ายอีกครั้ง ๑ อย่างนี้ทุกๆ วัน พอได้ ๗ วัน ท้าวฯ ก็ประกาศให้คณะญาติโยมทราบอีกว่า บ่ายวันนี้ก็จะมีผู้มาแสดงกรรมวิบาก คือผลของกรรมที่เขาได้กระทำไว้ให้ฟัง ให้พ่อแม่พี่น้องมารวมกันที่ศาลาโรงธรรมเวลาบ่าย ๓ โมงวันนี้เช่นเคย

พอถึงเวลาบ่าย ๓ โมงกว่า ก็มีวิญญาณของพระอีกองค์ได้มาเข้าทรงในร่างของแม่ชีซองคนนั้นอีก เหมือนกันกับวิญญาณของ**พระทองเพียร**ที่ได้กล่าวมาแล้ว วิญญาณพระองค์นี้เป็นคนชาวจังหวัดศรีสะเกษ เสียงสำเนียงพูดของวิญญาณที่ผ่านมาทางแม่ชีซองก็เป็นเสียงพระองค์นั้นซึ่งเป็นเสียงชาวศรีสะเกษจริงๆ อากัปกิริยาท่าทางก็เหมือนพระองค์นั้นทุกอย่าง สำเนียงเสียงพูดก็ดี อากัปกิริยาท่าทางก็ดี ของผู้หญิงจะมาดัดแปลงให้เหมือนกับสำเนียงเสียงและอากัปกิริยาผู้ชายนั้นไม่อาจทำได้ง่ายนัก จึงทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นเป็นเรื่องอัศจรรย์

ส่วนใหญ่ก็มีความเชื่อว่าเป็นวิญญาณของพระองค์นั้นออกไปแล้วได้ ๗ วัน ก็มีวิญญาณของ**พระทองดี** ซึ่งอยู่ที่วัดป่าสาลวันแห่งเดียวกันกับ**พระทองเพียร** ก็มาเข้าทรงกับแม่ชีซองทำนองเดียวกัน ต่อมาอีก ๗ วันวิญญาณของ**พระทองใย**ก็ได้มาเข้าทรงกับแม่ชีซองในทำนองเหมือนกันอีก

พระทองเพียร พระทองดี พระทองใย ก็คือ สามเณรทองเพียร ทองดี ทองใย ซึ่งเป็นลูกศิษย์เก่าของ**ท่านพระอาญาครูดี** ที่ลักหนีไปบวชเป็นพระอยู่กับ**พระอาจารย์สิงห์** วัดป่าสาลวันนครราชสีมา ตอนวิญญาณของท่านทุกองค์ที่มาเข้าทรงในร่างของแม่ชีซอง ทุกๆ องค์ก็ยังอยู่ที่วัดป่าสาลวัน ตามวันเวลาที่วิญญาณออกไปทรงกับแม่ชีซอง ก็ไม่มีอะไรผิดปกติ วิญญาณของพระเหล่านั้นทุกๆ องค์ที่มาเข้าทรง ก็เพื่อจะมาขอขมาคารวะท่านพระอาญาครูดี ที่ทุกองค์ได้มีจิตคิดดูหมิ่นประมาทที่ท่านพระอาญาครูดีที่คลุกคลีกับแม่ชีตัด แล้วได้ลักหนีไปโดยมิได้ขออนุญาตบอกลาท่านพระอาญาครูดีผู้ที่เป็นอาจารย์ของตน เป็นการทำผิดต้องโทษ

แม่ชีตัดได้มีพระสรญาณให้เห็นกรรมและผลของกรรม จึงได้ประกาศให้ทราบว่าวันนี้จะมีผู้มาแสดงกรรมวิบากผลของกรรมอีก แม่ชีตัดประกาศให้รู้ล่วงหน้าทุกครั้ง ทำให้ผู้ที่ได้ไปพบเห็น

แปลกใจมาก แม่ชีซองนั้นเมื่อวิญญาณของพระเหล่านั้นออกไปแล้ว ก็ไม่มีอะไรเห็นว่าผิดปกติ เหมือนกับไม่มีอะไรเกิดขึ้น จิตใจหรือสติปัญญาก็ปกติ

หลังจากวิญญาณของพระที่มาเข้าทรงออกไปแล้ว และเมื่อเวลาวิญญาณของพระเหล่านั้นจะมาเข้าทรงแม่ชีซอง ก็ไม่ได้รู้ตัวล่วงหน้าไว้ก่อน พอถึงเวลาก็เป็นขึ้นมาเองเลยทีเดียว แม่ชีซองกับแม่ชีตัดก็ไม่ได้อยู่ด้วยกัน เมื่อเลิกชุมนุมแล้ว แม่ชีซองก็กลับไปในบ้านอยู่กับหลานของแกเอง แม่ชีตัดทราบล่วงหน้าได้อย่างไร ถ้าไม่ใช่แกสำเร็จอรหันต์ เป็นที่อัศจรรย์ใจ ตรงนี้แหละทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใส เชื่อแน่ในใจว่า แม่ชีตัดได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ จึงมีเสียงเล่าลือแตกตื่นออกไปทุกสารทิศ แม่ชีตัดก็มีความสำคัญว่าตัวเองได้บรรลุธรรมสำเร็จเป็นพระอรหันต์ การนุ่งห่มก็ใช้ผ้าขาวตัดเย็บเป็นขันธ์ ทั้ง สบง ผ้านุ่ง จีวร ผ้าห่ม สังฆาฏิ ผ้าพาดบ่าครบเป็นไตรจีวร ๓ ผืน เหมือนกับพระภิกษุสงฆ์ ผิดแต่เป็นสีขาว ไม่ได้ย้อมสีเหลือง

นายเชียงใบผู้เคราะห์ร้าย

บุคคลที่เคราะห์ร้ายอย่างน่าสงสาร ถูกเขากล่าวหาว่าเป็นมารตัวร้ายกาจเบอร์ ๑ ว่าพยายามจะฆ่า**พระอาญาครูดี**กับแม่ชีตัด เขาคนนั้นคือ นายเชียงใบ อยู่บ้านนาโสก บ้านเดียวกัน ถึงแม้ว่านายเชียงใบได้เข้าไปกราบไหว้พูดวิงวอน ขออย่าได้กล่าวใส่ร้ายเข้าใจผิด โดยตนเองไม่ได้มีจิตคิดเช่นนั้นเลยแม้แต่น้อย แต่ก็ไม่ได้ผล นายเชียงใบจึงร้อนรน ไม่เป็นตาหลับขับตานอน จึงได้เขียนจดหมายไปนมัสการกราบเรียน**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** อยู่วัดป่าสาลวัน นครราชสีมา และนิมนต์ท่านพระอาจารย์สิงห์ไปเพื่อพิจารณาช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนครั้งนี้ด้วย พระอาจารย์สิงห์ติดธุระไปไม่ได้ จึงได้มอบหมายเรื่องนี้ให้**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ไปดำเนินการจัดการแก้ไขแทน

เมื่อปวารณาออกพรรษาพ้นเขตกฐินแล้ว **ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจารเถระ** ก็ได้ออกเดินทางโดยขึ้นรถไฟกับเด็กตาปะขาวสงวน ลูกศิษย์มาจากบ้านมะรุม (อ.โนนสูง จ.นครราชสีมา) ติดตามไปด้วย ลงรถไฟที่สถานีอุดร แล้วต่อรถยนต์ไปลงอำเภอพรรณานิคม (จ.สกลนคร) แวะไปเยี่ยมโยมที่บ้านบะทอง พาญาติโยมทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ถึงเปตชนผู้บุพการีแล้ว จึงได้ออกเดินทางไปบ้านนาโสก (อ.นาแก จ.นครพนม) ไปใกล้จะถึงบ้านนาโสก พระอาจารย์ฝั้นเกิดป่วยจะเดินทางต่อไปไม่ได้ เพราะไม่มีแรง จึงส่งข่าวไปถึงนายเชียงใบ บ้านนาโสก เจ้าของจดหมายที่ส่งไปกราบเรียนและนิมนต์ให้มา

นายเชียงใบ พอได้ทราบข่าวการมาของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ก็มีความดีใจ รีบออกไปรับท่านพระอาจารย์ฝั้นเข้ามาในวัดป่าสงบอารมณ์ บ้านนาโสก นายเชียงใบได้ถือโอกาสตอนไปพบท่านพระอาจารย์ฝั้น เล่าเรื่อง**พระอาญาครูดี**กับแม่ชีตัดถวายให้ท่านฟังโดยละเอียด ตั้งแต่ต้นจน

อวสาน ตลอดถึงเรื่องที่แม่ชีตัดกล่าวหาว่านายเชียงใบเป็นมารตัวร้ายกาจ พยายามวางแผนคิดจะฆ่าพระอาญาครูดีกับแม่ชีตัดให้ท่านพระอาจารย์ฝั้นฟัง

“จริงไหมเล่า ที่เขาว่าอย่างนั้น” ท่านอาจารย์ถาม

“ไม่จริงขอรับ” นายเชียงใบตอบแล้วพูดต่อไปว่า “กระผมไม่เคยคิดแม้ด้วยใจ กระผมจะทำได้อย่างไร ทั้งกระผมก็ยังมีความเคารพนับถือท่านอยู่ ไม่น่าจะกล่าวหากระผมเช่นนั้น เป็นกรรมอะไรของกระผมแท้ๆ อยู่ดีๆ ก็มาถูกกล่าวหาอย่างนี้” ว่าแล้วก็กราบลา**พระอาจารย์ฝั้น**กลับบ้าน

ท่านอยู่สังเกตเหตุการณ์ก่อนแก้ปัญหา

ท่านพระอาจารย์ฝั้นขึ้นไปหา**ท่านอาญาครูดี** พระอาญาครูดีทำการปฏิสันถารพระ–อาจารย์ฝั้นและถามว่า “ครูบามากับใคร ไม่มีคนไปรับครูบาหรือ ?” “นายเชียงใบไปรับมา” พระอาจารย์ฝั้นตอบ ท่านพระอาญาครูดีพอได้ยินว่านายเชียงใบไปรับมาเท่านั้นแหละ ตกใจร้องขึ้นว่า “ครูบา” พร้อมทั้งยกมือ “นั่นแลตัวสำคัญ ครูบาระวังหนา อย่าไปคบกับมัน”

“เป็นอะไร” **พระอาจารย์ฝั้น**ถาม

“มันภาวนาไม่เป็น มันไม่ได้อะไรกับเขา ไม่มีใครเคารพเชื่อถือและนับถือมัน มันแกล้งหาเรื่องจะมาทำร้ายผม แม่ชีและคณะบริษัท ชาวบ้านเขาระแวงระวังอยู่เวรยามกันตลอดเวลา ก็เพราะอ้ายหมอนี้แหละ ครูบาอย่าให้มันเข้ามาในวัดหนา”

ท่านพระอาจารย์ฝั้นพักอยู่ที่วัดป่าสงบอารมณ์ประมาณหนึ่งเดือน เพื่อจะได้พิจารณาสังเกตเหตุการณ์เรื่อง**พระอาญาครูดี**กับแม่ชีตัด ส่วนแม่ชีตัดก็ยังนำเอาพระธรรมเทศนามาแสดงให้คุณพระพ่อและคณะญาติโยมฟัง และวิญญาณของ**พระทองเพียร พระทองดี พระทองใย** ก็ยังผลัดเปลี่ยนเวียนมาเข้าทรงกับแม่ชีซองเช่นเคย

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ก็ได้มาเห็นประจักษ์กับตัวท่านเอง ผู้คนก็พากันแตกตื่นมาฟังกันเต็มศาลาโรงธรรมทุกวันๆ การอยู่เฝ้าเวรยามตามประตูวัด ตามกุฏิ ก็จัดอยู่กันตลอดวันตลอดคืน แม่ชีตัดที่ถือตัวเองว่าเป็นลูกชายของ**ท่านอาญาครูดี** ที่เรียกว่า ท้าวฯ แต่ชาติก่อน ก็อยู่ห่างจากคุณพระพ่อ คือ พระอาญาครูดีไม่ได้ ด้วยเชื่อว่าถ้าออกไปอยู่ที่อื่น ห่างจากคุณพระพ่อ ตัวเองต้องตาย เพราะมารจะมาทำร้ายเอาให้ถึงแก่ชีวิต นี้เป็นคำถือมั่นสำคัญจริงของแม่ชีตัด

ท่านพระอาจารย์ฝั้นพอท่านมาถึง ได้เห็นพฤติการณ์ก็ทราบได้ทันทีว่า ถูกกิเลสหลอกให้หลงถือมั่นสำคัญผิด เกิดทิฐิบัญญัติขึ้นมาหลอกตัวเองให้หลง เพราะจิตยังไม่มีกำลังสติปัญญาพอที่จะกำจัดตัดกิเลส ตัวโมหะ ความหลง ให้ขาดหมดสิ้นไปได้ จึงมีการกลัวมารตลอดเวลา และยังกลัวตาย ถ้าผู้ที่สิ้นกิเลสแล้วจริง ท่านไม่มีอะไรที่จะกลัว หรือที่จะทำให้ท่านกลัวอีกแล้ว

พระอรหันต์ท่านไม่เคยตายและท่านไม่เคยกลัวตาย แม่ชีตัดยังมีมารยังกลัวมาร และยังกลัวตายเสียดายชีวิตอยู่ จะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร แม่ชีตัดมีญาณรู้เห็นการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องนั้น ไม่ใช่ความรู้ที่เกิดปรากฏอยู่ภายในจิตใจของแม่ชีเอง เป็นความรู้จากสังขารภายนอกปรุงหลอกให้หลง คือมีพระอยู่บนศีรษะของแม่ชีเองเป็นผู้บอกและสรญาณให้รู้ แม่ชีตัดจึงรู้ ความรู้ที่สำคัญว่าตนรู้ตนเห็นนี้เองหลอกตัวเอง ส่วน**ท่านพระอาญาครูดี** ก็ยังมีความหลงเชื่อแม่ชีตัดว่าเป็นผู้วิเศษ จึงเป็นเหตุให้ชาวบ้านญาติโยมหลงเชื่อไปตามๆ กัน

ฉะนั้น **ท่านอาจารย์ฝั้น**จึงต้องพูดกับ**ท่านพระอาญาครูดี**ให้ท่านเข้าใจดี มีความเห็นชอบตรงถูกต้องตามความเป็นจริงเสียก่อน จึงค่อยเทศน์แก้แม่ชีตัดและญาติโยมบริษัทภายหลัง

แก้ความเห็นพระอาญาครูดี

ท่านพระอาจารย์ฝั้นขึ้นไปหา**ท่านพระอาญาครูดี** เมื่อเห็นท่านพระอาญาครูดีอยู่ลำพังองค์เดียว ท่านพระอาญาครูดีถามพระอาจารย์ฝั้นว่า “ครูบามีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง การปฏิบัติของพวกผมและคณะบริษัทที่ครูบาได้มาเห็นอยู่เวลานี้ ดีแล้วที่ครูบาได้มาพบเห็นด้วยตนเอง เพื่อจะได้ช่วยกันรับรู้และรับรองนำเอาไปประพฤติปฏิบัติต่อไป”

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านอยากจะพูดเรื่องนี้กับ**ท่านพระอาญาครูดี**มานานแล้ว แต่ก็ยังไม่ได้โอกาส ตอนนี้ท่านได้โอกาสดี เมื่อท่านพระอาญาครูดีพูดจบ พระอาจารย์ฝั้นท่านก็พูดขึ้นทันทีว่า “เรื่องนี้ผมเข้าใจดี ผมได้พิจารณาแล้วตั้งแต่มาถึงทีแรก ตามเหตุผลแล้ว แม่ชีตัดยังไม่ได้ถึงขั้นบรรลุธรรมสำเร็จมรรคผลธรรมวิเศษอะไรเลย จิตหลงวิปัสสนูปกิเลส เป็นเหตุให้เกิดสัญญา–วิปลาส ความเห็นเคลื่อนคลาดจากความเป็นจริง” พระอาญาครูดีชักจะไม่พอใจในคำตอบของท่านพระอาจารย์ฝั้น จึงพูดขึ้นทันทีว่า “ถ้าแม่ชีตัดไม่ได้บรรลุธรรมจริงเหมือนอย่างครูบาว่าแล้ว ทำไมแม่ชีจึงสามารถมีญาณรู้อะไรต่ออะไรต่างๆ อย่างถูกต้องเล่า”

ตอนนี้ ท่านพระอาจารย์อธิบายธรรมอันสุขุมลึกซึ้ง ละเอียดลออ กว้างขวางมาก ยกข้ออุปมาอุปไมยได้อย่างดีมาก ผู้เขียนไม่สามารถจดจำนำเอามาลงได้ละเอียดลออทุกถ้อยทุกกระทงได้ จึงนำมาลงเท่าที่จดจำรำลึกนึกขึ้นมาได้ ท่านอธิบายมีตอนหนึ่งว่า

“ที่แม่ชีตัดสามารถมีความรู้ มีญาณรู้อะไรต่ออะไรต่างๆ หลายอย่างนั้น อาจรู้ได้จริง แต่เป็นเพียงญาณโลกีย์เท่านั้น ไม่ใช่ญาณขั้นสิ้นอาสวะ

ญาณโลกีย์นั้น ถ้าจิตมีสติ มีความเพียร ความพยายาม ภาวนาอย่างถูกต้องของบุคคลผู้ต้องการรู้อรรถรู้ธรรม แล้วประกอบความเพียรเจริญภาวนา มีความพยายามอย่างดี มีกำลังติดต่อเนื่องกันไม่ขาดระยะ จิตสงัดจากกาม สงัดจากนิวรณ์อันเป็นอกุศล จิตมีกำลังได้รับความ

วิเวก จิตก็รวมลงสู่ความสงบ มีอารมณ์เป็นหนึ่งแน่วแน่อยู่ในภายใน จิตปล่อยวางอารมณ์หยาบที่ยังเหลืออยู่ ก้าวสู่ความละเอียด เป็นจิตบริสุทธิ์ผ่องใสสะอาด เป็นจิตละเอียดอ่อน ควรแก่การบรรลุธรรม ควรแก่การน้อมนึกระลึกธรรม ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน อาจมีญาณรู้ปุพเพสันนิวาสชาติกำเนิดของตนและของคนอื่นได้ ที่เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตายอีก ตายแล้วตายอีก เกิดแล้วเกิดอีก เป็นอเนกชาติไม่สามารถที่จะนับประมาณได้ นี่ก็ยังเป็นความรู้อยู่ในขั้นญาณโลกีย์

หรือมีญาณจักษุ สามารถมองเห็นด้วยทิพยจักษุว่า นายนั้น นางนั้นตายแล้วจากชาตินี้ได้ไปเกิดอยู่ที่โน้น มีสุข มีทุกข์ตกยากหรือได้ดีอย่างนี้ๆ มีผิวพรรณดี หรือผิวพรรณทราม มีอายุยืนหรือสั้นเท่านั้นๆ ปี เห็นชัดด้วยธรรมจักษุ ไม่ใช่จักษุธรรมดา นี่ก็ยังเป็นญาณโลกีย์อยู่ เพราะความรู้ คือ สติปัญญา วิชาขั้นนี้เป็นแต่เพียงข่มขู่กิเลสอาสวะให้สงบลงชั่วคราวเท่านั้น ไม่สามารถประหารกิเลสอาสวะที่มีอยู่แล้วในสันดานของตนเองได้ กำลังวิปัสสนา สติปัญญาญาณ ยังไม่มีกำลังพอ ยังไม่สามารถที่จะทำนิโรธ ในส่วนอาสวักขยญาณให้แจ้งได้

แม้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้ทรงบรรลุญาณ ทำให้พระองค์ทรงระลึกชาติได้หลายชาติ หลายร้อย หลายพัน หลายหมื่น แสนล้าน อสงไขยชาติ ที่เรียก **ปุพเพนิวาสานุสติญาณ** ในยามแรกเป็นญาณที่หนึ่งในวิชชา ๓ และพระองค์ได้ทรงบรรลุ **จุตูปปาตญาณ** คือ ทรงรู้เห็นชีวิตของสัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรม สัตว์บางจำพวกทำแต่กรรมชั่ว เมื่อตายกายแตกแล้ว ก็ได้ไปสู่ทุคติ บางพวกทำแต่กรรมดี เมื่อตายกายแตกตายแล้ว ก็ได้ไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เป็นญาณที่สอง พระองค์ได้ทรงบรรลุแล้วในเวลาเที่ยงคืนแห่งราตรี

ญาณทั้ง ๒ นี้ พระองค์ได้ทรงบรรลุแล้ว แต่พระองค์ก็ยังไม่ปฏิญาณว่าได้ตรัสรู้แล้ว เพราะญาณทั้ง ๒ คือ การระลึกชาติได้ก็ดี การรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าก็ดี เป็นแต่เพียงญาณรู้เห็นสิ่งภายนอกเป็นกุปปธรรมของอนิยตบุคคล ยังไม่พ้นไปจากสังขาร **อาสวักขยญาณ บังเกิดขึ้นแล้วเมื่อใด เมื่อนั้นจิตได้บรรลุถึงอาสวักขยญาณ สังหารตัดกิเลส เป็นสมุจเฉทปหาน ดับกิเลสและกองทุกข์อย่างไม่มีอะไรเป็นเศษเหลือแม้แต่น้อย จึงเป็น อรหาอรหะปฏิปันโนบุคคล**

พระอรหันต์ไม่ตาย ไม่กลัวความตาย

ผู้ปฏิบัติได้บรรลุถึงซึ่งได้เป็นพระอรหันต์ขีณาสพแล้ว ท่านเป็นผู้ชนะมารแล้ว ไม่เคยหวั่นไหวในกิเลสมารและขันธมาร มัจจุมาร พระอรหันต์ท่านไม่ตาย และท่านไม่กลัวความตาย เพราะท่านพ้นแล้วจากความตาย ถ้าจิตยังมีความหวั่นไหวอยู่ ชื่อว่ายังไม่สิ้นกิเลส ยังมีความกลัวตาย ก็ยังตัดกิเลสยังไม่ได้ พระอรหันต์ท่านไม่เป็นคนขี้ขลาดจิตวิปลาสอย่างนี้

ส่วนวิญญาณเข้าทรงเข้าสิง ก็ไม่เป็นของจริงอะไรเลย อย่าพากันหลงเชื่อหลงถือในสิ่งที่ไม่เป็นสารประโยชน์ ส่วนพระผู้เจ้าของวิญญาณที่มาเข้าทรงกับแม่ชีซองทุกองค์ เวลานี้ท่านก็ยังอยู่ที่วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา อาตมาก็เห็นท่านเหล่านั้น ท่านไม่ได้เป็นอะไรเลย ไม่มีท่านองค์ไหนทราบเรื่องอะไร เพราะไม่มีอะไรผิดปกติทั้งร่างกายและจิตใจ พอที่จะเป็นเหตุสงสัยและสนใจ

จิตใจเป็นของละเอียดอ่อน จะน้อมไปเป็นอะไร มันก็เป็นได้ จะน้อมไปทางไหน มันก็ไปทางนั้น มันสัมปยุตด้วยกับเรื่องใด เรื่องนั้นก็เป็นขึ้นมา จิตน้อมไปในทางบ้า มันก็เป็นบ้าขึ้นมา จิตน้อมไปในทางดีก็เป็นคนดี ไปเป็นสัตว์ก็จิตอันนี้ ไปเป็นเปรต อสุรกาย ภูต ผี ปีศาจ ก็ไปจากจิตอันนี้ จิตนี้พาให้เป็น ไม่ใช่สิ่งอื่นพาให้เป็นไป เป็นเทวบุตร เทพธิดา เป็นพระอินทร์ พระพรหม พญายม พญายักษ์ ก็จิตนี่แลเป็น ตลอดถึงคนมั่งมี คฤหบดี เศรษฐี พระราชามหากษัตริย์ หรือจะไปเป็นพระพุทธเจ้า ปัจเจกพุทธเจ้า อริยสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้า ก็จิตนี้เองเป็น **ถ้าจิตไม่เป็นก็ไม่มีอะไรเป็น ธรรมทั้งหลายสำเร็จมาจากใจ**

“ขอโอกาส ท่านอาจารย์ ถ้าอย่างนั้น วิญญาณของใครที่มาเข้าทรงกับแม่ชีซอง ไม่ใช่วิญญาณของพระสามองค์นั้นหรือ” (ผู้เขียน **(หลวงปู่สุวัจน์)** กราบเรียนถาม)

“วิญญาณของพระที่ไหน แม่ชีนั้นแลเป็น มันเป็นจากจิตของแม่ชีเอง” (**ท่านพระ–อาจารย์ฝั้น**ตอบ)

พอมาถึงตอนนี้ ผู้เขียนใคร่จะเล่าเรื่องวิญญาณเข้าทรง กับสามเณรน้อยเป็นคล้ายๆ กันอีกเรื่องหนึ่งมาลงให้ผู้ที่สนใจได้อ่าน เพื่อเป็นเครื่องประดับความรู้ เพราะเวลานี้ประชาชนชาวไทยในพระพุทธศาสนาพากันเชื่อถือเรื่องวิญญาณอะไรต่ออะไร เข้าทรงและเข้าประทับทรง แตกตื่นกันเกลื่อนเกือบทั่วประเทศ เรื่องนี้ไม่เป็นของแปลก สำหรับผู้ที่ใช้สติปัญญาพิจารณาด้วยเหตุผลตามความเป็นจริงมีมานานแล้ว ไม่ใช่เพิ่งมีแต่เดี๋ยวนี้ ไม่ใช่เป็นของใหม่ที่ควรแปลกและหลงเชื่อถือ

ให้ชาวพุทธเราทุกๆ ท่านหันมองไปดูทางประชาชนชาวจีนทั้งที่อยู่ในประเทศไทย ประเทศจีนผืนแผ่นดินใหญ่ ในอดีตอันยาวนาน เขามีความเคารพนับถือและเชื่อถืออย่างเคร่งมากในเรื่องวิญญาณมาแต่โบร่ำโบราณกาลดึกดำบรรพ์ ทำพิธีไหว้วอนเซ่นสรวงดวงวิญญาณให้มาประทับทรงลงมาแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่างๆ นานา ถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีอานุภาพนิรมิตช่วยดลบันดาลในสิ่งที่ตนต้องการให้สำเร็จได้ตามความปรารถนาของตนทุกอย่าง ถึงกับมีการแสดงการลุยไฟ และประทับนั่งกระทืบยืนโยกตัวไปมาอยู่บนปลายเหล็กแหลมคม เอาเหล็กแหลมแทงปากและตัดลิ้น เอาเลือดมาเขียนคาถาลงยันต์อันศักดิ์สิทธิ์แจกจ่ายเพื่อจะได้เอาไปติดไว้สำหรับไหว้บูชา จะได้เป็นเครื่องป้องกันรักษาทรัพย์สมบัติลูกหลานบ้านเรือนของตน

ปัจจุบันนี้ ประชาชนคนจีนในเมืองจีนบนผืนแผ่นดินใหญ่เป็นอย่างไร กระเจิดกระเจิงไปอยู่ที่ไหน วิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ผู้มีอิทธานุภาพมาก ทำไมไม่แสดงพลังฤทธิอิทธิปฏิหาริย์ทรมานศัตรูผู้เป็นปรปักษ์กับตน ให้เขามีจิตใจเคารพอ่อนน้อม นับถือเซ่นสรวงกราบไหว้บูชา ด้วยอำนาจความเกรงกลัวอิทธาเดชานุภาพของวิญญาณผู้ศักดิ์สิทธิ์ กลับตรงกันข้าม ถูกเขาทำลายทิ้งหมด ไม่มีความหมายอะไรเลย ช่วยอะไรไม่ได้

พ่อแม่พี่น้องของเราชาวพุทธทั้งหลาย **สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม** พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว **สนฺทิฏฺฐิโก** เป็นของผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นแจ้งด้วยตนเอง พระพุทธองค์ไม่ให้เชื่อถือและนับถือตาม โดยมีความเห็นว่าสิ่งนี้เป็นของดีมีคนนับถือมานาน

พระองค์สอนให้เชื่อกรรมและผลของกรรมที่เรากระทำแล้วในปัจจุบัน แล้วให้ละเลิกจากการกระทำชั่วที่ตัวเคยทำมาแล้วนั้นเสีย แล้วตั้งหน้าทำแต่ความดีต่อไป

นี้เป็นสวากขาตธรรม เป็นคำที่พระองค์ทรงตรัสสั่งสอนอย่างดีแล้ว เรานับถือและเชื่อถืออย่างนี้เป็นการนับถือเชื่อถือถูกตามธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า อย่าหลงเชื่องมงายกราบไหว้วิญญาณ วิญญาณที่ท่องเที่ยววนเวียนอยู่ในโลกหรือในไตรภพ ไม่ใช่วิญญาณที่วิเศษอะไร เป็นวิญญาณที่ยังมีความทุกข์ในทุกข์ขันธ์เหล่านี้แล อันจิตของท่านผู้วิสุทธินั้น ท่านไม่มาวุ่นวายในร่างกายอันสกปรกของคนที่ยังมีกิเลสหนาปัญญาหยาบอย่างนั้นหรอก ท่านเบื่อท่านหน่ายคลายจากจิตของท่านเสียหมดแล้ว จะมีเหตุปัจจัยอันใดที่จะมาพาให้ท่านเกี่ยวข้องอีกเล่า

การเซ่นสรวงพระภูมิเจ้าที่ ภูตผีวิญญาณ การเข้าทรงเหล่านี้ พระพุทธเจ้าก็ดี พระอริยสงฆ์สาวก อริยอุบาสก อุบาสิกา ในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านสละละทิ้งอย่างเด็ดขาดแล้ว พวกเราชาวพุทธที่สุดท้ายภายหลัง ก็ยังโง่งมงายตายอยาก ยังมาเก็บเอาซากที่ท่านลากทิ้งไปแล้ว มาเป็นที่เคารพนับถือกราบไหว้บูชา เอามาเป็นที่พึ่งหรือ นี้หรือ **เขมาเขมะ–สรณคมน์** อันอุดมของเราอย่างประเสริฐเลิศจริง

ท่านตัดสินปัญหาขั้นเด็ดขาด

ท่านพระอาญาครูดีชักลังเลในใจ เมื่อได้ฟังคำชี้แจงแสดงธรรมของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**แล้ว ต่อมาพระ ๓ องค์ คือ **พระทองเพียร พระทองดี พระทองใย** ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าสาลวันนครราชสีมา ที่เป็นเจ้าของวิญญาณก็ได้เดินทางมาถึง มาพักอยู่วัดป่าสงบอารมณ์ บ้านนาโสก ได้เป็นกำลังสนับสนุนให้เห็นจริงตามพระธรรมเทศนาของท่านพระอาจารย์ฝั้น

วันนั้นท่านได้ประกาศให้พระภิกษุ สามเณร ญาติโยม อุบาสก อุบาสิกา ทั้งในวัดแลในบ้านให้มารวมฟังธรรมคำอบรมสั่งสอนของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ที่ศาลาโรงธรรม เมื่อถึงเวลาได้มา

ประชุมพร้อมเพรียงกันพร้อมแล้ว พระอาจารย์ฝั้นท่านก็ได้ลงมาเทศนาชี้แจงแสดงธรรมพร่ำสั่งสอน ให้ทุกคนตั้งอยู่ในความสงบ ให้มีระเบียบเรียบร้อยนี้เป็นแก่นธรรมแท้ของพระพุทธศาสนา อย่าพากันแตกตื่น อย่าพากันหลง ชุลมุนวุ่นวายกัน ตอนนี้ผู้ฟังสงัดเงียบ เหมือนกะไม่มีลมหายใจ

พระอรหันต์ขีณาสพเจ้าทั้งหลาย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ท่านไม่ตายเหมือนสัตว์ธรรมดา เพราะท่านไม่มีอารมณ์ และไม่มีอะไรที่จะมาทำให้ท่านตายด้วย ท่านจึงไม่กลัวตาย และท่านไม่เคยกลัวภัย เพราะท่านพ้นจากภัยแล้ว ท่านจึงเป็นผู้ไม่มีภัยที่จะทำให้ท่านกลัว ท่านเป็นผู้ไม่หวั่นไหวต่อทุกข์ภัยอันตรายชีวิตแตกตายใดๆ ทั้งสิ้น นี้เป็นพระอรหันต์ ผู้สิ้นกิเลสอาสวะแท้ ท่านเป็นผู้ได้บรรลุถึงธรรมจริงแท้ ให้พากันเข้าใจตามนี้

พวกเราเวลานี้ไม่เป็นอย่างนั้น มีแต่มารคอยจองกรรมจองเวร เบียดเบียนแก่กันและกัน สะดุ้งหวาดระแวงตลอดเวลา หาความสงบก็ไม่มี คลุกคลีตลอดวันตลอดคืน ต้องมีเวรยามเฝ้าประตูกลัวศัตรูจะมาทำอันตราย จิตใจที่มีความสะดุ้งหวาดขี้ขลาดขี้กลัวอย่างนี้หรือเป็นจิตใจที่มีภูมิธรรมขั้นสูง จะให้เชื่อถือได้อย่างไร เมื่อจิตใจมันเป็นอย่างนี้ กิเลสตัวเองหลอกตัวเอง แล้วก็เที่ยวหลอกลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อตามๆ ไปด้วย กิเลสมันสร้างภาพพจน์ขึ้นในจิตของตัวเองแล้วแสดงให้ตนและคนอื่นเห็นว่าเป็นผู้วิเศษ ผู้ไม่มีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ ก็เชื่อมันด้วยสำคัญว่าเป็นความจริง หลงเชื่ออย่างงมงายวุ่นวายกันทั้งวัดทั้งวา

พระพุทธเจ้าก็ดี แลพระอริยสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าก็ดี ท่านไม่งมงาย และท่านไม่เคยสอนให้เชื่อถือความหลงงมงาย เหมือนอย่างพวกเราเดี๋ยวนี้เลย ต่อไปอย่าพากันตื่นข่าว อย่าพากันเชื่อถือความตื่นข่าว พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงสั่งสอนพระพุทธสาวก อุบาสก อุบาสิกา ให้มีความฉลาด มีปัญญา พระองค์สอนให้พวกเราใช้สติปัญญาพิจารณาเหตุและผลอันเป็นหลักธรรมแห่งความจริง

เพราะสภาวธรรมทั้งหลายมาจากเหตุ ถ้าเหตุดี ผลก็ต้องดี มาตามเหตุ จะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ เป็นธรรมจริงไปตามเหตุแลผลตั้งแต่ไหนแต่ไรมา มีมานานแล้ว เป็นของจริงอย่างมั่นคงมีตลอดกาล ส่วนเหตุทางฝ่ายไม่ดีนั้นล่ะ ส่วนผลนั้นก็ต้องไม่ดีมาตามเหตุเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น พวกเราทุกคน ควรจำไว้เป็นหลักความประพฤติและปฏิบัติต่อไป อย่าพากันถือผิดวิปริตไปจากเหตุและผล ผู้ฟังทุกคนนั่งกำหนดจิตของตนอย่างสงบเงียบ หยั่งจิตใจให้ถึงอรรถถึงธรรม เมื่อ**พระอาจารย์ฝั้น**แสดงพระธรรมเทศนาจบลงแล้ว ผู้ฟังได้ยกมือขึ้นสาธุการพร้อมกันเป็นเสียงเดียวกันหมดทุกคน ทุกคนรู้สึกว่า มีความปลื้มปีติ ดีใจในพระสัทธรรมเทศนาของท่าน–พระอาจารย์ในครั้งนั้นเป็นอย่างยิ่ง

พระอาจารย์ฝั้น สั่งให้แม่ชีตัดเก็บขนสิ่งของของแม่ชีเองออกไปจากกุฏิที่แม่ชีตัดอยู่ใกล้ชิดกับกุฏิของ**พระอาญาครูดี** ไปอยู่กับพวกชีข้างนอก ทีแรกแม่ชีตัดคัดค้านไม่ยอมไปว่าถ้าออกไปแล้วตัวเองต้องตาย ตายก็ตายซิ ให้มันรู้ พระอรหันต์ไม่ต้องกลัวตาย ท่านพระอาจารย์ฝั้นกล่าวผลสุดท้ายแม่ชีตัดจำเป็นขนของออกไป ทั้งท่านพระอาญาครูดีและแม่ชีตัดยังลังเลใจในความเชื่อถือ ความสำคัญสัญญาของแต่ละฝ่าย ที่เคยสำคัญยึดถือมันมาแต่ก่อน ปล่อยวางยังไม่ได้หมด พระอาจารย์ฝั้นท่านจึงให้ญาติโยมรับท่านพระอาญาครูดีพาไปส่งที่ป่าช้า ระหว่างบ้านนาหัวช้างกับบ้านบะทองต่อกัน ในอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร (เวลานี้เป็นวัดป่าอุดมสมพร)

พระอาจารย์ฝั้น ท่านได้ชำระแก้ไขเรื่อง**พระอาญาครูดี**กับแม่ชีตัดตามที่**ท่านพระอาจารย์สิงห์**ได้มอบหมายมาให้ เมื่อท่านได้แก้ไขสำเร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว พอถึงเวลาจะเข้าพรรษาท่านก็เดินทางกลับนครราชสีมา ไปจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าศรัทธารวม ท่านจึงได้เล่าให้ผู้เขียนฟัง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ภายหลัง**ท่านพระอาญาครูดี**ได้ย้ายไปอยู่บ้านม่วงไข่ และได้ถึงแก่มรณภาพอยู่ที่นั้น (ประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๐ – ๒๔๙๑)

บันทึกเหตุการณ์แม่ชีตัดผู้หลงตนบรรลุธรรม และแม่ชีซองผู้หลงเป็นวิญญาณร่างทรง โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** จบโดยบริบูรณ์ แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถอันเป็นเลิศของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ในการแก้ปัญหาความเชื่ออันงมงายของสังคมชาวพุทธได้เป็นอย่างดี และในการเทศนาธรรมะอันเป็นสวากขาตธรรมที่ละเอียดสุขุมลึกซึ้ง แยบคาย เต็มไปด้วยเหตุและผล อีกทั้งการตอบแก้ปัญหาธรรมอย่างรวดเร็วและถูกต้องชัดเจน ทำให้พุทธบริษัทเกิดปัญญาไม่หลงผิดอีกต่อไป ย่อมแสดงให้เห็นว่า

หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นยอดธรรมกถึกเอกอีกองค์หนึ่งของวงพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ท่านสมกับเป็นพระศิษย์ที่หลวงปู่มั่นฝึกฝนอบรมเคี่ยวกรำมากับมือ และสมกับท่านเป็นแม่ทัพธรรมอีกองค์หนึ่งของกองทัพธรรม ที่ได้ออกจาริกธุดงค์เผยแผ่ธรรมแท้อันเป็นสวากขาตธรรม สร้างประโยชน์มหาศาลให้กับสังคมไทย

ภาค ๑๐ ท่านเป็นแม่ทัพธรรมองค์สำคัญ

หลวงปู่สุวัจน์ถวายตัวเป็นศิษย์

ปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๓ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ขณะพำนักอยู่วัดป่าศรัทธารวม **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ท่านได้เดินทางมากราบถวายตัวเป็นศิษย์ โดยประวัติหลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“ในพุทธศักราช ๒๔๘๓ หลังออกพรรษาแล้ว จึงเดินทางเข้าไปกราบลา**พระอาจารย์อุเทน** ที่วัดกระพุ่มรัตน์ ท่านก็อนุญาต เราจึงเดินทางไปศึกษาพระปริยัติ ปฏิบัติธรรม แต่จุดหมายที่จะไปข้างหน้ายังไม่เป็นที่แน่นอน ไปเสี่ยงโชคเอาข้างหน้า จึงตัดสินใจเดินทางไปจังหวัดนครราชสีมา เพราะว่าภายในจิตใจของเรานั้น คิดอยากออกเดินธุดงค์เสมอ อยากพบครูบาอาจารย์ที่จะอบรมสั่งสอนให้ได้รู้ ได้เข้าใจเรื่องราวของความจริงแห่งชีวิต

เมื่อถึงจังหวัดนครราชสีมาแล้วก็ยังเคว้งคว้างอยู่ เพราะไม่รู้ว่าจะไปไหน ไปวัดใดดี เพราะไม่รู้จักใครในตัวเมืองนั้นเลย ขณะที่กำลังหาทางจะไปพักวัดไหนอยู่นั้น ก็ได้ทราบจากโยมคนหนึ่งว่า ไม่ไกลจากที่เราอยู่นี้มีวัดป่าอันเป็นสำนักปฏิบัติกรรมฐาน ชื่อ วัดป่าศรัทธารวม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พระอาจารย์ที่สอนกรรมฐาน คือ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ศิษย์ผู้ทรงธรรมชั้นสูงของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ท่านพระอาจารย์ฝั้นเป็นพระที่ชาวจังหวัดนครราชสีมาเคารพนับถือมาก** เมื่อทราบดังนั้น เราจึงได้เดินทางไปวัดป่าศรัทธารวม และได้เข้าไปกราบท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านมีเมตตาต่อเรามาก มีอัธยาศัยอันดียิ่ง ได้ซักไซ้ไล่เลียงถามไถ่ว่า “อยู่วัดไหน มาจากไหน บวชได้กี่พรรษา มีความประสงค์อะไรที่มานี่ในวันนี้ ?” จึงได้ตอบท่านทุกตอนทุกคำที่ท่านถาม จนท่านพอใจ จึงให้พระภิกษุพาไปพักที่กุฏิแห่งหนึ่ง

ตอนเย็นได้ร่วมทำวัตรสวดมนต์ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้แสดงธรรมอบรมจิตใจพระภิกษุสามเณรทั้งหมด เราฟังอย่างตั้งอกตั้งใจที่หิวกระหายครูบาอาจารย์ที่มีอรรถธรรมอบรมสั่งสอนมานาน ยิ่งฟังยิ่งเกิดความศรัทธาในองค์ท่านมากขึ้นตามลำดับ และยิ่งได้พบความจริงมากขึ้นทุกที จนในที่สุดธรรมะที่แสดงจบลง ก็พักดื่มน้ำปานะ พักอิริยาบถ ใครสงสัยธรรมะข้อไหน ธรรมวินัยเรื่องใด จิตเป็นอย่างไรก็ถามกันเดี๋ยวนั้น เพื่อให้คลายความสงสัยทันที

เราเริ่มแน่ใจตนเองแล้วว่า การเดินทางมาครั้งนี้เป็นการเดินทางเข้าสู่ทางแห่งพระธรรมอย่างแท้จริง สถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งธรรมะอย่างแท้จริง แล้วเรายังได้พบกับพระอริยสงฆ์ที่ควรแก่การกราบไหว้บูชา เราควรจะติดตามน้อมนำปฏิปทาท่านมาใส่ตนเอง ให้เกิดธรรมอย่างท่านบ้าง แม้นไม่ได้ทั้งหมดก็ยังดีกว่าที่เราได้บวชแต่ครั้งก่อนๆ มา

ตลอดเวลาที่อยู่ที่วัดป่าศรัทธารวม กับ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** เมื่อเราได้ยินภิกษุทั้งหลายปรารภธรรมกับท่าน ก็ยิ่งให้ได้รู้คุณธรรมภายในของภิกษุเหล่านั้น ภิกษุเหล่านั้นล้วนแต่เป็นผู้มีคุณธรรมสูงยิ่งทั้งนั้น เข้าใจธรรมะ คิดพิจารณาตีธรรมะได้อย่างละเอียดแจ่มแจ้ง เมื่อเป็นเช่นนี้เราก็ยิ่งมั่นใจและหมดความสงสัย คอยแต่เวลาจะเข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์กับท่านอย่างถาวร พอได้โอกาสจึงคลานเข้าไปกราบท่าน และได้แจ้งความจำนงต่อท่านว่า

“ท่านอาจารย์ขอรับ กระผมเดินทางมาในครั้งนี้ ก็เพื่อแสวงหาครูบาอาจารย์ที่จะประสิทธิ์–ประสาทวิชาอบรมบ่มนิสัยผมให้รู้เข้าใจในแนวทางแห่งธรรม เพื่อให้เข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง บัดนี้เกล้ากระผมไม่มีความสงสัยอะไรอีกแล้ว เพราะธรรมที่ท่านอาจารย์แสดงไว้นี้เป็นอุบายที่ชัดแจ้งแก่จิตใจของเกล้ากระผมเป็นที่ยิ่ง ถ้าพระอาจารย์จะเมตตากรุณาแก่กระผมผู้น้อยด้วยสติปัญญาแล้ว ก็ขอได้โปรดรับเกล้ากระผมไว้เป็นศิษย์ด้วยเถิด”

เมื่อเรากราบเรียน**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** อย่างนั้น ท่านก็แสดงความพอใจที่เราเป็นพระมีเจตนาดี หวังความก้าวหน้า และมุ่งปฏิบัติพระกรรมฐานจริง แสดงท่าทีแห่งความมุ่งมั่นให้ท่านได้ทราบ ท่านจึงอนุญาตแลรับไว้เป็นศิษย์สายวัดป่า เพื่อเจริญสมาธิปัญญาต่อไป

ขณะนั้นเรายังเป็นพระภิกษุฝ่ายมหานิกาย ซึ่งความจริงก็ไม่มีอะไรผิด ครูบาอาจารย์ทั้งหลายท่านไม่ได้แยกแยะแต่ประการใดสำหรับมหานิกายและธรรมยุต เพราะศีล ๒๒๗ เท่ากัน มีศาสดาองค์เดียวกัน คือ พระสมณโคดม แต่การญัตติเป็นธรรมยุตใหม่นี้ก็เพื่อจะปฏิบัติตนเข้าหมู่เข้าคณะให้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมเท่านั้นเอง เพราะเรื่องพระธรรมยุต หรือ พระมหานิกายนั้นไม่ได้ห้ามมรรคผลนิพพานด้วยกัน ใครจะบวชฝ่ายไหนก็ตาม ถ้าตั้งใจปฏิบัติก็ไปสู่นิพพานได้เช่นเดียวกัน แต่เพื่อเป็นการเข้าหมู่ให้ถูกต้องและปฏิบัติได้สะดวก เราจึงจำเป็นที่จะต้องญัตติเป็นพระฝ่ายธรรมยุต ก่อนญัตติเป็นพระธรรมยุต ได้พยายามศึกษาเล่าเรียน โดยเดินเท้าจากวัดป่า–ศรัทธารวม ไปเรียนหนังสือที่วัดสุทธจินดาทุกวัน จนกระทั่งสอบนักธรรมชั้นโทได้ เมื่อ**ท่านพระ–อาจารย์ฝั้น**เห็นความตั้งใจอย่างนั้น ท่านจึงอนุญาตให้ญัตติเป็นพระธรรมยุตได้”

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ท่านได้ญัตติเป็นธรรมยุต ณ พัทธสีมา วัดสุทธจินดา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยมี**ท่านเจ้าคุณพระธรรมฐิติญาณ (สังข์ทอง พันธุ์เพ็ง)** เป็นพระอุปัชฌาย์ **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** เป็นพระ–กรรมวาจาจารย์ **พระครูธรรมธร (ทองดี)** เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า **“สุวโจ”** แปลว่า **“ผู้อันบุคคลพึงว่ากล่าวตักเตือนได้โดยง่าย”**

เมื่ออุปสมบทเสร็จ **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ได้อบรมให้เราได้รู้จักคำว่า **“พระแท้”** เมื่อพระอาจารย์มหาปิ่นสอนดังนั้น เราก็ทำไว้ในใจว่า ต่อแต่นี้เป็นต้นไป เราต้องเป็นผู้อดทน หนักแน่น มั่นคง จุดหมายปลายทางที่ต้องการ คือ **ความพ้นทุกข์**

เมื่อพระอาจารย์มหาปิ่นให้โอวาทจบลง จึงเดินทางกลับไปอยู่จำพรรษาที่วัดป่าศรัทธารวม กับ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**เหมือนเดิม การปฏิบัติที่วัดป่าศรัทธารวมนี้เกิดความสงบมาก เพราะขณะนั้นไม่ค่อยมีใครผ่านเหมือนในปัจจุบัน เพราะเป็นป่าเป็นดง มีต้นไม้หนาทึบ ผู้คนจึงลือกันว่าผีดุมาก แม้เวลากลางวันก็หาผู้คนผ่านไปมาได้ยาก ความเงียบสงบเป็นเหตุให้จิตใจตั้งมั่นได้รวดเร็ว ต้นไม้ใหญ่ร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม แต่เดิมที่วัดนี้เป็นป่าช้าที่สอง (ป่าช้าที่หนึ่ง คือ วัดป่า–สาลวัน) สำหรับเผาฝังหรือเผาคนตายที่เป็นโรคติดต่อ เช่น อหิวาตกโรค กาฬโรค เป็นต้น ภายในวัดมีกุฏิไม้ของพระอาจารย์ฝั้น เพียงหลังเดียวเท่านั้น ส่วนมากเป็นป่าดง สัตว์ป่ามากมายเดินผ่านไปมาไม่เว้นแต่ละวัน การคมนาคมลำบากเป็นทางเกวียน พื้นทรายบ้าง ดินบ้าง เป็นหลุมเป็นบ่อเป็นโคลนตามสภาพ

ความไม่สมดุลทางโลกหลายๆ อย่าง กลับเป็นผลดีต่อการปฏิบัติกรรมฐานมาก จึงทำให้เรามีความมั่นใจในอรรถในธรรมขององค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นอย่างยิ่งว่า **“ของแท้ เราได้มาถึงแหล่งแล้ว ถ้าเราพลาดโอกาสนี้ไป ชาตินี้เราจะต้องเสียใจอย่างใหญ่หลวง แต่เมื่อโอกาสอำนวยเช่นนี้ คงเป็นเพราะเราได้เคยสร้างบุญบารมีไว้บ้างพอสมควรทีเดียว”**

เรื่องจากจอมพลผิน ชุณหะวัณ

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านยังจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าศรัทธารวม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จอมพลผิน ชุณหะวัณ ท่านเป็นบิดาของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ อดีตนายกรัฐมนตรี ขณะที่ท่านมียศพลตรี ท่านเข้ามากราบถวายตัวเป็นลูกศิษย์ใกล้ชิดหลวงปู่ฝั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ อันเป็นปีเริ่มต้นสร้างวัด และหลวงปู่ฝั้นท่านก็เมตตาศิษย์ท่านนี้เป็นพิเศษท่านถึงกับเมตตาพาพระเณรรับอาราธนานิมนต์ไปรับสังฆทานและภัตตาหารเช้าที่บ้าน

เพราะตามปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านมุ่งให้พระเณรมีเวลาประพฤติปฏิบัติธรรมกันอย่างเต็มที่ ท่านสงวนพระเณรกันมาก ถ้าไม่มีกรณีจำเป็น สำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาแล้ว ท่านจะไม่ยอมรับอาราธนานิมนต์ให้พระเณรไปบ้านญาติโยมเป็นอันขาด โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ได้บันทึกไว้ในหัวข้อ หลวงชำนาญยุทธศาสตร์ (จอมพลผิน ชุณหะวัณ) นิมนต์ **พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ไปปรับปรุงฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่สหรัฐไทยใหญ่ (เชียงตุง) ไว้ดังนี้

“เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประมาณปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ทหารไทยได้ร่วมกับทหารพันธมิตร (ญี่ปุ่น) ยกทัพไปทำการตอนเหนือของประเทศ ทำการยึดเมืองเชียงตุงได้ จอมพลผิน ชุณหะวัณ เมื่อมียศเป็น พลตรีหลวงชำนาญยุทธศาสตร์ เป็นแม่ทัพกองทัพมณฑลทหารบกที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา ได้คุมทหารออกไปรบครั้งนี้ด้วย เมื่อเข้ายึดเมืองเชียงตุงได้แล้ว

ทางรัฐบาลไทยได้แต่งตั้งพลตรีหลวงชำนาญยุทธศาสตร์ เป็นข้าหลวงใหญ่อยู่เมืองเชียงตุง แต่ได้เปลี่ยนชื่อจากเชียงตุงมาเป็นสหรัฐไทยใหญ่ จอมพลผินจึงได้เดินทางกลับนครราชสีมา เพื่อมาย้ายครอบครัวเข้ากรุงเทพฯ แล้วจะได้ไปอยู่ประจำที่มลฑลสหรัฐไทยใหญ่ต่อไป เมื่อจอมพลผินเดินทางไปถึงนครราชสีมาแล้ว จึงมีบัญชาให้นายทหารไปนิมนต์**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ที่วัดป่า–ศรัทธารวม พร้อมทั้งพระองค์อื่นอีกรวมทั้งหมด ๕ รูป ให้ไปรับสังฆทานที่บ้านของท่าน ในพระจำนวน ๕ รูปนั้น ผู้เขียน **(หลวงปู่สุวัจน์)** อยู่ด้วย

ท่านพระอาจารย์ฝั้นไปถึงบ้าน ล้างเท้าเช็ดเท้า นิมนต์ท่านขึ้นข้างบนนั่งบนอาสนะที่ตบแต่งไว้เรียบร้อยแล้ว จอมพลผินแต่งตัวแบบพลเรือน นุ่งกางเกงจีนขายาว เสื้อขาวแขนสั้น เข้ามากราบใกล้ชิดพระอาจารย์ฝั้นอย่างเรียบร้อยเหมือนกะลูกศิษย์ก้นกุฏิ ผู้เขียนเห็นแล้วจำท่านไม่ได้ เข้าใจว่าเป็นเจ๊กหรือพ่อค้าคฤหบดีมาร่วมพิธีทำบุญถวายสังฆทาน ต่อเมื่อพระอาจารย์ฝั้นท่านถามขึ้นว่า “คุณหลวงสบายดีหรือ มาถึงเมื่อไหร่ ?”

จอมพลผินตอบคำถามของท่านพระอาจารย์เสร็จแล้ว ได้เล่าเรื่องต่างๆ ถวายให้ท่านฟังว่า

“กระผมได้เข้าไปที่จังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา (เขมร) ตอนทหารไทยเราได้ยกกำลังไปรบอินโดจีน ได้เข้ายึดจังหวัดพระตะบอง ประเทศเขมร หลังจากทหารไทยของเรายึดจังหวัดพระตะบองไว้ได้แล้ว กระผมได้เข้าไปเห็นจังหวัดพระตะบองเป็นครั้งแรก ปรากฏเหมือนกับเมืองร้าง เงียบวังเวงไม่มีผู้คนเดินไปมา ประตูเรือนปิดหมด วัดวามีอยู่ก็ปิดประตูเงียบหมดเช่นเดียวกัน ให้ทหารสุรินทร์ที่พูดภาษาเดียวกันไปเที่ยวค้นหา จึงได้ทราบเรื่องว่าเขากลัวทหารไทยได้พากันหลบหนีออกไปจากบ้าน ไปซุกซ่อนอยู่ตามไร่นาป่าเขา

ทหารไทยจึงได้ไปหาและเกลี้ยกล่อมให้ผู้ที่หลบหนีกลับเข้ามาอยู่บ้านเมืองคืนปกติ และได้ประกาศว่า คณะทหารไทยไม่ได้เป็นศัตรูกับพ่อแม่พี่น้องชาวพระตะบอง แต่มาคุ้มครองให้พ่อแม่พี่น้องชาวพระตะบองของเราอยู่เย็นเป็นสุข ขอให้พ่อแม่พี่น้องที่หลบซ่อนอยู่กลับมาอยู่บ้านช่องของตนๆ ต่อไป ประชาชนที่ได้หลบหนีภัยพอได้ยินประกาศ ก็พากันดีใจหลั่งไหลออกจากป่ากลับคืนมาสู่อยู่บ้านเรือนของตนทุกๆ คน”

จอมพลผินเล่าต่อไปอีกว่า “มีทั้งพระภิกษุและสามเณรเป็นจำนวนหลายรูป มีพระเถระผู้ใหญ่เป็นหัวหน้า ได้นำดอกไม้เครื่องสักการบูชาถือเอาเข้าหากระผม แล้วบอกว่า “อาตมภาพได้

นำเครื่องสักการะมาเพื่อคารวะท่านผู้เป็นหัวหน้าทหารกองทัพไทยในที่นี้” กระผมได้ยินพระเถระท่านกล่าวดังนั้นก็ตกใจ เพราะไม่เคยเห็น ไม่เคยได้ยินมาก่อนว่า พระทำความเคารพคารวะฆราวาสญาติโยมอย่างนี้เลย กระผมรีบลุกขึ้นกราบเรียนให้ท่านทราบทันทีว่า “ไม่ได้ ไม่ได้ พระเจ้าพระสงฆ์เคารพคฤหัสถ์อย่างผมไม่ได้” ว่าแล้วกระผมก็นิมนต์ท่านทุกรูปขึ้นไปบนที่สูง ส่วนกระผมได้นั่งลงบนพื้นต่ำแล้วกราบนมัสการท่านผู้เป็นพระเถระผู้ใหญ่ในสงฆ์ แล้วได้กราบเรียนท่านว่า

“คณะรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และประชาชนชาวไทยเคารพนับถือพระพุทธศาสนา ยกพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ คนไทยทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนชนชั้นวรรณะใด ทุกคนย่อมมีความเคารพกราบไหว้พระสงฆ์ผู้ทรงศีลและบวชในพระพุทธศาสนา แม้บวชในวันนั้นก็ตาม คฤหัสถ์จำต้องทำความเคารพกราบไหว้พระสงฆ์ รัฐบาลไทยในพระบาท–สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทย และประชาชนชาวไทยมีความเคารพนับถือพระสงฆ์องค์เจ้าในพระพุทธศาสนาอย่างนี้”

เมื่อจอมพลผินพูดจบแล้ว มีพระสงฆ์ชาวจังหวัดพระตะบองก็เคยมาอยู่เมืองไทยและพูดภาษาไทยได้ ลุกขึ้นขออนุญาตพระมหาเถระแล้วพูดขึ้นว่า

“ที่อาตมภาพพร้อมด้วยคณะพระภิกษุ สามเณร ได้นำเครื่องสักการะมาทำความเคารพคารวะ ฯพณฯ ท่านนี้ ก็ได้พากันทำตามธรรมเนียมที่เคยทำมาทุกครั้งที่เจ้านายขุนนางผู้ใหญ่ฝรั่งเศสมา พระเถระผู้ใหญ่ในถิ่นนั้นต้องพาพระภิกษุ สามเณร นำเครื่องสักการะไปแสดงทำความเคารพคารวะฝรั่งผู้เป็นเจ้าขุนมูลนายที่มาในถิ่นนั้น พระสงฆ์ที่นี้ได้ปฏิบัติอย่างนี้มาเป็นเวลานานแล้ว จึงเป็นธรรมเนียมสืบต่อกันมาจนกระทั่งถึงบัดนี้”

นิมนต์ไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่เชียงตุง

จอมพลผิน จึงได้กราบเรียน**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ต่อไปว่า

“เวลานี้คณะรัฐบาลนายกฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้แต่งตั้งให้กระผมไปเป็นข้าหลวงประจำอยู่เมืองเชียงตุง แต่มาเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า สหรัฐไทยใหญ่ เมื่อกระผมได้ไปอยู่ประจำแล้ว **กระผมจะต้องปรับปรุงบ้านเมือง พร้อมทั้งพระพุทธศาสนาก่อน** เพราะพระพุทธศาสนาในประเทศนั้นเสื่อมทรามไปหมด เกือบจะไม่มีเหลือเลย พระเณรฉันอาหารทุกเวลาได้เหมือนฆราวาสเข้าไปในงานเลี้ยง ดูลูกหลาน เฝ้าบ้านให้พ่อแม่ไปหากิน ไปอยู่ปะปนกับผู้หญิงยิงเรือ เขาไม่ถือกัน

พระที่ปฏิบัติเหมือนท่านอาจารย์ไม่มีเลย ท่านอาจารย์ว่างไหม ถ้าท่านอาจารย์ไม่ขัดข้องกระผมขอนิมนต์ท่านอาจารย์ไปช่วยอบรมสั่งสอน ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่มณฑลสหรัฐไทยใหญ่ด้วย เวลานี้ **ท่านอาจารย์มหาปิ่น**ไปอยู่ที่ไหน” จอมพลผินถาม

“อาตมาเวลานี้ว่าง ส่วนตัวแล้วไม่มีความขัดข้อง แต่**พระอาจารย์สิงห์**ไม่ทราบท่านจะว่าอย่างไร **พระอาจารย์มหาปิ่น**เวลานี้อยู่วัดป่าทรงคุณ ดงพระราม จังหวัดปราจีนฯ” **ท่านพระ–อาจารย์ฝั้น**ตอบ

“แหม ! ท่านอยู่ไกลเหลือเกิน จะไปนิมนต์ก็ไม่มีเวลา กระผมจำต้องรีบกลับ เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน กระผมขอนิมนต์ท่านอาจารย์ตอนนี้เลย แต่กระผมจะต้องเดินทางไปก่อน เมื่อไปถึงเมืองเชียงตุงแล้ว กระผมจะสั่งมาเป็นทางการให้มารับท่านอาจารย์ไป ถ้าหากว่าท่านอาจารย์ได้พบกับ**ท่านอาจารย์มหาปิ่น**แล้ว กระผมขอกราบนิมนต์ท่านไปด้วย ถ้าท่านอาจารย์กับท่านอาจารย์มหา–ปิ่นได้ไปอบรมสั่งสอนพระประพฤติปฏิบัติ ฝึกหัดศึกษาเหมือนที่ท่านอาจารย์พาทำอยู่เวลานี้ จะได้ประโยชน์มาก ที่จริงกระผมไม่ได้ทะเยอทะยานอยากได้อะไรอีกเลย ยศกระผมก็พอ เงินเดือนกระผมก็พอ แต่นายกฯ ท่านไม่ยอม ท่านเอาให้ เอาให้ จำเป็นกระผมก็ต้องรับ”

เมื่อได้เวลาแล้วก็ทำพิธีถวายสังฆทาน ท่านพระอาจารย์และพระทุกองค์รับแล้ว ถวายพระเสร็จแล้วก็พากันกลับไปฉันที่วัด

ภายหลัง **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** เคยพูดให้ใครต่อใครฟังเสมอว่า “มีจอมพลผินคนเดียวเท่านั้นแหละที่รู้จักพอ นอกนั้นยังไม่เคยได้ยินใครในเมืองไทยสักคนเดียวพูดว่าพอเลย”

ในตอนสุดท้ายญี่ปุ่นแพ้สงคราม มณฑลสหรัฐไทยใหญ่ก็กลับเป็นเมืองเชียงตุงอย่างเดิม”

เมื่อจอมพลผินจะไปเมืองเชียงตุง ท่านให้ความสำคัญพระพุทธศาสนามาก โดยมีความเห็นว่า **“จะต้องปรับปรุงบ้านเมือง พร้อมทั้งฟื้นฟูพระพุทธศาสนาก่อน”** ซึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**เทศน์ไว้ดังนี้

“เมื่อใจไม่ดี ทำอะไรก็ไม่ดี การงานก็ไม่ดี ครอบครัวก็ไม่ดี ทำมาหากินเล่าเรียนอะไรก็ไม่ดี ชาวบ้านร้านตลาดประเทศชาติก็ไม่ดี เมื่อเป็นเช่นนี้ไม่ใช่อื่น ไม่ใช่ฟ้าอากาศไม่ดี ใจเราไม่ดี รีบนึก **“พุทโธ”** ตัดมันเสีย ให้รู้ไว้เสียเดี๋ยวนี้ เอ้า ! ต่อไปลองดู มันดีหรือไม่ดี สอบดูซี่ ใครดีไม่ดี ก็รู้ตรงนี้แหละ ใครดีก็ดูเอา ใครไม่ดีก็ดูเอา เราอยากได้ก็สร้างเอา ไม่มีเทวบุตรเทวดาทำให้ ไม่มีพระพรหมทำให้

บ้านเมืองวุ่นวายเดือดร้อนจะทำวิธีไหน ก็ต่างคนต่างสงบอย่างนี้แหละ อำนาจบุญกุศลกำจัดภัย กำจัดเวร กำจัดความชั่วช้าลามก กำจัดความทุกข์ ความจนได้ เรื่องมันเป็นอย่างนี้ด้วยอานุภาพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ น่ะแหละ ไม่มีอานุภาพอื่น นี่แหละ บ้านเมืองของเราก็จะอยู่เย็นเป็นสุข ใจเราเป็นสุข บ้านเมืองก็เป็นสุข ก็ใจคนนี้สร้างบ้าน สร้างเมือง ใจคนนี้เป็นผู้รักษาประเทศชาติ ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองขึ้น ก็อาศัยเรานั่งสมาธิภาวนานี้แหละ ให้ดูใจเราสงบ มันสงบแล้วก็ไม่มีบาป ไม่มีกรรม ไม่มีความชั่ว มีแต่ความสุข ความเจริญ”

กำเนิดวัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน

ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“มันมีสมัยหนึ่งนะ เนี่ย**หลวงปู่ฝั้น** ท่านมาอยู่ที่วัดศรัทธารวม จอมพลผิน คณะราษฎร์เนี่ย ๒๔๗๕ พอเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ก็อยากจะให้ธรรมยุต มหานิกายรวมกัน ก็ไปปรึกษากับหลวงปู่ฝั้น เพราะตอนนั้นจอมพลผินนี้เป็นลูกศิษย์หลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่ฝั้นเรียกเจ้าคุณ เมื่อก่อนเป็นเจ้าคุณ เจ้าคุณๆ เข้ามา นี่เราฟังมาจากลูกศิษย์หลวงปู่ฝั้น เขาเล่าให้ฟังสืบต่อมา เจ้าคุณๆ เข้ามา มาคุยกัน เจ้าคุณเป็นแม่ทัพภาค ๒ ตอนนั้นเป็นแม่ทัพภาค ๒ พลโทผิน ชุณหะวัณ เจ้าคุณ เจ้าคุณเอาทหารมาเป็นทหารเกณฑ์ หรือเอาทหารมาใช้ในราชการเนี่ย เจ้าคุณต้องการทหารประเภทใดบ้าง ต้องการทหารที่แข็งแรง ต้องการทหารที่มีอุดมการณ์ ต้องการทหารที่ดีทั้งหมดเลย

หลวงปู่ฝั้นก็บอกในพระก็เหมือนกัน พระจะมาบวชให้ถูกต้องตามธรรมวินัยเหมือนกันทุกๆ อย่างนี่แหละ ฉะนั้น เวลาพระมาธรรมวินัยนี่ พระหลากหลายขึ้นมา อุดมการณ์มันแตกต่างกันจะให้มันรวมกัน มันรวมกันไปแล้วเนี่ย เห็นไหม เราจะบอกว่า ถ้ารวมกันนะ ธรรมยุตมหานิกายมารวมกันน่ะ มันจะเกิดนิกายที่ ๓ หลวงปู่ฝั้นท่านพูดทำนองนั้น ทำนองว่าถ้าเรามารวมกันใช่ไหม มันก็มีธรรมยุต มหานิกายมารวมกัน ไอ้ที่เป็นธรรมยุตอยู่เขาก็มารวม เขาถือว่าเขาเป็นธรรมยุตอยู่ ไอ้มหานิกายเขาก็ถือว่าเขาเป็นมหานิกายอยู่ ไอ้ที่มันรวมกันแล้ว มันรวมกันอยู่แล้ว มันเป็นนิกายครึ่งลูกเนี่ย มันก็จะเป็นอีกนิกายหนึ่ง

พอพูดอย่างนี้ปั๊บ คนที่เป็นธรรมนะท่านจะพูดมาเพื่อประโยชน์สังคมกับศาสนา จอมพลผินเห็นด้วย ทีแรกจะให้รวมกัน เพราะคณะราษฎร์มีอำนาจมากตอนนั้นน่ะ พอจอมพลผินเห็นด้วย จอมพลผินก็เลยไปปรึกษากับคณะราษฎร์ คณะราษฎร์ก็เลยสร้างวัดพระศรีมหาธาตุขึ้นมา”

ประวัติความเป็นมาวัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ นายกรัฐมนตรีสมัยนั้นได้เสนอคณะรัฐมนตรีถึงการสร้างวัดชื่อว่า “วัดประชาธิปไตย” ต้องการให้เป็นวัดที่รวมมหานิกายและธรรมยุติกนิกายเข้าไว้ด้วยกัน เป็นสมานสังวาส เนื่องจากสถานการณ์ทางพระศาสนาในสมัยนั้นกำลังจะมีพระราชบัญญัติสงฆ์ฉบับใหม่ ที่เลียนแบบการปกครองฝ่ายอาณาจักร เช่น แบ่งเป็นฝ่ายบริหาร มีสังฆนายก ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ ตลอดจนเกิดความขัดแย้งกันระหว่างสองนิกายที่มีมาช้านาน

โดยวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ ซึ่งเป็นวันที่ทำพิธีเปิด “วัดประชาธิปไตย” อย่างเป็นทางการ รัฐบาลได้นิมนต์พระฝ่ายมหานิกาย ๑๒ รูป ฝ่ายธรรมยุต ๑๒ รูป มาจำวัด โดยมีเจ้าอาวาสรูปแรก คือ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** ที่รัฐบาลนิมนต์มาจากวัดบรมนิวาส

ซึ่งเป็นวัดฝ่ายธรรมยุต แต่ต่อมาไม่นาน ที่วัดก็เหลือพระเพียงนิกายเดียว คือ ธรรมยุติกนิกาย เพราะพระฝ่ายมหานิกายค่อยๆ หายไปทีละรูปสองรูป กระทั่งวัดประชาธิปไตยกลายเป็นวัดฝ่ายธรรมยุตมาจนถึงทุกวันนี้ และต่อมาเปลี่ยนเป็นชื่อ วัดพระศรีมหาธาตุ โดย ครูบาอาจารย์ เทศน์สาเหตุไว้ดังนี้

“พออยู่รวมกันอยู่ๆ ไปนะ มหานิกายอยู่ไม่ไหว เพราะว่าพออยู่ด้วยกันแล้ว ธรรมยุตโอวัลตินก็กินไม่ได้ เงินก็หยิบไม่ได้ ทุกอย่างทำไม่ได้ มหานิกายเขาเคยของเขา พอมาเข้าไปก็หาว่าธรรมยุตแอ็คชั่น อะไรก็ไม่ได้ๆ ไอ้คนที่ไม่ทำ เขาก็อยู่ของเขาได้ใช่ไหม ไอ้คนที่เข้ามาแล้ว มันทำไม่ได้ ออกไปทีละองค์ๆ ไง สุดท้ายเลยกลายเป็นวัดธรรมยุตน่ะ วัดพระศรีมหาธาตุเนี่ย มันเป็นการคณะราษฎร์เขาทดสอบ เอาพระธรรมยุตกับพระมหานิกาย คัดแต่ตัวที่ว่าเข้มแข็ง ตัวที่มีความรู้มาอยู่ร่วมกัน มาเพื่อจะสมาน มาลองดูไง เป็นกรณีตัวอย่าง เคสศึกษา เสร็จแล้วก็เลยกลายว่าธรรมยุตเดี๋ยวนี้”

วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน เป็นวัดธรรมยุตแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่ครูบาอาจารย์วงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** เมื่อท่านมีกิจนิมนต์ หรือมีกิจจำเป็น ท่านจะมาพักค้างกัน **หลวงปู่ฝั้น** เมื่อท่านเข้ากรุงเทพมหานคร ท่านก็มาพักที่วัดแห่งนี้ เจ้าอาวาสวัดแห่งนี้ เมื่อ**สมเด็จ–พระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** มรณภาพ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร)** ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสสืบแทน

ท่านเด่นทางพลังจิต ท่านจะเพ่งให้เครื่องบินตก

หลวงปู่ฝั้น ท่านมีพลังจิตแรงมาก สามารถเพ่งเครื่องยนต์ดับ กิตติศัพท์เรื่องนี้นายทหารซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านต่างทราบกันเป็นอย่างดี ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ คราวสงครามโลกครั้งที่ ๒ เครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรเริ่มทิ้งระเบิดตามสถานที่สำคัญ เช่น สนามบิน สถานีรถไฟ ท่าเรือ โรงผลิตไฟฟ้า ฯลฯ จึงมีนายทหารมากราบวิงวอนขอความเมตตาจากหลวงปู่ฝั้น ช่วยเพ่งเครื่องบินไม่ให้มาทิ้งระเบิดที่สถานีรถไฟนครราชสีมา โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“ถ้าพูดถึงเรื่องอำนาจ ไม่มีอะไรเหนือธรรม ธรรมมีอำนาจมากที่สุดเลย เพราะฉะนั้น ธรรมจึงเรียกว่า โลกุตรธรรม แปลว่า ธรรมเหนือโลก สมมุตินี้อยู่ใต้ธรรมทั้งนั้น ธรรมนี้เป็นธรรมเหนือโลก สูงกว่าทุกอย่าง

พอพูดอย่างนี้แล้ว ก็ยังคิดแต่เพียงเราเอามาใช้ย่อยๆ อย่างนี้นะ เรามาคิด เช่นอย่าง **ท่านอาจารย์ฝั้น** นี่ล่ะองค์ที่เด่นทางพลังของจิตนะ รถนี้มันจะวิ่งมาก็ตาม พอกำหนดปั๊บนี้หยุดก็๊กไปไม่ได้เลย ก็อย่างนั้นแล้ว หยุดก็๊ก เครื่องบินก็เหมือนกัน นี่เคยพูดให้ฟัง ใจหายนะ ท่านจะเผลอยังไงไม่รู้นะ คือตอนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตอนนั้นท่านพักอยู่วัดป่าศรัทธารวม โคราช พวก

นายทหารเขาวิตกวิจารณ์กลัวสถานีนครราชสีมาจะพัง เขาเลยมาหาท่าน ขอความวิงวอนอาราธนาท่าน ให้ท่านห้ามเครื่องบินไม่ให้เขามาทิ้งที่สถานีรถไฟ สถานีใหญ่ที่นครราชสีมา ท่านจะเผลอยังไง ท่านพูดเป็นลักษณะที่ว่า ท่านตื่นกลัว ตอนนั้นท่านจะเผลอไปยังไงนะ พอตกกลางคืนดึกๆ มันจะมาเครื่องบิน มันระเบิดใส่แถวนั้น มันก็แหลกหมดแล้วใช่ไหม ทีนี้พวกนายทหารเขาก็มา มาขอร้องท่านให้ห้ามเครื่องบิน ไม่ให้มาทิ้งระเบิดแถวนั้น ถ้าทิ้งคราวนี้แล้วหมดเลยเขาว่า

ท่านก็นิ่งๆ ท่านไม่พูดอะไร แต่ท่านปลงใจจะห้ามเครื่องบิน ท่านว่า แต่ห้ามกับเครื่องบินตกมันจะเป็นอันเดียวกันล่ะซี ทีนี้พอตกกลางคืน ๕ ทุ่มกว่าแล้วเป็นเวลาเครื่องบินที่เคยมา ท่านก็ลงไปเดินจงกรมอยู่ที่วัดศรัทธารวม กลางคืน ท่านคอยฟังเสียงเครื่องบิน ท่านกำหนดอยู่นี้ คือถ้ามา ท่านจะเพ่งเครื่องบิน ถ้าเพ่งแล้วมันก็ตก

นี่ท่านมาพูดแบบใจหายนะ **“โฮ้ย ! เราทำไมถึงเผลอเอานักหนานะ มันก็เดชะวันนั้นเครื่องบินไม่มาพอดี ถ้ามาพังเลย”** นั่นฟังซิน่ะ **“เพราะเราปลงใจแล้วรับเขาไว้ดุษณีภาพนิ่งๆ คือจะปฏิบัติต่อเขาที่จะห้ามเครื่องบิน การห้ามต้องเพ่ง”** ท่านว่างั้นนะ **“เพ่งเครื่องจักรดับ มันก็ลงตูมล่ะซี เขาก็ตาย”** พูดแบบใจหายนะ “ทำไมมันไปเผลออย่างนั้นนะ” จิตท่านว่าอย่างนี้นะ คือท่านมาเห็นโทษของท่าน **“ก็พอดีวันนั้นเครื่องบินไม่มาเลย”** ท่านว่า **“ก็เรียกเขาก็ปลอดภัย เราก็ปลอดภัยไม่ไปตกนรก”** ท่านว่างั้นนะ ท่านบอก ท่านก็ปลอดภัยไม่ตกนรก เขาก็ปลอดภัยไม่ตาย นั่นล่ะบุญมันดลบันดาล นั่น อำนาจของจิตฟังซิ **ท่านอาจารย์ฝั้น**นี้เก่งล่ะ เรื่องของจิตนี้เก่ง พลังจิต **ท่านอาจารย์ลี**องค์หนึ่งที่เด่น นี่ก็เก่งเพ่งจิต พลังของจิตเก่ง ทางท่านอาจารย์ฝั้นนี้เพราะได้คุยกันบ่อยจึงได้ฟังละเอียดลออ

เวลาพูดกันถึงเรื่องพลังของจิตท่าน “เรื่องเครื่องยนต์กลไก เครื่องไหนก็เถอะ” ท่านว่างี้นะ “ไม่มีอะไรจะทนพลังของจิตได้” สำคัญอันนี้นะ **“ไม่ว่าจะเครื่องยนต์กลไกอะไรก็ตาม ไม่มีอะไรจะทนพลังของจิตได้ พลังของจิตเข้าปุ๊บเดียวพังเลย”** ท่านว่างั้น นี่ความรุนแรง นั่นซิ จึงว่าไม่มีอะไรเกินธรรมใช่ไหมล่ะ ท่านพูดออกจากหัวใจท่านเอง ท่านไม่แน่ ท่านพูดได้ยังไงใช่ไหม มันถึงน่าฟังนะ อย่างที่ว่าตั้งหน้าไปแล้วจะไปเพ่งเครื่องบินนั้นนะ มันดลบันดาลวันนั้นเครื่องบินไม่มา ถ้ามาพังท่านว่างั้นนะ มันเผลอยังไงก็ไม่รู้นะ ท่านพูดลักษณะตื่นเต้นตกใจนะ มันเผลอยังไงก็ไม่รู้นะ ท่านว่า มารู้เอาทีหลัง ท่านว่างี้แหละ ถ้าเกิดมาวันนั้นพังทั้งเขาทั้งเราท่านว่า ไม่มีชิ้นดีเลยนะ...

คือเหล่านี้เป็นเครื่องใช้ ที่พูดเหล่านี้เป็นเครื่องใช้ตามนิสัยวาสนา คนผู้ทำความปรารถนามาเริ่มแรกที่จะตั้งความปรารถนา ตั้งอะไรๆ บ้าง สมมุติว่าจุดสุดท้ายก็คือ มุ่งเป็นพระอรหันต์ด้วยกัน เมื่อเป็นพระอรหันต์แล้วยังคิดอยากได้อย่างนี้ มีนิสัยวาสนาหนักทางนั้นดีทางนั้น เด่นทางนี้ นั่นเป็นของปลีกย่อย ครั้นสำเร็จมาแล้ว ท่านจึงเป็นไปตามนั้น จึงไม่

เหมือนกัน มันเป็นอย่างนั้น ก็เหมือนอย่างสวนของเรานี่ เราทำสวนนี่ บางคนก็ปลูกชนิดเดียวหรือสองชนิดแล้วกัน บางคนฟาดมันเต็มสวนเลย แล้วแต่ใครอยากได้อะไรก็ปลูกไปตามเรื่อง อันนี้มันก็แบบเดียวกัน เวลาสำเร็จแล้วก็เป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้น จึงได้พูดถึงว่า พระพุทธเจ้าทรงตั้งเอตทัคคะแก่พระสาวก ๘๐ องค์นั้น ท่านเล็งญาณดูแล้ว องค์นี้เคยตั้งความปรารถนามายังไง ผลเป็นยังไง เด่นยังไง ท่านก็ตั้งตามนั้นๆ ท่านไม่ได้ตั้งสุ่มสี่สุ่มห้านะ ท่านเล็งญาณดูเสียก่อน เล็งญาณดูๆ เพราะฉะนั้นเวลาพระพุทธเจ้าพระองค์ใดก็ตาม ได้ทรงทำนายใครแล้วนั้น เรียกว่า ลบไม่สูญเลย”

หลวงปู่ฝั้น ท่านทราบล่วงหน้าเครื่องบินมาโจมตี โดยคุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“เนื่องด้วยสมัยนั้นอยู่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง และที่นครราชสีมา มีทหารญี่ปุ่นมาตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ฝ่ายพันธมิตรจึงส่งเครื่องบินมาโจมตีบ่อยๆ เป็นที่น่าประหลาดว่า **ท่านพระ–อาจารย์ฝั้น**สามารถกำหนดรู้ได้ล่วงหน้าอย่างถูกต้องทุกครั้งว่า เครื่องบินจะมา ช่วยให้พระเณรตลอดจนประชาชนมีโอกาสหลบเข้าที่ปลอดภัยได้ทุกที เรื่องนี้ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ชาวโคราชต้องจำท่านพระอาจารย์มาจนถึงทุกวันนี้”

ท่านสอนให้พิจารณากายให้มาก

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ พรรษานี้**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้ควบคุมอบรม**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ตามประวัติ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“ปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ในพรรษาที่ ๒ แห่งการอุปสมบทใหม่ ได้ประพฤติปฏิบัติได้พอสมควร เอาตัวรอดได้บ้างแล้ว ฉะนั้น **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**จึงติดตามการปฏิบัติเหมือนเงาติดตามตัว ไม่มีการอ่อนข้อต่อกิเลสเลย เราพอใจที่ท่านควบคุมอบรมอย่างยิ่ง ในวันอุโบสถ ท่านจะอบรมสานุศิษย์เป็นประจำ อบรมแล้วก็นำให้นั่งสมาธิภาวนาและเดินจงกรมตลอดทั้งคืน

ท่านพระอาจารย์ฝั้นสอนให้พิจารณากายให้มาก กิเลสจะพึงเกิดขึ้นได้จากอายตนะทั้ง ๖ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ อย่าส่งจิตส่งใจแส่ส่ายไปมาในอารมณ์ที่มากระทบ ท่านสอนให้รู้ถึงความรู้สึกนึกคิด กำหนดรู้ถึงอาการต่างๆ ที่จะมากระทบ มีสติรู้อยู่ ฝึกฝนจิตใจให้เกิดพลังแก่กล้า

เรื่องของความพยายามนี้ ถ้าหากเราไม่มีศรัทธา ไม่มีความเลื่อมใส ไม่เห็นประโยชน์ จะนั่งก็นั่งไม่ได้ จะฟังก็ฟังไม่ได้ มันอยากแต่จะหนี จะไป เพราะมันไม่สนุก ไม่ชอบอย่างที่โลกเขาชอบกัน ฉายหนัง หมอลำ อะไรต่างๆ จะลำกันทั้งคืนก็ได้มันชอบ แต่ให้นั่งฟังพระพูดนี่ มันไม่ยอม เพราะมันไม่ชอบ ไม่ศรัทธา เมื่อเราศรัทธา มองเห็นประโยชน์ จึงจะเกิดผลแห่งการทำความเพียร

การปฏิบัติของครูบาอาจารย์ในสมัยนั้นสวยงามมาก ทั้งฝ่ายปริยัติและฝ่ายปฏิบัติ พระฝ่ายปฏิบัติจะเข้ามาเรียนปริยัติที่วัดสุทธจินดา ส่วนพระฝ่ายปริยัติ ถ้าสนใจในการปฏิบัติจะเดินเท้าเข้าไปฟังเทศน์**ท่านพระอาจารย์สิงห์** ที่วัดป่าสาลวัน หรือฟังเทศน์**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** และ**ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น** ที่วัดป่าศรัทธารวม การสัญจรไปมาเดินด้วยเท้ากันทั้งนั้น ไม่มีรถเป็นพาหนะ

ท่านเจ้าคุณพระธรรมฐิติญาณ (สังข์ทอง) พระอุปัชฌาย์ของเรา ท่านเป็นพระผู้ใหญ่แล้วก็ตาม เมื่อสบโอกาสอันเหมาะสม ท่านจะชักชวนพระเณรเดินเท้าจากวัดสุทธจินดา ไปฟังเทศน์**ท่านพระอาจารย์สิงห์** ที่วัดป่าสาลวันบ้าง ไปฟังเทศน์**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ที่วัดป่าศรัทธารวมบ้าง ท่านเจ้าคุณฯ ท่านเป็นพระที่สนใจในเรื่องจิตตภาวนา ไม่ถือตัว ยอมรับความจริง อันไหนที่พระกรรมฐานปฏิบัติได้ ท่านปฏิบัติไม่ได้ ท่านก็จะยอมรับความจริงและพูดว่า

“พระป่า พระกรรมฐานเก่งนะ ปฏิบัติเคร่งครัด บางอย่างเราทำอย่างนั้นไม่ได้”

แม้ทางฝ่ายวัดป่าศรัทธารวมเองก็เช่นกัน เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา **ท่านพระ–อาจารย์ฝั้น**ก็จะพาพระเณรเดินทางมากราบฟังธรรม**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ท่านพระ–อาจารย์สิงห์ขึ้นแสดงธรรม มีพระเณร อุบาสก อุบาสิกา เดินทางมาฟังธรรมมากมาย ท่านตั้งนโม ๓ จบ แล้วก็ต่อด้วยภาษาบาลีว่า **“พุทโธติ”** สั้นๆ เพียงเท่านั้น แล้วท่านก็จะอธิบายเรื่องพระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ใต้ต้นไม้ชนิดหนึ่ง เมื่อพระพุทธองค์ตรัสรู้ที่ใต้ต้นไม้นั้นแล้ว ต้นไม้นั้นจึงชื่อว่า “โพธิ์” ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และความหมายของคำว่า **“พุทโธ”** ท่านจะอธิบายเป็นสายธรรมยาวเป็นชั่วโมงๆ”

ท่านแก้พระเป็นวิปัสสนู

ประวัติ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“อยู่มาวันหนึ่ง มีพระรูปหนึ่งชอบเดินเที่ยวกรรมฐานตามป่าตามเขาลึกๆ ท่านเป็นวิปัสสนูอย่างหนัก และสำคัญตนว่าสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เที่ยวแสดงธรรมในที่ต่างๆ เพื่อโปรดเวไนยสัตว์ เมื่อท่านเที่ยวแสดงธรรมตามที่ต่างๆ จนเป็นที่พอใจแล้ว จึงมานึกถึงบุญคุณของพระอุปัชฌาย์ คือ**ท่านเจ้าคุณพระธรรมฐิติญาณ (สังข์ทอง)** เธอจึงเดินทางมาที่วัดสุทธจินดา เข้ามากราบท่าน–เจ้าคุณฯ แล้วแสดงความประสงค์ของตนให้ท่านทราบว่า “ท่านอาจารย์ครับ ผมออกปฏิบัติ ตอนนี้สิ้นกิเลสเป็นพระอรหันต์แล้ว อยากมาตอบแทนพระคุณของครูบาอาจารย์ ด้วยการพูดธรรมะอันลึกซึ้งให้ฟัง ท่านอาจารย์จะว่าอย่างไร จะขัดข้องไหม ?” เธอถามขึ้นแบบนอบน้อม

ท่านเจ้าคุณฯ จึงตอบเธอว่า “เออ ! ถ้าปฏิบัติได้อย่างนั้น เราก็ขออนุโมทนา เธอว่ามาซิ เราจะตั้งใจฟัง”

“ขอโอกาสนะครับท่านอาจารย์ นี่ไม้ขีด ๓ กล่อง กล่องที่หนึ่ง คือ อนิจจัง กล่องที่สอง คือ ทุกขัง กล่องที่สาม คือ อนัตตา” แล้วเธอก็อธิบายไปยาวเหยียดตลอด ๓ ชั่วโมง ท่านเจ้าคุณฯ ก็นั่งฟังนิ่ง ศรัทธาเลื่อมใสในคุณธรรมของเธอ เมื่อเธอแสดงธรรมเสร็จก็ลาท่านเจ้าคุณฯ จากไป

พอบ่ายๆ หน่อย **ท่านพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ** ก็เดินทางมาที่วัดสุทธจินดา เข้ามากราบท่านเจ้าคุณฯ ว่า “ท่านอาจารย์เห็นพระผีบ้า มันมาทางนี้ไหม มันสำคัญตัวเองว่าเป็นพระอรหันต์ เที่ยวแสดงธรรมแก่คนและพระไปทั่ว ผมกำลังมาตามหาตัวไปรักษา” ท่านเจ้าคุณก็ตอบว่า “โอ้ย ! พึ่งไปจากที่นี่ เมื่อตะกี้นี้เอง ผมก็นึกว่าเป็นพระอรหันต์ พูดธรรมะไหลลื่นไม่มีที่ต้องติเลย”

พออีกไม่นานหลายวันนัก เป็นวันอุโบสถที่วัดป่าศรัทธารวม พระรูปที่เป็นวิปัสสนูนั้นก็มาในงานวันนั้นด้วย เมื่อเข้ามาสู่วัดป่าศรัทธารวม เห็นอุบาสก อุบาสิกา พระเณรอยู่กันเยอะ เธอก็ขอโอกาส**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ขึ้นแสดงธรรม เพราะเป็นพระอรหันต์แล้วต้องแสดงธรรมโปรดสัตว์ให้พ้นไปจากทุกข์ เมื่อท่านอนุญาต เธอก็ขึ้นแสดงธรรมอย่างที่เคยแสดงมาก่อนหน้านี้ ด้วยการนำไม้ขีดสามกล่อง แยกเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ใช้เวลาในการแสดงธรรม ๓ ชั่วโมง ข้อความหนึ่งที่เธอแสดงธรรมนั้นว่า “พระนิพพานเป็นธรรมชาติสูญ”

เมื่อลงมาจากธรรมาสน์ เข้ามากราบ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ท่านพระอาจารย์ฝั้นจึงถามขึ้นว่า “พระนิพพานเป็นอย่างไร” เธอตอบว่า “เป็นธรรมชาติสูญ” ท่านพระอาจารย์ฝั้น จึงเอามือขีดที่พื้นว่า “สูญแบบนี้เหรอ” ท่านทำมือเป็นวงกลมขีดที่พื้นเหมือนเลขศูนย์ แล้วท่านก็หันหน้ามาจ้องที่หน้าพระรูปนั้นว่า “ศูนย์แบบนี้เหรอ เพ่งดู ดูให้ดีๆ สิ ดูให้ลึกๆ ตามที่มือผมขีดเขียน” พอพระรูปนั้นจ้องที่ศูนย์นั้น เธอก็ตอบขึ้นว่า “ผมยอมแล้วท่านอาจารย์ ผมเป็นคนหลง ผมเป็นวิปัสสนู กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์มากที่เมตตา ดึงออกมาจากความหลงงมงาย”

นี้แหละ ครูบาอาจารย์ที่ท่านรู้จริง ท่านแก้วิปัสสนูไม่ยาก เพราะท่านเป็นผู้ที่รู้จริงเห็นถ่องแท้เรื่องจิตใจ คำว่ารู้จริงเห็นจริงนี่แหละ จึงสอนอะไรไม่ผิดพลาดคลาดเคลื่อน”

ท่านสอนโยมภาวนา พอจิตสงบได้เงินคืน

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เทศน์ไว้ดังนี้

“คนทำโรงสี เขาหุ้นกัน แล้วก็ออกเงินเท่ากัน ให้เขาเป็นผู้ดำเนินงาน พอทำไปๆ ทั้งทุนทั้งดอกไม่เห็นเลย ไม่ได้ไปดู เพราะติดธุระอย่างอื่น ผลที่สุดโรงสีก็ขายอะไรไปทางอื่น เวลาไปถามก็จะหาให้ๆ หลายหนหลายครั้ง บางทีได้ยิน พอเห็นหน้าก็หลบหนี เห็นหน้าก็หลบหนี อยู่ตั้ง

หลายปี เลยไปหา**หลวงปู่ฝั้น** ว่าเงินก้อนนี้ถ้าได้มาก็จะเป็นบุญเป็นกุศลพอสมควรอยู่ “เงินก้อนนี้สมควรจะเอาคืนหรือสละเลย” ถามหลวงปู่ฝั้น ถ้าได้มาก็จะทำบุญทำกุศล

หลวงปู่ฝั้นก็เลยบอกว่า “อย่าอยากได้ ถ้าอยากได้มันไม่ได้” “จะทำยังไงล่ะ” “ภาวนาให้จิตสงบ อย่าให้มันหยาบ” “จิตสงบมันจะได้เหรอ” หลวงปู่ว่า **“ให้มันสงบสิ ให้มันได้สงบสิ ถ้าสงบแล้วก็ต้องได้”** พอโยมกลับไปบ้าน เลยภาวนา ภาวนา พอวันหลังมาอีก ท่านถามว่า “สงบไหม ?” “วันนี้ไม่ค่อยสงบ จิตไม่ค่อยหยุด” “ต้องให้สงบสิ” ท่านว่า ตกวันคืนที่สองอีก เอ้า ! เร่งภาวนาอีก ก็สงบ วันที่สองสงบบ้าง พอวันที่สามนี่สงบจริงๆ มา ก็มากราบเรียนท่านอาจารย์ “เขาให้ไม่ให้ ไม่มีปัญหา” เขาว่า จิตสงบจริงๆ ไม่ติดใจที่จะเอาแล้ว พอหลังจากนั้นไม่ถึงเจ็ดวันเขานำมาให้จริงๆ โยมเกิดอัศจรรย์และเลื่อมใสกับองค์หลวงปู่ฝั้นหมด ตั้งแต่นั้นมาติดตามเพิ่น (ท่าน) ไปอยู่ที่ไหนก็ติดตามส่งสิ่งส่งของไปถวาย ตามไปเยี่ยมอยู่ตลอด คนที่นครราชสีมา

อาตมา **(หลวงปู่สุวัจน์)** ก็ว่า ตอนนั้นอาตมาปฏิบัติใหม่ๆ ก็สงสัย ท่านอาจารย์พูดอย่างนั้นจะได้หรือ ไปดักรอฟัง ไม่ทราบจริงๆ เพราะอะไร ไม่ได้เขาคิดจะหลบหลีกเห็นหน้า พอจิตสงบแล้วไม่น่าเห็น ก็เห็น เกิดอัศจรรย์ ไม่น่าจะเป็นไปได้ ไม่ได้ไปถาม เขาเอามาให้เอง”

ท่านให้โอวาทธรรมก่อนศิษย์ออกธุดงค์

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ภายหลังจากออกพรรษาที่ ๒ แล้ว **ท่านพระอาจารย์ผั่น ปาเรสโก** เป็นศิษย์**ท่านพระอาจารย์มั่น**รูปหนึ่ง ได้เดินธุดงค์ผ่านมาทางวัดป่าศรัทธารวม แวะเข้ามาพักค้างคืนที่วัดศรัทธารวมให้หายเหนื่อย และได้ขออุบายธรรมจาก**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ด้วย ท่านพระอาจารย์ผั่นจึงได้ชวนเรา **(หลวงปู่สุวัจน์)** ออกเที่ยวเดินธุดงค์ด้วย เราอยากคุยสนทนากับท่าน ท่านก็ไม่พูดมาก เพราะนิสัยพระป่าจะไม่ค่อยพูด ทำอะไร ทำจริง ชอบวิเวกตามป่าเขา ชอบประพฤติปฏิบัติอยู่เสมอ ด้วยความที่อยากได้ธรรมะออกรบกับกิเลส ขจัดขัดเกลา ทำจิตใจให้แจ่มใสขึ้น จึงเข้าไปกราบขออนุญาตจากท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านพระอาจารย์ฝั้นก็อนุญาต แต่ก่อนไปได้กล่าวตักเตือนมากมาย ดังนี้

“การเดินธุดงค์ของครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ไม่ใช่ท่านเดินชมนกชมไม้เล่น ท่านเดินจริงทำจริง เดินเข้าสู่พระนิพพาน เมื่อถึงหมู่บ้านที่มีบ้านผู้คนก็ให้พักอยู่ห่างๆ จากหมู่บ้าน พอที่จะเดินบิณฑบาตได้ ไม่ใช่เข้าไปพักในหมู่บ้าน การเดินธุดงค์ก็เพื่อเป็นไปในการอบรมจิตให้แก่กล้าทนในทุกวิถีทาง แม้จะมีอันตรายรอบด้านใดๆ ก็ตาม ทำใจให้มั่นคงต่อพระรัตนตรัยและคุณงาม–ความดีที่เราทั้งหลายได้กระทำมาแล้วเท่านั้น

ฉะนั้น อัตภาพร่างกายนี้เมื่อเกิดภัยขึ้นมา จงพยายามทำจิตใจให้หนักแน่น มีสัจจะตั้งมั่นคง แม้เราจะตายในขณะนั้นก็จงอย่าเสียดายในอัตภาพร่างกายนี้ ให้จำว่าเอาตนเองเป็นที่พึ่งของตน

ตนจึงจะพ้นทุกข์ สมบัติของพระกรรมฐานก็คือ **“พุทโธ”** อย่าวางไว้ให้ห่างตัว เก็บรักษาไว้ใกล้ๆ ตัวจึงจะมีผล เมื่อมีเหตุจวนตัวก็จะหยิบฉวยอาวุธ **“พุทโธ”** มาใช้ได้อย่างรวดเร็วและฉับพลัน”

เมื่อได้รับอุบายจาก**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**แล้ว เราจึงได้ออกเดินธุดงค์ร่วมกับ**พระอาจารย์ผั่น ปาเรสโก** (ซึ่งต่อมาท่านทั้งสองเป็นสหธรรมิก ที่สนิทชิดเชื้อไปมาหาสู่กันโดยตลอด แม้จะพรรษาต่างกันเล็กน้อย แต่ทางด้านการปฏิบัติแล้ว **พระอาจารย์สุวัจน์**ยอมรับนับถือพระอาจารย์ผั่นอยู่มาก) เราและพระอาจารย์ผั่นออกจากวัดป่าศรัทธารวม นครราชสีมา ขึ้นไปทางจังหวัดขอนแก่น ซึ่งการเดินทางในสมัยนั้นเป็นทางเกวียนและมีต้นไม้หนาทึบ ไม่มีถนนหนทางอย่างสมัยนี้ เส้นทางเดินสายเก่านี้ผ่านไปทางอำเภอบัวใหญ่ อำเภอมัญจาคีรี บางแห่งเหมาะแก่การปฏิบัติก็จะหยุดพักเจริญสมณธรรมอยู่ที่นั้นเป็นเวลาหลายวัน ที่เหมาะสม คือ มีชัยภูมิดี มีน้ำมีท่าดื่มกิน ไม่ไกล อากาศปลอดโปร่งไม่ทึบเกินไป

ท่านสมกับเป็นแม่ทัพธรรม

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านถือเป็นหนึ่งในแม่ทัพธรรมรุ่นแรกของกองทัพธรรมที่ออกจาริกเที่ยวธุดงค์เผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งปรากฏว่าได้ผลดีและคุ้มค่ามาก เพราะครูบาอาจารย์วงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** สามารถปักหลักสร้างวัดป่ากรรมฐานอันเป็นวัดธรรมยุตได้อย่างมั่นคงถาวรหลายวัด และในกาลต่อมาจำนวนวัดป่าธรรมยุตในจังหวัดนครราชสีมา ก็ได้ขยายตัวไปอย่างรวดเร็วมาก จำนวนพระป่าธรรมยุตก็เช่นเดียวกันได้เพิ่มจำนวนอย่างมากมาย

ด้วย**หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นพระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ และท่านเป็นพระอริยบุคคลแล้ว แต่การรักษาข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน ท่านก็ยังรักษาอย่างเข้มงวดเคร่งครัด จนเป็นที่พึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของพุทธบริษัทอย่างกว้างขวาง แม้วงราชการทหารก็ให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธาและได้มาพึ่งท่าน

โดยในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เมื่อจอมพลผินจะฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่เมืองเชียงตุง จึงได้กราบอาราธนานิมนต์ท่านไปฟื้นฟู ท่านก็ไม่ขัดข้อง แต่สุดท้ายท่านก็ไม่ได้ไปฟื้นฟู ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ พอถึงช่วงใกล้เข้าพรรษา ท่านได้อยู่จำพรรษาที่วัดป่าศรัทธารวม และในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ – ๒๔๘๖ ท่านก็ยังอยู่จำพรรษาที่วัดป่าศรัทธารวม ติดต่อกันอีก ๒ พรรษา

สีล คนฺโธ อนุตฺตโร กลิ่นของศีล กลิ่นของธรรม หอมทวนลม พระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรงตามพระธรรมวินัย เคร่งในธุดงควัตร และหมั่นบำเพ็ญเพียรภาวนาอยู่เป็นนิจ จึงเป็นสรณะ เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของบรรดาพุทธศาสนิกชนทั่วไป รวมทั้งบรรดาทหารคนสำคัญๆ

ผู้บัญชาการเหล่าทัพที่สำคัญๆ ในอดีตของกองทัพไทยหลายๆ ท่านเป็นศิษย์ครูบาอาจารย์สาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** นับตั้งแต่กรณี พลโทหลวงเกรียงศักดิ์พิชิต ขณะมียศพันโท จอมพลผิน ชุณหะวัณ ขณะมียศพลตรี ฯลฯ จนถึงรุ่นของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ อดีตผู้บัญชาการทหารบก อดีตนายกรัฐมนตรี และ อดีตประธานองคมนตรี ขณะมียศพลโท เป็นแม่ทัพภาคที่ ๒ บุคคลสำคัญเหล่านี้ได้เข้ามากราบถวายตัวเป็นลูกศิษย์**หลวงปู่ฝั้น** รวมทั้งกรณีอื่นๆ อีกมากมาย

บุคคลสำคัญๆ ในแวดวงทหารเหล่านี้ นอกจากท่านได้เข้ามาทำงานรับใช้ประเทศชาติ และถวายงานพระมหากษัตริย์แล้ว ท่านยังได้มีโอกาสเข้ามารับใช้ถวายงานพระพุทธศาสนาอีกด้วย นับเป็นคติตัวอย่างที่ดีงามให้กับบรรดาทหารในรุ่นต่อๆ มาได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลมาถึงผู้บัญชาการเหล่าทัพในปัจจุบัน ต่างก็ได้เข้ามากราบถวายตัวเป็นศิษย์ครูบาอาจารย์สาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ สืบต่อๆ กันมา

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดนครราชสีมา นับว่าได้ผลดียิ่ง ทำให้มีประชาชนตลอดบุคคลสำคัญๆ ทางทหารได้เข้ามาเลื่อมใสศรัทธา หันมานับถือพระรัตนตรัย หันมาประพฤติปฏิบัติธรรมกันอย่างจริงจัง กล่าวได้ว่าเป็นเพราะผลงานของกองทัพธรรมที่ได้ออกจาริกเที่ยวธุดงค์เผยแผ่ธรรมะ ตามแนวพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** อย่างไม่เห็นแก่ความทุกข์ยากลำบาก ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า และทำอย่างต่อเนื่องยาวนาน ปฏิเสธไม่ได้เลยว่ามี**หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นแม่ทัพธรรมและเป็นกำลังสำคัญอีกองค์หนึ่ง ท่านสมกับเป็นแม่ทัพธรรมที่ได้บำเพ็ญประโยชน์ให้กับพระพุทธศาสนาอย่างใหญ่หลวง และท่านก็ได้บำเพ็ญประโยชน์ให้กับประชาชนและประเทศชาติมากมาย สมกับที่ท่านมาเป็นครูบาอาจารย์ของบรรดานายทหารแม่ทัพ

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้บันทึกชื่นชมบารมีของ**หลวงปู่ฝั้น** ไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร พำนักอยู่ที่วัดป่าศรัทธารวม นครราชสีมา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ถึง ๒๔๘๖ รวมเป็นเวลา ๑๒ ปี ตลอดเวลาที่ท่านอยู่ที่นครราชสีมา ณ วัดป่า–ศรัทธารวม ท่านได้ปฏิบัติบำเพ็ญประโยชน์ทั้ง ๒ โดยสม่ำเสมออย่างสมบูรณ์ คือ **อัตตประโยชน์** และ**สาธารณประโยชน์** ด้วยความพากเพียรพยายามและความอดทน โดยไม่เห็นแก่ความยุ่งยากลำบากเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า

ผลที่ปรากฏออกมาก็คือ เกียรติศัพท์อันงามของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** เริ่มมีเสียงดังปรากฏออกมาแล้วสู่ชุมนุมชนบริษัท ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต ต่างก็น้อมจิตเลื่อมใส กราบไหว้สักการบูชาในปฏิปทา จริยานุวัตร ข้อประพฤติปฏิบัติอันดีงามถูกต้องตามมรรคาพระอริยสาวกสงฆ์ผู้สุปฏิปันโน ท่านปฏิบัติฝึกหัด กาย วาจา ใจ อย่างเที่ยงตรงต่อพระธรรมวินัยได้อย่างเปิดเผย ท่านไม่มีสิ่งใดในจิตใจที่จะทำให้ท่านต้องซ่อนเร้น ปกปิดอำพราง ในทางด้านการประพฤติและ

ปฏิบัติ ด้วยกาย และวาจา ใจ ที่จะให้เกิดความเคลือบแคลงระวังระแวง กินแหนงสงสัยในวงภายในของคณะผู้ปฏิบัติ ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต ทุกคนและทุกชนชั้น ต่างก็มีจิตใจเลื่อมใสเคารพบูชา ศรัทธาในพระบารมีที่มีอยู่ในองค์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร”

สำหรับวัดป่าศรัทธารวม สร้างเป็นวัดป่าได้ประมาณ ๑๒ ปี วัดป่าแห่งนี้กับวัดป่าสาลวันบรรดาพุทธบริษัทในจังหวัดนครราชสีมารู้จักกันเป็นอย่างดี และสองวัดนี้ถือเป็นวัดพี่วัดน้องกัน วัดป่าสาลวัน เป็นวัดพี่ ถือเป็นวัดป่ากรรมฐานแห่งแรกของวงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** (พี่ชาย) ส่วนวัดป่าศรัทธารวม เป็นวัดน้อง **ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** (น้องชาย) ท่านทั้งสองเป็นปฐมาบูรพาจารย์ของวัด และทั้งสองวัดเป็นวัดป่าที่เจริญรุ่งเรืองมั่นคงมาตราบเท่าทุกวันนี้

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านได้มีส่วนร่วมบุกเบิกสร้างวัดป่าศรัทธารวม ร่วมกับ**ท่านพระ–อาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** มาตั้งแต่ต้น โดยท่านพระอาจารย์มหาปิ่นเป็นเจ้าอาวาสองค์แรกปกครองวัดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ – ๒๕๗๙ หลวงปู่ฝั้นเป็นเจ้าอาวาสองค์ที่สอง ปกครองวัดตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ – ๒๔๘๖ และมีเจ้าอาวาสสืบต่อกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้

ในระยะแรกของการสร้างวัดป่าศรัทธารวม มีการสร้างเสนาสนะป่า สิ่งปลูกสร้างที่จำเป็นตามแบบฉบับของวัดป่า เช่น ศาลาอเนกประสงค์ กุฏิกรรมฐานพร้อมทางเดินจงกรม ห้องน้ำ ฯลฯ ซึ่งตามปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** การก่อสร้างจะเน้นเฉพาะที่จำเป็นพออยู่พออาศัย เป็นไปอย่างประหยัด ไม่หรูหรา และจะไม่มีการรบกวนญาติโยมโดยการเรี่ยไรเอ่ยขอใดๆ ซึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านดำเนินตามปฏิปทาข้อนี้อย่างเคร่งครัด

ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ธุดงค์และตั้งวัดที่สุรินทร์

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ หลังออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้อำลาศรัทธาญาติโยมวัดป่าศรัทธารวม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อันเป็นวัดป่ากรรมฐานที่ท่านร่วมบุกเบิกสร้างกับ**ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** และเป็นวัดที่ท่านพำนักจำพรรษาติดต่อกันยาวนานถึง ๑๒ ปี การเดินธุดงค์ครั้งนี้ ท่านพร้อมด้วยพระและเณรติดตามไปด้วย ๓ รูป ได้ออกเดินธุดงค์จากวัดป่าศรัทธารวม ไปพักวิเวกภาวนาตามป่าตามเขา ที่เห็นว่าเงียบสงบสงัดพอเจริญกัมมัฏฐานได้ โดยเปลี่ยนสถานที่ผ่านหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดต่างๆ ไปเรื่อยๆ จนถึงปราสาทหินเขาพนมรุ้ง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ปราสาทหินเขาพนมรุ้งในสมัยนั้น เป็นที่รกร้าง ตัวประสาทหินนั้นถูกเครือไม้ปกคลุมแทบจะมองไม่เห็น **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ท่านเล่าให้ฟังว่า ท่านเข้าไปพักที่ภายในปราสาทหินนั้น ฝนตกอย่างหนัก น้ำฝนที่ไหลซอกซอนตามหินนั้น ทำให้จีวรท่านเปียกหมด แต่ก่อนรอบๆ ปราสาทเป็นดง

เป็นป่า เสือยังออกมาคาบสัตว์เลี้ยงของชาวบ้านไปกินเลย ไม่มีใครกล้าขึ้นไปเข้าไปในปราสาทหิน เพราะชาวบ้านกลัว ท่านพระอาจารย์ฝั้นท่านธุดงค์ปลีกวิเวกผ่านมา จึงเข้าไปพักในที่นั้น

เมื่อ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้พาพระเณรบำเพ็ญความเพียรอยู่ที่ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง เป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ท่านได้เดินทางต่อไปจนถึงจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเยี่ยมลูกศิษย์ที่เป็นทหาร ซึ่งในครั้งนี้มีเด็กลูกศิษย์ ๓ คน ขอติดตามท่านมาจากอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ร่วมไปกับคณะธุดงค์ ด้วยหลวงปู่ฝั้นท่านมีปรกติอ่อนน้อมถ่อมตนและมีความกตัญญูเป็นเลิศ เมื่อท่านทราบข่าวว่า **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** พำนักอยู่ที่วัดบูรพาราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ท่านจึงตั้งใจจะแวะไปกราบนมัสการและเยี่ยมเยียนหลวงปู่ดูลย์ให้จงได้ เพราะถือเป็นครูบาอาจารย์องค์แรกที่เมตตาสั่งสอนแนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**ให้กับท่าน และเป็นเพื่อนสหธรรมิกกับ**ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม**

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๔ **หลวงปู่ดูลย์**พา**หลวงปู่ฝั้น**และคณะออกเดินธุดงค์ติดตามหา**ท่านพระอาจารย์มั่น**จนพบ แล้วท่านก็ลาจากกัน จากวันนั้นเป็นต้นมา ท่านทั้งสองต่างก็แยกย้ายออกธุดงค์ปฏิบัติธรรม จึงไม่ได้พบกันอีกเลย เป็นเวลานานถึง ๒๐ กว่าปี การพบกันในครั้งนี้เมื่อท่านทั้งสองพบกันต่างย่อมสนทนาทักทายระลึกนึกถึงกันอย่างเบิกบานใจ ตามประสาศิษย์อาจารย์ที่จากกันไปนาน ย่อมพูดคุยสนทนาธรรมกันตามหลักของสัลเลขธรรมอย่างรื่นเริง และท่านทั้งสองย่อมทราบว่า ต่างฝ่ายต่างเป็นพระอริยบุคคลแล้ว ย่อมเกิดความปีติยินดีและเกิดความเป็นสิริมงคลทั้งสองฝ่าย

หลวงปู่ฝั้นท่านประสงค์จะหาที่พักวิเวกตามป่านอกตัวเมืองไปทางทิศใต้ ในครั้งแรกท่านได้พาพระเณรมาพักปักกลดภาวนาอยู่ในป่าไม้กระเบา อยู่ริมห้วยเสนง อันเป็นพื้นที่ราบลุ่ม เรียบสวย สถานที่แห่งนี้ร่มรื่นเงียบสงัด เหมาะแก่การบำเพ็ญภาวนาเป็นอย่างยิ่ง มีลมพัดผ่านสะดวก พื้นดินไม่อับชื้นมากนัก แดดส่องได้ถึง แม้จะมีต้นกระเบาขึ้นมากมาย ต้นกระเบาเป็นไม้ป่าที่มีผลกินได้ ผลของมันมีลักษณะคล้ายๆ กระท้อน ผิวสีน้ำตาล เมื่อสุกแล้วจะออกลักษณะสีดำคล้ำๆ เนื้อภายในกินได้ เป็นแป้งสีเหลืองๆ พวกลิงป่าชอบกินผลกระเบามาก อีกประการหนึ่ง ริมห้วย–เสนงตั้งอยู่ไม่ไกลจากวัดบูรพารามมากนัก ราว ๒ กิโลเมตร ในการไปกราบเยี่ยมและขอคำแนะนำด้านธรรมปฏิบัติกับ**หลวงปู่ดูลย์** สะดวกที่จะเดินทางไป – กลับ ในช่วงกลางวัน แล้วกลับมาบำเพ็ญภาวนาในช่วงกลางคืน

ระหว่างที่**หลวงปู่ฝั้น**พำนักอยู่ในป่าริมห้วยเสนง ประวัติ**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“เรา (หลวงปู่สุวัจน์) กับ **พระอาจารย์อินตา** มาทัน**ท่านอาจารย์ฝั้น**ที่ริมห้วยเสนงพอดี ภายในป่าริมห้วยเสนงนั้น มีเรือนร้างๆ มีต้นมะม่วงใหญ่สองโอบสามโอบตั้งตระหง่าน ในบริเวณนี้

เป็นที่มีตำนานที่ชาวบ้านไม่ค่อยกล้าเข้าไปใกล้ เพราะว่ามีศพคนตายโหงด้วยการถูกฆ่า ทำให้ชาวบ้านกลัว สาเหตุที่มีการฆ่ากันเป็นลูกโซ่นั้น เพราะว่ามีนายทหาร ๒ นาย เกิดรักผู้หญิงคนเดียวกัน แล้วก็มีการดักยิงกันตาย ในขณะที่ฆ่ากันตายนั้น มีชาวบ้านคนหนึ่งเดินผ่านมาเห็นเข้า เขาจึงฆ่าชาวบ้านนั้นเพื่อเป็นการฆ่าปิดปาก บริเวณริมห้วยเสนงนี้จึงมีตำนานที่ชาวบ้านเกรงกลัว

เมื่อ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ธุดงค์มาพักที่ริมห้วยเสนงนั้น ทางผู้ใหญ่บ้านจึงเคาะกะลอเรียกประชุมชาวบ้านให้ไปทำบุญว่า “พรุ่งนี้เช้าพระจะมาบิณฑบาต จงพากันหุงข้าวใส่บาตร” เพราะโดยปกติไม่มีพระมาบิณฑบาต หมู่บ้านนี้ยังไม่มีวัด

จังหวัดสุรินทร์ในสมัยนั้นห่างไกลความเจริญมาก ห้วยเสนง จังหวัดสุรินทร์ ในอดีตยิ่งเป็นที่ห่างไกลจากความเจริญนัก และยังไม่มีพระที่ปฏิบัติธรรมกรรมฐานมากนัก นับว่ามีครูอาจารย์น้อยองค์ในขณะนั้น ดังนั้น เมื่อ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**มาพักที่นี้ เราจึงมีโอกาสได้เป็นกำลังสำคัญช่วยท่านพระอาจารย์ฝั้นในการเผยแพร่การปฏิบัติธรรมกรรมฐาน

ท่านพระอาจารย์ฝั้น พักอยู่ที่ห้วยเสนงในปีนั้น บรรดาพุทธบริษัทชาวจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดใกล้เคียงต่างเลื่อมใสในองค์ท่านมาก ผู้คนล้นหลาม มานมัสการท่านทั้งกลางวันกลางคืน พากันมากราบท่านมืดฟ้ามัวดิน ราวกับว่ามีงานมหรสพเลยทีเดียว ธรรมะของท่านพระอาจารย์ฝั้นถึงเหตุถึงผล พูดให้คลายทุกข์คลายโศกได้จริงๆ เพราะผู้ฟังธรรมสามารถมองเห็นเหตุของความจริงนั้นได้อย่างแท้จริง เป็นต้นว่า

“คำว่า “ศีล” ศีลอยู่กับทุกคนแล้ว ทำไมไม่รักษาล่ะ เรามาขอศีลกับพระ ก็เท่ากับโกหกพระเรื่อยไป เรามีศีลอยู่แล้ว ไม่ปฏิบัติ แล้วมันจะดีได้อย่างไร เรามีศีล เราก็ต้องรักษาซิ เราไม่รักษาศีลของตัวเอง ปล่อยไปทำชั่วช้าลามก มันก็ไม่ดี ไม่ได้ซิคนเรา ฉะนั้น มันจะต้องปฏิบัติ มันจะต้องรักษาซิ ศีลมีอยู่ในตัวแล้ว เราจะไปขอกับใครล่ะ เรามีสองขา สองมือ ศีรษะหนึ่ง นี่แหละ เขาเรียกว่าศีล ให้รู้เอาไว้ ศีลจะรักษาผู้มีศีล ผู้ปฏิบัติศีล เราจะถึงความสุข ความเจริญได้ ก็เพราะศีล เมื่อทุกคนมีศีลพร้อมแล้ว ก็จะพบกับความสุขความสบาย เย็นอกเย็นใจไม่ใช่รึ นั่นแหละ ความสุขล่ะ”

ขณะที่ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านพำนักที่ป่าริมห้วยเสนง นอกจากท่านจะเทศนาอบรมสั่งสอนพุทธบริษัทแล้ว ท่านยังมีความเชี่ยวชาญด้านปรุงยาสมุนไพรรักษาโรค ทำให้ชาวบ้านยิ่งให้ความเคารพศรัทธา โดยประวัติ**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์ฝั้น ได้ให้ลูกศิษย์หาเครื่องยามาประกอบเป็นยาดอง โดยมีผลสมอเป็นตัวยาสำคัญ กับเครื่องเทศอีกบางอย่าง ปรากฏว่ายาดองที่ท่านประกอบขึ้นคราวนั้นมีสรรพคุณอย่างมหาศาลแก้โรคได้สารพัด แม้คนที่เป็นโรคท้องมานมาหลายปี รักษาที่ไหนก็ไม่หาย พอเข้าไป

ฟังพระธรรมเทศนารับไตรสรณาคมน์ และรับยาดองจากท่านไปกิน เพียง ๓ วัน โรคท้องมานก็หายเป็นปลิดทิ้ง แม้กระทั่งคนเสียจริต เมื่อรับไตรสรณาคมน์ และได้รับการประพรมน้ำมนต์ก็หายเป็นปลิดทิ้งอย่างน่าอัศจรรย์ทันตาเห็นไปหลายรายเช่นเดียวกัน พุทธบริษัททั้งหลายจึงพากันแตกตื่นในธรรมวิเศษ และยาวิเศษอันศักดิ์สิทธิ์ของท่านเป็นอย่างยิ่ง ถึงขนาดขนานนามให้ท่านเป็น **“เทพเจ้าผู้มีบุญอันศักดิ์สิทธิ์”** เลยทีเดียว

ปกติ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ท่านจะอบรมญาติโยมหลังจากฉันจังหันแล้ว คนมากันมากมายจนเห็นความอัศจรรย์ในครั้งนั้น จึงเกิดพลังขึ้นในใจว่า **“นี่พระอาจารย์ของเรา เป็นที่พึ่งของผู้คนญาติโยมทั้งหลายอย่างมหาศาลเลยทีเดียว เราจะต้องพยายามปฏิบัติตนเองให้ยิ่งขึ้นไป ต่อไปภายภาคหน้าจะได้นำความรู้ความสามารถของตนเองมาสงเคราะห์เหล่าญาติโยมทั้งหลายให้ได้เข้าถึงธรรมะของพระผู้มีพระภาคเจ้าจนได้”**

กิตติศัพท์ในเรื่องยาดองและการเทศนาธรรมของ**หลวงปู่ฝั้น** ทำให้พุทธบริษัทนิยมไปขอยาและฟังธรรมจากท่านเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ท่านก็จะให้รับไตรสรณาคมน์ทุกรายไป บางคนขอให้ท่านรดน้ำมนต์ ท่านก็รดให้ **แต่ไม่ว่าจะรดน้ำมนต์ หรือแจกยา ท่านจะต้องกำชับให้ถือศีลและภาวนาพุทโธด้วยเสมอ**

ความศักดิ์สิทธิ์แห่งยาและน้ำมนต์ของท่าน ทำให้พุทธบริษัทพากันเคารพนับถือท่านมาก ประกอบทั้งมีความศรัทธาในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อย่างหนักแน่น แม้หลังจากนั้นมา ยี่สิบสามสิบปี เมื่อท่านย้ายมาจำพรรษาอยู่ที่จังหวัดสกลนคร ชาวจังหวัดสุรินทร์ยังพากันมานมัสการท่านจนถึงสกลนครเป็นประจำทุกปี ไม่เคยขาด

หลวงปู่ฝั้น ท่านได้พำนักปฏิบัติธรรมอยู่ที่ป่าริมห้วยเสนงอยู่หลายเดือน เสนาสนะป่าที่สร้างขึ้นในสมัยนั้นถูกสร้างขึ้นอย่างชั่วคราว มีกุฏิกรรมฐานสร้างด้วยไม้มุงด้วยหญ้าคา มีศาลาฉันภัตตาหารนั่งได้ประมาณ ๑๐ รูป มีศรัทธาญาติโยมที่มาทำบุญประมาณ ๑๐ – ๒๐ คน เป็นประจำ และมีพระภิกษุจากวัดบูรพาราม มาร่วมปฏิบัติธรรมหลายรูป

หลวงปู่ฝั้น ท่านมีความเมตตารักเด็กๆ เป็นอันมาก ในระหว่างนี้ท่านได้รับเด็กชาวบ้านคนหนึ่งไว้ในอุปการะ ซึ่งกาลต่อมาได้กลายเป็นศิษย์ที่ใกล้ชิดของท่านอยู่ตลอดเวลาเกือบสามสิบปี เด็กผู้นั้นคือ คุณสุพล น่าชม ในปัจจุบัน หลวงปู่ฝั้นท่านได้สอนให้ถือศีลแปด หัดกินข้าวมื้อเดียว ให้โกนหัว นุ่งขาว แปลงเพศเป็นปะขาวน้อย แล้วก็พาเอาติดตามไปด้วยในการจาริก

แม้**หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้ย้ายสถานที่ ไปพักโปรดศรัทธาญาติโยมตามที่ต่างๆ ในจังหวัดสุรินทร์ ตามคำนิมนต์ของชาวบ้านผู้มีจิตเลื่อมใสบ้างเป็นบางครั้ง แต่ละแห่งที่ท่านไปพัก บรรดาพุทธบริษัทต่างก็ติดตามไปรับการอบรมและปฏิบัติธรรมอย่างล้นหลามทุกครั้ง ยิ่งไปกว่านั้นในกาล

ต่อมา บรรดาพระเณรชาวจังหวัดสุรินทร์และใกล้เคียง หลังจากได้รับการอบรมภาวนาขั้นต้นกับ **หลวงปู่ดูลย์**แล้ว จะถูกส่งตัวไปอยู่ฝึกฝนการภาวนาในขั้นสูงต่อไปกับหลวงปู่ฝั้น รุ่นแล้วรุ่นเล่า

สร้างวัดป่าโยธาประสิทธิ์

เดือนมิถุนายน ๒๔๘๗ เดิมที**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ท่านมีความตั้งใจจะจำพรรษาที่ริมห้วยเสนงนี้ เพราะคณะศิษย์ที่เป็นทหารและชาวบ้านได้ช่วยกันอาราธนานิมนต์ ทั้งคณะนายทหารได้มอบถวายที่ริมห้วยเสนงในเขตทหารเพื่อสร้างเป็นวัด แต่เมื่อมีหนังสือพระบัญชาจาก **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** ให้ท่านไปจำพรรษาที่จังหวัดอุบลราชธานี ท่านจึงบอกลาคณะนายทหารทั้งหลายที่เป็นลูกศิษย์ว่า “เรามีเหตุจำเป็นต้องเดินทางไปจังหวัดอุบลราชธานี”

“แล้วจะให้พวกผมทำอย่างไรกันล่ะ เพราะทุกคนได้พร้อมใจกันแล้วว่า อยากให้ท่าน–อาจารย์จำพรรษา เป็นที่พึ่งทางจิตใจ” คณะนายทหารกราบเรียนขึ้น

หลวงปู่ฝั้นท่านจึงกล่าวว่า “ให้**ท่านสุวัจน์**นี้แหละนำหมู่เพื่อนอยู่นะ ท่านสุวัจน์เป็นหลักได้ช่วยเขาหน่อยนะ สุวัจน์นะ”

หลวงปู่ฝั้น เมื่อท่านมอบหมายให้**หลวงปู่สุวัจน์**อยู่จำพรรษาแทนแล้ว ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ เมื่อใกล้เข้าพรรษา ท่านจึงได้พาพระเณรกราบนมัสการลา**หลวงปู่ดูลย์** และได้อำลาพุทธบริษัทชาวจังหวัดสุรินทร์ ออกเดินทางต่อไป แม้ท่านจะอยู่พักปฏิบัติธรรมที่นี่ไม่นาน แต่ท่านจากไปท่ามกลางความอาลัยอาวรณ์ของศรัทธาญาติโยมที่เคารพรักท่านมาก ท่านพระอาจารย์ฝั้นได้เดินธุดงค์ไปที่จังหวัดอุบลฯ เพื่อเข้าไปถวายการดูแลอุปัฏฐากสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) โดยท่านได้เข้าจำพรรษาที่วัดบูรพาราม ๑ พรรษา ส่วนหลวงปู่สุวัจน์ท่านพาพระเณรอยู่จำพรรษาที่ห้วยเสนง ๑ พรรษา

บริเวณป่าไม้กระเบา ริมห้วยเสนง ที่**หลวงปู่ฝั้น**และคณะบุกเบิกไปพักปักกลดภาวนาอยู่นี้ต่อมาได้เริ่มตั้งต้นพัฒนาเป็นวัด เมื่อหลวงปู่ฝั้นและ**หลวงปู่สุวัจน์**ธุดงค์จากไป **หลวงปู่ดูลย์**ท่านได้มอบหมายให้พระศิษย์ของท่านมาเป็นเจ้าอาวาสสืบแทน และวัดแห่งนี้มีเจ้าอาวาสสืบทอดกันมาจนปัจจุบันนี้ โดยในแต่ละปีจะมีศรัทธาญาติโยมติดตามไปปฏิบัติธรรมด้วยเป็นอันมาก จนในที่สุดญาติโยมได้ช่วยกันสร้างเป็นวัดถาวรขึ้นมา เพื่อเป็นอนุสรณ์เครื่องระลึกเตือนสติถึงหลวงปู่ฝั้นซึ่งครั้งหนึ่งท่านเคยมาพักปฏิบัติธรรม และได้ตั้งชื่อว่า **วัดป่าโยธาประสิทธิ์** แปลว่า **“วัดนักรบ (ทหาร) สร้าง”** วัดแห่งนี้เจริญรุ่งเรืองเรื่อยมาตราบจนถึงทุกวันนี้

ภาค ๑๑ ถวายธรรมะแด่สมเด็จฯ และ ทำบุญอุทิศบุพการี

เดินทางเข้าจังหวัดอุบลฯ ถวายธรรมะแด่สมเด็จฯ

สาเหตุที่ **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** มีบัญชาให้**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เดินทางมาวัดสุปัฏนาราม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนั้น เพราะในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ก่อนเข้าพรรษาสมเด็จฯ อาพาธหนักมาก ถึงขนาดฉันอาหารไม่ได้ ต้องถวายอาหารทางเส้นโลหิต ท่านจึงนิมนต์พระเถระฝ่ายกรรมฐานเข้าไปปรึกษาหารือ เพื่อหาทางบำบัดโรคด้วยอาศัยธรรมปฏิบัติ

ในบั้นปลายชีวิตของสมเด็จฯ ท่านสนใจการปฏิบัติกรรมฐานอย่างจริงจัง โดยก่อนหน้าเมื่อเดือนเมษายน ปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ในงานประชุมเพลิงศพ**ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล** สมเด็จฯ ท่านไปเป็นองค์ประธานและได้พบกับ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ท่านได้กล่าวขอขมาวงกรรมฐาน โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“นี่ล่ะยศ มันทำคนให้เป็นบ้า ให้ฟังเอานะ เราได้เป็นคติเครื่องเตือนใจมา ผู้ใหญ่ยศมากเท่าไร ยิ่งเป็นบ้าหนักเข้าไปๆ ยกตัวอย่างเช่น**สมเด็จมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน)** วัดบรมนิวาส ขู่เข็ญพระกรรมฐาน ขับไล่พระกรรมฐาน พูดจังๆ อย่างนี้ล่ะ ภาษาธรรม **ร้อนมากอยู่นะตอนนั้น พอท่านลงเท่านั้นแหละก็เย็นไปหมดกรรมฐาน** ท่านขอโทษวงกรรมฐาน ชัดเจนก็ตอนไปเผาศพ**หลวงปู่เสาร์**เรา ขอโทษ**หลวงปู่มั่น**เราต่อหน้าพระสงฆ์มากๆ จนน้ำตา**ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์**เรานี้คลอ ออกจากนั้นก็น้ำตาร่วงเลย”

การอาพาธหนักในคราวนี้ สมเด็จฯ ท่านได้นิมนต์ **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** ให้อธิบายธรรมเป็นองค์แรก เมื่อท่านพระอาจารย์สิงห์อธิบายจบลงแล้ว สมเด็จฯ จึงให้**ท่านพระ–อาจารย์ทอง อโสโก** เจ้าอาวาสวัดบูรพา (ศิษย์ผู้ใหญ่ของ**ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล**) อธิบายอีกเป็นองค์ที่สอง ต่อจากนั้นสมเด็จฯ จึงหันมาทาง**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ให้อธิบายธรรมให้ฟังอีกเป็นองค์สุดท้าย หลวงปู่ฝั้นจึงได้อธิบายธรรมถวายสมเด็จฯ โดยมีอรรถธรรม ดังนี้

“ให้ท่านทำจิตเป็นสมาธิ ยกไวยกรณ์ธรรม ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ยกอันนี้ไว้เสียก่อน ทำจิตให้เป็นสมาธิ เราต้องตั้งสมาธิให้ได้ ภาวนากำหนดจิตให้เป็นสมาธิ พอตั้งเป็นสมาธิดีแล้วให้เป็นหลัก เปรียบเหมือนเราจะนับตั้งร้อยตั้งพัน ก็ต้องตั้งหนึ่งเสียก่อน ถ้าเราไม่ตั้งหนึ่งเสียก่อนก็ไปไม่ได้ฉันใด จิตของเราจะรู้ได้ เราก็ตั้งจิตของเราเป็นสมาธิเสียก่อน”

การปฏิบัติธรรม **หลวงปู่ฝั้น**ท่านอุปมาดังปลูกต้นไม้ โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** เทศน์ไว้ดังนี้

“การปฏิบัติธรรมะก็เช่นเดียวกัน มันต้องเป็นขั้นตอน อย่าไปรีบร้อน อย่าไปหวังแต่ผล ต้องการอย่างนั้นไม่ได้ตามใจ ก็นึกว่าเราบุญน้อย วาสนาน้อย ทำอะไรก็ไม่เห็นได้อะไร แล้วไปใจร้อนทำอันนั้นบ้าง อันนี้บ้าง

หลวงปู่ฝั้นท่านอุปมาเปรียบว่านักปลูกต้นไม้ ท่านว่า ท่านไปเทศน์ให้สมเด็จฯ เหมือนกับปลูกต้นไม้ ปลูกตรงนี้ พอปลูกเสร็จแล้วรดน้ำไปได้สองสามวัน ตรงนี้ไม่ดี แต่ตรงนั้นนะดี เราก็ย้ายไปปลูกตรงนั้นอีก พอย้ายไปปลูก คราวนี้คนมาทักอีก ไปปลูกตรงโน้น ทำอย่างนั้นดีกว่าไปถอนออก นี่เอาไปปลูกอีก คนมาเห็น โอ๊ย ! ปลูกต้นไม้นี้ไม่เหมาะกับดินอันนี้ ต้องเอาต้นอันนั้นมาปลูก เอาอันนี้ทิ้งซะ เอาอันใหม่มาปลูกอีก ผลที่สุดทำอยู่อย่างนั้นสิบปี ยี่สิบปี ก็ไม่ได้ประโยชน์

เราต้องแน่ใจว่าจะปลูกอะไรที่มีราคา ตลาดเขาต้องการ เป็นที่ต้องการ ต้นไม้ชนิดนี้ก็ต้องอยู่กับดิน ปุ๋ยไม่มีก็ต้องหาปุ๋ยมาใส่ น้ำไม่มีก็ให้น้ำมาใส่ อะไรที่เป็นศัตรูกับพืช เขาก็เอาสิ่งนั้นออก บำรุงอยู่ตรงนี้แหละ มันต้องงามแน่นอน เพราะเขาปลูกตรงนี้ได้ขายแล้ว สวนอื่นๆ เขาทำ ฉันใด การปฏิบัติของเราเหมือนกัน อย่าไปย้ายมาก เขาว่าอย่างโน้น ว่าอย่างนี้ ก็ไปยุ่งไปหมด

นี่**หลวงปู่ฝั้น**เทศน์ตอน**สมเด็จมหาวีรวงศ์**ป่วยอยู่ที่เมืองอุบลฯ”

หรืออีกนัยหนึ่ง เปรียบเหมือนเราจะขุดน้ำบ่อ ต้องการน้ำในพื้นดิน เราขุดลงไปแห่งเดียวเท่านั้น พอเราขุดไปได้หน่อยเดียว ได้น้ำสัก ๒ – ๓ บาตรแล้ว มีคนเขาบอกว่า ที่นั่นมันตื้นกว่า เราก็ย้ายไปขุดที่อื่นอีก พอคนอื่นเขาบอกว่า ตรงนั้นไม่ดี ตรงนี้ไม่ดี ก็ย้ายไปย้ายมา ผลที่สุดก็ไม่ได้น้ำกิน ใครจะว่าก็ช่างเขา ขุดมันแห่งเดียวคงถึงน้ำ ฉันใด เปรียบเหมือนสมาธิของเรา ต้องตั้งไว้แห่งเดียวเท่านั้น เมื่อเราตั้งไว้แห่งเดียว ไม่ต้องไปอื่นไกล ไม่ต้องส่งไปข้างหน้าข้างหลัง ไม่ต้องนึกถึงอดีต อนาคต กำหนดจิตให้สงบอันเดียวเท่านั้น ให้ท่านทำสมาธิภาวนา ทำจิตให้สงบ ให้พิจารณาแยกธาตุแยกขันธ์ และอายตนะออกเป็นส่วนๆ ตามความเป็นจริง พิจารณาให้เห็นความเป็นไปของสิ่งเหล่านั้นตามหน้าที่ของมัน แยกจิตออกจากกาย ให้ยึดเอาตัวจิต คือ ผู้รู้ เป็นหลัก พร้อมด้วยสติ ธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ให้พิจารณา ให้อยู่ในสภาพของมันแต่ละอย่าง

เมื่อพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว จะเห็นได้ว่า ธาตุทั้ง ๔ ต่างเจ็บไม่เป็น ป่วยไม่เป็น แดดจะออก ฝนจะตก ก็อยู่ในสภาพของมันเอง ในตัวคนเราก็ประกอบไปด้วยธาตุทั้ง ๔ นี้รวมกัน การที่มีความเจ็บปวดป่วยไข้อยู่นั้น เนื่องมาจากตัวผู้รู้ คือ จิต เข้าไปยึดถือด้วยอุปาทาน ว่าเป็นตัวเป็นตน เป็นของเขาของเรา เมื่อพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว ตัวผู้รู้ คือ จิต เท่านั้น ที่ไปยึดเอาว่าเจ็บ ว่าปวด ว่าร้อน ว่าเย็น หรือหนาว ฯลฯ ตามสภาพความเป็นจริงแล้ว สิ่งทั้งปวงเหล่านั้นไม่ได้เป็นอะไรเลย ดินก็คงเป็นดิน น้ำก็คงเป็นน้ำ ไม่มีส่วนรู้เห็นในความเจ็บปวดใดๆ ด้วย

เมื่อทำจิตให้สงบ และพิจารณาเห็นสภาพความเป็นจริงแล้ว จิตย่อมเบื่อหน่าย วางจากอุปาทาน คือ เว้นการยึดถือมั่นในสิ่งเหล่านั้น เมื่อละได้เช่นนี้ ความเจ็บปวดต่างๆ ตลอดจนความตายย่อมไม่มีตัวตน เพราะฉะนั้นหากทำจิตให้สงบ เป็นสมาธิแน่วแน่แล้ว โรคต่างๆ ก็จะทุเลาหายไปเอง

หลวงปู่ฝั้น เทศน์สาเหตุการอาพาธหนักของ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** ไว้ดังนี้

"สมเด็จสังฆนายก **(สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส))** แต่ก่อน ท่านนอนไม่หลับ ได้ไปเทศนาข้อนี้ให้ พอเทศน์แล้ว จิตท่านก็สงบ ท่านก็นอนได้ หมอตั้งสองหมอประคองอยู่ พอค่ำท่านนอนไม่หลับ กระสับกระส่าย พอเช้าก็มักเป็นลม นั่นแหละ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ วัดบรมนิวาส ท่านลาพักไปอุบลฯ อาตมาไปอุบลฯ ก็เลยเทศนายังงี้แหละ ท่านถามว่า "ฉันจะอยู่ตลอดพรรษาไหม" "พระเดชพระคุณอย่างนี้ก็ไม่ตลอดซี" ใครจะทนได้ กลางคืนไม่ได้นอนตลอด กระสับกระส่ายยังงั้น พอเทศนาแล้ว จิตท่านสงบ ท่านก็นอนได้สบาย โรคท่านก็เลยหาย"

พ.ศ. ๒๔๘๗ จำพรรษา ๒๐ ที่วัดบูรพา เมืองอุบลฯ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) เมื่อท่านได้ฟังธรรมและได้ฟังคำตอบจาก**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ว่าจะหายจากอาพาธหนัก ท่านก็เกิดกำลังใจในการปฏิบัติธรรมเป็นอันมาก ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ เมื่อใกล้เข้าพรรษา ท่านจึงได้มีบัญชาให้หลวงปู่ฝั้นมาจำพรรษาอยู่กับท่านที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อจะได้ศึกษาธรรมปฏิบัติให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น หลวงปู่ฝั้นได้พิจารณาแล้ว จึงได้เลือกวัดบูรพา เป็นสถานที่จำพรรษา เพราะวัดนี้อยู่ฝั่งเดียวกันกับวัดสุปัฏนาราม ที่สมเด็จฯ พำนักอยู่ การไปมาสะดวกกว่าวัดป่าแสนสำราญ ซึ่งอยู่ทางฝั่งอำเภอวารินชำราบ คนละฝั่งของแม่น้ำมูลกับตัวจังหวัดอุบลฯ ดังนั้น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ หลวงปู่ฝั้นจึงจำพรรษาอยู่ที่วัดบูรพา ในเมืองอุบลราชธานี เป็นพรรษาที่ ๒๐ ขณะท่านมีอายุ ๔๕ ปี

วัดบูรพาที่**หลวงปู่ฝั้น**เลือกพักจำพรรษานี้แบ่งพื้นที่ออกเป็น ๒ ตอน ตอนหนึ่งเป็นสำนักเรียนพระปริยัติธรรม และอีกตอนหนึ่งเป็นป่า มีกุฏิหลังเล็กๆ อยู่ ๕ – ๖ หลัง สำหรับพระเณรอาศัยปฏิบัติกรรมฐานโดยเฉพาะ หลวงปู่ฝั้นได้เลือกพักในด้านที่เป็นป่าตลอดพรรษานั้น และได้หมั่นไปอธิบายธรรมปฏิบัติถวายสมเด็จฯ ที่วัดสุปัฏนารามเกือบทุกวัน และด้วยอำนาจการปฏิบัติสมาธิภาวนานี้เอง **สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** ก็หายวันหายคืน หายจากอาการเจ็บไข้ได้ป่วย ทั้งยังอยู่ได้ตลอดพรรษาและล่วงเลยต่อมาอีกหลายปี

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ได้ออกปากยอมรับในความจริง และชมว่า **"พระคณะกรรมฐานนี้เป็นผู้ปฏิบัติดีจริง ทั้งยังทำได้ดังพูดจริงๆ อีกด้วย สมควรที่พระมหาเปรียญทั้งหลาย จะถือเอาเป็นตัวอย่างปฏิบัติต่อไป"** สมเด็จฯ ยังได้กล่าวต่อหน้า**หลวงปู่ฝั้น** ด้วยว่า "ฉันเป็นพระอุปัชฌาย์

บวชพระบวชเณรมาจนนับไม่ถ้วน แต่ไม่เคยนึกสนใจใน **ตจปัญจกกัมมัฏฐาน** เหล่านี้เลย เพิ่งจะมารู้ซึ้งในพรรษานี้เอง” พูดแล้วท่านก็นับ **เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ** แล้วถามหลวงปู่ฝั้น ว่า “นี่เป็นธาตุดิน นี่เป็นธาตุน้ำ นี่เป็นธาตุลม นี่เป็นธาตุไฟ ใช่ไหม ?” ซึ่งท่านก็รับว่า “ใช่ขอรับ”

จากนั้นท่านก็ปรารภขึ้นว่า “ตัวท่านเองเปรียบเหมือนผู้บวชใหม่ เพิ่งจะมาเรียนรู้ เกสา โลมา ฯลฯ สำหรับความรู้ในด้านมหาเปรียญที่เล่าเรียนมามากนั้น ไม่ยังประโยชน์และความหมายต่อชีวิตท่านเลย ยศถาสมณศักดิ์ก็แก้ทุกข์ท่านไม่ได้ ช่วยท่านไม่ได้ **พระอาจารย์ฝั้น**ให้ธรรมปฏิบัติในพรรษานี้ได้ผลคุ้มค่า ทำให้ท่านรู้จักกัมมัฏฐานดีขึ้น”

ตจปัญจกกัมมัฏฐาน อ่านว่า ตะจะปันจะกะกัมมัดถาน คือ กรรมฐานอันบัณฑิตกำหนดด้วยอาการมีหนังเป็นที่ ๕ เป็นอารมณ์ หมายถึงกรรมฐานที่ท่านสอนให้พิจารณาส่วนของร่างกาย (กายคตาสติ) ๕ อย่าง ได้แก่ เกสา (ผม) โลมา (ขน) นขา (เล็บ) ทันตา (ฟัน) ตโจ (หนัง) โดยความเป็นของปฏิกูล เป็นกรรมฐานที่พระอุปัชฌาย์ให้แก่ผู้บวชใหม่

นอกจากนี้ **หลวงปู่ฝั้น** ยังแนะอุบายให้เกิดปัญญา โดย**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** เทศน์ไว้ดังนี้

“สมเด็จฯ ท่านฉลาดพอพูดไว้นะ “เออ ! จิตไม่เป็นสมาธิ จิตเป็นสมาธินี่ตั้งมั่นสงบ” พอท่านเข้าใจแล้ว ท่านก็ปฏิบัติเสียจิตสงบ สงบจนไปบอกท่านว่า “เอ๊ ! มันสงบมากไป ไม่มีปัญญา มันไม่ทำงาน มันขี้เกียจ” ว่าอย่างนั้น

หลวงปู่ฝั้นเลยไปบอก “ไหน พระเดชพระคุณอยากให้สงบ ก็สงบๆ” **ท่านก็แนะอุบายให้เกิดปัญญาขึ้นอีก ต้องให้สงบเสียก่อน** เพราะฉะนั้นไม่ต้องไปหา ไม่ต้องห่วงดูผลมากนัก ให้ทำงาน ให้ดูรักษา แล้วถ้าไม่มีอะไรมาก่อกวนแล้ว จิตก็อยู่ในตรงนั้น มันไม่ไปไหน รู้ตรงนั้น เห็นตรงนั้น เมื่อสงบแล้ว มันก็ค่อยงอกงามขึ้นมา เหมือนกับต้นไม้ที่ปักแน่นแล้ว รดน้ำขึ้นแล้ว รากนี้ก็ออกมาเอง โดยไม่ต้องไปทำอะไร มันค่อยแน่น ค่อยมั่นคง จับมั่นคงขึ้นมา ยอดมันก็ทอดออกเอง ใบมันก็ทอดเอง อันไหนร่วงไป มันก็ร่วงไปด้วยกันโดยธรรมชาติของมัน

โดยผลที่สุด มันก็ผลิดอกออกผลตามเหตุปัจจัยที่ถึงวาระคราวมันเป็น ได้ผลออกมา เวลาไม่มี จะไปหาไม่มีหรอก **แม้แต่เอาต้น เอาใบไปทำอย่างไร ก็มันไม่ออก ฉันใดก็ดี การภาวนาก็เหมือนกัน ขอให้ทำโดยความยินดี ความเป็นสันโดษตามที่ท่านแนะนำไว้ ที่พระพุทธเจ้าพาสาวกทำมาสำเร็จมาแล้วเป็นจำนวนมาก ละความอยากเสีย สร้างความขยัน สร้างความพอใจในงานที่เรากำลังทำ ด้วยทำแล้วให้มีความสุข”**

ในพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น **หลวงปู่ฝั้น** แทบไม่มีเวลาเป็นขององค์ท่านเลย ทั้งนี้เพราะท่านได้ทำหน้าที่อุปัฏฐากพร้อมกันถึง ๒ พระอาจารย์ กล่าวคือ ตอนกลางคืน หลวงปู่ฝั้นท่านจะต้องเข้าถวายธรรมแก่**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** ที่วัดสุปัฏนาราม จากหัวค่ำไปจนถึงเวลาประมาณ

๔ ทุ่ม บางคืนก็เลยไปจนถึง ๖ ทุ่ม จึงเดินกลับไปยังวัดบูรพาที่ท่านพักจำพรรษาอยู่ พอรุ่งเช้าท่านก็ออกเดินบิณฑบาตไปเรื่อยๆ แล้วเดินข้ามแม่น้ำมูล ไปทางฝั่งอำเภอวารินชำราบ ไปฉันเช้าที่วัดป่าแสนสำราญ ฉันเสร็จ ท่านก็ประกอบยารักษาโรคถวาย**ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น** ซึ่งในปีนั้นท่านกำลังอาพาธด้วยโรคปอด ได้มาพักรักษาตัวอยู่ที่วัดป่าแสนสำราญ หลวงปู่ฝั้นได้พยายามหาสมุนไพรและตัวยาต่างๆ มาปรุง แล้วกลั่นเป็นยาถวายท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ด้วยหยูกยาที่ทันสมัยก็ไม่มี เพราะช่วงนั้นอยู่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นช่วงที่อัตคัดขาดแคลนทุกอย่าง

ในพรรษานี้ ตลอดทั้งพรรษา **หลวงปู่ฝั้น**ได้อุปัฏฐากดูแลอาการอาพาธ ตามที่องค์สมเด็จ–พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอไม่มีมารดา ไม่มีบิดา ผู้ใดเล่าจะพึงพยาบาลพวกเธอ ถ้าพวกเธอจักไม่พยาบาลกันเอง ใครเล่าจักพยาบาล

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดจะพึงอุปัฏฐากเรา ผู้นั้นพึงพยาบาลภิกษุอาพาธ”

หลวงปู่ฝั้นท่านทำหน้าที่นี้ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน อย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย โดยการถวายธรรมะให้**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** และโดยการปรุงยาสมุนไพรถวาย**ท่านพระ–อาจารย์มหาปิ่น** จนท่านทั้งสองต่างมีอาการดีขึ้น ย่อมแสดงให้เห็นว่า หลวงปู่ฝั้นท่านมีทั้งธรรมะและมีความรู้ทางด้านสมุนไพรเป็นเลิศ

การหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า

ในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศชาติต้องตกอยู่ในภัยภาวะวิกฤติเหตุการณ์ร้ายแรงต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งเกิดความอดอยากขาดแคลนในปัจจัย ๔ ประชาชนไม่เว้นสมณชีพราหมณ์ต้องประสบกับความเดือดร้อนโกลาหลกันทั่วทุกหย่อมหญ้า ทั้งต้องอพยพย้ายหนีและต้องหาที่กำบังหลบภัยจากการโจมตีของเครื่องบินทิ้งระเบิด ซึ่งอันตรายต่อชีวิต ถึงขั้นบาดเจ็บและล้มตายกันจำนวนมากมาย ในสถานการณ์ทุกข์ยากลำบากเช่นนี้ครูบาอาจารย์กองทัพธรรมสาย**ท่านพระ–อาจารย์มั่น** ท่านไม่เคยทอดทิ้งคิดเอาตัวรอด แต่ต่างกลับเป็นที่พึ่ง เป็นขวัญกำลังใจให้กับบรรดาพุทธบริษัทอย่างแท้จริง ซึ่ง**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านก็ได้ทำหน้าที่ผู้นำธรรมสงเคราะห์ช่วยเหลือพุทธบริษัทให้เกิดความอบอุ่นใจ และให้เกิดความแคล้วคลาดปลอดภัยจากการปฏิบัติธรรม

โดยช่วงที่**หลวงปู่ฝั้น** พักจำพรรษาอยู่ที่วัดบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น ยังอยู่ในช่วงของสงครามโลกครั้งที่ ๒ เหตุการณ์ในพรรษานั้นท่านได้รับความเคารพเลื่อมใสศรัทธาจากพุทธบริษัทอย่างมาก โดย **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อพูดถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒ น่าบันทึกไว้เป็นพิเศษในที่นี้ด้วยว่า การหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าของ**พระอาจารย์ฝั้น** ยังเป็นที่จดจำและประทับใจในบรรดาลูกศิษย์ลูกหา และบรรดาพุทธบริษัทจำนวนมากในจังหวัดอุบลราชธานี มาจนกระทั่งทุกวันนี้

ปีนั้นอยู่ในราวกลางพรรษา พ.ศ. ๒๔๘๗ จังหวัดอุบลราชธานี กลาดเกลื่อนไปด้วยทหารญี่ปุ่น ซึ่งเข้าไปตั้งมั่นอยู่ จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่ฝ่ายสัมพันธมิตรจะต้องจดจ้องทำลายล้าง โดยส่งเครื่องบินเข้ามาทิ้งระเบิดตามจุดยุทธศาสตร์อยู่เสมอ ชาวบ้านร้านถิ่น จึงพากันอพยพหลบภัยออกไปอยู่ตามรอบนอกหรืออำเภอชั้นนอกที่ปลอดจากทหารญี่ปุ่น ในตัวเมืองอุบลฯ จึงเงียบเหงาลงถนัด จะหลงเหลืออยู่ก็เฉพาะผู้ที่มีความจำเป็นไม่อาจโยกย้ายหรืออพยพเท่านั้น ตกกลางคืนคนเหล่านี้จะนอนตาไม่หลับลงง่ายๆ ต้องคอยหลบภัยทางอากาศกันอยู่เสมอ

ปกติเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตรจะมาทิ้งระเบิดในราวอาทิตย์ละ ๒ หรือ ๓ ครั้ง ถ้าวันไหนเครื่องบินจะล่วงล้ำเข้ามาทิ้งระเบิด **พระอาจารย์ฝั้น**จะบอกล่วงหน้าให้บรรดาศิษย์ทั้งหลายรู้ก่อนอย่างน้อย ๒ ชั่วโมง เช่น ในตอนเย็น ขณะพระเณรซึ่งเป็นศิษย์กำลังจัดน้ำฉันน้ำใช้ถวายอยู่นั้น ท่านจะเตือนขึ้นว่า **“ให้ทุกองค์รีบทำกิจให้เสร็จไปโดยเร็ว แล้วเตรียมหลบภัยกันให้ดี คืนนี้เครื่องบินจะมาทิ้งระเบิดอีกแล้ว”** ภิกษุสามเณรทั้งหลายก็รีบทำตามที่ท่านสั่ง พอตกกลางคืนก็มีเครื่องบินข้าศึกเข้ามาทิ้งระเบิดจริงๆ บางครั้งในตอนกลางวันแท้ๆ ท่านบอกลูกศิษย์ลูกหาว่า **“เครื่องบินมาแล้ว รีบทำอะไรให้เสร็จๆ แล้วรีบไปหลบภัยกันเสีย”** ทุกองค์ต่างมองตากันด้วยความงุนงง แล้วอีกไม่นานก็มีเครื่องบินเข้ามาทิ้งระเบิดจริงๆ ชาวบ้านหอบลูกจูงหลานเข้าไปหลบภัยอยู่ในบริเวณวัดเต็มไปหมด พระอาจารย์ฝั้นก็ลงจากกุฏิไปเตือนให้อยู่ในความสงบและให้ภาวนา **“พุทโธ พุทโธ”** ไว้โดยทั่วกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่”

เหตุการณ์วิกฤติตลอดพรรษานั้นได้ผ่านไปด้วยดี เพราะบารมีธรรมของ**หลวงปู่ฝั้น** ทำให้พระเณรชาวบ้านต่างอัศจรรย์ใจในอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย อำนาจ **“พุทโธ”** คุ้มครองได้จริงๆ ต่างก็ยิ่งเกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และในองค์หลวงปู่ฝั้นยิ่งๆ ขึ้น

ผ่านพระธาตุพนม ไม่แวะกราบคือบาปหนา

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ เมื่อออกพรรษา เสร็จฤดูกาลกฐินแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้เข้ากราบนมัสการลา**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** ที่วัดสุปัฏนาราม ขออนุญาตเดินทางไปสกลนครบ้านเกิดของท่าน เพื่อบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทานอุทิศแด่บุพการี คือ โยมบิดามารดา สมเด็จฯ ก็อนุญาต ต่อจากนั้นท่านได้ไปกราบนมัสการลา **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม** กับ **ท่าน–พระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล** ที่วัดป่าแสนสำราญ แล้วลาญาติโยมคณะศรัทธาทั้งหลาย

การออกเดินทางจากอุบลราชธานีในครั้งนั้น **หลวงปู่ฝั้น**มีพระภิกษุรูปหนึ่ง สามเณรรูปหนึ่ง กับเด็กลูกศิษย์อีกคนหนึ่ง ร่วมติดตามไปด้วย โดยมุ่งหน้าไปทางจังหวัดสกลนคร เนื่องจากขณะนั้นยังอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ น้ำมันเชื้อเพลิงขาดแคลนมาก รถยนต์โดยสารต้องใช้ถ่านแทน และมีวิ่งน้อยคัน หลวงปู่ฝั้นได้พาพระเณรและลูกศิษย์นั่งรถยนต์โดยสารที่ใช้ถ่านเป็นเชื้อเพลิงนี้ โดยออกเดินทางจากจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่เช้า ไปถึงอำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม (ระยะทางประมาณ ๑๖๐ กม.) เมื่อเวลา ๓ ทุ่มเศษ แล้วไปขอพักค้างคืนที่วัดศรีมงคล

ในเช้ารุ่งขึ้นได้โดยสารรถยนต์คันเดิม ไปแวะพักค้างคืนที่ วัดป่าเกาะแก้ว อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นวัดที่**ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล** บูรณะขึ้นมา จากนั้น**หลวงปู่ฝั้น**ได้พาคณะของท่านไปกราบนมัสการองค์พระธาตุพนม ซึ่งตั้งอยู่ไม่ไกลจากวัดป่าเกาะแก้ว

พระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พระธาตุองค์นี้บรรจุพระอุรังคธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในสมัยก่อน ประชาชนแถวนั้นคงไม่รู้ถึงความสำคัญ จึงไม่มีใครสนใจเท่าใดนัก เมื่อคณะของ**ท่านพระอาจารย์เสาร์ กนฺตสีโล** ได้มาพำนักจำพรรษา ท่านได้เห็นปาฏิหาริย์พระธาตุลอยเสด็จไปมาปรากฏเป็นแสงหลากสีงดงามมาก จึงได้เปิดเผยความลี้ลับและความศักดิ์สิทธิ์ ประชาชนและทางบ้านเมืองจึงได้ตื่นตัว ในกาลต่อมาก็ได้มีการบูรณะพัฒนาขึ้นมาจนกลายเป็นปูชนียศาสนวัตถุที่สำคัญของภาคอีสาน และของประเทศไทยในปัจจุบัน จึงนับได้ว่าการมาพำนักของ**ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น ท่านเจ้าคุณปัญญาพิศาลเถร (หนู จิตปณฺโณ)** และคณะในปี พ.ศ. ๒๔๔๓ จึงถือเป็นคุณมหาศาลที่ทำให้ชนรุ่นหลังได้พระธาตุพนมสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อการกราบไหว้มาจนทุกวันนี้

ความสำคัญของพระธาตุพนม **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้บอกกับพระ เณร และลูกศิษย์ที่ติดตามว่า **“ใครผู้ใดเดินทางผ่านมาถึงแล้วไม่แวะนมัสการองค์พระธาตุพนม คนคนนั้นนับว่าบาปหนา มีกรรมปกปิดจนไม่สามารถจะมองเห็นปูชนียสถานอันสำคัญ”** ท่านเล่าต่อไปว่า “เมื่อก่อนโน้นบริเวณพระธาตุพนมเต็มไปด้วยป่ารกรุงรัง องค์พระธาตุก็มีเถาวัลย์ขึ้นปกคลุมจนมิดยอดพระธาตุ **ท่านพระอาจารย์เสาร์** กับ **ท่านพระอาจารย์มั่น** สมัยยังหนุ่มแน่นได้เที่ยวธุดงค์มาพักปักกลดบริเวณพระธาตุพนม แล้วชักชวนญาติโยมขึ้นไปรื้อเถาวัลย์ออก ถากถางป่ารอบๆ พระธาตุพนมจนสะอาด แล้วพาญาติโยมทำพิธีมาฆบูชา จนเป็นประเพณีสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้”

ทรมานดัดนิสัยพระศิษย์ผู้กลัวผี

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พักอยู่ที่วัดป่าเกาะแก้ว อำเภอธาตุพนม อยู่ ๔ – ๕ วัน ท่านก็พาคณะออกเดินทางต่อด้วยเท้า โดยต่างองค์ต่างสะพายบาตร แบกกลด หิ้วกาน้ำ ตามแบบฉบับของพระธุดงคกรรมฐาน มุ่งหน้าไปอำเภอนาแก กว่าจะถึงก็เกือบมืด จึงแวะพักที่วัดบ้านนาแกน้อย

หนึ่งคืน พอเช้าวันรุ่งขึ้น ฉันเสร็จก็ออกเดินทางไปถึงวัดป่าบ้านนาโสก ท่านได้พักบำเพ็ญภาวนาที่วัดนี้อยู่หลายคืน และที่วัดแห่งนี้เองที่ท่านได้ทรมานดัดนิสัยกลัวผีของพระภิกษุลูกศิษย์ที่ร่วมคณะไปด้วยจนได้ผลหายกลัวผี

เรื่องมีว่า **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจะพักอยู่วัดใดหรือที่ใดก็ตาม ปกติท่านจะลงจากกุฏิ จากอาคารไปอยู่ตามร่มไม้ ซึ่งเรียกว่า **“อยู่รุกขมูล”** เสมอมา เมื่อมาพักที่วัดป่าบ้านนาโสกก็เช่นเดียวกัน เจ้าอาวาสได้จัดกุฏิถวายให้ท่าน แต่ท่านพักบนกุฏิเพียงคืนเดียว ก็พาพระที่ติดตามออกไปหาที่พักในบริเวณป่าช้า โดยยกแคร่ไม้เอาไปตั้งใต้ร่มไม้ที่อยู่ในป่าช้านั้น ที่นั่นเป็นป่าโปร่งบ้าง ป่าทึบบ้าง สัตว์ป่าต่างๆ ยังมีชุกชุม เมื่อจัดทำที่พักสำหรับหลวงปู่ฝั้นเสร็จแล้ว ท่านก็บอกพระให้แยกย้ายไปหาที่พักเอาตามชอบใจ ก่อนพระจะแยกไปเตรียมที่พัก หลวงปู่ถามว่า “กลัวผีกันหรือเปล่า ?”

พระภิกษุรูปนั้นก็ตอบไปตามตรงว่า “กลัวครับ” แทนที่หลวงปู่จะบอกให้พักอยู่ใกล้ๆ ท่าน ท่านกลับเดินนำไปเลือกที่ในกลางป่าช้าลึกเข้าไปในป่าทึบ รอบๆ บริเวณที่พักเต็มไปด้วยหลุมฝังศพทั้งเก่าและใหม่ แต่ด้วยความเคารพและเชื่อฟังในอาจารย์ พระภิกษุรูปนั้นจึงจำต้องเตรียมที่พักตรงที่หลวงปู่ได้ชี้ให้โดยไม่มีอาการอิดเอื้อน ทั้งๆ ที่ใจเต็มไปด้วยความหวาดหวั่นอยู่เต็มอก ตกกลางคืนอากาศหนาวจัด แม้พระองค์นั้นไม่ได้ใช้ผ้าห่ม แต่กลับมีเหงื่อไหลโทรมกาย ทั้งนี้เพราะจิตใจไม่เป็นปกติ กลัวผีจะออกมาหลอกหลอนตลอดทั้งคืน

คืนต่อมา**หลวงปู่ฝั้น**ก็สั่งสอนให้รู้จักแก้ความกลัวในสิ่งต่างๆ โดยท่านเริ่มถามว่า “เมื่อคืนนี้เวลากลัวมากๆ อย่างนั้นน่ะ ภาวนาไปแล้ว จิตมันสงบหรือเปล่า ?” พระภิกษุรูปนั้นตอบว่า “จิตไม่สงบเลย เพราะมีแต่ความกลัวจนนอนไม่หลับ” หลวงปู่จึงพูดสอนอย่างเป็นเหตุเป็นผลว่า

“ถ้าจิตไม่สงบ ก็แสดงว่ามันไม่กลัวน่ะซี เพราะถ้าจิตมันกลัว มันก็ต้องสงบ และต้องรวมเป็นสมาธิได้ ถ้าจิตมันยังแส่หา หรือนึกว่ามีผี และยังกลัวอยู่ เรียกว่า จิตไม่สงบ เมื่อจิตไม่รวมไม่สงบ ก็แสดงว่าจิตมันไม่กลัว ตามธรรมดา เมื่อคนเราบังเกิดความกลัวขึ้นมา เป็นต้นว่า กลัวช้าง กลัวเสือ หรือกลัวสัตว์ต่างๆ ย่อมต้องหาที่หลบที่กำบัง หรือหาที่พึ่ง เช่น วิ่งเข้าหลบในบ้านเรือน เมื่อหลบแล้วกำบังแล้ว ความกลัวมันก็หายไป ตรงกันข้ามถ้าวิ่งออกไปข้างนอกโดยปราศจากที่สำหรับกำบังความปลอดภัยจะเกิดขึ้นได้อย่างไร จิตของคนเราก็เช่นกัน เมื่อบังเกิดความกลัวก็ควรสงบนิ่งอยู่กับสมาธิภาวนา ไม่ใช่วิ่งออกไปหาผีตามป่าช้า แล้วก็นั่งตัวสั่นอยู่คนเดียว”

แล้วท่านก็สั่งสอนอีกว่า “ความกลัวผีนั้นเป็นเพียงอุปาทานของเรา เราหลอกตัวเราเอง เราเองนึกขึ้นว่าผี แล้วเราก็กลัวผี เมื่อบังเกิดความกลัวขึ้นมาต้องรีบสำรวมใจให้สงบ จิตจะได้มีกำลังต้านทานต่อสิ่งร้ายเหล่านั้นได้ จิตของเราจะได้มีกำลังพิจารณาเหตุผลต่างๆ เพื่อจะได้ต่อสู้กับภัยทั้งปวงที่จะเกิดขึ้น จิตยิ่งฟุ้งซ่านเท่าไหร่ แม้ใบไม้ร่วง ก็เข้าใจว่าผีหลอก ดีไม่ดีวิ่งจีวรปลิวไป

เปล่าๆ” เมื่อพูดถึงตรงนี้แล้ว ท่านก็บอกศิษย์คล้ายกับเป็นการขู่ว่า “ต่อไปนี้ ถ้ากลัวผีมากกว่าครูบาอาจารย์แล้วล่ะก็ จงไปคุกเข่ากราบผีเสียดีกว่า ไม่ต้องมากราบไหว้ครูบาอาจารย์ให้เสียเวลา”

พระภิกษุรูปนั้นได้มาเล่าให้ฟังในภายหลังว่า “เมื่อได้ยินคำของ**พระอาจารย์ฝั้น**เช่นนั้นแล้ว ให้บังเกิดความมานะเป็นอันมาก พยายามต่อสู้ความกลัว ด้วยการรวบรวมสมาธิจนเป็นผลสำเร็จ และได้พบความจริงด้วยว่า **เมื่อพิจารณากันด้วยเหตุด้วยผล กล้าต่อสู้กับความจริง อย่างพระ–อาจารย์ฝั้นสั่งสอนแล้ว แม้ตกอยู่กลางป่าช้าดงดิบอันเต็มไปด้วยหลุมฝังศพ ก็ไม่ใช่เรื่องน่ากลัวแต่ประการใด เพียงแต่ตัวเองคิดขึ้นมาหลอกตัวเองเท่านั้น”**

ถึงบ้านบะทอง บ้านเกิด จัดงานทำบุญอุทิศ

การกราบคารวะเยี่ยมเยียนกันของพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** มีมาตั้งแต่สมัยครั้งพุทธกาล ปฏิปทาข้อนี้เป็นอริยประเพณี อริยปฏิบัติ ที่พระธุดงคกรรมฐานได้ดำเนินสืบทอดต่อๆ กันมา ท่านทำด้วยความเคารพเทิดทูนบูชาในครูบาอาจารย์กันจริงๆ ท่าน **ธมฺมสากจฺฉา** หรือสนทนาธรรมกัน ก็เป็นตามหลักของสัลเลขธรรม เพื่อความหลุดพ้นเป็นสำคัญ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านก็ได้ดำเนินตามปฏิปทาข้อนี้อย่างเด่นชัด

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พาคณะศิษย์พักที่ วัดป่าบ้านนาโสก ราว ๘ – ๙ วัน ก็ออกเดินทางต่อไปพักที่วัดป่าบ้านนามน (วัดป่านาคนิมิตต์) ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เพื่อไปกราบ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ซึ่งพักจำพรรษาอยู่ ณ ที่นั้น เมื่อพรรษาที่ผ่านมา พอหลวงปู่เดินทางไปถึงก็ทราบว่า หลวงปู่มั่นย้ายไปพักวิเวกที่วัดป่าบ้านห้วยแคนแล้ว

เช้าวันรุ่งขึ้นหลวงปู่พร้อมด้วยคณะจึงได้เดินทางไปกราบ**หลวงปู่มั่น** ที่วัดป่าบ้านห้วยแคน แล้วพักอยู่เพื่อรับการชี้แนะอยู่กับหลวงปู่มั่น อยู่ ๓ คืน จึงได้กราบลาเดินทางไปพักที่วัดป่า–บ้านโคก วัดป่าบ้านโคกนี้ หลวงปู่มั่นเคยพักจำพรรษาอยู่ก่อน สำหรับในช่วงนั้น **หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** เป็นเจ้าสำนักอยู่ **หลวงปู่ฝั้น**ไปพักอยู่กับหลวงปู่กงมา ที่วัดป่าบ้านโคก อยู่ ๔ – ๕ คืน ก็ออกเดินทางเพื่อจะไปวัดป่าสุทธาวาส ซึ่งอยู่ในตัวเมืองสกลนคร

เดินทางไปถึงแค่บ้านนายอ ก็ค่ำลงเสียก่อน หลวงปู่จึงได้พาคณะแวะไปปักกลดค้างคืนที่โรงเรียนประชาบาลบ้านนายอ ตอนเช้าหลังจากออกบิณฑบาต และฉันภัตตาหารแล้ว จึงได้ออกเดินทางต่อไปยังวัดป่าสุทธาวาส พักอยู่วัดป่าสุทธาวาส ๓ คืน จึงเดินทางต่อไปยังอำเภอพรรณา–นิคม แล้วเดินลัดตัดทุ่งนาตรงไปบ้านบะทอง บ้านเกิดของท่าน หลวงปู่และคณะได้เข้าไปพักที่วัดบ้านบะทอง เพียงคืนเดียว จึงได้ย้ายไปพักที่ป่าช้าใกล้ๆ กับสระน้ำใหญ่ชื่อ หนองแวง ซึ่งบรรดาญาติโยมได้พากันไปช่วยถากถางทำที่พักชั่วคราวถวายให้ ที่พักชั่วคราวที่หลวงปู่ไปพักอยู่นี้ ต่อมา

ได้กลายเป็นสถานที่ตั้งของวัดป่าอุดมสมพร ในปัจจุบัน ส่วนหนองแวงก็ได้กลายมาเป็นสระน้ำใหญ่ภายในวัด ซึ่งมีโบสถ์น้ำอยู่กลางสระแห่งนี้เอง

หลวงปู่ฝั้นได้จัดเตรียมสถานที่ตรงที่ท่านพักอยู่ชั่วคราวนี้เอง เป็นที่จัดทำบุญอุทิศส่วนกุศลแด่บุพการีของท่าน โดยมีญาติโยมชาวบ้านออกมาช่วยเตรียมงานกันอย่างแข็งขัน เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว หลวงปู่จึงให้จัดพิธีทำบุญขึ้น เป็นการทำบุญที่ใหญ่โตมาก มีชาวบ้านจากหลายหมู่บ้านมาร่วมงานกันอย่างคับคั่ง รูปแบบของการจัดงานเป็นไปตามแบบอย่างของพระกรรมฐาน คือ ไม่มีมหรสพ ไม่มีเครื่องกระจายเสียง มีแต่การสวดมนต์ รักษาศีล ฟังเทศน์อบรมธรรม และปฏิบัติสมาธิภาวนากันตลอดคืน โดยมีพระเถระผู้ใหญ่ไปร่วมในพิธีด้วยหลายรูป

เมื่อพระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์เรียบร้อยแล้ว ก็มีการแสดงธรรม องค์แรกที่ขึ้นแสดงธรรมคือ **หลวงปู่ฝั้น** ในนามของเจ้าภาพหรือเจ้าของงาน บรรดาพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตลอดจนศรัทธาญาติโยมที่มาร่วมงานต่างนั่งสมาธิภาวนา ขณะที่ท่านกำลังแสดงพระธรรมเทศนาโปรดอยู่นั้น ท่านได้ตักเตือนบรรดาพุทธบริษัทให้ตั้งใจรับการอบรมอย่างจริงจัง อย่ารบกวนสมาธิของผู้ฟังด้วยกัน ลำดับต่อจากนั้นก็นิมนต์**พระอาจารย์ดี** หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่าท่านอาญาครูดีขึ้นเทศน์เป็นองค์ต่อไป พระอาจารย์ดีเทศน์จนถึง ๖ ทุ่ม ก็จบลง ต่อไป **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ได้ขึ้นเทศน์ต่อตั้งแต่ ๖ ทุ่ม ไปจนสว่าง เมื่อได้เวลาออกบิณฑบาต ท่านจึงได้ลงจากธรรมาสน์

บรรดาญาติโยมที่ไปร่วมงานบำเพ็ญกุศลกับ**หลวงปู่ฝั้น**ในครั้งนั้น ต่างก็ปลื้มปีติ ซึ้งใจ และอิ่มบุญกันอย่างถ้วนทั่ว เพราะนานๆ จะได้พบกับงานบุญกันจริงๆ สักครั้งหนึ่ง และตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สถานที่จัดงานบุญนั้นก็เริ่มมีพระภิกษุสามเณรมาอยู่พักจำพรรษาตลอดมา และได้พัฒนาขึ้นเป็นวัดป่าอุดมสมพร วัดที่หลวงปู่ฝั้นได้พำนักเป็นวัดสุดท้ายในชีวิตของท่าน

น่าสังเกตว่า คืนแรกที่**หลวงปู่ฝั้น**ได้พาพระภิกษุร่วมคณะเข้าไปพักในป่าแห่งนี้นั้น ท่านได้ให้ญาติโยมถางป่าแล้วเอาฟางมาปู จากนั้นก็ปูเสื่อทับลงไปบนฟาง ตกกลางคืนปลวกได้กลิ่นฟางจึงออกมาอาละวาด ต้องย้ายกันตลอดคืนถึง ๔ – ๕ ครั้งจนสว่าง ทุกรูปต่างก็ไม่ได้หลับได้นอนตลอดคืน พอเช้าวันรุ่งขึ้นต้องทำเป็นแคร่ยกขึ้นพ้นจากพื้นดินจึงปลอดภัยจากกองทัพปลวกไปได้ **การที่สถานที่นั้น กลายมาเป็นวัดป่าอุดมสมพร ที่เจริญรุ่งเรืองอยู่ในปัจจุบัน ก็เป็นเพราะว่าหลวงปู่ฝั้นได้บุกเบิกมาด้วยความยากลำบาก นับตั้งแต่คืนแรกเลยทีเดียว**

ภาค ๑๒ แบ่งเบาภาระครูบาอาจารย์

พ.ศ. ๒๔๘๘ – ๒๔๙๖ จำพรรษา ๒๑ – ๒๙ ที่วัดป่าธาตุนาเวง

เสร็จจากงานบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทานแด่บุพการีของท่านแล้ว อีกไม่กี่วันต่อมา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้ลาบรรดาญาติโยมทั้งหลายเดินทางกลับไปจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากได้รับนิมนต์ไปร่วมงานศพของคุณแม่ชีสาลิกา ซึ่งทางเจ้าภาพและคณะสงฆ์ทางจังหวัดอุบลฯ นิมนต์ไว้ล่วงหน้าแล้ว ตั้งแต่ก่อนที่ท่านจะเดินทางออกจากอุบลฯ มาสกลนครในครั้งนี้

เมื่อจัดบริขารเสร็จเรียบร้อยแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ก็พาศิษย์ออกเดินทางด้วยเท้าย้อนกลับไปทางตัวเมืองสกลนคร แต่เดินไปถึงแค่บ้านพานก็ใกล้ค่ำ จึงแวะเข้าไปปักกลดพักในบริเวณป่าช้าหนึ่งคืน ในตอนเช้าท่านก็พาลูกศิษย์ออกรับบิณฑบาตเพื่อโปรดสัตว์ตามปกติ ปรากฏว่าบิณฑบาตได้เพียงข้าวเหนียวกับน้ำอ้อยเพียง ๔ ก้อนเท่านั้น

เกี่ยวกับบิณฑบาตนี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านเคยเล่าให้บรรดาพระภิกษุสามเณรที่เป็นศิษย์ใกล้ชิดฟังว่า สมัยก่อนท่านเที่ยวธุดงค์ไปตามที่ต่างๆ บางหมู่บ้าน ท่านบิณฑบาตไม่ได้อะไรเลยก็มี แม้ข้าวเหนียวสักปั้นหนึ่งก็ไม่ได้ ต้องอดอาหาร เดินทางต่อไปอีก แต่ถึงลำบากยากเข็ญสักเพียงใดท่านก็ไม่เคยย่อท้อ ยิ่งอดอยากมากเท่าไร ก็ยิ่งทำความเพียรได้มากขึ้นเท่านั้น สำหรับท่านเองนั้นเคยฝึกหัดทรมานตนด้วยการอดอาหารมาแล้ว เป็นเวลาหลายๆ วันก็มี

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**กับศิษย์ฉันข้าวเหนียวกับน้ำอ้อยตอนเช้าวันนั้น เสร็จแล้วก็พากันเดินทางต่อไปยังวัดป่าธาตุนาเวง ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร อันเป็นวัดที่ **หลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ** เคยเป็นเจ้าอาวาสมาก่อน ในสมัยก่อนนั้น วัดป่าธาตุนาเวง ตั้งอยู่ในป่าดงดิบ อยู่ใกล้กับโรงเรียนพลตำรวจ เขต ๔ และในระยะต่อมากลายเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยครูสกลนคร พัฒนามาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในปัจจุบัน

ในตอนแรก **หลวงปู่ฝั้น**ตั้งใจจะแวะพักที่วัดป่าธาตุนาเวง เพียงคืนเดียว แต่เนื่องจากมีผู้มานิมนต์ให้ท่านอยู่จำพรรษาที่สกลนคร เพื่อจะได้ช่วยแบ่งเบาภาระของ**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ในการอบรมพระเณรที่สนใจด้านการปฏิบัติภาวนา เพราะในระยะนี้ท่านพระอาจารย์–ใหญ่มั่น ท่านเข้าสู่วัยชราภาพแล้ว เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่ง เนื่องจากกิจนิมนต์ที่ท่านรับไว้ที่จังหวัดอุบลราชธานี เกี่ยวกับงานศพของคุณแม่ชีสาลิกานั้น ได้จัดการเผาศพไปเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้มีการเลื่อนกำหนดจัดงานให้เร็วขึ้น โดยหลวงปู่ไม่ได้รับแจ้งให้ทราบ การเดินทางไปจังหวัดอุบลฯ ตามที่ท่านตั้งใจจึงหมดความจำเป็น ด้วยเหตุนี้หลวงปู่ฝั้นจึงตกลงรับคำนิมนต์พักและจำพรรษาที่ วัดป่าธาตุนาเวง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นต้นมา

โดยในปีนั้นก่อนเข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้พาศิษย์พระเณรไปกราบเยี่ยมทำวัตรกับ **ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น** ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม ตามธรรมเนียมปฏิบัติของพระสงฆ์ทั่วไป โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์เหตุการณ์ตอนกราบเยี่ยมไว้ดังนี้

“อย่างหลวงปู่ฝั้นพลังจิตเก่งมาก ยกให้เลยสมัยปัจจุบัน แล้วยังมีรู้ด้วยสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น วันนั้นจวนจะเข้าพรรษา ท่านจะพาลูกศิษย์ลูกหาไปกราบ**พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น**ที่หนองผือ เรามันเป็นอย่างนั้นล่ะ ถ้ามีครูบาอาจารย์องค์ใดมา เราจะเข้าถึงก่อนแล้ว เข้าถึงดูทุกสิ่งทุกอย่างก่อนๆๆๆ เรื่อยเลย พอวันนั้นไปท่านขึ้นไป เราก็นั่งอยู่นั้นแล้ว คอย ครูบาอาจารย์ลูกศิษย์ของท่านชั้นผู้ใหญ่มาแต่ละองค์ๆ ท่านปฏิบัติปฏิสันถารต้อนรับภายในภายนอก เรื่องศีล เรื่องธรรมอย่างไรบ้างๆ ท่านจะไม่ปฏิบัติเหมือนกันนะ พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นนี้ องค์นี้ขึ้นมามีกิริยามารยาทอรรถธรรมเป็นอย่างนั้น องค์นี้ขึ้นมามีกิริยามารยาทอรรถธรรมเป็นอย่างนั้น ไม่ได้ซ้ำกันนะ

พอดีวันนั้นท่านขึ้นมากราบ พอกราบลงไปท่านยิ้ม เพราะนิสัย**ท่านอาจารย์ฝั้น**นี่ท่านยิ้มยิ้มสวยงามมากนะ ไม่เหมือน**หลวงตาบัว**ยิ้ม ถ้าหลวงตาบัวยิ้มนี้ ศาลาแตกฮือเลย เข้าใจไหม ท่านอาจารย์ฝั้นยิ้มสวยงามมากนะ พอกราบลงๆ ท่านมอง “เออ ! วันนี้มันหอมอะไรนา แต่ไม่ใช่หอมธูป” ทางนั้น “เอ๊ ! วันนี้หอมอะไรนา แต่ไม่ใช่หอมธูปหอมเทียน” เท่านั้นพอ พอท่านกราบลงไปเสร็จแล้ว ท่านยิ้มๆ **“เอ๊ ! วันนี้หอมอะไรนา แต่ไม่ใช่หอมธูปหอมเทียน”** ทางนั้นท่านตอบรับ **“เออ ! ใช่แล้ว”** เท่านั้นพอ

พอท่านกราบลงไปเสร็จแล้วท่านยิ้มๆ “เอ๊ ! วันนี้หอมอะไรนา แต่ไม่ใช่หอมธูปหอมเทียน” ทางนั้นท่านตอบรับ “เออ ! ใช่แล้ว” เวลานั้นท่านไม่มีโอกาสที่จะถามท่านได้ “จากนั้นแล้วขึ้นไปหาท่านโดยเฉพาะ แล้วเป็นอย่างไร เวลา**ท่านอาจารย์ฝั้น**มากราบพ่อแม่ครูอาจารย์มีลักษณะยิ้มๆ แล้วว่า “วันนี้มันหอมอะไรนา แต่ไม่ใช่หอมธูป มันหมายความว่าอย่างไร” หมายความว่า รุกขเทพเต็มหมด ท่านบอก **“เออ ! ใช่แล้ว รุกขเทพมาเคารพบูชาครูบาอาจารย์เต็มไปหมด”** ท่านว่าอย่างนั้นนะ ท่านตอบปึ๋งเลยนะ**พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น** แต่เวลาจะพูดได้ขนาดนั้นก็ “เออ ! ใช่แล้ว” เรางงเป็นบ้าอยู่ เป็นบ้าอยู่นาน พอได้โอกาส ท่านออกทันทีเลย พวกเทวดาเต็มมาคอยฟังเทศน์ท่าน นานๆ จะมีทีหนึ่ง เวลาพ่อแม่ครูอาจารย์ตอบนะนี่นะ ท่านบอกว่า “เออ ! ใช่แล้ว” เท่านั้นล่ะ ไม่มาก เวลาเราไปถามธรรม ท่านตอบออกมาอย่างนั้นจึงชัดเจนมาก...

พระจิตตคุตต์ พวกเทพรักมากที่สุด เป็นคนละนิสัยวาสนา อันนี้ไม่ได้เหมือนกันหมด อย่างสมัยปัจจุบันนี้**หลวงปู่มั่น**กับ**หลวงปู่ฝั้น** หลวงปู่มั่นเป็นที่หนึ่ง หลวงปู่ฝั้นเป็นที่สอง ต่อจากนั้นก็เป็นลำดับกันไป ที่เด่นมากที่สุดก็คือ หลวงปู่มั่น นี่ล่ะเด่นมาก กับพวกเทพนี้ไม่ว่าไปอยู่ที่ไหน

พวกเทพรักท่านมาก เทพไม่ใช่เทพธรรมดา สวรรค์ชั้นพรหมก็ยังมา แต่ที่รักษาท่านธรรมดามีเป็นประจำ ท่านว่า...

อย่างนี้ล่ะความรู้แปลกๆ ต่างๆ กัน ความรู้ภายในปิดไม่อยู่นะ ตามภูมินิสัยวาสนาของใครมีสมาธิเป็นรากฐาน ที่จะให้เกิดความรู้แปลกๆ ต่างๆ นี้ขึ้นมา สมาธิเป็นรากฐาน พอจิตมีความสงบเข้าเท่าไรๆ เรื่องนิสัยวาสนาของใครจะรู้เห็นอะไรนี้ จะแตกออกมาจากสมาธินี้ รู้สิ่งนั้นสิ่งนี้เรื่อยๆ แล้วเกี่ยวกันไปเรื่อย เป็นความชำนิชำนาญไปเรื่อย คล่องตัวไปเรื่อย จากพื้นฐาน ถึงจิตจะขึ้นขั้นปัญญาก็ต้องมีฐานสมาธิเป็นที่รับรองในเบื้องต้น”

ครูบาอาจารย์ เทศน์สาเหตุที่เทวดามาฟังเทศน์ และเทศน์ถึง**หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น**ช่วย**หลวงปู่มั่น**จับขโมย ไว้ดังนี้

“**หลวงปู่มั่น**ท่านก็บอกนี่ เพราะ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเห็นของท่าน **ผู้ที่มีความรู้ กับ ผู้ที่มีความรู้ หัวใจมันถึงกัน มันเห็นไง เพราะหลวงปู่ฝั้นท่านพูดเท่านี้ หลวงปู่มั่นท่านก็รับของท่านเท่านั้น เพราะคนรู้ กับ คนรู้ มันไม่ต้องพูดกันมาก...**

หลวงตาท่านพูด เห็นไหม บอกว่า **หลวงปู่มั่น** กับ **หลวงปู่ฝั้น ท่านเห็นด้วยตาเนื้อนะ เห็นเทวดา อินทร์ พรหม เห็นด้วยตาเนื้อ** เห็นเหมือนเราเห็น มีภาพ ๒ ภาพซ้อนกัน ดูมนุษย์ก็ดูอย่างนี้ ถ้าดูอีกทีก็เห็นหมดเลย หลวงปู่มั่นก็เห็นอย่างนั้นนะ เห็นด้วยตาเนื้อเลย...

หลวงตาท่านจะบอกว่ามี**หลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ชอบ** พวกนี้จะเห็นด้วยตาเนื้อเลย เห็นจิตวิญญาณด้วยตาเนื้อเลย แต่ถ้าเป็นองค์อื่นนะจะต้องเข้าสมาธิ ต้องเข้าไปเพื่อให้ระดับจิตถึงกัน มันถึงจะเห็นกัน ถ้าเห็นกันนะ เขาเห็นของเขา...

ถ้าหัวใจมีธรรมและวินัยในหัวใจนี้ มันจะทำให้เราประเสริฐขึ้นมา เห็นไหม คนถึงต้องยกมือไหว้คนไง คนถึงต้องกราบคนไง เทวดาต้องมาฟังธรรมของ**องค์หลวงปู่มั่น**ไง เทวดา อินทร์ พรหม ต้องมาฟังธรรมของ**หลวงปู่ชอบ** ฟังธรรมของ**หลวงปู่ฝั้น**ไง ทำไมมาฟังธรรมล่ะ ? เพราะเขาเข้าใจเรื่องชีวิตปกติของเขา แต่เขาไม่เข้าใจเรื่องอริยสัจ เขาไม่เข้าใจเรื่องการเคลื่อนไปของปัญญาในหัวใจที่มันเคลื่อนอย่างไร สิ่งที่มันเคลื่อนไป แล้วมันชำระกิเลสอย่างไร เห็นไหม นี่คนถึงต้องไหว้คน คนเพราะอีกคนคนหนึ่งเขาประพฤติปฏิบัติ จึงเห็นความเป็นไปของโลก คือ ธรรมเหนือโลก...

เวลา**หลวงปู่มั่น**ท่านอยู่ที่หนองผือ เวลาท่านจะเทศนาว่าการ ท่านบอกว่าให้**หลวงปู่ชอบ**กับ**หลวงปู่ฝั้น** หลวงปู่ชอบกับหลวงปู่ฝั้นจะมีจริตนิสัย มีอำนาจวาสนามาก มีบารมีมาก จะรู้วาระจิตของคนไง หลวงปู่มั่นฝากไว้เลย บอกเวลาท่านเทศน์ ถ้าปกติจิตของท่านเหมือนกับเราพร้อมเรามีเรดาร์ เราจะจับได้เลยว่า ใครคิดอะไร แต่เวลาท่านเทศนาว่าการนี่ ท่านทำงานอยู่ เหมือนมือเรากำอะไรอยู่ เราไม่มีมือว่างที่จะไปดูอะไร ฝากให้หลวงปู่ฝั้นกับหลวงปู่ชอบให้ช่วยจับขโมย

ให้ที ขณะที่เทศน์นี่เป็นวิชาการ เทศน์นี่เป็นสัจธรรมความจริงออกมาจากหัวใจของหลวงปู่มั่น เพื่อยื่นจากใจดวงหนึ่งยื่นให้ลูกศิษย์ แต่ขโมยมันฟังธรรม มันก็ยังคิดออกนอกลู่นอกทาง คิดไปเรื่องต่างๆ นี่คือขโมย ให้พวกนี้คอยเตือนที”

หลังจากออกจากวัดป่าบ้านหนองผือแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็พาพระเณรเดินทางไปถึงวัดป่า–บ้านโคก ปรากฏว่าศิษย์ที่เป็นพระรูปหนึ่งเกิดอาพาธเป็นไข้มาลาเรียกำเริบอย่างหนัก ช่วงนั้นอยู่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ หยูกยาหายากมาก กล่าวคือ ไม่ต้องพูดถึงเรื่องหยูกยาที่จะใช้รักษาไข้กันเลย หลวงปู่ได้รับพาศิษย์ที่ป่วยนั้นกลับวัดป่าธาตุนาเวง แล้วดูแลให้การรักษาพยาบาลป้อนข้าวป้อนน้ำอย่างใกล้ชิด จนกระทั่งอาการไข้นั้นหายเป็นปกติ

เกี่ยวกับเรื่องไข้มาลาเรียนี้ หลวงปู่ได้เล่าให้บรรดาศิษย์ฟังว่า ตัวท่านเองเคยประสบมาแล้วเช่นเดียวกัน ออกธุดงค์คราใดท่านจะต้องมีรากยาติดย่ามไปด้วยเสมอ บางครั้งเดินอยู่ดีๆ ก็เกิดอาการไข้ขึ้นมาอย่างกะทันหัน ต้องแวะนอนใต้ร่มไม้ เอารากยาออกเคี้ยวแล้วกลืนน้ำลายเข้าไปแทนน้ำ เพราะหาน้ำที่จะใช้ฝนรากยาไม่ได้ในละแวกนั้น ท่านต้องทนลำบากเพราะไข้มาลาเรียอยู่ถึงสิบกว่าปี จึงได้ชินกับไข้ประเภทนี้

หลวงปู่ฝั้นได้เตือนบรรดาพระลูกศิษย์ที่ร่วมธุดงค์อยู่เสมอมาด้วยว่า **เวลาเดินธุดงค์ไปในที่ต่างๆ ให้ระวังเรื่องน้ำ เวลาเหนื่อยๆ และกระหายน้ำจัด อย่าดื่มน้ำในทันทีที่เห็นน้ำ ควรรอให้หายเหนื่อยเสียก่อนจึงค่อยดื่ม เรื่องอาบน้ำก็เช่นกัน ถ้าเหงื่อกำลังออกโชกร่าง อย่าเพิ่งอาบน้ำทันที ควรรอให้เหงื่อแห้งเสียก่อนจึงค่อยอาบน้ำ ถ้าดื่มน้ำในเวลาที่หิวจัด หรืออาบน้ำทั้งเหงื่อหรือกำลังเหนื่อย บางครั้งจะจับไข้ทันทีได้**

ครั้นเมื่อใกล้เข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๘๘ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้พาพระเณรพักจำพรรษาที่วัดป่า–ธาตุนาเวง เป็นพรรษาแรก และได้อยู่จำพรรษาเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นเวลานานติดต่อกันถึง ๙ พรรษา นับเป็นพรรษาที่ ๒๑ – ๒๙ ขณะท่านมีอายุ ๔๖ – ๕๔ ปี

ท่านบูรณะพัฒนาวัดป่าธาตุนาเวง

วัดป่าธาตุนาเวง ในตอนแรกเป็นที่พักสงฆ์ **หลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ** ท่านได้ไปสร้างไว้ มีผู้พยายามจะแย่งกรรมสิทธิ์ไป **หลวงปู่ฝั้น**ต้องต่อสู้ด้วยธรรมอันยอดเยี่ยมของท่าน จึงสามารถรักษาวัดนี้ไว้ได้ ต่อมาท่านได้ตั้งชื่อวัดใหม่ว่า วัดป่าภูธรพิทักษ์ และใช้ชื่อนี้มาจนบัดนี้ สาเหตุเพราะท่านระลึกถึงความช่วยเหลือของตำรวจภูธรในสมัยนั้น

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านมาพักจำพรรษาอยู่ที่ วัดป่าธาตุนาเวง หรือ วัดป่าภูธรพิทักษ์ ท่านได้เป็นผู้นำในการบูรณะพัฒนาวัด ตามแบบฉบับของวัดป่ากรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**

โดยซ่อมแซมกุฏิที่ผุพังให้มีสภาพที่ดีขึ้น ปรับปรุงทางเดินจงกรม สร้างกุฏิกรรมฐานพร้อมทางเดินจงกรม เพื่อรองรับพระเณรที่มาขออยู่ศึกษาอบรม ท่านมุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นวัดป่าที่มีสภาพสมบูรณ์ มีความสะอาด ร่มรื่น วิเวกเงียบสงัด เหมาะกับเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมเรื่อยมา ท่านพาพระเณรรักษาข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานอย่างเข้มงวดเคร่งครัด เช่น การบิณฑบาตเป็นวัตร การปัดกวาดลานวัด ทำความสะอาดเสนาสนะ การเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ฯลฯ พอถึงวันพระหรือวันอุโบสถ หลวงปู่จะอบรมสานุศิษย์เป็นประจำ ท่านจะพาพระเณรถือเนสัชชิก โดยมีการแสดงธรรม นั่งสมาธิภาวนาและเดินจงกรมตลอดทั้งคืน

ครูบาอาจารย์ที่เคยอยู่จำพรรษา เพื่อศึกษาธรรมปฏิบัติกับ**หลวงปู่ฝั้น** ที่วัดป่าธาตุนาเวง ท่านเล่าว่า **“ปฏิปทาและข้อวัตรปฏิบัติเมื่ออยู่กับหลวงปู่ฝั้นนั้น ปฏิปทาต่างๆ ก็เหมือนอยู่กับหลวงปู่มั่น เพราะหลวงปู่ฝั้นท่านเป็นลูกศิษย์ใกล้ชิดหลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้นท่านก็เอาปฏิปทาของหลวงปู่มั่นมาปฏิบัติ** การปฏิบัติในช่วงนั้น หลวงปู่ฝั้นท่านเทศนาอบรมธรรมวินัย พาภาวนาปฏิบัติธรรม ในวันพระก็จะทำความเพียรนั่งสมาธิและเดินจงกรมตลอดคืน”

ในการรักษาพระธรรมวินัย ข้อวัตรปฏิบัติ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจะดำเนินตาม**หลวงปู่มั่น** ท่านจะรักษาอย่างเคร่งครัดมาก โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“เวลาผู้นำเป็นตัวอย่างที่ดี อย่างเช่น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่างเช่น ครูบา–อาจารย์ของเรา **หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น** เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอุทิศชีวิตของท่าน ท่านอุทิศตัวของท่าน ท่านทำให้เห็นไง พอท่านทำให้เห็น ถึงเราจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็แล้วแต่ สิ่งที่มันเป็นตัวอย่างอันนั้นน่ะ มันทำให้พระอยู่ในร่องในรอยมากขึ้น เพราะอะไร

เราจะบอกว่า เวลาเราบวชใหม่ๆ ไปอยู่ในวงสังคมของพระ พระเขาพูดกันบอกว่า “ทำไม่ได้หรอก ธรรมวินัยทำไม่ได้หรอก ไม่มีใครทำได้” ทีนี้พอไม่มีใครทำได้ เราก็ฟังไว้หูหนึ่ง แต่พอเราไปฟังเทศน์**หลวงปู่ฝั้น** หลวงปู่ฝั้นเวลาท่านพูดนะ ท่านเทศน์ ไปฟังเทปหลวงปู่ฝั้นสิ ท่านบอกว่า **“ไม่ใช่ว่าทำไม่ได้นะ พยายามจะทำทุกตัวอักษรเลย”** นี่เวลาหลวงปู่ฝั้นท่านพูดอย่างนั้น...

อย่างข้อวัตรปฏิบัติมันเห็นเป็นเรื่องของเล็กน้อย เรื่องของเล็กน้อยนะ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านพูดประจำ **“เขื่อนมันจะแตก มันแตกจากตามด แตกจากสิ่งที่เป็นรอยร้าวเล็กน้อยนี่แหละ มันทำให้เขื่อนแตก เขื่อนพังได้”** นี่ก็เหมือนกัน **หลวงปู่มั่น**ท่านพยายามให้มีข้อวัตรปฏิบัติประจำใจไป ท่านบอกว่าให้มีข้อวัตรติดหัวมันไป ติดหัว คือ หัวใจไง หัวใจ คือ ความคิด ความคิดมันยอมรับความคิดมันเห็นประโยชน์นะ ข้อวัตรปฏิบัติมันเห็นประโยชน์มาก เก็บเล็กผสมน้อย มันทำให้เราเข้มแข็งขึ้นมาได้”

เรื่องของอำนาจจิต รถยนต์ต้องจอดรถรอ

ระหว่างพรรษาแรก คือ ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ นี้ มีเรื่องอัศจรรย์ซึ่งบรรดาพระลูกศิษย์ชุดที่จำพรรษาอยู่ด้วย ยังจำกันได้แม่นยำอยู่เรื่องหนึ่ง คือ วัดป่าธาตุนาเวง หรือ วัดป่าภูธรพิทักษ์ นี้อยู่นอกตัวเมืองสกลนคร ห่างออกไปทางเหนือประมาณ ๗ กิโลเมตร บนเส้นทางอุดรธานี – สกลนคร เวลา**หลวงปู่ฝั้น**มีกิจธุระต้องเข้าไปในตัวเมืองหรือไปวัดป่าสุทธาวาส ท่านจะต้องเดินเท้าออกไปราว ๑ กิโลเมตร จึงจะถึงสี่แยกถนนใหญ่ แล้วเดินเท้าหรือนั่งรถยนต์โดยสารต่ออีกราว ๖ กิโลเมตร จึงจะถึงตัวเมือง บางครั้งหลวงปู่ก็พาศิษย์เดินไป และบางครั้งถ้าจังหวะเหมาะก็นั่งรถโดยสารไป

เรื่องที่กล่าวขานกันว่าน่ามหัศจรรย์นั้นมีอยู่ว่า บางครั้งเมื่อหลวงปู่และศิษย์เตรียมตัวจะออกจากวัดก็ได้ยินเสียงรถยนต์ดังกระหึ่มอยู่บนถนนใหญ่ แน่ใจว่าเป็นรถยนต์โดยสารวิ่งจากอุดรฯ เพื่อเข้าสกลนคร พอได้ยินเสียงรถ พระลูกศิษย์ก็จะขอวิ่งออกไปก่อน เพื่อไปบอกให้รถจอดรอตรงสี่แยก หลวงปู่บอกว่า **“ไม่ต้องหรอก วิ่งให้เหนื่อยเปล่าๆ รถคันนั้นต้องหยุดรอเราแน่ๆ”**

หลวงปู่พาคณะออกเดินทางไปตามปกติ ไม่รีบร้อน พอถึงสี่แยกก็พบรถโดยสารจอดรออยู่จริงๆ คนขับรถกำลังกุลีกุจอตรวจดูเครื่องยนต์เพื่อหาทางแก้ไขอยู่ หลวงปู่ได้สอบถามคนขับดู ก็ได้รับคำบอกว่า “ไม่รู้มันเป็นอะไร วิ่งมาดีๆ พอมาถึงสี่แยกเครื่องยนต์ก็ดับ สตาร์ตเท่าไรก็ไม่ติด” หลวงปู่พูดเรียบๆ ตามปกติว่า **“เอาล่ะ ! เครื่องดีแล้ว รีบไปกันเถอะ อาตมาขอโดยสารไปในเมืองด้วย” หลวงปู่ฝั้น**พาคณะขึ้นบนรถ บอกให้คนขับรถลองติดเครื่อง เครื่องยนต์ก็ติดเสียงดังกระหึ่ม แล่นออกไปถึงตัวเมืองสกลนครโดยไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ทั้งคนขับรถและผู้ที่นั่งโดยสารอยู่บนรถต่างก็พูดว่า **“แปลกแท้”** มองหน้ากันอย่างไม่เข้าใจ เหตุการณ์อย่างนี้ไม่ได้มีแค่ครั้งเดียว ลูกศิษย์บอกว่า มีบ่อยจนเป็นที่รู้กันในหมู่ศิษย์

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ได้บันทึกเรื่องนี้ไว้ว่า

“เกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่อาจมีใครทราบได้ว่า เกิดจากกระแสจิตอันแรงกล้าของ**พระอาจารย์ฝั้น** หรืออย่างไร แต่พระภิกษุผู้เป็นศิษย์ของท่านรูปหนึ่ง ยังจำได้ถึงคำสอนของท่านเกี่ยวกับอำนาจจิตได้ดี กล่าวคือ ท่านเคยเทศน์สอนถึงความแก่กล้าของจิต ก่อนจะทำได้ต้องบำเพ็ญความเพียรชำระกิเลสออกจากจิตให้หมดสิ้นไปเสียก่อน เมื่อขัดเกลาจนหมดจดได้แล้ว อำนาจของจิตย่อมเกิดขึ้นได้เอง เปรียบเช่นกับน้ำฝน เมื่อตกลงสู่แผ่นดินอันเต็มไปด้วยฝุ่นละออง น้ำฝนที่ใสก็กลายเป็นข้นขุ่น ยิ่งไปกวนเข้าก็ยิ่งขุ่นมากขึ้น

ใครฉลาดตักใส่ภาชนะวางทิ้งไว้นิ่งๆ ความสกปรกก็จะตกตะกอนและน้ำนั้นก็จะใสขึ้นใหม่สามารถใช้ดื่มกินได้ สภาพของจิตนั้นเดิมก็ใสสะอาดปราศจากมลทิน เป็นสิ่งที่มีอำนาจอยู่แล้ว

แต่เมื่อเข้ามายึดถือในอัตภาพร่างกายอันเต็มไปด้วยกิเลสต่างๆ จิตก็เศร้าหมองขุ่นมัว หากชำระให้หมดไปได้ จิตก็ใสสะอาด มีพลังและมีอำนาจสามารถทำอะไรๆ ได้ตามกำลังของจิต”

องค์หลวงตาพระมหาบัว เทศน์เล่าอำนาจจิตของ**หลวงปู่ฝั้น**ไว้ดังนี้

“กระแสจิตต่างกัน กระแสจิตที่นุ่มนวล กระแสจิตที่มีกระแสรุนแรง กำลังแรง ต่างกันอย่างกระแสจิต**ท่านพ่อลี**แรง กระแสจิต**หลวงปู่ฝั้น**สมัยปัจจุบันแรง แรงมากทีเดียว นี่ล่ะกระแสจิตรถวิ่งมานี้กำหนดจุดให้หยุดกึ๊กๆ ไปไม่ได้เลย เห็นไหม พลังของจิต ยกตัวอย่าง อย่างท่านอาจารย์ฝั้นเก่งมากทีเดียว ท่านพ่อลีก็เก่ง ถึงเรื่องการห้าม การยกจิตอะไร กำหนดจิตกึ๊กเหมือนภูเขาทั้งลูกกั้นไว้เลย ข้ามไม่ได้ **กระแสจิตรุนแรงยิ่งกว่าอะไร อย่ามาว่าภูเขาทั้งลูกเป็นของมีกำลัง มีน้ำหนักมาก สู้กำลังของใจ น้ำหนักของใจ ดี – ชั่วของใจไม่ได้นะ เป็นอย่างนั้นล่ะพลังจิต กระแสใจของท่านอาจารย์ฝั้นนี้แรง ท่านอาจารย์ลี หนึ่ง**

กระแสใจแรงมากอยู่ ท่านอาจารย์ฝั้น ท่านอาจารย์ลี คือเราจะเห็นเวลาท่านทำน้ำมนต์เพราะมันเข้าใจกัน คือน้ำมนต์ที่ทำ บางองค์ท่านทำสุขุมเงียบๆ กระแสจิตของท่านนุ่มนวลแล้วค่อยทำ ซึ้งเข้าไปๆ บางองค์ท่านใส่ปี๊ๆ เลยๆ คือ กระแสจิตของท่านรุนแรง พอใส่ปี๊ๆ นี่พุ่งพร้อมกันเลยๆ อย่างท่านพ่อลีนี้เขาไปขอน้ำพุทธมนต์ท่าน ท่านส่งเข้าไป ท่านใส่ปี๊ๆ เดียวๆ คือกระแสจิตของท่านรุนแรง พุ่งทีเดียวถึงหมดเลย พุ่งทีเดียวถึงหมด แต่ครูบาอาจารย์บางองค์ท่านนิ่มนวล ทำช้าๆ ซึมไป ช้าๆ อันนั้นครอบหมดเหมือนกัน แต่รุนแรงต่างกัน

นั่นล่ะ กระแสของจิต ผู้มีกระแสของจิตรุนแรงก็มี ผู้นุ่มนวลก็มี อย่าง**ท่านอาจารย์ลี**นี้กระแสจิตแรงมาก **ท่านอาจารย์ฝั้น**ก็แรง สององค์นี้แรงมาก กระแสจิตเวลาพุ่งออก คือกระแสจิตมันตามนิสัยวาสนา บางองค์ออกนุ่มนวล บางองค์ก็พุ่งอย่างแรงไปเลย เพราะฉะนั้นกิริยาที่ท่านทำน้ำมนต์ให้ใครต่อใคร จึงไม่เหมือนกัน แต่คนภายนอกไม่รู้นะ นี่พูดจริงๆ ไม่ใช่คุย รู้ พอท่านแสดงเรารู้แล้ว อ๋อ ! อ๋อแล้ว รู้แล้ว กระแสจิตต่างกัน

อย่าง**ท่านอาจารย์ฝั้น**กระแสจิตแรง นกฮูกมันร้องอยู่ข้างบน ท่านนั่งภาวนา อันนี้ท่านเล่าเอง กระแสจิตของท่านแรงจริงๆ ท่านภาวนา นกฮูกมันร้องข้างบน มันเป็นอย่างไรนกตัวนี้น่ะท่านว่าอย่างนั้น เลยกำหนดจิตขึ้นไป ขึ้นไปพอเห็นตัวมันแล้ว ก็เพ่งเข้าถึงตัวปั๊บตกตูมลงมานี้ตกลงมาต่อหน้าท่านเลย ท่านมาจับ **“อ้าว ! เราเพ่งธรรมดา ทำไมมันจะตาย”** มันดิ้นดุกๆ ท่านเลยจับ ท่านรู้สึกสะดุดใจ ก็เราไม่ได้ทำให้มันตาย ไม่มีเจตนา เราเพ่งดูมันเฉยๆ ว่าทำไมเป็นอย่างนี้เลยจับมัน มันดิ้นปุบปับๆ บินปึ้งไปเลย กระแสจิตท่านแรง ท่านเพ่งอย่างแรง

คิดดูตั้งแต่มะละกอสุก เวลาจิตของท่านสว่างไสวออกไปเห็นกระทั่งวัตถุมะละกอ ท่านก็เห็นชัดเจนแล้ว ตอนเช้าท่านยังไปดูอีกนะ ท่านเล่าให้ฟัง วัดธาตุนาเวงเขาปลูกมะละกอไว้ข้างๆ

วัด ติดๆ กับวัด พอจิตมันสว่าง มันเห็นไปหมด จนกระทั่งวัตถุอย่างมะละกอก็เห็น มองไปเห็นมะละกอสุกเหลืองอร่าม “เอ๊ ! ทำไมภาวนาเห็นเป็นนามธรรม มันกลับกลายอะไรไปเห็นจนกระทั่งวัตถุคือมะละกอสุก มันจะจริงๆ เหรอ ดูมันก็เห็นอยู่อย่างนั้น” ท่านว่า หากว่าเฉยๆ ว่ามันจริงๆ เหรอ ความจริงท่านเชื่อแล้ว พอตอนเช้าออกจากที่ภาวนาท่านก็เดินไป “โอ๋ย ! สุกอร่าม” ตาเห็นทางด้านวัตถุก็เห็น **ท่านอาจารย์ฝั้น**ท่านเห็นทางด้านวัตถุ

นี่ล่ะ เรื่องจิตตภาวนาจึงเป็นของสำคัญมาก ทางด้านวัตถุก็เห็นตามแต่นิสัยวาสนา ทางด้านนามธรรมส่วนมากเห็นกันทั้งนั้น พวกเปรตพวกผีส่วนมากมองดูเห็น แต่วัตถุอย่างผลไม้อย่างนี้ท่านไม่ค่อยได้พูด แต่**ท่านอาจารย์ฝั้น**นี่พูด ท่านเห็นมันเหลืองอร่ามอยู่บนต้น เอ๊ ! ทำไมมันเห็นนึกว่าจะเห็นเรื่องนามธรรม ทำไมกลับกลายไปเห็นวัตถุ เช่น มะละกอสุกมันก็เห็น มันจริงๆ เหรอ มันก็เห็นอยู่อย่างนั้น ท่านว่า คำว่ามันจริงๆ หรือพูดเฉยๆ ความเชื่อนี่เชื่อแน่แล้วมันเห็นอยู่ชัดๆ เดี๋ยวนี้ ตาใจเห็นอยู่นั้น ตอนเช้าท่านก็ไปซ้ำเพื่อเป็นพยานของตาใจ ไปเหลืองอร่ามอยู่จริงๆ โฮ้ ! ตาใจนี้ก็สำคัญ แล้วก็เอาตาเนื้อมาดูอีกท่านว่า นี่ล่ะตาท่านอาจารย์ฝั้นสว่างไสว

การภาวนาจึงเป็นของสำคัญ คือจิตใจของเรานี้ถูกปิดไว้ด้วยกิเลสประเภทต่างๆ มันเหมือนแก้วครอบดำๆ มาปิด เช่น ดวงไฟฟ้าแรงเทียนจะสูงขนาดไหนก็ตาม เมื่อมีอะไรครอบนี้มันก็สว่างอยู่ภายใน ทะลุออกไปไม่ได้ พออันนี้ออกแล้วก็จ้าออกไป ทีนี้เวลาแก้กิเลสก็เหมือนกัน เวลามันมืดมันมืดจริงๆ ทางจิตตภาวนาเหมือนกับน้ำที่สะอาดซักฟอกลงไป กำหนดลงไป ค่อยชะล้างลงไป จิตใจค่อยสงบ นั่นล่ะ สงบจะเริ่มผ่องใสแล้ว พอสงบเข้าๆ ต่อไปก็ค่อยแสดงความสว่างขึ้นมาๆ รอบดวงใจ แล้วก็จ้าออก กว้างออกๆๆ เรียกว่ากิเลสนี้จางไป ดวงใจสง่างามขึ้นมา”

ธุดงค์ในเขตสกลนคร

ตามปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ในฤดูกาลเข้าพรรษา ท่านจะอยู่จำพรรษา พอออกพรรษาแล้ว ท่านจะออกเที่ยวธุดงค์ตามป่าตามเขา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้ดำเนินตามปฏิปทาข้อนี้เรื่อยมา แม้ในระยะนี้ท่านจะย่างเข้าสู่วัยกลางคนแล้วก็ตาม ในเข้าพรรษาตลอดระยะเวลาสามเดือน ท่านจะพักอยู่ประจำที่ในวัด หรือในสถานที่ที่ท่านปวารณาอยู่จำพรรษา พอออกพรรษาแล้ว ท่านมักจะพาศิษย์ออกเที่ยวธุดงค์เป็นประจำ

การมาพักจำพรรษาที่วัดป่าธาตุนาเวงก็เช่นกัน คือ ในพรรษาแรก ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ หลังจากออกพรรษา พอเสร็จฤดูกาลรับกฐินแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็พาคณะศิษย์ออกเที่ยวธุดงค์ไปในเขตเทือกเขาภูพาน สมัยนั้นภูพานมีสภาพเป็นป่าจริงๆ ป่านี้ต้นไม้ใหญ่หนาแน่นทึบไปหมด ในป่าทึบจึงเต็มไปด้วยไข้ป่าบ้าง สัตว์ป่า สัตว์ร้ายต่างๆ บ้าง ช้าง เสือ หมี งู นี้มีชุกชุมมาก ท่านได้ไปพักวิเวกภาวนาตามสถานที่อันสงบสงัดตามเชิงเขาบ้าง แล้วเลยไปพักในถ้ำบนเขาภูพานใกล้ๆ กับบ้าน

นาสีนวล ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ ก่อนเป็นวัดดอยธรรมเจดีย์ในปัจจุบัน ซึ่งขณะนั้นยังเป็นป่าดงที่เต็มไปด้วยเสือร้ายและสัตว์ป่านานาชนิด

ท่านและพระศิษย์พักวิเวกอยู่ที่บ้านนาสีนวล ได้ประมาณเดือนเศษก็ลงมา แล้วไปพักที่วัดป่าบ้านโคก ปัจจุบัน คือ วัดป่าวิสุทธิธรรม (สถานที่ที่**หลวงปู่มั่น**เคยจำพรรษาในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ และปี พ.ศ. ๒๔๘๗ ก่อนจะย้ายไปพักจำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือ อันเป็นวัดสุดท้ายในชีวิตของท่าน) **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้ชวน**หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** เพื่อนสหธรรมิกร่วมเดินธุดงค์ไปด้วยกัน หลวงปู่ทั้งสองพร้อมคณะศิษย์ได้เดินทางไปพักที่วัดป่าร้างแห่งหนึ่ง อยู่ใกล้กับบ้านหนองมะเกลือ ตำบลดงชน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พักอยู่ที่นี่อีกประมาณเดือนเศษ ต่อจากนั้นก็ย้ายไปพักที่ป่าไผ่ วัดพระธาตุดุม บ้านธาตุดุม ซึ่งอยู่ห่างตัวเมืองสกลนคร ออกไปราว ๔ – ๕ กิโลเมตร

ประมาณครึ่งเดือนต่อมา ทราบข่าวว่า**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ได้อาพาธอยู่ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม ทั้ง**หลวงปู่ฝั้น** และ **หลวงปู่กงมา** จึงรีบรุดเดินทางไปกราบเยี่ยมและอยู่เฝ้าปรนนิบัติดูแลอาการท่านราว ๒ สัปดาห์ เมื่อเห็นว่าอาการของพระอาจารย์ใหญ่มั่นทุเลาลงมากแล้ว ทั้งหลวงปู่ฝั้น และ หลวงปู่กงมา ก็ได้กราบนมัสการลาแล้วเดินทางกลับไปพักที่ป่าไผ่ วัดพระธาตุดุม บ้านธาตุดุมแห่งนั้นอีกระยะหนึ่ง ต่อจากนั้นจึงได้ย้ายไปพักวิเวกที่วัดร้างแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ในตัวเมืองสกลนคร คือ วัดสระแก้ว

พบโหลบรรจุอัฐิของโยม

วัดสระแก้ว นี้ได้ร้างพระเณรมาหลายปีแล้ว บริเวณวัดจึงกลายเป็นป่ารกรุงรัง สถานที่ของวัดสระแก้ว ที่เป็นวัดร้างแห่งนี้ก็คือ สถานที่ที่เป็นโรงพยาบาลจังหวัดสกลนครในปัจจุบัน มีเรื่องราวที่น่าสนใจเกิดขึ้นในช่วงที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** มาพักวิเวกที่วัดร้างแห่งนี้ ในระยะแรกที่หลวงปู่ฝั้น กับ **หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** พร้อมด้วยศิษย์ที่เป็นพระและเณร ได้เข้าไปพักที่วัดสระแก้ว ภายในวัดมีกุฏิร้างที่ใกล้จะพังอยู่ ๒ หลัง หันหน้าเข้าหากัน ระหว่างกลางเป็นชานโล่งปูพื้นติดต่อถึงกัน หลวงปู่ทั้งสองได้เข้าพักท่านละหลัง ส่วนพระภิกษุและสามเณรที่ติดตามได้ไปพักรวมกันที่กุฏิอีกหลังหนึ่ง ซึ่งอยู่คนละด้านกับที่หลวงปู่ทั้งสองท่านพักอยู่ นอกจากนี้ยังมีกุฏิอีกหลังหนึ่ง ได้จัดไว้สำหรับเป็นที่ฉันจังหันรวม

หลวงปู่กงมา ได้พักอยู่กับคณะของ**หลวงปู่ฝั้น**ระยะหนึ่งแล้ว ท่านก็ได้ขอแยกเดินทางกลับไปวัดของท่าน คือ วัดป่าบ้านโคก หลังจากหลวงปู่กงมาไปแล้ว ตามปรกติหลวงปู่ฝั้นท่านมีนิสัยชื่นชอบการอยู่ร่มไม้รุกขมูล ท่านจึงได้บอกกับพระเณรว่า “พักอยู่บนกุฏินี้ไม่ค่อยสงบนัก ลงไปอยู่ร่มไม้รุกขมูลกันดีกว่า” แล้วท่านก็ลงจากกุฏิไปเลือกเอาที่พักใหม่ใต้ต้นสักซึ่งอยู่ใกล้กับสระน้ำ ท่านให้ศิษย์ยกแคร่ไม้ไปตั้งเป็นที่นอน แล้วให้ทำทางสำหรับเดินจงกรมใกล้ๆ บริเวณนั้น

หลังจากที่หลวงปู่มาพักที่ใหม่ใต้ต้นสักได้ ๒ – ๓ คืน พอรุ่งเช้า ท่านก็บอกกับพระลูกศิษย์ว่า “เมื่อคืนนี้เห็นแก้วอะไรใสๆ จมอยู่ที่ก้นสระ”

หลวงปู่ฝั้นได้พาพระลูกศิษย์กับนายใช้ ชาวบ้านที่อยู่ติดกับรั้ววัด และได้เข้ามาถวายการอุปัฏฐากหลวงปู่ตลอดช่วงที่พักอยู่ที่นี้ ออกไปเดินดูรอบสระ ปรากฏว่าในสระเต็มไปด้วยสาหร่าย มองไม่เห็นอะไรเลย หลวงปู่เดินไปหยุดอยู่ที่หนึ่ง แล้วท่านก็ชี้ไปในสระบอกว่า **“อยู่ตรงนี้แหละ”** เป็นที่น่าอัศจรรย์ หลวงปู่ท่านราวกับตาเห็น เมื่อนายใช้ลงไปงมดูตรงตำแหน่งที่ท่านชี้บอก ก็พบขวดโหลขนาดกลางจมอยู่ในเลนก้นสระ ๒ ใบ

เมื่อนำขวดโหลมาล้างทำความสะอาด พิจารณาดูแล้ว หลวงปู่ก็เอ่ยขึ้นว่า “คงเป็นโหลใส่อัฐิของท่านผู้ใดผู้หนึ่ง อาจเป็นโหลใส่อัฐิของคุณพระพินิจฯ ก็ได้” เพราะบริเวณนั้นมีเจดีย์เก็บอัฐิของคุณพระพินิจฯ อยู่ใกล้ๆ หลวงปู่และคณะจึงพากันเดินไปดูที่เจดีย์ เมื่อให้นายใช้ปีนขึ้นไปดูข้างบน ก็พบว่าเจดีย์ถูกคนร้ายลักลอบขุด โดยคอเจดีย์ถูกเจาะ แล้วขนสมบัติมีค่าต่างๆ ที่บรรจุไว้ข้างในไปหมด ส่วนอัฐิของคุณพระพินิจฯ และภรรยา ก็ถูกเทออกจากขวดโหลกองไว้แยกกันเป็น ๒ กอง เมื่อญาติๆ ของคุณพระพินิจฯ พากันมาดู ก็ยืนยันว่าเป็นขวดโหลใส่อัฐิของคุณพระพินิจฯ และภรรยาจริง จึงได้พร้อมใจกันทำบุญอุทิศส่วนกุศล และทำพิธีบรรจุอัฐิขึ้นใหม่ แล้วนำเข้าไว้ในองค์เจดีย์ตามเดิม

สอนตำรวจให้เลิกเชื่อถือผีสาง

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านได้พาพระเณรศิษย์ของท่าน พักวิเวกภาวนาที่วัดสระแก้ว วัดร้างแห่งนั้นอยู่ร่วมเดือนเศษ จึงได้กลับไปวัดป่าธาตุนาเวงอีก หลวงปู่ฝั้นท่านเป็นผู้นำในการพัฒนา ท่านได้นำบรรดาทหาร ตำรวจ ในจังหวัด ให้ช่วยกันพัฒนาวัดป่าธาตุนาเวง ให้สะอาดเรียบร้อยขึ้น จนเจริญรุ่งเรืองสืบต่อมาเป็นวัดป่าภูธรพิทักษ์ จนทุกวันนี้ ชื่อใหม่ของวัด คงตั้งตามหน่วยงานที่อยู่ใกล้และให้ความอุปถัมภ์วัด คือ โรงเรียนพลตำรวจเขต ๔ (ชื่อวัดจึงมีคำว่า ตำรวจภูธร กับผู้พิทักษ์สันติราษฎร์รวมกัน ตามความหมายชื่อของวัด หมายถึง วัดที่ตำรวจภูธรให้ความอุปถัมภ์)

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ได้ให้ความเห็นไว้ตรงนี้ว่า

“มีข้อเท็จจริงที่ประจักษ์แจ้งอยู่ประการหนึ่งว่า การพัฒนาบ้านเมือง ซึ่งทางราชการกำลังเร่งรัดเพื่อความเจริญของท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนให้ประชาชนร่วมกันพัฒนาอยู่ในปัจจุบันนี้นั้น แท้ที่จริง **พระอาจารย์ฝั้น** ได้มีโครงการและลงมือปฏิบัติเอง และได้เป็นผู้นำในการพัฒนามาก่อนแล้ว กล่าวคือ ไม่ว่าท่านจะไปพำนักอยู่ที่ใด แม้จะชั่ว ๓ วัน ๗ วัน ก็ตาม ท่านจะแนะนำชาวบ้านให้ทำความสะอาดบ้านเรือน ตลอดจนถนนหนทางให้ดูสะอาดตาอยู่เสมอ แม้ในขณะที่ท่านไป

พำนักอยู่ในป่าช้า หรือหมู่บ้านป่าบริเวณเชิงเขาภูพาน หนทางที่ท่านจะเดินไปบิณฑบาตในหมู่บ้านจะมีชาวบ้านร่วมกันถากถางปัดกวาด และทำความสะอาดอยู่เสมอ...”

แม้กระทั่งมาพำนักที่วัดป่าธาตุนาเวงนี้ หลวงปู่ก็ได้แนะนำให้มีการพัฒนาสถานที่ภายในโรงเรียนพลตำรวจ เขต ๔ ซึ่งอยู่ใกล้กับวัดนั้นเช่นกัน กล่าวคือก่อนที่หลวงปู่จะมาพักอยู่วัดป่าธาตุ–นาเวง บริเวณแถวนั้นรกรุงรังด้วยป่าหญ้า ไข้มาลาเรียก็ชุกชุม ตำรวจเป็นไข้มาลาเรียขึ้นสมอง ถึงขนาดโดดหน้าต่างกองร้อยตายไปก็มี ตำรวจและครอบครัวจึงเชื่อกันว่า **เป็นเพราะผีเจ้าพ่อ–หนองหญ้าไซพิโรธ หาใช่โรคมาลาเรียอะไรไม่** หลวงปู่ได้พยายามอธิบายให้ตำรวจเหล่านั้นเข้าใจในเหตุผล เลิกเชื่อถือผีสาง แต่ตำรวจและครอบครัวเหล่านั้นก็ยังไม่ยอมเชื่อ

ต่อมา เมื่อคณะตำรวจนิมนต์หลวงปู่ไปเทศน์ที่กองร้อย ท่านจึงปรารภกับผู้กำกับการตำรวจว่า “ถ้าอยากให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข ก็ควรจัดสถานที่ให้สะอาดขึ้น ตัดถนนหนทางให้เรียบร้อย ถางป่าและหญ้าในบริเวณนั้นเสียให้เตียน อากาศจะได้ปลอดโปร่งและถ่ายเทได้ดีขึ้น สำหรับหนองหญ้าไซนั้นเล่า ก็ควรขุดลอกให้เป็นสระน้ำเสีย จะได้ดูสวยงามและได้ประโยชน์ในการใช้น้ำด้วย” เมื่อผู้กำกับประชุมตำรวจแล้ว ที่ประชุมตกลงทำตามที่หลวงปู่แนะนำทุกอย่าง เว้นแต่การขุดลอกหนองหญ้าไซเท่านั้น เพราะกลัวผีเจ้าพ่อหนองหญ้าไซจะพิโรธ คร่าชีวิตตำรวจและคนในครอบครัวมากขึ้น แล้วก็จัดการตัดถนน ทำสนามฟุตบอล สนามเด็กเล่น ถางป่า ถางหญ้าจนสะอาด ทำให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกขึ้นกว่าก่อน

ต่อมาถึงวาระประชุมอบรมฟังเทศน์ที่กองร้อยอีก คณะตำรวจและครอบครัวได้ไปประชุมฟังเทศน์กันอย่างคับคั่ง หลวงปู่จึงหยิบยกปัญหาการขุดลอกหนองหญ้าไซขึ้นมาปรารภอีกครั้งหนึ่ง ทุกคนก็บอกว่าไม่กล้า กลัวเจ้าพ่อหักคอเอา แต่...หากท่านไปนั่งเป็นประธานดูพวกตนขุดแล้วจึงจะยอมทำ หลวงปู่ก็ตอบสนอง การขุดลอกหนองหญ้าไซ จึงได้เริ่มขึ้นในโอกาสต่อมา ต่อหน้า **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จนกลายเป็นสระน้ำขึ้นมา อากาศภายในโรงเรียนพลตำรวจเขต ๔ ก็ดีขึ้น ไข้มาลาเรียที่เคยชุกชุมก็ค่อยๆ ทุเลาลง จนเหือดหายไปในที่สุด

ในช่วงที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** สงเคราะห์ให้คนเลิกนับถือผี หันมานับถือพระรัตนตรัยกันอย่างจริงจัง ครูบาอาจารย์กองทัพธรรมพระธุดงคกรรมฐานอีกหลายต่อหลายองค์ ท่านก็ได้ทำประโยชน์ตรงนี้ให้สังคมไทยมหาศาล โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“สมัย**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น** แล้วครูบาอาจารย์รุ่นรองลงมา แล้วมันแบบกองทัพธรรม พอกองทัพธรรมมันสร้างประโยชน์กับประเทศไทยอย่างใด ? มันสร้างประโยชน์กับประเทศไทยนะ อย่างเช่นเมื่อก่อนนะ เมืองไทยสมัยครูบาอาจารย์เรายังไม่มีถนน เราไปอีสานนะ เส้นทางสายอุดรฯ กับสกลฯ ยังเป็นลูกรังอยู่

สมัยโบราณนะ สมัยก่อนหน้านั้นนะ ทางอีสานนี่ถนนหนทางมันไม่มี แล้วพอจะไปทางไหนมันจะเป็นป่าไปหมดนะ พอเป็นป่าไป ชาวบ้านเขาไปทำกิน มันจะไปเจอสถานที่แรงๆ เจ็บไข้ได้ป่วยกันเต็มไปหมดเลย แล้วครูบาอาจารย์เราเข้าไปนะ เขาจะนิมนต์ครูบาอาจารย์เข้าไป ที่ไหนนะถ้าเป็นที่แรง จะนิมนต์ครูบาอาจารย์ แล้วตอนนี้ใครไปสกลฯ นะ ไปแถวพวกบ้านโคกสิ เราไปมา เขาบอกว่า **“หลวงปู่กงมาเป็นเศรษฐีที่ดิน หลวงปู่กงมาเป็นเศรษฐีที่ดิน”**

เราก็งงอยู่นะ ไปถามชาวบ้านว่า “ทำไมเป็นเศรษฐีที่ดินล่ะ?”

เขาบอกว่า “ตรงไหนนะ ถ้าเขาอยู่ไม่ได้ก็ถวาย**หลวงปู่กงมา** ตรงไหนอยู่ไม่ได้ก็ถวายหลวงปู่กงมา” หลวงปู่กงมานี่ที่แถวนั้นเยอะมาก เป็นของหลวงปู่กงมาทั้งนั้นเลย เขาอยู่ไม่ได้ไง พออยู่แล้วมันเจ็บไข้ได้ป่วย จนตายนะ จนเขาหนีกัน เขาอยู่กันไม่ได้

นี่เราจะบอกว่า สมัยกองทัพธรรมคนยังถือผี พอคนถือผี เขาก็ถือว่าถือผี กลัวผี แล้วผีนี่ให้โทษ ให้คุณ ฉะนั้น เวลาเขาไปทำกินที่ไหน เขาจะนิมนต์พระ เขาต้องหาพระไปเป็นขวัญเป็นกำลังใจ แล้วถ้าพระที่ไหนเป็นขวัญ เป็นกำลังใจ จะไปช่วยคุ้มครองดูแลเขา ดูแลเขา เห็นไหม ให้เขาเห็นว่า ถ้าเราถึงรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ผีนี่เขาจะได้ส่วนบุญจากเรา เขาจะไม่ทำร้ายเรา นี่มันมีกรณีอย่างนี้ขึ้นมา **กรณีกรรมฐานนี่นะได้ทำสิ่งนี้มา ได้เปลี่ยนสังคมไทยสังคมที่ถือพุทธแต่ถือผีด้วย ให้เปลี่ยนมาเป็นถือพุทธทั้งหมดนี่เยอะมาก** สมัยที่กองทัพธรรมทำประโยชน์กับประเทศชาติไม่มีใครคิดอย่างนั้นไง...

นี่ไงสิ่งที่ทำมา เขาทำประโยชน์กับสังคมนะ ความร่มเย็นเป็นสุขของสังคม”

สร้างกุฏิถาวรถวายหลวงปู่มั่น

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ขณะที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านไปกราบเยี่ยมฟังธรรม**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ที่วัดป่าบ้านหนองผือ ชาวบ้านหนองผือจะขอสร้างกุฏิถาวรถวายหลวงปู่มั่น จึงพากันไปขอร้องหลวงปู่ฝั้น เพื่อไปกราบขอหลวงปู่มั่น โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“อัปปิจฉตา จะได้แก่ใครในสมัยปัจจุบันนี้ ใครจะยิ่งกว่า**พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น**ของเรา ขึ้นชื่อว่าความมักน้อยแล้ว ที่อยู่ก็เป็นกระต๊อบกระแต๊บอยู่อย่างนั้น ไปหรูหราที่ไหน อย่างกุฏิที่ท่านพักอยู่บ้านหนองผือนาในนี้ ก็ว่ากุฏิพอประมาณ นี้ก็ครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่เป็นลูกศิษย์ของท่านกราบวิงวอนขอท่าน เพราะญาติโยมในบ้านหนองผือนั้นเขาอยากสร้างกุฏิถวายท่าน แล้วมากราบเรียนครูบาอาจารย์ทั้งหลาย เช่น อย่าง**ท่านอาจารย์ฝั้น** เป็นต้น อยากจะขอสร้างกุฏิถวายท่านสักหลังหนึ่ง พอให้ท่านอยู่สะดวกสบาย เพราะท่านกั้นห้องศาลาอยู่เท่านั้น โรงฉันก็ฉันอยู่กับที่นั่น แล้วด้านหนึ่งก็เป็นมุมศาลา ท่านก็กั้นห้องอยู่ของท่านอย่างนั้น อยู่นามนท่านก็ทำอย่างนั้น

อยู่ที่ไหน ท่านก็ทำของท่านอย่างสบายๆ อยู่บ้านโคกก็อยู่อย่างนั้น คือกั้นห้องติดกับศาลา กั้นห้องในศาลานั้นแหละมุมหนึ่งๆ เป็นที่อยู่อาศัย

ทีนี้เมื่อมาอยู่หนองผือท่านก็ทำอย่างนั้น ญาติโยมเขามีศรัทธาอยากจะสร้างกุฏิถวายท่าน แล้วไปกราบเรียนครูบาอาจารย์มี**ท่านอาจารย์ฝั้น** เป็นต้น ให้กราบเรียนขอท่านตามความมุ่งหมายของประชาชนญาติโยมเขา ท่านยังไม่เห็นเอ้อ ! สร้างเสียทีเดียว ยุ่งอะไร นั่น อยู่นี้ก็สะดวกสบายแล้ว ไปอยู่ที่ไหนก็เพื่อความสะดวกสบายในการบำเพ็ญและธาตุขันธ์เพียงเท่านั้น ไม่เห็นจะยุ่งอะไรกับสิ่งเหล่านั้น ท่านว่าอย่างนั้น แล้วครูบาอาจารย์ท่านก็กราบเรียนขอร้องกับท่าน ก็กราบเรียนเหตุผล **ประชาชนเขาอยากได้กุฏิเป็นที่ระลึก ในเวลาที่พ่อแม่ครูจารย์มาเมตตาอยู่นี้หลายปี หากว่ามีอะไรเป็นไปกุฏิหลังนี้ก็พอเป็นที่ระลึก เขาจึงอยากจะสร้างกุฏิถวาย พอเป็นที่ระลึกในหัวใจของพี่น้องชาวหนองผือเรา**

เขาก็พูดดีนะ ตกลงท่านก็เลยนิ่ง พอท่านนิ่ง จึงได้สร้างกุฏิหลังนั้นขึ้น ถ้าธรรมดาท่านไม่ให้สร้าง ท่านกั้นห้องอยู่ เขาอยากได้เป็นที่ระลึก **ท่านอาจารย์ฝั้น**เป็นผู้นำมากราบเรียนขอท่าน พอท่านนิ่งก็เลยสร้างให้นั่นล่ะกุฏิหลังนั้น เพราะผมอยู่ที่นั่น ท่านจึงได้มีกุฏิหลังนั้นอยู่ เวลาประชุมก็ประชุมรอบเฉลียง นั่นแหละ พระเณรอยู่ตามนั้น ท่านก็อยู่พักบน แล้วห้องหนึ่งก็เป็นที่พักหลับนอนของท่าน นี่คือ ความอยู่สบาย ความมักน้อย ความไม่วุ่นวาย หลังนั้นหลังที่มีอยู่ทุกวันนี้ไม่ใช่ท่านให้ปลูกเองนะ พวกญาติโยมขอร้องท่านไม่สำเร็จ ก็ไปเอาท่านอาจารย์ฝั้นมาขอร้องอีก ท่านก็เลยนิ่ง จึงได้ปลูกขึ้นมา”

กุฏิ**หลวงปู่มั่น**หลังนี้ สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง ได้เป็นศาสนถาวรวัตถุชิ้นสำคัญ เป็นอนุสรณ์ที่ทรงคุณค่ายิ่งตราบเท่าทุกวันนี้ โดยปี พ.ศ. ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร และต่อมากุฏิหลังนี้ได้จดทะเบียนขึ้นกับกรมศิลปากรเป็นโบราณสถาน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๒

หลวงปู่สุวัจน์อุปัฏฐากหลวงปู่ฝั้น

ในราวปี พ.ศ. ๒๔๘๙ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ท่านได้ติดตามมาอุปัฏฐาก**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** สาเหตุที่มา ตามประวัติหลวงปู่สุวัจน์ บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อออกพรรษาปี ๒๔๘๗ แล้ว เราตั้งใจออกธุดงค์ไปเพื่อกราบนมัสการ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** เพราะ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้เคยเล่าเรื่ององค์ท่านให้ฟัง ทำให้อยากไปกราบท่านให้ได้ ขณะนั้นท่านพระอาจารย์มั่นพักจำพรรษาที่บ้านนามน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร แต่ด้วยคิดว่าการไปกราบครูบาอาจารย์ระดับท่านพระอาจารย์มั่นนี้ ต้องมีบุญวาสนา ต้องทำจิตทำใจ

ให้ได้ดีเสียก่อน เพราะเกรงจะไปทำให้องค์ท่านลำบากใจ จึงออกเดินธุดงค์ให้จิตใจแก่กล้าขึ้นก่อน โดยออกเดินทางมุ่งตรงไปจังหวัดร้อยเอ็ด ไปเจริญกรรมฐานที่นั่นระยะหนึ่งก่อน”

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ **หลวงปู่สุวัจน์** ท่านได้จำพรรษาที่วัดป่าศรีไพรวัน จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านพอมั่นใจในตนเองได้แล้ว จึงได้ธุดงค์ไปทางจังหวัดกาฬสินธุ์ขึ้นเทือกเขาภูพาน เข้าพักที่วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร กราบนมัสการ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านได้รับฟังธรรมะจากท่านพระอาจารย์มั่น พอเป็นอุบายแห่งการปฏิบัติ การฟังธรรมนั้นไม่มาก แต่ให้หนักแน่นในการปฏิบัติให้มาก เพราะทำให้คนฉลาด มีปัญญาขึ้น คนส่วนมากไม่ค่อยฉลาด เพราะไม่ฝึกฝนอบรมตัวเอง ไม่แก้ไขตนเอง ความจริงของดีมีอยู่ แต่คนไม่รู้จัก มันจึงเห็นได้แต่ทุกข์ วิ่งวนอยู่เต็มโลก เต็มแผ่นดิน

เมื่อท่านเข้ามาพักที่วัดป่าบ้านหนองผือ **ท่านพระอาจารย์มั่น**เห็นว่า ท่านเป็นลูกศิษย์ของ**หลวงปู่ฝั้น** ท่านจึงกล่าวสอนว่า **“ครูบา (สุวัจน์) ท่านฝั้นซึ่งเป็นอาจารย์ของท่านตอนนี้ ก็เป็นพระแก่มีอายุพรรษามากแล้ว สมควรที่ท่านจะต้องทดแทนบุญคุณครูบาอาจารย์ ครูบาไม่ต้องมาอยู่ที่นี่หรอกนะ ให้ไปปฏิบัติท่านฝั้น ศึกษาและปฏิบัติกับท่านฝั้นก็เป็นที่เพียงพอแล้ว”** หลังจากนั้น**หลวงปู่สุวัจน์**ท่านได้ติดตามอุปัฏฐากหลวงปู่ฝั้นจนกระทั่งนิพพาน

เมื่อ**หลวงปู่สุวัจน์**ออกจากวัดป่าบ้านหนองผือแล้ว ท่านได้เดินธุดงค์ไปที่วัดป่าธาตุนาเวง (วัดป่าภูธรพิทักษ์) เพื่ออยู่ร่วมจำพรรษาและอุปัฏฐาก**หลวงปู่ฝั้น** โดยปี พ.ศ. ๒๔๘๙ – ๒๔๙๒ ท่านได้อยู่จำพรรษากับหลวงปู่ฝั้นติดต่อกัน ๔ พรรษา ท่านทำตามที่**ท่านพระอาจารย์มั่น**สั่งไว้ทุกประการ ความจริงแล้วแม้นท่านพระอาจารย์มั่นไม่สั่ง ท่านก็ตั้งใจอุปัฏฐากหลวงปู่ฝั้นอยู่แล้ว เพราะท่านเป็นพระอาจารย์องค์แรกที่ให้อรรถธรรมทางด้านจิตตภาวนา ท่านได้ติดสอยห้อยตามหลวงปู่ฝั้นมาตลอด เวลาหลวงปู่ฝั้นเข้ากราบฟังธรรมจากท่านพระอาจารย์มั่น ท่านก็ติดตามมาด้วยโดยสม่ำเสมอ

พระอาจารย์ที่เคยอยู่ใกล้ชิด**หลวงปู่สุวัจน์** เมตตาเล่าให้ฟังว่า การที่**หลวงปู่มั่น**ท่านสั่งให้หลวงปู่สุวัจน์ไปอยู่กับ**หลวงปู่ฝั้น** ท่านคงจะเห็นว่านิสัยไปกันได้ หลวงปู่ฝั้นเป็นพระที่เรียบร้อย สมกับฉายาที่ว่า **อาจาโร** ซึ่งแปลว่า มารยาทงาม หลวงปู่สุวัจน์เองก็เป็นพระที่เรียบร้อยเช่นกัน **สุวโจ** แปลว่า เป็นผู้ว่าง่ายสอนง่าย หลวงปู่สนิทสนมกับหลวงปู่ฝั้นมาก

หลวงปู่ท่านลึกมาก ละเอียดมาก อันไหนผิดถูก ท่านรู้หมด ศิษย์ใกล้ชิดทั้งพระและฆราวาสต่างเชื่อว่าท่านรู้วาระจิต นิสัยท่านนิ่งๆ ท่านไม่โอ้อวด ไม่เปิดเผย ท่านโน้มไปทางธรรมอย่างเดียว ท่านคงได้นิสัยมาจาก**หลวงปู่ฝั้น** สังเกตดู ท่านชอบค้นคว้าอยู่ในห้อง อ่านหนังสือค้นคว้าทางปริยัติธรรมเพิ่มเติมอยู่เสมอ แม้เป็นผู้ใหญ่แล้ว อายุมากแล้ว ท่านก็ไม่ประมาท

ประกอบความเพียรเพื่อเป็นแบบอย่างอยู่เสมอ ข้อวัตรท่านไม่ทิ้ง วินัยก็รักษาอย่างเคร่งครัด เพราะถือนิสัยมาจากครูบาอาจารย์

หลวงปู่สุวัจน์ท่านรักษาธรรมเนียมของครูบาอาจารย์ได้ดี ตามอย่างปฏิปทาของพ่อแม่–ครูบาอาจารย์มี**หลวงปู่มั่น**และ**หลวงปู่ฝั้น** เป็นต้น ถ้าสิ่งใดออกนอกลู่นอกทาง นอกปฏิปทาที่ครูบาอาจารย์เคยพาดำเนิน ท่านเป็นต้องเตือนลูกศิษย์แล้วแต่กรณีไป ท่านไม่เคยเล่าอภินิหารของหลวงปู่ฝั้น ท่านไม่มีนิสัยอย่างนั้น สอนแต่ธรรมะให้เราได้คิดเอง

หลวงปู่ฝั้นเป็นคนพูดจริงทำจริง เป็นพระที่มีแบบอย่างที่ดีเลิศ

การสอนของ**หลวงปู่ฝั้น** ท่านทำเป็นตัวอย่างให้ดู วันพระท่านจะเอา ๓ วัน คือ ๗ ค่ำ ๘ ค่ำ ๙ ค่ำ และ ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ๑ ค่ำ ท่านจะพานั่งภาวนาตลอดรุ่งเป็นประจำ องค์ท่านเองจะเป็นผู้นำทำจิตตภาวนา โดยไม่มีลดละความพากเพียร พระทุกรูปต้องภาวนาตลอดรุ่งด้วยอิริยาบถ ๓ คือ ยืน เดิน นั่ง เท่านั้น ห้ามนอน ท่านพาทำอย่างนั้นโดยตลอด

หลวงปู่สุวัจน์ท่านเคารพรักใน**องค์หลวงปู่ฝั้น**มาก ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ใด ต้องวนเวียนกลับมาหาหลวงปู่ฝั้นโดยตลอด บางปีกราบลาท่านไปเที่ยวธุดงค์ เดือนสองเดือนก็ต้องย้อนกลับมาหาท่าน เพราะภายในระลึกเสมอว่าจะต้องกตัญญู กตเวทิตา สนองพระคุณท่าน

ท่านเป็นพระอาจารย์ของทั้งทหารและตำรวจ

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ บันทึกไว้ดังนี้

“ก่อนเข้าพรรษาปีต่อมา คือ ปี พ.ศ. ๒๔๘๙ หลวงหาญสงคราม ผู้บัญชาการทหารนครราชสีมา ซึ่งเป็นศิษย์ที่มีความเคารพ**พระอาจารย์ฝั้น** เป็นอย่างมาก ได้เดินทางไปตรวจราชการที่จังหวัดสกลนคร พอทราบว่า พระอาจารย์ฝั้นพำนักอยู่ที่วัดป่าธาตุนาเวง ก็รีบรุดไปหาเพื่อขอนิมนต์ให้กลับไปโปรดทหารและประชาชนชาวจังหวัดนครราชสีมาอีกครั้ง

หลวงหาญสงคราม ท่านนี้เคยเป็นศิษย์ของ**พระอาจารย์ฝั้น**สมัยที่ท่านพำนักที่ วัดป่า–ศรัทธารวม จังหวัดนครราชสีมา

มีเหตุการณ์สำคัญ เมื่อคราวที่หลวงหาญสงคราม เป็นแม่ทัพนำกำลังเข้าล้อมเมืองเชียงตุง ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ล้อมเมืองอยู่หลายวัน ไม่อาจหาทางเข้าตีขั้นแตกหักได้ คุณหลวงฯ ได้นั่งสมาธิภาวนา ระลึกถึง**พระอาจารย์ฝั้น** ในคืนวันหนึ่ง เช้ามืดวันรุ่งขึ้น ได้ชวนทหาร ๒ – ๓ คน ออกเดินสำรวจไปเรื่อยๆ ในที่สุดก็ไปพบมารดาเจ้าเมืองเชียงตุงเข้าโดยบังเอิญ จึงได้รู้ทางเข้าเมืองเชียงตุงจากมารดาเจ้าเมืองฯ การยกกำลังเข้าตีก็ประสบความสำเร็จ หลวงหาญสงครามจึงรำลึกในพระคุณของพระอาจารย์ฝั้นยิ่งขึ้น

ภายหลัง คุณหลวงฯ เที่ยวไต่ถามหา**พระอาจารย์ฝั้น** แต่ไม่พบ จนกระทั่งมาราชการที่จังหวัดสกลนคร แล้วทราบที่พักของท่านเข้า จึงรีบรุดไปนิมนต์ที่วัดป่าธาตุนาเวงดังกล่าว แต่หลวงหาญสงคราม ไม่อาจนิมนต์พระอาจารย์ฝั้นไปโปรดที่นครราชสีมาได้ เพราะผู้กำกับการโรงเรียนพลตำรวจเขต ๔ ได้พยายามทัดทานไว้อย่างหนัก ต่างฝ่ายต่างขอกันอยู่พักใหญ่ ในที่สุดหลวงหาญฯ ก็ใจอ่อนเลิกล้มความตั้งใจ กล่าวคือ ไม่นิมนต์ท่านไปนครราชสีมา แต่ท่านตั้งข้อแม้เอาไว้ว่า ท่านผู้กำกับการตำรวจจะต้องดูแลปฏิบัติพระอาจารย์ฝั้นของท่านให้ดี ผู้กำกับการก็รับปากจะปฏิบัติตามนั้นอย่างแข็งขัน”

สวดมนต์ขอฝน

บรรดาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ครูบาอาจารย์องค์ที่มีคุณธรรมล้ำเลิศท่านเต็มเปี่ยมไปด้วยเมตตาจิต เมตตาธรรม เมื่อชาวบ้านประสบปัญหาความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อน ท่านก็จะสงเคราะห์ช่วยเหลือ ในการทำพิธีขอฝนก็เป็นเรื่องหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยครั้งพุทธกาล ถือเป็นอริยประเพณีที่สืบทอดกันมา ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ คราวจังหวัดสกลนครแห้งแล้งฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้เมตตาสงเคราะห์ชาวสกลนคร ด้วยการทำพิธีสวดมนต์ขอฝน โดย**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ได้บันทึกไว้ดังนี้

“ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ หลังเข้าพรรษามาจนถึงเดือนเก้า คือ เดือนสิงหาคม เข้าไปแล้ว ฝนฟ้าก็ยังไม่ตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านกลัวอดข้าว เพราะทำนาไม่ได้ จึงไปปรารภกับ**พระอาจารย์ฝั้น** ท่านจึงแนะนำให้รักษาศีลให้เคร่งครัดโดยพร้อมเพรียงกัน

ท่านกล่าวว่า “**หากยึดมั่นในพระรัตนตรัยแล้ว จะไม่อดตายแน่นอน กุศลความดีทั้งหลายจะรักษาผู้ปฏิบัติชอบเสมอ**” บรรดาญาติโยมและอุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย ต่างก็พากันเข้าวัดปฏิบัติถือศีล ๕ ศีล ๘ กันอย่างมั่นคง

ต่อมาวันหนึ่ง **พระอาจารย์ฝั้น**ให้ศิษย์เอาเสื่อไปปูที่กลางแดดบนลานวัด แล้วท่านกับพระภิกษุ ๒ รูป สามเณรอีก ๒ รูป ก็ลงไปนั่งสวดคาถาท่ามกลางแสงแดดจ้า (คาถาที่สวดนั้นพระอาจารย์ฝั้น เป็นผู้จดลงในสมุดปกแข็งสีน้ำเงิน มีความยาวประมาณ ๓ หน้ากระดาษ)

นั่งสวดไปได้ประมาณครึ่งชั่วโมง ก็เกิดมหัศจรรย์ขึ้น ท้องฟ้าที่กำลังมีแดดจ้า พลันมีเสียงฟ้าคำราม แล้วบังเกิดก้อนเมฆกับมีฝนเทลงมาอย่างหนัก **พระอาจารย์ฝั้น** จึงให้พระเณรที่ร่วมสวดหลบฝนไปก่อน ส่วนตัวท่านเองยังคงนั่งอยู่ที่เดิมอีกนานจึงได้ลุกขึ้น ฝนตกอย่างลืมหูลืมตาไม่ขึ้นเกือบ ๓ ชั่วโมง จึงได้หยุดตก และเมื่อหยุดตกแล้ว ท้องฟ้าก็แจ่มใสดังเดิม ตั้งแต่นั้นมา ฝนฟ้าก็ตกต้องตามฤดูกาล ชาวบ้านทำนากันตามปกติโดยทั่วถึง”

เหตุการณ์ครั้งนี้ ทำให้พวกชาวบ้านยิ่งเกิดความเลื่อมใสศรัทธาและยิ่งให้ความเคารพนับถือใน**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**มากยิ่งขึ้นไปอีก พร้อมทั้งเห็นคุณของการยึดมั่นในพระรัตนตรัย และคุณประโยชน์ของการรักษาศีล ปฏิบัติธรรมด้วยว่า สามารถให้ผลอย่างจริงจัง ทำให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล

วิเวกถ้ำผาแด่น ถ้ำบ้านไผ่

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ เมื่อออกพรรษาแล้ว ในหน้าแล้ง **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านพาพระเณรออกเที่ยวธุดงค์เหมือนเช่นเคย ในคราวนี้ หลวงปู่ฝั้นท่านพาพระศิษย์ตามรอยธุดงค์ของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** โดยธุดงค์ไปที่ถ้ำผาแด่น ซึ่งตั้งอยู่บนเทือกเขาภูพาน ขึ้นอยู่กับเขตบ้านดงน้อย ตำบลดงมะไฟ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีระยะทางไกลมาก ห่างจากบ้านดงน้อยไปประมาณ ๗ กิโลเมตร และเต็มไปด้วยสัตว์ป่า สัตว์ร้าย จากนั้นหลวงปู่ฝั้นท่านได้ไปธุดงค์ภาวนาองค์เดียวที่ถ้ำบ้านไผ่ โดย**หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต** บันทึกไว้ดังนี้

“แท้จริงวันออกเดินทางนี้ **(หลวงปู่หล้า)** ก็จับไข้อยู่บ้างแล้ว แต่ไม่เล่าให้เขาฟัง เพราะเกรงว่าเขาจะเป็นอารมณ์ด้วย พอเขากลับ ก็ตั้งหน้าภาวนาเดินตามชายเขา นกโพระดกร้องส่งเสียง ใบไม้ร่วงจนโปร่งข้างบน ไม่ได้กังวล ตั้งใจภาวนาพร้อมขาก้าวเดิน ทั้งจับไข้ ทั้งเดินภาวนาไปตามไหล่เขา นกดุเหว่าร้องเสียงดังก้องได้ยินไกล เดินทางไปได้ถึงห้าโมงเย็นเศษๆ จนถึงเขตบ้านนานกเค้า พบพระอาจารย์เจ้าองค์สำคัญ คือ **พระอาจารย์ฝั้น** วัดป่าธาตุนาเวง ท่านกำลังเดินทางมากับพระสามสี่องค์ ท่านประสงค์จะไปถ้ำผาแด่น มีตำรวจสองคนตามส่งท่าน ท่านถามว่า “อ้าว ! จะไปไหน ใครบ้างอยู่กับพระอาจารย์ใหญ่ ทำไมจึงหนีออกจากท่านมาคนละทิศละทาง”

นั่งคุกเข่าลงกับพื้นพร้อมทั้งประนมมือกราบเรียนท่านรวบรัดเอาแต่ใจความ

ท่านจึงกล่าวว่า “เออ ! วันนี้คุณเดินทางตลอดวัน ทั้งไข้ไม่สร่าง เห็นใจมาก จงไปพักวัดธาตุนาเวงก่อนนะ เดี๋ยวนี้วัดไม่มีพระ ผมจะให้ตำรวจสองคนนี้กลับไปส่งเดี๋ยวนี้แหละ จากนี้ไปถ้ำผาแด่น ผมไปกับพระก็ได้ ตำรวจเอ๋ย ต่อพรุ่งนี้เช้า ให้สิบโทอัมพรมาฉีดยาให้พระนะ หายแล้วจึงไปวิเวกต่อไป”

ขณะนั้นเวลาสายัณห์ตะวันเย็นริบหรี่ลงลับขอบฟ้าแล้ว ตำรวจสองคนก็มารับเอาบริขารคนหนึ่งสะพายบาตร คนหนึ่งแบกกลดพร้อมทั้งถือเอากาน้ำ กราบลาท่านกับพื้นดิน แล้วก็ผินหลังใส่กัน ต่างพวกก็ต่างไป คือ องค์ท่านไปทางทิศใต้กับพระ ข้าพเจ้ากับตำรวจไปทางทิศเหนือ...

พักอยู่นั้นอีกรวมทั้งหมดเป็น ๑๑ วัน สังเกตธาตุขันธ์ก็แข็งแรงขึ้นมามากแล้ว เหมือนไม่ได้ไข้สักที แล้วก็ลาโยมว่า “อาตมาจะลาไปถ้ำพระเวส”

โยมใบร้องขึ้นว่า “รักษาหายแล้วหนีไปล่ะทีนี้”

ข้าพเจ้าทั้งตอบทั้งหัวเราะเขา ตอบว่า

“อาตมาเป็นผู้ต้องหา (ของ) **หลวงปู่มั่น**อยู่ คือองค์ท่านเทศน์หนักแน่นว่า ใครไปวิเวกกลับมา ถามภาวนาไม่ได้ความ จะเขกหนี ไม่ให้อยู่จำพรรษาด้วย เพราะไปเที่ยวเล่นเฉยๆ และ **พระอาจารย์ฝั้น**ก็บอกไว้ว่า หายจากไข้แล้วจึงไปเที่ยววิเวกอีกต่อไปดังนี้”

สมัยนั้นวัดดอยธรรมเจดีย์กำลังเริ่มสร้างมาในระหว่างสองปี ลาจากบ้านนาสีนวล เดินทางข้ามเขา บ่ายสามโมงเย็นถึงวัดป่าบ้านเต่างอย ลาจากนั้นเป็นวันใหม่ ฉันเสร็จเดินทางถึงบ้านไผ่ประมาณเที่ยงวัน ได้ทราบว่า**พระอาจารย์ฝั้น**มาพักอยู่ถ้ำบ้านไผ่หลายวันแล้ว องค์ท่านย้ายจากถ้ำผาแด่น เขากล่าวว่าองค์ท่านลงมาจากถ้ำ บิณฑบาตบ้านไผ่นี้ทุกวันองค์เดียว หมู่ของท่านกลับวัดหมดแล้ว พอได้ยินเขาเล่าอย่างนั้นก็นึกในใจ ว่าเราจะผ่านไปถ้ำผาแด่นเลยก็ไม่เป็นธรรมอีก เราก็ต้องแวะองค์ท่าน เขาบอกล่วงหน้าว่า “จากบ้านนี้ขึ้นไปหาถ้ำพระอาจารย์ฝั้น ทางไกล ๗ เส้น” “เออ ! อาตมาก็จะขึ้นไปหาองค์ท่าน” ว่าแล้วเขาก็ไปส่งทางประมาณสองเส้นกว่าๆ แล้วก็บอกเขากลับ เดินไปอีกนานพอสมควร ก็ถึงถ้ำองค์ท่านอยู่

ขณะนั้นองค์ท่านกำลังสานครุไว้ตักน้ำอยู่องค์เดียว วางบาตรไว้ที่ควรแล้วห่มผ้าเฉวียงบ่าเข้าไปกราบองค์ท่าน องค์ท่านทักทายว่า “มาจากไหน” เรียนว่า “มาจากถ้ำมะเขือ นึกว่าจะไปถ้ำพระเวส แต่**หลวงตามิ่ง**อยู่แล้ว ก็ไปหาถ้ำ ได้ถ้ำมะเขือ ค่ำๆ จวนเวลา ก็ยอมนอนแผ่นดินที่นอนเอียงมากและสถานที่ก็ไม่เหมาะสม นอนอยู่คืนหนึ่งก็เลยจากมาครับ”

องค์ท่านกล่าวว่า “เออ ! ผมย้ายจากถ้ำผาแด่นมานานแล้ว หมู่**ท่านกว่า** พากันกลับวัดหมดแล้ว ถ้าหากว่าท่านอยากอยู่กับผม ผมก็ไม่ขัดข้องเลย จงพิจารณาดูตามสะดวกเถิด”

กราบองค์ท่านแล้วก็ไปหาที่พัก เลยได้หินดานกลางแจ้ง ไม่ได้กางกลดและมุ้งเลย ปูผ้านอนหินดานเลย และน้ำก็อดอีก ไม่ได้อาบน้ำเลยวันนั้น เพราะเกรงจะหมดไปจากองค์ท่าน ตื่นเช้าได้เวลาก็ไปบิณฑบาตกับองค์ท่าน มีโยมผู้ชายคนหนึ่งมารับบาตรองค์ท่านและมารับใช้ ฉันเสร็จจึงเอาข้าวเศษกลับบ้าน และอากาศตอนกลางคืนก็ยังมีหนาวเย็นเยือกอยู่พอสมควร ฉันเสร็จแล้วล้างบาตร เช็ดเสร็จแล้วกราบเรียนองค์ท่านว่า

“ที่พระอาจารย์เปิดประตูให้กระผมอยู่ด้วยนั้นเป็นบุญอันล้นเกล้าของกระผมแล้ว แต่นิสัยกระผมเป็นคนขี้กลัวอยู่บ้าง กระผมอยากดัดสันดานมันอยู่ ถ้าหากว่ากระผมไปอยู่ถ้ำผาแด่นองค์เดียว พระอาจารย์จะเห็นสมควรหรือไม่หนอ ประการใดขอรับ และกระผมก็มีปัญหาอยู่อันหนึ่ง คือ**หลวงปู่มั่น**ปรารภปีนี้ว่า ผู้ใดไปเที่ยววิเวกกลับมาถามเรื่องภาวนาไม่ได้ความ จะไม่ให้

จำพรรษาด้วย ข้อนี้ก็เจ็บปวดมาก เท่ากับว่ากระผมแบกแผ่นดินแผ่นฟ้าอยู่ ยังเป็นผู้ต้องหา แก้ยังไม่ทันตก”

องค์ท่านทอดสายตาลงต่ำอยู่สักครู่ ก็กล่าวว่า **“คุณเรียนผมแบบนี้ มันถึงจิตถึงใจผมมาก ผมอนุโมทนาสาธุการ เอาให้ดีนะ ยกธงแดงต่อสู้”** แล้วองค์ท่านก็บอกว่า “เอ้า ! เตรียมบริขาร ผมจะให้โยมคนนี้แหละ ตามส่งจนถึงถ้ำผาแด่น ไปทางหลังภูเลยไม่ต้องลงไปทางตีนภู”

กราบสามทีแล้วก็ออกเดิน ให้โยมออกก่อนเพราะเป็นทางไม่เตียน โยมจะสะพายเอาบาตร แต่ไม่ให้สะพาย เพราะเกรงเขาหนักเกินไป เลยแบ่งห่อผ้าออกให้เขาถือหรือสะพายเอาบ้าง เดินภาวนาไปเงียบๆ ประมาณบ่ายสี่โมงเย็นก็ถึงถ้ำผาแด่น”

ถ้ำบ้านไผ่ นับเนื่องแต่การมาพักปฏิบัติภาวนาและอบรมสั่งสอนชาวบ้านของ **ท่านพระ–อาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๖๙ เป็นองค์ปฐม แล้วตามด้วยอาจารย์ที่เป็นศิษย์องค์สำคัญๆ อีกหลายรูป อาทิ **หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต** เป็นต้น จึงเป็นเหตุให้สถานที่แห่งนี้ เป็นที่รู้จักกว้างขวางในหมู่พระธุดงคกรรมฐานว่า เป็นสถานที่อันวิเวก เหมาะสมแก่การภาวนา ทำให้มีพระธุดงค์มาพักเพื่อปฏิบัติธรรมและจำพรรษาอยู่เสมอ หลวงปู่ฝั้นท่านได้ปลูก “ต้นลั่นทม” เป็นอนุสรณ์ไว้ที่หน้าถ้ำ ต่อมาพระศิษย์หลวงปู่ฝั้น ท่านได้มาบุกเบิกพัฒนาเป็นวัดป่าหนองไผ่

หลวงปู่ฝั้น ท่านพักภาวนาเร่งความเพียร ที่ถ้ำบ้านไผ่ตามลำพังเพียงองค์เดียว ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เมื่อใกล้เข้าพรรษา ท่านก็กลับมาจำพรรษาที่วัดป่าธาตุนาเวง

ศึกษาธรรมกับหลวงปู่มั่น

หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต บันทึกไว้ดังนี้

“วัดป่าบ้านหนองผือยุคนั้น จะว่าชุมทางของพระเณรผู้ปฏิบัติก็ได้ ไม่ผู้คนจะว่าชุมทางของผู้ปฏิบัตินั้น ก็คือใจอันประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ก็ได้ไม่ผิดอีก แต่ถ้าไม่เขียน ผู้อื่นและผู้ฟังก็คอยแต่จะแซงอยู่ เขียนซะอย่าให้แซง จะเสียเวลา

ปี ๒๔๙๐ นั้นเอง ในฤดูแล้ง วันนั้นเป็นวันบังเอิญก็ว่าได้ มีพระผู้ใหญ่อันเป็นเถระต่างทิศต่างจังหวัด เข้าไปศึกษาหารือธรรมะกับหลวงปู่ในสำนักพร้อมกันในวันเดียว **ท่านเจ้าคุณธรรม–เจดีย์** อุดรฯ **พระอาจารย์สิงห์** นครราชสีมา และท่านพระครูอะไรลืมชื่อไป **ท่านเจ้าคุณอริยเวที (เขียน** ป.ธ.๙) กาฬสินธุ์ **หลวงปู่อ่อน** อยู่วัดป่าหนองโดก อ.พรรณานิคม **หลวงปู่ฝั้น** อยู่วัดป่า–ธาตุนาเวง อ.เมืองสกลนคร **พระอาจารย์มหาทองสุก** อยู่วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร

มี**พระอาจารย์กงมา** วัดดอยธรรมเจดีย์ แต่ยังมิได้ใส่ชื่อวัด เพราะไปตั้งใหม่ บางวัน บางวาระก็อยู่พักวัดป่าบ้านโคก

วันที่พระผู้ใหญ่มาเยี่ยมหลายองค์ โดยมิได้นัดหมายเช่นนั้น พอถึงหนึ่งทุ่มก็จุดตะเกียงเจ้าพายุ ตีระฆังลงไปรวมกันที่ศาลาอุโบสถ (ไม่ใช่ศาลาโรงฉันดอก เพราะมันคับแคบเกินไป) ครั้นกราบไหว้พร้อมกันเสร็จสิ้นแล้ว ต่างก็นั่งพับเพียบเงียบสงัดอยู่ ๒ – ๓ นาที **หลวงปู่มั่น**มีสันติวิธีปรารภขึ้นเย็นๆ ว่า

“เออ ! วันนี้เหมาะสม ผมจะได้ศึกษากับพวกท่าน จะผิดถูกประการใด ขอให้พวกท่านปรารภได้ ไม่ให้เกรงใจ ผมได้ศึกษาน้อย เรียนน้อย”

แล้วองค์ท่านเสนอว่า

“พระบรมศาสดา บัญญัติอนุศาสน์ ๘ อย่าง เป็นข้อเว้นเรื่องใหญ่ อันเป็น ปู่ ย่า ตา ทวด ของความผิด คือ ปาราชิก ๔ แล้วอีก ๔ ประเภทในฝ่ายปัจจัย ให้ปฏิบัติจนถึงวันสิ้นลมปราณ เพราะเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต เรียกนิสัยก็มี ๔ อย่าง เที่ยวบิณฑบาตหนึ่ง อยู่โคนไม้หนึ่ง นุ่งห่มผ้าบังสุกุลหนึ่ง และก็เภสัชดองน้ำมูตรเน่าหนึ่ง

ด้านบิณฑบาต พระองค์ได้ทอดสะพานไว้แล้วจนสิ้นลมปราณ แต่พวกเราไม่ค่อยจะไปบิณฑบาตกัน กลับเห็นว่ามีลาภ แล้วก็คอยให้เขาเอามาส่งและบังสุกุล พวกเราก็ไม่อยากแสวงเสียเลย อยู่ที่สงัดกายวิเวก พวกเราก็ไม่อยากแสวงเลย สิ่งเหล่านี้ พวกเราได้นึกคิดอย่างไรบ้าง พวกเราถูกตามอนุศาสน์แล้วหรือหากว่าบกพร่องอยู่บ้าง”

ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ยิ้มอยู่โดยเคารพมิใช่ยิ้มแย้ม ส่วน**ท่านเจ้าคุณอริยเวที** ป.ธ. ๙ กราบเรียนว่า “ไม่มีสิ่งจะแซงพระอาจารย์ได้ดอก พวกกระผมจำได้ท่องได้เฉยๆ ขอรับผม”

ในสมัยนั้น ผู้เขียนอายุสามสิบปีกว่าล่วงไป ได้สังเกตพฤติการณ์ของพระเถระในที่ประชุมทุกๆ องค์ ตลอดพระภิกษุหนุ่ม สามเณรน้อย ใช้มารยาทเคารพรัก**หลวงปู่มั่น**เหมือนบิดามารดาบังเกิดเกล้า ไม่มีท่านองค์ใดจะจับผิดจับถูกในทางแง่ร้ายอันใดเลยแห่งหลวงปู่มั่น การประชุมถึงจิตถึงใจ จึงจำได้ไม่ลืม คล้ายกับว่าเวลาร่างกายร้อนเข้าพักร่มไม้สูงๆ โตๆ มีกิ่งก้านสาขา อากาศโปร่งข้างล่าง ลมมาพัดพอเย็นๆ ดี ไม่ค่อยแรง เรียกว่า ประชุมเย็น มิใช่ประชุมร้อน

แล้วองค์หลวงปู่ก็ปรารภต่อไปอีกว่า

“พระบรมศาสดาทรงพระมหากรุณา ทรงสั่งและทรงสอนเป็นชั้นที่หนึ่ง คือ ภิกษุ จึงมีคำออกหน้าว่า **ภิกฺขเว** เกือบทุกวรรคทุกตอน ถ้า **ภิกฺขเว** ไม่ศึกษาปฏิบัติ แล้วจะให้ใครปฏิบัติศึกษาเล่า ส่วนพระองค์ทรงพระกรุณา ทรงสั่งสอนอุบาสก อุบาสิกา เทวดา มาร พรหมก็ดี ว่าใน

พระบาลีน้อยกว่าภิกษุทั้งหลาย นางภิกษุณีก็ดี สามเณรก็ดี สามเณรีก็ดี นางสิกขมานาก็ดี ในพระบาลีเห็นมีน้อยกว่าภิกษุ ผมผู้นั่งหลับตาได้ความอย่างนี้ ตามประสาผู้เฒ่า”

แล้วองค์ท่านหลวงปู่ก็ปรารภสมาธิ “สมาธิ” แปลว่า ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์ที่เพ่งอยู่อันเดียว เป็นหลัก แต่เมื่อหมดกำลังก็ถอนออกมา ส่วนญาณพิเศษ ว่าหลุด ว่าพ้น ยังไม่ปรากฏ เป็นเพียงพักอารมณ์อันหยาบเฉยๆ เรียกว่า จิตใจพักงานอันหยาบของอารมณ์

แต่จะติดอยู่แต่เพียงรสของสมาธิไม่ได้ เพราะรสของสมาธิเป็นรสขนาดกลาง ต้องพิจารณาใช้สติปัญญาลงสู่ธาตุขันธ์ ในส่วนรูปขันธ์ นามขันธ์ ให้เสมอภาคเหมือนหน้ากลอง ทั้งอดีต ทั้งอนาคต ปัจจุบันใดๆ ทั้งสิ้น ลงสู่ไตรลักษณ์เสมอหน้ากลองอีกเรื่อยๆ ติดต่ออยู่ไม่ขาดสาย ย่นย่อลงมาเป็นหลักอันเดียวในปัจจุบัน ทรงอยู่ซึ่งหน้าสติ ซึ่งหน้าปัญญา ตราบใดนิพพิทาญาณยังไม่ปรากฏแก่สันดานอันประณีต ก็พิจารณาติดต่ออยู่ไม่ขาดวรรค ไม่ขาดตอนอยู่อย่างนั้น มีทางเดียวเท่านั้น ไม่มีทางอื่นเลย แต่นานๆ จึงจะพิจารณาคราวหนึ่ง ขาดๆ วิ่นๆ นั้น ผู้มีนิสัยหยาบก็พอประทังไปเท่านั้น ไม่สามารถจะถึงนิพพิทาญาณ ความเบื่อหน่ายคลายหลงคลายเมาได้ง่ายกลายเป็นหมันไปอีก

สมถกรรมฐานทุกประเภท นับแต่หนังหุ้มอยู่โดยรอบเป็นต้นไปก็ดี หรือล้านๆ นัยก็ดีแล ก็ต้องปลงปัญญาลงสู่ไตรลักษณ์ทั้งนั้น เพราะไตรลักษณ์เป็นที่ชุมทางของสมถะ และสมถะคล้ายกับเป็นเมืองขึ้นของไตรลักษณ์แบบตรงๆ อยู่แล้ว ไตรลักษณ์เป็นเมืองขึ้นของนิพพิทาญาณความเบื่อหน่าย ความเบื่อหน่ายเป็นเมืองขึ้นของวิมุตติ วิสุทธิ นิพพาน พระโสดาบันเปิดประตูเข้านิพพานได้แล้ว แต่ยังไม่ถึงศูนย์กลางพระนิพพาน ยังไม่ได้เที่ยวรอบในพระนิพพาน

จริงอยู่ พระนิพพานไม่มีประตูรูป ประตูนาม ศูนย์ขอบ ศูนย์กลางไปๆ มาๆ อยู่ๆ อะไรเป็นเพียงอุทาหรณ์เทียบเฉยๆ เพราะคำพูดก็เป็นวจีสังขาร พระนิพพานมิใช่คำพูดและนึกคิด หรือรสสิ่งต่างๆ มีรสเกลือ เป็นต้น ซึ่งเป็นรสหยาบๆ ในโลกของโลกลิ้น โลกผัสสะกระทบจึงจะรู้จักเค็ม เว้นไว้แต่ชิวหาประสาทพิการ แม้ชิวหาประสาทจะพิการก็ตาม รสของเกลือเค็ม ตามธรรมชาติของความจริง ก็เค็มอยู่อย่างนั้นแล ฉันใดก็ดี ความนึกจิตและคำพูดก็ดี จะไม่นึกคิดพระนิพพานอยู่ก็ตาม พระนิพพานก็เป็นธรรมชาติอันไม่ตายอยู่นั้นแล ลิ้นพิการเปรียบเหมือนยังไม่รู้รสนิพพาน

องค์ท่านเปรียบเทียบอีก สีมา พัทธสีมา ที่คณะสงฆ์ทำกรรมถูกต้อง ไม่เป็นสีมาวิบัติ คณะสงฆ์ ๔ รูปขึ้นไปก็สวดถอนได้ แต่โลกุตตรธรรมนี้ละเอียดไปกว่านั้น นับแต่พระโสดาบันขึ้นไปหาพระอรหันต์ แม้พระบรมศาสดาทุกๆ พระองค์ อริยสงฆ์ของพระพุทธเจ้าเหล่านั้นทั้งหมดจะพร้อมกันมาสวดถอนจิตใจของพระโสดาบันก็ดี ให้เป็นปุถุชนคนหนาย่อมเป็นไปไม่ได้

เหตุนั้นพระอริยเจ้าทั้งหลายจึงยอมเคารพธรรมอย่างแจบจม ไม่จืดจาง ไม่ใช่ว่าพระอริย–เจ้าทั้งหลายไม่ถือมั่นแล้วจะไม่เคารพธรรม ยิ่งเคารพมากกว่าปุถุชนคนหนาไม่มีประมาณได้ ไม่ใช่ว่าถอนอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นได้แล้วก็เลยเถิดไป ไม่มีข้อวัตรเคารพธรรม เรียกว่า พระอริยเจ้าเลยเขตแดน กลายเป็นพระอริยะของพระเทวทัต แต่ท่าน (พระเทวทัต) ก็เห็นความผิดของท่านแล้ว แต่เห็นความผิด รู้ตัวจวนค่ำ เลยไม่มีเวลาขอขมาโทษพระองค์ ได้ขอแต่ลับหลัง เพียงไหล่ขึ้นมาหาคอหาหัว โดยน้อมถวาย ถึงกระนั้นก็ยังจะได้เป็นพระปัจเจกในอนาคต เพราะได้สร้างบารมีมาได้สองอสงไขยแล้วยังเหลือแสนมหากัป แต่ยังเป็นโลกีย์อยู่ จึงสามารถประพฤติล่วงอนันตริยกรรมได้

หลวงปู่มั่นประชุมคณะสงฆ์วันนั้นถึงหกทุ่มนับทั้งปกิณกะสารพัด”

พักวิเวกบนภูลังกา หนองคาย

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้พำนักและบูรณะวัดป่าธาตุนาเวง เป็นเวลาติดต่อกันนานถึง ๙ ปี (พ.ศ. ๒๔๘๘ – ๒๔๙๖) ระหว่างนั้น เมื่อออกพรรษา เสร็จฤดูกาลกฐิน ท่านจะพาพระภิกษุสามเณร เดินธุดงค์ไปวิเวกตามสถานที่ต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อบำเพ็ญสมณธรรม เพื่อฝึกฝนอบรมธรรมปฏิบัติแก่ศิษย์ และเมื่อมีโอกาสท่านก็เมตตาสงเคราะห์ชาวบ้านตามรายทางที่ประสบความเดือดร้อนมาขอพึ่งท่าน ท่านก็สั่งสอนให้เลิกนับถือผี หันกลับมานับถือพระรัตนตรัย การเที่ยวธุดงค์ของท่านและคณะมีประโยชน์อย่างมาก สมดังที่องค์พระบรมศาสดาทรงตรัสไว้ว่า **“ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”**

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ หลังออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ได้พาพระภิกษุสามเณร เดินธุดงค์ไปวิเวกที่ภูวัว ในท้องที่อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย

เหตุที่ท่านจะไปพักบำเพ็ญเพียรบนภูวัว เริ่มจาก**ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี ได้นิมนต์**หลวงปู่ฝั้น**ไปในงานศพของ **ท่านพระอาจารย์อุ่น** ที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ท่านพระอาจารย์อุ่น ท่านเป็นศิษย์รุ่นใหญ่ของ**หลวงปู่มั่น** รุ่นราวคราวเดียวกับ**หลวงปู่อ่อน** กับ หลวงปู่ฝั้น

เสร็จงานศพแล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** และ **ท่านพระครูอุดม–ธรรมคุณ** (**หลวงปู่พระมหาทองสุก สุจิตฺโต** อดีตเจ้าอาวาสวัดป่าสุทธาวาส สกลนคร) ได้ปรึกษาหารือกันว่า จะไปทางไหนกันดี หรือจะแยกย้ายกันกลับวัด หลวงปู่อ่อนก็ออกความเห็นว่า ไปวิเวกต่อแถวๆ ภูลังกา หรือภูวัว ก่อนดีกว่า ต่างก็เห็นดีด้วย หลวงปู่ทั้งสามองค์ พร้อมด้วยพระภิกษุ

ผู้เป็นศิษย์อีกบางรูป จึงพร้อมใจกันออกเดินทางจากอำเภอท่าอุเทน ไปทางอำเภอบ้านแพง จนกระทั่งถึงภูลังกา ซึ่งเป็นที่พำนักของ **ท่านพระอาจารย์วัง ฐิติสาโร**

ท่านพระอาจารย์วัง ท่านเป็นศิษย์สาย**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น** ที่ได้รับการยกย่องเป็น “เทพเจ้าแห่งภูลังกา” เมื่อท่านบวชพระแล้ว ท่านก็เร่งความเพียรให้ยิ่งๆ ขึ้น ท่านจึงจำเป็นต้องแสวงหาครูบาอาจารย์ เมื่อมีครูบาอาจารย์ใดที่จะเป็นที่พึ่งได้ในสมัยนั้น ท่านก็ไปกราบขอปวารณาตัวเป็นศิษย์ เช่น **หลวงปู่ฝั้น** ท่านก็เคยอยู่จำพรรษากับหลวงปู่ฝั้นด้วย ดังนั้น หลวงปู่ฝั้นจึงถือว่าท่านพระอาจารย์วังเป็นศิษย์รูปหนึ่ง และด้วยความที่ท่านเอาจริงเอาจังต่อการประพฤติปฏิบัติธรรม หลวงปู่ฝั้นจึงมักสั่งสอนลูกศิษย์รูปอื่นๆ ว่า **“ให้ทำเหมือนท่านวัง เอาจริงเอาจังเหมือนท่านวัง”** อย่างนี้เสมอ **หลวงปู่อ่อน** ท่านก็ถือว่าท่านพระอาจารย์วังเป็นศิษย์ของท่าน แม้แต่หลวงปู่มั่นท่านพระอาจารย์วังก็เคยเข้ารับฟังโอวาท และอยู่ร่วมด้วยหลายครั้ง

เมื่อขึ้นไปพักอยู่กับ**ท่านพระอาจารย์วัง** ได้ ๗ – ๘ วัน **หลวงปู่ฝั้น**ได้พิจารณาเห็นความลำบากในการขึ้นลงเขา เพราะเขาสูงมาก ลงมาบิณฑบาตไม่ได้ พวกญาติโยมต้องจัดเสบียงอาหารส่งขึ้นไปให้ลูกศิษย์ทำอาหารถวายพระเณร ยิ่งมากรูปก็ยิ่งลำบากมากขึ้น หลวงปู่จึงได้สอบถามท่านพระอาจารย์วัง เกี่ยวกับภูวัว โดยปรารภว่าอยากจะไปวิเวกอยู่ที่นั่น

ท่านพระอาจารย์วัง ท่านก็บอกว่า ภูวัวเป็นที่วิเวกดีมาก เป็นป่าดงดิบ เต็มไปด้วยสัตว์ร้ายนานาชนิด เช่น ช้าง เสือ ตลอดจนวัวกระทิง โดยเฉพาะอีเก้ง กวาง ลิง มีเป็นฝูงๆ **หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อ่อน** กับ **หลวงปู่พระมหาทองสุก** จึงได้ลงจากภูลังกา เดินทางต่อไปยังบ้านโพธิ์หมากแข้ง แล้วไปพักอยู่ในวัดร้างบริเวณใกล้ๆ บ้านโสกก่าม เมื่อถามญาติโยมถึงสถานที่อันเหมาะแก่การบำเพ็ญกรรมฐานบนภูวัว พวกญาติโยมก็บอกว่ามีอยู่หลายแห่ง หลวงปู่จึงให้ชาวบ้านนำคณะท่านขึ้นไป

ภาค ๑๓ ธุดงค์ภูวัว – ดูแลอาพาธและช่วยงานศพหลวงปู่มั่น

วิเวกหินก้อนน้ำอ้อยและถ้ำพระ

วันแรกที่ขึ้นภูวัว คณะของหลวงปู่ได้ไปพักที่หินก้อนน้ำอ้อย ที่เรียกว่า ก้อนน้ำอ้อย หรือหินก้อนน้ำอ้อย เพราะเป็นหินก้อนใหญ่ รูปร่างคล้าย งบน้ำอ้อย (น้ำอ้อยที่ทำเป็นแผ่นกลม) ตั้งอยู่บนหินใหญ่อีกก้อนหนึ่ง ใต้หินก้อนน้ำอ้อย เป็นที่หลบแดดหลบฝนได้เป็นอย่างดี เพราะด้านใต้ของก้อนหินยื่นเป็นเพิงออกมาโดยรอบคล้ายๆ ถ้ำ

หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อ่อน และ **หลวงปู่พระมหาทองสุก** พักวิเวกอยู่ที่นั่นหลายวัน ก็พบว่าเป็นสถานที่ไม่สงบนัก เพราะเป็นทางที่โขลงช้างขึ้นลงอยู่เป็นประจำ กลางคืนช้างจะขึ้นมาทั้งโขลงส่งเสียงดังรบกวนสมาธิอยู่เสมอ ช้างโขลงหนึ่งนับเป็นร้อยเชือกก็มี เนื่องจากโขลงช้างไม่อาจใช้ทางอื่นได้ เพราะทางอื่นเป็นหน้าผาชันไปทั้งหมด หลวงปู่ทั้งสามองค์จึงได้ย้ายไปพักวิเวกที่ถ้ำพระต่อไป หลวงปู่ทั้งสามองค์ ย้ายสถานที่พักวิเวกจากบริเวณหินงบน้ำอ้อย มาที่ถ้ำพระ โดยให้พวกญาติโยมยกแคร่ขึ้นสูงพ้นพื้นดินเป็นที่พัก ถ้ำพระแห่งนี้ อยู่ในบริเวณริมห้วยบางบาด มีลานหินกว้างใหญ่ และมีที่สำหรับบำเพ็ญภาวนาอย่างเหมาะสม ร่มรื่น และสงบสงัดดีมาก

ถ้ำพระ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของภูวัว เดิมทีบริเวณตรงหน้าผามีพระว่านซึ่งทำด้วยครั่งองค์เล็ก เป็นปูชนียสถานเก่าแก่ เป็นที่เคารพของชาวบ้านบริเวณนั้นมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาลนานมาแล้ว วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาชาวบ้านจะเข้ามาทำพิธีสักการบูชากัน ต่อมาสมัย**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** พร้อมด้วยคณะสงฆ์ได้ออกจาริกมาปฏิบัติธรรมถึงวัดภูวัว (ตามคำบอกเล่า) ได้อาศัยถ้ำพระนี้เป็นที่ปฏิบัติธรรมสืบต่อกันมา โดยมีการผลัดเปลี่ยนเข้าออกตามกาลเวลา

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ **ท่านพระอาจารย์วัง ฐิติสาโร** (วัดถ้ำชัยมงคล ภูลังกา จังหวัดนครพนม) ได้มาปฏิบัติธรรมภาวนาอยู่ถ้ำพระหลายปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๐ จึงย้ายออกไปภูลังกา เนื่องจากภูวัวและภูลังกามีแนวเขตติดต่อกันไม่ไกลกันนัก และท่านได้แนะนำ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** กับคณะให้มาธุดงค์ที่ถ้ำพระแห่งนี้ จากนั้น**หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ** และคณะได้มาธุดงค์จำพรรษา ภายหลังมีพระศิษย์ของหลวงปู่ฝั้นได้มาธุดงค์และสร้างเป็นวัดถ้ำพระจนเป็นวัดที่มั่นคงถาวรในพระพุทธศาสนาจวบจนปัจจุบันนี้

อย่างไรก็ตาม ที่ถ้ำพระแห่งนี้ก็ยังห่างไกลจากหมู่บ้าน ลงไปบิณฑบาตไม่ได้ ต้องให้ลูกศิษย์ทำอาหารถวายทุกวัน โดยอาศัยญาติโยมบ้านนาตะไก้ บ้านโสกก่าม และบ้านดอนเสียด หมุนเวียนกันส่งเสบียงอาหารทุกวันพระ ถ้าวันไหนที่**หลวงปู่ฝั้น**ไม่ลงฉัน ท่านก็จะบอกให้ทำฉันกันเอง ท่านจะอดอาหารไปกี่วัน ท่านก็จะบอกล่วงหน้าให้ทราบเพื่อความสะดวกในการจัดทำอยู่เสมอ

ก็เป็นจริงอย่างที่**ท่านพระอาจารย์วัง ธิติสาโร** บอกบนภูวัวเต็มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด น้ำท่าก็อุดมสมบูรณ์ดี ในห้วยบางบาดมีวังน้ำอยู่แห่งหนึ่งน้ำลึกมาก มีจระเข้ตัวใหญ่ๆ อาศัยอยู่หลายตัว ท่ามกลางแดดร้อนจัด พวกมันจะออกจากถ้ำมานอนอ้าปากตากแดดอยู่เป็นประจำ แม้กระทั่งทุกวันนี้ก็ยังมีจระเข้อาศัยอยู่ในวังน้ำแห่งนั้น (**หลวงปู่อ่อน** บันทึกไว้ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๒๐)

นอกจาก ๓ หมู่บ้านที่ผลัดเปลี่ยนกันนำเสบียงอาหารไปส่งแล้ว ยังพบว่า มีหมู่บ้านตั้งใหม่อยู่ใกล้เข้ามาอีกหน่อย อยู่ห่างจากถ้ำพระ ประมาณ ๖ – ๗ กิโลเมตร พระและเณรที่ไปพักวิเวกจึงพอเดินไปบิณฑบาตกันได้ คณะของหลวงปู่พักวิเวกอยู่ที่ถ้ำพระบนภูวัว ได้ราว ๒ เดือนเศษ **หลวงปู่พระมหาทองสุก** ก็ได้ออกความเห็นขึ้นว่า ควรจะทำอะไรไว้เป็นที่ระลึกในสถานที่นั้นสักอย่าง เผอิญว่าบนที่พักสูงขึ้นไปเป็นหน้าผาหินเหมาะสำหรับจะสร้างพระประธานไว้สักการบูชาเป็นอย่างยิ่ง **หลวงปู่ฝั้น**จึงได้ตกลงสร้างพระพุทธรูปบนหน้าผาแห่งนั้น โดยใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในแถบนั้น เช่น มูลช้าง มูลวัว จึงแจ้งให้บรรดาญาติโยม บ้านดอนเสียด บ้านโสกก่าม บ้านนาตะไก้ และบ้านอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ให้ช่วยหาวัสดุสำหรับก่อสร้างเหล่านั้นมาให้

สำหรับช่างปั้นนั้น **หลวงปู่ฝั้น** กับ **หลวงปู่พระมหาทองสุก** ท่านทั้งสองมีฝีมือเยี่ยมอยู่แล้ว จึงไม่ต้องเสาะหาคนอื่น เมื่อได้ของพร้อมแล้ว ท่านก็ลงมือทันที ปีนั้นฝนตกหนักมาก น้ำก็หลากมาแรง การสร้างพระพุทธรูปบนหน้าผา จึงประสบอุปสรรคไปบ้าง แต่ทั้งๆ ที่สร้างพระยังไม่เสร็จหลวงปู่ฝั้นก็ผลุนผลันชวนหลวงปู่พระมหาทองสุกลงจากภูวัวโดยไม่มีใครทราบสาเหตุ

เยี่ยมอาพาธท่านพระอาจารย์ใหญ่

การที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** พา **หลวงปู่พระมหาทองสุก สุจิตฺโต** หยุดจากการปั้นพระรีบผลุนผลันลงจากภูวัวในครั้งนั้น ได้สร้างความงุนงงสงสัยให้กับลูกศิษย์และบรรดาญาติโยมเป็นอย่างมาก เพราะต่างก็ไม่ทราบเหตุผล พระภิกษุที่เป็นศิษย์ติดตามไปทราบเอาเมื่อหลวงปู่และคณะเดินทางถึงวัดป่าบ้านหนองผือแล้ว ว่าการที่ท่านผลุนผลันลงมาจากภูวัวนั้น เป็นเพราะท่านต้องการกลับไปเยี่ยมอาการอาพาธของ**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต** ซึ่งขณะนั้นท่านอาพาธหนักยิ่งกว่าครั้งใดๆ

หลวงปู่ฝั้น ท่านทราบได้อย่างไรว่า พระอาจารย์ของท่านกำลังป่วยหนัก เรื่องนี้เป็นที่ประหลาดใจกันอยู่ในหมู่พระที่เป็นศิษย์ ยิ่งไปกว่านั้นยังปรากฏด้วยว่า**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น**กำลังต้องการพบหลวงปู่ฝั้นอยู่จริงๆ ถึงขนาดให้พระเณรออกติดตามหาด้วยซ้ำ หลวงปู่อยู่ปฏิบัติช่วยกันพยาบาลดูแลท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นอยู่ได้ประมาณครึ่งเดือน อาการของท่านได้ทุเลาลง หลวงปู่จึงได้กราบลาและกลับไปจำพรรษาที่วัดป่าธาตุนาเวง หรือ วัดป่าภูธรพิทักษ์ ท่านมีความเป็นห่วงเป็นใยท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นมาก ในพรรษานั้นท่านได้กระทำสัตตาหะไปกราบเยี่ยมถึง

สองครั้ง โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและความยากลำบากในการเดินทางฝ่าแดด ฝ่าฝน และบุกโคลนตมเข้าไป ความกตัญญูกตเวทีของท่านเป็นที่ประทับใจของผู้ได้รู้ได้เห็นโดยทั่วกัน

เมื่อออกพรรษาปีนั้น (พ.ศ. ๒๔๙๑) แล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ก็ได้ไปเยี่ยมอาการของ**พระอาจารย์–ใหญ่มั่น**อีกครั้งหนึ่งที่วัดป่าบ้านหนองผือ พักอยู่ที่นั่นหลายวันเห็นว่าอาการของพระอาจารย์ใหญ่ดีขึ้นมากแล้ว ท่านจึงได้กลับไปวัดป่าภูธรพิทักษ์อีก

ต่อมาในราวเดือนมกราคม ๒๔๙๒ **หลวงปู่ฝั้น**ก็ได้ชวน**หลวงปู่พระมหาทองสุก** กลับไปวิเวกที่ภูวัวอีก เพื่อจะได้จัดการปั้นพระประธานบนหน้าผาให้เสร็จเรียบร้อย การปั้นเพื่อเสริมแต่งพระประธานครั้งนี้ หลวงปู่ท่านได้ทำอย่างเร่งรีบ เพราะท่านเป็นห่วงว่า**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น**จะป่วยหนักอีก เมื่องานปั้นพระประธานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บรรดาศรัทธาญาติโยมได้ขึ้นไปร่วมอนุโมทนาบำเพ็ญกุศลด้วยเป็นจำนวนมาก พิธีฉลองของหลวงปู่ฝั้น คือ เทศน์โปรดศรัทธาญาติโยมตลอดคืน ทำให้คนพวกนั้นมีความพอใจและปลื้มปีติเป็นอันมาก จากนั้นท่านก็ได้บอกลาญาติโยมลงจากภูวัวกลับไปยังวัดป่าภูธรพิทักษ์ ท่านไปพักที่ถ้ำพระบนภูวัว รวมเป็นเวลาสองเดือนเศษ

โดยในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ **หลวงปู่มั่น** ท่านมีอายุย่างเข้า ๘๐ ปี ท่านได้พยากรณ์อายุของท่านไว้ล่วงหน้าว่าไม่เลย ๘๐ ปี โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว** ได้เทศน์ไว้ดังนี้

“เวลาท่านจะตาย ท่านยังพูด เราไม่ลืม พูดชี้นิ้วด้วย เอา ! ใครจะตั้งอกตั้งใจภาวนาให้ตั้งใจนะ พูดอย่างเด็ด มีอะไรเอ้า ! ถามมา ภิกษุเฒ่าจะแก้ **การภาวนาสำคัญมากนะ ไม่มีใครแก้ได้อย่างง่ายๆ นี่เวลาภิกษุเฒ่ายังมีชีวิต เอ้า ! ใครขัดข้องตรงไหนการภาวนาให้ถามมา เราจะแก้** นั่นท่านบอก นี่อายุเราไม่นานนะไม่เลย ๘๐ นั่นบอก บอกไว้ชัดเจนมาตลอด อายุ ๘๐ บางทีนับนิ้วด้วย นับข้อมือด้วย เวลานี้อายุเท่านั้นๆ พอไปถึง ๘๐ นั่นเห็นไหมมันนานเหรอ ยังพากันนอนใจอยู่เหรอ พระเณรก็ตื่นเต้นล่ะซิทำความพากความเพียร พอถึงนั่นปั๊บ เริ่มไข้เท่านั้นนะ เริ่มไม่สบาย เออ ! นี่ผมเริ่มป่วยแล้วนะ เราสรุปเลยว่า ป่วยคราวนี้จะไม่มียาอะไรรักษาเลย นี้เป็นครั้งสุดท้ายแห่งการป่วยของเรา นี่ก้าวเข้า ๘๐ นะ

ท่านบอกเลย เอายาเทวดามาใส่ก็ไม่มีความหมาย มีแต่จะตายท่าเดียว แต่มันไม่ตายง่ายนะ โรคนี้เป็นโรคทรมาน เขาเรียกว่า โรคคนแก่ ท่านว่า เราไม่ลืมนะ แล้วก็ค่อยเป็นค่อยไป ๘ เดือน ตั้งแต่เริ่มป่วยมา ๘ เดือนท่านจึงได้สิ้น เราไม่ลืมนะ นี่ล่ะท่านพูดแม่นยำไหมล่ะ บอกไม่เลย ๘๐ บอกมาเรื่อยๆ บางทีนับข้อมือ นี่เท่านั้นๆ พอถึง ๘๐ แน่ะ มันยืดยาวไหมล่ะ พอจะมานอนใจอยู่เหรอผู้มาศึกษาอบรม มันก็เตือนใจซิ ให้ได้เร่งความพากเพียร การภาวนาสำคัญนะ การแก้ทางด้านภาวนาสำคัญมาก ให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ”

ใช้พลังจิตรักษาอาการป่วยของพระศิษย์

กลับจากถ้ำพระภูวัว เที่ยวที่สองนี้แล้ว **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** กลับไปพักที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ ท่านพักอยู่ ๓ วัน ก็กลับไปเยี่ยม**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น**ที่วัดป่าบ้านหนองผือ รักษาพยาบาลท่านอยู่สองสัปดาห์ เห็นว่าอาการไม่มีอะไรน่าเป็นห่วงอีกแล้ว จึงกลับวัดป่าภูธรพิทักษ์ จากนั้นหลวงปู่ฝั้นได้เริ่มงานสำคัญอีกชิ้นหนึ่ง เพื่อพัฒนาวัดป่าภูธรพิทักษ์

หลวงปู่ฝั้นได้ชักชวนบรรดาสานุศิษย์สร้างศาลาโรงธรรมหลังใหม่ขึ้น (ศาลาที่ยังเห็นอยู่ในปัจจุบัน) โดยท่านเองเป็นประธานควบคุมการก่อสร้าง บรรดาตำรวจกับชาวบ้านได้สละแรงงานร่วมมือกับพระภิกษุและสามเณรในวัด ทำการก่อสร้างแบบค่อยเป็นค่อยไป ใครว่างเมื่อไหร่ก็ไปช่วยทำ ในระยะนี้สุขภาพของ**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น**ก็เสื่อมลงเรื่อยๆ ระหว่างพรรษาหลวงปู่ฝั้นได้กระทำสัตตาหะไปกราบเยี่ยมและเฝ้าปรนนิบัติอาการหลายครั้ง โดยท่านแวะรับ**หลวงปู่อ่อน**จากวัดป่าบ้านม่วงไข่ ไปด้วย ระหว่างนั้นการสร้างศาลาก็ดำเนินต่อไป พอออกพรรษาก็เสร็จสมบูรณ์เรียบร้อย โดยใช้เวลาในการก่อสร้าง ๗ เดือนเศษ ทันพิธีรับกฐินบนศาลาหลังใหม่พอดี และศาลาโรงธรรมนี้ได้ยืนยงมาจนถึงปัจจุบัน

ในกลางพรรษา ระหว่างก่อสร้างศาลาโรงธรรมดังกล่าว ได้มีเหตุการณ์ที่ควรบันทึกไว้อีกเรื่องหนึ่ง กล่าวคือ ตอนเข้าพรรษาปีนั้นได้มีพระภิกษุและสามเณรมากเป็นพิเศษ แม้ว่าการก่อสร้างศาลาโรงธรรมกำลังดำเนินอยู่ก็ตาม แต่ถึงตอนกลางคืนท่านก็จะให้พระเณรทำความเพียรอย่างไม่ลดละ **หลวงปู่ฝั้น**ได้นำพระภิกษุ สามเณร ทำความเพียรด้วยการเดินจงกรม และนั่งสมาธิภาวนาเป็นประจำ

ในพรรษาปีนี้ ปรากฏว่าฝนตกหนัก บางครั้งตกหนักทั้งกลางวันและกลางคืน อากาศก็เปลี่ยนแปลงไม่เป็นปกติ เป็นเหตุให้ทั้งพระและเณรเจ็บป่วยเป็นไข้มาลาเรียกันหลายรูป มีเณรรูปหนึ่งมีอาการหนักมาก ต้องนำส่งเข้ารักษาที่โรงพยาบาลนครพนม รักษาอยู่หลายสัปดาห์จึงหายเป็นปกติ ที่ร้ายแรงมีพระภิกษุรูปหนึ่งเกิดวิปริตทางจิต จะเป็นด้วยไข้มาลาเรียขึ้นสมองหรืออย่างไรไม่ทราบ ท่านเป็นมากถึงกับพูดไม่ยอมหยุด คือพูดฝ่ายเดียวโดยไม่เปิดโอกาสให้คู่สนทนาได้พูดเลย หลวงปู่เรียกให้พระภิกษุรูปนั้นขึ้นไปหาท่านบนกุฏิเพื่อไต่ถามอาการ พระก็บอกหลวงปู่ว่า ไม่ได้เป็นอะไร สบายดีทุกอย่าง แต่ก็พูดอยู่ตลอดไม่ยอมหยุด หลวงปู่จะตักเตือนอย่างไรก็ไม่ฟัง เอาแต่พูดอย่างเดียวแบบน้ำไหลไฟดับ ไม่ยอมฟังใคร หลวงปู่ได้ปล่อยให้พระองค์นั้นพูดไปเรื่อยๆ ส่วนท่านเองได้นั่งกำหนดจิตสงบนิ่งอยู่ประมาณ ๕ นาที ต่อมาพระภิกษุองค์นั้นก็หยุดพูดลงทันที อ้าปากหาว แล้วล้มตัวลงนอนต่อหน้าท่านไปเฉยๆ

หลวงปู่ฝั้นบอกให้พระภิกษุอีกรูปหนึ่งหาหมอนมารองศีรษะให้ แล้วสั่งว่า ให้นอนหลับอยู่เช่นนั้นแหละ นอนอิ่มแล้วจะตื่นขึ้นมาเอง พูดแล้วหลวงปู่ก็ลงทำกิจวัตรด้วยการปัดกวาดลานวัดตามปกติ จากนั้นก็สรงน้ำ แล้วก็เดินจงกรม พระภิกษุรูปนั้นนอนหลับไปตั้งแต่ ๑๕.๐๐ น. จนถึง ๑๘.๐๐ น. จึงได้ลุกขึ้นมาด้วยท่าทางงงๆ ถามว่า “ผมมานอนอยู่ที่นี่ตั้งแต่เมื่อไร” ส่วนอาการอาพาธของท่านได้หายไปราวกับปลิดทิ้ง เมื่อพระเณรองค์อื่นเล่าความให้ฟังแล้ว ท่านก็แสดงความแปลกใจ บอกว่าไม่รู้ตัวอะไรเลย แม้การพูดโดยไม่ยอมหยุดก็ทำไปโดยไม่รู้ตัวทั้งสิ้น หลวงปู่ฝั้นเองท่านไม่ได้พูดอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่บรรดาศิษย์ต่างมั่นใจกันว่า นี่เป็นเรื่องน่าอัศจรรย์เรื่องหนึ่งและคงจะเป็นอื่นไปไม่ได้ นอกจากเป็นการใช้กระแสจิตเข้าแก้ไขอาการป่วยของศิษย์

พ.ศ. ๒๔๙๒ หลวงปู่คำดีถวายตัวเป็นศิษย์

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณ คุณธรรมของท่าน ยิ่งนานวันก็ยิ่งโด่งดังฟุ้งขจรขจาย มีครูบาอาจารย์เข้ามามอบกายถวายตัวเป็นศิษย์เพื่อศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ **หลวงปู่คำดี ปณฺโณภาโส** ต่อมา คือ พระรัชมงคลนายก อดีตเจ้าอาวาสวัดป่า–สุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร อดีตเจ้าคณะจังหวัดสกลนคร (ธรรมยุต) ท่านมีอุปนิสัยน้อมมาทางปฏิบัติธรรมตั้งแต่เป็นสามเณร เมื่ออายุครบบวช ท่านได้บวชเป็นพระในฝ่ายมหานิกาย ท่านได้ยินกิตติศัพท์ คุณธรรมของหลวงปู่ฝั้น จึงได้เดินทางไปกราบฟังเทศนาธรรมของหลวงปู่ฝั้น แล้วเกิดความศรัทธาเลื่อมใส เกิดความซาบซึ้งในรสพระธรรม ท่านได้ตัดสินใจขอฝากตัวเป็นศิษย์และขออยู่ปฏิบัติธรรมด้วย ตามประวัติหลวงปู่คำดี บันทึกไว้ดังนี้

“ภายหลังจากที่เสร็จงานทำบุญให้โยมมารดาเรียบร้อยแล้ว **หลวงตาคำดี ปณฺโณภาโส** ท่านได้เดินทางมาพักที่วัดป่าธาตุนาเวง (ปัจจุบัน คือ วัดป่าภูธรพิทักษ์) อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เพื่อมากราบมอบกายถวายตัวเป็นศิษย์ของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ดังที่ได้ตั้งใจไว้ในสมัยที่ท่านยังเรียนพระปริยัติธรรม โดยหลวงปู่ฝั้นท่านก็เมตตารับหลวงตาคำดีไว้เป็นศิษย์ดังที่ตั้งใจ และให้**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** เป็นพระพี่เลี้ยงดูแลและบอกสอนเรื่องข้อวัตรปฏิบัติเกี่ยวกับพระธุดงค–กรรมฐานต่างๆ ส่วนเรื่องการปฏิบัติภาวนานั้น องค์หลวงปู่ฝั้นท่านจะเมตตาอบรมสั่งสอนอยู่เป็นประจำเสมอมิได้ขาด หากว่าหลวงตาคำดีท่านสงสัยข้ออรรถข้อธรรมอะไร ก็กราบเรียนถามกับหลวงปู่ฝั้น ซึ่งองค์ท่านก็เมตตาให้อุบายธรรมแบบแยบยล จนเป็นที่พอใจ

พอทราบถึงข้อวัตรปฏิบัติ เกี่ยวกับพระธุดงคกรรมฐานและอุบายในการปฏิบัติธรรมต่างๆ แล้ว **หลวงปู่ฝั้น**เห็นว่าการที่จะมาอยู่ร่วมกันในสำนักท่านนั้น หากจะอยู่กันคนละสังวาส การปฏิบัติกิจทางพระธรรมวินัย เช่น การทำสังฆกรรม การลงอุโบสถ จะเป็นการลำบาก ท่านจึงให้

หลวงตาคำดีไปญัตติเป็นพระธรรมยุต โดยหลวงปู่ฝั้นได้มอบหมายให้**หลวงปู่สุวัจน์** เป็นผู้พาไปญัตติที่วัดศรีเทพประดิษฐาราม อ.เมือง จ.นครพนม เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๒”

สำหรับอุบายธรรมกรรมฐานต่างๆ ที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้สอน**หลวงตาคำดี**นั้น ท่านเมตตาเล่าว่า กรรมฐานที่พระอาจารย์ (หลวงปู่ฝั้น) อบรมศิษย์ โดยทั่วไปแล้วส่วนมากเน้นหนักใน **พุทธานุสสติ** กับ **กายคตาสติ** คือ สอนให้บริกรรมพุทโธเป็นอารมณ์ ในทุกอิริยาบถให้มีสติกำหนดรู้กาย รู้จิต อยู่เสมอ จะเป็นการยืนกำหนด เดินจงกรม นั่งภาวนา หรือนอนสีหไสยาสน์ภาวนาก็ให้มีสติระลึกรู้อยู่ตลอดเวลา จนกว่าความรู้กับสติที่ระลึก สัมพันธ์เป็นอันเดียวกันเป็นสติ **ชาคโร** คือ จิตตื่นอยู่ หรือสว่างอยู่เป็นนิจ เป็นจิตที่ปราศจากนิวรณ์ จิตก็จะตั้งมั่นเป็นสมาธิ **สมาธิ์ ภิกฺขเว ภาเวถ สมาหิโต ยถาภูตๆ ปชานาติ** ภิกษุเมื่อสมาธิตั้งมั่นแล้วย่อมรู้ตามความเป็นจริง

เมื่อความรู้ รู้ตามความเป็นจริงของสภาวธรรมโดยรอบ คือบริบูรณ์แล้ว จิตก็จะพ้นจากอารมณ์ครอบงำ หรือ ดอง ที่เรียกว่า “อาสวะ” นี้เป็นหลักปฏิบัติโดยย่อที่สอนทั่วๆ ไปในสำนักนี้ และปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจสำหรับศิษย์ผู้ใครในการปฏิบัติจริง แม้คฤหัสถ์ที่มีภารกิจในการครองเรือนก็สามารถปฏิบัติได้ตามกำลัง เพียงแต่ตั้งสัจจะไว้ว่า เราเกิดขึ้นมาครั้งนี้จะพยายามสั่งสมความดีทุกวิถีทางอย่างง่ายๆ ก็คือ การภาวนา เมื่อว่างจากภารกิจก็เอาเสียนิดหนึ่ง โดยการตั้งสติระลึก จะใช้กิริยากาย หรือวาจาก็ได้ เช่น ไหว้พระสวดมนต์เล็กน้อยแล้วก็ภาวนา โดยระลึกกำหนดดู ให้รู้กายรู้จิต เพื่อชำระอารมณ์ที่เศร้าหมองของจิตออกไป ผลก็คือความสะอาดผ่องใสอันเป็นสิ่งที่ทุกดวงจิตต้องการ จึงเป็นสิ่งที่ควรพยายามไว้ให้เป็นสมบัติของตน เพราะว่าจิตนี้ผ่องใสแต่ก็หมองเศร้าได้เพราะอุปกิเลสที่จรมา จิตนี้ผ่องใส แต่หลุดพ้นได้เพราะละอุปกิเลสที่จรมา

การฝึกหัดปฏิบัติ อบรมจิตที่จะให้ธรรมเข้าถึงจิตนี้นั้น ต้องอาศัยการทำจริงและต้องมีกัลยาณมิตร การทำจริง เรียกว่า สัจจบารมี คือเมื่อตั้งจิตว่า เมื่อจะประพฤติปฏิบัติแล้ว ต้องมีสติควบคุมการทำ การพูด การคิด การกระทำด้วยกายนั้น จะเป็นการกระทำโดยอิริยาบถยืน หรือเดิน หรือนั่ง หรือนอน ต้องมีสติควบคู่รู้ทั่วอยู่ในอิริยาบถนั้น การกระทำด้วยวาจาคำพูด ก็ต้องมีสติระลึกรู้อยู่ในการพูดนั้นๆ การกระทำด้วยจิต คือ การคิด จะเป็นการบริกรรมภาวนาอยู่ในพุทโธก็ตาม จะเป็นการคิดพิจารณาแยกธาตุขันธ์อยู่ในรูปในนาม คือ ในธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ ก็ตาม ต้องมีสติกำกับ ทำงานจริงอยู่ในสิ่งนั้นๆ เมื่อใช้ทั้งความเพียรบวกกับความจริง โดยมีสติเป็นผู้ควบคุมในการฝึกหัดปฏิบัติอบรมจิต ไม่ช้าธรรมก็จะเข้าถึงจิต หรือจะเรียกว่าจิตเข้าถึงธรรมะก็ได้

เพราะการกระทำด้วยกาย วาจา จิต บ่อยๆ หรือต่อเนื่องกันไม่ขาดช่วง ไม่ขาดตอน สิ่งที่กระทำนั้นก็จะเข้าถึงจิต หรือจิตก็จะเห็นสิ่งนั้น ตัวอย่างเช่น การเรียนหนังสือ การเขียนภาพต่างๆ ครั้งแรกหัดเขียนหัดอ่านตามตัวอย่าง หรือตามครูผู้บอกผู้นำ แต่พอตัวหนังสือหรือภาพเหล่านั้น

เข้าถึงจิต จิตเห็นแล้ว ถึงสิ่งเหล่านั้นจะอันตรธานหายไปหมดแล้ว จิตก็สามารถสั่งให้พูด ให้ทำได้อย่างถูกต้อง จะเรียกว่าด้วยหนังสือหรือภาพเหล่านั้น ถึงจิตหรือจิตบันทึกสิ่งเหล่านั้นไว้ด้วยการเห็นก็คงไม่ผิด เมื่อธรรมะเข้าถึงจิต หรือจิตเห็นธรรมแล้ว ก็จะเห็นสภาพธรรมทั้งหมดทั้งปวง ทั้งที่เรียกว่า กุศลธรรม และ อกุศลธรรม ว่าเป็นเพียงสภาพของธรรมชาติเท่านั้น”

หลวงตาคำดี ท่านได้อยู่ศึกษาข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมกรรมฐานอยู่กับ**หลวงปู่ฝั้น** เป็นเวลา ๔ พรรษา ครั้นพอทราบถึงข้อวัตรปฏิบัติและอุบายธรรมทั้งหลาย รู้จักหลักพระวินัยหนักเบาพอที่จะรักษาตัวเองได้แล้ว ท่านก็ได้กราบลาหลวงปู่ฝั้น เพื่อออกเที่ยวเดินธุดงค์ต่อไป”

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ หลังออกพรรษา **หลวงปู่ผ่าน ปณฺฑาปทีโป** ท่านเป็นศิษย์องค์หนึ่งของ**หลวงปู่มั่น** ขณะท่านบวชได้ ๓ พรรษา ก็ได้มาศึกษาปฏิบัติธรรมกับ**หลวงปู่ฝั้น** ที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ หลวงปู่เทศน์อบรมพระเณรทุกวัน ท่านเทศน์เรื่อง **“การทำจิตให้มีสมรรถภาพ”** โดยท่านอธิบายว่า **“ให้เพ่งร่างกาย (กายคตาสติ เพ่งให้ติดตา เมื่อติดตาแล้วให้แยกออกเป็นส่วนๆ แล้วปลงลง เพ่งจนชำนาญสามารถทำได้รวดเร็ว)”** ท่านสอนเรื่องนี้ทำให้หลวงปู่ผ่านติดใจมาก เป็นเหตุให้การภาวนาต่อมาหลวงปู่ผ่านพยายามจะเพ่งร่างกายนี้อยู่เสมอ **ส่วนหลวงปู่ฝั้นก็ทำเช่นกัน จนมีความชำนาญ ท่านมีกำลังจิตที่กล้าแข็งมากเป็นที่ยอมรับในหมู่พระกรรมฐาน**

ปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๒ พระอาจารย์ใหญ่มั่นมรณภาพ

ในบั้นปลายชีวิตของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านพำนักจำพรรษาที่วัดป่าบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เป็นแห่งสุดท้าย บ้านหนองผือเป็นหมู่บ้านเล็กๆ อยู่ห่างไกลตัวจังหวัดสกลนคร ชาวบ้านหนองผือดูแลเอาใจใส่ครูบาอาจารย์พระเณรเป็นอย่างดี

ก่อนมรณภาพไม่กี่วัน **หลวงปู่มั่น** ท่านบอกให้คณะศิษย์หามท่านออกไปมรณภาพที่วัดป่า–สุทธาวาส ในเมืองสกลนคร เพราะถ้ามรณภาพที่วัดป่าบ้านหนองผือ ทั้งพระและผู้คนจะต้องหลั่งไหลไปงานศพท่านอย่างมากมหาศาล พวกบรรดาสัตว์ต่างๆ ก็จะถูกฆ่าเพื่อนำมาประกอบอาหารเลี้ยงดูกัน ซึ่งไม่สมควรเลย ถ้าหากเป็นที่วัดป่าสุทธาวาส ซึ่งอยู่ในเมือง มีตลาดจำหน่ายเนื้อสัตว์อยู่แล้ว ไม่ต้องฆ่าสัตว์เพื่องานของท่านโดยเฉพาะ คณะศิษย์ได้จัดการย้ายท่านมาถึงวัดป่าสุทธาวาส ในตอนเย็น วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒ และท่านก็มรณภาพในคืนนั้นเอง ซึ่งเป็นเวลาประมาณตี ๒ เศษ ของเช้าวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒

ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ พอออกพรรษา หลังหมดธุระเสร็จงานกฐินแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็รีบเดินทางไปกราบเยี่ยม**ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น**ด้วยความเป็นห่วง พอไปถึงกลางทางได้ทราบว่าท่านย้ายไปพักอยู่วัดป่ากลางโนนภู่แล้ว ก็รีบติดตามไปจนพบและได้เฝ้าดูอาการจนดึก จึงเดินทางกลับไปพักที่วัดป่าบ้านม่วงไข่ พอรุ่งขึ้นออกบิณฑบาตแล้วก็เลยไปวัดป่ากลางโนนภู่ เพื่อกราบ

เยี่ยมท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นด้วย เพื่อฉันเช้าด้วย ฉันแล้วก็กลับไปพักที่วัดป่าบ้านม่วงไข่ พอตกบ่ายได้ทราบข่าวว่า ท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นเดินทางต่อไปถึงวัดสุทธาวาสที่สกลนครแล้ว จึงรีบติดตามไป ในคืนวันนั้นท่านได้เฝ้าอาการท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นอยู่จนถึงแก่มรณภาพ **ท่านเป็นองค์แรกที่ทราบว่า วาระสุดท้ายของท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่นกำลังจะมาถึง ท่านได้บอกกล่าวพระอาจารย์ต่างๆ ที่ไปพักรออยู่ในวัดนั้นให้ไปเฝ้าดูใจได้ทันเวลา**

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ บันทึกเรื่องราวของ**หลวงปู่ฝั้น** ในเหตุการณ์ครั้งนั้น ไว้ดังนี้

“อาการของ**พระอาจารย์มั่น**ครั้งนี้ ปรากฏว่าน่าวิตกกว่าทุกคราว ทางจังหวัดสกลนครทราบข่าว จึงให้คุณวัน คมนามูล (หัวหน้ากรมทาง) นำรถยนต์ไปรับพระอาจารย์มั่นไปพักที่วัดป่า–สุทธาวาส เพื่อให้ใกล้หมอยิ่งขึ้น **หลวงปู่อ่อน พระอาจารย์ฝั้น** พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรอีกมากมายได้ตามไปพักที่วัดนั้นด้วย เป็นเหตุให้กุฏิไม่พอพักอาศัยต้องพักรวมกันทั้งพระอาจารย์กับพระลูกศิษย์

แพทย์ผู้รักษาได้ให้ยานอนหลับแก่**พระอาจารย์มั่น**ในตอนไปถึงวัด เพราะการเดินทางโดยรถยนต์สมัยนั้นกระเทือนมาก ท่านคงจะเหนื่อย จึงต้องการให้ท่านได้พักผ่อน พระภิกษุรูปหนึ่งผู้เป็นศิษย์**พระอาจารย์ฝั้น** ยังจำเหตุการณ์ในวันนั้นได้ดีว่า หลังจากพระอาจารย์มั่นฉันยานอนหลับไปแล้ว พระอาจารย์ฝั้นได้ลงจากกุฏิที่พระอาจารย์มั่นพักอยู่ แล้วบอกแก่พระภิกษุสามเณรบางรูปว่า ถึงเวลา ๖ โมงเย็น พระอาจารย์มั่นจึงจะตื่น ให้รีบสรงน้ำกันแต่วันๆ หน่อย

สำหรับ**พระอาจารย์ฝั้น**นั้น เมื่อสรงน้ำเสร็จก็กลับไปเฝ้าดูอาการของ**พระอาจารย์มั่น**อีกจนกระทั่งประมาณ ๓ ทุ่มเศษ ท่านจึงได้ลงจากกุฏิมาบอกว่า พระอาจารย์มั่นยังไม่ฟื้น ท่านเองจะพักสักครู่หนึ่งก่อน หากถึงเวลา ๖ ทุ่มแล้ว ถ้าท่านยังหลับอยู่ก็ให้พระภิกษุผู้เป็นศิษย์ปลุกด้วย เพราะจะต้องขึ้นไปเปลี่ยนเวรเฝ้าพระอาจารย์มั่น

กว่า**พระอาจารย์ฝั้น**จะหลับก็ร่วมๆ ๕ ทุ่มเข้าไปแล้ว พอถึงเวลา ๖ ทุ่มเศษ ท่านก็ลงจากกุฏิแล้วเรียกน้ำไปบ้วนปาก พอพระภิกษุผู้เป็นศิษย์ยกน้ำเข้าไป ท่านก็เร่งว่า “เร็วๆ หน่อย” ท่านบ้วนปากอย่างลวกๆ แล้วรีบไปที่กุฏิ**พระอาจารย์มั่น**ทันที สักครู่ต่อจากนั้น พระอาจารย์ฝั้นก็สั่งให้พระภิกษุรีบไปนิมนต์ครูบาอาจารย์ทุกๆ องค์ ไปพร้อมกันที่กุฏิที่พักพระอาจารย์มั่นโดยด่วน เมื่อศิษย์ชั้นผู้ใหญ่ของพระอาจารย์มั่นไปรวมพร้อมกันทุกรูปแล้ว ถึงเวลาประมาณตี ๒ เศษ พระอาจารย์มั่นก็ถึงแก่มรณภาพด้วยอาการสงบ ท่ามกลางบรรดาสานุศิษย์ที่รายล้อมเฝ้าดูอาการอยู่ ณ ที่นั้น หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ท่านจากไปด้วยอาการที่สงบจริงๆ แม้แต่ศิษย์ที่อยู่เฝ้าล้อมรอบก็ไม่มีท่านใดบอกว่า หลวงปู่ท่านจากไปเมื่อเวลาใดแน่ ได้แต่ประมาณเอา”

ในคราว**หลวงปู่มั่น**มรณกาล **หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต** บันทึกไว้ดังนี้

“ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ ปรารภว่า “พวกเราต้องอยู่ระเบียงนอกห้อง ปล่อยให้ลูกศิษย์องค์ท่านผู้โชกโชนปฏิบัติมีสิทธิปลงธรรมสังเวชอาจารย์ใหญ่ เพราะห้องก็แคบ ถ้าพวกเราชิงเข้าไปก็ไม่เป็นธรรม” ตกลงอยู่ในห้องคอยจ้องดูลมออกเข้าของหลวงปู่ ๖ องค์ ๗ กับ**หลวงปู่ฝั้น**

หลวงปู่ฝั้นนั่งห่าง**องค์หลวงปู่มั่น**ประมาณวาหนึ่งต่างหาก ผินหน้ามาทางองค์หลวงปู่ใหญ่อยู่ข้างหลัง**พระอาจารย์กงมา** หลวงปู่ฝั้นนั้นองค์ท่านนั่งขัดสมาธิภาวนาอยู่นิ่งๆ พวกที่เข้าคิวนั่งรอบกายขององค์หลวงปู่มั่น ห่างจากกายขององค์หลวงปู่มั่น ก็ประมาณฝ่ามือ พระอาจารย์กงมานั่งอยู่ทางขวาขององค์หลวงปู่ที่นอนตะแคงขวานิดหน่อย เพียงไหล่ขององค์หลวงปู่ **พระอาจารย์–มหาบัว**นั่งอยู่เพียงบั้นเอวขององค์หลวงปู่ ข้าพเจ้า **(หลวงปู่หล้า)** นั่งอยู่ใต้ฝ่าเท้ากับ**ท่านสีหา ครูบาทองคำ**นั่งอยู่เพียงหัวเข่าด้านหลังขององค์หลวงปู่ **ครูบาวัน**นั่งอยู่เพียงบั้นเอวขึ้นไปหาอกขององค์หลวงปู่ ต่างก็นิ่งจ้องดูลมขององค์ท่านอยู่ ประมาณสัก ๒๐ นาที องค์ท่านก็สิ้นลมปราณไปเงียบๆ”

ในงานประชุมเพลิง**หลวงปู่มั่น** ซึ่งเป็นงานใหญ่มากของวงกรรมฐาน ครูบาอาจารย์ต่างระลึกถึงพระคุณของหลวงปู่มั่น เพราะการประพฤติปฏิบัติธรรมจำเป็นต้องมีครูบาอาจารย์รู้จริงคอยชี้นำ หลวงปู่มั่นท่านเป็นผู้ชี้นำทางธรรม ชี้ทางออกให้ ท่านจะคอยแนะนำ คอยตอกย้ำให้จนบรรดาพระศิษย์เกิดความก้าวหน้าในธรรมปฏิบัติได้บรรลุอริยธรรมขั้นต่างๆ เป็นพระอรหันต์ก็มากมายหลายองค์ ต่างก็ลงใจในหลวงปู่มั่น แม้ชีวิตก็ยอมสละแทนท่านได้ ในงานนี้ต่างได้เข้ามาช่วยงานประชุมเพลิงศพให้สำเร็จลุล่วง **หลวงปู่ฝั้น**ท่านเป็นครูบาอาจารย์องค์หนึ่งที่เคารพบูชาท่านลงใจในหลวงปู่มั่น ในขณะนั้นท่านรับหน้าที่เป็นหัวหน้างานองค์หนึ่งคอยเตรียมงานต่างๆ อย่างไม่เห็นแก่เหน็ดแก่เหนื่อย แม้เหนื่อยท่านก็ทนเอาจนงานแล้วเสร็จ

ท่านอาจารย์ฝั้นมีพลังจิตมาก

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านมีพลังจิตเด่นมาก โดย **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“ในสมัยปัจจุบันที่เป็นลูกศิษย์**หลวงปู่มั่น**ที่เด่นๆ ทางกำลังจิตก็คือ**หลวงปู่ฝั้น ท่านพ่อลี** สององค์เด่นมาก แต่ทางด้านจิตใจธรรมะนั้นเป็นอีกอย่างหนึ่งนะ นี่หมายถึงการแสดงออกแปลกๆ ให้โลกได้เห็น คือหลวงปู่ฝั้นกับท่านอาจารย์ลีสององค์ เราจะเล่าให้ฟัง เรื่องมันตัวมันคึกมันคะนองนั่นล่ะ ไม่มีใครดัดได้ เอาศาสนาดัดเอา วันนั้นท่านอาจารย์ฝั้นท่านพาพวกลูกศิษย์ลูกหาประชาชนญาติโยม – พระเณรสานขัดแตะ ที่จะเผาศพหลวงปู่มั่นเรา ท่านเป็นหัวหน้างานควบคุมงาน

แล้วอยู่ๆ ก็มีเด็กผู้หญิงสองคนคึกคะนองขับจักรยานเข้ามานี่ พระท่านก็สานขัดแตะอยู่ **ท่านอาจารย์ฝั้น**เป็นหัวหน้า อยู่ธรรมดาๆ มันก็ขับรถมานี่ สะเปะสะปะมานี่ เฉียดพระมานี่ ท่านเลย “มันอย่างไรเด็กเหล่านี้” ท่านว่าอย่างนั้นนะ “มันไม่รู้ภาษีภาษาอะไร” พอว่าอย่างนั้น

ท่านบอกว่า “เอาจะให้มันล้มให้ดู” ท่านว่าอย่างนั้นนะ “จะไม่ให้เจ็บ” ท่านบอกอย่างนั้นนะ “จะให้มันล้มให้ดู ขายหน้ามันสักหน่อย” ท่านว่าอย่างนั้น แต่ไม่ให้เจ็บ ท่านบอกอย่างนั้นนะ

ทีนี้พระเณรก็ปล่อยหมด คอยจ้อเลย เพราะท่านพูดเสียงดังด้วยนะ “มันเก่งนักเด็กเหล่านี้นะ เอาศาสนาปราบมัน” ขับมาสะเปะสะปะมานี่ แล้วเฉียดพระมานี่นะ ท่านก็นั่งอยู่นั้น “มันอย่างไรเด็กเหล่านี้น่ะ เอาๆ จะเอาให้มันล้มให้ดู จะไม่ให้เจ็บ” ท่านยังบอกไว้ด้วยนะบอกไม่ให้เจ็บแต่จะให้มันล้ม ให้มันขายหน้ามัน พูดง่ายๆ พอออกไปก็ลงตูมเลย ทีนี้พระเณรหัวเราะกันลั่นเปิดเลย ป่านนี้มันกลับมาแล้วยังไม่รู้นะ เห็นไหมล่ะ พอว่าอย่างนั้น **เห็นไหมล่ะ บาปมี บุญมี มาประมาทได้เหรอ** พอมันล้มลงต่อหน้าพระ นั่นเห็นไหมล่ะ บาปมี บุญมี มาประมาทได้เหรอ ท่านว่า ท่านบอกว่าจะให้มันล้มให้ดู พระเณรได้ยินหมดเลย เฉียดพระมานี่มันคึกคะนอง

พอมันเฉียดมาหา**ท่านอาจารย์ฝั้น** “มันอย่างไรเด็กเหล่านี้น่ะ” ท่านว่าอย่างนั้นนะ “ไม่รู้จักอะไรกัน” พอว่าอย่างนั้นเขาก็นั่งรถจักรยานไป เอาจะให้มันล้มให้ดูแต่ไม่ให้เจ็บ ไปนั่นก็ล้มทั้งสองต่อหน้าพระ ทีนี้พระจ้ออยู่แล้วกำลังสานขัดแตะปล่อยมือหมด จ้อคอย...เพราะฟังเสียงคำพูดท่าน คอยดูจังหวะมันจะออกตามที่ท่านสั่ง พอว่าก็ตูมเลย อุ๊ย ! มันอายมากนะนี่ แก้กันตกกับมันทะลึ่ง พอไปแล้ว เห็นไหม **บาปมี บุญมี มาประมาทได้เหรอ** ท่านอาจารย์ฝั้นมีพลังจิตมากแรง ท่านอาจารย์ฝั้น – **ท่านอาจารย์ลี** บรรดาลูกศิษย์ของ**หลวงปู่มั่น**ที่เด่นมากทางพลังจิตนี้หมายถึง ฤทธิ์ออกมาแสดง ส่วนฤทธิ์ทางใจในอรรถในธรรมต่างคนต่างมีอยู่เงียบๆ แต่การแสดงออกนี้มีเป็นบางองค์ ท่านอาจารย์ฝั้นเด่นชัดมากทีเดียว...

พิลึกจริงๆ **ท่านอาจารย์ฝั้น**นี้เก่งมาก ถ้าพูดถึงเรื่องกระแสจิต ท่านพูดให้ฟังตอนเผาศพ**หลวงปู่มั่น**เรานี้นะ ตอนนั้นเขามารับจ้างให้คนขึ้นเครื่องบิน ๒ นาทีต่อ ๔๒ บาท เขาก็มานิมนต์ท่านไปขึ้น เขาไม่ให้จ้างแหละ ท่านก็ไม่คิดอยากขึ้นอะไร เวลานี้กำลังว่าง เขามาเปิดโอกาสให้รับจ้าง ให้คนขึ้นนี้แหละ ท่านอาจารย์ไม่ต้อง ให้ขึ้นสะดวกสบายไปเที่ยวดูที่นั่นที่นี่บ้าง มานิมนต์ท่านเลยไป ท่านว่านะ ไปเขาก็ไม่ได้ไปธรรมดาตั้งเกือบ ๓๐ นาทีไปหมดถึงอุบลฯ ไปหมดแถวภาคอีสานนั่นน่ะ พาท่านตระเวน ท่านก็ดูนั้นดูนี้ไป บทเวลาท่านจะพูดนะ **แต่เรื่องเครื่องนี้ท่านจะไม่ให้จิตเข้า ท่านว่างั้นนะ คือมานี้ก็ให้ผ่านเหมือนว่าดูนั้นดูนี้ใช้กระแสดูธรรมดานะ พอผ่านเครื่องก็ผ่านไปธรรมดาเหมือนทั่วๆ ไป เครื่องบินเขาก็ไปของเขา ถ้าจ่อเข้านั้นไม่ได้ พังทั้งเขาทั้งเรา** ท่านว่างี้นะ อย่างนั้นล่ะ อำนาจของจิตท่าน เขาพาไปตั้ง ๓๐ นาที นู่น อุบงอุบลฯ ที่ไหนไปหมด จนกระทั่งเขาพาลงเอง ว่างั้น แล้วท่านว่า เครื่องบินเครื่องนี้จะไม่เข้าเลยจิต จะผ่านธรรมดา ถ้าธรรมดาก็เป็นธรรมดา ถ้าจ่อปั๊บพุ่งเลย ท่านว่างั้น”

๒๒๕

ท่านทรงอริยธรรมขั้นพระอนาคามี (ต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๓)

หลังงานประชุมเพลิงศพ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** บรรลุอริยธรรมขั้นสาม คือ ขั้นของพระอนาคามี ที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว**เทศน์ไว้ดังนี้

“เรื่อง**หลวงปู่ฝั้น** ท่านเตรียมพร้อมมาแล้วตั้งแต่หลังจากถวายเพลิง**หลวงปู่มั่น** เพราะท่านเป็นหัวหน้าใหญ่อยู่นั่น คอยดูการงานทุกอย่าง ทุกข์ลำบากขนาดไหนก็ทนเอา ทนเพื่อครูบา–อาจารย์จริงๆ พองานเสร็จแล้ว เราก็สลบไสล เราก็รีบมา ท่านก็เล่าให้ฟังต่อหน้าต่อตาเลยนะ พยายามจะเข้าหาท่าน โดยเฉพาะจะพูดอรรถพูดธรรม ให้ถึงเหตุถึงผลต่อกันโดยเฉพาะ ไม่มีเวลา เพราะท่านมีลูกศิษย์ลูกหาไม่มากก็พระเณรอยู่นั่น เราจะพูดเฉพาะกับท่านในธุระอันสำคัญๆ ไม่มีเวลาจะพูด แล้วพอดีท่านพูดให้ฟังเอง ที่มันชัดเจนนะ ท่านเล่าให้ฟัง ท่านจะสสบไสลมาจากวัดสุทธาวาส พยายามอุตส่าห์ตะเกียกตะกายงานของหลวงปู่มั่นให้เสร็จ เจ้าของเป็นยังไงก็ทนเอา

พองานเสร็จปั๊บ ท่านก็ออกเลย **พอมานี้จิตมันเพียบเต็มที่แล้ว ทั้งอยากพักผ่อน ร่างกายก็เพียบเต็มที่ มาก็เข้าที่เลย** ท่านเล่าให้ฟัง เวลานั้นมีพระอยู่สององค์ เวลาเราจะพูดกันแบบถึงพริกถึงขิง เหมือนกับว่าการตบ การต่อย การหาความจริง เข้าใจมั้ย เราก็ไม่อยากให้พระทั้งหลายได้ฟัง เพราะระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ พูดกันเฉพาะสองต่อสอง ถ้าควรตำหนิก็เอากันตรงนั้น ควรชมกันตรงไหน ก็เอากันตรงนั้น ทีนี้ก็มีพระอยู่นั่นสององค์สามองค์ จะคุยอะไรกับท่านโดยเฉพาะ ถามท่านโดยเฉพาะก็ไม่มีเวลา ท่านก็มาเล่าให้ฟังเสียเอง เหตุที่จำเงื่อนได้ ท่านมาเล่าขั้นที่มา ถึงวัดแล้วมันจะสลบไสล จิตเจ้าของมันเลย มันจะไป มันจะไม่อยู่ พอจิตรวมเข้ามาผึง เหลือแต่ความสว่างไสวจ้าอยู่ภายใน

ท่านก็พูดตามเรื่องของท่าน แต่เราก็นั่งฟังอยู่นี่ เพราะตั้งตาอยู่แล้วที่จะต่อยกัน แต่นี่ไม่มีโอกาส ระหว่างลูกศิษย์กับอาจารย์ **ท่านอาจารย์ฝั้น**เป็นอาจารย์ เราก็เป็นลูกศิษย์ ลูกศิษย์กับครูต่อยกันฝึกซ้อมกัน เป็นอะไรไป ตั้งแต่นักมวยเขายังฝึกซ้อมกันใช่มั้ย นี่ลูกศิษย์กับครูเวลาจะเอากันถึงพริกถึงขิงก็ต้องเอากันอย่างนั้น พอท่านเล่าถึงนี่ให้ฟัง **ถึงขั้นที่จิตมันจะไป จิตมันหดเข้ามาหมด ยังเหลือความสว่างไสวภายในใจจ้าอยู่นี้ สว่างจ้า มันจับได้แล้ว ทันทีทีเดียวไม่ต้องพูดมาก จะไปถึงจุดที่เราต้องการอยู่แล้ว** ที่จะกราบเรียนถามให้ท่านเล่าเรื่องธรรมเหล่านั้นให้ฟัง พอดีท่านก็บอกว่า **จิตมันรวมเข้าไปแล้ว มันมาอยู่นี้ผ่องใสแจ๋วอยู่ในนี้ แสงใสแจ๋วนี่ก็จ้าออกจากความผ่องใส จิตสว่างไสว** ทางนี้มันก็ขึ้นทันที เห็นมั้ยล่ะ นี่ล่ะธรรม ไม่ได้พูดว่าเคารพหรือไม่เคารพ ธรรมเหนือกว่าความเคารพเป็นไหนๆ พอท่านพูดทางนั้น ทางนี้ก็ขึ้นรับทันที

พอท่านพูดว่า ถึงจุดนี้เป็นความสง่าผ่องใสจ้าอยู่นี้เลย ทางนี้แทนที่จะชม ไม่ได้ชม ยังตายอยู่นี่เหรอ นึกว่าผ่านไปถึงไหนแล้ว มันตอบกันภายในใจ เราเสียดาย เราอยากจะพูดกับ

ท่านสักคำ พอพูดอีกสักคำ ถวายธรรมะท่านจะขึ้นทันทีไม่นาน แต่มันก็เสียดายที่พระไปยุ่ง ไม่ได้พูดถึงพริกถึงขิง แต่ยังไงก็ตาม เราก็ถือเอาความแน่นอนว่า จิตนี่เข้าถึงขั้นนี้แล้วยังไง ก็ไม่อยู่จะพุ่งเลย เป็นแต่เพียงช้ากับเร็ว แต่ที่เรื่องที่จะถอยไม่มี มีแต่เพื่อความหลุดพ้น โดยถ่ายเดียว ถ้ามีผู้แนะปั๊บจะเร็วนะ ผึงเลยทันที ถ้าไม่มีผู้แนะก็ไป ไปตามลำพังเอง นี่ก็ไป แต่จะช้า นี่ถึงจุดนี้ที่ท่านว่า ใสแจ๋ว สว่างจ้า แทนที่จะชม ไม่ได้ชม ยังนอนตายอยู่นี่เหรอ ฟังสิ มันขึ้นรับกัน เสียดายไม่ได้ถวายเดี๋ยวนั้น พระก็อยู่ที่นั่น ทำยังไงน่ะ เวลาพูดกับสมาคมก็ต้องมีสูงมีต่ำธรรมดา"

พระนิพพานอยู่ฟากตาย – ธุดงค์ขึ้นถ้ำพระภูวัว

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ บันทึก ดังนี้

"บรรดาศิษย์ชั้นผู้ใหญ่ของ**พระอาจารย์มั่น** ได้ประชุมเพื่อจัดงานศพ และได้เตรียมงานกันถึง ๓ เดือน จึงกำหนดประชุมเพลิง (เมื่อวันอังคารที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ณ เมรุชั่วคราว วัดป่าสุทธาวาส อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ณ สถานที่ประชุมเพลิงเป็นสถานที่ตั้งพระอุโบสถในปัจจุบันนี้)

พระอาจารย์ฝั้น ได้อยู่ช่วยจัดการมาแต่ต้นจนกระทั่งประชุมเพลิงแล้วเสร็จ ต่อมาประมาณเดือนมีนาคม ๒๔๙๓ พระอาจารย์ฝั้นได้นำพระภิกษุบางรูปออกเดินธุดงค์ไปทางจังหวัดนครพนม เพื่อหาสถานที่วิเวกทำความเพียรต่อไป ในการนี้ได้ไปพักวิเวกที่วัดป่าบ้านท่าควาย อยู่ประมาณ ๗ วัน แล้วเลยไปพักวิเวกที่ภูกระแตอีก ๑๐ วัน ที่ภูกระแตนี้ พระอาจารย์ฝั้นได้ปรารภว่า พักที่นี่อันที่จริงก็ดีอยู่ แต่ผู้คนมาเยี่ยมเยียนมาก เป็นการรบกวนมากเหลือเกิน ไม่มีโอกาสที่จะทำความเพียรได้โดยสะดวก แล้วท่านก็พาพระภิกษุลูกศิษย์เดินทางไปยังภูวัวอีกครั้งหนึ่ง โดยหวนกลับมาพักที่วัดป่าบ้านท่าควายอีกครั้ง แล้วลงเรือขึ้นเหนือไปขึ้นบกที่บ้านท่าสีไค จากนั้นเดินทางไปพักที่บ้านโสกก่าม คืนหนึ่ง เพื่อให้ญาติโยมได้เตรียมเสบียงอาหารสำหรับขึ้นภูวัว

การไปวิเวกที่ภูวัวครั้งนี้ มีพระภิกษุร่วมเดินทางไปด้วย ๑ รูป และสามเณรอีก ๑ รูป

มีเรื่องน่าสนใจมากเรื่องหนึ่ง ก่อนจะออกจากบ้านท่าสีไคไปยังบ้านโสกก่าม คือ **พระ–อาจารย์ฝั้น** ได้พาพระภิกษุกับสามเณรไปพักอยู่ในป่าดงดิบอยู่คืนหนึ่ง รุ่งเช้าท่านถามพระภิกษุที่ไปด้วยว่า "เป็นยังไง เมื่อคืนภาวนาได้ดีไหม ?" พระภิกษุรูปนั้นก็ตอบไปตามตรงว่า "เมื่อคืนรู้สึกนานเหลือเกินกว่าจะสว่าง" หลวงปู่ก็หัวเราะ แล้วพูดขึ้นว่า "มัวแต่นั่งเหงื่อแตกกลัวเสือร้องอยู่น่ะซิ มัวแต่นั่งกลัวนอนกลัว จะไปสวรรค์ไปนิพพานได้อย่างไรกันล่ะ"

ปรากฏว่าพระภิกษุรูปนั้นไม่เป็นอันภาวนาทั้งคืนจริงๆ เพราะตลอดคืนได้ยินแต่เสียงเสือรอบๆ ที่พัก ถึงขนาดจะออกมาเดินจงกรมก็ไม่กล้า ได้แต่นั่งเหงื่อแตกตัวสั่นอยู่ข้างในมุ้งกลดทั้งคืน”

หลวงปู่ฝั้นได้เทศนาสั่งสอนพระลูกศิษย์ในตอนนั้นด้วยว่า

“...ได้เคยบอกแล้วหลายครั้งว่า พระนิพพานอยู่ฟากตาย ความสุขก็อยู่ฟากทุกข์ เราทำความเพียรภาวนาไป พอถึงทุกข์ก็เกิดความกลัวทุกข์เสียแล้ว แล้วเมื่อใดจะพ้นทุกข์ไปได้เล่า พาไปอยู่ป่าช้าก็กลัวผี พามาอยู่ในดงก็กลัวเสือ การกลัวผีก็ดี การกลัวเสือก็ดี นั่นไม่ใช่กลัวตายหรอกหรือ ลองนั่งภาวนาดูซิว่า เสือมันจะมาคาบคอไปกินจริงๆ ไหม ? การกลัวควรกลัวแต่ในทางที่ผิด คือกลัวความผิด ไม่กระทำผิด กลัวว่าตนเองจะไม่พ้นจากวัฏทุกข์ แล้วรีบเร่งบำเพ็ญเพียรเข้าจึงจะถูก”

การธุดงค์ของ**หลวงปู่ฝั้น**ก่อนไปภูวัวในครั้งนั้น **หลวงปู่ผ่าน ปณฺฑาปทีโป** เล่าไว้ดังนี้

“**หลวงปู่ผ่าน** ท่านติดตาม**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ไปวัดป่าบ้านท่าควาย อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ครั้งนั้นมี**พระอาจารย์คำพอง ติสฺโส หลวงตาจรัส** และสามเณร ร่วมเดินทางไปด้วย

หลวงปู่ฝั้น ท่านพาเดินทางไปที่วัดดอยธรรมเจดีย์ของ **พระอาจารย์กงมา จิรปุณฺโณ** อยู่ ๒ คืน จากนั้นโยมเอารถมารับไปพักที่วัดป่าบ้านท่าควาย เมื่อไปอยู่วัดป่าบ้านท่าควาย หลวงปู่ฝั้นกำลังเร่งความเพียร วันหนึ่งๆ จะฉันนมเพียง ๑ แก้ว พระเณรที่ตามไปด้วย รวมทั้ง**หลวงปู่ผ่าน** จึงพากันฉันวันเว้นวันบ้าง หลายวันต่อมาหลวงปู่ฝั้นพาเทศน์พระเวส (งานบุญพระเวส) มีเทศน์ทำบุญอย่างเดียว ไม่ได้จัดแต่งดอกบัว ดอกผักตบ อย่างละ ๑,๐๐๐ ตามที่อื่นเขาทำกัน เป็นเหตุให้พวกชาวบ้านท่าควายไม่กล้ามางาน เพราะกลัวว่าทำไม่ถูกวิธีแล้วจะมีลมพญามารใหญ่พัดมา มีญาติโยมมีศรัทธาเลื่อมใสมานิดหน่อย ท่านก็เทศน์จบแล้วทุกอย่าง ไม่มีลมใหญ่อะไร ต่อมาไม่นานทางวัดที่หมู่บ้านเขาจัดบ้าง หลวงปู่ผ่านได้ไปด้วย ปรากฏว่าตอนบ่ายมีลมพายุพัดทำลายข้าวของในงานและกระท่อมเสียหายหมด หลวงปู่ผ่านว่านี้เป็นกำลังจิตของหลวงปู่ฝั้น จึงไม่มีอะไรรบกวน

เมื่ออยู่บ้านท่าควายหลายวันแล้ว วันหนึ่งไปบิณฑบาต พอไปถึงสุดทางบิณฑบาต **หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้หยุดยืนแล้วพูดว่า **“นั่นๆ ท่านผ่าน ที่จะไปภาวนา”** ที่นั้น คือ ภูกระแต บ้านไผ่ล้อม ๒ – ๓ วันต่อมา หลวงปู่ฝั้นจึงพาเดินไปประมาณ ๕ กิโลเมตร จนกระทั่งถึงภูกระแต แล้วจึงแยกย้ายกันไปพำนักบำเพ็ญภาวนา ที่นี่เป็นสถานที่สัปปายะ มีสัตว์ป่ามากมาย มีแอ่งน้ำซับซึ่งผุดออกมาจากดิน อยู่ที่ตีนเขา พอรุ่งเช้ามีชาวบ้านมาเล่าถวายว่า **“เมื่อคืนฝันเห็นพวกภูตผีปีศาจบนภูเขาพากันแตกตื่นย้ายครอบครัวหนี บอกว่าเจ้านายมา”**

หลวงปู่ฝั้น ท่านพาพระเณรภาวนาอยู่ที่ภูกระแตระยะหนึ่ง จากนั้นท่านก็ได้เดินธุดงค์ต่อไปภูวัว ส่วน**หลวงปู่ผ่าน**กับ**หลวงตาจรัส**ไปอยู่ที่วัดป่าบ้านท่าควาย”

การขึ้นธุดงค์ภูวัวในครั้งนั้น มีญาติโยมไปส่ง ๖ – ๗ คน พร้อมเสบียงอาหาร โดยออกเดินทางลัดเลาะไป สองฟากทางเป็นป่าดงดิบที่แสนจะรกทึบ ทางเดินก็เต็มไปด้วยรอยเท้าช้างกับรอยเท้าเสือทั้งเก่าและใหม่ กว่าจะขึ้นถึงถ้ำพระบนภูวัว ก็ตกบ่าย ๓ โมงกว่า พวกญาติโยมได้ช่วยกันซ่อมแซมที่พักอาศัย และนอนค้างอยู่บนนั้นด้วย

คืนนั้น **หลวงปู่ฝั้น**ได้เทศนาอบรมให้ตั้งใจปฏิบัติธรรม และรักษาศีล ๕ ศีล ๘ จากนั้นได้นำญาติโยมนั่งสมาธิภาวนาอยู่จนใกล้จะตี ๒ จึงได้หยุดพักผ่อน เช้าวันรุ่งขึ้น พวกญาติโยมได้จัดการทำอาหารใส่บาตร แล้วไปหาไม้มาซ่อมที่พักต่อ เสร็จเรียบร้อยแล้วก็พากันลงจากภูวัวไปตอนบ่าย ๓ โมง บนถ้ำพระ ภูวัว จึงเหลือแต่หลวงปู่ฝั้น พระ และเณร รวม ๓ รูปเท่านั้น หลวงปู่ พระและเณรได้ทำความเพียรทั้งกลางวันและกลางคืนเป็นเวลาหลายเดือน

ประสบอุบัติเหตุรอดตายอย่างน่าอัศจรรย์

การบำเพ็ญเพียรเพื่อความหลุดพ้นเป็นพระอรหันต์ตามหลักของพระพุทธศาสนา จะต้องบำเพ็ญบารมีอย่างเต็มเปี่ยมไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนกัป ผู้บำเพ็ญบารมีมาเต็มเปี่ยมพร้อมที่จะเป็นพระอรหันต์แล้ว ในระยะที่ท่านยังไม่บรรลุอริยธรรมสูงสุดเป็นพระอรหันต์ ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์วิกฤติอันตรายร้ายแรงใดๆ อันอาจทำให้ถึงขั้นเสียชีวิต ก็ไม่อาจทำให้ท่านถึงแก่มรณภาพ เพราะอำนาจวาสนาบารมีธรรมคุ้มครองให้ท่านแคล้วคลาดปลอดภัยนั่นเอง

ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“ดูสิ ตั้งแต่**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่แหวน หลวงปู่พรหม หลวงปู่ตื้อ** ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นพระอรหันต์ไปทั้งหมด **พระที่จะเป็นพระอรหันต์ ท่านต้องสร้างอำนาจวาสนาบารมีของท่านมา** คำว่า “สร้างอำนาจวาสนาบารมี” ก็เหมือน**พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร** ท่านสร้างบารมีมา ท่านปรารถนามา...”

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านบำเพ็ญบารมีมาเต็มเปี่ยมแล้ว ในชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายของท่าน ท่านจะต้องเป็นพระอรหันต์อีกองค์หนึ่งอย่างแน่นอน แม้ท่านจะประสบอุบัติเหตุร้ายแรงน่าจะถึงขั้นเสียชีวิต ท่านกลับรอดตายมาได้อย่างราวปาฏิหาริย์ โดย**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** บันทึกไว้ดังนี้

“ในระหว่างที่พำนักอยู่ในถ้ำพระบนภูวัวครั้งนั้น **พระอาจารย์ฝั้น**ได้ประสบอุบัติเหตุที่นับว่าร้ายแรงที่สุดในชีวิตของท่าน กล่าวคือ วันหนึ่งพวกญาติโยมบ้านดอนเสียด และบ้านโสกก่ามได้พากันขึ้นไปนมัสการ ตกกลางคืน พระอาจารย์ฝั้นได้เทศนาตามปกติ พอเช้าวันรุ่งขึ้น ท่านก็ขอให้พวกญาติโยมพาไปชมภูมิประเทศบนภูวัว และเพื่อที่จะแสวงหาสมุนไพรบางอย่างด้วย

เมื่อฉันจังหันเสร็จก็ออกเดินทาง โดยมีโยม ๒ คน เดินนำหน้า **พระอาจารย์ฝั้น** และพระภิกษุตามหลัง ส่วนสามเณรนั้นท่านให้เฝ้าอยู่ที่พัก ทั้งหมดเดินขึ้นไปตามลำห้วยบางบาด พอถึงลานหินที่ลาดชันขึ้นไปข้างบน ระยะทางยาวประมาณ ๑๐ กว่าวา บนลานมีน้ำไหลรินๆ และมีตะไคร่หินขึ้นอยู่ตามทางชันนั้นโดยตลอด โยม ๒ คน เดินนำหน้าขึ้นไปก่อน ท่านเดินตามขึ้นไปและตามด้วยพระภิกษุซึ่งเดินรั้งท้าย โยมทั้งสองไต่ผ่านลานหินอันชันลื่นขึ้นไปได้แล้ว ส่วนพระ–อาจารย์ฝั้น ก็ไต่จวนจะถึงข้างบนอยู่แล้ว กะว่าเหลือเพียงก้าวเดียวก็จะพ้นไปได้ พอท่านก้าวข้ามร่องน้ำ พลัน ! ท่านก็ลื่นล้มทั้งยืน ศีรษะฟาดกับลานหินดังสนั่น เสียงเหมือนมะพร้าวถูกทุบ ! จากนั้นก็ลื่นไถลลงมาตามลานหิน เอาศีรษะลงมาก่อน พระลูกศิษย์ที่เดินรั้งท้ายตกใจตัวสั่นยืนนิ่งอยู่กับที่ จะเข้าไปช่วยอะไรก็ไม่ได้ เพราะท่านเองก็ประคองตัวแทบไม่อยู่เหมือนกัน ได้แต่ยืนตัวสั่นมองดูพระอาจารย์ไถลผ่านหน้าไปด้วยความตกตะลึง

ร่างพระอาจารย์ตกไถลลงไปได้ประมาณ ๖ วา ก็ไปตกหลุมหินซึ่งเป็นแอ่งแห่งหนึ่ง แต่ด้วยความลื่นของตะไคร่ ท่านจึงไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น กลับหมุนตัวในลักษณะเอาศีรษะขึ้นแล้วลื่นไถลลงต่อไปอีก ข้างล่างมีช่องหินใหญ่คือกันกับตัวคน น้ำที่ไหลลงมาจากหน้าผาไปรวมหล่นอยู่ในช่องนั้น กลายเป็นหลุมน้ำวน หากท่านไถลไปถึงช่องนั้นแล้วไหลพรวดลงในช่องหิน ก็ไม่ต้องสงสัยมีทางเดียวคือต้องมรณภาพอย่างแน่นอน เหลือเชื่อ ! คงเป็นด้วยอำนาจบุญ ก่อนร่างท่านจะถึงช่องหิน หลวงปู่กลับตั้งหลักลุกขึ้นได้แล้ว ท่านก็เดินขึ้นไปตามทางเดิมที่ร่างท่านหล่นลงมาด้วยท่าทางปกติ เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น พระลูกศิษย์ร้องขอให้ท่านอ้อมไปขึ้นทางอื่น แต่ท่านไม่ยอมและบอกว่า **“เมื่อมันตกมาตรงนี้ ก็ต้องขึ้นไปตรงนี้ให้ได้”**

หลวงปู่เดินขึ้นไปตามทางเดิมด้วยความง่ายดายอย่างเหลือเชื่อ

“น่าอัศจรรย์ก็ตรงที่ว่า **พระอาจารย์ฝั้น**ไม่มีบาดแผลเลยแม้แต่น้อย ถึงจะมีถลอกเพียงเท่าหัวไม้ขีดไฟบนข้อศอก ก็ไม่น่าจะเรียกว่า บาดแผล”

ตกเย็น เมื่อกลับมาถึงที่พัก หลังจากสรงน้ำเสร็จแล้ว หลวงปู่ก็ออกเดินจงกรมตามปกติ

ตกค่ำ พระภิกษุได้เข้าไปถวายการปฏิบัติ แล้วถามอาการของท่านว่า “ขณะที่ศีรษะท่านกระแทกหินดังสนั่นนั้น ท่านรู้สึกอย่างไรบ้าง ?”

หลวงปู่ตอบว่า **“อาการก็เหมือนสำลีตกลงบนหินนั่นแหละ !”**

พระภิกษุรูปนั้น ขณะนี้ยังมีชีวิตอยู่ มีความเห็นว่า ในขณะที่ท่านกำลังลื่นล้ม ก่อนศีรษะฟาดลานหินนั้น ท่านสามารถกำหนดจิตได้ในชั่วพริบตา ทำให้ตัวท่านเบาได้ดังสำลีโดยฉับพลัน เพราะท่านเคยเทศน์สั่งสอนเสมอว่า **“จิตของผู้ที่ฝึกได้ดีแล้ว ย่อมมีสติพร้อมอยู่ทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง หรือนอน ถึงแม้จะหลับอยู่ก็หลับด้วยการพักผ่อนในสมาธิ”**

พ.ศ. ๒๔๙๓ ตั้งใจจำพรรษารูปเดียวที่ถ้ำพระ ภูวัว เร่งความเพียร

ภูวัวเป็นสถานที่วิเวกเงียบสงัดสัปปายะมาก ในอดีตเป็นสถานที่ห่างไกลและทุรกันดารมาก การเดินทางก็ลำบากโดยเฉพาะช่วงหน้าฝน อาหารการขบฉันก็ลำบากต้องอาศัยชาวบ้านขึ้นมาทำถวาย ทั้งเต็มไปด้วยภัยอันตรายจากไข้ป่า สัตว์ป่าและจากภูตผีปีศาจ สถานที่แห่งนี้แม้จะต้องประสบกับทุกข์ยากลำบากเพียงไร และต้องเสี่ยงต่อชีวิตเพียงไรก็ตาม แต่กลับเป็นที่ปรารถนาของพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**ที่มุ่งต่อความหลุดพ้น

ในเรื่องอาหารการขบฉัน **หลวงปู่ฝั้น**สั่งสอนให้ฉันแต่พอควร พอเป็นกำลังให้อยู่เพื่อบำเพ็ญภาวนาก็พอแล้ว ถ้าวันไหนคิดจะไม่ฉัน ก็ไม่ต้องประกอบอาหาร แต่ถึงอย่างไร ท่านก็กำชับว่า **“อย่าถึงกับหักโหมอดอาหารเสียเลย ให้ฉันแต่น้อยก่อน แล้วค่อยๆ ผ่อนลง ถ้าอดอาหารทันที โดยกำลังใจไม่เข้มแข็งพอ จะเกิดโทษ”** องค์หลวงปู่เองก็พยายามลดอาหารลง จนกระทั่งบางวันไม่ฉันอะไรเลย บางทีอดไปเป็นเวลาหลายๆ วัน

หลวงปู่ฝั้นได้ปรารภกับพระและเณรว่า ปีนี้ท่านจะจำพรรษาอยู่บนภูวัว พอถึงเดือน ๘ ก็บอกให้พระและเณรลงจากภูวัวกลับวัดได้ ตัวหลวงปู่เองจะจำพรรษาอยู่รูปเดียวตามที่ตั้งใจไว้แล้ว หลวงปู่ฝั้นบอกพระกับเณรว่า **“บนภูเขาเช่นนั้น ผู้ที่มีกำลังใจไม่เข้มแข็งพอ อาจเกิดอันตรายถึงชีวิตได้”** ทั้งยังกล่าวด้วยว่า **“ก่อนหน้านี้มีพระอาจารย์มั่น เป็นครูบาอาจารย์ และเป็นที่พึ่งแก่สานุศิษย์ทั้งหลายอยู่ บัดนี้ท่านล่วงลับไปแล้ว เราจำเป็นต้องรีบเร่งทำความเพียรเพื่อปฏิบัติเอาตัวรอดก่อน”**

ภูวัว เป็นสถานที่น่าหวาดหวั่นสะพรึงกลัว **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจึงเป็นห่วงพระเณร โดยต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ **หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ** ได้พาพระเณรมาอยู่จำพรรษาที่ภูวัว ท่านพระอาจารย์จวนได้เล่าเรื่องราวแปลกๆ ของภูวัวไว้ดังนี้

“ในพรรษานั้น สมัยนั้นภูวัว ช้าง เสือ มีมาก เข้ามาบ่อยๆ ในเขตวัด และในสมัยนั้นก็มีเรื่องราวแปลกๆ เกิดขึ้น มีสัตว์ป่านานาชนิด มีพวกผีปีศาจมันยุ่งยากมารบกวน พระเณรจะนอนมันก็มาปลุกให้ทำความพากความเพียร บางองค์ไปดึงขาก็มี บางองค์ไปจับขาก็มี ปลุกให้ตื่นทำความพากความเพียร แล้วพระเณรชอบป่วยกันมากในพรรษานั้น จะเป็นเหตุอากาศ หรืออะไรก็ไม่ทราบ บางครั้งเสือสัตว์ป่าก็มาก เมื่อเป็นเช่นนี้**หลวงปู่ขาว อนาลโย** จึงให้ข้าพเจ้านำเรื่องนี้ไปพิจารณาดู

ข้าพเจ้าได้ไปพิจารณาดูได้ความเป็นอรรถเป็นว่า **“เย สนฺตา”** แปลว่า **“ผู้สงบไม่มีความทุกข์ความเดือดร้อน ความทุกข์ความเดือดร้อนกินแหนงแคลงใจภัยอันตรายไม่มีแก่ผู้สงบ”** นี้ข้าพเจ้าแปลได้ วันใหม่จึงไปนมัสการกราบเรียนท่าน ท่านก็เลยถาม ท่านหลวงปู่ถามว่า “ได้ความ

หรือไม่ ?" ตอบท่านว่า "ได้ความ" "ว่าอย่างไร ?" ท่านว่า ก็เลยเรียนให้ท่านทราบว่า **"เย สนฺตา แปลว่า ผู้สงบไม่มีทุกข์ภัยเดือดร้อน ความเดือดร้อน ความทุกข์ไม่มีแก่ผู้สงบ"** ว่าดังนี้ ข้าพเจ้าแปลถวายท่าน ท่านแปลว่า "จริง จริง ถูกมาก ถูกมาก" ท่านก็เลยยกบาลีขึ้นว่า **"นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี"** ดังนี้ ผู้มีความสงบแล้ว ไม่มีความทุกข์ความเดือดร้อนอะไรเลย ความทุกข์ความเดือดร้อนไม่มีแก่ผู้สงบ จึงว่า สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี ดังนี้ "จริงทีเดียวไม่ผิด" ท่านว่าอย่างนั้น"

ในระยะที่**หลวงปู่ฝั้น** ท่านตัดสินใจจำพรรษาองค์เดียวที่ภูวัว เมื่อใกล้เข้าพรรษา ปรากฏว่าในระยะนั้นฝนกำลังตกหนักทั้งกลางวันและกลางคืน บางครั้งฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน ทำให้ญาติโยมไม่สามารถส่งเสบียงอาหารขึ้นมาได้ เนื่องจากพระภิกษุยังชีพด้วยปลีแข้งโดยอาศัยการบิณฑบาตเลี้ยงชีพ หรือโดยอาศัยญาติโยมทำอาหารมาถวาย ตามหลักพระธรรมวินัย ไม่อนุญาตให้พระภิกษุประกอบอาหารไว้ฉันเอง หรือเก็บอาหารไว้ฉันในวันต่อไป

ครั้นต่อมา ในวันพระใกล้จะเข้าพรรษา แม้ว่าฝนจะตกหนักติดต่อกันหลายวัน แต่ด้วยความเป็นห่วงและด้วยศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อ**องค์หลวงปู่ฝั้น** บรรดาญาติโยมก็ยอมบุกป่าฝ่าห่าฝนขึ้นมาถวายอาหารด้วยความยากลำบากทุลักทุเล ในคืนนั้น หลังจากหลวงปู่ฝั้นได้เทศนาอบรมญาติโยมแล้ว ท่านได้พิจารณาเห็นว่า "ถ้าจะจำพรรษาอยู่ที่นี่ต่อไปแล้ว จะเป็นภาระหนักต่อญาติโยมเป็นอย่างมาก" วันรุ่งขึ้น หลวงปู่ท่านจึงได้ตัดสินใจลงจากภูวัว พาพระเณรเดินทางไปหาที่จำพรรษาแห่งอื่นต่อไป

การเดินทางลงจากถ้ำพระภูวัว ในคราวนั้น ประสบความยากลำบากยิ่งกว่าคราวก่อน เพราะฝนตกหนักทำให้น้ำมาก การข้ามห้วยข้ามคลองซึ่งมีอยู่หลายแห่ง จึงทำให้ทุลักทุเลมากขึ้น ที่น่าหนักใจอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ ตัวทาก ที่ชอบโดดมาเกาะแข้งเกาะขาดูดกินเลือด โดยเฉพาะในเขตที่เป็นป่าดงดิบเช่นนี้ จะมีกองทัพทากชนิดนับไม่ถ้วนอยู่สองข้างทางเลยทีเดียว ยังดีหน่อยก่อนออกเดินทาง โยมได้ตัดไม้ไผ่เอามาเหลาให้แบนคล้ายใบมีด แล้วถวายให้**หลวงปู่ฝั้น** พระ และเณร ทำให้ท่านได้ใช้ประโยชน์อย่างมาก คือ พอตัวทากกระโดดเกาะแข้งขา ท่านก็ใช้ไม้ไผ่นั้นเขี่ยให้มันหลุดออกไปได้ โดยมันยังไม่ทันกัด

ลงจากถ้ำพระ ภูวัว สงเคราะห์ญาติโยม

เมื่อคณะของ**หลวงปู่ฝั้น**เดินทางมาถึงบ้านดอนเสียด ท่านได้แวะพักเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านตามที่พวกเขานิมนต์ไว้ อยู่ ๓ คืน เนื่องจากในระยะนั้นชาวบ้านเจ็บป่วยกันมาก รวมทั้งชาวบ้านบอกว่า ทุกคืนจะมีแสงอะไรไม่ทราบ แดงโร่ พุ่งข้ามหมู่บ้านไปมา ทำให้ชาวบ้านมีความหวาดกลัว

นายคำพอหัวหน้าหมู่บ้านได้นิมนต์หลวงปู่ฝั้นไปที่บ้าน และขอให้ท่านเจริญพระพุทธมนต์เพื่อความเป็นสิริมงคล

เมื่อเสร็จพิธีเจริญพระพุทธมนต์แล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ได้อบรมชาวบ้านเทศนาสั่งสอนให้ละเลิกจากมิจฉาทิฏฐิ ได้แก่ การบนบาน กราบไหว้ภูตผีปีศาจต่างๆ ให้มากราบไหว้บูชาพระรัตนตรัย กับให้ภาวนา **"พุทโธ"** โดยทั่วกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ต่อจากนั้นท่านก็ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ให้โดยทั่วถึง ปรากฏว่าชาวบ้าน บ้านดอนเสียด มีกำลังใจดีขึ้น เมื่อชาวบ้านน้อมนำธรรมที่หลวงปู่ฝั้นอบรมสั่งสอนไปปฏิบัติ ก็เกิดความอัศจรรย์ในอำนาจของพระรัตนตรัย และอำนาจของพุทโธ เพราะต่างก็หายเจ็บหายไข้กลับมาเป็นปกติกันทุกคน นอกจากนั้นแสงไฟแดงโร่ที่พุ่งข้ามหมู่บ้านไปมาทุกคืนก็พลอยหายไปด้วย หลวงปู่ฝั้นอยู่โปรดชาวบ้าน บ้านดอนเสียด ๓ วัน แล้วจึงพาพระและเณรออกเดินทางต่อไป

ออกจากบ้านดอนเสียด **หลวงปู่ฝั้น**พาพระเณรไปแวะเยี่ยมญาติโยมบ้านโสกก่าม ชาวบ้านได้นิมนต์ให้ท่านเข้าพักในหมู่บ้านก่อน เพราะพวกเขาอยากจะทำบุญ ฟังเทศน์ และปฏิบัติธรรมกับท่านให้เต็มที่ ชาวบ้านได้จัดที่พักถวายที่วัดร้างในดงข้างหมู่บ้านนั้น หลวงปู่ได้พักอยู่บนศาลาหลังเล็กๆ แต่ให้พระกับเณรติดตามพักลึกเข้าไปในดง ให้แยกกันพักคนละด้าน อย่าอยู่ใกล้กัน โดยมีโยมชาวบ้านได้ทำแคร่ยกพื้นถวายให้ แต่ไม่มีฝากั้น

เช้าวันรุ่งขึ้น หลวงปู่ได้ถามพระลูกศิษย์ว่า "เมื่อคืนได้ยินเสียงอะไรหรือเปล่า ?"

พระตอบท่านว่า "ตอนสองยามเศษๆ ได้ยินเสียงสัตว์อะไรก็ไม่ทราบ ร้องเหมือนกับอีเก้งมาร้องอยู่ใกล้ๆ ขณะจุดไฟเดินจงกรม"

หลวงปู่ฝั้นบอกพระให้ทราบว่า "ไม่ใช่อีเก้ง แต่มันเป็นเสือใหญ่ พอมันออกจากที่นั่นก็ไปกินวัวของชาวบ้าน" ปรากฏว่าที่หลวงปู่บอกนั้นเป็นความจริง คือ เมื่อออกไปบิณฑบาต ชาวบ้านได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อคืนนี้เจ้าลายใหญ่ก็กัดวัวไปถึง ๒ ตัว ตัวหนึ่งเอาไปไม่ได้ มันกัดเสียจนเอวหัก แต่ไม่ตาย อีกตัวหนึ่งมันคาบหายไปเลย

หลวงปู่ฝั้นกับพระและเณรพักโปรดชาวบ้าน บ้านโสกก่าม อยู่ ๔ คืน จึงได้ลาชาวบ้านออกเดินทางต่อไปยังอำเภอบ้านแพง (จังหวัดนครพนม) แวะพักที่วัดป่าในอำเภอบ้านแพงหนึ่งคืน เช้าวันรุ่งขึ้นได้ลงเรือล่องไปตามลำแม่น้ำโขง ไปขึ้นฝั่งที่จังหวัดนครพนม แวะพักที่วัดป่าบ้าน–ท่าควาย อีกหนึ่งคืน ต่อจากนั้นก็ขึ้นรถยนต์เดินทางไปยัง วัดป่าธาตุนาเวง จังหวัดสกลนคร

ภาค ๑๔ เสาหลักพระกรรมฐาน

ท่านเป็นหลักของพระกรรมฐาน

เหตุการณ์ภายหลัง**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** อาพาธหนักจนมรณภาพ วงกรรมฐานกระเทือนอย่างหนัก **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านเป็นครูบาอาจารย์สำคัญอีกองค์หนึ่งที่หลวงปู่มั่นเมตตาให้ความไว้วางใจ ให้พระเณรมาศึกษาอบรมกับท่าน ตามปรกติพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระ–อาจารย์มั่นที่ออกบวชเพื่อมรรคผลนิพพาน ต่างก็มุ่งเสาะแสวงหาครูบาอาจารย์ ก็ได้หลวงปู่ฝั้นเป็นที่พึ่ง ที่ยึดเหนี่ยวทางด้านร่างกายและจิตใจ โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“พอท่านป่วยเท่านั้น พระเณรยุบยอบไปหมด เพราะแสงสว่างไปอยู่กับท่าน พวกเราเหมือนคนตาบอด ท่านเป็นผู้ให้แสงสว่างให้ดวงตา แสดงอรรถแสดงธรรมแง่ใดต่อแง่ใด เราคอยสำเหนียกศึกษา คอยยึดคอยถือเอาจากท่าน ท่านล่วงไปนี้ โอ้โห ! ปรากฏว่าเหมือนฟ้าดินถล่มเชียวนะ พระเณรแตกกระจัดกระจายเกาะกันไม่ติดเป็นเวลาตั้ง ๓ ปี ๔ ปี แตกขนาดนั้นนะ จึงเป็นสิ่งที่จำไม่ลืม ใครอยู่ไหนก็แตกกระจัดกระจายไปหาครูหาอาจารย์ ต่างองค์ต่างไป แตกกันไปเพราะเกาะกันไม่ค่อยติด ระยะนั้นไม่ติด พอ ๓ – ๔ ปีมานี้ ครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ เช่น อย่าง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็อยู่เป็นหลักไปเสีย **หลวงปู่ขาว**ก็อยู่เป็นหลัก ก็เข้าเกาะติดๆ เรื่อยไปล่ะ...

นี่ล่ะ เรื่องครูบาอาจารย์องค์สำคัญแต่ละองค์นี้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นแม่เหล็กเครื่องดึงดูดโดยหลักธรรมชาติ ไม่ต้องมีใครบอก หากเป็นเองในหัวใจของคนผู้เสาะแสวงหาอรรถหาธรรมนั้นแล”

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นต้นมา **หลวงปู่ฝั้น** ท่านจำพรรษาที่วัดป่าธาตุนาเวงอย่างต่อเนื่อง พระเณรเมื่อทราบข่าวต่างก็เริ่มหลั่งไหลมาขอศึกษาธรรมและมาขออยู่จำพรรษา ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ พอถึงวันเข้าพรรษา ท่านได้พาพระเณรอธิษฐานจำพรรษาที่วัดแห่งนี้ติดต่อกันเป็นปีที่ ๖ ขณะท่านมีอายุ ๕๑ ปี พรรษา ๒๖ ท่านเป็นพระเถระที่ถึงพร้อมด้วยวัยวุฒิ คุณธรรม บารมีธรรม และเมตตาธรรม มีคุณสมบัติของสมณะอันเพียบพร้อมครบถ้วน ท่านถือพระธรรมวินัย ธุดงควัตร ตลอดข้อวัตรปฏิบัติ ปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐาน อย่างสมบูรณ์เคร่งครัด และท่านมีจริยวัตรปฏิสันถาร กิริยาอันงดงามนุ่มนวล ทำให้พระเณรญาติโยมพุทธบริษัท เมื่อได้ฟังธรรม ได้เข้าใกล้ ได้สัมผัส ได้รับใช้อย่างใกล้ชิด จะเกิดความอิ่มเอิบ อบอุ่นใจในบุญกุศล และเกิดกำลังใจในการปฏิบัติธรรม ดังนั้น เมื่อ**หลวงปู่มั่น**ท่านมรณภาพ หลวงปู่ฝั้นท่านจึงได้รับการยอมรับเป็นเสาหลักเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรองค์สำคัญอีกองค์หนึ่งของวงกรรมฐาน

ครูบาอาจารย์องค์สำคัญที่เคยอยู่ศึกษาอบรมกับ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ต่อมาได้มาอยู่ศึกษาและปฏิบัติธรรมกับ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** มีด้วยกันมากมายหลายองค์ ได้แก่ **หลวงปู่ซามา อจุตฺโต** วัดป่าอัมพวัน จ.เลย **หลวงปู่คำ ยสกุลปุตฺโต** วัดป่าศรีจำปาชนบท จ.สกลนคร **หลวงปู่คำพอง ติสฺโส** วัดถ้ำกกดู่ จ.อุดรธานี **หลวงปู่ถวิล จิณฺณธมฺโม** วัดธรรมหรรษาราม จ.จันทบุรี **หลวงปู่สุพัฒน์ สุขกาโม** วัดป่าประสิทธิ์สามัคคี จ.สกลนคร **หลวงปู่ผ่าน ปณฺฑาปทีโป** วัดป่าปทีป–ปุญญาราม จ.สกลนคร **หลวงปู่ผาง ปริปุณฺโณ** วัดประสิทธิธรรม จ.อุดรธานี **หลวงปู่เพียร วิริโย** วัดป่าหนองกอง จ.อุดรธานี ฯลฯ

ตลอดพรรษาในปีนั้น **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้อบรมสั่งสอนพระเณรสานุศิษย์เป็นปรกติ คือ ให้ตั้งใจบำเพ็ญความเพียรอย่างจริงจัง ถึงวันธรรมสวนะตามปักข์ หลวงปู่จะพาสานุศิษย์นั่งบำเพ็ญภาวนาร่วมกันบนศาลาโรงธรรมตลอดคืน

การปฏิบัติธรรมตลอดคืนในวันพระ หรือ การถือเนสัชชิก ถือเป็นเรื่องปกติสำหรับพระเณร อุบาสก อุบาสิกา และผู้มาถือศีลในวัดป่ากรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** การถือเนสัชชิก ซึ่งเป็นข้อหนึ่งในธุดงค์ ๑๓ คือ การถืออิริยาบถ ๓ เดิน ยืน นั่งภาวนา โดยไม่นอนหรือหลังไม่แตะพื้นตลอดคืน ถือเป็นเรื่องปกติสืบมาจนทุกวันนี้

สำหรับตัว**หลวงปู่ฝั้น**เอง นอกจากท่านจะเทศนาอบรมสั่งสอนพระเณรแล้ว ท่านได้ทำตัวให้พระเณรดูเป็นตัวอย่างตลอดพรรษา ไม่ว่ากลางวันหรือกลางคืน ท่านแทบจะไม่มีเวลาพักผ่อนหลับนอนเลย คือ ตอนหัวค่ำ ท่านจะเทศน์อบรมพระเณรและญาติโยมจนถึง ๓ ทุ่มครึ่ง จากนั้นก็ลงเดินจงกรม จนถึง ๕ ทุ่มเศษ แล้วท่านก็ขึ้นกุฏิให้พระขึ้นไปปฏิบัติท่านจนถึง ๖ ทุ่มเศษ ต่อจากนั้นท่านก็ลงมาเดินจงกรมอีก แล้วกลับขึ้นกุฏิ พอประมาณตี ๓ ท่านก็ออกมาล้างหน้าบ้วนปาก ไหว้พระสวดมนต์ทำวัตรเช้าเสร็จแล้วออกเดินจงกรมจนถึงสว่าง ได้เวลาจึงขึ้นศาลาเตรียมครองผ้า ออกบิณฑบาตโปรดสัตว์ต่อไป ฉันเช้าเสร็จก็เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ตอนบ่ายก็ปัดกวาดลานวัด กุฏิ เย็นก็สรงน้ำ นี่คือ กิจวัตรประจำวันของครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน ท่านทำอย่างนี้จนเป็นธรรมเนียมสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้

ไปโปรดชาวจันทบุรี

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ หลังจากออกพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** พร้อมด้วย **หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** ได้พาพระภิกษุสามเณรจำนวนหนึ่งออกธุดงค์ไปทางจังหวัดจันทบุรี โดยก่อนหน้า **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** และ หลวงปู่กงมา ซึ่งญัตติเป็นธรรมยุตพร้อมกัน เป็นคู่นาคบวชใหม่พร้อมกัน ท่านพ่อลีเป็นนาคซ้าย หลวงปู่กงมาเป็นนาคขวา และเป็นเพื่อนสหธรรมิกที่สนิทสนมกับหลวงปู่ฝั้น ท่านทั้งสองต่างเป็นกำลังสำคัญ ได้ไปวิเวกเที่ยวธุดงค์ พร้อมเผยแผ่ธรรมะและข้อวัตรปฏิบัติตาม

แนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** จนญาติโยมชาวจันทบุรีเกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธา และได้ออกบวชเป็นพระศิษย์หลวงปู่มั่นกันมากมาย องค์ที่มีชื่อเสียงและมีคุณธรรมเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในวงกรรมฐาน ได้แก่ **ท่านพ่อเฟื่อง โชติโก หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท หลวงปู่ถวิล จิณฺณธมฺโม** ฯลฯ

การธุดงค์ครั้งนี้เดินทางโดยรถยนต์และรถไฟ โดย**หลวงปู่ฝั้น**ท่านรับอาราธนานิมนต์ไปในงานที่วัดดำรงธรรม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี คณะของหลวงปู่ฝั้นได้นั่งรถยนต์โดยสารจากจังหวัดสกลนคร ไปขึ้นรถไฟที่สถานีจังหวัดอุดรธานี เข้ากรุงเทพฯ แล้วนั่งรถยนต์โดยสารจากกรุงเทพฯ ไปจันทบุรีอีกต่อหนึ่ง

ระหว่างพักที่วัดดำรงธรรม ได้มีศรัทธาญาติโยมสนใจเข้าฟังธรรมและรับการอบรมเป็นจำนวนมาก ต่อมาได้รับนิมนต์ไปพักที่ สำนักสงฆ์บ้านกงษีไร่ ปัจจุบัน คือ วัดมณีคีรีวงศ์ ซึ่งสร้างขึ้นใหม่อยู่ลึกเข้าไปในป่า **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้พักอยู่ที่สำนักสงฆ์แห่งนี้หลายคืน แล้วจึงกลับมาพักที่วัดดำรงธรรมอีก ต่อมาอีกหลายวัน ก็มีโยมนิมนต์ท่านและคณะไปพักวิเวกบนเขาหนองชิ่ม อำเภอแหลมสิงห์ ปัจจุบัน คือ วัดสถาพรพัฒนาราม พักอยู่ที่นั่นได้ประมาณครึ่งเดือน ก็มีญาติโยมมานิมนต์ท่านและคณะไปพักที่สำนักสงฆ์ศรัทธาวราวาส (ป่าเงาะ) ข้างน้ำตกพลิ้ว อำเภอแหลมสิงห์อีกหลายวัน ที่นั่นมีญาติโยมเข้ารับการอบรมในข้อปฏิบัติกันเป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกันกับที่อื่นๆ ต่อจากนั้นท่านได้รับนิมนต์ไปพักตามป่าตามสวนของญาติโยมในจันทบุรีอีกหลายแห่ง

ตอนเดินทางกลับ **หลวงปู่ฝั้น**และคณะได้แวะตามสถานที่ต่างๆ อีกหลายแห่ง ครั้งสุดท้ายไปแวะที่ วัดเขาน้อย ท่าแฉลบ ปัจจุบัน คือ วัดวิเวการาม เพื่อรอเรือกลับกรุงเทพฯ พักที่วัดนั้น ๙ – ๑๐ วัน จึงได้ลงเรือมาถึงกรุงเทพฯ ในตอนเช้าวันรุ่งขึ้น รวมเวลาที่ท่านพำนักอยู่ในจังหวัดจันทบุรี ในคราวนั้นเกือบ ๓ เดือน ในกรุงเทพฯ ท่านและคณะได้ไปพักที่วัดนรนาถสุนทริการาม เทเวศร์ ๓ คืน ต่อจากนั้นก็มีโยมรับไปพักที่วัดอโศการาม อยู่ริมทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ในช่วงนั้น **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** กำลังสร้างวัดอโศการาม ยังไม่เรียบร้อยดี จึงได้พาท่านและคณะไปชมวัดต่างๆ ในจังหวัดลพบุรี และนมัสการพระพุทธบาท ที่จังหวัดสระบุรีด้วย อยู่ที่ลพบุรีได้ ๗ – ๘ วัน ท่านจึงพาคณะกลับยังวัดป่าธาตุนาเวง จังหวัดสกลนคร

จากนั้นเป็นต้นมา **หลวงปู่ฝั้น**ได้มีกิจนิมนต์ต้องเดินทางไปจังหวัดจันทบุรีเป็นประจำเกือบทุกปี เนื่องจากท่านเป็นครูบาอาจารย์อีกองค์หนึ่งที่ชาวจันทบุรีให้ความเคารพเลื่อมใสศรัทธา จึงมีผู้มีจิตศรัทธาส่งผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มาถวายท่านทุกฤดูกาล โดยเฉพาะรายของ**หลวงปู่ถวิล จิณฺณธมฺโม** ซึ่งท่านเป็นศิษย์ของ**ท่านพ่อลี** ในขณะนั้นท่านเป็นพระบวชใหม่ได้ไม่กี่พรรษา ท่าน

เกิดความเคารพเลื่อมใสในองค์หลวงปู่ฝั้นมาก ในเวลาต่อมาท่านถึงกับเดินทางจากจังหวัดจันทบุรีมาภาคอีสาน มาขออยู่จำพรรษาเพื่อศึกษาอบรมปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่ฝั้นที่วัดป่าธาตุนาเวง

พ.ศ. ๒๔๙๔ กำเนิดวันบูรพาจารย์ ภูริทัตตเถรานุสรณ์

กลับมาวัดป่าธาตุนาเวง หรือวัดป่าภูธรพิทักษ์ ในคราวนี้ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้จัดงานสำคัญงานหนึ่งที่วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร คือ ในวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการจัดประชุมใหญ่พระกรรมฐาน เนื่องในวันคล้ายวันประชุมเพลิง**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** เพื่อระลึกถึงพระคุณของท่านที่มีต่อบรรดาสานุศิษย์ ในการจัดเตรียมงานสำคัญในครั้งนี้หลวงปู่ฝั้นได้ไปพักที่วัดป่าสุทธาวาส เพื่อเตรียมงานก่อนงานเริ่มเป็นเวลาหลายวัน

นอกจากนี้ การเริ่มก่อสร้างพระอุโบสถของวัดป่าสุทธาวาส ซึ่งเริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยบรรดาครูบาอาจารย์พระศิษย์ของ**หลวงปู่มั่น** โดยมี**ท่านพระครูอุดมธรรมคุณ (พระอาจารย์มหาทองสุก สุจิตฺโต)** เจ้าอาวาสวัดป่าสุทธาวาส ในขณะนั้น เพื่อแสดงออกถึงความกตัญญู กตเวทีและเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่องค์หลวงปู่มั่น ก็กำลังก่อสร้างอย่างรีบเร่ง โดยสร้างครอบบริเวณที่ใช้เป็นเมรุประชุมศพของหลวงปู่มั่น พระอุโบสถหลังใหญ่นี้เด่นสง่างดงามมาก ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดีในเวลาเพียงไม่กี่ปี และได้ทำพิธีผูกพัทธสีมา เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ทั้งนี้ เนื่องจากเกิดจากความร่วมแรงร่วมใจกันของบรรดาคณะศิษย์หลวงปู่มั่น ทั้งฝ่ายบรรพชิตและฝ่ายคฤหัสถ์ โดยมี**หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นกำลังสำคัญองค์หนึ่ง ท่านได้ส่งพระเณรมาช่วยงาน

เสร็จจากงานการประชุมใหญ่พระกรรมฐานคราวนั้นแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ก็กลับไปพักผ่อนยังวัดป่าธาตุนาเวง เพราะท่านต้องตรากตรำและเหน็ดเหนื่อยจากการจัดงานมาหลายวัน สุขภาพของท่านก็อ่อนแอและทรุดโทรมลงไปมาก

การสร้างพระอุโบสถน้อมถวายแด่**หลวงปู่มั่น หลวงปู่คำดี ปณฺโณภาโส** บันทึกไว้ดังนี้

“ในขณะที่อยู่ทำความเพียรแต่ผู้เดียว ที่ถ้ำลาดกระเฌอ อยู่สักสองอาทิตย์ ตอนบ่ายๆ วันหนึ่งก็ได้เห็นพระเดินมา มองไปก็จำได้ว่าเป็น**ท่านอาจารย์อ่อน ญาณสิริ** ท่านมาพร้อมกับพระ ๑ รูป สามเณร ๒ รูป กับผ้าขาวอีก ๑ คน โดยมีโยมผาเป็นผู้นำทางมา เห็นครั้งแรกเข้าใจว่าท่านธุดงค์มาเพื่อบำเพ็ญภาวนา ก็ดีใจจะได้ศึกษาในอุบายวิธีและปฏิบัติไปด้วย แต่พอทราบจากท่านโดยท่านบอกว่า ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นผู้หาหินกรวด โดยคณะกรรมการสร้างโบสถ์ ที่วัดป่า–สุทธาวาส เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ต้องการหิน ๖๐ คิว

สมัยนั้นหินหายาก และมีบนภูเขาลูกนี้ แต่ต้องใช้คนขุดและสาดเอาดินออก เป็นอันว่าท่านมาช่วยให้เราสร้างบารมีด้วย ตกลงเราก็ร่วมเอาบุญกับท่าน โดยชักชวนบอกบุญกับญาติโยม

ที่มีบ้านอยู่ใกล้เคียงบริเวณนั้น มาช่วยขุดแล้วสาดเอาดินออก เอาแต่หินลูกกรวด ทั้งพระ เณร และญาติโยมช่วยกันทำอยู่ในราว ๑ เดือน ได้หิน ๖๓ คิว

ก่อนจะบรรทุกหินไปวัดสุทธาวาส ได้จัดทำบุญฉลอง โดยนิมนต์**หลวงปู่ฝั้น อาจาร์ยกงมา หลวงปู่อ่อน** เทศน์ ๓ กัณฑ์ และ ส.ส.เตียง ศิริขันธ์ เอาหนังไปฉายให้เขาได้ชมกลางภูเขานั้นเอง รู้สึกว่าเขาปีติยินดีกันมาก เพราะได้ฟังเทศน์พระกรรมฐาน ๓ กัณฑ์ แล้วดูหนังฟรี เสร็จแล้วแผนกบรรทุกก็ขนไปที่วัดป่าสุทธาวาส เรากับคณะหลวงปู่อ่อนก็ธุดงค์ต่อไปที่อื่น จนถึงงานครบรอบประจำปีที่วัดป่าสุทธาวาส และในปี ๒๔๙๔ นี้ เรากับคณะหลวงปู่อ่อนก็ได้ร่วมงานด้วย เพื่ออนุสติถึงปฏิปทาครูบาอาจารย์ ถวายสักการะและรับฟังโอวาทจากพระเถรานุเถระ เสร็จจากงาน ก็เที่ยวธุดงค์ต่อไปจนถึงภูวัว อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย แล้วย้อนกลับตามลำน้ำโขง ไปอำเภอนาแก ไปอยู่ถ้ำพระเวส ถ้ำโพธิ์ทอง ดอยธรรมเจดีย์ จนจวนเข้าพรรษา จึงกลับไปจำพรรษากับหลวงปู่ฝั้นที่วัดเดิม คือ วัดป่าธาตุนาเวง”

สำหรับการจัดงานวันที่ ๓๑ มกราคมของทุกปี ที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านริเริ่มขึ้นมา ต่อมาถือเป็น **“วันบูรพาจารย์ ภูริทัตตเถรานุสรณ์”** อันเป็นวันสำคัญของวงกรรมฐาน คณะพระกัมมัฏฐานจะมาร่วมรำลึกอาจาริยบูชาคุณ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ที่วัดป่าสุทธาวาส ซึ่งเป็นปัจฉิมมงคลสถานที่ท่านพระอาจารย์มั่น เข้าสู่อนุปาทิเสสนิพพาน และเป็นสถานที่ถวายประชุมเพลิง การจัดงานดังกล่าวได้ถือปฏิบัติกันเรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน

รับบัญชาให้เข้ากรุงเทพฯ

ประมาณเดือนเมษายน หรือ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ **ท่านเจ้าคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส)** วัดบรมนิวาส กรุงเทพฯ ได้มีบัญชาให้**หลวงปู่ฝั้น**ไปพบที่กรุงเทพฯ ด่วน หลวงปู่ฝั้นพร้อมด้วยพระติดตามรูปหนึ่งกับลูกศิษย์ฆราวาสอีกคนหนึ่งได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ ทันที ท่านไปพักที่วัดบรมนิวาส อยู่ ๒ คืน สมเด็จฯ จึงเรียกตัวให้เข้าพบอีกครั้งหนึ่ง สมเด็จฯ ท่านมีบัญชาให้หลวงปู่ฝั้นเดินทางไปวัดเทพนิมิตร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นการด่วน เนื่องจากทางวัดมีปัญหาเกิดความไม่สงบภายในวัด พระภิกษุสามเณรแตกความสามัคคีกัน หลวงปู่ได้รับมอบหมายให้เดินทางไปพิจารณาหาทางแก้ปัญหาที่วัดนั้น

เมื่อไปถึง **หลวงปู่ฝั้น**ได้อยู่สังเกตการณ์ สืบหาข้อมูลและสาเหตุของปัญหาอยู่ ๔ – ๕ วัน พอประมวลเหตุการณ์ได้ชัดเจนและแน่ใจแล้ว ท่านจึงเดินทางกลับวัดบรมนิวาส กราบทูลรายงานให้สมเด็จฯ ได้รับทราบ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ชาวบ้านและพระลูกวัดต้องการให้ส่งเจ้าอาวาสองค์เดิมกลับวัด เพราะสมเด็จฯ ท่านเรียกตัวมาสอบเรื่องราวเป็นเวลานานแล้ว ยังไม่ส่งตัวกลับทางวัดจึงมีความแตกแยกเกิดขึ้น

เมื่อสมเด็จฯ ท่านทราบเรื่องดังนั้นแล้ว จึงได้ส่งเจ้าอาวาสกลับคืนวัดนั้นไป ปัญหาที่เกิดขึ้นก็สงบลง ตอนที่**หลวงปู่ฝั้น**กราบลากลับ สมเด็จฯ ได้ปรารภกับหลวงปู่ว่า “ตั้งใจจะให้ท่านไปเป็นเจ้าอาวาสวัดเทพนิมิตร ที่ฉะเชิงเทรา แต่ท่านไปสังเกตการณ์จนได้ความกระจ่าง สามารถคลี่คลายสถานการณ์ไปได้เช่นนี้ ก็นับว่าท่านได้ทำประโยชน์ให้มากทีเดียว”

ระหว่างที่**หลวงปู่ฝั้น**พักอยู่วัดบรมนิวาส ท่านได้พาพระเณรลูกศิษย์ออกบิณฑบาตทุกเช้า ท่านพาศิษย์ออกเดินไปเรื่อยๆ ตามตรอกซอยต่างๆ พอเข้าไปในซอยแห่งหนึ่ง ชาวบ้านดีใจกันเป็นอันมาก เพราะไม่เคยมีพระสงฆ์ไปบิณฑบาตในซอยนั้นมาก่อนเลย ชาวบ้านในซอยนั้นได้นิมนต์ให้ท่านหยุดรอ พร้อมกันนั้นก็เรียกกันมาใส่บาตร บางบ้านจัดเก้าอี้นิมนต์ท่านนั่งก่อน ต่างจัดหาข้าวปลาอาหารมาใส่บาตรกันอย่างฉุกละหุก เมื่อทราบว่าหลวงปู่เป็นพระมาจากต่างจังหวัด ก็นิมนต์ให้ท่านเข้าไปรับบิณฑบาตทุกวันจนกว่าจะกลับ

มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่ง คือ ในซอยๆ หนึ่งอยู่ด้านหลังวัดพระยายัง อยู่คนละฝั่งคลองกับวัดบรมนิวาส ด้านถนนบรรทัดทอง มีบ้านฝรั่งชาวต่างประเทศอยู่หลังหนึ่ง พวกเขาไม่เคยตักบาตรพระสงฆ์มาก่อนเลย ปรากฏว่าฝรั่งครอบครัวนั้น ได้ออกมาทำบุญใส่บาตร**หลวงปู่ฝั้น**กับพระติดตาม เป็นที่แปลกใจให้กับคนแถวนั้นเป็นอย่างยิ่ง หลวงปู่ได้ปรารภกับศิษย์ว่า **“ฝรั่งแท้ๆ ยังรู้จักใส่บาตร”**

เป็นศูนย์รวมของพระเณรสายกรรมฐาน

ภายหลังจาก **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** มรณภาพในปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๒ แล้ว วัดป่าธาตุนาเวง ซึ่งมี**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** มาอยู่จำพรรษาต่อเนื่องและเป็นเจ้าอาวาส วัดแห่งนี้ได้กลายเป็นศูนย์รวมพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่นอีกแห่งหนึ่ง หลวงปู่ฝั้นท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นแม่เหล็กดึงดูดพระเณรสายกรรมฐานเข้าไปขออยู่จำพรรษา เพื่อศึกษาปฏิบัติธรรม ทำให้พระเณรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ กุฏิที่มีอยู่จึงไม่เพียงพอจะให้พระเณรพัก

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ เมื่อกลับจากวัดบรมนิวาสถึงวัดป่าธาตุนาเวงแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจึงได้จัดให้มีการก่อสร้างกุฏิถาวรเพิ่มขึ้นอีกหลายหลัง เพื่อให้เพียงพอแก่การอยู่จำพรรษาของพระเณร ในระหว่างนั้น ท่านถูกรบกวนจากบุคคลบางจำพวกที่อิจฉาริษยาและพยายามจะยื้อแย่งกรรมสิทธิ์ที่ดินจากท่าน เนื่องจากที่เดิมเป็นวัดร้างเก่าแก่ แต่ในที่สุดพวกนั้นก็พ่ายแพ้ภัยตัวเองไปทั้งหมด ท่านต่อสู้ด้วยธรรมะอันยอดเยี่ยมของท่าน จึงสามารถรักษาวัดนี้ไว้ได้

ในการก่อการสร้าง **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจะรักษาแนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระ–อาจารย์มั่น**อย่างเคร่งครัด โดยได้เตือนพระเณรลูกศิษย์ของท่านอยู่เสมอว่า **“การก่อสร้างใดๆ**

ไม่ให้มีการบอกบุญเรี่ยไรเป็นอันขาด ให้ทำเท่าที่จำเป็นและสามารถทำได้ และให้ทำต่อเมื่อมีผู้ศรัทธาจะทำ มิฉะนั้นจะเป็นเรื่องเดือดร้อนถึงชาวบ้าน”

เรื่องการก่อสร้าง ในส่วนที่**หลวงปู่ฝั้น**เป็นผู้ริเริ่มคิดทำขึ้นเองนั้นนับว่ามีน้อยมาก เพราะท่านไม่ต้องการให้เกิดความกังวล ที่เรียกว่า **ปลิโพธกังวล** ท่านไม่อยากจะให้พระเณรเกิดอาวาส–ปลิโพธ คือ ห่วงกังวลที่อยู่อาศัย จะได้มีเวลาทำความเพียรได้โดยปราศจากอุปสรรคหรือข้อกังวล

ปลิโพธกังวล เครื่องกังวลใจต่างๆ อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถตั้งอยู่ในอารมณ์กัมมัฏฐานได้ มี ๑๐ ประการ ได้แก่ **อาวาสปลิโพธ** ห่วงที่อยู่อาศัย **กุลปลิโพธ** ห่วงบริวาร ผู้อุปถัมภ์ ผู้อุปัฏฐาก **ลาภปลิโพธ** ห่วงลาภสักการะ **คณปลิโพธ** ห่วงพวกพ้อง หมู่คณะ **กัมมปลิโพธ** ห่วงงานที่ยังทำค้างอยู่ **อัทธานปลิโพธ** ห่วงการเดินทางไกล **ญาติปลิโพธ** ห่วงญาติ กลัวขาดผู้ปรนนิบัติ **อาพาธปลิโพธ** ห่วงกังวลเรื่องความเจ็บป่วย **คันถปลิโพธ** ห่วงการศึกษาเล่าเรียน และ **อิทธิปลิโพธ** ห่วงฤทธิ์ เกรงจะเสื่อมไป

เข้าพรรษาในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ **หลวงปู่ฝั้น**ได้จำพรรษาอยู่ที่ วัดป่าภูธรพิทักษ์ เช่นเดิม ท่านได้แนะนำพร่ำสอน และทำเป็นตัวอย่างแก่สานุศิษย์อย่างเคร่งครัดเหมือนกับปีก่อนๆ รวมทั้งเทศนาอบรมสั่งสอนประชาชนตลอดพรรษา สำหรับการประกอบความเพียรของท่านเอง และของพระเณรในพรรษา ต่างก็เร่งทั้งกลางวันและกลางคืน พระเณรรูปใดมีอารมณ์ฟุ้งซ่านไปในทางที่ผิดประการใดก็ตาม ท่านจะตักเตือน หรือเทศน์สอนขึ้นมาทันที โดยไม่ต้องถามและไม่มีใครบอกท่าน ลูกศิษย์ต่างตระหนักดีว่า เรื่องราวทุกอย่างของลูกศิษย์แต่ละองค์ ท่านสามารถหยั่งรู้ได้อย่างชัดเจน บรรดาพระเณรจึงต้องสำรวมระวังกันอย่างเต็มที่

ปัดเป่าความเดือดร้อนจากด้วงทำลายมะพร้าว

ออกพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๔ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** กับ **หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ** ได้รับนิมนต์ไปร่วมงานที่วัดดำรงธรรม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี อีกครั้งหนึ่ง เสร็จจากงานแล้ว หลวงปู่ฝั้นได้ไปพักวิเวกภาวนาอยู่ในป่าข้างๆ น้ำตกพลิ้ว อำเภอแหลมสิงห์ และตลอดระยะเวลาร่วม ๒ เดือนที่ท่านพักอยู่ในจังหวัดจันทบุรี ได้มีศรัทธาญาติโยมมากราบนิมนต์ไปพักในที่ต่างๆ อีกหลายแห่ง

ตอนเดินทางกลับ**หลวงปู่ฝั้น**ได้แวะพักที่วัดป่าบ้านฉาง เป็นเวลา ๔ – ๕ วัน ในช่วงเวลานั้นชาวสวนมะพร้าวแถวนั้นกำลังเดือดร้อนกับปัญหาด้วงมะพร้าวกันมาก บางสวนมะพร้าวถูกตัวด้วงกัดกินยอดมะพร้าวตายแทบเกลี้ยง บางแห่งถึงกับต้องตัดสินใจเผาทิ้งหมดทั้งสวนก็มี มีโยมเจ้าของสวนมะพร้าวกับภรรยาได้มากราบท่าน หวังจะพึ่งพาอาศัยท่าน เพราะหมดหนทางที่จะแก้ไขแล้ว จึงกราบเรียนท่าน และขอให้ท่านเมตตาทำน้ำมนต์ให้ เพื่อขจัดปัดเป่าความเดือดร้อนจากด้วงกินยอดมะพร้าวของพวกเขาให้หมดสิ้นไป ท่านเมตตาสงเคราะห์ช่วยเหลือเขา โดยการทำน้ำมนต์ให้

พร้อมหยิบไม้สีฟันของท่านให้ไปด้วย ๔ – ๕ อัน พร้อมทั้งกำชับให้เขาตั้งใจภาวนา **“พุทโธ”** ให้ดี แล้วให้เอาไม้สีฟันไปเหน็บที่มุมสวนทั้ง ๔ มุม กับให้เอาน้ำมนต์ไปพรมรอบๆ สวนด้วย

เมื่อโยมเจ้าของสวนมะพร้าวกับภรรยากลับไปสวนแล้ว ได้ทำตามที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเมตตาแนะนำทุกประการ อีก ๒ วันต่อมา ก็ได้กลับมาหาท่านอีก เมื่อกราบท่านแล้ว ก็ยกมือไหว้ท่วมหัว พร้อมกราบเรียนว่า ความเดือดร้อนทั้งปวงเหือดหายไปอย่างอัศจรรย์น่าเหลือเชื่อ บัดนี้ตัวด้วง ทั้งหลายได้หายไปจากสวนของตนจนหมดสิ้นแล้ว ไม่ต้องเผาสวนทิ้งเหมือนกับเจ้าของสวนคนอื่นๆ

เรื่องทำนองนี้ **หลวงปู่สุวัจน์** เล่าว่า “**หลวงปู่ฝั้น**เคยช่วยศิษย์ของท่านที่เป็นเจ้าของไร่นา เขาไปร้องไห้รำพันกับท่านว่า ทำนาแต่ละปีไม่ได้ผล นาล่มทุกปี พอถึงเวลาข้าวออกรวงก็จะมีพวก หนอน เพลี้ย ปู มากัดกินต้นข้าว รวงข้าว เสียหายหมด ขอให้ท่านช่วยเมตตาด้วย เขามาร้องไห้ฟูมฟายมากมาย ท่านก็เมตตาสงสารเขา ท่านไปที่นาของเขา ไปยืนกำหนดจิตที่คันนา ปรากฏว่าปีนั้นนาข้าวของเขาได้ผลดี น้ำท่าบริบูรณ์ หนอน เพลี้ย ปู มันคลานหนีออกจากที่นาหมด”

ออกจากบ้านฉาง **หลวงปู่ฝั้น**ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ และแวะไปพักกับ**ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** ที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ จนถึงเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕ จึงได้พาคณะเดินทางกลับจังหวัดสกลนคร

พ.ศ. ๒๔๙๕ ไปพักวิเวกที่ถ้ำเป็ด

กลับไปสกลนครคราวนี้ เป็นช่วงปลายเดือนมกราคม ๒๔๙๕ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้เลยไปพักที่วัดป่าสุทธาวาส ในตัวเมืองสกลนคร เพื่อเตรียมการประชุมพระกรรมฐานในวันที่ระลึกคล้ายวันประชุมเพลิงศพ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ซึ่งตรงกับวันที่ ๓๑ มกราคมของทุกปี เมื่อเสร็จการประชุมแล้ว ท่านก็กลับไปพักที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ตามปกติ หลังจากพักได้ราว ๒ สัปดาห์ ท่านก็พาพระภิกษุสามเณรลูกศิษย์ออกธุดงค์ตามป่าเขาต่างๆ อีก เพื่อแสวงหาสถานที่อันเป็นสัปปายะเหมาะในการทำความเพียร และเป็นการฝึกฝนอบรมพระเณร ซึ่งการธุดงค์ในป่าจะต้องเผชิญกับภยันตรายต่างๆ มากมาย ย่อมทำให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว อดทน

หลังจากที่ออกเดินธุดงค์ไปตามป่าเขา ได้เดินทางไปถึงถ้ำแห่งหนึ่งซึ่งสัปปายะมาก เรียกว่าถ้ำเป็ด **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจึงพาพระเณรพักวิเวกที่ถ้ำเป็ด เขตอำเภอสว่างแดนดิน ตั้งอยู่ห่างจากวัดถ้ำอภัยดำรงธรรม หรือถ้ำพวงของ **ท่านพระอาจารย์วัน อุตฺตโม** ซึ่งอยู่บนภูเหล็ก ประมาณ ๓ กิโลเมตร ปัจจุบัน ทั้งวัดถ้ำอภัยดำรงธรรม และ วัดถ้ำเป็ด อยู่ในเขตอำเภอส่องดาว ซึ่งแยกออกมาจากอำเภอสว่างแดนดินมาเป็นอำเภอใหม่

วัดถ้ำเป็ด มีสภาพพื้นที่เป็นธรรมชาติของป่าเขาอันวิเวกเงียบสงัด ห่างไกลจากหมู่บ้านและผู้คน เหมาะกับการบำเพ็ญภาวนาเป็นอย่างดี ที่ได้ชื่อว่าวัดถ้ำเป็ดก็เนื่องจากว่า ถ้ำแห่งนี้มีต้นตีนเป็ดขนาดใหญ่อายุหลายร้อยปีที่ยังให้ร่มเงาอยู่ปากถ้ำ วัดถ้ำเป็ดตั้งอยู่บนภูผาเหล็ก เป็นธรรมสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่มี**พ่อแม่ครูอาจารย์หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เคยเดินธุดงค์มาปฏิบัติธรรม ในปัจจุบันยังคงหลงเหลือร่องรอยการมาจำพรรษาที่ป่าแห่งนี้ คือ กุฏิของหลวงปู่ทั้งสองที่ถูกสร้างขึ้นจากไม้กระดานแบบเรียบง่ายท่ามกลางความสงบร่มเย็น

มีเรื่องเล่าที่ถ้ำเป็ด เป็นคติให้พระที่เที่ยวธุดงค์ตามป่าตามเขา ดังนี้ “มีอยู่วันหนึ่งสามเณรที่อยู่ร่วมด้วย เนื่องจากอายุยังน้อยชอบเล่นตามประสาเด็กๆ ในช่วงกลางวันก็ปีนขึ้นไปบนภูเขาแล้วทดสอบปาก้อนหินดูว่า ตนจะมีแรงสามารถขว้างปาก้อนหินไปได้ไกลสักปานใด ก็ลองขว้างปาดู ๔ – ๕ ก้อน **หลวงปู่ฝั้น**อยู่ข้างล่างได้ยินเสียงก้อนหิน จึงเรียกสามเณรลงมาถามว่า “เณรปาก้อนหินใช่ไหม ?” สามเณรก็ก้มหน้ายอมรับ หลวงปู่ฝั้นก็เตือนว่า **“ทีหลังอย่าทำ การมาอยู่ป่าอยู่เขา จะต้องสงบสำรวม ต้องมีกิริยามารยาทที่เรียบร้อย จะเล่นคะนองเช่นนั้นไม่ได้”** แล้วองค์ท่านจึงได้อบรมสั่งสอนในเรื่องอื่นๆ อีก จากนั้นก็ให้สามเณรไปปัดกวาด ทำความสะอาดกุฏิ อาบน้ำ เตรียมตัวปฏิบัติธรรม

พอตกตอนกลางคืนในคืนนั้นเอง เวลาประมาณเที่ยงคืน ขณะที่ภิกษุสามเณรทุกรูปกำลังจำวัด ก็ได้ยินเสียงดังกับๆๆ เหมือนม้าวิ่งมาอย่างรวดเร็ว มาหยุดที่ชานของกุฏิของสามเณรน้อย ซึ่งอยู่ด้านล่างเชิงเขา สามเณรได้ยินเสียงก็ตกใจกลัวจนตัวสั่น จะร้องให้ใครมาช่วยก็ร้องไม่ออก ในขณะที่**หลวงปู่ฝั้น**ก็ได้ยินเสียงดังกล่าวด้วยเช่นกัน จึงตะโกนเรียก เณรๆ แต่ก็ไม่ได้ยินเสียงสามเณรตอบรับ ท่านจึงเดินลงมาจากกุฏิของท่าน มาดูที่กุฏิสามเณร เพราะกลัวว่าเสือจะคาบเอาสามเณรไปกิน เมื่อท่านมาถึงก็เห็นสามเณรนั่งตัวสั่นงันงกอยู่ในกุฏิ ขณะที่ข้างนอกก็ไม่พบสัตว์หรือสิ่งใดเลย ท่านจึงกล่าวว่า **เรื่องนี้เป็นอุทาหรณ์เตือนใจถึงการปฏิบัติตัวให้มีความสำรวมกาย วาจา ใจ ในการออกธุดงค์ในที่ต่างๆ เพราะทุกๆ ที่ล้วนแล้วแต่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ดูแลอยู่”**

ขณะที่**หลวงปู่ฝั้น**และพระลูกศิษย์ขึ้นไปพักที่ถ้ำเป็ดใหม่ๆ มีถ้ำเล็กๆ อยู่ถ้ำหนึ่ง ถัดจากที่พักของท่านลงมา พระศิษย์รูปหนึ่งเห็นว่าที่ถ้ำนั้นสงบดี เหมาะแก่การพักวิเวกจึงได้ให้พวกโยมที่ขึ้นไปส่ง จัดการยกแคร่ไม้ไผ่ที่สูงแค่คืบเดียวไปให้เพื่อใช้เป็นที่พัก ตกเย็นก่อนลงไปพักที่ถ้ำเล็กนั้น ท่านได้เตือนพระลูกศิษย์ว่า “ลงไปนอนที่ถ้ำนั้น ภาวนาให้ดีล่ะ อย่าถึงกับหอบบริขาร บาตร จีวร วิ่งหนี ตั้งใจภาวนาให้ดี อย่าประมาท” ว่าแล้วท่านก็หยุด หัวเราะน้อยๆ แล้วพูดต่อไปอีกว่า **“ความกลัวของคนเรานั้นน่ะ ถ้ากลัวสุดขีด ถึงเป็นพระกรรมฐาน ก็เป็นบ้าได้เหมือนกัน ถ้าไม่กลัวตายเสียอย่างเดียว อยู่ไหนก็อยู่ได้”**

พระศิษย์รูปนั้นเข้าใจว่า ท่านกล่าวตักเตือนเป็นปกติเหมือนทุกครั้งที่ผ่านมา เมื่อตกดึกทำกิจวัตรเสร็จประมาณ ๖ ทุ่มเศษก็ลงไปถ้ำเล็ก เข้าทำวัตรสวดมนต์ จบแล้วก็เอนกายลงนอนพักตั้งใจว่าขอเอนหลังสักครู่แล้วจะลุกขึ้นมาภาวนา พอกำลังเคลิ้มๆ ท่านก็สะดุ้งตื่นขึ้นมาด้วยความตกใจ เนื่องจากมีฝูงกบและเขียดแตกตื่นออกมาจากถ้ำเป็นฝูงๆ เพราะแคร่ที่ตั้งไว้ก็อยู่ตรงปากถ้ำพอดี กบใหญ่ๆ ๓ – ๔ ตัว กระโดดขึ้นมาเกาะอยู่บนหน้าอกท่าน จนรู้สึกเย็นยะเยือก พอท่านผุดลุกขึ้นนั่ง พวกกบก็โดดหนีไป

พระท่านจะลุกหนีออกมาจากถ้ำ เผอิญนึกถึงคำเตือนของ**หลวงปู่ฝั้น**ขึ้นมาได้ จึงพยายามสงบใจไว้ให้เป็นปกติ นั่งคอยสดับเหตุการณ์อยู่บนแคร่อย่างเงียบๆ ทันใดก็ได้ยินเสียงงูเลื้อยดังกราก กราก อยู่ภายในถ้ำ หากจะโดดหนีก็เหมือนไม่เชื่อพระอาจารย์ จึงได้มุมานะนั่งภาวนาฟังเสียงงูเลื้อย และอยู่ท่ามกลางเสียงกบ เขียด กระโดดเป็นฝูงๆ อยู่ตลอดคืน ในที่สุด เมื่อจิตสงบดีแล้ว ความกลัวก็หายไปเป็นปลิดทิ้ง

รุ่งเช้าเมื่อขึ้นไปทำกิจวัตรที่กุฏิ**หลวงปู่ฝั้น**ตามปกติ หลวงปู่ท่านได้ทักถามขึ้นว่า “เป็นไงมั่งเกือบจะหอบบริขารวิ่งหนีความตายแล้วไหมล่ะ **จะหนีไปอยู่ที่ไหน จึงจะพ้นจากความตาย อยู่ที่ไหนก็ตายเหมือนกัน”** พูดจบท่านก็ล้างหน้าบ้วนปาก แล้วลงเดินจงกรมตามปกติ พระภิกษุรูปนั้นได้แต่รับฟังด้วยความแปลกใจว่า **“พระอาจารย์ท่านรู้ได้อย่างไร ?”**

ในระหว่างที่**หลวงปู่ฝั้น**อยู่ที่ถ้ำเป็ด มีพระธุดงคกรรมฐานแวะเวียนกันมาขออยู่ปฏิบัติธรรม **หลวงปู่ลี กุสลธโร** เป็นครูบาอาจารย์องค์หนึ่งที่เดินธุดงค์มาพักกับหลวงปู่ฝั้น เพราะหลวงปู่ฝั้นนั้นเคยมีบุญคุณกับท่าน หลวงปู่ลีท่านเล่าว่า “เราไม่เคยอยู่ร่วมกับ**พ่อแม่ครูจารย์หลวงปู่มหาปิ่น (ปญฺญาพโล)** เพราะท่านตายตั้งแต่เรายังไม่บวชแล้ว ส่วนพ่อแม่ครูจารย์หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นพระคู่สวดของเรา เราได้ยินว่าท่านอยู่ถ้ำเป็ด เราก็เดินทางไปหาท่าน ไปผู้เดียวนะ เราเคยรู้จักกับองค์ท่านมาก่อนนี้แล้วก็สนิทกันดี เราไปอยู่กับองค์ท่าน ๒ เดือนกว่า เราก็ขอโอกาสกราบลาท่านไปวิเวกต่อ ระหว่างที่อยู่กับองค์ท่าน ก็อยู่ฉันข้าวด้วยกันทุกวัน และช่วงบ่ายเย็นก็ได้ถวายการนวดเส้นแด่องค์หลวงปู่ฝั้นเป็นประจำ หลวงปู่ฝั้นท่านเส้นเอ็นแข็งมาก แต่เราก็ได้ถวายการรับใช้ท่านด้วยความเคารพเทิดทูนสูงสุดองค์หนึ่งเช่นกัน”

หลวงปู่ลีพักภาวนากับ**พ่อแม่ครูจารย์หลวงปู่ฝั้น**ที่ถ้ำเป็ดนาน ๒ เดือนกว่า ถึงแม้ท่านต้องใช้เวลานานในการลงเขามาบิณฑบาต เพราะระยะทางห่างจากหมู่บ้านถึง ๕ กิโลเมตร ก็ไม่เป็นอุปสรรคแต่ประการใด พอใกล้เข้าพรรษา ก่อนวันเพ็ญเดือน ๖ ท่านก็กราบนมัสการลาท่านแล้วออกเดินธุดงค์ย้อนกลับมาจำพรรษา **พ่อแม่ครูจารย์หลวงตาพระมหาบัว** ที่วัดป่าบ้านตาด

ตลอดระยะเวลาที่**หลวงปู่ลี**ท่านได้พักปฏิบัติธรรมกับ**พ่อแม่ครูจารย์หลวงปู่ฝั้น**อย่างผาสุกเย็นใจนั้น ท่านได้รับฟังพระธรรมเทศนา ได้เห็นความเคร่งครัดในพระธรรมวินัยและธุดงควัตร ตลอดข้อวัตรปฏิบัติปฏิปทาอันน่าเคารพเลื่อมใสของหลวงปู่ฝั้นแล้ว ความศรัทธาและความเคารพบูชาก็ยิ่งเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น สมแล้วที่ท่านเป็นพระศิษย์อาวุโสองค์หนึ่งของ**พ่อแม่ครูอาจารย์มั่น** ท่านเป็นอีกองค์หนึ่งในกองทัพธรรมพระธุดงคกรรมฐาน ที่มีชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณ อันโด่งดังและวงกรรมฐานต่างก็ให้การยอมรับนับถือ ทั้งมีพระเดินทางมาเพื่อขออยู่ศึกษาอบรมปฏิบัติธรรม

ในกาลต่อมา **หลวงปู่ลี** เมื่อท่านสร้างวัดป่าภูผาแดงแล้ว ท่านก็ได้เทศน์ถึง**หลวงปู่ฝั้น**ให้บรรดาพระศิษย์ฟัง เป็นต้นว่า “เราต้องหาธรรมของพระพุทธเจ้าไปใส่ในใจเราดูซิ เผื่อว่ามันจะแยกแยะได้ ถ้าแยกไม่ได้ ก็เพราะเดินไม่ตรงตามทางเท่านั้นเอง เดินไปตามทางที่ท่านกำหนดไว้มันก็ไม่ถูกต้องนะ ต้องฝึกตัวเอง นั่งก็ฝึก นอนก็ฝึก เหมือนที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านว่า นั่งก็วัด นอนก็วัด วัดใจของเราดูนั่นแหละ ท่านสอนเข้าวัดเข้าวา เราไปตัดเสื้อผ้ายังต้องวัดขนาด ถ้าวัดแล้วมันไม่ถูกท่านสอนถึงขนาดนั้น”

หลวงปู่ฝั้นพักวิเวกอยู่ที่ถ้ำเป็ด เป็นเวลาหลายเดือน ท่านได้จัดการบูรณะ สร้างถังเก็บน้ำและได้สร้างกุฏิ ๒ – ๓ หลัง รวมทั้งสร้างศาลาโรงฉันไว้ด้วย

ปัจจุบันการไปถ้ำเป็ดมีถนนหนทางการคมนาคมสะดวกขึ้นกว่าเดิม แต่ในสมัยที่**หลวงปู่ฝั้น**ไปพัก ไม่มีถนนหนทางไปบ้านส่องดาว การไปมาต้องเดินเท้าแต่ประการเดียว หลวงปู่ฝั้นไปอยู่ครั้งแรกมีความยากลำบากมาก เพราะอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านถึง ๕ กิโลเมตร ต้องใช้ระยะเวลานานในการลงเขามาบิณฑบาต

ที่ถ้ำเป็ด นอกจาก**หลวงปู่ฝั้น**จะพัฒนาด้านสถานที่ โดยชักชวนชาวบ้านให้ช่วยกันสร้างถาวรวัตถุไว้เป็นสาธารณประโยชน์แล้ว ท่านยังพัฒนาด้านจิตใจของชาวบ้านพร้อมกันไปด้วย โดยการเทศน์สั่งสอนให้รู้จักการทำบุญให้ทาน การรักษาศีล และการปฏิบัติภาวนา ที่สำคัญอีกอย่างท่านสอนให้ชาวบ้าน ขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน ปกติเมื่อพ้นฤดูทำนาแล้ว ชาวบ้านแถบนั้นจะเที่ยวเล่นสนุกสนานไปโดยไร้ประโยชน์ แล้วก็พากันบ่นว่าอดอยาก อาหารการกินก็ไม่อุดม–สมบูรณ์ ท่านได้แนะนำให้พวกเขารู้จักทำสวนครัวปลูกผักต่างๆ ตลอดจนพริก มะเขือ เป็นต้น แรกๆ มีเพียงไม่กี่คนที่ทำตาม ซึ่งก็ได้ผลดี และช่วยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่ต้องทนอยู่อย่างอดๆ อยากๆ เหมือนแต่ก่อน ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่พากันเอาอย่าง บางรายได้ผลดีจนถึงสามารถนำผลิตผลไปจำหน่ายได้อย่างเป็นกอบเป็นกำ

ความสะอาดเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ท่านพยายามเทศน์อบรมชาวบ้าน แล้วชักชวนลูกบ้านให้ช่วยกันรักษาความสะอาดบ้านเรือนของตนเองทุกครัวเรือน เวลาออกบิณฑบาต ถ้าเห็นตรงไหน

สกปรกรกรุงรัง ท่านก็บอกให้ทำความสะอาดตรงนั้น ไม่นานหมู่บ้านนั้นก็สะอาด มองไปทางไหนก็ดูสดใสสบายตาขึ้นมาก ไม่ว่าจะเป็นบ้านเรือน หรือถนนหนทางทั่วไป แลดูสะอาดสะอ้านไปหมด น่าชื่นใจ ส่วนอีกหมู่บ้านหนึ่งที่อยู่ใกล้ๆ กับถ้ำเป็ด พอถึงฤดูแล้ง ชาวบ้านไม่ทำมาหากินอะไรเลย เฝ้าแต่จะขุดหาอึ่งอ่างมากิน แต่ละวันได้แค่ตัวสองตัว หรือบางวันไม่ได้เลย ความเป็นอยู่ก็ยิ่งอดอยากแร้นแค้นกว่าเดิม ท่านได้ใช้โอกาสเวลาชาวบ้านมาฟังธรรม เทศน์อบรมว่าเป็นการขยันในทางที่ผิด ปราศจากประโยชน์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม การออกเที่ยวขุดอึ่งอ่างหากิน ได้ไม่คุ้มค่ากับเวลาและแรงงานที่เสียไป ควรเอาเวลาที่ว่างจากการทำนา พากันมาขุดดินทำไร่ทำสวนจะดีกว่า ชาวบ้านต่างก็เชื่อที่ท่านแนะนำและได้พากันทำตาม จนบังเกิดผลดีขึ้นมาโดยลำดับ บางคนถึงไปพูดกับท่านว่า ถ้าทำอย่างที่ท่านแนะมาตั้งแต่ต้น ป่านนี้คงตั้งหลักฐานกันได้หมดแล้ว

รับภาระหนักเพราะเมตตา

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พร้อมด้วยพระเณรลูกศิษย์ พำนักที่ถ้ำเป็ด จนใกล้จะถึงเข้าพรรษา คณะตำรวจโรงเรียนพลตำรวจ เขต ๔ ได้นำรถจี๊ปกลางขึ้นไปรับ เพื่อนิมนต์ให้ท่านกลับลงมาจำพรรษาที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ เป็นพรรษาปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ขณะท่านมีอายุ ๕๓ ปี พรรษา ๒๘

ในพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ นี้ มีพระเณรเพิ่มจำนวนขึ้นมาก **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจึงต้องรับภาระเพิ่มขึ้นไปด้วย ทั้งการสั่งสอนศิษย์ภายใน คือ พระภิกษุสามเณร และศิษย์ภายนอก คือ บรรดาญาติโยมที่ไปศึกษาธรรม ตลอดจนคณะอุบาสก อุบาสิกาที่ไปรักษาศีลอุโบสถเป็นประจำทุกวันพระ ท่านได้บำเพ็ญตนเป็นตัวอย่างแก่บรรดาศิษย์อย่างเคร่งครัด เสมอต้นเสมอปลาย ตลอดทั้งพรรษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวันพระอุโบสถ ตอนกลางคืนท่านจะพาสานุศิษย์นั่งสมาธิภาวนาตลอดทั้งคืน เมื่อท่านเห็นว่ามีง่วงเหงาหาวนอนก็จะเทศน์อบรมสลับไปเป็นช่วงๆ ปฏิปทาของท่านเป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างยิ่ง มีหลายต่อหลายคนมาบอกปฏิญาณตนเลิกการประพฤติชั่วต่างๆ โดยเด็ดขาดตลอดชีวิต นับว่าท่านได้ยังประโยชน์แก่มวลชนได้ผลเป็นอย่างมาก

การถือธุดงค์ในช่วงเข้าพรรษา ตามปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็พาดำเนินอย่างเคร่งครัด **หลวงปู่คำดี ปณฺโณภาโส** บันทึกไว้ดังนี้

“ครั้นกลับจากการเดินธุดงค์ปฏิบัติธรรมแสวงหาโมกขธรรมตามสถานที่ต่างๆ แล้ว จวนเวลาที่จะเข้าพรรษา **หลวงตาคำดี**ท่านก็เดินทางกลับมาพักจำพรรษาอยู่กับ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ผู้เป็นอาจารย์ ท่านเล่าว่าพรรษาปี ๒๔๙๕ นี้ มีเพื่อนสหธรรมิกอยู่ร่วมกันหลายรูป เช่น **อาจารย์ถวิล จิณฺณธมฺโม** จันทบุรี **อาจารย์พวง สุขินฺทริโย** ยโสธร **อาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม** บ้านต้ายสกลนคร **อาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต** ถ้ำกลองเพล

พรรษานี้ปกติก็ทำวัตรสวดมนต์ อ่านพระวินัย นั่งภาวนา สองวันหรือสามวัน**พระอาจารย์(หลวงปู่ฝั้น)** จึงลงมาอบรมให้โอวาท แล้วให้โอกาสซักถามข้อสงสัยได้ รู้สึกว่าพระเณรเพลิดเพลินในการปฏิบัติกันอย่างจริงจัง มีพระเณรสมาทานธุดงค์กันหลายรูปต่างๆ กัน บางท่านสมาทานฉันเฉพาะที่บิณฑบาตได้ อาหารนำมาถวายทีหลังไม่รับ การฉันนั้น ฉันมื้อเดียว อาสนะเดียว นี้เป็นปกติของสำนักวัดป่าอยู่แล้ว บางท่านก็สมาทานไม่นอน ๓ วันบ้าง ๗ วันบ้าง ๑๕ วันบ้าง บางท่านก็สมาทานเข้าไปอยู่ในป่าช้า หรือไปเยี่ยมป่าช้าเป็นประจำ (ริมวัดมีป่าช้าอยู่แล้ว)

กล่าวถึงเรื่องธุดงค์ ธุดงค์เป็นข้อปฏิบัติขั้นอุกฤษฏ์ ซึ่งเพิ่มจากพระวินัย เป็นการฝึกหัดจิตให้มีสัจจะ ให้มีความกล้า เป็นสัลเลขเครื่องขัดเกลากิเลส นักปฏิบัติจึงนิยมสมาทานตามความสามารถที่จะปฏิบัติได้ ทำให้การปฏิบัติของแต่ละท่านได้อุบายและมีปัญหาธรรมะที่จะถามอาจารย์อยู่เสมอ อาจารย์ก็มีโอกาสที่จะอธิบายขยายธรรมให้ศิษย์ได้รับฟังอย่างกว้างขวาง”

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ผาง ปริปุณฺโณ** พระศิษย์อาวุโสของ**หลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ** ขณะนั้นหลวงปู่ผางท่านบวชได้ ๖ พรรษา ท่านได้กราบลาหลวงปู่พรหมออกเดินธุดงค์จากวัดผดุงธรรม บ้านดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ปลีกวิเวกไปยังจังหวัดสกลนคร ท่านได้มาพักปฏิบัติธรรม ศึกษาธรรมกับ**หลวงปู่ฝั้น**

จากนั้น**หลวงปู่ฝั้น**มีกิจนิมนต์ลงไปกรุงเทพมหานคร พร้อมด้วย **หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** เสร็จกิจแล้ว ท่านทั้งสองได้เลยไปจังหวัดจันทบุรีอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการเดินทางในครั้งนี้มี**หลวงปู่อุ่น กลฺยาณธมฺโม** เป็นพระติดตาม ในครั้งนี้หลวงปู่ฝั้นได้แสดงอำนาจจิตอัศจรรย์ของท่านให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์อีกครั้ง โดย หลวงปู่กงมา เล่าไว้ดังนี้

“สมัยหนึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**ได้ธุดงค์ไปยังจังหวัดจันทบุรี ท่านได้รับนิมนต์ไปแสดงธรรมในงานศพ มีผู้มาฟังธรรมเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ท่านแสดงธรรมอยู่นั้น มีคนกลุ่มหนึ่งไม่สนใจในธรรมที่ท่านแสดง เล่นหมากรุก เมาสุรา ส่งเสียงเอะอะโวยวายรบกวน ท่านจึงส่งกระแสจิตไปปราบพวกขี้เหล้าเหล่านั้น เป็นที่น่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง ขี้เหล้าเหล่านั้นหยุดนิ่งไร้การเคลื่อนไหว บางคนยืนอ้าปาก บางคนถือหมากรุกในมือ บางคนคอพับ ไม่สามารถไหวติงได้ จนกระทั่งท่านแสดงธรรมให้พรจบลง เดินทางกลับ ขี้เหล้าเหล่านั้นจึงกลับมาสู่ภาวะความเป็นปกติได้”

กลับจากจันทบุรี **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้แวะเข้าพักที่ วัดอโศการาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ หลังจากนั้นท่านก็เดินทางกลับจังหวัดสกลนคร โดยมีคณะศิษย์จากกรุงเทพฯ บ้างจากจังหวัดอื่นบ้าง ติดตามไปรับการอบรมธรรมจากท่านกันหลายคน พร้อมทั้งคณะทายกทายิกาที่เป็นลูกศิษย์ประจำอยู่ก่อน ก็ยกขบวนเข้ารับการอบรมด้วยเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้ท่านต้องมีภาระในการรับแขกมากยิ่งขึ้น แต่ท่านก็ไม่เคยแสดงอาการท้อแท้ หรือเบื่อหน่ายให้ใครได้พบเห็น

ใครจะไปนมัสการเมื่อใด ท่านก็ต้อนรับเสมอหน้ากันหมด บางครั้งแขกมากมายทั้งกลางวันกลางคืน จนท่านจะหาเวลาลุกไปสรงน้ำก็ยังยาก กว่าแขกจะกลับหมดก็ตก ๓ ทุ่ม ๔ ทุ่ม ท่านจึงมีโอกาสสรงน้ำ เคยมีพระลูกศิษย์ถวายคำแนะนำขอให้ท่านรับแขกเป็นเวลา แต่ท่านไม่ยอม ท่านบอกว่าจะทำให้พวกเขาเหล่านั้นเสียเวลาทำมาหากิน ที่ต้องมารอกันเสียเวลาเป็นชั่วโมงโดยเปล่าประโยชน์

ในต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๖ **ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินโน** ท่านเป็นพระศิษย์อาวุโสองค์สำคัญองค์หนึ่งของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ซึ่งท่านเป็นทั้งญาติใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก เป็นทั้งสหธรรมิกที่เคยร่วมธุดงค์กับ**หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้มรณภาพ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๖ ท่านได้ฝากคติธรรมอันเลิศเลอ นับเป็นเกียรติประวัติอันเลื่องลือและงดงามยิ่งของวงพระธุดงคกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น และนับว่าสมเกียรติแก่ท่านผู้ได้ปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนามาโดยแท้

ในขณะที่**ท่านพระอาจารย์กู่**จะสิ้นลมปราณนั้น คงเหลือแต่**ท่านพระอาจารย์กว่า สุมโน** น้องชาย และพระ ๑ องค์ เณร ๑ องค์ ผู้เฝ้าปฏิบัติอย่างใกล้ชิด ได้เห็นท่านพระอาจารย์กู่นั่งสมาธิทำความสงบแน่นิ่งอยู่ เฉพาะส่วนภายใน โดยมิได้หวาดหวั่นพรั่นพรึงต่อมรณภัย และสิ้นลมหายใจในอิริยาบถท่านั่งสมาธิอย่างสงบ ณ ถ้ำเจ้าผู้ข้า ภูพาน

เมื่อ**ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินโน** ถึงแก่มรณภาพ **พระอาจารย์กว่า**จึงได้ร่วมกับชาวบ้านเชิญศพของท่านบรรจุหีบนำมาไว้ที่วัดป่ากลางโนนภู่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เพื่อจัดงานบำเพ็ญกุศลและฌาปนกิจศพถวาย**ท่านพระอาจารย์กู่** มีพ่อแม่ครูบาอาจารย์ได้มาร่วมงานกันมากมาย อาทิเช่น **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ผ่าน ปณฺณาปทีโป** เป็นต้น

อุบายสอนญาติโยมโดยใช้สีผึ้งทาปาก

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ เมื่อถึงใกล้เข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านยังคงพาพระเณรจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ จังหวัดสกลนคร ติดต่อกันเป็นปีที่ ๙ ขณะท่านมีอายุ ๕๔ ปี พรรษา ๒๙ ระหว่างนั้นทางด้านฆราวาสญาติโยมยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้น ผู้ที่ไปนมัสการก็มีมากจากทั้งใกล้และไกล แต่ท่านก็ยังเข้มแข็งในปฏิปทาตามปกติ ในพรรษานี้ครูบาอาจารย์องค์สำคัญที่อยู่ร่วมจำพรรษา ได้แก่ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร หลวงปู่สมัย ฑีฆายุโก หลวงปู่สรวง สิริปุณฺโณ** ฯลฯ

เหตุการณ์ในพรรษานี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านสอน**ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง** เกี่ยวกับอุบายสอนญาติโยมโดยใช้สีนวด (สีผึ้งทาปาก) ไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ตั้งแต่สมัยท่านยังหนุ่มๆ ท่านเคยจำพรรษากับ**หลวงปู่ฝั้น**ด้วย ท่านเล่าให้ฟังว่า หลวงปู่ฝั้นเรานี้ฉลาดอย่างไร คือ ชาวบ้าน ไอ้เด็กๆ ที่มันมีร้านค้าของพ่อแม่ มันก็เอาสีผึ้ง ที่นั่นเขาเรียก “สีนวด” เอาสีนวดมา

หญิงสาว : “ปู่เสกให้หน่อย เจ้าค่ะ”

หลวงปู่ฝั้น : “อยากจะให้หนุ่มติดใจเหรอ ?”

หญิงสาว : “ไม่ใช่เจ้าค่ะ คนจะได้มาซื้อของ”

หลวงปู่ฝั้น : “เฮ้ย ! เราจะให้คนมาซื้อของเนี่ย เราต้องยิ้มแย้มแจ่มใส เขาจะรื้อ เขาจะค้นอะไร เราก็ต้องไม่ไปดุว่าเขา เราก็ต้องบริการอย่างดี” สอนข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ อย่างโน้น อย่างนี้ “จำได้ไหม ?”

หญิงสาว : “จำได้ เจ้าค่ะ”

หลวงปู่ฝั้น : “ไหนว่าให้ปู่ฟังสิ”

หญิงสาวก็ว่าให้หลวงปู่ฟังจนจบ หญิงสาวจำได้ดี

หลวงปู่ฝั้น : “ตกลงนะ ไม่ต้องไปเชื่อสีนวดนะ” มันก็กราบลา พอจะเดินไปถึงประตู “อ้าว ! หล้า (หลานสาว) ไหนล่ะๆ ไอ้สีนวดจะให้ปู่เสก ?” ก็เอามาให้เสก พอกลับไปเรียบร้อย

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทองก็บอก : “ไหนครูจารย์ สอนมันดีๆ แล้ว เสร็จแล้วไปเอาสีนวดมาทำไม ?”

หลวงปู่ฝั้น : “อุ๊ย ! พอสอนมันดีๆ เนี่ยนะ มันก็จำได้วันที่ ๑ วันที่ ๒ วันที่ ๓ พอถึงวันที่ ๔ มันก็ลืม มันก็ไปด่าเขาอีก แต่ถ้าเผื่อเรา สีนวดให้ไป พอมันสีตอนเช้า มันก็นึกถึงหลวงปู่ว่าอย่างนี้นะ กว่าสีนวดจะหมดตลับนี่ มันเข้าไปอยู่ในใจมันแล้ว”

ท่านจำพรรษาอยู่ด้วย ท่านก็ “อ้าว ! ปู่สอนมันดีๆ มันรู้เรื่อง กราบลาเรียบร้อย เอ้า ! เอาสีนวดมา ปู่จะได้เสกให้” ท่านก็บอก “ถ้าเผื่อเสกให้มันแต่แรก มันก็ไม่ได้เรื่อง แต่ถ้าสอนมันอย่างนี้ มันก็ได้เรื่อง แต่ถ้าไม่มีสีนวด ๓ วัน มันก็ลืม แต่ถ้ามีสีนวดด้วย กว่าสีนวดจะหมดกระปุกมันก็จำได้ขึ้นใจมันแล้ว” **แต่ที่จริงท่านก็จะสอนเราด้วย คืออย่าไปดูถูกดูหมิ่นครูบาอาจารย์ว่าคล้ายๆ กับว่าท่านพางมงาย อันที่จริงท่านมีเหตุผลของท่าน”**

พ.ศ. ๒๔๙๖ ความอดทนของหลวงปู่ฝั้น – ท่านนิมิตเห็นถ้ำขาม

ตามประวัติ**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“เราจะไปอยู่ที่ใดก็ตามไม่ควรลืมครูบาอาจารย์ เมื่อเรากลับมาหาครูบาอาจารย์ จิตเราก็ได้กำลังเพิ่มขึ้น ได้ฟังธรรมอันเป็นอุบายอันแยบคายเพิ่มขึ้น ศิษย์จึงไม่ควรห่างครูบาอาจารย์นานนัก เพราะในพระวินัยก็บอกไว้แล้วว่า ศิษย์ควรจะปฏิบัติต่อครูบาอาจารย์เช่นไร ไปที่ไหน เราจึงไปไม่นาน ต้องย้อนกลับมากราบ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**

เมื่อ**พระอาจารย์สุวัจน์**ไปอยู่ทางภาคใต้ ท่านได้อบรมสั่งสอนประชาชนทางภาคใต้ให้เลื่อมใสสนใจปฏิบัติธรรม น้อมนำตนให้เข้าสู่พระธรรมคำสอนได้อย่างมากมาย เมื่อมีผู้เข้ามาศรัทธาเลื่อมใส ท่านก็จะแนะนำชนเหล่านั้นให้เข้ามาหา**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** นำชนเหล่านั้นมาเป็นศิษย์ท่านพระอาจารย์ฝั้น...

พ.ศ. ๒๔๙๖ เนื่องจากโยมมารดาป่วย ญาติโยมส่งข่าวไปให้ทราบ เราจึงเดินทางจากภาคใต้กลับมาจังหวัดสุรินทร์ และได้ฝากให้ญาติโยมดูแลโยมมารดา ส่วนเราเดินทางเข้าไปพักจำพรรษากับ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ จังหวัดสกลนคร

สมัยก่อนโน้น **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**มีความอดทนมากนะ ถ้าจะเปรียบเทียบกับพวกเราแล้ว เราทั้งหลายยังไกลนัก ท่านไปอยู่ในป่าดงพงไพรที่ชุกชุมด้วยไข้ป่า สัตว์ป่า เสือ ช้าง ท่านก็อยู่ได้เป็นอย่างดี อันนี้เราน่าคิดพิจารณากันให้ดี ว่าท่านผ่านพ้นความเป็นความตายมาได้อย่างไร อะไรมารักษาให้ท่านอยู่รอดปลอดภัย เมื่อพูดถึง ทาน ศีล ภาวนา หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา พระอาจารย์ทั้งหลายทั้งปวงนั้น ท่านก็ต้องพร้อมและบริสุทธิ์ทุกเมื่อ อย่างไม่ต้องสงสัย

ฉะนั้น การที่ท่านสั่งสมบารมีธรรม ออกปฏิบัติพระกรรมฐานจนปรากฏความสำเร็จได้อย่างน่าภาคภูมิใจ เราทั้งหลายเป็นบุคคลภายหลัง ท่านสอน บอก แนะนำ ก็เอาธรรมะความเป็นจริงนั้นแหละมาสอน เป็นธรรมะจากดวงใจอันบริสุทธิ์ผุดผ่องของท่านมาบอกให้เรา นำป้อนเข้าปากเลยทีเดียว เราจึงเป็นเพียงผู้เคี้ยวกลืนเท่านั้น

ท่านพระอาจารย์ฝั้นท่านเคยพูดว่า “**คนเดี๋ยวนี้แปลก สอนยากเหลือประมาณ เอาของดีให้นำไปปฏิบัติให้เป็นธรรม เขาเหล่านั้นไม่ยอมรับ ไปรับเอาสิ่งอื่นที่ไกลตัว ชอบคว้าเอามาเหมือนหมากับเงาฉะนั้น**””

ตอนกลางพรรษาปีนั้น **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้ปรารภกับศิษย์ทั้งปวงหลายครั้งว่า ระหว่างที่ท่านนั่งสมาธิภาวนา ท่านได้นิมิตเห็นถ้ำอยู่ถ้ำหนึ่ง อยู่ทางทิศตะวันตกของเทือกเขาภูพาน ในถ้ำนั้นมีแสงสว่างไปทั่วถ้ำ ความสว่างเท่าๆ กับตะเกียงเจ้าพายุ ๒ ดวง มีลมพัดเย็นสบาย อากาศดี สงบและวิเวก เหมาะกับการบำเพ็ญภาวนาอย่างยิ่ง เมื่อขึ้นไปอยู่ในถ้ำนั้นแล้ว เหมือนกับอยู่ในอีกโลกหนึ่งเลยทีเดียว ท่านยังปรารภหลายครั้งด้วยว่า ออกพรรษาแล้วจะต้องไปดูให้ได้

ภาค ๑๕ บุกเบิกพัฒนาถ้ำขาม

ค้นหาถ้ำตามนิมิต

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ พอออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**ก็ตัดสินใจออกไปบุกเบิกค้นหาถ้ำตามที่ท่านเห็นในนิมิต โดยพาพระ ๑ องค์ กับเณร ๑ องค์ ติดตามไปกับท่าน ท่านไม่ได้ไปค้นหาถ้ำโดยตรงเลยทีเดียว เพราะมีกิจอื่นต้องไปทำด้วย เริ่มแรกท่านพาพระเณรไปพักที่ วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม บ้านเกิดของท่าน เพื่อพาคณะญาติโยมบำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทาน อุทิศแก่บุพการีทั้งหลาย เสร็จแล้วออกเดินทางไปวัดป่ากลางโนนภู่ อำเภอเดียวกัน เพื่อร่วมงานบำเพ็ญกุศลครบรอบวันฌาปนกิจของ **ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินฺโน** อดีตเจ้าอาวาส

ในต้นปี พ.ศ. ๒๔๙๗ หลังเสร็จงานบำเพ็ญกุศลถวาย**ท่านพระอาจารย์กู่ หลวงปู่ฝั้น**และพระเณรติดตามได้เดินทางต่อไปยังบ้านคำข่า ซึ่งเป็นหมู่บ้านเชิงเขาภูพาน ใกล้ถ้ำขาม พวกโยมได้พาท่านไปพักในดงข้างหมู่บ้าน เป็นดงหนาทึบมาก ชาวบ้านเรียกกันว่า ดงวัดร้าง ท่านพาพระเณรปักกลดภาวนาอยู่บริเวณนั้นประมาณครึ่งเดือน เพื่อรอสอบถามญาติโยมเกี่ยวกับถ้ำที่มีลักษณะดังกล่าว เมื่อรู้จักคุ้นเคยกับญาติโยมชาวบ้านคำข่าดีแล้ว ท่านก็ถามพวกเขาว่า “ภูเขาแถบนี้มีถ้ำบ้างหรือไม่ ?” พวกโยมตอบว่า มีอยู่หลายแห่ง มีทั้งถ้ำเล็กและถ้ำใหญ่ ท่านจึงให้พวกโยมพาขึ้นไปดูในวันต่อมา วันนั้นทั้งวันได้ไปดูหลายถ้ำ แต่ไม่ตรงกับถ้ำที่ท่านนิมิตเห็น จึงกลับลงมาพักที่เดิม

ญาติโยมได้บอกท่านว่า ยังมีอีกถ้ำหนึ่งอยู่บนยอดเขา บนเทือกเขาภูพาน เป็นถ้ำใหญ่มาก ชาวบ้านเรียกกันว่า “ถ้ำขาม” ทุกปีเมื่อถึงวันสงกรานต์ พวกชาวบ้านจะพากันขึ้นไปทำบุญและสรงน้ำพระพุทธรูปในถ้ำเป็นประจำ วันรุ่งขึ้นชาวบ้านจึงได้พาท่านขึ้นไปดู การเดินทางเต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องปีนต้องไต่ไปตามไหล่เขา ที่เต็มไปด้วยขวากหนามตลอดทาง เมื่อขึ้นไปถึงถ้ำขามแล้ว ท่านได้เดินดูรอบๆ บริเวณอยู่สักครู่ ท่านก็ออกปากว่า **“เออ ! ถ้ำนี้แหละที่เรานิมิตเห็นตอนกลางพรรษา”** แล้วท่านก็ให้ญาติโยมจัดหาไม้มาทำเป็นแคร่นอนขึ้นในถ้ำนั้นรวม ๒ ที่ ให้เป็นที่พักชั่วคราว ท่านบอกว่า แต่เดิมท่านตั้งใจจะพักค้างคืนในคืนนั้นเลย แต่เนื่องจากไม่ได้เตรียมบริขารและเสบียงอาหารขึ้นไปด้วย จึงจำต้องกลับลงมาก่อน ระหว่างทางที่ลงมานั้น ท่านได้ให้พวกโยมทำทางลงมาด้วย จะได้ขึ้นได้สะดวกในวันหลัง

เช้าวันรุ่งขึ้น หลังจากฉันจังหันเสร็จแล้ว **หลวงปู่ฝั้น**และพระเณรติดตามก็เดินทางขึ้นไปยังถ้ำขาม พร้อมด้วยญาติโยมและเสบียงอาหาร เพราะถ้ำนั้นอยู่ห่างจากหมู่บ้านมาก ประมาณ ๕ – ๖ กิโลเมตร การสัญจรไปบิณฑบาตไม่สะดวก ต้องอาศัยลูกศิษย์ทำอาหารเอง และต้องเตรียมค้างคืนในป่า เพราะระยะทางค่อนข้างไกล เวลาพลบค่ำชาวบ้านไม่กล้าเดินทางกลับกลัวเสือจะมาคาบไปกินระหว่างทาง

ถ้ำขาม

ถ้ำขาม เป็นถ้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตั้งอยู่ในภูขาม ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของเทือกเขาภูพาน ท่ามกลางป่ารกชัฏปกคลุมด้วยต้นไม้ใหญ่ ปัจจุบันขึ้นกับหมู่ ๔ บ้านคำข่า ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร บริเวณปากถ้ำมีต้นมะขามใหญ่เกิดขึ้น จึงเป็นที่มาของชื่อถ้ำ อีกทั้งทั่วบริเวณถ้ำขามจะมีลิงป่าอาศัยอยู่มากเช่นกัน เพราะธรรมชาติผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ ในอดีตการเดินทางขึ้นสู่ถ้ำขามเต็มไปด้วยความยากลำบาก ทั้งระยะทางไกล ทุรกันดารมาก และทั้งต้องเสี่ยงภัยอันตราย เพราะเป็นป่าเขาสูงและมีสัตว์ป่า สัตว์ร้ายมากมาย ทั้งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของเสือ

ถ้ำขาม ถึงแม้บริเวณวัด ซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาจะไม่กว้างขวางมากนัก และภูเขาก็ไม่สูงมาก แต่อากาศดีบริสุทธิ์ปลอดโปร่ง สดชื่น มีลมพัดเย็นสบาย แม้ในหน้าร้อน อากาศก็ไม่ร้อนมากนัก แต่ในหน้าหนาว ก็ไม่หนาวมาก แม้จะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากการเดินทางไกลอันแสนทุรกันดาร แต่เมื่อขึ้นถึงบนถ้ำขาม ได้พักผ่อนเพียงเล็กน้อยไม่กี่นาที อาการเหน็ดเหนื่อยก็หายเป็นปลิดทิ้ง กลับเป็นความอิ่มเอิบสดชื่น เนื่องจากอากาศสัปปายะมาก และทัศนียภาพบนถ้ำขามโดยรอบเป็นธรรมชาติป่าเขาอันเขียวขจี งดงามกว้างใหญ่สุดลูกหูลูกตา จึงเป็นสถานที่สัปปายะเหมาะกับการบำเพ็ญภาวนาของพระธุดงคกรรมฐานและพุทธศาสนิกที่สนใจ

หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นบูรพาจารย์ผู้บุกเบิกพัฒนาถ้ำขามจนเป็นวัดป่ากรรมฐานที่เจริญมั่นคงและมีชื่อเสียง ในปัจจุบันการเดินทางไปถ้ำขามสะดวกสบาย มีการสร้างถนนลาดยางขึ้นไปถึงบริเวณวัดเมื่อเดินขึ้นบันไดไป ๓๐๐ เมตร จะพบลานหินบนยอดเขาซึ่งมีทิวทัศน์งดงามโดยเฉพาะในช่วงหน้าร้อน จะมีดอกลั่นทมป่าบานสะพรั่งสวยงาม จุดเด่นบริเวณโดยรอบของวัด จุดต่างๆ ที่น่าสนใจคือ กุฏิของหลวงปู่ฝั้น จะเก็บรวบรวมประวัติและเครื่องใช้ต่างๆ ของหลวงปู่ฝั้น ในบริเวณดังกล่าวยังมีหุ่นขี้ผึ้งของหลวงปู่ฝั้นอยู่ด้วย ในแต่ละวันจะมีผู้มีจิตศรัทธาเข้ามากราบไหว้อยู่มิขาด อีกทั้งวัดถ้ำขามยังเป็นที่ที่**หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี** เคยมาบำเพ็ญภาวนา และในบั้นปลายท่านได้มาจำพรรษาและมรณภาพที่วัดแห่งนี้ จึงมีการสร้างเทสกเจดีย์ไว้เป็นอนุสรณ์

วัดถ้ำขามเป็นวัดที่**หลวงปู่ฝั้น**ชื่นชอบมากที่สุด ท่านชมเสมอว่า **“ขึ้นไปถึงบนนั้นแล้วเหมือนกับไปอยู่อีกโลกหนึ่ง หน้าร้อนก็เย็นสบาย หน้าหนาวก็อุ่นสบาย สบายตลอดปี”** โดยเฉพาะตรงกุฏิของท่าน ซึ่งสร้างขึ้นตรงปากถ้ำเสือแม่ลูกอ่อน มีปล่องหินช่วยระบายอากาศ ซึ่งท่านบอกว่าเป็นเครื่องแอร์ของท่าน และถ้ำขามเป็นสถานที่วิเวกเงียบสงัด การปฏิบัติธรรมได้ผลดีอีกด้วย เดิมทีเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่า ท่านยังเคยพบเสือมานอนอยู่ใกล้ๆ กับที่ท่านนั่งภาวนา ท่านได้ใช้ความเพียรบูรณะขึ้นจนเป็นสถานที่สัปปายะ มีความสะดวก สบายทุกอย่าง โดยอาศัยสติปัญญาและกำลังกายของท่านเอง ประกอบกับแรงศรัทธาของชาวบ้านช่วยกัน

วัดถ้ำขามนี้หลวงปู่หลายองค์ บอกตรงกันว่า มีเทวดาคุ้มครองอยู่มาก โดยเฉพาะภายในบริเวณศาลาถ้ำขาม เทวดาจะมาไหว้พระสวดมนต์ทุกคืน จึงไม่ให้วิ่งหรือนั่ง – นอนเกะกะ หรือส่งเสียงดังไม่สำรวมบริเวณหน้าพระประธาน ทั้งนี้มีพระ เณร ชี และบุคคลทั่วไปหลายคนประสบพบเห็นมาแล้ว

นิมิตเห็นบ่อน้ำซึมบนถ้ำขาม

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้บุกเบิกขึ้นไปพักอยู่บนถ้ำขาม พร้อมด้วยพระภิกษุและสามเณรผู้เป็นศิษย์ เมื่อประมาณเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๗ เมื่อขึ้นไปพักใหม่ๆ เต็มไปด้วยความยากลำบากโดยเฉพาะเรื่องน้ำ ซึ่งมีความจำเป็นมาก บนถ้ำขามในระยะแรกๆ มีความขัดข้องในเรื่องน้ำใช้น้ำฉัน พวกโยมก็แนะนำว่า มีบ่อน้ำซึมอยู่ที่ภูเขาอีกลูกหนึ่งทางทิศตะวันออก ซึ่งอยู่ห่างจากถ้ำขามไปประมาณ ๔ กิโลเมตร

เมื่อไม่มีแหล่งน้ำที่ใกล้กว่านั้น จึงจำเป็นต้องใช้น้ำจากบ่อซึมดังกล่าว โดยใช้กระบอกไม้ไผ่ขนาดใหญ่เป็นภาชนะใส่น้ำ หรือที่เรียกว่า “บั้งทิง” พระเณรต้องสะพายบั้งทิงใส่บ่าทั้งสองข้างเอากลับมายังถ้ำขาม หากใช้ถังหรือปี๊บน้ำ น้ำจะต้องกระฉอกหกไปเกือบหมด เพราะต้องเดินทางข้ามป่าข้ามเขามาด้วยความยากลำบาก เวลาบิณฑบาตก็ต้องลงไปบิณฑบาตถึงเชิงเขา ต้องบุกป่าฝ่าดงลงไป ชาวบ้านจะส่งตัวแทนผลัดกันมาใส่บาตรบริเวณเชิงเขา

ในช่วงที่ขึ้นไปอยู่ถ้ำขามใหม่ๆ จึงต้องใช้น้ำอย่างประหยัดที่สุด พระเณรต้องเดินไปสรงน้ำบ่อซึมซึ่งไกลถึง ๔ กิโลเมตร เสร็จแล้วจึงสะพายกระบอกน้ำกลับมาไว้ใช้บนถ้ำขามอีก กว่าจะเดินกลับมาถึงที่พักก็เหงื่อโทรมกาย เหมือนกับยังไม่ได้อาบน้ำเลย การใช้น้ำอยู่ในสภาพอัตคัดแร้นแค้นดังกล่าวประมาณครึ่งเดือน **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็พยายามหาทางแก้ไขปัญหานี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี จากนิมิตที่เกิดจากการภาวนาอันแม่นยำของท่านนั่นเอง ท่านได้บอกกับพระเณรที่เป็นศิษย์ว่า “บนเขาหลังถ้ำขามนี้มีอ่างน้ำอยู่เหมือนกัน แต่ดินถมกลบลงไปจนเต็มหมด หากโกยดินออกคงจะเก็บน้ำฝนได้มากอยู่”

หลวงปู่ฝั้น ท่านบอกว่าได้นิมิตเห็นอ่างน้ำที่ว่านี้มา ๒ – ๓ วันแล้ว จากนั้นท่านจึงได้พาพระเณรออกเดินสำรวจ และได้ไปพบปากอ่างน้ำที่มีต้นหญ้าขึ้นปกคลุมอยู่เต็มไปหมด ท่านได้ให้พระเณรเอาต้นหญ้าออก แล้วพากันโกยดินและใบไม้ขึ้นมา พอโกยลึกลงไปประมาณเมตรเศษๆ ก็มีน้ำไหลซึมออกมา จึงได้ปล่อยให้น้ำไหลซึมอยู่เช่นนั้น พระเณรได้อาศัยน้ำซึมนี้ โดยตักไปใช้ได้อยู่หลายวัน พอน้ำแห้งก็โกยดินให้ลึกลงไปอีก ก็มีน้ำไหลซึมออกมาให้ใช้อีก ก็ได้อาศัยใช้น้ำนั้นไปได้อีกเดือนเศษ

ต่อมา**หลวงปู่ฝั้น**ได้ให้ชาวบ้านมาช่วยขุด พอขุดลึกลงไปก็พบโพรงขนาดใหญ่ ๒ – ๓ โพรง ซึ่งอยู่ข้างใต้ โพรงเหล่านั้นทะลุถึงกันแล้วกลายเป็นอ่างน้ำขนาดใหญ่ อยู่ลึกลงไป ขนาดที่คนลงไปยืนแล้วยกมือยื่นขึ้นมาก็ยังไม่ถึงปากหลุม หลุมลึกที่ว่านี้จึงได้กลายเป็นอ่างเก็บน้ำฝนได้เป็นอย่างดีมาถึงทุกวันนี้ ต่อมาอีกปีก็ได้มีการระเบิดหินบริเวณนั้น เปิดเป็นสระน้ำขึ้นอีก ๓ สระบนหลังเขา ทำให้มีน้ำใช้พอเพียงมาตราบเท่าปัจจุบันนี้

ท่านสอนคาถาลี้ช้างลี้เสือ

ถ้ำขาม ในสมัยที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** มาบุกเบิกพัฒนาในปีแรกๆ นั้น อาณาบริเวณโดยรอบมีสภาพเป็นป่าเป็นดงที่สมบูรณ์มาก สัตว์ป่า สัตว์ร้าย เช่น ช้าง เสือ หมี งู จึงชุกชุมมาก และที่ถ้ำขามเองก็เคยเป็นที่อยู่ของเสือ โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว**เทศน์ไว้ดังนี้

“ที่ถ้ำขาม ตอน**ท่านอาจารย์ฝั้น**ไปภาวนาอยู่ถ้ำขาม ท่านไม่อยู่ในถ้ำ กลางคืนเดือนหงาย ท่านขึ้นหลังเขาไปนั่งบนหลังถ้ำ ท่านนั่งยังไม่ได้หลับตาภาวนา และเห็นเสือ แม่กับลูกสองตัว มันโผล่ขึ้นมาหินก้อนนั้น ท่านอยู่หินก้อนนี้มาทางนี้ เสือมันขึ้นหินก้อนนั้น ท่านมองเห็นชัดเจน พอขึ้นมามันก็เลยมามองเห็นท่านนะ พอเห็นท่านแล้วรู้ว่าเป็นท่านแล้วพาลูกกลับ ถอยกลับไปเลย ท่านก็เลยนั่งอยู่ที่นั่นต่อไป เสือโคร่งนะมีลูกสองตัว

ท่านนั่งภาวนาอยู่บนหลังถ้ำขาม ขึ้นไปนั่งอยู่บนข้างหลังถ้ำ หินมันก็ขาดทางนี้ ทางนู้นก็มีหินทางนู้น พอดีเสือมันมาทางนู้น มันก็ขึ้นหินทางนู้น เห็นท่านนั่งอยู่นี้มันเลยพาลูกมันกลับหนีไปเลย หายเงียบไป มันกำลังขึ้นเที่ยวหลังถ้ำ ท่านนั่งอยู่ ท่านไม่กระดุกกระดิกนะ มันมองมามันเห็นมันรู้เลยนะ คือมันเห็นชัดเจนว่าเป็นคน มันเลยพาลูกกลับไปเลย เพราะมันเดือนหงาย กลางคืนเดือนหงาย มองเห็นชัดเจนคล้ายกับกลางวัน เสือมันขึ้นมาทางนู้น ก็ไม่ไกล จากท่านไปดูเหมือนเออ ! นี่ล่ะไม่ถึงฝั่งสระด้วย เลยเข้ามานี่อีก มันโผล่มานี่ มันมาเห็นท่านนั่งอยู่นี้ มันดูแล้ว มันพาลูกกลับไปเลย แต่ก่อนมันไม่อดในภูเขาลูกนั้น พวกเสือ พวกอะไรมีเยอะ สัตว์พวกเนื้อ พวกอะไรมีเต็มไปหมดในนั้น คือพวกเสือมันอยู่ได้เพราะมีเนื้อนะ ถ้าไม่มีเนื้อมันไม่อยู่ ตรงไหนมีเนื้อ เสือจะมีที่นั่นล่ะ ถ้าไม่มีสัตว์ เสือก็อยู่ไม่ได้ เสืออาศัยกินเนื้อ”

เมื่อพระเณรมาศึกษาภาวนากับ**หลวงปู่ฝั้น**ที่ถ้ำขาม ต่างก็ได้ยินเสียงเสือร้องคำรามก้องป่าอยู่เนืองๆ ตามประวัติ**หลวงปู่สรวง สิริปุญฺโญ** วัดป่าบ้านศรีฐาน อ.ป่าติ้ว จ.ยโสธร บันทึกไว้ดังนี้

“ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ **หลวงปู่สรวง สิริปุญฺโญ** ได้เดินทางไปศึกษาแสวงหาครูบาอาจารย์ โดยได้เดินทางขึ้นไปทางสกลนคร ได้ไปพักที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ ซึ่งบางครั้งไปเยี่ยม**หลวงตาพวง สุขินฺทริโย** ซึ่งเป็นพี่ชายของหลวงปู่เอง ซึ่งได้ขึ้นไปพักที่วัดขาม บางครั้งหลวงปู่ก็ได้ไปพักภาวนาที่วัดถ้ำขาม เพื่อศึกษาข้อวัตรปฏิบัติกับ**หลวงปู่ฝั้น** และช่วยงานครูบาอาจารย์สร้างถ้ำขาม

หลวงปู่เล่าว่า ขณะที่เราภาวนาอยู่ที่นั้น ภาวนาไปรู้สึกว่ากลัวเสือ ได้ยินเสือขณะใด รู้สึกว่าจิตไม่ค่อยเป็นสมาธิ วันหนึ่งขณะที่เราสรงน้ำถวาย**หลวงปู่ฝั้น** พอสรงน้ำเสร็จ ผ่านมาก็ขึ้นจับเส้นถวายหลวงปู่ฝั้นพอประมาณแล้ว ท่านก็บอกว่า “เอาล่ะ พากันไปพักผ่อน ไหว้พระสวดมนต์ซะ พวกท่านทำงานกันทั้งวันก็คงจะเหนื่อย” พระก็กราบท่านแล้วจะกลับกุฏิ เรากราบสุดท้าย เพราะเอากระโถนท่านไปเท ทีนี้ท่านก็เลยพูดว่า **“ท่านภาวนากันยังไง ภาวนาแบบไหน ไม่มีพุทโธ ระวังพวกช้างพวกเสือจะมาคาบไปกินล่ะ”** พอท่านพูดเสร็จ เราก็มีความรู้สึกกลัวอยู่แล้ว ยิ่งกลัวมากขึ้น นึกในใจว่าจะทำยังไง ถ้าจะไปอยู่ที่อื่นก็ไม่รู้จัก ไม่คุ้นเคยกับครูบาอาจารย์รูปอื่น

ทีนี้**หลวงปู่ฝั้น**จึงบอกเราว่า **“ขยับมานี่ จะบอกคาถาลี้ช้างลี้เสือให้”** จากนั้นท่านก็จับมือเรา ตอนที่เราประนมมือไหว้อยู่ชี้ลงที่กลางอกและบอกเราว่า **“ให้เอาจิตจี้ลงไปตรงนี้ จี้ลงไปลึกๆ อย่าให้มันออกไปที่อื่น ให้มันเข้าไปในโครงกระดูกลึกๆ โน่น ให้ทำทุกวัน อย่าให้มันส่งไปที่อื่น”** จากนั้นเราก็กลับไปที่กุฏิทำตามที่ท่านบอก ตอนนั้นกลับไปทำวัตรภาวนา วันนั้นเสือร้องดังกระหึ่มเหมือนกับว่าภูเขาจะถล่ม พอทำไปๆ ก็รู้สึกทำได้ไม่นาน จิตก็ส่งไปหาเสืออีก ก็รู้สึกกลัว แล้วก็นึกถึงคำสอนที่หลวงปู่ฝั้นบอก เราก็ยกมือขึ้นมาไว้ที่หน้าอก พอกำหนดไป เอาจิตจ่อเข้าไปในโครงกระดูก ให้เห็นโครงกระดูกของตัวเอง พอจิตจ่อเข้าไปในโครงกระดูก ภาวนาไปได้สักพักจิตสงบ ก็เห็นโครงกระดูกข้างในของตัวเองทั้งหมดไม่นาน ไม่รู้ว่ามือตกลงมาตอนไหน พอรู้สึกตัวก็สว่าง ก็ได้ยินเสียงนกยูงออกหากินยามเช้า

หลวงปู่เล่าว่า **พอจิตเข้าไปอยู่ตรงนั้นแล้ว มันจะมีอำนาจมาก ไม่รู้สึกกลัวช้างกลัวเสือเลย มีแต่ความกล้าหาญ หากเราเคยทำกรรมกับมันไว้ก็ขอให้เสือมันกินเลย จะได้หมดเวรหมดกรรม นี่แหละ หลังจากนั้นมา จึงไม่กลัวช้างกลัวเสืออีกเลย”**

พาปฏิบัติธรรมในวันวิสาขบูชาบนถ้ำขาม

ทางด้านหลังของถ้ำขาม เป็นพลาญหินซึ่งมีต้นลั่นทมขาวขึ้นเต็มไปหมด ออกดอกสีขาวสะพรั่ง ส่งกลิ่นหอมอ่อนๆ นุ่มนวลหอมฟุ้งไปทั่วบริเวณ **หลวงปู่ฝั้น**ได้ให้ญาติโยมช่วยกันปัดกวาดพื้นใต้ป่าลั่นทมจนดูสะอาดสะอ้าน เรียบร้อยสวยงาม น่าเข้าไปนั่งพักผ่อน และเหมาะกับการนั่งฟังปฏิบัติธรรมเป็นอย่างมาก ดังนั้น พอถึงวันวิสาขบูชา เดือน ๖ เพ็ญ ปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อันเป็นวันประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพานของพระพุทธเจ้า หลวงปู่ฝั้นท่านจะดำเนินตามปฏิปทาของ**ท่านพระอาจารย์มั่น**อย่างเคร่งครัด ท่านจะพาพระเณรปฏิบัติบูชาโดยการนั่งสมาธิ เดินจงกรมตลอดคืน ส่วนการทำพิธีเวียนเทียนท่านทำเป็นเฉพาะครั้งคราวเท่านั้น

ในคืนวันวิสาขบูชาปีนั้น **หลวงปู่ฝั้น**ท่านพาญาติโยมประกอบพิธีเวียนเทียนบนถ้ำขามเป็นครั้งแรก เสร็จแล้วท่านก็พาปฏิบัติธรรม อันเป็นการปฏิบัติบูชา ซึ่งเป็นการบูชาอย่างเลิศที่

พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญ ในคืนวันนั้นมีการแสดงธรรมและอบรมสมาธิภาวนาตลอดคืน โดยหลวงปู่ฝั้นท่านเป็นองค์แสดงธรรม ท่านนั่งเทศน์แสดงธรรมใต้ต้นลั่นทมจนสว่างคาตา

งานวันวิสาขบูชาบนถ้ำขามในครั้งแรกนี้ ได้มีชาวบ้านญาติโยมขึ้นไปบนถ้ำขามเพื่อร่วมงานกันอย่างเนืองแน่นล้นหลาม กล่าวกันว่าแสงจากธูปเทียนจำนวนมาก จากการจุดในพิธีเวียนเทียนในคืนวันนั้นสว่างไสวไปหมดทั่วทั้งภูเขา ประชันรับกับแสงจันทร์อันงดงามสว่างไสวที่สาดส่องลงมาในคืนพระจันทร์เต็มดวง ท่ามกลางบรรยากาศเช่นนี้และอากาศที่เย็นสบาย พร้อมด้วยเทศนาธรรมะแท้จาก**หลวงปู่ฝั้น** นับเป็นโอกาสที่หาได้ยากยิ่ง ฉะนั้น พระเณรตลอดชาวบ้านญาติโยมที่พากันนั่งฟังธรรม ปฏิบัติธรรมตลอดคืน ย่อมเกิดความเคารพเลื่อมใสในหลวงปู่ฝั้น เกิดความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย และเกิดความศรัทธาในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดมีกำลังใจในการประพฤติปฏิบัติธรรมมากยิ่งขึ้น

ต่อมา**หลวงปู่ฝั้น**ได้ให้ญาติโยมช่วยกันทำที่พักมีหลังคาและฝากั้น เพื่อท่านและพระเณรจะได้อาศัยจำพรรษาอยู่บนถ้ำขามเป็นปีแรก ครูบาอาจารย์เล่าว่า “เมื่อไปถึงครั้งแรก ก็ไปสร้างกุฏิชั่วคราวขึ้น โดยใช้ไม้ไผ่ ไม้ไร่แถวๆ นั้น มาทำเป็นแคร่ บางส่วนก็ทำเป็นฝากันฝน” แต่ในการพักจำพรรษา จำเป็นจะต้องจำกัดจำนวนพระเณรให้มีน้อยที่สุด เพราะลำบากในเรื่องอาหารการขบฉัน เนื่องจากหมู่บ้านตั้งอยู่ห่างไกลมากไปบิณฑบาตไม่ถึง

หลวงปู่ฝั้น ท่านได้ปรารภชื่นชมถ้ำขามไว้ว่า **ได้พบสถานที่อันเหมาะสมแก่การบำเพ็ญความเพียรอย่างสมบูรณ์แล้ว** ท่านเองจะไม่ลงไปจำพรรษาที่ข้างล่างอย่างแน่นอน แล้วท่านก็เลือกสถานที่พักจำพรรษา ซึ่งก็คือกุฏิหลวงปู่ที่อยู่บนถ้ำขามหลังปัจจุบันนี้เอง กุฏิที่หลวงปู่พำนักชาวบ้านเรียกว่า “กุฏิถ้ำเสือ” เพราะเมื่อตอนที่ท่านขึ้นไปพักอยู่ใหม่ๆ จะมีเสือตัวหนึ่งขึ้นลงเข้าออกบริเวณนี้อยู่เป็นประจำ ต่อเมื่อท่านไปพัก ณ ที่นั้น เสือจึงได้หลบหนีไป ในปัจจุบันบริเวณนี้มีเสือปูนปั้นไว้เป็นอนุสรณ์

คำกล่าวชื่นชมถ้ำขามของ**หลวงปู่ฝั้น** แม้ในกาลต่อมา**หลวงปู่เทสก์ หลวงปู่ขาว** ท่านได้ขึ้นมาบำเพ็ญภาวนาบนถ้ำขาม ต่างก็ชื่นชมสรรเสริญ

พ.ศ. ๒๔๙๗ จำพรรษา ๓๐ ที่ถ้ำขามเป็นพรรษาแรก

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้ขึ้นไปพักจำพรรษาอยู่บนถ้ำขามเป็นพรรษาแรก ขณะท่านมีอายุ ๕๕ ปี พรรษา ๓๐ ท่านยังมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ท่านเดินขึ้นเขาลงเขาได้อย่างสบาย ในพรรษาแรกเนื่องจากความอัตคัดขาดแคลน จึงมีพระเณรอยู่ร่วมจำพรรษาไม่มาก ในปีนั้นมีพระภิกษุอีก ๓ รูป กับสามเณร ๓ รูป อยู่ร่วมจำพรรษา

ถ้ำขามในสมัย**หลวงปู่ฝั้น**เริ่มมาบุกเบิกจำพรรษานั้น ทุรกันดารและอัตคัดขาดแคลนมาก เพราะตั้งอยู่บนภูเขาและห่างไกลจากหมู่บ้านมาก ต้องเดินเท้าไปเป็นระยะทางกว่า ๒๐ กิโลเมตร จึงจะถึงถนนใหญ่ การบิณฑบาตจึงไม่อาจกระทำได้ แม้จะอดอยากอย่างไรก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการบำเพ็ญเพียรเลย เพราะตามปฏิปทาของหลวงปู่ฝั้น ท่านชอบอยู่ตามป่าตามเขา โดยอาศัยหมู่บ้านเล็กๆ พออาศัยบิณฑบาตเลี้ยงชีพ เพื่อการบำเพ็ญสมณธรรม ปฏิปทาในข้อนี้ **ท่านพระอาจารย์มั่น** พาดำเนินมา และท่านได้ดำเนินตามได้อย่างเด่นชัด

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่**หลวงปู่ฝั้น**และพระเณรไปจำพรรษาบนถ้ำขามเป็นพรรษาแรกนั้น ปรากฏว่ามีชาวไร่ ๓ ครอบครัวขึ้นไปทำไร่พริกบนภูเขาอีกลูกหนึ่ง ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่พริก แม้จะมีฐานะยากจน แต่ชาวบ้านมีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนายิ่งนัก และมีศรัทธานิมนต์พระไปบิณฑบาตเป็นประจำ สำหรับในวันพระ ชาวบ้านจะขึ้นไปที่ถ้ำขามเพื่อทำอาหารถวายและปฏิบัติธรรมอยู่บนถ้ำ ดังนั้น ในเรื่องอาหารการขบฉันจึงไม่ถึงกับอดอยากกันเท่าไรนัก สำหรับหลวงปู่นั้นท่านได้ตกลงใจไม่ฉันข้าว ฉันแต่หน่อไม้กับผลไม้เท่าที่มีเท่านั้น หน่อไม้ก็ฉันกับน้ำปลาตลอดทั้งพรรษา เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านก็ยังฉันแต่หน่อไม้และผลไม้ต่อไปอีก เป็นเวลาถึงเดือนเศษ รวมแล้วเป็นเวลาถึง ๕ เดือน ที่ท่านไม่ได้ฉันข้าวเลยแม้แต่เมล็ดเดียว ก็น่าแปลกประหลาด เพราะปกติเมื่อหมดฤดูกาลแล้ว หน่อไม้จะไม่งอก แต่ในปีนั้นมีหน่อไม้ให้ท่านฉันได้ตลอดถึงเกือบสิ้นปี

เมื่อออกพรรษาแล้ว ชาวบ้านใกล้เคียงถ้ำขามไปกราบขออนุญาตทอดกฐินกับ**หลวงปู่ฝั้น**เป็นปีแรก โดยมีพระเถระผู้ใหญ่ขึ้นไปร่วมงานทอดกฐิน ได้แก่ **ท่านพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ ท่านพระอาจารย์กว่า สุมโน** และ **พระราชคุณาภรณ์** เจ้าคณะธรรมยุตจังหวัดสกลนคร หลังจากเสร็จงานทอดกฐิน หลวงปู่ฝั้นท่านได้พาญาติโยมซึ่งเสร็จจากการทำนาแล้ว ไปช่วยกันทำสระน้ำบนหลังถ้ำ และตัดเส้นทางลงมาบิณฑบาต เนื่องจากระยะทางจากถ้ำขามกับหมู่บ้านอยู่ห่างไกลกันมาก ดังนั้น การบิณฑบาตจึงใช้วิธีนัดพบกันกลางทาง กล่าวคือ ทางพระก็จะเดินบุกป่าฝ่าดงจากถ้ำขามลงมาครึ่งทาง ขณะเดียวกันทางฝ่ายชาวบ้านก็จะออกจากบ้านไปครึ่งทาง ถึงจุดนัดพบเพื่อใส่บาตร หลังจากใส่บาตรในแต่ละเช้าเสร็จแล้ว พระเณรต่างก็กลับขึ้นไปฉันจังหันบนถ้ำขาม ส่วนชาวบ้านก็กลับบ้านประกอบอาชีพของตน ปรากฏว่าในแต่ละวันมีชาวบ้านที่เลื่อมใสศรัทธาพากันไปรอใส่บาตรหลวงปู่และพระเณรกันเป็นจำนวนมาก

ท่านแก้จิตเกือบวิปลาส

ตามประวัติ**หลวงปู่สรวง สิริปุญฺโญ** บันทึกไว้ดังนี้

“ตอนนั้นเรา **(หลวงปู่สรวง)** เคยอยู่กับ**หลวงปู่ฝั้น** ทีแรกจิตเกือบวิปลาส ไปสร้างถ้ำขาม ปี ๒๔๙๗ ร่วมกันจนสำเร็จ ตอนนั้นหลวงปู่ฝั้นไม่อยู่ ท่านลงไปนิมนต์ที่โคราช เราก็เลยรักษาวัดอยู่ที่นั่น ก็มีครูบาอาจารย์อยู่ด้วยกัน ๕ – ๗ องค์ หลวงปู่ฝั้นไม่อยู่ พวกเราก็พากันเร่งความเพียร อดนอน อดอาหารแข่งกัน กลางวันก็ไม่นอน กลางคืนก็ไม่นอน นั่งภาวนาตลอดทั้งวัน ตลอดทั้งคืน ทีนี้จิตมันพุ่งออกนอก หลวงปู่จิตมันพุ่งออกข้างนอกเป็นรูปภาพ เป็นนิมิตเห็นรูปเทวบุตรเทวดามา รูปนั้นมาอันนี้มา โอ้ย ! จิตมันติดไปตามรูปภาพนั้น จิตไม่กลับคืนมา มันไปตามรูป ปรุงไปตามรูปตลอด บางทีก็มีพระองค์นั้นมาเทศน์ องค์นี้มาเทศน์ให้ฟัง ตนเองแหละเป็นคนปรุงเอง ผลสุดท้ายเอาเข้าแล้วรู้สึกว่า ตัวเองเป็นบ้า แต่มันกลับคืนมาไม่ได้

พอดี**หลวงปู่ฝั้น**ท่านกลับจากโคราช ก่อนที่จะกลับคืนได้ก็เกือบเดือน เพราะพอเดินจากสกลนครมาโคราช มันจะกี่คืน รถก็ไม่มี สมัยแต่ก่อนก็เดินเท้าลงมาเลย กลับมาก็เดินขึ้น พอดีหลวงปู่จะลงมาวันที่สาม เราก็ลงไปรับหลวงปู่ พอรับหลวงปู่แล้วก็รับเอาของ สะพายของจากหลวงปู่กลับขึ้นมา พอดีถึงก็ต้มน้ำสรงน้ำหลวงปู่ พอท่านสรงน้ำเสร็จ ก็เข้าไปกราบเรียนหลวงปู่ “โอ้ย ! หลวงปู่ กระผมคงจะเป็นบ้าแล้วแน่นอน หัวใจมันแกว่งไหวเหมือนนาฬิกา กินก็กินไม่ได้ นอนก็นอนไม่หลับ มีแต่ปรุงอย่างเดียว” หลวงปู่ฝั้นเลยว่า “เป็นอะไรกัน” เลยตอบท่านว่า “เวลานี้หัวใจมันแกว่งไหวเหมือนนาฬิกาอยู่ จิตมันไม่อยู่ในตัว มันพุ่งออก เห็นอันนั้นอันนี้อยู่ตลอดวันตลอดคืน”

หลวงปู่ฝั้นก็ว่า **“มันเป็นอะไรกัน เธอเคยเข้าที่ไหน ก็เข้าที่จุดเก่าของเธอ มันก็หายเท่านั้น”** พอพูดเท่านั้น เราก็พิจารณาที่หัวใจ เพราะเราพิจารณาหัวใจอยู่ที่หัวอกของเรา พิจารณาที่หัวอกของเรานี้ กลับมานึกพิจารณาตัวเองนี้ ตัวนั้นมันไม่รู้ว่าหายไปไหน เหมือนยกภูเขาก้อนใหญ่ออกทั้งลูกจากร่างกายตัว จิตมันก็วิ่งเข้ามาที่ตัวเหมือนเดิม พวกที่มันปรุงไม่รู้ว่าหายไปไหนหมด ฟังเทศน์เราก็กำหนดเข้าจุดเก่า ปรากฏว่าแจ้งสว่าง ความหนักไม่มีในหัว ที่มารบกวนไม่รู้หายไปไหนหมด ผลสุดท้ายก็เลยกำหนดเอาจิตเข้าคืนในร่างกาย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๗ ถึงทุกวันนี้

ออกพรรษาจึงลา**หลวงปู่ฝั้น** แล้วเดินออกจากถ้ำขามไป ไปแล้วไปพักที่บ้านหนองสมโฮงใกล้ๆ วัด**หลวงปู่วัน** ไปพบกับ**หลวงปู่จันทา (หลวงปู่จันทา ถาวโร วัดป่าเขาน้อย อ.วังทรายพูน จ.พิจิตร)** เจอกันแล้วพูดคุยสนทนาธรรมะกัน หลวงปู่จันทาพูดเรื่องภาวนาให้ฟังว่า **“ผมใกล้จะเป็นบ้าแล้ว ภาวนาไปแล้ว มันเห็นรูป เห็นอะไรต่างๆ มันเหมือนจะวิปลาส จะทำอย่างไร”** ก็เลยบอกท่านไปว่า “ผมก็เป็นเหมือนกันแต่ผมหายแล้ว”

“ทำอย่างไร”

“ผมไปกราบเรียน**หลวงปู่ฝั้น** กราบเรียนแล้วหาย หรือเรามีความกลัวต่อครูบาอาจารย์รูปใด ให้ไปหาครูบาอาจารย์รูปนั้น เหมือนกับว่าเรายอมท่าน ยอมลดทิฏฐิมานะ” ท่านก็ฟัง ก็เลยตอบว่า **“หลวงปู่ฝั้นนี่ผมไม่เคยเจอท่าน แต่ได้ยินชื่อนี่ หลวงปู่ฝั้นนี่ รู้สึกกลัวๆ”** ก็ตกลงกันพากันเดินทางมาหาหลวงปู่ฝั้น ก็มาฟังเทศน์หลวงปู่ หลวงปู่ให้โอวาท จากนั้น**หลวงปู่จันทา**ก็หายจากวิปลาส”

หลวงปู่จันทา ถาวโร เทศน์เรื่องคาถาละรวยของ**หลวงปู่ฝั้น** ไว้ดังนี้

“เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่จันทา**ก็ออกเที่ยววิเวกไปตามสถานที่ต่างๆ จนกระทั่งได้มีโอกาสไปศึกษาธรรมะกับ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ที่ถ้ำขาม อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ หลวงปู่ฝั้นท่านว่า **“ใครอยากรวย มาเรียนคาถาละรวยกับเรา เรียนคาถาละแล้ว มันก็รวยเท่านั้นเอง”** ท่านยกตัวอย่างว่า เจ้าคุณวัดโพนเมือง เป็นถึงมหาเปรียญธรรม ๖ ประโยค จะกินก็ไม่พอ นุ่งห่มก็ไม่พอนั่นแหละ ผลสุดท้ายก็มาขอเครื่องบริขาร อาหารการกินทุกอย่างจากหลวงปู่ฝั้น นี่มันต่างกันอย่างนี้ท่านทั้งหลาย

อีกตัวอย่าง มีพระอาจารย์องค์หนึ่งอยู่ที่อำเภอพรรณานิคม เป็นพระเถระใหญ่ แล้วเก็บผ้าเป็นไม้ๆ ไว้เต็มกุฏิ จนไม่มีที่จะอยู่ ทั้งว่านยาอะไรทุกอย่าง เขามาทานอะไรให้ก็เก็บไว้ๆ ตระหนี่เหนียวแน่น **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** และ**ท่านเจ้าคุณพิศาลฯ** แนะนำพร่ำสอนก็ไม่ยอมละ ผลสุดท้ายก็เลยตาย หลวงปู่ฝั้นก็เลยไปอปโลกน์ของทั้งหลายเหล่านั้น แล้วก็สั่งให้พระเณรและท่านเจ้าคุณ–พิศาลฯ จัดการขนลงมาเต็มลานวัด เผาไฟทิ้ง เพราะผ้ามันขาดหมด ว่านยา ปัจจัย ๔ ทุกอย่างก็เสียหายหมด โอ๊ย ! น่าเสียดาย เผาทิ้งเต็มบริเวณวัดนั้น นั่นแหละ สมบัตินั้นเก็บไว้หลายก็เป็นโมฆะ ควรที่จะเป็นบุญเป็นกุศลของตนและคนอื่นก็ไม่ได้ ผลสุดท้ายก็เสีย ต้องเผาทิ้ง”

ในระยะนี้ก็มี **หลวงปู่ทองพูล สิริกาโม** วัดป่าสามัคคีอุปถัมภ์ หรือ วัดป่าภูกระแต อ.เมือง จ.บึงกาฬ ท่านเป็นพระธุดงคกรรมฐานสาย **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ท่านกับ **ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ** มีความสนิทสนมกันมาก ท่านได้ศึกษาธรรมอยู่กับ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** โดยในครั้งแรกนั้น **หลวงปู่สีโห เขมโก** ได้พาท่านไปกราบคารวะหลวงปู่ฝั้น ที่ถ้ำขาม เมื่อไปถึงแล้ว หลวงปู่ฝั้นก็ได้ให้ปฏิบัติอย่างหนัก คือ นั่งสมาธิ เดินจงกรม ฟังอุบายธรรม ตลอดถึงข้อวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัดเลยทีเดียว ท่านเอาจริงเอาจังหลายปี พิจารณาตน จนเห็นชัดว่า นี่คือรังของโรค เพราะเหตุนี้เองที่ หลวงปู่มั่นท่านจึงได้พยายามสั่งสอนลูกศิษย์ทั้งหลาย ให้เอากายนี้แหละ มาพิจารณา มองกายของเราแล้ว กายคนอื่นก็รู้หมด เกิดเบื่อหน่ายคลายความกำหนัด

ในขณะที่**หลวงปู่ทองพูล**ฟังการอบรมกรรมฐานจาก**หลวงปู่ฝั้น**อยู่นั้น จิตใจของท่านเกิดความสงบนิ่ง เยือกเย็นเหลือจะกล่าว มันมีความสุข จิตใจเบาโปร่งไปหมด เลยได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า

“ขอให้ข้าพเจ้า จงพ้นเสียจากความทุกข์โดยเร็วไวในชีวิตนี้ ข้าพเจ้าขออุทิศถวายแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขออย่าได้มีอุปสรรคมาขัดขวางทางดำเนินมรรคผลของข้าพเจ้าเลย”

สร้างศาลาโรงธรรมถ้ำขาม พวกเทพมาอนุโมทนา

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ บันทึกไว้ดังนี้

“ถึงฤดูแล้ง ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้ปรารภกับบรรดาญาติโยมที่ไปปฏิบัติท่านว่า “ผู้คนที่ขึ้นไปปฏิบัติท่านเพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน ศาลาโรงธรรมที่มีอยู่ไม่แข็งแรงและไม่เพียงพอแก่การพักอาศัย สมควรที่จะสร้างศาลาโรงธรรมอันเป็นที่พักให้ถาวรขึ้น” ญาติโยมทั้งหลายก็เห็นพ้องกันด้วย จึงได้ช่วยกันจัดหาอุปกรณ์การก่อสร้าง โดยตกลงให้พระอาจารย์ฝั้นเป็นผู้อำนวยการสร้างด้วยตัวของท่านเอง การลำเลียงอุปกรณ์ก่อสร้างขึ้นไปบนภูเขาในครั้งนั้นเต็มไปด้วยความลำบากอย่างยิ่ง ทั้งพระ ทั้งเณร พร้อมด้วยชาวบ้านต้องใช้กำลังแบกหามวัสดุต่างๆ ขึ้นไป เสาบางต้นยาวตั้งแต่ ๑๑ – ๑๒ เมตร แต่ถึงกระนั้นก็ไม่มีใครย่อท้อ

ในระหว่างนั้นชาวบ้านได้ทราบข่าวว่า **พระอาจารย์ฝั้น**จะสร้างศาลาโรงธรรม ก็พร้อมใจกันขึ้นไปช่วยกันอย่างคับคั่ง จนกระทั่งการขนอุปกรณ์การก่อสร้างสำเร็จลงโดยไม่มีใครเห็นแก่ความยากลำบากเลย เมื่อวันยกเสา ชาวบ้านทั้งใกล้และไกลได้หลั่งไหลขึ้นไปช่วยอย่างพร้อมเพรียง และในที่สุดการยกเสาขึ้นตั้งโดยการควบคุมของพระอาจารย์ฝั้นก็สำเร็จไปได้อย่างน่าอัศจรรย์

ที่ว่าน่าอัศจรรย์ก็เพราะว่า พื้นที่ที่จะปลูกสร้างศาลาโรงธรรมนั้นไม่ได้ราบเรียบเสมอกัน สูงๆ ต่ำๆ และระเกะระกะไปด้วยก้อนหินขนาดต่างๆ กัน เสาทุกต้นที่ยกขึ้นตั้งบนก้อนหิน จึงมีสั้นบ้าง ยาวบ้าง คือ มีขนาดยาวไม่เท่ากัน เมื่อ**พระอาจารย์ฝั้น**สั่งให้ตัด และบากเสาให้เป็นปากสำหรับรับคานเรียบร้อยแล้วทุกต้น จึงให้ยกขึ้นตั้งหมดทุกเสา ปรากฏว่าเสาทุกเสาตั้งได้ที่ทุกต้นโดยไม่ต้องแก้ไขหรือขยับเขยื้อนเลย มิหนำซ้ำทั้งๆ ที่เสาทุกต้นวางตั้งไว้บนก้อนหิน แต่ทุกต้นก็แน่นปึ๋งราวกับฝังลงลึกลงในดินเป็นเมตรๆ

ชาวบ้านที่ขึ้นไปช่วยต่างกลัวกันว่าเสาจะล้มทับ แต่**พระอาจารย์ฝั้น**ปลอบว่า “ไม่เป็นไร ตั้งใจทำกันไปเถอะ” นอกจากนี้ท่านไม่ยอมให้ชาวบ้านตีค้ำยันเพื่อกันล้ม ท่านบอกชาวบ้านว่า “ถ้าไม่เชื่อ ผลักดูก็ได้ว่ามันจะล้มไหม” ชาวบ้านบางคนได้เข้าไปผลักเขย่าดู เมื่อเห็นว่าตั้งอยู่บนหินได้อย่างแน่นหนาทุกต้นก็ได้แต่ประหลาดใจ แต่ละคนไม่กล้าพูดอะไร ได้แต่มองหน้ากันไปมา

เมื่อตั้งเสาศาลาโรงธรรมเสร็จก็ตกเย็น พวกญาติโยมบางคนก็ลงจากเขากลับบ้าน แต่ส่วนใหญ่พักค้างกันอยู่บนเขาเพื่อช่วยงานต่อไปในวันรุ่งขึ้น คืนนั้น**พระอาจารย์ฝั้น**ได้ลงไปทำวัตรสวดมนต์แล้วเทศนาสั่งสอน และแนะนำให้พวกชาวบ้านภาวนา **“พุทโธ”** กันเข้าไว้ อย่าหลับนอน

ให้มากนัก เมื่อแนะนำเสร็จก็ให้ไปพักผ่อนกันได้ พอตกดึกเงียบสงัด บรรดาญาติโยม ๓ – ๔ คน ที่พักอยู่ในถ้ำต่างได้ยินเสียงผู้คนนับร้อยๆ คุยกันก้องถ้ำไปหมด แต่ฟังไม่ได้ศัพท์ว่าพูดกันเรื่องอะไร

แรกๆ ก็คิดว่า ชาวบ้านบางคนลุกขึ้นมาคุยกัน แต่เมื่อมองดูรอบๆ ก็เห็นทุกคนยังนอนหลับ จึงรู้สึกเอะใจและเกิดนึกกลัวขึ้นมา จะนอนก็นอนไม่หลับ ได้แต่จับกลุ่มคอยสดับเหตุการณ์อยู่อย่างเงียบๆ จนกระทั่งตี ๕ เศษ พวกเขาจึงได้ลุกไปถามพระภิกษุรูปหนึ่งดูว่าเป็นเสียงอะไรกันแน่ แต่พระภิกษุรูปนั้นก็ได้แต่ยิ้มๆ ไม่ยอมตอบ เพียงแต่แนะนำให้ไปถาม**พระอาจารย์ฝั้น**เอาเอง แล้วพระท่านก็ชวนชาวบ้านกลุ่มนั้นขึ้นไปเดินจงกรมบนที่ราบด้านหลังถ้ำ

เช้าวันนั้น**พระอาจารย์ฝั้น**ขึ้นไปบนศาลาก็ทักทายกับพวกญาติโยมทันทีว่า **“เป็นยังไงบ้าง เมื่อคืนนั่งกลัวจนนอนไม่หลับทีเดียวหรือ ได้ยินพวกเทพเขามาอนุโมทนาสาธุการกันหรือเปล่า เขามาอนุโมทนากันตั้งมากมาย”** พวกโยม ๓ – ๔ คน ที่ผ่านเหตุการณ์มาเมื่อคืน ได้แต่มองหน้ากันอย่างประหลาดใจ ทำไมพระอาจารย์ฝั้นจึงทราบได้ว่า เมื่อคืนกลัวกันมากจนหลับไม่ลง ก็ไม่ทราบ”

ศาลาโรงธรรมทั้งหลังสร้างสำเร็จโดยเวลาอันรวดเร็วอย่างไม่น่าเชื่อ และได้ใช้งานเรื่อยมา จนกระทั่ง**พระอาจารย์ฝั้น**ให้เปลี่ยนเป็นศาลาคอนกรีตทั้งหลัง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ นี้เอง ศาลาโรงธรรมหลังใหม่ก็สำเร็จเสร็จสิ้นไปโดยรวดเร็วเช่นกัน ด้วยแรงศรัทธาของศรัทธาญาติโยมที่มีต่อพระอาจารย์ฝั้น ในแต่ละวันได้พากันขนหิน ขนทราย และปูนซีเมนต์จากเชิงเขาขึ้นไปถึงยอดเขาคนละก้อน คนละถุง ศาลาโรงธรรมถ้ำขามทั้งสองหลัง นับเป็นผลงานของพระอาจารย์ฝั้นที่น่าอัศจรรย์เป็นอย่างยิ่ง

ศาลาโรงธรรมหลังนี้ทุกเช้าใช้เป็นสถานที่ฉันจังหันรวมของพระภิกษุสามเณร ในบางโอกาสบรรดาญาติโยมก็ขึ้นไปทำบุญใส่บาตรในศาลาโรงธรรมหลังนี้ สำหรับต้นมะขามใหญ่ อันเป็นที่มาของชื่อ “ถ้ำขาม” เมื่อ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**สร้างศาลาโรงธรรม ท่านได้อนุรักษ์ต้นมะขามใหญ่นี้โดยการสร้างคร่อมไว้ ปัจจุบันต้นมะขามใหญ่ต้นนี้ยังอยู่คู่กับศาลาโรงธรรมวัดถ้ำขาม

มีเรื่องเล่าอำนาจจิตอัศจรรย์ของ**หลวงปู่ฝั้น**ว่า ท่านสร้างวัด ต้องมีการระเบิดหิน หากท่านไม่ต้องการให้หินช่วงไหนแตกร้าว ท่านจะเอาปากกาไปเขียนยันต์ไว้ตรงจุดนั้น แม้ระเบิดจะแรงขนาดไหน หินนั้นก็ไม่แตกร้าว

อัญเชิญพระประธานขึ้นถ้ำขาม

ในที่สุดศาลาโรงธรรมหลังถาวรภายใต้การอำนวยการสร้างของ**พระอาจารย์ฝั้น** ก็สำเร็จลง ในการนี้ได้มีการสร้างกุฏิที่พักอาศัยของพระอาจารย์ฝั้นขึ้นใหม่ด้วย โดยท่านเป็นผู้อำนวยการ

บูรณะอย่างใกล้ชิด จากกุฏิไม้ทั้งหลังเป็นกุฏิมั่นคงถาวร โดยมีโครงสร้างเสา คาน บันไดเป็นปูน ส่วนพื้นและผนังเป็นไม้ โดยพระภิกษุ สามเณร และบรรดาญาติโยมช่วยกันบูรณะกุฏิของท่านให้เป็นกุฏิถาวร กุฏิที่บูรณะเรียบร้อยแล้ว ท่านได้ใช้เป็นที่พำนักจำพรรษาตลอดเวลาที่อยู่บนถ้ำขาม สำหรับหลังคากุฏิ ซึ่งมีลักษณะเป็นดาดฟ้า ท่านใช้เป็นที่พักผ่อน นอกจากนี้ท่านยังทำสระน้ำขนาดใหญ่บนหลังถ้ำ เพื่อเป็นที่เก็บน้ำฝนมาจนกระทั่งปัจจุบัน นับว่าได้อำนวยประโยชน์แก่บรรดาศิษยานุศิษย์ และบรรดาญาติโยมทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง

มีเรื่องที่น่าบันทึกไว้ที่นี้อีกเรื่องหนึ่ง กล่าวคือ ก่อนจะลงมือสร้างศาลาโรงธรรมดังกล่าว ได้เกิดปัญหาแก่บรรดาศรัทธาญาติโยมทั้งหลายขึ้นมาว่า องค์พระประธานซึ่งเจ้าภาพจัดส่งไว้ที่บ้านคำข่านั้น ทำอย่างไรจึงจะอัญเชิญขึ้นไปให้ถึงถ้ำขามได้ เพราะระยะนั้นถนนสำหรับขึ้นลงยังไม่มี ทางคนเดินแม้จะมีอยู่แต่จะขึ้นลงแต่ละทีแสนยากลำบากอยู่แล้ว แต่**พระอาจารย์ฝั้น**ได้บอกบรรดาศรัทธาญาติโยมทั้งหลายว่า **“ไม่ยาก ให้พากันหามขึ้นไปได้เลย”**

ในการหามพระประธานขึ้น ได้แบ่งคนออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่ถางทางนำหน้าขึ้นไปก่อน ส่วนฝ่ายหามพระประธานก็ให้หามตามไปเรื่อยๆ หากจะรอให้ตัดทางให้เสร็จก่อนแล้วค่อยหามพระประธานขึ้นไปก็จะต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๕ วัน จึงจะตัดทางได้สำเร็จ เหตุผลประการสำคัญประการหนึ่ง **พระอาจารย์ฝั้น**จะต้องลงจากถ้ำขามไปงานประชุมประจำปีของคณะศิษย์**พระอาจารย์มั่น**ที่วัดป่าสุทธาวาส ซึ่งจัดงานในวันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ท่านไม่มีเวลารอได้ ชาวบ้านจึงจำเป็นต้องทำตามที่พระอาจารย์ท่านบอก ด้วยการแบ่งกำลังออกเป็นสองชุด ชุดแรกให้ถางทางขึ้นไปก่อน ชุดหลังหามพระประธานตามขึ้นไป ตามที่วางแผนกันไว้

เมื่อลงมือเข้าจริงๆ ชุดที่ถางทางขึ้นไปก่อนทำงานไม่ทัน เพราะทางที่ขึ้นไปเป็นป่ารกเต็มไปด้วยก้อนหินและขวากหนาม ชุดที่หามพระประธานขึ้นไปไม่อาจหยุดรอได้ เพราะพระประธานหนักมาก จะวางลงหรือจะยกขึ้นแต่ละครั้งลำบากเป็นที่สุด เนื่องจากสภาพที่สูงชันและเต็มไปด้วยก้อนหินใหญ่น้อยระเกะระกะ จึงจำต้องแซงชุดถางทางขึ้นไปก่อน เมื่อแซงไปแล้วก็บุกต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง เพราะทางสูงชันขึ้นตลอดเวลา ชุดที่ถางทางล่วงหน้าจึงพากันวางมีดช่วยกันผลัดเปลี่ยนทำหน้าที่หามพระประธานร่วมขบวนไปด้วย จนในที่สุดก็อัญเชิญพระประธานขึ้นไปถึงถ้ำขามได้สำเร็จภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมง

น่าประหลาดใจอีกอย่างว่า ในขณะที่ชาวบ้านช่วยกันหามพระประธานขึ้นไปนั้น ผู้คนชุลมุนวุ่นวายถึงขนาดหกล้มลุกคลุกคลานกันตลอดเวลา หลายต่อหลายคนล้มลงในดงขวากหนาม บางคนสะดุดก้อนหินล้มลุกคลุกคลานกัน น่าจะได้รับบาดเจ็บหรือมีบาดแผล หรือไม่ก็ฟกช้ำดำเขียวกันบ้าง แต่น่าอัศจรรย์ยิ่ง ทุกคนปลอดภัย ไม่มีใครได้รับบาดเจ็บเลยสักคน

พระพุทธรูปในศาลาโรงธรรมบนถ้ำขาม มีด้วยกัน ๓ องค์ ทั้ง ๓ องค์มีกลดฉัตรเหนือพระพุทธรูป สำหรับพระประธานที่พระเณรชาวบ้านช่วยกันอัญเชิญขึ้นถ้ำขาม คือ พระพุทธรูปองค์กลางขนาดใหญ่

พ.ศ. ๒๔๙๘ จำพรรษา ๓๑ ที่ถ้ำขาม

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ เมื่อศรัทธาสาธุชนเริ่มทราบว่า **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** มาบุกเบิกพัฒนาจำพรรษาที่ถ้ำขาม ด้วยชื่อเสียง กิตติศัพท์ กิตติคุณของท่าน และด้วยธรรมชาติป่าเขาอันงดงามเงียบสงัดวิเวกของถ้ำขาม จึงมีคณะศิษย์ทั้งใกล้ไกลจากกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่นๆ พอทราบข่าวต่างก็พากันหลั่งไหลขึ้นถ้ำขาม เพื่อไปกราบนมัสการฟังธรรมหลวงปู่ฝั้นและชมสถานที่ปฏิบัติธรรมตลอดทัศนียภาพบนถ้ำขามกันเป็นจำนวนมาก มีหลายกลุ่มหลายคณะด้วยกัน แม้การขึ้นถ้ำขามจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะต้องปีนป่ายตะเกียกตะกายขึ้นไปจนถึงยอดเขา ที่จ้างเกวียนนั่งไปจนถึงตีนเขาแล้วเดินขึ้นไปก็มี ที่ขึ้นไปแล้วต้องพักเหนื่อยค้างคืนก็มีมาก ในขณะนั้นทางรถยนต์ขึ้นถ้ำขามยังไม่มี ถ้าไม่ด้วยศรัทธาและวิริยะ อุตสาหะ คงขึ้นไปไม่ถึงอย่างแน่นอน

เหตุการณ์ในพรรษา ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ **หลวงปู่ฝั้น** ขณะมีอายุ ๕๖ ปี พรรษา ๓๑ ท่านคงจำพรรษาอยู่บนถ้ำขาม พร้อมด้วยพระภิกษุลูกศิษย์อีก ๓ รูป กับสามเณร ๓ รูป จำนวนเท่ากับพรรษาแรก ในฤดูแล้ง ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ นี้ได้มีการทำสระน้ำเป็นงานหลัก สระน้ำบนถ้ำขามนี้ต้องทำถึงสองครั้ง เมื่อทำเสร็จครั้งแรก เก็บน้ำได้เต็มสระแล้วเกิดชำรุด ผนังสระเกิดแตกร้าวน้ำไหลซึมออกหมด จึงต้องจัดทำกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยขยับเนื้อที่เข้าไปอีก ทำสระให้เล็กลง ครั้งนี้ทำผนังเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก จึงแน่นหนาถาวรมากระทั่งปัจจุบันนี้ และในปีต่อมา ท่านได้ทำสระอีกแห่งบนพื้นที่สูงขึ้นไป จึงมีทั้งหมดสองสระ มีน้ำพอใช้ไปได้ตลอดฤดูกาล

ตลอดเวลาที่ผ่านไป **หลวงปู่ฝั้น**ท่านยังคงนำสานุศิษย์บำเพ็ญความเพียรอย่างคงเส้นคงวา สำหรับอาหารการบิณฑบาตก็ยังคงขัดสนอยู่เช่นเคย แต่บรรดาพระเณรที่มาอาศัยอยู่กับท่านต่างก็มุ่งแสวงหาธรรม จึงมิได้ย่อท้อต่อความลำบาก ทั้งชาวบ้านก็เอาใจใส่ดูแลพระเณรเป็นอย่างดี โดยเดินทางไปใส่บาตรที่เชิงเขาจุดนัดพบเป็นประจำทุกเช้า ส่วนพระเณรก็สะพายบาตรเดินลงจากเขา มารับบิณฑบาตที่จุดนัดพบ แล้วก็เดินกลับขึ้นเขาไป กว่าจะได้ลงมือฉันก็เกือบ ๙ นาฬิกาครึ่ง

ที่วัดถ้ำขาม พระเณรท่านถือธุดงค์ฉันมื้อเดียว และตอนบ่ายมีถวายน้ำยาสมุนไพร หรือน้ำปานะ นอกนั้นมีน้ำเปล่าฉันเพียงอย่างเดียวเหมือนวัดกรรมฐานทั่วไป ขณะเดียวกันนั้นก็ได้มีการจัดสร้างกุฏิที่พัก สำหรับพระเณรที่มีมาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ด้วยแรงศรัทธาใน**องค์หลวงปู่ฝั้น** สำหรับทุกวันพระ ท่านพาญาติโยมบำเพ็ญภาวนาตลอดคืน โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** เทศน์ไว้ดังนี้

“อยู่ทางเมืองไทยของเรา นั่งกับกระดานพื้น มีเสื่อผืนเดียวปู แล้วก็นั่งนั้น เขานั่งได้เป็นชั่วโมงนะ ได้เป็นชั่วโมง บางครั้งก็พานั่งชั่วโมงสามสิบ หรือสองชั่วโมงก็มี ตอนอยู่กับ**หลวงปู่ฝั้น** ถ้ำขาม หลวงปู่ฝั้นท่านจะอยู่ตลอด พาโยมนั่งภาวนา เทศน์บ้าง นั่งภาวนาบ้างจนสว่าง ตื่นเช้าแล้วก็พาโยมไปดูสวนอีก จนถึงเวลาตีระฆังใส่บาตรจึงจะกลับ ทำอยู่อย่างนั้นทุกวันพระ ท่านพาโยมปฏิบัติดูจิต โยมเดิน แต่ก่อนไม่มีรถ รถขึ้นไม่ถึง พระลงไปบิณฑบาต มีแต่เดินด้วยเท้าทั้งนั้น โยมจากบ้านมาขึ้นถ้ำขาม เขาก็ทนจริงๆ”

นักพัฒนาด้านวัตถุและด้านจิตใจอย่างแท้จริง

ในระหว่างพรรษาปี ๒๔๙๘ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ทั้งๆ ที่ท่านอายุใกล้หกสิบปี ท่านยังปฏิบัติศาสนกิจด้วยความเข้มแข็ง นอกจากนี้ท่านได้จัดแสดงบทเรียนให้แก่ชาวบ้านคำข่าเกี่ยวกับการทำมาหากิน โดย **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** บันทึกไว้ดังนี้

“มีข้อน่าสังเกตอีกประการหนึ่งว่า ขณะที่**พระอาจารย์ฝั้น**ขึ้นไปพักบนถ้ำขามใหม่ๆ นั้น บริเวณเชิงเขาเต็มไปด้วยป่ารก เป็นดงช้าง ดงเสือและสัตว์ป่านานาชนิด แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นป่ากล้วยและไร่ สวนมากมาย เหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะพระอาจารย์ฝั้นได้เป็นผู้แนะนำให้ชาวบ้านบุกเบิกเพื่อประโยชน์ในการครองชีพ และในทางเศรษฐกิจของชาวบ้านแถบนั้นเอง

เรื่องมีอยู่ว่า ในวันหนึ่งขณะที่**พระอาจารย์ฝั้น** ท่านได้แนะนำสั่งสอนให้ญาติโยมมีความขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน ท่านได้แนะนำให้ปลูกกล้วย ปลูกอ้อยให้มากขึ้น จะได้มีอยู่มีกินไม่อดอยากยากแค้น โยมคนหนึ่งได้ค้านขึ้นว่า “หมู่บ้านแถบนี้พื้นที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ปลูกอะไรไม่ขึ้น เสียแรงเปล่าๆ ต่อให้เทวดาหน้าไหนมาปลูกก็ไม่ได้ผล”

พระอาจารย์ฝั้น ท่านจึงได้ถามว่า “ได้ลองปลูกดูแล้วหรือยัง ?” โยมผู้นั้นตอบว่า “ยัง” พระอาจารย์ฝั้นจึงสั่งสอนว่า “เพราะพวกเราพากันขี้เกียจเช่นนี้แหละถึงได้พากันอดอยาก ทั้งๆ ที่ยังไม่เคยลงมือทำเลย แล้วจะรู้ผลได้อย่างไรว่าปลูกขึ้นหรือไม่ขึ้น หากปลูกไม่ขึ้นจริงๆ แล้ว บรรดาต้นไม้ต่างๆ เหล่านี้มันจะอยู่ได้อย่างไร ถึงบนภูเขานี้เองก็เถอะ ถ้าปลูกลงไป มันก็ขึ้นได้เหมือนกัน” ต่อจากนั้น หลวงปู่ฝั้นก็ลงมือพิสูจน์ให้ชาวบ้านได้เห็นว่า สามารถเพาะปลูกพืชบนภูเขานั้นได้”

คุณหมออวย เกตุสิงห์ ได้บันทึกเพิ่มเติมไว้ดังนี้

“ท่านพระอาจารย์ถือว่าป่ากล้วยนี้เป็นบทเรียนสำหรับชาวบ้านให้เห็นว่า การลงความเห็นว่า **“อ้ายโน่นทำไม่ได้ อ้ายนี่ทำไม่ได้ โดยไม่พยายามลองดูนั้น คือ ความโง่และความเกียจคร้าน ซึ่งเป็นเหตุแห่งความทุกข์และยากจน ส่วนความสนใจใคร่ทดลองทำอย่างโน้นอย่างนี้ แม้ไม่เคยทำมาก่อน เป็นความฉลาดและความขยัน จะนำไปสู่ความสุขและความร่ำรวย”**

อีกเรื่องหนึ่งที่ท่านพระอาจารย์ได้โปรดชาวบ้านคำข่าในแง่ของการครองชีพโดยเฉพาะ คือ การแนะนำให้พากันทำไร่อ้อย พวกนั้นคัดค้านว่าปลูกแล้วก็ขายไม่ได้ แต่ท่านพระอาจารย์ยังคะยั้น–คะยอให้ปลูกและบอกว่า “ปลูกแล้วก็ขายได้เอง” ในที่สุดบางคนก็ตกลงทำตามที่ท่านแนะนำ ปรากฏว่าพออ้อยแก่ก็มีพวกโรงงานน้ำตาลมาขอซื้อถึงที่ ทำให้เจ้าของไร่ได้เงินกันไปคนละมากๆ

เห็นได้ว่า **ท่านพระอาจารย์ฝั้นเป็นนักพัฒนาอย่างแท้จริง และท่านพัฒนาทั้งในด้านจิตใจและด้านวัตถุ ไปอยู่ที่ไหนก็ยังความเจริญให้เกิดขึ้นที่นั่น ทั้งในแง่ของศีลธรรม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ** เพราะฉะนั้น ไม่ว่าท่านจะไปที่ใด จึงมีแต่คนรักและเคารพท่านอย่างยิ่ง เช่น พวกชาวบ้านคำข่าก็มีความภักดีต่อท่านอย่างแท้จริง ถ้าท่านไปอยู่ที่ถ้ำขาม เขาจะต้องหอบหิ้วจังหันไปใส่บาตรท่านเป็นประจำ เดินขึ้นเขาไปสี่ห้ากิโลเมตร ไม่ว่าฝนจะตก แดดจะออก หรืออากาศจะหนาวเยือกเย็นเพียงใด”

พ.ศ. ๒๔๙๙ จำพรรษาที่ ๓๒ วัดป่าภูธรพิทักษ์

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ท่านให้ความเมตตาคุ้นเคยและให้ความไว้วางใจ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นอันมาก ในบั้นปลายชีวิตของสมเด็จฯ ท่านได้เล็งเห็นความสำคัญของการปฏิบัติธรรม ท่านจึงหันกลับมาส่งเสริมสนับสนุนวงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** และท่านเองก็ได้หันมาสนใจศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างเอาจริงเอาจัง โดยมีครูบาอาจารย์ศิษย์สายท่านพระอาจารย์มั่นหลายองค์ คอยถวายธรรมะแนะนำ เช่น **ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านพ่อลี ธมฺมธโร หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร** ฯลฯ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน ติสฺโส) ท่านได้ถึงแก่มรณภาพ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ณ วัดบรมนิวาส กรุงเทพมหานคร โดยอาการสงบด้วยโรคชรา สิริรวมอายุได้ ๘๙ ปี นับเป็นการสูญเสียครั้งใหญ่ของวงการบริหาร การปกครอง คณะสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนทั่วไป โดยเฉพาะชาวจังหวัดอุบลราชธานี กำหนดการพระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นงานใหญ่มาก จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น เลื่อมใสศรัทธาเป็นเจ้าภาพพิมพ์พระนิพนธ์ของสมเด็จฯ แจกเป็นที่ระลึกในงาน

ในระยะนี้จึงมีพระมหาเถระผู้ใหญ่ฝ่ายปกครอง ครูบาอาจารย์วงกรรมฐานสาย**ท่านพระ–อาจารย์มั่น** พระเณร พุทธบริษัท ตลอดข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน เดินทางมากราบศพและร่วมงานพระราชทานเพลิงศพของ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** กันอย่างเนืองแน่นคับคั่ง **หลวงปู่ฝั้น** ท่านก็ได้เดินทางมาร่วมงานนี้ และท่านได้กลับไปพักที่ถ้ำขาม

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เมื่อใกล้เข้าพรรษา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านกลับลงไปจำพรรษาที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เพราะบรรดาสานุศิษย์ทั้งหลายได้พากันไปกราบนมัสการอ้อนวอน และขออาราธนาท่านกลับไปจำพรรษาโปรดพวกเขาเหมือนเดิม เพราะพวกเขาเคยทำบุญใส่บาตร ฟังธรรม ปฏิบัติธรรมกับท่านเป็นประจำ พวกเขามีท่านเป็นที่พึ่ง มีท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรใหญ่มานานนับสิบปี ย่อมมีความอบอุ่นใจ มีความผูกพัน และมีความรักเคารพในองค์ท่านมาก

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ – ๒๔๙๘ เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านพาพระเณรไปอยู่จำพรรษาและได้พัฒนาสร้างวัดถ้ำขามติดต่อกัน ๒ พรรษา เหมือนท่านจากพวกเขาไปนานแสนนาน พวกเขาย่อมขาดที่พึ่ง ย่อมว้าเหว่ ขาดความอบอุ่นใจ พวกเขาจึงพากันมากราบนิมนต์ท่าน ท่านจึงเมตตาอนุโลมมาโปรดพวกเขา ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ครั้นพอออกพรรษาแล้ว ท่านก็กลับไปพัฒนาถ้ำขาม ด้วยเสนาสนะที่จำเป็น เช่น กุฏิ ห้องน้ำ ยังขาดแคลนไม่เพียงพอต่อการรองรับพระ เณร ตลอดศรัทธาญาติโยมซึ่งนับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ท่านจึงได้พาพระ เณร ญาติโยมในการบูรณะกับการก่อสร้างถาวรวัตถุที่จำเป็นเพิ่มขึ้นตามลำดับ

ปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๙ **ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** วัดโพธิสมภรณ์ เกิดอาพาธล้มป่วยลง เนื่องจากท่านเจ้าคุณฯ อุทิศชีวิตตรากตรำทำงานอย่างหนัก เพื่อพระพุทธศาสนาและเพื่อวงกรรมฐาน ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ของครูบาอาจารย์องค์สำคัญหลายองค์ รวมทั้ง**หลวงปู่ฝั้น**และท่านเป็นพระเถระผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือของวงพระธุดงคกรรมฐานสาย **ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** เมื่อหลวงปู่ฝั้นท่านทราบข่าวนี้แล้ว ด้วยท่านเป็นพระที่มีนิสัยกตัญญู ท่านจึงได้รีบรุดเดินทางไปกราบเยี่ยมอาการอาพาธ

หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล เล่าว่า “พระเดชพระคุณ**ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์**นี้ ท่านส่งเสริมการปฏิบัติสายกัมมัฏฐานนี้มาก บางทีเราไปพักกับท่าน ตอนเช้าเวลาฉัน ท่านจะเตือนพระสาย–กัมมัฏฐานว่า พวกเจ้าเคยทำอย่างไรก็ให้ทำอย่างนั้น เคยฉันในบาตรก็ให้ฉันในบาตร อย่าไปทำอย่างพวกนักเรียนเขา นับว่าท่านช่วยส่งเสริมพระสายกัมมัฏฐานเป็นอย่างมากทีเดียว”

ในระยะนี้ จึงเป็นช่วงที่บรรดาครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน ได้มีโอกาสพบกันอยู่บ่อยครั้ง เพราะต่างองค์เมื่อทราบข่าวนี้แล้ว ต่างก็แวะเวียนไปกราบคารวะเยี่ยมเยียนและเฝ้าดูแลอาการกันอยู่เสมอๆ อาทิเช่น **หลวงปู่บุญมา จิตเปโม หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ** ฯลฯ ซึ่งครูบาอาจารย์เหล่านี้

ล้วนแต่เป็นพระศิษย์ผู้ประพฤติปฏิบัติตามข้อวัตรปฏิบัติ ตลอดปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย **ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** อย่างเคร่งครัด

หลวงปู่ฝั้นท่านเฝ้าเยี่ยมอาการอาพาธ**ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์**อยู่ระยะหนึ่ง เมื่ออาการของท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ดีขึ้นแล้ว จากนั้นท่านก็กลับขึ้นถ้ำขาม ซึ่งระยะนั้นกำลังเข้าสู่ปีสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นปีฉลองกึ่งพุทธกาล

พ.ศ. ๒๕๐๐ กึ่งพุทธกาลศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง

พระธรรมวินัยสำคัญมาก ก่อนพระพุทธเจ้าจะเสด็จปรินิพพานนั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงตั้งพระสงฆ์สาวกองค์ใดให้รับตำแหน่งเป็นพระศาสดาปกครองพระสงฆ์สืบต่อจากพระองค์ เหมือนพระศาสดาในศาสนาอื่น เรื่องนี้ก็ไม่มีพระสงฆ์สาวกองค์ใดทูลถามพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธเจ้าตรัสบอกกับ**พระอานนท์**ว่า **“ดูก่อนอานนท์ ธรรมก็ดี วินัยก็ดี ที่เราได้แสดงไว้ และบัญญัติไว้ด้วยดีนั่นแหละ จักเป็นพระศาสดาของพวกท่านสืบแทนเราตถาคต เมื่อเราล่วงไปแล้ว”**

สมัยกึ่งพุทธกาล **ท่านพระอาจารย์เสาร์ ท่านพระอาจารย์มั่น** ได้มาฟื้นฟูพระธรรมวินัย ธุดงควัตร และวางข้อวัตรปฏิบัติ พอถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๐ **ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** จัดงานฉลองกึ่งพุทธกาล ที่วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ สำหรับ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านเป็นหนึ่งในกองทัพธรรมที่ฟื้นฟูพระพุทธศาสนา และท่านเป็นครูบาอาจารย์องค์หนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูพระธรรมวินัย ในเรื่องของ **กปฺปิยํ กโรหิ** และ **ผ้านิสีทนะ** โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“นี่เวลาฟื้นฟูๆ กึ่งพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญที่ไหนล่ะ มันก็เจริญในหัวใจของครูบาอาจารย์ของเรา เราศึกษานะ เราศึกษาทางประวัติศาสตร์ ศึกษาต่างๆ ก่อนที่กึ่งพุทธกาลก่อนที่ตั้งแต่อยุธยาแตก มันเป็นก๊กเป็นเหล่า ก๊กพระยาฝาง ก๊กต่างๆ กว่ามันจะฟื้นฟูศาสนาพอฟื้นฟูศาสนา คนเราบ้านแตกสาแหรกขาด ใครจะมาดูแล ต่างคนต่างเอาชีวิตรอด โอ๋ย ! มันกระสานซ่านเซ็นนะ บ้านแตกสาแหรกขาด กว่าพวกเราจะรวบรวมตัวกันขึ้นมาได้ แล้วรวมตัวขึ้นมาได้นะ ผู้นำที่ดีมากลั่นมากรองขึ้นมา แล้วคัดเลือก คัดเลือกขึ้นมานะ ถึงเวลาแล้ว**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น** ท่านก็มาค้นคว้าในใจของท่านขึ้นมา แล้วพอเป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงนะ มันอยู่ที่วาสนา วาสนาของใคร เกิดในยุคของผู้ใด อย่างน้อยเราก็เกิดมาในยุคของกึ่งกลางพระพุทธศาสนา ๒๕๐๐ **หลวงปู่มั่น**ท่านพูดไว้ **“กึ่งกลางพระพุทธศาสนาเจริญมาตั้งแต่ ๒๔๘๘”** ท่านพูดถึงขนาดนั้นนะ หลวงปู่มั่นท่านพูดมาก่อนหน้านั้นแล้ว ระหว่างท่านมา เวลาหลวงตาท่านถาม หลวงตาท่านจะถามเลย เพราะอยู่ที่วาสนาของครูบาอาจารย์ของเราๆ ได้สร้างสมบุญญาธิการมามากขนาดไหน คือ หัวใจท่านเปิดกว้าง หัวใจท่านรอบรู้ได้มากกว่าเรา ท่านย้อนไปได้ ท่านพยายามฟื้นฟู เห็นไหม

เรื่องของกรรมฐาน เรื่องของการประพฤติปฏิบัติเห็นไหม เรื่องของบริขาร ๘ ปัจจัย ๔ นี่ต่างๆ ท่านเป็นคนขุดคุ้ยขึ้นมาทั้งนั้น ตั้งแต่สิ่งข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ สิ่งความที่เป็นไปๆ ที่เราใช้กันเป็นปกติไง เราคุ้นชินกับมันไปจนไม่เห็นคุณค่าของมันไปไง แต่กว่าที่หมู่คณะ ที่ครูบาอาจารย์ท่านจะฟื้นฟูขึ้นมาได้ อย่างเช่น ความเป็นอยู่ของเรานี่ ผ้าปูนอน ผ้านั่ง ผ้าต่างๆ นี่ เขาไม่ให้ทำทั้งนั้น เขาเลิกกันแล้ว ไม่มีใครเขาทำ ท่านจะมาอวดดี ท่านจะมาเก่งกว่าใครไม่ได้ ท่านพยายามฟื้นฟูของท่านขึ้นมาด้วยอำนาจวาสนา

อย่างพวกเรานะไม่ต้องไปฟื้นฟูหรอก ปฏิบัติตามที่ท่านวางไว้ก็จะแยกกลุ่มแล้ว แยกฝูงแล้วลำบากไม่มีความสำคัญ ไม่เป็นจริง แค่ **กปฺปิยํ กโรหิ** นี่ เขายังไม่ให้ทำเลย **ผ้านิสีนี่**ไม่ต้องพูดถึงกว่าจะได้มา ลองไปสืบค้นสิ เราสืบค้นมาหมดแล้วล่ะ ผ้านิสีกว่าจะได้มา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านไปคุยกับสมเด็จอย่างไร โอ้โฮ ! กว่าจะออดจะอ้อนจนเขายอมให้เราได้ทำตามธรรมวินัย สิ่งที่จะได้มาๆ ด้วยครูบาอาจารย์ท่านเป็นหัวหอกเป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้ที่ทำกระทำ ทำเสร็จแล้วนะ ก็ทำเพื่อศาสนา ทำเพื่อสงฆ์ ทำเพื่อการปฏิบัติธรรม ไม่เอามาแอบอ้างเป็นบุญเป็นคุณใครทั้งสิ้น...

สมัย**หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์**ทำ สังคมยังแคบอยู่ สังคมอื่นยังบอกว่า เหมือนกับต้องการทำให้ลักษณะเด่น แต่ความจริง ท่านไม่รู้หรอก พวกนี้ใจสะอาดบริสุทธิ์ จะทำตามวินัย แต่ในเมื่อสังคมยังไม่ยอมรับ ฉะนั้น สิ่งที่มายอมรับจริงๆ คือ สมัย**หลวงปู่ฝั้น**มาพูดให้ที่วัดป่าสาลวัน อยู่ที่วัดป่าสาลวัน **สมเด็จมหาวีรวงศ์** หลวงปู่ฝั้นท่านเป็นคนพูด เหมือนกับเช่นที่**หลวงปู่เจี๊ยะ**ท่านเล่าถึง**หลวงปู่ลี** วัดอโศการาม หลวงปู่ลี วัดอโศการามก็เหมือนกัน นี่เวลาสมเด็จฯ เพ่งไฟใส่เลยจนเป็นไข้ พอเป็นไข้แล้ว หลวงปู่ลีก็บอกว่า **“ต้องพุทโธแล้วมันจะหาย”** เพราะครูบาอาจารย์สมัยนั้นท่านยังต่อต้านกรรมฐาน ว่าอย่างนั้นเถอะ แต่ใจท่านยังบอกว่า พระไม่มีการศึกษา มันจะรู้อะไร พระอย่างน้อยก็ต้องมีการศึกษา มันถึงจะรู้จริง นี่ครูบาอาจารย์ที่มีพาวเวอร์นะ จิตใจของท่านเป็นธรรมนะ

หลวงปู่ฝั้นนี่มีฤทธิ์ **หลวงปู่ลี** วัดอโศการาม ก็มีฤทธิ์ เพราะท่านสำเร็จของท่าน ท่านมีคุณธรรมของท่าน ท่านถึงพยายามปรับสมดุล ปรับทัศนคติของสงฆ์ให้การกระทำว่าสิ่งนี้ทำแล้วสงฆ์เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เพราะสังคมใหญ่ สังคมใหญ่มันต้องปรับดุลอันนี้มา ไม่อย่างนั้นครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นผู้ใหญ่ ท่านปกครองอยู่ ท่านก็มีความเห็นอันหนึ่ง แล้วเราจะไปถึงก็ **“กัปปิยะๆ”** เหมือนเด็กๆ แล้วไปทำอวดผู้ใหญ่ น่าเกลียดมาก แต่ถ้าผู้ใหญ่ท่านเห็นด้วย เด็กทำแล้ว เด็กเป็นผู้อุปัฏฐากใช่ไหม เราเป็นผู้อุปัฏฐาก เราเป็นคนรับประเคน เราเป็นคนประเคนให้ครูบาอาจารย์ เราทำให้ท่าน ท่านก็ชื่นบาน ท่านก็แจ่มใส เราทำก็ด้วยความชื่นบาน โอ๊ย ! มันมีความสุขนะ

กรณีอย่างนี้ เราเห็นมาตั้งแต่**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น**ท่านทำ มันแบบว่าทุกคนยังไม่ไว้วางใจ แต่เพราะท่านทำจนเป็นกองทัพธรรม กองทัพธรรมตั้งแต่**หลวงปู่สิงห์** ครูบาอาจารย์จนมาถึงโคราชนี่แล้ววัดป่าสาลวันได้ตั้งขึ้นมา **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้มาอยู่ที่นั่น หลวงปู่ฝั้นท่านเป็นผู้เริ่ม **กปฺปิยํ กโรหิ กปฺปิย ภนฺเต** เรื่องแม้แต่เม็ดพริกไทย ใช้เหล็กแหลมจี้ให้**สมเด็จมหาวีรวงศ์**ดูเปิดพระไตรปิฎกให้ดูกันเลย

เวลาครูบาอาจารย์จิตใจท่านเปิดแล้ว ท่านฟังนะ ท่านเคารพนับถือกันนะ เช่น **หลวงปู่ลี** วัดอโศการาม ฉะนั้น **หลวงปู่มั่น**ท่านถึงบอก ลูกศิษย์ของท่านองค์ไหนมีกำลัง องค์ไหนจะเป็นประโยชน์ท่านส่งเสริม แล้วท่านติดปัญญา ติดอาวุธปัญญาไว้ให้กับลูกศิษย์ลูกหา ไว้ให้เป็นร่มโพธิ์–ร่มไทรของพวกเรา ฉะนั้น สิ่งที่ว่า **กปฺปิยํ กโรหิ กปฺปิย ภนฺเต** สิ่งที่ว่าต้องกัปปิ ไม่ต้องกัปปิ กว่าจะเอาวินัยข้อนี้ขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานให้ใช้กับสังคม ทั้งๆ ที่มันมีอยู่นี่แหละ แต่สังคมเลือนรางไปแล้วครูบาอาจารย์ท่านจะฟื้นฟูมานี่ มันทุกข์ยากขนาดนี้ กว่าจะได้มาแต่ละชิ้นแต่ละอัน...

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านทำมาตั้งแต่ต้นนั้นแหละ แต่ทำไปแล้ว มันไปขัดหูขัดตาคนเยอะมาก แล้วเวลา**หลวงปู่ฝั้น**ไปพูดกับสมเด็จฯ สมเด็จฯ ท่านมีคำสั่งของท่าน ท่านไปสั่งเข้ามณฑล มันก็จบหมดเลย มันก็สงบระงับ มันก็เป็นเรื่องคุณงามความดีของศาสนา เรานี่ครูบา–อาจารย์ของเราแสวงหามาอย่างนี้ ทำมาอย่างนี้เพื่อประโยชน์กับเราชาวพุทธ

หลวงปู่ฝั้นน่ะ เรื่องนี้มาได้อยู่ที่วัดป่าสาลวัน มาอยู่ที่โคราช หลวงปู่ฝั้นด้วยความนิ่มนวลของท่าน ด้วยบุญบารมีของท่าน พยายามอธิบายให้พระผู้ใหญ่ยอมรับ"

วินัยกรรมข้อกัปปิยะ

ผักหรือผลไม้ที่จะนำมาถวายพระ หากมีเมล็ดแก่ที่สามารถนำไปปลูกให้งอกได้ อย่างส้ม แตงโม มะเขือสุก หรือมีส่วนอื่นที่นำไปปลูกได้ ไม่ว่าจะเป็นลำต้น ราก หัวก็ดี เช่น ผักบุ้ง ใบโหระพา หัวหอม จะต้องทำวินัยกรรม ที่มักเรียกว่า **"กัปปิยะ"** เสียก่อน พระท่านจึงจะฉันได้ หากไม่ทำกัปปิยะก่อนแล้วพระฉันเข้าไปจะเป็นอาบัติทุกกฏ

เรื่องนี้สืบเนื่องมาจากพระวินัยที่ห้ามภิกษุพรากของเขียว คือ ตัดต้นไม้ เด็ดใบไม้นั่นเอง ซึ่งรวมไปถึงผลไม้หรือลำต้นที่สามารถนำไปปลูกให้งอกได้ด้วย

วิธีการทำกัปปิยะ คือ นำผักหรือผลไม้ที่ต้องทำกัปปิยะมาวางตรงหน้าพระ แล้วพระท่านจะถามว่า **"กัปปิยัง กะโรหิ"** แปลว่า "ทำให้สมควรแล้วหรือ" โยมหรือเณรจะใช้เล็บหรือมีดเด็ดหรือตัดพืชนั้นเพียง ๑ ต้น หรือ ๑ ผล ให้ขาดออกจากกัน พร้อมกับพูดว่า **"กัปปิยะ ภันเต"** แปลว่า "ทำให้สมควรแล้ว" การทำกัปปิยะกับพืชหรือผลไม้เพียงต้นเดียวหรือลูกเดียว จะมีผลทำให้พระฉันพืชหรือผลไม้นั้นได้ทั้งจาน หรือทั้งถาด

วินัยข้อนี้เห็นนิยมทำกันแต่เฉพาะในสายวัดป่าเท่านั้น เพราะ **หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** และ **หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านสอนลูกศิษย์ลูกหาสืบกันมา ไม่ค่อยได้เห็นวัดในเมืองทำกันสักเท่าใด

สมัยหนึ่ง **หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล** เที่ยวธุดงค์ไปพักที่วัดหนึ่งใน จ.สกลนคร เจ้าอาวาสวัดนั้นซึ่งมีพรรษามากแล้ว เห็นหลวงปู่เสาร์ให้โยมทำกับปิยะ ก็ไม่เชื่อถือ และกล่าวปรามาสท่านหลวงปู่เสาร์ท่านก็อธิบายว่า **“ท่านทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ได้คิดขึ้นเอง”** ทันใดนั้นหลวงตาเจ้าอาวาสท่านก็ล้มลงชักกับพื้น ด้วยอำนาจกรรมที่กล่าวปรามาสพระธรรมและพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ฝ่ายพระลูกวัดก็พากันมาเขย่าตัวถามว่า “เป็นอะไรไป” ท่านจึงรู้สึกตัวขึ้นและกล่าวขอขมาหลวงปู่เสาร์ทันที จากนั้นท่านก็ทำตามหลวงปู่เสาร์จนตลอดชีวิต ครูบาอาจารย์บางรูปท่านสอนลูกศิษย์ว่า หากไปฉันในวัดที่เขาไม่ทำกับปิยะก่อน ก็ควรเลี่ยงไม่ฉันพืชผลไม้นั้นและไม่ควรไปพูดตำหนิเขาด้วย แต่ถ้าเลี่ยงไม่ได้จริงๆ ก็ให้ฉันแต่เนื้อ ระวังอย่าเคี้ยวเมล็ดจนแตก

พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๐๕ จำพรรษา ๓๓ – ๓๘ ที่ถ้ำขาม

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งตรงกับกึ่งพุทธกาล **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านมุ่งพัฒนาวัดถ้ำขามให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมของพระ เณร ตลอดพุทธศาสนิกชนทั่วไป

ถ้ำขาม เป็นสถานที่ซึ่ง**หลวงปู่ฝั้น** ท่านชอบมากที่สุด เคยมีคนบางคนมีความเห็นว่าที่หลวงปู่ฝั้นชอบอยู่บนถ้ำขามนั้น เพราะท่านติดสุข ถ้าหมายความถึง ความสุขอย่างทางโลกความเห็นดังกล่าวไม่ถูกต้องแน่ เพราะการอยู่บนถ้ำขามในระยะแรกๆ นั้น ท่านต้องประสบกับความทุกข์ยากลำบากทางกายมากมาย ต้องอดทน อดอยาก และหิวกระหาย การบิณฑบาตทุกเช้าก็ลำบากต้องเดินขึ้นเขาลงเขา ระยะทางก็ไกล และในปีนั้นหลวงปู่ฝั้นท่านก็เริ่มเข้าสู่วัยชราภาพขณะนั้นท่านมีอายุใกล้จะ ๖๐ ปี

สาเหตุประการสำคัญที่**หลวงปู่ฝั้น**ชอบถ้ำขาม ก็เพราะท่านมีความสุขในทางธรรม คือถ้ำขามเป็นสถานที่สัปปายะมาก เป็นที่สงบสงัดและอากาศดี เหมาะสำหรับปฏิบัติภาวนา ซึ่งในระยะนั้นหลวงปู่ฝั้นท่านยังทรงอริยธรรมขั้นสาม คือ ขั้นของพระอนาคามี ท่านจึงจำเป็นต้องเร่งความเพียรเพื่อความพ้นทุกข์เป็นพระอรหันต์ตามที่ท่านปรารถนาไว้ต่อไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ – ๒๕๐๕ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านพาพระเณรขึ้นมาจำพรรษาที่ถ้ำขามติดต่อกัน ๖ พรรษา ขณะที่ท่านมีอายุ ๕๘ – ๖๓ ปี นับเป็นพรรษาที่ ๓๓ – ๓๘ เนื่องจากถ้ำขามอยู่ในถิ่นทุรกันดาร อัตคัดขาดแคลน และศรัทธาญาติโยมส่วนใหญ่ฐานะยากจน แต่มากด้วยน้ำใจแห่งความศรัทธาอันเปี่ยมล้นต่อหลวงปู่ฝั้นตลอดพระเณรที่มุ่งมั่นปฏิบัติธรรม จึงพากันมาทำบุญใส่บาตรเอาอาหารมาถวายเป็นประจำทุกเช้า การอยู่บำเพ็ญสมณธรรมในสถานที่เช่นนั้น แม้จะสัปปายะ

มากๆ แต่พระเณรจะอยู่ได้ก็เนื่องด้วยอาศัยอาหารบิณฑบาตจากญาติโยม หลวงปู่ฝั้นท่านเกรงว่าจะเป็นภาระตกหนักกับญาติโยมมากจนเกินไป ท่านจึงจำกัดจำนวนพระเณรที่จะอยู่จำพรรษา

โดยในพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๐๐ มีพระและเณรจำพรรษาอยู่กับท่าน รวม ๗ รูป เหมือนปีก่อนปีต่อมา พ.ศ. ๒๕๐๑ ก็ยังคงจำนวนเดิม แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ มีพระและเณรจำพรรษาเพิ่มขึ้นเป็น ๙ รูป ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เพิ่มเป็น ๑๕ รูป รู้สึกว่าจะเกินกำลังของชาวบ้านผู้ให้การอุปัฏฐาก ยังความลำบากแก่พระและเณรในช่วงกลางพรรษาเป็นอันมาก ในพรรษาต่อมาท่านก็ตัดจำนวนพระเณรลง คือ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ มีพระและเณรจำพรรษาลดลงเหลือ ๙ รูป และในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ท่านให้ลดลงอีกเหลือ ๖ รูป พอเหมาะสมกับความสามารถของชาวบ้านที่จะให้ความอุปถัมภ์ดูแลโดยไม่เดือดร้อน

โดยในระยะนี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านจะอยู่ที่ถ้ำขามเป็นส่วนใหญ่ ทั้งในและนอกพรรษา เว้นไว้แต่มีกิจจำเป็น หรือมีกิจนิมนต์ที่สำคัญๆ ท่านจึงลงจากถ้ำขาม บรรดาพระธุดงคกรรมฐานที่ได้ยินชื่อเสียง กิตติศัพท์แล้วเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในหลวงปู่ฝั้น ต่างได้เดินธุดงค์มาถ้ำขาม เพื่อมากราบถวายตัวเป็นศิษย์ มาขอศึกษาข้อวัตรปฏิบัติ และอบรมธรรมปฏิบัติกับหลวงปู่ฝั้นกันอย่างต่อเนื่อง เมื่อได้ฟังธรรม ปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่ฝั้น ก็ยิ่งเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาในหลวงปู่ฝั้นมากยิ่งๆ ขึ้น จนถือบวชครองสมณเพศตลอดชีวิตด้วยกันหลายรูป

หลวงปู่พรหมให้พระศิษย์ไปกราบคารวะหลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่พรหม จิรปุญฺโญ วัดประสิทธิธรรม บ้านดงเย็น อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ท่านเป็นเพื่อนสหธรรมิกอีกองค์หนึ่งของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** และต่างเป็นพระศิษย์อาวุโสประเภทเพชรน้ำหนึ่งของ**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ถือเป็นครอบครัวกรรมฐานเดียวกัน หลวงปู่พรหมท่านมีอายุมากกว่าหลวงปู่ฝั้น ๙ ปี แต่ท่านบวชเมื่ออายุมากแล้ว โดยออกบวชในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านจึงมีพรรษาน้อยกว่าหลวงปู่ฝั้น ๓ พรรษา ท่านทั้งสองเคารพนับถือรักใคร่กันจริงๆ และต่างเคารพคุณธรรมของกันและกัน เหตุการณ์ต่อไปนี้เป็นช่วงก่อนเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยในระยะนี้ท่านทั้งสองเข้าสู่วัยชราภาพ ท่านได้ฝากความระลึกถึงกันและกัน เมื่อศิษย์ต่างฝ่าย ต่างไปกราบคารวะ ท่านก็เมตตาเหมือนพระลูกพระหลานจริงๆ

ในช่วงก่อนเข้าพรรษา**หลวงปู่พรหม**ท่านสั่งให้พระศิษย์ไปกราบคารวะ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร**ให้ไปด้วยกัน ๒ องค์ **หลวงปู่ไม** (วัดศรีโพนสูง มรณภาพไปแล้ว) กับพระบวชใหม่คนบ้านถ่อน สมัยนั้นที่วัดไม่มีรถ เอาไม้เจียใส่บาตรแล้วก็สะพายบาตรออกเดินเท้าจากวัดประสิทธิธรรม บ้านดงเย็น ไปพักบ้านท่าสองคอนและพักที่อำเภอพรรณานิคม แต่ว่าอาจารย์ไมท่านไม่ขึ้นไปถ้ำขามก็เลยไปองค์เดียว ถ้าไม่ไปจะให้ทำอย่างไร เพราะเป็นคำสั่งหลวงปู่พรหม

พอไปถึงถ้ำขามก็ตรงเข้ากราบนมัสการ**หลวงปู่ฝั้น** พร้อมกราบเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจากหลวงปู่พรหม หลวงปู่ฝั้นท่านก็ถาม **“ได้อะไรมาฝาก”** ก็เอาไม้เจียถวายท่าน ในคืนแรก โอ้ย ! เมื่อยๆ มันก็อยากหลับอยากนอน มันเหนื่อย เลยนอนหลับไม่รู้สึกตัว ตอนกลางคืนพระเณรที่ถ้ำขามก็นั่งสมาธิ เดินจงกรม ส่วนแมวมันก็ข่วนต้นมะขามเสียงแก๊กๆๆ และมันก็ปีนขึ้นปีนลง พอถึงตอนเช้าลงไปหาหลวงปู่ฝั้น แมวนั้นมันก็เต้นแก๊กๆๆ อยู่ต่อหน้าเรานั้นล่ะ หลวงปู่ฝั้นท่านว่า **“เจ้ารู้จักไหมนั้น เมื่อคืนนี้นอนตายซะขี้ล่าย (ขี้เหร่) กว่าแมว แมวมันยังเดินจงกรม พระมาใหม่ มานั่นมานี้ แมวมันไปแอบดู ไปดูแมวนั้น เจ้าไม่เท่าแมวข้า”** ก็ไม่รู้จะว่ายังไง ไปพักกับหลวงปู่ฝั้นอยู่ ๑ เดือน ก็กราบลาท่าน

ในระหว่างนี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านแสดงอนาคตังสญาณให้ปรากฏ โดยท่านบอกกับพระเณรล่วงหน้าว่า **“พรุ่งนี้จะมีรถจากกรุงเทพฯ พาคณะญาติโยมมาทำบุญใส่บาตร”** พอถึงรุ่งเช้าก็มีรถมาที่ถ้ำขาม และญาติโยมก็ได้ขึ้นมาทำบุญใส่บาตร อีกเหตุการณ์หนึ่ง หลวงปู่ฝั้นท่านบอกกับพระบวชใหม่ล่วงหน้าว่า **“กลับลงไปแล้วก็จะสึก และต้องไปฝึกทหาร”** พอพระบวชใหม่กลับไปวัดประสิทธิธรรม ก็ได้ลาสึกจริงๆ และได้ไปฝึกทหารจริงๆ ๑๕ วัน

ที่วัดถ้ำขาม มีต้นมะขามอยู่ใต้กุฏิ**หลวงปู่ฝั้น**อยู่บนโขดหิน ก็หยิบพร้ามีดไปถากเอาแก่นเปลือกขาม ได้แล้วก็กลับ มาถึงวัด **หลวงปู่พรหม**ถามว่า “ไปถ้ำขามได้อะไรมา” ก็ตอบท่านว่า “ไม่ได้เอาอะไรมา” แล้วก็ล้วงหยิบเอาเปลือกขามออกจากถุงผ้าอังสะ “โอ้ ! ได้เปลือกขามมาครับ” เป็นหลักฐานว่าไปถ้ำขามมา ท่านก็ว่า “ไปถึงแล้ว เก่งๆ” ถ้าไปไม่ถึงหลวงปู่ฝั้น ท่านก็จะว่าให้เรา หลวงปู่พรหมก็ถามต่อไปว่า “หลวงปู่ฝั้นท่านสอนอะไร” ส่วนมากท่านไม่อยากสอนนะ เราเป็นลูกศิษย์หลวงปู่พรหม ท่านก็จะเกรงกัน ครูผู้นี่มันเก่งแล้ว ครูผู้นั้นก็เลยไม่อยากสอนอะไร

ภาค ๑๖ เมตตาธรรม – สังขารท่านเริ่มร่วงโรย

เมตตาธรรมอันยิ่งใหญ่ของหลวงปู่ฝั้น

ความเมตตาธรรมของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นที่กล่าวขานกันในหมู่พุทธบริษัท โดยหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ฝั้น ได้รวบรวมเมตตาธรรมอันยิ่งใหญ่ของหลวงปู่ จากชื่อเรื่องว่า **“ปูชนียบุคคล ฝั้น อาจาโร”** บันทึกไว้ดังนี้

“จากวัดป่าอุดมสมพร รถโดยสารขนาดใหญ่พาเราผ่านช่องทางปกคลุมด้วยแมกไม้ ได้กลิ่นฝุ่นรู้สึกรสชาติดินเข้ามาเยี่ยมกรายอยู่ในลำคอ มองไม่เห็นบ้านเรือนหรือแสงไฟอย่างใดทั้งสิ้น พบแต่คนหนุ่ม คนสาวจูงเด็กขนาดพอจะเดินได้เก่ง สวนทางกับเราเป็นกลุ่มๆ ทุกคนหน้ายิ้มแลเห็นฟันขาวอยู่ใต้ฝ่ามือและลำแขนที่ยกขึ้นบังแสงไฟฉายหน้ารถ คนที่ไม่ได้ยกมือป้องหน้าหลับตาปี๋ก็ยังอวดฟัน รถตะกายเชิงเขาฝุ่นดินเลื่อนไถล กระฟัดกระเฟียด ต่อมาอีกพักหนึ่งก็จอดหน้าดวงโคมสว่างสองสามดวง “รถขึ้นมาได้เพียงแค่นี้เท่านั้น เราจะต้องเดินอีกช่วงหนึ่งจึงจะถึงที่**อาจารย์ฝั้น**อยู่”

ที่นั่นเขาถ้ำขาม สถานที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ขึ้นไปบำเพ็ญภาวนาในระหว่างเวลานอกพรรษา ตรงสุดทางรถที่จะขึ้นต่อไปได้ มีสำนักชีหลบอยู่ในหลืบเขาแวดล้อมด้วยธรรมชาติสวยงามและสงบ ทางขึ้นเขาเลาะเลียบไปตามช่องหิน บางตอนลาด บางตอนเป็นมุมโค้งแคบ พอถึงยอดเขาจึงจะเป็นลานกว้าง หินเรียบใช้เป็นที่เฮลิคอปเตอร์เหาะลงจอดได้ เลยลานโดยรอบมีดงดอกลั่นทมออกดอกหอมกรุ่น

ยอดเขาขนาดย่อมลูกนี้อยู่ในเทือกเขาภูพาน ต้องไต่บันไดในซอกลดต่ำลงไปจึงจะถึงหินผาเป็นปีกคล้ายเพิง ที่เรียกว่า ถ้ำขาม ปีกผานี้มีต้นมะขามใหญ่ยืนตระหง่าน เมื่อหลวงพ่อจัดต่อหลังคาจากชะง่อนหินใหญ่ออกมา ต้นมะขามก็ยังคงถูกสงวนไว้ตรงกลางศาลานั่นเอง

โอกาสแรกที่ได้ไปกราบนมัสการ**หลวงพ่อฝั้น**คราวนั้นเป็นเวลาสามทุ่มเศษแล้ว หลวงพ่อยังนั่งอยู่บนศาลา พรั่งพร้อมด้วยกลุ่มพระภิกษุห่มจีวรสีย้อมฝาด นั่งขัดสมาธิเรียงอยู่เกือบเป็นวงกลม อกตั้งหลังแอ่นนิ่งประดุจรูปปั้นล้อมดวงแห่งความสว่างโพลง

หลวงพ่อทักทายผู้เดินทางไกลมาเป็นเวลากว่าสิบสองชั่วโมง “มากันแต่ไหน มากันยังไง ? เอ้า ! เข้ามา” “มาจากกรุงเทพฯ เจ้าค่ะ” ศิษย์ที่เคยไปมาหาสู่ประนมมือหลังกราบงามสามหนเรียนให้ทราบ “มากันตั้งแต่เมื่อไหร่ ?” “ออกจากกรุงเทพฯ ตั้งแต่เช้าเจ้าค่ะ” “เออ ! เหนื่อยกันแย่ซี” “แต่พอมาถึงแล้วก็ปลื้มใจ หายเหนื่อยเลยเจ้าค่ะ” เสียงหลังนี้เป็นผู้พึ่งเคยพบ**หลวงพ่อฝั้น**

อาจาโร เป็นวาระแรกในชีวิตค่ำวันนั้นเอง สุภาพสตรีแรกขอร้องให้หลวงพ่อสอนพุทโธแก่คณะที่ไปเยี่ยมเยียน

“พุทโธ คือ พระพุทธเจ้า พุทธะ คือ ความรู้...”

หลวงพ่อแนะนำการนั่งให้สบาย หลับตา ทำใจให้สงบ ทำใจให้เบิกบาน หน้ายิ้มๆ และทำใจให้สว่าง ภาวนาพุทโธ พร้อมกับหายใจลึกเข้าสู่ก้นบึ้งของห้วงหทัย แล้วระบายออก

ศาลาถ้ำขามเงียบกริบราวกับไม่มีสิ่งที่มีชีวิตอยู่เลย มองออกไปภายนอก ต้นไม้ชูยอดเหยียดกิ่งก้านอยู่ต่ำกว่าเรา ดาวกะพริบขยิบระยับอยู่ตามช่องว่างของกิ่งไม้ ผู้คนซึ่งนั่งตามสบายหลับนัยน์ตานิ่งไม่ไหวติง เหมือนกับว่าหลุดออกไปลอยอยู่ในกลุ่มเมฆเมืองแมนแดนฟ้า นี่คือสภาพปกติของกิจวัตร**หลวงพ่อฝั้น** ประจำวัน ต้อนรับผู้ไปหาด้วยเมตตา ให้ความกรุณานำ นำโดยไม่เลือกเวลา ตั้งแต่อรุณถึงดึกดื่นทุกคืน การหลับนอนพักผ่อนนั้นใช้เวลาเพียงน้อยนิด ความเมตตากรุณาของหลวงพ่อยิ่งใหญ่ที่สุดมากมายและเหลือเฟือเสมอ ผู้ที่ไปกราบนมัสการหลวงพ่อจะรู้สึกถึงพลังรังสีแห่งความเมตตาแผ่ซ่านออกมาถึงตัวเขา ทำให้รู้สึกเป็นสุข ลืมความเดือดร้อนวุ่นวายไม่เป็นสุขอย่างปลิดทิ้ง และเมื่อได้ลองปฏิบัติตามคำแนะนำของหลวงพ่อก็จะเกิดความรู้สึกอย่างใหม่ ชนิดที่ไม่เคยประสบมาก่อน

ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ พระอุปัชฌาย์และเพื่อนสหธรรมิกละสังขาร

ด้วย**ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เมื่อท่านเริ่มอาพาธ หลวงปู่ฝั้นท่านก็แวะไปเยี่ยมเยียนดูแลอาการ พอถึงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ก่อนเข้าพรรษาเล็กน้อย ท่านก็ถึงแก่มรณภาพด้วยอาการอันสงบ ณ โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร นับเป็นการสูญเสียอันใหญ่หลวงของวงพระธุดงคกรรมฐาน เพราะท่านเป็นศิษย์อาวุโสรุ่นแรกๆ ของ**ท่านพระอาจารย์เสาร์** และ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านเป็นพระราชาคณะที่มีสมณศักดิ์สูงถึงชั้นธรรม และหนักแน่นในความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ แม้ท่านจะมีสมณศักดิ์สูงส่งขึ้นเพียงใดก็ตาม ท่านก็ยังแสดงความเคารพนอบน้อมต่อพ่อแม่ครู–อาจารย์ดังเดิม

ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ ท่านถือเป็นพระอุปัชฌาย์แห่งยุค ท่านบวชให้ครูบาอาจารย์ศิษย์สาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**มากมาย องค์สำคัญๆ ที่ท่านบวชให้ เช่น **หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน หลวงปู่หล้า เขมปตฺโต หลวงปู่ลี กุสลธโร** ฯลฯ ในกาลต่อมาล้วนเป็นพระประเภท **“เพชรน้ำหนึ่ง”** ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์เป็นพระมหาเถระผู้ใหญ่ที่เอาใจใส่ปกครองดูแล

วงกรรมฐานเป็นอย่างดี ท่านมีความเมตตากรุณาต่อพระผู้น้อย ทั้งส่งเสริมภาคปฏิบัติให้พระเณรภาวนาได้สะดวก ท่านจึงเป็นที่เคารพนับถืออย่างสูงของวงกรรมฐาน

หลวงปู่ฝั้นนับแต่ท่านเป็นพระในฝ่ายธรรมยุต เป็นพระธุดงคกรรมฐานเต็มองค์แล้ว ท่านถือธุดงควัตรตลอดชีวิตสมณเพศ ท่านจึงมีปรกตินิสัยชื่นชอบอยู่ตามป่าตามเขา ตามหมู่บ้านเล็กๆ โดยท่านมุ่งดำเนินตามพระพุทธโอวาทข้อ **“รุกฺขมูลเสนาสนำฯ”** และมุ่งดำเนินตามข้อวัตรปฏิบัติปฏิปทาของ**ท่านพระอาจารย์มั่น** อย่างเคร่งครัดที่สุด ยากที่จะหาใครเสมอเหมือน ดังนั้น ท่านไม่เคยจำพรรษาตามวัดในเมือง แม้ท่านเข้ากรุงเทพมหานคร ท่านก็พักที่วัดบรมนิวาส ซึ่งสมัยนั้นถือว่าอยู่นอกเมือง ท่านจึงไม่เคยจำพรรษากับ**ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์** พระอุปัชฌาย์ของท่าน

สาเหตุเพราะ วัดของพระอุปัชฌาย์อยู่ในเมือง แต่เมื่อท่านมีโอกาสก็เข้าไปกราบคารวะเยี่ยมเยียน และเมื่อท่านได้รับมอบหมายงานสิ่งใดให้ทำ ท่านก็จะสนองงานทุกสิ่งและทุกครั้งไปอย่างเต็มกำลังความสามารถ ท่านเคารพ**ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์**มาก และท่านจะไปร่วมงานทำบุญของท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ทุกโอกาสไม่เคยพลาด เพราะถือเป็นการแสดงความกตัญญูที่ศิษย์พึงมีต่อครูบาอาจารย์อย่างหนึ่ง โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“วัดโพธิฯ (วัดโพธิสมภรณ์) นี้ กรรมฐานเข้าไปค้างบ่อยๆ แหละ ตั้งแต่ท่าน **(ท่านเจ้าคุณ–ธรรมเจดีย์)** มีชีวิตอยู่ จากนั้นแล้วก็ไม่ได้ไป เราเองก็ไม่ได้ไป ไปก็ไปชั่วคราวไม่ได้ค้าง แต่ก่อนพระกรรมฐานผู้ใหญ่ๆ เช่น **หลวงปู่ขาว หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อ่อน** ใครต่อใครผู้ใหญ่ๆ แหละมายิ่งมีงานแล้วเอามาหมด กรรมฐาน มาท่านก็บอก **“นี่ใครจะกราบจะไหว้ ก็มากราบ มาไหว้เสีย พระเหล่านี้เป็นพระสำคัญทั้งนั้น นานๆ จะได้พบท่านทีหนึ่ง”**

มีงานทีหนึ่ง พระกรรมฐาน ท่านเอามาหมด แล้วประชาชนเขาก็ได้ทำบุญให้ทานกับท่าน ท่านบอกตรงๆ เลย **“เอ้า ! ให้พากันทำบุญ ให้ทานเสียนะ พบพระอย่างนี้มันพบยากนะ”** ท่านพูดอย่างนี้แหละ เพราะท่านเป็นพระผู้ใหญ่ แล้วพระกรรมฐานมาค้างบ่อย ท่านไปเอามาจนได้ไม่มีงาน ท่านก็ไปเอามา อย่างเรานี้ไปเรื่อย บางทีท่านมาเอาเอง ท่านมาเองเลย”

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เมื่อออกพรรษา **หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้ลงจากถ้ำขาม เพื่อไปร่วมทำบุญงานศพครบ ๑๐๐ วัน ของ**ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์** ในช่วงเวลาเดียวกัน **หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** เพื่อนสหธรรมิกใกล้ชิดของท่าน เคยเที่ยวธุดงค์และเคยจำพรรษาร่วมกันถึงแก่มรณภาพ โดยก่อนมรณภาพ หลวงปู่กงมาท่านได้พยากรณ์เรื่องการมรณภาพของตัวท่านเองให้ศิษย์ฟังล่วงหน้านานแล้วว่า ท่านจะมรณภาพด้วยรถยนต์ และก็เป็นเช่นนั้นจริง คือ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ ท่านประสบอุบัติเหตุรถยนต์คว่ำ ขณะเดินทางไปงานนิมนต์แห่งหนึ่งที่จังหวัดจันทบุรี

หลวงปู่กงมา ได้มรณภาพด้วยอาการสงบ สิริรวมอายุได้ ๖๐ ปี ๑๑ เดือน ๑๑ วัน ได้นำความเศร้าโศกมาสู่บรรดาศิษยานุศิษย์และชาวพุทธเป็นอันมาก เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ทราบข่าว ท่านได้เดินทางไปวัดดอยธรรมเจดีย์ เพื่อคารวะเยี่ยมศพหลวงปู่กงมา จากนั้นท่านไปพักที่วัดป่าอุดม–สมพร อำเภอพรรณานิคม เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศและเพื่อสั่งสอนอบรมโปรดชาวบ้านพรรณาฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องและลูกหลานของท่านเอง

ในงานทำบุญศตมวารศพ หรืองานทำบุญศพครบ ๑๐๐ วัน ของ**ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์** คุณหมออวย เกตุสิงห์ ซึ่งต่อมาเป็นหมอประจำตัวของ**หลวงปู่ฝั้น**และ**หลวงปู่ขาว** บันทึกไว้ดังนี้

“ผู้เขียนได้นมัสการ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** เป็นครั้งแรก เมื่อต้นเดือนตุลาคม ๒๕๐๕ ผู้เขียนกับภรรยาไปในงานทำบุญศตมวารศพ **ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พันธุโลเถระ)** ที่ วัดโพธิสมภรณ์ จ.อุดรธานี มีพระกรรมฐานไปในงานนั้นเป็นจำนวนมาก เพราะท่านเจ้าคุณเป็นพระอุปัชฌาย์ของท่าน รุ่งขึ้นจากวันสุดท้ายของงาน ผู้เขียนกับภรรยาไปกราบนมัสการลา **ท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสัมปันโน** ที่ห้องชั้นล่างกุฏิของท่านเจ้าคุณ พบท่านอาจารย์กำลังฉันอยู่ พอกราบท่านเสร็จแล้ว ท่านก็พูดว่า “อาจารย์หมอกับคุณหญิงกราบ**ท่านอาจารย์ฝั้น**เสียซี่ **นี่แหละพระร้อยเปอร์เซ็นต์ล่ะ**”

ผู้เขียนหันไปทางขวาของท่านก็เห็น **“ท่านอาจารย์ใหญ่”** (ตามที่พระกรรมฐานจำนวนมากนิยมเรียกท่าน) กำลังฉันอยู่ ตอนนั้นสังเกตได้แต่เพียงว่า ท่านสมบูรณ์ดี หน้าตาแจ่มใส ผิวพรรณเปล่งปลั่ง พอผู้เขียนและภรรยาลงกราบ ท่านก็ยิ้ม แล้วเลื่อนฝาบาตรมาให้โดยไม่พูดอะไร แต่นัยน์ตาของท่านแสดงชัดแจ้งว่า “เอ้า ! เอาไปกินบ้างซี่” ผู้เขียนหยิบเอามะไฟมาสองผล แบ่งให้ภรรยาหนึ่งผล แล้วก็กราบลาโดยไม่ได้พูดอะไรกับท่าน เพราะเห็นว่าท่านกำลังฉัน

ผู้เขียนไม่ได้นึกฝันว่า การประสบกันครั้งนั้น จะเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์อันนำความชุ่มชื่นหัวใจมาให้ตลอดเวลาอีกสิบห้าปีต่อมา ผู้เขียนได้ทราบประวัติของ**ท่านอาจารย์ฝั้น**มาแต่ก่อนหน้านั้นมากมายหลายประการ รวมทั้งความเก่งกล้าของท่านด้วย เคยคิดไว้ว่าท่านคงเป็นพระที่โลดโผนองค์หนึ่ง แต่เมื่อได้พบในวันนั้นก็รู้สึกว่า ท่านมีสมณสารูปที่งดงามเข้าแบบเข้าแผน ประกอบกับความสง่าผ่าเผยอย่างที่หาได้ยากในพระอื่นๆ ความบริสุทธิ์ และความเมตตาที่ฉายออกมาในแววตาของท่าน เป็นข้อที่สะดุดใจ อีกประการหนึ่ง ผู้เขียนรู้สึกเคารพรักท่านตั้งแต่คราวนั้น ทั้งๆ ที่ไม่ได้พูดกันสักคำเดียว ท่านอาจารย์เปิดฉากความสัมพันธ์กับผู้เขียนด้วยการ “ให้” แล้วท่านก็ “ให้” ตลอดจนถึงนาทีสุดท้าย”

ครอบครัวกรรมฐาน

ครูบาอาจารย์พระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** โดยเฉพาะองค์ที่มีคุณธรรมท่านรักและเคารพกันมาก ท่านเคารพกันด้วยธรรม นอบน้อมกันด้วยอาวุโสแห่งพรรษา ท่านเหล่านี้ล้วนเคยสร้างวาสนาบารมีธรรมร่วมกับท่านพระอาจารย์มั่น จึงได้ติดตามมาถวายตัวเป็นพระศิษย์ ยิ่งองค์ที่จะเป็นพระอรหันต์ด้วยแล้ว ท่านจะต้องสร้างบุญญาธิการมานานแสนกัป

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร กับ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** ท่านจะสนิทสนมกันมาก ถือเป็นคู่สหธรรมิกของวงกรรมฐานอีกคู่หนึ่ง กับครูบาอาจารย์องค์อื่นๆ เช่น **หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร** และ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ท่านก็สนิทสนมกัน หากนับพรรษาขณะญัตติเป็นธรรมยุตแล้วอาวุโสกว่าหลวงปู่ฝั้น เพียง ๗ วันเท่านั้น โดยหลวงปู่หลุย และ หลวงปู่ขาว ญัตติพร้อมกัน เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ส่วนหลวงปู่ฝั้นญัตติเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๘ ท่านทั้งสามญัตติ ณ พัทธสีมาเดียวกัน คือ อุโบสถ วัดโพธิสมภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และมีพระอุปัชฌาย์เดียวกัน คือ **ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** จึงถือเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกันจริงๆ เป็นพี่และเป็นน้องผู้มีพ่อองค์เดียวกันจริงๆ หรือที่เรียกว่า **“ครอบครัวกรรมฐาน”** โดยครูบาอาจารย์ เทศน์ไว้ดังนี้

“เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา ศึกษามาตั้งแต่สมัย**หลวงปู่มั่น** เห็นไหม กรรมฐานนี่เขาจะถึงกัน กรรมฐานนี่ ถ้าใครมีปัญหา เขาจะแก้ไขกัน เขาจะคอยดูแลกัน คอยดูแลกันจนมันมั่นคงขึ้นมา แล้วที่**หลวงปู่ฝั้น**บอก ที่ว่า **อปริหานิยธรรม ๗** การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ มันมีอะไรมันจะแก้ไขกัน คือ มันเหมือนกับว่า เพื่อนตายไง คือจะบอกกัน จะชี้นำกัน จะชักนำกัน เพื่อนตายมันเป็นเพื่อนตาย เป็นเพื่อนแท้ ไม่ใช่มิตรเทียม ฉะนั้น กรณีอย่างนั้นมันถึงจะมั่นคงมา ทีนี้พอมั่นคงมา **หลวงตา**ท่านบอกว่า “ครอบครัวกรรมฐาน” ครอบครัวกรรมฐานเป็นครอบครัวใหญ่ ทีนี้ครอบครัวใหญ่ ความผิดถูกในครอบครัวนี่มันรู้กันอยู่แล้วแหละ

ท่าน **(พระเจ้าคุณธรรมเจดีย์ จูม พนฺธุโล)** เป็นอุปัชฌาย์ ท่านบวชให้ทั้งหมด ท่านถึงเอาลูกศิษย์ลูกหาของท่านมาคุยธรรมะกัน อย่างเช่น ให้**หลวงปู่ขาว**มาคุยกับ**หลวงตา** ให้**หลวงปู่ฝั้น**มาคุย นี่ท่านเป็นคนจับให้คุยกันๆ คำว่าคุยกันนี่ **ธมฺมสากจฺฉา** คือ ตรวจสอบกันไง ตรวจสอบกันให้เป็นความจริงๆ ขึ้นมาไง ถ้ามันตรวจสอบกัน มันเป็นความจริงขึ้นมา มันก็เป็นความจริงขึ้นมา”

ครอบครัวกรรมฐาน ในยามปรกติช่วงก่อนเข้าพรรษา ครูบาอาจารย์ท่านจะกราบทำวัตรองค์ที่อาวุโสกว่า ซึ่งเป็นอริยประเพณีของพระกรรมฐานสายนี้ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านก็มากราบนมัสการเยี่ยมและทำวัตร**หลวงปู่ขาว** ณ วัดถ้ำกลองเพล หลวงปู่ขาวท่านก็ไปเยี่ยมหลวงปู่ฝั้น ท่านทั้งสอง

รู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ต่างปรารถนาความพ้นทุกข์เหมือนกัน เคยได้รับการอบรมธรรมปฏิบัติจาก**ท่านพระอาจารย์มั่น**ด้วยกัน เมื่อกลับมาภาคอีสานก็ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ

ในยามมีงานพระพุทธศาสนา ครูบาอาจารย์ท่านก็รับนิมนต์ไปร่วมงานของหมู่คณะ เช่น ฉลองโบสถ์ วิหาร ศาลา ฯลฯ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านจะเป็นครูบาอาจารย์องค์แรกๆ ที่ถูกอาราธนานิมนต์ไปเจริญพระพุทธมนต์ และเทศนาธรรมโปรดพุทธบริษัทที่มาร่วมงาน

ในยามเจ็บป่วย ท่านจะห่วงใยกันมาก ท่านจะไม่ทอดทิ้งกัน และท่านจะไปเฝ้าเยี่ยมดูแลอาการกัน ในช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๖ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านนำญาติโยมทำทางจากโรงเรียนบ้านม่วงไข่ไปถึงบ้านหนองโดก ท่านได้ไปอยู่ช่วยดูแลเป็นกำลังใจแก่ชาวบ้านอย่างใกล้ชิดเป็นเวลาถึง ๕ – ๖ วัน จนกว่าการทำทางจะเสร็จเรียบร้อย ท่านต้องตรากตรำครำ่เคร่งงาน แม้จะตากแดดตากฝนก็ตาม จนอาพาธเป็นไข้สูง ถึงขนาดต้องเข้าพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลสกลนคร ออกจากโรงพยาบาลแล้ว ท่านเข้ารักษาอาพาธหนักที่กรุงเทพฯ เป็นครั้งแรก จากนั้นท่านก็เข้าพักที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ เมื่อครูบาอาจารย์ทราบข่าว ท่านก็แวะไปเยี่ยมอาการอาพาธกันเสมอๆ **หลวงปู่ขาว**ท่านก็ไปเฝ้าเยี่ยมอาการหลวงปู่ฝั้น

ในยามมรณภาพ หากมีงานประชุมเพลิงศพครูบาอาจารย์ ยิ่งองค์ที่มีคุณูปการ หรือองค์ที่มีคุณธรรมด้วยแล้ว ท่านก็จะเดินทางมาร่วมงานกันอย่างเนืองแน่นคับคั่ง ยิ่งเป็นงานสำคัญใหญ่ๆ ด้วยแล้ว ท่านก็เดินทางมาช่วยเตรียมงานกันล่วงหน้าเป็นเวลาหลายเดือนก็มี และบางองค์ก็ช่วยงานกันจนกว่างานจะแล้วเสร็จก็มี โดยในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ มีด้วยกัน ๒ งาน คือ งานประชุมเพลิงศพ**หลวงปู่กงมา จิรปุณฺโณ** ในวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ และงานพระราชทานเพลิงศพ**ท่านเจ้าคุณพระธรรมเจดีย์** ในวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๖ ฯลฯ งานสำคัญครั้งสุดท้ายของเพื่อนสหธรรมิกและพระอุปัชฌาย์ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็ได้เดินทางไปร่วมงาน

การตรวจสอบคุณธรรมกัน การดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของครอบครัวกรรมฐานเป็นการสงเคราะห์กันทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ อันเป็นการแสดงออกของธรรม ถือเป็นคติแบบอย่างอันเลิศเลอล้ำค่ายิ่งของพุทธบริษัท ซึ่งหาดูได้ยากยิ่งในสมัยปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๐๖ ท่านเล่าภูมิจิตภูมิธรรมให้องค์หลวงตาฟัง

องค์หลวงตาพระมหาบัว เทศน์ไว้ดังนี้

“หลวงปู่ฝั้น เราพูดให้ฟังชัดๆ ที่เราแน่ใจต่อท่านว่าต้องเป็นพระธาตุนี่นะ คือ ท่านจะเข้าจุดแล้ว เวลาไปคุยธรรมะกัน พยายามหาเวลาจะเข้าไปคุยกับท่านโดยเฉพาะ เข้าไปคุยทีไรๆ มันก็หากมีอยู่นั้นล่ะ เพราะนิสัยวาสนาต่างกัน หมอเขาไม่ให้รับแขก ท่านไม่รับแขก แต่ท่านรับพระ

มันเลยไม่มีเวลา เราเข้าไปหาท่าน ท่านก็เลยเล่าให้ฟัง ไปเผาศพ**หลวงปู่มั่น**มาแล้ว ท่านว่าท่านจะเป็นจะตายจริงๆ ท่านก็มากำหนดภาวนา ทีนี้มันจะไป ท่านว่าอย่างนั้น พิจารณาปั๊บเข้าไปตรงนี้ ท่านว่าอย่างนั้น เราก็จับปุ๊บ

ตอนที่ท่านเล่าเรื่องเผาศพ**พ่อแม่ครูจารย์มั่น**เราแล้วกลับมา นั่นล่ะที่ว่ามันเข้าจิตใสแจ๋วนะ ทางนี้ปุ๊บว่า ยังตายอยู่นี่เหรอ เราว่างั้นนะ มันรู้ทันทีนะ พอแย็บออกมานั่นน่ะ โธ่ ! ยังตายอยู่นี่เหรอ เราว่างั้น นี่ล่ะธรรมต่อธรรมพูดกัน เสียความเคารพไม่มี ไม่มีอาวุโส ภันเต ธรรมต่อธรรมตอบโต้กัน เข้าใจไหมล่ะ ยังตายอยู่นี่เหรอ นั่น ทางนี้ตอบออกนะนี่ มันรู้ทันที พอทางนั้นพูดแป๊บมา ทางนี้รู้แล้ว โฮ้ ! ยังตายอยู่นี่เหรอ นึกว่าไปถึงไหนแล้ว ต่อจากนั้นท่านก็ไปผ่านได้ล่ะ คือตอนที่ท่านว่า เผาศพพ่อแม่ครูจารย์มั่นมานั่น ท่านมาเป็นขึ้นมานี้ เหมือนว่ามันจะไปจริงๆ **จิตหดเข้าหมดเลย ยังเหลือตั้งแต่ใสแจ๋วเท่านั้น** ทางนั้นจับปุ๊บเลย ยังนอนตายอยู่นี่เหรอ นั่นเห็นไหม ถ้ามันผ่านแล้ว มันจะไม่มีคำว่านี้

นี่เห็นไหม มันมีสูงมีต่ำเมื่อไร มันนึกถึงครูบาอาจารย์นะ พอเข้าไปถึงจุดนั้นปั๊บ ทางนี้ขึ้นเลยทันที **“เหอ ! ยังนอนตายอยู่นี้เหรอ”** นู่นนะฟังซิ มันว่านะ ธรรมว่าให้ธรรมเป็นอะไรไป เราไม่ได้ว่าให้ครูบาอาจารย์ใช่ไหมล่ะ เราว่าให้ธรรมอยู่ในหัวใจครูบาอาจารย์ ท่านไปอยู่ตรงนั้น ทางนี้ดูอยู่ตลอด พิจารณาตลอด พอไปถึงนั้น ท่านก็หยุดของท่าน เรียกว่าภูมิของท่านในระยะนั้นอยู่ตรงนั้น ทางนี้มันก็ออกรับกันซิ **ยังนอนตายอยู่นี้เหรอ นี่มันเป็นในจิตนะ ถ้าหากว่าไม่มีใครเลย นี้จะเอากันตอนนั้นเลย ผางทันทีเลย**

นี่ล่ะธรรมเป็นอย่างนั้น ครูบาอาจารย์ที่เป็นภูมินั้นเป็นสมมุติอันหนึ่ง หลักธรรมชาตินี้เป็นธรรม ไม่มีสูงมีต่ำ เช่น ท่านพูดออกวันนั้น ทางนี้ยังขึ้นก็เลยพูดให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง พอท่านพูดถึงจุดนั้น ท่านไปอยู่ตรงนั้นเสีย ยังนอนตายอยู่นี้เหรอ นู้นนะ นึกว่าไปถึงไหนแล้ว เราว่าอย่างนั้นนะความหมาย แต่จากนั้นเป็นที่แน่ไปแล้ว เพราะฉะนั้นหลังจากนั้นมาตั้ง ๒๐ ปี ท่านก็มรณภาพ คือ พ.ศ. ๒๕๒๐ ปีท่านมรณภาพ

ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เราไปเผาศพ**ท่านอาจารย์กงมา** นั่นล่ะ เข้าไปแวะท่าน ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ท่านก็เล่าเรื่องภูมิธรรมภูมิจิตให้เราฟัง เพราะเราพยายามจะเข้าหาท่านทีไร ท่านไม่รับแขก แต่ท่านรับพระอยู่ตลอด มันไม่มีเวลาล่ะซิ ท่านเลยเล่าเรื่องของท่านออกมาๆ

เราก็จับเอาจนได้ ยังเสียใจอยู่ ถ้าได้แย็บออกสักนิดหนึ่งก็จะได้ประโยชน์มากมาย พอไปถึงที่นั่น มันกระเทือนใจมาก ความหมายว่าอย่างนั้นนะ พอท่านไปพูดถึงนั้น ท่านตายใจแล้วนี่ทางนี้ก็ขึ้นรับ **“ฮึ ! ยังนอนตายอยู่นี้เหรอ นึกว่าไปถึงไหนแล้ว”** แต่จากนั้นไปแล้ว ภูมิจิตของท่านจะดิ่งแล้ว เราก็รู้แล้วนี่นะ ทีนี้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ มาถึง ๒๕๒๐ ก็หลายปี

เวลาเราเข้าไป เราจะคุยธรรมะโดยเฉพาะ พระก็อยู่กับท่านเสีย เราเลยไม่ได้คุย จับได้แง่หนึ่ง จับได้จุดนี้เข้าช่องแล้วแน่ เข้าช่องต้องพุ่ง ให้ถอยไม่มี นับวันจะพุ่งอย่างเดียว ถ้าลงได้เข้านี้แล้วปั๊บ ชี้เลยต้องเข้าเรื่อยๆๆ เป็นอย่างนั้น นี่แหละ**พระอนาคามี** ท่านเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นขั้นพระอนาคามี จึงเป็นขั้นที่แน่นอน ที่จะหลุดพ้นโดยถ่ายเดียวในไม่ช้า นี่ท่านเข้าช่องตรงนั้นแล้วจะพุ่งแหละ”

การปฏิบัติยากอยู่สองคราว

ครูบาอาจารย์ เทศน์ไว้ดังนี้

“หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านจะบอกนะ อย่างเช่น **หลวงตา**ท่านพูดคำว่าเห็นไหมว่า ปฏิบัติทีแรกเกือบเป็นเกือบตายเลย แล้วก็ตั้งใจว่า ถ้าข้างหน้าปฏิบัติไปแล้ว มันคงจะสบายขึ้น มันคงจะเบาแรงขึ้น ท่านคิดของท่านในใจนะ แล้วท่านก็ปฏิบัติไป ไม่เห็นจะเบาเลย ยิ่งหนักไปเรื่อยๆ ยิ่งขึ้นไปสูง ยิ่งหนัก ยิ่งหน้าที่การงานของเรา ตำแหน่งเราเล็ก ความรับผิดชอบเราก็น้อย ตำแหน่งเราใหญ่ขึ้น ความรับผิดชอบเราก็มากขึ้น ยิ่งสูงขึ้นความรับผิดชอบเรายิ่งมหาศาลเลย เอ้า ! แล้วมันจะไปวางภาระกันตรงไหนล่ะ

ปฏิบัติไปนะ เป็นโสดาบัน กิเลสก็หยาบๆ สกิทาคามี กิเลสมันละเอียดขึ้นไปอีกหน่อย อนาคานี่นะ กิเลสมันกระทืบตายเลย ยิ่งเป็นอรหันต์นะ โอ้โฮ ! หากันไม่เจอเลย ถ้าหาเจอนะ ครูบาอาจารย์เราไม่ติดหรอก **หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่คำดี** ติดกันทั้งนั้นล่ะ ทำไมเราไม่สบายขึ้นล่ะ

หลวงตาบอกว่าการปฏิบัติยากอยู่ ๒ ขั้นตอน ขั้นตอนพื้นฐาน กับ ขั้นตอนสุดท้าย ขั้นตอนสุดท้ายที่ท่านไปแก้หมด แก้หลวงปู่บัว แก้หลวงปู่ฝั้น แก้หลวงปู่คำดี ขั้นนู้นน่ะ ขั้นนู้นก็ยุ่ง ยุ่งมากๆ เลย...

เริ่มต้นตั้งแต่การปฏิบัติยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่ง คือ คราวเริ่มต้น เริ่มต้นจับพลัดจับผลูมั่วไปหมดเลย มีแต่ปัญหา เริ่มต้นเพราะเราไม่เป็น หญ้าปากคอก แต่ถ้าผ่านตรงนี้ไปแล้วนะเอาล่ะไปได้แล้ว แล้วจะไปยากอยู่อีกทีหนึ่งตอนที่สุดแห่งทุกข์ ไปยากเพราะอะไร ?

ไปยากเพราะ**หลวงปู่ฝั้น** ท่านก็พุทโธผ่องใส พุทโธสว่างไสว ไปยากเพราะ**หลวงปู่บัว** หลวงปู่บัวบอกว่า มันสิ้นแล้ว ไปยากเพราะ**หลวงปู่คำดี** หลวงปู่คำดีท่านบอกว่า รู้อยู่แต่ไปไม่รอด นี่ติดกันเยอะมาก ถ้าไม่มีคนไปแก้นะ ไปไม่รอด ถ้ามีคนแก้นะ ยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่ง คือคราวเริ่มต้น ที่ว่ามันหมุนติ้วๆๆ แล้วมันก็แยกร่าง แยกทรง นี่หมุนติ้วๆ ยุ่งไปหมดเลย ยากตรงนี้แล้วยากตรงนี้ไม่ธรรมดานะ ยากตรงนี้แล้วเราก็เพิ่งมาหัดปฏิบัติใหม่กัน เราก็ทุกข์ยากมา เราก็อยากปฏิบัติแล้วมีอะไรที่ชุ่มชื่นหัวใจบ้าง แล้วมาปฏิบัติมันก็ทุกข์ๆๆ มันยากตรงเริ่มต้นนี่แหละ แต่

พอมันผ่านตรงนี้ไปได้นะ มันภาวนาเป็นแล้ว มันจะมีช่องมีทางให้เราเดินไป เดินไปมันก็จะได้มรรคได้ผลขึ้นไป มันก็พอมีเครื่องอยู่ พอเป็นไปได้

ฉะนั้น ให้เข้มแข็ง นี่เพราะว่า**หลวงตา**ท่านก็ปฏิบัติมา คนที่ปฏิบัติมาจะผ่านเหตุการณ์อย่างนี้มาทั้งนั้น เพราะคนเกิดมา นี่คนเกิดมาจากกิเลสหมด ฉะนั้น คนที่เกิดมา คนปฏิบัติทุกคนผ่านเหตุการณ์แบบนี้มาทั้งนั้น ฉะนั้น เวลาเราเจอเหตุการณ์แบบนี้เราต้องสู้ เราต้องสู้ ถ้าเรามีหลักเกณฑ์นะ...

พอ**หลวงปู่มั่น**เสียไปแล้ว ท่าน **(หลวงตา)** ปฏิบัติถึงที่สุด พอมันแก้ความสงสัยในหัวใจได้หมดแล้ว ก็มาฟัง มาฟัง**หลวงปู่ฝั้น “ผู้รู้สว่างไสว ผู้รู้ผ่องใส”** ผู้รู้เห็นไหม ผู้รู้ไง เวลาจะแก้เห็นไหม เวลาวันเผาศพ นี้หลวงตาท่านเล่าเอง เวลาวันเผาศพ**อาจารย์กงมา**ที่วัดดอยธรรมเจดีย์ พอเผาศพเสร็จ ก็กลับมาพักอยู่ที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ ก็คุยธรรมะกันไง พอถึงที่สุดตรงนี้ คือว่ากระบวนการของความรู้ภายใน

กระบวนการของภาวนามยปัญญาเห็นไหม ถ้าคนไม่รู้ ฟังไม่ออกหรอก แล้วไอ้คำนี้มันเป็นไฮไลท์ของพระป่าอยู่ช่วงหนึ่งเลย “ผู้รู้ผ่องใส ผู้รู้สว่างไสว” เห็นไหม ผู้รู้เป็นความว่างเห็นไหม และเราก็ผู้รู้ ผู้รู้ผ่องใสก็จำขี้ปากพูดกันไปเรื่อยๆ **หลวงตา**ท่านบอกกับ**หลวงปู่ฝั้น**นะ พอหลวงปู่ฝั้นพูดตรงนี้ปั๊บ... หลวงตาใช้คำนี้ เวลาจะแก้จากภายใน มันต้องแก้แบบว่า ให้สำนึก ให้ภายในมันยอมรับ หรือช็อคตัวเองเลย ท่านใช้คำบอกว่า **“โอ้ ! นึกว่าไปถึงไหนแล้ว มานอนตายอยู่ที่นี่หรือ ก็นึกว่าสิ้นกิเลสไปแล้ว มานอนตายอยู่ที่นี่หรือ ผ่องใส สว่างไสว”**

เพราะจิตผ่องใส คือ อวิชชา ถ้าพูดถึงพุทโธผ่องใส พุทโธสว่างไสว นั่นยังไม่เห็นพุทโธ เพราะเป็นคนพูด แต่ถ้าตัวเองเห็นพุทโธนะ “เอ๊อะ !” พอเอ๊อะต้องฆ่า ต้องฆ่าอวิชชา ฆ่าอวิชชา คือ ฆ่าความผ่องใส ถ้าฆ่าความผ่องใส คือ ฆ่าพุทธะ นี่ไง ถ้าฆ่าตัวนั้น มันจะไม่ไปเกิดบนพรหม ไปดูใน **“ธรรมชุดเตรียมพร้อม”** สิ ท่านมีเทศน์อยู่หนึ่งกัณฑ์ เห็นไหม แสงสว่าง คือ อวิชชา ความผ่องใส คือ อวิชชา แล้วมันก็กลับมาในพระไตรปิฎก **“จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้หมองไปด้วยอุปกิเลส”**

จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส มันก็มีทางวิชาการ เขาก็เถียงกันอยู่พักหนึ่งว่า ผ่องใส คือ นิพพาน อีกกลุ่มหนึ่งบอกว่า นิพพานแล้วมาเกิดได้อย่างไร ถ้านิพพานไปแล้ว มันขัดแย้งกันเห็นไหม โดยกระบวนการของที่ว่าภาวนามยปัญญา กระบวนการของที่ว่าคิดนอกกรอบ ถ้ามันผ่องใส มันเกิดได้อย่างไร แต่นี้ไอ้คนบอกว่า ผ่องใส คือ นิพพาน นี่มันก็เถียงกัน เพราะมันขัดแย้งเพราะอะไร เพราะมันไม่เป็นความจริง

แล้วนี่พอมันเป็นความจริง จิตเดิมแท้นี่ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส ไอ้จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลสเห็นไหม ถ้าคนไม่เป็น คนไม่เข้าใจจะไม่เข้าใจ แต่หลวงตาเห็นไหม ท่านบอกว่า “มันผ่องใส มันสว่างไสว กำหนดแล้วมันว่างไปหมดเลยนะ พิจารณาไป ภูเขาทะลุไปหมดเลยนะ” แล้วธรรมะกลัวท่านหลง นี่ไง **หลวงปู่มั่น**ท่านฟังธรรมตลอดเวลา ธรรมะกลัวหลงเห็นไหม ธรรมะเตือนเลย **“ความสว่างไสวเกิดจากจุดและต่อม”**

ท่านบอกว่า ธรรมะเตือน คือ ธรรมะเตือน เตือนผู้เป็น เตือนผู้ที่เป็นอยู่นะ ให้สำนึกตน งงนะ งงเลยนะ บอกว่า “อ้าว ! จุดและต่อม จุดและต่อมที่ไหน” จะวิ่งหาจุดและต่อม ฉะนั้น จุดและต่อม ก็คือ เรานั่นแหละ จุดและต่อมเป็นภพ เป็นปฏิสนธิจิต สว่างไสว คือ มันได้ทำความสะอาดเข้ามาถึงตัวของมัน พอถึงตัวของมัน มันก็สว่างของมันโดยธรรมชาติของมัน แต่ธรรมชาติของมันนะ คือเพราะว่ารู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความไม่รู้สึกตัวเองเห็นไหม นี่ “อวิชชาทั้งหมดเลย แต่มันสว่างไสวของมันเห็นไหม”

พอมันสว่างไสว ความสว่างไสวนั้นเกิดจากจุดและต่อม จุดและต่อมของจิต ท่านบอกว่าถ้า**หลวงปู่มั่น**อยู่นะ ท่านจะสำเร็จไปเลย แต่นี่หลวงปู่มั่นไม่อยู่นะ มันก็กลับมาหา ทั้งๆ ที่ ทั้งๆ ที่ธรรมะเตือนนะ เอ ! แล้วจุดและต่อมอะไร จุดและต่อมที่ไหน ตอนที่ยังไม่รู้นะ แต่พอท่านผ่านแล้ว ท่านมาเช็คทุกวันเห็นไหม จุดและต่อมของจิตไง เวลาถ้าผ่านแล้วจะ... ถ้าคนทำลายแล้วจะเข้าใจหมดเลย แต่ถ้าคนไม่เข้าใจนะ มันก็หันรีหันขวางนะ เออ ! มันจุดอะไร แล้วมันต่อมอะไร แล้วมันอยู่ที่ไหน เพราะไม่รู้ แต่ถ้าหลวงปู่มั่นอยู่ ท่านชี้ปั๊บจบเลย นี่ย้อนกลับมา เพราะผ่านตรงนี้ แล้วพอผ่านไปแล้วใช่ไหม มันต้องมีกระบวนการที่ผ่านตรงนี้ออกไป พอผ่านตรงนี้ออกไปปั๊บ

พอไปเจอ**หลวงปู่ฝั้น** “ผู้รู้ผ่องใส ผู้รู้สว่างไสว อะไร อะไร นึกว่าผ่านไปแล้ว มาตายอยู่ที่นี่เหรอ” คำว่า ตายอยู่ที่นี่เหรอ ถ้าไม่เตือนอย่างนี้ กิเลสมันไม่ยอมหรอก กิเลสอันละเอียดมันก็บอกว่าเหมือนกัน เท่ากัน มันจริตนิสัยต่างกัน มันจะอ้างเอาตัวรอดให้ได้ล่ะ กิเลสมันอ้างขนาดเราเตือนแล้วนะ

คนที่รู้นะเตือนแล้ว แต่กิเลสมันก็ยังอ้าง เอาตัวรอด คือว่า เอากิเลสรอดไง มันก็อ้าง ไม่ให้เข้าไปหามันหรอก มันยังอ้างไปเรื่อยๆ อ้างเล่ห์ไปเรื่อยๆ กิเลสนี่ร้ายนะ กิเลสนี้เป็นเรา อนาคาก็มีกิเลส ฉะนั้น เวลาจะให้สำนึกตน มันถึงต้องกระตุกไง **“นึกว่าไปถึงไหนแล้ว มานอนตายอยู่นี่ได้อย่างไร”** พอนอนตายปั๊บนะ อ๊ะ ! งงล่ะนะ พองงด้วยเหตุผลต่อสู้กัน ต่อสู้ หมายถึงว่า โต้แย้งด้วยเหตุด้วยผล พอโต้แย้งด้วยเหตุด้วยผล **รู้แล้วๆ รู้แล้วๆ** นี่พอรู้แล้ว พอรู้แล้ว ยอมรับแล้ว

หลวงตาก็หยุด แล้วก็รอให้ท่านแก้ไขของท่าน นี่พูดถึงกระบวนการเวลาภาวนามยปัญญา หรือว่ากระบวนการที่ว่าคิดนอกกรอบ เวลาคิดนอกกรอบ มันเป็นเรื่องกระบวนการของปัญญา”

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ท่านอาพาธหนักต้องเข้าโรงพยาบาล

ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านอาพาธหนักด้วยโรคหัวใจและความดันเลือดสูง ลูกศิษย์ติดต่อให้ท่านลงมารักษาอาการที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ แต่ท่านไม่ยอมเข้าโรงพยาบาล พอถึงเดือนเมษายน ท่านก็เดินทางไปรักษาตัวต่อที่กรุงเทพฯ โดยท่านพักบ้านลูกศิษย์ที่พระโขนง ท่านไม่ยอมเข้าโรงพยาบาล ท่านต้องการให้หาแพทย์ไปรักษา และได้คุณหมออวย เกตุสิงห์ เป็นผู้ไปรักษาอาการ เมื่อรักษาอยู่สามสัปดาห์อาการของท่านก็ดีขึ้น ท่านก็ย้ายเข้าพักฟื้นที่วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน เพราะพักที่บ้านไม่สะดวกต่อการปฏิบัติเหมือนที่วัด

หลวงปู่ฝั้น ท่านพักที่วัดพระศรีมหาธาตุ อยู่เดือนกว่า แม้ขณะพักฟื้นอาการ ท่านยังเมตตาเทศน์โปรดญาติโยม โดย คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“ท่านอาจารย์พักอยู่ที่วัดพระศรีมหาธาตุเดือนกว่า มีคนไปเยี่ยมและถวายจังหันมากขึ้นทุกๆ วัน ฉันเสร็จ ท่านก็เมตตาอบรมธรรมพานั่งสมาธิภาวนาทุกเช้าอีกด้วย กลางวันต้องต้อนรับแขกทั้งวัน ตอนกลางคืนถ้ามีคนไปเยี่ยมมาก ท่านก็เทศน์อีกครั้งหนึ่ง พวกที่ไปก็พากันตื้นตันในความเมตตาของท่าน แม้จะอยู่ในระหว่างพักฟื้น ท่านก็ไม่ยอมละเลยหน้าที่ของพระและของอาจารย์

เช้าวันอาทิตย์วันหนึ่งหลังจากท่านฉันเพิ่งเสร็จ มีอาจารย์หญิงสองคน จากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งพากันไปนมัสการท่าน คนหนึ่งท่านรู้จักอยู่แล้ว แต่อีกคนเพิ่งไปเป็นครั้งแรก ผู้เขียนจึงกราบเรียนท่านว่า “อาจารย์คนนี้ชื่อนั้นๆ ใจดีมาก ชอบทำบุญเสมอๆ” ท่านก็ถามทันทีว่า **“ทำบุญบ่อยๆ แล้วเห็นตัวบุญหรือเปล่าล่ะ”** (อาจารย์ผู้นั้นเคยถามผู้เขียนก่อนหน้านั้นประมาณสามสี่เดือนว่า “ตัวบุญ” นั้นเป็นอย่างไร) อาจารย์ผู้นั้นบอกว่า ไม่รู้จัก ท่านก็เทศน์ให้ฟังในตอนท้ายท่านบอกว่า **“แล้วถ้าหากใครเขาว่าเราเป็นสุนัข ก็อย่าเพ่อไปโกรธเขานะ ลองเอามือคลำดูก่อน ตัวเรามีหางหรือไม่ ถ้าไม่มีก็แปลว่า เราไม่ใช่สุนัข เขาว่าเราผิดๆ ไม่ต้องไปโกรธขึ้งอะไร เขาก็ไม่ได้ว่าเรา”**

อาจารย์หญิงผู้นั้นต้องหันไปกระซิบถามเพื่อนว่า “เอ๊ะ ! ท่านรู้ใจเราได้อย่างไร ก่อนจะมานี่เองฉันโกรธพี่ เพราะเขาว่าอย่าทำเป็นเห่าใบตองแห้ง” ท่านอาจารย์ ท่านอาจจะรู้จริงๆ จึงตั้งใจพูดเพื่อช่วยให้อาจารย์หญิงผู้นั้นคลายความขุ่นใจ นี่ก็ความเมตตาของท่าน หากเห็นมีอะไรที่ท่านจะช่วยได้ แม้เล็กน้อย ท่านก็ช่วย”

อีกเหตุการณ์หนึ่ง ท่านได้แก้ความเชื่อเรื่องสามเณรอ้างวิญญาณ**ท่านพ่อลี ธมฺมธโร** มาประทับทรง โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ มีสามเณรน้อยรูปหนึ่ง อายุประมาณ ๑๒ หรือ ๑๓ ขวบนี้แหละ พำนักอยู่วัดอโศการาม ตำบลบางปิ้ง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เธอเป็นคนขยัน ข้อวัตรปฏิบัติดี มีความเพียร พระอาจารย์ของเธอได้แนะนำพร่ำสอนอบรมให้หมั่นเจริญภาวนา พานั่งสมาธิทุกวันมิได้ประมาท

วันหนึ่ง สามเณรน้อยกำลังนั่งภาวนา ก็ปรากฏว่าวิญญาณของ**ท่านพ่อลี ธมฺมธโร (เจ้าคุณพระสุทธิธรรมรังสีฯ)** อดีตเจ้าอาวาสวัดอโศการาม มาเข้าประทับทรงกับสามเณร แล้วมาแสดงพระธรรมเทศนาให้พระภิกษุและสามเณรและอุบาสก อุบาสิกาฟัง ปกติสามเณรน้อยยังเทศน์ไม่เป็น เพราะพึ่งบวช แต่เวลาวิญญาณของท่านพ่อลีมาเข้าประทับทรง เธอเทศนาได้คล่อง ถูก เหมือนท่านพ่อลีเทศน์จริงๆ ไม่มีผิด

ข่าวนี้ได้กระจายไปทั่ววัดและชาวบ้านพากันแตกตื่น ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา พากันหลั่งไหลไปฟังเทศนา**ท่านพ่อลี** ที่วิญญาณของท่านมาเข้าประทับทรงในร่างของสามเณร บางท่านก็สงสัย บางท่านก็เชื่อว่า เป็นวิญญาณของท่านพ่อลีมาเข้าประทับทรงจริงๆ ส่วนพระผู้เป็นอาจารย์ของสามเณรน้อย ใคร่จะพิสูจน์เพื่อทราบข้อเท็จจริงให้ยิ่งกว่านี้ จึงได้พาสามเณรตระเวนไปหาพระเถระครูบาอาจารย์ท่านผู้เชี่ยวชาญในด้านนี้ตามวัดต่างๆ ทางภาคอีสาน เพื่อให้ท่านพิสูจน์และรับรอง

พระอาจารย์ของสามเณรน้อย พาสามเณรไปหา**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ที่วัดพระศรีมหาธาตุ เวลานั้นท่านอาพาธ ท่านได้ไปพักให้หมอรักษาอยู่ที่เรือนรับรอง วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน พระนคร พ.ศ. ๒๕๐๖ พระอาจารย์ของสามเณรได้เล่าความเป็นไปเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณของ**ท่านพ่อลี**มาเข้าประทับทรงกับสามเณรลูกศิษย์ของท่าน ตามที่ได้เป็นมาแล้วตั้งแต่ต้นจนตลอดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อให้ท่านพระอาจารย์ฝั้นพิสูจน์ข้อมูลให้ทราบความเท็จจริง

เมื่อพระอาจารย์องค์นั้นเล่าจบแล้ว **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ก็ได้พูดขึ้นทันทีว่า **“อย่าหลงเชื่อสัญญามันหลอก ไม่เป็นความจริงอะไรหรอก”** นี้ก็เรื่องหนึ่งที่ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านไม่ให้เชื่อถือ ตั้งแต่นั้นมาทั้งพระผู้เป็นอาจารย์ ทั้งสามเณรน้อยได้หายเงียบไปเลย ไม่ทราบไปอยู่ไหนจนบัดนี้”

พ.ศ. ๒๕๐๖ จำพรรษา ๓๙ ที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ สุขภาพท่านเริ่มทรุดโทรม

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**อาการทุเลาลงมากแล้ว ท่านจึงเดินทางจากกรุงเทพฯ กลับจังหวัดสกลนคร โดยกลับไปพักฟื้นที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ และได้จำพรรษาอยู่ที่วัดแห่งนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ อีกหนึ่งพรรษา ทั้งนี้เพราะท่านมีอายุมากแล้ว ขณะนั้นท่านมีอายุ ๖๔ ปี พรรษา ๓๙ เป็นพระเถระผู้ใหญ่แล้ว ท่านมีโรคภัยมาเบียดเบียนด้วย คณะแพทย์และบรรดาสานุศิษย์ จึงกราบวิงวอนขอให้ท่านจำพรรษาที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ เป็นการพักฟื้นสุขภาพ โดย **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกไว้ดังนี้

“**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้จำพรรษาที่สำนักสงฆ์ถ้ำขาม เราได้มาอยู่ช่วยงานท่านอย่างใกล้ชิด เพราะสังขารของท่านนับวันจะร่วงโรย มีการเจ็บป่วยเสมอๆ องค์ท่านเองก็ไว้วางใจมากให้ช่วยอบรมดูแลภิกษุสามเณรที่สำนักสงฆ์ถ้ำขาม พรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เนื่องจากคณะแพทย์และสานุศิษย์เห็นว่า การเดินขึ้นลงที่สำนักสงฆ์ถ้ำขามต้องออกกำลังกายมาก อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของท่าน**พระอาจารย์ฝั้น**ได้ จึงวิงวอนให้ท่านพักจำพรรษาที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ไปพลางก่อน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ท่านจะจำพรรษาอยู่ที่วัดนั้นเพื่อเป็นการพักฟื้น แต่บรรดาญาติโยมทางใกล้และทางไกล ก็ยังพากันไปนมัสการอยู่ไม่ขาด ท่านเองก็เมตตาต้อนรับและเทศนาอบรมสั่งสอน โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย นับเป็นอันตรายต่อสุขภาพของท่านเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ ท่านยังมีภารกิจในการอบรมพระภิกษุ สามเณร โดยเฉพาะพวกนวกภิกษุไปพร้อมกันด้วย ทั้งยังได้นำการพัฒนาวัด โดยขุดลอกขยายสระหนองแวง ให้กว้างและลึกจนเป็นรูปสระใหญ่ สร้างโบสถ์น้ำขึ้นในแบบได้ประโยชน์ใช้สอย และถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติ โดยหลีกเลี่ยงความวิจิตรพิสดาร ในการตกแต่งอย่างสิ้นเชิง สำหรับกุฏิที่พักก็ได้สร้างขึ้นใหม่เท่าที่มีความจำเป็นเท่านั้น

ส่วนเรานั้นได้พิจารณาแล้วว่า องค์ท่านมีอายุมากแล้ว และมีโรคภัยเบียดเบียนด้วย จึงติดตามอุปัฏฐาก**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**มาโดยตลอด ดูแลอุปัฏฐากท่านอย่างใกล้ชิด และร่วมจำพรรษากับท่านที่วัดป่าภูธรพิทักษ์ จังหวัดสกลนคร เราอยู่กับท่านจนธาตุขันธ์ท่านแข็งแรงขึ้น”

เมตตาธรรมอันล้นพ้น

จากปี พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านยังคงไปๆ มาๆ ระหว่างวัดป่า–ธาตุนาเวง หรือ วัดป่าภูธรพิทักษ์ อำเภอเมือง วัดป่าอุดมสมพร และวัดถ้ำขาม อำเภอพรรณานิคม ท่านผูกพันกับวัดทั้งสามนี้มาก ซึ่งทั้งสามวัดนี้ล้วนสร้างเป็นวัดป่ากรรมฐานตามแนวปฏิปทาของ

ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต เป็นสถานที่สัปปายะเหมาะกับการปฏิบัติธรรมของพระ เณร ตลอดพุทธบริษัททั้งหลาย ถือเป็นผลงานศาสนถาวรวัตถุชิ้นสำคัญของหลวงปู่ฝั้น

สำหรับวัดป่าอุดมสมพร ถือเป็นบ้านเกิดของ**หลวงปู่ฝั้น** ท่านได้มาพักปฏิบัติธรรมโปรดญาติพี่น้องเป็นครั้งคราว หลังจากพัฒนาวัดป่าภูธรพิทักษ์และวัดถ้ำขามจนเจริญรุ่งเรืองมั่นคงแล้ว ท่านได้กลับมาพัฒนาวัดป่าอุดมสมพรจนเป็นวัดที่เจริญรุ่งเรืองมั่นคงอีกแห่งหนึ่ง วัดถ้ำขามเป็นวัดที่สร้างอยู่บนเขาอยู่ในเทือกเขาภูพาน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเรียกวัดถ้ำขามว่า “วัดบน” ส่วนวัดป่าอุดมสมพรจะเรียกว่า “วัดล่าง” ในบั้นปลายชีวิตของหลวงปู่ฝั้น ท่านได้มาอยู่จำพรรษา ได้มาพัฒนาวัดป่าอุดมสมพร และท่านได้มรณภาพที่วัดแห่งนี้ที่ท่านได้สร้างไว้

กล่าวถึงคำพยากรณ์ของคุณโยมย่า ซึ่งได้พยากรณ์**หลวงปู่ฝั้น**ไว้ ตั้งแต่ขณะที่ท่านออกบวชเป็นสามเณรใหม่ๆ ว่า ท่านจะครองสมณเพศได้ตลอดชีวิต ท่านจะเป็นผู้บริสุทธิ์ผ่องใส ท่านจะเป็นที่เคารพกราบไหว้ของชนทุกชั้น ทุกเชื้อชาติ ศาสนา ฯลฯ ปรากฏว่ายิ่งนานวัน ก็ยิ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ดังนี้

ไม่ว่า**หลวงปู่ฝั้น**ท่านจะไปพำนักอยู่ ณ ที่ใด บรรดาศรัทธาผู้คนจะพากันไปกราบไหว้นมัสการท่านอย่างเนืองแน่น ทุกคนได้รับการต้อนรับปฏิสันถารด้วยความเมตตาจากหลวงปู่ฝั้นอย่างเสมอหน้าเหมือนกันหมด ไม่มีเด็ก ไม่มีผู้ใหญ่ ไม่มีคนมีคนจน ไม่มีเจ้านายหรือบ่าวไพร่ ตลอดเวลาในช่วงชีวิตของท่าน ลูกศิษย์ลูกหาบอกว่า ไม่เคยเห็นท่านแสดงอาการกระตือรือร้น หรือดีอกดีใจในการต้อนรับใครผู้ใดเป็นพิเศษ ท่านปฏิบัติด้วยความเสมอภาคตามธรรมเท่าเทียมกันหมดทุกคน นอกจากนี้ยังไม่เคยเห็นท่านแสดงอาการเหน็ดเหนื่อย ย่อท้อ หรือเบื่อหน่าย ในการเอาธุระต้อนรับแนะนำสั่งสอนอบรมแสดงธรรมโปรดแก่ผู้คนทุกหมู่ทุกเหล่า

หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นนักสร้างคน คือ สร้างคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ สอนให้คนพาลกลับตัวเป็นคนดี สอนให้คนรักษาศีล เจริญเมตตาภาวนา ท่านสอนภาวนา **“พุทโธ”** สอนให้เลิกอบายมุขทุกอย่าง ให้ขยันขันแข็งทำมาหากิน และให้ละเว้นต่อการประพฤติปฏิบัติมิชอบด้วยประการต่างๆ อย่างได้ผลตลอดมา

เมตตาบารมีธรรมของ**หลวงปู่ฝั้น**กว้างใหญ่ไพศาล แผ่กว้างขึ้นทุกที ในแต่ละปีๆ ที่ล่วงไป ผู้คนได้ยินชื่อเสียง กิตติศัพท์ กิตติคุณ และความเมตตาธรรมของท่าน ต่างก็พากันหลั่งไหลเดินทางไม่ว่าใกล้หรือไกล ไปกราบนมัสการท่านเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่มีวันจบสิ้น จนกระทั่งในระยะหลังๆ บรรดาสานุศิษย์และนายแพทย์ได้พากันมากราบวิงวอนขอร้องท่านครั้งแล้วครั้งเล่าให้บรรเทาการรับแขกลงเสียบ้าง ท่านจะได้มีเวลาพักผ่อนมากยิ่งขึ้น เพราะนับวันที่ผ่านไป สังขารร่างกายของท่านได้ทรุดโทรมลงไปมาก ทั้งยังล้มป่วยลงบ่อยๆ อีกด้วย แต่ท่านก็ไม่ยอมกระทำตาม

คำแนะนำเหล่านั้น ซึ่งทุกคนต่างก็ตระหนักดีในเหตุผลว่า **เป็นการขัดต่อเมตตาธรรมที่ท่านยึดถือปฏิบัติมาตลอด**

เปลี่ยนศาสนาด้วยมนต์ “พุทโธ”

ท่านเจ้าพระคุณ สมเด็จพระญาณสังวร (ก่อนได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก) แห่งวัดบวรนิเวศวิหาร ซาบซึ้งถึงพลังเมตตาคุณของ**หลวงพ่อฝั้น**ยิ่งกว่าท่านผู้ใดทั้งหมด จะเห็นได้ว่า หากมีชาวต่างประเทศผู้ใดอยากรู้พระพุทธศาสนา ให้ได้รสชาติความสุขสงบอย่างฉับพลันแล้ว ท่านเจ้าพระคุณ สมเด็จพระญาณสังวร ก็แนะนำให้ไปกราบหลวงพ่อฝั้น ชาวต่างประเทศนับถือศาสนาอื่นหลายท่าน พบมนต์ “**พุทโธ**” ของหลวงพ่อฝั้นแล้วถึงกับเปลี่ยนศาสนา ผู้ชายขอบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ สามเณร สำหรับผู้หญิงขอบวชเป็นแม่ชี ชาวต่างประเทศซึ่งมีศรัทธาละเพศฆราวาส แห่งแรกที่ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จฯ จะส่งไปอบรมให้พบสันติสุข ก็คือ สำนักของหลวงพ่อฝั้น ที่วัดป่าอุดมสมพรและวัดถ้ำขามเสมอ

คุณวิเศษของหลวงพ่อฝั้นอย่างแท้จริงนั้น ก็คือ อำนาจประหลาดอันเกิดจากกระแสเมตตาคุณ กรุณาคุณ และความสามารถสอนธรรมด้วยภาษาง่ายๆ ผู้ฟังรับเอาเป็นประโยชน์แก่ชีวิตได้อย่างทันทีทันใด อาทิ การถามว่า “รู้จักไหม พระกรรมฐาน ๕” กรรมฐาน ๕ ต้นเหตุแห่งการก่อกรรมทั้งหลายทั้งปวง ก็คือ แขนสองข้าง ขาสองข้าง ศีรษะหนึ่ง หมายถึงว่า คนเราจะทำอะไรก็ตาม ก็ต้องใช้หัวคิดและแขนขามือเท้านี่แหละเป็นองค์ประกอบใหญ่

บุญ คือ ความสบายเย็นอกเย็นใจ ไม่ยุ่งยาก ไม่ลำบาก รำคาญ ไม่อดไม่จน

บาป คือ ความวุ่นวาย ความยุ่งความยาก ดิ้นรน ลำบากเดือดร้อน

ศาสนา คืออะไร อะไรเป็นศาสนา ศาสนา แปลว่าอย่างไร ศาสนา ก็คือ คำสั่งสอน ท่านสอนอะไร ท่านสอนคน สอนเพื่อเหตุใด สอนกายกับใจของคน เพื่อละความชั่ว ละความชั่วเพื่อเหตุใด เพื่อไม่ให้เราได้ทุกข์ได้ยาก ได้ลำบากรำคาญ ไม่ให้อด ไม่ให้จน ให้พ้นจากตกทุกข์ได้ยาก ความทุกข์ยากลำบากนั้นคือ นรก ความทุกข์มิได้อยู่บนท้องฟ้าอากาศ ทุกข์อยู่ตรงไหน บาปอยู่ตรงนั้น นรกก็อยู่ตรงนั้น

พระพุทธศาสนาสอนเรื่องกายกับใจคน ท่านไม่ได้สอนเรื่องต้นไม้ภูเขาเลากา

หลวงพ่อฝั้นไม่ค่อยพูดถึงคำว่าสมาธิ แต่ชอบเรียกว่า **การวัดใจ** หรือ **เข้าวัด** วิธีการของหลวงพ่อสอนไม่มีอะไรยุ่งยากเลย “นั่งให้สบาย...หลับตา หุบปาก ลิ้นก็อย่ากระดุกระดิก หน้ายิ้มๆ ทำใจให้เบิกบาน ภาวนาว่า **พุทโธ ธัมโม สังโฆ** ๓ ครั้ง แล้วรวมเป็น **พุทโธ** คำเดียว มองเข้าไป

ภายใน ดูใจของเรา เห็นอะไรไหม มันมืด คือ ใจคน วัดกันตรงนี้ วัดเพื่อให้รู้ว่า ใจเรานี่นะ ดีหรือไม่ดี ใจดีเป็นอย่างไร ใจเราดีก็มีความสุข ความสบาย เย็นอกเย็นใจไม่เดือดร้อน”

พุทโธ – กายเราเบิกบาน พุทโธ – ใจเราสว่างไสว พุทโธ – ใจเราผ่องใส เหมือนน้ำใส กระจกใส หรือแก้วใส เห็นตน เห็นบุคคลอื่น มองเห็นเรา มองเห็นเขา มองเห็นงาน มองเห็นการ มองเห็นความสุขความทุกข์ของเรา เรามีชีวิต เรารักชีวิต ใครๆ ก็มีชีวิตเหมือนกันทุกคน เมื่อเป็นเช่นนี้เราไม่ควรเบียดเบียนซึ่งกันและกัน...ซี”

หลวงพ่อฝั้น เน้นเรื่อง**ศีล ๕** เสมอ แต่ท่านไม่ชอบพิธีการขอศีล หากผู้ใดไม่ทราบไปอาราธนาขอศีลจากท่าน หลวงพ่อจะบอกว่า “อย่าไปโกหกกับพระหลาย ขอศีลปุ๊บ พอยุงกัดก็ตบปั๊บ” หลวงพ่อท่านถือว่า ศีลเป็นของประจำตัวต้องมีอยู่ทุกคนแล้ว ศีล ๕ เป็นอีกกรณีหนึ่งที่หลวงพ่อเปรียบเสมือน**แขนสอง ขาสองข้าง** และ**ศีรษะหนึ่ง** เป็นเรื่องที่เราจะต้องรักษา อย่าเอาแขน ขา และหัว ซึ่งหมายถึง ความนึกคิด และปาก นัยน์ตาไปกระทำสิ่งที่เป็นโทษ ๕ อย่าง คือ ผิดศีล ๕ ข้อ

คุณลักษณะพิเศษของธรรมที่หลวงพ่อแสดง ได้แก่ ผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกเหมือนกันว่าหลวงพ่อกล่าวข้อความออกมาเพื่อตัวเขาอย่างเจาะจง ไม่ใช่กล่าวคลุมๆ สำหรับบุคคลทั่วไป แม้จะมีผู้ร่วมประชุมอยู่นับด้วยจำนวนร้อยๆ ก็ตาม

คราวหนึ่งบนศาลาหลังใหญ่วัดป่าอุดมสมพร แน่นทั้งผู้คนฆราวาส แม่ชี พระภิกษุ สามเณร คู้ขาไขว้เป็นบัลลังก์กลีบอุบล มือประสานอยู่บนตัก เงียบ เหมือนกับทุกชีวิตได้กลายเป็นรูปปั้นไปหมด มีเสียงหวีดร้อง ติดตามด้วยสะอื้นไห้โฮของเด็กสาวคนหนึ่ง เหตุเกิดเพราะกระทำสมาธิแล้วเห็นภาพนิมิตน่ากลัว **หลวงพ่อฝั้น**ในตอนที่จะเปลี่ยนจากตำแหน่งอาสนะ เดินขึ้นไปสู่ยังธรรมาสน์ ท่านเดินเข้าไปใกล้เด็กสาว แทนที่จะสอบถามว่า เกิดอะไรขึ้น หลวงพ่อกลับพูดถึงนิมิตที่เด็กหลับตาเห็น คืนวันนั้นหลวงพ่อเทศนาเกี่ยวกับการเปลี่ยนศาสนา ซึ่งนับเป็นครั้งแรกในชีวิตของหลวงพ่อ ที่พูดถึงการเปลี่ยนความศรัทธาจากศาสนาหนึ่งเพื่อรับศาสนาใหม่ เด็กสาวผู้เห็นนิมิตน่ากลัวผู้นั้น กำลังดำริจะเปลี่ยนศาสนา และก็ไม่มีผู้ใดกราบเรียนเหตุผลการเปลี่ยนศาสนาอันเป็นต้นเหตุที่ญาติผู้ใหญ่นำเด็กสาวผู้นั้นไปที่วัดป่าอุดมสมพร แก่หลวงพ่อมาก่อนเลย

โดยปัจจัยต่างๆ ดังที่กล่าวแล้ว **หลวงพ่อฝั้น**จึงเป็นที่เคารพรักของบุคคลทุกชาติชั้น มีผู้เดินทางข้ามน้ำ ข้ามฟ้า ข้ามประเทศ ไปกราบนมัสการหลวงพ่อถึงวัดป่าอุดมสมพร ซึ่งอุดมสมพรสมชื่อ ต้นไม้ออกผล ออกดอก ใบเขียวชอุ่มเหมือนกับเป็นอยู่อย่างนั้นตลอดกาล

เมตตาสัตว์ ท่านรักแมว

เมตตาธรรมของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ไม่เพียงเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สัตว์ท่านก็เมตตา ท่านรักแมวมาก ท่านเลี้ยงแมวอยู่ตัวหนึ่ง เป็นแมวสีเหลืองปนขาว แต่ไม่ทราบว่าท่านตั้งชื่อให้มันหรือไม่ ท่านเลี้ยงแมวตัวนี้ตั้งแต่มันเล็กๆ จนกระทั่งมันโต ท่านเลี้ยงด้วยความรัก ความเอ็นดู ดูเหมือนสัญชาตญาณมันก็รับรู้ มันก็รักท่านมากเหมือนกัน

ด้วยความรักและผูกพันระหว่างท่านกับแมวนี้เอง ท่านจึงพยายามสอนให้มันปฏิบัติตามที่ท่านต้องการ ด้วยแมวเป็นสัตว์ที่สอนยาก ไม่ว่ามันจะเป็นแมวสายพันธุ์ใดๆ ในโลก **แต่หลวงปู่ฝั้นท่านได้ใช้อำนาจจิตอัศจรรย์สอนให้มันเดินจงกรม** ทั้งๆ ที่ท่านเองก็รู้ยาก การเดินจงกรมนั้นจะต้องเดินกลับไปกลับมา เบื้องต้นท่านได้เดินให้มันดูเป็นตัวอย่างก่อน จากนั้นจึงสั่งให้มันเดินตามท่านปฏิบัติอยู่เช่นนี้ จนกระทั่งต่อมา ไม่ว่ามันจะอยู่ที่ไหน พอมันได้ยินเสียงเรียก หรือดีดนิ้วให้มีเสียงดัง มันก็จะรีบมาหาหลวงปู่ จากนั้นมันก็จะเดินจงกรมกลับไปกลับมาให้ท่านดู โดยไม่ต้องสั่ง จึงนับว่าเป็นความประหลาดมหัศจรรย์อย่างมาก

เรื่อง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านรักแมว **องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์เล่าไว้ดังนี้

“ที่วัดถ้ำขามมีนะมีแมว วัดอุดมสมพรก็มี แต่แมว**ท่านอาจารย์ฝั้น**กับแมวนี้ รู้สึกว่าแมวรักท่านมากนะ ท่านหยอกแมวก็น่าดูด้วยท่านอาจารย์ฝั้น เพราะนิสัยท่านนุ่มนวล ครูบาอาจารย์ทั้งหลายก็มีท่านอาจารย์ฝั้นนี่ล่ะนิสัยนุ่มนวล เวลาว่าให้แมวนะ ท่านนั่งอยู่ถ้ำขาม จัดอาหารเรียบร้อย นี่จานเหล่านี้ล่ะ จัดให้แมวสองตัว ตัวหนึ่งใหญ่..แมว พอจัดให้ ก็แมว จัดให้เขา เขาก็กินท่านเลยพูดขู่มันอย่างไรนี่น่ะ พระยังไม่ได้ฉัน มันกินก่อนแล้ว มันมองดูท่าน นี่มันกินก่อนพระมันอย่างไรกัน เลยหยุดนะ ตั้งแต่นั้นมา... นี่ก็น่ารักอีกนะแมว พอนั่งเขาจะมองดูปากพระ แล้วเขาก็มองดูจานอาหารเขา ท่านสอนแมวน่าดูนะ ท่านอาจารย์ฝั้นว่าให้ เขาก็เลยหยุด ตั้งแต่วันนั้นมาเขาปฏิบัติได้ดีนะ ตั้งแต่วันนั้นมา เขาต้องดูปากพระ แล้วก็เขาดูจานข้าวเขา พอเห็นพระท่านเริ่มฉัน เขาปุ๊บเลย ถ้าพระยังไม่ฉัน เขาก็ดูจานข้าว แล้วดูปากพระ รู้สึกว่าเขาจะรู้ภาษาคน

นิสัยท่านเรียบร้อยมาก นิสัย**ท่านอาจารย์ฝั้น**นะ เราก็รักนิสัยท่าน อยากได้นิสัยท่านมาใช้ แต่ว่าลิงมันก็อยู่คอเรา ปุ๊บมันออกก่อนแล้วเรานะ

สำหรับท่านอาจารย์ฝั้นท่านเก่งหลายด้านเหมือนกัน ไม่มีใครเท่าที่ผ่านมาครูบาอาจารย์ที่จะนิ่มนวลและชุ่มเย็นทุกอย่างๆ เหมือนท่านอาจารย์ฝั้นนะ ท่านอาจารย์ฝั้นนี้ โหย ! สวยงามกิริยามารยาทของท่าน หลวงปู่ฝั้นนี้นุ่มนวล เหมือนช้างเดินลงทุ่งนา ท่านอาจารย์ฝั้นกิริยาอาการของท่านนุ่มนวล

ใครจะยึดไปปฏิบัติยังไงๆ สวยงามหมดนะ คือครูบาอาจารย์บางองค์จะสวยงามเฉพาะท่านเวลาอยู่กับท่านนี้เรียกว่า เป็นของจริงล้วนๆ สวยงามไปหมดเฉพาะท่าน แต่คนอื่นเอาไปใช้ปลอมหมดนะ แต่สำหรับ**ท่านอาจารย์ฝั้น**นี้ ใครจะเอาไปใช้ก็ได้ ท่านก็เป็นมหามงคลต่อท่านอยู่แล้ว กิริยามารยาททุกสิ่งทุกอย่างการแสดงออกของท่านนำเอาไปใช้นี้ ได้ประโยชน์ทั้งนั้น เป็นมงคลด้วยกันทั้งหมด ไม่ปลอม กิริยาของครูบาอาจารย์บางองค์นี้ สำหรับท่านเหมาะสมทุกอย่างจริงตลอดสำหรับท่าน คนอื่นเอาไปใช้ปลอมหมดๆ ใช้ไม่ได้ แน่ะเป็นอย่างนั้นนะ เพราะนิสัยคนละอย่าง นิสัยอย่างหนึ่ง ทั่วๆ ไปยึดเอาไปใช้ได้หมด เป็นมงคลหมด บางองค์นี้ใช้ได้เฉพาะท่านเท่านั้น จริงทั้งหมด แต่คนอื่นเอาไปใช้ปลอมหมด เป็นอย่างนั้น

แมวใหญ่ อยู่วัดอุดมสมพรก็เหมือนกันแมวใหญ่ อยู่วัดถ้ำขามก็แมวใหญ่ อยู่นั้นล่ะ มันถูกกับท่านดี พอเห็นท่านมานี้ เขาจะล้มแผละหงายท้อง ทำไมทำอย่างนั้นล่ะ นี่เขาเคารพพระไหว้พระ ท่านว่าเขาไหว้พระ เขาไหว้แบบนี่แมว พอเห็นท่าน เขาเคารพท่าน เขานอนแผ่สองสลึงนะ ท่านลงมา ท่านมาทำหยอกเขาเล็กน้อยแล้วก็ไป แล้วทำไมมันทำอย่างนั้นล่ะ มันไหว้พระ

ท่านพูดเองนะ นี่เขาไหว้พระ นอนแผ่สองสลึง นอนหงายเลยนะกับ**ท่านอาจารย์ฝั้น** แต่กับพระองค์อื่นไม่ทำนะ แต่กับท่านอาจารย์ฝั้นทำ เขานอนหงายเลย ท่านก็หยอกเขาเล่นเขานิดหนึ่งท่านก็ผ่านไป เขาก็อยู่ปรกติ ถ้ากับท่านแล้ว นอนอย่างนี้ล่ะ นอนหงายเลย เขาเคารพ ท่านว่าเขาไหว้ ท่านอาจารย์ฝั้นเล่นกับแมวก็น่าดูนะ แมวเคารพท่าน รักท่านมากอยู่นะ อยู่ถ้ำขามก็มีอยู่วัดอุดมสมพรก็มี”

ภาค ๑๗ ปัจฉิมวัยจำพรรษาวัดป่าอุดมสมพร

พ.ศ. ๒๕๐๗ – ๒๕๑๙ จำพรรษา ๔๐ – ๕๒ ที่วัดป่าอุดมสมพร

ในชีวิตบั้นปลายของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านจำพรรษาที่วัดป่าอุดมสมพร อันเป็นบ้านเกิดของท่าน โดยปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ท่านเริ่มพาพระเณรมาจำพรรษาเป็นปีแรก จากนั้นก็จำพรรษาเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งเป็นการจำพรรษาติดต่อกันนานที่สุดถึง ๑๓ พรรษา ขณะนั้นท่านเข้าสู่วัยชราภาพมากแล้ว มีอายุถึง ๖๕ – ๗๗ ปี และอายุพรรษาก็สูงถึง ๔๐ – ๕๒ นับเป็นพ่อแม่ครูอาจารย์ เป็นพระมหาเถระของวงกรรมฐานแล้ว และท่านพำนักอยู่ที่วัดป่าอุดมสมพร ตราบจนวันมรณภาพ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ก่อนเข้าพรรษา **หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี** ท่านได้แวะเวียนมาเยี่ยมเยียนสนทนาธรรมกับ**หลวงปู่ฝั้น** และได้ขอจำพรรษาที่วัดถ้ำขาม โดยหลวงปู่เทสก์ บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อเราออกจากเกาะภูเก็ตเปลื้องปลดภาระอันนั้นแล้ว เราก็ตั้งใจแสวงหาที่วิเวก ความสงบตามวิสัยเดิมของตน เมื่อเที่ยวไปเยี่ยม**ท่านอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ที่อำเภอพรรณานิคม ไปเห็นวัดถ้ำขามของท่านเข้า เรารู้สึกชอบใจ เราจึงขอจำพรรษา ณ ที่นั้นหนึ่งพรรษา ที่นี่ถึงแม้บริเวณวัดจะไม่กว้างขวางเท่าไรนัก แลเขาก็ไม่สู้จะสูง แต่อากาศดีมาก

ท่านเป็นคนขยัน ออกพรรษาแล้วพาญาติโยมทำทางขึ้นเขาทุกปีจนเกือบถึงยอดเขา พวกญาติโยมก็ชอบใจเสียด้วย ถ้า**อาจารย์ฝั้น**เรียกทำงานแล้ว การงานส่วนตัวจะมากสักเท่าไรก็ทอดทิ้ง ผู้ที่ขึ้นไปถึง แม้จะได้รับความเหน็ดเหนื่อยหายใจไม่ทั่วท้องก็ตาม พอขึ้นไปถึงวัดท่านแล้วพักอยู่ ๕ – ๖ นาที อากาศที่นี่เรียกเอากำลังมาเพิ่มให้คุ้มค่าเหนื่อยที่เสียไป...

ในพรรษานี้เราได้บำเพ็ญความเพียรอย่างเต็มที่ เพราะญาติโยมและหมู่เพื่อนที่อยู่จำพรรษาด้วยก็ล้วนแต่เป็นลูกศิษย์ของ**ท่านอาจารย์ฝั้น** ที่ท่านได้อบรมมาดีแล้วทั้งนั้น เราไม่ต้องเป็นภาระที่จะต้องอบรมเขาอีก”

และในปีเดียวกัน เมื่อออกพรรษาแล้ว **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ขณะท่านมีอายุได้ ๗๖ ปี ท่านชื่นชอบการออกเที่ยวธุดงค์ตามป่าตามเขาเป็นชีวิตจิตใจ ท่านได้นำพระเณรออกเที่ยวรุกขมูลมาทางจังหวัดสกลนคร ท่านมีความประสงค์จะเดินทางไปเยี่ยม**หลวงปู่ฝั้น** ที่อำเภอพรรณานิคม จากนั้นท่านได้เดินขึ้นวัดถ้ำขามไปเยี่ยม**หลวงปู่เทสก์** เพื่อนสหธรรมิกที่เคยปฏิบัติธรรมอยู่ทางภาคเหนือด้วยกัน ซึ่งในขณะนั้นหลวงปู่เทสก์ได้พำนักจำพรรษาในปีที่ผ่านมา ท่านเพิ่งกลับมาจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางภาคใต้เป็นเวลานานถึง ๑๕ ปี จึงเป็นเหตุให้หลวงปู่เทสก์และหลวงปู่ขาวได้พบกันเป็นครั้งแรก นับจากเสร็จงานประชุมเพลิงศพ**ท่านพระอาจารย์มั่น**

ความเหมาะสมในการวิเวกบำเพ็ญความเพียรบนถ้ำขามนั้น **หลวงปู่เทสก์**ท่านมาถึงแล้วก็ชอบใจ จึงขออยู่จำพรรษา เมื่อ**หลวงปู่ขาว**ท่านมาถึงแล้ว ท่านก็ชอบใจอีกเหมือนกัน กล่าวคือในการพาคณะศิษย์ของท่านขึ้นไปพัก เพื่อเยี่ยมเยียนหลวงปู่เทสก์ ท่านชอบถ้ำขามมาก ในวันหนึ่งท่านถึงกับเอ่ยปากขอแลกสถานที่กับหลวงปู่เทสก์ โดยขอให้หลวงปู่เทสก์ไปอยู่ดูแลวัดถ้ำกลองเพลแทนท่าน ส่วนท่านเองจะขออยู่บนวัดถ้ำขามเอง แต่ไม่สำเร็จ

การพัฒนาด้านวัตถุ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้นไป **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้ย้ายไปจำพรรษาที่วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม และเริ่มพัฒนาวัดเป็นการใหญ่ มีการสร้างศาลาใหญ่เป็นที่ชุมนุมสำหรับการกุศลต่างๆ สร้างกุฏิถาวรขึ้นแทนกุฏิไม้ไผ่และกระดาษ สร้างโบสถ์น้ำในสระหนองแวง สร้างพระธาตุเจดีย์ ถังเก็บน้ำและระบบท่อส่งน้ำภายในวัด เป็นต้น

ในการสร้างถาวรวัตถุต่างๆ นี้ หลวงปู่จะถือหลักสำคัญเป็นประจำ คือ **มีเงินก่อนแล้วจึงลงมือทำ หลวงปู่ไม่ยอมและไม่เคยออกปากเรี่ยไรผู้ใดเลย** สิ่งก่อสร้างที่มีราคาสูงนั้น ส่วนมากมีผู้เสนอขอเป็นเจ้าภาพสร้างถวาย แม้กระนั้นท่านก็ไม่ยินยอมให้ทำใหญ่โต หรือหรูหราเกินจำเป็น อย่างเช่น โบสถ์ ซึ่งนิยมสร้างกันอย่างวิจิตรพิสดาร หรือกุฏิที่หลวงปู่ท่านอาศัยเอง ท่านก็ให้ทำเพียงเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นเบื้องต้น ถึงแม้เจ้าของเงินยินดีที่จะถวายให้ดีวิเศษ เพื่อให้สมกับศรัทธาของเขา ท่านก็อนุญาตแต่เพียงสมควร ไม่ให้เกินฐานะพระกรรมฐาน ท่านมักจะบอกให้เก็บเงินไว้ไปทำอย่างอื่น

การก่อสร้างหลายอย่าง หลวงปู่จัดทำโดยอาศัยปัจจัยที่มีผู้ถวาย และท่านให้ไวยาวัจกรรวบรวมไว้ เงินที่ท่านใช้ในเรื่องเหล่านี้เป็นเงินที่ผู้ถวายเจาะจงถวายแก่ท่านส่วนมาก เวลาที่ท่านว่าจะสร้างอะไร อย่างนั้นอย่างนี้ ก็มีผู้ขอถวายเงินช่วย แม้แต่ท่านจะบอกว่าเงินมีอยู่แล้ว ผู้นั้นก็มักจะขอสมทบร่วมทุนด้วย เพื่อทำบุญกับท่าน ดังนี้เงินจึงมีเหลืออยู่เสมอ นานๆ เข้าก็มีเป็นก้อนใหญ่ ท่านก็ใช้จ่ายไปในการสงเคราะห์สหธรรมิกบ้าง ช่วยงานของวัดอื่นๆ บ้าง ใช้สร้างถนนหนทาง หรือทำสาธารณประโยชน์อื่นๆ บ้าง

เงินที่ได้จากการอุทิศแก่สงฆ์ เช่น เงินจากกฐิน ผ้าป่า หรือสังฆทาน ท่านใช้เก็บเข้าบัญชีของวัดทุกบาททุกสตางค์ เมื่อมีพอสมควรก็จัดตั้งเป็นทุนนิธิสำหรับเอาดอกผลมาบำรุงวัด เวลาท่านไปเทศน์ที่วัดอื่น เช่น ในงานศพ หรือการบุญอื่นๆ เงินทำบุญกัณฑ์เทศน์ของท่านมักจะยกให้แก่วัดนั้นๆ ไป เพราะเหตุนี้คนจึงชอบทำบุญกับหลวงปู่ เพราะแน่ใจว่าถวายท่านแล้วไม่มีตกหล่นมิหนำซ้ำยังจะได้กำไรจากการที่ท่านทำบุญต่ออีกชั้นหนึ่ง เรียกว่า **“บุญต่อบุญ”** อีกด้วย

หลวงปู่ฝั้น ท่านเป็นที่นับถือรักใคร่ของบรรดาเพื่อนสหธรรมิก เมื่อการสร้างศาลาใหญ่วัดป่าอุดมสมพร แล้วเสร็จ ต่อมาก็มีการอาราธนานิมนต์ครูบาอาจารย์มาฉันจังหันเช้า ในครั้งนั้น **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่กว่า สุมโน หลวงปู่สาม อกิญฺจโน** ฯลฯ และพระเณรจำนวนมากได้มารวมกัน ฉันจังหันเช้าร่วมกันที่ศาลาใหญ่

การใช้ชีวิตและสุขภาพในช่วงบั้นปลาย

การใช้ชีวิตในช่วงบั้นปลาย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้นมา **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จำพรรษาที่วัดป่าอุดมสมพร โดยตลอดในช่วงต้น ท่านเกือบไม่มีโอกาสจะขึ้นไปเยี่ยมวัดถ้ำขามเลย เนื่องจากท่านเข้าสู่วัยชราภาพและสุขภาพก็เริ่มทรุดโทรม เพราะท่านมีบารมีมาก บริษัทบริวารท่านก็มาก และท่านก็เมตตารับแขก ทั้งการอบรมสั่งสอนพระภิกษุ สามเณร ตลอดงานพัฒนาถาวรวัตถุภายในวัดในระยะสร้างวัดก็มาก ทำให้ท่านพักผ่อนหลับนอนน้อย หมอเองก็ห้ามไม่ให้ท่านปีนเขา

ด้วยในระยะนั้น **หลวงปู่ฝั้น** ท่านทรงอริยธรรมขั้นสาม คือ ขั้นพระอนาคามีเต็มภูมิแล้ว ท่านรอบำเพ็ญธรรมขั้นแตกหัก เพื่อความวิมุตติหลุดพ้น เป็นพระอรหันตสาวกต่อไป มีอยู่ครั้งหรือสองครั้งในระยะที่ท่านสุขภาพดี สบายอยู่เป็นเวลานาน และท่านได้ขึ้นไปถึงถ้ำขาม โดยวิธีขึ้นเขาเป็นระยะๆ ขึ้นไป พักเหนื่อยไป มีผู้ติดตามสังเกตว่า ในแต่ละครั้งที่ท่านได้ขึ้นไปนั้น ท่านมีท่าทางคึกคัก สดชื่น กระปรี้กระเปร่า คล้ายกับว่าท่านมีความสุขเบิกบานใจที่ได้กลับไปถิ่นเก่าซึ่งเป็นที่รักที่ชื่นชอบมาก และที่สำคัญเป็นที่สัปปายะเหมาะกับการบำเพ็ญภาวนา

ความปรารถนาของ**หลวงปู่ฝั้น**ที่จะขึ้นไปพำนักบนถ้ำขาม เป็นเหตุกระตุ้นให้ศิษย์บางคนที่มีวิชาความรู้ทางช่างก่อสร้าง พยายามหาทางที่จะสร้างทางให้รถยนต์ขึ้นไปถึงยอดเขา ทางรถยนต์ที่ขึ้นไปถึงถ้ำขามในทุกวันนี้ เกิดจากนายช่างวิศวกรท่านหนึ่ง อุปสมบทแล้วขึ้นไปจำพรรษากับหลวงปู่ฝั้นอยู่บนถ้ำขาม ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ เมื่อจวนจะออกพรรษา ท่านผู้นั้นได้เกิดศรัทธาต้องการจะทำทางรถยนต์ขึ้นลงถ้ำขามให้ได้ จึงได้ออกสำรวจทางด้านหลังถ้ำแล้วทำทางลงมาจนสำเร็จ ยังผลให้รถยนต์วิ่งขึ้นลงถ้ำขามได้จนถึงปัจจุบัน เรื่องทำถนนนี้เกิดขึ้นภายหลังจากหลวงปู่ฝั้นมาอยู่จำพรรษาบนถ้ำขามผ่านไปแล้วเป็นเวลาถึง ๑๐ ปี

การทำถนนในช่วงต้นประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๐๙ ได้ทำทางขึ้นไปถึงศาลาตักบาตร ระยะทางประมาณครึ่งทางขึ้นไปถึงยอดเขานั้น ก็ช่วยให้**หลวงปู่ฝั้น** มีโอกาสขึ้นไปบนถ้ำขามได้ปีละครั้ง ในเวลาออกพรรษา โดยวิธีเดินไปพักเหนื่อยไป ต่อมาอีกหลายปี จึงได้มีศิษย์อีกคณะหนึ่งทำทางต่อขึ้นไปจนถึงลานสุดท้ายก่อนถึงยอดถ้ำขาม ประกอบกับ รพช. (สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท) ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคน โดยอาศัยพระที่ทรงคุณธรรมสูงๆ จึงได้ช่วยพัฒนา

ถนนติดต่อกับหมู่บ้านคำข่าและบ้านอื่นๆ จนรถยนต์สามารถแล่นจากถนนใหญ่ขึ้นไปถึงลานหินใต้ยอดถ้ำขามได้โดยสะดวกทุกฤดูกาล

ต่อจากนั้น **หลวงปู่ฝั้น**ก็สามารถขึ้นไปพำนักที่ถ้ำขามได้ตามประสงค์ ตามธรรมดาท่านจะจำพรรษาที่ วัดป่าอุดมสมพร พอออกพรรษา และเสร็จธุระเรื่องกฐินและกิจการอื่นๆ แล้ว ท่านก็ย้ายที่พำนักขึ้นไปถ้ำขาม ท่านอยู่บนนั้นด้วยความสุขสงบมาหลายปี แม้ว่าในระยะหลังๆ จะมีคนขึ้นไปรบกวนถึงบนถ้ำขามมากขึ้น ก็ยังดีกว่าที่วัดป่าอุดมสมพร เพราะมีจำนวนน้อยกว่า และท่านมีที่พอจะหลบลี้ได้บ้าง

สำหรับสุขภาพในช่วงบั้นปลายของ**หลวงปู่ฝั้น** คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“สำหรับสุขภาพหลวงปู่โดยทั่วไปในระยะนี้ โดยมากปีหนึ่งๆ ท่านมักจะมีอาการไม่สบายสองสามครั้ง ส่วนมากเป็นอาการเหนื่อยง่าย ในปีหลังๆ อาการที่ว่านี้เป็นบ่อยมากเข้า เนื่องจากท่านพักผ่อนไม่พอ และน้ำหนักเพิ่มมากขึ้นจากการนั่งทั้งวันๆ

หลังจากการอาพาธครั้งใหญ่จนต้องเข้ารักษาตัวที่กรุงเทพฯ ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ เป็นต้นมา สุขภาพของหลวงปู่อยู่ในลักษณะขึ้นๆ ลงๆ บางครั้งท่านสบายอยู่เป็นเดือนๆ แล้วมีไม่ค่อยสบายสักสี่ห้าวัน แล้วก็สบายไปอีกพักหนึ่ง ต้นเหตุของความไม่สบายโดยส่วนมาก คือ ความดันเลือดสูง ทำให้มีอาการมึนและเพลีย ถ้าฉันยาลดความดันเข้าไปไม่ช้าก็ลดลง บางทีก็ต่ำกว่าที่ควร บางทีชั่วเวลาหลายๆ สัปดาห์ที่ไม่ต้องฉันยาลดความดันเลย และก็สบายดี พระเณรที่ปรนนิบัติท่านอยู่สังเกตว่า **เหตุบ่อยที่สุดที่ทำให้ความดันเลือดขึ้นและท่านไม่สบาย คือ การรับแขกมากๆ**

มีบ่อยๆ ที่มีแขกตั้งแต่เช้าจนค่ำ และท่านไม่มีโอกาสพักผ่อนเลยตลอดวัน ถ้าเป็นเช่นนี้ติดต่อกันหลายๆ วัน ท่านก็เริ่มไม่สบาย ความดันเลือดขึ้น ฯลฯ ถ้าแขกน้อยสักระยะหนึ่ง ท่านก็สบายดี พวกศิษย์ทั้งที่เป็นแพทย์และไม่ใช่แพทย์ช่วยกันรบเร้าให้ท่านเก็บตัวเสียระยะหนึ่งทุกๆ วัน เพื่อจำกัดเวลารับแขกเสียบ้าง แต่หลวงปู่ท่านไม่ยอม และให้เหตุผลเช่นเดียวกับที่ท่านเคยให้มาตั้งแต่ก่อนๆ คือ **เขาอุตส่าห์มาแต่ไกล จะไม่ให้เขาพบ หรือจะให้เขาต้องคอยนานๆ อย่างไรได้**

พวกศิษย์ก็ขอเพียงแต่ให้ท่านงดรับนิมนต์ไปนอกวัด เพราะท่านมักจะต้องไปไกลๆ และเจ้าภาพมักจะให้ทำธุระต่างๆ หลายต่อหลายอย่าง กว่าจะกลับถึงวัดก็มักจะบ่าย การพักผ่อนหลังจังหันก็ต้องขาดไป เห็นรบเร้ากันมากนักหลวงปู่ก็ยอม แต่ก็มีบ่อยๆ ที่ท่านบอกว่ารายนี้ต้องรับนิมนต์ เพราะเขาเคยมีอุปการะมามาก เมื่อหลวงปู่ว่าเช่นนี้ พวกศิษย์ก็ไม่กล้าขัดขืน **เพราะรู้ว่าท่านเป็นผู้ที่ถือกตัญญูกตเวทีเป็นเรื่องสำคัญมาก**”

ท่านบำเพ็ญธรรมขั้นแตกหักที่วัดถ้ำขาม (ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๐๙)

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๐๙ สันนิษฐานว่า เป็นช่วงที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านบำเพ็ญธรรมขั้นแตกหักและได้บรรลุอริยธรรมขั้นสูงสุดเป็นพระอรหันต์ที่วัดถ้ำขาม หลังจากที่ท่านทรงอริยธรรมขั้นสาม ขั้นอนาคามีมานานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ และท่านได้เล่าธรรมในขั้นนี้ให้**องค์หลวงตาพระมหาบัว**ฟัง ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ซึ่งองค์หลวงตาฯ รับรองว่า ธรรมในขั้นนี้ของท่านเป็นธรรมขั้นอัตโนมัติแล้ว รอที่จะหลุดพ้นโดยถ่ายเดียว และในระยะนี้ท่านถึงพร้อมด้วยสุขภาพและสถานที่ ตามเหตุผลสนับสนุนสำคัญหลายประการ ดังนี้

ประการแรก สุขภาพโดยรวมของ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านกลับมาแข็งแรง หลังจากท่านเข้ารับการรักษาพยาบาลที่กรุงเทพฯ พักฟื้นที่วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และกลับมาพักฟื้นที่วัดป่าอุดมสมพร ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ จนอาการต่างๆ ดีขึ้น เมื่อออกพรรษาแล้ว ท่านขึ้นบำเพ็ญธรรมที่วัดถ้ำขาม ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ – ๒๕๐๙ ขณะนั้นท่านมีอายุ ๖๖ – ๖๗ ปี

ประการที่สอง วัดถ้ำขาม เป็นสถานที่พิเศษ เป็นสถานที่วิเวกสัปปายะมากเหมาะกับการบำเพ็ญธรรมขั้นแตกหัก ด้วยท่านเห็นในนิมิต เป็นสถานที่ท่านชื่นชอบมากเป็นพิเศษ เป็นที่เฉพาะของท่าน ท่านมักกล่าวสรรเสริญถึงวัดถ้ำขาม และท่านมักขึ้นถ้ำขามเป็นประจำหลังออกพรรษา

การที่พระอรหันต์บรรลุอริยธรรมขั้นสูงสุด ณ สถานที่ใด ท่านย่อมระลึกจดจำสถานที่นั้นมีบุญคุณต่อท่าน อย่างชนิดฝังลึกในใจจนไม่อาจลืมเลือนได้ ดังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ที่ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา เมืองพุทธคยา **หลวงปู่ขาว อนาลโย องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** บรรลุอริยธรรมขั้นสูงสุดเป็นพระอรหันต์ที่โหล่งขอด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ และ บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ตามลำดับ หลวงปู่ฝั้นก็เช่นเดียวกัน ท่านย่อมระลึกจดจำถ้ำขามเป็นสถานที่มีบุญคุณต่อท่าน และท่านมักขึ้นถ้ำขามเป็นประจำ เพื่อระลึกถึงบุญคุณของสถานที่ที่ท่านบรรลุอริยธรรม เช่นเดียวกับกรณีองค์หลวงตาพระมหาบัว เมื่อท่านไปวัดดอยธรรมเจดีย์ ท่านมักขึ้นบนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์เป็นประจำ

ประการที่สาม ภูมิจิตภูมิธรรมย่อมทราบด้วยการแสดงธรรม **หลวงปู่ฝั้น**ท่านไปแสดงธรรมวัดของครูบาอาจารย์เพชรน้ำหนึ่ง และในงานสำคัญของวงกรรมฐาน เช่น วัดถ้ำกลองเพล **หลวงปู่ขาว อนาลโย** วัดป่าแก้วชุมพล **ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร** ฯลฯ โดยวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ **องค์หลวงตาพระมหาบัว** ได้เทศน์ชมธรรมเทศนาของหลวงปู่ฝั้น ย่อมหมายถึงหลวงปู่ฝั้นบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ก่อนหน้า ดังนี้

“บุญจึงเป็นเพียงเครื่องสนับสนุนให้เราขึ้นมาถึงที่ถึงใจ ให้ถึงจุดสุดยอด ได้แก่ ความบริสุทธิ์ล้วนๆ เมื่อถึงขั้นบริสุทธิ์ล้วนๆ แล้ว คำว่า “บุญ” ซึ่งเป็นสมมุติอันหนึ่งนั้น แม้จะเป็นเครื่องพยุง ก็เมื่อถึงจุดมุ่งหมายแล้ว ความพยุงก็หมดปัญหาไปเอง ถ้าเทียบก็เหมือนกับพี่เลี้ยงคอยตามเลี้ยงเด็กนั่นเอง เมื่อเด็กสามารถรักษาตัวคุ้มแล้ว ผู้ใหญ่ก็ไม่จำเป็น นี่มีลักษณะเช่นนั้นเหมือนกัน จึงโปรดได้ทำความรู้สึกกับใจของเราให้ดี

ดัง**ท่านอาจารย์ฝั้น** ท่านแสดงอยู่ที่วัด**ท่านสิงห์ทอง ก็รู้สึกว่าเป็นที่จับใจมาก ท่านพูดถึงจุดที่หมายทีเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างไปจากใจ ถ้าหากใจดีแล้ว สิ่งภายนอกก็ดี นี่ท่านพูดถูกต้อง แม้ธรรมะอันละเอียดสุดยอดก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน** ถ้าใจได้ทำตัวให้หมดข้าศึกภายในตัว คือ ภายในก็ไม่มีสิ่งที่จะผลักดันออกไป ภายนอกจะอาจเอื้อมเข้ามาได้อย่างไร เพราะสื่อภายในไม่มีเป็นเครื่องติดต่อกัน ภายนอกก็ไม่มีปัญหา ใจเป็นผู้มีความบริสุทธิ์แล้วด้วยการชำระ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสที่มีอยู่เต็มโลกธาตุ จะไม่มีสิ่งใดสามารถอาจเอื้อมเข้าไปยุแหย่หรือทำลายจิตใจให้มีความลุ่มหลงและเดือดร้อนไปด้วย เพราะใจหมดเชื้อแห่งความลุ่มหลงภายในใจแล้ว นี่ท่านว่าบ่อแห่งความสุข”

และจากบางส่วนเทศนาธรรมขั้นวิมุตติหลุดพ้น เทศน์อย่างผู้รู้จริงเห็นจริงของ **หลวงปู่ฝั้น** ที่วัดป่าอุดมสมพร เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ย่อมแสดงว่าท่านบรรลุอริยธรรมขั้นนี้ก่อนหน้า ดังนี้

“**พุทธะ แปลว่า ผู้รู้** เราอยากรู้ มันเป็นอยู่ยังไง ผู้รู้ว่า มืด มันมี มันมืด เราก็ยึดเอาความมืดมาเป็นตนเสีย มันสว่างก็ไปยึดเอาความสว่างมาเป็นตนเสีย นี่มันเป็นอย่างนี้ มันทุกข์ก็ไปยึดเอาทุกข์มาเป็นตนเลย เราไม่กำหนดว่าผู้รู้ ทุกข์มันมี ทุกข์ต่างหาก ผู้รู้ต่างหาก มันเฉย ก็ผู้รู้เฉยๆ มีผู้รู้มันไม่ได้เป็นอะไรซี อย่างพุทธะเป็นผู้รู้ เหนือหมดทุกอย่างความรู้อันนี้ มืดมันก็รู้ หลงมันก็รู้

ท่านอาจารย์มั่น ท่านเคยพูดแต่ก่อน ท่านร้องตะโกนแรง ท่านว่าใครเรียนไปถึงแต่อวิชชาก็ไปหยุดล่ะ ถึงแต่อวิชชา ผู้ใดก็ว่าแต่อวิชชา คือ ความหลง ท่านบอกยังงี้แหละ ผู้ใดรู้อวิชชาล่ะ เราไม่ได้ดู แน่ะ ให้ดูผู้รู้อวิชชานั่นซี มันก็เป็นวิชชาขึ้นมาล่ะ อวิชชา คือ ความไม่รู้ วิชชา คือ ความรู้แจ้งเห็นจริง นี่มันเป็นอย่างนี้ เราก็เพ่งดูผู้รู้อันนั้นอยู่ ความรู้อันนี้ไม่ใช่เป็นของแตก ของทำลาย และไม่เป็นของสูญหาย นิดหนึ่งมันก็รู้ มันรู้อยู่หมด จึงว่า พุทธะ คือ ผู้รู้

... สิ่งของเหล่านี้เป็นของทิ้งหมด มิใช่เป็นของเอา สังขารร่างกายเรานี้ไม่เป็นแก่นเป็นสาร มีแต่กองทุกข์ทั้งนั้น ไม่ใช่เป็นตัวเป็นตน ไม่ใช่เป็นสัตว์เป็นบุคคล ไม่ใช่เป็นเราเป็นเขา

เราก็ละรูปภพ ถึง อรูปภพ เหลือแต่จิตดวงเดียว เห็นแต่จิตดวงเดียว ใส ว่างอยู่หมด นั่นเรียกว่า อรูปภพ ชั้นพรหม ถ้าเรารู้จักภพทั้งสามนี้ว่า มันยังเป็นทุกข์อยู่ นำให้ทุกข์อยู่ภพทั้งหลายนี้ ละกิเลส ละตัณหา ราคะ โลภะ ที่ยึดน้อยหนึ่งก็ตาม

ยังกิญจิ รูปัง ในรูปทั้งหลายนี้ จิตมันจะวางมัด ไม่มีอะไรจนนิดหนึ่ง ที่มืดที่สว่างไม่มี เป็นวิมุตติหลุดพ้นหมด นั่น มันก็เข้าสู่ปรินิพพาน ไม่มีเกิด ไม่มีแก่ ไม่มีเจ็บ ไม่มีตาย ไม่มีทุกข์ ไม่มีอะไร สังขารทั้งหลายไม่มี เป็นผู้ระงับดับหมดแล้ว ไม่มีอะไร เรื่องสมมตินิยมไม่มี จึงว่า วิมุตติ แปลว่า หลุดพ้นมัด ข้อนี้ตนของตนต้องรู้เอง จะอธิบายอยู่อย่างนี้ มันก็เป็นสมมุติ นี้สมมุติให้รู้หนทาง ผลที่สุด คือ วิมุตติหลุดพ้น”

และต่อมา **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** ท่านแสดงธรรมกล่าวชม **หลวงปู่ฝั้น**ถึงศาลาพันห้อง อันหมายถึง ท่านถึงบรมสุขพระนิพพาน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ หลวงปู่ตื้อท่านย่อมทราบว่าหลวงปู่ฝั้นบรรลุอริยธรรมก่อนหน้า

ประการที่สี่ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๐ – ๒๕๑๑ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านเป็นองค์ประธานทำบุญต่ออายุ**หลวงปู่ขาว** และเป็นองค์แสดงธรรม ซึ่งในช่วงนั้นมีพระอรหันต์อยู่ในเหตุการณ์มากมาย เช่น **องค์หลวงตาพระมหาบัว ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ หลวงปู่ลี กุสลธโร** ฯลฯ

สมเด็จพระญาณสังวร กับ หลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร มาพักวัดบวรนิเวศฯ อยู่บ่อยครั้ง ตั้งแต่ครั้ง**สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์** ยังทรงเป็นเจ้าอาวาส และท่านได้รู้จักกับ**พระสาสนโสภณ** ซึ่งกาลต่อมาคือ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ พระสาสนโสภณ ท่านเข้ากราบนมัสการหลวงปู่ฝั้น และได้ฉันจังหันร่วมกัน ณ วัดถ้ำขาม อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร

วัตรปฏิบัติของเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ในช่วงที่สังขารยังอำนวย เมื่อทรงทราบว่ามีพระสงฆ์ทรงภูมิธรรมอยู่แห่งหนตำบลใด จะทรงหาโอกาสเสด็จไปสนทนา ศึกษาและปฏิบัติธรรมด้วย แม้เมื่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ สถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้ว วัตรปฏิบัตินี้ก็ยังดำเนินอยู่เช่นเดิม ในราวเดือนธันวาคมถึงมกราคมของทุกปี พระองค์ท่านจะเสด็จไปประทับที่สำนักวัดป่าอย่างน้อยปีละครั้ง โดยส่วนใหญ่เป็นครูบาอาจารย์ทางสายอีสาน เช่น เสด็จไปศึกษาและปฏิบัติธรรมกับ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ที่วัดถ้ำกลองเพล จ.หนองบัวลำภู **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ที่วัดถ้ำขาม จ.สกลนคร **หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ที่วัดป่าบ้านตาด จ.อุดรธานี **ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ** ที่วัดเจติยาคิรีวิหาร (ภูทอก) จ.บึงกาฬ ฯลฯ

เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ **สมเด็จพระญาณสังวร** ในช่วงก่อนเข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ทรงมีพระชนมายุ ๖๒ เศษแล้ว ได้เสด็จไปประทับที่วัดถ้ำขาม จ.สกลนคร เพื่อศึกษาธรรมและปฏิบัติภาวนากับ **“หลวงปู่ฝั้น อาจาโร”**

ครั้งหนึ่ง**สมเด็จพระญาณสังวร** ทรงแสดงพระธรรมเทศนา เรื่องของพระพุทธญาณทรงทราบเรื่องลูกชายกับพ่อหมา ไม่ใช่เป็นเรื่องเดียวเกี่ยวกับพระพุทธญาณแน่ แต่ที่จำได้ไม่ชัดเจนก็ไม่คิดว่าควรจะเล่าไว้ในที่นี้

มีเรื่องหนึ่งที่มีสัตว์เกี่ยวข้อง **เป็นเรื่องที่ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ท่านเคยเล่าให้ลูกศิษย์ฟัง **เป็นเรื่องที่แสดงถึงความรักของพ่อไก่ ที่มีผลเช่นเดียวกับความรักของสุภาพบุรุษทั้งหลายที่มีต่อสุภาพสตรี**

ท่านพระอาจารย์ ท่านเล่าว่า **ท่านเป็นพ่อไก่อยู่หลายภพชาติ** เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย วนเวียนเป็นไก่อยู่หลายชาติ ท่านบอกว่า **ท่านต้องวนเวียนเกิดเป็นไก่ ก็เพราะท่านเกิดเป็นไก่ตัวผู้ ไปหลงรักผูกพันไก่ตัวเมีย** จึงวนเวียนเป็นไก่อยู่หลายชาติ จนใจไปผูกพันกับความรัก ความหลง จนต้องเกิดเป็นไก่หลายภพหลายชาติ ซึ่งเมื่อท่านในสภาพชีวิตความเป็นไก่ได้สติขึ้นมา **รู้ถึงความหลงผิด จึงตั้งสติไว้ ปล่อยใจได้จากความผูกพันกับไก่ตัวเมีย ได้มาเกิดเป็นมนุษย์** ได้ปฏิบัติธรรมบรรลุจุดมุ่งหมาย สมปรารถนาเป็นที่เทิดทูนศรัทธาของศิษย์มากมายจนถึงทุกวันนี้ว่า **ท่านเป็นผู้หนึ่งที่จะไม่เกิดอีกแล้ว**

พ.ศ. ๒๕๐๘ สมเด็จพระสังฆราชลูกศิษย์ก้นกุฏิหลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และครูบาอาจารย์สาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** องค์สำคัญๆ ที่มีชื่อเสียงและมีคุณธรรม ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคอีสาน เช่น **หลวงปู่ขาว หลวงตาพระมหาบัว หลวงปู่บัว** ฯลฯ ซึ่งในสมัยก่อน ภาคอีสานถือว่าเป็นภาคที่แห้งแล้ง ทุรกันดาร และห่างไกลความเจริญมาก การสื่อสารก็ยังไม่รวดเร็วทันสมัย ดังนั้น ข่าวคราวของครูบาอาจารย์ยังอยู่ในวงจำกัด การคมนาคมเดินทางก็เต็มไปด้วยความยากลำบาก เส้นทางระหว่างจังหวัดยังเป็นถนนดินแดงลูกรัง มีสภาพขรุขระ เป็นหลุมเป็นบ่อ และเหตุการณ์บ้านเมืองก็ยังไม่สงบสุข เพราะยังมีภัยจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคให้กับผู้ที่มีจิตเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ในครูบาอาจารย์ที่จะเดินทางมาเพื่อกราบนมัสการ ฟังธรรมและปฏิบัติธรรม

เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๐๘ **ท่านเจ้าคุณพระธรรมจินดาภรณ์ (ทองเจือ จินฺตากโร)** วัดราชบพิธฯ เดินทางมาทางภาคอีสาน พร้อมกับ**ท่านพระมหาอัมพร อมฺพโร ท่านสุจินต์** เพื่อไปเยี่ยมเยียนและกราบนมัสการ**ท่านอาจารย์พระมหาบัว** ที่วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี จากนั้นไปกราบนมัสการ**หลวงปู่ฝั้น** ที่วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร ทางคณะได้ฟังธรรมและปฏิบัติธรรม

แล้วก็พักค้างที่วัดทั้งสอง ด้วยในครั้งนั้น หลวงปู่ฝั้นเมตตาทางคณะมาก และท่านได้กล่าวกับท่านพระมหาอัมพร ว่า **“มหาฯ ภาวนาดีๆ นะ ต่อไปจะได้เป็นสมเด็จ”** หลวงปู่ฝั้นให้ความเมตตาท่านพระมหาอัมพรมาก ท่านพระมหาอัมพรก็ให้ความเคารพเทิดทูนหลวงปู่ฝั้นมาก

ครูบาอาจารย์วัดราชบพิธฯ ที่ขึ้นถ้ำขาม เพื่อฝึกอบรมธรรมปฏิบัติกับ**หลวงปู่ฝั้น**ในครั้งนั้น ท่านรักษาข้อวัตรปฏิบัติเช่นเดียวกับพระป่า ตามปรกติวัดป่ากรรมฐาน ขณะเดินบิณฑบาตกลับมาฉันจังหันเช้า พระเณรทั้งวัดท่านจะนั่งฉันจังหันในบาตรที่ศาลาโรงธรรม โดยท่านจะนั่งเรียงกันตามอายุพรรษา หลวงปู่ฝั้นท่านนั่งเป็นองค์แรก ถัดมา คือ **ท่านเจ้าคุณพระธรรมจินดาภรณ์ (ทองเจือ จินฺตากโร) ท่านพระมหาอัมพร อมฺพโร** ตามด้วยพระภิกษุสามเณร

ด้วยอนาคตังสญาณของ**หลวงปู่ฝั้น** ที่สามารถทราบเหตุการณ์ในอนาคตล่วงหน้า ต่อมาทางคณะที่ไปได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นสมเด็จพระราชาคณะถึงสององค์

ท่านเจ้าคุณพระธรรมจินดาภรณ์ (ทองเจือ จินฺตากโร) นั้นคือสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี อดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธฯ องค์ที่ ๕ ส่วนอีกองค์หนึ่งก็คือ

ท่านพระมหาอัมพร (อัมพร อมฺพโร) ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เรื่อยมา จนเป็นสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เจ้าอาวาสวัดราชบพิธฯ องค์ที่ ๖ ในปัจจุบัน ตามที่**หลวงปู่ฝั้น**กล่าวพยากรณ์ไว้ล่วงหน้า และต่อมาได้รับการสถาปนาเป็น สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จ–พระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

กล่าวถึง **“สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)”** พระผู้ทรงเป็นลูกศิษย์**หลวงปู่ฝั้น** ผู้ที่ได้เคยมีโอกาสกราบหรือนิมนต์สนทนาธรรมกับเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชพระองค์นี้ ต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันถึงคุณสมบัติที่ปรากฏเด่นชัดของพระองค์ท่าน คือ **“ความสมถะ”** พระผู้ไม่มีรถยนต์ส่วนตัวใช้ หลายต่อหลายครั้งจึงต้องเดินทางด้วยแท็กซี่เพื่อไปรับกิจนิมนต์ บางครั้งเดินด้วยเท้าเปล่า พระผู้ทรงฉันภัตตาหารในบาตรเหมือนพระวัดป่าทั่วๆ ไป เมื่อว่างเว้นจากภาระธุระทางธรรมคราใด พระองค์ท่านมักจะเสด็จไปเยือนวัดป่าสายกรรมฐานตามจังหวัดต่างๆ อยู่เสมอๆ ทั้งยังเป็นพระผู้ไม่เคยแบ่งแยกถือตัว สนทนาธรรมได้ทั้งพระสายธรรมยุตและมหานิกาย

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ชอบสนทนาธรรมกับพระสายวิปัสสนากัมมัฏฐานชื่อดังเป็นประจำ ในวัยหนุ่มท่านเดินทางไปกราบไหว้ สนทนาและปฏิบัติธรรมกับ **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล หลวงปู่เทสก์ เทสฺรสี หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ฯลฯ แม้ในคราวที่ได้ขึ้นเป็น “สมเด็จ” แล้ว ท่านก็ยังคงกราบพระเถระผู้ใหญ่ที่มีอายุพรรษามากกว่าท่านเสมอๆ ด้วยจิตใจที่นอบน้อม จึงเป็นที่มาของคำสรรเสริญที่ว่า พระสมเด็จผู้นี้ คือ **พระผู้ทรงถือพรรษา แต่ไม่ทรงถือสมณศักดิ์สูงใหญ่** พระผู้ทรงละทางโลก – ใฝ่ทางธรรม พระผู้ทรงมักน้อยสันโดษและทรงไม่สะสม พระผู้ทรงนำปัจจัยบริจาคจากญาติโยมไปสร้างโรงเรียน

– หนุนมูลนิธิ พระผู้ทรงเป็น **“พระแท้ – พระจริง”** แห่งยุคสมัย พระผู้ทรงเป็น **“ราชาแห่งสงฆ์”** พระองค์ใหม่ พระผู้ทรงพร้อมนำความสงบสุขร่มเย็นมาสู่ผืนแผ่นดินธรรม ผืนแผ่นดินไทยโดยแท้

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ในช่วงดำรงสมณศักดิ์ **“สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)”** เคยให้โอวาทธรรมว่า **“...เราไม่มีแม้สักแดงเดียวนะ เราไม่สะสม แม้แต่เหรียญ ท่านอาจารย์ฝั้นสักเหรียญ เรายังไม่มี รถเราก็ไม่มี...”** ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสมถะเรียบง่ายของพระองค์เป็นอย่างมาก เหมาะสมแล้วที่ยกย่องพระองค์ท่านเป็นลูกศิษย์ก้นกุฏิของ **“หลวงปู่ฝั้น อาจาโร”** แห่งวัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นพระอริยสงฆ์ที่ประชาชนทั่วทั้งแผ่นดินเคารพศรัทธาในข้อวัตรปฏิบัติโดยแท้

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช ได้กล่าวถึง**พระอาจารย์ใหญ่ฝั้น** ไว้ดังนี้

“...อาตมาได้เคยฟังธรรมจาก**ท่านอาจารย์ใหญ่ฝั้น อาจาโร** ตั้งแต่ครั้งที่ได้มากราบท่าน ท่านกล่าวว่า **“ทำใจให้สบาย”** ซึ่งยังปรากฏติดอยู่ในใจจนป่านนี้ คำว่า “ทำใจให้สบาย” ในสำเนียงของท่าน รู้สึกว่าจับใจ ฟังแล้วทำให้ใจมันสบายตาม ซึ่งไม่ทราบว่าจะถ่ายทอดคำนี้ออกมาให้ท่านทั้งหลายทราบกันได้อย่างไร ถ้าเราศึกษาค้นคว้า ปฏิบัติธรรม เราคงจะได้อย่างที่อาจารย์ใหญ่ท่านบอกให้ฟังว่า ทำใจให้สบายได้ ก็ขอให้ทุกท่านประสบความสำเร็จ คือ ความสบายใจ ทำใจให้สบาย”

หลวงปู่ชาเยี่ยมหลวงปู่ฝั้นบ่อยมาก

ท่านพระอาจารย์ชา สุภทฺโท หรือ หลวงปู่ชา วัดหนองป่าพง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ท่านเป็นพระมหานิกาย เป็นพระศิษย์ของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** อีกรูปหนึ่งที่ไม่ได้ญัตติเป็นธรรมยุต ท่านเป็นพระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เป็นเพชรน้ำหนึ่งของวงกรรมฐาน สมัยที่ท่านยังมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง ท่านจะพาพระศิษย์เดินทางไปกราบคารวะเยี่ยมเยียน ฟังธรรมสนทนาธรรมกับครูบาอาจารย์วงกรรมฐานสายหลวงปู่มั่นในฝ่ายธรรมยุตเป็นประจำ เช่น **หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** วัดบูรพาราม **หลวงปู่ขาว อนาลโย** วัดถ้ำกลองเพล **องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** วัดป่าบ้านตาด ฯลฯ รวมทั้ง**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านก็มาเยี่ยมที่วัดป่าอุดมสมพรอยู่บ่อยๆ โดย ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“... สมัย**หลวงปู่ฝั้น** ท่านอยู่ที่วัดป่าอุดมสมพร **หลวงปู่ชา**มาเยี่ยมหลวงปู่ฝั้นบ่อยมาก หลวงปู่ชา เวลาหลวงปู่ชาท่านมาเยี่ยมหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้นจะจัดให้หลวงปู่ชาไปฉันที่โบสถ์น้ำแยกเลย เพราะหลวงปู่ชาท่านเป็นพระที่มีชื่อเสียง หลวงปู่ชาเป็นพระที่มีชื่อเสียง แล้วลูกศิษย์ลูกหาเยอะมาก ฉะนั้น จะมานั่ง มันก็ดูอย่างไรอยู่ใช่ไหม ? เพราะว่าลูกศิษย์จะทำใจกันไม่ค่อยได้ ท่านถึงแยกหลวงปู่ชาไปฉันที่โบสถ์น้ำ

หลวงปู่ชาจะมาเยี่ยม**หลวงปู่ฝั้น**บ่อยมาก แล้วพอมาเยี่ยม หลวงปู่ฝั้นจะเอาหลวงปู่ชาไปฉันที่โบสถ์น้ำ แล้วให้ไปอุปัฏฐากที่นั่นเลย แล้วหลวงปู่ฝั้นก็ฉันที่ศาลาเป็นปกติ นี่มันอยู่ที่วุฒิภาวะอยู่ที่ความสามารถของผู้นำ ของเจ้าอาวาส นั่นแหละ ถ้าเจ้าอาวาส ท่านเป็นเจ้าอาวาสที่ดีนะ เราไม่ได้ธรรมนี่ เราส่งเสริมนะ เราส่งเสริมแบบว่าอาคันตุกะมา พรรษาเยอะ อาคันตุกะมานี่ลูกศิษย์ลูกหามาก เราก็จัดให้ท่านฉันอย่างเยี่ยมเลย แล้วเราไปฉันใต้ถุนซะ เราเป็นเจ้าอาวาสเนาะ เราไปฉันใต้ถุนศาลาก็ได้ วัน ๒ วันจะเป็นไรไป นี่ถ้าเจ้าอาวาสที่ดีนะ เจ้าอาวาสที่ดี เวลาครูบา–อาจารย์มา ท่านเป็นพระที่ดี ท่านจะส่งเสริม เราเคารพไง เราเคารพผู้ใหญ่ไง...

เวลาอาคันตุกะมา เห็นไหม อาคันตุกวัตร อาจริยวัตร มันต้องบอกไง ถ้าบอกอย่างนี้ **หลวงปู่ฝั้น ท่านเน้นตรงนี้มาก แล้วทำให้พระไม่เก้อไม่เขิน จะไปมาหาสู่กันด้วยความสนิทชิดชอบ แล้วมันเข้ากันโดยหลัก”**

ท่านเตือนพระครูศรีภูมานุรักษ์

พระครูศรีภูมานุรักษ์ หรือ **หลวงปู่คำมี สุวณฺณสิริ** วัดป่าสามัคคีธรรม บ้านนาเหมือง ตำบลพังโคน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ท่านเป็นพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** อีกรูปหนึ่งที่มีวัตรปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีเมตตาธรรมสูง

หลวงปู่คำมี ท่านเกิดวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ที่ตำบลหนองนกไข่ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ท่านอุปสมบทเป็นพระภิกษุในฝ่ายมหานิกาย และได้ญัตติเป็นฝ่ายธรรมยุต ณ วัดศรีเมือง จังหวัดหนองคาย เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๓ จากนั้นท่านได้ออกธุดงค์ปฏิบัติธรรม ท่านได้อยู่จำพรรษาปฏิบัติธรรมกับ**หลวงปู่บุญมา จิตเปโม หลวงปู่คำดี ปภาโส** ในวัยหนุ่มได้ทำงานด้านคันถธุระอย่างหนัก โดยท่านได้รับมอบหมายจาก**ท่านเจ้าคุณ–ธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)** สร้างวัดธรรมยุตในอำเภอสว่างแดนดิน ท่านได้สร้างวัดพัฒนาถาวรวัตถุต่อเมื่อท่านได้เข้ากราบฟังเทศน์**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** และ **หลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ** ฯลฯ ท่านได้หันมาเจริญด้านสมถ – วิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยออกเที่ยวธุดงค์ตามป่าตามเขาอย่างจริงจัง

หลวงปู่คำมี ท่านเป็นพระนักปฏิบัติที่ซื่อตรง ตอนหนึ่งในบันทึกชีวประวัติ ท่านบันทึกไว้ว่า

“ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ – ๒๕๑๗ ระหว่างนี้ได้ไปเที่ยววิเวกทางจันทบุรีไปชั่วระยะครึ่งเดือนหรือ ๑ เดือนเท่านั้น ประมาณ ๒ – ๓ ครั้ง พอได้ทำจิตให้สงบไปบ้างเล็กๆ น้อยๆ พอมองเห็นโทษความประมาทของตนเองในความคลุกคลีการงาน ทั้งหมู่คณะ ด้านคันถธุระจนเกินไป **ท่านพระ–อาจารย์ฝั้น อาจาโร** วัดป่าอุดมสมพร ท่านเคยเทศน์เตือนให้ฟังบ่อยๆ ความว่า **“มันจะตายทิ้งเปล่าๆ นะพระครูศรี”** ท่านพระอาจารย์ฝั้นท่านบอกอย่างนี้ อัตตโนจึงนึกแปลความหมายอยู่ถึง

๓ ปี จึงไปได้ความกระจ่างในคราวที่ไปวิเวกอยู่ทางจันทบุรีว่า การตายย่อมเป็นไปได้ ๓ นัย ๓ อย่าง คือ

ตายอย่างที่ ๑ ตายจากเพศบรรพชิต

ตายอย่างที่ ๒ ตายจากคุณธรรมที่ควรจะได้ แต่ก็ไม่ได้ เพราะความประมาท

ตายอย่างที่ ๓ ตายหมดลมหายใจ

เมื่อนึกขึ้นได้เช่นนั้นก็สลดสังเวชในความตายอย่างนี้ย่อมมีทุกๆ คน ทั้งหญิง ชาย นักบวช ฆราวาส ทั้งคนมีคนจน ไม่เลือกชนชั้นวรรณะ ดังพระบาลีว่า **"อชฺเชว กิจฺจมาตปฺปํ โก ชญฺญา มรณํ สุเว"** แปลว่า ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดที่จะหนีพ้นไปจากความตายนี้ได้"

หลวงปู่คำมี ท่านได้กราบคารวะ**หลวงปู่พรหม**เป็นประจำ จนท่านได้รับความเมตตาไว้วางใจจากหลวงปู่พรหม นอกจากนี้ท่านได้กราบคารวะ**หลวงปู่ฝั้น**เป็นประจำ ท่านให้ความเคารพเทิดทูนหลวงปู่ฝั้นมาก ที่กระตุ้นเตือนให้ท่านหันมาเอาใจใส่ทางด้านวิปัสสนาธุระ และให้โอวาทคำแนะนำสั่งสอนที่เป็นประโยชน์กับท่านมาก ในบั้นปลายชีวิตท่านได้เร่งปฏิบัติภาวนาอย่างหนัก และได้ถึงแก่มรณภาพเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๐ ขณะมีอายุได้ ๖๗ ปี

สอนเปรียญธรรม ๙ ประโยค

ครูบาอาจารย์ เทศน์ไว้ดังนี้

"ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาศึกษาแล้ว ๙ ประโยค ๑๐ ประโยค เขารู้สัจธรรม เขาเรียงความ เขาแต่งธรรมะได้ทั้งนั้นเลย แต่เวลาเขาจะประพฤติปฏิบัติ เขาไปถาม**หลวงปู่ฝั้น**ไง "ผมมีความรู้รอบไปหมดเลย ผมรู้ธรรมะทุกแขนง ทุกบททุกบาท ผมรู้หมดเลย แต่จะให้ผมปฏิบัติอย่างไรล่ะ จะให้ผมทำอย่างไร" นี่ไปถามหลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่ฝั้นท่านเล่าให้ลูกศิษย์ลูกหาฟังต่อๆ เนื่องกันมาไง จบ ๙ ประโยคนะ มีการศึกษาธรรมะเข้าใจทั้งนั้นน่ะ แต่จะเอาจริงๆ เข้า ไม่รู้จักตนเองไง แต่หลวงปู่ฝั้นท่านถามกลับ ท่านถามว่า **"ทุกข์มันอยู่ที่ไหน ทุกข์มันอยู่ที่ไหน กำหนดลงที่นั่น"**

ทุกข์มันอยู่ที่ไหนล่ะ **ทุกข์มันอยู่ที่หัวใจ** เห็นไหม ทุกข์อยู่ที่ไหน ก็ยังไม่รู้ว่า ทุกข์อยู่ที่ไหน แต่ครูบาอาจารย์ของเรา ท่านประพฤติปฏิบัติมาแล้ว คนเราทุกข์เพราะมีความคิด คนเราทุกข์เพราะมีตัณหาความทะยานอยาก ความคิดอย่างนี้ มันคิดขึ้นมาในหัวใจของเรา แล้วตัณหาความทะยานอยาก มันยังกระตุ้น มันมีความทุกข์ความยากไปตลอด นี่ทุกข์เพราะกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

แต่คนเรานะ เราฝึกฝนของเราๆ เราฝึกฝนของเรา เรามีสติปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาของเรา เรายับยั้งของเราได้ เรายับยั้งความคิดของเราได้ ถ้าเรายับยั้งความคิดของเราได้ เราทำความสงบของใจของเราได้ จิตใจของเรามีสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ถ้ามันเกิดการเกิดงาน เกิดงาน คือ มันเกิดปัญญาขึ้น ถ้าเกิดปัญญาขึ้น มันเกิดจากความคิดของตน ความคิดของตน มันคิดมาจากไหน ใครเป็นคนยุแหย่มันขึ้นมาแล้วยุแหย่ แล้วใครไปส่งเสริมมันขึ้นมา นี่มันรู้เท่าทันความคิดของตน มันแยกความคิดของตน

ความคิดเป็นธรรมารมณ์ อารมณ์ไง อารมณ์ที่เกิดจากกิเลสตัณหาความทะยานอยากไง แต่เรามีสติมีปัญญาขึ้นมา เราจับต้องของเราได้ ถ้ามันพิจารณาไป มันเห็นของมัน ถ้ามีความรู้ความเห็นอย่างนี้ ปัญญาเกิดอย่างนี้ ฝึกฝนขึ้นมาแล้ว มันรู้มันเห็นของมัน ถ้ารู้เห็นขึ้นมา สิ่งที่ทำไปๆ มันก็มีสติปัญญาเท่าทันความคิดของตน ถ้าความคิดของตนอย่างนี้ มันเป็นการกระทำ กระทำเกิดมาจากไหนล่ะ เกิดมาจากการฝึกฝน เกิดมาจากการประพฤติปฏิบัติไง

แต่คนที่มีการศึกษา ศึกษามาจน ๙ ประโยค ๑๐ ประโยค เขาก็ยังจับต้นชนปลายไม่ถูก แล้วเขาจับต้นชนปลายไม่ถูก เขามีแต่ความคิดส่งออกไง ความคิดส่งออก มันความคิดของเรา เรามีสติปัญญามาก เรามีการศึกษามา เรามีความรู้มาก แต่ทุกข์น่าดูเลย มีความรู้มากๆ มีสติมีปัญญามาก ทุกข์น่าดูเลย มันฟืนมันไฟทั้งนั้นเลย นี่ตัณหาความทะยานอยากไง

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญาขึ้นมา มีการฝึกฝนๆ อย่างนี้ มันเกิดจากคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจ คุณธรรมมันเกิดจากไหนล่ะ คุณธรรม เห็นไหม เราอยากจะเกิดมีคุณธรรม เราอยากจะมีทรัพย์สมบัติ จะมีธรรมะในหัวใจมหาศาลเลย แล้วมันเกิดขึ้นอย่างไรล่ะ ธรรมะมันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไรล่ะ มันเกิดขึ้นมาจากเรามีสติปัญญา มันต้องมีอำนาจวาสนาก่อน คำว่า “มีอำนาจวาสนา” คนมันระลึกรู้ คนที่มีอำนาจวาสนานะ มันมีสติยั้งคิด มันยั้งคิด **ชีวิตนี้คืออะไร เกิดมาทำไม เกิดมาแล้วได้อะไร** มันยั้งคิดไง พอมันยั้งคิดสิ่งที่มีค่าไง

เวลา**หลวงตา**ท่านสอนประจำนะ **สิ่งที่สัมผัสธรรมได้ คือ ความรู้สึกของคน คือ หัวใจเท่านั้น ไม่มีอย่างอื่นสัมผัสธรรมได้เลย** แล้วสิ่งที่สัมผัสธรรมได้ คือ หัวใจ คือ ความรู้สึก แล้วความรู้สึกอันนี้ความสัมผัสได้ถ้ามีสติ ความสัมผัสมันก็ยับยั้งได้ ถ้ามีสมาธิขึ้นมา มันสัมผัสได้ถึงความสุข ถ้ามีปัญญาขึ้นมามันเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมาจากหัวใจดวงนั้นไง **ถ้าใจดวงไหนไม่มีมรรคใจดวงนั้นก็ไม่มีผลไง แล้วถ้ามันเกิด มันเกิดจากหัวใจดวงนั้น ก็ต้องหัวใจดวงนั้นประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นจากใจดวงนั้น...**”

ท่านเน้นการเสียสละ และ คารวะ ๖

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านเน้นการเสียสละและคารวะ ๖ โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“เราธุดงค์ไปใหม่ๆ นะ สาย**หลวงปู่ฝั้น** ท่านจะเสียสละให้กัน ใครได้ของมา ได้บริขารมา คนนู้นก็ให้คนนู้น คนนี้ก็ให้คนนี้ ไม่มีใครเอานะ ! แต่ไปบางวัดนะ ได้อะไรมาก็แอบไว้ซ่อนไว้ อันนี้เป็นของกู อันนี้เป็นของกู ครูบาอาจารย์ที่ดี หลวงปู่ฝั้นท่านจะให้เสียสละ ท่านบอกว่า “มีสิ่งใดมา อะไรที่สวยงามที่เป็นของเรา ก็ให้เด็กๆ มันไป ให้เสียสละไป” ไอ้เด็กก็เสียสละต่อ.. เสียสละต่อ.. ท่านฝึกอย่างนั้น สังคมหลวงปู่ฝั้นฝึกอย่างนั้น ให้เสียสละ.. ให้เสียสละ.. ผู้ที่เสียสละคนนั้น คือ ผู้ที่มีคุณธรรม ต่างคนก็หัดเสียสละกัน บริขารให้คนนี้ คนนี้ให้คนนั้น ไปบางวัดนะไม่มีจะใช้ ไอ้หัวหน้าสะสมไว้ ไอ้ลูกน้องไม่มีจะใช้ นี่การเสียสละเห็นไหม

หลวงปู่ฝั้น ท่านถือเคร่งอยู่ ๒ อัน ในที่เราธุดงค์ผ่านมา

๑. การเสียสละ ให้ดูแลกัน ให้เสียสละกัน ให้เจือจานกัน

๒. คารวะ ๖

ท่านบอกว่า **“การคารวะนี่นะ ถ้าไม่มีปฏิสันถาร ศาสนาจะเสื่อม” หลวงปู่ฝั้นถือตรงนี้มาก** ศาสนาจะมั่นคงต่อเมื่อมีภิกษุอาคันตุกวัตรมา อาจริยวัตรมาจะตอบสนอง จะดูแลรักษากัน มันจะไม่เคอะไม่เขิน เห็นไหม พระไปมาหาสู่กัน ท่านจะให้รับ ถ้าไม่รับนะ เรื่องอาคันตุกวัตร อาจาริยวัตร หลวงปู่ฝั้นท่านถือมาก ท่านบอกว่า เขาจะมา ใครก็แล้วแต่ การต้อนรับไง ต้อนรับเขามาแล้ว เขาจะอบอุ่นของเขา แล้วมันไม่เคอะไม่เขิน เห็นไหม แต่ถ้ามาแล้ว มาหนหนึ่งไม่ต้อนรับ ไม่ดูแล เขาก็ไม่มา ถ้าเขาไม่มา ทีนี้พระก็ต่างคนต่างอยู่ใช่ไหม มันก็เริ่มแตกออกไป ใช่ไหม แล้วมันจะมั่นคงตรงไหนล่ะ คารวะ ๖ นวโกวาทในพระไตรปิฎกพระพุทธเจ้าสอนไว้ แล้วแต่ครูบาอาจารย์เอาอันใดมาเป็นประเด็นไง เวลาเที่ยวไป ธุดงค์ไป มันจะเห็นนะ

หลวงปู่ฝั้นท่านพูดเลย ศาสนาเสื่อมเพราะเหตุนี้ ถ้าไม่มีอาจริยวัตร อาคันตุกวัตร เพราะอะไร พระก็เก้อๆ เขินๆ เข้าหากันไม่ได้ ไม่ได้เข้าหากัน ก็ไม่ได้คุยธรรมะกัน ไม่ได้ตรวจสอบกัน ไม่ได้เช็คความประพฤติต่อกัน เห็นไหม ถ้ามีคารวะ ๖ ผู้มาด้วยคุณธรรม อาจริยวัตร อาคันตุกวัตร อาคันตุกะมา อาจริยวัตรจะต้องรับอย่างไร นี่มันก็เข้ากันด้วยสนิท สมาน เห็นไหม แล้วมันผิดถูกมันคุยกันด้วยเหตุด้วยผล นี่สิ่งนี้ทำให้ศาสนาเจริญ

หลวงปู่ฝั้นท่านถือมากเรื่องคารวะ ๖ “ศาสนาจะเจริญหรือเสื่อม อยู่ที่คารวะ ๖”

อาคันตุกวัตร คือ พระที่มา เราเป็นพระปฏิบัติใช่ไหม เราเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้า เราก็รู้อยู่แล้วว่า ข้อวัตรปฏิบัติ มันเป็นอย่างไร อาคันตุกะเราไปนี่ เรามีสิทธิอย่างไร

อาจริยวัตร คือ พระที่อยู่วัด เวลาพระมานี้จะบอกจะรับ จะต้อนรับพระที่อาวุโสมากกว่าเราก็รับบาตร รับจีวรไปผึ่ง ไปตาก แล้วก็มีน้ำใช้น้ำฉันต้อนรับ พอต้อนรับเสร็จแล้ว ถ้าพระมา

ขอพัก เราก็จะต้องให้พัก ให้พักเสร็จแล้ว เราก็จะต้องบอกข้อวัตรของเรา “วัดนี้เช้าขึ้นมาจะต้องทำอะไรบ้าง ตื่นนอนขึ้นมา จะทำวัตรกี่โมง จะเตรียมตัวออกบิณฑบาตกี่โมง น้ำใช้น้ำฉันทำอย่างไร” นี่เขาเรียกว่า บอกกติกา นี่ธรรมเนียมของพระป่า ไม่ใช่ธรรมเนียมนะ มันเป็นธรรมวินัย พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้แล้ว **หลวงปู่มั่น**ท่านมารื้อฟื้น ของมันมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลแล้ว นี่มันมีอยู่ในพระไตรปิฎกทั้งนั้นเลย”

คารวะ ๖ หรือ คารวตา ๖ ได้แก่ ๑. **สัตถุคารวตา** หรือ **พุทธคารวตา** (ความเคารพในพระศาสดา หรือพระพุทธเจ้า) ๒. **ธัมมคารวตา** (ความเคารพในธรรม) ๓. **สังฆคารวตา** (ความเคารพในสงฆ์) ๔. **สิกขาคารวตา** (ความเคารพในการศึกษา) ๕. **อัปปมาทคารวตา** (ความเคารพในความไม่ประมาท) ๖. **ปฏิสันถารคารวตา** (ความเคารพในปฏิสันถาร)

ธรรม ๖ อย่างนี้ ย่อมเป็นไปเพื่อความไม่เสื่อมแห่งภิกษุ

ท่านเทศน์นิทาน

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เทศน์ธรรมะผ่านนิทาน โดย**ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง** เทศน์ไว้ดังนี้

“มีนิทานปรัมปรา ผู้เฒ่าผู้แก่สมัยเก่าท่านเคยพูดให้ฟัง ในตำรับตำราจะมีมาทำนองไหน ยังไม่รู้ไม่เห็น ไม่เคยได้ยิน ผู้เฒ่าผู้แก่ท่านแนะสอน คงจะจำติดปากติดคอต่อกันมาเป็นคติที่จะให้พวกเราได้พิจารณา ท่านกล่าวไว้ในเรื่องความจน ความอดความอยาก ความทุกข์ความยาก หาเช้ากินเย็น **ท่านอาจารย์ฝั้น**ท่านเคยเทศน์

เรื่องเฒ่าสองเฒ่า อยู่กระต๊อบ ตักขี้ยางมาแลกข้าว พอได้ข้าวน้ำประทังชีวิตไปวันๆ นั่นล่ะ นอนก็นอนกระต๊อบ เกิดผิดเถียง (ทะเลาะ) ฆ่าตี ด่ากัน ผู้เมียก็ว่ามันทุกข์เพราะผู้ผัว ผู้ผัวก็ว่ามันทุกข์เพราะผู้เมีย เกิดมาวันไหนๆ ก็มีตั้งแต่ผิดแต่เถียง มีแต่ทะเลาะเบาะแว้งกันอยู่อย่างนั้น หากไม่หนีจากกัน อยากหนีก็หนีไม่ได้ ด้วยกรรมที่เคยสร้างไว้ร่วมกัน เบื่อมาก หน่ายมาก หนีไม่ได้

ต่อมาเลยร้อนไปถึงพระอินทร์ว่างั้น **ท่านอาจารย์ฝั้น**ท่านเทศน์ จำได้ พระอินทร์ก็เลยลงมา “เจ้าอยากเลิกกับเมียไหม ? เจ้าอยากหนีอยู่ไหม เจ้าทุกข์เจ้ายาก เจ้าลำบากรำคาญ” “อยากหนีนั่นแล้ว” ว่างั้น ผู้ผัวก็ดี ผู้เมียก็อยากเลิกผัว ผู้ผัวก็อยากเลิกเมีย แต่เลิกกันไม่ได้ ทีนี้ก็เลย พระอินทร์เลย “ถ้าอย่างนั้นก็ชอบแบบไหน ? เจ้าต้องการแนวไหน วาสนาของเจ้าเป็นยังไง ข้าจะเอาไปทดสอบดู หลับตานะ” ว่างั้น พอหลับตาเลยพาไป พาไป ไปเสี่ยงวาสนา สถานที่นั้นมีสายวาสนาเต็มแน่นอยู่ในสถานที่นั้น เหมือนกันกับสายโทรเลข – โทรศัพท์ ไปรวมกัน

พระอินทร์ถาม “แล้วเจ้าชอบสายไหน ? ให้เจ้าเลือกเอาสายนั้น วาสนาของเจ้ามันจะขนาดไหน อยากให้เจ้าตามเรื่องสายนี่ไป จึงจะไม่ได้ตำหนิคนอื่น เพราะเจ้าเลือกเอาเอง เจ้าหา

เอาเอง ด้วยความชอบ ความชอบใจของเจ้า” ผู้นั้นก็เลือกดูแล้ว เลือกไปเลือกมาก็ชอบสายนั้นกว่าสายอื่น สายอื่นก็ไม่ชอบ ไม่ชอบ พอชอบแล้ว ท่านก็ให้จับหลับตา ตามสายมา มาถูกกระต๊อบของเก่านั่น เมียผู้เก่านั่น ว่างั้น (หลวงปู่หัวเราะ) นั่นวาสนา พอเมียก็เอาไปทดสอบก็ถูกผัวผู้เก่าเหมือนกัน มันไม่ใช่ไปที่อื่น สายของวาสนามันเป็นมาอย่างนั้น จะดิ้นรนกระวนกระวายตำหนิผู้ใดไม่ได้ เพราะวาสนาของเรามันเป็นทำนองนั้น

นี่เป็นคติอันหนึ่ง ซึ่งไม่ให้ตำหนิกัน ผู้ผัวก็จะว่าเมียไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ ขี้เกียจขี้คร้านเอารัดเอาเปรียบ ทำอะไรก็ไม่สวย ทำอยู่ทำกินก็ไม่แซ่บ ไม่อร่อย พูดไปทั่วทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องให้คิดถึงวาสนาของเรา ผู้เมียก็เหมือนกัน บ่นผัวก็จอมขี้เกียจขี้คร้าน เล่นโบกเล่นไพ่ กินเหล้ากินยาการงานอะไรก็ไม่ทำให้ มีแต่เมียหาเลี้ยงหาให้กิน ปกปักรักษาอยู่อย่างนั้น ตำหนิตั้งแต่ผัวของตัวไม่ได้ตำหนิวาสนาเจ้าของ มันกะเกิดเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันอย่างนั้นดอก

หากวาสนาของเรามีแค่นี้น้อ บารมีของเรามีแค่นี้ เราจึงได้ผู้อย่างนี้มาเป็นลูกเป็นผัว คนทั่วโลกเราก็เลือกหาได้แค่นั้น ผู้อื่นก็มีอยู่ ผู้ควรจะรักกันตลอดไป จะเลี้ยงจะดู ตั้งแต่เรายังหนุ่มยังสาว พอจะหาได้ แต่เราไม่ชอบ เราชอบใจผู้นั้น หากแม้นไปได้ผู้นั้น ชอบผู้นั้น จะไปตำหนิกันก็ว่าอย่างนั้น ว่าอย่างนี้ มันก็ไม่ดี ติวาสนาของเจ้าของ มันทำให้เสียหาย อยู่ด้วยกันไม่เป็นสุข”

ทรมานหมออวยเว้ย

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านเป็นครูบาอาจารย์อีกองค์หนึ่งที่ปฏิบัติจริง ท่านเป็นพระอรหันต์ที่ทรงอภิญญา ๖ จริง เป็นที่ทราบกันดีในวงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านใช้อภิญญา ๖ เป็นเครื่องมือในการสั่งสอนศิษย์ ท่านจะใช้เฉพาะในกรณีจำเป็น เพื่อประโยชน์กับพระพุทธศาสนา เพื่อประโยชน์กับสัจธรรม และเพื่อให้เข้าสู่สัจธรรมเท่านั้น ท่านจะไม่ใช้โอ้อวดหรือไม่ใช้พร่ำเพรื่อ เมื่อมีศรัทธาญาติโยมจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ เป็นปัญญาชน มีฐานะทางสังคมเป็นนายแพทย์และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่มากราบนมัสการท่าน ท่านได้ใช้อภิญญาของท่านในการทรมานลูกศิษย์ให้เลื่อมใสศรัทธา ในครั้งนี้ท่านทรมานศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ เพราะท่านเล็งเห็นแล้วว่า ศิษย์ฆราวาสคนนี้ต่อไปจะมีส่วนสำคัญในการถวายงานรับใช้ครูบาอาจารย์และพระพุทธศาสนา โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“**หลวงปู่ฝั้น** นี้ลูกศิษย์เขาเล่าเป็นต่อๆ กันมา เช่น หลวงปู่ฝั้นนะ ท่านอยู่ที่วัด แล้ววันนั้นหมออวย ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ ไปกราบท่านนะ ท่านหันมาพูดกับลูกศิษย์พระท่านนะ ท่านบอกว่า “วันนี้จะทรมานหมออวยเว้ย” ทีนี้หมออวยมา หมออวยท่านเอากล้องไปใช่ไหม ? หมออวยก็ถ่ายรูปฉับ ! ฉับ ! ฉับ ! พอไปล้างมา ไม่มีเลย ตั้งแต่นั้นมาหมออวยเริ่มศรัทธาหลวงปู่ฝั้น พอเริ่มศรัทธาหลวงปู่ฝั้นนะ พอเข้ามานี่ พอศรัทธาหลวงปู่ฝั้นปั๊บก็ศึกษา

หมออวยกับข้าราชการผู้ใหญ่หลายคนมาก ไม่อยากเอ่ยชื่อ นี่พอเขาได้ศรัทธา**หลวงปู่ขาว** ได้ศรัทธา**หลวงปู่ฝั้น** ศรัทธาก็แล้วแต่ พอเขาเริ่มศรัทธาปั๊บ เขาเริ่มศึกษา เพราะพวกนี้ศาสตรา–จารย์ นายแพทย์ ดอกเตอร์ พอศรัทธาแล้วเขาต้องศึกษาสิ เพราะว่าเขามีปัญญาของเขานะ พอศรัทธาหลวงปู่ฝั้นปั๊บก็ไปศึกษากับ**หลวงปู่ชอบ** ไปศึกษากับหลวงปู่ขาว ไปศึกษากับ**หลวงตา (องค์หลวงตาพระมหาบัว)** แล้วก็มาเรียบเรียงของเราไง ว่าธรรมะของครูบาอาจารย์ มันถูกต้องชอบธรรมไหม ? ใครหลอกใครไหม ?

พวกที่มีปัญญา เขาจะศึกษาของเขา เขาจะค้นคว้าของเขา ไม่ใช่ฟังคนนี้แล้วจะเชื่อนะ ฟังองค์นี้ว่าอย่างนี้ หลักการว่าอย่างนี้ นี่ก็ไปศึกษากับ**หลวงปู่ขาว** ไปศึกษากับ**หลวงปู่ชอบ** ไปศึกษากับ**หลวงปู่คำดี** แล้วก็เทียบเคียง เพราะเราได้ยินอยู่ ได้ยินที่ครูบาอาจารย์ท่านพูดอยู่บอกว่าเวลานี่เขาจะไปศึกษาทั่วเลย แล้วเขาสรุปรวมยอดไง แล้วก็ไปคุยกันบอกว่า **แนวทางแตกต่างหลากหลาย แต่ลงจุดเดียวกัน ลงจุดเดียวกัน ถ้าลงจุดเดียวกัน มันก็ถูกต้อง”**

พ.ศ. ๒๕๑๐ – ๒๕๑๑ ท่านเป็นองค์ประธานทำบุญต่ออายุหลวงปู่ขาว

หลวงปู่ขาว อนาลโย ท่านเป็นเสาหลักวงกรรมฐานองค์สำคัญ ท่านเป็นเพื่อนสหธรรมิกองค์หนึ่งของ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๐ หลวงปู่ขาวท่านเริ่มอาพาธ เมื่อข่าวการอาพาธของหลวงปู่ขาวแพร่สะพัดออกไป พระเถระผู้ใหญ่ฝ่ายปกครอง ครูบาอาจารย์ พระภิกษุ สามเณร พุทธบริษัทได้พากันเดินทางหลั่งไหลมาวัดถ้ำกลองเพล มากราบเยี่ยมและเฝ้าดูอาการกันอย่างเนืองแน่น

โดยเฉพาะครูบาอาจารย์วงกรรมฐาน ซึ่งให้ความเคารพเทิดทูนบูชา**หลวงปู่ขาว** เมื่อได้ทราบข่าวว่า ท่านอาพาธหนัก ต่างก็เป็นห่วงเป็นใยกัน และตั้งใจแวะเวียนกันมาเฝ้าปรนนิบัติดูแลรักษาพยาบาลอาการอาพาธของท่าน ครูบาอาจารย์ผู้ใหญ่ที่เข้าไปเยี่ยมและที่ไปค้างคืนในขณะนั้นก็มี **หลวงปู่เทสก์ เทสฺรสี หลวงปู่บุญมา ธิตเปโม หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่จันทร์ เขมปตฺโต หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร หลวงปู่ลี กุสลธโร** และก็มีอีกหลายๆ องค์ ครูบาอาจารย์เปลี่ยนวาระกันเฝ้าไข้ท่านอย่างใกล้ชิดตลอดทั้งวันทั้งคืน โดยเฉพาะหลวงตาพระมหาบัว เป็นผู้มาเฝ้าปรนนิบัติอยู่ประจำมิได้ขาด ท่านช่วยเหลือสนับสนุนหลายสิ่งหลายอย่างตลอดเวลา

การอาพาธของ**หลวงปู่ขาว**ในครั้งนั้น ใครๆ ก็เข้าใจว่า ท่านจะละขันธ์แน่นอน จนถึงกับครูบาอาจารย์ต้องวางแผนเตรียมการกันเป็นการใหญ่ เตรียมทำปะรำที่พักที่รับแขกไว้

ในขณะที่รักษาพยาบาล**หลวงปู่ขาว**อยู่นั้น อาการอาพาธของท่านก็ค่อยทุเลา ดีขึ้นเรื่อยๆ และหายในที่สุด ในระหว่างที่มีอาการดีขึ้น แต่เกิดมีอาการเบื่ออาหารอย่างมาก ใช้ยากระตุ้นอะไรๆ ก็ไม่ได้ผล คุณหมออวย เกตุสิงห์ ได้บันทึกเหตุการณ์ไว้ดังนี้

“**ท่านอาจารย์สิงห์ทอง**ต้องเดินทางไปนิมนต์**ท่านอาจารย์ฝั้น**มาจากวัดป่าอุดมสมพร เพื่อเกลี้ยกล่อมให้ฉันอาหาร ในระหว่างที่อาการไม่ค่อยดีนั้น ผู้เขียนไปอยู่เฝ้าอาการด้วย กลางวันวันหนึ่งเดินขึ้นไปบนลานเขาใกล้กุฏิ พบก้อนหินใหญ่ประมาณเท่าบ้านสองชั้นขนาดกลาง ตั้งอยู่ในที่โล่ง ด้านหน้ามีชะเงื้อมชะโงกออกมาคล้ายที่เคยเห็นสร้างเป็นพระพุทธฉาย แต่มีต้นไม้ขึ้นบังอยู่โดยรอบ มองผ่านๆ ไม่เห็น จึงได้ตั้งใจอธิษฐานว่า ขอให้สามารถรักษาท่านอาจารย์ให้หาย แล้วจะไปสลักเป็นพระพุทธรูปไว้ที่ก้อนหินนั้นด้วยมือของตนเอง หลังจากนั้นท่านอาจารย์ฝั้นก็ไปถึง ได้คุยธรรมะกับ**ท่านพระอาจารย์ขาว**หลายข้อ

ตอนหนึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเล่าว่า ก่อนหน้าที่**ท่านอาจารย์สิงห์ทอง**จะไปนิมนต์ ท่านได้นิมิตว่าเดินไปกับ**อาจารย์ขาว** ท่านเดินหน้า ประเดี๋ยวกลับมาเห็นอาจารย์ขาวหกล้ม นอนเอาหน้าจุ่มอยู่ในลำธารข้างทางเดิน ไม่ยักลุกขึ้น ท่านต้องกลับมาพยุงขึ้น หลังจากนั้นท่านอาจารย์ขาวก็ฉันอาหารเป็นปกติ อาการทั่วไปดีขึ้นเรื่อยๆ”

ประมาณเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** เมื่ออาการอาพาธของท่านหายเป็นปกติแล้ว ครูบาอาจารย์ต่างก็กราบลาและแยกย้ายกันกลับสู่อาวาสของตน หลังจากที่หลวงปู่ขาวหายจากอาพาธ ๔ เดือน ครั้งนั้นแล้วท่านก็ใช้ชีวิตเป็นปกติในวัด ยังทำกิจวัตรและสั่งสอนพระเณรเป็นปกติ

สำหรับการสลักพระพุทธรูป **“พระพุทธบัณฑรนิมิต”** ได้เสร็จสิ้นลงในเวลา ๐๙.๐๐ น. ของวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๑๑ ในเวลา ๑๐.๐๐ น. วันนี้ก็ได้เริ่มพิธีสมโภช มีการพุทธาภิเษก และเจริญสัมโพชฌงค์ ๗ ถวาย**หลวงปู่ขาว** โดยมี**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นองค์ประธาน และเป็นองค์แสดงธรรม ในงานนี้มีครูอาจารย์วงกรรมฐาน ตลอดพระเณร แม่ชี พุทธบริษัทมาร่วมทำพิธีกันจำนวนมาก

ครูบาอาจารย์ เทศน์การต่ออายุ**หลวงปู่ขาว** ไว้ดังนี้

“ถ้าบอกหมดชีวิต ทำไม**หลวงปู่ขาว** เห็นไหม **หลวงปู่ฝั้นไปต่อชีวิตให้** มันต่อชีวิตได้ถ้าชีวิตนี้มันเป็นของที่ตายตัวโดยธรรมชาติของมันนะ พระพุทธเจ้าจะไม่บอกหรอก

“อานนท์ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติอิทธิบาท ๔ จะสามารถอยู่อีกกัปหนึ่งก็อยู่ได้”

ชีวิตนี้ต่อได้ มันเป็นอนิจจังทั้งหมดเลย สามารถต่อได้ แต่ถ้ามันหมดอายุขัย มันก็หมดได้เหมือนกัน หมดก็ต่อได้...

สมัยนั้นมันแบบว่า **หลวงปู่มั่น**ท่านเริ่มวางรากฐานของศาสนา แล้วมันต้องแก้ไข มันต้องปรับปรุงอะไรอีกเยอะมาก แล้วถ้าครูบาอาจารย์เป็นหลักเป็นชัยนะ ที่ว่า**หลวงปู่ฝั้น**ท่านทำได้ท่านรู้ เวลาหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อะไรที่ไปหาหลวงปู่มั่น ท่านจะบอกว่าให้ช่วยดูๆ เวลาหลวงปู่ฝั้นท่านไปแก้ให้**หลวงปู่ขาว**...

แต่ถ้าพูดถึงจริงๆ นะ เราจะพูดอย่างนี้ เราจะบอกว่า **พระอรหันต์จะอยู่ต่อไปก็อยู่ได้ มันแก้ไขได้ มันทำได้ เพราะเรื่องอย่างนี้มันจิตออก จิตเราดู เราคุมได้หมด มันจะไปไหน เรารู้หมด แล้วถ้ากูไม่ไป มันจะเกิดอะไรวะ”**

หลวงปู่ฝั้น กับ ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง

ครูบาอาจารย์ในวงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** องค์ที่มีคุณธรรม ท่านเคารพรักและเทิดทูนบูชากันจริงๆ กิริยามารยาทที่ท่านปฏิบัติต่อกัน ทั้งทางกาย วาจา ใจ นุ่มนวลอ่อนโยนงดงามมาก และหาดูได้ยากในสมัยปัจจุบัน อันเป็นการแสดงออกของธรรม ของท่านผู้มีคุณธรรมล้วนๆ **ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร** ท่านให้ความเคารพรักและเทิดทูนบูชา**องค์หลวงตาพระมหาบัว**มาก องค์หลวงตาฯ ท่านก็เมตตาให้ความสนิทสนมไว้วางใจท่านพระอาจารย์สิงห์ทองมากเช่นกัน นอกจากนี้ ท่านก็ให้ความเคารพรักและเทิดทูนบูชาครูบาอาจารย์เพชรน้ำหนึ่ง เช่น **หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ** ฯลฯ

ด้วยวัดป่าแก้วชุมพล อำเภอสว่างแดนดิน กับ วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม ตั้งอยู่ไม่ห่างไกลกันมาก ทางวัดป่าแก้วชุมพลเมื่อมีงานสำคัญ **ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง**ท่านย่อมทราบคุณธรรมของ**หลวงปู่ฝั้น**เป็นอย่างดี ท่านจึงกราบอาราธนานิมนต์หลวงปู่ฝั้นไปเป็นองค์แสดงธรรม หากหลวงปู่ฝั้นท่านสุขภาพดี ท่านก็เมตตาทุกครั้งไป

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ท่านไปกราบเยี่ยม**หลวงปู่ฝั้น** ที่วัดป่าอุดมสมพร อยู่บ่อยครั้ง ถึงหลวงปู่ฝั้นไม่อาพาธ ท่านก็ไปกราบเยี่ยม มีครั้งหนึ่งท่านไปก็ไม่ได้คิดว่าจะไปค้าง หลวงปู่ฝั้นรู้แล้วว่าลูกศิษย์คนสิงคโปร์ ที่ท่านเคยเล่าว่า พอกลางคืนตีสอง ท่านก็ไปปลุกให้เขาลุกขึ้นมานั่งภาวนา เขาจะมาเยี่ยมน้องสาวเขาที่เป็นแม่ชีอยู่กับท่าน ท่านก็ให้ท่านพระอาจารย์สิงห์ทองค้าง แล้วคืนนั้นท่านก็ไม่เทศน์เอง ท่านจึงมอบให้ท่านพระอาจารย์สิงห์ทองเทศน์แทน เพราะท่านทราบคุณธรรมของท่านพระอาจารย์สิงห์ทองเป็นอย่างดี ซึ่งตามปรกติในวัดของครูบาอาจารย์ ถ้าไม่มีคุณธรรม ไม่มีภูมิจิตภูมิธรรมแล้ว ท่านจะไม่มอบหมายให้เทศน์แทนเลย เมื่อท่านพระอาจารย์–สิงห์ทองเทศน์แทนแล้ว เขาก็จำได้ เขาก็เลยตามท่านมาที่วัดป่าแก้วชุมพล

อีกครั้งหนึ่ง ขณะที่**ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง**ไปกราบเยี่ยม**หลวงปู่ฝั้น** ที่วัดป่าอุดมสมพร ท่านเห็นลิงของคนขายของหยอกเล่นกับแมวของหลวงปู่ฝั้นบนศาลา ด้วยท่านมีนิสัยขี้เล่น ท่านก็นั่งสังเกตดู ลิงมันชุกชนตามประสาของมัน มันด้อมไปจับหางจับจมูกแมวเล่น แล้วถูกแมวตบ ลิงมันเจ็บ มันแค้น มันก็จ้องเอาคืน มันค่อยๆ ย่องไปเบาๆ ไปกระตุกหางแมว แมวมันร้องเมี้ยวแล้วหนีไป ส่วนลิงก็หนีขึ้นต้นไม้ มันพอใจที่ได้แก้ลำแมว แล้วท่านกลับมาเล่าเรื่องขบขันนี้ถวายให้**องค์หลวงตาฯ** ฟัง

หลวงปู่ฝั้น กับ ท่านพระอาจารย์จวน

ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ คราวที่ท่านเที่ยวธุดงค์อยู่ภูวัว แล้วถูกทางการกล่าวหาว่าท่านเป็นคอมมิวนิสต์นั้น และทางการได้ขับไล่ท่านลงจากภูวัว ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ท่านจึงต้องลงจากภูวัวมาพักจำพรรษากับ**หลวงปู่ขาว อนาลโย** ที่วัดถ้ำกลองเพล ภายหลังทางการได้ไปกราบเรียนถาม**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ซึ่งหลวงปู่ฝั้นท่านรู้จักกับท่านพระอาจารย์จวนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะช่วงที่อยู่เตรียมงานประชุมเพลิงศพ**หลวงปู่มั่น** ที่วัดป่าสุทธาวาส ท่านจึงได้รับรองกับทางการไปว่า **“ท่านพระอาจารย์จวนเป็นพระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ”** ซึ่งต่อมาเหตุการณ์ต่างๆ ก็คลี่คลายด้วยดี โดยครูบาอาจารย์ได้เล่าไว้ดังนี้

“**หลวงปู่ฝั้น**ท่านทราบว่า **หลวงปู่จวน**เป็นหลัก เป็นครูบาอาจารย์ได้ เพราะว่าหลวงปู่จวนอยู่ในครอบครัวของท่าน อยู่ในบัญชีท่าน สมัยก่อนนี้หลวงปู่จวนกับหลวงปู่ฝั้น คืออยู่ด้วยกันนั่นน่ะ เที่ยวไปมาหาสู่กัน เพราะว่าเหมือนบัญชีเดียวกัน เหมือนอยู่ในครอบครัวเดียวกัน เป็นครอบครัวกรรมฐานเดียวกัน ตอนนั้นมันมีพวกคอมมิวนิสต์ หลวงปู่จวนท่านก็ลงมาจากภูวัวมาอยู่นั้น เพราะว่าตามแผนเขา หลวงปู่จวนนี่เป็นคอมมิวนิสต์ยุ่งกับเขานั่นแหละ ที่จริงไม่หรอก หลวงปู่จวนท่านเป็นพระแท้ๆ พระดี ถ้าหลวงปู่จวนเป็นคอมมิวนิสต์แล้วหมดเลย พระเล็ก พระใหญ่ในประเทศไทยนี่จะหมด ไม่มีพระดีหรอก ท่านไม่ได้ยุ่งกับเขา เขาหาเรื่องใส่กัน เพราะว่าอยู่ในแผนในหน่วยของเขา แล้วนี่ว่าเอาหลวงปู่จวนนี่ ทีนี้ทางการหลงมาหาหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้น **“เอ้า ! นี่อยู่ในบัญชีเรานี่ อยู่เป็นครอบครัวเรานี่ อาจารย์จวนท่านไม่ได้เป็นคอมฯ ท่านเป็นพระที่ดี พระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เป็นพระหายาก”** ทางการเลยเลิกกันไป”

ท่านพระอาจารย์จวน ท่านไปกราบคารวะพระผู้ใหญ่ เช่น **หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ขาว หลวงปู่ฝั้น** เป็นประจำ ท่านเป็นพระป่า ท่านบำเพ็ญตนเยี่ยงโคผู้สงวนหนังซอกซอนซ่อนตัวอยู่ในป่า ท่านเล่าว่า “**หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** และ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร เคยบอกท่านว่า **“ไม่ต้องเข้ามาในเมืองหรอก อยู่ป่ารักษาเนื้อรักษาตัวไปก่อน”** พวกท่านจะมาเป็นทัพหน้า ปะทะพวกในเมืองไว้

ให้เอง ต่อมาภายหลัง เมื่อท่านเริ่มออกจากป่าดงพงพี มีการสร้างภูทอก ก็ได้พบผู้มีชื่อเสียงของจังหวัดและของบ้านเมืองบ้าง แต่รู้สึกว่า ท่านไม่ค่อยจะสนิทใจที่จะรับแขกคนใหญ่คนใดนัก”

ท่านพระอาจารย์จวน ท่านให้ความเคารพ**หลวงปู่ฝั้น**มาก เมื่อมีคณะศรัทธาจากกรุงเทพฯ จัดกฐิน – ผ้าป่า ถวายตามวัดป่าทางภาคอีสาน ท่านก็ได้เมตตาพาคณะไปถวายผ้าป่าที่วัดป่าอุดม–สมพร ไปกราบฟังธรรมหลวงปู่ฝั้น

งานครบ ๗ รอบ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร)

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร) วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน ท่านเป็นพระศิษย์อาวุโสของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** สมัยท่านเป็นมหา ท่านก็อยากสึก หลวงปู่มั่นเมตตาแก้ไขไม่ให้ท่านสึก โดยกล่าวว่า **“ท่านมหาอย่าคิดนอกลู่นอกทาง ตั้งอกตั้งใจเรียนหนังสือช่วยพระศาสนาช่วยหมู่คณะต่อไปอนาคต”** ต่อมาท่านได้เลื่อนเป็นเจ้าคุณก็อยากสึกอีก หลวงปู่มั่นท่านก็เมตตาแก้ไขอีก สุดท้ายท่านไม่ได้สึก และได้เป็นพระเถระผู้ใหญ่ช่วยสนับสนุนวงกรรมฐาน ท่านจึงมีความเคารพเทิดทูนบูชาหลวงปู่มั่นมาก ในกาลต่อมาท่านมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านปกครองจนได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระราชาคณะ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ ได้ทำคุณประโยชน์และเป็นกำลังสำคัญของพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**เป็นอย่างมาก ท่านมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับครูบาอาจารย์ในฝ่ายกรรมฐานเป็นอย่างดี และต่างก็ให้ความเคารพท่านมาก รวมทั้ง**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ซึ่งทั้งอายุและพรรษากาลท่านแก่กว่าหลวงปู่ฝั้นเพียงเล็กน้อย สำหรับ**องค์หลวงตาพระมหาบัว** ขณะท่านพักที่วัดพระศรีมหาธาตุ ท่านเคยพักและศึกษาปริยัติกับสมเด็จฯ องค์นี้ ท่านให้ความเคารพยกย่องสมเด็จฯ องค์นี้มาก โดยถือเป็นครูบาอาจารย์ด้านปริยัติ ที่นั่งอยู่บนหัวใจท่าน

ในสมัยที่**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์**มีชีวิตอยู่นั้น ท่านสนใจด้านปฏิบัติธรรม ท่านเคยมาพักและปฏิบัติธรรมกับ**หลวงปู่ฝั้น**ที่วัดถ้ำขามอยู่บ่อยครั้ง ท่านชื่นชอบสถานที่แห่งนี้มาก และท่านได้สั่งไว้ก่อนมรณภาพว่า ให้เก็บอัฐิของท่านไว้ที่วัดถ้ำขาม ส่วนหลวงปู่ฝั้นเมื่อท่านมีกิจนิมนต์ หรือเมื่อเข้าพักรักษาอาการอาพาธที่กรุงเทพฯ ท่านก็จะพักที่วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน

ด้วยในวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ตรงกับวันคล้ายวันเกิดครบ ๖ รอบ ๗๒ ปี ของ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** มีการจัดทำบุญอายุครบ ๖ รอบ ณ วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพฯ ในช่วงวันงานมีครูบาอาจารย์วงกรรมฐานองค์สำคัญๆ ได้เดินทางมาร่วมงานครั้งนี้กันจำนวนมาก ซึ่งในงานนี้มีการจัดสร้างพระกริ่งชัยวัฒน์และเหรียญที่ระลึกครบรอบ ๗๒ ปี สมเด็จพระมหาวีร–วงศ์ ครูบาอาจารย์ได้ร่วมพิธีเจริญพระพุทธมนต์ อธิษฐานจิตในพระอุโบสถ เช่น **หลวงปู่เทสก์ เทสฺรสี หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม**

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ ฯลฯ

ในระหว่างพิธีเกิดเหตุการณ์มหัศจรรย์ขึ้น ขณะที่**หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่สิม** ฯลฯ นั่งปรกอธิษฐานจิตแผ่เมตตา ปรากฏแสงจันทร์ทรงกลดเป็นลำแสงสีทองส่องลงมาปกคลุมทั่วปริมณฑลพิธี จนหลวงปู่ฝั้นท่านออกจากสมาธิแล้ว บอกให้ผู้เข้าร่วมพิธีได้ดู ปรากฏการณ์มหัศจรรย์นี้ได้ด้วยตาเปล่า เป็นที่น่าอัศจรรย์ใจยิ่งของผู้อยู่ในเหตุการณ์

ในเช้าของวันงาน **หลวงปู่ฝั้น**ท่านบิณฑบาตฉันจังหันเช้า จากนั้นในตอนบ่ายท่านได้เมตตาไปโปรดภรรยาของคุณหมออวย โดยคุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ เป็นวันเกิดครบห้ารอบของภรรยาผู้เขียน บังเอิญเป็นวันเดียวกับที่**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** วัดพระศรีมหาธาตุ ทำบุญอายุครบหกรอบ และเราทั้งสองเคารพนับถือท่านมาก เห็นว่าจะต้องไปในงานนั้น ภรรยาผู้เขียนจึงงดทำงานพิเศษใดๆ ทั้งหมด เพียงแต่เอาของไปร่วมใส่บาตรที่วัดพระศรีมหาธาตุ เสร็จแล้วเราก็กลับบ้าน พอตกตอนสาย**ท่านอาจารย์ฝั้น**ก็นั่งรถเข้าไปในบ้านโดยไม่ได้บอกกล่าวล่วงหน้า พา**ท่านอาจารย์อ่อน ท่าน–อาจารย์สุวัจน์** และ**ท่านอาจารย์...**ไปด้วย แล้วก็ขึ้นนั่งพับเพียบบนเก้าอี้รับแขกและพร้อมกันสวดพระปริตร พอให้พรสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ท่านก็ขึ้นรถกลับวัดพระศรีมหาธาตุ โดยเราไม่มีโอกาสได้ถวายไทยธรรมใดๆ ความเมตตากรุณาของท่านที่แสดงออกในครั้งนั้น ด้วยความปรานีของท่านเองและโดยเราไม่ได้ขอร้อง เป็นพระคุณที่เราไม่มีวันลืมเลย”

ระงับจัดงานครบรอบวันเกิดหลวงปู่ฝั้น

องค์หลวงตาพระมหาบัว เทศน์ไว้ดังนี้

“ส่วนมากครูบาอาจารย์มักจะมีแต่เราเป็นผู้น้อยกว่าท่านนะ แต่ถ้าพูดแบบโลกมักจะเป็นเรื่องเราโจมตีท่านเสมอแหละ ท่านไม่ค่อยได้ว่าอะไรเรา เพราะเห็นมันไม่ถอยใครพระองค์นี้น่ะ ไปที่ไหนก็ใส่เปรี้ยง ใส่ครูบาอาจารย์ ไล่เบี้ยหาเหตุหาผลแล้วก็ใส่กันเปรี้ยง ทีนี้ท่านก็ไม่ทราบจะเถียงเราว่ายังไง เพราะที่เปรี้ยงๆ มีแต่ถูกทั้งนั้น ยิ่ง**หลวงปู่ฝั้น**ด้วยแล้วเข้าท่าดีนะ นิสัยท่านน่ารักน่าเคารพเลื่อมใส เราเทิดทูนท่านตลอดนะ หลวงปู่ฝั้นอัธยาศัยใจคอทุกสิ่งทุกอย่างเรียบหมดเลย ถึงขนาดนั้นยังถูกเราโจมตีได้ ฟังซิ พระองค์นี้มันถอยใครเมื่อไร

อยู่ๆ ก็พวกบ้า มันสร้างเหตุการณ์ขึ้นมา รวมหัวกันเต็มอยู่ในครัวของท่านยั้วเยี้ยๆ พระก็ไม่มีองค์ไหนกล้าแตะต้อง มันจะตั้งโครงการขึ้นใหญ่โตเสียด้วย **นิมนต์พระมาตั้งสองร้อยสามร้อยจะทำบุญใหญ่โตถวายอายุท่านครบรอบ** เขาไม่มาปรึกษาท่าน เขาประชุมกันเรียบร้อยแล้ว ตกลงกัน

คนนั้นเอาอย่างนั้น คนนี้เอาอย่างนี้ไปหมดแล้ว มีแต่เขาโค้งๆ เราไม่โค้ง ใส่เปรี้ยงเดียว เอาหลงทิศไปเลย ทีนี้พระก็ไม่กล้าพูดว่ายังไง ไม่กล้ากราบเรียนท่าน เดี๋ยวพระก็จะกระทบ–กระเทือนไปด้วย คงอย่างนั้นแหละ พระไม่มีทางไปก็วิ่งมาหาเรานั่นล่ะเรื่องมัน ตั้งหน้ามาเลยเชียว มาเล่าเหตุการณ์ให้ฟังต่างๆ นานา **เหตุการณ์เหล่านี้มีแต่เรื่องเสียหายทั้งนั้น วงกรรมฐานไม่มีชิ้นดีเลย เสียหายหมด** ตั้งอะไรๆ ขึ้นมาไม่เห็นมีเหตุมีผลอะไรเลย

เราพูดจริงๆ เรื่องเหตุกับผล ต้องไปกับเหตุกับผล เขามาเล่าให้ฟังล่ะซี เวลากับพระเราไม่ตอบอย่างไรเลย เฉย ท่านมาเล่าให้ฟัง อะไรๆ เล่าให้ฟังหมดเรื่องราวในวัด เราไม่ตอบสักคำเดียวเลย เฉย เหมือนไม่รู้ไม่ชี้นะ อย่างนั้นนะเฉย ฟังอยู่เฉยๆ อย่างนั้นก็มี ไม่ตอบ ไม่ถามคำไหน เพราะพระที่เล่าให้ฟังมันแจ่มแจ้งหมดแล้ว ไม่ทราบจะไปถามอะไรๆ จากนั้นพระท่านก็กลับไป

อีกสองวันมั้ง เพราะจวนวันเข้าไปแล้ว เราก็ไปเลยเทียว ไปก็บึ่งเข้าหาท่านเลย เด็กโจมตีผู้ใหญ่เข้าท่าดีนะ เหอๆ ขึ้นเลย ซัดผู้ใหญ่ ท่านใจดี เรามันอย่างที่เห็นนี่แหละ ยกเหตุยกผลมาอย่างนั้นๆ พอรวบรวมมาแล้วนี้วงกรรมฐานจะเสียตรงนี้ มีแต่ครูจารย์เท่านั้นที่จะห้ามทัพนี้ได้ นอกนั้นไม่มีใคร พระมาบอกเราก็ไม่ได้กราบเรียนท่านนะ กลัวจะกระทบกระเทือนท่าน เป็นเรื่องของเราล้วนๆ เก็บเรื่องทั้งหมดแล้ว ก็ขึ้นกราบเรียนท่านเลย ไม่บอกว่าใครมาบอกเราอย่างนั้นอย่างนี้ ไม่บอก เอาความจริงเข้าใส่เปรี้ยงๆ เลย

พอเสร็จแล้ว “นี่ครูจารย์จะว่ายังไง เรื่องราวเป็นอย่างนี้ ครูจารย์จะปล่อยให้เป็นอย่างนี้หรือครูจารย์จะพิจารณา ก็มีแต่ครูจารย์เท่านั้นจะชี้ขาดได้เรื่องเหล่านี้ นอกนั้นไม่มีในวัดนี้” ว่างั้น “กระผมในฐานะเป็นลูกศิษย์มากราบเรียนให้ทราบ ด้วยความรักสงวนครูบาอาจารย์และคณะกรรมฐานของเรา” “เหอ ! ไม่ได้ๆ” “ไม่ได้ก็ครูจารย์ต้องเป็นผู้ห้ามเอง” “ไม่ได้ๆ” ขึ้นเลยทันที “ไม่ได้ก็ต้องเป็นเรื่องของครูจารย์ กระผมมากราบเรียนเฉยๆ เรื่องราวเป็นความจริงอย่างนี้ๆ” พอเรามาแล้วท่านก็คงจะเอาใหญ่ล่ะท่าน เรื่องนั้นเลยหายเงียบไปเลย ก็มีแต่ท่านองค์เดียวเท่านั้น ท่านสั่งคำเดียวก็หมดเลย ทีนี้ท่านไม่รู้ซี เขาตั้งทัพอยู่ด้านหลังๆ รอบด้านไม่ให้ท่านรู้ พระท่านรู้หมดแล้ว ท่านมาหาเรา เราจึงไปเองก็เพราะสงวนครูบาอาจารย์วงหมู่คณะจะเลอะเทอะไปหมด เพราะหัวหน้าผู้ใหญ่ทำได้ ผู้น้อยต้องทำได้หมด ตรงนั้นตรงจะเสีย

วันเกิดองค์นั้น วันเกิดองค์นี้ ใครก็เกิด ไอ้หยองมันก็เกิด ทำไมไม่เห็นทำบุญวันเกิดมันไอ้หยอง ไอ้ปุ๊กกี้ (สุนัข) นั่น **ทำบุญวันเกิดองค์นั้น ทำบุญวันเกิดองค์นี้ เราโมโหนะ ของเราเราไม่ได้มีนะ เรื่องของเราแต่ก่อนใครมาแตะไม่ได้เลย อันนี้มีช่วยชาติบ้านเมือง เราก็เลยเฉยๆ ไปเสีย เพื่อชาติบ้านเมืองไม่ได้เพื่อเรา เรื่องของเรามีอะไร พ่อแม่ครูจารย์เองท่านก็ไม่เคยมี**

จนกระทั่งท่านมรณภาพจากไปไม่เคยมีวันเกิดวันตายอะไรเลย ที่จะดำริขึ้นมา หรือพูดมาแย็บหนึ่งไม่เคยมี เราก็ไม่เคยมี เรื่องก็รู้กันอยู่แล้วยุ่งหาอะไร”

วันที่ ๒๐ สิงหาคม ของทุกปี อันเป็นวันครบรอบวันเกิด **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เมื่อมีญาติโยมกราบเรียนถามว่า “หลวงปู่เกิดวันไหนครับ ?” ท่านจะบอก **“เกิดทุกวัน”** แม้ไม่มีการจัดงานทำบุญวันเกิด วัดป่าอุดมสมพรก็ยังเนืองแน่นไปด้วยศิษยานุศิษย์ที่ทราบว่าเป็นวันเกิดของหลวงปู่ฝั้น ต่างก็มีความเคารพเลื่อมใสศรัทธา มากราบคารวะแสดงมุทิตาจิต จึงเดินทางมาทำบุญใส่บาตร ศาลาแม้จะหลังใหญ่ยังไม่พอรองรับ ศรัทธาญาติโยมจะนั่งกันเต็มแน่นจนล้นศาลา

ปฏิปทาที่มั่นคงสม่ำเสมอ

จังหวัดสกลนครในยุคสมัยของ**หลวงปู่ฝั้น** ได้ชื่อว่าเป็นเขตสีแดงหรือแดนแห่งผู้ก่อการร้าย ถือเป็นเขตอันตรายต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง แต่หลวงปู่ท่านก็ยืนหยัดอยู่ในดินแดนแห่งผู้ก่อการร้ายได้อย่างเปิดเผย พยายามอบรมสั่งสอนให้ผู้ที่หลงผิดกลับเนื้อกลับตัว กลับใจมาเป็นพลเมืองที่ดีของบ้านเมืองและนำความสงบสุขมาสู่บ้านเมืองต่อไป โดยคุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“ถึงแม้**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** จะมีอายุย่างแปดสิบ และท่านเป็นพระป่า (ตามที่ท่านชอบว่า) แต่หลวงปู่ก็เป็นพระที่ทันสมัย และสามารถปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว แม้แต่คำสอนของหลวงปู่ ก็ผันไปตามภาวการณ์ของบ้านเมือง และเพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองด้วย ในสมัยหลังๆ เมื่อพวกก่อการร้ายพยายามแผ่อิทธิพลอย่างชัดแจ้ง **หลวงปู่ได้พยายามย้ำถึงความสำคัญและบุญคุณของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเน้นเสมอว่าผู้ที่ขาดความกตัญญู คิดร้ายต่อผู้มีคุณนั้น จะพินาศและถูกธรณีสูบ**

ความอาจหาญและเปิดเผยของหลวงปู่ ทำให้ศิษย์บางคนเดือดร้อน เกรงว่าท่านจะได้รับอันตราย แต่บางพวกก็วางใจ เพราะเห็นว่า ธรรมย่อมจะคุ้มครองท่าน และถึงแม้ท่านจะอยู่ในภาวะที่เป็นอันตราย “**ท่านอาจารย์ฝั้น**ก็ยังคงเป็นอาจารย์ฝั้นอยู่นั่นเอง”

เมื่อถนนหนทางดีขึ้น การติดต่อสะดวกขึ้น ประกอบกับ**หลวงปู่ฝั้น**มีชื่อเสียงแพร่กระจายไปไกลขึ้น มีคนไปนมัสการท่านกลุ่มละยี่สิบสามสิบคน แทนที่จะสองสามคนอย่างในสมัยก่อน หลวงปู่จึงได้ขยายศาลาใหญ่ที่วัดป่าอุดมสมพรให้ใหญ่ขึ้น อีกไม่กี่ปีต่อมา การคมนาคมและการขนส่งก้าวหน้ายิ่งขึ้น คนไปนมัสการหลวงปู่ไม่ได้ไปทีละสองสามคันรถเล็กๆ แต่ไปทีละสองสามรถบัส ท่านก็ได้ขยายศาลาอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับย้ายลงไปนั่งฉันชั้นพื้นดิน ทำให้มีที่ให้แขกนั่งได้ทีละสี่ห้าร้อยคน

ขณะเดียวกันก็สร้างห้องน้ำห้องส้วมเพิ่มเติม ขยายถังส่งน้ำ เพิ่มขนาดสูบน้ำ ฯลฯ เพื่อให้พอกับจำนวนคนแต่ในด้านการปฏิบัติธรรม หลวงปู่ก็มิได้ปล่อยปละละเลย ยังคงเข้มงวดกวดขันทั้งพระทั้งเณร และทั้งตัวท่านเอง ถ้าสบายดี หลวงปู่ก็เดินจงกรมวันละสามสี่ชั่วโมง หากท่านไม่ค่อยปกติก็ลดมาเดินน้อยลง แม้ในสมัยหลังสุด ที่ท่านสามวันดีสี่วันไข้ ท่านก็ยังเดินอยู่ทุกๆ ครั้งที่ท่านสบายพอจะเดินได้ โดยมากช่วงหลังสุด ท่านเดินวันละครึ่งชั่วโมงเป็นอย่างน้อย ถ้าอากาศดีก็เดินที่ริมสระโบสถ์น้ำ (หนองแวง แต่เดิม) ถ้าอากาศไม่ดีก็เดินที่ใต้กุฏิ

สำหรับการภาวนา หลวงปู่ทำเป็นประจำ ทุกคืนและทุกวัน นอกจากจะอาพาธจนลุกไม่ไหว ท่านก็จะนอนภาวนาเอา”

ในสมัยนั้น เมื่อมีงานสำคัญๆ ของพระพุทธศาสนา และของวงกรรมฐาน เช่น งานสัปดาห์เผยแผ่พระพุทธศาสนาในวันวิสาขบูชา งานประชุมเพลิงศพครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ งานฉลองพระเจดีย์ พระอุโบสถ ตลอดศาลาเสนาสนะ ฯลฯ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ด้วยความที่ท่านเป็นครูบาอาจารย์ที่หายาก ด้วยท่านเป็นพระมหาเถระองค์สำคัญองค์หนึ่งของวงกรรมฐานสาย**ท่านพระ–อาจารย์มั่น**ที่มีชื่อเสียงกิตติศัพท์โด่งดังมาก และท่านถึงพร้อมด้วยคุณธรรม บรรดาครูบาอาจารย์และบรรดาพุทธบริษัททุกชนชั้น จึงให้การยอมรับและให้ความเคารพเทิดทูนท่านมาก ท่านจึงมักถูกอาราธนานิมนต์ไปร่วมงานในลำดับต้นๆ อยู่เป็นประจำ

สำหรับปฏิปทาในการรับนิมนต์ งานที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านไปร่วมเป็นไปตามแบบฉบับของธรรมของวงกรรมฐาน เป็นงานที่ไม่มีการเรี่ยไร ไม่มีมหรสพการละเล่นใดๆ เป็นงานเจริญพระพุทธมนต์มีการแสดงธรรม อบรมจิตตภาวนา เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีงานสำคัญของวงกรรมฐาน คือ วันที่ ๔ – ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ มีงานประชุมเพลิงศพ **หลวงปู่พรหม จิรปุณฺโณ** ซึ่งถือว่าเป็นงานใหญ่ในสมัยนั้น แม้การเดินทางเต็มไปด้วยความยากลำบาก แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรค ในงานจึงมีพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ตลอดพุทธบริษัททั้งใกล้และไกลเดินทางมาร่วมงานกันอย่างเนืองแน่นมากเป็นประวัติการณ์ ซึ่งหลวงปู่ฝั้นท่านก็รับอาราธนานิมนต์ไปร่วมงาน และท่านเป็นองค์แสดงพระธรรมเทศนา

โปรดศรัทธาญาติโยมภาคกลาง – เทศน์สนามหลวง

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ในบั้นปลายชีวิตของท่าน ชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณของท่าน ยิ่งเป็นที่โด่งดังรู้จักไปทั่วประเทศ ศรัทธาสาธุชนทั้งใกล้และไกลพากันหลั่งไหลเดินทางมาวัดป่าอุดมสมพรเพื่อมาทำบุญกราบไหว้ ฟังธรรม และมาปฏิบัติธรรมกับท่านมากขึ้น รวมทั้งชาวต่างประเทศทั้งชาวยุโรป อเมริกา และเอเชีย ที่สนใจพระพุทธศาสนา ก็ได้มาศึกษาธรรมปฏิบัติกับท่าน มาขอบรรพชา อุปสมบท จำพรรษา และมาขอพำนักเพื่อรับการอบรมธรรมจากท่านเป็นประจำ

นอกจากนี้กิจนิมนต์ของท่านก็มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งสวนทางกับวัยอันชราภาพของท่านที่ควรจะได้รับการพักผ่อน ท่านก็ยังคงเมตตาอุตส่าห์เดินทางไปสงเคราะห์ ท่านได้ทำหน้าที่ศาสนทายาทธรรม เผยแผ่ธรรมะ แนวปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**ได้อย่างหมดจดงดงาม จนอาจกล่าวได้ว่า **หลวงปู่ฝั้น**ท่านเป็นครูบาอาจารย์องค์สำคัญองค์หนึ่งที่ทำให้ชาวกรุงเทพมหานคร คนภาคกลาง และภาคอื่นๆ รู้จักพระป่า กับชีวิตพระป่ากันมากขึ้น การรับกิจนิมนต์แสดงธรรมตามวัดในกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

หลวงปู่ฝั้น ท่านเมตตาแสดงธรรมที่วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นประจำ ท่านสอนให้ผู้ฟังนั่งสมาธิภาวนาไปด้วย อันเป็นภาคปฏิบัติที่เลิศที่สุด

หลวงปู่ฝั้น โปรดญาติโยมที่วัดใหม่เสนานิคม บางเขน เป็นประจำทุกๆ ปี และในแต่ละครั้งมีญาติโยมเข้ารับการอบรมกันอย่างล้นหลาม ในระหว่างที่หลวงปู่เข้ามากรุงเทพมหานคร พักที่วัดใหม่เสนานิคม เจ้านายอันเป็นที่เคารพรักเทิดทูนอย่างสูงพระองค์หนึ่งได้ถวายปัจจัยจำนวนเงินห้าหมื่นบาท ซึ่งในสมัยนั้นถือเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก แต่หลวงปู่ได้ถวายต่อให้วัดที่ท่านไปพำนักชั่วคราวนั้นทั้งหมด แสดงถึงความไม่ติดใจอดิเรกลาภของท่าน

สำหรับวัดในภาคกลาง นอกจากกรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านก็เมตตาไปโปรดชาวเพชรบุรี เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ท่านเมตตาเดินทางไปโปรดญาติโยมที่อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี ในครั้งนั้นหลวงปู่ฝั้นท่านบิณฑบาตและร่วมฉันกับพระภิกษุวัดถ้ำหว้า ในเช้าวันนั้นมีแม่ชีจากสำนักวัดสนามพราหมณ์ เดินทางจากวัดไปใส่บาตรหลวงปู่ฝั้นที่วัดถ้ำหว้า เนื่องจากมีผู้มีจิตเลื่อมใสศรัทธาในท่านมาก จึงมาใส่บาตรกันอย่างล้นหลาม ท่านจึงขอร้องให้ใส่บาตรด้วยข้าวแต่เพียงรายละหนึ่งช้อนกาแฟ แม้กระนั้นยังไม่ทันสุดแถวคนใส่บาตร ข้าวก็ล้นบาตรอยู่ทุกเช้า นอกจากนี้ในปีเดียวกัน ท่านยังรับอาราธนาแสดงพระธรรมเทศนาที่วัดเขาบันไดอิฐ

นอกจาก**หลวงปู่ฝั้น**ท่านรับกิจนิมนต์ตามวัดแล้ว ท่านยังเมตตารับกิจนิมนต์โรงพยาบาล เช่น ท่านไปแสดงธรรมที่ห้องประชุมแพทย์ในโรงพยาบาลศิริราช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ และไปแสดงธรรมที่ห้องประชุม ตึกเจ็ดสิบสองปี คณะแพทย์ศาสตร์ศิริราชพยาบาล เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖ ท่ามกลางการต้อนรับอย่างคับคั่งของบรรดาแพทย์และพยาบาล

และในงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่ท้องสนามหลวง เขตพระนคร เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา งานนี้เป็นงานใหญ่ของกรุงเทพมหานคร และได้จัดต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ ครั้งหนึ่ง**หลวงปู่ฝั้น**ท่านรับอาราธนาแสดงธรรม ท่านเทศน์สอนพุทโธ โดย ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“อย่างเช่นหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ฝั้น พุทโธสว่างไสว พุทโธผ่องใส เพราะหลวงปู่ฝั้นท่านชำนาญเรื่องนี้มาก หลวงปู่ฝั้นท่านชำนาญเรื่องกำหนดพุทโธนะ แล้วจิตท่านจะสว่างมากครอบโลกธาตุแล้ว ท่านจะรู้อะไรไปหมด หลวงปู่ฝั้นน่ะ นี่มันอยู่ที่จริตนิสัยของคน ถ้าจริตนิสัยของคนชำนาญในทางไหน ฉะนั้น ที่ว่าไม่มีครูบาอาจารย์พูดอย่างนี้สักคน มี แต่ใจเรามันฟังแล้วมันผ่านไง เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา มันฟังผ่านไปเฉยๆ แต่ถ้าเราไปเจอครูบาอาจารย์องค์ไหนที่พูดอย่างนี้ปั๊บ ถ้าเราสะเทือนใจนะ มันจะจำแม่นเลย...

ถ้าเป็นความจริงแท้ สัปดาห์ส่งเสริมพุทธศาสนา เขาก็ส่งเสริมให้คนเข้าวัดเข้าวา ส่งเสริมให้คน คือ ความจริงเขาจะชี้เข้าไปที่ใจว่าอย่างนั้นเถอะ ในพุทธศาสนาเขาจะสอนชี้เข้าไปที่ใจ แต่มันอ้อมไปไกลเลย ส่งเสริมพุทธศาสนาก็ต้องมาท่องมาบ่นกัน มาทำวัฒนธรรมประเพณีอ้อมไปซะไกลเลย แต่สมัยที่ครูบาอาจารย์ของเราท่านมาเป็นผู้จัดงาน สมัย**หลวงปู่ฝั้น** สนามหลวงระบือลือลั่น **พุทโธผ่องใส พุทโธสว่างไสว** สิ่งต่างๆ มันสะเทือนหัวใจ มันสะเทือนหัวใจ ผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจขึ้นมา ท่านเทศนาว่าการ บุคคลคนหนึ่งเท่านั้นแหละ โลกธาตุนี้หวั่นไหว โลกธาตุหวั่นไหวไปหมดเลย ไหวไปเพราะอะไร ไหวไปเพราะสัจธรรมของท่าน ถ้าสัจธรรมของท่าน ท่านแสดงออกสัปดาห์ส่งเสริมพุทธศาสนา เขาส่งเสริมพุทธศาสนา เขากระตุ้นให้เรามีความรู้สึก ให้เรามีการกระทำไง ถ้าเขากระตุ้นแบบนั้น นั่นเป็นประเพณีวัฒนธรรมที่เราเกิดมานะ...”

ในช่วงที่**หลวงปู่ฝั้น** ท่านลงมากรุงเทพฯ ฆราวาสคุยนิพพาน ท่านนิ่งเฉย โดยครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“หลวงปู่ฝั้นท่านพูดบ่อย เวลาเมื่อก่อนที่หลวงปู่ฝั้นท่านลงมากรุงเทพฯ เวลาโยมมานั่งสนทนาธรรมกัน องค์นั้นก็นิพพาน คนนั้นก็พูดถึงปฏิจจสมุปบาท องค์นั้นก็พูดถึงอิทัปปัจจยตาสิ้นกิเลสทั้งนั้นเลย หลวงปู่ฝั้นท่านนั่งฟังเฉย เวลาท่านหันกลับมาพูดกับพระนะ **แม้แต่ผมมันยังสละไม่ได้ แม้แต่ผมบนศีรษะมันยังสละไม่ได้ แล้วมันจะมารู้มรรค ผล นิพพานมาจากไหน ?**

แต่ในสังคมของฆราวาส ในสังคมของทางวิชาการ เขาศึกษากันมา เขาศึกษามา ศึกษามาทะลุปรุโปร่งธรรมของพระพุทธเจ้ารู้ทั้งนั้นแหละ แล้วเวลา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านมาเทศน์ที่กรุงเทพฯ เขาก็มานั่งหน้าหลวงปู่ฝั้น มาคุยธรรมะกันไง นิพพาน นิพพาน ท่านฟังแล้ว คนที่รู้จริงก็เหมือนเราผู้ใหญ่แล้วฟังเด็กมันคุยกัน ผู้ใหญ่ทำงานผ่านมา เด็กมันเล่นกันแล้วก็มาคุยกันเรื่องการละเล่นของมัน แล้วผู้ใหญ่ที่นั่งฟังอยู่จะขำไหม ? แล้วไปพูดกับเด็ก เด็กมันคุยกันประสาเด็ก แล้วผู้ใหญ่ไปคุยกับเด็ก เด็กทั้งหมดเลย เป็นกลุ่มเลย แล้วผู้ใหญ่คนเดียว ผู้ใหญ่จะแพ้เด็กหรือชนะเด็กล่ะ ? เด็กมันต่อต้าน เด็กมันไม่ฟังหรอก เพราะมันคุยกันประสาเด็ก มันไม่ยอมรับหลวงปู่ฝั้นหรอก

ฉะนั้น **หลวงปู่ฝั้น**ท่านหันมาพูดกับพระนะ ท่านบอกว่า **แม้แต่ผมบนศีรษะเขา เขายังเสียสละไม่ได้ แล้วเขาจะสละกิเลสกันได้อย่างไร ?** นี่ไงฆราวาสธรรมๆ ฉะนั้น ผู้ที่บอกมีคุณธรรมๆ เวลาไปคุยกับฆราวาส ฆราวาสเขาจะรู้อะไรล่ะ ? เขาไม่รู้หรอก มาคุยกับพระสิ มาคุยกับผู้รู้สิ ผู้รู้เขามี เราคุยกับผู้รู้ ผู้รู้จะแจกแจงเองว่าผิดหรือถูก ถ้าผิดหรือถูกอันนั้นจะเป็นความจริง...

ฉะนั้น ในสมัยปัจจุบันนี้ โลกมีความเชื่อถือศรัทธาในผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ทีนี้โลกมีความเชื่อถือศรัทธา เขาก็มีทิฐิมานะ มีความเห็นของเขาเข้ามาเหมือนกัน พอมีความเห็นเขาเข้ามาในสังคมของพระปฏิบัติ สังคมของสงฆ์ นู่นดีกว่านี่ นี่ดีกว่านั่น ก็มีข้อต่อรองไปทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าคิดดูสิ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านพูดเอง หัวโล้นๆ ไปเชื่อหัวดำๆ ได้อย่างใด ? หัวดำๆ คือ ฆราวาสไง หัวดำๆ คือผมของเขาไง ในเมื่อเขายังหัวดำๆ เลย ทำไมเราหัวโล้นๆ ต้องไปเชื่อหัวดำๆ หัวดำๆ มันจะพูดเรื่องอะไร ? พูดเรื่องอะไรก็ความเห็นของหัวดำๆ เท่านั้นแหละ ฉะนั้น ถ้าหัวโล้นๆ นี่เราสละมาหมดแล้วเรื่องของโลก แล้วเราจะไปเชื่ออะไรเขา ? ถ้าไม่เชื่ออะไรเขา เรื่องอย่างนี้จบเลย”

ท่านสอนฆราวาส อย่าหายใจทิ้งเปล่าๆ

ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“**หลวงปู่ฝั้น**บอกเลย “งานที่ว่าให้นั่งเฉยๆ ให้นั่งขัดสมาธิแล้วนั่งกำหนดพุทโธเฉยๆ นี่ทำได้แสนยาก งานแบกหามนะว่าแสนเหนื่อย อันนั้นยังทำได้ง่ายกว่าเลย” หลวงปู่ฝั้น ท่านพูดกับชาวกรุงเทพฯ เมื่อก่อนที่ท่านมากรุงเทพฯ บ่อยๆ เขาบอกว่า “ไม่มีเวลา” ท่านบอกว่า “มีลมหายใจไหม ? ถ้ามีลมหายใจ มีสติพร้อมกับลมหายใจ นั่นล่ะ คือ การปฏิบัติธรรมแล้ว”

ที่เราพูดครูบาอาจารย์ เช่น **หลวงปู่ฝั้นๆ** เราอ้างหลวงปู่ฝั้นตลอด เพราะหลวงปู่ฝั้นบอกว่าพวกกรุงเทพฯ ชาวกรุงเทพฯ เวลานั่งรถเมล์จะไปทำงาน เวลานั่งรถเมล์ เวลานั่งบนรถ หายใจเข้าให้นึกพุท หายใจออกให้นึกโธ คือ เราไม่หายใจทิ้งเปล่าๆ คือ ไม่ให้ลมหายใจมันเปล่าประโยชน์ ลมหายใจนี่ **หายใจเข้าให้นึกพุท หายใจออกนึกโธ มันก็เป็นการกำหนดพุทธานุสติ พุทธานุสติ สติระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า**

เราอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรานี่ปลอดภัยอยู่แล้ว ถ้าปลอดภัยอยู่แล้ว แต่เวลาปฏิบัติไป มันละเอียดหรือว่าจิตใจมันดีขึ้น เราก็จะรู้ของเราว่า มันจะดีขึ้นมากน้อยแค่ไหน ถ้ามันดีขึ้นนะ ที่พูดนี่เราพูดต้องการพยายามให้มนุษย์มีโอกาสปฏิบัติทุกวินาที มนุษย์ต้องมีโอกาส เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถาม**พระอานนท์** อานนท์ เธอระลึกถึงความตายวันละกี่หน ๗ หน ๑๐ หน ฯลฯ พระพุทธเจ้าบอกว่า มันประมาทเกินไป ต้องนึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออก หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ทุกลมหายใจให้ระลึกมีสติปัญญาตลอด

นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธนะ เราเป็นมนุษย์เกิดมาพบพุทธศาสนา เป็นชาวพุทธเราจะประพฤติปฏิบัติ โอกาสที่เราจะปฏิบัติ เราปฏิบัติได้ตลอดเวลา แต่ถ้ามันจะมีอุบัติเหตุ มันจะมีสิ่งใด คนที่ปฏิบัติแล้วมันมีสติ มันมีสติ มีสัมปชัญญะ มีทุกอย่าง มันมีพร้อม มันหลบหลีกของมันได้

...ถ้าการภาวนาได้ เห็นไหม นี่เพราะ**หลวงปู่ฝั้นท่านเป็นพระอรหันต์** ครูบาอาจารย์ของเราท่านเป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์มันก็เหมือนหมอ เราพูดบ่อยว่า หมอนี่เวลาเขาจะไปไหน เขารู้ว่าอะไรเป็นสารพิษ ที่ไหนอาหารเป็นพิษ ทุกอย่างเป็นพิษ เขาจะไม่ให้สิ่งนี้เข้าร่างกายเขาเลย เขาจะกินอาหาร เขาจะอยู่ในอากาศที่ปลอดโปร่ง เพราะเขาต้องการให้ร่างกายของเขาได้แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์กับร่างกายเขา ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่ฝั้น ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงตาท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านถึงสงสารพวกเรา

ฉะนั้น คำว่า**หลวงปู่ฝั้น**ท่านบอกไว้ อย่าหายใจทิ้งเปล่าๆ หายใจเข้าให้นึกพุท หายใจออกให้นึกโธ ท่านเห็นคุณประโยชน์ไง ท่านเห็นคุณประโยชน์ของลมหายใจ ทุกลมหายใจที่เข้าออก ครูบาอาจารย์ของเราท่านเห็นประโยชน์หมดเลย แต่เราหายใจกันอยู่ แต่เราไม่คิดถึงประโยชน์ของมันไง เราคิดแต่ว่า เออ ! ไม่เป็นหวัด หายใจปลอดโปร่ง แต่เราไม่คิดเลย ถ้าหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ มันเป็นพุทธานุสติ **คนมีพุทธานุสติเป็นที่พึ่ง มีพุทธานุสติ เห็นไหม มันจะเป็นประโยชน์กับหัวใจนั้นไหม มันจะเป็นประโยชน์กับหัวใจนั้นมาก”**

ท่านเมตตาโปรดศิษย์เก่าแก่ที่เคยอุปัฏฐาก

บรรดาพระอรหันต์ท่านมีมหากตัญญู มหากตเวที **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านเป็นพระ–อรหันต์องค์หนึ่ง ท่านจึงนึกถึงบุญคุณ และหาทางตอบแทนบุญคุณเสมอ ในยามที่ศิษย์เก่าแก่ที่เคยอุปัฏฐากท่าน ป่วยหนัก หรือ ถึงแก่กรรม ท่านจะเมตตาเดินทางไปโปรด ไปให้กำลังใจ คุณธรรมข้อนี้หลวงปู่ฝั้นท่านได้แสดงไว้อย่างเด่นชัด แม้ท่านชราภาพและอาพาธแล้วก็ตาม โดย คุณหมอ อวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“ศิษย์คนใดมีอุปการะแก่ท่าน ท่านอาจารย์ไม่เคยลืมเลย และพยายามหาช่องทางที่จะกระทำปฏิการะเสมอ **คุณวัน คมนามูล** เป็นอุปัฏฐากของท่านมาตั้งแต่สมัยท่านอยู่นครราชสีมา (พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง ๒๔๘๖) ทุกครั้งที่ท่านเดินทางผ่านเมืองนั้น ท่านจะต้องหาโอกาสเยี่ยมถึงบ้าน ครั้งหนึ่งท่านนัดให้ผู้เขียนไปรับที่วัดป่าสาลวัน (นครราชสีมา) เพื่อพาท่านลงมากรุงเทพฯ ผู้เขียนขับรถออกจากวัดแล้ว ท่านก็ให้ไปแวะที่บ้านคุณวัน เพราะคุณนายไม่สบาย ขากลับจากกรุงเทพฯ ผู้เขียนนำท่านไปส่งวัด ท่านก็ให้แวะที่บ้านคุณวันอีก บอกว่าคุณนายไม่สบายมาก หมอบอกว่าเป็นมะเร็ง หลังจากนั้นไม่นานคุณนายถึงแก่กรรม ท่านลงมาจากสกลนคร ค้างอยู่ที่นครราชสีมาจนเสร็จงานในระยะแรก แล้วก็ลงมาทุกครั้งที่มีการทำบุญสำคัญๆ จนกระทั่งถึงการปลงศพ

ต่อมาคุณวันเองป่วยหนักต้องไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลศิริราช ท่านอาจารย์ลงไปเยี่ยมถึงกรุงเทพฯ เมื่อทราบว่าไม่มีทางหาย ท่านก็เลยพักอยู่ที่วัดเสนานิคมจนคุณวันถึงแก่กรรม (เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๔) รับหน้าที่นำศพกลับคืนนครราชสีมา งานศพท่านก็ไปร่วมด้วยทุกงาน หลังจากนั้นบุตรชายบุตรสาวของคุณวันก็รับทอดความเมตตาของท่านต่อจากบิดามารดาเรื่อยมา

จอมพลผิน ชุณหะวัณ เป็นอีกท่านหนึ่งที่ท่านอาจารย์ถือว่าเป็นอุปัฏฐากเก่าแก่และให้ความเมตตาในทุกโอกาส เมื่อท่านอาจารย์ไปรักษาตัวที่กรุงเทพฯ ครั้งแรก ก่อนจะกลับสกลนคร ท่านก็ถือโอกาสไปเยี่ยมท่านจอมพลที่บ้าน ต่อมาท่านเข้ากรุงเทพฯ ครั้งใดท่านก็ไปเยี่ยมเสมอ เมื่อท่านจอมพลถึงแก่อสัญกรรม (เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๖) ท่านอาจารย์ก็ไปเยี่ยมศพที่บ้านเป็นการส่งท้าย

ไม่ว่าศิษย์คนใด จะเป็นคนใหญ่คนโตหรือคนเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม ถ้ามีทุกข์ ท่านอาจารย์ต้องพยายามช่วยทุกครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจ็บป่วยและการตาย ท่านอาจารย์ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ระหว่างที่ท่านไม่ค่อยสบาย แพทย์แนะนำไม่ให้ไปงานนอกวัด มีคนมานิมนต์ไปงานศพแม้ไกลๆ ท่านก็รับและฝืนร่างกายไปร่วมงานให้เขา โดยมากท่านให้เหตุผลว่า **ผู้ตายเป็นคนรู้จักกันมานานแล้ว หรือเป็นศิษย์มาแต่ดั้งเดิม”**

ภาค ๑๘ หลวงปู่ฝั้น กับ สถาบันพระมหากษัตริย์

ปฐมเหตุที่ในหลวงทรงศรัทธาในพระป่า

ในหลวง ร.๙ ทรงมีพระราชศรัทธาในพระป่าสาย**หลวงปู่มั่น** ย้อนไปในสมัยที่ในหลวงทรงขึ้นครองราชย์ใหม่ๆ ตอนนั้นพระองค์ยังไม่รู้จักกับพระป่าเลย แต่ทรงมีความสนพระทัยในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างมาก จึงทรงศึกษาเรียนรู้ตามตำรับตำรา จนเกิดความเข้าใจพระธรรมคำสอนด้านภาคปฏิบัติพอสมควร ทรงมีความสงสัยเกิดขึ้นว่า ในยุคนี้ประเทศไทยเรายังมีพระอรหันต์อยู่หรือไม่ ? เมื่อทรงหาคำตอบไม่ได้ จึงทรงอธิษฐานจิตเสี่ยงพระบารมีขอพบพระอรหันต์ภายใน ๓ วัน

โดยทรงอธิษฐานว่า ถ้าพระอรหันต์มีอยู่จริง ขอนิมนต์ให้มารับอาหารบิณฑบาตที่หน้าวังภายใน ๓ วันเถิด จากนั้นก็ทรงรับสั่งให้เจ้าหน้าที่จัดเตรียมอาหารไว้รอใส่บาตร โดยไม่ได้ทรงบอกว่านิมนต์พระรูปใดไว้ ผ่านไป ๒ วัน ก็ไม่มีวี่แววว่าจะมีพระมารับอาหารบิณฑบาตที่หน้าวังเลย ในเช้าวันที่ ๓ พระองค์ท่านทรงติดพระกรณียกิจบางอย่าง จึงทรงรับสั่งเจ้าหน้าที่ให้เฝ้ารอใส่บาตรแทนพระองค์ ถ้ามีพระรูปใดมารับบิณฑบาตในเช้าวันนี้ ก็ให้จดชื่อพระรูปนั้นพร้อมชื่อวัดไว้ด้วย ปรากฏว่า ได้มีพระภิกษุร่างท้วมๆ รูปหนึ่ง ห่มผ้าจีวรสีคล้ำๆ สะพายบาตรใบใหญ่ๆ เดินมารับอาหารบิณฑบาตด้วยอาการอันสำรวม เจ้าหน้าที่ก็สอบถามถึงชื่อและวัดของท่าน ทราบว่าท่านชื่อ **“พระฝั้น อยู่ที่วัดป่าอุดมสมพร”** หลังจากที่พระรูปนั้นมารับบิณฑบาต แล้วเดินจากไปไม่นาน ในหลวงก็เสด็จมาพอดี

เมื่อทรงทราบว่ามีพระมารับบิณฑบาตรูปหนึ่ง ก็ทรงดีพระทัยเป็นอย่างมาก รับสั่งให้ตรวจสอบสถานที่ตั้งของวัดของพระรูปนั้นทันที เมื่อทราบแน่ชัดแล้วว่าวัดของท่านอยู่ที่จังหวัดสกลนคร อำเภอพรรณานิคม ก็ทรงเสด็จไปกราบนมัสการโดยทางเฮลิคอปเตอร์อย่างไม่รอช้า พร้อมกับเจ้าหน้าที่ท่านนั้นซึ่งจำรูปร่างหน้าตาของพระรูปนั้นได้ พระที่ในหลวงเสด็จไปหาถึงวัดนี้มีรูปร่างหน้าตาตรงกับพระที่ไปรับบิณฑบาตหน้าวังทุกประการ เจ้าหน้าที่ก็ยืนยันว่าใช่ ไม่ผิดแน่ ชาวบ้านเคารพรักศรัทธาในพระรูปนี้มาก ต่างเรียกท่านว่า **“หลวงปู่ฝั้น อาจาโร”**

นี่คือปฐมเหตุที่ทำให้ในหลวงของพวกเราทรงรู้จักกับพระป่าสายกรรมฐาน ซึ่งเป็นพระที่มีคุณธรรมสูงส่ง ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ในหลวงก็เสด็จไปกราบนมัสการและสนทนาธรรมกับพระป่าเป็นประจำ เมื่อทรงทราบว่า พระป่ารูปไหนบ้างที่มีภูมิจิตภูมิธรรม ก็จะทรงเสด็จไปกราบนมัสการเป็นการส่วนพระองค์ด้วยพระราชศรัทธาที่เต็มเปี่ยมอยู่ไม่ขาด

ในหลวงกราบนมัสการหลวงปู่ฝั้นครั้งแรก

เรื่องนี้เป็นความประทับใจที่เกิดกับ ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ องคมนตรี ได้เคยตามเสด็จเมื่อครั้งในหลวงเสด็จฯ วัดป่าอุดมสมพร ท่านองคมนตรีถ่ายทอดไว้ดังนี้

“ประมาณ ๗ – ๘ ปีมาแล้ว ตอนนั้นก่อนที่จะสร้างพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ ที่จังหวัดสกลนคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จ–พระเจ้าลูกยาเธอฯ ได้เสด็จไปดูสถานที่ ผมได้มีโอกาสตามเสด็จไปในวันนั้นด้วย ก็ไปโดยเฮลิ–คอปเตอร์ ๘ ลำด้วยกัน ก็ไปถึงเทือกเขาภูพาน แล้วก็ทรงตรวจสถานที่ และเสวยพระกระยาหาร กลางวันเสร็จก็ประมาณบ่ายสามโมง ท่านก็เสด็จมาถามผมว่า “เออ ! ไปไหนกันดี” ผมก็กราบทูลไปว่า “ไปกราบ**ท่านอาจารย์ฝั้น** ท่านอาจารย์ฝั้นนี่เป็นท่านอาจารย์ที่ชาวอีสานนับถือมาก มีลูกศิษย์ลูกหามาก แล้วท่านก็สอนธรรมะด้วยถ้อยคำง่ายๆ และไพเราะมาก” ผมก็ชวนพระองค์ไป

ท่านก็วิทยุถึง ศรภ. (ศูนย์รักษาความปลอดภัย) ว่าเปลี่ยนการเดินทาง ตอนนั้นประทับอยู่ที่เขื่อนน้ำอูน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ที่นี้ทางผ่านที่จะไปอำเภอสว่างแดนดิน เราจะต้องผ่านอำเภอพรรณานิคม ซึ่งเป็นอำเภอที่วัดป่าอุดมสมพร ที่**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**จำพรรษาอยู่ ก็ได้เปลี่ยนหมายเดินทางเดี๋ยวนั้นเลย พระองค์ท่านก็วิทยุ ทางศูนย์รักษาความปลอดภัยเขาก็รู้ภูมิประเทศดี ใกล้ๆ วัดมีสนามฟุตบอลกว้างพอที่จะนำเครื่องเฮลิคอปเตอร์ลง แต่การที่จะเอาลง ๘ ลำในสนามฟุตบอล เนื้อที่ค่อนข้างที่จะคับแคบอยู่พอสมควร แต่ก็ลงได้เรียบร้อย เสร็จแล้วก็ลอดลวดหนาม พระองค์ท่านทรงเสด็จพระราชดำเนินไปที่วัด ก็ไปพบท่านอาจารย์ฝั้น ท่านพร้อมอยู่ในโบสถ์ โบสถ์ของวัดป่าก็คือห้องสี่เหลี่ยม ๑๐ เมตร คูณ ๑๐ เมตร ปลูกอยู่ในน้ำ แล้วก็เอาหลังคามุงกระเบื้องปูนซีเมนต์ธรรมดานี่แหละ ท่านก็เสด็จไปกราบ

ท่าน ดร.เชาวน์ ณ ศีลวันต์ องคมนตรี เล่าต่อไปว่า “**ท่านอาจารย์ฝั้น**ก็แสดงธรรม เป็นการสนทนาธรรมซึ่งง่ายๆ แต่ก็มีความหมายลึกซึ้ง แล้วเดี๋ยวผมจะเล่าว่าท่านสอนอย่างไร แต่จะเล่าว่าเราไปถึงวัดนี้มันก็ ๔ โมงเย็นเข้าไปแล้ว ท่านก็สนทนากันได้สักประมาณ ๕ โมงเศษ ตอนนั้นเป็นหน้าหนาว เดือนพฤศจิกายน ดวงอาทิตย์ลงเร็วก็มืดเร็ว ทางเจ้าหน้าที่เฮลิคอปเตอร์ก็มาบอกว่า... “จะต้องรีบเสด็จกลับ เพราะว่าเฮลิคอปเตอร์ขึ้นไม่ได้ แสงสว่างไม่พอทั้งการขึ้นและลง เพราะที่น้ำอูนก็ไม่มีไฟฟ้าพอที่เฮลิคอปเตอร์ไปลง มันมีอันตราย”

พอท่านทรงทราบท่านก็เฉย ท่านก็ไม่ว่ากระไร ท่านก็ทรงสนทนาธรรมกับ**พระอาจารย์ฝั้น**ต่อไป อีก ๑๕ นาที เจ้าหน้าที่เฮลิคอปเตอร์ก็มาบอกว่า “ช้าไปกว่านี้ไม่ได้แล้ว เพราะว่าถึงจุดที่ต้องออก” เพราะฉะนั้นก็เชิญเสด็จ พระองค์ท่านก็ทรงบอกว่า “ถ้าเขาอยากไปก็ให้เขาไป แล้วฉันจะหารถไปเอง กลับรังเอง” พระองค์ท่านก็ประทับอยู่จนมืด จนทุ่มครึ่ง วัดนั้นก็ไม่มีไฟฟ้า พระท่านก็จุดตะเกียงเจ้าพายุ

การสนทนาธรรมในวันนั้น เป็นการสนทนาธรรมที่ลึกซึ้งมาก เป็นคำพูดที่ง่ายๆ แต่ **ท่านอาจารย์ฝั้น**รู้ว่า ผู้ฟังคือใคร ธรรมะที่ท่านอาจารย์ฝั้นแสดงนั้น เป็นธรรมะที่ท่านชี้ให้เห็นว่า **“ธรรมะที่สามารถใช้แม้แต่ในการปกครองแผ่นดินก็ทำได้ ท่านให้ธรรมกับสมเด็จพระนางเจ้าฯ อีกรูปแบบหนึ่ง ให้แก่สมเด็จพระเทพฯ ก็อีกรูปแบบหนึ่ง”**

แต่เป็นที่น่าเสียดายที่เราไม่สามารถจะอัดเทปมาฟังกันได้ แต่ว่าเป็นสิ่งที่ท่านตั้งใจมาก พอสองทุ่มก็เสด็จฯ ออก ไม่มีรถ ก็วัดป่าจะหารถที่ไหน พอดีมีรถของพวกที่เข้ามากราบไหว้ครูบา–อาจารย์เป็นรถเบนซ์เก่าๆ คันหนึ่ง แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จฯ ไปประทับรถเบนซ์คันนั้น ซึ่งเป็นรถของศึกษาธิการอำเภอ ส่วนพวกเราหาได้แต่รถสองแถวนั่งกันไปสองข้าง ท่านเสด็จฯ กลับไปน้ำอูน ซึ่งมีระยะทางประมาณ ๕๐ กิโลเมตรได้...

การที่แม้แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ท่านทรงอัจฉริยะมากในเรื่องของธรรม เมื่อท่านได้ไปรับฟังธรรมะของ**ท่านอาจารย์ฝั้น**แล้ว ท่านถึงกับไม่กลับ อุตส่าห์นั่งรถชาวบ้านกลับไป คำสอนของพระอาจารย์ฝั้น ท่านทรงสอนง่ายๆ ท่านสอนบอกว่า **“ทุกสิ่งทุกอย่างมันอยู่ที่จิตของเราตัวเดียว ท่านว่าถ้าจิตเราดีซะอย่าง ทุกอย่างมันก็ดีหมด”**

ข้าวเหนียวเปียกทุเรียนหม้อน้อย

ในคราวที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ได้พาพระเณรไปพักที่ภูเขาถ้ำขาม สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ขณะที่ประทับอยู่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร ได้ทอด–พระเนตรเห็นธงเสมาธรรมจักรสีเหลืองปลิวไสวอยู่ไกลลิบๆ บนยอดเขาถ้ำขาม เมื่อสอบถามดูก็ทราบว่า มีพระเถระฝ่ายวิปัสสนากรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ชื่อ หลวงปู่ฝั้น อาจาโร มาพักบำเพ็ญเพียรอยู่ ณ สถานที่นั้น ด้วยพระราชศรัทธาและพระวิริยะ อุตสาหะ สมเด็จพระนาง–เจ้าฯ พร้อมด้วยข้าราชบริพารจำนวนหนึ่ง ได้ใช้ความพากเพียรเสด็จพระราชดำเนินจนถึงยอดเขาถ้ำขาม สถานที่พำนักของหลวงปู่

ในการเสด็จพระราชดำเนินส่วนพระองค์คราวนั้น ได้ทรงนำข้าวเหนียวเปียกทุเรียนใส่หม้อเล็กๆ ขึ้นไปด้วย เจาะจงจะนำไปถวาย**หลวงปู่ฝั้น**องค์เดียว เพราะทรงเห็นว่าอีสานสมัยนั้นไม่มีทุเรียนรับประทาน จัดเป็นอาหารที่หายาก และเป็นอาหารแปลกประจำท้องถิ่น เมื่อเสด็จขึ้นไปถึงเป็นเวลาที่พระกำลังลงมือฉันภัตตาหารพอดี มีองค์หลวงปู่นั่งเป็นองค์แรกและนั่งเรียงตามอาวุโสพรรษา ต่อท้ายด้วยสามเณรและอุบาสกผ้าขาว แล้วยังมีแม่ชีต่อท้ายอีก

สมเด็จฯ ทรงนำข้าวเหนียวเปียกทุเรียนหม้อใบน้อยนั้นเข้าไปถวาย**หลวงปู่ฝั้น**ด้วยกิริยาที่นอบน้อมงดงามยิ่ง คณะที่ตามเสด็จต่างก็คาดว่า ข้าวเหนียวเปียกทุเรียนมีเพียงเล็กน้อยจัดนำ

ถวายหลวงปู่เป็นการเฉพาะเพียงองค์เดียวเท่านั้น ปรากฏว่าเกินความคาดหมายของทุกคนที่ตามเสด็จในครั้งนั้น เพราะไม่เคยเห็นเหตุการณ์อย่างนี้มาก่อนเลย หลวงปู่รับประเคนแล้ว ท่านก็ใช้ปลายช้อนตักข้าวเหนียวทุเรียนพระราชทานใส่ลงในบาตร ที่เหลือทั้งหม้อก็เลื่อนไปถวายพระองค์ถัดไป พระทุกองค์ทำเหมือนกันหมด เลื่อนส่งต่อไปจนถึงเณรองค์ท้ายแถว แล้วส่งต่อไปถึงผ้าขาวถึงแม่ชีทุกคน แล้วส่งส่วนที่เหลือก้นหม้อส่งไปให้ญาติโยมที่รอรับต่อไปอีก

นี่คือ ปฏิปทาข้อหนึ่งของพระธุดงคกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ของมีน้อยหรือมีมากก็ตาม จะต้องแบ่งเฉลี่ยไปอย่างทั่วถ้วนทุกองค์ทุกคน มีส่วนได้รับลาภนั้นๆ ตามส่วน ดังนั้นในวัดป่าหรือวัดกรรมฐานทั้งหลายจึงไม่มีปัญหาที่ว่าพระหัวแถวอิ่มหมีพีมัน พระและเณรท้ายแถวอยู่อย่างอดๆ อยากๆ ส่วนคนที่นำไปเล่าเป็นเรื่องขบขันว่าเณรเล็กๆ ที่บิณฑบาตอยู่ท้ายแถวเกิดโมโห เพราะอาหารที่คนนำมาตักบาตรหมดก่อนที่จะถึงตนทุกที เรื่องอย่างนี้ในวัดกรรมฐานจะไม่มี เพราะบิณฑบาตมาได้มากน้อยเท่าใด ก็ต้องมารวมเป็นส่วนกลาง พระท่านฉันด้วยกัน นั่งเรียงตามลำดับอาวุโส แต่ละองค์จะมีบาตรส่วนตัวและฉันภายในบาตร อาหารทั้งหมดจึงมีการแบ่งปันกันอย่างทั่วถึง ปัญหาที่ว่า ใครบิณฑบาตได้มากก็อุดมสมบูรณ์ ใครบิณฑบาตไม่ได้ก็อด เพราะต่างองค์ต่างบิณฑบาต ต่างองค์ต่างฉัน จึงไม่มีในฝ่ายวิปัสสนากรรมฐาน

เข้าใจว่าสมเด็จฯ ท่านได้รับรู้ความเป็นไปในวัดป่าเป็นอย่างดี ครั้งต่อไปพระองค์ได้ให้ข้าราชบริพารส่งอาหารขึ้นไปถวายหลวงปู่ และทรงกำชับว่าให้จัดทำเป็นหม้อใบใหญ่ๆ ขึ้นไปถวายพระ เณร อุบาสก อุบาสิกาจะได้แบ่งเฉลี่ยกันได้ทั่วถึง

หลวงปู่ฝั้นกับพระผู้เป็นยอดของแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยทูลกระหม่อมเจ้าฟ้าหญิงทั้งสองพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานผ้าพระกฐินเป็นการส่วนพระองค์ครั้งแรก ณ วัดป่าอุดมสมพร บ้านนาหัวช้าง – บ้านบะทอง ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ นั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนมัสการถาม**หลวงพ่อพระอาจารย์ฝั้น** มีความสำคัญดังนี้

“ทำอย่างไรประเทศชาติ ประชาชน จะอยู่ดีกินดีมีความสามัคคีปรองดองกัน”

“ให้เข้าหาพระศาสนา เพราะศาสนาสอนให้ละชั่ว กระทำความดี ทำใจให้ผ่องใส” หลวงพ่อถวายวิสัชนา

“คนส่วนมากทำดี คนส่วนน้อยทำชั่ว จะให้คนส่วนมากเดือดร้อนไหม ? ทำอย่างไรจึงจะแก้ไขได้ ?”

“ขอถวายพระพร **ทุกวันนี้คนไม่รู้ศาสนาจึงเบียดเบียนกัน ถ้าคนเรานึกถึงศาสนาแล้วก็ไม่เบียดเบียนกัน เพราะต้องการความสุข ความเจริญ** คนอื่นก็เช่นกัน คนทุกวันนี้เข้าใจว่าศาสนาอยู่กับวัด อยู่ในตู้ ในหีบ ในใบลาน อยู่กับพระพุทธเจ้าประเทศอินเดียโน่น จึงไม่สนใจบ้านเมืองจึงเดือดร้อนวุ่นวาย มองหน้ากันไม่ได้ ถ้าคนเราถือกันเป็นบิดามารดา เป็นพี่น้องกันแล้วก็สบาย ไปมาหาสู่กันได้ เพราะใจเราไม่มีเวร เวรก็ไม่มี ใจเราไม่มีกรรม กรรมก็ไม่มี ฉะนั้น ให้มีพรหมวิหารธรรม อย่างมหาบพิตรเสด็จมานี้ทุกอย่างเรียบร้อยหมด”

ในคราวเดียวกันนั้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และทูลกระหม่อมสมเด็จ–เจ้าฟ้าหญิงทั้งสองพระองค์ เสด็จเข้านมัสการ**หลวงปู่ฝั้น** โดยประทับบนพื้นพรม “ท่านอาจารย์ไปพักวัดบวรฯ บ่อยไหม” ทรงรับสั่งถาม “สมัย**สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์**ไปพักบ่อย ทุกวันนี้ไม่ได้ไป **ท่านเจ้าคุณสาสนโสภณ** นิมนต์เหมือนกัน” (ท่านเจ้าคุณพระสาสน–โสภณ กาลต่อมาได้รับการสถาปนาเป็น**สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหา–สังฆปริณายก**)

“ถ้าท่านอาจารย์ไปพักที่วัดบวรฯ ดิฉันจะไปนมัสการ ดิฉันสนใจภาวนามานานแล้ว แต่เมื่อนั่ง จิตไม่ค่อยสงบ ได้ไปเรียน**ท่านเจ้าคุณสาสนโสภณ** ท่านบอกว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก” สมเด็จ–พระบรมราชินีนาถรับสั่ง

หลวงพ่อถวายวิสัชนาว่า “ไม่ว่าจะนั่ง จะนอน จะยืน จะเดิน ทำได้”

“ทำอะไรให้รู้อยู่หรือ ?”

“ขอถวายพระพร”

ในคราวเสด็จพระราชทานผ้าพระกฐินส่วนพระองค์ครั้งแรก พระองค์ท่านได้นิมนต์หลวงปู่ไปพักที่วัดบวรนิเวศวิหาร หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้เดินทางเข้ามาเมืองหลวง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยทูลกระหม่อมสมเด็จ–เจ้าฟ้าหญิง ได้เสด็จพระราชดำเนินไปที่วัดบวรนิเวศวิหาร ในหลวงทรงพระราชปฏิสันถารว่า

“ท่านอาจารย์มากรุงเทพฯ รู้สึกเหนื่อยไหม ?”

“ขอถวายพระพร อาตมาถือเป็นเรื่องธรรมดา เนื่องได้เคยฝึกมาสมัยออกปฏิบัติ ครั้งแรกไม่มีรถยนต์ มีแต่เดินด้วยเท้า ขอถวายพระพร”

สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงปรารภว่า “คนทุกวันนี้เข้าใจว่า ตายแล้วไม่ได้เกิด ถ้าคนตายแล้วเกิด ทำไมมนุษย์จึงเกิดมาก หากเดียรัจฉานเขาพัฒนาตนเองจะถึงขั้นเกิดเป็นมนุษย์ได้ไหม ?”

“ได้” **หลวงปู่ฝั้น**ถวายวิสัชนา “เกี่ยวกับจิตใจ ใจคนมีหลายนัย ตัวเป็นมนุษย์ แต่ใจเป็นสัตว์ ตัวเป็นมนุษย์ แต่ใจเป็นนรก ตัวเป็นมนุษย์ ใจเป็นมนุษย์ หรือเทวดา เป็นพรหม

เป็นพระอรหันต์ เป็นพระพุทธเจ้าก็มาจากคน”

“จะรู้ได้อย่างไร ?”

“ให้นั่งพิจารณาดู ที่ใจไม่อยู่ คิดโน้นคิดนี่ นั่นแหละ เรียกว่า มันไปต่อภพต่อชาติ ที่ว่าเกิดถ้าตายก็ไปเกิดตามบุญตามบาปที่ทำไว้ เป็นเปรต คือ ใจที่มีโมโห โทโส ริษยา พยาบาท

ใจนรก คือ ใจทุกข์ กลุ้มอกกลุ้มใจ

ใจเป็นมนุษย์ คือ ใจที่มีศีลห้า มีทาน มีภาวนา

ใจเป็นเศรษฐี ท้าวพระยามหากษัตริย์ คือ ใจดี

ใจเป็นเทวดา คือ มีเทวธรรม มีหิริ ความละอายบาป โอตตัปปะ ความเกรงกลัวบาปน้อยหนึ่งไม่อยากกระทำ

ใจเป็นพรหม ใจมีพรหมวิหารธรรม

ใจว่างเหมือนอากาศ ใจพระอรหันต์ คือ ท่านพิจารณาความว่างนั้น จนรู้เท่าแล้วปล่อยเหลือแต่รู้

ใจพระพุทธเจ้ารู้แจ้งแทงตลอดหมดทุกอย่าง”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอทั้งสองพระองค์ทรงกราบนมัสการและสนทนาธรรมกับ **“หลวงปู่ฝั้น อาจาโร”** เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ ณ พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร ในการนี้ **หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน สมเด็จ–พระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก** สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อครั้งทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ พระสาสนโสภณ **พระญาณวโรดม** (สนธิ์ กิจฺจกาโร) และ**พระพรหมมุนี** (วิชมัย ปุณฺณาราโม) ร่วมรับเสด็จฯ

หลวงปู่ฝั้น รับนิมนต์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในครั้งนั้น ท่านพักที่วัดบวรนิเวศวิหารเป็นเวลานานถึงเดือนเศษ ครูบาอาจารย์เคยเล่าให้ฟังว่า

“ระหว่างที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านพักอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร ตามที่ล้นเกล้าฯ ทรงอาราธนานิมนต์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ นั้น ล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและสนทนาธรรมกับหลวงปู่อยู่เนืองๆ รวมทั้งทรงนั่งสมาธิภาวนา โดยมีหลวงปู่ถวายการแนะนำอยู่ด้วย หลวงปู่ได้ถวายคำอธิบายถึงข้อแตกต่างระหว่าง การฟังเทศน์ และ การฟังธรรม เหมือนกับที่ท่านบอกเล่ากับสานุศิษย์ทั่วไปว่า

“การฟังเทศน์ คนมักนั่งประนมมือลืมตาและตั้งใจฟัง เพื่อเก็บเนื้อหาธรรมให้ได้มากที่สุด ส่วนการฟังธรรมตามแนวทางของพระสายป่านั้น ท่านให้ทำสมาธิภาวนาไปด้วย กระแสธรรมผ่านเข้าทางหู แล้วซึมซาบเข้าสู่จิตใจ เกิดความรู้สึกสงบเย็น ชุ่มชื่น อิ่มเอิบในหัวใจ ส่วนเนื้อหาธรรมจะเข้าใจ ไม่เข้าใจ จำได้ จำไม่ได้ ไม่ใช่ประเด็น สำคัญที่สุด เมื่อใจเราสงบเย็นบริสุทธิ์แล้ว เนื้อหาธรรมก็จะตามมาเอง”

สำหรับการแสดงธรรมที่**หลวงปู่ฝั้น**ได้แสดงถวายล้นเกล้าฯ นั้น ท่านเริ่มด้วยการสอนให้รู้จักนั่งสมาธิภาวนา เช่นเดียวกับที่สอนพวกเราๆ ท่านๆ ทั้งหลายโดยเริ่มต้นว่า

“...นั่งให้สบาย นั่งขัดสมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายให้สบาย เราต้องการความสุขสบาย วางท่าวางทางให้สบาย สง่าผ่าเผย ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ต้องกดต้องตึง วางให้สบาย พอกายเราสบายแล้ว วางดวงใจให้สบาย เมื่อใจเราสบายแล้ว ให้ระลึกถึงคุณพระพุทธเจ้า คุณพระธรรม คุณพระสงฆ์อยู่ในใจ เชื่อมั่นอยู่ในนั้น จึงให้นึกบริกรรมภาวนาว่า พุทโธ ธัมโม สังโฆ พุทโธ ธัมโม สังโฆ ๓ หน ให้แล้วนึก พุทโธ๊ – พุทโธ คำเดียว หลับตา งับปากเสีย ให้ระลึกอยู่ในใจ

พุทโธ คือ ความรู้ ความรู้อยู่ตรงไหนล่ะ ตาก็เพ่งดูที่รู้ว่าพุทโธ ให้กำหนดดูที่เราอยากรู้ หูก็ฟังลงไป ฟังที่รู้อยู่นั้น สติของเราก็จดจ่อดูอันรู้นั้น อย่าส่งใจไปข้างหน้า ข้างซ้าย ข้างขวา ข้างบน ข้างล่าง ตั้งเฉพาะท่ามกลางอันรู้อยู่ ความรู้อยู่ตรงไหนล่ะ เรากำหนดรู้อยู่ตรงนั้นไม่ต้องหา วางให้หมด ดูอันรู้นั้นอยู่ นี่แหละเราจึงรู้จักว่าที่พึ่งของเรา เมื่อจิตของเราสงบเป็นสมาธิ มันตั้งตรงแน่วอยู่ภายใน ใส รู้สึกเบาตนเบาตัว เมื่อจิตสงบแล้วหายทุกข์หายยาก หายความลำบากรำคาญ มีแต่ความเบา มีแต่ความสบาย นั่นแหละที่อยู่ของตนที่เรียกว่า กุศลกรรม...”

ต่อจากนั้นหลวงปู่จึงเริ่มแสดงธรรมตามที่ปรากฏขึ้นในใจท่าน ซึ่งตรงกับจริตสภาวะและอารมณ์ของผู้ฟังในขณะนั้น จึงไม่ต้องแปลกใจว่า ฟังธรรมะจากพระป่าแล้วเข้าถึงจิตใจได้เป็นอย่างดี ดีกว่าการจดจำจากหนังสือมาเทศน์ให้ฟัง ซึ่งต่างกันอย่างไกลลิบทีเดียว”

หลวงปู่ฝั้น ได้รับความศรัทธาจากองค์พระประมุขและราชตระกูลเป็นอย่างสูง เห็นได้จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราช–ดำเนินไปยังวัดป่าอุดมสมพรหลายครั้ง เมื่อหลวงปู่ฝั้นเข้ามาในกรุงเทพมหานคร ก็ทรงโปรดให้อาราธนาเข้าไปแสดงธรรมในพระราชฐาน บางคราวรับสั่งสนทนาธรรมกับหลวงปู่อยู่จนดึกมาก เพราะหลวงปู่นั่งอยู่อิริยาบถเดียวนานเกินควร เวลาท่านจะลุกขึ้น จึงลุกขึ้นไม่ได้ พระบาทสมเด็จ–พระเจ้าอยู่หัวโปรดฯ เสด็จเข้าทรงช่วยพยุงหลวงปู่ด้วยพระองค์เอง

ครูบาอาจารย์ เทศน์ในหลวงชื่นชม**หลวงปู่ฝั้น** ไว้ดังนี้

“ครูบาอาจารย์แต่ละองค์นะ ต้องสร้างบุญญาธิการมา เพราะว่ากึ่งพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง **หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น**ท่านมาเป็นผู้รื้อฟื้น รื้อค้นขึ้นมา แล้วท่านเทศนาว่าการไป **หลวงปู่แหวน หลวงปู่ขาว หลวงปู่พรหม หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่สิม** นี่เวลาท่านนิพพานไปแล้ว มันเหมือนกัน

เรายกตัวอย่าง ตัวอย่างหนึ่งเราได้ยินมา **ในหลวงท่านชื่นชมหลวงปู่ฝั้น เพราะหลวงปู่ฝั้นท่านแก้ปัญหาในใจของท่านได้** แล้วท่านก็อยากจะไปหาพระทั้งหมด นี้ท่านไม่มีโอกาสได้ไปสัมผัสท่านก็กลัวว่าไปแล้ว มันอาจจะเวลาไม่พอ อาจจะเป็นอุปสรรคได้ ก็ให้ดอกเตอร์เชาวน์เป็นคนเล่า ดอกเตอร์เชาวน์บอกว่า ในหลวงสั่งให้ดอกเตอร์เชาวน์ไปหาพระองค์นั้นๆ ดอกเตอร์เชาวน์ก็ไปหมด ครูบาอาจารย์ที่มีชื่อเสียง ดอกเตอร์เชาวน์ไปสัมผัสมาหมด ไปเก็บข้อมูลให้ในหลวง แล้วไปสรุปให้ในหลวงฟังว่า **ส่วนใหญ่แล้ว พูดนิสัยใจคอ มันก็แตกต่างกันไป แต่สรุปลงแล้วจะเป็นธรรมอันเดียวกันหมด** ไปรายงานในหลวง

ทางเดินแตกต่างกัน แต่ผลที่สุดเหมือนกันหมดเลย เหมือนกันหมดเลย เห็นไหม เหมือนกัน คือ เข้าถึงเป้าหมายอันเดียวกันหมดเลย เพราะว่าถ้าเป็นความจริง ความจริงกับความจริงมันไม่แตกต่าง ไม่แตกต่าง ไม่แตกต่างตามความเป็นจริง

แล้วในหลวงถึงได้ว่า ในหลวงที่จะไปหาครูบาอาจารย์ของเราสมัยก่อนนั้น เมื่อก่อนท่านให้ดอกเตอร์เชาวน์ไปเซอร์เวย์ก่อน ไปสัมผัสก่อน แล้วเวลาสัมผัสแล้ว เป็นอย่างไรแล้วดอกเตอร์–เชาวน์ถึงไปรายงานให้ในหลวง ในหลวงท่านถึง ท่านไปเป็นการส่วนพระองค์ ท่านไม่ไปในนามพิธีการ เพราะว่าในนามพิธีการ มันขัดแย้งกับความเป็นอยู่ของพระกรรมฐาน พระกรรมฐานต้องการความสงบสงัด แล้วถ้าเป็นพิธีการแล้วต้องไปบุกเบิก ไปถางทาง ไปสร้างถนนหนทางแล้วมันเป็นภาระของพระกรรมฐาน

ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมนะ แล้วผู้ที่จะเข้าแสวงหาธรรม ท่านเห็นอกเห็นใจกัน ท่านไปในทางเดียวกัน นี่เขาทำกันอย่างนั้น นี้พูดถึงว่าอยู่ในเวลาที่ว่าจะมีอำนาจวาสนา ครูบา–อาจารย์เรา ท่านปฏิบัติมาแต่ละองค์ต้องมีอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา มันจะบรรลุธรรมขึ้นมาอย่างนี้ยากนะ”

ในหลวง กับ ศุภนิมิตของหลวงปู่ฝั้น อาจาโร

ความตอนหนึ่งจาก พระมงคลวิเสสกถา ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙ โดย **สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก**

“ไม่ว่าจะตกเข้าไปในที่มีภัยอันตรายมากมายเพียงใด ผู้ถึงรัตนตรัยเป็นสรณะย่อมพ้นจากภัยทั้งปวงนั้น ทั้งทางกายและทางใจ ทางใจ คือ ไม่กลัว ไม่หวาด ไม่สะดุ้ง และไม่หนี มีแสดงไว้ว่าผู้นึกถึงพระพุทธเจ้า หรือพระธรรมของพระองค์ หรือพระสงฆ์สาวกของพระองค์ แม้ตกอยู่ในที่แวดล้อมที่น่าสะพรึงกลัว ก็จะไม่กลัว ไม่หนี เพราะพระพุทธองค์ทรงเป็นผู้ไม่สะดุ้ง ไม่กลัว และไม่หนี สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า พระผู้ทรงคุณอันประเสริฐ ทรงถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะมั่นคง จึงไม่เคยทรงหนีเหตุการณ์ใดเลย ทรงเผชิญได้ด้วยพระอาการสงบอย่างยิ่งและทรงชนะตลอด”

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร แห่งวัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร เล่าไว้ว่า ท่านได้นิมิตเห็นสัตว์ร้ายมากมายในป่าแห่งหนึ่งกำลังอาละวาดวุ่นวายไปทั้งป่า สมเด็จพระบรมบพิตรพระราช–สมภารเจ้าทรงปรากฏพระองค์ขึ้น ท่ามกลางความน่าสะพรึงกลัวนั้น และทันใดสิงสาราสัตว์ที่กำลังบ้าคลั่ง ก็สยบลงทั้งหมดแทบเบื้องพระยุคลบาท

ศุภนิมิต**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ท่านปรากฏแล้วว่าเป็นจริง มีเหตุการณ์เกิดขึ้นรับรองแล้วหลายครั้งหลายหน เป็นที่ประจักษ์

บางส่วนคำพระราชทานสัมภาษณ์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

“พระอาจารย์ต่างๆ ฉันต้องเรียกว่า พระอริยเจ้า เพราะว่าท่านปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ที่ไปกราบ **ท่านอาจารย์ฝั้น ท่านอาจารย์บัว ท่านอาจารย์วัน** คือท่านก็ล้วนแต่บอกกับฉันทั้งนั้นว่า **“เสด็จฯ ไหนนี่ไม่ต้องกลัวหรอก เพราะพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”**

ท่านอาจารย์วันนี่ กล่าวออกมาเลยว่า **“เมืองไทยนี่จะอยู่ได้ ถ้าพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้อยู่ในประเทศ อย่าให้ท่านออกนอกประเทศ ถ้าท่านออกนอกประเทศไม่รับรอง”**

(รับสั่งถาม) คุณทราบไหมว่า บารมีนี่แปลว่าอะไร เพราะบางคนเขาหมั่นไส้ “พระบารมีปกเกล้า” พระท่านบอกว่า บารมี หมายความว่า ความดีที่สะสมเอาไว้ สะสมไว้ตลอด ท่านบอกว่าสะสมแต่ไหนแต่ไร ตั้งแต่ปางบรรพ์ถึงชาตินี้ สั่งสมไว้มาก นั่นถึงเรียกว่า คนที่มีความดีไว้ในตัวอย่าง**ท่านอาจารย์ฝั้น**นี่ ท่านมีบารมีสูงกว่าพวกเรา พวกเราถึงไปกราบท่าน ท่านสั่งสมไว้มาก

(ทูลถาม) จริงหรือเปล่าเพคะที่มีคนเขาว่า **ท่านอาจารย์ฝั้น**บอกกับคนอื่นว่า พระบาท–สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นี่คือ รัชกาลที่ ๔ มาเกิด

(ทรงตอบ) อ้อ ! ถ้าเผื่อ**ท่านอาจารย์ฝั้น**กล่าวก็อาจจะเข้าเค้า ฉันไม่ทราบ เพราะไม่เคยกล่าวกับฉัน ทราบแต่ว่า ท่านบอกว่า **“พระเจ้าอยู่หัวองค์นี้มีบุญมาก เพราะว่าทำแต่ความดี แล้วก็มุ่งมั่นแต่ความดี”**

พ.ศ. ๒๕๑๕ ท่านภาวนาช่วยแก้ปัญหาวิกฤตของประเทศ

การเสด็จพระราชดำเนินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปยังวัดป่าอุดมสมพร ถือว่าเป็นจุดพลิกผันสำคัญของบ้านเมือง ทำให้ปัญหาผู้ก่อการร้ายสงบไป บ้านเมืองมีความสงบสุขขึ้น โดยคุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“ถ้ามองจากแง่ของโลกธรรม ความคลี่คลายที่สำคัญที่สุดในประวัติชีวิตของท่านพระ–อาจารย์ คือ การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทอดพระกฐินต้นที่วัดป่า–อุดมสมพร พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕

บรรดาศิษยานุศิษย์ก็พากันตื่นเต้น เพราะถือว่าเป็นนิมิตดีสำหรับบ้านเมืองด้วย ความคาดหมายนั้นคงไม่ผิดพลาดมากนัก เพราะปรากฏว่าล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ ทรงสนพระทัยในธรรมะของท่านพระอาจารย์เป็นอันมาก ดังเห็นได้จากการที่ได้ทรงนิมนต์ท่านพระอาจารย์ เข้าไปแสดงธรรมในกรุงเทพฯ หลายครั้งและเสด็จเยี่ยมถึงวัดเป็นการส่วนพระองค์ก็มี แม้ในคราวอาพาธครั้งสุดท้าย ก็ได้ทรงพระมหากรุณาพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ตั้งแต่ต้นจนตลอด

นอกจากจะได้รับใช้บ้านเมืองโดยการถวายธรรมะแด่องค์ประมุขแห่งชาติ ท่านพระอาจารย์ยังได้ทำประโยชน์สำคัญอีกประการหนึ่ง ในตอนท้ายแห่งชีวิตของท่าน เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ท่านพระอาจารย์ขึ้นไปพักหลังออกพรรษาบนถ้ำขาม ในเช้าวันที่ ๒๘ หลังจากจังหันแล้ว ท่านได้ประกาศแก่พระและเณรที่ฉันอยู่บนศาลาว่า **“ฉันแล้วให้รีบเข้าที่ ตั้งใจภาวนาให้เต็มที่ วันนี้ทางกรุงเทพฯ มีเหตุการณ์”** ด้วยหลวงปู่เองก็เข้าที่ทำสมาธิภาวนา ทราบกันทีหลังว่า ท่านแผ่เมตตาส่งเข้าไปทางกรุงเทพฯ พอเวลาประมาณสี่ทุ่มคืนนั้น ก็มีคนเดินทางไปจากจังหวัดอุดรฯ ขอเข้าไปหาหลวงปู่และเล่าว่า “มีสมาชิกพวกอาหรับ กลุ่มกันยายนทมิฬ (แบล็กเซปเทมเบอร์) ไปยึดสถานทูตอิสราเอลไว้ เกรงกันว่าจะเกิดนองเลือด เป็นการเสียฤกษ์พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ทางข้างในขอให้ท่านพระอาจารย์ช่วยแก้ไขด้วย

หลวงปู่บอกกับท่านผู้นั้นว่า ท่านทราบมาตั้งแต่เช้าแล้ว จึงได้สั่งให้พระเณรช่วยกันภาวนา ส่วนตัวท่านเองก็ได้แผ่เมตตาไปให้แก่พวกก่อการร้ายอยู่ตลอดเวลา ท่านลงท้ายว่า **“ไม่มีอะไรน่าตกใจหรอก พรุ่งนี้เช้าเขาก็ขึ้นเครื่องบินหนีไปเอง”** เหตุการณ์ได้เป็นไปตรงตามนั้น พวก “กันยายนทมิฬ” จะยอมถอนกำลังไปโดยสงบ เพราะเหตุใดไม่มีใครทราบ (นอกเหนือไปจากการเจรจา) แต่อย่างน้อยคำพูดของท่านพระอาจารย์ ย่อมจะทำให้เกิดความสงบขึ้นในใจของผู้ที่ได้ฟัง และความสงบแห่งจิตใจ ย่อมเป็นสิ่งที่มีค่าเสมอในยามที่มีวิกฤตการณ์”

เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ประเทศไทยตกเป็นข่าวเขย่าขวัญกึกก้องไปทั้งโลก จากเหตุการณ์ขบวนการ “กันยายนทมิฬ” หรือ “แบล็กเซปเทมเบอร์” ซึ่งเป็นขบวนการ

ก่อการร้ายของชาวปาเลสไตน์ บุกเข้ายึดสถานทูตอิสราเอลในกรุงเทพฯ จับเจ้าหน้าที่สถานทูตเป็นตัวประกัน

ขณะนั้น ทั่วโลกยังช็อกไม่หายกับปฏิบัติการของขบวนการนี้ ที่บุกเข้ายึดหมู่บ้านโอลิมปิกที่เมืองมิวนิค เยอรมัน เมื่อต้นเดือนกันยายนที่ผ่านมา จับนักกีฬาอิสราเอล ๙ คนเป็นตัวประกัน ขอแลกกับขบวนการปาเลสไตน์ที่ถูกอิสราเอลจับไว้ การเจรจาสามารถตกลงกันได้ แต่พอเวลาส่งตัวที่สนามบินได้เกิดความผิดพลาดขึ้น เมื่อตำรวจเยอรมันยิงขบวนการคนหนึ่งตาย พวกที่เหลือเลยระเบิดตัวประกันตายพร้อมกับกลุ่มขบวนการทั้งหมด คนทั้งหลายจึงพากันวิตกว่า เหตุการณ์ในครั้งนี้จะจบลงด้วยโศกนาฏกรรมทำนองเดียวกัน ทั่วโลกจึงต่างพุ่งความสนใจติดตามข่าวจากกรุงเทพฯ ด้วยใจระทึก **แต่ทว่าเหตุการณ์ครั้งนี้กลับสงบ ไม่มีการสูญเสียชีวิต จึงเป็นบทพิสูจน์อีกครั้งว่า ประเทศไทยเป็นดินแดนพระพุทธศาสนามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครอง เป็นดินแดนแห่งพระอรหันต์ มีพุทธบริษัทปฏิบัติธรรม และมีพระมหากษัตริย์ที่ทรงทศพิธราชธรรม เป็นดินแดนแห่งความสงบสุขร่มเย็น ซึ่งไม่มีที่ใดในโลกเหมือนและมีความเป็นไทยๆ ที่ใครไม่มี**

ภาค ๑๙ ท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรใหญ่

เหรียญของหลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรใหญ่ เป็นร่มเงาที่พึ่งพาอาศัยขององค์พระ–ประมุขจนถึงสามัญชนทั่วไป ทั้งในยามปรกติและในยามวิกฤติของชาติบ้านเมือง สมดังบทธรรม

“ร่มเงาต้นไม้นั้นเทียวเป็นเหตุนำสุขมาให้

ร่มเงาของญาติและพ่อแม่ เป็นสุขกว่านั้น

ร่มเงาแห่งครูอาจารย์ เป็นสุขกว่านั้น

ร่มเงาแห่งพระราชามหากษัตริย์ เป็นสุขกว่านั้น

ส่วนร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนา เป็นร่มเงาที่นำสุขมาให้เป็นอเนกอนันต์ กว่าร่มเงาเหล่านั้นอย่างแท้จริง”

ด้วย**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นพระที่มากด้วยเมตตา ท่านจึงมักเกรงใจคน และถือความกตัญญู กตเวทีเป็นเรื่องสำคัญมาก เมื่อมีศรัทธาญาติโยมหันมาพึ่งท่านมากขึ้น โดยยึดถือท่านเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร สำหรับปุถุชนที่ยังพึ่งตนเองไม่ได้ ก็ถือวัตถุมงคลเป็นที่พึ่งทางใจ หลวงปู่ฝั้นท่านก็เมตตาแจกเหรียญของท่านให้ ในเรื่องเหรียญของหลวงปู่ฝั้น คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“ถ้ามีเหตุผลในเรื่องนี้แล้ว อย่าว่าแต่ในเรื่องที่ท่านควรจะทำได้เลย แม้เรื่องที่ท่านไม่ชอบและไม่เห็นด้วย บางทีท่านก็ยอมทำให้ การยอมตามเช่นนี้ บางทีก็เป็นเหตุให้ท่านต้องร้อนใจมาก ยกตัวอย่างเช่น เรื่องสร้างเหรียญ ชั้นเดิมท่านไม่ได้อนุญาตให้ใครทำ มีคนมาเพียรขอทำ ท่านก็ไม่อนุญาต คราวหนึ่งคนที่มาขอ ได้เคยช่วยธุระของท่านอย่างหนึ่ง ทำให้ท่านเห็นใจและรู้สึกว่าเขาได้อุปการะ ท่านก็เลยอนุญาตเป็นครั้งแรก แล้วก็มีคนขอสร้างต่อมาเรื่อยๆ

ในชั่วเวลาสิบสองปี มีผู้สร้างเหรียญก็หลายแสน ถ้าหากผู้ใดจะเอาไปขาย ด้วยราคาเหรียญละสิบบาท ก็ได้เงินหลายล้านบาท แต่ท่านพระอาจารย์มีแต่แจกอย่างเดียวและแจกโดยไม่เลือกหน้า ไม่ว่าใครจะขอ ถ้าท่านมีก็ได้ทั้งนั้น ถ้าคนไม่มากก็ให้เรียงแถวเข้ารับ ถ้าคนมาก บางทีท่านก็แจกโดยวิธีโยนแบบโปรยทาน ถ้าเหรียญหมดไม่พอกับจำนวนคน และท่านมีรูป ท่านก็แจกรูป บางทีเหรียญก็หมด รูปก็หมด ท่านก็แจกไม้จิ้มฟัน ซึ่งต่อมาได้กลายเป็น “ไม้หมอ” เพราะมีคนเอาไปใช้รักษาโรคได้หลายอย่าง รวมความว่าอะไรๆ ที่ผ่านมือท่านอาจารย์และท่านได้เสกให้ก็กลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอำนาจขึ้นมา ทั้งนี้จะเป็นด้วยความเชื่อแต่อย่างเดียว หรือมีอะไรอื่นอีกด้วยก็เหลือที่จะทราบได้

ที่ทราบแน่ คือ ความศักดิ์สิทธิ์ของสิ่งต่างๆ ที่หลวงปู่ท่านประสิทธิ์ประสาทให้ ได้เป็นเหตุให้เกียรติคุณของท่านระบือทั่วทิศ และก็เป็นเหตุให้ท่านมีแขกมากมายจนไม่มีเวลาพัก ทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม จนเป็นอันตรายไปในที่สุด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับตัวท่านพระอาจารย์เอง เพราะท่านย่อมรู้ว่า อันใดจะนำไปสู่ผลอันใด **ที่ท่านยังฝืนสังขารรับแขกอยู่ ทั้งๆ ที่ท่านรู้ว่ารับไม่ไหว คงเป็นเพราะท่านปลงใจเสียแล้วว่า จะยึดอุดมการณ์ของท่านในการแผ่เมตตาโดยไม่เลือกหน้า ไปจนถึงที่สุด**

มีอยู่คราวหนึ่ง เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๗ ท่านพระอาจารย์ได้เดินทางเข้ากรุงเทพฯ โดยด่วนและไปพักอยู่ที่บ้านของศิษย์ผู้หนึ่งอย่างเงียบๆ เพื่อจะหนีจากผู้คนที่ไปรบกวนท่านที่วัด ในวันแรกๆ ก็สงบเงียบดี และอาการทั่วๆ ไปของท่านก็ค่อยๆ ดีขึ้น แต่พอพวกศิษย์ที่กรุงเทพฯ ทราบข่าว ก็เริ่มไปกวนท่านอีก การที่ท่านคิดจะมาพักอยู่นานๆ ก็ต้องเลิก ท่านต้องกลับไปสู้กับพวกรบกวนที่วัดป่าอุดมสมพรต่อไป

ตามปกติท่านพระอาจารย์รับใช้บ้านเมืองอยู่เป็นประจำ ด้วยการอบรมสั่งสอนชาวบ้านให้ประพฤติตนเป็นคนดี มีประโยชน์แก่สังคม **“ถ้าใจเราดีแล้ว พ่อแม่พี่น้องเราก็ดี ชาวบ้านร้านตลาด ประเทศชาติบ้านเมืองก็ดี”** นี้เป็นคำที่ท่านเทศน์อยู่เสมอ เหมือนกับต้องการจะเน้นให้แต่ละคนรู้สึกว่า ตัวเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ของประเทศชาติ ท่านพระอาจารย์มิใช่แต่เทศน์อย่างเดียว ท่านทำให้ดูด้วย อย่างที่ท่านนำประชาชนทำการพัฒนาด้านต่างๆ เป็นต้น

ถ้าจะถือจำนวนงานเป็นใหญ่ **งานที่ใหญ่ที่สุดของท่านพระอาจารย์ คือ การแจกเหรียญทั้งๆ ที่เป็นงานที่ท่านเองไม่นิยม** การแจกเหรียญได้ทำให้ท่านมีผู้เคารพนับถือทั่วประเทศ และเหรียญของท่านได้ทำความอุ่นใจและให้กำลังใจแก่ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองนับแสนๆ คน (เหรียญ ๙๑ รุ่น แต่ละรุ่นประมาณ ๖,๐๐๐ เหรียญโดยเฉลี่ย)

ข้อพึงสังเกต คือ ทุกๆ ครั้งที่ท่านแจกเหรียญ ท่านจะต้องเตือนผู้รับว่า **“พุทโธเข้าด้วยนะ”** เป็นการแสดงให้รู้ว่า เฉพาะเหรียญนั้นไม่มีคุณค่าอันใด ถ้าไม่ยึดมั่นในพระไตรสรณาคมน์ไว้ด้วย สำหรับพระอาจารย์ เหรียญนับแสนๆ เป็นเพียงเครื่องมือชักจูงใจคนนับถือพระเท่านั้น สำหรับคนอื่นๆ บางคน เหรียญของท่านอาจจะเป็นขุมทรัพย์ใหญ่ แต่เป็นขุมที่มีพิษ

ท่านพระอาจารย์ฝืนแจกเหรียญอยู่กว่าสิบปี (รุ่น ๑ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗) ชื่อเสียงของท่านแพร่กระจายออกไปเรื่อยๆ คนแตกตื่นมาฟังธรรมและมาขอเหรียญเพิ่มจำนวนขึ้นไปตามส่วน ในเวลาเดียวกัน สุขภาพของท่านก็ทำอาการแกว่งไกว ซึ่งเป็นผลของการต่อสู้ระหว่างความขาดการพักผ่อนในเวลากลางวัน กับ ความพักในสมาธิภาวนาในตอนกลางคืน ผู้ที่รู้ฤทธิ์

ของการภาวนาย่อมจะเข้าใจได้ว่าเหตุใดท่านพระอาจารย์ ซึ่งอายุเข้ารอบที่เจ็ดแล้วและมีโรคหัวใจประจำตัวอยู่ด้วย จึงสามารถทนทานต่อการรบกวนทั้งกลางวันและกลางคืนได้ตั้งหลายปี”

สำหรับเหรียญของ**หลวงปู่ฝั้น** บรรดาคณะศิษย์ได้ร่วมกันจัดทำเหรียญออกมาในหลายครั้งตามวาระโอกาสที่สำคัญ มีการจัดสร้างจำนวนมากและมีหลายรุ่น แต่ที่โดดเด่นโดยคณะศิษย์ทหารอากาศ สร้างถวายตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ – ๒๕๑๑ มีทั้งหมด ๗ รุ่น สำหรับเหรียญหลวงปู่ฝั้น รุ่น ๑ พ.ศ. ๒๕๐๗ ที่หลวงปู่ฝั้นอนุญาตนั้น สร้างถวายเนื่องในงานยกเสาโบสถ์น้ำ วัดป่าอุดม–สมพร ไว้แจกจ่ายเป็นที่ระลึกในงานดังกล่าว ตามด้วยเหรียญพระอาจารย์ฝั้น รุ่น ๒ ซึ่งสร้างปีเดียวกัน สำหรับแจกเป็นที่ระลึกงานสร้างโบสถ์น้ำ

ท่านกลายเป็นนักแจกเหรียญ

คุณหมออวย เกตุสิงห์ ได้บันทึกไว้ดังนี้

“การที่ท่านอาจารย์เริ่มแจกเหรียญ ก็เกิดจากความเมตตาและความสำนึกในอุปการคุณ แต่เดิมเคยมีผู้ขอทำเหรียญของท่านหลายครั้ง ท่านไม่อนุญาต ต่อมามีข้าราชการฝ่ายทหารผู้หนึ่งไปขอบ้าง อ้างว่าจะนำไปแจกทหารและตำรวจ ท่านก็ไม่ยอม ข้าราชการผู้นั้นเพียรไปขออีกหลายครั้ง ก็ไม่ได้ผล

บังเอิญไปครั้งหนึ่งกำลังสร้างโบสถ์น้ำ และช่างขาดความชำนาญในการทำงานในน้ำ จึงมีความขลุกขลักตอนตั้งเสา ข้าราชการผู้นั้นพร้อมกับคณะที่ไปด้วยได้ลงไปช่วยทำงานในน้ำจนสำเร็จ ท่านอาจารย์เห็นความดี จึงได้อนุญาตให้ทำเหรียญในจำนวนจำกัด และกำชับให้แจกจ่ายจริงๆ ไม่ให้ขาย เมื่อให้ครั้งหนึ่งแล้วก็ต้องครั้งที่สองและต่อๆ ไป ให้คนหนึ่งก็ต้องให้คนอื่นๆ อีก เหรียญของท่านมีคนนิยมมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีผู้ยืนยันในความศักดิ์สิทธิ์ด้วยประการต่างๆ

ท่านอาจารย์ก็กลายเป็นจอมสร้างเหรียญที่ล้ำหน้าใครๆ หมด โดยที่ท่านไม่อยากเป็นเลย ท่านเคยประกาศว่า ต่อไปนี้ไม่ให้ใครทำเหรียญอีก แต่...พวกที่รู้จุดอ่อนของท่านก็อ้อนวอนจนท่านต้องยอม จุดอ่อนของท่านอยู่ที่ **ทำไปเพื่อแจกจ่ายทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ทำการป้องกันประเทศชาติ** อ้างข้อนี้เข้า ท่านก็ให้ทุกที ! ข้อที่ท่านกำชับเสมอ คือ ห้ามขาย

ถ้าใครทำแล้วถวายให้ท่านแจก ท่านก็แจกให้อย่างหว่านจริงๆ ไม่ว่าใครขอ ท่านก็ให้ทั้งนั้น ไม่ได้เอาใจใส่ว่า ใครจะเวียนมารับสักกี่ครั้ง ถ้ายื่นมือเข้ามา ท่านก็ใส่มือให้ ถ้ายื่นไม่ถึง ท่านก็โยนให้ บางครั้งท่านนั่งอยู่บนศาลา คนรุมอยู่รอบตัว ท่านมองไปข้างนอกเห็นมือชูร่อนอยู่ ท่านก็โยนออกไปให้ทางหน้าต่าง

เมื่อเริ่มทำเหรียญใหม่ๆ คุณหมอเจริญ วัฒนสุชาติ ได้ชวนผู้เขียน สร้างเหรียญถวายท่าน ๘,๐๐๐ เหรียญ เพื่อให้ท่านแจกทหารและตำรวจ ผู้เขียนตกลง คุณหมอเจริญ ได้เหรียญแล้วก็เอามาให้ผู้เขียน ผู้เขียนเอาใส่รถไปถวายท่านอาจารย์โดยไม่ได้เปิดหีบ นึกในใจว่าท่านคงมีแจกไปอีกตั้งปี พออีกเดือนเศษ ขึ้นไปเยี่ยมท่านอาจารย์ก็ทราบว่าเหรียญรุ่นนั้นหมดไปนานแล้ว โดยผู้เขียนเองก็ไม่ได้สักเหรียญเดียว เห็นได้ว่า **ท่านอาจารย์ไม่ใช่นักสร้างเหรียญ แต่เป็นนักแจกเหรียญที่หาตัวจับยาก และเป็นโดยที่ท่านไม่อยากเป็นเลย**

องค์หลวงตาพระมหาบัว เทศน์เรื่อง**หลวงปู่ฝั้น**แจกเหรียญ ไว้ดังนี้

“นี่พูดเรื่อง**ท่านอาจารย์ฝั้น**นะ พูดถึงเรื่องท่านเมตตา กับเราท่านเมตตาจริงๆ แต่เราเป็นฝ่ายโจมตีท่านนะ ท่านไม่ค่อยได้ว่าอะไร เพราะท่านสวยงามทุกอย่างนิ่มนวลทุกอย่าง เรานี้เหมือนลิง พอใส่ปี๊ๆเลย พอไปถึงก็ใส่กันปี๊ๆเลย นั่นล่ะ ท่านระวังลิง

ทีนี้วันหนึ่ง หมอเพ็ญศรีนี้แหละคนหนึ่งไปด้วย วันนั้นรถใหญ่ไป คนไปด้วยกันหลายคน ตั้งใจจะไปกราบ คนนั้นก็จะไป คนนี้ก็จะไป ตกลงก็เลยไปเต็มรถ พอไปถึงแล้วก็เข้าไปหาท่าน ท่านกำลังแจกเหรียญอยู่ตอนนั้น หมอเพ็ญศรีนี้ตาแหลมจริงๆ ไม่ใช่เล่น พอท่านกำลังแจกเหรียญท่านนั่งอยู่เก้าอี้ใต้ถุนกุฏิท่าน เราพอเข้าไปนั้น ท่านกำลังแจกเหรียญอยู่ เอาล่ะเลิกๆ ท่านว่างั้นนะ คือกลัวบ้าตัวนี้จะไปกัดท่านไม่ใช่อะไร พอเราไปท่านกำลังแจกคนนั้น แจกคนนี้ แจกนั้นแจกนี้ พอมองเห็นเราโผล่เข้ามา **“เออ ! เลิกๆ จะคุยธรรมะกัน”** ความจริง คือ ท่านกลัวหมาตัวนี้จะไปกัดท่าน อันนั้นเหมือนไม่มีนะ เงียบเลย พวกนั้นก็เงียบหมดเลย ที่ท่านกำลังแจกอยู่นั้น “เอาล่ะเลิกๆ จะคุยธรรมะกัน” ท่านแก้ดีอยู่นะ จะคุยธรรมะกัน...

พูดอย่างนี้ก็ระลึกถึง**ท่านอาจารย์ฝั้น**นะ ท่านจะเป็นอะไรของท่านล่ะ แต่เรื่องธรรมคาดไม่ได้นะ ท่านพูดออกมา ท่านเอาเหรียญให้เขา ให้หมอด้วยนะ ให้เหรียญกับเขา พอยื่นเหรียญให้ปั๊บ **รถคว่ำก็ไม่เป็นอันตราย** ท่านว่าอย่างนั้นนะ รถคว่ำก็ไม่เป็นอันตราย เขาได้เหรียญจากท่านไปเขาก็ขับรถอย่างว่า อย่าง**หลวงพ่อคูณ**แหละ ฟาดไปรถมันก็ลงไปนู้น ไม่เป็นอันตราย ไม่มีอะไรเสียเลย ก็แปลกอยู่นะ คือรถคว่ำก็ไม่เป็นอันตราย ท่านว่า พอยื่นให้ ท่านว่ารถคว่ำก็ไม่เป็นอันตราย และเขาไปก็เป็นเที่ยวนั้นเอง เขาไปก็ฟาดซีก็ยิ่งบ้าเห่อใหญ่ล่ะได้เหรียญแล้ว เลยพาลงคลอง แต่ไม่เป็นอันตรายนะ ไม่มีอะไรเสียหายเลย รถก็ดี อะไรก็ดี อันนี้ก็น่าคิดอยู่นะ ท่านพูดออกมาเอง ส่วนหลวงพ่อคูณท่านพูดอีกแบบหนึ่ง (หัวเราะ) เพียงถึง ๙๐ กูโดดลงรถแล้ว (หัวเราะ) กูจะไปตามรักษามึงอะไร ตั้งแต่รักษาชีวิตกูก็เกือบจะไม่รอด (หัวเราะ) แก้ดี เข้าใจไหม เออ ! น่าฟังนะ หลวงพ่อคูณนี่น่าฟัง”

ประวัติ**หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** บันทึกคติธรรมจากการทำเหรียญ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ไว้ดังนี้

“บางครั้งท่านจะบ่นให้ฟังเรื่องเหรียญของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ที่มีขึ้นนี้เพราะท่านเองเป็นผู้กราบเรียนขอ สมัยนั้นพวกทหารอากาศมาขอทำเหรียญหลวงปู่ฝั้นประมาณ ๑,๐๐๐ เหรียญ จะแจกกันเอง ท่านพระอาจารย์ฝั้นปฏิเสธไม่ให้ทำ พวกทหารเขาก็เข้ามาหา**พระอาจารย์สุวัจน์** เห็นเป็นพระอุปัฏฐากใกล้ชิดท่านพระอาจารย์ฝั้น จึงมาอ้อนวอนขอให้ช่วย

ครั้งแรก**พระอาจารย์สุวัจน์**ไปขอ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ก็ไม่อนุญาต เขาก็มาอ้อนวอน ก็มาขอให้พระอาจารย์สุวัจน์ช่วยอีก ท่านก็ไปขอท่านพระอาจารย์ฝั้นให้อีก ตอนหลังท่านพระ–อาจารย์ฝั้นจึงอนุญาตให้ทำได้ ต่อมาก็มีคนอื่นมาขออีก โดยอ้างว่าทำไมให้คนอื่นทำได้ ทำไมไม่ให้ผมทำบ้าง ท่านพระอาจารย์สุวัจน์จึงจดจำเอาเรื่องนี้มาเป็นคติโดยตลอด”

สร้างพิพิธภัณฑ์ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร

เมื่อการก่อสร้างพระอุโบสถเพื่อเป็นอนุสรณ์น้อมถวายแด่ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** พระบูรพาจารย์ใหญ่ฝ่ายกรรมฐาน ที่วัดป่าสุทธาวาส อ.เมือง จ.สกลนคร ได้สำเร็จเสร็จสิ้นลง ในเวลาต่อมาคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์ท่านพระอาจารย์มั่น นำโดย**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงตาพระ–มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ได้ประชุมปรึกษาหารือกันว่า สมควรที่จะสร้างเป็นอาคารพิพิธภัณฑ์ เพื่อเป็นที่รวบรวมเครื่องอัฐบริขาร สิ่งของเครื่องใช้ประจำองค์ท่าน ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในที่ต่างๆ มาไว้ในที่แห่งเดียวกัน เพื่อสะดวกแก่การดูแลรักษาและสักการบูชา ฯลฯ โดยตกลงกันสร้างตรงบริเวณกุฏิที่องค์ท่านมรณภาพ และได้พิจารณาแบบแปลน ก็ได้อาคารพิพิธภัณฑ์ที่มีขนาดพอเหมาะพอดี มีลักษณะกลมกลืนกับธรรมชาติของป่าไม้ภายในวัด คือ เรียบง่าย ไม่หรูหรา แต่แฝงไว้ด้วยความสงบ ความงดงามของอาคารที่แลดูน่าเกรงขามตามแบบฉบับกรรมฐาน

การดำเนินการสร้างพิพิธภัณฑ์**ท่านพระอาจารย์มั่น** ในครั้งนี้ มี**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เป็นประธานอำนวยการ **หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** เป็นประธานดำเนินงาน ดร.เชาวน์ ณ ศีลวัน เป็นประธานฝ่ายฆราวาส เริ่มสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๑๖

โดยคณะสงฆ์ศิษยานุศิษย์ ได้จัดพิธีวางศิลามงคลอาคารพิพิธภัณฑ์**ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺตมหาเถร** ณ วัดป่าสุทธาวาส เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๖ โดยมี **สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ)** วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เสด็จทรงเป็นองค์ประธาน พร้อมด้วย**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร)** วัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน และศิษยานุศิษย์หลวงปู่มั่น ทั้งฝ่ายบรรพชิต และฝ่ายฆราวาส เข้าร่วมงานครั้งนี้กันจำนวนมากมาย โดย **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านเป็นองค์ประธานทำพิธีเจิมแผ่นศิลามงคล

การก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์**ท่านพระอาจารย์มั่น**ดำเนินไปอย่างรวดเร็วมาก ได้แล้วเสร็จและทำพิธีเปิด เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ โดยใช้เวลาเพียง ๑ ปีเศษ นับเป็น

ต้นแบบของการสร้างพิพิธภัณฑ์ที่พระอรหันต์สร้างถวายพระอรหันต์ **หลวงปู่ฝั้น หลวงตาพระ–มหาบัว** พระอรหันต์ผู้เป็นศิษย์ ได้น้อมสร้างถวาย ท่านพระอาจารย์มั่น พระอรหันต์ผู้เป็นอาจารย์ ในกาลต่อมาพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวได้เป็นต้นแบบให้ **หลวงปู่ลี กุสลธโร** พระอรหันต์ผู้เป็นศิษย์ ได้น้อมสร้างถวายองค์หลวงตาพระมหาบัว

ท่านทราบด้วยญาณหลวงปู่ตื้อมรณภาพ

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร กับ **หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม** เคยพบกันตั้งแต่สมัยเป็นพระมหานิกายที่มาขอศึกษาอบรมธรรมปฏิบัติกับ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านทั้งสองถือเป็นศิษย์อาวุโสรุ่นแรกๆ เป็นศิษย์ประเภท **“เพชรน้ำหนึ่ง”** ของหลวงปู่มั่น ถือเป็นครอบครัวกรรมฐานเดียวกัน ซึ่งต่างย่อมทราบภูมิจิตภูมิธรรมของกันและกัน ครั้งหนึ่งหลวงปู่ตื้อเทศน์ถึงครูบาอาจารย์ที่ถึงศาลาพันห้อง ถึงบรมสุข โดยยกย่องหลวงปู่ฝั้นไว้ด้วย ดังนี้

“อันผู้เพิ่นกาย (ข้าม – พ้น) ได้ เหมือนอย่าง**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อ่อน** ผู้เพิ่นกายได้ นั่น เข้าสู่ศาลาพันห้องเนี่ย เอ้อ ! เข้าสู่กายนคร ดูแล้วรู้จักหมด นั่นล่ะ ทั้งกายนคร สิ่งที่เป็นรูป เป็นเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แล้วละได้หมด รูป รส กลิ่น เสียง โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ นั่นน่ะ จิตใจเพิ่น (ท่าน) ก็เลยเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญา ห่างเหินออกจากโลภ โกรธ หลง นั่นล่ะจึงว่า **ศาลาพันห้อง** ถึงบรมสุขที่ว่า **นตฺถิ สนฺติ ปรมำ สุขำ** มันมีความสุข ดูเอานั่น เห็นบ่ (เห็นไหม) เพิ่นนั่งอยู่เฉยๆ มีแต่คนเอาของไปให้เพิ่น เห็นบ่ หลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ นี่ก็ตั้งแต่เราบ่ทัน... ผู้เพิ่นคักดอก (ดีมาก) หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ของพวกเรานี่คัก ...บ่อึด (เยอะ) คนเอาของไปให้เพิ่น ทรัพย์สินเพิ่นบ่เอาไว้ดอก เห็นบ่ เพิ่นมรณภาพแต่วันหมดลมจนถึงวันเผา เป็นเวลาปีหนึ่งพอดี ได้เงินเท่าไร ๕๖ ล้าน นั่น บ่แม่น (ไม่ใช่) น้อยๆ คนไปทำบุญสุนทานกับเพิ่น นั่นล่ะเพิ่นถึงศาลาพันห้อง **ห้องกายเพิ่นก็บริสุทธิ์ ห้องวาจาเพิ่นก็เต็ม ห้องจิตใจเพิ่นก็บ่มีโลภ บ่มีโกรธ บ่มีหลง นั้นล่ะจึงว่าถึงศาลาพันห้อง”**

ในเช้าตรู่ของวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่วัดป่าอุดมสมพร **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** กำลังสรงน้ำ กับพระที่อุปัฏฐากในเช้าวันนั้น พักนึงท่านกล่าวขึ้นมาว่า **“หลวงปู่ตื้อไปแล้ว”** พระที่อุปัฏฐากก็งง ว่าหลวงปู่ตื้อไปไหน พอสรงน้ำเสร็จ สายๆ ลงมาศาลา ชาวบ้านที่มาถวายจังหันเช้าก็แจ้งข่าว **หลวงปู่ตื้อละขันธ์ให้ทราบ** หลวงปู่ฝั้นท่านทราบเหตุการณ์ด้วยญาณภายในอันแจ่มชัดแม่นยำของท่าน

หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม พระผู้เป็นศากยบุตรพุทธชิโนรสขององค์พระบรมศาสดา ท่านเป็นลูกศิษย์เอกองค์หนึ่งของ**หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต** ท่านเป็นพระสมบูรณ์แบบประเภท **“เพชรน้ำหนึ่ง”** ท่านได้ละวางขันธ์ถึงแก่มรณภาพด้วยความองอาจ กล้าหาญ และสง่างาม ครบถ้วนบริบูรณ์ที่สุด

ณ วัดป่าอรัญญวิเวก อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ เวลา ๑๙.๐๕ น. สิริรวมอายุได้ ๙๕ ปี มหานิกาย ๒๘ พรรษา ธรรมยุติกนิกาย ๔๖ พรรษา รวมทั้งสองนิกายได้ ๗๔ พรรษา

บาตรเหล็กของหลวงปู่ชอบ

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม ท่านเล่าเรื่องนี้ไว้ดังนี้

ตอนปี ๒๕๑๗ เถ้าแก่พวก กรุงเทพฯ ได้ติดตาม **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ไปกราบ **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ที่วัดถ้ำกลองเพล หนองบัวลำภู หลวงปู่ขาวท่านบอกเถ้าแก่พวกให้หาบาตรกับผ้าไตรเอาไปถวายหลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้นท่านบอกเถ้าแก่พวกให้ไปสั่งช่างที่บ้านบาตร กรุงเทพฯ ตีบาตรเหล็ก ขนาด ๙ นิ้ว ขึ้นมาหนึ่งใบ เอามาถวายหลวงปู่ชอบ

หลวงปู่ชอบท่านว่า เหตุที่**หลวงปู่ขาว**กับ**หลวงปู่ฝั้น**บอกเถ้าแก่พวกให้เอาบาตรกับผ้าไตรมาถวายท่านนั้น ก็เพราะว่า เถ้าแก่พวกนั้นมีศรัทธาในพระศาสนา อุปถัมภ์อุปัฏฐากครูบาอาจารย์กรรมฐานรุ่นเก่ามาหลายองค์ เถ้าแก่พวกเคยคิดอยากจะบวชหลายครั้ง แต่ก็ไม่สำเร็จผลสักครั้ง ทุกครั้งที่คิดว่าจะบวช ก็จะมีอุปสรรคในเรื่องนั้นเรื่องนี้ทุกครั้งไป จนสุดท้ายตนเองก็ไม่ได้บวช ด้วยเหตุอันนี้ หลวงปู่ขาว กับ หลวงปู่ฝั้น จึงบอกเถ้าแก่พวก หลวงปู่ชอบว่า เถ้าแก่พวกก็เอาบาตรใบนี้กับผ้าไตรมาถวายท่าน เมื่อในพรรษาปี ๒๕๑๗ ตอนท่านจำพรรษาอยู่ที่พักสงฆ์ กม. ๒๗ ต.คูคต อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี

หลังจากนั้น **หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร** กับ **หลวงพ่อบัวคำ มหาวีโร** ก็พากันเอาบาตรเหล็กใบนี้ไปบ่มเผาไฟ เพื่อทำลายสีเหล็กเดิมให้กลายเป็นบาตรสีดำ บาตร**หลวงปู่ชอบ**นี้ ท่านจะไม่ให้เผา จนเกิดเป็นสะเก็ดระยิบระยับ ภาษากรรมฐานอีสาน บ่มบาตรจะเรียกกันว่า “ไฮบาตร”

หลวงปู่ชอบท่านว่า ถ้าเป็นสมัยที่**องค์ท่านหลวงปู่มั่น**ยังอยู่นั้น ถ้าพระเณรองค์ไหนใช้บาตรที่บ่มไฟ จนเป็นไฮระยิบระยับแบบนี้เข้ามาหาท่านแล้ว พระเณรผู้นั้น ก็จะถูกองค์ท่านดุเอา ท่านว่าอย่างตอนที่ **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** กับ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** พากันมาปฏิบัติกับองค์ท่านหลวงปู่มั่น ที่บ้านป่าเมี่ยงแม่สาย เชียงใหม่ ครูบาอาจารย์ทั้งสองท่าน ก็เคยถูกองค์ท่านหลวงปู่มั่นดุเอาในเรื่องกรรมฐานบริขารงาม

หลวงปู่ชอบว่า “บาตรเฮา (เรา) นี่ เทวดา พญานาคเขารักษา ถึงเวลามันสิ (จะ) มีเหตุให้เกิดขึ้นเอง เฮากะเอาบาตรเถ้าแก่พวกอันนี่ไปบิณฑบาตโปรดสัตว์จนนับบ่หล่อน (จนนับไม่ถ้วน) เฮาบอกเถ้าแก่พวก พวกเอ้ย ! บ่ (ไม่) ว่า เจ้าสิเกิดมาในชาติใดๆ ต่อไปนี่กะขอให้เจ้านั่น กินบ่บกจกบ่เสี้ยง (มีกิน มีใช้ ไม่อด ไม่อยาก) เด้อ”

คำเตือนของหลวงปู่เรื่องสร้างเหรียญ

บันทึกจากคณะศิษย์ วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๑๗ ท่านอาจารย์ใหญ่ **(หลวงปู่ฝั้น อาจาโร)** เล่านิมิตให้คณะศิษย์ฟังว่า

“ในคืนวันที่ ๓ กันยายนที่ผ่านมานี้ เวลาประมาณตีหนึ่ง (หรือ ๐๑.๐๐ น. ของวันที่ ๔) ขณะที่ท่านนั่งภาวนาสงบอยู่ ได้บังเกิดนิมิตขึ้นว่า ขณะนั้นท่านกำลังอยู่บนวัดถ้ำขามได้เกิดน้ำท่วมขึ้นจนสูง พื้นแผ่นดินเต็มไปด้วยโคลนตม ท่านต้องย่ำอยู่นานกว่าจะขึ้นไปถึงบนกุฏิที่พักของท่าน ทันใดนั้นใจท่านเกิดหวิวสั่นเต้นแรงคล้ายจะดับลง ท่านเพ่งพิจารณาดูว่า จะต้องสิ้นขันธ์ในขณะนั้นหรือก็ไม่ใช่ ว่าจะมีเรื่องต้องตกอกตกใจอันใดหรือก็เปล่า ขณะกำลังพิจารณากำหนดอยู่นั้น ก็เกิดก้อนไฟใหญ่ร้อนแรง มาลอยอยู่เบื้องหน้าท่าน ทำให้เกิดความร้อนรนเป็นกำลัง จึงเพ่งพิจารณาหาอุบายดับด้วยวิธีต่างๆ อยู่นานก็หาดับได้ไม่

เมื่อเร่งจิตตภาวนาหามูลเหตุแห่งโทษนี้ ก็เห็นได้ในที่สุดว่า เกิดเพราะมีทุจริตชนบางกลุ่ม รวมทั้งศิษย์นอกลู่นอกทางบางคน ได้จัดทำเหรียญและวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยท่าน บางรายไม่ได้ขออนุญาต บางรายขอแล้ว ท่านไม่อนุญาต บางรายแอบอ้าง บางรายปลอมแปลง ผู้ว่าจ้าง บางรายลักลอบทำเกินจำนวนที่ขออนุญาต แล้วนำไปจำหน่าย นำไปขาย ไปแลกเปลี่ยนโดยที่เหรียญหรือวัตถุเหล่านั้นมิได้ผ่านการอธิษฐานภาวนาจากท่าน ผลบาปจากอกุศลกรรมในการนี้จะทำให้ผู้จัดทำ ผู้ว่าจ้างให้ทำ ผู้นำไปขาย ไปแลกไปเปลี่ยน รวมทั้งผู้ได้ผลประโยชน์ในการนี้จะบังเกิดความวิบัติ วินาศ ถึงแก่ความฉิบหาย แม้ผู้รับไปก็มิต่างได้รับเอาก้อนกรวด หรือเศษโลหะที่ไม่เกิดคุณค่าอะไร เพราะเป็นของวิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม้ความวิบัติฉิบหายได้บังเกิดกับผู้กระทำนั้น ผลบาปจากอกุศลกรรมนั้น ยังจะมาแปดเปื้อนสร้างความมัวหมองให้กับท่านด้วย

เมื่อท่านได้ตีมูลเหตุแห่งนิมิตดังกล่าวนี้ลงได้ ก้อนไฟก็ดับวูบลง ความร้อนรนของท่านก็ดับลงโดยพลัน ความสงบเย็นและพลังจิตก็ได้กลับมาสู่ท่านเป็นปกติ เมื่อท่านได้ถอนออกจากสมาธิปรากฏว่าเวลาได้ผ่านไปหลายชั่วโมงในการพิจารณาและกำหนดนิมิตนี้ ท่านบังเกิดความเวทนาสงสารอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่จะต้องรับความวิบัติ ความวินาศฉิบหาย เพราะการกระทำที่ไปเกี่ยวพันกับท่าน ท่านจึงมีความเมตตาสั่งให้แจ้งเรื่องนี้ให้ทราบโดยทั่วกัน ทั้งพระภิกษุสงฆ์ และฆราวาสที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี ทั้งทุจริตชนที่มีเจตนาทำก็ดี ขอให้พึงงดเว้นเสีย

ท่านบอกว่า ท่านได้เห็นภัยนี้แล้วจึงได้ห้าม ท่านบอกว่า **ถึงทำแล้วจะทำให้ได้เงินทองหรือของมีค่ามาเป็นผลตอบแทนในทุจริตกรรมนั้นในขั้นแรก แต่ก็จะต้องถึงกาลวิบัติฉิบหายในต่อมาจนถึงที่สุดโดยมิต้องสงสัย** สำหรับศิษย์ทั่วๆ ไปที่มีความเคารพนับถือในท่าน ที่ไม่เคยได้รับแจกเหรียญหรือมงคลวัตถุใดจากท่าน หรือได้จากบุคคลที่เชื่อถือได้ (โดยไม่ต้องซื้อหาด้วย

มูลค่าเงินทอง) ขอเพียงให้นึกถึงท่าน ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พึงเว้นในสิ่งที่ท่านเว้น พึงเจริญในสิ่งที่ท่านให้ปฏิบัติ เท่านี้ท่านก็สามารถจะคุ้มครองให้พ้นโทษพ้นภัย มีความเจริญสุขได้เช่นเดียวกัน ไม่บังควรไปขวนขวายหามาในรูปของการซื้อหรือแลก–เปลี่ยน ซึ่งอาจจะผิดพลาดไปพบของวิบัติเข้าดังกล่าว

อนึ่ง ท่านได้เน้นว่า หากผู้ใดได้ทราบว่า ท่านได้ห้ามแล้วเช่นนี้ ยังขืนกระทำอีก เมื่อเกิดทุกข์ภัยขึ้น จงเว้นการกล่าวโทษท่าน อย่าได้ตู่ท่าน อันจะทำให้บาปอกุศลกรรมนี้ไปมัวหมองท่าน”

กิจที่ไม่อยากทำ

คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“กิจอีกอย่างหนึ่งที่ท่านอาจารย์ไม่อยากกระทำ แต่ต้องกระทำ เพราะความเมตตาของท่าน คือ การเป่าหัว และพรมน้ำมนต์ ซึ่งมีคนมาขอท่านวันละมากๆ เพื่อสะเดาะเคราะห์ เพื่อให้มีลาภ ฯลฯ ผู้เขียนเชื่อว่า ท่านไม่ได้อยากทำให้ใครทั้งนั้น เพราะสังเกตว่า ท่านไม่เคยบอกเองเลยว่าจะพรมน้ำมนต์หรือเป่าหัวให้ ต้องมีคนขอ ท่านจึงทำ ท่านบ่นบ่อยๆ ว่า **“บอกให้หัดภาวนากันจะได้มีความสุข หมดความทุกข์ มันก็ไม่ค่อยจะทำ ดีแต่จะให้เป่าหัวเป่าหาง เป่าจนคอแห้งแล้วล่ะวะ ไม่เห็นมันได้อะไรขึ้นมา พุทโธเข้าซี่”** ท่านบ่นอย่างนี้ แต่พอมีคนขอ ท่านก็เป่าหรือพรมให้ทุกที เรื่องเจิมรถยนต์ก็เหมือนกัน ผู้เขียนเคยได้ยินกับหู มีคนชอบนำรถมาให้ท่านเจิม เพราะเชื่อว่าจะคุ้มครองให้พ้นอันตรายได้ ในตอนต้นท่านมักจะอิดเอื้อนก่อนเสมอ บางทีก็ถามว่า “ต้องเจิมด้วยเรอะ ?” บางทีก็บ่นว่า “เจิมไปทำไมกันว๊า !” แต่ลงท้าย ท่านก็เจิมให้ทุกที

ท่านต้องทนทำกิจอะไรต่อมิอะไร ท่านทำให้เพราะความเมตตา ไม่ใช่เพราะความชอบหรือความอยากได้ลาภ หรือแม้แต่หน้าตา

ท่านอาจารย์เคยเล่าว่า ในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองเลิกใหม่ๆ หวยเถื่อนกำลังระบาดหนัก พระอาจารย์หลายองค์ตั้งตัวเป็นอาจารย์ให้หวย ตำรวจต้องไปห้ามปรามและตักเตือน ท่าน–อาจารย์ก็ถูกเตือนด้วย ท่านปฏิเสธว่า ท่านไม่เคยให้หวยใครเลย ใครๆ มาขอ ท่านก็ไม่ให้สักที แต่ท่านก็ทราบว่า หลายคนไปหาท่านแล้วกลับไปแทงหวยและถูก ท่านว่า ท่านพูดอะไรออกไปก็ตาม พวกนักเลงก็แปลเป็นตัวเลขไปหมด เช่น ท่านจะไปกรุงเทพฯ มีคนถามว่า ท่านจะไปสักกี่วัน ท่านตอบว่า สี่ห้าวัน เขาไปแทง ๔ กับ ๕ บางคนมาขอลาภขอหวย ท่านก็เอ็ดเอาว่า ท่านไม่มีหวยจะเอาอะไรไปให้ มีแต่พระธรรมแปดหมื่นสี่พัน เขาก็ไปแทง ๘ กับ ๔ แล้วก็ถูกทุกครั้ง

อย่างนี้คนถูกหวยก็ได้ลาภไป ส่วนท่านต้องเสียชื่อ เพราะเป็นพระใบ้หวย แต่ท่านก็ไม่ว่าอะไร เพราะฉะนั้น แม้ในสมัยหลังๆ นี้ ก็ยังมีคนไปคอยนั่งฟังคำพูดของท่าน เพื่อจะเอาไปแปลเป็นเลข คงเป็นด้วยแรงเมตตาของท่านนั่นเอง ที่บันดาลให้หวยออกตรงกับที่พวกนั้นแปล”

กิจวัตรประจำวันของหลวงปู่

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เป็นพระผู้มีระเบียบเรียบร้อย สมกับที่ท่านสืบตระกูลมาจากผู้สูงศักดิ์ นอกจากนั้นท่านมีความขยันหมั่นเพียรอย่างเอกอุ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบำเพ็ญภาวนา การอบรมสั่งสอนศิษย์ หรือก่อสร้างอาคารหรือถนนหนทาง ท่านถือเอาการงานและหน้าที่เป็นเรื่องสำคัญข้อแรก ส่วนความสะดวกสบายนั้นเป็นข้อรอง และท่านปฏิบัติเช่นนี้โดยเสมอมาตั้งแต่หนุ่มจนถึงวัยชรา

รายการต่อไปนี้ต้องถือเป็นตัวอย่างในเวลาที่ท่านว่างจากกิจกรรมพิเศษ และเป็นเวลาที่ท่านอยู่ประจำวัด เช่น ระหว่างเข้าพรรษา หากท่านทำการธุดงค์ไปเสาะหาที่วิเวก หรือมีกิจการงานอะไรเป็นพิเศษ การปฏิบัติตัวของท่านก็เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์

กิจวัตรประจำวันตามปกติของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** มีดังต่อไปนี้

เวลาตี ๓ ออกล้างหน้า บ้วนปาก แล้วไหว้พระสวดมนต์ และนั่งสมาธิจนถึงเวลาตี ๕ ลงเดินจงกรมไปจนสว่าง พอสว่างได้อรุณแล้ว ท่านพระอาจารย์ลงปัดกวาดลานวัดและทำความสะอาดบริเวณวัด พร้อมด้วยพระภิกษุสามเณรจนเสร็จ

เวลาประมาณ ๐๖.๓๐ น. ออกบิณฑบาตไปตามหมู่บ้าน กลับจากบิณฑบาตแล้วเตรียมฉันเช้า เวลาที่จะฉันจังหันเช้านั้นสุดแต่ระยะทางที่ออกบิณฑบาตตามหมู่บ้าน ถ้าระยะทางไกลต้องเสียเวลามากก็ต้องฉันสายๆ หน่อย ถ้าหมู่บ้านอยู่ใกล้ก็ฉันเร็ว ประมาณ ๐๗.๓๐ น. ท่านพระ–อาจารย์ไม่เคยขาดการบิณฑบาตเลย มาระยะหลังๆ ท่านอาพาธก็ยังพยายามบิณฑบาตในวัด

เวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น. หลังจากฉันเช้าเสร็จและเก็บบริขารเรียบร้อยแล้ว ท่านพระ–อาจารย์ก็ลงเดินจงกรม จนถึงเวลา ๑๑.๐๐ น. ท่านจึงขึ้นพัก

เวลาประมาณ ๑๓.๐๐ น. เศษ ท่านออกจากที่พัก ถ้ามีแขกมา ท่านก็รับแขกต่อไป ถ้าไม่มีแขก ท่านก็ลงเดินจงกรมอีก ไปจนถึงเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น. ก็ลงฉันน้ำร้อนและเภสัชต่างๆ ร่วมกับพระภิกษุสามเณร

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านเป็นพระธุดงคกรรมฐานที่ได้ชื่อว่า ถือพระธรรมวินัยด้วยความเคร่งครัด จนเป็นแบบอย่างของพระธุดงคกรรมฐานทั่วไปได้ ท่านถือฉันเอกา หรือฉันมื้อเดียว

เป็นประจำ แบบเดียวกับพระสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**ทั้งหมด พ้นเวลาไปแล้ว ท่านไม่ยอมฉันอะไรที่ไม่มีอนุญาตไว้ แม้ว่าไปธุดงค์ก็เหมือนกัน เวลาท่านอยู่วัดป่าอุดมสมพร มักมีคนแย่งกันหรือแข่งกันทำอะไรๆ มาถวายให้ฉัน ถ้าไม่ผิดพระวินัย ท่านก็รับไว้ แล้วฉันให้เจ้าละเล็กๆ น้อยๆ ด้วยความเมตตาต่อผู้ถวาย บางวันมีคนนำน้ำดื่มทำจากผลไม้ต่างๆ มาถวายท่านตั้งเจ็ดแปดรายเพียงจิบถ้วยนี้บ้าง ถ้วยนั้นบ้าง บางทีก็ทำให้ท่านท้องเสีย ถ้าเป็นคนที่เคยทำมาถวายอยู่เสมอๆ ท่านก็ไม่ค่อยสงสัยอะไร แต่ถ้าเป็นคนหน้าใหม่มา ท่านจะต้องซักถามว่าน้ำอะไร ทำยังไง ? ต้มหรือไม่ได้ต้ม กรองยังไง ? เหล่านี้เป็นต้น นี่ก็เพื่อให้แน่ใจว่าทำถูกต้อง

เสร็จจากฉันน้ำร้อนแล้ว ลงปัดกวาดลานวัด ปัดกวาดเสร็จ พระเณรตักน้ำใส่ภาชนะตามที่พักต่างๆ จนเต็มหมดทุกแห่ง แล้วท่านพระอาจารย์สรงน้ำ หลังจากสรงน้ำแล้ว ท่านจะลงเดินจงกรมไปจนมืด จึงขึ้นที่พักหรือกุฏิ เข้าห้องทำวัตรสวดมนต์

เวลาประมาณ ๑๙.๓๐ น. หรือ ๒๐.๐๐ น. ท่านพระอาจารย์ออกจากห้อง พระเณรขึ้นไปรวมกันเพื่อฟังการอบรม ท่านเทศน์สั่งสอนข้อวัตรปฏิบัติ ตลอดจนธรรมะต่างๆ พร้อมทั้งแก้ปัญหานานาประการให้แก่พระและเณรผู้สงสัยและซักถาม จนถึงเวลาประมาณ ๒๒.๐๐ น. เศษ จึงเลิก (บางวันถึง ๒๔.๐๐ น.) ต่อจากนั้นศิษย์ผู้ใกล้ชิดหรือพระเณรก็จะเข้าปฏิบัตินวดเส้นถวาย จนถึงเวลาประมาณ ๒๓.๐๐ น. หรือบางทีก็ถึง ๒๔.๐๐ น. ท่านก็บอกให้เลิก ท่านเข้าห้องพัก นั่งสมาธิภาวนาของท่าน (แต่เวลา ๐๓.๐๐ น. เป็นเวลาออกล้างหน้าบ้วนปากเป็นนิจ)

อนึ่ง โอกาสที่**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ใช้สำหรับเล่าเหตุการณ์ต่างๆ ให้ศิษย์ฟังเกี่ยวกับการปฏิบัติ อันเป็นธรรมลึกซึ้งละเอียด คือ (๑) ช่วงเวลาที่ท่านออกล้างหน้าบ้วนปาก (๒) ช่วงที่ศิษย์ถวายการนวดเส้น (๓) ช่วงที่ท่านเทศน์อบรมพระเณรเสร็จแล้ว แม้จะมีผู้ถามขึ้น

ครูบาอาจารย์เทศน์เรื่องการสวดมนต์ ไว้ดังนี้

“การภาวนานี่มันมีครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้นำ อย่างเช่น สาย**หลวงปู่ฝั้น** ท่านจะภาวนา ท่านจะสวดมนต์แล้วนั่งสมาธิหลายๆ ชั่วโมง แต่เรามาอยู่กับ**หลวงตา** หลวงตาท่านไม่เคยพาสวดมนต์เลย ท่านบอกว่า ท่านนั่งตลอดรุ่ง หรือบางองค์นี่ท่านนั่งทีหนึ่ง ๔ ชั่วโมง ๕ ชั่วโมง บางองค์จะนั่งได้เล็กน้อย ถ้าเอามาภาวนาร่วมกันนี่ ไอ้ได้ประโยชน์ คือ ได้ประโยชน์จากพระที่ภาวนาได้น้อย เพราะว่าเวลาเข้ามาภาวนาด้วยกัน หมู่พระมันจะบีบบังคับ ให้ตัวเองไปไหนไม่ได้ ก็ต้องทน แต่พระที่ภาวนาทั้งคืนนี่ เขาต้องระวังเวลา เพราะไม่ให้จิตลง เพราะถ้าจิตลงแล้วนี่เดี๋ยวจิตเลิก จะเลิกไม่ทันเขา นั่งสมัย**หลวงปู่ฝั้น** เวลาท่านจะทำวัตรกลางคืน เห็นไหม แล้วนั่งที ๔ ทุ่ม ๕ ทุ่ม บางทีตี ๑ ตี ๒”

นอกจากนี้ท่านเข้มงวดกวดขันศิษย์ โดยคุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“จากถ้อยคำของผู้ที่เคยเป็นศิษย์ท่าน ตั้งแต่ในสมัยที่ท่านยังแข็งแรงอยู่ ทราบว่าท่านเป็นอาจารย์ที่เข้มงวดกวดขันมาก คอยเคี่ยวเข็ญพระเณรตลอดจนผ้าขาวให้ปฏิบัติภาวนาโดยเข้มแข็งเสมอ ถ้าใครเกียจคร้านหรือเหลาะแหละ ท่านก็จะว่ากล่าวตักเตือน ถ้าเตือนแล้วไม่ได้ผล ก็มักจะไล่ไปเสียจากสำนัก แม้ในสมัยหลังนี้ที่ท่านไม่ค่อยแข็งแรงแล้ว หากใครทำความเหลวไหลในวัด ท่านก็มักเรียกมากล่าวเป็นส่วนตัว หรือไม่ก็ว่าเปรยๆ ให้ฟัง บางทีก็ว่าอย่างหนักๆ เช่นว่า บวชแล้วอย่าให้ชาวบ้านเปลืองข้าวเปล่าๆ หรือว่าพระกรรมฐานเป็นพระนั่ง ไม่ใช่พระนอน เป็นต้น

ถ้าใครปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ท่านก็ชมเชยและเอาใจใส่อบรมเป็นพิเศษ เพื่อจะได้ก้าวหน้าไปไกลยิ่งขึ้นอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยสามสี่ปีสุดท้ายนี้ มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าท่านอาจารย์เข้มงวดกับศิษย์ที่ดีๆ และเอาใจใส่มาก ขณะเดียวกันงานต่างๆ เกี่ยวกับวัดที่อยู่ในอาณัติของท่าน ท่านก็เร่งเร้าให้รีบทำให้เสร็จๆ โดยอุตส่าห์นำตัวเองไปนั่งหรือเดิน ยืน เป็นประธานอยู่ด้วย เพื่อให้งานก้าวหน้าเร็วขึ้น ดังนั้น งานบางอย่างจึงลุล่วงไปรวดเร็วอย่างไม่น่าเชื่อ อย่างเช่น การสร้างศาลาที่สำนักสงฆ์ถ้ำขามเป็นคอนกรีตแทนศาลาไม้หลังเดิม และขยายให้ใหญ่ขึ้นอีกเกือบครึ่งหนึ่ง ถ้าคนอื่นสร้างคงจะต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน เพราะขึ้นไปสร้างบนยอดเขาและสร้างบนลานหินขรุขระ แต่ท่านสร้างเพียงสี่เดือนเท่านั้น มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าที่ท่านเร่งเร้าลูกศิษย์ในการปฏิบัติก็ดี หรือรีบเร่งเรื่องการก่อสร้างก็ดี ก็เพราะท่านเตรียมตัวของท่านเพื่อการทิ้งขันธ์ ซึ่งท่านก็ได้กระทำในเวลาต่อมา

กับลูกศิษย์ภายในวัดของท่าน ท่านอาจารย์ให้ความเอาใจใส่ไม่เพียงแต่ในเรื่องการปฏิบัติภาวนาเท่านั้น แต่เอาใจใส่ในทุกๆ เรื่อง ทั้งการกิน การอยู่ การนุ่งห่มตลอดจนการเจ็บไข้ได้ป่วย”

พ.ศ. ๒๕๑๘ รู้ล่วงหน้าพระธาตุพนมจะล้ม

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านเป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง ที่มีอนาคตังสญาณหยั่งทราบเหตุการณ์ล่วงหน้า ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ขณะที่ท่านพาพระเณรจำพรรษาที่วัดป่าอุดมสมพร เมื่อเข้าพรรษาผ่านไปไม่นาน ท่านทราบเหตุการณ์ล่วงหน้าว่า พระธาตุพนมจะล้ม

พระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สร้างขึ้นโดย **พระมหากัสสปเถรเจ้า** พระอรหันตสาวกองค์สำคัญในครั้งพุทธกาล และเป็นพระบรมสารีริกธาตุในส่วนของพระอุรังคธาตุ (กระดูกส่วนหน้าอก) อันศักดิ์สิทธิ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบรรจุอยู่

ก่อนที่องค์พระธาตุพนมจะล้มครืนพังทลายลงมานั้น พุทธศาสนิกชนทั้งคนไทยและคนลาวไม่มีใครรู้ล่วงหน้า และไม่มีใครเชื่อว่าจะล้มลงมา เพราะเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์และสูงค่ายิ่งของพระธาตุพนมจะต้องมีเทวดา พญานาค คอยปกปักรักษา แต่ครูบาอาจารย์หลายองค์ท่านรู้กัน

ล่วงหน้า **หลวงปู่ฝั้น** ท่านก็รู้ล่วงหน้า ท่านบอกศรัทธาญาติโยมล่วงหน้า ๒ วัน เรื่องอย่างนี้ไม่เชื่อก็ต้องเชื่อ เพราะเกิดขึ้นแล้ว ทำนายก็ถูกต้องแล้ว เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เหลือเชื่อจริงๆ คือ

มีอยู่วันหนึ่ง ก่อนที่องค์พระธาตุพนมจะล้มครืนลงมานั้น วันนั้นได้มีบรรดาศรัทธาญาติโยมไปทำบุญ ฟังเทศน์และสนทนาธรรมกับ**หลวงปู่ฝั้น**ที่วัด หลังจากที่เทศนาสั่งสอนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ศรัทธาญาติโยมทั้งหลายต่างยิ้มแย้มแจ่มใส อิ่มบุญไปตามๆ กัน โดยไม่มีใครคาดคิด ท่านก็พูดขึ้นมาลอยๆ ว่า **“พระธาตุพนมล้มแล้วนี่ น่าเสียดายนะโยม”** ทำเอาศรัทธาญาติโยมที่มานั่งฟังท่านเทศน์ในวันนั้น ต่างพากันตกอกตกใจและไม่เชื่อหูของตัวเองด้วยซ้ำว่า ท่านพูดเช่นนี้

ท่านพูดขึ้นมาอย่างนี้เหมือนกับว่า พระธาตุล้มลงมาแล้วอย่างนั้นแหละ บรรดาศรัทธาญาติโยมต่างสงสัยว่าล้มลงมาได้อย่างไร “หลวงปู่ว่าพระธาตุล้มลงมาแล้ว หลวงปู่รู้ได้อย่างไรขอรับ” ศรัทธาญาติโยมคนหนึ่งถามด้วยความสงสัย ไม่น่าจะเป็นเรื่องจริง **หลวงปู่ฝั้น**ก็บอกว่า “อ๋อ ! อาตมาก็ได้ยินเขาประกาศทางวิทยุว่าพระธาตุพนมล้มแล้วก็แค่นี้แหละ” ท่านพูดแค่นี้ไม่ได้พูดต่อ ทำเอาหัวใจของทุกคนเต้นตุ้มๆ ต่อมๆ เพราะพระธาตุองค์นี้เป็นเสาหลัก เป็นที่พึ่งของคนอีสานมาเป็นเวลาช้านานหลายชั่วอายุคน ซึ่งประเพณีคนอีสานนั้นถือว่าเกิดมาชาติหนึ่ง ขอให้ได้เดินทางไปกราบไหว้พระธาตุพนมสักครั้งหนึ่ง ถือว่าได้บุญได้กุศล ตายไปแล้วจะได้ไปเกิดบนสวรรค์

เรื่องพระธาตุพนมล้ม ชาวบ้านที่มาฟังเทศน์ของ**หลวงปู่ฝั้น**ไม่มีใครระแคะระคายมาก่อน ไม่น่าจะล้มอย่างที่ท่านพูด บางคนถึงกับกล่าวว่าหลวงปู่ฟังวิทยุผิดไปหรือเปล่า กระทั่งเวลาได้ผ่านไป ๒ วัน ก็มีข่าวทางวิทยุโทรทัศน์ประกาศข่าวให้ชาวพุทธทั้งหลายทั้งปวงทราบกันว่า

“พระธาตุพนมล้มแล้วจริงๆ และพังยับเยิน”

เหตุการณ์ความเสียหายในครั้งนั้น ได้สร้างความสะเทือนใจ และสร้างความโศกเศร้าต่อพุทธศาสนิกชนสองฝั่งโขงเป็นอย่างมาก เป็นข่าวใหญ่ในสมัยนั้น และกลายเป็นเรื่องราวมหัศจรรย์ที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านแสดงให้เห็นว่า ท่านรู้เหตุการณ์ล่วงหน้า เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันของประชาชน และในหมู่ข้าราชการแพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็วว่า หลวงปู่ฝั้นท่านมีอนาคตังสญาณ สามารถหยั่งรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าได้ราวกับตาเห็น เมื่อข่าวแพร่สะพัดออกไป ชื่อเสียง กิตติศัพท์ของท่านก็ยิ่งเลื่องลือกระฉ่อนโด่งดัง

เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยและชนชาติลาว คือ องค์พระธาตุพนมได้ล้มทลายลงมาทั้งองค์ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ เวลา ๑๙.๓๘ น. สาเหตุมาจากแผ่นดินไหวในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ทำให้องค์พระธาตุพนมเกิดรอยร้าว และก่อนล้มได้เกิดฝนตกหนัก เกิดพายุพัดแรงติดต่อกันหลายวัน รวมถึงความเก่าแก่ขององค์พระธาตุพนม ซึ่งมีอายุ ๒,๕๐๐ กว่าปี แต่ด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ และด้วยพลังแรง

ศรัทธาที่มีต่อองค์พระธาตุพนม ประชาชนได้ร่วมกันบริจาคทุนทรัพย์ เพื่อเป็นทุนในการก่อสร้างองค์พระธาตุขึ้นใหม่ตามแบบเดิม โดยมีรัฐบาลไทยเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง จนแล้วเสร็จ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ องค์พระธาตุพนมที่พังทลายลงตามกาลเวลา ก็กลับมาตั้งตระหง่านสูงเสียดฟ้า ณ ริมฝั่งโขง ให้ประชาชนได้กราบไหว้สักการบูชาอีกครั้ง และยังเป็นศูนย์รวมจิตใจยึดมั่นศรัทธาในพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนสองฝั่งโขงอย่างไม่เสื่อมคลาย

นอกจาก**หลวงปู่ฝั้น**ท่านรู้ล่วงหน้าว่าพระธาตุพนมจะล้มแล้ว ก็มีอีกเรื่อง เนื่องจากสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เหนือความคาดหมายจริงๆ ปลายปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ขณะที่ทางวัดป่าอุดมสมพร ได้จัดให้มีงานประจำปี ซึ่งเป็นประเพณีสืบสานกันมานานแล้ว วันนั้นหลวงปู่ฝั้นท่านได้สั่งพระภิกษุ สามเณร และชาวบ้านที่มาช่วยงาน ให้ช่วยกันทำความสะอาดวัดให้เรียบร้อย พร้อมกับสั่งให้ช่วยกันสร้างปะรำพิธีไว้เพื่อเตรียมการรับเสด็จฯ เนื่องจากท่านรู้เหตุการณ์ล่วงหน้าว่าในหลวงจะเสด็จ

การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จไปที่ไหน ส่วนใหญ่จะต้องมีหมายกำหนดการล่วงหน้า แม้จะไม่มีหมายกำหนดการ หรือไม่มีการส่งข่าวแจ้งมาทางวัดล่วงหน้าก็ตาม แต่บรรดาพระภิกษุ สามเณร รวมทั้งชาวบ้านก็ช่วยกันสร้างปะรำพิธีจนแล้วเสร็จ เพราะความเคารพเชื่อฟังในครูบาอาจารย์ และในอีก ๒ วันถัดมา ก็เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นมาจริงๆ ตามที่**หลวงปู่ฝั้น**ท่านได้พูดไว้ล่วงหน้า คือ ในหลวงเสด็จเป็นการส่วนพระองค์ผ่านและแวะมากราบนมัสการ ฟังธรรมสนทนาธรรมกับหลวงปู่ฝั้นที่วัดป่าอุดมสมพรจริงๆ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัดป่าอุดมสมพร เป็นการส่วนพระองค์ เสด็จกราบนมัสการเยี่ยม พร้อมถวายจตุปัจจัยแด่ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร**

พ.ศ. ๒๕๑๘ สร้างตึกสงฆ์อาพาธให้โรงพยาบาลสกลนคร

ในสมัยก่อน การสาธารณสุขก็ยังไม่เจริญ โรงพยาบาล ตึกสงฆ์อาพาธ ซึ่งรองรับผู้ป่วยยังขาดแคลนและจำเป็นอยู่มาก ทั้งการคมนาคมก็ยังไม่สะดวกสบายเหมือนปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะทางภาคอีสาน ซึ่งคนส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน ยามเจ็บไข้ได้ป่วยก็ต้องเดินทางไกลไปโรงพยาบาล รวมทั้งพระภิกษุสงฆ์อาพาธ ครูบาอาจารย์สาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านจึงเมตตาสงเคราะห์ในบั้นปลายชีวิตของ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านได้เมตตาสงเคราะห์โลกโดยการสร้างตึกสงฆ์อาพาธและโรงพยาบาล

จากการที่ศรัทธาญาติโยมจากทุกสารทิศได้มากราบนมัสการ**หลวงปู่ฝั้น** และได้ถวายปัจจัยในโอกาสต่างๆ ร่วมก่อสร้างถาวรวัตถุและสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ แล้วก็มีเงินส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนเกินได้สะสมมากขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นก้อนใหญ่พอที่จะทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะได้มากขึ้น

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ได้ทราบว่า ตึกสงฆ์ของโรงพยาบาลจังหวัดสกลนครชำรุดทรุดโทรมมากแล้ว และทางโรงพยาบาลใคร่จะได้ตึกหลังใหม่ หลวงปู่จึงรับที่จะสร้างให้ พอข่าวแพร่ออกไปว่า หลวงปู่จะสร้างตึกสงฆ์อาพาธให้แก่โรงพยาบาลจังหวัดสกลนครเท่านั้น ก็มีคนนำปัจจัยไปถวายเพื่อสมทบทุนกันเรื่อยๆ ในวันที่กำหนดทำพิธีวางรากฐานตึก คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๘ มีคนไปร่วมพิธีอย่างแน่นขนัด นอกจากคนตั้งใจไปรับเหรียญที่ระลึกของหลวงปู่แล้ว ยังมีพ่อค้า คหบดี และข้าราชการทั้งในจังหวัดและนอกจังหวัด ได้เตรียมเงินไปถวายเพื่อร่วมการก่อสร้างอีกจำนวนมาก

ช่วงเช้าวันนั้นเอง ได้รับเงินสมทบทุนมากกว่าสามแสนบาท และหลวงปู่ก็ได้ให้ส่งเข้าบัญชีเฉพาะสำหรับเรื่องตึกสงฆ์ ดังนั้น ทั้งการก่อสร้างและจัดหาอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องใช้ในตึกจึงดำเนินไปโดยราบรื่นและรวดเร็ว ทางการสามารถเปิดตึกได้ภายในกำหนด ๑๒ เดือน การก่อสร้างเสร็จสิ้นลงด้วยเงินจำนวน ๑,๓๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งได้มาจากหลวงปู่และผู้ร่วมทำบุญกับท่านทั้งสิ้น ตึกนี้ได้เปิดใช้งานเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๙ ตรงกับวันเกิดปีที่ ๗๗ ของท่าน ต่อจากนั้นมาอีก ๒๕ วัน ท่านก็ได้เข้าพำนักรักษาตัวในฐานะคนไข้ในตึกหลังนั้น ในการอาพาธครั้งสุดท้ายของท่าน ในฐานะคนไข้รายแรกของห้องพิเศษชั้นบน

“ตึกพิเศษสงฆ์” นี้เป็นการบริจาคชิ้นใหญ่ชิ้นหนึ่งของหลวงปู่ที่ให้แก่ชาวสกลนคร หลังจากที่โปรดชาวเมืองนี้ด้วยการอบรมธรรมะมานับสามสิบกว่าปี รู้สึกว่าท่านมีความพอใจมาก คงเป็นเพราะท่านเองก็มีความสนใจการบำบัดโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ประชาชนเป็นพื้นอยู่แล้ว

อนึ่ง ในระหว่างก่อสร้างตึกสงฆ์ โรงพยาบาลสกลนคร เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๙ **ท่านพระอาจารย์กว่า สุมโน** ซึ่งเป็นญาติใกล้ชิดและสนิทสนมกับ**หลวงปู่ฝั้น** ได้ถึงแก่มรณภาพด้วยโรคหัวใจวาย ที่วัดป่ากลางโนนภู่ อำเภอพรรณานิคม ซึ่งวัดนี้ตั้งอยู่ไม่ไกลจากวัดป่าอุดมสมพรมากนัก หลวงปู่ฝั้นท่านก็เดินทางไปร่วมงานศพ ภายหลังจากงานฌาปนกิจศพท่านแล้ว ก็ได้มีการสร้างเจดีย์บรรจุอัฐิธาตุของท่านไว้เคียงคู่กับเจดีย์บรรจุอัฐิธาตุของ**ท่านพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินฺโน** ผู้เป็นพระพี่ชาย ไว้ที่วัดป่ากลางโนนภู่

และในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราช–ดำเนินไปกราบนมัสการ**หลวงปู่ฝั้น**ที่วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร แม่ชีที่วัดได้เล่าย้อนอดีตบทสนทนาธรรมระหว่างหลวงปู่ฝั้นกับในหลวง ในครั้งนั้นว่า

“พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์รับสั่งว่า “**อยากไปวัดอยู่แต่บางครั้งก็ไม่มีเวลา เพราะมีภารกิจเยอะ**” **หลวงปู่ฝั้น**จึงพูดต่อว่า “**วัดนี้ไม่ใช่วัดอุดมสมพร วัดบวรฯ หรือวัดอื่นๆ แต่คือวัดใจตัวเอง ไม่ใช่วัดตามสถานที่ต่างๆ ให้วัดจิตวัดใจ ถ้าใจดีก็ดีหมด**” ซึ่งหลวงปู่ฝั้นก็พูดถึงเรื่องนี้บ่อยครั้งในการสอนคน”

พ.ศ. ๒๕๑๙ สร้างโรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

ในสมัยนั้น อำเภอพรรณานิคมไม่มีโรงพยาบาลมาก่อนเลย มีเพียงแต่สถานีอนามัย ซึ่งไม่มีแพทย์ประจำ ทำหน้าที่รักษาพยาบาลเบื้องต้นเท่านั้น จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ระหว่างนั้นการก่อสร้างตึกสงฆ์อาพาธยังไม่แล้วเสร็จ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านเห็นความลำบากของประชาชนที่ต้องเดินทางไกลไปรักษาโรค จึงดำริที่จะสร้างโรงพยาบาลขนาด ๓๐ เตียงขึ้น เมื่อทางราชการแจ้งว่าตามแผนก่อสร้างโรงพยาบาลที่อำเภอพรรณานิคม จะมีขนาด ๑๐ เตียง ท่านก็ไม่ยอมเปลี่ยน ยืนยันที่จะให้ขนาด ๓๐ เตียง จนทางราชการต้องยอมผ่อนตาม

ท่านได้เป็นธุระเต็มที่ในการเลือกตำแหน่งที่ตั้ง โดยท่านจัดหาที่ดินผืนใหญ่ให้และรับภาระส่วนใหญ่ในการจัดสร้างอาคาร ทั้งนี้อาศัยปัจจัยที่มีผู้บริจาคถวายท่านไว้เป็นส่วนตัว และหาช่างผู้รับเหมาในราคาต่ำเป็นพิเศษ เมื่อทางราชการตกลงอนุมัติ พร้อมทั้งจะให้งบประมาณสำหรับอาคารบริวารอื่นๆ แล้ว ท่านก็ได้สั่งให้ลงมืออย่างเร่งรีบ งานเบื้องต้น คือ การถากถางและปรับพื้นที่ มีชาวบ้านจากตำบลพรรณา จากอำเภอพรรณานิคม และจากอำเภออื่นๆ ตลอดจนจังหวัดอื่นๆ อาสาสมัครมาทำงานกันอย่างแน่นขนัด ในแต่ละวันมีคนมาช่วยทำงานนับร้อยคน ซึ่งต่างก็มิได้กังวลถึงแดดหรือฝน โดย**หลวงปู่ฝั้น** เป็นองค์ประธานงานพิธีวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างโรงพยาบาลเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ อันเป็นวันครบรอบวันเกิด ๗๗ ปีของท่าน

นอกจากได้แรงงานอาสาสมัคร ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายไปส่วนหนึ่งแล้ว ท่านยังวางแผนดำเนินงานและแบ่งงานตามแบบและวิธีการของท่าน ซึ่งยิ่งทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายลงเป็นอันมาก โรงพยาบาลอำเภอพรรณานิคม จึงสร้างได้ด้วยจำนวนเงินน้อยกว่าที่ทางราชการคำนวณไว้หลายแสนบาท ในระหว่างก่อสร้างท่านให้ความสนใจไต่ถามและปรึกษาหารือกับนายช่างและข้าราชการที่เกี่ยวข้องอยู่ตลอดเวลา ท่านเร่งเร้าจะให้การสร้างสำเร็จลงในวันครบรอบวันเกิด ๗๘ ปีของท่าน ประหนึ่งว่า ท่านไม่แน่ใจว่าจะได้อยู่เห็นโรงพยาบาลนั้นหรือไม่ และก่อนท่านจะมรณภาพไม่ถึง ๓ วัน แม้ขณะที่ท่านอาพาธหนัก ยังเรียกไวยาวัจกรผู้ที่ได้รับมอบหมายงานเรื่องโรงพยาบาลไปหารือและได้กำชับว่า ให้ใช้ปัจจัยในบัญชีที่เป็นชื่อของท่านก่อน หมดแล้วจึงใช้เงินจากส่วนอื่นๆ

การก่อสร้างโรงพยาบาล ช่างผู้รับเหมาได้เร่งงานตามความประสงค์ของท่านจนแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ หลังจากท่านถึงแก่มรณภาพแล้วเจ็ดเดือนเศษ และถือเป็นวันครบรอบวันเกิด ๗๘ ปีของท่าน โดยสามารถเปิดเป็นโรงพยาบาลขนาด ๓๐ เตียง ซึ่งถือว่าเปิดได้ราวปาฏิหาริย์ เพราะไม่ต้องผ่านการเป็นโรงพยาบาลขนาด ๑๐ เตียง และไม่ต้องพึ่งงบประมาณจากทางราชการแต่อย่างใด

ในวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ จึงถือเป็นวันก่อตั้งโรงพยาบาล และเพื่อน้อมรำลึกถึงพระคุณอันไม่มีประมาณของ**หลวงปู่ฝั้น**ที่มีต่อชาวอำเภอพรรณานิคม ตลอดชาวจังหวัดสกลนคร และเพื่อจารึกไว้เป็นคติธรรม เป็นเกียรติประวัติอันงดงามของท่าน ต่อมาจึงได้มีการตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า **"โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร"** และมีการสร้างรูปหล่อเหมือนหลวงปู่ฝั้นในอิริยาบถยืนถือไม้เท้า ประดิษฐานอยู่ด้านหน้าอาคาร ให้ผู้มาโรงพยาบาลได้กราบสักการะขอพร โรงพยาบาลแห่งนี้นับเป็นงานก่อสร้างสำคัญชิ้นสุดท้ายที่ท่านได้ให้แก่ประชาชนของท่าน ซึ่งยังคงเป็นอนุสรณ์มาจนทุกวันนี้ เป็นการแสดงให้เห็นถึงน้ำใจอันบริสุทธิ์เต็มเปี่ยมจากความเมตตาธรรมของท่าน ที่ได้ทุ่มเทเสียสละอุทิศชีวิตให้กับการพัฒนาทั้งในด้านจิตใจและด้านวัตถุ ตราบจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของท่าน

โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้เสด็จมาทรงเปิด นับเป็นเกียรติอันสูงสุด เป็นการแสดงออกถึงความรัก ความเคารพเทิดทูนบูชาของล้นเกล้าทั้งสองพระองค์ที่ทรงมีต่อ**พระอาจารย์ฝั้น** ผู้เป็นอาจารย์ และเป็นสิริมงคล เป็นมิ่งขวัญแก่โรงพยาบาล ตลอดบรรดาพสกนิกรชาวอำเภอพรรณานิคมและชาวจังหวัดสกลนครเป็นอย่างยิ่ง โรงพยาบาลได้เจริญก้าวหน้าทันสมัยตามลำดับ ปัจจุบัน มีขนาด ๙๐ เตียง มีเนื้อที่ ๓๓ ไร่ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ท่านเป็นพระยอดนักพัฒนา

คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

"ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร กล่าวตามภาษาที่แพร่หลายในปัจจุบันนี้เป็นนักพัฒนาที่ยอดเยี่ยมท่านหนึ่ง จะกล่าวว่าท่านเป็นนักพัฒนาอย่างที่ไม่มีใครเหมือนก็คงจะไม่ผิด เพราะท่านพัฒนาทั้งทางโลกและทางธรรม หรือจะกล่าวว่าทั้งทางวัตถุและทางจิตใจก็ได้ งานพัฒนาส่วนใหญ่ของท่านเป็นงานด้านจิตใจ คือ การอบรมสั่งสอนธรรมะเช่นเดียวกับพระภิกษุทั้งหลาย นอกจากนั้นท่านยังได้กระทำการที่พระอาจารย์องค์อื่นๆ ไม่ค่อยจะได้กระทำ คือ การพัฒนาทางด้านสังคม

ท่านได้เป็นผู้นำทายกทายิกาทำการก่อสร้างถาวรวัตถุที่เป็นประโยชน์สาธารณะไว้มากมายทั้งภายในวัดและภายนอกวัด บางครั้งงานก่อสร้างนั้นๆ ได้สำเร็จลุล่วงไปอย่างไม่น่าจะเป็นไปได้ ซึ่งผู้ร่วมงานหรือผู้ได้เห็นในภายหลังปลงใจเชื่อว่างานนั้นๆ เสร็จไปก็ด้วยบารมีพิเศษของท่านพระ–อาจารย์ เมื่อมีผู้กล่าวเรื่องนี้กับท่าน ท่านก็มักจะบอกแต่เพียงว่า **"เวลาอาตมาไปอยู่ด้วย เขาก็มากันมาก และทำงานกันอย่างไม่รู้เหนื่อย งานก็เสร็จเร็ว ถ้าอาตมาไม่ไปก็ไม่ค่อยมีคนมา แล้วงานก็เสร็จช้า"**

ท่านเคยเล่าถึง การสร้างเขื่อนกั้นน้ำแห่งหนึ่ง ซึ่งเดิมทางการได้เป็นฝ่ายจัดทำ แต่ทำเท่าไรๆ เขื่อนนั้นก็พังเรื่อย จนต้องบอกยกเลิก ว่าทำไม่ได้ ท่านพระอาจารย์ได้ไปดูที่งาน แล้วก็เรียกประชาชนมาช่วยกัน ท่านว่า ท่านก็ไม่มีเครื่องไม้เครื่องมืออะไร เพียงแต่เอาเสาปักๆ ลงไป เอาไม้ขัด แล้วก็ใส่ดิน **“มันก็อยู่ แล้วก็ไม่เห็นพัง”**

งานที่น่าพิศวงอย่างยิ่งในแง่ของการช่าง คือ การสร้างศาลาใหญ่ที่สำนักสงฆ์ถ้ำขาม ซึ่งเป็นการสร้างศาลากว้างประมาณสิบเมตรยาวประมาณยี่สิบเมตรเกาะติดกับผาลาดที่ค่อนข้างชัน พื้นที่เป็นหินแข็งและมีก้อนหินใหญ่ๆ ตั้งอยู่ระเกะระกะ ท่านพระอาจารย์บงการเตรียมและปรุงตัวไม้ต่างๆ ด้วยตนเอง ตั้งแต่เสา คาน ตง ตลอดจนเครื่องหลังคา พอพร้อมแล้วก็ให้ชาวบ้านช่วยกันยกเสาตั้งขึ้นบนก้อนหินแล้วเอาตัวไม้ที่เตรียมไว้ประกอบเข้าไป ก็ตั้งโครงศาลาขึ้นได้โดยไม่มีอุปสรรคใดๆ ตัวไม้ทั้งหลายที่เตรียมไว้นั้นเข้ากันได้โดยเรียบร้อยมั่นคงและไม่ต้องมีการแก้ไข ทั้งๆ ที่พื้นที่ไม่สม่ำเสมอกันเลย ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ต่างก็พากันพิศวงในความสามารถพิเศษของท่านอาจารย์เป็นอย่างยิ่งและปลงใจเชื่อว่า **ท่านต้องมีอิทธิฤทธิ์อะไรเหนือกว่าคนธรรมดา** จากการสำรวจผลงานของท่านในด้านก่อสร้างเห็นได้ว่า **ท่านพระอาจารย์มีความรู้และความเข้าใจในด้านการก่อสร้างต่างๆ เป็นอย่างดี ผิดจากคนทั่วๆ ไป**

ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่ง คือ แม้ในขณะที่**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ท่านบงการงานด้านวัตถุต่างๆ อยู่นั้น ท่านก็ไม่ได้ทอดทิ้งงานด้านศาสนา ท่านต้องเตือนให้พวกทำงานนึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่เสมอ และเมื่อถึงเวลาพักผ่อนตอนกลางคืนก็พร่ำสอนให้พากันทำการภาวนาเป็นประจำ ท่านบอกว่า ถ้าทุกคนทำจิตใจให้อยู่ในศีลในธรรมแล้ว การงานที่ทำนั้นย่อมได้ผลดีและสำเร็จโดยรวดเร็ว

ในส่วนงานด้านพัฒนาจิตใจ คือ การเทศนาและอบรมภาวนานั้น **ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ก็เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องจากทายกทายิกาว่า มีความสามารถเป็นเลิศ ไม่ว่าท่านจะไปเทศน์ที่ไหนในงานใดก็ตาม ประชาชนจะต้องพร้อมเพรียงกันไปฟังท่านเป็นจำนวนมากมายทุกครั้ง และพอเทศน์จบแล้วก็จะต้องพบว่า กัณฑ์เทศน์ของท่านมีจำนวนมากกว่าของพระอาจารย์องค์อื่นๆ เสมอที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะลักษณะพิเศษหลายประการของท่านในการเทศน์ เช่น น้ำเสียงนุ่มนวลแต่แจ่มใสชัดเจน ถ้อยคำไพเราะและคล้องจองฟังคล่องหู อรรถาธิบายมีการเปรียบเทียบที่แยบคายทำให้เข้าใจง่ายและกระจ่างแจ้ง ดังนี้เป็นต้น บางครั้งก็มีสลับด้วยเรื่องชวนขัน ทำให้เกิดความสนุกสนานและไม่เบื่อหน่าย การแสดงธรรมของพระอาจารย์ส่วนมากเป็นแบบอาศัยปฏิภาณและไม่ได้ตระเตรียมมาก่อน

เมื่อมีทายกทายิกามาพร้อมเพรียงกันแล้วท่านก็เริ่มต้นทักทายคนโน้นคนนี้ ถามถึงสารทุกข์สุขดิบต่างๆ อย่างคนคุยกัน พอมีใครคนหนึ่งกราบเรียนหรือถามเรื่องที่ท่านเห็นเหมาะ ท่านก็จับจุดนั้นเป็นหัวข้อแสดงธรรมต่อไป เช่น ถ้ามีใครกราบเรียนว่าเจ็บไข้ได้ป่วย ท่านก็จะจับเรื่องพยาธิภัยหรือทุกข์เป็นหัวข้อสำหรับการสอน ผู้ที่ได้ฟังท่านบ่อยๆ ย่อมเกิดความรู้ว่าท่านพระอาจารย์องค์นี้ท่านมีวิธีและแบบแผนในการสอนแตกต่างจากท่านอื่นๆ เป็นอันมาก บางคนฟังแล้วอาจจะบอกว่าท่านพูดซ้ำๆ อยู่เรื่อย แต่เมื่อได้พิจารณาละเอียดลงไปแล้วก็จะได้ความรู้ว่าส่วนที่ได้ยินซ้ำๆ เสมอ (เช่น ให้หลับตางับปาก ลิ้นไม่กระดุกกระดิก) นั้นเป็นเสมือนเครื่องหมายประจำตัวของท่าน ท่านสอนที่ไหนก็ต้องแสดงเครื่องหมายอันนั้น แท้จริงเนื้อหามีแตกต่างกันออกไปเป็นเรื่องๆ”

นอกจากนี้บางครั้งท่านก็เทศน์ตลก โดย**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“อย่าง**ท่านอาจารย์ฝั้น**ท่านพูด เราเป็นกรรมฐานต้องสู้ทุกด้านซิ นักมวยก็ต้องฟาดทั้งศอกทั้งเข่า ทั้งหัว พอว่าทั้งหัว ท่านหัวล้านนะ โอ๊ะ ! โดนเรา แน่ะเวลาท่านจะตลก ท่านอาจารย์ฝั้นทางไหนเอาหมด ศอกก็เอา เข่าก็เอา เตะอะไรๆ เอาหมด พอมาถึงหัว ก็เอาหัวชนเลย โอ๊ะ ! หัวล้าน ท่านเป็นอย่างนั้นล่ะ”

งานพัฒนาทางวัตถุ

วัด ตลอดระยะเวลาร่วม ๖๐ ปีที่**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ท่านครองสมณเพศ ท่านได้ก่อตั้งและบูรณะจนเป็นวัดที่มั่นคงถาวรในพระพุทธศาสนา มีด้วยกัน ๕ วัด เรียงลำดับดังนี้

วัดป่าศรัทธารวม ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วัดป่าโยธาประสิทธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

วัดป่าภูธรพิทักษ์ บ้านธาตุนาเวง ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

สำนักสงฆ์ถ้ำขาม บ้านคำข่า ตำบลไร่ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

วัดป่าอุดมสมพร บ้านนาหัวช้าง ตำบลพรรณา อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

นอกจากนี้มีอีกหลายวัดที่พระศิษย์ของท่านได้ไปตั้งขึ้น โดยท่านให้การสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม จนวัดเหล่านั้นเจริญรุ่งเรืองเป็นจุดเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่นั้นๆ สืบไป

ถาวรวัตถุอื่นๆ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ ท่านพระอาจารย์ฝั้น เป็นนักพัฒนาอย่างแท้จริง ท่านไปที่ไหน ก็จะชักชวนชาวบ้านให้พร้อมใจกันลงมือก่อสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่างๆ เอาไว้มากมาย ผลงานเฉพาะที่สำคัญๆ มีดังนี้

ทางสายบ้านคำข่า – บ้านหนองไผ่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๘ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้พาญาติโยมชาวบ้านคำข่า และบ้านหนองไผ่ พร้อมด้วยชาวบ้านใกล้เคียง ช่วยกันพัฒนาทางจากบ้านคำข่าถึงบ้านหนองไผ่ (อำเภอพรรณานิคม) คิดเป็นระยะทางประมาณ ๔ กม. เศษ พร้อมทั้งเสียสละจตุปัจจัยส่วนตัวของท่าน หาอาหารเลี้ยงชาวบ้านที่มาช่วยทำงานและตั้งองค์กฐินไปทอดที่วัดบ้านหนองไผ่ด้วย จุดประสงค์ของท่านพระอาจารย์ที่ตั้งกองกฐินก็เพื่อช่วยรวบรวมกำลังคนให้มาช่วยพัฒนาทางสายนี้จนสำเร็จและได้ใช้สัญจรไปมาโดยสะดวกจนกระทั่งทุกวันนี้

ทางสายบ้านคำข่า – บ้านไร่ ในปีเดียวกัน (พ.ศ. ๒๔๙๘) **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ก็พาญาติโยมตัดทางจากหมู่บ้านคำข่าถึงหมู่บ้านไร่ในเขตอำเภอพรรณานิคม จัดสร้างสะพานข้ามห้วยจำนวนสี่สะพานด้วยกัน ต้องใช้เงินก่อสร้างเฉพาะสะพานในครั้งนั้น ประมาณ ๙,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐,๐๐๐ บาทเศษต่อหนึ่งสะพาน ก่อสร้างจนสำเร็จใช้ได้สะดวก รวมระยะทาง ๖ กม. เศษ รถยนต์อาศัยวิ่งไปมาได้จนถึงทุกวันนี้ ทั้งนี้โดยใช้ทุนทรัพย์จากผู้มีจิตศรัทธาและจตุปัจจัยส่วนตัวของท่านจ่ายในการก่อสร้างและพัฒนาทางสายนี้ทั้งสาย

ทางสายหมู่บ้านคำข่า – เชิงเขาถ้ำขาม ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้พาคณะศิษย์และญาติโยมตัดทางจากหมู่บ้านคำข่าไปที่เชิงเขาถ้ำขามจนสำเร็จ รวมระยะทาง ๗ กม. เศษ ภายหลังต่อมาคณะศิษย์ที่เขื่อนน้ำอูนได้ไปช่วยเสริมขึ้นอีก และทางสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ได้ช่วยซื้อหินลูกรังไปใส่ เพื่อให้เป็นการถาวร ถ้าจะคิดเป็นราคาเงินการสร้างนี้ ก็ได้ใช้เงินไปหลายแสนบาท ถนนสายนี้ยังใช้ได้ดีจนกระทั่งทุกวันนี้

ทางสายบ้านม่วงไข่ – บ้านหนองโดก ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้พาคณะญาติโยมพัฒนาทางจากโรงเรียนประชาบาลบ้านม่วงไข่ไปจนถึงบ้านหนองโดกเป็นผลสำเร็จ เป็นระยะทางประมาณ ๖ กม.

ทางสายอำเภอพรรณานิคม – วัดป่าอุดมสมพร ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้พาคณะญาติโยมช่วยกันพัฒนาทางจากอำเภอพรรณานิคมไปถึงวัดป่าอุดมสมพรจนสำเร็จ รวมระยะทางยาว ๓ กม. เศษ

สะพานข้ามห้วยทราย ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้พาคณะศิษย์ทั้งตำรวจและชาวบ้านช่วยกันก่อสร้างสะพานข้ามลำห้วยทรายบนทางแยกธาตุนาเวง (จากถนนพหลโยธินสายอุดรฯ – สกลนคร) เข้าไปหาวัดป่าภูธรพิทักษ์ สิ้นเงินในการก่อสร้าง ๔๐,๐๐๐ บาทเศษ เปิดสะพานให้ใช้เป็นสาธารณประโยชน์ในปีนั้น ประชาชนได้ใช้สัญจรไปมาโดยสะดวกจนถึงปัจจุบันนี้

โบสถ์น้ำและสระหนองแวง ใน พ.ศ. ๒๕๐๗ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้นำศิษย์และผู้มีศรัทธาทั้งหลายช่วยกันขุดสระใหญ่ขึ้นที่หนองแวง ในบริเวณวัดป่าอุดมสมพร ให้มีน้ำใช้ตลอดปี แล้วช่วยกันสร้างโบสถ์น้ำของวัดขึ้นเป็นอาคารคอนกรีตทั้งหลัง ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้

เขื่อนกั้นน้ำอูนและสะพานบ้านบะทอง ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๔ กับ พ.ศ. ๒๕๑๕ **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ได้พาคณะญาติโยมก่อสร้างเขื่อนกั้นน้ำอูน และสร้างสะพานข้ามห้วยที่ข้างหมู่บ้านบะทอง เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน และให้ชาวบ้านได้ใช้น้ำในการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ต่างๆ โดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณจากส่วนกลางแต่อย่างใดเลย เป็นแต่ท่านพระอาจารย์ได้สละจตุปัจจัยส่วนตัวของท่านร่วมกับเงินที่มีผู้ศรัทธาสมทบทุนอีก เขื่อนและสะพานที่กล่าวนี้สำเร็จลงด้วยสติปัญญาของท่านพระอาจารย์ ประกอบกับบารมีที่ท่านสร้างไว้ในหมู่ประชาชน และยังเป็นสาธารณประโยชน์อยู่จนทุกวันนี้

สำหรับ **ตึกพิเศษสงฆ์ที่โรงพยาบาลสกลนคร** และ **โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** เป็นผลงานถาวรวัตถุชิ้นสำคัญ ชิ้นสุดท้ายของท่าน

ภาค ๒๐ อาพาธหนักสู่มรณภาพ

เข้าพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ท่านจะเข้าสมาบัติต่ออายุ

ครูบาอาจารย์ เทศน์ไว้ดังนี้

“ทีนี้การต่ออายุ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านไปต่อ**หลวงปู่ขาว** ท่านคอยช่วย สมัยนั้นนะ สมัยนั้นมันแบบว่า **หลวงปู่มั่น**ท่านเริ่มวางรากฐานของศาสนา แล้วมันต้องแก้ไข มันต้องปรับปรุงอะไรอีกเยอะมาก แล้วถ้าครูบาอาจารย์เป็นหลักเป็นชัยนะ ที่ว่าหลวงปู่ฝั้นท่านทำได้ ท่านรู้ เวลาหลวงปู่ฝั้น หลวงปู่อะไรที่ไปหาหลวงปู่มั่น ท่านจะบอกว่าให้ช่วยดูๆ เวลาหลวงปู่ฝั้นท่านไปแก้ให้หลวงปู่ขาว แล้วเวลาตัวท่าน ท่านพูดเอง เพราะว่าเราไปอยู่ที่นั่นมา เราอยู่วัดอุดมสมพรหลายปี ท่านบอก**หลวงปู่สุวัจน์**ว่าให้ไปสร้างกุฏิไว้ที่ถ้ำศรีแก้ว แล้วท่านจะเข้าสมาบัติ ถ้าท่านเข้าสมาบัติท่านฟอกใจของท่าน ท่านจะอยู่ได้อีกนานเลย

ทีนี้ไปสร้างมันเสร็จไม่ทัน พอไปสร้างเสร็จไม่ทัน ก็ยังจำพรรษาอยู่ที่วัดอุดมสมพรนั่นน่ะ พอจำพรรษาอยู่ที่วัดอุดมสมพร คนโน้นก็เข้า คนนี้ก็เข้า ท่านบอก หมายถึงว่า ท่านขอ ท่านขอว่า **ในพรรษานี้ ใน ๓ เดือนนี้ ให้ใครกันไม่ให้คนเข้าไปหาท่าน ท่านจะฟอกของท่านเองไง** อันนี้ไอ้คนคุ้นเคย ไอ้คนคุ้นเคย ไอ้คนที่ไปประจำ ไอ้คนกันเอง เคยเข้าเคยออกหรือสนิท มันไม่ยอมมันผ่าเข้าไป พอผ่าเข้าไปปั๊บ โอ้โฮ ! **หลวงปู่สุวัจน์**ท่านเป็นเลขา ท่านพยายามจะกันไว้ให้ ทีนี้คนเข้าใจผิด เข้าใจหลวงปู่สุวัจน์ผิด ว่าหลวงปู่สุวัจน์ขี้เหนียว คือว่ากีดกัน แต่เวลาพออย่างนั้นปั๊บพอกลางพรรษา ท่านก็ป่วย ก็พระเพื่อนไปถามท่านเอง เพราะพระเพื่อนเป็นผู้อุปัฏฐาก ไปถามหลวงปู่ “หลวงปู่ หลวงปู่ป่วยคราวนี้จะหายบ่”

“โอ้ ! หลับตาลงเมื่อใดมีแต่ผู้เอาน้ำตามาฝากว่ะ”

ตีความไม่ออกนะ เพราะท่านพูดออกไปปั๊บ พระมันจะเสียกำลังใจหมด ท่านรู้เลยว่าท่านต้องเสีย หลับตาลงเมื่อไหร่ คือ ตายไง ตายลงเมื่อไหร่นะ มีแต่น้ำตาท่วมวัด แต่ท่านไม่พูดตรงๆ ท่านบอกหลับตาลงเมื่อใด ก็เห็นมีแต่คนเอาน้ำตามาฝาก คือ ท่านไม่ได้สะเทือนอะไรเลย แต่ถ้าพูดถึงท่านขอ ท่านขอบอกว่า **อย่าให้เข้าไปหาท่านใน ๓ เดือนนะ ท่านยังไม่ตาย แล้วท่านแข็งแรงมากนะ...**

แต่ถ้าพูดถึงจริงๆ นะ เราจะพูดอย่างนี้ เราจะบอกว่า **พระอรหันต์จะอยู่ต่อไปก็อยู่ได้** มันแก้ไขได้ มันทำได้ เพราะเรื่องอย่างนี้มันจิตออก จิตเราดู เราคุมได้หมด มันจะไปไหน เรารู้หมดแล้วถ้ากูไม่ไป มันจะเกิดอะไรวะ เพียงแต่ว่าประสาเรานะ ถ้าเราปล่อยตามธรรมชาติ ไปไหนก็ไป คือว่าไม่ยินดียินร้าย มันก็ไปตามธรรมชาติมัน แต่ถ้าเราตั้งสติ กูไม่ไป มึงจะไปไหน แล้วกูไม่ตาย

มันจะตายได้อย่างไร เพียงแต่ว่า พอเราไม่ตาย มันไม่ไหวไง ร่างกายมันไม่ไหว ร่างกายมันเสื่อมสภาพ อยู่แล้วมันโอดมันโอย ทิ้งเลย

แต่ไอ้อย่างที่ว่าที่ต่อ มันต่อแล้ว มันแข็งแรงหมดด้วยนะ **หลวงปู่ขาว** เขาไปแกะสลักหมออวย เกตุสิงห์ ที่ไปแกะสลักไว้ที่หน้าผา นั่นน่ะช่วยกัน แล้ว**หลวงปู่ฝั้น**ด้วย เพราะเมื่อก่อนนะพระรักกันมาก แล้วส่วนใหญ่แล้วเป็นธรรม พูดอะไรกันผิดถูก ทุกคนเป็นสุภาพบุรุษ ผิดต้องยอมรับว่าผิด ถูกต้องยอมรับว่าถูก คุยอะไรกันง่ายมากเลย”

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ท่านเล่าเหตุการณ์ตอนนี้ว่า

“ในระหว่างที่**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ป่วยอยู่นั้น ท่านได้สั่งเราว่า **“ท่านสุวัจน์ ท่านจะรับรองได้ไหมว่า ภายในสามเดือนนี้ จะไม่ให้ใครมารบกวนผมได้”** “ผมรับรองครับท่านอาจารย์ ถ้าเป็นความต้องการของท่านอาจารย์ ผมก็ทำได้” เมื่อเรารับปากท่านพระอาจารย์ฝั้นแล้ว จึงจัดการล้อมรั้วกุฏิทุกด้าน ไม่ให้ใครเข้าไปได้

อยู่ต่อมาวันหนึ่ง **ท่านเจ้าคุณพิศาลศาสนกิจ** หลาน**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** อ้างว่าเป็นหลานอยากเข้าไปกราบด้วยวิธีการต่างๆ เราจึงใจอ่อนให้เข้ากราบท่านพระอาจารย์ฝั้น เมื่อเจ้าคุณฯ กลับท่านพระอาจารย์ฝั้นจึงเรียกเราเข้าไปถามว่า **“ไหนสุวัจน์ ! ไหนว่าไม่ให้ใครเล็ดลอดเข้ามาได้”** เราก็จนปัญญา ก็มีแต่นิ่ง เมื่อเรื่องนั้นเกิดขึ้นข่าวแพร่ออกไป ชาวบ้านกุดบากก็ด่ากันใหญ่ ด่าเราว่า อย่าใส่บาตรให้มันกินพระองค์นี้ มันไม่ใช่พระ เราก็ได้แต่นิ่งและอดทนตลอดมา”

สุดท้ายหลวงปู่ฝั้น ท่านต่ออายุของท่านไม่สำเร็จ

โดยก่อนที่**หลวงปู่ฝั้น**จะเข้าสมาบัติในช่วงเข้าพรรษา วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ ซึ่งตรงกับวันอาสาฬหบูชา ท่านเน้นสอนพระ เณร ให้ปฏิบัติฟากตายอย่างครูบาอาจารย์ ดังนี้

“การกระทำ การปฏิบัติมันไม่ใช่อยู่ของเก่า ต้องก้าวหน้ามันจึงดี เดี๋ยวนี้มันปฏิบัติถอยหลัง พระเณรก็คือกัน (เหมือนกัน) ไผคือกัน (ใครๆ ก็เหมือนกัน) แต่ก่อนปฏิบัติ การกระทำ การปฏิบัติกลางคืนอย่างนี้ นอนน้อย กลางวันคือกัน นอนเอาทิ้งไว้หลัง อย่าเอาไปไว้ข้างหน้า การอยู่การกินขบฉันก็ทิ้งไว้หลัง ไม่ไว้ข้างหน้า กินหรือไม่ได้กิน เราไม่ได้คำนึง เราเอาแต่การปฏิบัติเท่านั้น นอนหรือไม่นอน เราไม่เอา... เราเอาแต่ข้อปฏิบัติเท่านั้น

กลางคืน กลางวันตั้งใจศรัทธากระทำ เดินจงกรม นั่งสมาธิ ถ้าฝนไม่ตกตรงนี้ ไม่ต้องขึ้นกุฏิ เมื่อทางจงกรมเรียบร้อยแล้ว ทำร้านเหมือนกับทำอาสน์นี่ นั่งอยู่นั่น เดินเหนื่อยแล้วก็มานั่ง นั่งเหนื่อยแล้วก็เดิน หลับให้มันหลับอยู่นั่น มันทำมาแต่ก่อน เอาอย่างนั้น ฤดูฝนนี้ ฤดูแล้งคือกัน ฤดูแล้ง แล้วไปนอนตามโคนไม้ กางกลดอยู่ พอหมดฤดูฝนก็ลงอยู่รุกขมูลร่มไม้เป็นวัตร นี่ปฏิบัติ ...

เดี๋ยวนี้ล่ะ จะเดินจงกรมก็ไม่มีทั้งคืน ทำความเพียรก็ไม่มี กลัวแต่ทุกข์ กลัวแต่เหนื่อย กลัวแต่หิว แล้วไม่ได้เป็น เราต้องปฏิบัติให้ฟากตาย

ท่านอาจารย์ **(หลวงปู่มั่น)** แต่ก่อน ท่านสร้างกุฏิ ท่านรื้อ ถ้าเป็นกุฏินี่ เอาไอ้ทางจงกรมทำร้านให้ขึ้นธรรมาสน์นี่ เสื่อหมอนเอาขึ้นไปพุ่น (นู่น) ค้างคืนๆ เดินแล้วก็ เหนื่อยเดินแล้วก็ยืน เหนื่อยยืนแล้วก็นั่ง เหนื่อยนั่งก็เดิน ทำความเพียรขนาดนั้น ท่านจึงได้เป็นครูเป็นอาจารย์ ครั้นทำมาได้ ๑๖ ปี เมื่อท่านได้รู้แล้ว ถึงจะมาเทศนาสั่งสอนแก่พวกเราทั้งหลายก็คือวันนี้ แต่ก่อนไม่มีใครมาชี้แจงแสดงให้ฟัง”

อาพาธหนักครั้งสุดท้าย

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“แม้ในระหว่างที่อยู่จำพรรษาที่วัดถ้ำศรีแก้ว เราก็เดินทางไปมาหาสู่กับ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**เสมอๆ มิได้ขาด เพราะท่านเป็นอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ความรู้และการประพฤติทุกอย่าง พระคุณและความรักที่มีต่อท่านพระอาจารย์ฝั้นจึงไม่มีลืมเลือน...

ความตรากตรำในการแผ่บารมีธรรมของท่านนี้เอง เป็นมูลเหตุสำคัญให้ท่านเกิดอาพาธอย่างฉับพลัน เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๙ จึงได้เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสกลนคร แต่อาการของท่านไม่ดีขึ้น จึงได้เข้ามารับการรักษา ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ในกรุงเทพฯ อีกระยะหนึ่ง โดยอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระ–นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ รักษาตัวอยู่ได้ระยะหนึ่ง **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ก็ขอกลับวัด กลับมาคราวนี้ คณะศิษย์ได้ร่วมกันสร้างกุฏิหลังใหม่ให้ท่านพักอาศัย โดยยกพื้นขึ้นมาบนสระหนองแวงข้างโบสถ์น้ำ และทำรั้วกั้น เพื่อไม่ให้ผู้คนเข้าไปรบกวนท่านด้วย แต่อาการของท่านก็ยังไม่ดีขึ้น มีแต่ทรงกับทรุดอยู่ตลอดเวลา”

เหตุการณ์อาพาธหนักครั้งสุดท้าย จากบันทึก คุณหมออวย เกตุสิงห์ ดังนี้

“ในวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๑๙ ท่านได้รับนิมนต์ไปในงานขึ้นบ้านใหม่ของศิษย์ผู้หนึ่ง ท่านต้องขึ้นบันไดตึกสี่ชั้นเพื่อพรมน้ำมนต์ห้องต่างๆ เสร็จแล้วยังต้องปีนขึ้นไปเจิมรถยนต์สิบล้ออีกเจ็ดคัน พอกลับถึงวัดในตอนบ่าย “ท่านก็นอนแผ่” ตามคำของพระเณรที่รับใช้ ท่านมีอาการเหน็ดเหนื่อยผิดธรรมดา และในคืนนั้นเองท่านก็เริ่มอาพาธหนักเกิดอาการเจ็บปวดบริเวณหัวใจอย่างรุนแรง แล้วก็อาพาธเรื่อยไปสามเดือนเศษ จนถึงแก่มรณภาพ ท่านต้องเข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลสกลนคร ในวันต้นๆ แพทย์ห้ามเยี่ยมโดยเด็ดขาด เพราะท่านมีอาการทางหัวใจอย่างมาก นอกจากแพทย์ในโรงพยาบาลสกลนครแล้ว ยังมีแพทย์ที่เป็นศิษย์ของท่านมาช่วยจาก

กรุงเทพฯ อีกด้วย ด้วยความร่วมมือและความเอาใจใส่ของแพทย์ อาการของพระอาจารย์ได้ดีขึ้นโดยรวดเร็ว

ในเช้าวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๑๙ ท่านได้เล่าให้แพทย์ผู้รักษาฟังว่า ตั้งแต่เริ่มอาพาธมา ท่านได้พิจารณาดูตัวเองทุกๆ คืน เห็นว่ามีจุดดำๆ อยู่ที่หัวใจมาตั้งแต่วันแรก แต่เมื่อเช้ามืดวันนั้นท่านพิจารณาแล้ว เห็นว่าจุดดำนั้นหายไป แพทย์ได้จัดการทำการตรวจหัวใจด้วยการบันทึกคลื่นไฟฟ้าหัวใจ (อี.ซี.จี.) และพบว่า ลักษณะที่แสดงความผิดปกติบางอย่างในหัวใจของท่านได้หายไปจริง นับว่าสมรรถภาพทางจิตของท่านยังดีอยู่ แม้ในตอนนั้นท่านอาพาธหนัก ท่านอยู่ที่โรงพยาบาลสกลนครต่อไปอีก ๘ วัน อาการดีขึ้นเรื่อยๆ

ในวันที่ ๑๗ ตุลาคม ท่านก็กลับไปรักษาตัวต่อที่วัด พอวันที่ ๒๕ เดือนเดียวกัน ก็ต้องกลับเข้าโรงพยาบาลใหม่ เพราะอยู่ที่วัด ท่านฉันไม่ได้ นอนก็ไม่หลับ ในที่สุดก็เลยอาเจียนมาก จนสงสัยกันว่าโรคหัวใจกำเริบอีก ต้องพาท่านกลับเข้าโรงพยาบาลอีก แล้วก็เลยต้องเข้ากรุงเทพฯ

ที่จริงท่านอาจารย์ไม่ค่อยเต็มใจเข้ารักษาตัวที่กรุงเทพฯ แม้จะมีผู้อ้าง “คำสั่งจากเบื้องบน” ท่านก็ยังลังเล หลังจากได้ปรึกษา**ท่านอาจารย์สุวัจน์** และผู้เขียนแล้ว ท่านจึงตัดสินใจเข้ากรุงเทพฯ บางคนเชื่อว่า ท่านยอมเข้ากรุงก็เพื่อเปิดโอกาสให้ท่านผู้ยิ่งใหญ่บางท่าน ได้ทำบุญกับท่านเป็นครั้งสุดท้าย เพราะท่านทราบล่วงหน้าแล้วว่าเข้ากรุงเทพฯ จะมีความยุ่งยากอะไรบ้าง

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๙ ท่านเดินทางไปกรุงเทพฯ และเข้าโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เพื่อให้แพทย์ทำการตรวจเกี่ยวกับปอดและหัวใจ ทราบว่าท่านบอกกับศิษย์ที่สกลนครว่า “จะเข้าไปให้แพทย์ทำการตรวจโดยละเอียดแล้วก็จะกลับ จะอยู่เพียงสองสามวัน” แต่การตรวจได้ยืดเยื้อไปเป็นสามสัปดาห์ พอมีโอกาสแรกท่านก็รีบขอเดินทางกลับ แม้จะมีผู้เสนอให้ท่านไปพักฟื้นในที่พิเศษแห่งหนึ่ง ท่านก็ไม่ปรารถนา เพราะเป็นการไม่ค่อยถูกต้องนักในทางพระวินัย ท่านอยู่ในโรงพยาบาลจนถึงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๙ จึงเดินทางกลับไปรักษาตัวต่อที่วัดป่าอุดมสมพร เมื่อท่านกลับจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ถึงวัดป่าอุดมสมพร ท่านได้สั่งห้ามไม่ให้ใครๆ ไปรบกวนท่านที่กุฏิ”

ในระหว่างนี้คณะศิษยานุศิษย์ได้จัดทำบุญสวดมนต์ถวาย เพื่อเป็นการต่ออายุให้ท่าน โดยอาราธนานิมนต์ครูบาอาจารย์มาสวด และได้นิมนต์**หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล** ไปร่วมในงานด้วย หลวงปู่รับนิมนต์และเดินทางไปค้างที่วัดป่าอุดมสมพร เพื่อสวดมนต์ถวาย**หลวงปู่ฝั้น** ตอนเช้ารับฉันบิณฑบาตเสร็จแล้ว จึงเดินทางกลับวัดป่าสันติกาวาส

หลวงปู่จะเข้าที่นะ

คุณหมออมรา มลิลา เล่าไว้ดังนี้

“ช่วงที่**ท่านอาจารย์ฝั้น**เจ็บ **ท่านอาจารย์สิงห์ทอง**ก็ไป แล้วก็ สสจ. (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด) ที่สกลนคร พอท่านหลวงปู่ฝั้น ท่านพิจารณาแล้ว แล้วท่านก็ขอลาจากโรงพยาบาลจุฬาฯ ที่จะมาละขันธ์ที่วัด ทางกระทรวงก็ให้ สสจ. (สาธารณสุขจังหวัด) คุณหมอนี่ไปดูแล แล้ว สสจ. ก็ไปหลวงปู่ฝั้น มาหาท่านอาจารย์สิงห์ทอง

แล้วก็พอคุณหมอมาวัดป่าแก้วชุมพล ก็เจอว่าเราปฏิบัติอยู่ คุณหมอก็ในฐานะรุ่นพี่ ก็จะเล่าถวาย**ท่านอาจารย์สิงห์ทอง** แล้วก็เล่าให้เราฟังถึงว่า **หลวงปู่ฝั้น**เป็นยังไง คือคุณหมอนี่ไม่ได้ปฏิบัติเลย ก็พวกหมอทั้งหลายพอสี่โมงเสร็จก็เฮฮา แล้วทีนี้หลวงปู่ฝั้นคงรู้ เพราะตอนหลังคุณหมอเป็นมะเร็งที่ตับ ก็จะบอกเขาตอนนั้นไข้จะสูงมากเลย บางที ๔๒ (องศาเซลเซียส) มันจะชัก ให้ยาให้อะไรก็ไม่ลด แล้วความดันก็สูงด้วย หลวงปู่ฝั้นก็จะบอกคุณหมอว่า **“หลวงปู่จะเข้าที่นะ”** เวลาท่านจะเป็นทำสมาธิ **“หลวงปู่จะเข้าที่นะ”** บางทีก็บอกชั่วโมงหนึ่ง บางทีก็ ๗ ชั่วโมง มากที่สุด ๗ ชั่วโมง ถ้าระหว่างที่บอกเอาไว้ อาการเป็นยังไง ไม่ต้องยุ่ง ไม่ต้องยุ่ง ปล่อยเอาไว้ แต่ถ้าเกินเวลาที่ท่านสั่งแล้วนะ คุณหมอจะทำอะไร ทำเต็มที่เลย

คุณหมอก็สังเกตว่า เวลาที่**หลวงปู่ฝั้น**บอกว่า **“หลวงปู่เข้าที่”** คุณหมอเขาแตะตัว ไอ้ไข้ที่ ๔๒ (องศาเซลเซียส) มันจะเย็นเกือบเท่ากับอุณหภูมิห้องเลย แต่พอครบชั่วโมงปุ๊บเหมือนติดเครื่อง มันก็จะค่อยๆ ความดันสูงขึ้นมา หายใจหอบอะไรอย่างนี้ ทางเขาก็สงสัย เหมือนอย่างกับว่า**เวลาที่ท่านเข้าที่ ท่านไม่หอบ ท่านไม่หายใจ** เขาก็เลยไปกราบเรียนว่า ระหว่างที่หลวงปู่เข้าที่นี่ ขอเขาวัดความดัน คือ เขาพันเครื่องวัดความดันไว้ แล้วเขาขอเอาหูฟังไปฟังได้ไหม ก็พบว่าท่านไม่หายใจ ท่านไม่หายใจเลย เอาสำลีวางตรงจมูกก็ไม่กระดุกกระดิกเลย

ซึ่งตรงนี้ เวลาที่จิตรวม เราไม่หายใจทางปอด เราหายใจผ่านทางนี้ ซึ่งตอนนั้นเรารู้แล้ว เพราะว่า**ท่านอาจารย์สิงห์ทอง**บอกว่า อย่าตกใจไปนะ แล้วมันทำเหมือนนิมิต อยู่ดีๆ ลมมันออกทางหนังศีรษะ ผมเรานี่เหมือนใครเอาไดเออร์ไปเป่า มันฟีบขึ้นมา แล้วมันหุบลงมา ฟีบขึ้นมา มันออกตามตัว แล้วเสื้อแขนยาวเรานี่ มันก็จะเหมือนใครมาเป่า แขนเสื้อก็ฟู แล้วก็ยุบ ตรงนี้เรารู้แล้ว ทีนี้คุณหมอก็จะเล่าให้ฟัง ซึ่งมันก็ตื่นเต้นใช่ไหม แล้วก็วัดความดัน ความดันหลวงปู่ซึ่งปกติสูงพอเป็นตอนที่ท่านเข้าที่ มันเหมือนคนไข้ช็อก ตัวบนปกติเราจะ ๑๒๐/๘๐ ใช่ไหม ตัวบนของหลวงปู่ ๕๐ บางทีไม่ถึง ๕๐ แล้วก็ตัวล่างวัดไม่ได้เลย มันก็จะราบไปจะหมดเลย เหมือนคนไข้ช็อก แล้วหัวใจเต้นก็เหมือนอย่างกับที่จะต้องเปลี่ยนไอ้เพจเมกเกอร์ ตือตือตึ๊ด หยุดไปสัก ๒ นาที ตื้บ แล้วก็อะไรอย่างนี้ เป็นเต้นระบำเลย

คล้ายว่าท่านเข้าฌานสมาบัติ แล้วก็คล้ายๆ มันทิ้งกาย มันก็ได้พัก นี่คุณหมอก็จะเล่าให้เราฟังหมดเลย ซึ่งมันก็ดีมากเลย เพราะว่าเราเองปฏิบัติอย่างไร มันก็ไม่ได้อย่างนั้น ก็ถึงได้บอกว่า **หลวงปู่ฝั้น**ท่านเมตตาให้คุณหมอได้เห็นอย่างนี้ พอตอนที่คุณหมอเป็นมะเร็งก็ได้ปฏิบัติ ได้คล้ายๆ พักไปด้วย มันก็ไม่ทุรนทุรายมาก จำชื่อคุณหมอไม่ได้ เป็น สสจ. ตอนรุ่นนั้น เป็นนายแพทย์ใหญ่”

ช่วงสี่ห้าวันสุดท้ายก่อนมรณภาพ

คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“เมื่อกลับจากกรุงเทพฯ อาการสำคัญของท่านมีสองอย่าง คือ อาเจียน และ เบื่ออาหาร ซึ่งทำให้อ่อนเพลีย แม่ชีในวัดและศิษย์ฝ่ายหญิงที่ไปช่วยอยู่ได้ร่วมใจกันปรุงอาหารต่างๆ ส่งเข้าไปถวายทุกๆ วัน แต่ท่านก็ฉันไม่ค่อยลง ถ้ามื้อไหนฉันค่อนข้างมากหน่อย ประเดี๋ยวก็อาเจียนออกมา อาการของท่านจึงมีแต่ทรงกับทรุด ตั้งแต่กลับไปจากกรุงเทพฯ ผู้เขียนถือสัจจะที่ขออนุญาตท่านไว้นั่งอยู่ที่ระเบียงหน้าห้องกุฏิของท่านตลอดคืนทุกๆ คืน เพื่อปรนนิบัติท่าน ในฐานะลูกศิษย์

ในวาระสุดท้าย เมื่อแพทย์สกลนคร มีความขัดข้อง และแพทย์ทางกรุงเทพฯ รบเร้าจะให้ท่านเข้ากรุงอีกและท่านไม่ยอม ท่านอาจารย์จึงได้มอบหมายให้ผู้เขียนเป็นผู้รักษาท่านต่อไป แม้จะรู้ว่าเป็นหน้าที่ซึ่งแทบไม่มีทางจะสำเร็จ ผู้เขียนก็รู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของท่าน ในการที่ไว้ใจให้รับใช้ท่านในตอนที่สำคัญที่สุด ผู้เขียนนึกหวังที่จะพึ่งอำนาจจิตของท่านอาจารย์อย่างเต็มที่ และได้เรียนชี้ช่องให้ท่านทราบว่า ท่านจะช่วยตัวเองได้อย่างไร

ผู้เขียนเชื่อแน่ว่า หากร่างกายท่านแข็งแรงดี และไม่มีโรคแทรก คือ การ “จับหืด” อย่างจู่โจมเกิดขึ้น ท่านอาจารย์คงจะสามารถยืดเวลาของท่านออกไปได้อีกหลายเดือน หรือแม้ปีสองปี แต่ร่างกายท่านทรุดโทรมมาก เพราะขาดอาหารและขาดสารสำคัญบางอย่าง แม้จิตจะสั่ง ร่างกายก็ไม่มีกำลังหรือพลังที่จะทำตามได้ ความพยายามของท่านและของผู้เขียนจึงล้มเหลว แต่ผู้เขียนก็ยังพอใจว่าได้ช่วยให้ท่านมีความสบายขึ้นในบางแง่ ในสี่ห้าวันสุดท้ายของท่าน

ผู้เขียนเชื่อแน่ว่า **โดยลำพังตัวของท่านอาจารย์นั้น ท่านพร้อมที่จะไปอยู่เสมอ เพราะกิจของท่านนั้นเสร็จมานานแล้ว แต่ที่ท่านยังต่อสู้อยู่อย่างแข็งขันจนวันสุดท้าย ก็เพราะท่านเมตตาต่อคนทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านเป็นห่วงบ้านเมืองและ “เจ้าเหนือหัว” ประกอบกับพวกลูกศิษย์อาราธนา** ท่านจึงลองสู้ด้วยเลือดนักสู้ตลอดเวลา ท่านแสดงเมตตาต่อศิษย์ทั้งหลายด้วยประการต่างๆ กัน ที่น่าสงสารมากคือ การฉัน ฉันน้อย ท่านก็คงจะหิว ฉันมากก็อาเจียน แม้กระนั้นท่านก็ยังพยายามฉัน คงจะด้วยต้องการให้พวกทำอาหารปลื้มใจ

สองสามวันสุดท้าย ท่านไม่อาเจียนและฉันได้มากขึ้น ทำให้ทุกคนดีใจ...

เช้าวันที่ ๔ มกราคม (๒๕๒๐) ...ปรากฏว่าท่านฉันได้มากและแสดงอาการว่า อยากฉันพอหยุดฉัน ท่านก็พูดกับภรรยาผู้เขียนว่า “พอเท่านี้แหละนะ คุณหญิง” ในตอนนั้นเราไม่ได้นึกเลยว่าจะเป็นการพูดครั้งสุดท้ายของท่าน กับ ภรรยาผู้เขียน (ม.ร.ว.ส่งศรี เกตุสิงห์) และเป็นการฉันครั้งสุดท้ายของท่าน

ในบ่ายวันนั้น เมื่อท่านมีอาการหอบรุนแรงแบบ “จับหืด” เกิดขึ้นโดยกะทันหัน (ซึ่งส่วนหนึ่งคงจะเกี่ยวกับอากาศไม่ดี หนาวจัดและฝนตกพรำๆ มาเกือบสามสิบหกชั่วโมงติดต่อกัน)

ท่านระวังเรื่องศีลของท่านอยู่จนถึงที่สุด เพียงไม่กี่ชั่วโมงก่อนท่านจะถึงแก่มรณภาพ ท่านยังลุกขึ้นนั่งกล่าวคำปลงอาบัติต่อสงฆ์เป็นครั้งสุดท้าย เวลา ๑๕.๐๐ น. ท่านพระอาจารย์เรียกพระเข้าไปรับแสดงบริสุทธิ์ เนื่องด้วยเป็นวันปาฏิโมกข์ ท่านลุกขึ้นนั่งบนเตียงและกล่าวคำแสดงอาบัติด้วยตนเองอย่างชัดเจนถูกต้อง (ที่หนังสือพิมพ์บางฉบับลงข่าวว่า ท่านมีอาการโคม่าอยู่หลายวันไม่มีมูลความจริงเลย)

ผู้เขียนก็พยายามต่อสู้กับพยาธิภัยอย่างเต็มที่ พร้อมกับขอให้ท่านอาจารย์ใช้พลังจิตของท่านช่วยด้วย เพื่อให้อาการหอบและท้องอืดทุเลาลง เพราะทั้งสองอย่างเป็นอาการอันตราย นอกจากนั้นยังได้ถวายยาให้ฉัน ฉีดยาและใส่หลอดสวนลมจากลำไส้อีกด้วย ท่านก็ยอมให้ทำทุกอย่างด้วยความอดทน จนกระทั่งถึงเวลาสองสามนาทีก่อนวาระสุดท้าย ตอนที่ผู้เขียนฉีดยา ท่านได้ช้อนนัยน์ตาขึ้นมอง คล้ายๆ กับจะบอกว่า “เลิกทีล่ะนะ” แล้วขณะที่ผู้เขียนกำลังจะช่วยท่านเป็นครั้งสุดท้าย ท่านก็เลิกการหายใจหยุดทันที แล้วหัวใจก็ค่อยๆ หมดกำลังไป เป็นการสิ้นสุดการต่อสู้อย่างฉกาจฉกรรจ์ของนักรบผู้ยิ่งใหญ่

ณ บัดนี้ พระภิกษุผู้เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้ารูปหนึ่ง หลวงปู่ฝั้น อาจาโร พระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง รู้แจ้งเห็นจริงในพระสัทธรรม ได้กระทำที่สุดแห่งทุกข์ ละสังขารขันธ์พ้นโลกดับสูญไปแล้ว จะเหลืออยู่ก็แต่ร่องรอยแห่งเมตตาบารมีธรรมอันสูงส่งของท่าน ซึ่งจะจารึกอยู่ในความทรงจำของบรรดาสานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปอย่างไม่มีวันลืมเลือน”

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านเข้าสู่อมตมหานฤพาน ณ วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร เมื่อวันอังคารที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ เวลา ๑๙.๕๐ น. ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือนยี่ (๒) ปีมะเส็ง พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นวันพระใหญ่ สิริรวมอายุได้ ๗๗ ปี ๔ เดือน ๑๕ วัน ๕๒ พรรษา แม้ท่านมรณภาพไปแล้ว แต่กิตติศัพท์ กิตติคุณ เรื่องราวคุณงามความดีของท่าน ตลอดอำนาจจิตอัศจรรย์ของท่าน สมควรยกย่องและเทิดทูนว่า ท่านเป็นปูชนียาจารย์ ควรแก่การจารึกในประวัติพระพุทธศาสนาสมัยกึ่งพุทธกาล บันทึกถวายเป็นสมัญญาของท่านว่า

“พระอริยเจ้ายอดนักพัฒนา”

“พระอริยเจ้าผู้เปี่ยมล้นด้วยเมตตาธรรม”

“พระอริยเจ้าผู้มีอำนาจจิตอัศจรรย์เหนือฟ้าดิน”

ท่านพระอาจารย์สอนลูกศิษย์เสมอๆ ว่า **“ทุกคนจะต้องเข้ามหายุทธสงครามสักวันหนึ่ง คือการต่อสู้กับมัจจุราช เมื่อถึงเวลานั้นแต่ละคนจะต้องสู้เพื่อตนเองและสู้โดยลำพัง ผู้ที่สู้ได้ดีจะไปดี คือไปสู่สุคติ ผู้ที่เพลี่ยงพล้ำจะไปร้าย คือไปสู่ทุคติ อาวุธที่จะใช้ต่อสู้มีสิ่งเดียว คือ สติ ซึ่งจะสร้างสมได้ด้วยจิตตภาวนา”**

ท่านพระอาจารย์ได้กระทำสงครามของท่านด้วยความเข้มแข็งตลอดสามเดือนเศษ ไม่มีสักครั้งเดียวที่ท่านได้แสดงความอ่อนแอ หรือสะทกสะท้านให้เห็น แม้ว่าสภาพทางกายของท่านจะเสื่อมโทรมลงไปด้วยเหตุแวดล้อมหลายประการ ท่านก็สู้โดยทุกๆ ทางด้วยความอดทนแลบึกบึนที่ท่านสร้างสมมานับห้าหกสิบปีด้วยการอบรมจิต ก่อนวินาทีสุดท้ายไม่กี่ชั่วโมง ท่านยังลุกขึ้นนั่งกล่าวแสดงความบริสุทธิ์ด้วยคำภาษาบาลีอย่างถูกต้องและชัดเจน ข้อกังวลใจใดๆ ที่ท่านอาจมีอยู่ เช่น เรื่องการสร้างโรงพยาบาล ท่านก็ได้สั่งเสียไปเสร็จเรียบร้อยแล้ว แม้การต่อสู้ในตอนท้ายสุดของท่านจะหนักหนาและทำให้แสนจะเหน็ดเหนื่อย ท่านก็คุมสติอยู่ได้ตลอดเวลา ตราบจนวินาทีสุดท้าย เมื่อท่านเห็นว่าได้สู้มาพอแล้วท่านก็ปล่อย มหายุทธสงครามของท่านก็จบลงด้วยความสงบ

ผู้ใดจะเอาชนะมัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่ได้ ข้อนี้ ท่านพระอาจารย์ย่อมทราบดี แต่ในฐานะที่ท่านเป็นนักสู้ ตราบใดที่ยังมีลมหายใจอยู่ก็ต้องสู้ เมื่อสู้จนหมดทางแล้ว ท่านก็ต้องจากไป ทิ้งไว้แต่รอยเท้าให้เราเดินตาม ศิษย์ของท่านไม่มีใครสงสัยเลยว่าท่านไปสู่ที่ใด ขอให้เราได้ตามรอยเท้าของท่านเถิด

ปลงธรรมสังเวช – ไม่ประมาทในชีวิต

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ บันทึกไว้ดังนี้

“ข่าวมรณภาพแพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว สานุศิษย์และญาติโยมทั้งหลายต่างหลั่งไหลไปคารวะศพของท่าน แต่ละคนพบกันด้วยสีหน้าหม่นหมอง หลายต่อหลายคนบรรยายความรู้สึกในขณะนั้นด้วยน้ำตา เพราะไม่ทราบจะบรรยายถึงความเศร้าเสียใจให้สมบูรณ์ดีไปกว่านั้นได้อย่างไร”

เมื่อ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น**มรณภาพลง เราก็ได้แต่ปลงธรรมสังเวช เพราะท่านเป็นพระผู้ทรงคุณ เราเป็นลูกศิษย์คนโตก็ได้ให้โอวาทหมู่เพื่อนว่า

“สังขารขันธ์ มันก็ผกผันแปรเปลี่ยนแตกสลายไปอย่างนี้เอง และไม่เพียงจะเป็นวันนี้หรือสองวัน แต่จะเป็นไปตลอดอนันตกาล เราจะแสวงหาความสุขใส่ถังแตก คือ ขันธ์นี้ไม่มีทาง ลองดู ! **พระพุทธองค์ทรงเป็นแบบอย่างให้แล้ว พระองค์ไม่หลงตักน้ำใส่ถังแตก** เหมือนกับพวกเรา เหมือนกับโลกทั้งหลายที่สำคัญตนว่าเป็นคนฉลาด มีความรู้สูง แต่พยายามหาความสุขด้วยถังแตก บำรุงถังแตกให้มันเต็ม มันจะเต็มได้อย่างไร เพราะมันรั่วไหลอยู่ตลอดเวลา ไม่พยายามปิด ไม่พยายามแก้ไข ได้ประโยชน์อะไร เหนื่อยเปล่าๆ

จงพยายามสอนตนไม่ให้ประมาทในวัย ไม่ประมาทในชีวิต ไม่ประมาทในความไม่มีโรค บุคคลที่ประมาทในวัยนั้น สำคัญตนว่ายังหนุ่มแน่น ก็เลยมัวเมาในวัยของตนเอง จะหาความสุขในถังแตก หาเท่าไหร่ก็ไม่มีวันพบ เพราะคนก่อนๆ เขาหามาแล้ว เราก็ดูไม่เห็นใครได้อะไรกันเลย เมื่อหลงเช่นนั้น หาควรไม่ องค์สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์อาศัยสติปัญญาพิจารณาสอดส่องเห็นความจริงในข้อนี้ พระองค์จึงสลัดทิ้งเหมือนน้ำลาย อันถังแตกที่อยู่ในการครองราชสมบัติล้วนแต่หมกมุ่นอยู่ในถังแตก พระองค์ทรงสละทิ้ง หันกลับมาประพฤติปฏิบัติอบรมจิตใจที่ไม่ให้แตก ไม่ให้รั่วไหล สิ่งใดที่พระองค์ได้บรรลุ สิ่งนั้นเป็นสมบัติอันมั่งคง

เมื่อพระพุทธองค์พบถังอันมั่นคง ที่พระองค์พยายามบรรจุจนเต็มเปี่ยมรอบแล้ว พระองค์ก็ปฏิญาณว่าพอแล้ว ได้รับความสุขพอแล้ว ไม่แสวงหาอีกแล้ว พระองค์หยุดเลิกไม่แสวงหาความสุข เพราะไม่ต้องอาศัยถังแตกอีก เพราะความสุขที่เจือด้วยอามิสนั้น ตักมาเท่าไหร่ ก็ไม่รู้จักเต็ม รั่วไหลออกไปอยู่ตลอดเวลา

โบราณบัณฑิตทั้งหลายจึงกล่าวได้ว่า **ที่พึ่งอย่างอื่นไม่มี จะพึ่งข้าวพึ่งน้ำ พึ่งธาตุพึ่งขันธ์ พึ่งโลกอันนี้ พึ่งไม่ได้สักอย่าง ส่องดูแล้วมีแต่ทรุดโทรมคร่ำคร่าทั้งนั้น ทั้งโลก ทั้งแผ่นดินไม่ควรยึดมั่นถือมั่นว่ามั่นคง สิ่งที่ควรยึดมั่น นั่นก็คือ “ธรรม” ธรรมของบัณฑิตไม่เคยคร่ำคร่า ไม่เคยทรุดโทรม เป็นสิ่งที่มั่นคง เป็นสัจธรรม ธรรมนั้นคืออะไร ธรรมนั้นเป็นสภาวะ มีลักษณะแห่งความมั่งคง เป็นธรรมชาติที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง เรียกว่า “สัจธรรม”**

เราจึงต้องก้าวเดินต่อไปอย่าหยุดยั้ง ถ้าหากเราเหนื่อยนัก เราก็ต้องพักผ่อน เราพักผ่อนมีกำลังแล้ว เราก็เดินต่อสู้ไปอีก เพื่อให้ข้าศึกอยู่ข้างหลัง อย่าให้อยู่ข้างหน้า ถ้าข้าศึกอยู่ข้างหลังแสดงว่าเราได้ผ่านพ้นมาแล้ว แปลว่าเราปลอดภัยแล้ว แต่ถ้ายังไม่มีข้าศึก หรือข้าศึกยังไม่มาถึง หรือข้าศึกอยู่ข้างหน้า เราไม่ควรประมาท เราควรเตรียมพร้อม ไม่ควรเลินเล่อเผลอตัวเพราะข้าศึกอยู่ข้างหน้า จะมาเมื่อไหร่ เราก็ยังไม่รู้

ชีวิตของเราเป็นของชั่วคราว ไม่ใช่เป็นของยั่งยืน ร่างกายของเราเป็นเครื่องแตกดับ แตกสลายทุกวัน ทุกเวลา ทุกนาที ถ้าหากว่าเราไม่ทำกิจเพื่อประโยชน์แก่ตัวเราเอง ชีวิตนี้ก็ไม่มีความหมาย ไม่เกิดประโยชน์อะไร หมดไปเปล่า ล่วงไปเปล่า

ท่านเปรียบเหมือน บุรุษหรือนายโคฆาตที่จูงโคไปสู่โรงฆ่าสัตว์ ตั้งแต่เขาจับได้แล้วจูงไปยกเท้าขึ้นทีแรก ก็นับว่าใกล้เข้าไปในที่มรณะฉันใด ชีวิตของเราก็ฉันนั้น ตั้งแต่เริ่มต้นมีชีวิตขึ้นมาแล้ว ก็เข้าไปสู่ความแก่ชรา เข้าไปสู่ความคร่ำคร่า เข้าไปสู่ความตาย ความตายขยับเข้ามาใกล้ทุกๆ ที เพราะฉะนั้นชีวิตนี้ ยังมีเหลืออยู่ประมาณเท่าใด ควรจะทำชีวิตให้เกิดประโยชน์ให้มีคุณค่า ถ้าเราทำแต่สิ่งไม่ดีขึ้นมาแล้ว ชีวิตจะมีคุณค่าอะไร จะมีประโยชน์อะไร ที่มันผ่านไปๆ

ถ้าหากเราไม่เปลี่ยนแปลงแก้ไข รีบสร้างความดีขึ้นมา ให้มีคุณค่าเป็นสมบัติในจิตในใจของเรา สร้างบุญสร้างกุศล อบรมจิตใจเรา อบรมจิตของเราให้มีความสงบ ความฉลาดในทางธรรมะ เพราะธรรมเป็นที่พึ่งในด้านจิตใจ ถ้าหากเรามีธรรมประจำใจแล้ว เท่ากับเรามีที่พึ่ง มีที่อาศัย ทุกข์ภัยที่เกิดขึ้นในจิตใจแล้ว เราก็จะได้มีธรรมะ เป็นที่พึ่งที่อาศัย ยกจิตยกใจขึ้นสู่ธรรมะ

ท่านพระอาจารย์ฝั้น ท่านผ่านดงกิเลสเข้าสู่นิพพานแล้ว ส่วนพวกเราก็ต้องดำเนินตามปฏิปทาที่ท่านสอน อย่ามัวกำดำกำขาว ถ้าเป็นอย่างนั้นจะไม่ได้เรื่องนะ”

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ ได้อบรมพระต่อไปอีกว่า...

“ผมเชื่ออันหนึ่งว่า ถ้าพวกเราพร้อมเพรียงกันรักษาวินัย แบบฉบับของครูอาจารย์ไว้อย่าไปหลงเถลไถลแบบใหม่ๆ แบบเขาว่า โลกเจริญ ก็เลยลืม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ โลกมันเจริญแค่ไหน มันเพียงแค่กามเท่านั้นแหละ ผลที่สุดโรคกามรุมหัวมันหมดแล้ว มันเจริญของโลกนี่ มันจะอัศจรรย์สักเท่าไร ธรรมะเรามันอัศจรรย์จริงๆ เพราะฉะนั้นจึงอยากให้หมู่พวกเชื่อในธรรมในวินัย

พระพุทธเจ้า พระองค์ก็มองพระองค์ก่อน พระองค์ไม่ได้วิ่งไปสอนโลกก่อน พระองค์สอนพระองค์จนสำเร็จกิจแล้ว พระองค์จึงสอนคนอื่น ครูบาอาจารย์ตั้งแต่ท่านทนทุกข์ทรมานจนกว่าจะบรรลุ นี่... เหมือนกับ**ท่านพระอาจารย์มั่น** ผมไปดู ไปอยู่ใกล้ชิดแล้ว ท่านไม่ค่อยเอาใจใส่เรื่องญาติโยมเท่าไร ท่านเอาใจใส่พระเรา สามเณรของเรา ถ้าเราดีแล้ว โยมเขาก็ดีด้วย ท่านพูดอย่างนั้นนะ ผมจำชัดจริงๆ...

อยากให้หมู่พวกทั้งหลายที่ได้บวชมาแล้วน่ะ ต้องเร่งความเพียร ไม่ต้องทำอะไรที่ไหนล่ะ ดูกายกับจิตนี้ ผมก็ทำตามแบบครูบาอาจารย์สอนนี้เอง แต่ความที่เราพูดเดี๋ยวนี้ ไม่ใช่เราเป็นผู้รู้คนเดียวนะ มันยังรู้ว่า ครูบาอาจารย์ของเราก็พ้นทุกข์ไปมากแล้ว มันเชื่อนะ หลวงปู่ฝั้นนี่ท่านพ้นแล้วนะ มันเชื่อนะ เราโง่ เราไม่รู้ ครูบาอาจารย์ของเรานี่ ผู้ปฏิบัติจริงๆ”

สาเหตุหลวงปู่ฝั้นอายุสั้น

ครูบาอาจารย์ เทศน์ไว้ดังนี้

“**หลวงปู่ฝั้น**ท่านเป็นพระอรหันต์นะ แต่หลวงปู่ฝั้นนี่เทศน์นิ่มนวลมากแล้วมีพลัง มีพลังนะ ท่านพูดช้าๆ นะ “**พุทโธๆ พุทโธนะ พุทโธสว่างไสว พุทโธผ่องใส” พุทโธๆ**”

แล้วประชาชนมาจากทั่วประเทศ มาจากเชียงใหม่ มาจากภาคใต้ มาหมดเลย มาถึงปั๊บ จะเข้าไปกราบท่าน กราบอยู่ตลอดเวลา กราบอยู่ตลอด จนท่านแบบ **ท่านใช้ร่างกายมาก ท่านเลยอายุสั้น พออายุสั้นเพราะอะไร เพราะเกรงใจโยมไง เพราะมันเป็นจริตนิสัย** เพราะเราอยู่เราไปเที่ยวอยู่สายนี้เยอะ สายถ้ำภูถ้ำขาม เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอก ขนาดพระด้วยกันพยายามจะกัน กันไม่ให้โยมเข้ามา เพราะพยายาม คือว่าให้โยมมาเป็นเวลาไง พอให้โยมมาเป็นเวลาปั๊บ พอถึงก็อยากเข้ามา พอไปเจอ**หลวงปู่ฝั้น** หลวงปู่ฝั้นท่านถามเลยนะว่า “พวกโยมนี่เขามาหาใคร” เขาบอก “มาหาหลวงปู่ฝั้น” “ก็มาหาเรา แล้วหน้าที่อะไรเอ็งไปกันท่าไว้อย่างนั้น”

ลูกศิษย์ก็เลยไม่กล้าทำไง นี้พอเข้าไปๆ นี้**หลวงตา**พูดเอง ตอนหลังหลวงตาพูดเองว่า **ตั้งแต่ฉันข้าวเสร็จจนสี่ทุ่มห้าทุ่ม สี่ทุ่มห้าทุ่มทุกวัน คนนั่งอย่างนี้ทั้งวันๆ ทุกๆ วัน ไหวไหม สุดท้ายอายุท่านก็เลยสั้น**

ฉะนั้น พอ**หลวงตา** ถึงเวลาท่าน ของท่าน ท่านจะบอกว่า ของท่านนะ ถ้าจิตใจท่านหรือท่านมีภาระของท่าน ท่านจะบอกไฟเหลืองๆ เพราะมารยาทไง ด้วยนิสัยท่านนุ่มนวลมาก **หลวงปู่ฝั้น**ท่านนิ่มนวลมาก แต่เวลาหลวงตาท่านเห็นมา ตั้งแต่**สมเด็จมหาวีรวงศ์** วัดพระศรี–มหาธาตุ วันสงกรานต์ สรงน้ำๆ ไง พอสรงน้ำเสร็จ โยมมาเอาบุญใช่ไหม โยมก็กลับบ้าน สมเด็จฯ ก็เข้าโรงพยาบาล ปอดบวม เวลาเราคิดกัน ถ้าโลกเขาคิดกันอย่างนั้น”

เหตุอัศจรรย์หลังวันมรณภาพ

องค์หลวงตาพระมหาบัว เทศน์ไว้ดังนี้

“ท่านอาจารย์ฝั้นกับเรานี้แยกกันไม่ออก ว่าอย่างนั้นเลย เราเคารพท่าน เทิดทูนท่านตลอดมา ท่านก็เมตตาเราตลอดเหมือนกัน แต่ส่วนมากเป็นฝ่ายเรานี่โจมตีท่าน น่าโจมตีนะท่าน “เหอๆ” ใส่เปรี้ยงๆ เรากับท่านพันกันอย่างนั้นล่ะ ท่านมีแต่ “เหอๆ” ไอ้เราก็จะตีตั้งแต่อยู่ด้วยกัน พูดถึงเรื่องท่านอาจารย์ฝั้นนี้ ก็เป็นเรื่องอัศจรรย์เหมือนกันนะ นี่เห็นไหมล่ะ **อำนาจจิตของท่าน แม้ท่านล่วงไปแล้วก็ยังมาแสดงให้เห็น** รู้สึกท่านจะมาเมตตากับเรามากนะ คืนวันที่ ๒๐ ธันวาฯ เราพักอยู่ที่วัดดงศรีชมภู ให้เขาทำรั้วเพื่อรักษาสัตว์ในวัด เราไปคอยดูแลอยู่นั้น ค้างอยู่เป็นอาทิตย์ๆ นะ ทีนี้เวลากลางคืนวันที่ ๔ มกราฯ โอ้โหย ! ฝนพิลึกพิลั่นอะไรนักหนานะ

เดือนสิงหาฯ กันยาฯ ซึ่งเป็นหน้าฝนยังสู้ไม่ได้ มันตกเอาจริงเอาจัง น้ำท่วมหมดเลย ตามท้องนาแห้งแล้งๆ วันที่ ๔ มกราฯ มันตกเอาจริงๆ ไม่ใช่ธรรมดา น้ำท่วมไปหมดตามท้องนา

นี่ล่ะที่มันแปลกประหลาดอยู่นะ อำนาจจิตของท่าน พอตอนเช้า (วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๒๐) ท่าน... ไปทำงานเอง ตอนเช้าเราจะกลับอุดรฯ รถจะมารับเราก็เป็นรถเก๋ง มาทีนี้มันเข้าไม่ได้ซี น้ำท่วมหมดตามท้องนา ท่าน... ตื่นเต้นแต่เช้า ไปหาโยมอุปัฏฐากท่าน นี่มันกลับตาลปัตรอย่างนี้นะ มันแปลกเหลือเกิน กำลังใจของ**ท่านอาจารย์ฝั้น** พลังจิตของท่านเก่งมาก เครื่องบินขึ้นบนฟ้าก็มาเถอะน่ะ ถ้าท่านเพ่งตกเลย ฟังซิน่ะ อำนาจจิตของท่าน

ไปก็ไปสั่งเสียโยมอุปัฏฐากท่านนั่นแหละ บ้านนาขาม ไปก็ไปสั่ง ก็ท่านเป็นคนสั่งเอง นี่นะจะพูดให้ฟังชัดเจน “วันนี้ตอนเช้าท่านอาจารย์ฉันจังหันเสร็จที่วัดดงศรีชมภูแล้วนั้น ท่านจะออกเดินทางกลับอุดรฯ” เพราะเรามีธุระที่อุดรฯ คือรถที่จะมารับท่านจะเป็นรถเก๋งไปไม่ได้ ให้เอารถที่บ้านของเรานี่ โยมอุปัฏฐากมีรถอยู่สองคัน ให้เอารถที่บ้านของเรานี่ไปรับท่านมาจากนู้นแล้วมาที่นี่ รถเก๋งมาก็มารอที่นี่ ขึ้นรถเก๋งกลับ สั่งเสียเรียบร้อย ท่าน...นะมาสั่งเอง มันกลับตาลปัตรอย่างนี้นะ

พอมาสั่งเสร็จเรียบร้อยแล้วกลับไปวัด รถเก๋งมาถึงนั้นแล้ว โยมอุปัฏฐากนั้นน่ะที่ว่าให้เอารถไปรับเรา บอกว่าท่านอาจารย์... **ท่านสั่งว่า รถเก๋งมาถึงที่นี่แล้วให้รอที่นี่ ท่านอาจารย์จะเดินทางมาเอง มาขึ้นรถเก๋ง** ฟังซิน่ะ เขาก็ เอ๊ ! อย่างไรถึงว่าอย่างนั้นน้า คนขึ้นรถเก๋งมา เขาก็เดินสะเปะสะปะไปจนกระทั่งถึงวัด ไปดูทาง มันก็มาไม่ได้จริงๆ เพราะน้ำเต็มไปหมด พอไปถึงเรา อ้าว ! มาอย่างไรล่ะ รถมันมาไม่ได้ แล้วท่าน...ก็นั่งรออยู่นั่น ท่าน...ว่า ไหนว่าอย่างไร ในบ้านเขาสั่งว่ารถเก๋งมาถึงที่นี่แล้วให้จอดอยู่ที่นี่ ท่านอาจารย์จะเดินทางมาขึ้นรถคันนี้ไปเอง กลับอุดรฯ เอง ที่บอกว่า **ให้รถไปรับเรามาขึ้นรถเก๋ง ไม่พูดเลยนะ**

พอท่าน...ได้ยิน ตายขึ้นทันทีเลย ท่านก็บึ่งเลย จีวรครองหรือไม่ครองไม่ทราบ ปลิวไปเลยทีเดียว ทำไมจึงเป็นอย่างนั้น ท่าน...บึ่งเลยทันที ก็เราสั่งอย่างนั้นๆ ทำไมเป็นอย่างนี้ได้ พอดีไปถึงบ้านนาขาม รถเจ็ดคัน เราก็เลยไม่ลืม ถ้าไม่มีเหตุ ไม่ลืมนะ รถตั้งเจ็ดคัน ไม่มีรถสักคันเดียว ไปรออยู่นั้นตั้งสองชั่วโมง ท่าน...ไปรออยู่ คันไหนมาก็จะจับไปเลย ว่าอย่างนั้นเถอะ แต่รถไม่มีเลย รออยู่ตั้งสองชั่วโมงเห็นรถสองแถวคันหนึ่งแคร็กๆ มา ก็เลยจับรถสองแถวนี้เข้าไปเลย พอไปถึงเราแล้วก็เตรียมของขึ้นรถ

พอเตรียมของขึ้นรถแล้วติดเครื่อง รถคันนี้ก็เป็นธรรมดาๆ นะ พอเตรียมของขึ้นรถแล้วติดเครื่อง ติดเครื่องแล้วดับ ติดเครื่องแล้วดับอยู่อย่างนั้น ไม่ยอมไป รถคันนี้นะ อยู่วัดดงศรีชมภูมันกระเทือนใจ ถึงครั้งที่สาม ทางนี้ก็โพล่งออกเลย **วันนี้จะต้องมีเหตุการณ์อะไรแน่นอนเกิดขึ้นคอยดูก็แล้วกัน** เกิดแน่ๆ วันนี้มี คอยฟัง รถคันนี้เป็นเหตุ บอกแล้ว สักเดี๋ยวเห็น**ท่านเอียน**ไปจาก

กรุงเทพฯ นี้ไปฉันจังหันที่บ้านตังล้งอุดรฯ ไปได้ข่าว**ท่านอาจารย์ฝั้นมรณภาพ** ท่านมรณภาพเมื่อคืนนี้ที่วัดอุดมสมพร ท่านได้ข่าวอันนี้มา เลยต้องรอข่าวอันนี้ เข้าใจไหมล่ะ

รถอย่างไรก็ไม่ติดๆ อยู่งั้น ถึงเวลาควรจะไป ไปไม่ได้ พอดีรถ**ท่านเอียน**ก็ออกไปจากอุดรฯ รอข่าวอันนี้เอง ให้รอ พอรถท่านเอียนจอดปั๊บ ท่านเอียนก็วิ่งปุ๊บมานี้เลย มาก็บอกว่า **ท่าน–อาจารย์ฝั้น** ท่านมรณภาพแล้วเมื่อคืนนี้ตอนหนึ่งทุ่มห้าสิบนาที เราไม่ลืมนะ พอว่าอย่างนั้น เออ ! เอาล่ะ ได้ความที่นี่ รถติดเครื่องไม่ติดเครื่อง มันจะไปเอง ทีนี้ได้ความแล้ว นี่เหตุการณ์ พอติดเครื่องบึ่งเลย ออกจากนั้นเราก็บึ่งไปที่วัดอุดมสมพร แทนที่จะกลับอุดรฯ ไม่ได้กลับนะ บึ่งไปถึงนู้นเลย ไปถึงโน้นก็ค่ำพอดี นี่ล่ะเรื่องเป็นอย่างนี้ **ท่านอาจารย์ฝั้นนะนั่น นี่ล่ะอำนาจของท่านเป็นอย่างนั้น บังคับไว้ทุกอย่าง** ...

นี่ล่ะที่ว่ามันประจักษ์สะเทือนหัวใจถึง ๓ หน มันยังไงๆ จนโพล่งออกมาเลยครั้งที่สาม **ท่านเอียน**มากระซิบ ไม่บอกใครให้รู้นะ พอทราบแล้วก็ เอ้า ! ติดเครื่องที่นี่ ติดได้ล่ะเราว่า พอติดปุ๊บๆ ก็ไปได้ไม่มีปัญหาอะไรเลย นี่มันอย่างนั้นนะ...”

ในหลวงเสด็จสรงน้ำศพ

นับแต่วันที่**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ได้ถึงแก่กาลมรณภาพ เมื่อวันอังคารที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ เวลา ๑๙.๕๐ น. ยังความเศร้าโศกสลดใจแก่พุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ บรรดาลูกศิษย์และผู้เคารพเลื่อมใสในท่านพระอาจารย์ฝั้นจากทั่วทุกสารทิศ เมื่อทราบข่าวได้หลั่งไหลทยอยกันเดินทางไปกราบคารวะและสรงน้ำศพ

วันพุธที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนาง–เจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จมาพระราชทานน้ำอาบศพด้วยพระองค์เอง ณ วัดป่าอุดมสมพร

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงวัดป่าอุดมสมพรแล้ว เสด็จขึ้นศาลาประชาสามัคคี พระบาท–สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย นมัสการศพ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ต่อจากนั้นทรงสรงน้ำศพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถวายผ้าไตร ๑ ไตร แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี–นาถ ทรงวางพวงมาลาที่หน้าศพ เสร็จแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานผ้าไตร ๑๐ ไตร แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร สำหรับทอดถวายพระสงฆ์บังสุกุลที่ปากหีบ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน พระราชทานหีบทองทึบประกอบศพ ตลอดจนทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ราษฎรและศิษยานุศิษย์สรงน้ำศพพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของราษฎรทั่วประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการสรงน้ำศพของ**พระอาจารย์ฝั้น**ครั้งนี้ เป็นครั้งแรกของเมืองไทย ไม่ว่าในกรณีศพของบุคคลใดก็ตาม ถ้าพระมหากษัตริย์พระราชทานอาบน้ำศพแล้วจะไม่มีการรดน้ำศพอีก แต่กรณีศพของพระอาจารย์ฝั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ด้วยกระแสรับสั่งของพระองค์เองว่า **“ขออย่าได้ห้ามประชาชนสรงน้ำศพท่านอาจารย์ จงให้เขาได้สรงน้ำต่อไปตามแต่ศรัทธา”**

พระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากการสรงน้ำศพ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร**

“ในฐานะที่เราเป็นลูกศิษย์ของพระอาจารย์ ขอให้ทุกคนได้สามัคคีกัน อย่าให้เกิดความแตกแยก และขอให้ยึดมั่นในคำสั่งสอนของท่านให้มั่นคง ขอให้เก็บอัฐิของท่านพระอาจารย์ไว้แห่งเดียวกัน เครื่องอัฐบริขารของท่านพระอาจารย์ สามารถเก็บรวมรักษาไว้เป็นที่เดียวกันก็จะดี”

วันจันทร์ที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๐ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระราชทานพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ วางที่หน้าหีบศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันอังคารที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๐ เวลา ๘.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน พระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล เป็นเสร็จการ

โจมตีหลวงปู่ฝั้นหลังมรณภาพมีเงินมาก

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลังจากท่านมรณภาพแล้ว พบว่าเงินที่ฝากอยู่ในบัญชีธนาคารทั้งหมด กำลังรอใช้จ่ายสำหรับการบำเพ็ญกุศลสาธารณประโยชน์ทั้งสิ้น **สำหรับเงินทองที่เป็นส่วนตัวของท่านเอง แม้แต่ค่าทำศพก็ไม่ได้มีการสั่งไว้** แม้มีผู้มีจิตศรัทธา ถวายปัจจัยร่วมทำบุญกับท่านอย่างมากมาย ท่านก็ใช้เพื่อทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา และเพื่อสาธารณประโยชน์ทั้งสิ้น ท่านไม่มีการสะสมเงินเพื่อประโยชน์ส่วนตัวแต่อย่างใดเลย

เรื่องที่ท่านถูกโจมตีว่ามีเงินมาก **องค์หลวงตาพระมหาบัว**เทศน์ไว้ดังนี้

“อย่างบอกพี่น้องทั้งหลายนี้ให้ทราบเอาไว้ เวลา**หลวงตาบัว**ตาย เขาเคยมี ลานอะไรไม่ทราบ มันลานโพธิ์ลานผีอะไรก็ไม่ทราบ เขามาโจมตี**หลวงปู่ฝั้น**เรา ตอนนั้นเงินแพง ปี ๒๕๒๐ เงินยังแพงอยู่นะ เขาเอาเรื่องเงินของท่านที่เก็บไว้ในวัด ซึ่งท่านสั่งเสียไว้แล้วนะ พวกนี้ไม่รู้ หรือรู้มันก็ทิ้งไว้อย่างนั้น มันก็มาโจมตีถ่ายเดียวเท่านั้นก็ได้นะ เขาออกประกาศลั่นทางหนังสือพิมพ์ว่า

เวลานี้ท่านอาจารย์ฝั้นมีเงินอยู่ ๑ ล้าน ๕ แสน คนนี้หูกางกันไปหมด ตื่นเต้นกัน ก็แสดงว่าท่านอาจารย์ฝั้น ท่านมีเงินมาก พระกรรมฐานไม่น่าจะมีเงินมากถึงล้านๆ อย่างนั้น ความหมายก็ว่างั้น เพราะธรรมดามาถาม ไม่ค่อยมีเงินมีทองแหละ **แต่ท่านมีนี้ เขามาถวายท่านนะ ท่านไม่ได้ไปหารบกวน ถวายท่าน ท่านก็แยกสันปันส่วน ดังที่ท่านปฏิบัติมานั้นแหละ**

แต่ความจริงนั้นท่านสั่งไว้แล้ว ทีนี้เราก็ทราบคำสั่งของท่านว่า เงินจำนวน ๑ ล้าน ๕ แสนบาทนี้ ท่านแบ่งเป็นแสนๆ เช่น วัดป่าภูธรพิทักษ์ วัดอุดมสมพร วัดถ้ำศรีแก้ว เวลาจำเป็นให้แยกเอาเงินนี้แห่งละ ๕ แสนๆ พอดีเป็นเงินล้านห้าแสน นี่ท่านสั่งเสียไว้เรียบร้อยแล้ว แต่พวกมาโจมตีจะฟังหรือไม่ฟัง ได้ยิน ไม่ได้ยิน ไม่ทราบนะ มาโจมตีเอาอย่างนั้น

เราก็ โหย ! ใจหายเลย ก็พอดีสมเด็จฯ ที่วัดนรนาถฯ **(สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (สนั่น จนฺทปชฺโชโต))** ท่านก็รู้สึกว่าเสียใจเหมือนกัน ตกตะลึงเหมือนกัน ท่านบึ่งมาหาเรา ท่านอาจจะทราบเบาะแสอะไรบ้างก็ได้นะว่า เราอาจจะทราบเรื่องราว ก็พอดีออกไปเจอกันตรงกลางทาง ตอนบ่าย ๓ โมง ท่านเปิดไฟพับ เราก็แอบรถ คงจะมีอะไรๆ เราแอบรถก่อน พอดีท่านออกมา “เออ ! พอดี จะไปไหน” ท่านว่า “ไปไหนก็ไปแหละ ไม่ใช่คนตาย” พูดกับสมเด็จฯ เป็นอย่างนั้นนะ ตอนนั้นยังไม่เป็นสมเด็จฯ คุ้นกันมาแต่ไหนแต่ไร ท่านก็เลยมาเล่านี่ให้ฟัง ตาลีตาลานเหมือนกันนะ พูดด้วยความเสียอกเสียใจด้วย ยกเรื่องขึ้นมาที่เขาโจมตี ทางนี้ก็ตาลีตาลานไปรับท่านเหมือนกัน ก็เลยกราบเรียนท่านว่าเรื่องราวเป็นอย่างนี้ๆ

ด้วยเหตุนี้จึงเรียนให้พี่น้องทั้งหลายทราบที่เขาโจมตี**หลวงปู่ฝั้น**เรา เราตามแก้นะ เพราะความจริงเรากำไว้ในเงื้อมมือทั้งหมด พวกนี้ไม่มีความจริง มาต้มเอาเฉยๆ ...”

ครูบาอาจารย์เทศน์ในงานบำเพ็ญกุศลศพหลวงปู่ฝั้น

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ในยามที่ท่านมีชีวิตอยู่และมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง ท่านให้ความสำคัญต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มาก ท่านจึงทุ่มเทเสียสละอุทิศชีวิตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง จนได้รับการถวายสมณสมัญญาเป็น **“พระยอดนักพัฒนา”** ท่านพัฒนาทั้งด้านวัตถุควบคู่กับด้านจิตใจ ท่านให้ความสำคัญต่อวงกรรมฐานมาก ท่านถือเสมือนเป็นครอบครัวกรรมฐานเดียวกันจริงๆ ท่านจึงเดินทางไปร่วมงานสำคัญๆ ของพระอุปัชฌาย์ เพื่อนสหธรรมิก ตลอดครูบาอาจารย์ทั้งหลาย ทั้งใกล้และไกลอยู่เป็นประจำ และท่านก็เมตตารับกิจนิมนต์เดินทางไปโปรดสงเคราะห์พุทธบริษัทตามสถานที่ต่างๆ อย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย

คุณธรรมในข้อนี้ของ**หลวงปู่ฝั้น**เด่นชัดมาก และได้แสดงให้ปรากฏในวาระสุดท้ายของท่าน กล่าวคือ ในระหว่างก่อนงานพระราชทานเพลิงศพของท่าน จึงมีเพื่อนสหธรรมิก ครูบาอาจารย์วงกรรมฐาน ตลอดพุทธบริษัทคณะต่างๆ ทั้งใกล้และไกล คณะแล้วคณะเล่าพากันหลั่งไหลเดินทาง

มากราบคารวะศพและมาบำเพ็ญบุญกุศลอุทิศน้อมถวายแด่ท่าน ที่วัดป่าอุดมสมพร เป็นประจำอย่างไม่ขาดสาย โดยการบำเพ็ญบุญกุศลก็ทำตามแบบฉบับปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐาน คือ มีการทำวัตรสวดมนต์ การฟังธรรม ปฏิบัติธรรม โดยองค์แสดงธรรมจะกราบอาราธนานิมนต์ครูบาอาจารย์วงกรรมฐานองค์สำคัญๆ ที่มีคุณธรรมเป็นที่ยอมรับ ไปแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธบริษัท เนื่องในงานมรณภาพครบ ๕๐ วัน ๑๐๐ วันของท่าน ตลอดวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ฯลฯ

ด้วยครูบาอาจารย์วงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น** ท่านมักสนทนาธรรมกันตามหลักของสัลเลขธรรม ท่านย่อมทราบคุณธรรมของกันและกันเป็นอย่างดี ดังนั้น ครูบาอาจารย์ทุกองค์เมื่อมาแสดงธรรมในงานศพของ**หลวงปู่ฝั้น** ต่างก็เทศน์ยกย่องสรรเสริญและชื่นชมในคุณธรรมของท่านอย่างไม่มีข้อเคลือบแคลงสงสัย ท่านเทศน์ธรรมแท้อย่างบริสุทธิ์ใจจากใจบริสุทธิ์ โดยไม่มีการเยินยอหรือเสกสรรปั้นแต่ง ดังเช่น **องค์หลวงตาพระมหาบัว** ท่านรับอาราธนานิมนต์ไปเทศน์โปรดบรรดาพุทธบริษัทที่วัดป่าอุดมสมพร เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๐ บางส่วนของเทศนาธรรมถึงหลวงปู่ฝั้น มีดังนี้

“...วันนี้เป็นโอกาสอันดีของพี่น้องทั้งหลาย ที่มาจากทั้งทางใกล้และทางไกล มาเคารพนบน้อมศพของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ซึ่งเป็นผู้มีอุปการคุณแก่โลกมามากมายก่ายกอง และเป็นเวลานาน เราท่านทั้งหลายที่เป็นพุทธบริษัท และได้นับถือท่านว่าเป็นครู เป็นอาจารย์ เมื่อทราบถึงการล่วงลับของท่าน ซึ่งเป็นธรรมดาของกฎอนิจจังที่มีอยู่กับทุกคน แล้วก็ได้อุตส่าห์สละจากบ้านจากเรือน หน้าที่การงาน แม้ที่สุดชีวิตก็ยอมสละ เพื่อมากราบไหว้บูชาคุณท่าน...

ทานก็เป็นความดีของเรา ศีลก็เป็นความดีของเรา ภาวนาก็เป็นความดีของเรา เฉพาะอย่างยิ่งภาวนาเป็นสิ่งสำคัญมากทีเดียว ให้อ่านดูจิตใจของเรา วันหนึ่งคืนหนึ่งจิตใจของเรามันคิดแส่ส่ายไปที่ไหนบ้าง ได้ประโยชน์อะไรบ้าง เราไม่เคยคำนึงคำนวณถึงความคิดความปรุงที่มันก่อความเสียหายให้ตนอยู่เรื่อยๆ นั้น เราคิดแต่เรื่องอื่น มองดูแต่สิ่งอื่น ไม่มองดูตัวของเรา เราก็ไม่เห็นความบกพร่องของเรา แล้วจะแก้ไขกันได้อย่างไร หาทางแก้ไขไม่ได้

เพราะฉะนั้นธรรมะพระพุทธเจ้าท่านสอน ซึ่งสอนมาหาเราให้เราได้ดูตัวของเรา **โอปนยิโก** ให้น้อมเข้ามาดู เห็นคนอื่นตายเราก็น้อมเข้ามาดูตัวของเราว่าจะตายอย่างนั้นหรือไม่ แน่ะ ดัง**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** เป็นต้น ท่านก็ปรากฏชื่อลือนามด้วยคุณงามความดีทั้งหลาย เป็นสง่าราศีในวงพระศาสนา ตลอดถึงให้ความร่มเย็นแก่ประชาชนมากว้างขวางมากมาย แม้เช่นนั้นท่านก็ยังตกอยู่ในกฎอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา คือ เกิดแล้วก็ต้องตายเช่นเดียวกัน ท่านตายไปวันนี้ เราอาจจะ

ตายในวันพรุ่งนี้ก็ได้ ทุกรูปทุกนามที่อยู่ด้วยกันนี้ มีป่าช้าตีตราอยู่ด้วยกันทุกคน ไม่มีใครที่จะนอกเหนือกว่ากันได้ ที่จะข้ามโลกข้ามสงสารไปโดยไม่มีป่าช้า เกิดแล้วต้องตายด้วยกัน...

นิพฺพานํ ถึงล่ะที่นี่ ถึงนิพพาน เมื่อถึงนิพพานแล้วก็เป็นอันว่าแล้วเท่านั้น อย่าง**ท่าน–อาจารย์ฝั้น**ท่านเคยแสดง เราก็เคยได้ยินท่านพูด ท่านพูดให้พวกเราฟังได้อย่างง่ายๆ ถ้าจะแปลให้ลึกซึ้งกว่านั้น พวกเราทั้งหลายจะไม่เข้าใจ ท่านก็แปลเอาอย่างง่ายๆ ให้พวกเราทั้งหลายฟัง บรรดาผู้ใดที่เคยฟังธรรมจากท่าน คงจะได้ฟังศัพท์นี้ว่า นิพพานๆ นั้นแปลว่าอะไร ท่านว่า

“ก็อะไรมาพาน ก็หนีบเอาๆๆ เอาหมด ความโลภก็หนีบมัน ความโลภมาพานก็หนีบมันเสีย ความโกรธมาพาน ก็หนีบมันขาดไปเลย ความหลงมาพาน ก็หนีบมัน อะไรมาพานก็หนีบมันหมด จึงเรียกว่า นี้เป็นนิพพาน”

ท่านว่างั้น นั่นฟังซิ เราเคยหนีบไหมล่ะ ไม่เคยหนีบ มีแต่ก่อตัวขึ้นเรื่อยๆ ก่อตัวขึ้นเรื่อยๆ จนเกิดความทุกข์ ความลำบากแก่ตัวของเรานั้นแหละ นี่ได้ยกที่ว่า ยอดธรรม หมายถึงอย่างนี้...”

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร ก็เป็นครูบาอาจารย์องค์สำคัญอีกองค์หนึ่งที่ไปเทศน์ในงานบำเพ็ญบุญอุทิศถวายแด่**หลวงปู่ฝั้น** บางส่วนของเทศนาธรรมถึงหลวงปู่ฝั้น เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ มีดังนี้

“ยกตัวอย่าง **ท่านอาจารย์ใหญ่ฝั้น**ของเรา ที่ท่านได้มาแนะนำพร่ำสอนพวกพุทธบริษัท ตัวของท่านเคยได้ประพฤติปฏิบัติ ทั้งแนะทั้งนำคือทุกสิ่งทุกส่วน ท่านเคยประพฤติปฏิบัติในตัวของท่านมาถูกต้องดีทุกอย่าง ท่านจึงเป็นแม่เหล็กสำคัญที่ดึงดูดผู้คนประชาชนทั่วไปให้เลื่อมใสศรัทธา เพราะท่านเป็นตัวอย่างในทางปฏิบัติไม่ว่าด้านกาย วาจา จิต

พวกเราที่มาแนะมาสอนกัน มันไม่เหมือนอย่างท่าน จึงเป็นที่น่าเสียดาย ท่านได้มามรณภาพจากไป เป็นที่พึ่งของใจของพุทธบริษัทได้อย่างดี **ครูอาจารย์สมัยนี้จะหาเหมือนท่านไม่มี** ถึงจะมีอรรถธรรมภายในใจ บางท่าน บางองค์ ท่านก็ไม่ชอบที่จะแนะจะสอนคนอื่น บางท่านบางองค์ก็สอน แต่ถ้าว่าธรรมะก็ไม่ถึงจิตถึงใจของบุคคล

ฉะนั้น **การสอนคนเป็นของยาก ของลำบาก ไม่ใช่ของง่าย** ตัวของเราเองเคยบวชเรียนเขียนอ่านมาก็เหมือนกัน ไม่ใช่ว่าท่านสอนเก่งแล้วจะชอบองค์ที่ท่านสอนเก่งทุกองค์ไป ไม่อย่างนั้น ยิ่งเป็นเจ้ามานะทิฏฐิ อย่างตัวของผู้เทศน์ **(ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง)** จะต้องดูทุกแง่ทุกมุม ดูคนไม่ใช่ว่าเชื่อเพียงลมปากของคนเท่านั้น **จะเชื่อเข้าถึงจิตถึงใจได้ ก็เพราะอาศัยข้อวัตรปฏิบัติอาศัยความดีความเด่นของท่าน** ไม่เพียงแต่มาพูดกันเปล่าๆ เพียงลมปาก ไม่ยอมเชื่อให้ นี้พูดถึงจิตใจคนที่ทิฏฐิหนักอย่างอาจารย์ (ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง) เป็นอย่างนั้น ไม่ค่อยเชื่ออย่างงมงายง่ายดายเท่าใด...”

สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) กับ หลวงปู่ฝั้น

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริ–ณายก วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระองค์ท่านมีพระเมตตาให้ความสนิทสนมคุ้นเคย และให้การสนับสนุนวงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**เป็นอย่างดี พระองค์ท่านมักเสด็จไปเยี่ยมเยียนสนทนาธรรมกับครูบาอาจารย์องค์สำคัญๆ ที่มีคุณธรรมเป็นประจำ เช่น **หลวงปู่ขาว อนาลโย** ที่วัดถ้ำกลองเพล จ.หนองบัวลำภู **หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ** ที่วัดดอยแม่ปั๋ง จ.เชียงใหม่ และเคยเสด็จไปเยี่ยมเยียนสนทนาธรรมกับ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ที่วัดถ้ำขาม จ.สกลนคร เป็นต้น

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ถึงแก่มรณภาพ พระองค์ท่านก็ได้เสด็จไปร่วมงานบำเพ็ญกุศลศพครบรอบ ๑๐๐ วัน หลวงปู่ฝั้น เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ ทรงเป็นองค์ประธานในงาน และในคืนวันนั้นทรงร่วมสวดพระอภิธรรม และเมื่อมีกำหนดการพระราชทานเพลิงศพ ระหว่างวันที่ ๒๐ – ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ พระองค์ก็เตรียมที่จะเสด็จไปร่วมงาน

โดยวันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐ พระองค์ท่านมีลิขิต อนุสรณ์สรรเสริญ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ไว้ดังนี้

“**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** นับเป็นปูชนียภิกษุรูปหนึ่ง การบำเพ็ญสมณธรรมตลอดถึงกรณียกิจน้อยใหญ่ที่ท่านได้ปฏิบัติมาแล้ว ล้วนแต่สมควรถือเป็นอนุสาวรีย์แห่งชีวิตของท่าน ที่บรรดาศิษยานุศิษย์ผู้มีน้ำใจมั่นในกตัญญู กตเวที ตามธรรมจะพึงบูชาด้วยการประพฤติปฏิบัติตามเยี่ยงอย่างตลอดกาลทุกเมื่อ

ชีวิตของท่านอาจารย์ได้ดับสลายตามสภาวะปรากฏชัดแล้ว แต่คุณธรรมที่ท่านปฏิบัติมาหาได้ดับสลายตามชีวิตร่างกายไม่ เชื่อว่ายังคงสถิตประจำใจศิษยานุศิษย์ ตลอดผู้เคารพนับถืออยู่เสมอ

การบำเพ็ญกุศลตามศาสนประเพณี ถือว่าเป็นเพียงอามิสบูชา จึงสู้การนิยมปฏิบัติตามคำสั่งสอนไว้มิได้ เพราะอำนวยคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติตามโดยตรง และชื่อว่าเป็นการแสดงกตัญญู กตเวที อย่างที่บัณฑิตพึงสรรเสริญโดยแท้”

เตรียมงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ฝั้น

ข่าว**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** มรณภาพแพร่สะพัดไปอย่างรวดเร็ว พระภิกษุ สามเณร แม่ชี ตลอดศรัทธาญาติโยมผู้เลื่อมใสจากทั่วประเทศ ทยอยเดินทางไกลมากราบคารวะศพและบำเพ็ญกุศลถวายแด่ท่านตลอดมาจนถึงวันพระราชทานเพลิงศพ ในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ ในการพระราชทานเพลิงศพพระอาจารย์ฝั้น ณ เมรุวัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร ดังนี้

วันศุกร์ที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๑ เวลา ๑๖.๓๐ น. บำเพ็ญพระราชกุศลพระราชทานในการออกเมรุ ณ ศาลาการเปรียญ วัดป่าอุดมสมพร พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันเสาร์ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๑ เวลา ๐๘.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน

เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล เชิญหีบศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๕.๐๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินถึงวัดป่าอุดมสมพร ทรงทอดผ้า พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุลแล้ว พระราชทานเพลิง สมควรแก่เวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันอาทิตย์ที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๒๑ เวลา ๐๗.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตรและภัตตาหารสามหาบ ในการเก็บอัฐิ

ก่อนพระราชทานเพลิงศพ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านพระอาจารย์สุวัจน์ สุวโจ** ได้สนองคุณท่านพระอาจารย์ฝั้น ครูบาอาจารย์ของท่านอย่างยอมถวายชีวิตสุดกำลังความสามารถ โดยท่านวางแผนแบบละเอียดลึกซึ้ง ให้เจ้าอาวาสวัดป่าอุดมสมพร ซื้อที่ด้านนอกวัด เตรียมการไว้สำหรับที่พระราชทานเพลิง และอีกด้านทำเป็นที่จอดรถ ถมดินจำลองให้เหมือนถ้ำขาม ทำกลดใหญ่กว้าง ๖ เมตร วางบนเมรุ ติดต่อนายอำเภอ เพราะผู้คนจะหลั่งไหลมาจากทุกสารทิศ คณะกรรมการจัดงานทุกคน ตลอดจนพระภิกษุสามเณรก็มีความเห็นแย้งว่า ต้องเอาท่านพระอาจารย์ฝั้นไว้ในวัดท่านจึงเป็นพระหัวเดียวกระเทียมลีบ แต่โดยที่สุดเมื่อมหาชนหลั่งไหลมากๆ ก็ต้องทำตามวิธีที่ท่านคิดไว้เดิมหมด

คณะกรรมการจัดงานต้องเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้าน เช่น เมรุพระราชทานเพลิงศพ ปะรำพิธีสงฆ์ พลับพลารับเสด็จฯ กองอำนวยการ สถานที่ลงทะเบียนของพระภิกษุสามเณร สถานที่รับบริจาค การรักษาความปลอดภัย การจราจร สถานที่จอดรถ ระบบไฟฟ้า น้ำประปา หนังสือที่ระลึก ฯลฯ

กำหนดการพระราชทานเพลิงศพ **พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** จะมีขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐ – ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ แต่ทางคณะกรรมการพระราชทานเพลิงศพ ทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาสได้คาดการณ์ล่วงหน้าว่า บรรยากาศจะต้องเริ่มคึกคักมาก่อนหน้านั้นเป็นเวลาหลายวัน

แน่ๆ เพราะพระภิกษุ สามเณร แม่ชี ตลอดพุทธบริษัทจากจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศจะต้องหลั่งไหลทยอยกันเดินทางไกลมาร่วมงานอย่างเนืองแน่นคับคั่ง การจัดเตรียมที่พักแรม ห้องน้ำ ห้องสุขา ตลอดข้าวปลาอาหาร และน้ำกินน้ำใช้ จึงจะต้องเตรียมการรองรับ ให้สมควรแก่ศรัทธาของผู้รอนแรมมาจากทั่วสารทิศ ในที่สุดที่ประชุมคณะกรรมการจัดงาน ก็มีมติให้สร้างที่พัก ห้องน้ำ ห้องสุขา และโรงทานขึ้นล่วงหน้าอย่างเร่งรีบ

ที่พักประกอบด้วยที่พักสงฆ์และฆราวาส ซึ่งจัดแยกไปต่างหากไม่ให้ปะปนกันและเนื่องจากไม่อาจจัดให้อยู่อาศัยในกุฏิสงฆ์ซึ่งมีจำนวนจำกัดได้ คณะกรรมการจึงจัดสร้างที่พักชั่วคราวโดยมีหลังคาคุ้มแดดฝนให้ ส่วนพื้นดินก็จัดทำฟาก สำหรับรองนั่งนอนไว้ให้เสร็จ ที่พักดังกล่าวได้ปลูกสร้างขึ้นในบริเวณด้านหลังของตัววัด แต่ละหลังทั้งกว้างและทั้งยาว ซ้ำยังแบ่งออกเป็นห้องใหญ่ๆ สำหรับพุทธบริษัทแต่ละจังหวัดที่เข้ามาพักแรมอีกด้วย สำหรับน้ำใช้นั้น หน่วยราชการและเอกชนหลายรายได้นำถังมาตั้งไว้ให้หลายสิบแห่ง โดยเติมน้ำให้เต็มถังอยู่ทุกวันจนกระทั่งถึงวันงาน

ส่วนโรงทานซึ่งจำเป็นสำหรับผู้พักแรมและผู้ไปร่วมงานโดยทั่วไป ก็ได้ปลูกสร้างเป็นเรือนโรงหลังคาจากขึ้นทางหลังวัดสองแถวและทางด้านหน้าอีกหนึ่งแถว แต่ละแถวกั้นไว้เป็นช่วงๆ สำหรับให้คณะบุคคลหรือเอกชนผู้มีจิตศรัทธาไปประกอบอาหารเพื่อแจกจ่ายเป็นทาน อันนับเป็นการร่วมกุศลอุทิศถวายแด่**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ผู้ละสังขารขันธ์ไปแล้วอีกทางหนึ่ง

ในที่สุดเหตุการณ์ก็เป็นไปดังที่คาดหมาย ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม มีพระภิกษุ สามเณร แม่ชี ตลอดพุทธบริษัทจากจังหวัดไกลๆ ทยอยกันเข้าไปพักแรม และยังมีจำนวนมากขึ้นทุกวันจนถึงวันที่ ๑๘ มกราคม จำนวนพระภิกษุสามเณรเพิ่มขึ้นเป็น ๖๐๐ กว่ารูป พุทธบริษัทเพิ่มจำนวนขึ้นนับเป็นจำนวนพัน เมื่อคืนวันที่ ๒๐ มกราคม ก่อนวันงานพระราชทานเพลิงศพหนึ่งวัน พระภิกษุสามเณรเพิ่มจำนวนขึ้นไปเป็น ๑,๔๐๐ รูป พุทธบริษัทจากจังหวัดต่างๆ หลั่งไหลเข้าพักแรมนับเป็นจำนวนหมื่นๆ โดยเฉพาะในวันงาน พระภิกษุสามเณรเฉพาะที่ลงบัญชีทวีจำนวนขึ้นเป็นกว่า ๒,๐๐๐ รูป ส่วนพุทธบริษัทนั้นมากมายจนสุดคณานับ

ครูบาอาจารย์หลายองค์ไปร่วมงานก่อนจะถึงวันพระราชทานเพลิงศพ เนื่องจากอายุมากและสุขภาพไม่อำนวย เช่น **หลวงปู่บุญจันทร์ กมโล** พระเถระผู้ใหญ่อีกองค์หนึ่งของวงกรรมฐาน ท่านได้ระลึกถึงคุณานุคุณของ**หลวงปู่ฝั้น** ซึ่งเป็นครูบาอาจารย์ที่เคยพบปะสนทนาธรรมกัน และท่านก็มีความเคารพในหลวงปู่ฝั้นด้วย จึงได้เดินทางไปกราบคารวะศพที่วัดป่าอุดมสมพร ก่อนงาน ๓ วัน ท่านบอกว่า **“วันงานคนเยอะ เราตาไม่ดี ขาไม่ดี ต้องไปก่อนวันงาน”**

ก่อนวันพระราชเพลิงศพหนึ่งวัน คือวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๑ เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังได้ขึ้นไปตบแต่งบริเวณปริมณฑล ซึ่งเป็นที่ตั้งจิตกาธานดังกล่าวแล้วนี้ตั้งอยู่บนเขาย่อมๆ ลูกหนึ่ง

ในบริเวณวัด เมื่อแรกเริ่มคณะกรรมการจัดงานศพตั้งใจจะจำลองภูเขาให้มีสภาพเหมือนถ้ำขาม ซึ่งเป็นสำนักสงฆ์ที่**พระอาจารย์ฝั้น**พำนักบำเพ็ญภาวนาอยู่ในระยะหลัง แต่การจำลองให้เหมือนไม่ทันการ ทางสำนักพระราชวังจึงออกแบบให้ใหม่เป็นพิเศษ ขณะกำลังตบแต่งบริเวณปริมณฑลอยู่นั้น ประชาชนนับหมื่นได้ทยอยไปเดินดูรอบๆ เขา ส่วนใหญ่อดใจอยู่ไม่ได้ถึงกับออกปากชมกันหนาหูว่า สวยงามที่สุดในบรรดาที่เคยพบเห็นกันมา

วันนั้นพุทธบริษัทจำนวนไม่น้อยได้แย่งกันผ่าท่อนไม้จันทน์ สำหรับเป็นฟืนพระราชทานเพลิงในวันรุ่งขึ้น กองรักษาการณ์ในบริเวณวัด มีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาปฏิบัติหน้าที่คึกคักขึ้นกว่าวันก่อน พอถึงเวลา ๑๖.๐๐ น. มีพิธีบำเพ็ญพระราชกุศล พระราชทานในการออกเมรุบนศาลาโรงธรรมซึ่งตั้งศพบำเพ็ญกุศลมาแต่ต้น พระภิกษุ ๑๐ รูป สวดพระพุทธมนต์ มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์ พระสงฆ์ ๔ รูป สวดธรรมกถา มีพระพิธีธรรม แล้วสวดพระอภิธรรม

ค่ำวันเดียวกันนั้น คือวันที่ ๒๐ มกราคม พระภิกษุจากวัดต่างๆ ทั้งใกล้และไกลได้ผลัดกันขึ้นธรรมาสน์ในโรงฉันภัตตาหารเพื่อแสดงธรรมเทศนาจนกระทั่งเวลา ๒๔.๐๐ น. จึงยุติ ปรากฏว่ามีพุทธบริษัทนับจำนวนพัน ไปนั่งฟังธรรมเทศนาอย่างคับคั่งตั้งแต่หัวค่ำ เมื่อเลิกแล้วจึงทยอยกันกลับไปนอนยังโรงที่พัก

ในคืนนั้นอีกเหมือนกัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายแจกหนังสือเล่มเล็ก ซึ่งทางวัดป่าอุดมสมพร จัดพิมพ์แจกเป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ได้แยกย้ายกันออกแจกตามโรงที่พักและถนนหลายสายภายในบริเวณวัด ผู้เฒ่าผู้แก่ที่นอนหลับไปแล้วต่างก็ถูกปลุกขึ้นรับแจกอย่างทั่วถึง เมื่อทราบว่าเป็นหนังสืออนุสรณ์และเห็นภาพสี่สีพระอาจารย์ฝั้นที่พวกตนเคารพนับถือภายในเล่ม ต่างก็ยกหนังสือขึ้นพนมเหนือศีรษะ เป็นการสักการะพระอาจารย์ฝั้นไปตามๆ กัน ปรากฏว่าเพียงประมาณสองชั่วโมง หนังสือดังกล่าวได้ถูกแจกจ่ายจนถึงมือชาวบ้านจากสารทิศต่างๆ ไปถึงหมื่นกว่าเล่ม ทั้งนี้มิได้รวมถึงการแจกจ่ายในวันงานอีกประมาณ ๓ หมื่นกว่าเล่ม

มืดฟ้ามัวดินวันพระราชทานเพลิงหลวงปู่ฝั้น อาจาโร

วันพระราชทานเพลิงศพ**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** ในวันเสาร์ที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ นับเป็นอีกหนึ่งเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติไทย ที่ควรแก่การจดจารึกยกย่องเป็นเกียรติประวัติของพระพุทธศาสนา ของวงกรรมฐาน และของหลวงปู่ฝั้น เนื่องจากการมารวมกันของคลื่นศรัทธามหาชนจำนวนนับแสน ณ บริเวณวัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นองค์ประธานฝ่ายคฤหัสถ์ และสมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นองค์ประธานฝ่ายบรรพชิต โดยมีคลื่นพระภิกษุ สามเณร แม่ชี จำนวน

นับหมื่น ตลอดมีข้าราชการทหาร ตำรวจ และพลเรือน มาร่วมงานกันจำนวนมาก พื้นที่วัดซึ่งมีอาณาบริเวณกว้างขวางหลายสิบไร่ จึงกลับดูคับแคบลงไปอย่างถนัดใจ

คลื่นศรัทธามหาชนจากทั่วทุกสารทิศ จากทั้งใกล้และไกล ประกอบด้วยประชาชนทุกเพศทุกวัย หลายเชื้อชาติ หลายศาสนา ต่างพากันหลั่งไหลเดินทางเข้าสู่บริเวณวัด ต่างก็เดินเท้าเบียดเสียดแน่นขนัดมากยิ่งกว่าจำนวนผู้คนในงานมหกรรมใหญ่ๆ แม้ว่าบรรยากาศจะเต็มไปด้วยความอึดอัดจนกระทั่งหลายคนหน้ามืดเป็นลม และหน่วยพยาบาลจากโรงพยาบาลจังหวัดสกลนครต้องออกแจกจ่ายยาดมอยู่ตลอดเวลา แต่อุปสรรคเหล่านั้น ก็มิได้ทำให้คลื่นศรัทธามหาชนท้อถอยแต่ประการใด

สำหรับการจราจรภายในวัดและรอบๆ บริเวณวัดก็ติดขัดอย่างหนัก เนื่องจากยานพาหนะที่ผ่านเข้าออกในบริเวณวัดมีจำนวนมาก แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีการวางแผนรองรับสถานการณ์ไว้เป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ทั้งเตรียมสถานที่จอดรถ และเตรียมเจ้าหน้าที่คอยดูแลประจำจุดต่างๆ แต่ยังต้องแก้ไขอุปสรรคเฉพาะหน้ากันอย่างชุลมุน

งานพระราชทานเพลิงศพเป็นงานใหญ่ ย่อมมีอุปสรรค แต่ก็ผ่านพ้นด้วยดี เพราะความเลื่อมใสศรัทธาใน**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ปูชนียภิกษุที่มากด้วยบารมีธรรม สามารถครองใจผู้คนจากทั่วทุกทิศานุทิศ พุทธบริษัทแต่ละคนที่หลั่งไหลเข้าสู่ในบริเวณงาน จนมีลักษณะเป็นคลื่นศรัทธามหาชนในวันนั้น ต่างก็มีจิตใจอันมุ่งมั่นแน่วแน่ ในอันที่จะร่วมแสดงความอาลัยและความเคารพบูชากับท่านเป็นครั้งสุดท้าย ไม่ว่าจะบูชาด้วยดอกไม้จันทน์ ตลอดข้าวของเงินทองถวายอันเป็นอามิสบูชา และด้วยการฟังธรรม ปฏิบัติธรรม อันเป็นการปฏิบัติบูชา โดยขอให้ตนเพียงได้มีส่วนร่วมบำเพ็ญบุญกุศลกับท่านผู้มีคุณธรรมอันเลิศเลอ เป็นที่ยอมรับกันในวงกรรมฐานว่า ท่านบรรลุธรรมขั้นสูงสุดเป็นพระอรหันต์ เท่านั้นก็สมปรารถนาแล้ว

สำหรับการบิณฑบาต พระภิกษุ สามเณร ที่เข้าไปพักแรมก่อนวันงานจนถึงเช้าวันงานนั้นทุกเช้าจะบิณฑบาตภายในวัด เพราะทั้งจากชาวบ้านที่อยู่ใกล้วัดซึ่งใส่บาตรเป็นประจำทุกเช้า และทั้งจากพุทธบริษัทที่เดินทางมาจากทั้งใกล้และไกล จะนำภัตตาหารถวายเป็นจำนวนหลายร้อยรายจนทางวัดจำเป็นต้องจัดระเบียบการใส่บาตรขึ้นเป็นพิเศษทุกๆ เช้า โดยจัดให้มีแถวใส่บาตรแยกเป็นสามสาย ยืนเรียงแถวกันสองฟากถนนตรงสามแยกข้างศาลาโรงธรรมอันเป็นที่ตั้งศพบำเพ็ญกุศล แล้วให้พระภิกษุสามเณรแยกกันออกรับบิณฑบาต ปรากฏว่าทุกเช้า แม้พระภิกษุสามเณรจะมีจำนวนเพิ่มเป็นหลักพัน อาหารก็ยังล้นบาตรทุกรูปไป

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเช้าวันงานพระราชทานเพลิงศพ แม้พระภิกษุสามเณรจะเพิ่มจำนวนเป็น ๒,๐๐๐ กว่ารูป อาหารก็ยังล้นบาตรอยู่เช่นเดิม เพราะจำนวนพุทธบริษัทที่ไปใส่บาตรก็ทวี

มากขึ้นเป็นเงาตามตัว ยิ่งไปกว่านั้น ก่อนจะลงมือฉันในโรงฉัน ก็ยังมีพุทธบริษัทอีกจำนวนมาก ตามมาถวายภัตตาหารพิเศษอีกด้วย ภัตตาหารของแต่ละรูปที่วางอยู่ตรงหน้าจึงมากมายก่ายกอง อันเป็นการบ่งบอกถึงพุทธบริษัทที่มาร่วมงาน ต่างมาด้วยความเคารพเลื่อมใสศรัทธาใน**หลวงปู่ฝั้น** และในบุญทานการกุศลจริงๆ

สำหรับอาหารข้าวก้นบาตรของพระภิกษุองค์สำคัญ เช่น **พระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร** วัดถ้ำผาปล่อง **พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ** วัดเจติยาคีรีวิหาร (ภูทอก) **พระอาจารย์วัน อุตฺตโม** วัดถ้ำอภัยดำรงธรรม (ภูเหล็ก) ฯลฯ เป็นต้น บรรดาลูกศิษย์ลูกหาจะพากันเฝ้ารอให้ท่านฉันเสร็จ แล้วก็จะขอจากท่านไปแบ่งรับประทานทั่วๆ กัน เพื่อความเป็นสิริมงคล

สมเด็จพระราชาคณะ ทางฝ่ายปกครอง ที่ไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ได้แก่ **สมเด็จพระสังฆราชฯ** (วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม) **สมเด็จพระญาณสังวร** (วัดบวรนิเวศวิหาร) และ**สมเด็จพระมหาวีรวงศ์** (วัดราชผาติการาม) สำหรับสมเด็จพระสังฆราชฯ นั้น พระองค์ท่านได้เสด็จจากกรุงเทพฯ ไปจังหวัดสกลนคร ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๒๑ โดยไปประทับแรมอยู่ที่วัดประสิทธิวนาราม (วัดบ้านต้าย) อำเภอสว่างแดนดิน รุ่งขึ้นของวันงาน จึงได้เสด็จไปยังวัดป่าอุดมสมพร เพื่อทรงร่วมในพิธีสงฆ์

พระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่รูปอื่นๆ ได้แก่ **พระพุทธพจนวราภรณ์** (วัดราชบพิธสถิตมหา–สีมาราม) **พระพรหมมุนี** (วัดนรนาถสุนทริการาม) **พระธรรมบัณฑิต** (วัดสัมพันธวงศาราม) **พระธรรมวราภรณ์** (วัดราชาธิวาส) **พระเทพบัณฑิต** วัดศรีเมือง (หนองคาย) **พระเทพวราลังการ** วัดศรีสุทธาวาส (เลย) **พระเทพเมธาจารย์** วัดโพธิสมภรณ์ (อุดรธานี) **พระราชธรรมานุวัติ** วัดประชานิยม (กาฬสินธุ์) **พระศรีธรรมวงศาจารย์** วัดสุทธจินดา (นครราชสีมา) ฯลฯ

ส่วนพระคณาจารย์รูปสำคัญฝ่ายวิปัสสนาธุระที่ไปร่วมงานครั้งนี้ มี **พระรัตนากรวิสุทธิ์ (ดูลย์ อตุโล)** วัดบูรพาราม (สุรินทร์) **พระนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาจารย์ (เทสก์ เทสฺรังสี)** วัดหินหมากเป้ง **หลวงปู่บุญมา ธิตเปโม** วัดสิริสาลวัน (อุดรธานี) **หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ** วัดป่า–นิโครธาราม (อุดรธานี) **พระอาจารย์ซามา อจุตฺโต** วัดป่าอัมพวัน (เลย) **พระอาจารย์อุ่น อุตฺตโม** วัดอุดมรัตนาราม (สกลนคร) **พระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร** วัดถ้ำผาปล่อง (เชียงใหม่) **พระอาจารย์มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** วัดป่าบ้านตาด (อุดรธานี) **พระอาจารย์สาม อกิญฺจโณ** วัดไตรวิเวก (สุรินทร์) **พระอริยเวที (เขียน ธิตสีโล)** วัดป่ารังสีปาลิวัน (กาฬสินธุ์) **พระอาจารย์วัน อุตฺตโม** วัดถ้ำอภัยดำรงธรรม (สกลนคร) **พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ** วัดเจติยาคีรีวิหาร (หนองคาย) **พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร** วัดป่าแก้วชุมพล (สกลนคร) ฯลฯ

ด้วยทางวัด ไม่อนุญาตให้พ่อค้าแม่ค้าเข้าไปจำหน่ายสินค้าทุกประเภทในบริเวณวัด อาหารและน้ำของผู้มาร่วมงานจึงได้อาศัยโรงทานโดยไม่จำกัดจำนวนมื้อ ในงานมีโรงทานเปิดแจกอาหารและน้ำจำนวนมาก บางโรงทานเปิดตั้งแต่วันที่ ๑๕ มกราคม และทยอยเปิดเพิ่มขึ้นเรื่อยจนกระทั่งถึงวันงาน

ในวันงานพระราชทานเพลิงศพ คือวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๑ มีพุทธบริษัทมารอใส่บาตรกันแต่เช้า เวลา ๐๘.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูป ที่สวดพระพุทธมนต์แต่วันวานรับพระราชทานฉัน

พอถึงเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปได้บังสุกุลแล้ว เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังได้เชิญศพ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ลงจากศาลาโรงธรรม จากนั้นเชิญศพจากศาลาโรงธรรมไปเวียนเมรุ เพื่อเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน โดยมีพระภิกษุเดินตามศพนับร้อยรูป พร้อมด้วยพุทธบริษัททั้งหลายร่วมขบวนศพด้วยอย่างคับคั่ง

เชิงเขาด้านหน้าของเมรุ คณะกรรมการจัดงานศพได้สร้างโต๊ะยาว สำหรับให้ประชาชนวางดอกไม้จันทน์ไว้ด้วย ถึงระยะนี้เจ้าหน้าที่ได้เริ่มเข้มงวดให้ประชาชนอยู่นอกเชือกกั้นตามแนวริมถนนรอบๆ เขา ชาวบ้านทุกเพศทุกวัยต่างก็นั่งกับพื้นดินเพื่อรอเวลาพระราชทานเพลิงอยู่อย่างยัดเยียด แต่ก็โดยสงบ มิได้มีเหตุร้ายหรือเหตุกระทบกระทั่งใดๆ เกิดขึ้นเลย เรื่องปรารภที่อุบัติขึ้นในตอนนี้ดูจะเป็นเรื่องเดียวกันหมด คือประชาชนคับคั่งเป็นแสนๆ เช่นนี้ เจ้าหน้าที่จะเปิดโอกาสให้ขึ้นไปเผาศพ**พระอาจารย์ฝั้น** ที่เขาเคารพบูชา ให้ได้สมปรารถนาที่อุตส่าห์รอนแรมมาหรือไม่ หากแม้เจ้าหน้าที่เปิดโอกาสให้ ความชุลมุนวุ่นวายจะอุบัติขึ้นเพียงไหน คนจะหน้ามืดเป็นลมหรือล้มลงจนถูกเหยียบจากคลื่นศรัทธามหาชนที่กำลังหลั่งไหลขึ้นไปหรือเปล่า และถ้ามีโอกาสจริงถึงสองยามจะได้เผากันถ้วนทั่วทุกตัวคนหรือไม่

คณะกรรมการจัดงานศพดูจะคำนึงถึงปัญหานี้อยู่แล้ว จึงได้เปิดโอกาสให้ประชาชนนำดอกไม้จันทน์ ไปวางสักการะบนโต๊ะยาวที่จัดไว้ให้ดังกล่าวข้างต้น เพื่อบรรเทาความหนักใจไปชั่วระยะเวลาหนึ่งเสียก่อน แม้กระนั้นก็ยังมีผู้คนอีกเป็นหมื่นๆ ที่ไม่ยอมออกไปวาง โดยหวังว่าจะได้มีโอกาสขึ้นไปวางให้ถึงจิตกาธานเลยทีเดียว

ครั้นได้เวลาประมาณ ๑๔.๓๕ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระ–นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร ได้เสด็จฯ ถึงวัดป่าอุดมสมพร ปกติรถยนต์พระที่นั่งจะเข้าเทียบยังพลับพลาที่ประทับซึ่งจัดถวายไว้ข้างเมรุ แต่ทั้งสามพระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้หยุดรถลงตรงปากทางเข้าด้านหน้าเมรุ แล้วเสด็จฯ โดยปราศจากลาดพระบาทไปตามทางเข้า เพื่อให้ประชาชนที่แน่นขนัดอยู่สองข้างทางได้เฝ้ารับเสด็จอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้นไปอีก นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นพ้น

เมื่อเสด็จขึ้นประทับบนพลับพลาและได้เวลาอันสมควรแล้ว ทั้งสามพระองค์เสด็จฯ ขึ้นสู่เมรุทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์ ๑๐ รูป บังสุกุล แล้วพระราชทานเพลิงศพ

ที่น่าประทับใจเป็นอย่างยิ่งก็คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงลดพระองค์ลงกราบศพ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** บนพระสุจหนี่ปูลาดที่พื้นสนามหน้าจิตกาธาน ภาพที่ประทับใจเช่นนี้บรรดาประชาชนที่เฝ้าอยู่นับแสน ต่างก็สำนึกโดยทั่วกัน ว่ามีโอกาสพบเห็นได้ยากยิ่ง

ส่วนหีบบรรจุศพ**พระอาจารย์ฝั้น**นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานหีบทองแด่พระอาจารย์ฝั้นด้วย เพราะพระอาจารย์สอนกรรมฐานแด่พระองค์มาโดยตลอด พระองค์ทรงเคารพนับถือพระอาจารย์ฝั้นมาก ทรงเข้าไปไหว้หีบศพพระอาจารย์ฝั้นด้วย โดยทรงพนมพระหัตถ์และทรงน้อมพระเศียรแนบกับหีบศพ เมื่อได้เวลาอันสมควรแล้ว ทั้งสามพระองค์ได้เสด็จกลับตามทางเดิม ก่อนที่จะเสด็จกลับ ทรงมีปฏิสันถารกับพสกนิกรชาวไทยที่มาเข้าเฝ้าฯ รับเสด็จอยู่สองข้างทางอย่างไม่ถือพระองค์ด้วย จนกระทั่งเสด็จขึ้นประทับบนรถยนต์พระที่นั่งกลับออกไปจากวัดเพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่งกลับพระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ ที่เชียงใหม่

เมื่อเสด็จฯ กลับแล้ว บรรดาพระภิกษุสงฆ์ สามเณร และแม่ชีได้ขึ้นเผาตามลำดับ สำหรับประชาชนนั้น เจ้าหน้าที่อนุญาตให้ขึ้นเผาได้โดยให้ขึ้นไปวางดอกไม้จันทน์บนถาดนอกลวดหนามกั้นชั้นในเท่านั้น ปรากฏว่าผู้คนหลั่งไหลขึ้นไปอย่างแน่นขนัด เจ้าหน้าที่เกรงว่าจะเกิดเหยียบกันถึงขนาดบาดเจ็บล้มตาย จึงจำต้องสะกัดกั้นและห้ามขึ้นเผาบนเมรุ ทั้งๆ ที่ประชาชนได้ขึ้นไปเผากันไม่ทั่วถึง

๑๘.๐๐ น. เป็นเวลาเผาจริง ท่ามกลางฝูงชนนับหมื่นๆ ที่รายล้อมแสดงความอาลัยอยู่รอบๆ เมรุ จนกระทั่งเวลาประมาณ ๐๑.๐๐ น. ของวันใหม่ไฟจึงได้มอดลง

น่าสังเกตว่า ตลอดคืนนั้นได้มีการเฝ้าอัฐิ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** บนจิตกาธานอย่างเข้มแข็ง กล่าวคือ นอกจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะรายล้อมชั้นในไว้ชั้นหนึ่งแล้ว ยังมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายจังหวัดรายล้อมไว้อีกชั้นหนึ่ง ส่วนชั้นนอกซึ่งเป็นรอบๆ เมรุชั้นล่าง ประชาชนนับพันๆ ยังรายล้อมเฝ้าสังเกตการณ์อยู่ด้วยเป็นชั้นสุดท้าย ทั้งนี้เพราะอัฐิของพระอาจารย์ฝั้น เป็นยอดปรารถนาที่ทุกๆ ฝ่ายต่างก็อยากได้ไปกราบไหว้บูชาบรรยากาศรอบๆ เมรุในคืนนั้นจึงมีสภาพไม่ผิดอะไรกับการ “คุมเชิง” ซึ่งกันและกัน

เช้าตรู่วันรุ่งขึ้นคือวันที่ ๒๒ มกราคม บนจิตกาธานยังมีควันกรุ่นอยู่ ส่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ อส. ตลอดจนบรรดาประชาชนต่างก็ยังรายล้อมอยู่ในสภาพเดิม

พิธีสามหาบได้กระทำกันแต่เช้า พระภิกษุที่บังสุกุลในตอนนี้ ได้แก่ **พระเทพบัณฑิต** เจ้าคณะธรรมยุตภาค ๙ **พระนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาจารย์ (เทสก์ เทสฺรังสี)** และ **พระรัตนากร–วิสุทธิ์ (ดูลย์ อตุโล)** เจ้าคณะธรรมยุตจังหวัดสุรินทร์

หลังจากพิธีสามหาบเสร็จสิ้นลงแล้วก็ถึงวาระของการเก็บอัฐิ โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายจังหวัดและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตลอดจนพระสงฆ์บางรูป ได้ช่วยกันเก็บอัฐิบรรจุในเจดีย์หินอ่อน จากนั้นจึงเก็บอังคารบรรจุลงในหีบไม้มะค่าโมงลั่นกุญแจ แล้วอัญเชิญทั้งอัฐิและอังคารขึ้นรถนำไปไว้บนศาลาโรงธรรม ต่อมาทางวัดได้จัดเก็บไว้อย่างแข็งแรงในตู้เซฟที่วัดหามาถึง ๒ ใบ ที่กุฏิ**พระอาจารย์ฝั้น** ในวัดป่าอุดมสมพร

เมื่อเชิญอัฐิและอังคารไปแล้ว ประชาชนที่ขึ้นไปมุงสังเกตการณ์รอบๆ เมรุ ตั้งแต่เริ่มเก็บอัฐิได้พยายามขอร้องเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งรายล้อมอยู่ชั้นใน ให้ช่วยหยิบดอกไม้บ้าง หยวกกล้วยบ้าง หรืออะไรอื่นๆ ที่พอจะนำไปกราบไหว้บูชาได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้หยิบหยวกกล้วยส่งออกมาให้ท่อนหนึ่ง พอได้มาต่างฉีกแบ่งกันคนละเล็กละน้อย นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ท่านหนึ่ง เกรงว่าจะเป็นการไม่เหมาะสม จึงสั่งระงับเสียโดยทันที แม้กระนั้นก็ยังมีผู้ส่งผ้าเช็ดหน้าบ้าง หมวกบ้าง ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยนำไปซับน้ำตรงเชิงเมรุให้

สำหรับหยวกกล้วยก็ดี ดอกไม้ที่ประดับเมรุก็ดี ฯลฯ เจ้าหน้าที่ได้จัดการรวบรวมเผาอีกครั้งหนึ่งในลำดับต่อมา เพื่อป้องกันมิให้เกิดการจลาจลในการแย่งชิงกันขึ้น

อัฐิของ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ทางจังหวัดและวัดป่าอุดมสมพร ได้ตกลงกันจะบรรจุไว้ในสถูป โดยจะสร้างสถูปขึ้นไว้บนพิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้น ขณะนี้ทางคณะกรรมการฯ ได้ออกแบบพิพิธภัณฑ์และสถูปไว้เรียบร้อยแล้ว

ในงานพระราชทานเพลิงศพ**หลวงปู่ฝั้น** สำเร็จลุล่วงด้วยดี **องค์หลวงตาพระมหาบัว** ท่านเป็นหัวหน้างาน และท่านเตือนเรื่องล้วงกระเป๋า โดยท่านเทศน์ไว้ดังนี้

“พูดถึงเรื่องท่านเมตตา เมตตามากอยู่นะกับเรา เอะอะก็ต้องเกี่ยวกับเรา เกี่ยวกับเราอยู่เรื่อยๆ ท่านคงเห็นว่า หมาตัวนี้มันกัดเก่ง มันเห่าก็เก่ง กัดก็เก่ง เลยยุมันเรื่อย ให้มันกัดเรื่อยท่า แล้วเรื่องศพของท่านก็เรียบร้อยไปทุกอย่างไม่มีอะไร อันนี้ก็เอาเราไปเป็นหัวหน้าอีกเหมือนกัน เผาศพท่าน เราเป็นคนจัดแจงทุกอย่าง คนมามากต่อมาก รถนี้ไปหาจอดตามอำเภอ ตามโรงร่ำโรงเรียน ตามสถานที่ว่าง เขาเปิดทางให้พวกอำเภอพรรณาฯ ทั้งอำเภอ เปิดทางให้หมดๆ ให้รถเข้าจอดได้หมดเลย เพราะรถมากต่อมาก นี่เราไปเป็นหัวหน้างานอยู่นั้น ไม่ใช่เล่นนะ **หลวงปู่ฝั้น** เรารู้สึกหนักมาก

นี่เราก็ไม่ลืมที่งานศพ**ท่านอาจารย์ฝั้น** เราเตือนเลย บอกผู้อำนวยการในงานนั้นนะ เราบอกงานนี้เป็นงานบุญกุศลก็จริง งานมหาภัยแทรกอยู่ในนั้นก็มี เราบอกหมด เรื่องการที่เขาจะล้วงกระป๋งกระเป๋า ให้เขาประกาศ กองอำนวยการเขาประกาศ ถึงอย่างนั้นก็ไม่พ้น ล้วงกระเป๋าโอ๊ย ! มาก อย่างนั้นแล้ว เราบอกไปแล้วนะ ให้ไปประกาศ ให้กองอำนวยการเขาประกาศให้คนทราบ ทีนี้คนมันเข้ามันออกอยู่เรื่อย ใครจะทราบไม่ทราบก็ไม่รู้ใช่ไหมล่ะ มันล้วงกระเป๋าเสียตั้งมากมาย กระเป๋าฉีก กระเป๋าขาด มันหนีบกระเป๋าๆ เป็นอย่างนั้นล่ะ ให้ระวัง เห็นใครก็ว่าคนเหมือนกันๆ คนมันเหมือนคนนั้นแหละ แต่ว่าโจรมันไม่เหมือนคนนะ มันเป็นโจรอยู่ในคนนั้นแหละ”

คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“บรรดาผู้ที่ได้ใกล้ชิดกับท่านเป็นเวลานานพอสมควรมีความเห็นพ้องกันว่า คุณธรรมที่เด่นที่สุดของท่านอาจารย์ คือ กรุณาคุณ ความกรุณาของท่านนี่แหละ เป็นตัวดึงดูดให้คนทั้งหลายพากันไปหาท่าน แล้วก็รักและนับถือท่าน และเมื่อจากไปก็เฝ้าระลึกถึงท่าน เพราะเหตุนั้นเมื่อท่านถึงแก่มรณภาพ จึงมีคนจากหัวบ้านหัวเมืองต่างๆ ทั่วประเทศไปเคารพศพนับเป็นจำนวนแสนและมีผู้ถวายเงินช่วยงานศพของท่านถึงสามสี่ล้านบาท **ความกรุณาของท่านเป็นเหตุให้ท่านได้รับความนิยมยกย่อง แต่ก็เป็นเหตุให้ท่านต้องเสียอะไรต่ออะไรตลอดจนกระทั่งชีวิต**”

องค์หลวงตาพระมหาบัวเป็นองค์แสดงธรรม

องค์หลวงตาพระมหาบัว ท่านเป็นองค์แสดงพระธรรมเทศนาในงานพระราชทานเพลิงศพ **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ดังพระธรรมเทศนาบางส่วน ดังนี้

“... วันนี้เกี่ยวกับการถวายเพลิงศพของ**ท่านพระอาจารย์ฝั้น** ซึ่งเป็นพระอาจารย์สำคัญองค์หนึ่ง เวลานี้กำลังจะเสร็จเรียบร้อยลงไปด้วยดี ทำไมท่านอาจารย์ฝั้น ท่านก็เป็นพระเหมือนกันกับพระทั้งหลาย ที่ว่าเป็นลูกศิษย์พระตถาคต ปรากฏอย่างเด่นชัดในความเป็นพระเหมือนกัน แต่ประชาชนพุทธบริษัททั้งหลาย มีความเคารพนับถือ มีความรัก ความจงรักภักดีต่อท่านมาก ทั่วประเทศไทยก็ว่าได้ ไม่ว่าทางใกล้ ทางไกล ฐานะสูงต่ำ หรือวัยใดไม่เลือก ต่างท่านต่างเสียสละมาด้วยความเชื่อ ความเลื่อมใส มาถวายเพลิงท่านในวาระสุดท้ายนี้

การมานี้ย่อมเสียสละทุกอย่าง เราท่านทั้งหลายก็ทราบได้ดี เสียสละทั้งเวล่ำเวลา หน้าที่การงานสมบัติเงินทอง แม้ที่สุดชีวิตจะหาไม่ ในขณะที่มาก็จำยอม นี่เพราะความเชื่อ ความเลื่อมใสต่อท่าน ท่านเป็นพระประเภทใดถึงได้มีประชาชนเคารพนับถือมาก เราเองเพียงจะมีความภูมิใจในเรา เป็นที่อบอุ่นใจในเราก็ยังเป็นไปไม่ได้ แต่ท่านเองสามารถทำความร่มเย็นให้แก่องค์ท่านเองแล้ว ยังสามารถทำความร่มเย็น หรือเป็นเครื่องดูดดื่มจิตใจของประชาชนทั้งหลายได้เป็นจำนวน

มาก ซึ่งเทียบกับแม่เหล็กอันสำคัญดึงดูดจิตใจประชาชนให้มีความเชื่อ ความเลื่อมใส ทั้งนี้เพราะท่านมีความสำคัญอยู่ภายในองค์ท่าน เรียกว่า **“คุณธรรม”**

“คุณธรรม” นี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐเหนือโลกทั้งสาม คำว่า “ธรรม” นั้น เป็นของมีอยู่ตลอดอนันตกาล แต่ไม่มีใครสามารถที่จะรื้อฟื้นธรรมนั้นขึ้นมาแสดงให้โลกเห็นได้ นอกจากพระพุทธเจ้าเป็นพระองค์แรกเพียงองค์เดียว **ท่านอาจารย์ฝั้น**ได้บวชในพระพุทธศาสนา ตั้งใจประพฤติปฏิบัติดัดกาย วาจา ใจของตน เต็มสติกำลังความสามารถเรื่อยมา เรียกว่าเป็น **สุปฏิปนฺโน** ผู้ปฏิบัติดี **อุชุปฏิปนฺโน** เป็นผู้ปฏิบัติตรงต่อทางมรรคผลนิพพาน **ญายปฏิปนฺโน** ปฏิบัติเพื่อความรู้แจ้งเห็นจริงภายในใจ **สามีจิปฏิปนฺโน** เป็นผู้ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม น่ากราบไหว้บูชา เพราะฉะนั้นคนทั้งหลายจึงได้กราบไหว้บูชาเคารพนับถือท่าน เนื่องจากท่านมีของดีด้วยธรรมปฏิบัติมี ๔ ประการนี้เป็นรากฐานสำคัญ

คำว่า **สุปฏิปนฺโน อุชุฯ ญายฯ สามีจิปฏิปนฺโน** นี้นั้น เป็นพระโอวาทของพระพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนบรรดาพุทธบริษัท เฉพาะอย่างยิ่ง คือ ภิกษุบริษัท หรือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะถากถางดัดแปลงกาย วาจา ใจของผู้ปฏิบัตินั้นๆ ให้ได้ถึงความรู้ยิ่งเห็นจริง ศาสนาของพระพุทธเจ้ารวมลงแล้วเรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา เป็นธรรมศูนย์กลางอยู่เสมอต่อมรรคผลนิพพาน ท่านผู้ใดตั้งใจประพฤติปฏิบัติ ไม่ว่าภิกษุ ไม่ว่าอุบาสก อุบาสิกา ธรรมไม่ได้เลือกหน้า ไม่ได้เลือกที่รักมักที่ชัง เป็นต้องให้ผลแก่ผู้ปฏิบัตินั้นโดยลำดับด้วยกัน

ท่านอาจารย์ฝั้น ท่านเป็นพระสำคัญมาดั้งเดิม การประพฤติปฏิบัติก็ตั้งใจประพฤติปฏิบัติจริงๆ จนมีความรู้ ความเข้าใจทางด้านปฏิบัติธรรม ถ้าเป็นสมัยพุทธกาล ก็เรียกว่าบรรลุธรรมขั้นนั้นๆ ไปโดยลำดับ ผู้มีความสามารถฉลาดรู้ถึงอรรถถึงธรรมจริงๆ ก็บรรลุถึงอรหัตผลได้เช่นเดียวกับครั้งพุทธกาล เพราะศาสนธรรมนี้เป็นท่ามกลางเสมอในการสั่งสอนอบรม หรือเป็นท่ามกลางในการที่ผู้ปฏิบัติจะนำมาแก้กิเลสอาสวะทุกประเภทที่มีอยู่ภายในใจ และเป็นความเหมาะสมในการแก้กิเลสทุกประเภทตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้...

คนเรามีคุณค่าอยู่ที่ความประพฤติปฏิบัติ สัตว์ทั้งหลายมีคุณค่าอยู่ที่เนื้อที่หนังของมันตายแล้วนำไปจ่ายตลาดได้เป็นเงินเป็นทองสำเร็จประโยชน์ มนุษย์ตายแล้วกลัวผีกันทั้งนั้น หาคุณค่าราคาไม่ได้ ถ้าไม่หาคุณค่าราคาด้วยคุณธรรม ยกตัวอย่างเช่น ครูบาอาจารย์ นี่ลองดูซิ อย่าง**ท่านอาจารย์ฝั้น**นี้เป็นต้น ใครกลัวไหมกระดูกท่านอาจารย์ฝั้น มีแต่ผู้อยากได้ต้องการทั้งนั้น ถ้าเราจะแจกแล้วชุลมุนกันใหญ่เลย เป็นข้าศึกน้อยๆ อันหนึ่งขึ้นมาในวงงานนี่แหละ เพราะใครก็ต้องการกระดูกท่าน ต้องการอัฐิท่าน ใครก็ต้องการๆ

ไม่เห็นมีใครว่ากลัวกระดูก**ท่านอาจารย์ฝั้น**เลย นี่เพราะเหตุใด เพราะกระดูกนี้มีคุณค่า กระดูกนี้มีคุณธรรม ออกมาจากท่านผู้มีคุณธรรม อะไรก็กลายเป็นคุณธรรมไปหมด เช่น ผ้าสบงจีวร เครื่องใช้ต่างๆ บริขารของท่านเป็นสิริมงคลไปหมด เพราะท่านพาให้เป็นสิริมงคล ท่านเป็นผู้มีคุณค่า สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นมีคุณค่าไปหมด แน่ะ ถ้าเป็นธรรมดาๆ อย่างคนตายธรรมดาๆ แล้วใครกลัวผีทั้งนั้นแหละ แม้แต่พ่อแม่กับลูกยังกลัวผีกัน กลัวพ่อจะมาหลอก แม่จะมาหลอก และกลัวลูกคนนั้นจะมาหลอกมาหลอน ทั้งๆ ที่ยังมีชีวิตอยู่รักกันแทบล้มแทบตาย พอชีวิตหาไม่แล้วเท่านั้นกลัวผีกันแล้ว นั่นเพราะเหตุไร มันต่างกันที่คุณธรรมนี้

มนุษย์เราจึงสำคัญที่คุณธรรมเป็นหลักใหญ่ พระพุทธเจ้าจึงสอนธรรมะนี้เพื่อให้เป็นคุณธรรม ให้เป็นสิ่งที่มีคุณค่า เป็นเครื่องประดับมนุษย์ให้มีความสวยงาม สวยงามภายนอก สวยงามภายใน ...

มนุษย์เรามีคุณค่าที่การประพฤติปฏิบัติ ดังที่กล่าวแล้วสักครู่นี้ ถ้าไม่มีคุณค่าอันนี้น่ะกลัวผีกันทั้งนั้นแหละ ถ้ามีคุณค่านี้แล้ว ดังอัฐิของ**ท่านอาจารย์ฝั้น**นี้แหละแจกไม่ได้ ต้องเป็นข้าศึกกันทันที ใครก็จะเอาๆ กระดูกของท่านมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คนทั่วประเทศไทยใครก็จะเอาๆ นั่นล่ะตอนจะเกิดข้าศึกกัน ทำไมใครจึงไม่คิดกลัวผีกระดูกท่านบ้าง ก็เพราะคุณธรรมของท่านเป็นสำคัญให้เราทำตัวของเราอย่างนี้ ไม่ได้อย่าง**ท่านอาจารย์ฝั้น**ก็ตาม แต่ขอให้เราเป็นคนดี ประพฤติปฏิบัติตัวให้ดี...”

ชีวิตพระป่า

คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“พระภิกษุในพระพุทธศาสนา แบ่งออกได้เป็นสองฝ่าย ฝ่ายปริยัติมุ่งศึกษาโดยการท่องบ่นตำรา ส่วนมากอยู่ที่วัดในเมืองหรือหมู่บ้านเพื่อความสะดวกในการเสาะหาอาจารย์ จึงเรียกว่าพระฝ่ายคามวาสี คือ พระบ้าน อีกฝ่ายหนึ่งมุ่งศึกษา โดยการกระทำและอยู่ตามป่าตามเขาที่สงบสงัด สะดวกต่อการปฏิบัติ จึงเรียกว่า พระอรัญวาสี หรือพระป่า หรือพระธุดงคกรรมฐาน ในหนังสือนี้มีชื่อพระป่า เพราะสั้นและเข้าใจง่าย

ตัวพระเองท่านก็ชอบชื่อนี้ เมื่อ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** แห่งวัดป่าอุดมสมพร จังหวัดสกลนคร ได้รับนิมนต์ไปเทศน์โปรดทายกทายิกาที่วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพฯ เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ท่านได้ออกตัวว่า **อาตมาเป็นพระป่า เทศน์ไม่ดี** แต่พระอุโบสถในวันนั้นแน่นขนัดไปด้วยคนซึ่งตั้งใจไปฟังท่านทั้งนั้น และยังได้อาราธนาให้ท่านเทศน์ซ้ำในวันหลังอีก คนนิยมฟังท่านเทศน์ เพราะนอกจากท่านมีดีเป็นส่วนตัวแล้ว ท่านยังเทศน์ธรรมะป่าอีกด้วย

เทศน์ของพระป่าไม่มีพิธีรีตอง มีแต่เนื้อล้วนๆ และตรงจุดสุดยอด คือ เทศน์เรื่องจิตและการอบรมจิต ซึ่งนำไปสู่การหลุดพ้นโดยเฉพาะ

ในสมัยพุทธกาลพระทุกองค์เป็นพระป่า พระพุทธองค์เองก็ทรงเป็นพระป่า และได้ทรงกำชับสาวกของพระองค์ให้ออกไปสู่โคนไม้ คูหาหรือเรือนร้างเพื่อปฏิบัติภาวนา ในสมัยนี้พระส่วนใหญ่เป็นฝ่ายปริยัติ พระปฏิบัติแท้ๆ นั้นมีน้อยนับตัวถ้วน ทั้งนี้เข้าใจว่า เนื่องจากชีวิตของพระป่านั้นลำบากลำเค็ญ ยากที่คนทั่วไปจะทนได้ และอาจารย์ฝ่ายปฏิบัติที่ดีแท้นั้นหายาก ในสมัย ๕๐ ปีหลังนี้ อาจารย์ที่ขึ้นชื่อลือชาที่สุดน่าจะได้แก่ **ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต** แห่งจังหวัดสกลนคร ผู้ได้บำเพ็ญความเพียรในขั้นเอกอุบรรลุถึงธรรมชั้นสูงสุด ดังมีพยานหลักฐานและปรากฏอยู่ก็คือ อัฐิของท่านได้กลายเป็นพระธาตุ ดังที่มีบรรยายไว้ว่า เป็นลักษณะของพระอรหันตสาวกศิษยานุศิษย์ได้นำประดิษฐานไว้ในพิพิธภัณฑ์บริขารที่วัดป่าสุทธาวาส ในจังหวัดสกลนคร หลังจากท่านมรณภาพ (๒๔๙๒)

ท่านพระอาจารย์มั่นได้อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ชั้นอาจารย์ไว้เป็นอันมาก ซึ่งได้สืบต่อระเบียบระบบ และวิธีการของท่านมาจนถึงปัจจุบันนี้ เมื่อศิษย์หลายองค์ถึงแก่มรณภาพ อัฐิของท่านก็แปรสภาพไปในทำนองเดียวกันกับท่านพระอาจารย์มั่น ปรากฏการณ์เหล่านี้ได้เร่งเร้าความศรัทธาของประชาชนในการปฏิบัติกรรมฐานเป็นอย่างยิ่ง เป็นเหตุแห่งการฟื้นฟูวัดป่าและชักจูงให้มีผู้บวชเป็นพระป่าเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

ศิษย์เอกองค์หนึ่งที่ท่านพระอาจารย์มั่นไว้วางใจ คือ พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

ท่านผู้นี้บำเพ็ญบารมีในทางพระป่ามาตั้งแต่ต้น และได้ศึกษาข้อวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตราบสิ้นชีวิต ตลอดเวลากว่า ๕๐ ปี ท่านมีชีวิตอยู่แต่ในวัดป่า และได้จาริกไปในเขตแคว้นทุรกันดารต่างๆ แทบทั่วประเทศไทย คุณธรรมของท่านได้ปรากฏให้คนทั้งหลายจนเป็นที่เลื่องลือไปทุกหนทุกแห่ง ไม่มีข้อสงสัยเลยว่าท่านเป็นพระป่าที่ยอดเยี่ยมองค์หนึ่งในสมัยนี้

ในโอกาสถวายเพลิงศพของท่านในเดือนมกราคม ๒๕๒๑ ผู้เขียนเห็นสมควรจะนำความเป็นอยู่ของพระป่ามาเผยแพร่ เพื่อผู้ที่ยังไม่ทราบจะได้ทราบว่า การเป็นพระป่านั้นหมายความว่าอย่างไร **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**ต้องผ่านภาวการณ์ต่างๆ อย่างไรบ้าง ก่อนที่จะมาเป็น “**ท่านอาจารย์ใหญ่**” ดังที่พระป่าสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**ได้ถวายสมญาไว้”

อัฐิหลวงปู่ฝั้นกลายเป็นพระธาตุ

องค์หลวงตาพระมหาบัว เทศน์ไว้ดังนี้

“เราจึงแน่ใจว่า ถึงยังไม่เป็นก็จะเป็น อาจจะเป็นช้าก็ได้ คืออัฐิกลายเป็นพระธาตุนี่ มีอยู่หลายประเภท หนึ่ง พอผู้สำเร็จแล้วไม่นานนิพพานไปเสีย นี่ก็อัฐิจะนานหน่อยกลายเป็นพระธาตุ ทีนี้อีกข้อหนึ่งที่มารับกันนี้ก็คือว่า ผู้ที่สำเร็จแล้วไม่นานนิพพานไปเสีย ท่านอาจอบรมมาเป็นลำดับลำดาเป็นเวลานานแล้ว พอสำเร็จแล้วนิพพานไปเสีย อัฐิก็กลายเป็นพระธาตุได้ง่ายเหมือนกัน เพราะหนุนกันมาอยู่แล้ว ต่างกันอย่างนี้ ถ้าผู้ที่อยู่นานๆ สำเร็จแล้วอยู่นานๆ อยู่ในธาตุขันธ์นี้ จิตที่บริสุทธิ์นี้ซักฟอกธาตุขันธ์โดยอัตโนมัติของมัน คือ จิตที่บริสุทธิ์ครองขันธ์นี้ ขันธ์จะกลายเป็นขันธ์ละเอียดเข้าไปๆ เพราะฉะนั้นเวลาท่านมรณภาพไปแล้ว อัฐิจึงกลายเป็นพระธาตุ คือขันธ์ก็สะอาดเต็มที่ของขันธ์ ในส่วนสมมุติไปอย่างนี้แหละ มีหลายขั้นที่จะสำเร็จไปนี้

เพราะฉะนั้น เราถึงแน่ใจ แต่ก็มีพยานแล้วนะ พอท่าน **(หลวงปู่ฝั้น)** มรณภาพไปนาน อัฐิของท่าน เราเป็นประธานกรรมการที่จะเก็บรักษา จ่ายไปที่ไหนๆ เราเป็นคนไปตรวจ ไปดูเสร็จแล้วเราก็หาอุบายวิธีการ เพราะเป็นประธานนี่ว่าไง อันนี้เอาไว้บรรจุนั้นๆ อันนี้ไม่เอา เราทำท่าไม่เอา อันนี้จำเป็นมากกว่า คือความหมายว่าจะแจกลูกศิษย์ เราก็บอกพระ อันนี้ไม่เอาแหละ โอ๋ย ! รุมเลย นี่ล่ะที่เขาเอาไปแล้วกลายเป็นพระธาตุอยู่ในบ้านของเขา เขาก็มาเล่าให้ฟังว่าอัฐิของ**ท่านอาจารย์ฝั้น**เป็นพระธาตุแล้ว เรายอมรับทันที นี่ล่ะเรื่องราวเป็นอย่างนั้น จึงหาอุบายให้ลูกศิษย์ ก็เราเป็นประธานกรรมการนี่วะ อันไหนสมควรๆ เราก็แยกออก อันนี้ไม่จำเป็นแล้ว พอว่าไม่จำเป็นแล้วลูกศิษย์รุมเลย หมดเลย เขาได้อันนี้ล่ะ ที่เอามาอวดเราว่าเป็นพระธาตุเรียบร้อยแล้ว เป็นมากต่อมากนี่ ก็อย่างนั้นแหละ ถ้าเข้าตรงนั้นแล้วไม่เป็นอื่น ช้ากับเร็วเท่านั้นเอง นี่ล่ะองค์หนึ่ง

เราไม่ได้ยกตนข่มท่าน ครูบาอาจารย์ เช่น **หลวงปู่ฝั้น**นี่เราเคารพเทิดทูนท่านมากที่สุด ทั้งรัก ทั้งเคารพท่าน แต่เรายังเสียดาย ยังมาพูดอย่างนี้ให้เราฟัง **จิตมันรวมเข้ามานี่ มันสว่างจ้าอยู่จุดผ่องใสแจ๋ว เท่านั้นจับได้แล้ว** เพราะฉะนั้นมันต้องพุ่งออกมาทางนี้ มันไม่ได้ว่าธรรมดานะ การที่จะจมอยู่ในกองทุกข์ ที่จะดึงขึ้นมีคุณค่าขนาดไหน ทำไมจึงมาตายอยู่กับสิ่งเหล่านี้ นี่เราแน่นอน หลังจากนั้นมาอีก ตั้งแต่ ๒๔๙๒ – ๒๕๒๐

๒๔๙๓ เผาศพ**หลวงปู่มั่น** ท่านมาเล่าให้ฟัง ตอน ๒๕๐๖ วันที่ท่านเล่ากับเรา เป็นวันที่เราไปเผาศพ**ท่านอาจารย์กงมา** เราจึงถือโอกาสจะไปเรียนถามธรรมะท่านโดยเฉพาะ ปีเราไปเผาศพท่านอาจารย์กงมา เผาปี ๒๕๐๖ ปีเผาศพ (ประชุมเพลิงศพหลวงปู่กงมา ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖)

จาก ๒๕๐๖ มาถึงปี ๒๕๒๐ ปีที่ท่านมรณภาพ เป็น ๑๔ ปี ผ่านได้ เพราะอันนี้จะออกนี้จะพุ่งเลย ให้ไปทางอื่นไม่มี มีแต่จะพุ่งเลยถ่ายเดียว เป็นแต่ว่าชักช้า ขาดผู้นำ คือ ผู้แนะ ผู้แนะมีความรู้เหนือกว่าแล้ว แนะแล้วพุ่งเลย ยังไงก็พ้นแน่ เราจึงเชื่อเลยว่าจากนั้นมา ๑๔ ปี

ท่านต้องผ่านได้แล้ว ทีนี้เขามาเล่า อัฐิท่านกลายเป็นพระธาตุแล้ว เราเชื่อทันทีเลย ก็เป็นเวลา ๑๔ ปี เราพูดด้วยความเทิดทูน นี่ก็องค์หนึ่ง

แล้วองค์ไหนบ้างนะ ลูกศิษย์**หลวงปู่มั่น** เอ้า ! นับไปเลย ตั้งแต่**ท่านอาจารย์แหวน ท่านอาจารย์ขาว หลวงปู่พรหม หลวงปู่ตื้อ หลวงปู่คำดี หลวงปู่ฝั้น** บอกเลยไม่เป็นอื่นว่างั้นก็บอกแล้วนี่ว่าเป็นพระธาตุแล้ว จะว่ายังไงอีก **ท่านจวน ท่านสิงห์ทอง ท่านหล้า หลวงพ่อบัว** หนองแซง อย่างน้อยได้ ๑๐ องค์แล้วที่อัฐิกลายเป็นพระธาตุ

อัฐิจะกลายเป็นพระธาตุนั้น ท่านก็มีตำราบอกไว้เรียบร้อยแล้ว คืออัฐิของผู้จะเป็นพระธาตุได้ คือ กระดูกเรานี่ อัฐินี่ที่จะกลายเป็นพระธาตุได้นั้น เป็นอัฐิของพระอรหันต์เท่านั้น ฟังซิ องค์อื่นเป็นไม่ได้ เท่านั้นฟังซิ ตัดขาดไว้เลย"

วงกรรมฐานสาย**ท่านพระอาจารย์มั่น**มีการตรวจสอบคุณธรรมกัน ครูบาอาจารย์เทศน์ดังนี้

"**หลวงปู่มั่น** ท่านรู้จริงเรื่อง**หลวงปู่ขาว**ได้อย่างไร ? ฉะนั้น หลวงปู่ขาวกับหลวงปู่มั่นท่านคุยกัน ท่านต้องมีความรู้จริง แล้ว**ท่านเจ้าคุณจูม ธรรมเจดีย์** ท่านให้หลวงปู่ขาวคุยกับ**หลวงตา** ให้หลวงปู่ขาวคุยกับ**หลวงปู่ฝั้น**

คือเราจะบอกว่า ในวงกรรมฐานของเรามีการตรวจสอบกันไง ถ้ามีการตรวจสอบกัน ผู้ที่ตรวจสอบกันแล้ว มันเป็นความจริงอันเดียวกัน มันจะออกนอกลู่นอกทางไปได้อย่างไร ? เราถึงว่าเรามีความมั่นใจตรงนี้ไง เรามีความมั่นใจว่า สังคมกรรมฐานเรา **หลวงตา**ใช้คำว่า **"ครอบครัวกรรมฐาน"** ครอบครัวกรรมฐานเขาจะรู้ก่อนว่าของใครมีจริงหรือไม่จริง เพราะว่าเขาคุยกันด้วยสัจธรรม คุยกันด้วยธรรมะในหัวใจ เขาตรวจสอบกัน เขารู้กัน

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าครูบาอาจารย์ของเรานะ เวลาท่านฌาปนกิจออกมาเป็นพระธาตุๆ **หลวงตา** บอกพระธาตุมันเป็นปลายเหตุ ปลายเหตุ หมายถึงว่า จิตนี้มันฟอกร่างกายนั้น พระอรหันต์ใช้จิตฟอกร่างกายนั้น จิตของพระอรหันต์อยู่ในร่างกายนั้น ดำรงธาตุขันธ์มา มันฟอกมาตลอด เห็นไหม เวลาไปเผาแล้วออกมาเป็นพระธาตุ มันเป็นเรื่องผล มันเป็นเรื่องวัตถุ แต่ความจริง ถ้าจิตมันไม่เป็นพระอรหันต์ จิตมันไม่ฟอก มันจะเป็นอย่างนั้นไหม ? มันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก แต่เราก็ไปดูว่าพระธาตุๆ พระธาตุมันเป็นการยืนยันกันว่าใช่ **แต่กว่าที่จะเป็นพระธาตุ ในวงครอบครัวกรรมฐานเขาจะรู้กันแล้วว่าใครเป็นหรือใครไม่เป็น ใครเป็นได้มากได้น้อยแค่ไหน** ?

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเราเดินตาม**หลวงปู่มั่น** คำว่า เราเดินตามหลวงปู่มั่น เพราะหลวงปู่มั่นมีการตรวจสอบกัน ไม่ใช่ว่าผู้ใดผู้หนึ่งทำได้องค์เดียว ทำได้เหมือนกัน ตอนแรกท่านรับไม่เกิน ๑๘ องค์ ที่ ๑๐๐ กว่าไร่ ไม่เกิน ๑๘ องค์ แล้วท่านบอกเลยไม่รับ เพราะว่ามันมีครูบาอาจารย์อยู่โดยทั่วไป ทีนี้ครูบาอาจารย์เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด เพราะอะไร ? เพราะว่าท่านตรวจสอบกันเอง อย่างเช่น

หลวงตาท่านได้คุยกับ**หลวงปู่ขาว** โดย**เจ้าคุณจูม ธรรมเจดีย์** หลวงตาท่านได้ปรึกษา ได้คุยกับ**หลวงปู่ฝั้น** นี่มันรู้กันหมดว่าที่ไหน สังคมมันมีแต่พระอรหันต์ที่มั่นใจและไว้ใจกันได้

หลวงตาท่านพูดบ่อย ท่านจะพูดถึง**หลวงปู่ฝั้น** ท่านบอก หลวงปู่ฝั้นนุ่มนวลมาก ท่านเองนุ่มนวลไม่ได้อย่างหลวงปู่ฝั้น นี่นิสัย นิสัยของขันธ์ หลวงตาจะชมหลวงปู่ฝั้นประจำ ว่าหลวงปู่ฝั้นท่านจะนิ่มนวล พูดจา โอ๋ย ! ร่มเย็นมาก นี่นิสัยของขันธ์ **พระอรหันต์เหมือนกัน แต่นิสัยไม่เหมือนกัน นิสัยของขันธ์ แต่ธรรมพระอรหันต์อันเดียวกัน** แต่นิสัยของขันธ์ นิสัยของหลวงตาไปอีกอย่างหนึ่ง นิสัยของครูบาอาจารย์เราเป็นอีกอย่างหนึ่ง นิสัยของขันธ์แก้ยาก แก้ยาก อันนี้ก็เป็นอำนาจวาสนาของผู้ที่สร้างมา”

ที่มาการสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์

องค์หลวงตาพระมหาบัว เทศน์ไว้ดังนี้

“นี่พูดถึงเรื่อง**ท่านอาจารย์ฝั้น** มีหลายเรื่องนะ ท่านเกี่ยวกับเรา รู้สึกว่าท่านเมตตาอยู่มากเหมือนกันกับเรา แปลกอยู่ ท่านเมตตามากอยู่เหมือนกัน อะไรๆ ถ้าเราเข้าไป โล่งไปเลย มีอะไรขัดข้องๆ เกี่ยวกับเจดีย์ท่าน โถ ! ของง่ายเมื่อไร มีแต่เขาโค้งๆ ใหญ่ๆ มาชนกัน เราเป็นกันชนล่ะซิ

ทีนี้พูดถึงเรื่องเริ่มสร้างเจดีย์นี้ พอขึ้นปั๊บ ก็ขึ้นเราเลย เอาเป็นหัวหน้า โอ๋ย ! ไม่เอา เราแก่แล้ว เราลำบากลำบนพอแล้ว ทำของพ่อแม่ครูจารย์มา เราได้ทำด้วยความสมัครใจ อุตส่าห์พยายามเพราะไม่ใหญ่โตนัก อันนี้มันใหญ่โต คำนวณถึง ๑๒ ล้าน ไม่เอา ไปหาองค์ใหม่ ปัดเลยเงียบไป ประชุมปรึกษาเอาองค์นั้นเป็นหัวหน้า เอาองค์นี้เป็นหัวหน้า เป็นองค์ไหนก็ทะเลาะกันอยู่นั้นๆ ทางประชุม ประชุมเรื่อยนะ ประชุมการทำเจดีย์นี้ ประชุมก็ล้มเหลวๆ มาเรื่อย วาระสุดท้าย**ที่ท่านสุวัจน์**ไปนี่เรียกว่า สิ้นท่าแล้ว เอาครูบาอาจารย์องค์ไหน นับแต่ท่านสุวัจน์ ตลอดไปเลยจนถึง**ท่านวัน** องค์ไหนต่อองค์ไหนหลายองค์นะที่จะเอามานี้ เถียงกันไม่ลงรอยกัน ตั้งแต่ท่านสุวัจน์ก็ยังถูกเถียง คงมีอุบายที่จะเอาเรานั่นแหละท่า องค์นั้นก็ไม่เหมาะ องค์นี้ก็ไม่เหมาะ ไปหาองค์ไหนก็ไม่เหมาะ คงจะเถียงกัน เพื่อจะเอาตัวเราก็ได้นี่นะ มันหาอุบายก็ได้คนเรา ใช่ไหม ทำท่าไม่ลงรอยกันเฉยๆ จะเอาเราให้ได้ ความหมายว่างั้น

ท่านสุวัจน์ก็เป็นหัวหน้าอยู่นั้นหัวหน้าใหญ่ มันก็น่าจะขึ้นได้แล้ว นี้กลับไม่ลงกันอีกแหละองค์นั้นไม่ลง องค์นี้ไม่ลง ทางประชุม ประชุมเรื่อย ครั้งสุดท้ายนี้มาประชุม ๕ คน ไม่ได้เรื่องอะไรเลย ตกลงเลิก ทำยังไงกันอย่างนี้ มันสุดมันสิ้นแล้ว เอาล่ะนะ หมดแล้วนะ ทีนี้ประมวลแล้วก็เห็นแต่**ท่านอาจารย์มหาบัว**องค์เดียว นี่น่ะ เพราะฉะนั้นเราถึงจับได้เลยว่า พวกนี้มันจับกลุ่มกันมันจะเอาเรา ประชุมองค์ไหนก็ไม่ลงๆ ทะเลาะกันตลอด คราวนี้ก็ทางผู้ว่า ผู้กำกับ ท่านสุวัจน์มาพร้อมกันหมดเลย ทางสกลนครมาหมด มาบอกแบบสุดๆ สิ้นๆ บอกหมดทุกเหตุผล เราฟังแล้ว

ก็เห็นใจ จะทำยังไง แต่เรื่องที่เขารวมหัวกันจะเอาเรา เราก็พอรู้ได้ แต่ยังไงมันก็ผ่านมาแล้วๆ เราก็คิดอย่างนั้น นี่เขาก็มามุ่งต่อเราทำไง ตกลงเราก็เลยได้รับ...

นี่ล่ะเรื่องของท่านอาจารย์ฝั้น ท่านพูดถึงเรื่องใด โอ๊ย ! น่าฟัง บรรดาครูบาอาจารย์นี้ ท่านอาจารย์ฝั้นนี่น่าเคารพ น่ารัก น่ากราบไหว้บูชาทุกอย่าง เรารักท่านนะ ไม่เพียงแต่ความเคารพเลื่อมใส ยังรักท่านอีก โอ๊ย ! หายากนะ"

สำหรับ **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** ท่านถึงที่สุดแห่งธรรม ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๕ – ๒๕๒๔ ที่วัดถ้ำศรีแก้ว ตำบลสร้างค้อ อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ด้วยอิริยาบถเดิน ขณะเดินกลับกุฏิ ท่านเล่าว่า **"คำเทศน์ของหลวงปู่ฝั้นและหลวงตามหาบัว เป็นหัวใจอันสำคัญที่นำท่านไปสู่อุดมธรรม"** และท่านได้รับการยกย่องจาก**องค์หลวงตาพระมหาบัว** ว่าเป็น **"เพชรน้ำหนึ่ง"** ท่านได้ถวายการดูแลอุปัฏฐาก**หลวงปู่ฝั้น**อย่างใกล้ชิด จวบจนหลวงปู่ฝั้นมรณภาพ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ และมีงานพระราชทานเพลิงศพหลวงปู่ฝั้น เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ หลวงปู่สุวัจน์ท่านก็สนองงานใหญ่นี้จนสำเร็จลุล่วง

การสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** เพื่อให้สำเร็จลุล่วง **หลวงปู่สุวัจน์**ท่านกราบนิมนต์**องค์หลวงตาพระมหาบัว**มาเป็นองค์ประธานกรรมการ นอกจากนี้ท่านยังได้เรียบเรียงอาจารมหาเถระประวัติ ลงในหนังสืออาจาราภิวาท ซึ่งเป็นหนังสือที่ระลึกแจกในงานบรรจุอัฐิและเปิดเจดีย์พิพิธภัณฑ์ ที่ทางวัดจัดขึ้นเมื่อวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๕ นับได้ว่า หลวงปู่สุวัจน์ท่านได้ทำการสนองคุณครูบาอาจารย์ที่ท่านเคารพสักการะได้อย่างเรียบร้อย สมบูรณ์ และงดงามอย่างยิ่ง สมกับเป็น **ศิษย์ต้น หรือ มือขวา** ของหลวงปู่ฝั้น

เจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น

เจดีย์พิพิธภัณฑ์**หลวงปู่ฝั้น อาจาโร** สร้างขึ้นตามหลัก **"ถูปารหบุคคล"** พระอรหันต์ควรค่าแก่การก่อการสร้างเจดีย์ สร้างบริเวณที่พระราชทานเพลิงศพของหลวงปู่ฝั้น ซึ่งตั้งอยู่ในสวนป่าภายในวัดป่าอุดมสมพร โดยเริ่มก่อสร้างเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ในงานวางศิลามงคลเจดีย์พิพิธภัณฑ์หลวงปู่ฝั้น เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เสด็จพระราช–ดำเนินทรงวางศิลามงคล

เจดีย์พิพิธภัณฑ์สร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงบรรจุอัฐิและทรงเปิดเจดีย์พิพิธภัณฑ์**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๕

เจดีย์พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีความสูง ๒๗.๙ เมตร มีลักษณะเป็นเจดีย์ปลายแหลม ฐานกลม ขึ้นรูปด้วยกลีบบัวหุ้มฐาน ๓ ชั้น คล้ายคลึงกับอาคารที่มีความสูงประมาณ ๕ ชั้น ลักษณะเด่นของอาคาร คือ ฐานด้านล่างและชั้นต่างๆ ขององค์เจดีย์ ออกแบบคล้ายกลีบบัวคว่ำหันออกด้านนอกประดับรอบอาคาร ภายในกลีบบัวของฐานด้านล่างเป็นภาพดินเผา แสดงเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติ**หลวงปู่ฝั้น** จำนวน ๕๖ ภาพ โดยภาพลำดับชีวประวัติในลักษณะเวียนตามเข็มนาฬิกา

ภายในเจดีย์พิพิธภัณฑ์ มีตู้จัดแสดงติดตั้งกับผนังรายล้อมรูปปั้น**หลวงปู่ฝั้น**ในอิริยาบถนั่งถือไม้เท้าขนาดเท่าองค์จริง ในตู้จัดแสดงประวัติหลวงปู่ฝั้นและประวัติการสร้างเจดีย์พิพิธภัณฑ์ หนังสือธรรมะ เครื่องอัฐบริขาร เครื่องธุดงค์ เครื่องใช้อื่นๆ และเครื่องใช้ในขณะอาพาธของท่าน ซึ่งเป็นไปตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ มีพระราชประสงค์ **“ให้เครื่องอัฐบริขารพระอาจารย์ฝั้นรวมอยู่ที่เดียวจะเป็นเรื่องอันดี”** นอกจากนี้ภายในตู้หน้ารูปหล่อเหมือนหลวงปู่ฝั้นยังแสดงอัฐิซึ่งแปรสภาพเป็นพระธาตุให้พุทธบริษัทได้กราบสักการบูชา สำหรับทางเข้าด้านหน้าปูกระเบื้องทอดยาวจากสะพานที่ทอดผ่านบ่อขุด จนถึงเจดีย์พิพิธภัณฑ์

พระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช และ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม–ราชินีนาถ ทรงตรากตรำพระวรกายบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ เพื่อประโยชน์สุขของอาณาประชาราษฎร์ทั่วทั้งแผ่นดินไทยอันกว้างใหญ่ อย่างทรงไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย

เมื่อครั้งทรงงานอยู่ทางภาคอีสาน นับตั้งแต่ได้กราบนมัสการ**พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร**ในครั้งแรก เมื่อทรงฟังธรรม สนทนาธรรมกับพระอาจารย์ฝั้นแล้ว ทำให้ล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์เกิดความเคารพเลื่อมใสศรัทธาในธรรมะ และในปฏิปทาพระธุดงคกรรมฐานของพระอาจารย์ฝั้นเป็นอันมาก ทั้งทรงสนพระทัยในการปฏิบัติธรรมกรรมฐาน จากนั้นทรงแสดงพระราชศรัทธาปสาทคุณต่อพระอาจารย์ฝั้นด้วยประการต่างๆ ตามโอกาสและวาระ ดังเช่น เสด็จทรงกราบนมัสการเยี่ยม สนทนาและฟังธรรมที่วัดป่าอุดมสมพร วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงกราบอาราธนา–นิมนต์พระอาจารย์ฝั้นเข้าพระราชวังเพื่อถวายธรรมะ เสด็จถวายกฐินพระราชทานที่วัดป่าอุดม–สมพรด้วยพระองค์เอง

เมื่อคราว**พระอาจารย์ฝั้น**อาพาธหนักครั้งสุดท้าย ทรงเป็นห่วงเป็นใยในอาการ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ตั้งแต่ต้น จวบจนถึงวันมรณภาพ ทรงพระราชอุตสาหะเสด็จพระราชทานอาบน้ำศพถึงที่วัด ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วัน พระราชทานหีบทองทึบประกอบศพ พร้อมพวงมาลาวางหน้าหีบศพ และพระราชทานเกียรติเป็นพิเศษหลายประการ โปรดเกล้าฯ ให้งดใช้พระราชประเพณีที่ห้ามผู้อื่น

อาบน้ำศพหลังจากรับพระราชทานน้ำหลวงแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ไปถึงทีหลังมีโอกาสถวายคารวะและสรงน้ำศพพระอาจารย์ฝั้นเป็นครั้งสุดท้าย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร รับผิดชอบการจัดงานศพโดยตลอด ทั้งยังเสด็จพระราชทานเพลิงศพ โดยมิได้ทรงปรารมภ์ถึงความยากแค้นกันดารของสถานที่ อีกทั้งพระราชทานคำแนะนำในการรวบรวบอัฐิท่านพระอาจารย์ไว้ในที่เดียวกัน ตลอดการเสด็จเปิดโรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร อย่างเป็นทางการ และเสด็จเปิดเจดีย์พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร

พระมหากรุณาธิคุณของทั้งสองพระองค์ที่แสดงต่อ**พระอาจารย์ฝั้น** ผู้เป็นพระอาจารย์นั้นมีมากมายสุดที่จะคณนา บรรดาศิษยานุศิษย์ ตลอดเครือญาติของพระอาจารย์ฝั้น ต่างจึงมีความสำนึกและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณที่สุดเป็นล้นพ้นสุดที่จะพรรณนา จะขอจดจำไว้ในใจตราบนิจนิรันดร และจะขอดำเนินตาม ประพฤติตามรอยแห่งพระบาทของทั้งสองพระองค์ที่ทรงอุปถัมภ์อุปัฏฐากครูบาอาจารย์อย่างดีเลิศ ที่ทรงเข้าวัดปฏิบัติธรรมตามนัยแห่งพระอาจารย์ฝั้น ที่ทรงคอยค้ำจุนอุปถัมภ์และทรงเป็นหลักชัยสำคัญของพระพุทธศาสนา จนประเทศชาติและปวงพสกนิกรชาวไทยอบอุ่นร่มเย็นผาสุกภายใต้ร่มเงาแห่งธรรมในบวรพระพุทธศาสนา ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ภาค ๒๑ ครูบาอาจารย์

องค์หลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เทศน์ถึงหลวงปู่ฝั้น

● วัดอยู่ภายในใจ (๗ ธ.ค. ๒๕๑๘)

ขอให้พากันนำธรรมนี้ไปปฏิบัติรักษาตน อยู่สถานที่ใด ไปสถานที่ใด จงทราบเสมอว่าความผิด ถูก ชั่ว ดี นั้นอยู่กับเรา การละวางในสิ่งที่ควรละวาง และการส่งเสริมสิ่งที่ควรส่งเสริมก็อยู่ที่ตัวของเรา **ไปไหนให้มีวัด อย่าให้ปราศจากวัด อย่างท่านอาจารย์ฝั้นท่านเคยว่า "วัดที่นั่นวัดที่นี่ วัดอยู่ภายในใจ"** ท่านพูดถูก ให้มีวัดอยู่ภายในจิตใจเสมอ คือ "วัตรปฏิบัติ" มีสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียร ใคร่ครวญดูเหตุดูผลอยู่เสมอ เวลานั่งรถไปก็ภาวนาไปเรื่อยๆ ใครจะว่าบ้าว่าบอก็ตาม **ข้อสำคัญผู้รับผิดชอบเรานี้คือ เราเอง** อย่าเป็นบ้าไปกับเขาก็แล้วกัน ถ้าเราไม่เป็นบ้าเสียอย่างเดียว คนเป็นร้อยๆ คนจะมาติเตียน หรือกล่าวตู่ว่า เราเป็นบ้าเป็นบอ คนร้อยๆ คนนั้นน่ะมันเป็นบ้ากันทั้งนั้นแหละ เราไม่เป็นบ้าเสียคนเดียวเราก็สบาย

● หลักใหญ่วงกรรมฐาน (๒๐ พ.ค. ๒๕๒๘)

ได้พูดถึงเรื่องหมู่เพื่อน ก็หวัง**ท่านสิงห์ทอง**องค์หนึ่งที่จะเป็นผู้นำของหมู่คณะ การแนะนำสั่งสอนจะถูกต้องแม่นยำในการประพฤติปฏิบัติ และข้อวัตรปฏิบัติของท่านก็เก่งด้วยนะ ท่านก็ดีนี่ยังจะมีที่ไหนเวลานี้ ผู้ที่อยู่นั่นก็แก่เฒ่าไปเสียมากๆ อย่างนี้เอาหลักเอาเกณฑ์ไม่ได้นี่ จะพึ่ง**หลวงปู่คำดี**ก็ไปเสียแล้ว แน่ะ ท่านก็แก่อยู่แล้ว **หลวงปู่ขาว**ก็ไปเสีย นั่นเป็นหลักใหญ่ที่สุดล่ะ **หลวงปู่ฝั้น**ก็ไปเสีย นี่ล่ะหลักใหญ่จริงๆ

ท่านเหล่านี้สอนไม่ผิด สอนธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนสุดยอด **หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่คำดี หลวงปู่ขาว** สอนไม่ผิด ถูกต้องร้อยเปอร์เซ็นต์ๆ นี่ท่านก็ไปเสียจะทำไง อย่าง**หลวงปู่แหวน**เวลานี้ใช้งานอะไรไม่ได้แล้ว เครื่องมือท่าน คือ ขันธ์ของท่าน ก็มีแต่นอนสูดลมหายใจเท่านั้น จะพึ่งท่านด้วยอุบายนั้น อุบายนี้ เหมือนแต่ก่อน ก็พึ่งไม่ได้แล้วเวลานี้จะทำไง หมู่เพื่อนจึงควรตั้งอกตั้งใจอย่าตื่นเต้นกับโลกกับสงสาร มีเรื่องเกิดกับตายเท่านั้นล่ะ ไม่มีอะไรมากยิ่งกว่านี้ ให้ดูเอาเถอะเจริญมาเท่าไรก็เจริญเถอะ

● ที่พึ่งเป็นพึ่งตาย (๑๙ ก.ค. ๒๕๒๘)

ครูอาจารย์ที่เป็นที่เคารพนับถือ ฝากเป็นฝากตายในอรรถในธรรมได้อย่างแท้จริงก็ร่วงโรยไปๆ ดังที่ทราบที่รู้กันอยู่ ซึ่งล้วนแต่เป็นองค์สำคัญๆ ในระยะ ๓ – ๔ ปี ๕ ปีมานี้ มีแต่ปีที่ร่วงโรยแห่งธรรมชาติที่อัศจรรย์ คือครูคืออาจารย์ที่รู้จริงเห็นจริงตามหลักธรรมดังพระพุทธเจ้าทรงสอนไว้

และแบบเดียวกันกับพระสาวกทั้งหลายแต่ครั้งพุทธกาล คือท่านผู้ที่รู้จริงเห็นจริงจริงๆ อย่าง **หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ขาว หลวงปู่คำดี หลวงปู่แหวน** เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เพชรน้ำหนึ่งๆ ทั้งนั้น

ถ้าครั้งพุทธกาล ก็เรียกอย่างธรรมดาๆ สบายๆ ตามความรู้ความเห็นของคนที่มีความหนักแน่นในธรรมอยู่แล้ว ได้ยินได้ฟังก็ไม่แสลงใจเหมือนคนที่มีแต่กิเลสเต็มหัวใจ ว่าพระอรหันต์ นั่นทุกวันนี้พูดอย่างนั้นไม่ได้ ข้าศึกของศาสนธรรมหรือของธรรมนี้มีมาก แม้แต่ผู้ประพฤติปฏิบัติธรรมเสียเอง และในวงผู้นับถือพุทธศาสนาเสียเอง ก็เป็นข้าศึกต่อคำพูดนี้ได้เหมือนกัน เพราะฉะนั้นที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติเรื่องอุตริมนุสธรรมไว้นั้น จึงเป็นความชอบธรรมอย่างยิ่ง สมกับพระองค์เป็นจอมศาสดา ทรงทราบเรื่องอดีตอนาคตได้เป็นอย่างดี

ครูอาจารย์ที่ล่วงไปเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ทรงอรรถทรงธรรมทางภาคปฏิบัติ เป็นผู้ได้เสวยผลแห่งการปฏิบัติของตนอย่างแท้จริง ดังพระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายท่านเป็นมา ไม่ได้ทรงไว้แต่เพียงความจดความจำชื่อเสียงของกิเลสตัณหาอาสวะของอรรถ ของธรรม ของมรรคผลนิพพานเท่านั้น แต่ซาบซึ้งถึงจิตถึงใจ สิ่งที่ควรถอดถอน ถอดถอนออกได้โดยสิ้นเชิง สิ่งที่ควรบำเพ็ญก็บำเพ็ญได้สมบูรณ์บริบูรณ์เต็มที่ เช่น อรหัตบุคคล องค์ท่านเป็นพระอรหันต์ได้โดยสมบูรณ์ ครูบาอาจารย์ทั้งหลายท่านรู้ท่านเห็นได้อย่างนั้นจริงๆ

เพราะฉะนั้น การแนะนำสั่งสอนบรรดาลูกศิษย์ ท่านจึงไม่สะทกสะท้าน ท่านจึงไม่มีข้อเคลือบแคลงสงสัยอันเป็นความไม่แน่ใจในตนแม้นิดหนึ่ง แต่ท่านจะสั่งสอนด้วยความเมตตาสงสารล้วนๆ ซึ่งเป็นหลักใหญ่ของใจ ไม่มีวิตกวิจารณ์กลัวจะสั่งสอนบรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะความรู้ไม่เพียงพอ อย่างนี้ไม่มีในท่านผู้ทรงอรรถทรงธรรมสมบูรณ์บริบูรณ์เต็มที่แล้ว ดังครูบาอาจารย์ทั้งหลายที่ได้ยกมาเมื่อสักครู่นี้เป็นสำคัญ

● ท่านมหาบัวดุเหรอ (๓ ก.พ. ๒๕๔๘)

วัดป่าบ้านตาดนี้แต่ก่อนเด็ดเดี่ยว เด็ดขาดทุกอย่าง เคลื่อนไปไม่ได้เลย ดุอยากให้ดีซีตบนั้นตีนี้เรื่อยเลย เสียงก็ลั่นไปทั่วประเทศไทย เขาบอกว่า อู๋ย ! **หลวงตาบัว**นี้ดุมาก ไม่อยากไป เขาไม่อยากไปวัดป่าบ้านตาด เขาว่าหลวงตาบัวดุมากๆ เฉพาะอย่างยิ่งย่นเอาใกล้ๆ นี่แหละ หมู ภรรยาของคุณชายปั๋ม เขาไปหา**ท่านอาจารย์ฝั้น** เขาไม่ค่อยมาหานี่ เรานี้ก็ไม่เคยสนใจกับใคร มีแต่เคร่งครัดในการปฏิบัติธรรมวินัยกับพระ เพราะไม่ค่อยมีแขกคน มีแต่พระทั้งนั้น การปฏิบัติทุกสิ่งทุกอย่างเข้มงวดกวดขัน เสียงมันลั่นไปว่าหลวงตาบัวนี้ดุ

พอดีหมูไปวัดอุดมสมพร **ท่านอาจารย์ฝั้น**ท่านเลยถาม นี่เห็นมาแต่วัดอุดมสมพรบ่อยๆ แล้ววัดป่าบ้านตาด **ท่านมหาบัว** ได้ไปไหม ท่านดุ ว่างั้นนะ ท่านดุ เลยไม่กล้าไป เหอๆ ขึ้นเลย ท่านเอาใหญ่นะ ท่านไม่เคยใช้กิริยาอย่างนั้น รู้สึกจะกระเทือนใจท่านอยู่นะ เพราะนิสัยท่าน

นุ่มตลอด แต่วันนั้นท่านขึ้น หือๆ ขึ้นเลยทีเดียว ท่านมหาบัวดุเหรอๆ ไปนะๆ จี้เข้าเลย หือ ! ทำไมเป็นอย่างนี้ ไปนะ จี้ตลอด หลังจากนั้นก็พอดีท่านอาจารย์ฝั้นท่านล่วงในระยะนั้น จากนั้นแกก็มาที่นี่ ท่านอาจารย์ฝั้นท่านพูดหลายแง่หลายมุมนะเกี่ยวกับเรื่องที่ดุหมูคราวนั้น ท่านสรุปมา **หือ ! ท่านมหาบัวดุเหรอๆ หาได้ไหมคนดุแบบนี้ พระดุแบบนี้หาได้ไหมๆ ไปนะ** อุ๊ย ! เอาใหญ่เลย โอ๊ย ! ทำไมมาพูดอย่างนี้ เหมือนกับว่าสะดุดใจท่านมากว่าเราดุ ท่านถึงเอาใหญ่ ไปนะ ไม่ไปไม่ได้

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ เทศน์ถึงหลวงปู่ฝั้น

● ครูบาอาจารย์ผู้ประพฤติปฏิบัติมีอายุยืน

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เราก็รู้อยู่แล้วอันนี้มันก็เป็นธรรมดา ถ้ากำลังสติ กำลังเพียรของเราดีชนะสิ่งเหล่านั้นได้ขาด จิตมันไปเกี่ยวข้องในขากับสัมผัสที่เรานั่ง มันรู้สึก พอนั่งไปสักหน่อย ผู้ที่หัดใหม่ๆ ที่จะอยู่ได้นาน จิตค่อยเคลิ้ม ค่อยสงบวิเวก อันที่ปวดนั้นกลายเป็นชา ออกจากหลังจากชาแล้ว มันก็เบาๆๆ มันคลายแล้วก็มันหาย เหมือนกับเรานั่งไม่ติด เพราะตัวของเราเบา เลือดลมมันก็เดินได้ คนมีสมาธิ คนมีกายเบา คนมีจิตเบา เพราะฉะนั้นความดันเลือดสามารถดันได้หมุนเวียนเลี้ยงหัวใจไปตามลำดับ ไม่ขัดข้อง ไม่เห็นอาจารย์องค์ไหนนั่งสมาธินานๆ แล้วก็เลือดหมุนเวียนไม่ได้ ไปเลี้ยงหัวใจไม่ได้ เป็นโรคหัวใจฉิบหายวายป่วงตายไปหมด ไม่เห็นมี

ครูบาอาจารย์ผู้ประพฤติปฏิบัติ ที่ยังมีอายุยืน บางองค์ก็มีอายุยืนกว่าบางคนด้วยซ้ำไป เหมือนกับ**หลวงปู่แหวน**กับ... ท่านก็นั่งภาวนาอยู่ในป่าในเขาทรมานอดทน **หลวงปู่ขาว หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่เทสก์** ดูอ่านประวัติแต่ละองค์ๆ ไม่เห็นท่านมีโรคมีภัย อายุสั้นพาลตาย เพราะโรคภัยเหล่านั้นกว่าคนธรรมดาที่เขาทะนุบำรุง ที่เขากลัวกัน ท่านเชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม

ถ้ากรรมและผลของกรรมที่เรากระทำไว้ในอดีตอำนวยผลมาในปัจจุบัน ประกอบปัจจุบันด้วย ถึงคราวแล้วจะเกิดเป็นลูกเศรษฐีที่มั่งคั่งสมบูรณ์บริบูรณ์เท่าไหร่ก็ตาม แม้จะเป็นหมอเองเถอะ บางคนก็อายุสั้น

● การทำสมาธิกำหนดกายเหมือนกับเสาหิน

ความตั้งมั่น ถ้าหากว่าเราบริกรรมพุทโธ หรือก็ไม่พุทโธมันก็ ไม่หานิมิต จิตตั้งไม่ได้ ทุกลมหายใจเข้าออก มันก็เข้าออกๆ มันตั้งไม่ได้ เพราะฉะนั้นเราต้องตั้งสติกำหนดกายของเราทั้งหมด คล้ายกับว่า แบบ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านว่า **เปรียบเหมือนหินยาว เสาหินยาวสี่ศอก ฝังแต่สองศอก ยังเหลือสองศอก ลมมาจากทิศไหนๆ ก็ไม่สะเทือน จะแรงขนาดไหนก็ไม่สะเทือนไม่หวั่นไหว**

ทีนี้ถ้าเราต้องการจิตตั้งมั่น เรากำหนดกาย กายมันไม่ได้คิด ให้นั่งมันก็นั่งอยู่ มันไม่คิดอะไร แล้วกำหนดกายเหมือนกับเสาหิน จิตของเราก็เหมือนกับอยู่ในเสาหิน แล้วสติก็กำหนดรักษาให้มั่น

อยู่ในที่นั่น เพื่อให้ได้นิมิตก่อน นิมิตก็ตั้งให้มันมั่น คือ สมาธินี่แรกๆ นี่ต้องอาศัยนิมิต อาศัยภาพ แต่ภาพมันเป็นธรรม มันเป็นกุศลธรรม เป็นเครื่องหมาย เพราะฉะนั้นบางแห่งจึงตั้งกสิณสีขาวบ้าง เอาปฐวีกสิณบ้าง เป็นน้ำบ้าง เอาไฟบ้าง เอาสีต่างๆ บ้าง เพื่อให้ได้นิมิต ได้ภาพ ให้มันนิ่ง สิ่งเหล่านั้นล้วนแต่มันเป็นภาพ เป็นนิมิตได้

● อุบายการสอน หลวงปู่สุวัจน์ท่านถือคติหลวงปู่ฝั้น

พระอาจารย์ท่านหนึ่งซึ่งเป็นลูกศิษย์ของ**หลวงปู่สุวัจน์** เล่าถึงอุบายการสอนของหลวงปู่ให้ฟังว่า เวลาหลวงปู่ฝึกมันประทับใจ จำไม่ลืมนะ ท่านถือคติ**หลวงปู่ฝั้น**ที่ว่า **“เห็นดีก็ให้พาทำ”**

หลวงปู่สุวัจน์ ท่านไม่พูดมาก แต่เอาการกระทำมาสอนเรา ให้เราคิดเอา ฝึกใช้ปัญญาเราเอง ทำให้เราจำไม่ลืม ท่านฝึกเราให้มีความละเอียดลออ หลวงปู่ท่านล้ำลึก ท่านค่อยๆ สอน เพื่อให้เราค่อยๆ รู้ เพราะถ้าบอกเร็ว เราจะไม่รับ ท่านจึงต้องใช้กุศโลบายล่อให้ตกหลุมพราง นักปราชญ์ท่านมีกุศโลบายอย่างนี้ เพราะตรงเกินไปก็ไม่ได้ ท่านฉลาดและนุ่มนวล เช่นอย่างว่าเราไปทำอะไรผิดมา ท่านว่า **“ทุกข์จากการทำผิดมันก็มากพอแรงอยู่แล้ว จะไปซ้ำเติมอะไรมันอีก”** คำพูดนี้ทำให้เราซึ้งใจมาก เราจึงกล้าเข้าหน้าท่าน

หลวงปู่จันทา ถาวโร โปรดเปรต ๓ ตน

“ท่านอาจารย์ **(หลวงปู่จันทา)** พวกดิฉันพ้นบาปกรรมจากกำเนิดเป็นเปรตแล้ว เพราะว่าท่านมาโปรด หนอนเจาะของลับนั้นตายหมดแล้ว เพราะอำนาจของ**พระไตรสรณคมน์** และ **ศีล ๕** สังหารล้างบาปเคราะห์เข็ญเวรร้ายได้หมด และอำนาจที่ไปอนุโมทนากุศลกับญาติทั้งหลายที่อุทิศให้ และท่านอาจารย์อุทิศให้ นั่นแหละ ก็พ้นทุกข์ จากกำเนิดเป็นเปรตได้ รวมทั้งที่พวกข้าพเจ้าทั้งหลายได้น้อมเอาพระไตรสรณคมน์และศีล ๕ ไหว้พระสวดมนต์ ภาวนาเดินจงกรม อย่างที่ท่านสอนนั่นแหละ บาปทั้งหลายก็หมดไปสิ้นไป ไม่เหลือเศษอยู่ได้ เมื่อก่อนนี้ก็มีพระมาจำพรรษาอยู่ที่นี่เป็นร้อยๆ ก็ไม่มีใครโปรดได้ ไปหาแล้วก็เฉย ผลสุดท้ายเขย่าต้นไม้ถาม ก็วิ่งหนีขึ้นกุฏิไปเลย บางทีก็หันกลับมาด่าว่าและขว้างปาใส่อีก แต่สำหรับท่านอาจารย์มาหาแล้ว ก็คุยกันรู้เรื่องและโปรดสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ ต่อแต่นี้ไป พวกดิฉันทั้ง ๓ จะขอลาไปเกิดยังเมืองมนุษย์”

อาตมาจึงว่า “พวกพระเหล่านั้นเขาไม่ใช่ญาติของโยม และก็ไม่เคยมีอุปการคุณต่อกันมา อีกทั้งจิตของเขาก็ไม่สงบลงสู่ภพเดียวกัน มันก็ไม่เห็นกันหรอก แต่อาตมากับพวกท่านเป็นญาติกันมาหลายภพหลายชาติแล้ว กรรมเก่าจึงบันดาลให้มาโปรดนะ และถ้าจะไปเกิดยังเมืองมนุษย์ ก็ขอให้ไปเกิดที่ จ.สกลนคร โน่น เพราะมีพระกรรมฐานมาก มี **หลวงปู่ฝั้น อาจาโร หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ** และอีกหลายองค์ หรือไม่ก็ไปที่ จ.อุดรธานี ก็มีพระกรรมฐานมากเช่นกัน ขอให้ภาวนา

พุทโธ ธัมโม สังโฆ ไปนะ อย่าได้ประมาท อำนาจของ**พุทโธ ธัมโม สังโฆ** จะพาไปเกิดในตระกูลของนักปราชญ์ จะได้แนะนำพร่ำสอนแต่ในทางที่ดี ไปเกิดเป็นมนุษย์แล้วขอให้เข็ดหลาบ และจดจำผลของความชั่วช้าลามกที่ทำให้มาเกิดเป็นเปรตนี้ไว้ให้ดี อย่าดื้อ อย่าด้าน อย่าล่วงประเวณีเล่นชู้นอกใจผัวอีกนะ”

เขาก็ว่า “เข็ดแล้ว กลัวแล้ว จะไม่ทำอีกต่อไป” จากนั้นก็กราบลาแล้วออกเดินทางไป

ท่านพระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต เทศน์ถึงหลวงปู่ฝั้น

● ของจริงมันมี (๒๓ ธ.ค. ๒๕๕๑)

หลวงปู่มั่นเหาะในป่า เหาะมาจาก... **หลวงปู่แหวน** กับ **หลวงปู่ขาว** เล่าไว้ หลวงปู่มั่นอยู่ที่ถ้ำเชียงดาว แล้วให้หลวงปู่แหวนกับหลวงปู่ขาวลงมาเอาน้ำ สมัยก่อนโบราณเราใช้ไม้กระบอกมาตักน้ำขึ้นบนเขา หลวงปู่มั่นให้ลงมา พอลงมาปั๊บ หลวงปู่แหวนหันหน้าขึ้นไป หลวงปู่ขาวน่ะหลวงปู่มั่นเหาะลงมาเลย

อันนี้**หลวงปู่ขาว**เล่าให้ฟัง เล่าให้**หลวงตา**ฟัง หลวงตาไม่เขียนลงในประวัติ เพราะว่าในประวัติ**หลวงปู่มั่น** เขียนมากเกินไปแล้ว คนเขาจะแบบว่า ความเพื่อจะให้เขาได้ประโยชน์ เขาก็อาจจะเป็นโทษกับเขาไง เยอะมากที่ไม่เอามาลง แต่เพราะหลวงปู่มั่นท่านสร้างบุญญาธิการมาเยอะ แล้วอย่างครูบาอาจารย์ อย่างเช่น **หลวงปู่ชอบ**อย่างนี้ **หลวงปู่ฝั้น** ท่านทำได้เยอะ ทำได้เยอะ แต่พวกนี้ไม่เคยมาโอ้อวดเลย ทำเอาเอาไว้เพื่อให้ลูกศิษย์ลูกหาว่า **“ของจริงมันมี”**

● หลงตัวเองว่าเป็นพระอรหันต์ (๑๑ เม.ย. ๒๕๕๒)

นี่พุทธะ พุทธะนี้ยังไม่เห็นนะ ถ้าพุทธะเห็นนะ ยกอีกแล้ว **หลวงปู่บัว หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่คำดี** ติดได้อย่างไร พระอนาคา พระอนาคา พอเป็นพระอนาคา ตัวเองเป็นพระอนาคา ก็หลงตัวเองว่าเป็นพระอรหันต์ ตัวธาตุรู้ พลังงานมันเป็นตัวมันเอง ยังไม่เห็นธาตุรู้ ยังไม่เห็น ถ้าเห็นไม่ติด ตัวนี้ตัวจิตเดิมแท้ ตัวพลังงานนะ ไม่ใช่ขันธ์ ไม่ใช่ความคิดแล้วนะ เป็นพลังงาน ไม่เจอไม่เจอ พอไม่เจอ หลวงตาท่านไปแก้ เห็นไหม

เพราะหลวงตาท่านไปแก้ **หลวงปู่ฝั้น**นะ **“พุทโธสว่างไสว พุทโธผ่องใส นั้นน่ะ มันคือตัวอวิชชา”** ความผ่องใสนะ ความผ่องใส พลังงานเห็นไหม ตัวพลังงาน คือ ตัวอวิชชา แล้วตัวอวิชชาถ้ามันจะรู้ ดูสิ เวลา**หลวงปู่บัว** หลวงตาท่านไปแก้หลวงปู่บัว บอกว่า “ให้ว่ามา ว่ามาทีละขั้นๆ ว่าต่อไปซิ” “จบแล้ว” แล้วเราเข้าใจ “จบแล้ว” เห็นไหม ท่านต้องถามอีกนะ ทุกคนก็ว่าเป็นพระอรหันต์

● การภาวนาเป็นงานละเอียด (๔ พ.ค. ๒๕๕๒)

การประพฤติปฏิบัติ หรือการภาวนานี้คือ เราจะมาชำระล้างให้มันสะอาด ถ้าไม่มีศรัทธา ไม่มีความเชื่อ ไม่มีความมั่นคง โธ่ ! อย่างเช่น ถ้าเราทำงานกัน พออาบเหงื่อต่างน้ำนี้เราก็ทุกข์แล้ว แล้วเวลานั่ง เห็นไหม **หลวงปู่ฝั้น**ท่านพูดเองว่า **“งานที่สบายๆ คือ หายใจเข้าและหายใจออกก็พุทโธๆ”** เวลาอาบเหงื่อต่างน้ำก็บอกว่าลำบาก แต่เวลานั่งนิ่งๆ มันก็ไม่ยอมทำ แล้วมันก็ทำไม่ได้ด้วยนะ ไอ้งานอันละเอียดแบบนี้ เห็นไหม เขาจะบอกว่า “พระบวชมาแล้วก็ไม่ทำงาน พระบวชมาแล้วเป็นลูกตุ้มสังคม พระนี้เอาเปรียบสังคม พระไม่ทำอะไรเลย” เขาไม่รู้หรอกว่า พระนี้กว่าจะเอาใจของตัวเองไว้ได้มันยากแค่ไหน

● แก้จิต (๑๗ พ.ค. ๒๕๕๒)

หลวงปู่ฝั้น นิพพานสว่างไสว **“พุทโธสว่างไสว พุทโธผ่องใส” หลวงตา**บอกผ่องใส คือ อวิชชาไง ในธรรมะชุดเตรียมพร้อม ผ่องใส คือ อวิชชา ความสว่างไสวเป็นอุปกิเลสทั้งหมด ไอ้นี่นิพพานเห็นไหม “พุทโธผ่องใส พุทโธสว่างไสว” นี่ก็ติดอันหนึ่ง

การติดนี่ไม่ใช่ว่าไม่เหมือนสวะลอยไปในน้ำ ลอยแล้วก็ไปติด ไม่ใช่ **การติดนี่ มันติดด้วยทิฐิมานะของตัว ติดโดยความเห็นผิดของตัว ติดโดยความเข้าใจผิด ติดโดยกิเลสมารเข้ามาหลอก** โอ้ ! ไม่ใช่ไปบนถนนแล้วมีคนเอาท่อนไม้มาฝาก มาติด ไม่ใช่หรอก มันเห็นชัดๆ ว่าท่อนไม้มันขวางอยู่ มันก็ผ่านได้ แต่ติดนี่ โอ้โฮ ! **หลวงปู่มั่น**ถึงพูดไว้ว่า

“หมู่คณะให้ปฏิบัติมา ผู้เฒ่าจะแก้ว่ะ ถ้าติด ถ้าภาวนามานะ แก้จิต มันแก้ยากนะ คนไม่รู้แก้ไม่ได้นะ ผู้เฒ่าจะแก้ให้ ภาวนามา เวลาผู้เฒ่ายังมีชีวิตอยู่ ให้รีบภาวนามา ผู้เฒ่าตายแล้ว จะไม่มีใครแก้นะ”

ไม่ใช่ไปศึกษาตำรามาแล้วถือไม้เรียวมาเลย คอยจะมาแก้ ใครมาก็จะฟาดก้นๆ ไม่มีทางมันไม่เป็นอย่างนั้นหรอก มันต้องเหมือนหมอนี่ เป็นโรคอะไร ? โรคที่เหมือนกันเป็นต่างกันเป็นเพราะเหตุผลอื่น เป็นเพราะเชื้อโรคมาจากที่อื่น แก้อย่างไร ? เชื้อโรคนี้ไปติดเชื้อมาจากไหน ไม่ได้ติดเชื้อนี่เป็นขึ้นมาด้วยตัวเองเป็นอย่างไร ? นี่แก้จิต

● ครูบาอาจารย์สร้างพันธุกรรมทางจิตดีหมด (๑๘ พ.ค. ๒๕๕๒)

เราเกิดมาพบครูบาอาจารย์ บุญกุศลของเรามหาศาลเลย แล้วต่อไปมันจะเรียวแหลมไป มันไม่ใช่เรียวแหลมที่นี่นะ มันเรียวแหลมที่**หลวงปู่มั่น**ท่านพูดของท่านเองว่า ท่านปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ หลวงปู่มั่นท่านต้องมีต้นทุนของท่านมา ท่านต้องสร้างพันธุกรรมทางจิตของท่านต้องดีมากมา

หลวงปู่ฝั้น ครูบาอาจารย์พันธุกรรมทางจิต มันดีมาหมด แล้วเวลามาเกิดมาในปัจจุบัน เวลาเขาพูดว่า ทำไมครูบาอาจารย์เราเกิดเป็นลูกชาวนา ไปเกิดบ้านนอกคอกนา ถ้าเกิดเป็นลูกเศรษฐีมันก็ไม่ได้บวชสิ ต้องเกิดเป็นลูกชาวนา เพราะชาวนาเขาสนใจในเรื่องศาสนา มันมีโอกาสได้บวชไง แล้วบวชขึ้นมามันปูพื้นฐาน แต่เขามองแต่ความทุกข์ยาก ยากจนในชาติปัจจุบัน

เขาไม่มองว่าพันธุกรรมที่จิตที่มันสร้างมา ว่า**หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่มั่น**ท่านสร้างมา ท่านเป็นจักรพรรดิ เป็นมหาอำมาตย์ ท่านเป็นมาเยอะ คนไม่เห็น คนไม่รู้ ถ้าไม่มีตรงนั้น ไม่มีอะไร จิตใจไม่เป็นอย่างนี้ หลวงปู่มั่น กับ **หลวงปู่เสาร์**

หลวงปู่เสาร์ดูผู้อุปัฏฐากสิ ราชนิกุลทั้งนั้นเลยนะหลวงปู่เสาร์ ดูสิ **เจ้าคุณอุบาลีฯ** เห็นไหม ใครอุปัฏฐาก ราชนิกุลทั้งนั้น พวกในวังทั้งนั้นเลย แล้วถ้าไม่มีบารมี เขาจะเคารพนับถือไหม แล้วเราบางทีมันก็สะท้อนใจอันหนึ่งว่า มันก็จะจางไปๆ แต่มันจะจางไปเรื่อยๆ นะ

● จะอยู่ที่ไหน ก็ให้อยู่กับพุทโธ (๒๘ ก.ค. ๒๕๕๒)

หลวงปู่ฝั้นกับครูบาอาจารย์เราบอกนะ ฟังแล้วสะเทือนใจนะ หลวงปู่ฝั้นบอกเลยนะว่า **“พวกเรานี่มีลมหายใจ แต่สูดลมหายใจทิ้งเปล่าๆ”** ลมหายใจนี้ทางการแพทย์ถือว่าเป็นอาหารละเอียดนะ ออกซิเจนอากาศบริสุทธิ์ เราหายใจเข้าไปเพื่อเลี้ยงสมอง สมองขาดอากาศไม่ได้ ๕ นาทีสมองตายเลย อาหารละเอียดมันจำเป็นอยู่แล้วใช่ไหม ทีนี้เราหายใจ หลวงปู่ฝั้นบอกเลยนะ “หายใจทิ้งเปล่าๆ” ลมหายใจมันให้ชีวิตเราแล้ว ถ้าเรามีสติกับลมหายใจนี่ อานาปานสติเกิดแล้ว

หลวงปู่ฝั้นบอกเลย **“จะอยู่ที่ไหน ก็ให้อยู่กับพุทโธ”** ลมหายใจนี่ พุทโธ พุทโธอยู่ตรงนี้ ทำดีๆ ทำชัดๆ นะ เดี๋ยวจะ โอ้โฮ ! เวลามันเป็น มันเป็นอย่างนี้จริงๆ เวลาจิตมันลงนะ มันเป็นความมหัศจรรย์ นี่ไงพระพุทธเจ้าสอนไง ความสุขที่หาได้ในกายเรานี้ ความสุขหาได้ในจิตเรานี้ แต่โลกนะ ต้องไปทัศนาจร ต้องไปท่องเที่ยว เงินก็เสีย เหนื่อยก็เหนื่อย ทุกข์ก็ทุกข์ ไปทำไมกันก็ไม่รู้ หาเงินมาโปะก็ไม่พอ ความสุขหาได้ที่หัวใจนี้ แล้วกำหนดลมนี่ ความมหัศจรรย์มันจะเกิด แต่ที่ทำกันไม่ได้เพราะอ่อนแอ ทำกันไม่ได้เพราะอำนาจวาสนาเราด้อย อำนาจมันด้อยเพราะอะไร เขาเรียกทางโลกว่า “สุกเอาเผากิน” มันไม่จริงจัง

● พระอรหันต์ก็มาจากปุถุชน (๒๘ ส.ค. ๒๕๕๓)

มันเหมือนกับร่องน้ำ คือ ร่องน้ำนี่มันจะลึกไปเรื่อยๆ นิสัยใจคอของเรา อะไรที่เราจะแก้ไข นี่เราต้องฝืน เราต้องฝืนเรา ต้องดัดแปลงของเรา เราจะเป็นคนดี เราจะทำคุณงามความดี ความดีของเรามันรออยู่ข้างหน้า แล้วถ้าผลมันทำได้ มันก็ต้องเข้าผลนั้น พอเข้าผลนั้นแล้ว มันก็จะผ่านไป

เราจะบอกว่า อาการอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ท่านเป็นมาทั้งนั้นแหละ ดู**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่ขาว หลวงปู่ฝั้น** หรือ**หลวงตา** นี่พระอรหันต์ทั้งนั้นนะ

แล้วพระอรหันต์นี้มาจากไหน ก็มาจากปุถุชนเรานี่แหละ มาจากผู้ที่ทุกข์ๆ ยากๆ อย่างเรานี่แหละ มาจากไอ้พวกที่นั่งหลับนี่แหละ ไอ้พวกนั่งสัปหงกโงกง่วงนี่ แต่สุดท้ายแล้วท่านทำจนเป็นพระอรหันต์ได้นะ มาจากไอ้คนนั่งหลับนี่แหละ ไม่ได้มาจากคนเก่งหรอก เพราะถ้าเก่งแล้วพระพุทธเจ้าไม่สอนพระอรหันต์หรอก พระพุทธเจ้าสอนไอ้พวกกิเลสหนาๆ อย่างเรานี่แหละ แล้วเราจะดัดแปลงเราเอง เราจะแก้ไขเราเอง

● อริยสัจมีหนึ่งเดียว (๔ ก.ย. ๒๕๕๓)

ผู้ที่ปฏิบัติกับผู้ที่ปฏิบัติรู้เหมือนกัน ! รู้เหมือนกัน การรู้เหมือนกัน เห็นไหม ในวงของกรรมฐานของเรานี้ ในวงกรรมฐานที่มี**หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น**เป็นหัวหน้า เป็นอาจารย์ใหญ่ แล้วเวลาครูบาอาจารย์ของเราปฏิบัติมา เห็นไหม **หลวงตา**ท่านเล่าประจำ แล้วหลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มั่นมา ท่านอุปัฏฐากหลวงปู่มั่นมา

หลวงปู่พรหมไปหา**หลวงปู่มั่น หลวงปู่ขาว**ไปหาหลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์เราไปหาหลวงปู่มั่น **หลวงปู่ฝั้น**ไปหาหลวงปู่มั่น ลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่นทุกองค์ที่ไปหาหลวงปู่มั่น ไปพูดถึงธรรมะกันนี้ **หลวงตา**ท่านนั่งฟังมาหมดเลย ท่านถึงได้เก็บประสบการณ์ของท่านมหาศาลเลย แล้วท่านมีการศึกษาว่าท่านเป็นมหาด้วย ฉะนั้น เวลา **“ธมฺมสากจฺฉา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ”** คือเวลาพูดธรรมะกันนี้ มันจะลงร่องเดียวกันหมด **“เพราะอริยสัจมีหนึ่งเดียว”**

● หลวงปู่ฝั้นกำหนดจิตตรงท้อง ทำให้ผายลม (๒๗ พ.ย. ๒๕๕๓)

สมัยหมออวย หมออวยอุปัฏฐาก**หลวงปู่ฝั้น** หลวงปู่ฝั้นนอนอยู่นี่ หมออวยบอกเลยบอกว่าให้หลวงปู่ฝั้นกำหนดลม กำหนดจิตมาอยู่ที่ท้อง กำหนดตรงนี้ เพราะลมมันแน่น พอหลวงปู่ฝั้นกำหนด... กำหนดมาแล้วแบบว่าผายลมเลยล่ะ พั่บ ! พั่บ ! ออกเลย เห็นไหม หมออวยเป็นคนอุปัฏฐากหลวงปู่ฝั้นอยู่ หลวงปู่ฝั้นนอนป่วยอยู่

นี้ทางการแพทย์เห็นไหม มันรู้อยู่ว่าตรงนี้เสื่อมสภาพอย่างไร แต่ทางการแพทย์มันสุดวิสัย บอกให้**หลวงปู่ฝั้น**กำหนดจิต หมอเป็นคนแนะนำ แล้วหลวงปู่ฝั้นเป็นคนทำ ทำกับตัวท่านเอง หมออวยเป็นคนแนะนำนะว่า ให้กำหนดจิตมาอยู่ที่กระบังลมนี่ตรงนี้ กำหนดจิตมาที่ตรงนี้เลย กำหนดจิตมาที่ตรงนี้เลย แล้วหลวงปู่ฝั้นก็ทำตาม... ทำตาม พอทำตามแล้ว ท่านก็ผายลม พั่บ ! พั่บ ! นี่ครูบาอาจารย์ท่านทำของท่าน

● ผลเวรกรรม (๕ ธ.ค. ๒๕๕๓)

เวรกรรมเป็นความเสมอภาค ใครทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครสร้างเวรกรรมอย่างใดมา มันจะได้ผลเวรกรรมอย่างนั้น ถ้าบางคนนั่งสมาธินะ มีอาจารย์บางองค์นั่งสมาธินี่เลื้อยเป็นงูเลยนะ โยกไปโยกมา แต่จิตสงบได้ ! จิตนี้สงบได้นะ จิตนี้สงบได้ อาการส่วนอาการ จิตนี้สงบได้ แต่น้อยคนที่จะเป็น น้อยคนมาก เพราะคนที่พูดอย่างนี้คือ **หลวงปู่ฝั้น** หลวงปู่ฝั้นบอกมีพระองค์หนึ่งนั่งนี่คลอนไปคลอนมา ท่านบอก นั่นล่ะ จิตสงบนะ นั่น จิตสงบนะ..นั่นล่ะ มันเป็นอาการข้างนอก แต่จิตมันสงบได้ แต่มันก็เป็นเฉพาะคนไง

● การภาวนาของพระอรหันต์ทุกองค์จะไม่เหมือนกัน (๑๓ พ.ย. ๒๕๕๔)

หลวงปู่คำดี หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น ท่านพิจารณามันแตกต่างกัน พอมันแตกต่างกันมันเหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม พระอรหันต์ ๘๐ องค์ เอตทัคคะ ๘๐ อย่าง นี่จริตนิสัยมันแตกต่างกัน **การภาวนาของพระอรหันต์ทุกองค์จะไม่เหมือนกัน** วิทยานิพนธ์ไม่ซ้อนกัน ประวัติการปฏิบัติจะไม่เหมือนกัน พิจารณากายเหมือนกัน อย่างเช่น หลวงปู่คำดี ท่านพิจารณากายเหมือนกันกับ**หลวงปู่เจี๊ยะ** พิจารณากายเหมือนกัน แต่ไม่เหมือนกัน มันไม่เหมือนกันอยู่ที่ความหนา ความหยาบ ความละเอียดของใจไง กิเลสมันมีหยาบหรือหนา

การพิจารณากายนี่ พิจารณากายในแง่มุมใด ? การพิจารณากายในทัศนคติอย่างใด ? พิจารณากายเหมือนกัน ดูสิอย่างเช่น พระพิจารณาเส้นผม เวลาพิจารณาเส้นผมนะ เส้นผมมันขยายออก เส้นผมนี่เหมือนท่อนซุง คิดว่าเส้นผมเหมือนท่อนซุง ในเส้นผมนั้นมันดูดอาหารอย่างไร ? มันอยู่ของมันอย่างไร ?

นี่ทำไมจิตมันขยายได้ จิตมันพิจารณาของมันได้ มันพิจารณาได้ นี่แง่มุมของการปฏิบัติ เราจะบอกว่า มันไม่เหมือนกันหรอก ถ้าเหมือนกันมันเป็นสัญญา ถ้าเหมือนกันมันเป็นสัญญา ฉะนั้น เพียงแต่**หลวงปู่มั่น**ท่านบอก เหมือนเรา เหมือนเรา คือ โดยผลไง โดยผล มันไม่ใช่เหมือนเราโดยก็อปปี้ไง ถ้าเหมือนเราโดยผลมันเหมือนกัน อันนี้เหมือนกันโดยอริยสัจมีอันเดียวเหมือนกัน ฉะนั้น มันถึงไม่เหมือนกัน

● อัปปนาสมาธิ (๑๙ ม.ค. ๒๕๕๖)

คำว่าอัปปนาสมาธิ ถ้าคนมีอำนาจวาสนา เขาทำเป็นปกตินะ คนที่มีอำนาจวาสนา เขาทำได้ปกติเลย นี่**หลวงปู่ชอบ หลวงปู่ฝั้น**เรื่องนี้สบายมาก เพราะท่านมีความชำนาญทางนี้ นี่จะรู้วาระ รู้สิ่งต่างๆ แปลกประหลาดมหัศจรรย์ ท่านรู้ของท่าน แต่รู้ในใจของท่านแล้ว ท่านเก็บไว้ในใจ

ของท่าน เพราะท่านรู้ว่า ใจที่เป็นอย่างนี้ มันหาได้ยาก แล้วจะเอาความรู้อย่างนี้มาบอกให้ทุกคนต้องรู้เหมือนเรา มันไม่มีหรอก

ฉะนั้น ท่านรู้ของท่าน ท่านรู้ ท่านถึงไม่พูดเลยนะ ท่านรู้ ท่านไม่ค่อยพูดหรอก ถ้าเป็นคราวจำเป็นท่านจะบอกว่า ไอ้นั่นเป็นอย่างนั้น ไอ้นั่นเป็นอย่างนั้น แต่ท่านไม่พูดออกมาหรอก ถ้าพูดออกมาแล้วนะ ไอ้คนก็อปปี้มันมีเยอะ ไอ้คนก็อปปี้มันจะไปใช้กิน ฉะนั้น อัปปนาสมาธิ ถ้ามันทำได้ก็สาธุ ถ้าทำไม่ได้ เราก็เก็บของเราไว้ เราก็ปฏิบัติของเราไป นี่พูดถึงอัปปนาสมาธินะ

● นรก – สวรรค์มี (๓ มี.ค. ๒๕๕๖)

นี่ถ้าพูดถึงมัชฌิมาปฏิปทา เวลาบุคลากรในศาสนาเสื่อมทรามก็อ้างอิงกัน เรื่องพาไปทัวร์สวรรค์ ทัวร์นรก ทัวร์นิพพาน พากันไป นั้นบุคลากรที่มันเสื่อมทราม แต่ถ้าคนที่ไม่เชื่อปฏิเสธไปเลย นรก – สวรรค์ไม่มี สรรพสิ่งไม่มี อะไรก็ไม่มี แต่**หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่ฝั้น** ครูบา–อาจารย์ของเรา ท่านได้สัมผัสเรื่องนี้ **หลวงปู่ชอบ**

มันมี แต่มีแล้ว เขาไม่เอามาโอ้ เอามาอวด มีนี่เวลาเราเข้าไปเห็นแล้ว ให้สำรอก ให้เห็นแล้วมันสลดสังเวช ถ้ามันสังเวชแล้ว มันก็เป็นประโยชน์ แล้วเวลาเอามายืนยัน นี่ศาสดา **ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต** องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เห็นแบบนั้น เวลาครูบาอาจารย์ท่านเห็นแบบนั้นก็คอยเตือนไง อย่าทำนะ บาป อย่าทำนะ ถ้าทำแล้ว มันจะได้ผลอย่างนั้นๆๆ นะ บุญนี่ควรทำ บุญนี่ควรทำ ทำบุญแล้ว มันจะได้ประโยชน์อย่างนั้นๆๆ นะ

● ธุดงค์เพื่อ (๑ ธ.ค. ๒๕๕๖)

ถ้าธุดงค์เพื่อกำจัดกิเลสนะ เขาไปในป่าในเขา เขาไม่เดินหรอกบนถนนหนทาง เว้นไว้แต่มือใหม่หัดขับ มันก็ลองดูก่อน เดินไปตามทางรถไฟ เดินทางรถไฟตั้งแต่กรุงเทพฯ ไปถึงภาคใต้เดินตามทางรถไฟไป มีก็พักตามข้างทางกันไป เพื่อให้ฝึกหัด แต่พอมันจะเอาจริงเอาจัง เขาเข้าป่าแล้ว เพราะเข้าป่าไปมันมีที่สงบวิเวก มันมีที่สงบวิเวก แล้วมันเป็นการวัดค่าของใจ ว่าใจเรามีอำนาจวาสนาแค่ไหน

ถ้ามีอำนาจวาสนานะ ครูบาอาจารย์ของเราสมัย**หลวงปู่มั่น หลวงปู่สีทาๆ** ที่อยู่กับหลวงปู่มั่นไง เดินจงกรมอยู่ เห็น เอ๊ะ ! มันมีอะไรแปลกๆ อยู่ข้างทาง พอหันไป อู้ฮู ! เสือตัวใหญ่มาก เสือตัวใหญ่ๆ เสือตัวที่ผิดธรรมชาติของเสือ ส่วนใหญ่แล้วเป็นเสือเทพ มันจะมีเสือจากเทพ เสือจากสิ่งที่พวกเทพบันดาลให้มาเป็นอุบาย มาเป็นการเสริมบารมี นี่ถ้าอยู่ในป่าในเขา มันจะมีอย่างนี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านไปเจอที่ไหน มีแต่เสือนอนอยู่เต็มไปหมดเลย ไปเจออย่างนั้น ไอ้พวกเราไม่ต้องเสือหรอก แค่มันเสียงคำราม เราก็ขนหัวตั้งแล้ว ขนหัวตั้งก็เพื่ออะไรล่ะ ?

นี่ไง เขาธุดงค์เพื่อสิ่งนี้ไง ธุดงค์เพื่อให้หัวใจของเราได้สัมผัส ได้กระทบสิ่งต่างๆ เพื่อหาประสบการณ์ หาประสบการณ์นะ **เพราะเราธุดงค์เพื่อชำระล้างกิเลส ธุดงค์เพื่อให้หัวใจเข้มแข็ง ธุดงค์เพื่อให้พระเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส ให้เข้มแข็ง แม้แต่ไม่มีใครเลย เราก็อยู่ได้** พระที่ธุดงค์ๆ มานะ เคยธุดงค์ผ่านอุปสรรคต่างๆ มา พอมาอยู่วัดอยู่วา มันอยู่สะดวก อยู่สบาย อู๋ย ! มันพร้อมไปหมด มันเหมือนโรงแรม ๕ ดาวเลย มีทุกอย่างพร้อม บริการเสร็จ แต่ไปอยู่ในป่าไม่มีอะไรเลย ไม่มีสิ่งใดเลย แล้วเราต้องหาเอง เราต้องดำรงชีวิตอยู่ได้ เราดำรงชีวิตอย่างนั้นอยู่ได้ เพื่อให้เห็นว่าแม้แต่มนุษย์ แม้แต่มนุษย์บวชเป็นพระ ออกมาธุดงค์เพื่อดำรงชีวิต ชีวิตอย่างนี้มันอยู่ได้แล้ว เราจะไปต้องการสิ่งใด เห็นไหม

● ธรรมะทางเดียวกัน (๑๕ ธ.ค. ๒๕๕๖)

ถ้าความเห็นภายในมันเหมือนกัน มันเหมือนกัน มันเป็นทางเดียวกัน นี่ธรรมะทางเดียวกัน ถ้าทางเดียวกันมันก็ถูกต้อง ฉะนั้น **หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น** ท่านปฏิบัติของท่านสมความปรารถนาของท่านแล้ว ท่านถึงได้วางข้อวัตรไว้ เช่น กำหนดพุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ อานาปานสติ ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบแล้ว ถ้าออกฝึกหัดใช้ปัญญา ถ้าปัญญามันก้าวเดินไป ถ้ามันเป็นก้าวเดินไป มันสำรอก มันคายกิเลสออกเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

ฉะนั้น เวลา**หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน** เวลาท่านไปหา**หลวงปู่มั่น** เวลาท่านมีปัญหาในใจของท่าน หลวงปู่มั่นท่านแก้ให้ๆ พอแก้ให้ขึ้นมา พอมันมีปัญญาขึ้นมา มันเหมือนกัน มันทันกันไง เราจะบอกว่า มันทันกันที่ว่าตามความชอบของตน เป็นกลุ่มเป็นก้อนตามความชอบ ใครมีความชอบใจอย่างนั้น ก็เสนอแนวทางการปฏิบัติอย่างนั้น แล้วเราปฏิบัติตามกลุ่มตามก้อนอย่างนั้น เราก็เชื่อตามกันไป แต่ความจริงจากข้างใน ความจริงข้างในมันอันเดียวกันหรือเปล่า แต่ถ้าเป็น**หลวงปู่เสาร์** หลวงปู่มั่น เป็นครูบาอาจารย์เรามันเป็นอันเดียวกัน

● ครูบาอาจารย์เราไม่โฆษณา (๒๓ ก.ย. ๒๕๕๗)

คำว่า พระอรหันต์ๆ พระอรหันต์ต้องสร้างบุญญาธิการมาขนาดไหน ในพระไตรปิฎกว่าแสนกัป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย พระอรหันต์นี่ต้องแสนกัป อำนาจวาสนาบารมีถึงจะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ เวลาท่านสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาขนาดนั้น ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันต้องมีคติธรรม ถ้าเป็นความจริงนะ เป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมจริงๆ

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ที่ไม่เป็นธรรมจริงๆ เห็นไหม พวกกาฝาก มันเข้าไปอยู่กับครูบาอาจารย์แล้วอ้างอิง คนนั้นก็เป็นพระที่**หลวงปู่มั่น**ยกย่องสรรเสริญ องค์นั้นก็เป็นหลวงปู่มั่นเชิดชูบูชา องค์นั้นก็เป็นหลวงปู่มั่นเป็นผู้ที่เห็นคุณธรรม นี่ไปอาศัยเป็นกาฝาก แล้วก็ออกมาอ้างอิงไง

แต่**หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่แหวน หลวงปู่คำดี หลวงปู่ชอบ หลวงตา หลวงปู่เจี๊ยะ** ท่านไม่เคยโฆษณาว่า ท่านเป็นศิษย์**หลวงปู่มั่น**เลย ครูบาอาจารย์เหล่านี้ไม่เคยโฆษณา ไม่เคยเอาสิ่งนั้นมาเป็นประโยชน์เลย แต่เวลาท่านพูดของท่าน เพราะท่านเคารพบูชาของท่าน ดูสิ เหมือนกับลูกคิดถึงพ่อ ลูกคิดถึงพ่อ เห็นไหม พ่อเลี้ยงดูมาขนาดนี้ พ่อแม่ดูแลมาขนาดนี้ มันทำไมไม่คิดถึงพ่อแม่ของมัน ถ้าคิดถึงพ่อแม่นี่ เราพูดถึงคุณงามความดีของพ่อแม่ของเรา แต่เราไม่ได้เอามาโฆษณาหากิน เราไม่ใช่เอามาโฆษณา เพื่อความลาภสักการะ เพื่อคนให้นับหน้าถือตา ไม่ใช่เป็นอย่างนั้น **แต่ถ้าครูบาอาจารย์ท่านพูดแบบเชิงยกย่องสรรเสริญ มันเป็นการแบบว่า คนกตัญญูกตเวทีรู้คุณคน**

● ล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร (๑๔ ก.พ. ๒๕๕๘)

หลวงปู่ฝั้นท่านก็สอนให้มีผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ให้มีสติ มีปัญญา ใครจะมาหลอกเราได้ หลวงปู่ฝั้นท่านพูดประจำ ครูบาอาจารย์เรา ถ้าเป็นสายพระป่านะ ท่านให้ขยัน ท่านให้หมั่นเพียร เพราะอะไร ? เพราะว่าคนเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร พระยังต้องขยันหมั่นเพียรเลย พระยังต้องเข้าทางจงกรมเลย พระต้องนั่งสมาธิภาวนา พระต้องหมั่นใช้ปัญญา ถ้ามันไม่ใช้ปัญญา ปัญญาไม่ฝึกขึ้นมา สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่สมาธิเป็นที่สงบระงับขึ้นมาแล้ว มันเกิดปัญญาขึ้นมา พอเกิดปัญญาขึ้นมา เรามีปัญญา เราทำอะไรก็สำเร็จ ถ้ามีปัญญานะ เว้นไว้แต่มันมีกรรม กรรมที่มันหนักหน่วง กรรมที่มันทำให้ผิดพลาด อันนั้นก็อีกเรื่องหนึ่ง

● ทางฆราวาสคับแคบ ทางสมณะกว้างขวาง (๑๗ พ.ค. ๒๕๕๘)

การศึกษา เขาศึกษามาไว้ให้ปฏิบัติ เวลาเรียนจบแล้วทำอะไรต่อ ทางวิชาการเขาคิดเลยนะ เวลาพระนี่จบแล้ว เรียนจบ ๙ ประโยค ฉะนั้น พอเรียนจบ ๙ ประโยคแล้ว เรียนธรรมะจบแล้ว พอเรียนธรรมะจบแล้ว ตอนนี้ก็ดำรงชีวิตเป็นพระ ก็ได้สมณศักดิ์ ได้ตำแหน่งหน้าที่การงานขึ้นไปแล้วทางธรรมล่ะ ? ทางธรรมที่ปฏิบัติล่ะ ? แต่เวลาพระกรรมฐานเรา เห็นไหม **หลวงปู่ฝั้น**ครูบา–อาจารย์ท่านบอกเลย **การเรียนปริยัติของพวกเรา เวลาบวชกับอุปัชฌาย์ เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ นี่กรรมฐาน ๕ อุปัชฌาย์ให้กรรมฐาน ๕ อยู่แล้ว พอได้กรรมฐาน นี่เราเรียนปริยัติจบแล้ว ต่อไปนี้มันก็อยู่ที่ว่าเราจะปฏิบัติได้หรือไม่ได้ ถ้าเราปฏิบัติได้ เราทำของเรา**

นี่ถ้าทางมันกว้างขวาง มันกว้างขวางอย่างนี้ไง พอกว้างขวางแล้ว เข้าทางจงกรมสิ นั่งสมาธิภาวนา เข้าป่าเข้าเขาไปสิ ปฏิบัติไปสิ รุกขมูล อยู่รุกขมูล เห็นไหม ดูสิเวลาฤดูกาลของเขา เวลานกมันทำรัง มันฟักไข่ของมัน มันกกไข่ของมัน มันสร้างครอบครัวใหม่ของมัน มันดูแลลูกมัน พอลูกมันโตแล้ว มันไล่ลูกมันไปนะ ต้องหากินเอง ต้องหากินเอง ต้องโตแล้วไป ไอ้นี่ก็เหมือนกัน เวลาทางฆราวาสทางคับแคบ สมณะเป็นทางที่กว้างขวาง แล้วสมณะเอาจริงหรือเปล่า สมณะที่ทางกว้างขวางได้สนใจทางปฏิบัติของตัวไหม ?

● สำคัญทุกวัน (๑ มิ.ย. ๒๕๕๘)

วันสำคัญทางพุทธศาสนา เราทำเพื่อบุญ เพื่อกุศลนะ ถ้าบุญกุศลทำเพื่อเรา ทำเพื่อเรา แต่เวลา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านบอก สำคัญทุกวัน พระกรรมฐานเราสำคัญทุกวัน เวลาคนเจ็บไข้ได้ป่วยนะ คนเจ็บไข้ได้ป่วยทุกวินาทีมีค่าหมด หายใจเข้าแล้วไม่หายใจออกก็ตาย เราจะรอแต่วันสำคัญทางพุทธศาสนาแล้ว เราค่อยขวนขวายมาทำบุญกุศลกันใช่ไหม เราต้องมีวันสำคัญเท่านั้น เราถึงทำคุณงามความดีใช่ไหม ถ้ามันไม่ใช่วันสำคัญ เราจะไม่ทำสิ่งใดเลยหรือ **พระกรรมฐานเราถึงบอกว่ามันสำคัญทุกวัน** สำคัญทุกวัน ไม่มีวันไหนไม่สำคัญเลย เพราะสำคัญทุกวัน ลมหายใจเข้าลมหายใจออกก็สำคัญ ถ้าลมหายใจสำคัญ ความสำคัญอันนั้น มันจะทำให้เราสำนึกได้ พอสำนึกได้ทำความดีต่อเนื่องไป

● ขี้พระอรหันต์คนนำไปบูชา (๑๔ ส.ค. ๒๕๕๘)

แต่ถ้าใจเรามีค่านะ ดูสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาหัวใจที่มีค่า เห็นไหม สรรพสิ่งในโลกนี้มีค่าหมดเลย ครูบาอาจารย์ของเรานะ **หลวงปู่ฝั้น**เนี่ย เวลาท่านถ่ายอุจจาระพวกโยมอุปัฏฐากเขาขอให้เก็บอุจจาระนั้นไว้ให้เขานะ ขี้ของคนมันเหม็น แต่ขี้ของพระอรหันต์มันหอม มีคนเขาขอให้เก็บไว้ เขาจะเอาไปบูชา

● เจือจานกัน (๘ พ.ย. ๒๕๕๘)

ถ้าความจริงขึ้นมา ดูสิ เวลาในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลาภที่เกิดในกฐินนั้น ในสังฆกรรมนั้น ต้องแบ่งและเจือจานกันในสงฆ์ชุมชนนั้น เราอยู่กับ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านทำก็ทำอย่างนั้น แต่เวลามาอยู่กับ**หลวงตา** หลวงตาท่านบอกว่า ถึงจะไม่ใช่ภิกษุจำพรรษาด้วยกัน แต่ถ้าผ้ามันเกิดขึ้น ท่านก็เจือจานเหมือนกัน เพราะเราไปกฐินที่บ้านตาด เราได้มาประจำ ท่านให้มาตลอด

ภาค ๒๒ ปกิรณกธรรม

ท่านแตกฉานทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ

การพัฒนาทางจิตใจ คือ การเทศน์ **“พระอภิธรรมสังคิณีมาติกา”** เป็นพระธรรมเทศนากัณฑ์ใหญ่ เป็นงานประพันธ์ของท่านพระอาจารย์ตั้งแต่สมัยท่านยังหนุ่ม และท่านได้เขียนไว้ด้วย “อักษรธรรม” เป็นลายมือท่านเองงดงามมาก พระธรรมเทศนากัณฑ์นี้ท่านผู้รู้ชมเชยว่าแต่งได้ดียอดเยี่ยม คือ ทั้งไพเราะและกะทัดรัด ถึงแม้จะเป็นเทศน์ที่ยืดยาว แต่ก็เห็นสมควรนำมาพิมพ์ไว้ทั้งหมดเพื่อเป็นหลักฐานว่า **ท่านพระอาจารย์ฝั้นนั้น ท่านแตกฉานทั้งด้านปริยัติและด้านปฏิบัติ**

ท่านมีความสามารถไม่เพียงแต่แสดงธรรมะป่าให้เป็นที่ซาบซึ้งอย่างเดียว แม้การเทศน์แบบอย่างฉบับท่านก็สามารถเรียบเรียงได้อย่างวิจิตรพิสดารเหมือนกัน **ท่านพระอาจารย์ฝั้น**นั้นท่านมีความสามารถในการสอนคนทั้งหลายอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้านที่หย่อนการศึกษาหรือนักเรียนนอกที่กำลังเฟื่องวิชา ท่านก็สอนให้เกิดความสนใจในธรรมะได้ทั้งนั้น

พระธรรมเทศนาเรื่อง**พระอภิธรรมสังคิณีมาติกา**ของท่านพระอาจารย์ ได้เคยมีผู้แปลเป็นภาษาไทยและพิมพ์เป็นหนังสือเล่มมาแล้ว ปรากฏว่ามีความผิดพลาดหลายแห่ง **พระอาจารย์สุวัจน์ สุวโจ** กับ อาจารย์สุพล น่าชม จึงได้ช่วยกันปรับปรุงต้นฉบับขึ้นใหม่

ไปวัด คือวัดใจ คือวัตรปฏิบัติ

ครูบาอาจารย์ เทศน์ไว้ดังนี้

“วัตร คือ ข้อวัตรปฏิบัติ วัตร คือ พระที่มีข้อวัตรปฏิบัติ กิจของสงฆ์ ๑๐ อย่าง กวาดลานเจดีย์ ดูแลต่างๆ คือ กิจของสงฆ์ เราเข้ามาวัด เราก็ต้องเข้ามาวัดก็ข้อวัตรไง **หลวงปู่ฝั้น**น่ะบอก **“เข้าวัด คือวัดใจ คือวัตรปฏิบัติ ไม่ใช่วัด.. วัตถุ วัตรปฏิบัติ”** ถ้าเราเข้าวัดปฏิบัตินะ สิ่งนั้นน่ะมันได้วัดใจเรา มันได้ชำระล้างเรา

วัตรปฏิบัตินะ เครื่องดำเนินไง วัตรปฏิบัติจะเข้าให้ถึงเรื่องของใจได้ กิริยาเหมือนกันเห็นไหม วัตรปฏิบัติของพระนี่ มันเป็นเรื่องปกตินี่แหละ แต่ถ้าคนทำ มันก็เหมือนกับความพอใจหัวใจมันยอมรับ พอหัวใจมันยอมรับ มันทำได้ ถ้าหัวใจไม่ยอมรับ มันก็ดูเป็นของเล็กน้อย

ความเป็นของเล็กน้อย **หลวงปู่ฝั้น**บอกไว้ว่า **“ผงฝุ่นมันเข้าตาแล้ว มันเคืองตา ไม่มีท่อนซุงท่อนไหนไปเข้าตาคนหรอก”** เราเห็นแต่ของเล็กน้อยๆ แล้วเรามองข้ามไปๆ นี่วัตรปฏิบัติวัดไม่ร้างไง เห็นไหม ธุดงค์ ๑๓

ธุดงค์ ๑๓ จะถึง ๑๓ ข้อ วัตร ๑๔ อาจริยวัตร อาคันตุกวัตร เห็นไหม วัตรของพระที่จะเครื่องอยู่อาศัย เขาถึงบอกว่า **“ถ้าพระมีวัตรปฏิบัติ นี่วัดไม่ร้าง คนไม่ร้าง”** คนมีกติกาไง ถ้าคนไม่มีกติกา คนเอาความสะดวกเอาความมักง่ายไป มันไปได้เรื่อย

ฉะนั้น ถ้าทำแล้วมันก็เป็นความยุ่งยากขึ้นมา ความยุ่งยากมันไม่พอใจ มันอยากมักง่ายไง ฉะนั้น ถึงว่ามันลำบากหน่อยต้องยอมรับ มันเป็นวัตรปฏิบัติ ข้อปฏิบัติแสดงออกถึงใจ ใจมันจะยอมรับ ไม่ยอมรับ นี่เครื่องดำเนินไง ปฏิปทาของพระธุดงคกรรมฐาน

ปฏิปทา คือ เครื่องดำเนินเข้าไป ปฏิปทาเครื่องเข้า ถ้าเราไปทำลายปฏิปทาซะหมดนะ ถนนหนทาง มันจะเข้าไปไม่ได้ มานี่อาศัยหนทางเข้ามา ถ้าไม่มีหนทางเข้ามา เราจะเข้าไปถึงใจได้อย่างไร ? การจะเข้าไปถึงใจ การจะชำระกิเลส กิเลสมันอยู่ที่ใจ เห็นไหม ว่าศาสนานี่มันเข้าได้ด้วยเรื่องที่มันละเอียดอ่อนมาก **ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ เป็นไปไม่ได้เลย** เป็นไปไม่ได้เลย แต่ในเมื่อเราไม่ถึงกับว่าขนาดนั้น เราหวังในมรรคผล หวังในเครื่องดำเนิน แนวทางของเรายังมีอยู่ เราก็ต้องปฏิบัติตามนั้น นี่วัตรปฏิบัติ

หลวงตาท่านพูดประจำ “ใครจะเข้ามาวัดนะ เขี้ยวเล็บมันต้องถอดไว้ที่ประตู อย่าเอาเข้ามาด้วย ศักดิ์ศรีดีงามทิ้งไว้ที่นั่น มนุษย์เหมือนกัน มนุษย์เหมือนมนุษย์ มนุษย์ต้องมีศักดิ์ศรีดีงามความเป็นมนุษย์เท่ากัน” เห็นไหม นี่มันวัดใจ มันถอดศักดิ์ศรี ศักยภาพของตัวไว้ที่ประตู แล้วเข้ามาปฏิบัติธรรมด้วยความเสมอภาค ความเสมอภาคนั้น นี่เข้าวัด !

หลวงปู่ฝั้นบอกไปวัดไปวาน่ะ เรามาวัด เห็นไหม เรามาวัด เราได้มีกติกา ได้การบังคับความเคยชินของเรา พอบังคับความเคยชิน อยู่บ้านมันมีแต่กิเลสมันครอบงำ มาวัด เอาวัตรมากรองหัวใจของเรา พอเข้ามาวัดแล้วได้ฟังธรรม ได้ฟังธรรม **มาวัดมันสำคัญตรงนี้ สำคัญตรงว่าได้ฟังธรรม** เวลาหลวงปู่ฝั้นท่านบอก ไปวัดเพื่อวัดใจของเรา ข้อวัตรปฏิบัติ วัดเขามีกติกาของเขา เราเข้าไปในที่ของผู้ทรงศีล วัดเป็นอาราม เป็นที่อยู่ของผู้ที่ไม่มีอาราม ผู้ไม่มีบ้านไม่มีเรือน เขาก็อยู่จำศีลของเขาในวัดของเขา วัดเป็นที่อยู่ทรงศีลของเขา เราเข้าไป เราก็ต้องเคารพสถานที่ของเขา

เราไปวัดไปวากันนี่วัดใจ **หลวงปู่ฝั้น**บอกไปวัด ไปวัดใจ วัด คือ ข้อวัตรปฏิบัติ แต่โดยประเพณีวัฒนธรรม วัดก็มีโบสถ์ มีวิหาร โบสถ์วิหารก็ปูนน่ะ ถ้าปูนที่บ้านเราก็มี สร้างบ้านก็ใช้ปูน ใช้อิฐเหมือนกัน เวลาไปวัดไปวาก็มีอิฐหินปูนนั่นล่ะ นี่วัดแบบโลกๆ ไง แต่ถ้าวัดนะ วัดใจเรา เรานี่จะวัดใจไหม เขาไปอยู่ที่ของผู้ทรงศีล ผู้ทรงศีลเขาต้องสงบระงับ เขาสงบระงับเพื่อกายวิเวก จิตวิเวก อุปธิวิเวก คือ จิตวิเวกแท้จริง

เขาไปวัด เขาก็ไปเพื่อขัดเกลากิเลส คำว่า “ขัดเกลา” มันคืออะไร คำว่า “ขัดเกลา” ธุดงควัตร คือ เครื่องขัดเกลากิเลส ธุดงควัตร ธุดงค์ ๑๓ มันเป็นเครื่องมือ มันเป็นการชำระล้าง

กิเลส แล้วอยู่ในที่ว่าง อยู่ในเรือนว่าง มันเป็นธุดงควัตรไหม อยู่ในเรือนว่าง ร้าน อยู่ในเรือนว่าง เปิดแล้วโล่งไปหมดเลย อยู่ในอัพโภกาสิกังคะ วัดมันเป็นอย่างนี้ วัดมันเป็นที่ขัดเกลากิเลส ถ้าไปวัดแล้ว มันไปส่งเสริมกิเลสไง ไปวัดแล้ว ทำอะไรสิ่งใดก็ต้องเชิดหน้าชูตากันไป ไปไหนแล้วก็ต้องมีไอ้อย่างนั้น มันไปเพื่อเสริมกิเลส ถ้าเสริมกิเลสเรา **ไปวัดไม่ใช่ไปเสริมกิเลสนี่ ไปวัด เพื่อไปชำระล้างกิเลส**

ท่านสอนศีล ๕

ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“อันนี้ศีลข้อ ๕ ศีลข้อ ๕ เนี่ย เป็นศีลข้อ ๕ **หลวงปู่ฝั้น**พูดถูกต้องที่สุด ศีล ๕ คือ หัว ๑ แขน ๒ ขา ๒ ศีล ๕ คือคุณสมบัติของมนุษย์ไง หลวงปู่ฝั้นพูดนะ ซึ้งมากเลย ศีล ๕ คือ ศีรษะ ๑ แขน ๒ ข้าง และขาอีก ๒ ข้าง นี้คือศีล ๕ คือศีล ๕ จำเป็นแก่มนุษย์ไง เพราะมนุษย์ต้องมีแขน ๒ ข้าง ขา ๒ ข้าง และศีรษะ ๑ นี้คือศีล ๕ ศีล ๕ ของหลวงปู่ฝั้น อืม สะใจมาก เพราะฉะนั้นข้อไหนสำคัญที่สุด ข้อไหน มันเป็นที่นิสัย อย่างเช่นเรา เป็นคนหัวราน้ำ เมาหัวราน้ำ เราก็บอกว่าเหล้าสำคัญที่สุด อันนี้ขอศีลได้ทุกข้อ ยกเว้นไว้ข้อหนึ่งข้อเมาสุรา ขอเมาเห็นไหม ถ้าข้อไหนสำคัญที่สุด มันก็สงวนไว้ไง แต่ถ้าไม่สำคัญที่สุด มันก็ไม่รักษา **ศีล ๕ ถึงสำคัญที่สุด** เอาศีล ๕ เลย

ทั้งๆ ที่ศีล ๕ มันเป็นเรื่องสามัญสำนึกของมนุษย์เลย เวลา**หลวงปู่ฝั้น**ท่านสอน ศีล ๕ คืออะไร ศีรษะ ๑ แขน ๒ เท้า ๒ นี่ศีล ๕ ศีล ๕ คือมนุษย์นี่แหละ แล้วถ้ามนุษย์มันลืมศีรษะของมัน มนุษย์มันลืมแขนซ้าย แขนขวา เท้าซ้าย เท้าขวา มนุษย์มันเป็นมนุษย์ไปได้ไหม ? มนุษย์คนใดขาดแขนไปข้างหนึ่ง ขาดขาไปข้างหนึ่ง เขาก็คนพิการ แต่เวลาศีล เวลาศีล เห็นไหม รับศีลก็บอกว่ารับ ๔ ข้อ สุราเมระยะฯ ขอไว้ก่อน มันจะตัดหัวทิ้งไง มันจะมีแขน ๒ แขน แล้วขา ๒ ขา หัวไม่เอา เวลาหัวมันจะเอา แต่เวลารับศีลนี่รับ ๔ ข้อ มันจะเอาแขน ๒ ข้าง เอาขา ๒ ข้างพอ หัวไม่ต้อง หัวตัดทิ้งไป

กรณีอย่างนี้ **หลวงปู่ฝั้น**ท่านพูด เพราะมีคนไปถามหลวงปู่ฝั้นท่านมาก บอกว่า เขาอยากถือศีล แต่เขาก็งดการดื่มไม่ได้ เพราะต้องการเข้าสังคม หลวงปู่ฝั้นท่านบอกว่า ดูเราสิ เพราะหลวงปู่ฝั้น ศีลท่านบริสุทธิ์นะ ท่านเป็นพระอรหันต์ **“ดูเราสิ เราไม่ดื่ม ทำไมสังคมเรานี่คนเยอะไปหมดเลย”** เราอ้างกันว่าเพื่อสังคม เพื่อสังคมไง แต่เพื่อสังคมมันก็เป็นเรื่องหนึ่ง

เราบวชใหม่ๆ สมัย**หลวงปู่ฝั้น** ผู้ที่ลูกศิษย์ของท่านนะ ไม่ดูหนังดูละคร ศีล ๘ บริสุทธิ์ เวลาเรานั่งคุยกันอยู่นี่ ที่วัดอุดมสมพร เวลาวัดข้างเคียงเขามีมหรสพ มีหนังกัน นั่งคุยกันขำๆ เห็นเขาไปแล้วมันขำๆ ขำๆ เพราะอะไร ขำๆ เพราะว่าเขามีอุดมการณ์ เขามีอุดมคติของเขา เขาไม่ตื่นเต้นไปกับมหรสพสมโภช

สิ่งนั้นน่ะ **อบายมุขมันก็พาไปสู่อบายภูมิ** เราปฏิเสธกันนะ เราไม่อยากตกนรกอเวจี เราอยากจะไปที่ดีๆ ทั้งนั้นน่ะ อบายมุขมันก็พาเราไปสู่อบายภูมิ แล้วทุกคนเวลาถือศีล ๕ ก็บอกว่าจะปิดอบายภูมิ จะไม่ลงต่ำๆ แต่อบายมุขนั่นล่ะ มันจะพาไปสู่อบายภูมิ แล้วถ้าอบายมุข เราเห็นอย่างนั้น นี่ไง คนที่มีสติปัญญาเขาพูดกันแล้วเขาขำๆ นะ เพราะอะไร เพราะคนมันมีอุดมคติเดียวกัน คุยกันมันน่าชื่นใจ

เรานั่งฟังอยู่นะ เราบวชใหม่ๆ เราไปนั่งฟังอยู่ อู้ฮู ! แม้แต่ฆราวาสเขา เขายังมีอุดมการณ์ มีอุดมการณ์ เพราะอะไรล่ะ เพราะ**หลวงปู่ฝั้น**ท่านสอนน่ะ ท่านสอนของท่าน ท่านมีความสุขของท่าน แล้วท่านทำตัวท่านให้มีความสุขจริงๆ เพราะหลวงปู่ฝั้นท่านร่มเย็นนะ **“พุทโธผ่องใส พุทโธสว่างไสว”** แค่ฟังแค่นี้ ปลื้มเพราะอะไร เพราะมันไม่มีใครพูดไง

ท่านมีเมตตาของท่าน ท่านมีเมตตา ท่านคุ้มครองดูแลเรา ถ้าคุ้มครองดูแลเรา ท่านแผ่เมตตาคุ้มครองดูแลเรา ในปัจจุบันนี้ท่านก็ยังคุ้มครองดูแลเราอยู่ไง...

ฉะนั้น เวลาเราฟังเทศน์ เช่น เมื่อก่อนเราฟังเองนะ เราเข้าใจ พอหมู่คณะพูดกันว่าในหลวงฟังเทศน์ของ**หลวงปู่ฝั้น**แล้วชอบมากเลย หลวงปู่ฝั้นเทศน์นิ่มนวลมาก เห็นไหม **“พุทโธ... พุทโธสว่างไสว”** แล้วเราไปอยู่ที่นั่น แม้แต่พวกเชียงใหม่มา พวกอะไรมา พอได้ยินเสียงท่านเท่านั้น มันเย็นนะ มันชื่นใจ ไม่ต้องไปเอาเนื้อความหรอก เอาแค่น้ำเสียงนี่ โอ้โฮ ! ชื่นใจมากนะ หลวงปู่ฝั้นนี่นะ พูดออกมา โอ้โฮ ! คนนี่จะชื่นใจหมดเลย **“พุทโธสว่างไสว... พุทโธผ่องใส...”** พูดช้ามาก แต่พูดเอื้อน คนฟังแล้วมันจะชื่นใจ”

ส่วนความศรัทธาของชาวบ้านที่มีต่อ**หลวงปู่ฝั้น**และพระศิษย์ ครูบาอาจารย์เทศน์ไว้ดังนี้

“หลวงปู่ฝั้นท่านอยู่ที่พรรณานิคม เวลาหน้าหนาว ท่านจะออกบิณฑบาตนะ บ้านบะทองอยู่หลังวัด เราก็ไปบิณฑบาตที่นั่น เขาจะเอาฟางนี่เรียงเป็นแถบไปเลย แต่เช้าขึ้นมาจะมีคนเอาฟางมาวางเป็นทางไปก่อน เพราะมันหน้าหนาว เวลาท่านเดินไป เขาจะจุดไฟไล่ไป นี่เขาเอาบุญขนาดนั้นนะ แม้แต่อากาศหนาว เขายังให้ความอบอุ่นกับพระที่ออกไปบิณฑบาตเลย แล้วถ้าปฏิบัติไม่ดีจะเป็นอย่างนั้นไหม ?”

บาตรเหล็กของหลวงปู่ฝั้น

บาตรเหล็กใบจริงของ **“หลวงปู่ฝั้น อาจาโร”** ซึ่งแสดงอยู่ในเจดีย์พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร มีขนาดที่ใหญ่ยิ่งกว่าบาตรพระทั่วๆ ไปที่พบเห็นกันในปัจจุบัน ถือเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนถึงบาตรของพระธุดงคกรรมฐาน ดังที่**องค์หลวงตาพระมหาบัว** เทศน์ไว้ดังนี้

“พระกรรมฐานไปไหน จึงไม่มีห่วงหน้าห่วงหลัง มีแต่บริขาร ๘ เท่านั้น สิ่งที่เลยบริขาร ๘ ไปก็คือ กาน้ำ พวกมุ้ง พวกกลด ขนาดนั้นก็เอาไปได้สบายๆ ไม่เห็นมีอะไร ไปอยู่ที่ไหนก็สบาย ถ้าว่าจะไป ก็จับของเหล่านั้นมาใส่บาตร บรรจุในบาตรปั๊บ เต็มบาตร พอดีสะพายบาตร เพราะฉะนั้น พระกรรมฐานจึงมีบาตรใหญ่กว่าปกติอยู่บ้าง บางคนเขาไม่เข้าใจ...ว่า เอ๊ะ ! พระกรรมฐานนี่ว่าเป็นผู้มักน้อยสันโดษ ทำไมจึงต้องมีบาตรใหญ่นักหนา เขาไม่เข้าใจความหมายของพระกรรมฐานว่าทำบาตรใหญ่เพื่อที่จะได้อาหารมากๆ มาฉัน

ความจริงบาตรใหญ่นั้นใช้แทนกระเป๋าเดินทาง ถ้าบาตรลูกเล็กๆ ใส่สังฆาฏิตัวเดียวมันก็หมดแล้ว ทีนี้ของนั้นจะเอาใส่ที่ไหน ไม่มีที่ใส่ เมื่อบาตรใหญ่มุ้งก็ลงที่นั่น สังฆาฏิก็ลงที่นั่น แน่ะ โคมไฟก็เอาลงที่นั่นพอดี เทียนไข ไม้ขีดไฟที่มีติดตัวไปบ้างก็เอาลงที่นั่น สะพายพอดีเลย หนักก็พอดี ไม่หนักมาก กลดก็แบกเสีย บาตรก็สะพายเสีย ย่ามเล็กใส่ทางบ่าข้างหนึ่งแล้วไปธุดงค–กรรมฐานได้อย่างคล่องตัว และที่สำคัญเวลาออกธุดงคกรรมฐาน แล้วเกิดฝนตกของที่เก็บรักษาไว้ในบาตรใบใหญ่ก็จะไม่เปียกด้วย”

การรักษาบาตร ตามพระวินัยบัญญัติไว้ละเอียดมาก ครูบาอาจารย์ เทศน์ว่า

“ดูบาตรสิ บาตรนี่ถ้าไม่ถึง ๒ นิ้ว เขาไม่ให้เปลี่ยนนะ บาตรนี่ไม่ทะลุถึง ๒ นิ้ว ไม่ให้เปลี่ยน นี่ครูบาอาจารย์ที่ใช้นะ นี่เราอยู่กับครูบาอาจารย์มา **หลวงปู่ฝั้นบาตรของท่านไม่ให้ใครแตะเลย**

หลวงปู่ฝั้น น้ำ เมื่อก่อนมันลำบากใช่ไหม เขาก็มีโอ่งน้ำไว้ รองไว้ แล้วเวลาพระก็จะมีกระบอกไม้ไผ่ เขาเรียกว่า ธมกรก กดลงไป แล้วเอามาใส่ในกาน้ำ มาต้มน้ำ เอามาใส่กาน้ำเพื่อฉันใช่ไหม ทีนี้ถ้าพวกโยมไม่เป็น เอาแก้วน้ำลงไปตัก แก้วน้ำ เราดื่มน้ำ ริมฝีปากเราโดนแก้วน้ำนั้น พอลงไปตัก หนึ่ง อามิสของเราลงไป หลวงปู่ฝั้นสั่งเททิ้งหมดเลย แล้วทำใหม่ มันเป็นอามิส

อย่างบาตรเราล้าง เราเช็ดกันไป ขอบบาตรทุกอย่างจะให้มันสะอาด ถ้าพอมันโดนความร้อนไขมันออกมา ไขมันสะสม นี่สันนิธิ เป็นอาบัตินิสสัคคิยปาจิตตีย์ เวลาเช็ดบาตรล้างบาตร ถ้ามันเป็นไขมันเคลือบไว้ พอมันโดนความร้อน ไขมันจะออกมา ไขมันนั้นสะสมไว้ข้ามคืน พอสะสมไว้ข้ามคืน อาหารนั้นไปเลอะไขมันนั้น เป็นสันนิธิ คือว่าของเก็บไว้แรมคืน มันเป็นอามิส มันเปื้อนภิกษุฉัน เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์ มันฝึกสติ การเก็บการล้างนะ มันอยู่ที่ครูบาอาจารย์จะชี้นำ

เราอยู่สาย**หลวงปู่ฝั้น**มาก่อน อยู่กับ**หลวงปู่จวน** ไป**หลวงปู่ขาว หลวงปู่แหวน** เราก็ดูหลวงปู่แหวนทางเชียงใหม่ เราไปอยู่กับท่านนะ เช็ดบาตรเสร็จนะ ทีนี้ทางเหนือมันหนาว เขาจะต้มน้ำไว้หม้อหนึ่ง หม้อสแตนเลส พอเช็ดบาตรล้างบาตรเสร็จต้องเอาน้ำร้อนใส่บาตร ทางเชียงใหม่ นี่วิธีที่วัดหลวงปู่แหวน แล้วมาที่วัดหลวงปู่ฝั้น ของหลวงปู่ฝั้นใช่ไหม บาตรท่านต้องให้คนอุปัฏฐากเฉพาะคนที่ถือ แล้วถ้าไม่ใช่องค์นั้นไปจับนะ นี่พระเล่าให้ฟังนะ เวลาท่านคุยกับโยม

ท่านจะมองที่บาตรตาเขียวปั๊ดเลย คือว่าเมื่อก่อนมันไม่มีสแตนเลส มันเป็นบาตรเผา ถ้ามันกะเทาะปั๊บ ไอ้ที่เคลือบไว้มันจะร่อนทันที สนิมมันจะเกิด ท่านจะให้เฉพาะคนจับ ถ้าเป็นคนอื่นมาต้องฝึกให้เป็นก่อน

แล้วเรื่องอย่างนี้ เดี๋ยวนี้สแตนเลสมันมีมากขึ้นมา ตอนนี้พระก็หมุนกลับ หมุนกลับไปใช้บาตรเหล็กอีก พอบาตรเหล็ก เวลาธุดงค์ไป เวลาถือ ทำไมมันมีซบบาตรแล้ว มันยังมีถุงบาตรแล้วเวลาไป เราจะเอามุ้งบาตรล้อมมัน เพราะมันกระทบไง เวลาขึ้นรถไปกระทบ หรือบาตรมันกระทบกันมันจะแตก โอ๋ย ! การรักษาบาตรนะ ตั้งแต่**หลวงปู่มั่น**ลงมานะ คือว่า เหมือนกับพ่อเนื้อเหมือนกับปู่ ย่า ตา ยาย ที่ชำนาญมาก แล้วพวกเราเริ่มรุ่นลูก รุ่นหลานชักเริ่ม ของที่ได้มาง่ายมันไม่เห็นคุณค่า ของที่ได้มายาก”

หลวงปู่ฝั้นเมตตาเด็กๆ มากเป็นพิเศษ

คุณหมออวย เกตุสิงห์ บันทึกไว้ดังนี้

“กับเด็กๆ ท่านอาจารย์มีความเมตตามากเป็นพิเศษเสมอ เพราะฉะนั้นคนจึงชอบพาลูกหรือหลานไปกราบท่านแล้วขอให้เป่าหรือลูบหัว ท่านก็ยอมทำให้โดยไม่บิดพลิ้ว ถ้าไปกราบเวลาฉันท่านมักจะแถมขนมให้ด้วย ถ้าเป็นเด็กโตหน่อยก็ใช้ให้ทำธุระต่างๆ เป็นการชักนำเด็กให้คุ้นกับพระ ที่ผู้เขียนและคนอื่นๆ น่าเอ็นดูเป็นพิเศษ ก็คือ การที่ท่านสอนให้เด็กฝึกสมาธิ พ่อแม่บางคนที่มีลูกว่ายาก ชอบพาไปกราบท่าน ให้ช่วยดัดนิสัย ท่านมักจะเริ่มด้วยการให้ท่องพุทโธ พอเห็นความดื้อค่อยน้อยลงก็สอนให้นั่งภาวนา ทีหลังเด็กนั้นมาอีก ท่านก็เรียกไปนั่งให้ดู บางทีก็ให้นั่งในระหว่างที่ท่านฉัน

บางครั้งมีเด็กเล็กๆ ขนาดหกเจ็ดขวบสองสามคนนั่งเข้าสมาธิอยู่ตรงหน้าท่าน ท่านฉันเสร็จก็ให้เลิก และมักจะรางวัลด้วยการให้อาหารก้นบาตร ซึ่งลูกศิษย์นิยมว่า หากใครกินแล้วจะมีสติปัญญาเฉียบแหลม ผู้เขียนเคยสนทนากับมารดาของเด็กบางคน เขายืนยันว่าวิธีปราบดื้อของท่านอาจารย์นั้น นอกจากทำให้เด็กเรียบร้อยแล้วยังทำให้เรียนหนังสือเก่งขึ้นอีกด้วย

ครั้งหนึ่งมีเด็กหญิงผู้หนึ่งอายุประมาณสิบขวบ เป็นลูกของศิษย์ผู้หนึ่ง มีศรัทธาขอบวชเป็นชีเพื่อปฏิบัติธรรมกับท่านในระหว่างโรงเรียนปิด ท่านก็จัดการบวชให้และเรียกว่าแม่ชีเจี๊ยบ ซึ่งเป็นชื่อที่เหมาะสมกับหน้าตาและรูปร่างของแม่ชีน้อยนั้น อยู่มาแม่ชีเจี๊ยบร้องไห้ ท่านถามว่าร้องทำไม แม่ชีว่าคิดถึงคุณแม่ ท่านถามว่า ทำไมต้องคิดถึง แม่ชีว่าเพราะอยู่บ้านคุณแม่เคยให้กินนมทุกๆ วัน ท่านปลอบว่าไม่ต้องร้องไห้ อยู่กับหลวงปู่ หลวงปู่ก็มีนมให้กิน แม่ชีน้อยนึกสงสัยว่าท่านพูดเล่นแต่ไม่ทันได้ถาม ท่านก็ขยับจีวรเปิดให้มองเห็น “เต้า” ของท่าน แม่ชีน้อยจึงรู้แน่ว่า ท่านไม่ได้พูดหลอก ท่านมีจริงๆ และท่านแกล้งเปิดให้เห็นโดยไม่ต้องถาม เพื่อจะให้คลายความคิดถึงมารดา

แม่ชีน้อยนำเรื่องนี้ไปเล่าให้ภรรยาผู้เขียนฟัง เพื่อจะให้ชี้แจงว่า ทำไมหลวงปู่จึงมี “เต้า” เหมือนผู้หญิง ภรรยาผู้เขียนจึงได้ทราบถึงความเมตตาของท่านที่แสดงแก่แม่ชีน้อยนั้นอีกคนหนึ่ง”

ตำรายาของหลวงปู่

ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร นอกจากจะเป็นที่เลื่องลือในด้านคุณธรรม ยังได้ชื่อว่ามียารักษาโรคที่ศักดิ์สิทธิ์อยู่หลายขนาน และมีคนไปขอตำราหรือขอยาของท่านอยู่เสมอๆ ในเรื่องนี้พึงสังเกตว่า ท่านไม่ได้ทำตัวเป็นหมอรักษาโรค ท่านไม่เคยประกาศว่า ท่านรับรักษาโรค หรือมียาดี เป็นแต่ว่ามีใครมาขอ ท่านก็ให้ ถ้าไม่ขอ ท่านก็เฉยๆ เห็นว่าในใจของท่านก็คือความเมตตากรุณาต้องการช่วยคนให้พ้นทุกข์เท่านั้น

การที่ท่านมีชื่อเสียงในด้านนี้ขึ้นมาก็เพราะเหตุการณ์บังคับ แต่ไม่ว่าใครจะมาขอยาหรือขอให้ช่วยทุกข์ร้อนเรื่องอื่นใดก็ตาม ท่านจะต้องให้ภาวนา **“พุทโธ”** ด้วยเสมอ และให้ถือศีลตามฐานะ ข้อนี้แสดงว่าท่านอาศัยการสงเคราะห์เหล่านี้เพื่อเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า ไม่ต้องสงสัยว่า ความเชื่อมั่นในความศักดิ์สิทธิ์ส่วนตัวของท่านพระอาจารย์ที่ผู้ศรัทธามีอยู่ต่อท่าน เป็นปัจจัยสำคัญมากในผลดีที่เกิดขึ้น ดังนั้น แม้แต่ไม้จิ้มฟันของท่าน ก็มีผู้ขอเอาไปและใช้ได้ผลจนเรียกกันว่า “ไม้หมอ” ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนก่อน

เมื่อ**หลวงปู่ฝั้น**ถึงแก่มรณภาพแล้ว คุณหมออวยได้รับสมุดจดตำรายาของหลวงปู่มาจาก **หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ** เล่มหนึ่ง และหลวงปู่สุวัจน์ บอกว่า “ยังมีเล่มสีน้ำเงินอีก แต่หาไม่พบ”

ในเล่มที่ได้มามีบันทึกตัวเขียนหมึกทั้งเล่ม แต่เห็นได้ว่าไม่ใช่ลายมือพระอาจารย์ เป็นหลายคนเขียน เข้าใจว่าท่านคงบอกให้พระหรือเณรจดไว้ บางขนานอ่านไม่ค่อยออก เพราะลบเลือนด้วยความชื้น ได้คัดเลือกมาตีพิมพ์ไว้บางส่วน เพื่อเป็นที่ระลึกถึงความสามารถและความสนใจของท่านพระอาจารย์ ยังมียาที่ท่านใช้เสมอๆ อีกบางอย่าง เช่น ยาส้มและน้ำมันผึ้งกลั่น ซึ่งท่านเชื่อถือในความศักดิ์สิทธิ์มาก กับสมุนไพรบางชนิดที่ท่านเอ่ยถึงบ่อยๆ พวกนี้ไม่มีในสมุดที่ผู้รวบรวมได้มา อาจจะอยู่ในอีกเล่มหนึ่งที่หายไป

คุณหมออวย ได้รวบรวมตำรายาของ**หลวงปู่ฝั้น**ไว้ถึง ๕๐ ขนาน และสรุปถึงการใช้ยาดังนี้ “หวังว่า ตำรายาเหล่านี้จะให้ประโยชน์แก่ผู้นำเอาไปใช้ เช่นเดียวกับผู้ที่เคยได้รับจากท่าน ถ้าหากเวลาใช้จะนึกอธิษฐานถึงท่านด้วยก็น่าจะได้ผลดียิ่งขึ้น”

ธรรมะแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์
อยู่ในตัวของเรา เราเป็นตู้พระไตรปิฎก เหตุใดเล่า
สุตตปิฎก วินัยปิฎก ปรมัตถปิฎก ทั้งสามนี้รวมกันเป็นพระไตรปิฎก
อัสโส ปัสโส นิสังโส
สุตตปิฎก ได้แก่ สูดลมหายใจเข้าไป
วินัยปิฎก ได้แก่ หายใจลมออกมา
ปรมัตถปิฎก ได้แก่ ผู้รู้ที่อยู่ข้างใน รักษาชีวิตินทรีย์ไว้ ไม่ให้แตก ไม่ให้ทำลาย

พระฝนี้ อาจาโร

ธรรมะเหนือธรรมชาติ เพราะธรรมชาติ คือ วัฏฏะ

มูลนิธิพระสงบ มนสฺสนฺโต
ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี
www.sa-ngob.com